Institut
Français
de Pondichéry
UMIFRE 21 CNRS-MAEE

École française
d'Extrême-Orient

Collection Indologie - 127

ŚAIVA RITES OF EXPIATION

A First Edition and Translation of Trilocanaśiva's Twelfth-century *Prāyaścittasamuccaya*

(with a transcription of Hṛdayaśiva's *Prāyaścittasamuccaya*)

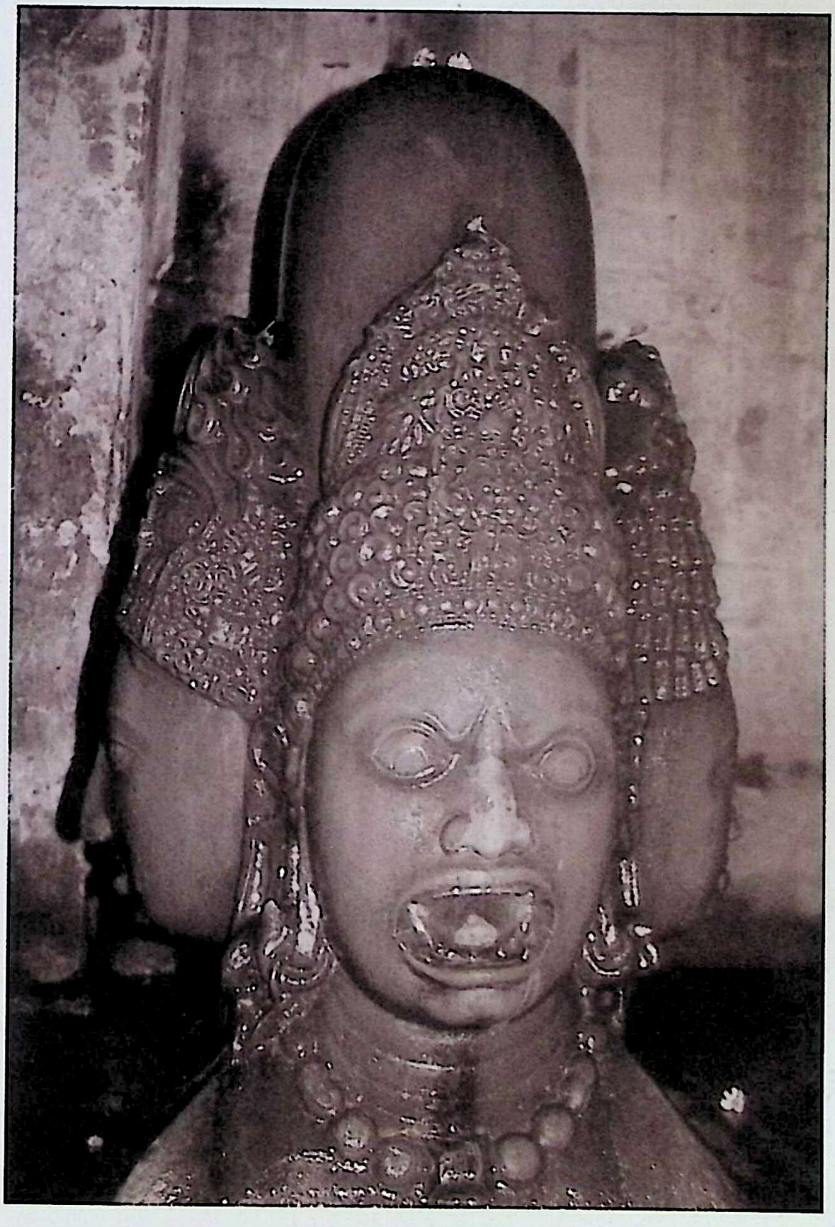

critically edited & translated by
R. SATHYANARAYANAN

with an introduction by
DOMINIC GOODALL

Following studies at the Madras Sanskrit College and the University of Madras, R. Sathyanarayanan joined the Pondicherry Centre of the EFEO in 1991 to work on epigraphy. He obtained his doctorate from Pondicherry University in 2003 for his study of the *Ānandaraṅgacampū* (a romance in prose and verse about the eighteenth-century political diarist Ānandaraṅga Piḷḷai) and has since been working on Śaiva literature, notably as co-editor of two other twelfth-century Southern works: the *Pañcāvaraṇastava* (Pondicherry 2005) and the *Dhyānaratnāvali* (Karaikkal 2014).

*Après ses études au Madras Sanskrit Collège et à l'Université de Madras, R. Sathyanarayanan rejoint le Centre EFEO de Pondichéry en 1991 pour participer à ses projets épigraphiques. Il obtient un doctorat de l'Université de Pondichéry en 2003 après soutenance d'une thèse sur l'*Ānandaraṅgacampū *(un roman en prose et en vers sur la vie d' Ānandaraṅga Piḷḷai, mémorialiste et politicien tamoul du xviiie s.). Depuis, il a travaillé sur la littérature śivaïte, notamment en tant que coéditeur de deux autres ouvrages méridionaux du xiie s., le* Pañcāvaraṇastava *(Pondichéry, 2005) et la* Dhyānaratnāvali *(Karaikkal, 2014).*

After studies in Oxford and in Hamburg, Dominic Goodall passed several years working in Pondicherry, where he was head of the Pondicherry Centre of the École française d'Extrême-Orient from 2002 to 2011. He has published critical editions of Śaiva works and of classical Sanskrit poetry (most recently, with Csaba Dezső, the eighth-century *Kuṭṭanīmata* of Dāmodaragupta). He is currently based in Paris, where he gives lectures on Indian and Cambodian Sanskrit literature at the École pratique des hautes études (religious science section).

Après avoir étudié à Oxford et à Hambourg, Dominic Goodall a travaillé pendant plusieurs années à Pondichéry, où il fut responsable du Centre EFEO de 2002 à 2011. Il a publié plusieurs éditions critiques d'ouvrages śivaïtes et poétiques en sanskrit, dont le plus récent est une édition et traduction anglaise d'un roman sanskrit en vers du viiie siècle, le Kuṭṭanīmata *de Dāmodaragupta, en collaboration avec Csaba Dezső. Actuellement affecté à Paris, il anime des séminaires à l'EPHE (ve section) sur la littérature sanskrite indienne et cambodgienne.*

मित्रवर्येभ्यः गणेशशर्मभ्यः सभक्तिकहार्दं
समर्पितोऽयं ग्रन्थः
R. Sathy
18/3/15

ŚAIVA RITES OF EXPIATION

A FIRST EDITION AND TRANSLATION OF TRILOCANAŚIVA'S TWELFTH-CENTURY PRĀYAŚCITTASAMUCCAYA

L'Institut Français de Pondichéry (IFP), UMIFRE 21 CNRS-MAEE, est un établissement à autonomie financière sous la double tutelle du Ministère français des Affaires Etrangères et Européennes (MAEE) et du Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS). Il est partie intégrante du réseau des 27 centres de recherche de ce Ministère. Avec le Centre de Sciences Humaines (CSH) à New Delhi, il forme l'USR 3330 du CNRS "Savoirs et Mondes Indiens". Il remplit des missions de recherche, d'expertise et de formation en Sciences Humaines et Sociales et en Écologie dans le Sud et le Sud-est asiatique. Il s'intéresse particulièrement aux savoirs et patrimoines culturels indiens (langue et littérature sanskrite, histoire des religions, études tamoules...), aux dynamiques sociales contemporaines, et aux écosystèmes naturels de l'Inde du Sud.

The French Institute of Pondicherry (IFP), UMIFRE 21 CNRS-MAEE, is a financially autonomous institution under the joint supervision of the French Ministry of Foreign and European Affairs (MAEE) and the French National Centre of Scientific Research (CNRS). It is a part of the network of 27 research centres under this Ministry. It also forms part of the research unit 3330 "Savoirs et Mondes Indiens" of the CNRS, along with the Centre de Sciences Humaines (CSH) in New Delhi. It fulfils its missions of research, expertise and training in Human and Social Sciences and Ecology in South and South-East Asia. It works particularly in the fields of Indian cultural knowledge and heritage (Sanskrit language and literature, history of religions, Tamil studies...), contemporary social dynamics and the natural ecosystems of South India.

French Institute of Pondicherry, 11, St. Louis Street, P.B. 33, Pondicherry 605001-India,
Tel: (413) 2231600, Email: ifpdir@ifpindia.org
Website: http://www.ifpindia.org

* * *

L'École française d'Extrême-Orient (EFEO), fondée en 1900 à Hanoï, est un établissement relevant du ministère français de l'Enseignement supérieur et de la Recherche dont la mission scientifique est l'étude des civilisations classiques de l'Asie. Son champ de recherches s'étend de l'Inde à la Chine et au Japon et, englobant l'ensemble du Sud-Est asiatique, comprend la plupart des sociétés qui furent indianisées ou sinisées au cours de l'histoire. Autour de ses dix-huit centres et antennes, installés dans douze pays d'Asie, se sont constitués des réseaux de chercheurs locaux et internationaux sur lesquels l'École a pu s'appuyer pour construire son essor. L'EFEO aborde l'Asie par des recherches pluridisciplinaires et comparatistes, associant l'archéologie, l'histoire, l'anthropologie, la philologie, et les sciences religieuses. À Pondichéry, les projets de l'EFEO portent essentiellement sur l'"indologie" classique: sanskrit, tamoul ancien, histoire, histoire de l'art et des religions.

The mission of The French School of Asian Studies (EFEO), founded in 1900 in Hanoi and today under the aegis of the French Ministry of Higher Education and Research, is to study the classical civilisations of Asia. Stretching from India, in the West, across the whole of South-East Asia to China and Japan, the EFEO's research areas cover most of the societies which have been 'Indianised' or 'Sinicised' over the course of history. A network of international scholars working at the EFEO's eighteen centres and branch offices, which are spread across twelve Asian countries, has been essential in the development of the School's research programme. Interdisciplinary projects bring together leading scholars in the fields of anthropology, archaeology, history, philology, and religious studies. In Pondicherry, the projects of the EFEO focus mainly on classical Indology: Sanskrit, Old Tamil, History, and History of art and of religions.

École française d'Extrême-Orient,
22, avenue du Président Wilson,
75116 Paris, France.
Tel: (33) 1 53 70 18 60
Website: http://www.efeo.fr/

Pondicherry Centre of the EFEO
16 & 19, Dumas Street,
Pondicherry—605 001, India.
Tel: (91) (413) 2334539/2332504
Email: administration@efeo-pondicherry.org

COLLECTION INDOLOGIE 127

ŚAIVA RITES OF EXPIATION

A FIRST EDITION AND TRANSLATION OF TRILOCANAŚIVA'S TWELFTH-CENTURY PRĀYAŚCITTASAMUCCAYA

(WITH A TRANSCRIPTION OF HṚDAYAŚIVA'S PRĀYAŚCITTASAMUCCAYA)

CRITICALLY EDITED & TRANSLATED BY

R. SATHYANARAYANAN

WITH AN INTRODUCTION BY

DOMINIC GOODALL

INSTITUT FRANÇAIS DE PONDICHÉRY
ÉCOLE FRANÇAISE D'EXTRÊME-ORIENT

Comité Editorial / Advisory Board

Diwakar ACHARYA (Kyoto University),
Nalini BALBIR (Université de Paris III et École pratique des hautes études),
Peter BISSCHOP (Leiden University),
R. CHAMPAKALAKSHMI (Jawaharlal Nehru University, retired),
Alexander DUBIANSKI (Moscow State University),
Arlo GRIFFITHS (École française d'Extrême-Orient),
François GROS (École pratique des hautes études, retired),
Pascale HAAG (École des hautes études en sciences sociales),
Oskar von HINÜBER (University of Freiburg im Breisgau),
Jan E. M. HOUBEN (École pratique des hautes études),
Padma KAIMAL (Colgate University),
Kei KATAOKA (Kyushu University),
Vempati KUTUMBA SASTRY (Banaras Hindu University),
R. NAGASWAMY (Tamilnadu State Department of Archaeology, retired),
Leslie ORR (Concordia University),
Aloka PARASHER-SEN (University of Hyderabad),
Pierre PICHARD (École française d'Extrême-Orient),
Herman TIEKEN (Leiden University).

Comité de Lecture / Evaluation
Les membres du comité éditorial font appel à des spécialistes de leur choix.
The members of the advisory board call on experts of their choice.

© Institut Français de Pondichéry, 2015 (ISBN 978-81-8470-203-3)
© École française d'Extrême-Orient, 2015 (ISBN 978-2-85539-218-9)

Typeset by the authors in Latin Modern and Velthuis' Devanāgarī, using EDMAC, TeX and LaTeX.
Cover design by Impprintz.
Cover photo by Charlotte SCHMID (EFEO): the Southern (AGHORA) face of a four-faced *liṅga* dated variously between the sixth and eighth centuries in the Mahādeva temple in Nachna.
Printed by the Sri Aurobindo Ashram Press, Pondicherry.

Contents

Acknowledgements 13

Introduction 15
- What is *prāyaścitta*? A short sketch 15
- Penance-rites as a reflection of social change in the Śaivasiddhānta 17
    - Who was Trilocanaśiva? 17
    - Trilocanaśiva's *Prāyaścittasamuccaya* 18
    - Hṛdayaśiva's *Prāyaścittasamuccaya*^{H} 20
  - Penance-rites in the early Mantramārga 23
  - The rôles of women in the Śaivasiddhānta 30
    - Trilocana on worshipping by women 36
  - Trilocana and the Śaivism of the South Indian Temple 37
    - Rules concerning temple personnel 38
    - An absence of rules about temple life 46
    - Annual rites of reparation 48
- Concluding remarks 49
- Concordance of section-numbering and verse-numbers 49
- Sources for the critical edition 55
  - Relationships between the manuscripts 61

Sanskrit Text of the *Prāyaścittasamuccaya* 65

Translation 219
- 1 Invocation* 219
- 2 Purpose of the text* 219
- 3 Some general rules* 220
  - 3.1 Rules for assigning expiatory procedures for Sādhaka, Putraka, etc.* 220

  - 3.2 Rules for assigning expiatory procedures for Samayin, Putraka, etc.* 220
  - 3.3 General rules for *mantra*-repetitions* 221
  - 3.4 Determining the expiation* 221
    - 3.4.1 Counsel of preceptors* 222
    - 3.4.2 Acceptance of stipulated expiation* 222
  - 3.5 Time to perform the expiation* 223
    - 3.5.1 When the interruption of obligatory rituals is not a fault* 223
- 4 Dawn duties* 223
  - 4.1 Regulations for the bowels* 223
  - 4.2 Forbidden places for urination or excretion* 224
  - 4.3 Bathing naked* 224
  - 4.4 *sandhyāvandana* 224
- 5 General rules for *pūjā* 225
  - 5.1 Cutting grass etc. while plucking flowers* 225
  - 5.2 Performing *pūjā* or *dāna* at night* 226
  - 5.3 Lack of worshipping materials* 226
  - 5.4 If a water-jar hits the *liṅga** 227
  - 5.5 Offering incense contaminated with the bodies of living creatures or lack of incense* 227
  - 5.6 Offering spoiled food* 228
  - 5.7 Deficiency of offerings* 228
  - 5.8 Worshipping with materials smeared with mucus etc.* 228
  - 5.9 Deficiency of worshipping materials* 228
  - 5.10 If the *liṅga* is shaken* 229
  - 5.11 A break in recitation or meditation* 229
  - 5.12 *Arghya*-offerings* 229
  - 5.13 Gap in worship 230
  - 5.14 Expiations for faults in *homa** 231
  - 5.15 Expiation for interruption in observances* 232
  - 5.16 Time of *pavitrotsava** 233
- 6 Defilement of the *liṅga** 234
  - 6.1 Defilement by contact* 234
    - 6.1.1 If the *liṅga* is touched by the foot or stepped across, etc.* 234
    - 6.1.2 Defilement of the *liṅga* by mucus* 234
    - 6.1.3 Contamination of the *liṅga* by blood, urine, etc.* 234
    - 6.1.4 Contact between the *liṅga* and excrement, etc.* 235

6.1.5 Touching of the *liṅga* by non-initiates* . . . 235
6.1.6 Touching of the *liṅga* by actors, fishermen, etc.* 235
6.1.7 When the *liṅga* is touched by crows or looked upon by outcastes* 235
6.1.8 Touching of the *liṅga* by menstruating women, those who have fallen from caste, the impure, etc.* 235
6.1.9 Touching of the *liṅga* by initiates of other traditions* 236
6.2 Falling and physical damage to the *liṅga** 236
6.2.1 The falling of the *liṅga* from the hand, etc.* 236
6.2.2 Transgression by others with respect to one's own *liṅga** 237
6.2.3 Other damage to one's own *liṅga** 237
6.2.4 Falling of the *liṅga* into water* 238
6.2.5 If flames lick the *liṅga** 238
6.2.6 Abandonment of a spoiled *liṅga** 238
6.2.7 Shaking of the *liṅga** 238
6.3 Crossing the shadow of a *liṅga*, preceptor, etc.* 238
7 Worshipping materials* 239
7.1 Offences against the rosary* 239
7.2 Offences against the bell* 239
8 Behaviour near one's Guru* 240
8.1 Abusing the teacher, the *liṅga*, or others worthy of respect* 240
8.2 Yawning, etc. near the guru* 241
8.3 Engaging one's guru to perform expiatory rituals, etc.* 241
8.4 Commanding the brother or the son of one's teacher* 242
8.5 Mounting the bed, seat, etc. of the guru* 242
8.6 Touching the ornaments, clothes, etc. of the guru with one's feet* 242
8.7 Breaking the command of the guru* 242
8.8 Improper behaviour in the presence of the guru* . . . 242
8.9 Bad behaviour towards the guru* 243
8.10 Duties of the guru and his family* 244
9 Behaviour towards religious objects 245
9.1 Care and use of books 245
9.2 Selling such items as the *śivaliṅga* 246
9.3 When a religious book becomes worn out* 246

- 9.4 If one touches the guru, god or Śaiva scripture with one's foot* 247
- 10 *Nirmālya** 247
  - 10.1 What has been offered to god 247
  - 10.2 What is not a *nirmālya** 250
- 11 Consuming food* 251
  - 11.1 Consuming food without first offering it to God* . . . 251
  - 11.2 People to be avoided when eating in a single row* . . 251
  - 11.3 Eating on the leaves of *vibhītaka*, *indu*, etc.* 252
  - 11.4 Contaminated food* 252
    - 11.4.1 Eating food which has been touched by dogs, hogs, goats, etc.* 252
    - 11.4.2 Eating food contaminated by liquor, faeces, etc.* 253
    - 11.4.3 Eating leeks, bottle-gourd, garlic, etc.* . . . 253
    - 11.4.4 Types of milk and the like that should be avoided* 254
    - 11.4.5 Eating fish, etc.* 254
    - 11.4.6 Drinking water from a new well* 255
    - 11.4.7 Eating polluted food* 255
  - 11.5 Restrictions while eating food* 256
    - 11.5.1 Bodily emissions while eating* 256
    - 11.5.2 If one drinks or eats without a sacred thread* 256
    - 11.5.3 Eating from the hand of a menstruating woman or one who has given birth* 256
    - 11.5.4 Looking at a menstruating woman while eating* 257
    - 11.5.5 Eating from vessels of those of the lowest castes or of menstruating women* 257
    - 11.5.6 Eating after touching something untouchable*258
    - 11.5.7 Contact between initiates who have not washed after eating* 259
- 12 Contacts between initiates and others* 259
  - 12.1 Class-*mantras* (*jātīśamantrāḥ*)* 260
- 13 More rules on eating and impurity* 260
  - 13.1 Eating others' leftovers 260
  - 13.2 The *maṇḍala* for the class-mantras (*jātīśamaṇḍala*)* . 261
  - 13.3 The various people from whom food is not to be accepted* 261
  - 13.4 Eating at post-funerary rites (*śrāddha*)* 266
- 14 Intercourse with followers of other religious traditions* 266

14.1 Contact with those who have committed one of the great sins* 267

15 The great sins (*mahāpātaka*)* 267

15.1 Expiations following the *Pārameśvaratantra** 267

15.1.1 Expiation for killing a brahmin* 267

15.1.2 Expiation for drinking liquor 269

15.1.3 Expiation for stealing gold 270

15.1.4 Sharing the bed of one's own guru 270

15.1.5 Penitence for associating with those guilty of the above four great sins 271

15.1.6 General rule of *mantra*-repetitions for great sins* 272

15.2 Alternative expiations for the great sins* 273

15.2.1 Expiation for interaction with *mahāpātakins** 273

15.2.2 Crimes equivalent to killing a brahmin* . . . 273

15.2.3 Expiation for the consumption of alcohol . . 274

15.2.4 Reparation for stealing gold 274

15.2.5 Approaching the guru's wife 275

15.2.6 Women who are to be respected as is the guru's wife* 276

15.3 Contact with the "fallen"* 276

15.4 Crimes judged equivalent to *mahāpātakas** 277

15.4.1 Crimes equivalent to killing a brahmin* . . . 277

15.4.2 Crimes equivalent to drinking liquor* 277

15.4.3 Crimes equivalent to sharing the bed of the guru* 277

15.4.4 Expiation for the sins equivalent to the killing of a brahmin* 278

15.4.5 Expiation in the case of theft of silver, jewels, metals, etc. 278

15.4.6 Expiation for crimes equivalent to that of sharing the guru's bed* 279

16 Minor crimes (*upapātaka*)* 279

17 Other cases of killing and violence* 280

17.1 Killing of a kṣatriya, etc., by a brahmin* 280

17.2 Killing living beings* 280

17.2.1 Being bitten by animals* 281

18 Acts of thought, speech and body* 282

18.1 Mental acts* 282

18.2 Oral acts* 282

18.3 Physical acts* 282

- 18.3.1 Relief from the bond of speech-related crimes* 283
- 18.3.2 Relief from the bond of body-related crimes* 283
- 18.3.3 Relief from the bond of mind-related crimes* 283
- 18.3.4 Relief from all demerit* 283

19 Rules about sexual activity* 284
- 19.1 Spilling semen and the like* 284
- 19.2 Marriage in the case of an ascetic* 284
- 19.3 Approaching a woman when oppressed by desire* . . . 284
- 19.4 Masturbation, etc.* 284
- 19.5 Watching the amorous play of animals* 285
- 19.6 The time for brahmins and others to approach their wives* 285
- 19.7 Adultery* 285
- 19.8 Wrong times for sexual intercourse, etc.* 285
- 19.9 Sleeping with other women* 286
  - 19.9.1 Sex with a virgin etc. 286
  - 19.9.2 Sex with a menstruating woman* 287
  - 19.9.3 Sex with a *caṇḍāla* woman* 287
  - 19.9.4 Sex with a washerwoman, etc.* 288

20 Livelihood* 288
- 20.1 Receiving presents from unfit people 288
- 20.2 Theft* 289
- 20.3 Abandoning one's profession* 289
- 20.4 Miscellaneous* 290
  - 20.4.1 Crossing cross-roads* 290
  - 20.4.2 Combinations of sins* 290

21 Matters relating to menstruating women, etc. 290
- 21.1 Touching a *caṇḍāla* woman or *sūtikā** 291
- 21.2 Touching a jackal, mule, crow, etc.* 291
- 21.3 Contact between women of different castes during menstruation* 292
- 21.4 Contact between a menstruating woman and jackals and *caṇḍālas*, etc.* 292
- 21.5 Bathing procedure for a menstruating woman* 293
- 21.6 Determination of periods of purity in the menstrual cycle* 295
- 21.7 Procedure of worship for menstruating women* 295

22 Birth- or death-related impurity* 297
- 22.1 Fixation of duration for death- or birth-related pollution* 297
- 22.2 Birth-related pollution 297

22.3 Death-related pollution* 298
- 22.3.1 Miscarriage and death of infants* 298
- 22.3.2 Impurity for different *varṇas* 299
- 22.3.3 Pollution for the death of a female child* . . 299
- 22.3.4 If birth- and death-related pollution occur together* 301
- 22.3.5 The beginning of death-related impurity* . . 302
- 22.3.6 Immediate purity after death* 302
- 22.3.7 Impurity for servants, etc.* 303
- 22.3.8 The time at which one hears the news of a death* 304
- 22.3.9 The carrying, bathing, etc. of the corpse* . . 305
- 22.3.10 Worshipping during impurity* 306
- 22.3.11 Bathing, and the like, of the corpses of initiates and non-initiates* 308
- 22.3.12 Religious acts of non-initiates* 309
- 22.3.13 Funeral rites for missing or mutilated corpses*309
- 22.3.14 Authority over the property of a deceased disciple* 310
- 22.3.15 Contact with bones, corpses, etc.* 310

23 Physical contact* 311
- 23.1 Fault from touching other people or things* 311
- 23.2 Absence of fault from touching others 314
- 23.3 Saliva-related ritual impurity (*ucchiṣṭatvam*) 314

24 Cleaning of utensils, substances and various possessions* . . . 316
- 24.1 Purification for vessels* 316
- 24.2 Purification for cooked-rice* 320
- 24.3 Purity of water in the ground* 320
- 24.4 Droplets from the mouth* 320
- 24.5 Purification for jewels, metal objects, etc.* 321
- 24.6 Purification for grains, clothes, liquids, roads, food, etc.* 321
- 24.7 Ground rendered impure and its purification* 324
  - 24.7.1 Purification for a house polluted by a corpse* 325
- 24.8 Purity and purification of water* 325
- 24.9 Entities that are naturally pure or impure* 326

25 People from whom food and other gifts should not be accepted*328

26 Definitions of types of fast* 329
- 26.1 *prājāpatyakṛcchra* fast* 329
- 26.2 *kṛcchra* fast* 329
- 26.3 *taptakṛcchra* fast* 329

. . . . 329
26.4 *atikṛcchra* fast 330
26.5 *uddālakṛcchra* fast 330
26.6 *sāntapana* fast 330
26.7 *maitrikṛcchra* fast 330
26.8 *mahāsāntapana* fast 330
26.9 *saumya* fast 331
26.10 *parākṛti* fast 331
26.11 *bālakṛcchra* fast 331
26.12 *śiśucāndrāyaṇa* fast 331
26.13 *yaticāndrāyaṇa* fast 332
26.14 Use of *mantras* in *prājāpatya* and *kṛcchra* 332
27 The five products of the cow* 332
27.1 Divinities in the five products of the cow* 332
27.2 The preparation of *śivakūrca** 333
28 Significant *mantras* for expiations* 333
28.1 The *prāsāda* used to expiate the five great sins* . . . 333
28.2 The importance of the *aghoramantra** 334
28.3 The mantra and visualisation of Pāpabhakṣaṇadeva* . 335
28.4 The Kedāramantra* 336
28.5 Expiation for the five great sins through mantras taught in the *Niḥśvāsa* 337

Bibliography **339**

Appendix: *Prāyaścittasamuccaya*^{H} of Hṛdayaśiva **355**

Combined *pāda*-index **501**

General Index **637**

ACKNOWLEDGEMENTS

It was in 2002 that Dominic GOODALL suggested to me the idea of taking up the project of critically editing the *Prāyaścittasamuccaya* of Trilocanaśiva. He suggested other possible subjects of research at the time, but I was immediately interested in this one after perusing some of the palm-leaf manuscripts and transcripts which are preserved in the French Institute of Pondicherry. Because of my interest in the practical concerns of Smṛti-literature, I welcomed the opportunity to read several accounts of *prāyaścitta* in both Dharmaśāstric and Śaiva sources.

As so often with such undertakings, the project proved much longer than anticipated. For once the collation had been completed and numerous notes composed that explored difficulties, it became clear how complex Trilocanaśiva's work was, and how difficult it would be to guide readers in its understanding. And so several friends, including Dominic GOODALL, then encouraged me warmly to produce a complete translation of the *Prāyaścittasamuccaya*. While examining parallels in other works, we became more and more persuaded of the extraordinary value of one particular work, the *Prāyaścittasamuccaya*^{H}, surviving in a twelfth-century Nepalese manuscript from Bhaktapur that is now kept in the Cambridge University Library (Add. 2833). Once again, friends pressed me to expand my original project by including in an appendix a complete diplomatic transcription of this Cambridge manuscript. Once this was achieved, with several persons' help, it became clear that it would be useful to readers and to ourselves to have a concordance of verses that are shared by the *Prāyaścittasamuccaya* and the *Prāyaścittasamuccaya*^{H}, and so I then began the labour of compiling a combined *pāda*-index.

Among the many guides and friends whom I should thank, I am grateful to Sri. SAMBANDHAŚIVĀCĀRYA, who read the initial folios of the early Newari-script manuscript of the *Prāyaścittasamuccaya*^{H} with me and clarified many doubts; Brahmaśrī Dendukūri MALLIKARJUNA SOMAYĀJI, who, being well-versed in Vedas and Śāstras, solved several textual problems; Nirajan KAFLE who helped me correcting my first transcription of the *Prāyaścittasamuccaya*^{H}; RAMASWAMI SARMA, who gave me many suggestions for interpreting the text; and my Sanskritist colleagues in Pondicherry, namely S. L. P. ANJANEYA SARMA, S. A. S. SARMA and H. N. BHAT (all of the EFEO), and T. GANESAN (of the IFP) for their valuable discussions regarding various points of difficulty in the text.

The two anonymous readers of the Collection Indologie should also be mentioned particularly here, since their comments and corrections on the draft submitted for evaluation proved invaluable. I say 'anonymous', but both consented to reveal their identities once their long and detailed reports had been submitted: Peter BISSCHOP (University of Leiden) and Timothy LUBIN (Washington and Lee). Errors doubtless remain, for which I am alone responsible, but their efforts have considerably improved this book, for which we are most grateful.

I wish to acknowledge the help of the following libraries and institutions, who allowed me access to the manuscripts I have used: the French Institute of Pondicherry; the Oriental Research Institute and Manuscript Library, Trivandrum; Tiruvavaduturai Śaiva Ādhīnam; the University Library, Cambridge; and the Nepal-German Manuscript Preservation Project.

Of course I should like also to thank my institution the École française d'Extrême-Orient, Pondicherry and its head Dr. Valerie Gillet for complete support of my research.

Finally, I wish to express my heartfelt thanks to Dominic GOODALL, who first mooted the project, who read through the text with me more than once, as well as the complete translation, who tirelessly corrected and encouraged me in several stages of this publication, and who also accepted to write the in-depth introduction that now follows.

R. SATHYANARAYANAN,
EFEO, Pondicherry, August 2014.

INTRODUCTION

What is *prāyaścitta*? A short sketch[1]

No attempt will be made here to address as a whole the very broad topic of *prāyaścitta* across the classical Indian religious traditions, for which the reader should turn first rather to other sources, such as P. V. Kane's magisterial treatment of the subject in the first half of the fourth volume of his *History of Dharmaśāstra*, or, for a nuanced consideration of the relationship between purification and punishment, to Lubin's article of 2007; but a very brief characterisation of *prāyaścitta* in the Mantramārga (tantric Śaivism) may be useful at the beginning of this book.

The term *prāyaścitta* covers a number of rites and actions that are held to expiate or repair faults of omission and commission. As Trilocanaśiva tells us:[2]

> The duties of the *sādhaka* and other [classes of initiates] have been taught by Śiva. Since there are negative consequences when these drop out [or] when His commands are transgressed, Śiva has taught expiation to avoid those [negative consequences] for these [various initiates].

In fact many of the expiable "offences" that are discussed in Saiddhāntika sources are not exclusively Śaiva, but belong also to the realm of *sāmānyaśāstra*, 'universally applicable learning', for they include such non-criminal and non-transgressive things as states of ritual impurity caused, for example, by life-events such as birth and death (*sūtaka*). The typical range of rites and actions involved in expiation appear listed in a quotation from a recension of a Siddhāntatantra called the *Kālottara* that appears in a twelfth-century manual by a certain Jñānaśambhu (*Jñānaratnāvalī*, GOML MS, p. 209):

---

[1] We are grateful to the following for their remarks on an earlier draft of this introduction: Peter Bisschop, Michael Gollner, Jürgen Hanneder, Harunaga Isaacson, Timothy Lubin and Leslie Orr.

[2] *Prāyaścittasamuccaya* 3–4b: *sādhakādyair anuṣṭheyam ācāraṃ śivabhāṣitam / tadviplutau tadājñāyā laṅghane vyatyayo yataḥ / teṣāṃ tatparihārārthaṃ prāyaścittaṃ śivo 'vadat.*

> *snānaṃ japopavāsaṃ ca nityahomaś ca gaḍḍukāḥ*
> *pañcagavyāśanaṃ dānaṃ mārgaduṣkṛtanāśanam*

> Bathing, mantra-repetition, fasting, regular obligatory oblations, reciting mantras over pots,[3] consuming a blend of the five products of the cow (*pañcagavya*), donations – these destroy the [retributory consequences] of wrong-doings [of those] on the [Śaiva] path.

These expiatory rites and acts appear in various combinations, but the most used, and perhaps the only one that is frequently used by itself, is repetition (*japa*) of Śaiva mantras, particularly of the five BRAHMA-mantras (for these mantras, see TAK3, s.v. *pañca brahmāṇi*). Among these five mantras, there is one that is particularly favoured for its expiatory efficacity, namely AGHORA, the 'non-terrible'. This is explicitly stated, for example in verses 811–15 of the *Prāyaścittasamuccaya*, but it would also be evident simply from casually flipping through this book. If there is another mantra among the five that has a clearly defined function in this context, it is VĀMADEVA, the mantra that is said to be Sadāśiva's genitals (*guhya*): here, it is put to use more than the other four for the expiation of sexual transgressions (see verse 469 and section 19 of the text *passim*).

Expiations typically vary according to whether the crime was deliberate (*kāmāt*) or not deliberate (*akāmataḥ*), and the latter category is often held to include transgressions that are in some way induced by circumstances, as we may read in *Prāyaścittasamuccaya* 8:[4]

> [When a fault occurs] because of problematic factors such as fate, disease, delusion, [or] because of danger of thieves and kings and such, then it is 'involuntary'; in other cases, it should be judged to be 'deliberate'.

In prescribing "penalties", other factors must of course also be taken into account: the gravity of the fault, what kind of initiate has committed it. Is the perpetrator a power-seeking *sādhaka*, for instance, or a *naiṣṭhika* (for this term, see TAK3 s.v. *naiṣṭhika*). What is his or her age and state of health? What is the degree of his devotion? Are there extenuating factors

---

[3] For this definition of *gaḍḍuka*, an expression which properly means only 'pot', see TAK2, s.v. *gaḍḍuka*.

[4] *Prāyaścittasamuccaya 8: daivād rogāt tathā mohāc corarājabhayādibhiḥ / ebhir doṣair akāmitvaṃ śeṣe jñeyā tu kāmitā.*

(see, e.g., *Prāyaścittasamuccaya* 9-10)? And is the religious and social status of other persons involved? This last consideration is important particularly in the case of food- and sex-related transgressions and in cases of physical contact. Other persons may be given the expiation to perform if the transgressor is unfit or unable (*Prāyaścittasamuccaya* 11–12). Ideally one's own *guru* should prescribe the expiation (*Prāyaścittasamuccaya* 18), but in his absence a council of three, seven or fifteen *ācāryas* who know the scriptures and are observant themselves may determine penalties ordained by scripture (*Prāyaścittasamuccaya* 19).

Penance-rites as a reflection of social change in the Śaivasiddhānta

The subject of rites of expiation or reparation (*prāyaścitta*) is not central for the history of the Mantramārga (Tantric Śaivism), but it provides a fascinating angle from which to view the evolution of this broad religious tradition. Instead of focussing on the evolution and philosophical defence of Śaiva doctrines, or on the examination of ritual practices and of theories developed to justify and shore up such practices, it puts the spotlight instead on social dimensions of the religion. For a large number of prescriptions regarding *prāyaścitta* concern what were perceived to be problematic social interactions. Trilocanaśiva's *Prāyaścittasamuccaya* thus gives us some sort of picture of the social realities of life as an initiate to the Śaivasiddhānta in the Tamil-speaking South in this time, the late twelfth-century.

Who was Trilocanaśiva?

For the twelfth-century date and South Indian provenance of Trilocanaśiva, the reader is referred to GOODALL 2000:208ff, in which it is demonstrated that he was the author of the *Prāyaścittasamuccaya* and of the *Somaśambhupaddhatiṭīkā*, a commentary on the celebrated eleventh-century ritual manual of Somaśambhu, whose fame has been renewed by BRUNNER's four-volume study (1963, 1968, 1977, 1998), and probably also of the *Siddhāntasamuccaya*, a prose digest of the doctrines of the classical Śaivasiddhānta, and of the *Siddhāntasārāvalī*, a well-known and still popular verse summary of the tenets and rituals of the religion. The above list includes only the surviving works mentioned in GOODALL 2000 and only the last on the list has been published. To these surviving works of Trilocanaśiva we should now add the *Dhyānaratnāvalī*, recently published (2013) by R. SATHYANARAYANAN and S. A. S. SARMA, along with an introduction that gives a somewhat fuller account of what is known of Trilocanaśiva's works (pp. xx–xxviii). In the same pages of GOODALL 2000, it is argued that Trilocanaśiva was the disciple both of the best known of the Southern Saiddhāntika exegetes, Aghoraśiva (fl. 1157 AD: see GOODALL 1998:xiii–xvii, fn. 24), and also of Jñānaśambhu, a learned South Indian author living in Benares.

If we take the *Siddhāntasamuccaya* to be part of our Trilocanaśiva's œuvre, then we can draw from its conclusion (quoted by GOODALL 2000:213) that he was the abbot (*maṭhādhipa*) of a *maṭha* in Tiruveṇkāṭu (Śvetāraṇya).

The gurus that Trilocanaśiva venerates at the beginning of our text (*Prāyaścittasamuccaya* 1–2) appear not to be intended as figures in a single linear sequence of contiguous spiritual antecedents. In this, they are just like the gurus in Aghoraśiva's *Gotrasantati*, several of whom appear also in Trilocanaśiva's sequence, as DAVIS (1992:373), quoting HULTZSCH, has remarked. Trilocanaśiva's list too begins with the mythical Dūrvāsas, the founder of Āmardaka, which is both Ur-lineage and Śaiva monastery, and includes Somaśiva — in other words Somaśambhu, who is presumably included as a guru because Trilocanaśiva had carefully studied the *Somaśambhupaddhati* — before ending with Aghoraśiva's guru Sarvātmaśiva (a synonym of Hṛdayaśiva, though not the same as the author of the *Prāyaścittasamuccaya*^{H}, to whom we shall turn shortly), and Aghoraśiva himself.[5]

Trilocanaśiva's *Prāyaścittasamuccaya*

Although Trilocanaśiva may be placed there, the *Prāyaścittasamuccaya* is not a text whose lines were all composed in the South in the twelfth century, but rather a compendium of relevant statements gathered together from Śaiva scriptures and ritual manuals that have been ordered and, in some cases, edited. The *Prāyaścittasamuccaya* is, in other words, a sort of digest or *nibandha*, a genre newly popular in Śaiva circles in its time, perhaps because of a growth of Śaiva monastic libraries, and perhaps under the influence of Dharmaśāstra, where this genre seems to have emerged around the same period or earlier.[6] Unfortunately, it belongs to that particular

---

[5] S. A. S. SARMA will have more to say on the subject of Trilocanaśiva's spiritual lineage when he comes to publish his edition of the *Somaśambhupaddhatiṭīkā*, whose damaged opening verses present a sequence of gurus located in the Cōlamaṇḍala.

[6] This of course begs the question: what spurred the growth of digests of Dharmaśāstra? Might they too typically be the productions of institutional libraries, in this case perhaps royal ones? Such is the case perhaps of Aparārka's work (cf. MIRASHI 1977:lxxvii, who, in view of the large number of works upon which it draws, observes that it 'was evidently composed by the Pandits of his court and ascribed to him'). That work is as much a digest of copious quotations arranged by themes as it is a commentary on the *Yājñavalkyasmṛti* (see MIRASHI 1977:lxxv). DERRETT (1973:72) suggests this scenario:

> Smṛtis, authentic and supposititious, ancient and modern, had swelled into an inconvenient bulk, and threatened to get out of hand. Kings gained

sub-genre of *nibandha* in which the citations that have been strung together are typically not preceded or followed by labels that identify their sources.[7]

> reputations from enlarging the scope and efficiency of *dharma* within their borders. Moreover kings could afford to supply *śāstrīs* with books, amanuenses, and materials, so that copies of scholarly works could be disseminated throughout the kingdom and even presented to neighbouring rulers for their admiration. Without such patronage even the best-organized work could not easily reach the specialists who could best use it. Kings employed *śāstrīs* of renown to compile authoritative digests which would tend to suppress doubtful smṛtis, enhance the attention paid to leading authorities, and at the same time provide materials for the improvement of *śāstric* learning.

Brick's interesting discussion of why *nibandhas* began to be written (*2009:71–4) presents two views as being 'two different and equally compelling answers to this question' (*2009:72). The first (for which he quotes particularly Kane and Lingat) is perhaps essentially that of Derrett but without explicit mention of the rôle of kings (*ibid.*):

> ... there is an increasing tendency for commentators to attempt to account for the entirety of their received tradition and this makes their works increasingly cumbersome. Therefore, there was an impetus from within the Dharmaśāstra tradition to develop a new genre that better facilitated the discussion of *dharma* as a whole; and the *nibandha* is the result. Its advantage over commentaries is that it severs an author's need to return to a single work.

The second view, which is not necessarily incompatible with the first, is a political answer that seems not to fit with what little we know about the Śaiva situation (Brick *2009:73):

> ... Pollock argues that the development of the *nibandha* literature is a politically driven response to the medieval encounter with Islamicate civilization and the perception of its threat to the Brahminical worldview. The essence of this response — he argues — is the construction of totalizing statements on Hindu/Brahmanical civilization in the form of scriptural compendia. As evidence of this, Pollock cites the correspondence between the advance of the Sultanate and the composition of monumental *nibandhas*. However, this correspondence is less clear-cut than Pollock implies, as there are several important early texts, most notably the *Smṛticandrikā* (1150–1225) and the works of Jīmūtavāhana (1090–1130, Bengal), that were likely written in areas free from direct contact with the Sultanate. Moreover, it is crucial to keep in mind that our picture of the relevant literary history is full of holes.

(We are grateful to Timothy Lubin for pointing us to these discussions of Derrett and Brick.)

[7] We are not aware of discussion in secondary literature of this particular sub-genre of digest containing no labels that identify sources. Derrett (1973:72) distinguishes two broad types:

> The author of a digest engaged in the same task as his predecessors (indeed digests had begun before the greater commentaries were finished). The digester responded to an educated need, to teach the subject, not a text. But the 'digest' (*nibandha*) bifurcated into two forms. In the first (*D*) the author wrote his restatement of law as a collection of smṛtis, sūtras, purāṇic or similar quotations (with scissors and paste), with the minimum of elucidation —

The result is a screed of more than eight hundred *anuṣṭubh* verses from a range of texts that appear to be of various dates and provenance, but where guesswork is required for identifying the probable beginnings and ends of quotations. This often makes it difficult to interpret the text: many passages could contain different statements, depending on how the units of sense are divided, and, even when it is certain that a dividing line between two quotations has been correctly identified, one cannot be entirely sure that Trilocanaśiva did not intend by uniting them to create a fresh unit of sense. And this structure is furthermore also, obviously, a stumbling block for someone interested in teasing out relative chronology and thereby evidence for social history.

Hṛdayaśiva's *Prāyaścittasamuccaya*^{H}

Fortunately, however, there is another slightly earlier Śaiva compendium composed on the same subject that survives in the North, a *nibandha* by a certain Hṛdayaśiva of Mālavā which we shall refer to as the *Prāyaścittasamuccaya*^{H},[8] and that work has been organised quite differently: instead of cutting the quotations from their context and stringing them together in

---

> the primary sources told their own tale in their own ways on his pages. The second (E) category turned out to be more highly prized. Authors wrote their statements as lectures, quoting their authorities as they went along. The bulk of argumentation by the author thus equalled, or exceeded, the bulk of supporting citations.

Our impression is that the choice not to give identifying labels is just a matter of personal idiosyncracy: the *Jñānaratnāvalī*, for instance, a *nibandha*-style *paddhati* (of DERRETT's type E) by one of Trilocanaśiva's immediate gurus, seems about as likely to label any given quotation as not, or to block several quotations together and introduce them with a vague overarching label such as *yad uktaṃ śrīmataṅgādau:...* (GOML MS, p. 1), 'which has been taught in the venerable *Mataṅgapārameśvara* and other sources:...'. Trilocanaśiva has almost no labels either in his *Prāyaścittasamuccaya* or in his *Dhyānaratnāvalī* (another 'digest', but of prescriptions for visualisations required for Saiddhāntika worship), both of which could be said to belong to DERRETT's type D, but he typically does attribute quotations in his *Siddhāntasamuccaya* (which could be described as a short digest-like disquisition of DERRET's type E) and also in his *Somaśambhupaddhatiṭīkā*.

[8] For a discussion of Hṛdayaśiva's date, see SANDERSON 2001:3, who places him between 1159 (apparently an error for 1158, the date of the earliest known manuscript to transmit the *Prāyaścittasamuccaya*^{H}) and 949 or 863, the probable dates of accession of two different kings of Dhārā called Sīyaka, since a Sīyaka of Dhārā is mentioned in verses about Hṛdayaśiva that appear in the earliest known manuscript. We considered using the invented descriptive title **Prāyaścittapaṭalasaṅgraha* in order to avoid confusion with Trilocanaśiva's *Prāyaścittasamuccaya*, since no title appears to be given in the introductory or concluding verses, but we decided after all to retain *Prāyaścittasamuccaya*, which is used as a label in a final colophon. The title of Trilocanaśiva's work is, by the way, also not entirely stable: when Trilocanaśiva refers to it in his *Somaśambhupaddhati*, he calls it both *Prāyaścittasamuccaya* and *Prāyaścittasaṅgraha* (GOODALL 2000:208).

one unbroken sequence, Hṛdayaśiva has typically quoted whole chapters of the works that he draws upon, including the chapter-colophons with which they are concluded. The structure of the work is as follows:

1 Introduction of 45 verses by Hṛdayaśiva
2–9 Chapters of the *Pauṣkara-* or *Puṣkara-Pārameśvara*[9]
10 Chapter 21 of the *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha*
11 Chapter 11 of the *Śivadharmottara*
12–16 Chapters 47, 42, 43, 44, and 46 of the *Kiraṇatantra* (presented in the chapter-colophons as a sequence of chapters 42 to 46)
17 Chapter of the *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*
18 Chapter of the *Devīmata*
19 Chapter of the *Haṃsapārameśvara*
20 Chapter of the *Pañcaśatikapārameśvara*
21 Chapter of the *Tilakapārameśvara*
22 Verses 14–39 of chapter 6 of the *caryāpāda* of the *Mataṅgapārameśvara*
23 Chapter of the *Pārāka*
24 Chapter of the *Vidyāpurāṇa*
25 Chapter of the *Raurava*
26 Verses 107–23 of the *caryāpāda* of the *Mṛgendra*
27 Chapter of a *Niḥśvāsa*
28 Chapter of *Saptavaidyādhara*
29 Chapter of a *Niḥśvāsottara*
30 Chapter of *Sāhasra*
31 Chapter of the *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*
32 Chapter of the *Piṅgalāmata* (presented as part of the *Ādya-Jayadrathādhikāra*)
33 Chapter of the *Aghoreśvarīsvacchanda*
34 Chapter of the *Mantrasvacchanda*
35 Chapter of the *Kāmika* (presented as part of the *Kāmikāpraśnāvatāra*)
36 Chapter of the 24000-verse *Bījabheda* of the *Siddhayogeśvarīmata*
37 Chapter of another *Siddhayogeśvarīmata* (presented in this fashion in the colophon: *iti bhaira(va)śrotasi siddhayogeśvarīmate sārddhatrisahasrike cūḍāmaṇitantre uttarottare jñānādhikāre bhairavodyāne prāyaścittapaṭalaṃ*)

---

[9] As pointed out by GOODALL (1998:xliii, fn. 98), we can find parts of the text that Hṛdayaśiva quotes transmitted in fragments of the now lacunose ninth-century manuscript that transmits the *Pārameśvara* held in Cambridge (MS Add. 1049).

38 Chapter of the 24000-verse *Trikasārottara* of the *Siddhayogeśvarīmata*
39 Chapter of the *Sarvajñānamahodadhi*
40 Chapter of the six-thousand-verse *Rasasvacchanda*
41 Chapter of the *Picumata*
42 Again a chapter of the *Puṣkara-Pārameśvara* (This is in fact the same as chapter 2, except for the omission of the first verse.)
43 Chapter of the *Mohacūrottara* (this corresponds to the conclusion of the work known from one of the Nepalese manuscripts that transmits the *Mohacūḍottara*: NAK J 1977 [NGMPP Reel No. A 182/2], beginning on f. 42v)
44–45 Two chapters of the *Vāthula*.

This means not only that we have a fairly detailed picture of the range of Saiddhāntika and non-Saiddhāntika scriptures to which Hṛdayaśiva had access,[10] but also that we have the source and context for many of the prescriptions concerning *prāyaścitta* that Trilocanaśiva has cut out and integrated into his treatise.

A critical edition of all the surviving sources that transmit Hṛdayaśiva's work would have added many years of toil to our project, but there is one manuscript that long predates all the others of which we are aware, a Nepalese palm-leaf manuscript copied in an early Newari hand in Bhaktapur near Kathmandu in the reign of Ānandadeva and dated to [Nepāla] *saṃvat* 278, in other words to 1157/8 AD. The manuscript, MS Add. 2833, is held in the Cambridge University Library.[11] We have therefore furnished a complete transcription of that manuscript as an appendix. As an aid to identifying parallel passages in the two works of Trilocanaśiva and Hṛdayaśiva, we have made a single *pāda*-index that covers them both together.

Armed with the identifications furnished by Hṛdayaśiva and with the other parallels and sources that we have been able to locate elsewhere, it is possible, we feel, to attempt a diachronic analysis of the material and to trace evolving tendencies that reflect social changes within the religion.

---

[10] This is something to which SANDERSON has drawn attention (2001:4, fn. 1).

[11] Attention was first drawn to the importance of this source by GOODALL 1998:xliii, fn. 98. A transcription of another, inferior, Nepalese manuscript has been published online on the website of the Muktabodha Indological Research Institute, typed in by Muktabodha staff under the direction of Mark S. G. DYCZKOWSKI (consulted on 19.ii.2014).

Penance-rites in the early Mantramārga

In the earliest phases of the Mantramārga that are accessible to us, namely those for which the *sūtras* of the *Niśvāsa* provide evidence, it is striking how few traces there are of social structure within the religion. We have drawn attention to this in our introduction to that text, pointing out, for example, that nothing indicates the existence of an otherwise ubiquitous hierarchy of four types of initiate — *samayin*, *putraka*, *sādhaka*, and *ācārya* — and drawing attention to the almost total absence of Śaiva-inflected life-cycle rites: even death-rites are only mentioned once, in passing, in the latest layer of the text.[12] Furthermore, no penance-rites for the expiation of social transgressions are mentioned. The term *prāyaścitta* does occur, but it is used there to refer to rites that repair problems that are not directly attributable to the agency of the ritualist: they are necessary to counteract obstacles indicated by dreams that augur ill, for instance.

Nor is the *Niśvāsa* the only early Śaiva scripture that has little to say about *prāyaścitta* outside such contexts.[13] The same sort of acts of reparation appear also in the *Sarvajñānottara*, for instance, but without the label *prāyaścitta* [N = NAK MS 1-1692 (NGMPP A 43/12), a ninth-century Nepalese manuscript; M_2 = Madras GOML MS R 16829; L = IFP T. 334]:

> *. . . evaṃ svapnāḥ samākhyātā*[14] *vidhisthasya ṣaḍānana*[15]
> *kathayanti yathātathyaṃ bhaviṣyanmuktikarmaṇaḥ 8:53*[16]
> *duḥsvapnadarśane mantrī homam aṣṭasahasrikam*[17]
> *kṛtvā dīkṣāṃ prakurvīta aihikasiddhivarjitām 8:54*[18]
>
> These are the dreams taught, o Skanda, for one who is governed by the rules [of this rite of initiation]. Those who are about to undergo the rite that grants liberation (*bhaviṣyanmuktikarmaṇaḥ*)[19] relate [their dreams to the initiating *ācārya*] exactly as they happened (*yathātathyam*). If they saw a bad

---

[12] See GOODALL, SANDERSON, ISAACSON et al., forthcoming.

[13] For some discussion of the relative chronology of the surviving scriptural canon of the Śaivasiddhānta, see the preface entitled 'Explanatory remarks about the Śaiva Siddhānta and its treatment in modern secondary literature' in GOODALL 2004.

[14] svapnā samākhyātā] N; svapna mayā khyātā M; svapnā mayā khyātā L

[15] vidhisthasya ṣaḍānana] L; vidhisthasya ṣaḍānanaḥ N; vidhistasya ṣaḍānana M

[16] yathātathyaṃ bhaviṣyanmuktikarmaṇaḥ] *conj.*; yathātathyaṃ bhaviṣyaṃ muktikarmaṇa N; yathāprārthyaṃ bhaviṣyaṃ yuktakarmaṇam M; tathātyantadhyaṃ bhaviṣyaṃ yuktakarmaṇaḥ L. *We must understand:* bhaviṣyanmuktikarmāṇaḥ.

[17] duḥsvapnadarśane mantrī homam aṣṭasahasrikam] *em.*; dusvapnadarśane mantrī homam aṣṭasahasrikam N; duḥsvapnadarśane mantrī homam aṣṭasahasrakam M; *om.* L

[18] kṛtvā dīkṣāṃ prakurvīta aihikasiddhivarjitām] *em.*; kṛtvā dīkṣāṃ prakurvīta aihikaḥ siddhivarjitām N; kṛtvā ⊔ prakurvīta aihikīsiddhivarjitām M; *om.* L

[19] *Ex conj.* Although the form that we have reconstructed is formally an accusative,

dream, then the Mantrin should peform one thousand and eight oblations,[20] after which he may perform an initiation, [but one that is] devoid of [the power to confer] supernatural powers in this world (*aihikasiddhivarjitām*).

In the *Sarvajñānottara* too, we find no list of penances, and when penitential *prāyaścittas* are mentioned, they appear to refer to rituals that are to be considered characteristic of mundane (*laukika*) brahmanical religion.

yasmin varṇe[21] *sthito dīkṣāṃ prāpto dehī śivātmikām*
tatraiva saṃsthito nityaṃ śivadharmaṃ tu pālayet 14:17[22]
yad uktaṃ śivaśāstre 'smin muktikarma ṣaḍānana[23]
tad avaśyaṃ tu kartavyaṃ tad vilaṅghya[24] *vilaṅghanam 14:18*
ājñeyaṃ kāraṇān meyā na vikalpyā kadācana[25]
siddheyaṃ[26] *sādhanaṃ nāsti dūṣaṇaṃ ca na vidyate 14:19*[27]

---

as the metre requires, we suppose it to be intended as a nominative. The alternative, as Harunaga ISAACSON has pointed out to us, is to take it as a genitive and to assume *yathātathyam* to have been used, because of the constraints of the metre, as if it were the noun *yāthātathyam*, in which case we could understand 8:53cd to mean rather: '[these] dreams tell the truth of [*scil.* reliably predict the success of] the act of liberation that is to take place'.

[20] In standard Sanskrit, this would mean rather 'eight thousand oblations', but such a compound in a tantric work may be understood to convey the meaning of *aṣṭādhikaṃ sahasram*.

[21] yasmin varṇe] *em.*; yasmiṃ varṇṇa N; yasminvarṇo L. The emendation is unproblematic, for 14:17 is frequently quoted elsewhere, for instance in the *Siddhāntasamuccaya* and in the *Mṛgendrapaddhatiṭīkā* (p. 208), which quotes 14:23 in a corrupt form immediately thereafter. In order not to clutter the apparatus, however, we have not cited the readings of these quotations here. The opening of this passage might easily be confused with (or supposed to be a variant version of) a more frequently quoted six-*pāda* unit that Rāmakaṇṭha quotes, for example, in his *Mokṣakārikāvṛtti* ad 145 and in his *Mataṅgavṛtti* ad *kriyāpāda* 7:26–31b: *iti varṇāśramācārān manasāpi na laṅghayet/ yo yasminn āśrame tiṣṭhan dīkṣitaḥ śivaśāsane/ sa tasminn eva saṃtiṣṭhec chivadharmaṃ ca pālayet.* That passage is indeed referred to as scripture (*yac chrūyate...*) by Aghoraśiva when he quotes it in his *Tattvasaṅgrahaṭīkā* ad verse 38, and in his *Mṛgendravṛttidīpikā* (ad 1:1) he introduces it with the label *śrīmad-Bhārgave*; but the introductory label that Rāmakaṇṭha uses in his *Mokṣakārikāvṛtti*, namely *yad āhuḥ*, suggests that Rāmakaṇṭha did not regard it as a scriptural passage.

[22] tu pālayet] N; prakalpayet L

[23] muktikarma ṣaḍānana] *conj.*; muktakarmma ṣaḍānanaḥ N; nyuktaṃ karma ṣaḍānana L

[24] tadvilaṅghya] N; tadvilaṃkhya L

[25] ājñeyaṃ kāraṇān meyā na vikalpyā kadācana] *conj.*; ajñeyaṃ kāraṇānmīyā na vikalpyā kadācanaḥ N; ājñeyaṃ kāraṇājñeyā no vikalpyā kadācana L

[26] siddheyaṃ] L; siddhedvayaṃ N (unmetrical)

[27] ca na] N; na ca L

na puruṣair ārṣaṃ[28] *vākyaṃ daivikaṃ ṛṣibhis tathā*[29]
na devair brahmaṇo[30] *vākyaṃ vaiṣṇavaṃ padmajanmanā 14:20*
na śaivaṃ viṣṇunā vākyaṃ[31] *bādhyate tu kadācana*
yo hi bādhati pāpātmā sa naṣṭo mūḍhacetasaḥ 14:21[32]
uttarottaravaiśiṣṭyaṃ sarveṣāṃ parikīrtitam
vākyānāṃ vākyavit prājñas tathā grāhyaṃ hitaiṣibhiḥ 14:22[33]
ye ca varṇāśramācārāḥ[34] *prāyaścittāś ca laukikāḥ*[35]
sambaddhān deśadharmāṃś ca[36] *prasiddhān na*[37] *vicārayet 14:23*
garbhādhānāditaḥ kṛtvā yāvad udvāham eva tu[38]
tāvat tu vaidikaṃ[39] *karma paścāc chaive hy ananyabhāk 14:24*[40]

In whichever *varṇa* the embodied soul receives Śaiva initiation, he should remain there and constantly protect the Śaiva religion (*śivadharmam*).[41] He absolutely must perform, o Skanda, such rituals leading to liberation as are taught in Śaiva scripture: to transgress those [rules] would be to transgress [indeed]! This must be considered to be the command of [the Lord who is] the Cause [of the universe]; it must never be called into doubt. It is proven: there can be nothing that proves it, nor does any-

---

[28] na puruṣair ārṣaṃ vākyaṃ] N; na puṃhir ārṣakaṃ vākyaṃ L^{pc}; puṃhir ā ×rṣṭra× rṣakaṃ vākyaṃ L; na pumbhir ārṣavākyaṃ ca *Tantrālokaviveka*. (The unit 14:20–21b is paraphrased in the *Tantrāloka* [4:249c–250b] and cited in the *Tantrālokaviveka*.)

[29] daivikaṃ ṛṣibhis tathā] N; daivikaṃ riṣis tathā L (unmetrical); vaidikaṃ carṣibhis tathā *Tantrālokaviveka*

[30] devair brahmaṇo] L*Tantrālokaviveka*; devai brahmaṇo N

[31] viṣṇunā vākyaṃ] NL; viṣṇuvacanair *Tantrālokaviveka*

[32] yo hi bādhati pāpātmā sa naṣṭo mūḍhacetasaḥ] N; yo bhi bādhati mūḍhātmā saṃ naṣṭo mūḍhacetanaḥ L; yo hi bāhayate pāpaḥ sa mūḍho naṣṭacetanaḥ *Tantrālokaviveka*

[33] prājñas tathā grāhyaṃ hitaiṣibhiḥ] *conj.*; prājñaḥ tathā grāhya hiterṣibhiḥ N; brā+prā+jñais tathā guhyaṃ hitaiṣibhiḥ L

[34] ye ca varṇāśramācārāḥ] N; ⊔ varṇāśramācāra L; ye tu varṇāśramācārāḥ *Tantrālokaviveka*

[35] laukikāḥ] L*Tantrālokaviveka*; laukikā N

[36] sambaddhān deśadharmāṃś ca] *conj.*; sambandhādeśadharmāś ca N; saṃbandhādaśadharmāś ca L; sambandhān deśadharmāṃś ca *Tantrālokaviveka*

[37] prasiddhān na] *conj.*, *Tantrālokaviveka*; prasiddhāṃ na N; prasiddhāṃ nā L

[38] tu] N; vā L; ca *Tantrālokaviveka*

[39] tāvat tu vaidikaṃ] *Tantrālokaviveka*; evaṃ tu vaidikaṃ N; tāvaṃ tu vaiṣṭikaṃ L

[40] paścāc chaive hy ananyabhāk] *Tantrālokaviveka*; paścācchaive ca nanyathāk N; paścād vai vetyananyabhāt L

[41] It may seem odd that it should be necessary to admonish initiates to remain in the caste into which they were born. Perhaps this is because initiation typically contains a rite by which the initiand is made into a brahmin (see TAK3, s.v. *dvijatvāpādana*) and the instruction may therefore mean that, in spite of this ritual brahminisation, each initiate is outwardly to remain in the social rank into which he was born.

> thing that disproves it exist. The teaching of sages cannot be contradicted by [ordinary men]; the teaching of gods cannot be contradicted by sages; the teaching of Brahmā cannot be contradicted by the gods; that of Viṣṇu cannot be contradicted by Brahmā; the teaching of Śiva can never be contradicted by Viṣṇu. That wrongful wretch who contradicts [Śiva's teaching], he is lost, the fool (*mūḍhacetasaḥ*).[42] The hierarchy of all teachings has been proclaimed; the wise man knows these teachings: this is how things are to be understood by those who desire to attain what is beneficial to them. As for the practices [enjoined] for the various *varṇas* and *āśramas*, and the mundane penance rites (*prāyaścittāḥ*), and the connected moral practices specific to particular regions,[43] they are well established (*prasiddhān*) and one should not call them into question (*vicārayet*).[44] Beginning with the rite at conception (*garbhādhānāditaḥ*) one should perform Vedic rituals up to marriage; after that, he [remains] in Śaiva [ritual?], participating in [the rites of] no other [religious tradition].

The starting point for the growth of specifically Śaiva penance-rites is arguably the set of post-initiatory rules (*samaya*) that are taught to the neophyte at the end of the rite of initiation. The earliest surviving list of this kind appears to be that of the *Niśvāsa* (in *Nayasūtra* 1:103b–105; for this passage and for annotation thereon, see GOODALL, SANDERSON and ISAACSON forthcoming), which presents a set of eight rules of conduct whose transgression is punished by Caṇḍīśa (= Caṇḍeśa):

1. reviling the Lord Śiva
2. reviling a devotee of His
3. reviling a guru
4. consuming the *nirmālya*

---

[42] This may look as though it is genitive or nominative plural, but we assume that the consonantal stem has been extended by the addition of a final a, which means that this is to be considered as a nominative singular.

[43] If the text is correct here, then the redactor has slipped into the accusative before finishing the list of items, which began inside a relative clause in the nominative, and which we would therefore expect to be followed by a co-relative *tān*. Anacoluthic sentences that involve relative clauses are not uncommon in this register of language: cf. GOODALL, SANDERSON and ISAACSON, forthcoming.

[44] Such practices should be followed with the clear understanding that they belong to social religion alone and that beyond that, in the realm of what is done for liberation, the Śaiva alone is followed.

5. giving the *nirmālya* as *bali* to a *paśu* (which could mean here a non-initiate)
6. taking what has been touched by a menstruating woman
7. reviling scripture
8. stepping on the shadow of a *liṅga*

But the existence of such post-initiatory rules might not by itself have given rise to a complex code of penance-rites without the strong influence of brahmanical Dharmaśāstra. This is, at least, what is rather suggested by Buddhist tantric sources, which, like their Śaiva counterparts, may feature lists of *samayas*, but which do not teach corresponding rites of penance and reparation. We are grateful to Péter-Dániel SZÁNTÓ for posting online his improved texts and critical apparatus for the Buddhist lists of Vāpilladatta and of the *Advayavajrasaṃgraha*, distributed as a handout for his unpublished talk, 'Draft critical editions of works related to the Fundamental and Gross Tresspasses' (SZÁNTÓ 2013), during the course of which he drew attention to this difference between Śaiva and Buddhist accounts of post-initiatory rules.[45] It seems not unreasonable to assume that Buddhist tantric authors felt the influence of brahmanical Dharmaśāstra rather less than did their Śaiva confrères.

Among the earliest Mantramārgic treatments of Śaiva *prāyaścitta* may be assumed to be that of *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha* 21, a chapter integrated by Hṛdayaśiva as the tenth chapter in his compendium, since the *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha* must predate the commentary written upon it by Sadyojyotiḥ, whose *floruit* has been argued to have been between 675 and 725 AD (see SANDERSON 2006). This account begins, indeed, in what seems to be a somewhat archaic fashion, for it outlines a series of Śaiva *vratas* that the initiate may follow, but apparently as ways of accomplishing the requirements of a *vidyāvrata*, a process of propitiation necessary before embarking on the pursuit of *siddhi*s using one's chosen mantra (cf. GOODALL, SANDERSON, ISAACSON, et al., forthcoming, annotation on *Mūlasūtra* 4:17c–18, which discusses a passage comparable to *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha* 21 that appears in *Guhyasūtra* 3). These *vratas*, in other words, appear primarily to be conceived of as preparation for *sādhana* for the attainment of magical powers. But since they have a purifying effect, they may also be used as penance-rites, and so the chapter as a whole has acquired at some point a colophon that labels its contents as *prāyaścitta*. We may note that, although Hṛdayaśiva has incorporated the chapter into his compendium,

---

[45] Downloaded from `https://uni-hamburg.academia.edu/PéterDánielSzántó` on 19.ii.2014.

Trilocanaśiva has not included its various *vratas* in his! The activities that might be called *vratas* that Trilocanaśiva does include are penitential fasting rites that are unquestionably instruments of reparation, such as the *cāndrāyaṇa*, and these *vratas* in Śaiva sources are presumably borrowings from the *prāyaścitta*-prescriptions of Dharmaśāstra.

Also conceptually early, it seems to us, among the *prāyaścittas* outlined in Śaiva tantric sources, are the rites of *maṇḍala*-worship taught in a sequence of short chapters of the *Puṣkara-Pārameśvara* that Hṛdayaśiva has incorporated as chapters 4–8 of his compendium. There is no need to quote and translate these here, since in this case Trilocanaśiva has incorporated them into his *Prāyaścittasamuccaya* as verses 339–70. The *maṇḍalas* appear to be relatively unsophisticated (the sets of divinities seem not to fit the spaces as conveniently as they might) and they bear names that sound generic, but whose coded nature is emphasised (see, e.g., verses 348–9). Here, however, unlike in the case of the *vratas* of *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha* 21, we may speak of the influence of brahmanical Dharmaśāstra, since the five unusual *maṇḍalas* are taught as expiations for the five most heinous transgressions of brahminical society, the five *mahāpātakas*: brahminicide, consuming alcohol, stealing gold, sleeping with one's guru's wife, and associating with anyone guilty of the above four crimes. But this is not a case of a neutral Śaiva adoption of brahminical ritual: these five transgressions are commonly (though not universally) regarded as inexpiable, and the *Puṣkara-Pārameśvara* is therefore rather making the implicit claim that even the terrible misdemeanours for which there is no expiation in worldly religion (in other words, in substrate brahminism) may be eradicated by recourse to the mantra-propitiating procedures of the Mantramārga. These rites belong, in other words, less to the world of socio-religious restrictions of brahminical Dharmaśāstra than to the transgressive, quasi-magical atmosphere inhabited by the power-seeking *sādhakas* of the early Mantramārga.

This is not to say that the prescriptions of the *Puṣkara-Pārameśvara* belong fully to the earliest layers of the Mantramārga: the work survives only in fragments, a circumstance that makes it more difficult to date, for we lack, for instance, pronouncements about doctrine that might have helped us to place it in the context of the evolving theology of the other early scriptures of the canon; but it is clear that its rites of *prāyaścitta* are not just quasi-magical expiations of what is conventionally inexpiable, since it also gives us a catalogue of transgressions of social order, along with their corresponding penances of (presumably tedious, and therefore penitential) mantra-repetition (*japa*). It contains, in other words, just the sort of *prāyaścitta* rites that fill up the bulk of Trilocanaśiva's compendium, except that the transgressions seem still less nicely differentiated and the corresponding penances less meticulously graded (by numbers of repetitions) than they were subsequently to become. One factor that goes some way to explain this is the apparent absence of a certain social gradation within the Śaiva religion that was subsequently to become ubiquitous, an absence of internal hierarchy that in turn suggests a relatively small and perhaps more homogenous group of followers, perhaps not yet organised into large institutional communities. For it is clearly initiates to the religion who are intended as subject to the *Puṣkara-Pārameśvara*'s rules of penance, but these initiates seem not yet to have been sub-divided into the fourfold hierarchy that we have mentioned above of *samayins*, *putrakas*, *sādhakas* and *ācāryas*. This hierarchy makes its appearance already by the seventh century, for it appears in the *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha* (10:1–13),[46] which means either that the *Puṣkara-Pārameśvara* was earlier than the *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha*, or that the fourfold hierarchy had not yet entirely permeated the prescriptive literature, as it later clearly did: both Hṛdayaśiva (1:4–8) and Trilocanaśiva (3–13) begin their presentations of *prāyaścitta* with an explanation of how penances differed in purpose and execution for these four groups.

The majority of prescriptions in Trilocanaśiva's manuals are aimed by default at the brahmin male who has taken a Śaiva liberatory initiation (*nirvāṇadīkṣā*) and who is therefore a *putraka* living under the directions of a guru. Different permutations of a given expiation are very commonly mentioned for initiates belonging to the other *varṇas*, but rather less commonly for the four classes of initiate. It is implied that variations of the expiations are invariably to be calculated in accordance with this hierarchy of initiates by incorporating verses 125 and 126 of the *caryāpāda* of the *Mṛgendra* as verses 6 and 7 of the *Prāyaścittasamuccaya*, as though they were general rules governing the interpretation of the whole work; but they are relativised by the presence of so many other apparent 'general rules', that it is clear that the assigning of appropriate acts of *prāyaćitta* must have been more of an art than a science, requiring sometimes the convening of a council (for which see verses 17–20). Such a structure may seem to suggest a court meting out punishments, and indeed many *prāyaścittas* in Dharmaśāstra at least seem to be part of a system of legal redress rather than merely methods of personal purification and expiation,[47] but it may be observed that none of the rites of *prāyaścitta* catalogued by Trilocanaśiva, many of which are drawn from Dharmaśāstra, appears in fact to have such a quasi-legal character.

---

[46] For further discussion of this point, see the Prolegomena in GOODALL, SANDERSON and ISAACSON, forthcoming.

[47] That they really did form part of such a legal system has been called into question by LUBIN (2007), in an article which useful examines the relationship between purification and punishment in Dharmaśāstra.

What this suggests is that Trilocanaśiva addresses a society within a society, a group of primarily liberation-seeking initiates to the Mantramārga who were internally organised, but who obeyed the constraints of a wider society around them. One might form a similar impression of the religion from a middle-period pre-tenth-century Siddhāntatantra such as the *Kiraṇatantra* or from Somaśambhu's eleventh-century *paddhati*, a work upon which Trilocanaśiva (unlike Hṛdayaśiva) also drew. But some of the matter that Trilocanaśiva includes does not overlap with or repeat what we know of from surviving eleventh and pre-eleventh-century literature. Let us examine a couple of areas where the *Prāyaścittasamuccaya*'s prescriptions suggest a further social widening of the religion in twelfth-century South India.

The rôles of women in the Śaivasiddhānta[48]

In his presentation of issues relating to menstruation, Trilocanaśiva furnishes rules of a type familiar from earlier parallels that deal with the duration of impurity and the measures to be taken during and at the end of this period. But some verses go beyond this familiar territory and speak of the moment when a woman may resume worship. To understand why this is significant, we must step back from *prāyaścitta* for a moment and consider the changing position of women within the Śaivasiddhānta as far as it can be reconstructed from the sources available to us.

In the earliest layers of the Mantramārga that are accessible to us, women hardly figure at all even as goddesses, and never as religious aspirants. Thus in the thousands of verses making up the *sūtra*s of the *Niśvāsa*, the goddess is formally present, of course, as Śiva's interlocutor, and among his Gaṇas (e.g. in *Nayasūtra* 1:106), but she figures little otherwise. She is there as half of Śiva's *ardhanārīśvara* form (*Nayasūtra* 3:42) and there is an optional *vrata* that is characterised by the *sādhaka* dressing as and identifying himself with this form (*Guhyasūtra* 9:3–9). Of course Śiva's power (*śakti*) is very frequently mentioned, sometimes subdivided into other *śakti*s, such as Vāmā, Jyeṣṭhā and Raudrī, and so forth; but these subdivisions appear not to be conceived of as anthropomorphic goddesses, just as Śakti typically is not, although she is at least once identified as the consort of Śiva (in *Uttarasūtra* 1:5cd: *tasya śaktiḥ śivānir yā śivatejopabṛṃhitā*, 'His Śakti is the one known as Śivānī, filled with Śiva's fieriness'). Some other divinised female entities are mentioned for whom visualisations are prescribed, such as Niyatī (*Nayasūtra* 3:29–31), Māyā (*Nayasūtra* 3:34c–38), and Suṣumnā (*Guhyasūtra* 7:293ff), but these seem to be female goddesses because the names for the entities they embody happen to be grammatically feminine. There are also rather few feminine mantras. A couple of examples will suffice. In order that the initiand's soul may magically perform Vedic rites in the course of initiation, he is required to be married, and this is achieved by a symbolic marriage to a symbolic woman called Jñānasiddhikumārikā, who exists as a mantra (*Mūlasūtra* 6:18). In *Guhyasūtra* 3:24c–27 a rite of catoptromancy (*prasīnā*) is taught that involves a mantra that appeals to Caṇḍikā, a goddess who is not otherwise mentioned in the *Niśvāsa*: OṂ CAṆḌIKE KRAMA KRAMA SVĀHĀ.

---

[48] Many of the ideas in this section emerged in the course of readings and discussion at Dominic GOODALL's weekly seminar at the École pratique des hautes études, V^{e} section, in 2013–2014, on the theme 'Cherchez les femmes ! Déesses, dévotes et courtisanes dans le Śaiva-siddhānta'. We are grateful to those who came to this seminar for the stimulus of their participation, in particular Hervé BODEMER, Hélène BOUCHOIR, Jean-Claude DUSSART, André PADOUX, Charlotte SCHMID and Tiziana LEUCCI.

In short, the feminine presence throughout the *Niśvāsa* is minor and peripheral, as might be expected from a tradition then still close, as SANDERSON has argued (2006), to an Atimārga Śaivism that was, in its early forms, restricted to brahmin males. The nearest the text comes to speaking about feminine aspirants is perhaps this brief sketch of an optional *vrata* that consists in transvestism (*Guhyasūtra* 3:35c–36b):

> *gāyate nṛtyate jāpī strīrūpī valayabhūṣitaḥ*[49]
> *śūrppakandukaveṇībhiś citravratam idañ caret*
>
> He sings, dances and chants dressed as woman, adorned with bangles, [accoutred] with winnowing fan, balls, plaits: one may perform this *citravrata*.

In the later pre-tenth-century Siddhāntatantras too, the pantheon of the Śaivasiddhānta remains extremely masculine: the central deity is the consortless Sadāśiva and the only female 'deities' are the Śaktis of his throne, Umā among the Gaṇas of the holy family, and the anthropomorphised entities that happen to have grammatically feminine names, such as Gadā, the anthropomorphised weapon of the Lokapāla Kubera (see, e.g., *Pañcāvaraṇastava* 92). Goddesses, such as Caṇḍikā, make an appearance in accounts of sculptured images that may adorn a temple (e.g. in *Kiraṇatantra* 52), but they are not mentioned in other contexts. (This discrepancy between the deities according importance in Saiddhāntika rites and those found sculpted in temples has been underlined by BRUNNER 1990.)

But the existence of female devotees does start to be taken into account, albeit in a manner that makes plain that they are granted only a marginal rôle, for a category of salvific *dīkṣā* is introduced that is said to be 'seedless' (*nirbījā*), in the sense that it is without the seed of obligation to perform all post-initiatory duties of the religion, and this initiation is suited to those who, for reasons of being too busy (kings) or incompetent (women, simpletons, etc.), are considered incapable of leading the busy religious life of the regular (male) initiate. The doctrinal problems that such an initiation produced for theologians are expounded at some length, for instance, by Rāmakaṇṭha in his *Kiraṇavṛtti* ad *Kiraṇatantra* 6, particularly ad 6:5ff, and there (ad 6:11d–12) Rāmakaṇṭha explains that the religious activities of women and others after they have received such a 'seedless' initiation are not Mantramārgic ones but belong rather to the domain of worldly (*laukika*) popular religion as taught in texts of the Śivadharma.

---

[49] The hypermetry here is probably authorial.

There is, however, one procedure of tantric worship that we see introduced in the *Kiraṇatantra* that appears to be particularly intended for women initiates, and that is the *yāga* of Gaurī. The *maṇḍala* seems to be extremely simple and the whole subject is covered in a chapter of just eleven verses (*Kiraṇatantra* 28), the last of which concludes the subject thus in the edition:

> *evaṃ kṛtvā labhed vṛddhiṃ saubhāgyaśrītanuṃ yaśaḥ*
>
> Having thus performed [the above], she will obtain wealth (*vṛddhim*), the body of a woman characterised by [sexual] good fortune and fame.

In the reading of the old Nepalese manuscript, however, this message is less clear (and could even be quite different, if one splits *strī dhanaṃ*, 'women and wealth'):

> *evaṃ kṛte bhavet siddhiḥ saubhāgyaṃ strīdhanaṃ yaśaḥ*
>
> Once this has been performed in this way, success arises, [sexual] good fortune, wealth for women, fame.

The concluding half-line of the preceding chapter (27:25cd), which introduces this topic, is similarly ambiguous in the old Nepalese manuscript:

> *gaurīyāgo 'thavā kāryaḥ strīṣu saubhāgyadāyakaḥ*
>
> Alternatively, one may perform the worship of Gaurī, which bestows [sexual] good fortune upon/among (?) women.

Once again, the text of the South Indian edition seems to be the result of an attempt to disambiguate, for it ends with *strīpuṃsor bhāgyadāyakaḥ*, 'which bestows good fortune upon women and men'.

Much clearer on this topic is the *Bṛhatkālottara*, a Saiddhāntika scripture that appears not to have been known or cited by tenth-century authors or by the eleventh-century *paddhatikāra* Somaśambhu, but for which we have twelfth-century Nepalese manuscripts and the testimony of labelled quotations in twelfth-century South Indian works, and which we may therefore assign with some confidence to the eleventh or early twelfth century.[50] Its thirty-seventh chapter gives a detailed account, incorporating many optional variations, of the worship of Gaurī, and in several places makes clear that this form of worship may be performed by men, but is particularly suited to being performed by women. This is especially plain, for example, from the section on post-initiatory rules, a couple of quotations from which are given below (37:81c–84 and 86–90b):[51]

dīkṣāṃte samayāḥ śrāvyāḥ sādhakā varayoṣitaḥ 81
kanyāstrīdevaviprāṇāṃ gurūṇāṃ ca viśeṣataḥ
śāstrāgnisādhakādīnāṃ niṃdāṃ yatnena varjayet 82
parihāso na kartavyo nāpamānaṃ kadācana
dravyāpaharaṃ vairañ ca manasā parivarjayet 83
cāpalyaṃ ca tathā laulyaṃ gurvājñālaṃghanaṃ tathā
na strīto grāhayed dikṣāṃ vrataṃ strīṣu vivarjitam 84

81c. samayāḥ] ABC; samayā T • 81d. sādhakā varayoṣitaḥ] ABC; sādhakācāryayoṣitāṃ T • 82a. kanyāstrīdeva°] AC; kalpāstrīdeva° B; kanyāstraveda° T • 82c. śāstrāgni°] ABC; śāstrādi° T • 82d. niṃdāṃ] AT; niṃdā BC • 83a. parihāso] ABC; parihāse T • 83b. nāpamānaṃ] ABC; nāvamānaṃ T • 83c. °haraṃ vairañ ca] ABC; °haraṇaṃ caiva T • 84a. cāpalyaṃ ca tathā laulyaṃ] T; cāpalyaṃ tu tathā maulyau A; cāpalāṃ ca tathālolya B; cāpa * ca tathā laulya C • 84c. na strīto grāhayed] ABC; ⊔ strīto gṛhaye T • 84cd. dikṣāṃ vrataṃ strīṣu vivarjitam] *conj.*; dīkṣāṃ vrataṃ A(unmetrical); dikṣā vrataṃ strīṣu vivarjjitam BC; dīkṣā vrataṃ hrīṣu vivarjitaṃ T

At the end of the initiation, *sādhakas* and excellent women should be made to hear the post-initiatory rules (*samayāḥ*). One should take care to avoid censuring girls, women, gods, brahmins and particularly gurus, as well as scripture, the [sacred] fire, *sādhakas*, etc. One should not mock, nor ever show disrespect. One should avoid taking property and enmity [even] in thought, and fickleness, coquettishness (*laulyam*), and transgressing the guru's command. One should not receive initiation from a woman; [the performance of special post-initiatory] *vratas* is not [permitted] for women.[52]

---

[50] It is true that individual parts of the *Bṛhatkālottara* will be older, such as for instance, its chapter on *prāyaścitta*, which appears split into two as two chapters of the *Vāthula* at the end of Hṛdayaśiva's compendium. But the work is, as SANDERSON has demonstrated (2001:38–41), eclectic and has incorporated material from sources as distantly related as the Pāñcarātra *Jayākhyasaṃhitā*. (An earlier recension of the *Vāthula* is therefore probably the source of the account of *prāyaścitta* in the *Bṛhatkālottara* too.)

[51] Here A, B, and C are three Nepalese palm-leaf manuscripts, respectively NGMPP Reel Nos. A 43/1, B 24/59, and A 42/8 respectively, and T is IFP T. 767, a Devanāgarī transcript copied from IFP RE 20294. In this South Indian source, the text is referred to not as the *Bṛhatkālottara*, but as the *Ṣaṭsahasrakālottara*.

raktavastrāṇi dhāryāṇi kajjalaṃ yāvakaṃ tathā
kajjalāktau sadā netrau pādau laktakarañjitau 86
sugandhi puṣpaṃ śirasi dhāritavyaṃ prayatnataḥ
mukhaṃ tāṃbulasaṃyuktaṃ grīvāṃ graiveyakānvitām 87
hastābhyāṃ kaṅkaṇau dhāryau kuṇḍalau cāṅgulīyakau
sugandharaktavastrāṇi dhāritavyāni sarvadā 88
ramaṇaṃ tu divā varjyaṃ tathā parvasu sarvadā
rajasvalāyā kartavyam antaryāgaṃ prayatnataḥ 89
parocchiṣṭaṃ na bhuñjīyāt bhartṛdattaṃ na doṣabhāk

86b. kajjalaṃ] ABT; karjjalaṃ C • 86c. yāvakaṃ] T; pāvakaṃ ABC • 86c. kajjalāktau sadā netrau] AT; kajjalāktau sadā netrā B; karjjalāktau sadā netrau C • 87a. sugandhi puṣpaṃ] A; sugandhi puṣpai B; sugandhi puṣpā C; sugaṃdhapuṣpaṃ T • 87c. mukhaṃ] ABC; mukha T • 87d. grīvāṃ graiveyakānvitām] BC; grīvāṃ graiveyakānvitaṃ A; grīvā graiveyakānvitā T • 88a. dhāryau] AT; dharyā B; dhāryo C • 88b. cāṅgulīyakau] ABC; cāṃgulīyakaṃ T • 88c. sugandharakta°] CT; sugandhaṃ kta° A(unmetrical); sugaṃdhaṃ rakta° B • 89a. divā varjyaṃ] *conj.*; vivāvarjaṃ A; divāvarjaṃ B; divā vajjaṃ C; divā vandyaṃ T • 89b. parvasu sarvadā] ABC; parvasu parvasu T • 89cd. rajasvalāyā kartavyam antaryāgaṃ] ABC; rajasvalāyāḥ kartavyaṃ antaryāgaḥ T • 90ab. parocchiṣṭaṃ na bhuñjīyāt bhartṛdattaṃ] *em.*; parocchiṣṭaṃ na muṃjīyāt bhartṛdattaṃ A; parocchiṣṭa na bhuṃjīyāt bhunnaṃ BC(unmetrical); parocchiṣṭaṃ na bhuṃjīyāt bhartṛdante° T

One should wear red garments; and as collyrium [one should use] red lac-paste. The eyes should always be smeared with [this red lac] collyrium, and the feet [too] should be reddened with lac.; a fragrant flower should be worn with care upon the head; the mouth should have paan in it; the neck should wear a necklace; on the wrists, bracelets are to be worn, as are ear-rings

---

[52] The interpretation of this last *pāda* is uncertain.

> and finger-rings. At all times fragrant red garments are to be worn. Love-making should always be avoided in the daytime, as well as on *parvan*-days. A menstruating woman should take care [only] to perform internal worship. She should not eat what has been partly eaten and abandoned by others (*parocchiṣṭam*), [but] what her husband gives carries no fault.

In short, this is plainly a tantric cult of Gaurī to be performed primarily by married women, presumably wives of initiates. It seems to be a cult that is subordinated to the cult of Sadāśiva, not only because that of Sadāśiva is the main focus of the *Bṛhatkālottara* and because the worship of Gaurī is much simpler, but also because it seems to be implied that a woman may drop this worship if she is called by her husband in the middle (37:111–114b):

> *bhartrājñāpālanaṃ kāryaṃ karmaṇā manasā girā*
> *pūjāvratādikaṃ tyaktvā bhartrājñāṃ śirasārcayet 111*
> *na bhartrā sadṛśo vatsa strīṇāṃ vai tārako guruḥ*
> *dharmārthakāmamokṣeṣu bhartā vaiko gurur viduḥ 112*
> *bhartrājñāpālanād dharmaś cārthaṃ bhartrājñato labhet*
> *bhartṛtaś ca bhavet kāmo mokṣo vai bhartṛsevanāt 113*
> *evaṃ jñātvā prayatnena bhartrājñāṃ naiva laṃghayet*
>
> 111a. bhartrājñā] AC; bhaṭrājñā (?) B • 111d. bhartrājñāṃ] A; bhaṭrājñā B; bhatrājñā C • 112a. bhartrā] *conj.*; bharttā AC; bhartya B • 113ab. bhartrājñāpālanād dharmaś cārthaṃ bhartrājñato labhet] *conj.*; bharttājñāpālanād dharmaś cārtho bharttrājñāto labhet A(unmetrical); bhartajñā pālanāddharmāś cārtho bhartyajñapālabhet B; bharttajñāpāladdharmāś cārtho bharttājñayā labhet C • 113c. bhartṛtaś ca] B; bharttitaś ca A; bhatutaś ca C • 113d. mokṣo vai bhartṛsevanāt] *conj.*; mokṣā vai bhartṛsevavān A; mokṣoṣa bhartṛ secanāt B; mokṣo tha bhartṛsevanāt C • 114b. bhartrājñāṃ] *em.*; bharttājñāṃ ABC
>
> In deed and mind and speech one should obey the orders of one's husband. Abandoning worship, religious observances and the like, one should bow before one's husband's command. There is none equal to husband, my child: for women, he is the guru who saves. In [the four human aims] of Dharma, Artha, Kāma and Liberation, the husband is indeed (*vai*) the one [true] guru, they say. Dharma is attained from obeying a husband's command; she will win Wealth from [following] a husband's command; Kāma is attained through her husband; [she may reach] Liberation through serving her husband. With this in mind, she should take care not to transgress her husband's commands.

Trilocana on worshipping by women

Returning to the treatment of menstrual impurity in Trilocanaśiva's text, which occupies section 21 in the subdivisions that we have introduced in text and translation and that appear conveniently tabulated in the Contents at the beginning of the book, we find again (as in *Bṛhatkālottara* 37:89cd above) mention of the performance of internal worship only (rather than internal followed by external worship, as is usual), except that, while it is clear from context in the *Bṛhatkālottara* that the prescriptions relate to the worship of Gaurī, in Trilocanaśiva's work we find prescriptions relating explicitly to the worship of Śiva by women: both in 500c–501 and in 531, the *Prāyaścittasamuccaya* speaks of internal worship only being enjoined for the first three days of menstrual impurity, after which, one surmises, the regular schema of internal followed by external worship is to be resumed.

We are aware only of later parallels for this sort of prescription and we have not been able to find the sources from which Trilocanaśiva may have quoted these verses. (It seems likely that they are quotations rather than his own composition, for 500c–501 and 531 overlap in content.) And there are other verses in this section for whose ideas we have been able to find no parallel at all: an example is the mysterious *govālavyajana*, an object referred to in prescriptions relating to bathing (524–6 and 636). It seems to us, therefore, that Trilocanaśiva's account of how to handle menstrual impurity draws upon Śaiva (and indeed probably Saiddhāntika) sources that reflect a greater participation of women initiates than is attested to by earlier sources, at least in the context of personal religion. This is consistent with the religion having a broadening social base, as a result, in part, of growing royal recognition and patronage that is attested to in inscriptions of earlier centuries (see, e.g., SANDERSON 2001:7–10 and GOODALL 2004:xix–xxi) and the consequent growth of a network of well-endowed institutions (*maṭhas*).

Such participation of women as agents for their own salvation is not very widely attested to in later sources either, and this may be because of a shift in emphasis in the scriptural literature: most later Saiddhāntika scriptures are concerned with public worship rather than with the personal salvation of individual initiates, which is the principal focus of most pre-twelfth-century Saiddhāntika writings. Once this shift in emphasis had taken place, the terms *ātmārthapūjā* and *parārthapūjā* were coined to refer respectively to the religious activities that an individual initiate undertakes himself for his own liberation and to the religious activities undertaken for others, typically by temple-priests in the magnificent stone temples that are strewn across the Tamil-speaking South.[53] The later work that we quote in our annotation to

---

[53] Much has been written on this topic, notably by BRUNNER, whose most recent and

531 for its prescription enjoining internal worship only during the first three days of menstruation is, by the way, a self-conscious exception to the trend for works about *parārthapūjā*: a manual specifically devoted to *ātmārthapūjā*, the sixteenth-century *Ātmārthapūjāpaddhati* of Nigamajñāna II.[54]

Trilocana and the Śaivism of the South Indian Temple

Many of the most famous of the large arcaded Śaiva temples of the Tamil-speaking South had already long been standing by the time when Trilocanaśiva was writing, the second half of the twelfth century. But had the body of scriptures that expanded the old prescriptions for '*ātmārthapūjā*' to embrace all the religious activities of these great temples already come into existence? Until now, our answer to this had been a cautious 'no'. But the question is not a simple one to answer, as may be illustrated by the case of a little Sanskrit work called the *Jātinirṇayapūrvakālayapraveśavidhi*. This short treatise regulating which South Indian castes had access to which parts of a Śaiva temple is ascribed to the tenth-century Kashmirian theologian Rāmakaṇṭha and consists of what purport to be quotations from various South Indian Temple Āgamas. Such literature might at one time have been taken as evidence that the South Indian Temple Āgamas such as the *Kāmika*, *Ajita*, *Kāraṇa*, and *Suprabheda* (to name just a few) were already known beyond the Tamil-speaking South in the tenth-century. With the growth of a corpus of electronically searchable texts, it is now easier to see that the purported quotations cannot be found in any of the texts to which they are attributed (or indeed, in many cases, anywhere else), and since a tenth-century Kashmirian theologian is most unlikely to have been interested in writing a work on the rights of South Indian caste-groups in what appear to be post-tenth-century Tamilian temples, it is, we think, more than probable that the work in question is a forged anthology of pseudepigraphal quotations concocted by interested parties.

Given the melancholy fact that the South Indian climate, unlike that of the Kathmandu valley, typically does not preserve manuscripts much beyond a couple of centuries, we must rely on labelled, verifiable quotations of these scriptures in other datable works for attempting to map out a chronology of their genesis. Unfortunately, although we now know of a small spread of eleventh and twelfth-century South Indian Saiddhāntika authors (see GOODALL 2000 and forthcoming) — Rāmanātha, whose two surviving works are dated to 1058 and 1071 AD; Aghoraśiva, fl. 1157 AD; his disciples Vaktraśambhu (author of the *Mṛgendrapaddhatiṭīkā*) and Trilocanaśiva; and

---

up-to-date remarks on the subject may be found in the introduction to the fourth volume of the *Somaśambhupaddhati*, 1998:iv–v.

[54] For a résumé of this work, see GANESAN 2009:49–127.

his contemporary Jñānaśambhu —, there are very few works firmly assigned to the period that follows, that of the thirteenth, fourteenth and fifteenth centuries, before we reach another glut of dated literary activity in the sixteenth century. This means that there is still rather little evidence that we can call upon for building a relative chronology of the South Indian Temple Āgamas.

Until now, the earliest work known to give labelled citations of the *Kāmika* (among other South Indian Temple Āgamas such as the *Suprabheda* and the *Kāraṇa*) remains a commentary on the *Śivapūjāstava* of Jñānaśambhu by an unknown commentator (the end of the work has been damaged in transmission) who identifies himself (commentary on verse 8, p. 22) as the great-great-grandson of our Trilocanaśiva, giving us a very rough *terminus ante quem* of c. 1350 AD (see GOODALL 2000:212). Now Trilocanaśiva does not in this text or anywhere else give quotations that he explicitly ascribes to any South Indian Temple Āgamas, but we do see, both in his commentary, and in the *Jñānaratnāvalī* of his guru Jñānaśambhu, unlabelled quotations of passages that are found in, for instance, the *Suprabheda* and the *Kāmika*, and that could therefore have been quoted from those sources.[55] We now note that there are two particular chapters of the *Uttara-Kāmikāgama* that share numerous verses with the *Prāyaścittasamuccaya*, namely chapters 27 and 30 (see the table below).

Rules concerning temple personnel

How did these units of text come to be in both sources? It is of course not inconceivable that the *Uttara-Kāmikāgama* should have drawn upon the *Prāyaścittasamuccaya*, or that both works should have been drawing on a third source now lost to us; but it seems rather likely that Trilocanaśiva was drawing on chapter 27 of the *Uttara-Kāmikāgama* (we shall come to

---

[55] Lines 6:3c–4 of the *Suprabhedakriyāpāda*, for instance, appear in Trilocanaśiva's *Somaśambhupaddhatiṭīkā* ad SP 1.7.1 (in BRUNNER's numeration) in this form: *pañca gāvaḥ samutpannāḥ sarvalokasya mātaraḥ/ nandā subhadrā surabhiḥ suśīlā sumanā yataḥ/ kapilaṃ kṛṣṇaṃ śvetañ ca dhūmraṃ raktaṃ tathaiva ca.* Now Trilocanaśiva might be quoting these three half-verses here from the *Śivadharmottara*, since that text contains the first two of them (1:79), and one might suppose that the third line, missing from NARAHARINATH's edition (p. 191) and from T. 75 (pp. 8–9), appeared in other manuscripts transmitting the *Śivadharmottara*. But there is a circumstance that suggests that the proximate source from which Trilocanaśiva was quoting might really have been the *Suprabheda* (which was in turn presumably drawing upon the *Śivadharmottara* in this passage, but expanding upon what it says). For Jñānaśambhu, one of his gurus, also quotes, but at greater length, from the same passage (*Suprabhedakriyāpāda* 6:3c–25), and in this unit there are vocatives (*gajānana !*) addressed to the elephant-faced Gaṇeśa, who is Śiva's interlocutor in the *Suprabheda*. In other words, the proximate source from which Trilocanaśiva's older contemporary quoted the same passage was indeed the *Suprabheda*.

Table 1: Verses shared with *Uttara-Kāmikāgama* 27, 30

9–12b	*Uttara-Kāmikāgama* 30:501–4
26–27	*Uttara-Kāmikāgama* 30:18–19
57c–58b	*Uttara-Kāmikāgama* 30:303c–304b
58cd	*Uttara-Kāmikāgama* 30:248cd
59ab	*Uttara-Kāmikāgama* 30:247cd
69c–71	*Uttara-Kāmikāgama* 30:254–56b
543c–44b	*Uttara-Kāmikāgama* 27:189
551cd	*Uttara-Kāmikāgama* 27:190ab
552c–53b	*Uttara-Kāmikāgama* 27:164
567	*Uttara-Kāmikāgama* 27:170c–71b
582	*Uttara-Kāmikāgama* 27:193
583ab	*Uttara-Kāmikāgama* 27:194ab
584–85	*Uttara-Kāmikāgama* 27:175c-77b
586	*Uttara-Kāmikāgama* 27:181c–82b
588ab	*Uttara-Kāmikāgama* 27:204ef
608c–09b	*Uttara-Kāmikāgama* 27:186
609c–10b	*Uttara-Kāmikāgama* 27:155c–56b
611	*Uttara-Kāmikāgama* 27:196
612	*Uttara-Kāmikāgama* 27:197
617c–18b	*Uttara-Kāmikāgama* 27:35
621–22	*Uttara-Kāmikāgama* 27:151–52
625–26b	*Uttara-Kāmikāgama* 27:96c-97
777	*Uttara-Kāmikāgama* 30:51
778	*Uttara-Kāmikāgama* 30:47
779c–782b	*Uttara-Kāmikāgama* 30:48–50

chapter 30 below), since some of these prescriptions really concern a world with which Trilocanaśiva does not otherwise concern himself and that is the special domain of the genre to which the *Kāmika* belongs, namely the world of the South Indian Cōla-period temple.

This is clear because these lines include prescriptions regarding death- and birth-related periods of impurity (*āśauca*) for several classes of people who are in some way attached to the temple: courtesans (*sādhāraṇā strī*) in 582, who suffer no such period of impurity because they are in any case impure, female temple-slaves/servants (*devadāsīs*) in 586, who are subject to twenty days, as are singers (*śivagānavit*), and finally, the musicians and performers known as the five *ācāryas* (*pañcācārya*), along with the temple-dancers (*rudragaṇikā*) in 585, for whom, since they are 'purer', only fifteen days are prescribed.

Given that the prescriptions of the *Prāyaścittasamuccaya* are by default for male initiates to the Śaivasiddhānta, it would be odd to encounter in it a statement about periods of ritual impurity for courtesans unless they were perceived as having some relevance to the religious life of initiates. Presumably that relevance is their being part of the life of the South Indian temple.[56] The same presumably holds true for the *devadāsīs*. As for the *pañcācāryas*, they may first be attested to in an eleventh-century Tamil inscription (ARE 14 of 1919: see DAVIS and ORR 2007:76–7), and they are mentioned in other South Indian Temple Āgamas (see TAK 3, s.v. *pañcācārya*). Their names and rôles are explained in *Uttara-Kāmikāgama* 73:14ff: they are the dance-master (*nartaka*), the wrestler (*mardaka*), the singer (*gāyaka*), the flute-player (*vaṃśaka*) and the one who plays the drum known in Tamil as the *muravam* (*mauravika*). They have the duty of accompanying the temple-dancers (*rudragaṇikā*) when they dance for Śiva's entertainment (*saukhyakarma*). As for the singers described as *śivagānavit*, since they are mentioned separately from the singers belonging to the group known as the *pañcācārya*, it is possible that they refer instead to singers of devotional hymns in regional languages. Such singing in Bengali, Tamil (*drāviḍabhāṣā*) and other unspecified languages is referred to in the *Pūrva-Kāmika*'s account of regular daily worship.[57]

---

[56] This is not the place for a long digression on the subject of the attachment of courtesans to South Indian temples, but suffice it to say that there is scattered evidence to show that this was common at different times in several other parts of India: see, for example, *Meghadūta* 35, which refers to *veśyās* in the temple of Mahākāla in Ujjain (glossed by Vallabhadeva in tenth-century Kashmir with *bhagavadgaṇikāḥ*) and the *Kuṭṭanīmata* (see particularly DESZŐ and GOODALL 2012:400, fn. 71), and perhaps also *Śivadharmottara* 2:165 (for which see below). The conditions no doubt varied from place to place and time to time. The fact that earlier works of the Śaivasiddhānta do not refer to them is presumably not evidence for their not having existed, but rather for earlier works of the Śaivasiddhānta having been preoccupied with the salvation of individual initiates and largely unconcerned with the life of Śaiva temples.

Finally, as for the *Uttara-Kāmikāgama*'s conception of the *rudragaṇikās*, as the daughters of Śiva who have received a special initiation that entitles and binds them to dance in the temple for Śiva's pleasure, this is set out in *Uttara-Kāmikāgama* 73. In that same chapter it is explained why we find in the *Kāmika* (as in other South Indian Temple Āgamas) that the term *rudrakanyā* may be used as a synonym for *rudragaṇikā*. It should be noted that in earlier narrative literature we find the term *rudrakanyā* used, like *indrakanyā*, only to refer to celestial beauties (*apsaras*) and denizens of paradises such as Rudraloka (see, e.g., *Mahābhārata* 13.110:38, *Śivadharmaśāstra* 5:102, 10:39; *Svacchandatantra* 10:28, 10:565, 10:570, 10:582, 10:1189). Independently, we also find the term *rudragaṇikā* used for ladies bound to the temple in *Śivadharmottara* 2:

> *ye cāpi vṛttibhṛtakāḥ śivāyatanakarmiṇaḥ*
> *te 'pi yānti mṛtāḥ svargaṃ śivakarmānubhāvataḥ 2:163*
>
> And those who, for their livelihood, are servants working in Śiva's temple, they too, when dead, go to heaven, because of the power of the work done for Śiva.
>
> *śivadāsatvam āpannā naranārīnapuṃsakāḥ*
> *te 'pi tannāmasaṃyogād yānti rudrapuraṃ mahat 2:164*
>
> Those men, women and eunuchs who have become slaves of Śiva, they too, by virtue of bearing His name, go to the great world of Rudra.
>
> *dattāḥ krītāḥ praviṣṭāś ca daṇḍotpannā balāhṛtāḥ*
> *vijñeyā rudragaṇikāḥ śivāyatanayoṣitaḥ 2:165*
>
> Those who have been given, bought, have entered [voluntarily(?)], or who have been produced [at the temple] as payment of a fine, or who have been brought by force—they are to be known to be Rudragaṇikās, [i.e.] women of Śiva's temple.

---

[57] *Pūrva-Kāmika* 4:437c–438b: *tadūrdhvaṃ gauḍabhāṣādyair gānaṃ dhūpāntam ācaret/ ūrdhvaṃ drāviḍabhāṣāṅgaṃ gānaṃ nṛttayutaṃ tu vā.* For a few somewhat earlier epigraphical references to arrangements made in Southern temples for singers of Tamil hymns, see Davis and Orr 2007:80–81. The allusion to hymns in *gauḍabhāṣā*, which we think we may assume to refer to Bengali, is surprising for a text that appears to be from the Tamil-speaking South, but there may well have been a special link with Bengal in this period: in his spiritual lineage, Aghoraśiva, writing in 1157 AD, records that two recent gurus were from this region (see Davis 1992:370).

yā rudragaṇikotpannā putrapautrādisantatiḥ
sāpi yāti mṛtā svargaṃ mātur evānubhāvataḥ 2:166

Such offspring—sons, grandsons and so forth—as is born to a Rudragaṇikā also goes to heaven after death by the power of [her as] their mother.

Some of the context has been quoted here so as to show that the *Śivadharmottara* distinguishes between servants and 'slaves', and that the *rudragaṇikās* here belong among 'slaves' at least in that they are clearly bought or sold or offered as property.[58] In the *Uttara-Kāmikāgama*, however, as we shall see, it seems that the term *rudragaṇikā* was used of trained and initiated dancers, and that these were to be distinguished from those called *devadāsī*, who may have been temple slaves to whom other duties than dance were assigned.[59]

The *Uttara-Kāmikāgama* equates these two historically quite different terms, explaining (73:4–14) that all *rudragaṇikās* are in fact 'daughters of Rudra' (*rudrakanyā*) because they are descended from the wives of the sages of the forest of pines (*devadāruvana*), whom Śiva, in the guise of a wandering mendicant, had seduced, with the result that they became magically pregnant merely by looking at him with desire, whereupon their offspring, who appear to have been born at once on the spot, enquired of Śiva what their livelihood was to be (73:8b, *kā no vṛttir bhaviṣyati*?) and were then initiated by him to be dancers for his worship. This aetiological myth is presumably, among other things, a claim to relatively elevated status (compared with that of *dāsīs*) made on behalf of temple dancers, and it may have been intended partly to justify a Tamil appellation that is common in Cōḻa-period inscriptions: *tevaṉār makaḷ*, 'daughters of god'. We find no trace in this period of a claim to status being made (either by titles or by the structure of initiatory rites) on the basis of marriage to the god, as has been documented, for instance, by Saskia KERSENBOOM (see in particular her chapter entitled 'Rites of Passage of the Devadasis of Tamilnadu', 1987:179ff), whose sources were contemporary or recent, including a recension of the *Kāmika* that BRUNNER (1990) has called a nineteenth-century forgery.

---

[58] This seems worth mentioning in view of SILK's remarks on the subject of *devadāsīs* in his bibliography on ancient Indian slavery (1992:278):

> The most common Sanskrit word for slave is *dāsa*, feminine *dāsī*. In recent years interest in the study of the *devadāsī* traditions of India has increased. Literally *devadāsī* means "slave woman of the gods", but in usage the term refers rather to temple courtesans. References to this topic are omitted here since I believe that, despite the literal meaning of the term, there is nothing to connect this institution sociologically or historically with slavery proper.

[59] It is not clear whether or not either the ladies whom the *Uttara-Kāmikāgama* refers to as *rudragaṇikās* or those whom the text refers to as *devadāsīs* were regarded as also being temple-courtesans. The fact that they are contrasted with ordinary (?) courtesans (*sādhāraṇā strī*) suggests that they may not have been; but it is not conclusive.

Once again, South Indian epigraphical evidence may be cited that appears to refer to the initiated temple-dancers of *Uttara-Kāmikāgama* 73. In numerous inscriptions, the Tamil title *talaikōli* is given to certain women, typically dancers and often donors to temples. Leslie ORR (2000:61–3, 148–9, 220–1, 248) has discussed this title at some length, pointing out that it probably has its origins in the baton referred to as the *talaikkōl* that is venerated before Mātavi's dance in the Tamil literary epic the *Cilappatikāram*, where *talaikkōl* is also conferred as a title upon Mātavi in recognition of her skill as a dancer, and the same title is used elsewhere in the text for Urvaśī (ORR 2000:221, fn. 38). As ORR remarks (2000:148),

> There are three types of names borne by temple women — Nakkaṉ, *talaikkoli* names, and *māṇikkam* names — that seem closely associated with temple woman status and which seem in some cases to have been conferred by the temple.

She goes on, however, to suggest that after all perhaps only the first of these three was a likely candidate to be an initiation name, and that the others, given the non-sectarian character of the other elements in such names, were probably not (ORR 2000:149):

> There are no indications in the Chola period inscriptions that the acquisition of names by temple women was ritualized. Given the character of the names, it seems unlikely that they were granted as part of initiation into a sectarian tradition. The idea that Chola period temples conferred Nakkaṉ, *talaikkoli*, or *māṇikkam* names on temple women in some other ceremonial manner rests only on the indirect evidence of the frequency of use and distribution of these names.

It is clear, however, that the *Uttara-Kāmikāgama* claims *talaikōli* as an initiation name specifically for *rudragaṇikās* by reworking the bamboo-staff with which they are initiated into a specifically Śaiva mythological context. This detail has not been adverted to by ORR and others presumably because it appears plainly in the text of the rare 1899 edition of the work (=E_C), but is somewhat obscured in the more easily accessible 1977 edition (=E_S). Here then is the account of the first *rudragaṇikādīkṣā* performed by Śiva on the first generation of offspring of the wives of the sages of the *devadāruvana* (*Uttara-Kāmikāgama* 73:8–14b), which serves as a model for the regular *rudragaṇikādīkṣā* described later in the same chapter. The speaker is Śiva himself.

tāḥ sarvās tatra saṃbhūya kā no vṛttir bhaviṣyati
evaṃ pṛṣṭo bravīmy evaṃ śṛṇudhvaṃ yan mayoditam 8
madarcanaṃ tu yac chreṣṭhaṃ tat saukhyasahitaṃ yadi
tad eva śuddhanṛttaṃ tallakṣaṇaṃ bharatoditam 9
tat pūjāyāṃ niyojyaṃ tan matprītyarthaṃ dine dine
strībhis tadvaṃśajātābhiḥ pañcācāryasamanvitam 10
ity evaṃ śaṃkareṇokte praṇemus tā mahītale
mayā tuṣṭena tāḥ sarvā dīkṣitā dīkṣayā khalu 11
āhūya nandinaṃ tasmai cādāya karamadhyagam
*vetraṃ tasmāc chirāṃsy āsāṃ spṛṣṭāni dvijasattamāḥ*12
tataḥ prabhṛti vartante bhuvi nandākhyasaṃjñayā
yato daṇḍena saṃspṛṣṭāḥ śirodaṇḍinya ity api 13
vikhyātās tatkulotthābhiḥ śuddhanṛttaṃ pravartyatām

9cd. tallakṣaṇaṃ] E_C; tu lakṣaṇaṃ E_S • 11a. śaṃkareṇokte] E_C; tu krameṇokte E_S • 11b. praṇemus tā] *conj.*; praṇemuste $E_C E_S$ • 12a. tasmai] E_C; tasya E_S • 13cd. saṃspṛṣṭāḥ śirodaṇḍinya] E_C; saṃspṛṣṭaṃ śiro daṇḍinya E_S

They [*scil.* the offspring of the wives of the sages] all came into being on the spot, and being asked [by them] 'What will be our livelihood?', I say to them: 'Listen to what I have taught [in scripture (?)]: "Worship of me is of the best variety if it is accompanied by an entertainment (*saukhyasahitam*). That is nothing other than pure [non-narrative] dance; its characteristics have been taught by Bharata. Therefore it is to be employed in the context of worship, in order to please me, on a daily basis, by women born of this lineage, accompanied by the *pañcācāryas*".' Because/When Śiva had taught thus, they prostrated themselves upon the ground [to signal their agreement(?)]. Pleased [by them], I initiated them all, as is well-known (*khalu*), with an initiation: calling Nandin, I took from him (*tasmai*)[60] the bamboo staff in his hand,[61] [and] with that (*tasmāt*)[62] I touched their heads, o best of brahmins. From then onwards, they go by the name Nandākhya on earth, and they will be well known

---

[60] Could this odd dative be the result of the influence of Tamil usage (*avaṉ kiṭṭē vāṅki / eṭuttu*, in modern colloquial parlance)?

[61] The so-called Adhikāra-Nandin forms of Nandin in Southern sculpture all show him holding what may be a staff: see, e.g., Figures 16–18 in GOODALL et al. 2005. Kālidāsa too describes Nandin as holding a staff in the crook of his arm when he stands as watchman quelling the excitement of the Gaṇas in front of the shelter in which Śiva meditates in *Kumārasambhava* 3:41ab: *latāgṛhadvārāgato 'tha nandī vāmaprakoṣṭhārpitahemavetraḥ*.

[62] The ablative here is odd. Could it be again a confusion that results from the different use of oblique and inflected forms in Tamil? Or should one understand rather 'thereafter'?

> (*vikhyātāḥ*) also by the name (*ity api*) *śirodaṇḍinī*, since they have been touched [on the head (*śirasi*)] with a stick (*daṇḍena*). May pure dance be performed by ladies born of their lineage!

Now we are aware of no cases of distinctive dancers' names in Nanda or Nandākhya, but the title *śirodaṇḍinī* seems clearly to be a translation of the Tamil title *talaikkōli* that is widely attested in Cōḻa-period inscriptions.

In the above paragraphs we have spoken only of Trilocanaśiva's knowledge of *Uttara-Kāmikāgama* 27. In the case of chapter 30 of the *Uttara-Kāmikāgama*, however, the picture is less clear: the shared lines for the most part speak of generic rules that could be found in several sources and that do not uniquely concern the temple-context. Verse 777, for example, is a definition of the *cāndrāyaṇa* fast that is found also in the *Kiraṇatantra*, and in a quotation attributed to the *Parākhyatantra*, as well as in the *Uttara-Kāmikāgama* as 30:51. Only one of these shared passages contains something that is distinctively typical of the South Indian Temple Āgamas (*Prāyaścittasamuccaya* 69–71 ≈ *Uttara-Kāmikāgama* 30:254–56), but it is something that is found in the version of the *Uttara-Kāmikāgama* and not in the *Prāyaścittasamuccaya*: the *Uttara-Kāmikāgama* there twice uses the expression *bera*, whereas the *Prāyaścittasamuccaya* does not, and *bera*, as GOODALL has remarked in TAK3, s.v. *pratimā*, is a term that appears to be absent from all pre-twelfth-century Śaiva literature. So, for example, where the *Prāyaścittasamuccaya* reads *liṅgādayo yadā śūnyamastakā yadi doṣadāḥ* (70ab), the *Uttara-Kāmikāgama* reads instead *liṅgaberādayaḥ śūnyamastakā yadi doṣadāḥ*. Of course it is conceivable that Trilocanaśiva was reading from the *Uttara-Kāmikāgama* but decided to reformulate; but if he did so, then it was an odd choice, since the resulting half-line is decidedly more awkward with both a *yadā* and a *yadi* in it. If some deliberate editing took place that transformed one of these two versions into the other, then it seems rather more likely that the *Uttara-Kāmikāgama*'s version is the result of improving reformulation than is the other. But it is also conceivable that Trilocanaśiva borrowed from the *Uttara-Kāmikāgama* before this reformulation took place in the transmission of the *Uttara-Kāmikāgama*, or that the passage became corrupted in the transmission of the *Prāyaścittasamuccaya* after being borrowed by Trilocanaśiva. In short, it is more difficult to put forward a single hypothesis that is clearly more plausible than others that could be imagined that might account for how lines came to be shared between the *Prāyaścittasamuccaya* and *Uttara-Kāmikāgama* 30.

And there is a further consideration that at least requires mention. Several quotations given in Trilocanaśiva's *Somaśambhupaddhatiṭīkā* can be found in chapter 4 of the *Pūrva-Kāmika* (459–60, 496abc, 514cd, 525c–526b, 529cd), but here they are not simply not ascribed to the *Kāmika*, but explicitly ascribed to another source: the ninth-century *paddhati* of Brahmaśambhu. Several scenarios could be drawn up to explain this. Trilocanaśiva might of course nonetheless have known and read *Pūrva-Kāmika* 4, but attributed the quotations to Brahmaśambhu all the same, perhaps simply because he knew Brahmaśambhu's *paddhati* particularly well (for having composed a commentary, now lost,[63] upon it). But it would be odd for him to ascribe authoritative quotations to a human author if he was aware that they occurred in a scriptural source that he would have regarded as being of timeless antiquity. If he was not aware that they occurred in a scriptural source, does that mean that he knew the *Kāmika* in a form that did not include *Pūrva-Kāmika* 4? Or could it mean that he knew the *Pūrva-Kāmika* and *Uttara-Kāmikāgama* in more or less the form that they have today and simply didn't happen to notice the numerous overlaps with the *paddhati* of Brahmaśambhu? Or, since he never attributes any of his quotations to the *Kāmika*, might he really not have known the work that goes by that name today? Could he after all have known only the text of chapter 27 of the *Uttara-Kāmikāgama*, which might have circulated in another form? A definitive answer may emerge from Michael GOLLNER's work in progress on the history of the reception of the *Kāmika*, or it may elude us forever; but we are now more inclined than before (especially in the light of Jñānaśambhu's apparent awareness of the *Suprabheda*, alluded to above) to assume that Trilocanaśiva may indeed have known the *Kāmika* in something like its published form (in, for instance, the edition of the South Indian Archaka Association).

An absence of rules about temple life

Trilocanaśiva, as we have just seen, seems to have known at least one of the South Indian Temple Āgamas in some form, on which he has drawn for rules regarding South Indian temple personnel. But it is striking that even in this context the rules that he includes relate to individuals, and not to problems that arise in the public religion of South Indian temples. The absence, in Trilocanaśiva's compendium, of all reparations to cope with the many problems that may arise in the performance of temple-festivals (*utsava*), for instance, is noteworthy, and it is thrown into striking relief by laying the *Prāyaścittasamuccaya* beside the *Prāyaścittavidhi*, a manual on the same subject that is attributed to one of Trilocanaśiva's gurus, the celebrated twelfth-century exegete Aghoraśiva. This ascription to Aghoraśiva is implausible to us, for reasons that we shall explain below, and its basis is not a strong one: we are not aware of anybody having put forward and defended the proposition that the *Prāyaścittavidhi* has been authored by Aghoraśiva; it has simply been included in a series of pious publications of manuals on specific topics that are presented as parts (*bhāga*) of the *Kriyākramadyotikā*.

---

[63] The evidence for this is furnished in the introduction to R. SATHYANARAYANAN's and S. A. S. SARMA's edition of the *Dhyānaratnāvalī* (2013:xxvi).

With particular reference to the *Mahotsavavidhi*, presented as the sixth such *bhāga*, we have explained at some length (GOODALL 1998:xiii, fn. 24) why the attribution of these topic-specific manuals to the *Kriyākramadyotikā* is in general problematic, drawing attention to the fact that these extra portions are mixed up with quotations from numerous South Indian Temple Āgamas from which Aghoraśiva never quotes in his commentaries and to the fact that they are not covered by the surviving commentaries on the *Kriyākramadyotikā* by Nirmalamaṇi and Kacchapeśvara. We still stand by these arguments, but they need to be nuanced in the light of the presentation of one of them, the *Mahotsavavidhi*, given by Richard H. DAVIS in his excellent new richly annotated translation (2010). DAVIS has excised as spurious a jumble of quotations of South Indian Temple Āgamas from that text (2010:5–6), but considers the large remaining part to be the work of the celebrated twelfth-century Aghoraśiva, and this still seems to us questionable. For although the text may not be far removed in date and place from Aghoraśiva, the *Mahotsavavidhi* is nevertheless preoccupied with a South Indian world into which Aghoraśiva never enters in the works that are securely attributed to him, namely that of public, temple-based worship, of what came to be called *parārthapūjā*. This is evident from the atmosphere of every page of the work, but to give just one concrete instance of a detail that rings false, the presentation of Nandin as a bull (for example on p. 159, translated on p. 107, towards the beginning of § 14) strikes us as anachronous: in the works of Aghoraśiva, as indeed in a wide range of other old literature, Nandin refers to an anthropomorphic Śaiva deity and not to the bull (see GOODALL et al. 2005:100ff, quoting BHATTACHARYA 1977).

Turning to the *Prāyaścittavidhi*, its edition presents it as the seventh *bhāga* of the *Kriyākramadyotikā*, but that edition in fact begins with 338 verses (pp. 1–57) that are attributed, with both a title and a concluding colophon, to a South Indian Temple Āgama, namely the *Aṃśumattantra*. In the text that follows, which a title announces to be that of Aghoraśiva, we do find many prescriptions of exactly the sort that Trilocanaśiva gives, but this is because large passages are virtually identical and seem in fact to have been lifted with little conscious editing from the *Prāyaścittasamuccaya* (see note on verse 414 below).

Beside these, we also find numerous rules relating to the different parts of South Indian temple-festivals — rules, for instance, about failing correctly to perform the ceremony of raising the flag (for this rite, see TAK3 s.v. *dhvajārohaṇa*) at the beginning of an *utsava* appear on pp. 127ff., followed by rites to respond to deficiencies in the rite of beating the drum to summon everyone to the festival (*bherītāḍana*: see TAK3, s.v. *devatāhvāna*) on pp. 130ff. As well as all this detail about festivals, there is information about what goes on inside the temple too, for instance about what to do in the case of unwanted intruders (p. 150), and numerous allusions to rites that are not attested to in older literature, such as the 'daily obligatory festival' (*nityotsava*) that takes place within the temple compound (see TAK3, s.v. *nityotsava*), referred to on p. 153.

In short, even if one discounts the accretions of scriptural quotations on related topics, the *Prāyaścittavidhi* and the *Mahotsavavidhi*, like the other subject-specific manuals attributed to the *Kriyākramadyotikā*, seem unlikely to be the work of the celebrated twelfth-century Aghoraśiva; but they may belong to a place and period not far distant from him.

We have highlighted the *Prāyaścittavidhi* for its attention to public rituals, and so we should mention that the *Prāyaścittavidhi* is not in fact isolated in devoting considerable space to temple-related rites of reparation: elaborate descriptions of rites of *prāyaścitta* for problems that arise in public *parārthapūjā* cover most of the 268 pages that follow the text of the *Prāyaścittasamuccaya* in our manuscript Tv (described below), for example.

Of course Trilocanaśiva does include numerous rites of expiation for ritual faults, but none of them appears to concern public, temple-based liturgy: Trilocanaśiva follows, in other words, the old Mantramārga tradition of laying down the rules for individuals aspiring to *siddhi* and/or liberation. This is of course not to say that temple-centred public religion was still new in his time, for all sorts of evidence, not least that of the existence of large ancient temples that survive in stone and brick from all over the Indian world, show that it was not new; but the integration of temple-centred religion into the previously initiate-centred Śaivasiddhānta was perhaps indeed still relatively new in Trilocanaśiva's time, and Trilocanaśiva seems not to have been a temple priest, but rather, as we have mentioned above (p. 18), the abbot of a *maṭha* and therefore the head, presumably of a residence of initiates.

Annual rites of reparation

There is one other class of rites that we might have expected Trilocanaśiva to include but that he barely mentions, namely the annual, all-purpose rites of blanket reparation for all manner of faults of omission, commission and accident that arise over the course of an entire year. Some pre-tenth-century Siddhāntatantras teach one such annual rite, namely *pavitrotsava*, and the eleventh-century *paddhati*-literature adds one more, namely *damanotsava* (for brief accounts of these, see TAK3, s.v. *pavitrāropaṇa*, *damana* and *damanapūjā*). The reason for their exclusion, however, is probably not that they are rites of public liturgy and for that reason outside Trilocanaśiva's purview in the *Prāyaścittasamuccaya*, but rather that they are classed by Somaśambhu (SP2, 1:7) as belonging not to the category of *prāyaścitta* rites, but rather to that of *naimittika* rites, in other words to that of rites that are obligatory on certain particular occasions. Trilocanaśiva, in his *Somaśambhupaddhatiṭīkā*, quibbles with Somaśambhu's reasoning (see BRUNNER's annotation on SP2, 1:6–8), but seems to accept the conclusion.

Concluding remarks

To summarise, Trilocanaśiva's compendium comprises primarily scriptural prescriptions for rites of *prāyaścitta* drawn from texts that range from perhaps as early as the sixth century (*Puṣkara-Pārameśvara*) up to the twelfth century (*Uttara-Kāmikāgama*). Over this period, the texts reflect broad social shifts within the religion, which seems to have begun amongst exclusively male spell-masters with little internal social hierarchy, all questing for empowerment (*bhukti*) and liberation (*mukti*), against a backdrop of brahminism as a social substrate. It seems then to have become a more landed and socially organised religion housed in monasteries or ordered around rich householder gurus (such as is reflected in, for instance, the *Kiraṇatantra*, *Mataṅgapārameśvara*, etc., and in the surviving *paddhati*s), becoming then more and more integrated into the life of large public temples. The culmination of this stage is reflected in such twelfth- and post-twelfth-century South Indian Temple Āgamas as the *Kāmika*, *Suprabheda* and *Kāraṇa*, which arrogate to themselves the task of prescribing all aspects of the religious life of the large temples of the Tamil-speaking South as seen from the perspective of the initiate priests. Although Trilocanaśiva shows, as we have seen, awareness of this last phase, he restricts his focus to rites related to individuals belonging to the temple's religious life and excludes rites of reparation for problems arising in public liturgy.

Concordance of section-numbering and verse-numbers

No summary of the contents of Trilocanaśiva's text has been included into the introduction because we have given a fairly detailed breakdown into twenty-eight sections (and many sub-sections) in the Contents at the very beginning of the book. The same sections and sub-sections have been used to divide up the Sanskrit edition. By way of a concordance between our section-numbering and the verse-numbering used in the text, we give below the Sanskrit headings used as the labels for those sections and sub-sections in the edition, together with the numbers of the verses they contain. (It will be noticed that the verse-numeration has not been adjusted to fit units of sense.) The headings that appear followed by an asterisk are headings that we have invented. Those that appear without an asterisk are found in one or more of the manuscripts that transmit the *Prāyaścittasamuccaya.*

1 guruvandanam* 1–2
2 granthasya prayojanam* 3–5

3.1 sādhakaputrakādīnāṃ prāyaścittavidhānam* 6–8
3.2 samayiputrakādīnāṃ prāyaścittapradānam* 9–13
3.3 japaviṣaye sāmānyaniyamaḥ* 14–17b
3.4 prāyaścittanirdhāraḥ* 17c–18
3.4.1 guruparisad* 19–20
3.4.2 prāyaścittaparigrahaṇam* 21–25
3.5 prāyaścittakarmācaraṇe kālaḥ* 26–27
3.5.1 kadācin nityahānau doṣābhāvaḥ* 28–30b

4.1 malotsarge niyamāḥ* 30c–33b
4.2 avihitapradeśe viṇmūtrakaraṇe prāyaścittam* 33c–37b
4.3 nagnasnānam* 37c–38
4.4 sandhyāvandanam 39–44b

5.1 puṣpoccayanakāle tṛṇakāṣṭhādichedanam* 44c–45b
5.2 rātrau pūjādānādikaraṇam* 45–47b
5.3 pūjādravyalopaḥ* 47c–52b
5.4 liṅgasya gaḍḍvādinābhighātaḥ* 52c–53b
5.5 prāṇyaṅgasahitadhūpadānaṃ dhūpadīpādilopaś ca* 53c–55b
5.6 duṣṭaṃ naivedyam* 55c–57b
5.7 upacāralopaḥ* 57c–58b
5.8 śleṣmādisahitadravyaiḥ pūjanam* 58c–59
5.9 pūjādravyahīnatā* 60
5.10 liṅgasya calanam* 61
5.11 japabhaṅgo dhyānavicchedaś ca* 62–63b
5.12 arghyaḥ* 63c–72
5.13 pūjālopaḥ 73–78b
5.14 homadoṣaprāyaścittāni 78c–84b
5.15 vratalopaprāyaścittam* 84c–91b
5.16 pavitrārohaṇakālaḥ* 91c–97b

6.1.1 liṅgasya pādena sparśanaṃ laṅghanādi ca* 97c–99b

6.1.2 liṅgasya śleṣmaṇopahatiḥ* 99c–100b
6.1.3 raktamūtrādinā liṅgasya dūṣaṇam* 100c–101
6.1.4 liṅgasya viṣṭhādisaṃsparśaḥ* 102–103b
6.1.5 śivasaṃskārahīnaiḥ liṅgasparśanam* 103c–104b
6.1.6 naṭakaivartakādibhiḥ liṅgasparśanam* 104cd
6.1.7 liṅgasya kākādisparśanaṃ bāṇair vīkṣaṇaṃ ca* 105–106b
6.1.8 ṛtustrīpatitāśaucikarmārādibhiḥ liṅgasparśanam* 106c–108b
6.1.9 vāmadakṣiṇamārgasthaiḥ liṅgasparśanam* 108c–112b
6.2.1 hastāder liṅgasya patanam* 112c–118b
6.2.2 sveṣṭaliṅgāparādhaḥ* 118c–119b
6.2.3 sveṣṭaliṅgasya paribhraṃśadahanādi* 119c–121b
6.2.4 liṅgasya jale patanam* 121c–122b
6.2.5 agninālehanam* 122cd
6.2.6 duṣṭaliṅgaparityāgaḥ* 123–125b
6.2.7 liṅgasya calanam* 125c–126b
6.3 liṅgagurvādichāyālaṅghanam* 126c–127b

7.1 akṣasūtrāparādhaḥ* 127c–131
7.2 ghaṇṭāparādhaḥ* 132–133b

8.1 guruliṅgādinindanam* 133c–144
8.2 gurusannidhau jṛmbhādi* 145
8.3 prāyaścittādikārye svaguror yojanam* 146c–147b
8.4 guror bhrātṛputrādīnām ājñādānam* 147c–148b
8.5 guroḥ śayyāsanādirohaṇam* 148c–149
8.6 tadbhūṣaṇavastrādīnāṃ padbhyāṃ sparśanam* 150–152
8.7 guror ādeśabhaṅgaḥ* 153–154b
8.8 gurusannidhāv anācaraṇīyāni* 154c–163b
8.9 gurudrohaḥ 163c–173
8.10 guros tatkulasya ca karaṇīyāni* 174–181b

9.1 pustakanikṣepaḥ 181c–187
9.2 śivaliṅgādivikraye 188–189
9.3 svasiddhāntapustakasya jīrṇatā* 190
9.4 guror devasya śivāgamasya ca pādena sparśaḥ* 191–192b

10.1 nirmālyam 192c–218
10.2 nirmālyatvasyābhāvaḥ* 219–221

11.1 naivedyaṃ vināśnīyāc cet* 222–223b

11.2 ekapaṅktau varjyāḥ* 223c–228
11.3 vibhītakīndubhallātādipatre bhakṣaṇam* 229–230
11.4.1 śvaviḍvarāhādyaiḥ spṛṣṭasyānnasya bhakṣaṇam* 231–233
11.4.2 madirādisamparkaduṣṭānnabhakṣaṇam* 234–239
11.4.3 gṛñjanālābulaśunādibhakṣaṇam* 240–243
11.4.4 varjyakṣīrādi* 244–247
11.4.5 matsyādibhakṣaṇam* 248–249b
11.4.6 navodakapānam* 249c–250b
11.4.7 duṣṭānnabhakṣaṇam* 250c–256b
11.5.1 bhojanakāle guḍādisrāvaḥ* 256c–258
11.5.2 vinā yajñopavītaṃ pibed bhuñjīta vā* 259
11.5.3 udakyāsūtikāspṛṣṭānnabhakṣaṇam* 260–265
11.5.4 bhojane rajasvalekṣaṇam* 266–267b
11.5.5 antyajodakyābhājane bhakṣaṇam* 267c–270
11.5.6 aspṛśyasparśanaṃ kṛtvā bhakṣaṇam* 271–279b
11.5.7 ucchiṣṭadīkṣitasparśaḥ* 279c–281b

12 dīkṣitānām anyānāṃ ca saṃsparśaḥ* 281c–287
12.1 jātīśamantrāḥ* 288–289b

13.1 ucchiṣṭabhakṣaṇam* 289c–295
13.2 jātīśamaṇḍalam* 296–298b
13.3 varjyajanānnam* 298c–327b
13.4 navaśrāddhādidoṣanirṇayaḥ 327c–331

14 matāntarāvalambibhiḥ saha samparkaḥ* 332–336b
14.1 mahāpātakidarśanādi* 336c–337

15 mahāpātakāni* 338
15.1.1 brahmahatyāprāyaścittam* 339–347
15.1.2 surāpānaprāyaścittam 348–353
15.1.3 svarṇasteyaprāyaścittam 354–358
15.1.4 gurustrīgamanaprāyaścittam 359–364
15.1.5 tatsaṃyogiprāyaścittam 365–369
15.1.6 mahāpātakasāmānyaprāyaścittajapasaṃkhyā* 370–374b
15.2.1 mahāpātakidarśanādi (punaruktiḥ—14.1)* 374c–375
15.2.2 brahmahatyāsadṛśāni pātakāni* 376–381b
15.2.3 madyapānaprāyaścittam 381c–387b
15.2.4 svarṇasteye prāyaścittam 387c–393b
15.2.5 gurupatnīgamanam 393c–396b
15.2.6 gurupatnīsamāḥ* 396c–397

15.3 patitaiḥ saha saṃparkaḥ* 398–405
15.4.1 brahmahatyāsamāni pātakāni* 406–409b
15.4.2 surāpānasamāni pātakāni* 409c–410b
15.4.3 gurutalpagamanasamāni pātakāni* 410c–413b
15.4.4 brahmahatyāsamapātakānāṃ prāyaścittam* 413c–414
15.4.5 raupyaratnadhātulohādīnāṃ steye prāyaścittam 415–418
15.4.6 gurutalpagamanasamapātakānāṃ prāyaścittam* 419ab

16 upapātakāni 419c–428

17.1 brāhmaṇena kṣatrādivadhaḥ* 429
17.2 prāṇivadhaḥ* 430–437b
17.2.1 prāṇidaṃśanam 437c–441b

18 mānasavācikakāyikāni karmāṇi 441c–445
18.1 mānasaṃ karma* 446
18.2 vācikaṃ karma* 447
18.3 kāyikaṃ karma* 448
18.3.1 vācikabandhān muktiḥ* 449–450b
18.3.2 karmabandhān muktiḥ* 450c–451b
18.3.3 mānasabandhān muktiḥ* 451c–452b
18.3.4 sarvapāpān muktiḥ* 452c–454b

19.1 śuklapatanādi 454c–456
19.2 tapasvinaḥ strīparigrahaṇam* 457–458
19.3 kāmārtasya yoṣidgamanam* 459
19.4 balācchuklotsargaḥ* 460
15.5 paśukrīḍādarśanam* 461ab
19.6 viprādīnāṃ patnīsevanakālaḥ* 461c–464b
19.7 pāradārikaṃ karma* 464c–465
19.8 akāle maithunam* 466–468b
19.9 anyastrīgamanam* 468c–469
19.9.1 kumāryādigamanam* 470–475
19.9.2 udakyāgamanam* 476
19.9.3 caṇḍālastrīgamanam* 477–480
19.9.4 rajakyādigamanam* 481–484

20.1 asatpratigrahaḥ 485–490b
20.2 cauryam* 490c–493b
20.3 svavṛttiparityāgaḥ* 493c–495b
20.4.1 tricatuṣpathalaṅghanam* 495cd

20.4.2 anekapāpānāṃ sāṃkaryam* 496–498

21 rajasvalādiviṣayāḥ 499–503
21.1 caṇḍālasūtikādisparśaḥ* 504–505
21.2 sṛgālakharakākādisparśaḥ* 506
21.3 brāhmaṇyādyudakyāsaṃsparśaḥ* 507–509
21.4 rajasvalāyā aśivādibhiḥ sparśaḥ* 510–518
21.5 udakyāsnānaprakāraḥ* 519–528b
21.6 rajasvalāśaucakālanirṇayaḥ* 528c–530
21.7 udakyāyajanaprakāraḥ* 531–536b

22.1 jananamaraṇāśaucakālanirṇayaḥ* 536c–538b
22.2 sūtikāvidhiḥ 538c–544b
22.3.1 garbhavināśaḥ śiśumaraṇaṃ ca* 544c–549b
22.3.2 varṇāśaucam 549c–553b
22.3.3 kanyāmaraṇam* 553c–566
22.3.4 yugapacchāvasūtakāśaucanirṇayaḥ* 567–571
22.3.5 maraṇāśaucārambhakālaḥ* 572–573
22.3.6 maraṇāśaucasadyaḥśuddhiḥ* 574–579b
22.3.7 bhṛtyādyāśaucam* 579c–588b
22.3.8 maraṇavārttāśravaṇakālaḥ* 588c–595
22.3.9 pretasya vahanasnānādikāryam* 596–602b
22.3.10 āśaucipūjāprāyaścittam 602c–613
22.3.11 dīkṣitādīkṣitaśavasnānādi* 614–623b
22.3.12 paśuvatkarma* 623c–624
22.3.13 parokṣapretarugṇapretayoḥ karma* 625–626
22.3.14 pretaśiṣyadravye 'dhikāraḥ* 627–630
22.3.15 asthiśavādisparśaḥ* 631–632

23.1 sparśe doṣaḥ* 633–655
23.2 sparśādoṣaḥ 656–657
23.3 ucchiṣṭam 658–671

24.1 dhātulohādipātrāṇāṃ śuddhiḥ* 672–697b
24.2 annaśuddhiḥ* 697c–702b
24.3 bhūmiṣṭham udakam* 702c–703
24.4 mukhavipruṣaḥ* 704–705
24.5 maṇilohapātrādīnāṃ śuddhiḥ* 706–712
24.6 dhānyavāsodravadāravamārgādīnāṃ śuddhiḥ* 713–738b
24.7 amedhyā bhūḥ, viśuddhiś ca* 738c–744b
24.7.1 śavādidūṣitagṛhaśuddhiḥ* 744c–748b

24.8 jalaśuddhiḥ* 748b–757b
24.9 nityaśuddhāni nityāśuddhāni ca* 757c–768

25 abhojyānnāḥ, apratigrāhyadānāḥ, parihāryāḥ* 769–776

26.1 prājāpatyakṛcchram 777
26.2 kṛcchravidhiḥ 778–779b
26.3 taptakṛcchram 779c–780
26.4 atikṛcchram 781–784b
26.5 uddālakṛcchravidhiḥ 784c–785
26.6 sāntapanavidhiḥ 786
26.7 maitrikṛcchravidhiḥ 787
26.8 mahāsāntapanam 788
26.9 saumyam 789–790
26.10 parākṛtiḥ 791abc
26.11 bālam 791d–792b
26.12 śiśucāndrāyaṇam 792c–793b
26.13 yaticāndrāyaṇam 793c–794b
26.14 prājāpatyādau mantrāṇāṃ viniyogaḥ* 794c–797b

27.1 pañcagavye devatāḥ* 797c–800
27.2 śivakūrcavidhiḥ* 801–804b

28.1 mahāpātakaprāyaścitte prāsādaḥ* 804c–811b
28.2 aghoramantramāhātmyam* 811c–815
28.3 pāpabhakṣaṇadevaḥ* 816–822b
28.4 kedāramantraḥ* 822c–826
28.5 niḥśvāsaproktamantrair brahmahatyādiprāyaścittam* 827–828

Sources for the critical edition

This critical edition of the *Prāyaścittasamuccaya* has been prepared on the basis of eleven manuscripts. Out of these, three (No. 8547 [T1], No. 8523 [T2] and No. 2874 [T3]) are from the Oriental Research Institute, Trivandrum, and are in Grantha script; one beautiful paper transcript is kept in the *Ādhīnam* of the Tiruvāvaṭuturai Śaiva Mutt [Tv], also in Grantha script. The remaining seven (two paper transcripts and five palm-leaf manuscripts) are from the manuscript collection of the French Institute of Pondicherry. Out of these manuscripts, both the transcripts (T. 1060 [A] and T. 15C [B]) are written in *devanāgari*, and the five palm-leaf manuscripts (RE 53238

[C], RE 45795 [D], RE 45946 [E], RE 45963 [F] and RE 52968 [G]) are in Grantha script.

A French Institute of Pondicherry T. 1060. This is the first transcript that was consulted after the decision was reached to prepare a critical edition of the *Prāyaścittasamuccaya*of Trilocanaśiva, but after collating further sources we found that its readings are often unsatisfactory. This transcript in *devanāgari* is complete and is in good condition. The pages, which have been written upon one side only, measure 21cm x 33 cm. It was transcribed from an exemplar belonging to the manuscript collection of G. Swaminatha Gurukkal, of Tiruvāvaṭuturai. A side typically covers nine verses on18 lines. It was copied in 1980. Transcript numbers 1059 to 1062 are kept in one bundle. Each text in this bundle starts with fresh pagination. The bundle contains the following texts: T. 1059 *Śivāgamādimāhātmya* of Jñānaprakāśa, 75 pages; T. 1060 *Prāyaścittasamuccaya*, 90 pages; T. 1061 *Śaivaṣoḍaśakriyā*, 45 pages; and T. 1062 *Caturvedatātparyasaṃgraha*, 38 pages (150 verses).

B French Institute of Pondicherry T. 15C. This transcript, bearing the title *Dīpta*, was copied by P. Neelakantha Sarma from an exemplar from Kilvelur and dated 02.11.1957, presumably the date of its completion. Again, it is written in *devanāgari* and the single-sided pages are of 21cm x 33cm. Here there are about 10 verses (20 lines) to a side. The bundle begins with the text of the *Prāyaścittasamuccaya*, which is completed on p. 80. The text is complete and the transcript is in good condition. There are a few further small works transmitted in this bundle; they are: a *pavitrotsavavidhi*, pp. 80–90; a *mahānyāsavidhi*, pp. 90-93; and a *Kulālamataśāstrotpatti*, pp. 94–128.

C French Institute of Pondicherry MS No. RE 53238. This palm-leaf manuscript is in Grantha script and complete. Each folio has 6–7 lines per side. The size of the leaves is 34cm x 3cm. A few folios at the beginning are worm-eaten, but the rest are in better condition. The label on the cover-board of the bundle gives the following account of its contents: *Aṃśumattantre saṃprokṣaṇavidhiḥ*, *prāyaścittavidhiḥ*, *Dīpte sparśadoṣādi paṭalaḥ*, *Kāraṇe praveśadoṣa paṭalaḥ*, *Prāyaścittasamuccaya*, etc. The bundle currently begins with the text of the *Prāyaścittasamuccaya*, which starts on f. 1r and ends on f. 68r. The original folio numbers are marked in the left margin of each recto. After this text, the old foliation starts again. Quoted here, however, are the arabic numerals in blue ball-point pen that have recently been added in the right-hand margin. The rest of the bundle contains small portions of different works related to *kriyā*: *Aṃśumattantre saṃprokṣaṇa vidhiḥ* (ff. 71r); *Vīratantra, ekadvitri(dina?)pūjāhīne pūjākrama* (f. 81r); some expiations ascribed to the *Dīpta* and *Kiraṇatantra* (f. 87r–91v); accounts of *pradoṣanirṇaya*, and *uṣaḥkāla pūjā* ascribed to the *Kāraṇa* (f. 92r); accounts of *skandaṣaṣṭinirṇaya* and *navarātripūjā* ascribed to the *Kumāratantra* (ff. 99r–108v); and an account of f. 109r *śamīpūjā*.

At the end of the *Prāyaścittasamuccaya*, the scribe of C adds the following (f. 68r): *yādṛśī pustakan dṛṣṭvā tādṛśī likhitaṃ mayā apaddhaṃ vā supaddhaṃ vā mama doṣo na vidyate śrī dakṣiṇāmūrtigurave namaḥ śrī nenmalaṃbālīśvarāya namaḥ harigalapurī agastyeśvarāya namaḥ śrī kṣaṇikādikumāragurave namaḥ/ vikramābde tu vaiśākhamāse kṛṣṇāṣṭamī ravirvāre nenmalī nāmākhyaveṃkaṭārya gurur llikhet prāyaścittākhya nāmāni likhyamātmārthakaṃ viduḥ*.

This garbled piece of text may perhaps be interpreted as saying that the manuscript was copied by a certain Veṅkaṭārya, who belonged to a place called Nenmali, on Sunday the eighth day of the dark fortnight of the month *vaiśākha* for his personal use. He seems to have intended to give a Vikrama-era date, but no year is actually recorded. We do not know of a Harigalapurī in South India, but there is one in Sabaragamuwa province in Srilanka.

D French Institute of Pondicherry MS No. RE 45795. This palm-leaf manuscript in Grantha script has 216 folios. The size of the leaves is 37.5cm x 4cm and there are 9 lines to a side. The label on the cover-board of the bundle gives the contents as follows: *kriyākramadyotikāyāṃ nityakarmavidhiḥ, vātulāgame jñānapūjāvidhi paṭalaḥ, kāmike jñānadīkṣāvidhi paṭalaḥ*. The bundle now starts indeed with the text of the *Kriyākramadyotikā*, which begins on f. 1r, and ends with an account of the topic of *āśaucavidhi* on f. 102. There follows the complete text of the *Prāyaścittasamuccaya*, which runs from folio 102Ar to 129v. The text of the *Kriyākramadyotikā* then resumes with the *pavitravidhi* on f. 130r, and ends with accounts of *calaliṅgapratiṣṭhā* and of *pratyābdikaśrāddha*. The writing is regular and clear and the manuscript is in good condition.

At the end of the text of the *Prāyaścittasamuccaya*, the scribe of D has added the following postscript (f. 129v): *nimbadeśikīyam śrīkāntimatyaṃbāsameta śrī śālivratīśvarāya namaḥ / karakṛtam aparādhaṃ kṣantum arhanti santaḥ hariḥ om śubham astu*. This manuscript may be from a place with a Tamil name such as Vēmbūr or Vēppūr (which could be translated into Sanskrit as Nimbadeśa), and this place may be inferred to have been near Tirunelveli, because the deities invoked are those of the principal Śaiva temple there, who are usually known as Śālivāṭīśvara and Kāntimati.

E French Institute of Pondicherry MS No. RE 45946. This palm-leaf manuscript is in Grantha script and has 141 folios. The size of the leaves is 38cm x 3cm and there are 6 lines to a side. The bundle has the complete text of the *Prāyaścittasamuccaya*, which runs from the beginning up to folio 46v. Up to that point the manuscript is in reasonable condition, but subsequent folios have been considerably damaged by worms. The bundle also contains two other texts, the *Śambhupuṣpāñjali*, from f. 47r, and part of the *Ātmārthapūjāpaddhati*, from f. 105r

At the end of the text of the *Prāyaścittasamuccaya*, the scribe of E has added the following postscript (f. 46v): *hariḥ oṃ śubham astu śrīgurave namaḥ mahāgaṇapataye namaḥ pañcanadīśāya namaḥ śrīsarasvatyai namaḥ rudrākṣaṃ vahnihastaṃ uḍupatisahitaṃ bhasṃam uddhūḷitāṃgaṃ ullāsyaṃ patmapīṭhaṃ hutavahanayanaṃ ūrmigaṃgākalāpaṃ / oṃkāram mūlamantraṃ praṇamata sahitaṃ vedasabdham śivākyaṃ vande kailāsanāthaṃ amarasuraguruṃ pārvatīśan namāmi.* Given the mention of the deity Pañcanadīśa, this manuscript may have been produced in or near Tiruvaiyaru (Tiruvaiyāṟu).

F French Institute of Pondicherry MS No. RE 45963. This palm-leaf manuscript is in Grantha script and has 105 folios. The size of the leaves is 41cm x 3cm and there are about 6 lines to a side. Up to f. 99 the folio numbers are regularly given in the left margin. The manuscript is in good condition for the first 55 folios, after which it is damaged by worm-holes. The bundle begins with the text of the *Prāyaścittasamuccaya*, which runs up to folio 44r. This bundle also contains a few other *Śaiva* works: the *Śambhupuṣpāñjali* of Saundaranātha (ff. 45r–76v); accounts of *mudrā lakṣaṇa* attributed to the *Kāraṇa* and to the *Ajita* (ff. 77r–80v); *Ātmārthapūjāpaddhati* (ff. 81r–100v) and a collection of *Āgamavacanas* (ff. 101r–105v). At the end of the text of the *Prāyaścittasamuccaya*, the scribe of F has added (f. 44r): *śrī gurave namaḥ śubham astu / mahāgaṇapataye namaḥ śrī sarasvatyai namaḥ*. This obeisance does not point to any particular provenance.

G French Institute of Pondicherry MS No. RE 52968. This is another palm-leaf manuscript in Grantha script, but this one is of well-made (if now often damaged) talipot leaves (*Corypha umbraculifera*).[64] The size of the leaves is large, 42cm x 5.5cm, and each side contains as many as 22 lines, so the lettering is extremely small, though not particularly well-formed and elegant. The hand appears to change from time to time through the bundle. Perhaps this bundle was made as a sort of 'library copy'. The complete text of the *Prāyaścittasamuccaya* covers only 9 leaves: it starts on f. 247r (old Grantha foliation in the left-hand margin of each recto) and ends on the second line of f. 255r. At the end of the text of the *Prāyaścittasamuccaya*, the scribe of G has added the following (f. 255r): *śrīmaddevaśikhāmaṇigurubhyo namaḥ śrīmatṣaṇmukhagurave namaḥ*.

The label on the cover-board of the bundle gives the contents as follows: *Kriyākramadyotikā, dīkṣāvidhiḥ, aṣṭabandhanam (prayogaḥ), ṣoḍaśakriyā*, etc. But this bundle in fact contains many other Śaiva texts. The typed handlist of the IFP collection (p. 326) lists the contents as follows: a) *Kriyākramadyotikā, dīkṣāvidhiḥ*, b) *Aṣṭabandhanam* (*prayogaḥ*), c) *Śaivaṣoḍaśakriyā*, d) *Aghapaucaṣaṣthi* (*sic*), e) *Vātulaśuddham* Text and commentary, f) *Prāsādavidhiḥ*, g) *Ātmārthapūjāpaddhati*, h) *Śivāgamādimāhātmya*, i) *Dīkṣādarśa*, j) *Sakalāgamasaṃgraha*, k) *Prāyaścittasamuccaya*, l) *Śaivaṣoḍaśakriyā*, m) *Caturvedatātparyasaṃgraha*, n) *Prāsādaṣaṭślokīvyākhyā*, o) *Sakalāgamasaṃgraha*, p) *Siddhāntasārāvalivyākhyā*, q) *Sārdhatriśatikālottaram Rāmakaṇṭhavyā[khyā]sahitam*,[65] r) *Kriyākramadyotikāyām ekoddiṣṭavidhi. Prabhāvyākhyāsahitā* (*sic*).

T_1 Oriental Research Institute, Trivandrum MS No. 8547. Palm-leaf, Grantha script, 8–9 lines to a side. We have worked entirely from photocopies kindly furnished by the library. Assuming that these photocopied images are to scale, the folios are of 40cm x 5cm. The handwriting is scruffy. The text of the *Prāyaścittasamuccaya* runs from f. 1r to 55r (i.e. 109 sides). Folio numbers in Grantha are given on the left margin of each recto throughout the text, and they are continuous without any break.

The scribe uses a dots above a letter that is to be deleted, or a bar above a series of letters that are to be cancelled. Sometimes, when the portion of the text to be deleted is a long line or passage, the scribe uses brackets or large circles. Note that this manuscript, T_1, as well as the two other manuscripts from Trivandrum listed below (T_2T_3), has been catalogued in the tabular hand-list of RAGHAVAN PILLAI (1965:186), who does not record the dimensions of the folios.

---

[64] For the distinction between talipot and palmyra, which was more commonly used in the Tamil-speaking South in recent centuries, see Hoernle 1900.

[65] Note that this is not one of the two manuscripts transmitting the commentary that N. R. Bhatt used for his edition of Rāmakaṇṭha's *Sārdhatriśatikālottaravṛtti*.

At the end of the text T_1 adds the following *mantroddhāra* (f. 55r): *hariḥ oṃ śubham astu / vyomāgnirasayuktena śivaśaktiyutena ca / sāntadhāntatṛtīyena caitanyāya namontakam // daśākṣaram mantram idam agneśruk kṛṣṭabījakam //*

T_2 Oriental Research Institute, Trivandrum MS No. 8523. Palm-leaf, Grantha script, 7–8 lines to a side. We have worked entirely from photocopies kindly furnished by the library. Assuming that these photocopied images are to scale, the folios are of 30cm x 3.5cm. It is in good condition, and the writing is clear. The text in this manuscript runs from f. 1r to 54v (i.e. 108 sides) and folio numbers are given in the text. It has a long and detailed contents list covering 21 folios at the end of the text.

This manuscript also seems to have been corrected, perhaps by somebody other than the scribe. The corrections are inserted in the text.

T_3 Oriental Research Institute, Trivandrum MS No. 2872 B. Palm-leaf, Grantha script, 7–8 lines to a side. We have worked entirely from photocopies kindly furnished by the library. Assuming that these photocopied images are to scale, the folios are of 30cm x 4.5cm. The manuscript appears to be in good condition and the writing is regular. It has 36 folios containing the text and is written on both sides. But unfortunately this manuscript stops abruptly after verse 452.

Tv Tiruvāvaṭuturai Mutt. This transcript covers 500 pages of a bound foolscap note-book bearing a shelf number 32/7. It is in good condition and complete. It is in Grantha script and the writing covers 20 lines to a side. It has a detailed contents list at the beginning of the note-book, covering six numbered sides. Thereafter there is no pagination: the text of the *Prāyaścittasamuccaya* begins on what would have been p. 7 and concludes on what should be p. 74 (in other words f. 37v). The Tiruvāvaṭuturai Mutt transcript (Tv) and the transcript of IFP T. 15C (B) seem to be closely related, as we shall demonstrate below. After the end of the *Prāyaścittasamuccaya*, there are a further 268 unnumbered sides in the notebook which contain accounts of reparatory rites for a large number of faults and problems that arise in temple-related rites (*parārthapūjā*). Occasional running heads indicate the subjects covered. The first few of these, for instance, read as follows: *nityāgnihomavidhikṣayādiprāyaścitti*, *nityāgnihomavidhikṣayādiprāyaścitti*, *nityotsavaviṣayaprāyaścittam*, *nityotsavaberapatanam*, *dhūpādūpācārahīnapatanam*, *sāyarakṣāhīnam*, *bhogāṅgārcanahīnam*, *kṣetrapālārcanahīnam*, *liṃgaberādivahnidūṣaṇam*.

At the end of the text, the scribe of Tv adds: *hariḥ om śubham astu.*

Relationships between the manuscripts

We have attempted to represent schematically the relationships that we have been able to discern between the manuscripts in the diagram that follows. The evidence for this is of course the presence of shared errors that are sufficiently distinctive and frequent to be considered conjunctive. The relationship of Tv and B, for instance, is particularly clear because they share numerous omissions (e.g. 643, 659c–691d, 703–705). They have been placed a little lower down on the diagram because they are relatively late paper manuscripts. Occasionally they share omissions with C and D, which is why they have been placed next to that pair. Another unmistakable group is that of AEFGT$_3$, whose agreement can be spotted on page after page of the apparatus (8d, 29d, 32b, 72b, 92d, 97a, 135b, 136b, 138b, 142b, etc.), and which share also some omissions (263c–264b and 265–268, for instance). Within this group, A and G share some errors (3c, 14a), including omissions (492c–493b and 229cd), as do E and F (570ab and label before 91cd). We also find AEFG grouped (e.g. in 96d adn 632d–635c).

Two of the Grantha sources now in Trivandrum have been placed a little higher up on the chart, namely T$_1$ and T$_2$, and this is because it seems not impossible that T$_1$ should be a little older (see description above) than our other witnesses. The relationship of T$_1$ and T$_2$ to each other can again be easily demonstrated by shared omissions (448, 472c–430, 235ab, 239ab, etc.).

All this may seem neat and clear up to this point, and yet it is not, which is why we have placed a grey cloud through which the notional streams of transmission pass, the purpose of which is to indicate that there has been 'horizontal transmission', or, in other words, conflation. For there are also numerous instances of shared error that cut across these groupings. Within the large group on the right, for example, we find that EFG and T$_3$ all omit 335ab where A does not. We also find instances of omission shared by A, G and C (311c–312, 640), an omission common to B and E (328), and an omission shared by A and B (773c–774b). Conflation in the sources shows that the scribes sometimes chose readings eclectically, which means that we cannot build a stemma that could be used in a mechanistic fashion to arrive

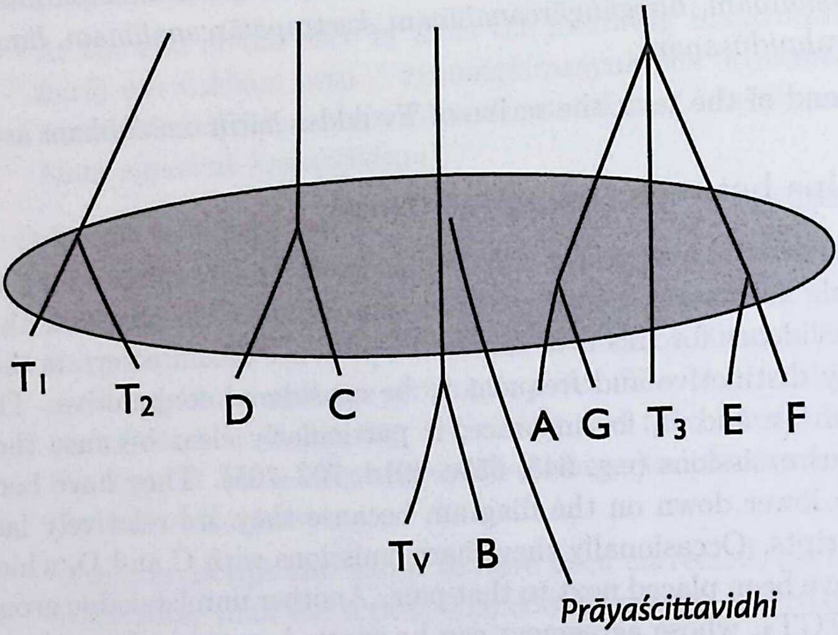

Figure 1: Diagram of the relationships between the manuscripts

at the readings of a notional lost autograph or of lost hyparchetypes.

The inclusion of the *Prāyaścittavidhi* in our diagram serves only to remind readers that the history of the transmission of the *Prāyaścittasamuccaya* extends into other works and could be pursued further, but we have not integrated readings of the *Prāyaścittavidhi*'s borrowings from the *Prāyaścittasamuccaya* into our apparatus, since, given that the edition of the *Prāyaścittavidhi* is not strong, that would have entailed studying the transmission of the *Prāyaścittavidhi*. One other work that we became aware of when we were on the point of submitting this work for evaluation is transmitted in IFP MS RE 41567, a palm-leaf manuscript the cover-board of which bears a label that identifies the text it transmits as '*prāyaścittasamuccayam (Maṇipravālam)*'. It appears to contain a Tamil translation-cum-commentary of about 450 verses of Trilocanaśiva's *Prāyaścittasamuccaya*. We intend to devote attention to this document in the coming years, since our participation in the European project NETamil, led by our colleague Eva WILDEN (EFEO/Hamburg), encourages us to consider what Śaiva sources can tell us about the interrelationship between Sanskrit and Tamil in the Tamil-speaking South, where both languages offered literary registers that writers could choose to adopt.

The survival of eleven manuscripts, the borrowings in the *Prāyaścittavidhi* and the existence of this Tamil translation-cum-commentary are all evidence for the popularity of the *Prāyaścittasamuccaya* of Trilocanaśiva's text until relatively recent times, which may dismay those who might have hoped that the caste-riven society which the text reflects belonged firmly to a long distant medieval past. But at the same time, since popularity means better transmission, it will delight social historians, for the text gives a wealth of diverse information about all manner of realia. This may seem an odd moment to mention this, but the example that springs to mind bears distantly upon textual transmission and so is not entirely out of place here: Trilocanaśiva has interesting remarks on the care of books, and the manner of their disposal (§ 9.1 and § 9.3).

Dominic GOODALL,
Paris, August 2014.

॥ प्रायश्चित्तसमुच्चयः ॥

[१ गुरुवन्दनम्*]

श्रीमदामर्दकस्थानगुरुवंशसमुद्भवम्।
दूर्वाससमृषिं वन्दे तन्मुखांश्च गुरूननु॥ १॥

व्यापकेशानसर्वेशपण्डितोत्तुङ्गशङ्करान्।
सोमेशानादिसर्वात्मशिवाघोरशिवान्तिमान्॥ २॥

[२ ग्रन्थस्य प्रयोजनम्*]

साधकाद्यैरनुष्ठेयमाचारं शिवभाषितम्।
तद्विप्लुतौ तदाज्ञाया लङ्घने व्यत्ययो यतः॥ ३॥

तेषां तत्परिहारार्थं प्रायश्चित्तं शिवोऽवदत्।
तत्सर्वमेकतो द्रष्टुं लिख्यते तद्वचोऽधुना॥ ४॥

---

1 Incipits: शुभमस्तु। अविघ्नमस्तु। प्रायश्चित्तसमुच्चयः C; हरिः ओम्। प्रायश्चित्तसमुच्चयम्। वागीशाद्यास्सुमनसस्सर्वार्थानामुपक्रमे। यन्नत्वा कृतकृतास्युस्तन्नमामि गजाननम्॥ T_3; त्रिलोचनशिवाचार्यप्रायश्चित्तसमुच्चयं। ओम्। T_V The other manuscripts give no benediction at the beginning.

---

1 a. ॰स्थान॰] ACDEFG$T_1T_2T_3$; ॰स्सन्तान॰ BT_V (unmetrical) **1 c.** दूर्वाससमृषिं] AG$T_1T_2T_3$; दुर्वासमुनीन् B (unmetrical); दूर्वाससंभवं CD; दुर्वाससमृषिं E; पूर्वाससमुनीन् T_V **1 d.** गुरूननु] Σ; रभन्न तु B **2 b.** ॰पण्डितोत्तुङ्ग॰] BCDG$T_1T_2T_3T_V$; ॰खण्डितोत्तुङ्ग॰ A; पण्डितेस्तुख॰ E; — F **2 c.** सोमेशानादिसर्वात्म] ACDFG$T_1T_2T_3T_V$; व्योमेशानादिसर्वात्मा B; सोमेशानादिसर्वात्मा E **2 d.** शिवाघोर] Σ; निवाघोर E **3 c.** तदाज्ञाया] BCDF$T_1T_2T_3T_V$; तदाज्ञया AG (unmetrical); तदाज्ञाय E **3 d.** लङ्घने व्यत्ययो यतः] *conj.*; लङ्घनं व्यत्ययो यतः AEF; लङ्घने यात्ययस्ततः BT_1; लंघने यात्यथः स्ततः C; लंघने यात्यधस्ततः DT_2T_V; लंघन व्यत्ययो यतः G; लंघनं व्यम्ययो यतः T_3

प्रमादाद्बुद्धिवैषम्याद्द्रव्याणां च परिक्षयात्।
अकृतानां विनष्टानां प्रायश्चित्तं विधीयते॥ ५॥

[३.१ साधकपुत्रकादीनां प्रायश्चित्तविधानम्*]

साधकोक्तं व्रतं कुर्याद् गुरुरस्ववशोऽव्रती।
द्विगुणं स्ववशस्तावच्चरेदस्ववशो व्रती॥ ६॥

स्ववशस्त्रिगुणं त्र्यंशं विना तत्पुत्रकश्चरेत्।
पुत्रकार्धं तु समयी पूर्वोक्तानुक्तपाप्मनाम्॥ ७॥

दैवाद्रोगात्तथा मोहाच्चोरराजभयादिभिः।
एभिर्दोषैरकामित्वं शेषे ज्ञेया तु कामिता॥ ८॥

[३.२ समयिपुत्रकादीनां प्रायश्चित्तप्रदानम्*]

अशीतिर्यस्य वर्षाणि बालो वाप्यूनषोडशः।
प्रायश्चित्तार्धमर्हन्ति स्त्रियो वा व्याधिपीडिताः॥ ९॥

6–7. Quotation from *Mṛgendracaryāpāda* 125–6.

8. Quotation of *Vāthula*: Appendix 44:18c–19b.

9–12b. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 5–8 (omitted in the KSTS edition), which also occurs, with some variants, as *Kāmikāgama, uttarabhāga* 30:501–4. Cf. *Mohacūḍottara, prāyaścittavidhi* (Appendix 42:90–91, 94), which does not contain the last of these verses.

---

5 abcd.] *om.* B **5 a.** वैषम्याद्] ADEFG$T_1T_2T_3$; वैषम्यां C; वैषम्यद् T_V **5 c.** अकृतानां] Σ; अक्षतानां C **6 a.** साधकोक्तं] Σ; प्रायश्चित्तं D **6 b.** °व्रती] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; प्रति B; व्रिति C **6 d.** चरेदस्ववशो व्रती] AEFG$T_1T_2T_3$; चरेत स्ववशो प्रति B; च्चरेदस्ववशो व्रिति C; चरेदस्वप्रदोव वशो व्रती D (unmetrical); चरेतस्ववशोव्रती T_V **7 a.** °त्रिगुणं त्र्यंशं] ABEFGT_1T_2; °त्रिगुणन्त्रिंशं CT_3T_V; °त्रिगुणत्र्यंशं D **7 c.** समयी] ACDEFG$T_1T_2T_3$; समयि $B^{c}T_V$; समधि B^{ac} **7 d.** पूर्वोक्तानुक्त°] Σ; पूर्वोक्तान्नुद्र° B **8 a.** दैवाद्रोगात्तथा] AFG; दैवाद्रोहस्तथा B; दैवाद्रोहात्तथा C$T_1T_2T_3T_V$; देवाद्द्रोगात्तथा D; देवाद्रोगात्तथा E **8 d.** शेषे ज्ञेया तु कामिता] B; शेषैर्ज्ञेया तु कामतः AEFGT_3; शेषं ज्ञेया तु कामिता C; शेषैर्ज्ञेया तु कामिता D; शेषैज्ञेया तु कामिना T_1T_2; शेषैर्ज्ञेया तु कामिताः T_V **9 b.** षोडशः] ABEGFT_1T_V; षोडशा CD; शोडशः T_2; षोडश T_3 **9 c.** प्रायश्चित्तार्ध°] G; प्रायश्चित्तार्थ° Σ **9 d.** वा व्याधिपीडिताः] Σ; व्याध्यादिपीडिताः Brunner

तत्रापि च परिक्लेशं ज्ञात्वार्धार्धं प्रकल्पयेत्।
देशं कालं वयः शक्तिं जातिं भक्तिं क्रियाक्रमम्॥ १०॥

सुविचार्य प्रदातव्यं नोपवासो रुजान्विते।
प्रायश्चित्तासमर्थस्य पितृभ्रात्रादिबान्धवैः॥ ११॥

तद्विभज्य विधातव्यं द्विगुणं तु परैर्जनैः।
सर्वं समयिनामेव निर्दिष्टं शुद्धये क्रमात्॥ १२॥

स्थित्यर्थं पुत्रकादीनां सिद्ध्यर्थं मन्त्रवादिनाम्।
अनुग्रहाधिकाराय देशिकानामपीष्यते॥ १३॥

[३.३ जपविषये सामान्यनियमः*]

दशोर्ध्वं त्रिशतं यावज्जपन् स्नानेन शुद्ध्यति।
नक्तं पञ्चशतं यावत् सोपवासं तदूर्ध्वतः॥ १४॥

उपवासद्वयं कार्यमयुते चायुते सदा।

12c–13. Quotation from *Vidyāpurāṇa*: Appendix 24:36–37b.

14. Quotation from *Mohacūḍottara, prāyaścittavidhi*: Appendix 43:92.

15–16. Cf. *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 103–104:
उपवासद्वयं कुर्यात् प्रायश्चित्तेऽयुतेऽयुते।
होमं दशांशतो दद्याद्विंशांशं गडुकां जपेत्॥
भूशय्यो ब्रह्मचारी च वितैलः सत्यवाग् भवेत्।
नक्तं हविष्यभुग् यावत् प्रायश्चित्तं समाप्यते॥ But note that a version of our text occurs in

---

10 ab. परिक्लेशं ज्ञात्वार्धार्धं] ACDEFG$T_1T_2T_3$; परित्येश ज्ञात्वात्वार्थं B; परिक्लेशं ज्ञात्वासार्धं T_V **10 c.** वयः] Σ; यव॰ C **10 d.** भक्तिं] Σ; शक्तिं D **11 d.** पितृ] Σ; पित॰ B **12 a.** तद्विभज्य] ACDEGT_3T_V; प्रविभज्य B; तद्राभज्य F^{c}; तद्विभज्य F^{ac}; तद्विभक्त्य T_1T_2 **12 a.** विधातव्यं] Σ; विधातव्य C **12 b.** तु परैर्जनैः] ABCEFG$T_1T_2T_3$; तु परे D (unmetrical); परैजनैः T_V; त्वपरैर्जनैः Brunner **12 c.** समयिनामेव] ACDEFG$T_1T_2T_3$; समधिनामेव B; समयिनामेवं T_V **12 d.** क्रमात्] Σ; क्षमात् C **13 a.** स्थित्यर्थं] Σ; सिद्ध्यर्थं *Hṛ* **13 b.** सिद्ध्यर्थं] ACDG*Hṛ*; स्थित्यर्थं BEF$T_1T_2T_3T_V$ **13 c.** अनुग्रहाधिकाराय] Σ; अनुग्रहोवकाराय E **13 d.** ॰पीष्यते] Σ; ॰धीष्यते A **14 a.** त्रिशतं] BCEF$T_1T_2T_3T_V$; त्रिदशं AG; दशोर्ध्वं त्रिद ⊔ नेन शुद्ध्यति D **14 b.** शुद्ध्यति] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; शुध्यते CD **15 a.** उपवासद्वयं] ABEFG$T_1T_2T_3$; उपवासद्वया CD; उपवासीद्वयं T_V **15 ab.** कार्यमयुते चायुते] AEFGT_3; कार्यं कार्यं तु मयुते BT_V; कार्यमयुतेवायुते DT_1T_2

दशांशेन जपाद्धोमो विंशत्यंशेन गड्डुकः॥ १५॥
सत्यव्रतं ब्रह्मचर्यं भूशय्या नक्तभोजनम्।
अतैलः सत्यवादी स्याद्धविष्यान्नो जपावधि॥ १६॥
पञ्चगव्यं तदा पेयं समाप्तौ च तथा मतम्।

[३.४ प्रायश्चित्तनिर्धारः*]

गुरु वा लघु वा विद्वान् प्रायश्चित्तं विचार्य तु॥ १७॥
गुरूपदेशात् कुर्वीत परोक्षेऽस्य गुरौ स्वयम्।
प्रायश्चित्तं चरेन्मन्त्री गुरूक्तं शिवभाषितम्॥ १८॥

---

the *Jñānaratnāvalī* (GOML MS, p. 218), in which it is an unmarked quotation, perhaps from the *Bṛhatkālottara*:

उपवासद्वयं कार्यं अयुते चायुते सदा॥
दशांशेन जपाद्धोमविंशत्यंशेन गड्डुकान्।
सत्यं युतं ब्रह्मचर्यं भूशया नक्तभोजनम्॥
अतैलस्सत्यवङ्ग्याद्धविष्यान्तो जपाविधिः।
पञ्चगव्यं सदा पेयं समाप्ते च तथा भृशम्॥

16. Cf. *Vāthula*: Appendix 45:58.

17c–18b. Quotation from *Puṣkara-Pārameśvara*: Appendix 3:18c–19b.

18cd. Quotation from *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: Appendix 17:138cd.

---

15 After this half line B and T_V adds: गड्डुकस्सर्वमित्यर्थः।

---

15 c. दशांशेन] BGT_3; दशांसेन $ACEFT_1T_2T_V$; जपांशेन D **15 c.** जपाद्धोमो] Σ; जपाद्धोडे T_3 **15 d.** गड्डुकः] $ABDFGT_1T_2$; गड्डुकाः E; गण्डुकः C ; गण्डुकः T_3; गड्डुकं T_V **16 a.** सत्यव्रतं] BT_V; सत्यं व्रतं $ACDEGT_1T_2T_3$; --- F **16 b.** भूशय्या नक्तभोजनम्] $ABCDGT_1T_2T_3T_V$; ⊔ भोजनम् E; --- भोजनं F **16 b.** नक्त°] D^c; रक्त D^{ac} **16 c.** सत्य°] Σ; तथ्य° T_1^{ac} **16 d.** °ष्यान्नो जपावधि] $ET_1T_2T_3$; °ष्यांसो जपावधि B; °ष्यान्नो जपावधिः AG; °ष्यान्ते जपावधि C; °ष्योन्तो जपावधि D; --- F; °ष्याशो जपावधि T_V **17 a.** पञ्चगव्यं] $ABCDGT_1T_2T_3T_V$; पञ्चगन्धं E; --- F **17 a.** पेयं] Σ; चेयं D **17 b.** समाप्तौ च] $ACEFGT_2$; समापौ चBT_V; समाप्तौ वा DT_1; समाप्त च T_3 **17 d.** प्रायश्चित्तं विचार्य तु] $ABCDGT_1T_2T_3T_V$*Hṛ*; प्र ⊔ E; --- F **18 b.** परोक्षेऽस्य] $ABDFGT_1T_2T_3T_V$*Hṛ*; परोक्षेस्ये C; परोक्षोस्मि E **18 b.** गुरौ] $ADEFGT_1T_2T_3$*Hṛ*; गुरुः BC; गुरु T_V **18 c.** चरेन्मन्त्री] $ABDFGT_1T_2T_3T_V$*Hṛ*; चरेन्मन्त्र C; चरेमन्त्री E

[३.४.१ गुरुपरिषद्*]

त्रिसप्तपञ्चदशभिराचार्यैस्तन्त्रपारगैः।
स्वशास्त्रनियताभ्यासैर्दत्तं स्वगुरुभिर्विना॥ १९॥

न मूर्खैर्दीर्घसूत्रैर्वा नास्तिकैर्वाथ हेतुकैः।
कर्तव्यं शास्त्रसंसिद्धं महापातकशुद्धये॥ २०॥

[३.४.२ प्रायश्चित्तपरिग्रहणम्*]

परिगृह्य जपेन्मन्त्री संख्याच्छिन्नमतन्द्रितः।
कल्पोक्तं तु जपं कृत्वा शिवाय विनिवेदयेत्॥ २१॥

शतायुतसहस्रादि विंशत्त्रिंशत्तदुत्तरा।
लक्षं यावत् परा काष्ठा जपस्येयं कृतिर्मता॥ २२॥

यथा शास्त्रोपदिष्टं तु न न्यूनं नाधिकं क्वचित्।
न्यूनाधिकप्रदानेन देशिको नरकं व्रजेत्॥ २३॥

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन यथोक्तं तु समादिशेत्।

19–20b. Quotation from *Vāthula*: Appendix 45:92c–93.

20cd. Quotation from *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: Appendix 17:139cd.

21. Quotation from *Niśvāsottara*: Appendix 29:3c–4b.

22. Quotation from *Niśvāsaprāyaścittaprakaraṇa*: Appendix 27:20.

23–24b. Quotation from *Vāthula*: Appendix 45:94–95b.

---

19 a. त्रिसप्तपञ्च°] Σ; त्रिपञ्चसप्त° *Hṛ* **19 b.** तन्त्र] Σ; तत्र C **19 c.** °शास्त्रनि-
यताभ्यासैर्] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$*Hṛ*; °शास्त्रनियताभ्यासे B; °शास्त्रियतताभ्यासैर् C
19 d. दत्तं स्वगुरुभिर्विना] Σ; प्रायश्चित्तं प्रदापयेत् *Hṛ* **20 b.** °र्वाथ हेतुकैः] ADFG
$T_1T_2T_3T_V$*Hṛ*; °र्वादहेतुकैः B; °र्वाथ भेतुकैः C; °र्व्यथ हेतुकैः E **21 b.** °छिन्नम-
तन्द्रितः] AT_1; °च्छन्नमतन्द्रितः B; °श्छिन्नमतन्द्रितः CDEFT_3; °श्छिन्नमतन्त्रितः
GT_2; °छिन्नमतन्द्रितैः T_V; °छिन्नं जपेत्ततः *Hṛ* **21 d.** शिवाय विनिवेदयेत्] ABC
DEFG$T_1T_2T_V$; शिवाय विनिवेशयेत् T_3; रुद्राय विनिवेदयेत् *Hṛ* **22 a.** °सहस्रादि]
Σ; °सहस्राणि *Hṛ* **22 b.** °त्त्रिंशत्तदुत्तरा] BD$T_1T_2T_V$; °त्रिंशत्तदुत्तरः G; °स्त्रिंश-
स्तदुत्तरः A; °त्रिंशत्तदुत्तरा C; °त्रिंशस्तदुत्तराः E; °त्रिंशत्तदुत्तराः F; °त्रिंशत्तदुत्तरां
T_3; °द्विंशत्तदुत्तरा *Hṛ* **22 d.** कृतिर्मता] Σ; क्षतिर्म्मता C **23 a.** °दिष्टं तु न]
ACFG$T_2T_3T_V$*Hṛ*; °दिष्ठं तु न BT_1; °दृष्टन्त° D (unmetrical); दिष्टन्तु त° E
24 b. समादिशेत्] ACDEFG$T_1T_2T_3T_V$; विनिर्दिशेत् B; समाचरेत् *Hṛ*

भूरत्नयानवस्त्राद्यैर्देशिकान् पूजयेत् क्रमात्॥ २४॥

यथा श्रुतं यथा दृष्टं निबद्धं गुरुभिर्यथा।
स्वसिद्धान्ताविरोधेन तद्विलङ्घ्य विलङ्घनम्॥ २५॥

[३.५ प्रायश्चित्तकर्माचरणे कालः*]

दिनपक्षर्क्षलग्नादिप्रेक्षणं नात्र संमतम्।
प्रायश्चित्तं कृतं सद्यो यदि श्रेष्ठं प्रकीर्तितम्॥ २६॥

मध्यं पञ्चदिनादर्वाक् सप्ताहादधमं भवेत्।
तस्मान्मासावसानं तु हीनमित्यभिधीयते॥ २७॥

[३.५.१ कदाचिन्नित्यहानौ दोषाभावः*]

अत्यन्तसरुजे देहे राजचोरभयादिषु।

24cd. Quotation from *Vāthula*: Appendix 45:60ab.

25. Quotation from *Mohacūrottara*: Appendix 43:7.

26–27. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 30:18–19:
दिनपक्षर्क्षलग्नादिप्रेक्षणं नात्र संमतम्।
प्रायश्चित्तं कृतं सद्यो यदि श्रेष्ठं प्रकीर्तितम्॥
मध्यं सप्तदिनादर्वाक् पक्षाहादधमं भवेत्।
तस्मान्मासावसानं तु हीनमित्यभिधीयते॥

28–29d. Quotation of the *Vāthula*: Appendix 44:3c–4. Cf. also *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 2:
अत्यन्तसरुजे देहे राजचोरभयादिषु।
गुरुदेवाग्निकार्येषु नित्यहानिर्न दोषकृत्॥

---

24 c. ॰यान॰] ACDEFGT_3*Hṛ*; ॰धान्य॰ B$T_1T_2T_V$ **25 a.** दृष्टं] ACDEFGT_1T_3 T_V*Hṛ*; दिष्टं B; दृष्टिं T_2 **25 c.** स्वसिद्धान्ताविरोधेन] ACDFG$T_1T_2T_3$*Hṛ*; स्वसिद्धान्तविरोधेन B; ससिद्धान्ताविरोधेन E; स्वसिद्धुन्ताविरोधेन T_V **25 d.** ॰विलङ्घ्य] ABDFG$T_1T_2T_3T_V$*Hṛ*; ॰विलंघ्यम् C; विलंस्य E **26 ab.** दिनपक्षर्क्षलग्नादिप्रेक्षणं] BT_1; दिनपक्षविलग्नादिप्रेक्षणं AEFGT_3; दिनपक्षन्तु लग्नादि प्रेक्षणं C; दीनपक्षक्षलग्नादिप्रेक्षण॰ DT_2; दिनपक्षर्क्षलग्नादिप्रोक्षणं $B^{ac}T_V$ **26 cd.** कृतं सद्यो यदि श्रेष्ठं] BCEF$T_1T_2T_3T_V$; कृतं सद्यो दि --- ष्ठं A; कृत सद्यो यदि श्रेष्ठं D; कृतं सद्यो यदि --- ष्ठं G **27 b.** सप्ताहा॰] ABDEFG$T_1T_3T_V$; सप्तान्ता॰ C; सप्तहा॰ T_2 **27 c.** मासावसानं] BCDEFG$T_1T_3T_V$; मासं वसानं A; मासावसानां T_2 **28 a.** अत्यन्त॰] AEFG$T_1T_2T_3$*Hṛ*; अत्यन्तं BCDT_V **28 b.** ॰चोरभयादिषु] Σ; ॰चौरभये तथा *Hṛ*

अग्निवारिभये तद्वत् प्रवासे सूतकद्वये॥ २८॥

गुरुदेवाग्निकार्येषु नित्यहानिर्न दोषकृत्।
प्रातर्ध्यानं विनाप्यग्रात् तद्ध्यानं द्विगुणञ्चरेत्॥ २९॥

चतुर्गुणं सकामश्चेद्यद्वा मूलशतद्वयम्।

[४.१ मलोत्सर्गे नियमाः*]

अपसव्यमकृत्वा वा नाचान्तो मलमुत्सृजेत्॥ ३०॥

उपोष्य पञ्चगव्याशी जपेद्घोरशतद्वयम्।
यद्वान्यदिङ्मुखः कुर्याच्छकृन्मूत्रं शतं जपेत्॥ ३१॥

नासापीडननिष्ठीवक्षुतजृम्भादिसंभवे।
प्राणायामत्रयं कुर्यात् प्रणवं च त्रिसप्तधा॥ ३२॥

तदेन्द्वर्कादि संपश्येदघोरेण शतं जपेत्।

[४.२ अविहितप्रदेशे विण्मूत्रकरणे प्रायश्चित्तम्*]

---

28 c. भये] ABCDEFGT_3T_V*Hṛ*; भवेत्॰ T_1T_2 **28 d. प्रवासे सूतकद्वये**] BCDEFG$T_1T_2T_3T_V$; प्रवाते सूतकद्वये A; सूतकान्नाशने तथा *Hṛ* **29 a. ॰कार्येषु**] Σ; ॰कार्ये च *Hṛ* **29 b. नित्यहानिर्न दोषकृत्**] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; नित्यहनि नि दोषकृत्॰ B; नित्यहानिन्न दोषक्रित् C; नित्यहानिर्न दोषभाक् *Hṛ* **29 c. प्रातर्ध्यानं विनाप्यग्रात्**] AEFG$T_1T_2T_3T_V$; व्रतध्यानं विनाव्यग्रा B; प्रातध्यानं विनास्वग्रा C; प्रातर्ध्यानंविनाग्रस्यात् D **29 d. द्विगुणञ्चरेत्**] CDT_1T_2; द्विगुणं भवेत् AEFGT_3; द्विगुणे चरेत् BT_V **30 a. सकामश्चे॰**] ADFG$T_1T_2T_3T_V$; समाकामश्चे॰ B (unmetrical); सकामञ्चे॰ C; समाकश्चे॰ E **30 b. मूल**] Σ; कुल C **30 c. अपसव्यमकृत्वा॰**] Σ; अपशव्यमक्रित्वा॰ C **30 d. नाचान्तो मलमुत्सृजेत्**] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; नीशान्तोमलमुत्स्रिजेत् C; निशान्तोमलद्बुत्सृजेत् D **31 b. जपेद् घोर**] ABEFGT_2T_3; जपेद् घोरं C; यजेत्घोर D; जपे घोर T_1; जपा घोर T_V **31 c. ॰न्यदिङ्मुखः**] AFGT_1 T_2; ॰न्यादिवन्मुखः B; ॰न्यदिंमुखः C; ॰न्यदिंदुःख D; ॰न्यदिङ्मुखं ET_3; ॰दिन्द्रमुखं T_V **31 d. ॰च्छकृन्मूत्रं शतं**] ACFGT_3; ॰न्मूलशतं BT_V; शकृन्मूत्रं शतं DT_1T_2; सकृमूत्रं शतं E **32 a. नासापीडननिष्ठीव॰**] DEFG$T_1T_2T_3T_V$; नासापीडननिष्ठीवा॰ B; नासाग्रपीडनिष्ठीव॰ A; नासपिण्डननिष्ठीव C **32 a. ॰क्षुतजृम्भा॰**] BDT_1T_2; ॰क्षुधजृम्भा॰ AEFGT_3; क्षतज्झृंभा॰ C; क्षतजृंभा॰ T_V **32 cd. कुर्यात् प्रणवं**] ACDEFG$T_1T_2T_3$; कृत्वा प्राणपं B; कृत्वा प्रणवं T_V **33 a. अर्कादि सं॰**] Σ; अर्कादिकं D **33 b. अघोरेण**] ABEFG$T_1T_2T_3$; अघोराणु C; अघोराणां D; अघोरण T_V

प्राकारे तोरणेऽट्टाले गुहायां चत्वरे चितौ॥ ३३॥

चतुष्पथे च शृङ्गाटे नदीमध्ये च सङ्गमे।
एकवृक्षे तथा कूपे विण्मूत्रं कुरुते यदा॥ ३४॥

अकामाद्द्विशतं घोरं जपेत् कामाच्छतत्रयम्।
ऊषरे च जले कृष्टे नदीतीरेऽद्रिमस्तके॥ ३५॥

शकृन्मूत्रं तु यः कुर्यात् सोऽप्यघोरशतं जपेत्।
शिवारामे यदा कुर्यान्मूत्रोत्सर्गं शिवाङ्गणे॥ ३६॥

प्रत्येकं सोपवासस्तु जपेद्ब्रह्म शतं क्रमात्।

[४.३ नग्नस्नानम्*]

नग्नो वा दीक्षितः स्नात उपोष्याष्टशतं जपेत्॥ ३७॥

अपसव्यं यदाचामेदनुद्धूल्य बहिर्व्रजेत्।

---

33 c–35b. Cf. *Aghoreśvarīsvacchanda*: Appendix 33:49–50. See also *Mantrasvacchanda*: Appendix 34:49–50.

35cd. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: Appendix 31:57cd.

36–37b. Quotation of *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: Appendix 31:55c–56b.

37cd. Quotation of *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: Appendix 31:58cd.

---

37. नग्नो वा दीक्षितः स्नात उपोष्याष्टशतं जपेत्] Instead of this line T_1 reads the following two lines: नग्नो वा नग्नपुरुषं स्त्रियं वा दीक्षयेन्न तु। मा दीक्षयेद्यस्तु स्नात्वोपोष्य तु जपेच्छतम्॥

---

33 c. तोरणे] BCD$T_1T_2T_V$; तोरणा° AGT_3; तोरणो EF **33 d.** गुहायां चत्वरे चितौ] Σ; श्मशाने चत्वरे गुहां *Hṛ* **34 c.** तथा कूपे] Σ; च कूपादौ *Hṛ* **35 c.** ऊषरे च जले कृष्टे] ABDGT_1T_2; ऊषरे च जले क्षष्टे C; ⊔ च जले कृष्टे E; --- च जले कृष्टे F; ऊषरे च जले कुष्टे T_3T_V; ऊषरे जलकृष्टे च *Hṛ* **36 b.** °घोर] ABGT_1T_2; °घोरं CDEFT_3T_V **36 c.** यदा कुर्यान्] ABDG$T_1T_2T_V$*Hṛ*; यदा कुर्या C; यदा कुर्या F; यथा कुर्यान् T_3 **36 d.** शिवाङ्गणे] B*Hṛ*; शिवाङ्कणे ACDEFG$T_1T_2T_3T_V$ **37 b.** शतं क्रमात्] ACDEG$T_1T_2T_3T_V$*Hṛ*; शतत्रयम् B; शतं कमात् F **37 c.** नग्नो वा दीक्षितः स्नात] ADEFGT_2*Hṛ*; अग्नो वा दीक्षितं स्नात B; नग्ना वा दीक्षित स्नान C; नग्नो वा दीक्षित स्नान T_3 **37 d.** °ष्टशतं] Σ; °र्हशतं T_3 **38 a.** अपसव्यं] AEFG; अपसव्यो BCDT_1T_2; अ ⊔ सर्वं T_3 **38 b.** अनुद्धूल्य बहिर्व्रजेत्] ACDG$T_1T_2T_3$; अनुद्धूल्य बहिर्मृजेत् BF; अनुद्धूत्ये बहिर्व्रजेत् E **38** अपसव्यं यदा … अजातस्यशतं जपेत् *om.* T_V

उपोष्य पञ्चगव्याशी जपेद्घोरशतद्वयम्॥ ३८॥

[४.४ सन्ध्यावन्दनम्]

सन्ध्याकालपरिभ्रंशे शिवैकादशिकां जपेत्।
सन्ध्यात्रयपरिभ्रष्टः शिवैकादशिकात्रयम्॥ ३९॥

सकृत्सन्ध्याविलोपे तु अजातस्य शतं जपेत्।
त्रिकाललोपात् त्रिगुणं सोपवासस्तु कामतः॥ ४०॥

तद्धीनं सरुजो जप्त्वा सन्ध्यां वन्देत पूर्ववत्।
सरुजः स्नानहीनश्चेच्छिवैकादशिकां जपेत्॥ ४१॥

जप्त्वा सन्ध्यां प्रकुर्वीत नीरुजः स्नानमाचरेत्।
नीरुजः स्नानहीनश्चेत् सद्योजातशतत्रयम्॥ ४२॥

चतुर्थ्यामपि सन्ध्यायां पूर्ववच्च चतुर्गुणम्।

39ab. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: Appendix 31:1ab.

39cd. Quotation of the *Śivadharmottara*: Appendix 11:61cd. Cf. also *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 41ab:
सन्ध्यात्रयपरिभ्रष्टः शिवैकादशिनीत्रयम्।

40 . Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 12c–13b, which is presumably adapted from the *Mohacūrottara*: see Appendix 43:8; See also *Vāthula*: Appendix 44:24c–25b.

---

38. सन्ध्यावन्दनम् This is given as a heading here by B.

---

38 d. घोर] Σ; घोरं C **39 a.** °भ्रंशे] Σ; °भ्रष्टे B **39 b.** °दशिकां] Σ; °दशकान् B **39 c.** °भ्रष्टः] AEG$T_1T_2T_3$*Hṛ*; °भ्रष्ठं BF; मृष्ट C **39** सन्ध्यात्रय … °त्रयम् *om.* D **40 b.** अजातस्य] Σ; सद्योजात° B **40 c.** °लोपात्त्रि°] ACDE FG$T_1T_2T_3T_V$; °लोपे त्रि° B*Hṛ* **40 d.** सोपवासस्तु कामतः] ABCDEFG$T_1T_2T_3$; सोपवासस्तु वामतः T_V; सोपवासं सकामतः *Hṛ* **41 a.** सरुजो जस्वा] ABDEFG $T_1T_3T_V$; सरुजा जस्वा T_2; सरुजो जप्ता C **41 d.** °दशिकां जपेत्] BCDT_1T_V; °दशिकात्रयम् AFGT_3; °दशिकत्रयं E; °दिशिकाज्ञपेत् T_2 **42 a.** जस्वा] Σ; जप्ता C **42 b.** नीरुजः] ACF; निरुजः BDEG$T_1T_2T_3T_V$ **42 c.** नीरुजः] F; निरुजः Σ **42 c.** हीनश्चेत्] BT_1; खिन्नश्च AGT_3; हीनश्च CDET_V; खिन्नश्च F^c; हीनश्च F^{ac}; हीनश्च T_2 **43 a.** चतुर्थ्यामपि] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; चतुर्थामपि B; चतुर्ध्यामपि C
After this T_V adds: सैत्येच बहुधा।

बहुदैवसिके नष्टे होमगड्डूपवासकैः॥ ४३॥
सरुजस्य सहस्रैकं निरुजस्यायुतद्वयम्।

[५.१ पुष्पोच्चयनकाले तृणकाष्ठादिच्छेदनम्*]

पुष्पोच्चयनकाले तु तृणकाष्ठादिच्छेदने॥ ४४॥
सकृदुच्चार्य घोरं तु यत्किञ्चित्तत्समाचरेत्।

[५.२ रात्रौ पूजादानादिकरणम्*]

रात्रौ पूजां च दानं च बुभुक्षुः परिवर्जयेत्॥ ४५॥
विना चन्द्रोपरागेण साधनानि व्रतानि च।
पूजयित्वा प्रमादेन गायत्र्यष्टशतं जपेत्॥ ४६॥
मुमुक्षोः सर्वदा शस्ता शिवपूजा न वार्यते।

[५.३ पूजाद्रव्यलोपः*]

44c–45b. Quotation of the *Jayadrathādhikāra-Piṅgalāmata*: Appendix 32:17c–18b.

45c–46. Cf. *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 10:
रात्रौ पूजां च दानं च बुभुक्षुः परिवर्जयेत्। विना चन्द्रोपरागार्चां विना सिद्धिं समीहिताम्॥
विना प्रदोषपूजां च विना शिवनिशार्चनाम्। पूजयित्वा प्रमादेन गायत्र्यष्टशतं जपेत्॥

---

44. B and T_V adds the following passages here: सैत्ये च बहुधा सैत्येत्यस्यार्थः॥ सैत्यं षट्कर्मभावे स्याद्गुपास्तनिग्रहे तथा॥ तर्पणं बलिरुद्दिष्टो गड्डुः स्यादुदकांजलिरिति। विश्वप्रकाशः। द्वारपालार्चना B; सैत्ये च बहुधा सैत्यसाधुः। सैत्यं सत्कर्मभावे स्यद्गुपास्तनिग्रहे तथा॥ दर्पणं बलिरुद्दुष्टो गड्डु स्यादुदकाञ्जलिरिति। विश्वप्रकाशे T_V

---

43 cd. बहुदैवसिके नष्टे होमगड्डूपवासकैः] ADFGT_2T_3; सैत्ये च बहुके नष्टे होमगस्सूप⊔ कैः B; बहुदैवसिकेरष्टे होमगड्डूपवासकैः C; बहुदैवसिके नष्टे होमगण्डूपवासकैः E; बहुदैवसिके नष्टे मोहतस्तुपवासकैः T_1; बहुनदैवसिके नष्टे होमस्सूगत्व वासकै T_V **44 b.** निरुजस्यायुत°] Σ; निरुजयस्यायुत° A (unmetrical) **44 c.** °च्चयन] ABCDEFG; °द्वासन T_1; °च्चायन T_2^{ac}; °च्चलाय T_2^{c}; °शयन T_3; °च्चयान T_V **44 d.** °च्छेदने] BC; °च्छ्छेदने AD; श्छेदने EGFT_3; दर्शने T_1; °स्वेदने T_2^{ac}; °दर्शने T_2^{c}; चेतने T_V **45 b.** तत्समाचरेत्] Σ; तत् ⊔ माचरेत् F **46 c.** °परागेण] AEFGT_3; °परागं च BT_V; °परागेन CDT_2; °परागादि T_1 **46 b.** गायत्र्यष्टशतं] BCDEFG$T_1T_2T_V$; गायत्र्यन्तशतं A; गायत्र्यष्टदशञ्जपेत् T_3 **47 a.** शस्ता] ABCDEGFT_2T_V; काल T_1; शास्त्रा T_3 **47 b.** न वार्यते] AEFG$T_1T_2T_V$; न बाध्यते BD; न वर्यते C; निवार्यते T_3

द्वारपालार्चने हीने पञ्चशुद्धिविलोपने॥ ४७॥
आसनस्कन्धहानौ च दशसंस्कारलोपने।
तदनुक्रमभङ्गेऽपि रूपिणं शतशो जपेत्॥ ४८॥
सद्यो लोपस्मृतावर्धं जप्त्वा पूर्ववदाचरेत्।
पाद्यमाचमनमर्घ्याणां लोपे सद्यं नरं तथा॥ ४९॥
क्रमादीशं जपेद्धीने दूर्वापुष्पाक्षतादिके।
शतं जपेन्नरं हीनेऽभ्यङ्गादौ हृदयं शतम्॥ ५०॥
पञ्चगव्यामृते हीनेऽप्यर्घ्यद्रव्यविलोपने।
पूर्वोक्तार्धं तदा जप्यं स्नानीये हृदयं शतम्॥ ५१॥
ह्रासे गडुकसंख्याया मूलं शतगुणं जपेत्।

[५.४ लिङ्गस्य गड्वादिनाऽभिघातः*]

लिङ्गे गड्डवभिघाते तु सशब्दे द्व्ययुतं जपेत्॥ ५२॥
अदूरादभिघाते च निश्शब्दे चायुतं जपेत्।

---

47 c. अर्चने हीने] ABDEFGT_3; अर्चना हीने CT_1T_V; अर्च हीने तु T_2 47 d. °विलोपने] Σ; °विहीनके T_1 48 a. आसनस्कन्धहानौ] AEFG$T_2T_3T_V$; आसनस्कन्दभानौ BC; आसीनस्कन्दभानौ D; आसनस्कन्दहानौ T_1 48 b. °लोपने] BCDEF$T_2T_3T_V$; °विलोपने AG (unmetrical); °लोपके T_1 48 d. शतशो] ABEFGT_3T_V; शततो CDT_1T_2 49 a. सद्यो°] BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; सद्य° A •; सद्य° G 49 a. °वर्धं] Σ; °वार्धां B 49 c. पाद्यमाचमनार्घ्याणां] *conj.*; पादमाचमनार्घ्याणां BEFT_2; पाद्याचमनमर्घ्यादि T_1; पाद्याचमनकार्याणां ACDGT_V; पाद्याचमनञ्चार्घ्याणां T_3 49 d. सद्यं नरं] ACDG$T_1T_3T_V$; संदर्शनं B; सद्यन्नरकं E; सद्यन्नरकन्° F^{ac}; सद्यन्नरन्° F^{c}; सद्यन्नरः T_2 50 a. जपेद्धीने] Σ; जपेद्धीमान् B 50 b. °क्षतादिके] Σ; °क्षतादिकैः B 50 d. हृदयं] Σ; हृदसं C 51 a. °गव्यामृते हीने] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; °गव्यादृते हीने C; °गव्यादृते हीते D 51 b. विलोपने] Σ; विलोपके T_1 51 c. पूर्वोक्तार्धं तदा] ABGT_2; पूर्वोक्तादि तथा C; पूर्वोक्तार्धन्तथा DEF$T_1T_3$$T_V$ 52 a. ह्रासे गडुकसंख्याया] F$T_2T_3T_V$; ह्रासे गडुकसंख्यायां ADEGT_1; ग्रासे गडुक संख्याया B; म्रासे गडुगसंख्यायां C 52 b. मूलं शतगुणं] Σ; मूलं गुणशतं T_V 52 c. गड्डवभिघाते] *em.*; गड्वाभिघाते AEFG$T_1T_2T_3$; गड्वभिघाते BD; स्वाभिघाते C; °ड्वभिहिघाते T_V 52 d. सशब्दद्वययुतं] BT_V; सशब्दे द्व्ययुतं ACDEFGT_1T_2; शब्दोवायुतज्ञपेत् T_3 53 a. अदूरा°] Σ; न दूरा° E 53 b. °शब्दे चायुतं] AEFGT_1T_3; °शब्दोवाऽयुतं BD; °शब्देवायुतं C; °शब्दोचायुतं T_2

[५.५ प्राण्यङ्गसहितधूपदानं धूपदीपादिलोपश्च*]

प्राण्यङ्गधूपदाने तु पञ्चमस्य शतं जपेत्॥ ५३॥

हीने धूपे च दीपे च नीराजनविलोपने।
घोरं शतं जपेद्गन्धे हीने चापुष्कले शतम्॥ ५४॥

ईशानं प्रजपेद्द्यात् तद्द्रव्यं द्विगुणं ततः।

[५.६ दुष्टं नैवेद्यम्*]

केशामिषास्थिकीटादिदुष्टनैवेद्यदर्शने॥ ५५॥

अघोरस्यायुतं कामादकामात्तु शतं जपेत्।
नित्यनैवेद्यमानस्य ह्रासे घोरशतद्वयम्॥ ५६॥

प्रमादादामिषं देवे दत्वा घोरायुताच्छुचिः।

53cd. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 55cd:
प्राण्यङ्गधूपदाने च पञ्चमस्य शतं जपेत्॥

55–55c. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 54–55b:
केशामिषास्थिकीटादि दुष्टनैवेद्यदर्शने।
अघोरस्यायुतं कामाद् अकामात्तु शतं जपेत्॥
नित्यनैवेद्यमानस्य ह्रासेऽघोरशतद्वयम्।

53cd. This line is written in the margin of T_1:
प्राण्यङ्गधूपदाने तु पञ्चमस्य शतं जपेत्।

---

53 c. °ण्यङ्ग] ABCDFG$T_1T_2T_3T_V$; °न्यंगे E **53 d.** पञ्चमस्य] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; पञ्चगव्य EF **54 b.** नीराजन] ABDEGT_1T_2; नीरांजन CT_3T_V **54 cd.** घोरं शतं जपेद्गन्धे हीने चापुष्कले शतम्] G; घोरं शतं जपेद्गन्धे हीने च पुष्कलं शतम् A; ईशानं पूजयेद्यस्तु अघोरं तु शतं जपेत्। गन्धहीने पुष्कलेशं। B (unmetrical); घोरं शतं जपेद्गन्धे हीने च पुष्कले शतम् CDF; घोरशतन्नवेत्गान्धे हीने पुरुषके शतं E; घोरं शतं जपेत्गान्धे हीने पुष्पे च तत्शतम् T_1; घोरं शतञ्जपेत् गन्धे हीनो वापुष्कले शतम् T_3; घोरं शतञ्जपेत् गन्धहीने चापुष्कले शतम् T_2T_V **55 a.** प्रजपे°] ACDEFGT_1T_3; पूजये° B; प्रजपो° T_2; प्रजद्दे° T_V **55 b.** तद्द्रव्यं] Σ; द्रव्यं तु T_1 **55 b.** ततः] ACDEFGT_2T_3; तथा BT_V **55 c.** °कीटादि°] Σ; °कृम्यादि° C **55 d.** °दुस्टनैवेद्य°] CDEF$T_1T_2T_3T_V$; °दुष्टं नैवेद्य° A; °दूषणे वेद्य° B; तुष्टं नैवेद्य° G **56 ab.** कामादकामात्तु] Σ; काममकामात्तु B **56 c.** ह्रासे] AB^{c}DEFG$T_1T_2T_3T_V$; हीने B^{ac}; त्रासे C **57 b.** दत्वा] Σ; भक्त्वा C **57 b.** °युताच्छुचिः] Σ; °युतं शुचिः B

[५.७ उपचारलोपः*]

अदत्ते दर्पणे छत्रे चामरे च जपेत्तदा॥ ५७॥
अघोरस्य शतं कामादकामात्तु तदर्धकम्।

[५.८ श्लेष्मादिसहितद्रव्यैः पूजनम्*]

श्लेष्माश्रुरुधिराद्यक्तद्रव्यैश्चेत्पूजितः शिवः॥ ५८॥
शिवाय दत्तद्रव्येषु नखरोमादिदर्शने।
पञ्चगव्येन संस्नाप्य जपेद्घोरशतत्रयम्॥ ५९॥

[५.९ पूजाद्रव्यहीनता*]

प्रागेव नियतद्रव्यहीने मूलशतं जपेत्।
पूर्वं नियमितद्रव्यादाधिक्ये द्रव्यवर्धनम्॥ ६०॥

[५.१० लिङ्गस्य चलनम्*]

पूज्यमानं यदा लिङ्गं हस्तादिस्पर्शतो मनाक्।
चलितं घोरमन्त्रस्य शतं जप्त्वा विशुद्ध्यति॥ ६१॥

57c–58b. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 30:303c–304b:
अदत्ते दर्पणछत्रचामरादौ तदा नयेत्।
अघोरजपसाहस्रमथ पञ्चशतं तु वा।
58c–60b. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 30:247c–249b:
शिवाय दत्तद्रव्येषु नखरोमादिदर्शने॥
पञ्चगव्यैस्सुसंस्नाप्य जपेद्घोरं शतत्रयम्।
श्लेष्माश्रुरुधिराद्यक्तद्रव्यैश्चेत् पूजितः शिवः॥
स्नपनं देवदेवाय कल्पयेत् कर्तुरिच्छया।
61. The first three *pādas* of this verse appear quoted in the *Mṛgendrapaddhatiṭīkā* (T. 1021, p. 90), followed by the following *pāda*: शतं शेषक्रियां नयेत्।

---

58 a. अघोरस्यशतं] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; अघोरशतकं CD **58 b.** तदर्धकम्] BT_1 T_V; तदर्धतः ACDEFGT_2T_3 **58 c.** श्लेष्माश्रुरुधिराद्यक्त°] G; श्लेष्माश्रुरुधिराद्युक्त° CDEFT_1T_2; श्लेष्मार्करुधिराद्यक्त° A; श्लेष्मारुरुधिरामुक्त° BT_V; श्लेष्माश्रुरुधिराद्युक्त T_3 **59 a.** शिवाय दत्तद्रव्येषु] AEG$F^{c}T_1$; शिवायतत्तद्रव्येषु F^{ac}; शिवायुतं तद्रव्येषु BT_V; शिवाय तत्तद्रव्येषु CT_3; शिवाय तत्तद्रूव्येषु D; शिवाय तत्रद्रव्येषु T_2 **61 a.** लिङ्गं] Σ; लिंगे B **61 b.** स्पर्शतो] Σ; स्पर्शने T_3 **61 c.** मन्त्रस्य] Σ; मन्त्रेण T_1

[५.११ जपभङ्गः ध्यानविच्छेदश्च*]

प्रमादाज्जपभङ्गे तत्संख्यामापूर्य तत्समम्।
अकामतो जपेच्चैव कामतस्तु चतुर्गुणम् ॥ ६२॥

प्रमादाद्ध्यानविच्छेदे द्विगुणं ध्यानमाश्रयेत्।

[५.१२ अर्घ्यः*]

आवाहने विसर्गे च रोधार्घ्यमुपयुज्यते॥ ६३॥

शिवाभिधानं पूजान्ते पाद्ये चाचमनीयके।
पशूपचारे पश्चर्घ्यं प्रोक्षणादौ च तत्तनोः॥ ६४॥

तेषां प्रमादाद्वैलोम्ये जुहुयादसिना शतम्।
अथाविसर्जिते पात्रे भग्ने चापि विवर्तिते॥ ६५॥

शतद्वयात्सहस्राच्च तदर्धाच्च शुचिः क्रमात्।
स्थण्डिलेषु कृतावाहस्थापनादिषु चार्चने॥ ६६॥

62ab. Cf. *Devīmata*: Appendix 18:11cd.

63ab. Perhaps a quotation from the *Devīmata*: see Appendix 18:12ab.

63c–64. Quotation of *Mṛgendrakriyāpāda* 7:12–13b.

65c–66b. Perhaps a quotation of a verse of the *Mṛgendrapaddhatiṭīkā* of Aghoraśiva (T. 1021, p. 29): अविसर्जितेऽर्घ्यपात्रे भग्ने चाप्यविवर्जिते। शतद्वयात् सहस्राच्च तदर्धार्धशुचिः क्रमात्॥

---

62 b. तत्समम्] ABEFGT$_1$T$_2$T$_3$; तत्समः CDT$_V$ **63 b.** आश्रयेत्] ABDEFGT$_1$T$_2$T$_V$*Hṛ*; आचरेत् C; आश्रयोः T$_3$ **63 c.** आवाहने] Σ; निरोधान्ते *Mṛg* **63 d.** रोधार्घ्यमुप॰] BCFGT$_1$T$_3$T$_V$; रोधार्घ्यौप॰ ADT$_2$; रोधार्घ्य इव॰ E **64 b.** पाद्येचाचम॰] ADEGT$_2$T$_3$, *Mṛg*; पाद्यमाचम॰ BC; --- FT$_1$; पद्येचाचम T$_V$ **64 c.** पश्चर्घ्यं] ABCDEFGT$_1$T$_2$T$_V$; पश्चर्घ्ये T$_3$; पश्चर्घ्यः *Mṛg* **64 d.** च तत्तनोः] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; च दर्तने B; च तत्तनेः T$_V$; तनोश्च सः *Mṛg* **65 b.** जुहुयादसिना शतम्] ACDFGT$_1$T$_2$T$_3$; ॰प्यस्त्रेण जुहुयाच्छतम् BT$_V$; जुयादविनाशितं E **65 c.** अथाविसर्जिते] ABCDFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; अथाविवर्ज्जिते E; अविसर्जितेर्घ्य॰ *MṛgPa* **65 d.** चापि विवर्तिते] BCDEFT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; वापि विवर्तिते A; वापि विवर्जिते G; चाप्यविवर्जिते *MṛgPa* **66 ab.** सहस्राच्च तदर्धाच्च शुचिः क्रमात्] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; सहस्रं च तदवच्च शुकक्रमात् B; सहस्राच्च तदर्धार्धशुचिः क्रमात् *MṛgPa* **66 c.** स्थण्डिलेषु] BT$_1$T$_2$T$_V$; स्थण्डिले तु ADEFGT$_3$ **66** स्थण्डिले ... अर्चपुष्पादितो मनून् *om.* C

असमाप्ते समाप्ते वा प्रमादेनाविसर्जिते।
उपघाते तु संजाते अर्चापुष्पादितो मनून्॥ ६७॥

संहृत्याघोरमन्त्रस्य जुहुयाच्छतपञ्चकम्।
सहस्रपञ्चकं यद्वा सोपवासं तथा जपेत्॥ ६८॥

सेशेऽग्नावविसृज्यैवं प्रक्षितेऽग्नौ शतं शिवे।
नित्ये नैमित्तिके काम्येऽप्येवं निष्कृतिरीरिता॥ ६९॥

लिङ्गादयो यदा शून्यमस्तका यदि दोषदाः।
तदाघोरशतं जप्त्वा पुष्पाद्यैर्द्विगुणं यजेत्॥ ७०॥

पूर्वकालार्चितस्नानपुष्पादिसमवस्थिते।
लिङ्गादौ पूजिते घोरं जप्त्वा त्रिशतमर्चयेत्॥ ७१॥

पूजायां होमकाले च जपे च द्विमतिर्भवेत्।

69c–71. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 30:254–256:
नित्ये नैमित्तिके काम्येऽप्येषा निष्कृतिरीरिता।
लिङ्गबेरादयश्शून्यमस्तका यदि दोषदाः॥
तदाघोरं शतं जप्त्वा पुष्पाद्यैरर्चयेत्ततः।
पूर्वसन्ध्यार्चितस्नानपुष्पाद्यैस्समवस्थिते॥
पूजिता लिङ्गबेराद्या यदि दोषकरा नृणाम्।
अघोरेण शतं जप्त्वा पुनः पूजां समाचरेत्॥

---

67 b. प्रमादेना] ADEFG$T_1T_2T_3$; प्रमादेन BT_V **67 c.** उपघाते तु] Σ; उपघातेन
B **67 d.** मनून्] AEFGT_3; मना $B^c T_V$; मुना B^{ac}; मनाक् DT_1T_2 **68 b.** पञ्च-
कम्] Σ; पंकजम् T_V **68 d.** जपेत्] Σ; जपम् T_1 **69 a.** सेशे] Σ; सेशा° D
69 b. प्रक्षितेऽग्नौ] AEFGT_3; प्रक्षिपेत्तु B; प्रक्षिप्तेग्नौ CD$T_1T_2T_V$ **69 c.** नित्ये°]
CT_V; नित्य° ABDEFG$T_1T_2T_3$ **70 a.** शून्य°] ADEFGT_1T_3; शून्यं BT_2T_V; शू-
न्ये C **70 b.** यदि दोषदाः] ACDEFGT_3; °यत दोषदा BT_V; यादि दोषदाः T_1T_2
70 d. पुष्पाद्यै°] ACDEFG$T_1T_2T_3$; पुष्पाद्वै BT_V **71 a.** अर्चितस्नान°] ABDEF
GT_1T_3; अर्चितंस्नान CT_2; अर्चितं मौनं T_V **71 b.** °पुष्पादिसमवस्थिते] *conj.*;
°पुष्पाद्ये समवस्थिते ABDEFG$T_1T_2T_V$; °पुष्पाद्येवमवस्थिते C; °पुष्पाद्ये समयस्थि-
ते T_3 **71 c.** पूजिते घोरं] AFG$T_1T_2T_3$; पूजितं घोरं BCDT_V; पूजितं घोर E
71 d. जप्त्वा त्रिशतमर्चयेत्] BCDEF$T_1T_2T_V$; जप्त्वात्र शतमर्चयेत् A; जप्त्वा त्रिंशत्त-
मर्चयेत् T_3; जप्त्वात्र शतमर्च्चयेत् G **72 a.** पूजायां] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; पूजया EF
72 b. द्विमतिर्भवेत्] BCD$T_1T_2T_V$; विमतिर्भवेत् AEFGT_3

ध्यात्वा गणेशरूपं तु तन्मन्त्रस्य शतं जपेत्॥ ७२॥

[५.१३ पूजालोपः]

एकाहपूजालोपश्चेत् सहस्रं दक्षिणं जपेत्।
त्रिकालं पूजनं येषामेककालमथापि वा॥ ७३॥

प्रायश्चित्तं समं तेषां न न्यूनं नाधिकं भवेत्।
त्रिकालपूजकानां तु द्व्येककालविलोपने॥ ७४॥

सहस्रं रूपिणोऽकामात् सोपवासस्तु कामतः।
द्वितीयदिनमारभ्य बहुरूपसहस्रकम्॥ ७५॥

त्रिशतोत्तरया वृद्ध्या वर्धयेत् प्रतिवासरम्।
विलोपे पक्षपूजाया जपेद्घोरायुतद्वयम्॥ ७६॥

---

73. Cf. *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 13cd:
एककालार्चने लुप्ते सहस्रं दक्षिणं जपेत्। which is in turn a quotation from the *Mohacūḍottara*: Appendix 43:9.

73c–74b. Cf. *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 15c–16b:
त्रिकालं पूजनं येषामेककालमथापि वा॥
प्रायश्चित्तं समं तेषां न न्यूनं नाधिकं भवेत्।

75c–76. Cf. *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 16c–17d:
द्वितीयदिनमारभ्य बहुरूपसहस्रकम्॥
त्रिशतोत्तरया वृद्ध्या वर्धयेत् प्रतिवासरम्।
विलोपे पक्षपूजाया जपेद्घोरायुतद्वयम्॥

---

72. पूजालोपः] *em.*; पूजालोपम् C
74. After 74b T$_3$ adds the following: प्रायश्चित्तं समन्तेषामेककालमथापि वा।

---

73 a. पूजालोपश्चेत्] AEFGT$_2$T$_3$; पूजाहीनश्चेत् B; पूजालोपञ्चेत् C; पूजलोपश्चेत् D T$_V$; पूजालोपे च T$_1$ **73 b.** दक्षिणं] Σ; दक्षिणे E **73 c.** त्रिकालं पूजनं येषाम्°] ADFGT$_3$; त्रिकालपूजनं मेषां (येषां B^c) BT$_1$T$_2$; त्रिकालं पूजनंह्येषा° C; त्रकालं पूजतं येषा E; त्रिकालपूजनं एषाम्° T$_V$ **75 a.** रूपिणोकामात्] Σ; रूपिणेऽकामात् B **75 c.** द्वितीयदिनमारभ्य] ACDEFGT$_1$T$_3$T$_V$; द्वितीयदिनमभ्यास B; द्वितीयन्दिनमारभ्य T$_2$ **76 a.** त्रिशतोत्तरया] Σ; त्रिंशतोत्तरया B **76 a.** वृद्ध्या] BCDEFT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; वृत्त्या A; वृत्या G **76 b.** °वासरम्] ABDEFGT$_2$T$_3$T$_V$; °वत्सरम् CT$_1$ **76 c.** °पूजाया] AEFGT$_1$T$_2$T$_3$; °पूजायां BCDT$_V$ **76 d.** घोरायुत°] AB^{c}DEFGT$_1$T$_2$T$_3$; घोरशत° B^{ac}T$_V$

द्विगुणं मासलोपे तु द्व्ययुतं वर्धयेत्ततः।
मासि मासि महासेन यावत् संवत्सरावधि॥ ७७॥

वत्सरोर्ध्वं विलोपे तु दीक्षयैव विशुद्ध्यति।

[५.१४ होमदोषप्रायश्चित्तानि]

ह्रासे तु होमसंख्यायास्तस्या दशगुणं जपेत्॥ ७८॥

मन्त्रार्पितमना भूत्वा सकलीकृतविग्रहः।
होमयेदेकचित्तस्तु मन्त्री तन्मयतां गतः॥ ७९॥

यवैश्च जुहुयान्मन्त्री जपेद्वापि समाहितः।
शब्दतत्त्वे परे लीनः स सिद्धिफलभाग्भवेत्॥ ८०॥

होमाशक्तोऽपि सामग्रीहीनस्तत्काल एव तु।
जप्त्वा शतगुणं होमसंख्यां भक्त्या निवेदयेत्॥ ८१॥

नित्यवद्धोमलोपे तु प्रायश्चित्तं समादिशेत्।
निर्वाणे सशिवे वह्नौ त्रिरात्रं समुपोषितः॥ ८२॥

अयुतं रूपिणो जप्त्वा शुद्धिमृच्छत्यसंशयः।
रक्षितेऽपि हि निर्वाणे अहोरात्रमुपोषितः॥ ८३॥

---

77. Quotation from *Vāthula*: Appendix. 44:21.

82ab. Perhaps a quotation from the *Vāthula*: see Appendix 44:22ab.

82c–84b. Quotation from the *Mohacūrottara*: see Appendix 43:20c–22b.

---

77 b. वर्धयेत्ततः] ACDG$T_1T_2T_3T_V$; वर्धयेत्तदा B; वर्त्तयेत्ततः EF **78 a.** वत्सरोर्ध्वं] Σ; वत्सरोर्ध्व C **78 b.** दीक्षयैव] ADFG$T_1T_2T_3$; दीक्षवैव BT_V; दीक्षैयैव C; दीक्षयै E (unmetrical) **78 c.** ह्रासे] ABFG$T_1T_2^cT_V$; द्रासे C; ग्रासे D; ह्रामसे E (unmetrical); द्रासे T_2^{ac}; त्रासे T_3 **79 a.** मन्त्रार्पितमना] CDEFT_3; मन्त्रार्पितमनो B$T_1T_2T_V$; म ⊔र्पितमनो A; म —र्प्पितमना G **79 d.** मन्त्री तन्मय°] Σ; सन्त्रितंमय° C **80 c.** लीनः] Σ; लीनं B **81 a.** होमाशक्तोऽपि] ABCDGT_V; र्व्वहोमाशक्तोपि EFT_1T_2 (unmetrical); होमशक्तोऽपि T_3 **81 b.** हीनस्तत्काल एव तु] Σ; हीनस्वतत्काले T_1 (unmetrical) **81 c.** शतगुणं] BE; दशगुणं ACDFG$T_1T_2T_3T_V$ **81 d.** संख्यां] ADEGT_2T_3; संख्या BCT_V; — F; संख्याया T_1 **82 b.** समादिशेत्] ACDEFG$T_1T_2T_3$; समाविशेत् BT_V **83 a.** रूपिणो] Σ; रूपिणे B **83 b.** शुद्धिमृच्छत्यसंशयः] CDT_3T_V; शुद्धिमृच्छत्यसंशयम् ABEFGT_2; ततः शुद्ध्यति साधकः T_1 (eyeskip) **83 cd.** निर्वाणे अहोरात्रम्°] ABCDG$T_1T_2T_V$; निर्वाणेत्वहोरात्रम्° E FT_3

सहस्रं रूपिणो जप्त्वा ततः शुद्ध्यति साधकः।

[५.१५ व्रतलोपप्रायश्चित्तम्*]

व्रतस्य च क्रियायाश्च नियमस्य विलोपने॥ ८४॥

गायत्र्यष्टशतं जप्त्वा निश्छिद्रं तादृशं चरेत्।
तच्चैकाहान्तरं त्र्याहपञ्चाहादिकभोजनम्॥ ८५॥

कृच्छ्रचान्द्रायणादीनि व्रतमित्यभिधीयते।
प्रदक्षिणनमस्कारदेवयात्रादयः क्रियाः॥ ८६॥

अक्रोधो गुरुशुश्रूषा शौचमाहारलाघवम्।
अप्रमादश्च पञ्चैते नियमाः परिकीर्तिताः॥ ८७॥

असंपूज्य न भुञ्जीयाच्छिवमाप्राणसञ्चरात्।

84c–85b. Perhaps a quotation from the *Pratiṣṭhā-Pārameśvara:* see Appendix 17:19.

85. Cf. *Somaśambhupaddhatiṭīkā* (T. 170, p. 152): अत्र व्रतं कृष्णाष्टम्यादि एकद्वित्रिदिनान्तरितभोजनादि च। तथा चोक्तम्— तच्चैकाहान्तरद्वित्र्यहपञ्चाहादि भोजनम्। कृच्छ्रचान्द्रायणादीनि व्रतमित्यभिधीयते॥ इति। The same passage reads as follows in M. 14735, pp. 101–2: अत्र व्रतं कृष्णाष्टम्यादिएकद्वित्रिदिनान्तरितभोजनादि च। तथा चोक्तम् — तच्चेकाहान्तरत्र्यहपञ्चाहादिकभोजनम्। कृच्छ्रचान्द्रायणादीनि व्रतमित्यभिधीयते॥ इति।

87a–88b. अक्रोधो गुरुशुश्रूषा …नियमाः परिकीर्तिताः Source unknown. This verse is quoted on p. 16 of Kauṇḍinya's *Pañcārthabhāṣya.*

88–91b. असंपूज्य न भुञ्जीयाच् … महापूजां शुचिर्भवेत् Quotation of the *Vāyavīya-*

---

84. पूजालोपे This is given as a heading in the margin by T_1.

---

84 a. रूपिणो] ACDEFGT_2T_3; रूपिणे BT_V **84 b.** ततः शुद्ध्यति साधकः] Σ; शुद्धत्येव न संशयः T_1 **84 c.** व्रतस्य च] AEFG$T_1T_2T_3$; वृत्तस्य च B; पतस्य च C; ⊔ तस्य च D; व्रतस्य तत् T_V **84 d.** नियमस्य] Σ; विनियस्य B **85 c.** तच्चैकाहान्तरं त्र्याह°] *conj.*; नक्ताहोत्तरद्वित्र्यह° AFG (unmetrical); नचैकाहान्तरात्र्याह° B; नश्चैकाहांतरत्र्याह C; नचैकाहान्तरत्र्यह D; नक्ताहोत्तरद्वित्र्याह° ET_3; नचैकाहान्तरत्याह $T_1T_2T_V$ **86 d.** नमस्कारदेवयात्रा] Σ; नमस्काराद्यैन्दवयात्रा E (unmetrical) **87 b.** शौचमाहारलाघवम्] ACEFG$T_1T_2T_3$; शौचमाचारलाघवम् B^c; शौचमाचाराघवम् B^{ac} (unmetrical); शौमौचारलाघवम् T_V **87 c.** अप्रमादश्च पञ्चैते] AEFGT_3; अप्रमाददक्षिणं B; अप्रमादस्तु पञ्चैते CDT_1T_2; अप्रमादस्तु पक्षिणश्चैते T_V (unmetrical)

यदि पापेन भुज्येत स्वैरं तस्य न निष्कृतिः॥ ८८॥

प्रमादेन तु भुक्तश्चेत् तद्गुद्गीर्य प्रयत्नतः।
स्नात्वा द्विगुणमभ्यर्च्य देवं देवीमुपोष्य च॥ ८९॥

शिवस्यायुतमभ्यस्येद् ब्रह्मचर्यपुरस्सरम्।
परेद्युः शक्तितो दद्यात् सुवर्णाद्यं शिवाय वा॥ ९०॥

शिवभक्ताय वा कृत्वा महापूजां शुचिर्भवेत्।

[५.१६ पवित्रारोहणकालः*]

स्वायंभुवे—

मोहादज्ञानतो वापि अप्रसुप्ते जनार्दने॥ ९१॥

पवित्रं कारयेद्यस्तु स पापी पापमोहितः।
पञ्चदिनमनाहारो जपेत्पञ्चायुतं हरे॥ ९२॥

शुद्धिमेवं समभ्येति नान्यथा तु कदाचन।

---

saṃhitā of the *Śivapurāṇa*, *Uttarabhāga* 24:69c–72:
असंपूज्य न भुञ्जीत शिवमाप्राणसंचरात्॥
यदि पापस्तु भुंजीत स्वैरं तय्स न निष्कृतिः।
प्रमादेन तु भुङ्क्ते चेत्तद्गुद्गीर्य प्रयत्नतः॥
स्नात्वा द्विगुणमभ्यर्च्य देवं देवीमुपोष्य च।
शिवस्यायुतमभ्यस्येद्ब्रह्मचर्यपुरस्सरम्॥
परेद्युश्शक्तितो दत्त्वा सुवर्णाद्यं शिवाय च।
शिवभक्ताय वा कृत्वा महापूजां शुचिर्भवेत्॥

91cd. A quotation from the *Mohacūrottara*: see Appendix 43:02–05.

---

88 c. पापेन भुज्येत] *conj.*; पापेन भुञ्जीत BCD$T_1T_2T_v$; पावेन भुञ्जेत AG; पापेन भुञ्जेत EFT_3 **88 d.** तस्य] Σ; तस्यां B   **89 ab.** भुक्तश्चेत् तद्गुद्गीर्य] CDET_1T_2; भुक्तश्चेत् तद्गुत्तीर्य AFGT_3T_v; भक्तश्चेत् तद्गुद्गीर्य B   **90 a.** अभ्यस्येद्°] ADEFGT_2
T_3; अभ्यासेद्° BCT_v; अभ्यस्यात्° T_1 **90 d.** शिवाय वा] Σ; शिवाय च T_1
91 ab. वा कृत्वा महापूजां शुचिर्भवेत्] Σ; च पुनर्दत्वा पूतोभवेत्तदा T_1 **91** स्वायंभुवे
om. EF   **92 c.** पञ्चदिनमनाहारो] AFGT_2T_3; पंचरात्रं निराहारो BT_v; पञ्चरात्रमनाहारो CDT_1; पञ्चादिनमनाहारो E   **92 d.** जपेत्पञ्चायुतं हरे] CDT_v; जपेत्पञ्चायुतं
च तत् AEFGT_3; जपेत्पञ्चायुतं हरेत् B; जप्त्वा पञ्चायुतं हरे N; जपेत्पञ्चायुतं हरम्
T_1T_2 **93 a.** शुद्धिमेवं] BCDEFG$T_1T_3T_v$; तत् शुद्धिमेवं A (unmetrical); शुद्धिमेव
T_2

भद्रादूर्ध्वं न कुर्वीत सिद्धान्ते दोषभाग्भवेत्॥ ९३॥

लक्षद्वयमघोरस्य जप्त्वा चैव विशुद्ध्यति।
दैवादज्ञानतो वापि नाषाढादित्रये कृतम्॥ ९४॥

तत्राप्येवं विनिर्दिष्टं प्रायश्चित्तं पुरन्दर।
रोगाभिवृद्धिसंयुक्तः प्रवासी राजपीडितः॥ ९५॥

उक्तमासत्रये यस्तु न कुर्यात् सूत्ररोहणम्।
असौ कन्यागते भानौ जप्त्वा दक्षाणुनायुतम्॥ ९६॥

कुर्यात् पवित्रकं शम्भोस्तुलायां न कथञ्चन।

[६.१.१ लिङ्गस्य पादेन स्पर्शनं लङ्घनादि च*]

लिङ्गे पादेन संस्पृष्टे लङ्घिते चायुतद्वयम्॥ ९७॥

अर्धात् पादरजःस्पर्शे शुद्धिरुक्ता कपर्दिना।
सहस्राल्लुठिते लिङ्गे द्विगुणं परिवर्तिते॥ ९८॥

---

97. लिङ्गे पादेन संस्पृष्टे … शुद्धिरुक्ता कपर्दिना Source unknown. The first half-line alone appears as *Somaśambhupaddhati* 27cd. But both half-lines appear together in a block of verses in the *Jñānaratnāvalī* (GOML MS, p. 214), which may be its source.

98c–99b. Quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 20c–21b:
सहस्रं लुण्ठिते लिङ्गे द्विगुणात्परिवर्तिते॥
शुद्धिः श्वभ्रच्युते लक्षात् त्रिचतुर्लुण्ठितेऽयुतात्। which is in turn a reformulation of the *Mohacūḍottara*: Appendix 43:14c–15b.

---

93 c. भद्राद्°] ABGT$_1$T$_2$T$_3$; भाद्राद्° CDEFT$_V$ 94 b. चैव] ABCEGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; चैवं DF 94 d. नाषाढादि] Σ; नाषाढाति D 94 d. कृतम्] Σ; कृतः T$_3$ 95 a. तत्राप्येवं] ABCDGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; तत्रप्येवं EF 95 b. पुरन्दर] ACDFGT$_1$T$_2$T$_3$; पुरस्सरम् BT$_V$; पुरन्दरः E 95 c. रोगाभिवृद्धि] Σ; रोगी च वृद्धि° B 96 a. °मास°] Σ; °मासि° B 96 a. यस्तु] Σ; वस्तु D 96 c. कन्या] BCDT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; कन्यां AEFG 96 d. जप्त्वा दक्षाणुनायुतम्] ABEFG; जप्त्वा दक्षणतोयुतम् CD; दक्षा जप्त्वाणुनायुतम् T$_1$T$_2$; जप्त्वा दक्षाणुनायुतः T$_3$; जप्त्वा दक्षाणनायुतः T$_V$ 97 a. पवित्रकं शंभोः] BCDT$_1$T$_2$T$_V$; पवित्रं शंभोस्तु AEFGT$_3$ 97 b. कथञ्चन] ABCDEFGT$_2$T$_3$; कदाचन T$_1$T$_V$ 97 c. पादेन] Σ; पदेन B 97 d. लङ्घिते चायुत°] ADEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; लसिते चायुत° B; लंघिते वायुत° C 98 a. अर्धात्°] BDEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; अथात्° A; अर्थात्° C 98 c. सहस्राल्लुठिते] ACDGT$_2$T$_3$; सहस्रलुठिते BT$_V$; सहस्राच्चलिते EF; सहस्रात् लुण्ठिते T$_1$ 98 d. परिवर्तिते] ACEFGT$_3$; परिवर्तते BT$_2$; परिवर्तने DT$_1$T$_V$

शुद्धिः श्वभ्रच्युते लक्षात् त्रिचतुर्लुठितेऽयुतात्।

[६.१.२ लिङ्गस्य श्लेष्मणोपहतिः*]

श्लेष्मणोपहते लिङ्गे यदि वाश्लेष्मवारिणा॥ ९९॥
त्र्ययुतं द्व्ययुतं वास्य क्रमेण परिवर्तयेत्।

[६.१.३ रक्तमूत्रादिना लिङ्गस्य दूषणम्*]

मूत्रोदकेन संस्पृष्टे जपेत् सार्धायुतत्रयम्॥ १००॥
रक्तमूत्ररजश्शुक्लदूषितेऽयुतपञ्चकम्।
तत्संयुक्तोदकस्पर्शात् पादहीनं जपेदिदम्॥ १०१॥

99c–06b. Quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 28c–35b:
श्लेष्मणोपहते लिङ्गे यदि वा श्लेष्मवारिणा
त्र्ययुतं द्व्ययुतं चास्य क्रमेण परिवर्तयेत्।
मूत्रोदकेन संस्पृष्टे जपेत् सार्धायुतद्वयम्
रक्तमूत्ररजःशुक्ल दूषितेऽयुतपञ्चकम्।
तत्संयुक्तोदकस्पर्शात् पादहीनं जपेदिमम्
लक्षं तु विष्ठया स्पृष्टे पादहीनं तदम्भसा।
तद्वन् निर्माल्य गर्तेऽपि पतनाच्छुद्धिमाचरेत्
विष्ठागर्तनिपाते तु लक्षम् अर्धाधिकं जपेत्।
शिवसंस्काररहीनैस् तु स्पृष्टे लिङ्गे द्विजातिभिः
क्रमाज्जपेद् अघोरस्य वृद्ध्यैकोत्तरया शतम्।
स्पृष्टे दशसहस्राणि नटकैवर्तकादिभिः
स्पृष्टे काकादिवर्गेण प्रजपेद् अयुतद्वयम्।
अघोरस्यायुतैर्बाणैर्वीक्षिते श्वपचादिभिः
स्पृष्टे तु द्विगुणैरेभिः शिवलिङ्गे विशुध्यति।

---

99 a. शुधिः] *em.*; शुद्धि Σ **99 a.** लक्षात्] G; लक्षा ABCDT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; वक्षा EF
99 b. त्रिचतुर्लुठितेऽयुतात्] *conj.*; त्रिचतुर्लुठिते युतम् AG; त्रिचतुर्मूलते युतात् BT$_V$;
त्रिचतुर्ममृते युता C; त्रिचतुर्मृठिते युताः D; त्रिचतुर्लुठितैर्युतात् E; त्रिचतुर्ल्लुतैयुतात्
F; त्रिचतुर्मृषितेयुताः T$_1$; त्रिचतुर्मृषितैयुताः T$_2$; त्रिचतुर्लुठितेयुतात् T$_3$ **100 c.** मू-
त्रोदकेन] Σ; आम्रोदकेन C **100 d.** जपेत् सार्धायुतत्रयम्] B; जपेत् सार्धायुतद्वयम्
ACDGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; जपेत्यार्चायुतद्वयं E; जपेत्यार्धायुतद्वयम् F **101 b.** °दूषिते]
ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; °स्रुषिते B; °रूषिते T$_V$ **101 b.** °पञ्चकम्] Σ; °पञ्चकः T$_3$
101 c. °संयुक्तोदकस्पर्शात्] ADEFGT$_1$T$_2$; °संयुतोदकस्पर्शात् BT$_V$; °संयुक्तो — क-
स्पर्शात् C; °संयुक्तोदक संस्पर्शात् T$_3$ **101 d.** जपेदिदम्] ABCDEFGT$_2$T$_3$; जपेद्दि-
नम् T$_1$; जयेदिदम् T$_V$

[६.१.४ लिङ्गस्य विष्ठादिसंस्पर्शः*]

लक्षं तु विष्ठया स्पृष्टे पादहीनं तदम्भसा।
तद्वन्निर्माल्यगर्तेऽपि पतनाच्छुद्धिमादिशेत्॥ १०२॥

विष्ठागर्तनिपाते तु लक्षमर्धाधिकं जपेत्।

[६.१.५ शिवसंस्कारहीनैः लिङ्गस्पर्शनम्*]

शिवसंस्कारहीनैस्तु स्पृष्टे लिङ्गे द्विजादिभिः॥ १०३॥

क्रमाज्जपेदघोरस्य वृद्ध्यैकोत्तरया शतम्।

[६.१.६ नटकैवर्तकादिभिः लिङ्गस्पर्शनम्*]

स्पृष्टे दशसहस्राणि नटकैवर्तकादिभिः॥ १०४॥

[६.१.७ लिङ्गस्य काकादिस्पर्शनं बाणैर्वीक्षणं च*]

स्पृष्टे काकादिवर्गेण प्रजपेदयुतद्वयम्।
अघोरस्यायुतैर्बाणैर्वीक्षिते श्वपचादिभिः॥ १०५॥

स्पृष्टे तु द्विगुणैरेभिः शिवलिङ्गे विशुध्यति।

[६.१.८ ऋतुस्त्रीपतिताशौचिकर्मारादिभिः लिङ्गस्पर्शनम्*]

ऋतुस्त्रीपतिताशौचिकर्मारैः स्पर्शिते सति॥ १०६॥

---

102 b. पादहीनं तदम्भसा] ACDEFG$T_1T_2T_3$; जपेत्सार्धायुतद्वयम् रक्तमूत्ररजः स्पृष्टे पादहीनं तदम्प्सा BT_V(eyeskip) **102 c.** गर्तेऽपि] ADEFG$T_1T_2T_3$; गर्ते तु BT_V; भुक्तेपि C **102 d.** °मादिशेत्] Σ; °रादिशेत् D **103 a.** विष्ठागर्त°] ABDEFGT_3T_V; विष्ठाकर्त° C; विष्ठाहस्त° T_1T_2 **103 b.** °धिकं] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; °दिकं EF **103 c.** हीनैस्तु] Σ; हीने तु T_V **103 d.** द्विजादिभिः] ACEFG$T_1T_3T_V$; द्विजातिभिः B; द्विजादिभिः $D^{c}T_2^{c}$; द्विजातिभिः $D^{ac}T_2^{ac}$ **104 d.** नटकैवर्तकादिभिः] AEFGT_1T_3; नाटकैः पत्तिकादिभिः BT_V; तटाकैवर्त्तकादपि C; नटकैकैवर्तकादपि DT_2 **105 a.** वर्गेण] ABCDEFGT_3T_V; विहगै T_1; वर्गे वर्गेण T_2 (unmetrical) **105 cd.** °युतैर्बाणैर्वीक्षिते श्वपचादिभिः] AT_3; °युतैबाणैर्वीक्षितैश्च जपादिभिः BT_V; °युतैर्पाणैर्वीक्षितैश्वपचादिभिः C; °युतैर्वाणैर्वीक्षितैश्वपचादिभिः D; °युतैपाणैर्वीक्षिते श्वपचादिभिः EF; °युतैर्वाणैर्वीक्षिते श्वपचादिभिः G; °युतैर्निचैर्वीक्षिते श्वपदादिभिः T_1; °युतैर्बाणैर्वीक्षिते श्वपदादितिः T_2^{ac}; °युतैर्नीचैर्वीक्षिते श्वापदादितिः T_2^{c} **106 c.** °पतिता°] CDEF$T_1T_2T_3T_V$; °पतिते B; °पतिशा° AG **106 d.** स्पर्शिते सति] BEF$T_1T_2T_3T_V$; स्पृशिते सति AG; स्पर्शते सति C; स्पर्शते सती D

शिल्पिभिर्बाणचण्डालरजकाद्यैरथापि वा।
स्पृष्टे लिङ्गेऽथवा पीठे व्यक्ते वाप्युभयात्मके॥ १०७॥
महास्नानं प्रकर्तव्यं तथाघोरायुतं जपेत्।

[६.१.९ वामदक्षिणमार्गस्थैः लिङ्गस्पर्शनम्*]

स्वस्रोतदीक्षितैर्लिङ्गं यदा स्पृष्टं न दोषभाक्॥ १०८॥
वामदक्षिणमार्गस्थैः स्पृष्टे लिङ्गे प्रमादतः।
अयुताच्छुध्यते मन्त्री महास्नानैश्च नान्यथा॥ १०९॥
पयोदधिघृतादीनां द्विसहस्रपलेन तु।
महास्नानं प्रकर्तव्यं पलानामपि तावता।
तक्कोलजातिपुन्नागश्रीफलानां तथैव च॥ ११०॥
तथा रक्तां महावर्तिं शिवस्याग्रे प्रकल्पयेत्।
महास्नानं समाख्यातं महापूजा तदर्धतः॥ १११॥
कुडुपात् पादमानं तु पलमित्यभिधीयते।

[६.२.१ हस्तादेर्लिङ्गस्य पतनम्*]

हस्तादेः पतिते लिङ्गे द्व्यङ्गुलादङ्गुलेऽङ्गुले॥ ११२॥

108b–10b. तथाघोरायुतं जपेत् ··· महास्नानं प्रकर्तव्यं *om.* A(eyeskip)
112c–13c. द्व्यङ्गुलादङ्गुले° ··· साधारेपतितेलिंगे *om.* ABEFGT_3T_V(eyeskip)

---

108 b. तथाघोरायुतं जपेत्] CDEFG$T_1T_2T_3$; तदाघोरायुतं जपेत् BT_V **108 c.** स्व-
स्रोतोदीक्षितैर्लिङ्गं] CDEGT_2T_3; स्वस्रातोदीक्षितो लिंगं B; स्वस्रातोदीक्षितोर्लिंगं T_V;
स्वस्रोतदीक्षितं लिंगं T_1; स्वस्रोतोदीक्षितैलिंगं F **108 d.** स्पृष्टं न] CDEFGT_2T_3; स्प-
र्शन B; स्पृश° T_V (unmetrical) **109 b.** प्रमादतः] CDEFG$T_1T_2T_3$; सकामतः BT_V
109 c. अयुता°] Σ; अयुतं B **109 d.** महास्नानैश्च नान्यथा] EFG$T_1T_2T_3T_V$; म-
हास्नानैच नान्यथा C; महास्नाने च नान्यथा D; महास्नानैर्नचान्यथा B **110 b.** पलेन]
G; फलेन BD$T_1T_2T_3T_V$; पवेन EF **110 a.** महास्नानं] DFG$T_1T_2T_3$; महास्तानं
C; महस्नानं T_V **110** पलानामपि तावता ··· महास्नानं समाख्यातं *om.* BT_V(eyeskip)
110 b. पलानामपि] *em.*; फलानामपि ACDFG$T_1T_2T_3$; द्विजानामपि E **110 f.** श्री-
फलानां] ABCDEFGT_3T_V; श्रीफलादि T_1T_2 **111 a.** रक्तां] ABCDEFGT_3T_V; र-
क्तिं T_1T_2 **111 a.** °वर्तिं] Σ; °वर्तं A **112 a.** कुडुपात्] ACGT_1T_2; कुडुपा
BT_V; कुडुंबात् DE; कुडुबात् FT_3 **112 b.** पल°] AEFGT_1T_3; फल° CBDT_2T_V
112 c. पतिते] ABCDEFGT_2T_3; पतनाल् T_1; पततो T_V **112 d.** द्व्यङ्गुलादंगुलेंगुले]
ABCD; द्व्यंगुले च त्रयंगुले T_1; द्व्यंगुलेंगुले T_2^{ac}; द्व्यंगुलादंगुलेंगुले T_2^{c}

वृद्धे सहस्रवृद्धिः स्यात् सहस्रात् प्रभृति क्रमात्।
साधारे पतिते लिंगे ताले तालेऽयुतं जपेत्॥ ११३॥

द्विगुणं तु निराधारे कल्प्यं न्यूनाधिकं ततः।
अकामतो यदा लिङ्गं च्युतं पुरुषमानतः॥ ११४॥

विशीर्णं सर्वभावेन प्रायश्चित्तं तदा न हि।
अस्यार्थोऽयं शलाकाया भेदे पापं महत्तरम्॥ ११५॥

जायते तेन कर्तव्यो न प्रमादोऽत्र कर्हिचित्।
अघोरादपरो नास्ति महापातकनाशनः॥ ११६॥

त्रिगुणोऽतः स जप्तव्यो महापापापनुत्तये।
कामतस्तु यदा लिङ्गं विशीर्णं पतितो भवेत्॥ ११७॥

113c–18b. Quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 22c–27b:
साधारे पतिते लिङ्गे ताले तालेऽयुतं जपेत्।
द्विगुणं तु निराधारे कल्प्यं न्यूनाधिकं ततः।
अकामतो यदा लिङ्गं च्युतं पुरुषमानतः
विशीर्णं सर्वभावेन प्रायश्चित्तं तदा न हि।
अस्यार्थोऽयं शलाकाया भेदे पापं महत्तरम्
जायतेऽतोऽत्र कर्तव्यो न प्रमादो हि कर्हिचित्।
अघोराद् अपरो नास्ति महापापविनाशनः
त्रिगुणोऽतः स जप्तव्यो महापापापनुत्तये।
कामतस् तु यदा लिङ्गं विशीर्णं परितो भवेत्
प्रायश्चित्तं न तत्रास्ति इति सत्यं तदा वचः।

---

113 d. तालेऽयुतं] AEGT$_1$T$_2$T$_3$; तालयुतं B **114 b.** कल्प्यं] T$_3$; कल्प॰ Σ **115 c.** अस्यर्थोऽयं शलाकाया] ACDFGT$_3$; अस्य उत्था शलाकाया BT$_V$; तस्यार्थोवं शलाकाया E; अस्यार्धोयं शिलाकाय T$_1$; अस्यार्थोयं शिलाकाया T$_2$ **115 d.** पापं] Σ; पाकं C **116 a.** तेन] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; नैव BT$_V$ **116 b.** अत्र कर्हिचित्] ABCEFGT$_1$T$_2$T$_3$; अत्र कस्यचित् D; अस्य कस्यचित् T$_V$ **116 c.** अपरो] Σ; अपरं B **116 d.** ॰नाशनः] ACDG; ॰नाशनम् BEFT$_2$T$_V$; नाशने T$_1$; नाशतः T$_3$ **117 a.** त्रिगुणोऽतः] ABCDFGT$_1$T$_2$T$_V$; त्रिगुणोनः E; त्रिगुणातः T$_3$ **117 d.** विशीर्णं] Σ; विशीर्णा B **117 d.** पतितो] ABEFGT$_2$T$_3$; पतितं CDT$_1$T$_V$

प्रायश्चित्तं न तत्रास्ति इति सत्यं तदा वचः।

[६.२.२ स्वेष्टलिङ्गापराधः*]

स्वेष्टलिङ्गेऽपराधस्तु परेणैव कृतो यदि॥ ११८॥
द्विगुणं स्वकृतात् कुर्यात् प्रायश्चित्तं विशुद्धये।

[६.२.३ स्वेष्टलिङ्गस्य परिभ्रंशदहनादि*]

स्वेष्टलिङ्गे परिभ्रष्टे नष्टे दग्धे हृतेऽपि वा॥ ११९॥
नीते वा मूषिकातायिकाककौलेयवानरैः।
जप्त्वा लक्षमघोरस्य विधिना लिङ्गकान्तरम्॥ १२०॥
प्रतिष्ठाप्य भवेच्छुद्धिः पिण्डिकायां तथैव च।

[६.२.४ लिङ्गस्य जले पतनम्*]

हस्तात्तु पतिते लिङ्गे जले वहति वा स्थिते॥ १२१॥
तत्रापि लक्षमावर्त्य पुनःसंस्कारमर्हति।

118c–19b. Quotation from *Vāthula*: see Appendix 45:12c–13b.

119c–21b. Quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 18c–20b:
स्वेष्टलिङ्गे परिभ्रष्टे नष्टे दग्धे हृतेऽपि वा॥
नीते वा मूषकाद्यैश्च काककौलेयवानरैः।
जप्त्वा लक्षमघोरस्य विधिना लिङ्गकान्तरम्॥
प्रतिष्ठाप्य भवेच्छुद्धिः पिण्डिकायां तथैव च।

121c–22b. Quotation from *Devīmata* or *Piṅgalāmata*: see Appendix 18:14c–15b and 32:10c–11b.

---

118 a. न तत्रास्ति] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; न तत्रास्त B; त तत्रास्ति C **118 b.** वचः] Σ; वचा C **118 c.** °लिङ्गेऽपराधस्तु] ACDEFG$T_1T_2T_3$; °लिङ्गापरा यस्तु B; °लिंगापराधन्तु T_V **119 a.** कुर्यात्] BFT_V; कार्यात् ACDGT_1T_3; कुर्या E; कार्यं T_2 **119 c.** परिभ्रष्टे] Σ; परिमृष्टे C **119 d.** हृतेऽपि वा] ACDEFG$T_1T_2T_3$; हृते तथा B; ह्रदे तथा T_V **120 a.** मूषिकातायि°] CDEF; °मूषिकातायी° AGT_2; °मूषिकाताथि° B; मूषिकाद्यैश्च T_1^{c}; मूषिकातायी T_1^{ac}; मूषिकादायि T_3; मूषाकाद्याभि° T_V **120 c.** जप्त्वा] ABCDEFGT_3T_V; स्पृष्ट्वा T_1T_2 **121 b.** °च्छुद्धिः] Σ; °च्छुद्धिं T_1 **121 d.** वहति] AEFG$T_1T_2T_3T_V$; वाहति B; वाहिति CD **122 a.** तत्रापि] ACDEFG$T_1T_2T_3$; तत्रफ B; तथापि T_V

[६.२.५ अग्निनालेहनम्*]

त्र्ययुतादग्निना लीढे यदि कान्तिर्न हीयते॥ १२२॥

[६.२.६ दुष्टलिङ्गपरित्यागः*]

व्यङ्गितं दग्धविच्छायं सेवितं श्वपचादिभिः।
पतितं घोरगर्तादौ हृतं राजादिभिर्यदा॥ १२३॥

परित्यजेत्तदा लिङ्गं जप्त्वा घोरं दशायुतम्।
लिङ्गान्तरं प्रतिष्ठाप्य विशुद्धिमधिगच्छति॥ १२४॥

लक्षं तु स्थिरमुन्मूल्य स्थापयेच्च तदेव हि।

[६.२.७ लिङ्गस्य चलनम्*]

प्रमादाच्चलिते लिङ्गे स्थिरे वा चलसंज्ञिते॥ १२५॥

पीठे वा पिण्डिकायां वा विद्यालक्षं जपेद्बुधः।

[६.३ लिङ्गगुर्वादिछायालङ्घनम्*]

123–25b. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 36c–38d:
लक्षं तु स्थिरमुन्मूल्य स्थापयेच्च तदेव हि॥
व्यङ्गितं दग्धविच्छायं सेवितं श्वपचादिभिः।
पतितं घोरगर्तादौ हृतं राजादिभिर्यदा॥
परित्यजेत्तदा लिङ्गं जप्त्वाघोरं दशायुतम्।
लिङ्गान्तरं प्रतिष्ठाप्य विशुद्धिमधिगच्छति॥

125c–26b. Quotation from *Devīmata*: see Appendix 18:12c–13b.

---

122 c. °दग्निनालीढे] $BCDT_V$; °दग्निमालीढे $AFGT_1T_2T_3$; °मग्निमालीढे E **122 d.** कान्तिर्°] $ABDEFGT_1T_3T_V$; कान्तिं CT_2 **123 a.** व्यङ्गितं] $ADEFGT_1T_2T_3T_V$; स्यंगितं BC **123 b.** श्व°] Σ; स्व° C **123 c.** गर्तादौ] Σ; कर्तारौ B **123 d.** राजादिभिर्यदा] $AEFGT_1T_3$; राजादिभिश्च वा BT_V; राजादिभिर्युता CD; राजितिभिर्यदा T_2 **124 a.** °त्यजेत्तदा लिंगं] $ACDEGT_1T_2T_3$; °त्यजेत्ता लिंगं च BT_V; °त्यजेत्तदा — F **124 d.** गच्छति] $ABCDEFGT_3T_V$; गच्छतु T_1T_2 **125 a.** लक्षं तु स्थिरमुन्मूल्य] $CDT_1T_2T_3$; लक्षं तु स्थिरमुन्मील्य AFG; लक्षणं तु स्थिरं मूलं B; लक्षन्तु स्थिरमुन्मूल्ये E; लक्षन्तुस्थरमन्मूल्य T_V **125 b.** तदेव] $ACDEFGT_1T_2$; तथैव B; तदैव T_3; ततैव T_V **125 d.** वा चलसंज्ञिते] $BCDT_2T_V$; चाचलसंज्ञके AG; च चलल्संज्ञके EF; वाचलसंज्ञके T_1; व चलसंज्ञके T_3

लिङ्गच्छायां गुरोश्छायां लिङ्गिनां यदि लङ्घयेत्॥ १२६॥
शतत्रयं जपेद्घोरं तथा गोब्राह्मणे शतम्।

[७.१ अक्षसूत्रापराधः*]

अक्षसूत्रापराधे तु शुद्धिर्लिङ्गोक्तपादतः॥ १२७॥
लिख्यतेऽथ विशेषोऽत्र यो दृष्टः पारमेश्वरे।
सूत्रके तु नवे छिन्ने सहस्रं परिवर्तयेत्॥ १२८॥
शतं तु जीर्णके सूत्रे हस्तभ्रंशात्तथा शतम्।
अक्षमालां कराङ्गृष्टां क्षालयेद्गन्धवारिणा॥ १२९॥
गायत्र्याः शतजप्तेन सर्वत्रैष विधिः स्मृतः।
अक्षसूत्रेऽन्त्यजस्पृष्टे गायत्र्याश्च सहस्रकम्॥ १३०॥

---

126 c–27b. Also quoted, without attribution, in the *Jñānaratnāvalī* (GOML MS, p. 214).

127c–30b. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 47–49:
अक्षसूत्रापराधे तु शुद्धिर्लिङ्गोक्तपादतः।
लिख्यतेऽथ विशेषोऽपि यो दृष्टः पारमेश्वरे॥
सूत्रके तु नवे च्छिन्ने सहस्रं परिवर्तयेत्।
शतं तु जीर्णके सूत्रे हस्तभ्रंशात्तथा शतम्॥
अक्षमालां कराङ्गृष्टां क्षालयेद्गन्धवारिणा।
गायत्र्याः शतजप्तेन सर्वत्रैष विधिः स्मृतः॥

129c–30b. Quotation from *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 9:13.

---

126 d. यदि लङ्घयेत्] Σ; अतिलङ्घने B **127 c.** °सूत्रापराधे] ABDEG$T_1T_2T_3T_V$;
°सूत्राद्धे C (unmetrical); °सू --- धे F **127 d.** शुद्धिर्लिङ्गोक्त] ADFG$T_1T_2T_3$; शुद्धिं
लिंगोक्त B; शुद्धि चललिंगोक्त C; शुद्धिल्लिंगोक्त ET_V **128 a.** लिख्यतेऽथ] ACDEFG
T_3T_V; लिख्यतेऽत्र BT_1T_2 **128 b.** पारमेश्वरे] ACG$T_1T_2T_3T_V$; परमेश्वरः B; परमे-
श्वरे DEF **128 c.** नवे] Σ; रवे D **129 a.** जीर्णके] Σ; जीर्णिते B **129 c.** °मालां
कराङ्गृष्टां] ABCDGT_V; °माला करादृष्टां EF; °सूत्रां करभ्रष्टां T_1T_2; °मालाकरा-
त्भ्रष्टां T_3 **130 a.** गायत्र्याः शतजप्तेन] ABCDEFG$T_1T_2T_V$; गायत्त्रि शतज्ञप्तो T_3
130 b. सर्वत्रैष] BCDEFT_3T_V; सर्वत्रैव AGT_2; सर्वत्रैवं T_1 **130 b.** विधिः स्मृतः]
ABC; विधिं स्मृतः D; विधि स्मृतः EFGT_3T_V; विधि स्मृता T_1; विधि स्मृतम् T_2
130 c. सूत्रेऽन्त्यजस्पृष्टे] AGT_V; सूत्रंत्यजेत्पृष्ठे B; सूत्रेन्यत् स्पृष्टे C; सूत्रेत्यजेत् स्पृष्टे
D; सूत्रेन्त्यजत्स्पृष्टे EF; सूत्रान्त्यज स्पृष्टे T_1; सूत्रेन्यजस्पृष्टे T_2T_3 **130 d.** गायत्र्याश्च]
BT_V; गायत्र्यैव ACDEG$T_1T_2T_3$; गायत्र्येव F

पादयोः पतिते तस्मिन् जपेद्घोरसहस्रकम्।
मेरोर्विलङ्घने मन्त्री जपेद्घोरसहस्रकम्॥ १३१॥

[७.२ घण्टापराधः*]

घण्टायामपराधे तु लिङ्गोक्ताष्टमभागतः।
पूजोपकरणं किञ्चित् स्पृष्ट्वा पीठादिकं पदा॥ १३२॥

शतद्वयमघोरस्य कामतस्त्वयुतं जपेत्।

[८.१ गुरुलिङ्गादिनिन्दनम्*]

यो निन्दति गुरुं लिङ्गं शिवशास्त्रं च लिङ्गिनम्॥ १३३॥

तस्मात् स्थानाद्व्रजेद्दूरं सद्योजातशतं जपेत्।
मोक्षदे बोधके वाथ चोदके क्रूरभाषणात्॥ १३४॥

लक्षाल्लक्षार्धतः शुद्धिस्तत्पादेन च कल्पयेत्।
षड्गुणाद्रुपघाते तु रक्ते स्याद्द्विगुणाच्छुचिः॥ १३५॥

132–33b. Quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 50–51:
घण्टायामपराधे तु लिङ्गोक्ताष्टमभागतः।
प्रायश्चित्तं विधातव्यं दत्तमागमवेदिनाम्॥
पूजोपकरणं किञ्चित्स्पृष्ट्वा पीठादिकं पदा।
शतद्वयमघोरस्य कामतस्त्वयुतं जपेत्॥

133c–34b. Quotation from *Mohacūrottara*: see Appendix 43:11.

134c–37. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:72c–75.

---

131 c. °विलङ्घने] ABDG$T_1T_2T_3T_V$; °विंघने C (unmetrical); °विलंघिने EF **132 b.** °क्ताष्टमभागतः] ACEFG$T_1T_2T_3T_V$; °क्तामष्टभागतः B; °क्ताष्टमतां गतः D **132 d.** पदा] ABDFG$T_1T_2T_V$; ⊔ दा C; — दा E; पता T_3 **134 a.** स्थानाद्°] BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; स्थानं AG **134 c.** बोधके] Σ; बाधके B **135 a.** लक्षा°] ABDEFG$T_1T_2T_3$; लाक्षा° C; लीक्षा T_V **135 b.** शुद्धिस्] BCDT_1T_2; शुद्धिं AEFGT_3T_V **135 b.** तत्पादेन च] Σ; तत्पादे नव B **135 c.** °उपघाते तु] AG; °उपघातारौ B; °उपघातादौ CDEF$T_1T_2T_3T_V$ **135 d.** रक्तेस्याद्द्विगुणाच्छुचिः] EF; रक्ते स्याद्द्विगुणाच्छुचि CT_2; रक्ते स्याद्द्विगुणः शुचिः BT_3T_V; दौरत्तेस्याद्द्विगुणाच्छुचिः A (unmetrical); रक्तेस्याद्द्विगुणाच्छविः D; दौरक्तेस्याद्द्विगुणाच्छुचिः G (unmetrical); रक्तद्विगुणरक्तदर्शने T_1 (unmetrical)

शस्त्रैः शतगुणाच्छुद्धिर्ज्ञात्वान्यत्र प्रकल्पयेत्।
ततः कुर्याद्यथाशक्त्या कृच्छ्रचान्द्रायणादिकम्॥ १३६॥

व्रतान्ते पूर्ववद्दीक्षा ग्राह्या पञ्चाब्जपूर्विका।
सर्वस्वं गुरवे दद्यात् तदा शुद्धिर्भवेन्नृणाम्॥ १३७॥

शिवस्य शिवमन्त्रस्य शैवाचार्यस्य चैव तु।
निन्दकान्विनिहत्यापि समयान्न विलुप्यते॥ १३८॥

हत्वा तांस्तु न दोषोऽस्ति देवाग्निगुरुघातकान्।
आत्मघाती गुरोर्घाती घाती चैव परस्परम्॥ १३९॥

प्रमादहननं कृत्वा प्रायश्चित्तं स मार्गति।
विद्यालक्षज्ञपन्तस्य दातव्यं गुरुणा प्रिये॥ १४०॥

गुरुं सन्तोष्य यत्नेन पुनःसंस्कारमर्हति।
गुरोर्यत्र परीवादो निन्दा वापि प्रयुज्यते॥ १४१॥

---

138. Quotation from *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:29.

139ab. Quotation from *Devīmata*: see Appendix 18:60cd.

139c–41b. Quotation from *Devīmata*: see Appendix 18:65–6. Cf. also *Jayadrathādhikāre piṅgalāmata*: Appendix 32:34c–36b.

---

136 a. शतगुणाच्छुद्धिर्] ADEFG$T_1T_2T_3$; शतगुणां शुद्धिं BT_V; शतगुणश्शुद्धिर् C
136 b. ज्ञात्वान्यत्र प्रकल्पयेत्] CD$T_1T_2T_V$; ज्ञात्वान्यंपरिकल्पयेत् AEFG; ज्ञात्वा अ-
न्यत्र कल्पयेत् B; ज्ञात्वान्या परिकल्पयेत् T_3 **136 d.** चान्द्रायणादिकम्] ABCDFGT_1
$T_2T_3T_V$; चान्द्रायणाधिकम् E **137 ab.** दीक्षा ग्राह्या] Σ; दीक्षां ग्राह्य B **137 b.** प-
ञ्चाब्जपूर्विका] ADEFG; पञ्चाब्दपूर्विका $T_1T_2T_3$; पञ्चाब्जपूर्वका BT_V; पञ्चाश्छ पूर्विका
C **137 c.** सर्वस्वं गुरवे] B; सर्वस्वं च गुरोर्दद्यात् Σ **138 b.** शैवाचार्यस्य] BCDT_1
T_2T_V; शैवाचारस्य AEFGT_3 **139 a.** तांस्तु न दोषोऽस्ति] ABCDFG$T_1T_2T_3$; दांस्तु
न दोस्ति E (unmetrical); तां स्नानदोषोस्ति T_V **139 b.** घातकान्] ABCDEFGT_3
T_V; घातकः T_1T_2 **139 c.** आत्मघाती] Σ; कृत्यघाती B **140 a.** प्रमादहननम्]
E; प्रमादाद्द् हवनं BC; प्रमादहवनं AG; प्रमादाद्द् हननं DT_V; प्रमाद — F; प्रमादा-
न्नयनं T_1T_2; प्रमादहनं T_3 **140 b.** स मार्गति] ABCFGT_3; विमार्गति D$T_1T_2T_V$;
स मार्गिति E **140 c.** लक्षज्ञपन्तस्य] D$T_1T_2T_3$; लक्षं जपेत्तस्य B; लक्षजपं त-
स्य ACEFG; लक्षज्ञपस्तस्य T_V **140 d.** दातव्यं] ACDEFG$T_1T_2T_3$; दातव्यो BT_V
141 c. परीवादो] Σ; परीवारो T_2 **141 d.** वापि प्रयुज्यते] Σ; व — F

कर्णौ तत्र पिधातव्यौ गन्तव्यं वा ततोऽन्यतः।
शिवव्रतधरे यस्मिन् देशिके साधकादिके॥ १४२॥

तेषां तु रक्तपातेन लक्षजापेन शुद्ध्यति।
दण्डघातादिकं दत्तं यदा रक्तं न दृश्यते॥ १४३॥

तदर्धाच्छुद्ध्यते मन्त्री प्रार्थयेत् पादवन्दनैः।
महास्नानादिकं कार्यं गुरुद्रोहादिके कृते॥ १४४॥

[८.२ गुरुसन्निधौ जृम्भादि*]

जृंभनिष्ठीवकादीनि दूरे कुर्याद्गुरोः सदा।
प्रमादादन्यथा कृत्वा वामदेवशतं जपेत्॥ १४५॥

[८.३ प्रायश्चित्तादिकार्ये स्वगुरोर्योजनम्*]

प्रायश्चित्तेऽथ वा नित्ये स्वगुरुर्यदि योजितः।
प्रायश्चित्तं तदा कार्यं लक्षैकं दक्षिणस्य तु॥ १४६॥

तस्मात् सर्वप्रयत्नेन स्वगुरुं न नियोजयेत्।

[८.४ गुरोर्भ्रातृपुत्रादीनामाज्ञादानम्*]

142c–44b. Quotation from *Vāthula*: see Appendix 44:76c–78b.

145. Quotation from *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 9:5.

---

142 a. पिधातव्यौ] BDGT_1T_2; विधातव्यौ ACEFT_V; पिधातौ T_3 **142 b. गन्तव्यं वा**] BCD$T_1T_2T_V$; गन्तव्यं च AEFGT_3 **142 c. °धरे यस्मिन्**] C; °धरेऽन्यस्मिन् AEFG$T_1T_2T_3T_V$; °धरे तस्मिन् B; °ह्यस्मिन् D **143 a. रक्तपातेन**] ACDFG$T_1T_2T_3$; रक्तवातेन BE; रक्तघातेन T_V **143 b. लक्षजापेन**] ABCDGT_3T_V; वक्ष जापेन EF; लक्ष जप्तेन T_1T_2 **143 d. दृश्यते**] ABCDFG$T_2T_3T_V$; दृते E (unmetrical); पश्यति T_1 **144 a. तदर्धाच्छुद्ध्यते**] ACDFG$T_1T_2T_3T_V$; तदर्धः शुद्ध्यते B; तदर्द्धा बुद्ध्यते E **144 c. °स्नानादिकं कार्यं**] ABDFG$T_1T_2T_V$; °स्वारादिकं कार्यं C; °स्नानादिकार्यं E (unmetrical); °स्नानादिकं कुर्यात् T_3 **144 d. °द्रोहादिके**] Σ; °मोहादिके E **145 a. जृंभनिष्ठीवकादीनि**] T_1; जृम्भनिष्ठीवकामादीन् AG; जृम्भात्कुर्वीत कामादि BCT_V; जृम्भात्कुर्वीतकामादीन् D; जृंभान्निष्ठीवकामादीन् EFT_2T_3 **145 d. वामदेव**] BCDEF$T_1T_2T_3$; वामदेवं AGT_V **146 b. योजितः**] ABCDEFGT_3; चोच्यते T_1; योजति T_2; योजितं T_V **146 c. तदा कार्यं**] ACDEFGT_3T_V; तथा कार्यं BT_1; तदा कुर्यु° T_2 **146 d. दक्षिणस्य**] ACDEFG$T_1T_3T_V$; दक्षिणेन B; दक्षिणास्य T_2 **147 b. स्वगुरुं**] ACEG$T_1T_2T_3T_V$; सगुरुं B; स्वगुरुः D; — F

स्वगुरोर्यो भवेज्ज्ञाता गुरुपुत्रो विशेषतः॥ १४७॥
आज्ञादानेन तेषां तु लक्षपादेन शुध्यति।

[८.५ गुरोः शय्यासनादिरोहणम्*]

गुरोः शय्यासनं यानं पादुकोपानहौ तथा॥ १४८॥
अकामाद्रोहणं कृत्वा सहस्रावर्तनाच्छुचिः।
ज्ञात्वा यदारुहेत्प्राज्ञस्तदासौ षड्गुणं जपेत्॥ १४९॥

[८.६ तद्भूषणवस्त्रादीनां पद्भ्यां स्पर्शनम्*]

गुर्वङ्गभूषणं वस्त्रं छत्रं पद्भ्यां न संस्पृशेत्।
पादुकोपानहौ शय्यामासनं च तथैव च॥ १५०॥
पद्भ्यां स्पृष्ट्वा प्रमादाद्यः शिरसा धारयन् जपेत्।
अघोरं द्विशतं मन्त्री कामतः षड्गुणं जपेत्॥ १५१॥
गोसहस्रफलं प्राप्यं गुरोः पादाभिवन्दनात्।
जिगीषामात्मनो वाथ कृत्वा पञ्चशतं जपेत्॥ १५२॥

[८.७ गुरोरादेशभङ्गः*]

गुरोरादेशभङ्गे च सकामादयुतं जपेत्।

---

148 c–49. Quotation from *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:156c–57. Cf. also *Devīmata*: Appendix 18:44–45b. Cf. also *Aghoreśvarīsvacchande mantrapīṭhe*: Appendix 33:26c–27.

150c–51. Cf. from *Aghoreśvarīsvacchande mantrapīṭhe*: Appendix 33:53c–54.

153–54a. गुरोरादेश ... मन्त्रशतं जपेत् *om.* D(eyeskip)

---

147 cd. स्व गुरोर्योभवेज्ञाता गुरुपुत्रो] Σ; गुरोरभावेतज्ञाता तत्पुत्रो वा T_1 **148 c.** गुरोः] AEFGT$_3$; गुरु BCDT$_1$T$_2$T$_V$ **148 d.** पादुकोपानहौ तथा] ADEFGT$_2$T$_3$T$_V$; पादुका वाहनं तथा B; पादुकोपातहौ तथा C; पादुकोपादुकोपानकादिके T_1^{ac}; पादुकोपानकादिके T_1^{c} **149 c.** ज्ञात्वा यदारुहेत्] Σ; ज्ञात्वारुहेत्प्राज्ञः T$_V$ (unmetrical) **150 a.** गुर्वङ्गभूषणं वस्त्रं] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; गुरोर्भूषणवस्त्रं च B; सर्वंगभूषणं वस्त्र T$_V$ **150 b.** छत्रं] Σ; चित्रं C **151 a.** प्रमादाद्यः] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; प्रमादाद्वा B; प्रमादाद्याः T$_V$ **151 b.** जपेत्] Σ; चरेत् E **151 c.** अघोरं] Σ; अघोर C **152 a.** फलं प्राप्यं] *conj.*; फलं प्राप्य ABDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; फल्य प्राप्य C; फलं वापि T$_V$ **152 d.** पञ्चशतं] Σ; पञ्चदशं B **153 a.** गुरोरादेशभङ्गे] ACEFGT$_1$T$_2$T$_3$; शिरोरादशहंगे B; गुरोरानन्दभङ्गे T$_V$ **153 b.** सकामादयुत°] Σ; सकामायुत° C (unmetrical)

अकामाच्च सहस्रं तु तथा तत्सन्निधौ स्वपन्॥ १५३॥

गुरुद्रव्याभिलाषी चेच्छिवमन्त्रशतं जपेत्।

[८.८ गुरुसन्निधावनाचरणीयानि*]

आसनं शयनं यानं प्रमादाद्गुरुसन्निधौ॥ १५४॥

शतेनारुह्य जप्तेन भवेच्छुद्धिरकामतः।
कामतः षड्गुणं जप्त्वा घोरेणैव विशुद्ध्यति॥ १५५॥

पैशुन्ये द्वेषवादे वा विरुद्धं कल्पितं यदि।
ज्येष्ठादिभिः सहान्यैर्वा प्रायश्चित्तं शतं जपेत्॥ १५६॥

गुरुणापि समं जल्पं कृत्वा रोषपदे स्थितः।
जप्त्वा चाष्टसहस्रं तु अघोरस्य भवेच्छुचिः॥ १५७॥

तं पुनस्तु विशेषेण वन्दयित्वा क्षमापयेत्।
न नमन्ति च ये मोहात् क्रमायातान्महत्तरान्॥ १५८॥

तेषामप्ययुताच्छुद्धिरनुतापाद्भवेत्प्रिये।
गुरोः कृत्वापवादं तु तथा मन्त्री शिवस्य च॥ १५९॥

गायत्र्यष्टसहस्रेण प्रमादाच्छुद्ध्यते भृशम्।

154c–59b. Cf. *Devīmata*: Appendix 18:48–53b.

159c–60b. Cf. *Niśvāsakārikā*: see Appendix 27:14.

---

153 d. तत्सन्निधौ स्वपन्] Σ; त --- G **154 b.** °चिवमन्त्रशतं जपेत्] BCEFT$_3$; °चिवमन्त्रंशतं जपेत् AGT$_V$; °चिवमन्त्रं जपेत् शतम् T$_1$T$_2$ **154 c.** आसनं शयनं] Σ; आसन्यशयनं C **156 a.** द्वेषवादे वा] ACDEFGT$_3$; च विवादे च B; द्वेषवादोपि T$_1$T$_2$; द्वे विवादे च T$_V$ **157 a.** गुरुणापि समं जल्पं] CDEFT$_1$T$_2$; गुरुणापि समं जल्पां AG; गुरुणापीडमञ्जल्पं BT$_V$; गुरुणापि समञ्जल्पाः T$_3$ **158 c.** नमन्ति च ये] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; नमन्त्री च यो BT$_V$ **158 d.** क्रमायातान् महत्तरान्] ADFGT$_2$; कर्मायाता महत्तरम् BT$_V$; क्रमायातान् महत्तरात् CE; ते यान्तियमयान्तिकां घोराम-प्यापदं प्राप्य क्रमाद्यान्ति महत्तरान् T$_1$; क्रमायान्महत्तरान् T$_3$ **159 a.** तेषामप्ययुता°] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_V$; न तेषामपिता B; तेषामप्ययुत° T$_3$ **159 b.** अनुतापाद्] AEFG T$_3$; अनुपाताद् BT$_1$T$_2$; अनुतापान् C; अनुतापो D; अनुपातान् T$_V$ **159 b.** प्रिये] ABCDEFGT$_3$T$_V$; प्रभोः T$_1$; प्रभुः T$_2$ **159 c.** कृत्वापवादं] Σ; कृत्वापादस्तु C (unmetrical) **159 d.** मन्त्री] Σ; याति B **160 b.** भृशम्] ABCDGT$_1$T$_2$T$_3$; दृशं EF; भृशः T$_V$

गुरोर्निन्दापवादे तु जपेद्वक्त्रं जले शतम्॥ १६०॥

आचार्यं शिववज्ज्ञेयं तन्निन्दायां शतं जपेत्।
गुरुं च खेदयेद्यस्तु दुष्टालापैश्च मूढधीः॥ १६१॥

उपवासत्रयं कृत्वा जपेद्ब्रह्मशतत्रयम्।
समयी त्वात्मवानन्यः पुत्रकश्च विशेषतः॥ १६२॥

कृत्वा निन्दां ततस्तेषां तदर्धेन विशुद्ध्यति।

[८.९ गुरुद्रोहः]

गुरुपुत्रं गुरोर्भार्यां निन्दयेद्यस्तु दीक्षितः॥ १६३॥

ईशानस्य शतं जप्त्वा ततः शुद्धिमवाप्नुयात्।
विण्मूत्रं कुरुते यस्तु गृहभागे गुरोः प्रिये॥ १६४॥

सोऽपि जप्त्वायुतं चैकं मूलमन्त्रस्य शुद्ध्यति।

160cd. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:88cd.

161c–62b. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:53c–54b.

162c–63b. Quotation from *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 18:65–6. Cf. also *Niśvāsakārikā*: Appendix 27:16.

163c–64b. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:43c–44b.

---

163. गुरुद्रोहः] गुरुद्रोहम् This is given as a heading in the margin by CD; गुरुनिन्दादि EF

---

160 d. जपेद्वक्त्रं] Σ; जलेद्वक्त्रं T_V **160 d. शतम्]** ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; शतः C; लेशतः D (unmetrical) **161 a. आचार्यं शिववद्ज्ञेयं]** B; आचार्याः शिववज्ज्ञेयाः ADEFGT_1T_3; आचार्या शिववत्ज्ञेया C; आचार्योंश्शिववज्ञेयो T_2; आचार्यं शिववज्ञेया T_V **161 b. तन्निन्दायां]** ABDEFGT_2T_V; तन्निन्दायं C; प्रजानिन्दा च तत्समम्। सहस्रं शिवनिन्दाया गुरुनिन्दा महत्तरा T_1; तन्निदायां T_3 **161 c. खेदयेद्°]** ACD EFG$T_1T_2T_3$; वञ्चयेद्° BT_V **161 d. दुष्टालापैश्च]** ACDEFG$T_1T_2T_3$; दृष्टो लोभैश्च B; दृष्टालेभैश्च T_V **162 c. समयी त्वात्मवानन्यः]** *conj.*; समयी वात्मवात्मवानन्य° ACEFG (unmetrical); समायित्वात्मवानन्यः B; समयी वात्मवानन्यः D$T_1T_2T_3T_V$ **163 b. अर्धेन विशुद्ध्यति]** ABDEFG$T_1T_2T_V$; अर्धेरपि शुध्यति C; अर्धेन च शुध्यति T_3 **163 c. गुरुपुत्रं]** ACDEFG$T_1T_2T_3$; गुरुपुत्रीं BT_V **164 c. कुरुते]** A^{c}BCDEF $T_1T_2T_3T_V$; क्रियते A^{ac}G **165 a. चैकं]** ACDEFG$T_1T_2T_3$; चैव BT_V

गुरुदेवाग्निवृद्धानां सन्निधौ स्नानभोजने॥ १६५॥

परिहासं तथा दर्पं कृत्वा पञ्चपवित्रकम्।
दशवारं जपेन्मन्त्री वक्त्रं तु क्लीबभाषणात्॥ १६६॥

गुरोः स्थानविनाशी च तस्याचारस्य लङ्घकः।
स्वागमस्य विरोधी च अस्थितिस्थितिकारकः॥ १६७॥

त्यक्त्वाचारविरुद्धांश्चेत् प्रायश्चित्तं तु मार्गति।
दशलक्षजपं तस्य दातव्यं शास्त्रवेदिभिः॥ १६८॥

यस्त्वपेक्षेद्गुरोर्द्रव्यं हानिर्यत्रोपजायते।
तत्र लक्षं जपेदेकं प्रज्ञाहीने तदर्धकम्॥ १६९॥

गुरुस्तु भक्तितः पूज्यो न तं कर्मणि योजयेत्।
योजयेद्यः प्रमादेन सहस्रं दक्षिणं जपेत्॥ १७०॥

शान्त्यादौ देशिका योज्याः प्रतिष्ठायां विशेषतः।
स्वगुरुर्न नियोक्तव्यः पूजाजप्यादिकर्मसु॥ १७१॥

165c–66. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:61c–62.

167–68. Cf. *Jayadrathādhikāre piṅgalāmata*: see Appendix 32:37c–39.

169. Cf. *Mantrapīṭha-svacchanda*: see Appendix 34:26c–27b.

170. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:6c–7b.

171cd. Quotation from *Vāthula*: see Appendix 45:68ab.

---

166 a. दर्पं] ACDEFG$T_1T_2T_3$; जल्पं B; दल्पं T_V **166 d. क्लीबभाषणात्**] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; क्षीबभाषणात् B; क्लीबभक्षणात् C **167 a. स्थानविनाशी**] ABCDFG$T_1T_2T_3$; स्थानविनविनाशी E (unmetrical); स्थानं विनाशी T_V **167 b. तस्याचारस्य लङ्घकः**] AEFG$T_2T_3T_V$; तस्य लंघनतस्तथा B; तस्याचारस्य लंघतः CD **168 a. त्यक्त्वाचार°**] CD$T_1T_2T_3$; त्यक्ताचार° AG; त्यक्त्वा चाथ° B; तत्वाचार° EF; त्यक्त्वाचाच° T_V **168 b. मार्गति**] BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; मार्गतः AG **168 c. दशलक्ष जपं तस्य**] BC; दशलक्षं जपस्तस्य AGT_2; दशलक्षं जपं तस्य DET_1; दशलक्षज्ञपंस्तस्य F; शतलक्षजपन्तस्य T_3; दशलक्षज्ञपास्तस्य T_V **169 d. प्रज्ञाहीने**] ACDFG$T_1T_2T_3T_V$; प्रज्ञाहीनं B; प्राज्ञाहीने E **169 d. तदर्धकम्**] Σ; तिदल्ककं C **170 a. भक्तितः**] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; भक्तिदं EF **170 b. योजयेत्**] ABDEFG$T_1T_2T_V$; योजये C; योजपेत् T_3 **170 c. योजयेद्यः**] ACDEG$T_1T_2T_3T_V$; योजयेद् चेत् B; — F **171 a. शान्त्यादौ**] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; नन्यादौ C; कृत्यादौ D **171 a. योज्याः**] AG; याज्याः B; याच्या CD; याच्याः EFT_1T_2; °चार्याः T_3; यज्याः T_V

साधकास्तत्र योज्याः स्युस्तदभावेषु पुत्रकाः।
शिववत् स्वगुरुर्ज्ञेयो ज्ञातयो देशिकादयः॥ १७२॥

साधकास्तद्वदेवोक्ताः पुत्रका भ्रातृवन्मताः।
मित्रवत् समयस्थाश्च द्रष्टव्याः शिवमिच्छता॥ १७३॥

[८.१० गुरोस्तत्कुलस्य च करणीयानि *]

स्वगुरुस्तस्य यो भ्राता तत्पुत्रा ये विशेषतः।
आज्ञादानेन तेषां तु लक्षपादेन शुद्ध्यति॥ १७४॥

दीक्षा तैरेव कर्तव्या पवित्रारोहणं तथा।
गुरुपुत्रं यदा योग्यं त्यक्त्वान्यं परिकल्पयेत्॥ १७५॥

निष्फला तस्य वै दीक्षा महाकल्पं व्रजत्यधः।
दीक्षया हन्यते दीक्षा पूर्वदीक्षा च नश्यति॥ १७६॥

विशेषया तु सामान्या गुरुरप्येवमेव हि।
दीक्षयित्वा सुनिर्वाणं द्वयोर्निरयगामिता॥ १७७॥

†भार्गवे गुरुशिष्यं च स्वार्थतन्त्राविलङ्घिना†।

172c–73. Cf. *Vāthula*: see Appendix 45:68c–69.

176c–77b. Cf. *Pratiṣṭhālakṣaṇasārasamuccaya* 2:51: दीक्षया हन्यते दीक्षा पूर्वदीक्षा हि नश्यति। विशेषया तु सामान्या गुरुरप्येवमेव तु॥

---

172 a. साधकास्तत्र योज्याः] *em.*; साधकास्तत्र योज्यास्यु° T_1; साधके च तथा योज्याः ACDEFGT_2T_3; साधके च तथा योज्य BT_V **172 b.** स्तदभावेषु पुत्रकाः] T_1; साधकास्तेष्वभावतः ABEFGT_2T_V; साधकास्तेस्वभावतः CDT_3 **172 c.** स्वगुरुर्ज्ञेयो°] T_1; स्वगुरुस्तद्वत्° Σ **172 d.** ज्ञातयो] *conj.*; ज्ञातव्या ACDEFG$T_1T_2T_3T_V$; ज्ञातव्यो B **173 b.** पुत्रका भ्रातृवन्मताः] ADEFG$T_1T_2T_3$; भ्राता तस्य च वर्मतः B; पुत्रका भ्रातृवर्म्मतः C; पुत्रिका भ्रातृवन्मताः T_V **174 a.** स्वगुरुस्तस्य यो भ्राता] Σ; स्वगुरोः भ्रातृतत्पुत्रा T_1 **174 b.** तत्पुत्रा ये विशेषतः] ACDEFGT_3; तत्पुत्रो यो विशेषतः B; तत्पुत्रा यो विशेषतः T_V; तत्पुत्रा वा विशेषतः। ते सर्वे गुरुवंशस्था सर्वधापूजनीयकाः। T_1; तत्पुत्रायविशेषतः T_2 **174 c.** आज्ञादानेन तेषां तु] Σ; दीक्षा अज्ञातानामशेषाणां B **175 a.** दीक्षा तैरेव] ABEFGT_2T_3; दीक्षितैरेव CD; दीक्षा तेनैव T_1; दीक्षादैरेव T_V **175 c.** यदा योग्यं] Σ; यथायोग्यं B **177 a.** विशेषया तु] T_1; विषेषा या तुABDEFG$T_2T_3T_V$; विशेषा धा तु C **177 b.** गुरुरप्ये°] Σ; गुरोरप्ये° B **177 c.** सुनिर्वाणं] Σ; सनिर्वाणं B **178 a.** स्वार्थतन्त्राविलंघिना] D; स्वार्थतन्त्राविलङ्घना ACEFG$T_1T_2T_3$; स्वार्थं तत्राविलंघिनाम् B; स्वार्थतत्वाविलंघिना T_V

अज्ञात्वा शास्त्रसद्भावं ज्ञानतत्त्वसमुच्चयम्॥ १७८॥

दीक्षां करोति यो मोहात् स गुरुर्नारकी भवेत्।
पञ्चलक्षं जपेद्घोरं यदि वाञ्छति शोधनम्॥ १७९॥

अयोग्यानुग्रहे कुर्यादात्मदीक्षां गुरुः स्वयम्।
देवप्रतिष्ठां दीक्षां वा निर्बन्धात् क्षत्रियादिषु॥ १८०॥

कुर्याच्चेद्बहुरूपस्य शुद्धो भूत्वायुतं जपेत्।

[९.१ पुस्तकनिक्षेपः]

पुस्तके पतिते हस्तात् स्थापिते यत्र कुत्रचित्॥ १८१॥

तत्सूत्रे भूगते वाथ भूमौ पुस्तकवाचने।
आसने शयने वाथ पटले वा गृहस्य च॥ १८२॥

घोरपञ्चशतं जप्त्वा कामतस्तद्द्वयं जपेत्।
ज्ञानं शास्त्रं तथा मन्त्रं स्नेहाल्लोभात् प्रकाशयेत्॥ १८३॥

सहस्रं तज्जपेन्मन्त्री प्रायश्चित्तं विशुद्धये।
उपरोधात्तथा स्नेहात् कृत्वा शान्तिकपौष्टिके॥ १८४॥

शतत्रयाद्भवेच्छुद्धिर्बहुरूपस्य नान्यथा।

181c–83b. Cf. *Devīmate*: Appendix 18:55c–57b.

184c–85b. Quotation from *Vāthula*: see Appendix 44:91.

---

179 b. स गुरुर्नारकी] $BCDEFT_1T_2T_3$; स गुरुर्नरकी AG; स्व गुरुर्नाशकी T_V **179 d.** वाञ्छति शोधनम्] *conj.*; वाञ्छति शोभनम् $ACDEFGT_1T_2$; पंच त्रिशोभनम् B; वाञ्चति शोभनम् T_3T_V **180 a.** अनुग्रहे कुर्या°] Σ; अनुग्रहं कार्या C **180 d.** निर्बन्धात्] $ACDGT_1T_2T_3T_V$; निबन्धात् BEF **181 b.** भूत्वा] BT_V; जप्त्वा $ACDFGT_1T_2T_3$; — E **181 c.** हस्तात्] Σ; हस्त B **181 d.** यत्र] $BCDT_1T_2T_V$; यदि $AEFGT_3$ **182 a.** तत्सूत्रे भूगते] $ACEFGT_1T_2T_3T_V$; तत्सूत्रे भ्रागते B; तत्रासूत्रगते C; तत्रस्तुतैर्गते D **182 b.** भूमौ] Σ; पूमौ C **182 d.** पटले वा गृहस्य च] $BDEFT_1T_2T_3T_V$; पटले वाथ गृह्य च AG; पदले पागृगस्य चा C **183 a.** घोरपञ्चशतं जप्त्वा] B; घोरं पञ्चशतं जप्यं AGT_1; घोरपञ्चशतं जप्यं $CDEFT_2T_3T_V$ **183 b.** °द्वयं] B; द्विधा Σ **183 c.** तथा] $ABCDGT_1T_2T_3T_V$; यथा EF **183 d.** °लोभात्] Σ; °लोपात् B **184 a.** सहस्रं तज्जपे°] $AFGT_3$; सहस्रं तु जपे° $BCDET_1T_2T_V$ **184 d.** पौष्टिके] Σ; पुष्टिके B

अनध्याये पठेच्छास्त्रं जपेदष्टसहस्रकम्॥ १८५॥
गारुडं भूततन्त्रं च स्नेहाल्लोभाद्विसर्जयेत्।
प्रमादात्कुरुते यस्तु बहुरूपशताच्छुचिः॥ १८६॥
तन्त्राचारान् यदा निन्देदघोराष्टशतं जपेत्।
सहस्रं तु जपेद्देवि शास्त्रं हरति वै तदा॥ १८७॥

[९.२ शिवलिङ्गादिविक्रये]

प्रतिमालिङ्गशास्त्राणां विक्रये ब्रह्महा भवेत्।
स एव गुरुहन्ता च मातृहा पितृहा तथा॥ १८८॥
प्रमादाद्विक्रये घोरलक्षजापेन शुद्ध्यति।
कामतस्तु तथैतस्य त्रिगुणं परिकीर्तितम्॥ १८९॥

[९.३ स्वसिद्धान्तपुस्तकस्य जीर्णता*]

जीर्णाङ्गं यत् स्वसिद्धान्तपुस्तकं तद्घृताप्लुतम्।
अग्निकुण्डे तु होतव्यं हुत्वाघोरशतं जपेत्॥ १९०॥

[९.४ गुरोर्देवस्य शिवागमस्य च पादेन स्पर्शः*]

पादेनाकामतः स्पृष्ट्वा गुरुं देवं शिवागमम्।

185cd. Cf. *Siddhayogīśvarīmata*: see Appendix 38:10cd.

186. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:30.

187ab. Quotation from *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:61ab.

190. Cf. *Devīmata* and *Piṅgalāmata*: see Appendix 18:57c–58b and 32:16c–17b.

---

187. शिवलिङ्गादिविक्रय्: This is given as a heading in the margin by E.

---

185 c. अनध्याये पठे°] ABCG$T_1T_2T_V$; अनध्यायेत् पठे°D; अनध्याये भवे° EF;
अनध्याये भठे° T_3 **186 b.** स्नेहाल्लोभात्] AEFGT_3T_V; स्नेहाल्लोपाद् B; लोभास्नेहाद्
C; लोभात्स्नेहात् DT_2; लोभात् मोहाद् T_1 **187 a.** तन्त्राचारान्] Σ; तन्त्रद्वारान् B
189 b. जापेन] ABCDEFGT_2T_3; जप्येन T_1; जपेन T_V **189 c.** कामतस्तु तथैतस्य]
AEFGT_3T_V; कामतस्तु तथा तस्य B; कामतस्य तथैतस्य CDT_2; कामतस्तु तथैकस्य
T_1 **190 a.** यत् स्वसिद्धान्त] ADEFGT_3T_V; यस्य सिद्धान्तं B; तं स्वसिद्धान्त C; य
स्वसिद्धान्त T_1T_2 **190 b.** पुस्तकं तद्घृता] BCD$T_1T_2T_V$; पुस्तकन्तत्घृत EF; पुस्तकत्
घृत AG (unmetrical); पुस्तकाच्चघृत T_3 **191 a.** पादेनाकामतः] Σ; पादेनकथितः T_3
191 b. गुरुं देवं] ADEFG$T_1T_2T_3$; गुरु देवं BT_V; गुरुं देवीं C **191 b.** शिवागमम्]
ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; शिवांगमं EF

द्व्ययुतं घोरमन्त्रस्य कामतः षड्गुणं जपेत्॥ १९१॥
अकामादयुतं प्रोक्तं होमगड्डूपवासकैः।

[१०.१ निर्माल्यम्]

महेशगुरुचण्डाज्ञाभङ्गे लक्षमुदीरितम्॥ १९२॥
एतदर्थार्जितद्रव्यभक्षणात्पादवर्जितम्।
देवस्वं देवताद्रव्यं नैवेद्यं च निवेदितम्॥ १९३॥
चण्डद्रव्यं च निर्माल्यं निर्माल्यं षड्विधं स्मृतम्।
देशविषयग्रामाद्यं दासी धान्यं चतुष्पथम्॥ १९४॥
देवस्वं तद्विजानीयात्तस्य हर्तुः प्रदापयेत्।
तप्तकृच्छ्रमिति ख्यातं देवस्वे पापनाशनम्॥ १९५॥

192c–93b. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 57:
महेशगुरुचण्डाज्ञाभङ्गे लक्षमुदीरितम्।
एतदर्थार्जितद्रव्यभक्षणात्पादवर्जितम्॥

193c–94b. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 61:
देवस्वं देवताद्रव्यं नैवेद्यं च निवेदितम्।
चण्डद्रव्यं च निर्माल्यं निर्माल्यं षड्विधं स्मृतम्॥

193c–200. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:165c–70.

---

192. निर्माल्यम् This is given as a heading in the margin by C.

---

191 d. जपेत्] ABCDFG$T_2T_3T_V$; भवेत् ET_1 **192 b.** गड्डूप°] ABDFG$T_1T_2T_3T_V$; गण्डूप° CE **193 d.** निवेदितम्] ACDEFG$T_1T_2T_3$; निवेदनम् BT_V **194 a.** निर्माल्यं] ABCDEFGT_3T_V ; तद्दत्तं T_1T_2 **194 b.** निर्माल्यं षड्विधं स्मृतम्] ACDEFGT_1^{c} T_2 ; निर्माल्यं षड्विधं भवेत् B$T_1^{ac}T_V$; षड्विधं विधिना स्मृतम् T_3 **194 c.** देशविषयग्रामाद्यं] ACEFGT_1T_2 ; ग्रामाद्यं विषयादेशो B ; देशविषयग्रामाद्य D ; देशोविषय ग्रामाद्यां T_3 ; ग्रामाद्यं विषयोदेशे T_V **194 d.** चतुष्पथं] ET_1 ; चतुष्पदम् ABCD FGT_3T_V ; चतुष्पधम् T_2 **195 a.** देवस्वं तद्विजानीयात्] BCEFG$T_1T_3T_V$; देवस्वं तद्विजानीयात् प्रजपेत् ब्रह्मपञ्चकम्॥ चण्डद्रव्यं तु तद्दत्तं भुक्त्वा सार्धायुतद्वयम्। जपेदघोरमन्त्रस्य निर्माल्यंबहिरुज्झितम्॥ देवस्वं तद्विजानीयात् A(eyeskip) **195 b.** हर्तुः] AB^{c}CEFGT_1T_V ; भर्तुः $B^{ac}T_3$; भोक्तुः T_2 **195 c.** तप्त] Σ; ततः T_3 **195 cd.** ख्यातं देवस्वे पापनाशनम्] BCD ; ख्यातं देवस्वं पापनाशनम् AEFGT_2T_3 ; ख्यातं देवस्वाघ प्रमोचनम् T_1 ; ज्ञातं देवस्वे पापनाशनम् T_V

वस्त्रालङ्कारलोहानि मणिरत्नानि यानि च।
देवद्रव्यं समुद्दिष्टं कामतोऽपहृतं यदा॥ १९६॥

द्विलक्षं बहुरूपस्य जपेल्लक्षमकामतः।
चतुःपञ्चगुणं तद्वद्दत्त्वा स्वं च विशुद्ध्यति॥ १९७॥

भक्ष्यभोज्यान्नपानादि देवार्थे यत्प्रकल्पितम्।
भुक्त्वायुतमघोरस्य जपेद्द्रव्यं ततः शिवे॥ १९८॥

तावन्निवेद्य शुद्धिः स्याद्देवोच्छिष्टं निवेदितम्।
भुक्त्वा द्व्यर्धसहस्रं तत् प्रजपेद्ब्रह्मपञ्चकम्॥ १९९॥

चण्डद्रव्यं तु तद्दत्तं भुक्त्वा सार्धायुतद्वयम्।
जपेदघोरमन्त्रस्य निर्माल्यं बहिरुज्झितम्॥ २००॥

न जिघ्रेन्न स्पृशेन्नापि लङ्घयेन्न च भक्षयेत्।
न दानविक्रये कार्ये नोपेक्षेत कथञ्चन॥ २०१॥

क्रव्यादो जायते दानान्मातङ्गस्तस्य भक्षणात्।

202–03. Quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 64–65:
क्रव्यादो जायते दानान्मातङ्गस्तस्य भक्षणात्।
लङ्घने सिद्धिहानिश्च गन्धोपादानतो वृकः॥
चण्डालस्त्वयथादाहे विक्रये शबरो भवेत्।
स्पर्शने जायते स्त्रीत्वं निर्माल्यस्य न संशयः॥
202–03. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:171c–173.

---

196 a. लोहानि] ABCDEFGT_V; लोहादि $T_1T_2T_3$ **196 b.** यानि] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; हानि EF **196 d.** अपहृतं] ABCDFG$T_1T_2T_V$; अपहृदं ET_3 **196 d.** यदा] ABCEFG$T_1T_3T_V$; यदिदा D (unmetrical); — दा T_2 **197 c.** पञ्च] AEFGT_3; कंच BCD$T_1T_2T_V$ **198 a.** भक्ष्य°] Σ; ताक्ष्य° D **198 a.** पानादि] Σ; भानादि F **198 b.** प्रकल्पितम्] B^c; प्रकलिपम् B^{ac} **198 c.** भुक्त्वायुत°] BCDEF$T_1T_2T_3$; हुत्वायुत° AG; भुक्त्वाहुत T_V **198 d.** ततः शिवे] BT_2; तु तच्छिवे ACEFG$T_1T_3T_V$ **198** जपेद्द्रव्यं … तु तद्दत्तम् *om.* D **199 c.** द्व्यर्धसहस्रं] ABCG$T_1T_2T_3T_V$; द्व्यर्थं सहस्रं EF **199 cd.** तत् प्रजपेद्ब्रह्म°] AEFG$T_1T_2T_3$; तु जपेत्सब्रह्म° B; तत् जपेस्सब्रह्म° C; तत् जपेत् सब्रह्मपञकम् T_V **200 a.** चण्डद्रव्यं] Σ; पञ्चद्रव्यं E **200 c.** जपेद्°] Σ; जपाद्° C **200 d.** बहिरुज्झितम्] ACDEGT_3; बहुरूपितम् BT_V; बहुरूर्ज्जितम् FT_1T_2 **201 a.** न जिघ्रेन्न स्पृशेन्नापि] *em.*; न तु जिघ्रेत् स्पृशेन्नपि ACDEFG$T_1T_2T_3T_V$; न जिघ्रेन्न स्पृशेन्नाभि° B **201 d.** नोपेक्षेत] A^cBCDF$T_1T_2T_V$; नोपक्षेत A^{ac}GT_3; नोपेक्षे न E **202 b.** मातङ्गस्तस्य] Σ; मन्त्रहस्तस्व B

लङ्घने सिद्धिहानिश्च गन्धोपादानतो वृकः॥ २०२॥

चण्डालस्त्वयथादाहे विक्रये शबरो भवेत्।
स्पर्शने जायते स्त्रीत्वं निर्माल्यस्य न संशयः॥ २०३॥

समग्रसंहितालक्षं जपेन्निर्माल्यभोजने।
अकामात् कामतो भुक्त्वा दीक्षयैव विशुद्ध्यति॥ २०४॥

निर्माल्यं भक्षयित्वा तु आपत्सु शिवयज्ञवित्।
आज्ञां वा समतिक्रम्य शाश्वतीं पारमेश्वरीम्॥ २०५॥

आत्मदीक्षामिमां कुर्याद्विधिना संशितव्रतः।
निर्माल्यलङ्घने जाते बहुरूपायुतं जपेत्॥ २०६॥

लङ्घने शिवनिर्माल्यप्रणालस्यायुतं जपेत्।
दद्यादज्ञानतो यस्तु तदा घोरायुतं जपेत्॥ २०७॥

---

204. Cf. *Mṛgendra*: see Appendix 26:5cd: समग्रसंहितालक्षञ्जपेन्निर्माल्यभोजने। But cf. also *Mṛgendrapaddhati* T.1021, p.30: समग्रसंहितालक्षं जपेन्निर्माल्यभोजने। अकामात् कामतो ⊔ दीक्षयैव विशुद्ध्यति॥

205–06b. Cf. *Raurava*: see Appendix 25:2c–3.

---

202 d. गन्धोपादा°] ACDFG$T_1T_2T_3T_V$; गण्डोपादा° B; गन्धोपाद° E **202 d.** वृकः] Σ; वृतः B **203 ab.** चण्डालस्त्वयथादाहे विक्रये] *SomaPrā*; चण्डालत्वं यदादाहे विक्रये ACFGT_3T_V; चण्डालत्वं यदालाभे विक्रयो° B; चण्डालत्वं यथादाने विक्रये $D^cT_1T_2$; चण्डालत्वं यथादाहे विक्रये D^{ac}; चण्डालस्तु यदाहे E (unmetrical) **203 b.** स्पर्शने] A^c; स्पर्शिने A^{ac} **204 a.** समग्रसंहिता°] *conj.*; समग्रं सङ्करे ABG T_V; समग्रसङ्करे CDEFT_3; समग्रसंगरे T_1T_2 **205 a.** भक्षयित्वा तु] Σ; भक्षयित्वापि B **205 b.** शिवयज्ञवित्] ACDG$T_1T_2T_3$; शिवयज्ञवत् BEFT_V **205 cd.** आज्ञां वा समतिक्रम्य शाश्वतीं] ADGT_1T_3; आज्ञां न स्वामतिकृशामश्वतीं B; आज्ञा स्वासमतिक्रम्य शान्त्यातिं C; आज्ञाञ्च समतिक्रम्य शाश्वतीं EF; आज्ञा श्वासमतिक्रम्य शाश्वतीम् T_2; आज्ञां स्वस्वांस्मतिक्रम्य शाशवीं T_V **206 b.** विधिना संशित°] B; विधिवच्छंसित° ACDG$T_2T_3T_V$; विधिवत्यंशित° EFT_1 **206 c.** निर्माल्यलङ्घने] Σ; निर्माल्यसंबने E **206 d.** अयुतं जपेत्] ACDEFGT_2T_3; अयुतं जपेत्। तथाक्रम्य च निर्माल्यं जप्त्वाघोरायुतं जपेत् BT_V **207 a.** लङ्घने शिवनिर्माल्य°] AEFG; लङ्घने शिवनिर्माल्यं CDT_V; लङ्घने शिवनिर्माल्ये; BT_3; तथाकृत्य च निर्माल्यं T_1; तथाक्रम्य च निर्माल्यं T_2 **207 d.** तदा] B; तथा Σ

उपेक्षिते तु निर्माल्ये वायसश्वादिभक्षिते।
बहुरूपसहस्रं तु जप्त्वा मन्त्री विशुद्ध्यति॥ २०८॥

लङ्घनेन समः स्पर्शः समौ भक्षणविक्रयौ।
उपेक्षया यथा दोषस्तुल्ये चाघ्राणभक्षणे॥ २०९॥

निर्माल्यसंकरे भुक्त्वा जपेद्ब्रह्मशतत्रयम्।
निर्माल्येन तु यत् स्पृष्टं तद्भुजा पुरुषेण वा॥ २१०॥

पादोनं तत्र पूर्वोक्तं स्पर्शलङ्घनभक्षणैः।
अनुषङ्गप्रविष्टं यच्चन्दनादि प्रमादतः॥ २११॥

तन्निर्माल्यचतुर्थांशं सिद्धलिङ्गादिधामसु।
पूजायामन्नधूपादिगन्धो दीपप्रभापि च॥ २१२॥

---

208. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:23c–24b.

209ab. Cf. *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi 60cd.*

210c–12b. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 66–67:

यन्निर्माल्येन संस्पृष्टं तद्भुजा पुरुषेण वा।
पादोनं तत्र पूर्वोक्तं स्पर्शलङ्घनभक्षणैः॥
अनुषङ्गप्रविष्टं यच्चन्दनादि प्रमादतः।
तन्निर्माल्यचतुर्थांशं सिद्धलिङ्गादिधामसु॥

212c–13b. Cf. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 70:

पूजायाम् अन्नधूपादिगन्धो दीपप्रभापि च
नदीप्रवाहनिर्माल्यं न दुष्यति कदाचन।

---

208 a. तु] Σ; च D **208 b.** वायसश्वादिभक्षिते] ABCDEFGT_3; भक्षिते वायसादि-
भिः T_1^c; वायसायादि भक्षिते T_2; वायसाश्वापि भक्षिते T_V **209 a.** समः स्पर्शः] Σ;
ससंस्पर्शे B **209 b.** भक्षणविक्रयौ] ACDFGT_1T_2; भक्षणविक्रये B; भक्षणविक्रियौ E;
भक्षौ च विक्रयौ T_3; भक्षणविक्रिया T_V **209 c.** यथा दोषस्°] T_2; यदा दोहस्° EF;
यथा दाहे BCDT_V; यथा देहस्° AGT_1T_3 **209 d.** तुल्ये] Σ; कूले B **210 a.** नि-
र्माल्य] Σ; निर्माल्यं B **210 cd.** निर्माल्येन तु यत् स्पृष्टंतद्°] AEFG; निर्माल्येन
च न स्पृष्टं त° B; यन्निर्माल्येन संस्पृष्टं तद्° CT_1T_2; यन्निर्माल्येन यत् स्पृष्टन्तत् D;
निर्माल्येन तु यत् स्पृष्टः तत् T_3; यन्निर्माल्येन च संस्पृष्टं तत्° T_V **210 b.** वा]
Σ; तु B **211 a.** तत्र पूर्वोक्तं] BT_V; तत्र पूर्वोक्त ACDEFGT_1T_3; तस्य पूर्वोक्त
T_2 **211 b.** °भक्षणैः] ACDFGT_2; °भक्षणे B$T_1T_3T_V$; वक्षणैः E **212 b.** सिद्ध]
Σ; सार्ध T_V **212 d.** दीपप्रभापि] *conj.*; दीपप्रतापि च AEGT_3; दीर्घव्रतादपि B;
दीर्घवतापि चा C; दीर्घवतापि च DF; दीर्घप्रपापि च T_1T_2; दिव्यवतात्रपि T_V

वितानदामसंस्पर्शो न दुष्यति कदाचन।
पिण्डिकास्थं न निर्माल्यमपि देवे विसर्जिते॥ २१३॥

यन्त्रिकास्थं तथा ज्ञेयं तत्स्पृष्टिर्नैव दुष्यति।
निर्माल्यस्पर्शने त्याज्यं पण्यद्रव्यं तथौषधम्॥ २१४॥

सविकारं पयस्तोयं शर्कराहिङ्गुजीरकम्।
सैन्धवाद्यं सकर्पूरं कटुकाद्यं सतण्डुलम्॥ २१५॥

घृष्टं च चन्दनं भस्म पात्रं मृद्वेत्रसम्भवम्।
सर्वं त्याज्यं समुद्दिष्टं धान्यादि प्रोक्षितं शुचि॥ २१६॥

एवमन्यत्र बोद्धव्यं ज्ञात्वा द्रव्यबलाबलम्।
देवचण्डगुरुद्रव्यभक्षकाणां तु यद्व्रतम्॥ २१७॥

तदर्धेन च संयोगी तदर्धेन च संकरी।

213cd. Quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 63cd:
पिण्डिकास्थं न निर्माल्यमपि देवे विसर्जिते॥

214c–17b. Cf. *Mohacūrottara*: see Appendix 43:85c–88b.

217 c–18. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:134–6 and *Aghorīśvarī-svacchanda*: Appendix 33:1–3b.

216c–17b. सर्वं त्याज्यं ··· द्रव्यबलाबलम् *om.* T$_V$.

---

213 a. दाम] Σ; तान T$_V$ **213 a.** संस्पर्शो] ACDGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; संशोन B; ॰नंस्पर्शो EF **213 b.** दुष्यति] ADEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; तुष्यति B; ⊔ C **213 c.** पिण्डिकास्थं] ABCEGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; चण्डिकस्थम् D; पिण्डिकास्तम् F **213 c.** निर्माल्यमपि] Σ; निर्माल्य पितृ॰ T$_1$ **213 d.** विसर्जिते] ABDEFGT$_2$T$_3$T$_V$; विसर्जते CT$_1$ **214 b.** तत्स्पृष्टि॰] BCFGT$_3$; तत्सृष्टि॰ AD; ॰न्न स्पृष्टि॰ E; तत्स्पृष्टं T$_1$T$_2$T$_V$ **214 b.** दुष्यति] Σ; तुष्यति E **214 c.** त्याज्यं] Σ; त्यज्यं B **214 d.** पण्य॰] ACDFGT$_1$T$_2$; पुण्य॰ BT$_3$T$_V$; पिण्ड॰ E **214 d.** तथौषधम्] Σ; तदौषधः B **215 a.** पयस्तोयं] Σ; घयस्तोपम् C **215 d.** कटुकाद्यं] BEFT$_1$T$_3$; करकाद्यं ACGT$_2$T$_V$; कनकाद्यं D **216 a.** घृष्टं] ACEFGT$_3$; घृतं BT$_V$; सृष्टम् D; घृष्टलं T$_1$T$_2$ **216 b.** मृद्वेत्र॰] *conj.*; मृत्पात्र॰ Σ **216 c.** समुद्दिष्टं] Σ; सद्दुद्दिष्टं D **216 d.** धान्यादि प्रोक्षितं शुचि] CD; स्याद्यदि प्रोक्षितं शुचिः AEGT$_3$; धान्यादि प्रोक्षणं शुचिः B; स्याद्यन्दि प्रोक्षितं शुचिः F (unmetrical); धान्यादि प्रोक्षितं शुचिः T$_1$T$_2$ **217 a.** अन्यत्र] Σ; अन्यस्य B **217 b.** द्रव्यबलाबलम्] ACDGT$_1$T$_2$T$_3$; द्रव्यसवासवं E; द्रव्यबलाबलम्। देवचण्डगुरुद्रव्यं ज्ञात्वा द्रव्यबलाबलम् B(eyeskip); द्रव्यबवाबवम् F

प्रतिसंकरिणश्चार्धं जस्त्वोपोष्य विशुद्ध्यति॥ २१८॥

[१०.२ निर्माल्यत्वस्याभावः*]

सद्यःप्रतिष्ठिते लिङ्गे चले वा यदि वाचले।
चतुर्थीकर्मपर्यन्तं न निर्माल्यं तदुद्भवम्॥ २१९॥
रत्नहेमादिलिङ्गेषु प्रतिमासु प्रदक्षिणे।
व्याख्यास्वपि चले चित्रे नदीमध्यगते ह्रदे॥ २२०॥
गुर्वग्निपीठविद्यानां गणनागेन्द्रयोगिनाम्।
मातृयक्षाम्बिकादीनां न निर्माल्यं शिवे यथा॥ २२१॥

[११.१ नैवेद्यं विनाश्नीयाच्चेत्*]

यत्किञ्चित्स्वल्पमश्नीयान्नो दत्त्वा परमेष्ठिने।

---

219. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 71:
सद्यःप्रतिष्ठिते लिङ्गे चले वा यदि वाचले।
चतुर्थीकर्मपर्यन्तं निर्माल्यादि न दुष्यति॥

220–21. Paraphrase of *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 68–69:
गुरुपुस्तकनागानां वह्नेर्योगिगणस्य च।
पार्वतीयक्षमातॄणां न निर्माल्यं शिवे यथा॥
रत्नहेमादिलिङ्गेषु चले चित्रे प्रदक्षिणे।
गुरुष्वपि न निर्माल्यं व्याख्यासु प्रतिमासु च॥

220–21. Verse order differs in *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:163–65b:
गुरुपुस्तकवह्नीनां यक्षनागेन्द्रयोगिनां।
गणमात्र्यम्बिकादीनां न निर्माल्यं शिवे यथा॥
गुरोर्व्याख्ये शिवाख्ये च प्रदक्षिणविसर्ज्जिते।
चललिङ्गे चत्वरे च चित्रे रत्ने च हेमजे॥
न निर्माल्यन्दशस्थानेष्वन्यथा तु निरोधकृत्।

222–23b. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:80–81b.

---

218 a. प्रतिसंकरिण॰] T$_3$; व्रतिसंकरिण॰ ACDEGT$_1$T$_2$; पतिसंकर्षण॰ BFT$_V$ **219**
a. सद्यः प्रतिष्ठिते] Σ; यद्यप्रतिष्ठिते B **219 a.** चतुर्थी] BDEFT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; चतुर्थि
AG; चतुर्थं C **220 b.** प्रतिमासु प्रदक्षिणे] *conj.*; प्रतिमासु प्रतिक्षणे AEFT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$;
प्रतिमास्वप्रदक्षिणे B; प्रतिमास्थपतिक्षणे CG; प्रतिमास्थापतिक्षणे D **220 d.** ह्रदे] AB
EFGT$_1$T$_2$; ह्रते CT$_3$T$_V$; द्रते D **221 a.** गुर्वग्निपीठविद्यानां] ABGT$_3$; गुर्वनिर्विद्य-
पीठानां CDT$_1$T$_V$; गुर्वाग्निपीठाविद्यानां EF; गुर्वन्निविद्यापीठानाम् T$_2$ **221 a.** मा-
तृयक्षाम्बिका] Σ; मातृकायांबिका B

गुरुभ्यो वा प्रमादेन शिवस्याष्टशतं जपेत्॥ २२२॥
नैरामिषं तयोर्दत्त्वा सर्वपाकं शुचिस्तदा।

[११.२ एकपङ्क्तौ वर्ज्याः*]

एकपङ्क्तिः सदा वर्ज्या भोजने भिन्नजातिभिः॥ २२३॥

भुञ्जानोऽज्ञानतो विप्रः क्षत्रविट्शूद्रजातिभिः।
ज्ञात्वा विरम्य मध्ये तदाचान्तो बहुरूपकम्॥ २२४॥

जपेद्दश च विंशच्च त्रिंशच्चैव यथाक्रमम्।
भोजनान्ते यदि ज्ञानमेकद्वित्रिशतं क्रमात्॥ २२५॥

अज्ञातजातिभिः पङ्क्तौ भुक्त्वा तत्त्रिशतं जपेत्।
अपाङ्क्तेयैस्तथाज्ञेयैरपरैरनुलोमजैः॥ २२६॥

मातृजात्युक्तवच्छुद्धिर्द्विगुणं स्याददीक्षितैः।
भुञ्जानेष्वेकपङ्क्तौ तु मध्ये चेत्कश्चिदाचमेत्॥ २२७॥

व्यवधानमकृत्वाङ्गिर्नाश्नीयुः पङ्क्तिसंस्थिताः।
अश्नीयुश्चेदघोरस्य जपेयुस्ते सहस्रकम्॥ २२८॥

226ab. अज्ञातजातिभिः ··· शतं जपेत् *om.* D(eyeskip)

---

222 c. गुरुभ्यो] Σ; गुरुभ्ये B **223 a.** तयोर्दत्वा] Σ; ततोदद्या B **223 b.** शुचिस्तदा] Σ; शुचिस्तथा B **223 c.** सदा] Σ; तथा B **224 a.** भुञ्जानो] ACDEFG$T_1T_2T_3$; भुक्त्वा चेद् BT_V **224 c.** विरम्य मध्ये तद्] CDE$T_2T_3T_V$; विनम्य मध्ये ⊔ तद् A; विरम्य मध्ये तु BT_1; विरनम्य मध्ये तद् F; विनम्य मध्ये G **224 d.** आचान्तो] CD; आचष्टे AEFGT_3; दशान्तां B; °ह्याचान्ते T_1; आचान्ते T_2; अशान्तो T_V **225 a.** जपेद्दश च] Σ; दशेज्जपच C **225 d.** क्रमात्] ABCEFG$T_1T_2T_3$; जपेत् DT_V **226 b.** तत्त्रिशतं] ABCEFGT_3T_V; तत्र शतं T_1T_2 **226 c.** अपाङ्क्तेयै°] Σ; अवान्तेयै° C **226 cd.** तथा ज्ञेयैरपरै°] B; तदा ज्ञेयमपरै° ACDEFG$T_1T_2T_V$; तदा ज्ञेयः अपरै° T_3 **227 b.** द्विगुणं स्याददीक्षितैः] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; द्विगुणं स्याच्च दीक्षितैः B; द्विगुणस्यददीक्षितैः C **227 c.** एकपङ्क्तौ] ACDEG$T_1T_2T_3T_V$; एकपङ्क्ते B; एकपक्तौ F **227 c.** तु] ABCDG$T_1T_2T_V$; च EFT_3 **227 d.** आचमेत्] ABCDEFGT_3T_V; आचरेत् T_1T_2 **228 ab.** °ङ्गिर्नाश्नीयुः] Σ; भिन्नाग्नियुः B **228 c.** अश्नीयुश्चेद्] ACEFG$T_1T_2T_3T_V$; अग्नियुक्चेद् B; अश्नीयुश्चेद् D^c; अग्नीयुश्चेद् D^{ac} **228 d.** जपेयुस्ते] BEF$T_1T_2T_3T_V$; जपेयुश्चेत् A; जपे युक्त° CD; जपेयु --- G

[११.३ विभीतकीन्दुभल्लातादिपत्रे भक्षणम्*]

विभीतकीन्दुभल्लातसज्जाश्वत्थवटोद्भवे।
कुमुदैरण्डजम्ब्वर्ककेतकीकिंशुकोद्भवे॥ २२९॥

पत्रे भुत्का शतं कामात् जपेन्मूलसहस्रकम्।
उच्छिष्टो यदि गृह्णीयादाज्यं घोरशतं जपेत्॥ २३०॥

[११.४.१ श्वविड्वराहाद्यैः स्पृष्टस्यान्नस्य भक्षणम्*]

श्वविड्वराहछागाद्यैर्मार्जारकपिकुक्कुटैः।
उलूकगृध्रकाकाद्यैः स्पृष्टस्यान्नस्य भक्षणे॥ २३१॥

संहिताशतजापेन पञ्चगव्येन शुद्ध्यति।
श्वकाकालीढमन्नं च स्वल्पं त्याज्यं तु देशिकैः॥ २३२॥

आढकोर्ध्वप्रमाणं तु यदालीढं न सन्त्यजेत्।

231–32b. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:26–27b and *Śivadharmottara*: Appendix 11:71–72b.

232c–33. Cf. *Kiraṇa*: see Appendix 12:7–8b.

---

229 ab. विभीतकीन्दुभल्लातसज्जाश्व°] FG$T_1T_3T_V$; विभीततिन्दुभल्लातसर्जाश्व° ACD;
विभीततीन्द्रभर्वातसज्जाश्व° B; विहितक्रीन्दुभल्लात सज्जाश्व° E; विगीततिन्दुभल्लात स-
र्जाश्व° T_2 **229 b.** °वटोद्भवे] ACDEGT_3T_V; °पटोद्भवे B; घटोद्भवे F; वटोद्भवैः
T_1T_2 **229** कुमुदैरण्ड° … °किंशुकोद्भवे] *om.* AG **229 c.** कुमुदैरण्डजम्ब्वर्क°] *conj.*;
कुमुदैरण्डजाब्वर्क° B; क्रमुकन्दैरलाब्जर्क° C; कुमुदैरण्डलास्कर्क° D; कुमुदैरण्डलावर्क्क°
E; कुमुदैरण्डलाब्वर्क° FT_V; कुमुदेरण्डलाब्वर्ग° T_1; कुमुदैरण्डालाब्वर्ग° T_2; कुमुदैर-
ण्डलाजर्क T_3 **229 d.** °कोद्भवे] BCDEFT_3T_V; °कोद्भवैः T_1T_2 **230 a.** पत्रे भुत्का
शतं] ACEFG$T_1T_2T_3T_V$; पात्रे भुत्का शता B^{ac}; पत्रे भुत्का शता B^{c}; पत्रे कृत्वा शितं
D **230 c.** उच्छिष्टो] EF$T_1T_2T_3$; उच्छिष्टे ABCDGT_V **230 d.** घोरशतं जपेत्]
BCD$T_1T_2T_V$; घोरसहस्रकं शतं जपेत् AEFGT_3 (unmetrical) **231 a.** श्वविड्वरा-
ह°] ACDEFGT_3; श्वभिर्वाविस्वराहा° B (unmetrical); श्वानवाराह T_1; श्ववराह°
T_2; श्वभिर्वराह° T_V **231 b.** °कपि°] Σ; °कपिल° T_3 (unmetrical) **231 c.** उ-
लूकगृध्रकाकाद्यैः] ACD$T_1T_2T_V$; उलूकगृध्रकामाद्यैः B; उलूकगृध्रकंकाद्यैः EFT_3; उलू
--- ध्र काकाद्यैः G **231 d.** स्पृष्टस्यान्नस्य] ACDEG$T_1T_2T_3$; स्पृष्ट्यास्यान्तस्य B;
स्पृष्टस्यन्नस्य FT_V **232 d.** स्वल्पं त्याज्यं] Σ; स्वपित्यज्यं B **232 d.** तु] ABCDF
$T_1T_2T_3T_V$; च E **233 ab.** प्रमाणं तु यदा°] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; प्रमाणे तु सदा°
B; प्रमाणन्तु यथा° C

ग्रासमात्रं तदुद्धृत्य प्रोक्ष्य वामेन शुद्ध्यति॥ २३३॥

[११.४.२ मदिरादिसम्पर्कदुष्टान्नभक्षणम्*]

अन्नाद्यं मदिरास्पृष्टं यदि भुङ्क्ते त्वकामतः।
विण्मूत्ररेतस्संस्पृष्टं स्पृष्टं मक्षिशिवादिभिः॥ २३४॥

शूद्राद्युच्छिष्टसंस्पृष्टं स्पृष्टं वा अन्त्यजातिभिः।
भुत्का स्वभावदुष्टान्नं क्रियास्पर्शनदूषितम्॥ २३५॥

भुत्का स्नातो निराहारः पञ्चगव्यं पिबेदपि।
प्रतिसन्ध्यं सहस्रं तु जपेद्घोरं समाहितः॥ २३६॥

त्रिदिनं नक्तभोजी स्यात् त्रिःस्नायी ध्यानतत्परः।
देवमिष्ट्वा चतुर्थेऽह्नि सहस्रं होमयेत्ततः॥ २३७॥

उपवासस्तथा नक्तं पञ्चगव्यं विशुद्धये।
क्षत्रिये ध्याननिष्ठे तु शुद्धिमेवं विनिर्दिशेत्॥ २३८॥

त्रिकालस्नवनं वैश्ये सकृच्छ्रूद्रे विनिर्दिशेत्।
अकामाद्द्विगुणं कामात् सर्वेषां परिकीर्तितम्॥ २३९॥

235–39. Cf. *Mohacūrottara*: see Appendix 43:34–38b.

---

238. BT_V inverts the order of 239ab and 238cd.
239ab. त्रिकालस्नवनं वैश्ये सकृच्छ्रूद्रे विनिर्दिशेत् *om.* T_1T_2(eyeskip)

---

233 cd. तद्नुधृत्य प्रोक्ष्य] $ABCDGT_1T_2T_V$; तदुत्सृज्य प्रोक्ष्य EF; तदुत्सृज्योद्धृत्य प्रोक्ष्य T_3 (unmetrical) **233 d.** वामेन] $ACDFGT_1T_2T_3T_V$; याम्येन B; वमेन E **234 a.** अन्नाद्यं] $ACDEFGT_3T_V$; अन्नाद्यैर् B; अश्वाद्यं T_1T_2 **234 d.** स्पृष्टम् मक्षिशिवादिभिः] EF; मक्षिशवादिभिः $ABGT_3$ (unmetrical); स्पृष्टदुष्टे शिवादिभिः C; स्पृष्टदुक्ष शिवादिभिः D; स्पृष्ट्वामद्यान्त्य जातिभिः T_1T_2; स्पृष्टं मक्षशिवादिभिः T_V **235 a.** शूद्रा°] $ABEFGT_3T_V$; रुद्रा° CD **235 b.** वा अन्त्यजातिभिः] ACDG; वात्यन्तजादिभिः B; वा त्वन्त्यजातिभिः EFT_3T_V **235** शूद्राद्युच्छिष्ट … अन्त्यजातिभिः *om.* T_1T_2(eyeskip) **236 d.** घोरं] $ABDEFGT_1T_2T_V$; घोर CT_3 **237 a.** °भोजी स्यात्] Σ; °भोजस्य B **237 b.** स्नायी] Σ; स्नान B **237 c.** देवमि°] Σ; शिवम् D **238 b.** विशुद्धये] Σ; विशुद्धयेत् T_3 **238 b.** शुद्धिमेवं] $DFT_1T_2T_3T_V$; शुद्धमेवं ABCEG **239 a.** त्रिकालस्नवनं वैश्ये] CD; त्रिकालस्नवनं वैश्यः $AEFGT_3$; त्रिकालं स्नावनं वैश्ये B; त्रिकाल पावनं वैश्ये T_V **239 b.** सकृच्छ्रूद्रे वि°] $ADEFGT_3T_V$; सतु शूद्रे वि° B; सकृत्शूद्रोपि C **239 c.** द्विगुणं] $ABCDGT_1T_2T_3T_V$; भिगुणं EF

[११.४.३ गृञ्जनालावुलशुनादिभक्षणम्*]

गृञ्जनालाबुलशुनपलण्डुकबकानि च।
अमेध्यादुद्भवं मांसं भुक्त्वा निरशनं त्र्यहम्॥ २४०॥

ह्रस्वशूलधरं भुक्त्वा शिवमन्त्रं शतं जपेत्।
यद्वा—
लशुनं भक्षयेद्यस्तु पलण्डुं वापि दीक्षितः॥ २४१॥

गृञ्जनादीन्यभक्ष्याणि भौमानि कबकानि च।
शतं जप्त्वा तथेशानं तस्मान्मुच्येत पातकात्॥ २४२॥

शाणपुष्पं शाल्मलं च करनिर्मथितं दधि।
प्रसूनप्रभवं चैव भुक्त्वा नाद्यादहर्निशम्॥ २४३॥

[११.४.४ वर्ज्यक्षीरादि*]

अन्तर्दशाहगोक्षीरमौष्ट्रमैकशफं तथा।

241c–42. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:107c–108.

---

240 a. गृञ्जना°] ADEFG$T_1T_2T_3$; अज्ञाना° B; कुञ्जना° C; भुञ्जान्वि T_V **240
b.** °पलण्डुकबकानि] BDEF$T_1T_2T_V$; पलण्डुकतकानि AG; पलश्वकबकानि C; प-
लाण्डुव्यंबकानि T_3 **240 c.** अमेध्यादुद्भवं] AEFG$T_1T_2T_3$; मध्येस्यायुद्भवं BCDT_V
240 d. भुक्त्वा निरशनं] AEGT_3; भुक्त्वा निरशनस्° BD$T_1T_2T_V$; मक्ता निरशनस्°
C; भुक्त्वा नि --- F **241 a.** ह्रस्वशूलधरं] ADEFGT_3; ह्रस्वा शूलधरीं BT_V; मृस्व
शूलधरीं C; ह्रस्व शूलाधरीं T_1T_2 **241** यद्वा] ADFG$T_1T_2T_V$ adds: यद्वा **241 d.** प-
लण्डुं वापि दीक्षितः] Σ; पलाण्डुं वापि तक्षितः B **242 a.** गृञ्जनादीन्यभक्ष्याणि] Σ;
अंजनानि च भूषाणि B **242 b.** भौमानिकबकानि] CBDEF$T_1T_2T_3T_V$; भौमानि च
बकानि AG **242 d.** मुच्येत] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; शुध्येत EF **242 d.** पातकात्]
BCD$T_1T_2T_3T_V$; पातकात्। यन्निर्माल्येन संस्पृष्टं ⊔ AE; पातकान्। यन्निर्माल्येन संस्पृष्ट
F; पातकात्। यन्निर्माल्येन संस्पृष्टा G; यन्निर्माल्येन संस्पृष्ट T_3 **243 ab.** °पुष्पं शा-
ल्मलं च कर°] AGT_3; °पुष्पमशालं च कर°B; °पुष्पं शाल्यशच कर° C; °पुष्पं
शाल्मशश्च कर° D; °पुष्पं शाल्मल करे EF; °पुष्पं शाल्मलीशश्च कर T_1T_2 (unme-
trical); °पुष्प पलाशश्च कर° T_V **243 c.** प्रसूनप्रभवं चैव] *conj.*; प्रसूनप्रभवांश्चैव]
AEFGT_3; प्रच्चश्वनप्रभावां हि B; प्रश्चन्तेप्रभवञ्चैव C; प्रश्चनप्रभवंश्चैव D; प्रचनप्रभवाञ्चैव
T_1; प्रचनप्रभवांश्चैव T_2; व्रश्चनश्वान प्रभवांश्च T_V **244 b.** °मैकशफं] CDEF$T_1T_2T_3$;
°मेकशफं ABT_V; --- कशफं G

आविकं सन्धिनीक्षीरं विवत्सायाश्च गोः पयः॥ २४४॥

आरण्यानां च सर्वेषां मृगाणां महिषीं विना।
स्त्रीक्षीरं चैव वर्ज्यानि सर्वशुक्तानि चैव हि॥ २४५॥

त्रिरात्रं कामतो भुक्त्वाकामादुपवसेदहः।
क्षुधार्तो वाप्यशक्तो वा अभक्ष्यं भक्षयेद्यदि॥ २४६॥

जपेद्वामशतान्पञ्च तस्मान्मुच्येत किल्बिषात्।
भक्ष्यं दधि च शुक्तेषु सर्वं च दधिसम्भवम्॥ २४७॥

[११.४.५ मत्स्यादिभक्षणम् *]

सर्वेषां मत्स्यमांसानामकामाद्भक्षणं यदि।
सद्योजातायुताच्छुद्धिः तप्तकृच्छ्रात्तु कामतः॥ २४८॥

मत्स्यकण्टकशम्बूकनखांश्चैव कपर्दकान्।

246c–47b. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:62c–63b.

249. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 95:
मत्स्यकर्कटशम्बूकान् भुक्त्वा नखकपर्दनम्।
पीत्वा नवाम्बु चोपोष्य पञ्चगव्येन शुद्ध्यति॥ The Kashmirian edition, which has this verse in a different place (verse 61), reads मत्स्यकण्टक° . Cf. also *Mohacūrottara*: Appendix 43:39c–43.

---

244 c. सन्धिनीक्षीरं] *conj.*; सिद्धिनिक्षीरं AG; सिद्धिनीक्षीरं EF; सिद्धनिक्षीरं BD; मृत्क्षीरम् C; सक्थिनीक्षीरं T_1; सन्धिनिक्षीरं T_2; सिचिनिक्षीरं T_3; सिन्धनिक्षिरम् T_V **244 d.** °वत्सायाश्च गोः पयः] ABEG$T_1T_2T_3$; °वत्साथाश्च गोपथः C; °वत्सायाश्च गोपयः DFT_V **245 a.** आरण्यानां] BCDEF$T_2T_3T_V$; अरण्यानां AG; आरसानां T_1 **245 b.** महिषीं] Σ; मङ्किषीं C **245 c.** चैव वर्ज्यानि] BCDT_2T_V; च विवर्ज्यानि AEFGT_1T_3 **245 d.** °शुक्तानि] *conj.*; °शुक्लानि Σ **246 b.** अहः] ABDEFG$T_1T_2T_V$; अहं CT_3 **246 c.** क्षुधार्तो] Σ; क्षयार्तो C **246 cd.** वा अभक्ष्यं] AEFGT_2T_3; वाप्यभक्ष्यं BCDT_1T_V **247 a.** °शतान्] B; °शतात् ADEFG$T_2T_3T_V$; शतं T_1; CHECK C **247 b.** मुच्येत] Σ; मुञ्चेत C **247 c.** भक्ष्यं दधि च शुक्तेषु] *conj.*; भुक्त्वा दधि च शुक्तेषु DEFGT_3; भुक्त्वा दधि च भुक्तेषु ABC$T_1T_2T_V$ **248 a.** मांसानां] ABCDFG$T_1T_2T_3T_V$; मासानां E; मांसां G (unmetrical) **248 b.** भक्षणं] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; भक्षितं CD **248 d.** तप्तकृच्छ्रात्तु कामतः] AGT_1T_2; सप्तकृच्छ्रादकामतः BT_V; तप्तकृच्छ्रादि कामतः CD; सप्तकृच्छ्रात्तु कामतः EFT_3 **249 a.** कण्टक°] ACDG$T_1T_2T_V$; मण्डूक° B; कण्डक EF; कण्डूक T_3

[११.४.६ नवोदकपानम्*]

पीत्वा नवोदकं मन्त्री पञ्चगव्योपवासतः॥ २४९॥
क्रिमिकीटादिसंयुक्तं कृत्वा वामेन शुद्ध्यति।

[११.४.७ दुष्टान्नभक्षणम्*]

मक्षिकाकेशकीटैस्तु दुष्टं त्यक्त्वाल्पमोदनम्॥ २५०॥
भस्म संस्पृश्य संप्रोक्ष्य शेषं भोज्यं न दुष्यति।
पीतशेषं तु यत्तोयं प्रमादाद्यदि तत्पिबेत्॥ २५१॥
उपोष्य रजनीमेकां पञ्चगव्येन शुद्ध्यति।
पीयमानपतत्तोयदुष्टमन्नमदन्नरः॥ २५२॥
सहस्रं रूपिणो जप्त्वा पञ्चगव्येन शुद्ध्यति।
भुक्तौ रजस्वलादृष्टौ तच्छेषान्नं त्यजेद्बुधः॥ २५३॥
भस्मस्नानं ततः कृत्वा शिवमन्त्रशतं जपेत्।
चण्डालबाणरजककर्मारश्वादिदर्शने॥ २५४॥

251c–53b. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 96–97:
पीतशेषं तु यत्तोयं प्रमादाद्यदि तत् पिबेत्।
उपोष्य रजनीमेकां पञ्चगव्येन शुद्ध्यति॥
पीयमानपतत्तोयजुष्टमन्नमदन्नरः।
सहस्रं रूपिणो जप्त्वा पञ्चगव्येन शुद्ध्यति॥

250c–52b. मक्षिकाकेशकीटैस्तु ··· पञ्चगव्येन शुद्ध्यति *om.* BT_v (eyeskip)

---

249 c. नवोदकं] ABEFG$T_1T_2T_3T_v$; नसोदकं C; रवोदकं D **249 d.** °पवासतः] Σ; °पवासकः T_2 **250 b.** वामेन] AEFGT_3; वातेन BD$T_1T_2T_v$; पातेन C **250 c.** °केश°] CDT_1T_2; °नख° AEFGT_3 **251 b.** दुष्यति] ADEFGT_3; दूष्यति CT_1 **251 d.** प्रमादाद्यदि तत्पिबेत्] ACDEFGT_3; प्रमादादपिबेद्यदि T_1; प्रमादाद्या- तत्पिबेत् T_2 **252 a.** रजनीं°] Σ; --- नीं° G **252 c.** पीयमानपतत्तोय°] *conj.*; पीयमानं तु यत्तोयं ACDEFG$T_1T_2T_3$; पिधकत्वावमानं तु B; पीत्वामानन्तु यत्तोयं T_v **252 d.** °मदन्नरः] ABCDG$T_1T_2T_3$; °मन्नरं E (unmetrical); °मदन्नरम् F; °मदन्नर T_v **253 a.** रूपिणो] Σ; रूपिणे B **253 a.** जप्त्वा] Σ; दत्वा C **253 d.** त्यजेद्बुधः] Σ; परित्यजेत् B **254 b.** शिवमन्त्र°] BCT_2T_v; शिवमन्त्रं ADEFGT_1T_3 **254 c.** बाण] ABCDG; भाण EF$T_1T_2T_3T_v$ **254 d.** °कर्मारश्वादिदर्शने] DEFT_1T_2; °कर्मारश्वादिदर्शके C; ममादि श्वादिदर्शने T_3; ⊔ दि दर्शने A; °कर्मादश्वादिदर्शने B; ममादि श्वादिदर्शने T_v; क --- दिदर्शने G

स्नात्वा पाशुपतास्त्रेण जपेदष्टोत्तरं शतम्।
एतेषां दर्शने भुक्त्वा दिनत्रयमुपोषितः॥ २५५॥

पञ्चगव्याशनो मन्त्री बहुरूपायुतं जपेत्।

[११.५.१ भोजनकाले गुदादिस्रावः*]

भुञ्जानस्य गुदस्रावे उच्छिष्टस्येन्द्रियस्रुतौ॥ २५६॥

आदौ शौचं ततः स्नानमाचान्तः पुनराचमेत्।
सहस्रं रूपिणो जप्त्वा सोपवासो विशुद्ध्यति॥ २५७॥

अनाचान्तः पिबेत्तोयं भक्षयेदथ मूत्रयेत्।
जप्त्वाघोरं निराहारः पञ्चगव्येन शुद्ध्यति॥ २५८॥

256c–58. Cf. *Mohaśūrottara*: see Appendix 43:44–46b.

258–59. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 99–100:
अनाचान्तः पिबेत्तोयं भक्षयेदथ मूत्रयेत्।
जप्त्वाघोरं निराहारः पञ्चगव्येन शुद्ध्यति॥
विना यज्ञोपवीतेन पिबेद् भुञ्जीत वा यदि।
जप्त्वाघोरं निराहारः पञ्चगव्यं पिबेत्तदा॥

258–59. Cf. from Mohacūḍottara Ms. No J 1977, Catalogue No 4474 (NGMPP A 182/2) f.43v:
अनाचान्तः पिबेत्तोयं भक्षयेद्वाथ मूत्रयेत्॥
जप्त्वाघोरं विनाहारः पञ्चगव्येन शुद्ध्यति।
अथोच्छिष्टो यदा मन्त्री विष्ठामद्यादिना हतः॥
स्नात्वोपोष्यजपेद्घोरं पञ्चगव्येनशुद्ध्यति।
विना यज्ञोपवीतेनपिबतिभुङ्क्ते यदा नरः॥
पञ्चगव्यनिराहारो जप्त्वाघोरं विशुद्ध्यति।

257ab. — AG

---

255 a. स्नात्वा पाशुपतास्त्रेण] AEFGT_2T_3; ज्ञात्वा पाशुपतास्त्रेण BCDT_V; स्नात्वा पाशुपतास्त्रं तु T_1 **256 a.** पञ्चगव्याशनो] BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; पञ्चगव्याशिनो A; पञ्चगव्या — नो G **256 d.** °स्येन्द्रियस्रुतौ] BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; °स्ये ⊔ AG **257 a.** आदौ शौचं ततः स्नान°] BD$T_1T_2T_V$; आदाशौचं नतस्वार° C; आदौशौचन्तदस्नान° EF; आदौचौशन्ततस्नान° T_3 **257 c.** सहस्रं] ACDEFG$T_1T_2T_3$; सहस्र BT_V **258 a.** अनाचान्तः] ACDEFG$T_1T_2T_V$; अनाचान्तं BT_3 **258 b.** मूत्रयेत्] Σ; मत्रयम् B

[११.५.२ विना यज्ञोपवीतं पिबेद्भुञ्जीत वा*]

विना यज्ञोपवीतेन पिबेद्भुञ्जीत वा यदि।
पञ्चगव्यं निराहारो जप्त्वाघोरं विशुद्ध्यति॥ २५९॥

[११.५.३ उदक्यासूतिकास्पृष्टान्नभक्षणम्*]

उदक्यायाः करेणाथ भुक्त्वा चान्द्रायणं चरेत्।
प्राजापत्यममत्या चेत् त्रिरात्रं स्पृष्टभोजने॥ २६०॥

सूतिकाप्रेक्षितं भुक्त्वा शुना वा स्पर्शदूषितम्।
अप्रत्ययेन यो भुङ्क्ते उपवासेन शुद्ध्यति॥ २६१॥

उदक्यायाः समीपस्थमन्नं भुक्त्वा त्वकामतः।
उपवासेन शुद्धिः स्यात् कामात्तु त्र्यहतः शुचिः॥ २६२॥

भुक्त्वान्नं तु तया स्पृष्टं भक्ष्यं वा भक्षयेच्छृतम्।
प्राजापत्येन शुद्धिः स्यादज्ञानात् त्रियहं भवेत्॥ २६३॥

उदक्या स्पृष्टसंघुष्टमन्नं भुक्त्वा त्वकामतः।
त्र्यहोपवासः कर्तव्यो ज्ञाने कृच्छ्रं समाचरेत्॥ २६४॥

---

259. विना यज्ञोपवीतेन … घोरं विशुद्ध्यति *om.* C(eyeskip)

263–64b. प्राजापत्येन … अन्नं भुक्त्वा त्वकामतः *om.* AEFGT$_3$

263cd. CDT$_1$T$_2$ reads these half-lines in the order 262cd, 262ab, 261cd.

---

259 d. घोरं] Σ; तारं B **260 a.** उदक्यायाः] ACDGT$_2$T$_3$T$_V$; उदक्याथ B; उदक्यायां EF; उदक्याया T$_1$ **260 c.** प्राजापत्यममत्या] GT$_3$; प्राजापत्यममर्त्या ACDEFT$_1$T$_2$; प्राजापत्याममत्वा BT$_V$ **260 d.** त्रिरात्रं स्पृष्ट°] CDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; त्रिरात्रस्पृष्ट° BT$_V$; त्रिरात्रं ⊔A **261 a.** प्रेक्षितं] ABCDFGT$_1$T$_2$T$_3$; प्रोक्षितं ET$_V$ **261 b.** शुना वा] Σ; शुनां वा B **261 b.** दूषितम्] ABCDGT$_1$T$_2$; भूषितम् EFT$_3$; दृष्टितः T$_V$ **261 c.** अप्रत्ययेन यो] ABCDGT$_2$T$_3$T$_V$; अप्रत्ययेन ये EF; अप्रयत्येन यो T$_1$ **261 d.** शुद्ध्यति] BCDEFT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; शुद्ध्यते AG **262 d.** कामात्तु त्र्यहतः] AEFGT$_3$; अकामात् त्र्यहतः BT$_V$; कामात्र्यहतः C (unmetrical); क्रमात् त्र्यहतः D; कामतस्त्रिदिना° T$_1$; कामात्र्यह° T$_2$ **263 ab.** तयास्पृष्टं भक्ष्यं वा भक्षयेच्छृतं] T$_3$; तया स्पृष्टं भक्ष्यं वा भक्षयेच्छ्रितम् ACDEFGT$_1$T$_2$; तयोः स्पृष्टं अन्नं भुक्त्वादकामतः B; तयास्पृष्टमन्नं भुक्त्वा तु कामदः T$_V$ **263 d.** °ज्ञानात् त्रियहं भवेत्] BDT$_2$T$_V$; °ज्ञातात् त्रियहं भवेत् C; ज्ञात्वा शुद्धिस्त्र्यहात् भवेत् T$_1$ **264 a.** °संघुष्ट°] *conj.*; °संस्पृष्ट° BCDT$_1$T$_2$T$_V$ **264 b.** °त्वकामतः] BT$_1$T$_2$; °तु कामतः CD; °तु कामदः T$_V$

तद्धस्तभोजने वापि त्रिरात्रं सहभोजने।
चतुर्गुणं तदुच्छिष्टं पानीयेऽर्धार्धमेव वा॥ २६५॥

[११.५.४ भोजने रजस्वलेक्षणम्*]

रजस्वलां स्त्रियं दृष्ट्वा भुङ्क्तेऽकामात्प्रयत्नतः।
तदन्नं छर्दयित्वा तु कुशवारि पिबेत्ततः॥ २६६॥

त्रियहं बुद्धिपूर्वं स्याद् अभ्यासे द्विगुणं भवेत्।

[११.५.५ अन्त्यजोदक्याभाजने भक्षणम्*]

अन्त्यानां भाजने भुक्त्वा उदक्या भाजनेऽपि वा॥ २६७॥

गोमूत्रयावकाहारो दशरात्रेण शुद्ध्यति।
उदक्या भुक्तपात्रे तु भुक्त्वा कृच्छ्रं समाचरेत्॥ २६८॥

अभक्ष्याणामभोज्यानामपेयानां च भक्षणे।
छर्दयित्वा ततस्तद्वत् प्रायश्चित्ती ततो भवेत्॥ २६९॥

अशक्यच्छर्दनं वा स्याज्जीर्णं वापि भवेद्यदि।
विरेचनं भवेत् सद्यः शोधनं वान्यशोधनैः॥ २७०॥

[११.५.६ अस्पृश्यस्पर्शनं कृत्वा भक्षणम्*]

265–68. तद्धस्तभोजने ··· कृच्छ्रं समाचरेत् *om.* AEFGT_3.

---

265 a. वापि] BT_v; चापि CDT_1T_2 **265 b.** सहभोजने] BD$T_1T_2T_v$; नक्तभोजने C **265 d.** पानीये] CDT_v; पानीया° BT_1T_2 **266 a.** रजस्वलां] CDT_1T_2; रजस्वला BT_v **266 b.** भुङ्क्ते] CDT_1T_2; भुक्ते BT_v **266 c.** छर्दयित्वा तु] DT_1T_2; च दर्धिं चातु B; चर्द्दधित्वा तु CT_v **266 d.** °वारि पिबेत्ततः] C; °वारि विभेदह B; °वारि पिबेदहः DT_v; °वारी पिबेदहः T_1T_2 **267 a.** बुद्धिपूर्वं] BCDT_2T_v; बुद्धिपूर्वे T_1 **267 b.** अभ्यासे] CD; उद्वासे B; अज्ञाने T_1; ⊔ से T_2; अद्वासे T_v **267 c.** अन्त्यानां भाजने] D; अन्यान्नं भोजने B$T_1^{ac}T_v$; अन्यान्नं भाजने T_1^{c}; अन्नानां भोजने C; अन्यानां भाजने T_2 **267 d.** भाजने] D$T_1T_2T_v$; भोजने BC **268 a.** गोमूत्रयावक°] BD$T_1T_2T_v$; गोष्यत्रयावक° C **268 d.** कृच्छ्रं समाचरेत्] CD$T_1T_2T_v$; कृच्छ्रत्रयं भवेत् B **269 a.** अभोज्या°] Σ; अभोक्ष्या° D **269 b.** °पेयानां] Σ; °पेयान्न° C **269 d.** प्रायश्चित्ती] DEF$T_1T_2T_3T_v$; प्रायश्चित्तं ABCG **269 d.** ततो] Σ; गतो B **270 a.** अशक्यच्छर्दनं वा स्याज्°] T_1T_2; अशक्याच्छर्दनं वा स्याज्° ACDFGT_3; अशक्याच्छर्दनं वास्य° BT_v; अशत्याच्छर्द्दनं वास्या° E

अस्पृश्यस्पर्शनं कृत्वा गृही भुङ्क्ते व्रती तथा।
त्रिरात्रं संहिताजापं षड्रात्रं कामतश्चरेत्॥ २७१॥

उदक्याशौचिभिः स्पृष्टस्तत्स्पृष्टस्पृष्ट एव वा।
अस्नात्वा यदि भुञ्जीत त्रिरात्रं संहितां जपेत्॥ २७२॥

महापातकिनं स्पृष्ट्वा भोजने कृच्छ्रमाचरेत्।
उदक्याया भुक्तपात्रं भाण्डं शय्यां रजोऽपि वा॥ २७३॥

अस्नात्वा संस्पृशन् भुङ्क्ते शुचिः स्यादुपवासतः।
स्पृष्ट्वा रजस्वलां वासः स्पृष्ट्वा भुक्त्वा त्र्यहाच्छुचिः॥ २७४॥

उदक्यास्पृष्टदध्याज्यक्षीराम्बुनवनीतभुक्।
छर्दयित्वा यथाशक्ति स्नात्वा चोपवसेत्ततः॥ २७५॥

उपोष्य रजनीमेकां पञ्चगव्येन शुद्ध्यति।
उदक्यासूतिकादृष्टमन्नं भुक्त्वा तु छर्दयेत्॥ २७६॥

यच्चाप्यप्रयतो भुङ्क्ते शुचिः स्यादुपवासतः।
अस्नात्वैव यदा भुङ्क्ते पिण्डं दत्त्वा पितुर्गृही॥ २७७॥

---

271. After this half line of 271b E reads 276cd and 277ab.

271c–74b. त्रिरात्रं संहिता° … शुचिः स्यादुपवासतः These six lines have been given after 277b in F(eyeskip)

274–76b. स्पृष्ट्वा रजस्वलां … पञ्चगव्येन शुद्ध्यति *om.* E.

274–77b. स्पृष्ट्वा रजस्वलां … शुचिः स्यादुपवासतः *om.* G(eyeskip)

275–77b. उदक्या स्पृष्ट … शुचिः स्यादुपवासतः *om.* A.

276ab. उपोष्य रजनीमेकां पञ्चगव्येन शुद्ध्यति *om.* F.

---

271 b. गृही भुङ्क्ते व्रती तथा] ACDEGT$_1$T$_2$T$_V$; ग्रही भुक्तो प्रती तथा BT$_3$; गृही भु ---F **271 d.** षड्रात्रं कामतश्°] ACDFGT$_1$T$_2$; क्षमृत्रं कामदं BT$_V$; षड्रात्रं कर्मतश्° T$_3$ **272 b.** स्पृष्ट एव वा] AEFGT$_3$T$_V$; स्पृष्टपदवा वा (unmetrical)B; स्पृष्ट एव च CDT$_1$T$_2$ **272 c.** भुञ्जीत] AEFGT$_3$; भुक्त्वा तु BCDT$_1$T$_2$T$_V$ **273 a.** °पातकिनं स्पृष्ट्वा] AG; °पातकिनां स्पृष्ट्वा B; °पातकिरस्पृष्थ्या C; °पातकिनस्पृष्ट्वा DEFT$_1$T$_2$T$_3$ T$_V$ **273 b.** भोजने] Σ; भोजनं A **274 b.** शुचिः] BCT$_1$T$_2$T$_V$; शुचि ADFGT$_3$; शुद्धि E **275 b.** °क्षीराम्बु] BT$_V$; °क्षीराम्भो CDFT$_1$T$_2$T$_3$ **277 a.** यच्चा°] BC EFT$_3$T$_V$; यद्वा° D; यच्चि° T$_1$ **277 b.** शुचिः स्या°] BCDT$_1$; शुद्धिश्चस्यो° E; शुद्ध्यस्या° F; शुद्धिस्या° T$_3$T$_V$

स्पृष्ट्वाशौचमुदक्यां वा चण्डालं सूतिकां तथा।
अकामतस्त्रिरात्रं स्याद् बुद्ध्या सान्तपनं चरेत्॥ २७८॥

श्वस्पर्शदूषितं भुक्त्वा उपवासेन शुद्ध्यति।

[११.५.७ उच्छिष्टदीक्षितस्पर्शः *]

दीक्षितेन सवर्णेन समुच्छिष्टेन दीक्षितः॥ २७९॥

उच्छिष्टस्पृष्ट आचम्य स्वजातीशशतं जपेत्।
तस्मिन्नदीक्षितस्पृष्टे स्नात्वाचम्य शतद्वयम्॥ २८०॥

सामीप्यदीक्षिते तद्वदुपवासोऽप्यदीक्षितैः।

[१२ दीक्षितानामन्यानां च संस्पर्शः *]

वैश्यशूद्रौ द्विजः स्पृष्ट्वा समुपोष्य द्व्यहं त्र्यहम्॥ २८१॥

तज्जातीशस्वजातीशावेकीकृत्य जपेत् क्रमात्।

279c–83b. Quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 81–84:
दीक्षितेन सवर्णेन समुच्छिष्टेन दीक्षितः।
उच्छिष्टस्पृष्ट आचम्य स्वजातीशशतं जपेत्॥
तस्मिन्नदीक्षितस्पृष्टे स्नात्वाचम्य शतद्वयम्।
सामीप्ये दीक्षिते तद्वदुपवासोऽप्यदीक्षिते॥
वैश्यशूद्रौ द्विजः स्पृष्ट्वा समुपोष्य द्व्यहं त्र्यहम्।
तज्जातीशस्वजातीशावेकीकृत्य जपेत्क्रमात्॥
क्षत्रियः शूद्रसम्पर्के तौ जपेत् द्विरुपोषितः।
एतानदीक्षितान् स्पृष्ट्वा पूर्वोक्तं द्विगुणं चरेत्॥

279c–81b. Cf. *Mohaśūrottara*: see Appendix 43:28–29.

---

278 a. °शौचमुदक्यां] BT$_1$T$_3$T$_V$; °शौचिमुदक्यां AEF; °शौचदुदक्यां C; °शौचाद्दुदक्यां D; °शौचिमुदक्या G **278 d.** सान्तपनं] DGT$_1$T$_V$; सन्तपनं AEF; सन्तापनं BT$_3$; सातपनं C **279 a.** श्वस्पर्श दूषितं] AEFGT$_1$T$_3$; अस्पृशन् दूषितं B; स्पर्शनं दूषितं C; स्पर्श ⊔ दुदितं D (unmetrical); अस्पृश्य दूषितं T$_V$ **279 c.** सवर्णेन] ACDGT$_1$T$_3$; सुवर्णेन BEFT$_V$ **279 d.** समुच्छिष्टेन] ABEFGT$_1$T$_3$T$_V$; सदुच्छिष्टेन CD **280 c.** तस्मिन्नदीक्षित] ACG; तस्मादुदीक्षिते B; तस्मिन्नदीक्षिते DEFT$_1$T$_3$; तस्माददीक्षित T$_V$ **281 b.** उपवासो] Σ; उपवासे C **281 cd.** स्पृष्ट्वा समुपोष्य] ABT$_1$T$_V$; स्पृष्ट्वा समुपोष्यैव C; स्पृष्ट्वा सदुपोष्य D; स्पृष्ट्वा उपोष्यैव EFG; स्पृष्टौ उपोष्यैव T$_3$

क्षत्त्रियः शूद्रसंपर्के तौ जपेद्द्विरुपोषितः॥ २८२॥

एतानदीक्षितान् स्पृष्ट्वा पूर्वोक्तं द्विगुणं चरेत्।
द्विजस्य स्पर्शने राजा पादहीनं शतं जपेत्॥ २८३॥

जपेद्वैश्यस्तु पञ्चाशत्तदर्धं हि चतुर्थकः।
वैश्यतः क्षत्त्रियस्पर्शे पादहीनं शतद्वयम्॥ २८४॥

शतमेकं जपेच्छूद्रो नृपस्पर्शाद्विशुद्ध्यति।
शूद्रो वैश्यस्य संस्पर्शाद्द्विशतं हि जपेदसौ॥ २८५॥

दीक्षितानां समाख्यातं द्विगुणं तद्विपर्ययात्।
गृहस्थानामिदं प्रोक्तं यतीनां द्विगुणं मतम्॥ २८६॥

त्रिरात्रमन्त्यजस्पर्शादघोरस्यायुताच्छुचिः।
ज्ञात्वान्यत्र प्रकर्तव्यं प्रायश्चित्तं सुराधिप॥ २८७॥

[१२.१ जातीशमन्त्राः*]

287–88b. This is presumably from the *Mohacūḍottara, prāyaścittavidhi*, where the corresponding passage is differently transmitted in Hṛdayaśiva's text (43:30c–32b):
पुरुषाघोरवामाजा जातीशा ब्राह्मणादितः॥
त्रिरात्रमन्त्यजस्पर्शादघोरस्यायुताच्छुचिः।
सकृच्छ्रमयुतं शक्र चण्डालस्पर्शने दिशेत्॥
ज्ञात्वान्यत्र प्रकर्तव्यं प्रायश्चित्तं सुराधिप।

---

282 c. क्षत्त्रियैः शूद्र] Σ; क्षत्र्यविट्शूद्र C (unmetrical) **283 b.** पूर्वोक्तं] ABEFG
$T_1T_3T_V$; पूर्वोक्त CD **283 d.** पादहीनं] Σ; पादहीन B **284 a.** पञ्चाशत्°] Σ;
पञ्चांश C **284 b.** चतुर्थकः] $ABGT_3T_V$; चतुर्थकं $CDEFT_1T_2$ **284 c.** वैश्यतः
क्षत्त्रियस्पर्शे] $BCDGT_1T_2T_V$; वैश्यतक्षक्रियस्पर्शे AF; वैश्यतक्षत्त्रिपस्पर्शे E; वैश्यद-
क्षत्त्रियस्पर्शे T_3 **284 d.** पादहीनं] Σ; पादहीन B **285 a.** शतमेकं] Σ; शत एकं
E **285 a.** °च्छूद्रो] $ACDEFGT_1T_2T_3$; °द्रुद्रो BT_V **285 c.** शूद्रो वैश्यस्य] ACD
$EFGT_1T_2T_3$; शूद्रोऽपि वैश्य BT_V **285 d.** द्विशतं हि] Σ; द्विशतं हि शतं हि E
(unmetrical) **286 a.** आख्यातं] Σ; आख्यातात् T_3 **286 b.** °विपर्ययात्] Σ; °वि-
पर्ययः B **286 c.** गृहस्थानां] Σ; ग्रहस्तानां B **286 d.** यतीनां द्विगुणं] ABDEFG;
यतीनाञ्चगुण ⊔ C; यदीनान्द्विगुणम्मतं $T_1T_2T_V$; यदीनान्द्विगुणम्मतः T_3 **287 a.** स्प-
र्शाद्] Σ; स्पर्शे B **287 b.** अयुताच्छुचिः] Σ; अयुतं जपेत् B **287 c.** ज्ञात्वान्यत्र
प्रकर्तव्यं] *conj.*; स्नात्वान्यत्र प्रकर्तव्यं $BCDEFT_1T_2T_3T_V$; स्नात्वान्यत्र प्रकर्तव्यः AG

पुरुषाघोरवामाजा जातीशा ब्राह्मणादितः।
अन्त्यजानां तु सर्वेषाम् ईशानः प्रभुरिष्यते॥ २८८॥

साधारणोऽप्यघोरस्तु ईशः साधारणः परः।

[१३.१ उच्छिष्टभक्षणम्*]

अथोच्छिष्टो यथा मन्त्री विष्ठामद्यादिना हतः॥ २८९॥

स्नात्वोपोष्य जपेद्घोरं पञ्चगव्येन शुद्ध्यति।
उपोष्य रजनीमेकां स्वजात्युच्छिष्टभोजने॥ २९०॥

पञ्चगव्याशनः स्नात्वा जप्त्वा पञ्चशतं शुचिः।
द्विगुणं तु जपेत्तद्वत् सामीप्योच्छिष्टभक्षणे॥ २९१॥

सममेतन्नृपाणां तु विशेषो ब्राह्मणो यथा।
भुक्त्वा वैश्यस्य शूद्रस्य वान्त्वा स्नात्वा द्व्यहं त्र्यहम्॥ २९२॥

क्रमाद्धुपोष्य गव्याशी द्व्ययुतं त्र्ययुतं जपेत्।
शूद्रस्योच्छिष्टभुग्राजा द्व्ययुतं द्विरुपोषितः॥ २९३॥

---

288. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:107c–08b.

288. पुरुषाघोरवामाजा जातीशा ब्राह्मणादितः *Kiraṇa* 46:6cd. The half-line is incorporated into the *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* in 89:
पुरुषाघोरवामाजा जातीशा ब्राह्मणादिषु।
साधारणोऽप्यघोरस्तु ईशः साधारणः परः॥

292c–93b. Quotation from *Somaśambhupaddhati, prāyaścittavidhi* 91:
भुक्त्वा वैश्यस्य शूद्रस्य समुच्छिष्टं द्व्यहं त्र्यहम्।
क्रमेणोपवसेद्विप्रस्तथाघोरायुतं जपेत्॥

---

288 a. °वामाजा] Σ; °वमाज E **288 b.** ब्राह्मणादितः] ABG$T_1T_2T_3T_V$; ब्राह्मणोत्तमा C; ब्राह्मणोजिताः D; ब्राह्मणादिशः EF **288 c.** अन्त्यजानां] ACDEG$T_1T_2T_3$; अन्यजानां BT_V; अत्यजानान्° F **288 d.** ईशानः] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; ईशानं BC **289 d.** विष्ठामद्यादिना हतः] *conj.*; विष्ठामद्यादिना हतम् ACDEFG$T_1T_2T_3$; मद्यमाद्यादिना हतम् BT_V **290 a.** °घोरं] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; °घोरः EF **291 d.** °च्छिष्टभक्षणे] Σ; °च्छिष्टभक्षणे। सममेतन्नृपाणां तु विशेषो ब्राह्मणोच्छिष्टभक्षणे B(eyeskip) **292 d.** वान्त्वा] EF; वान्नं AG; पीत्वा BT_1; वाञ्छा CT_2; वान्छा D; वा T_3 (unmetrical); पान्त्वा T_V **293 a.** गव्याशी द्व्य°] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; गव्या द्व्य°CD (unmetrical) **293 d.** द्विरुपोषितः] AEFGT_3; त्रिरुपोषितः BCD$T_1T_2T_V$

सहस्रमर्धमर्धं च द्विजोच्छिष्टे त्रिभिर्मतम्।
वैश्यशूद्रौ नृपोच्छिष्टे पादोनं तु तदर्धकम्॥ २९४॥

वैश्योच्छिष्टे जपेच्छूद्रः स पादोनसहस्रकम्।
बहुदैवसिकोच्छिष्टभोजने शुद्धिरुच्यते॥ २९५॥

[१३.२ जातीशमण्डलम्*]

चतुर्हस्तं चतुर्द्वारं चतुष्पत्रं सकर्णिकम्।
ईशानं कर्णिकामध्ये वक्त्राद्याः स्वस्वदिग्दले॥ २९६॥

पूजनीयमिदं सम्यगीशानस्य तु मण्डलम्।
ईशस्थाने तु जातीशं तत्स्थाने पञ्चमं यजेत्॥ २९७॥

विप्रादीनां तु जातीशमण्डलं चान्नदोषहृत्।

[१३.३ वर्ज्यजनान्नम्*]

गणान्नं गणिकान्नं च वृषलीपतिभोजनम्॥ २९८॥

एकान्नं पतितान्नं च विक्रयान्नं च वर्जयेत्।
वेश्यान्नमन्त्यजान्नं च कारुवर्गान्नमेव च॥ २९९॥

297d. तत्स्थाने पञ्चमं यजेत् *Mṛgendracaryāpāda* 109d.

---

294 a. अर्धमर्धं] B^{c}अर्धमानं B^{ac} **294 c.** शूद्रौ°] ABCEFGT$_1$T$_2$; शूद्रा° D; शू-
द्रे T$_3$; शूद्रो T$_V$ **294 d.** तु तदर्धकम्] B; तत्तदर्धकम् ADEFGT$_1$T$_2$; ततदर्धकम्
CT$_3$T$_V$ **295 b.** स पादोन°] Σ; स्वपादेन C **295 c.** बहुदैवसिको°] Σ; बहुवैसि-
को° C (unmetrical) **296 a.** चतुर्द्वारं] ADEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; चतद्धारं B; चतुर्भारं C
296 b. सकर्णिकम्] Σ; विकर्णिकम् D **296 c.** ईशानं] Σ; ईशान T$_V$ **296 d.** व-
क्त्राद्याः स्वस्वदिग्दले] *em.*; वक्त्राद्या स्वदिग्गले A (unmetrical); वक्त्राद्या स्वस्वदिग्दळे
BDEFGT$_1$T$_2$; पत्रोस्यास्वस्य दृक्दळे C; वक्त्राद्यास्वस्वदिग्गळे T$_3$; वक्त्राद्यास्वस्वदिग्द-
ळैः T$_V$ **297 c.** ईशस्थाने तु] ABCGT$_1$T$_2$T$_V$; ईशानस्थाने तु DEFT$_3$ (unmetrical)
297 c. जातीशन्त°] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; जातीश त°BT$_V$ **298 a.** जातीश°] ADEF
GT$_1$T$_3$T$_V$; जातीशं B; शान्तीश° C; शातीश T$_2$ **298 b.** चान्नदोषहृत्] DEFT$_2$T$_3$;
च न दोषहृत् ACGT$_1$; चान्व दोषहृत् B; चान्नदोषकृत् T$_V$ **298 c.** गणान्नं गणिकान्नं]
ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; गणान्न गणिकानां BT$_V$ **299 a.** पतितान्नं च] ABCDGT$_1$T$_2$T$_3$
T$_V$; पतितानाञ्च EF **299 b.** विक्रयान्नं] ADEGT$_1$T$_2$T$_3$; वृषभोजन B; विक्रियान्नं
C; विक्रयाञ्चन्न F; पतितान्नं T$_V$ **299 c.** वेश्यान्नमन्त्यजान्नं] *conj.*; वैश्यान्नमन्त्य-
जान्नं ACDGT$_1$T$_2$T$_3$; वैश्यानामन्यजानां BT$_V$; वैश्यान्नमन्त्यजानां E, Not clear in
F

रजस्वलान्नं नादद्याच्छिन्नाङ्गानां च वर्जयेत्।
गोपालमालाकारान्नं भाट्टागापणभोजनम्॥ ३००॥

यद्येवमादिवर्गाणामन्नमद्यात्प्रमादतः।
सहस्रं बहुरूपस्य कामतो द्विगुणं चरेत्॥ ३०१॥

यस्तु जीवति चौर्येण गोसुवर्णापहारतः।
ब्रह्मस्वं हरते यस्तु स विप्रो गण उच्यते॥ ३०२॥

मृते भर्तरि या नारी रहस्यं कुरुते पतिम्।
निस्सारयति या गर्भं गणिका सेति गीयते॥ ३०३॥

वृषलीत्युच्यते नारी या पतिव्यभिचारिणी।
तां ज्ञात्वा क्षमते यस्तु स विप्रो वृषलीपतिः॥ ३०४॥

वामाद्याः पतयः शाक्यपादार्थिककपालिनाम्।
अजातोऽधिपतिर्ज्ञेयस्त्रयीनैष्ठिकलिङ्गिनाम्॥ ३०५॥

तदन्नभोजने शुद्धिर्जातिसंपर्कशुद्धिवत्।

305–06. वामाद्याः पतयः शाक्य पादार्थिककपालिनाम्।
अजातोऽधिपतिः प्रोक्तस्त्रयीनैष्ठिकलिङ्गिनाम्॥
तदन्नभोजने शुद्धिर्जातिसंपर्क शुद्धिवत्।
किंत्वैन्दवव्रतप्रान्ते कापाल्यन्नाशने मतम्॥
Mṛgendracaryāpāda 112, 113, p. 244. See also, with variant readings, Appendix 26:6–7.

---

306. तदन्नभोजने … कपाल्यन्नाशने मतम् *om.* C.

---

300 ab. नादद्याच्छिन्नाङ्गानां] ACDEFGT_1T_3; नाश्नीयादंचरन्नं B; नादद्याश्छिन्नांगान्नं T_2; नश्नीयात्चतुरन्नं T_V **300 d.** भाट्टागापण°] DEFT_1T_2; भट्टकापण° BT_V; भट्टागापण° ACGT_3 **301 a.** वर्गाणाम्] Σ; मार्गाणाम् B **301 d.** चरेत्] BCD$T_1T_2T_V$; भवेत् AEFGT_3 **302 b.** °पहारतः] BCD$T_1T_2T_V$; °पहारकः AGT_3; °पहाशकः E; °हाशकः F (unmetrical) **303 d.** सेति] BCDT_2T_V; सा तु AEFGT_3; °सोति T_1 **305 ab.** शाक्यपादार्थिक°] ADFG$T_1T_2T_3$; शात्त्या पदार्थिक° BE; शत्त्यपादार्थिक° C; शाक्क्या पदार्थिक° T_V **305 c.** °धिपतिर्ज्ञेय°] F; °धिपतिर्ज्ञेयो° AG; °धिपतिज्ञेय° BCDE$T_1T_2T_3$; °धिपतिज्ञेया° T_V **305 d.** °स्त्रयी] ABCEF$T_1T_2T_3T_V$; स्त्रियो D **306 a.** तदन्न°] Σ; तदन्नं T_V

किंचैन्दवं व्रतं प्रान्ते कापाल्यन्नाशने मतम्॥ ३०६॥

ईशानस्य जपेल्लक्षं तत्संकरविशुद्धये।
कापालिसंकरे त्रीणि लक्षाणि कृतनिश्चयः॥ ३०७॥

द्वावेवाश्रमिणौ भोज्यौ गृहस्थब्रह्मचारिणौ।
अभोज्यमन्ययोरन्नं तथा चैवान्यलिङ्गिनाम्॥ ३०८॥

प्रमादाद्यदि भुङ्क्तेऽसौ बहुरूपायुताच्छुचिः।

यद्वा—

मन्त्रिणोऽन्नं न भोक्तव्यमन्येषां लिङ्गिनामपि॥ ३०९॥

भुक्त्वानुरोधाज्जप्तव्यः शतं लिङ्गेश्वरो मनुः।
ईश्वरो बहुरूपस्तु परिव्राजकलिङ्गिनाम्॥ ३१०॥

तथा पाशुपतानां तु वक्त्रो वैमललिङ्गिनाम्।
प्रमाणलिङ्गिनां चैव सद्यस्तापसलिङ्गिनाम्॥ ३११॥

---

307. ईशानस्य जपेल्लक्षं तत्सङ्करविशुद्धये।
कापालिसंक्रमे त्रीणि लक्षाणि कृतसंयमः॥
Mṛgendracaryāpāda 114, p. 244. See also, with variant readings, Appendix 26:8.

308. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 2:11c–12b.

309c–14. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 7:25c–31b.

---

306. verses 306c–307d comes after verse 309b in T_V.
309. After 306ab the following passage occurs in manuscript B: द्वावेवाश्रमिणौ ··· बहुरूपायुताच्छुचिः which occurs after 309ab in other manuscripts.
311c–12. प्रमाणलिङ्गिनां चैव ··· तथावग्रहलिङ्गिनां *om.* ACG(eyeskip)

---

306 c. किंचैन्दवं व्रतं] $AEGT_3$; द्वावेव चान्द्र व्रतं B; किञ्चैन्दवस्य तं DT_1T_2; किञ्चैन्दवं व्रश्चम्त्र F^{ac}; किञ्चैन्दवं व्रतं F^c; द्वावेन्द्रवव्रतं T_V **307 c.** कापालि°] *conj.*; कपालि° B DFT_1T_2; कपाली° $ACEGT_3T_V$ **308 a.** द्वावेवा°] $ACDGT_1T_2T_3$; किंचैवा° BT_V; EF **308 c.** अन्ययोरन्नं] $ACDGT_1T_2T_3$; अन्नयोरन्नं BT_V; अन्ययोरन्यं द्लापेसा° EF **309 a.** भुङ्क्ते] $ABCEFGT_1T_2T_3$; भुक्ते DT_V **309** यद्वा *om.* T_3 **309 c.** मन्त्रिणोऽन्नं न भोक्तव्यम्] $ADEFGT_1T_2T_3$; त्रिणेत्रं भोक्तव्यम् B (unmetrical); मन्त्रिणो भोक्तव्यम् C (unmetrical); मन्त्रिणेन्नन्नभोक्तव्यम् T_V **310 a.** भुक्त्वानुरोधाज्] EFT_2T_3; भुक्त्वा नरोऽयं AG; भुक्तानुरोधा BC; भुक्त्वा नरोयाज्° DT_1T_V **310 b.** मनुः] $ADGT_1T_2T_3T_V$; मनुम् BCEF **311 a.** तथा] Σ; तासां B

श्वेतरक्तपटानां तु वामदेवः प्रभुः स्मृतः।
अन्येषां लिङ्गिनां चैव तथावग्रहलिङ्गिनाम्॥ ३१२॥

कपाललिङ्गिनो ये तु अभोज्यास्ते प्रकीर्तिताः।
तेषां भुक्त्वा प्रमादात्तु पुनर्दीक्षां तु कारयेत्॥ ३१३॥

यो यो यस्य तु लिङ्गस्य ईश्वरः परिकीर्तितः।
तेन लिङ्गसमुद्धारो निक्षेपोत्क्षेपकर्मणा॥ ३१४॥

द्विविधो ब्रह्मचारी तु भौतिको नैष्ठिकस्तथा।
नैष्ठिकस्याप्यभोज्यं तु यस्य स्यात् स्त्रीपरिग्रहः॥ ३१५॥

शैवस्यान्नं न भुञ्जीत चाज्ञातस्य कथञ्चन।
कृत्वोपसदनं ये तु शैवाचार्यस्य कस्यचित्॥ ३१६॥

भवन्ति त्वागमाभिज्ञा विज्ञेयास्ते पुनर्भुवः।
स्वयम्भुवो ये कथिता द्विधा तु समवस्थिताः॥ ३१७॥

न तेषां भोज्यमन्नं तु भुक्त्वा शुद्धिस्तु पूर्ववत्।

---

315. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara:* see Appendix 7:47c–48b. Cf. also *Kiraṇa* 38:14cd.

316ab. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara:* see Appendix 7:38cd.

316c–18b. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara:* see Appendix 7:44c–46b.

---

312 a. °पटानां] EF$T_1T_2T_3T_V$; °पदानां B; वटानां D **312 d. तथाव**] B; तथाच DEF$T_1T_2T_3T_V$ **313 a. कपाल**] Σ; कपोल B **313 d. दीक्षां तु**] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; दीक्षायान्तु EF (unmetrical) **314 a. यो यो लिंगन्तु यस्य तु** F^{ac}; यो यो यस्य तु F^{c} **314 d. निक्षेपोत्क्षेपकर्मणा**] *conj.*; निक्षेपोत्क्षेपकर्मणाम् ACDEFG$T_1T_2T_3$; निक्षेपेत्क्षेपकर्मणाम् B; निक्षिपेत्क्षेमकर्मणाम् T_V **315 a. द्विविधो**] AFGT_3T_V; द्विविधौ BCDT_1T_2; द्विविधे E **315 c. नैष्ठिकस्याप्यभोज्यं तु**] *conj.*; नैष्ठिकश्वाप्यभोज्यस्तु AEFGT_1T_2; नैष्ठिकस्यास्य भोज्यस्तु B; नैष्ठिकस्याप्यभोज्यस्तु CDT_V; नैष्टिकश्वाकस्यचित् Here T_3 omits one and a half verse and scribe got confused. **315 d. परिग्रहः**] Σ; परिग्रहा C **316 b. चाज्ञातस्य**] BCEFG$T_1T_2T_V$; नाज्ञातस्य A; चाज्ञातक D **316 b. कथञ्चन**] ABCDEFT_1T_V; शतज्ञपेत् T_2 **316 c. कृत्वोपसदनं**] *conj.*; कृत्वोपमर्दनं Σ **317 a. भवन्ति त्वागमाभिज्ञा**] ABCDEFGT_3T_V; भगवन्निगमाभिज्ञा T_1T_2 **317 b. पुनर्भुवः**] ACDEG$T_1T_2T_V$; पुनः पुनः B; भुकर्भवः F; पुनर्भवः T_3 **317 c. ये कथिता**] Σ; कथिता E (unmetrical) **317 d. समवस्थिताः**] Σ; समवस्थितः B **318 a. न तेषां भोज्यमन्नं तु**] ABDEFG$T_1T_2T_3$; तेषां भोज्यमनन्तन्तु C; नै तेषां भोज्यमन्नं तु T_V

विप्रो नृपान्नभोजी चेत् घोरमन्त्रशतं जपेत्॥ ३१८॥

वैश्यान्नभोजने विप्रो जपेद्घोरसहस्रकम्।
भुक्त्वा त्वकामाच्छूद्रान्नं प्राजापत्यं समाचरेत्॥ ३१९॥

भुङ्क्ते चैकदिनादूर्ध्वं क्रमात् कृच्छ्रत्रयं चरेत्।
मासादूर्ध्वं तु तद्भुक्तौ शूद्रत्वमुपजायते॥ ३२०॥

तत्पादपादहीनं तु क्षत्रवैश्यौ यथाद्विजः।
भुक्त्वान्नमन्त्यजातेस्तु कष्टमार्गे तथापदि॥ ३२१॥

कामाद्घोरसहस्रं तु जपेदर्धमकामतः।
योऽन्नमामन्त्रितो भुङ्क्ते यस्य वर्णस्य दीक्षितः॥ ३२२॥

तज्जातीशस्वजातीशौ जस्त्वैकत्र विशुद्ध्यति।
एको द्वौ च त्रयश्चैव दिवसास्तस्य शुद्धये॥ ३२३॥

क्षत्रविट्शूद्रजातीनां जपध्यानक्रमेण तु।
अष्टमङ्गलके भुक्त्वा सीमन्तोन्नयने तथा॥ ३२४॥

द्विधापि सूतके भुक्त्वा जपेद्घोरसहस्रकम्।
नामधेये च निष्क्रामे तथान्नप्राशने मतम्॥ ३२५॥

चौले व्रते च गोदाने विवाहे च शतं जपेत्।

321c–22b. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:113c–14b.

322c–24b. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 7:15c–17b.

---

318 c. अन्नभोजी चेत्] $AEGT_3$; अन्नं भुक्त्वा चेत् $BCDT_1T_2T_V$ **320 c.** ऊर्ध्वं] $ABDEFGT_3T_V$; ऊर्ध्वौं C; ऊर्ध्वे T_1T_2 **321 c.** अन्त्यजातेस्तु] $ACDEFGT_1T_2T_3$; अन्यजातेस्तु BT_V **321 d.** कष्टमार्गे तथापदि] $BDEFGT_2T_3T_V$; कृष्टमार्गे तथापदि AT_1; कष्टमार्गे तथापतिः C **322 b.** जपेदर्धमकामतः] Σ; जपेदर्धन्तु कामतः T_3 **322 c.** योऽन्नमामन्त्रितो] AGT_1T_V; योन्नाममन्त्रितो BE; योन्नं नामन्त्रितो CD; यो- न्नामामन्त्रितो F; योन्नमामन्त्रिते T_2; योन्नौमन्त्रितो T_3 **323 a.** तज्जातीश°] Σ; तज्जातीय° B **323 c.** एको द्वौ च] $AEFGT_1T_2T_3$; एको द्वौ वा BD; एको एवा C; एते द्वौ वा T_V **323 d.** दिवसास्तस्य] Σ; दिवसात्तस्य A **324 b.** °ध्यानक्रमेण तु] $ABCDGT_1T_2T_3T_V$; °ध्यानमकर्मणौ EF **325 a.** द्विधापि] $ABCDGT_3T_V$; द्विधाभि EF; द्विधाधि T_1T_2 **325 b.** जपेत्घोर] Σ; जपेत् T_V (unmetrical) **326 b.** विवाहे च शतं जपेत्] Σ; विवाहे च शतं जपेत्। शिवश्राद्धे यथा भुङ्क्ते सपिण्ड्यां च तदर्धकम् B

चतुर्थिकान्नं भुक्त्वा तु सहस्रं परिवर्तयेत्॥ ३२६॥

पाकयज्ञे हविर्यज्ञे सोमयागे शतं जपेत्।

[१३.४ नवश्राद्धादिदोषनिर्णयः]

नवश्राद्धे यदा भुङ्क्ते तदा घोरायुतं जपेत्॥ ३२७॥

एकोद्दिष्टे सकृच्छ्रं तु दक्षिणस्यायुतं जपेत्।
अयुतं मासिके भुक्त्वा सपिण्ड्यां च तदर्धकम्॥ ३२८॥

तदूर्ध्वं श्राद्धकाले तु भुक्त्वा घोरशतं जपेत्।
शिवश्राद्धे यदा भुङ्क्ते दोषस्तत्र न विद्यते॥ ३२९॥

तत्राप्याहुः क्वचित्केचित् प्रायश्चित्तं गुरूत्तमाः।
एकोद्दिष्टेऽयुतं शैवे मासिके तु सहस्रकम्॥ ३३०॥

उक्तस्थानेषु यो भुङ्क्ते जीर्णे स्नात्वा पुरोक्तवत्।
प्रायश्चित्तं विधायैव यजेदीशं न चान्यथा॥ ३३१॥

[१४ मतान्तरावलम्बिभिः सह सम्पर्कः *]

वामदक्षिणकौलैश्च न सम्पर्कः कपालिभिः।

---

332. Cf. *Vāthula*: see Appendix 45:43c–44b.

---

327 नवश्राद्धादिदोषनिर्णयः C; श्राद्धभोजननिषेधम् F; श्राद्धभोजननिषेधम् E; निमन्त्रणभोक्ता शिवार्चनविषयम् T$_1$ These are given as marginal headings.
327c–28c. भुङ्क्ते तदा घोरायुतं … अयुतं मासिके *om.* T$_V$ (eyeskip)
328. एकोद्दिष्टे … सपिण्ड्यां च तदर्धकम् *om.* BE(eyeskip)

---

326 c. चतुर्थिकान्नं भुक्त्वा तु] AEFGT$_3$; चतुर्थिकान्ते भुक्त्वा चेत् B; चतुर्थीकानां भुक्त्वा चेत् CT$_2$; चतुर्थिकान्नं भुक्त्वा चेत् DT$_1$T$_V$ **327 c.** यदा] Σ; यथा E **327 d.** तदा घोरायुतं जपेत्] ACDFGT$_1$T$_2$T$_3$; सपिण्ड्यां च तदर्धकम् BE **328 d.** सपिण्ड्यां च] CDFT$_1$T$_2$T$_3$; सपिण्डस्य AG **329 d.** दोषस्तत्र] ABCDGT$_1$T$_2$T$_3$; वदेस्तत्र E; देस्तत्र F (unmetrical); दोषस्ततो T$_V$ **330 a.** तत्राप्याहुः] AG; अत्राप्याहुः BCDEF T$_1$T$_2$T$_3$T$_V$ **331 a.** यो भुङ्क्ते] Σ; ये भुक्ते C **331 b.** पुरोक्तवत्] ABEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; पुरोक्तमाः C; पुरोक्तवाक् D **331 d.** यजेदीशं] ABCDEGT$_1$T$_2$T$_3$; जेदीशं F (unmetrical); यजेदीशां T$_V$ **332 a.** कौलैश्च] A; कौळैश्च BEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; काळैश्च CD **332 b.** सम्पर्कः] T$_3$; संपर्क Σ

शतेन स्पर्शने शुद्धिर्भाषणाद्वै शतार्धतः॥ ३३२॥
पञ्चार्थकालवक्त्रैश्च विवादं न समाचरेत्।
सम्भाषणं तथा स्पर्शं दूरतः परिवर्जयेत्॥ ३३३॥
सांख्यैर्बौद्धैश्च चार्वाकैर्नग्नैः श्वेतपटादिभिः।
तथा भागवतैः सार्धं स्पर्शनं च विवर्जयेत्॥ ३३४॥
आलापादयुताच्छुद्धिर्द्विगुणात्स्पर्शने तथा।
न च द्वेषः प्रकर्तव्यो न विवादः कथञ्चन॥ ३३५॥
यः करोति स मूढात्मा द्व्ययुताच्छुद्धिमाप्नुयात्।

[१४.१ महापातकिदर्शनादि*]

पञ्चपातकयुक्तानां दर्शनं परिवर्जयेत्॥ ३३६॥
आलापादयुताच्छुद्धिर्द्विगुणात्स्पर्शने तथा।
शयने त्र्ययुताच्छुद्धिर्भोजने लक्षतः शुचिः॥ ३३७॥

---

333. Cf. *Vāthula*: see Appendix 45:48.

336c–37. Cf. *Vāthula*: see Appendix 45:44c–45.

335ab. आलापादयुता॰ … स्पर्शने तथा *om.* EFGT_3.

---

332 d. ॰र्भाषणाद्वै] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; ॰र्भाषणे द्वे B; ॰र्भाविनद्वै C **333 a.** पञ्चा-
र्थ॰] *conj.*; पञ्चार्ध॰ Σ **333 b.** विवादं] Σ; विपादम् C **333 d.** दूरतः] Σ; ज्ञानतः
T_V **334 a.** सांख्यैर्बौद्धैश्च] ABCDG$T_1T_2T_V$; संख्यैः शुद्धैश्च E; सांख्यै ⊔ द्धैश्च F;
सांख्यैर्बौद्धौश्च T_3 **334 b.** श्वेत] Σ; श्वैत D **334 c.** तथा भागवतैः] Σ; तथाऽभागव-
तः B **334 d.** विवर्जयेत्] BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; विसर्जयेत् AG **335 b.** ॰र्द्विगुणात्]
AD$T_1T_2T_V$; ॰र्द्विगुणं B; ॰र्द्विगुणा C **335 c.** द्वेषः] ABCG$T_1T_2T_3T_V$; द्वेषं DE
F **335 d.** विवादः] ABCDFG$T_1T_2T_3$; विवादं E; विषादा T_V **336 a.** यः] Σ;
यं E **336 d.** परिवर्जयेत्] ABCDEFGT_3T_V; पङ्क्तिवर्जयेत् T_1T_2 **337 ab.** आ-
लापादयुताच्छुद्धिर्द्विगुणात्स्पर्शने तथा] *em.*; आलापादयुताच्छुद्धिर्दर्शनाद्व्ययुतात्ततः। ⊔
द्विगुणात्स्पर्शने ततः A; आलापादयुताच्छुद्धिर्द्विगुणः स्पर्शने तथा B; आलापादयुता-
च्छुद्धिर्द्विगुणा स्पर्शने तथा C; आलापादयुताच्छुद्धिर्द्विगुणात् स्पर्शने ततः D$T_1T_2T_V$;
आलापादयुताच्छुद्धिर्दर्शनाद्व्ययुतात्ततः E; आलापादयुताद्दर्शनाद्व्ययुतात्ततः द्विगुणात् स्प-
र्शने ततः F; आलापादयुताच्छुद्धिर्दर्शनाद्व्ययुतात्ततः। द्विगुणात्स्पर्शने ततः G; आला-
पादयुताच्छुद्धिर्दर्शनाद्व्ययुतात्ततः। द्विगुणात्स्पर्शनेततः T_3 **337 c.** शयने] B; शयनात्
ADEFGT_3T_V; शताना CT_1T_2 **337 d.** भोजने लक्षतः] B; भोजनाल्लक्षतः ACDG
$T_1T_2T_3$; भोजना लक्षतः:EF; भोजनाल्लक्ष T_V

[१५ महापातकानि*]

ब्रह्महत्यासुरापानं स्तेयं गुर्वङ्गनागमः।
महापातकमित्याहुस्तद्योगात् पञ्चमं भवेत्॥ ३३८॥

[१५.१.१ ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तम्*]

हत्वाकामाद्द्विजं सद्यो गवां गोष्ठे जपेत्तदा।
गोमध्यं गोष्ठमित्याहुर्गोसहस्रेण संमितम्॥ ३३९॥

गोसहस्रादधो गोष्ठं ब्रह्मन् सामान्यमुच्यते।
गोमध्ये मण्डलं प्रोक्तं सौरभेयं तु तत्स्मृतम्॥ ३४०॥

सुरभ्यो यत्र पूज्यन्ते एकादश सवत्सकाः।
अष्टदिक्षु स्थिता ब्रह्मन् तिस्रो मण्डलमध्यगाः॥ ३४१॥

तासां मध्ये च वृषभः स्वयमेव व्यवस्थितः।
देव्यः कामदुघाद्यास्ताः सुरभ्यस्तत्पदात्मिकाः॥ ३४२॥

मण्डलं चाष्टहस्तन्तन्नवधा दशधा भवेत्।

---

338. Cf. *Kiraṇa*: see Appendix 14:2 (also *Manusmṛti* 11:55; *Yājñavalkyasmṛti* 3:227.)

339ab. Cf. *Kiraṇa*: see Appendix 14:3ab. Cf. *Tilakapārameśvara*: Appendix 21:13cd. Cf. also *Vāthula*: Appendix 44:34cd.

339c–43. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 4:2c–7b.

---

338 b. गुर्वङ्गनागमः] ACDG$T_1T_2T_3T_V$; गुर्वंगनागमम् B; गर्वंगनागमः EF **338 c. महापातकम्**] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; पञ्चपातकम् C; महापातक D **338 d. तद्योगात्**] ACDEFG$T_1T_2T_3$; तद्योगं B; तद्योग T_V **339 ab. °द्विजं सद्यो गवां**] ACDEFGT_3; °द्विजो सद्य गवा BT_V; °द्विजं सद्यं गवां T_1T_2 **339 b. जपेत्तदा**] ABDG$T_1T_2T_3$; जपेत्ततः C; कवेत्तदा EF **339 c. गोमध्यं**] Σ; गोमध्ये B **339 d. सम्मितम्**] ACDFG$T_1T_2T_3T_V$; संमतम् B; सन्मिताः E **340 a. गोसहस्रादधो**] *conj.*; गोसहस्रादयो ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; होडाविस्रादयो C; गोसाहस्रादयो D **340 b. सामान्य°**] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; सामारु° EF **340 c. गोमध्ये**] BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; गोर्मध्ये AG **341 a. पूज्यन्ते**] Σ; पूज्यन्त B **341 c. अष्ट दिक्षु**] ACGT_3; अष्टौ दिक्षु BDEF$T_1T_2T_V$ **342 a. वृषभः**] ABCDEFGT_1T_2; वृषभं T_3T_V **342 c. °कामदुघा**] ABCEFGT_2T_3; कामदुहा DT_V; कामदुपा T_1 **342 d. °स्तत्पदात्मिकाः**] BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; °स्तपदात्मिकाः AG **343 ab. °चाष्टहस्तन्तन्नवधा दशधा भवेत्**] T_1T_2; °चाष्टहस्तं वा नवधा दशधा भजेत् C; °चाष्टहस्तान्तं नवधा दशधा भजेत् AG; °चाष्टनवधा दशद्वादशधा भवेत् B; °चात्महस्तश्चन्तन्नवधा दशधा भजेत् D; °चाष्टहस्तन्तन्नवधा दशधा भजेत् EFT_3; °चाष्टभागन्तु नवधा दशधा भवेत् T_V

चतुरस्रं चतुर्द्वारं चतुर्वर्णसवीथिकम्॥ ३४३॥

कामधुग्मध्यमे पूज्या जगद्योनिस्तु दक्षिणे।
उत्तरेऽमोघमाता च प्राच्यां तु वृषभाग्रतः॥ ३४४॥

†जगद्धृदयता चैव सावित्रीमन्त्रमुच्चरन्†।
प्राच्यां जगद्धिते स्वाहा आग्नेयाममृते स्वाहा॥ ३४५॥

तेजोमालिनी याम्ये तु नैर्ऋत्यां च जगद्धिता।
वारुण्यां सर्वशक्तिस्तु सर्वलोकसजीवनी॥ ३४६॥

वायौ सौमे च वरदे स्वाहा स्वाहादितः क्रमात्।
सर्वतेजःसंहारिणि स्वाहा श्वेतवृषाग्रतः॥ ३४७॥

अत्र मन्त्राः, यथा—

ओं कामदुघे स्वाहा। मध्यकमलदक्षिणे ओं जगद्योनि स्वाहा।
उत्तरे ओं अमोघमातः स्वाहा। †प्राच्यां †वृषभ कर्णिकायां ओं जगद्धृ-

---

344–47. कामधुग्मध्यमे ··· श्वेतवृषाग्रतः *om.* ACDEFG$T_1T_2T_3$.

---

343 c. चतुर्द्वारं] Σ; चतुर्भारं C 343 d. सवीथिकम्] ADEFGT_2T_3; अवीथिनम् B; सुवीथिकम् C; सवीथिकाम् T_1; सवीथिनम् T_V 344 a. कामधुग्मध्यमे पूज्या] T_V; कामयुग्मध्यमे पूज्यो B 345 ab. जगद्धृदयता चैव सावित्रीमन्त्रमुच्चरन्] B; जगद्धृदयायाचैवस्वचिन्तमन्त्रमुच्चरेत् T_V 345 cd. प्राच्यां जगद्धितेस्वाहा आग्नेयाममृते स्वाहा] T_V; प्राच्यां जगतः स्वाहा आग्नेय्याममृते स्वधा B 346 a. तेजोमालिनी] *conj.*; तेजोमालिनि BT_V 346 b. जगद्धिता] *conj.*; जगद्धिते BT_V 346 °सजीवनी] *conj.*; °सज्जीवनम् BT_V 347 a. वायौ] *conj.*; वासो BT_V 347 b. स्वाहा स्वाहादितः] B; स्वाहात्यादि ततः T_V 347 cd. सर्वतेजःसंहारिणि स्वाहा श्वेतवृषाग्रतः] *conj.*; सर्वतो जगसंहारीं स्वाहाश्वेताष्टमाग्रतः B; सर्वतेजस्संहारिणस्वाहोश्वेतवृषाग्रतः T_V 347 अत्र मन्त्रा यथा ADEFG$T_1T_2T_3$; कर्तृमन्त्रः B; अत्र मन्त्र यथा C; मात्रमन्त्रं T_V 347 ओं कामदुघे स्वाहा] AEFGT_3; मध्ये कामदुहे स्वाहा BT_V; ओं कामदुहे स्वाहा CD; ओं कामदुघे नमस्वाहा T_1T_2 347 मध्यकमलदक्षिणे ओं जगद्योनि स्वाहा] AEFGT_3; दक्षिणे जगद्योनि स्वाहा BT_V; मध्यकमथदक्षिणे ओं जगद्योनि स्वाहा C; मध्यकमथदक्षिणे ओं गजद्योनि स्वाहा D; मध्यकमलदक्षिणे ओं जगद्योनिस्वाहा। वारुण्यां। ओं शिवशक्तिस्वाहा। वायव्यां। ओं सर्वलोकसञ्जीवनि स्वाहा। कौबेर्यां। ओं वरदेस्वाहा। ऐशान्यां। ओं सर्वतेजस्वाहा। दक्षिणस्यां ओं तेजोमालिनिस्वाहा नैऋते। ओं जगद्धेतोस्वाहा। वायव्यां। T_1T_2(eyeskip) 347 उत्तरे ओं अमोघमातः] ACDEGT_3; उत्तरे लोकमातुः BT_V; not clear in F; ओं उत्तरे। ओं अमोघमातस्वाहा। T_1T_2

दये स्वाहा। प्राच्यां जगद्धिते स्वाहा। आग्नेय्यां अमृते स्वाहा। दक्षिणस्यां ओं तेजोमालिनि स्वाहा। नैऋत्यां जगद्धेतो स्वाहा। वारुण्यां शिवशक्ति स्वाहा। वायव्यां सर्वलोकसञ्जीवनि स्वाहा। कौबेर्यां वरदे स्वाहा। ईशाने सर्वतेजस्संहारिणि स्वाहा। वृषभस्याग्रतः स्रव स्रव गल गल भुलु भुलु अमृतं भवतु स्वाहा इति सर्वाः सवत्सकाः।

इति धेनुमण्डलपूजनम्।

[१५.१.२ सुरापानप्रायश्चित्तम्]

---

347. सुरापानप्रायश्चित्तम् This is given as a heading in the margin by EFT_3.

---

347 प्राच्यां वृषभकर्णिकायां ओं जगद्धृदये स्वाहा] AGT_3; प्राच्यां वृषभकर्णिकाय स्वाहा BT_V; प्राच्यां वृषभकर्णिकां ओं जगद्धृतिये स्वाहा C; प्राच्याम् ऋषभकर्णिकाम् ओं जगद्धृतये स्वाहा D; प्राच्यां वृषभकर्णिकायां जगद्धृदये स्वाहा EF; प्राच्यां। वृषकर्णिकां। ओं जगद्धृदये स्वाहा T_1T_2 **347** प्राच्यां जगद्धिते स्वाहा] AEFG; जगद्धृदये स्वाहा BT_V; प्राच्यां ओं जगद्धिते स्वाहा CDT_1T_2; प्रतीच्यां ओं जगद्धिते स्वाहा T_3 **347** आग्नेय्यां अमृते स्वाहा] AEG; आग्नेय्यां अमृतेश्वरी स्वाहा BT_V; आग्नेय्यां ओं अमृते स्वाहा CD$T_1T_2T_3$; आगनय्याम् अमृते स्वाहा F **347** दक्षिणस्यां ओं तेजोमालिनि स्वाहा] AD$T_1T_2T_3$; दक्षिणे तेजामालिनी स्वाहा B; दक्षिणस्यां तेजोमालिनी स्वाहा CEFG; दक्षिणे तेजोमालिनि स्वाहा T_V **347** नैऋत्यां] BT_V; नैऋत्यां ओं CDT_1T_2; नैऋते AGT_3; नैऋतो EF **347** वारुण्यां शिवशक्ति] AEFGT_3; वारुण्यां शिवशक्तये BT_V; वारुण्यां ओं शिवशक्ति CDT_1T_2 **347** वायव्यां सर्वलोक सञ्जीवनि स्वाहा] AFG; वायव्यां ओं सर्वलोक सञ्जीवनी स्वाहा CDT_1T_2; वायव्यां सर्वलोक जननी स्वाहा B; वायव्यां सर्वलोकसञ्जीविनी स्वाहा ET_3T_V **347** कौबेर्यां] BEFGT_V; कौबेर्यां ओं CD$T_1T_2T_3$; *om.* A **347** ईशाने सर्वतेजस्संहारिणि स्वाहा] BT_V; ऐशान्यां सर्वतेजस्संहरत्स्वाहा AG; ऐशान्यां ओं सर्वतेज संहारिणी स्वाहा CDT_1T_2; ईशान्यां सर्वतेज संहरत् स्वाहा E; ऐशान्यां सर्वतेज संहरत् स्वाहा FT_3 **347** वृषभस्याग्रतः] ACDEFG$T_1T_2T_3$; वृषाग्रतः BT_V **347** स्रव स्रव गल गल भुलु भुलु अमृतं भवतु स्वाहा] AF; ओं स्रुव स्रुव गळ भुळ गुळु अमृतं भवतु स्वाका C; ओं स्रुव स्रुव गळ गळ भुळु भुळु अरं भवतु स्वाहा B; ओं स्रुव स्रुव गळ भुळु भुळु अदृतं भवतु स्वाहा D; स्रव स्रव गळ इन्दु भुदे अमृतं भवतु स्वाहा E; ओं स्रुव स्रुव गळ गळ भुळु अमृतं भवतु स्वाहा T_1T_2; स्रव स्रव गळ भळु भळु अमृतं भवतु स्वाहा T_3; ओं स्रुव स्रुव गळ गळ भुळु भुळु अमृतं भवतु स्वाहा T_V; स्रव स्रव गळ गळ भुळु भुलु अमृतं भवतु स्वाहा G **347** इति सर्वाः सवत्सकाः] AG; इति सर्वासांवत्सकान् यजेत् BT_V; इति सर्वासांसत्सकाः D; *om.* C; इति सर्वस्यां वत्सकाः E; इति सर्वाण्यांवल्कका: F; इति सर्वां वत्सकाः T_1T_2; इती सर्वा सावत्सका T_3 **347** इति धेनुमण्डलपूजनम्] ACDEFG$T_1T_2T_3$; इति धेनुमण्डलपूजा समाप्ता BT_V

पीत्वाकामात् सुरां वामं शिवहर्म्ये जपेत्तदा।
सामान्यवाचकं ब्रह्मन् एकलिङ्गं शिवालयम्॥ ३४८॥
मण्डलं तु विशेषोऽत्र शिवालयमुदाहृतम्।
पूज्यन्ते यत्र विधिना शिवाः सृष्टिपुरस्सराः॥ ३४९॥
एक एव स्थितो मध्ये व्योमव्यापी महाशिवः।
तस्य सृष्टिशिवः पार्श्वे दक्षिणे समवस्थितः॥ ३५०॥
स्थितः स्थितिशिवो वामे कर्णिकायां शिवासने।
ऐशान्यां तस्य दिग्भागे संहाराख्यः शिवः स्थितः॥ ३५१॥
अनुग्रहशिवः प्राच्यामाग्नेय्यां मुक्तिदः शिवः।
तिरोभावशिवो दक्षे राक्षसे भूतिदः शिवः॥ ३५२॥
मूर्तिमूर्तिशिवाः स्थाप्या दिक्षु शेषास्त्वनुक्रमात्।
मण्डलं कल्पनीयं तत् पूर्ववच्चतुरश्रकम्॥ ३५३॥

348ab. Cf. *Kiraṇa*: see Appendix 14:3cd. Cf. also *Vāthula*: Appendix 44:35ab.

349–53b. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 5:3c–7b.

350ab. एक एव स्थितो … महाशिवः *om.* A.

350c–53. तस्य सृष्टिशिवः … ओं व्योमव्यापिने महाशिवाय नमः *om.* D.

353cd. मण्डलं कल्पनीयं … °चतुरश्रकम् *om.* A; मण्डलं G The following mantra is then omitted in G.

---

348 a. °कामात् सुरां वामां] ABCGT_V^{ac}; °कामान् सुरां वामां DT_3; °कामात् स्वरं
वामां EF; °कामात् सुरां वामा T_1T_2; कामात् सुरां वानं T_V^c **348 b.** जपेत्तदा] ACD
EFGT_1T_2; जपेत्ततः BT_3T_V **348 c.** सामान्य] ACDEGT_1T_V; परमा B; सामान्यं
FT_3; सामान्या T_2 **349 a.** तु] Σ; न D **350 a.** एक एव स्थितो] CDEFGT_3;
एक एव स्थिता BT_V; ⊔ स्थितो T_1T_2 **350 b.** °व्यापी महाशिवः] EFGT_3; °व्या-
पिमहामनुः B; °व्यापि महाशिवः CT_V; °व्यापि महाशिवाय नमः D; व्यापि ⊔
शिवः T_1; व्या ⊔ शिवः T_2 **350 c.** तस्य सृष्टिशिवः] ACEFG$T_1T_2T_3$; तस्य सृष्टिः
शिवं B; तस्यजं सृष्टिशिव T_V **350 d.** समवस्थितः] ACEFG$T_1T_2T_3$; समवस्थितम्
BT_V **351 a.** स्थितः स्थितिशिवो] AEFGT_3; स्थितिं शिवोत्कटे B; स्थितस्थिति C;
स्थिति स्थितिशिवो T_1T_2; स्थितिशिवो T_V **351 b.** कर्णिकायां] Σ; कर्णि कर्णिकायां
T_V (unmetrical) **351 d.** स्थितः] ACEFG$T_1T_2T_3$; स्मृतः BT_V; **352 a.** अ-
नुग्रहशिवः] Σ; अनुग्रहश्शिवः B **352 b.** मुक्तिदः] AEFG$T_1T_2T_3T_V$; मूर्तिद BC
352 c. शिवो] Σ; शिरो T_3 **353 a.** मूर्तिमूर्तिशिवाः] ACEFGT_2T_3; भुक्तिमुक्तिशिवं
B; मूर्तिमूर्तिशि --- T_1; मुक्तिमूर्ति शिव T_V **353 b.** दिक्षु] Σ; दीक्षा T_3 **353 म-**
ण्डलं] G; मण्डपं BEF$T_1T_2T_3T_V$; मण्टपं C

अत्र मन्त्रा यथा—

ओं व्योमव्यापिने महाशिवाय नमः। ओं भव भव सृष्टिशिवाय नमः। ≪ ओं भवोद्भव स्थितिशिवाय नमः। ≫ ओं मुञ्च मुञ्च संहारशिवाय नमः। ओं सर्वभूतसुखप्रद अनुग्रहशिवाय नमः। ओं नमः शिवाय नमो नमः ओं मुक्तिदशिवाय नमो नमः। ओं प्रथम प्रथम तिरोभावशिवाय नमः। ओं शिव शिव सर्वदभूतिदशिवाय नमः। नमो नमः शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः। नमो नमः शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः। नमो नमः शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः। इति शिवालयमण्डलम्॥

[१५.१.३ स्वर्णस्तेयप्रायश्चित्तम्]

---

353. स्वर्णस्तेयप्रायश्चित्तम् This is given as a heading in the margin by EFT_3.

---

353 अत्र मन्त्रा यथा] $BEFT_1T_2T_3T_V$; *om.* A; अत्र मन्त्र यथा C **353** ओं व्योमव्यापिने ··· अनुग्रहशिवाय नमः] *om.* A **353** व्योमव्यापिने महाशिवाय] CFT_3; हां व्योमव्यापिने महाशिवाय T_V; ह्रां व्योमव्यापिने महाशिवाय B; व्योमव्यामव्यापिने महाशिवाय E; व्योमव्यापिने शिवाय T_1T_2 **353** ओं मुञ्च मुञ्च] $T_1T_2T_V$; ओं मुञ्च B; मुञ्च मुञ्च C; स्थिति मुञ्च मुञ्च D; स्थिति ओं मुञ्च मुञ्च EFT_3 **353** ओं सर्वभूतसुखप्रद अनुग्रहशिवाय नमः] $CDEFT_1T_2T_3$; *om.* ABT_V **353** ओं नमः शिवाय नमो नमः] *conj.*; नमः शिवाय नमो नमः A; ओं नमो नमः शिवाय B; ओन्नमश्शिवाय ओन्नमश्शिवाय नमो नमः ओं EFT_3; *om.* CD; ओं नमश्शिवाय ओन्नमो नमश्शिवाय नमोनमः T_1T_2; ओन्नमोनमशिवाय मूर्तिशिवाय नमः ओं शिवायनमः T_V **353** ओं मुक्तिदशिवाय नमो नमः] $DEFT_1T_2T_3$; मुक्तिदशिवाय नमो नमः A; मूर्तिशिवाय नमः B; ओं उक्तिदशिवाय नमो नमः C; मुक्तिमुक्तिशिवाय नमः T_V **353** ओं प्रथम प्रथम तिरोभावशिवाय नमः] $CDEFT_1T_2T_3$; प्रथम प्रथम तिरोभावशिवाय नमः A; *om.* B T_V **353** ओं शिव शिव सर्वदभूतिदशिवाय नमः] EFT_3; शिव शिव सर्वदभूतिदशिवाय नमः A; ओं शिवा सर्वसर्वदभूतिदशिवाय नमः CD; *om.* BT_V; ओं शिव शर्व सर्वभूति शिवाय नमः T_1T_2 **353** नमो नमः शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः। नमो नमः शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः। नमो नमः शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः] *conj.*; नमः शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः। नमो नमः शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः। नमो नमः शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः A; ओं शिवाय नमः। मुक्तिर्मुक्तिशिवाय नमः B; ओं न्नमशिवाय नमः। ओन्नमो नमश्शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः CD; ओन्नमश्शिवाय मूर्तिमूर्ति शिवाय नमः। ओन्नमो नमश्शिवाय मूर्तिमूर्ति शिवायः। ओन्नमो नमश्शिवाय मूर्तिमूर्ति शिवाय नमः ET_3; ओन्नमश्शिवाय मुक्तिमुक्तिशिवायनमः। ओन्नमोनमश्शिवाय मुक्तिमुक्तिशिवाय नमः। ओन्नमोनमश्शिवाय मुक्तिमुक्तिशिवाय नमः। F; ओन्नमश्शिवाय मुक्तिमुक्तिशिवाय नमः। ओन्नमोनमश्शिवाय मूर्तिमूर्तिशिवाय नमः T_1; ओन्नमश्शिवाय मुक्तिमुक्तिशिवाय नमः। ओन्नमोनमश्शिवाय मूर्त्तिमूर्त्तिशिवाय नमः। ओन्नमोनमश्शिवायमूर्त्तिमूर्त्तिशिवाय नमः। T_2; *om.* T_V **353** शिवालयमण्डलम्] $ABDEFT_1T_2T_3$; शिवालयमण्डपम् C

कृत्वा स्तेयमकामात्तु घोरं पितृवने जपेत्।
श्मशानं यत्र दह्यन्ते जन्तवो जीववर्जिताः॥ ३५४॥

नासहस्रादधस्तत्स्यात् करवीरादिकस्य तु।
सामान्यवाचकमिदं विशेषो मण्डलं त्विह॥ ३५५॥

बहुरूपपदैरेव घोराद्यै रुद्रपश्चिमैः।
श्मशानमण्डले ह्येते चत्वारस्तु शिवाः स्मृताः॥ ३५६॥

अघोरः पद्ममध्यस्थः प्राच्यां घोरः प्रतिष्ठितः।
घोरघोरतरो याम्ये सर्वो वारुणदिक्स्थितः॥ ३५७॥

रुद्रस्तथोत्तराशास्थो मण्डलं तु चतुर्दलम्।
चतुष्प्रेतशिरोरूढाः सर्वे पूज्या विधानतः॥ ३५८॥

अत्र मन्त्रा यथा—

---

354 ab. Cf. *Kiraṇa:* see Appendix 14:4ab. Cf. also *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha:* Appendix 31:15cd.

354c–56b. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara:* see Appendix 6:1–2.

356c–58. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara:* see Appendix 6:4–6b.

---

354 a. अकामात्तु] ACDEFG$T_1T_2T_3$; अकामास्तु B; अकामस्तु T_V **354 c.** श्मशा-
नं] Σ; श्मशाने B **354 c.** दह्यन्ते] ABCDEFGT_3; दह्यन्तो $T_1T_2T_V$ **354 d.** जी-
ववर्जिताः] Σ; जीवजीविताः T_V **355 a.** °सहस्रादधस्तत्स्यात्] AFGT_1; °सहस्रा-
दयोऽस्तत्र्या B; °सहस्रादयस्वस्यात् C; °सहस्रादयस्तस्यात् DE; °सहस्रादधस्तस्यात्
$T_2T_3T_V$ **355 b.** °रादिकस्य तु] Σ; °रादि कस्यचित् C **355 c.** वाचकमिदं] Σ;
वाचमिदं T_3 **355 d.** मण्डलं त्विह] Σ; मण्डलान्वितः C **356 a.** पदैरेव] ABCDG
$T_1T_2T_3T_V$; °दैरेव EF (unmetrical) **356 b.** घोराद्यै] ABCG$T_1T_2T_3T_V$; घोराद्रै
D; घोराख्यै EF **356 d.** शिवाः स्मृताः] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; शिवार्थिताः C; शि-
वायुताः D **357 a.** पद्ममध्यस्थः] ABCT_V; पत्म मध्यस्थः DEFGT_3; मध्यस्थः T_1
(unmetrical); ⊔ मध्यस्थः T_2 **357 b.** प्रतिष्ठितः] ABCDFG$T_2T_3T_V$; प्रतिष्ठितं ET_1
357 cd. °तरो याम्ये सर्वो] AEGT_1T_2; °तरो याम्ये सर्वे BCD; °तरो यम्ये सर्वो
F; °तरे याम्ये सर्वो T_3; °तरो यामे सर्वे T_V **357 d.** वारुणदिक्स्थितः] Σ; व-
रुणदिक्स्थिता T_V **358 a.** °तथोत्तराशास्थो] ADG$T_1T_2T_3T_V$; °तथोत्तराशास्ते B;
°तथोत्तराशासो C; °ततोत्तराशास्तो E; °तथोत्तराशास्तो F **358 c.** °प्रेतशिरोरू-
ढाः] AEFG$T_1T_2T_3$; °प्रेताः शिवारूढाः B; °प्रेतशिवोरूढा CD; °प्रेतुशिवेरूढ T_V
358 अत्र मन्त्रा यथा] CDEFGT_1T_2; चक्रमन्त्रा यथा A; अत्र मन्त्राः B; विशेषतः
अत्र मन्त्रा यथा T_3; अतिमन्त्राः T_V

ओं अघोरेभ्यो नमः कर्णिकायाम्। ओं अथ घोरेभ्यो नमः पूर्वदले। ओं घोरघोरतरेभ्यश्च नमः याम्ये। ओं सर्वतश्शर्वसर्वेभ्यो नमः वारुणे। ओं नमस्ते अस्तुरुद्ररूपेभ्यो नमः उत्तरे। इति श्मशानमण्डलम्॥

[१५.१.४ गुरुस्त्रीगमनप्रायश्चित्तम्]

गुरुस्त्रीगमनं कृत्वा प्रमादाच्च जपेन्नरम्।
अग्निहोत्रगृहं ब्रह्मन् हूयन्ते यत्र वह्नयः॥ ३५९॥

नो सहस्राादधस्तत्स्यान्मोहात् सामान्यवाचकम्।
अग्निहोत्रगृहं त्वत्र विशेषो मण्डलं स्मृतम्॥ ३६०॥

त्रिभिः पदैस्तु देवस्य तद्धि तत्पुरुषस्य च।

359ab. Cf. *Kiraṇa*: see Appendix 14:4cd. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: Appendix 31:16ab. Cf. also *Vāthula*: Appendix 44:36ab.

359c–61. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 6:6b–8.

---

358. गुरुस्त्रीगमनप्रायश्चित्तम् This is given as a heading in the margin by EFT$_3$.

---

358 ओं अघोरेभ्यो नमः कर्णिकायाम्] CDT$_1$T$_2$; कर्णिकायां अघोरेभ्यो नमः AG; अघोरेभ्यकायाम् B; ओं अघोरेभ्यो नमः। कर्णिकायाम् CDT$_1$T$_2$; अघोरेभ्यो नमः कर्णिकायां EFT$_3$; अघोरेभ्यः कायाम् T$_V$ **358** ओं अथ घोरेभ्यो नमः पूर्वदले] CDT$_1$T$_2$; पूर्वदले ओं घोरेभ्यो नमः AG; अथ घोरेभ्यः पूर्वदळे BT$_V$; ओं घोरेभ्यो नमः पूर्वदळे EFT$_3$ **358** ओं घोरघोरतरेभ्यश्च नमः याम्ये] T$_1$T$_2$; याम्ये घोरघोरतरेभ्यश्च नमः AG; घोरघोरतरेभ्यो याम्ये BT$_V$; ओं अघोरघोरेभ्यश्च नमः याम्ये CD; घोरघोरेभ्यश्च नमः याम्येन्द्रं EF; घोरघोरेभ्यश्च नमः याम्ये T$_3$ **358** ओं सर्वतश्शर्वसर्वेभ्यो नमः वारुणे] CDT$_1$T$_2$T$_3$; वारुणे ओं सर्वतश्शर्वसर्वेभ्यो नमः AG; सर्वतः सर्वशर्वेभ्यो वारुणे B; सर्वतश्शर्वसर्वेभ्यो नमः वारुणे EF; सर्वतश्शर्वसर्वेभ्यो वारुणे T$_V$ **358** ओं नमस्ते अस्तुरुद्ररूपेभ्यो नमः उत्तरे] CD; उत्तरे नमस्ते रुद्ररूपेभ्यो नमः AG; नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्य उत्तरे BT$_V$; नमस्ते रुद्ररूपेभ्यो नमः उत्तरे EFT$_3$; ओं नमस्ते रुद्ररूपेभ्यो नमः। उत्तरे T$_1$T$_2$ **359 a.** कृत्वा] Σ; गत्वा B **359 b.** नरम्] ACEFGT$_3$; नरः BDT$_1$T$_2$T$_V$ **359 c.** ब्रह्मन्] AEFGT$_1$T$_2$T$_3$; ब्रह्म BCDT$_V$ **359 d.** हूयन्ते यत्र वह्नयः] ABCDGT$_1$T$_2$T$_3$; हूयन्ते यत्र वाह्नयः EF; हूयन्ते वह्नयः T$_V$ (unmetrical) **360 a.** सहस्राादधस्तत्स्या॰] FGT$_2$; सहस्राादयस्तत्स्या॰ AT$_1$; सहस्रदधास्तस्या॰ BET$_V$; सहस्राादथस्तस्या॰ C; सहस्राादधस्तस्मा॰ D; सस्राादयस्तस्यात्॰ T$_3$ **360 b.** सामान्य॰] Σ; स्यामन्य॰ T$_3$ **360 c.** ॰गृहं त्वत्र] *conj.*; ॰गृहस्तत्र A; ॰गृहं ब्रह्म B; गृहन्तत्र CDEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$ **360 d.** मण्डलं स्मृतम्] CDT$_1$T$_2$T$_V$; मण्डलः स्मृतः ABEFGT$_3$ **361 a.** पदैस्तु] ACDGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; देवैस्तु B; वन्दैस्तु E; पन्दैस्तु F

हरनेत्रत्रयाकारं विशेषस्त्विह कीर्त्यते॥ ३६१॥

पूर्वं वेदाश्रकं वृत्तं वारुणं याम्यमिन्दुवत्।
यत्र वै गार्हपत्योऽग्निर्देवस्तत्पुरुषः स्थितः॥ ३६२॥

आहवाग्निर्महादेवो रुद्रः स्याद्दक्षिणोऽनलः।
पश्चिमे पुरुषो देवो महादेवः पुरः स्थितः॥ ३६३॥

रुद्रस्तु दक्षिणे भागे मण्डलं परिकीर्तितम्।
पूज्यन्ते यत्र देवेशाः पुरुषे भुक्तिमुक्तिदाः॥ ३६४॥

मन्त्रा यथा—

ओं तत्पुरुषाय विद्महे गार्हपत्याय नमः पश्चिमे। ओं महादेवाय धीमहि आहवनीयाय नमः पूर्वे। ओं तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् दक्षिणाग्नये नमः दक्षिणे।

362c–64. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 6:9–11b.

---

361 d. कीर्त्यते] Σ; कीर्तिते B **362 a.** पूर्वं] DEF$T_1T_2T_3T_V$; पूर्व ABCG **362 b.** °मिन्दुवत्] CDEFGT_1T_3; °मिन्द्रवत् BT_2T_V; °दिक्षुवत् A **362 c.** यत्र] Σ; त्रयो B **362 d.** देवस्तत्पुरुषः स्थितः] AGT_3; देवस्य पुरुषः स्मृतः B; देवस्तत्पुरुषस्मृतः CT_2T_V; देहस्तत्पुरुष स्मृतः D; देवस्तत्पुरुषस्त्वितः EF; देवस्तत्पुरुषस्ततः T_1 **363 a.** आहवाग्निर्महादेवो] T_2; आहवाग्निर्महाघोर B; आहवनं महादेवो AG; आहवानीं महादेवो C; आहवानिमंहादेवो D; आवाहनम्महादेवो EFT_3; आहवाग्निम्महादेवो T_1; आहवनीयाग्निर्महवो T_V (unmetrical) **363 b.** रुद्रः स्याद्दक्षिणोऽनलः] *em.*; रुद्रस्याद्दक्षिणोनलः ABEFG; रुद्रस्यादक्षिणाकलः CD; रुद्रस्याद्दक्षिणानलः $T_1T_2T_V$; रुद्रस्याद्दक्षिणेनलः T_3 **364 b.** मण्डलं परिकीर्तितम्] *em.*; मण्डले परिकीर्तितः ACDEFG$T_1T_2T_3T_V$; मण्डलं परिकीर्तितः B **364 c.** पूज्यन्ते] ABEFGT_3T_V; पूज्यते CDT_1T_2 **364** मन्त्रा यथा] ACDEFGT_1T_2; *om.* B; अत्र मन्त्रं यथा T_3; ओं मन्त्राः T_V **364** ओं तत्पुरुषाय विद्महे गार्हपत्याय नमः] CD; तत्पुरुषाय विद्महे गार्हपत्याय नमः AEFGT_3; तत्पुरुषाय विद्महे गार्हपत्याय B; ओं तत्पुरुषाय विद्महे ⊔(the rest of the mantras here are also omitted) T_1; ओं तत्पुरुषायविद्महे ⊔(the rest of the mantras here are omitted and the gap has been filled later with different mantras) T_2; तत्पुरुषायविद्महे गर्हपत्याय T_V **364** पश्चिमे ओं महादेवाय धीमहि आहवनीयाय नमः] C; पश्चिमे महादेवाय धीमहि आहवनीयाय नमः AEFGT_3; पश्चिमे महादेवाय धीमहि आहवनीयाय च B; ओम् महादेवायधीमहि आहवनीयाय नमः D; पश्चिमे महादेवाय धीमहि आहवनीयाय T_V **364** ओम् तन्नोरुद्रः प्रचोदयात्] D; तन्नो रुद्रः प्रचोदयाद् ABEFT_3; ओं तन्नोरुद्रं प्रचोदयात् C; पूर्वे तन्नो रुद्र प्रच्दात् G; पूर्वे तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् T_V **364** दक्षिणाग्नये नमः दक्षिणे] ACG; दक्षिणाग्नये B; दक्षिणाग्नये नमः DEFT_3; दक्षिणाग्नये दक्षिणे T_V

एवमग्निहोत्रमण्डलम्॥

[१५.१.५ तत्संयोगिप्रायश्चित्तम्]

योगं पातकिभिः कृत्वा नगाग्रे पञ्चमं जपेत्।
पर्वताग्रं तु शिखरं सामान्यं परिकीर्तितम्॥ ३६५॥

तद्वर्षपर्वतानां स्यात् कुलाद्रीणां च कीर्तितम्।
विशेषो मण्डलं ब्रह्मन् पर्वताग्रमिति स्मृतम्॥ ३६६॥

मेरुस्तु वर्षशैलानां प्रधानः परिकीर्तितः।
विन्ध्य एव कुलाद्रीणां चतुःशृङ्गावुभावपि॥ ३६७॥

ईशानः पर्वतो ज्ञेयः पर्वतः पर्ववानिति।
पर्वेत्यर्थवशात् संज्ञा वाच्यवर्णपदात्मिका॥ ३६८॥

365ab. Cf. *Kiraṇa*: see Appendix 14:5ab. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: Appendix 31:16cd. Cf. also *Vāthula*: Appendix 44:36cd.

365c–67. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 6:11c–13.

368c–69. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 6:14–15b.

---

364. तत्संयोगिप्रायश्चित्तम् This is given as a heading in the margin by EFT_3.

365c–67b. पर्वताग्रं तु ··· प्रधानः परिकीर्तितः *om.* T_3.

366ab. तद्वर्षपर्वतानां ··· च कीर्तितम् *om.* B.

---

364 °मण्डलम्] ABCDEFGT_V; °मण्डलमिति तु T_3 **365 a.** योगं पातकिभिः] ADEFG$T_1T_2T_3$; योग --- भिः B; योगं पादकिभिः C; योग पातकिभिः T_V **365 b.** नगाग्रे पञ्चमं] ADEFG$T_1T_2T_3T_V$; नगश्रे पंचमं B; नगाग्रे पञ्च C (unmetrical) **365 d.** सामान्यं] ABCDFGT_1T_2; समान्यं E; समान्य T_V **366 d.** स्मृतम्] ABEFGT_V; स्थितं CDT_1T_2 **367 a.** वर्षशैलानां] ACDEFGT_1T_2; शैलवर्षाणां B; शैलवर्षानाम् T_V **367 b.** प्रधानः] ABCDGT_2T_V; प्रधानं EFT_1 **367 c.** विन्ध्य एव] AEFG$T_1T_2T_V$; विद्य एव B; विन्ध्र एव C; विन्ध्य एवं D; वन्ध्य एव T_3 **367 c.** कुलाद्रीणां] ABCEFG$T_1T_2T_V$; कुलादीना° D; कुलान्त्रीणां T_3 **367 d.** शृङ्गावुभा°] Σ; शृङ्गाद्रुभा° T_V **368 a.** ईशानः पर्वतो] ADEFG$T_1T_2T_3$; ईशानः पूर्वतो BT_V; ईशानं पर्वतो C **368 b.** पर्ववानिति] ACDFT_1T_2; पर्ववानपि B; पक्कवानिति E; पर्ववानिपिति G (unmetrical); पर्वतानिति T_3; पर्ववानति T_V **368 c.** पर्वेत्यर्थवशात् संज्ञा] ACDG$T_1T_2T_V$; पर्वत्यर्थवशात्संज्ञां B; पर्वेत्यर्थवशात् संज्ञां EFT_3 **368 d.** वर्णपदात्मिका] ACDEFG$T_1T_2T_3$; वर्णावदात्मिकाम् B; वर्णवदात्मिका T_V

वाच्यान्यस्य तु पर्वाणि चत्वार्युक्तानि शासने।
सदाशिवाख्यं यद्वाच्यं तदग्रं परिकीर्तितम्॥ ३६९॥

मन्त्रा यथा—

ओं सदाशिवाय नमः मण्डलमध्ये। ओं ईशानस्सर्वविद्यानान्नमः पूर्वभागे। ओं ईश्वरस्सर्वभूतानां नमः दक्षिणे। ओं ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोधिपतिर् ब्रह्मणे नमः पश्चिमे। ओं शिवो मे अस्तु नमः उत्तरे। इति पर्वताग्रपूजनम्॥

[१५.१.६ महापातकसामान्यप्रायश्चित्तजपसंख्या*]

गोष्ठादिषु स्थितोऽकामाद्रहस्ये लक्षमभ्यसेत्।
कामतस्तु रहस्ये चेज्जपेल्लक्षद्वयं सुधीः॥ ३७०॥

अकामतः प्रकाशे चेज्जपेल्लक्षचतुष्टयम्।
कामतस्तु प्रकाशे चेदष्टलक्षं ततो जपेत्॥ ३७१॥

370ab. गोष्ठादिषु ⋯ लक्षमभ्यसेत् *om.* AC.

---

369 a. वाच्यान्यस्य तु पर्वाणि] BT_V; वाच्यान्यस्तु पर्वाणि AG; वाचकन्यायवर्षाणि
C; वाचकान्यस्तु पर्वाणि D; वाच्यान्यस्तु च पर्वाणि ET_3; वाच्यान्यस्तु पर्वाणि F
(unmetrical); वाच्यान्यस्य तु वर्णानि T_1T_2 **369 b.** चत्वार्युक्तानि] $ACEFGT_1T_2T_3$;
चतुर्युक्तानि BT_V; चत्वार्युत्क्तानि D   **369 c.** °शिवाख्यं] Σ; °शिवोख्यं T_V **369** म-
न्त्रा यथा] $CDEFGT_1T_2$; मन्त्राः BT_V; *om.* A; मन्त्रं यथा T_3 **369** ओं सदाशिवाय
नमः मण्डलमध्ये] $CDEFGT_1T_2T_3$; मण्डलमध्ये ओं हां सदाशिवाय नमः BT_V; *om.*
A   **369** ओं ईशानस्सर्वविद्यानान्नमः पूर्वभागे] CD; ईशानः सर्वविद्यानां पूर्वे BT_V;
ईशानस्सर्वविद्यानान्नमः। पूर्वभागे $EFGT_1T_2T_3$; *om.* A   **369** ओं ईश्वरस्सर्वभूतानां
नमः दक्षिणे] CDT_1T_2; ईश्वरः सर्वभूतानां दक्षिणे BT_V; ईश्वरस्सर्वभूतानां नमः। द-
क्षिणे $EFGT_3$; *om.* A   **369** ओं ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोधिपतिर् ब्रह्मणे नमः पश्चिमे] C;
ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिः पश्चिमे BT_V; *om.* A; ओं ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोधिपतिर् ब्रह्म
नमः पश्चिमे D; ओं ब्रह्मणोधिपतिः ब्रह्मन्नमः। पश्चिमे $EFGT_1T_2T_3$ **369** ओं शिवो मे
अस्तु नमः उत्तरे] $CEFGT_1T_2T_3$; शिवो मे अस्तु। उत्तरे BT_V; *om.* A; ओं शिवो मे
अस्तु नमः D   **369** इति पर्वताग्रपूजनम्] Σ; *om.* A   **370 c.** कामतस्तु रहस्ये चे°]
$BCDT_1T_2$; मन्त्रतस्तु रहस्ये च A; कामतस्तु रहस्ये च $EFGT_3$; कामस्यस्तु रहस्ये
चे° T_V **371 a.** चेज्°] $CDFGT_1T_2$; वै A; चेत् BET_V; च T_3 **371 b.** जपे-
ल्लक्षचतुष्टयम्] $ACDEFGT_1T_2T_3$; *om.* B(eyeskip); अष्टलक्षन्ततो जपेत् T_V(eyeskip)
371 cd. कामतस्तु प्रकाशे चेदष्टलक्षं ततो जपेत्] Σ; *om.* T_V(eyeskip)

चान्द्रायणं पराकं च कृच्छ्रं चैव यथाक्रमम्।
तप्तकृच्छ्रमतिकृच्छ्रं ब्रह्महत्यादिपञ्चसु॥ ३७२॥

अकामादि चतुर्ष्वेतद् एकद्विचतुरष्टधा।
आचरेद्व्रतमेवं तदन्ते शुद्ध्यति दीक्षया॥ ३७३॥

प्रतिष्ठया वा कथितं महापातकशोधनम्।

[१५.२.१ महापातकिदर्शनादि (पुनरुक्तिः १४.१)*]

महापातकयुक्तानां दर्शनं परिवर्जयेत्॥ ३७४॥

आलापादयुताच्छुद्धिर्द्विगुणात् स्पर्शतो मता।
शयनात् त्र्ययुताच्छुद्धिर्भोजनाल्लक्षतः शुचिः॥ ३७५॥

[१५.२.२ ब्रह्महत्यासदृशानि पातकानि*]

तेषां भेदेऽनुमन्ता च प्रवृत्तस्य प्रवर्तकः।
चरेद्व्रतं †महद्वापि विघातार्थं समागतः†॥ ३७६॥

अपराधसहस्रेण न हन्यान्न विडम्बयेत्।

---

372. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:39c–40b.

---

372 a. चान्द्रायणं पराकं] ACDFGT$_1$T$_2$T$_v$; चान्द्रायण पराकं B; चन्द्रायण परार्ध E; चान्द्रायणं प्रकाश° T$_3$ **372 c.** कृच्छ्रमतिकृच्छ्रं] ACDEFGT$_3$; कृच्छ्रादिकृच्छ्रौ च A; कृच्छ्रमितिकृच्छ्रं T$_1$T$_2$; कृच्छ्रातिकृच्छ्रौ च T$_v$ **373 a.** अकामादि चतुर्ष्वेतद्°] G; अकामादिचतुर्ष्वेव A; कामादि चतुरुष्पे B (unmetrical); अकामादिचतुर्ष्वेति C; अकामादि चतुषेव DT$_3$; अकामादिचतुष्पेत° EFT$_1$; अकामादिषुचतुष्पेत° T$_2$; कामादि चतुरुष्वेत° T$_v$ **373 c.** व्रतमेवं] ACEFGT$_3$; व्रतमेतं BT$_1$T$_2$T$_v$; व्रतमेव D **374 a.** प्रतिष्ठया वा] ACDEFT$_3$; प्रतिष्ठाया व BT$_1$T$_2$; प्रतिष्ठाया वा G; प्रतिष्ठाया व T$_v$ **374 b.** पातक°] Σ; पातकि° T$_v$ **374 c.** °पातक] ABCDEGT$_1$T$_2$T$_3$; — F; °पातकि T$_v$ **374 d.** दर्शनं परिवर्जयेत्] ABCDGT$_1$T$_2$T$_3$T$_v$; ⊔ वर्जयेत् E; --- त् F **375 b.** मता] AEFGT$_3$; मतः BT$_v$; मताः CDT$_1$T$_2$ **375 c.** शयनात् त्र्ययुताच्छु°] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; शयनादयुतः शु° B; शयनाद्ययुताच्छु° T$_v$ **375 d.** लक्षतः शुचिः] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; लक्षतो मतः BT$_v$ **376 a.** भेदे] T$_v$; भेदो Σ **376 c.** चरेद्व्रतं] ACDGT$_1$T$_2$T$_3$T$_v$; परेद्व्रतं B; चरेद्व्रतन् E; च --- F **376 c.** महद्वापि] ABCGT$_3$; महत्वापि DT$_1$T$_2$T$_v$; महापि E; --- द्वापि F **377 b.** न हन्यान्न] ABDEFGT$_1$T$_2$T$_v$; न तन्यां न C; न हन्याह T$_3$ **377 b.** विडम्बयेत्] ABCDGT$_1$T$_2$T$_v$; विसंभवेत् E; विसंबयेत् F; विडंभवेत् T$_3$

आकृष्टस्ताडितो वापि धनैर्वा विप्रयोजितः॥ ३७७॥
ज्ञातिमित्रकलत्रार्थं सुहृत्क्षेत्रार्थमेव वा।
यमुद्दिश्य त्यजेत्प्राणांस्तमाहुर्ब्रह्मघातकम्॥ ३७८॥
दीर्घतीव्रामयग्रस्तं ब्राह्मणं गामथापि वा।
दृष्ट्वा पथि निरातङ्कं कृत्वा वा ब्रह्महा शुचिः॥ ३७९॥
व्रतं यद्ब्रह्महत्यायां विप्रादेः परिकीर्तितम्।
द्विगुणं क्षत्रियाणां तु वैश्यानां त्रिगुणं भवेत्॥ ३८०॥
चतुर्गुणं तु शूद्राणां मातृवच्चानुलोमिनाम्।

[१५.२.३ मद्यपानप्रायश्चित्तम्]

पानसं द्राक्षमाधूकं खार्जूरं गौलमैक्षवम्॥ ३८१॥
मधूत्थं सैरमारिष्टमैरेयं नालिकेरजम्।

---

379. दीर्घतीव्रामयाग्रस्तं ··· कृत्वा तु ब्रह्महा शुचिः *Yājñavalkyasmṛti*: 3:245.

---

381. मद्यपानप्रायश्चित्तम् This is given as a heading in the margin of C.

---

377 c. आकृष्टस्ताडितो] ACG$T_1T_2T_3$; आकृष्टस्त्रासितो B; आक्लिष्टस्ताडितो D; आकृष्टस्तासितो EFT_V **377 d.** धनैर्वा वि°] BEFG; अधनैर्वापि° ACD$T_1T_2T_3T_V$ **378 b.** °एव वा] ACDEFG$T_1T_2T_V$; °एव च B; °एव चा T_3 **378 c.** यमुद्दिश्य] ABCDEG$T_1T_2T_3$; मुद्दिश्य F (unmetrical); यदिमुद्दिश्य T_V **379 a.** दीर्घतीव्रामय°] CDEF$T_1T_2T_3$; दीर्घदीर्घामय° A; दिघृतिप्रामया B; दीर्घदीव्रामय° G; दिघ्रतिप्रमदा T_V **379 b.** ब्राह्मणं गामथापि] ACDEFGT_1T_2; ब्राह्मणं तु गथापि B; ब्राह्मणं गां यथापि T_3; ब्राह्मणां गामथापि T_V **379 c.** पथि] AEFG$T_1T_2T_3$; पति BT_V; पर CD **379 c.** निरातङ्कं] Σ; निराधारं T_V **380 a.** व्रतं यद्°] ABEFG $T_1T_3T_V$; व्रत येत् CDT_2 **380 ab.** °हत्यायां विप्रादेः] BEFT_1; °हत्याया विप्रादो ACG; °हत्याया विप्रादेः D$T_2T_3T_V$ **380 d.** वैश्यानां] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; वैश्या- यां EF **381 b.** मातृवच्चानुलोमिनाम्] ADEFG$T_1T_2T_3$; मात्रावच्चानुलोमिनाम् BT_V; मातृवच्चानुलोमतां C **381 c.** पानसं] AEFT_3; पनसं B$T_1T_2T_V$; पनस° C; परसन्° D; फानसं G **381 d.** खार्जूरं] ADG$T_1T_2T_3$; खर्जूरं BCT_V; कार्चूरं E; कार्धूरं F **381 d.** गौलमैक्षवम्] *conj.* (Cf. *UttaraKāmika* 30:577); तैलमैक्षवम् ABDEFG$T_1T_2T_3$ T_V; तैलमेक्षवम् C **382 a.** मधूत्थं सैरमारिष्ट°] AEFG; मैर्यकं सैरमादिष्ट° B; मधूक्तं सैरमादिष्ट° CDT_1; मधूर्थं सैरमारिष्ट° T_2T_3; मैर्यव्यं सैरमादिष्ट° T_V **382 b.** ना- लिकेरजम्] A; नालिकेरकम् B; नाळिकेरजम् CDEFG$T_1T_2T_3$; नाळकेरकम् T_V

पैष्टिकं द्वादशैतानि मद्यानि परिवर्जयेत्॥ ३८२॥

विप्रस्य मद्यपाने तु प्रायश्चित्तं यदीरितम्।
पादोनं क्षत्त्रियः कुर्याद् अर्धं वैश्यः समाचरेत्॥ ३८३॥

शूद्रः समाचरेत्पादं मातृवच्चानुलोमजः।
सुराभाण्डस्थितं ह्यापः पीत्वा तु दिनपञ्चकम्॥ ३८४॥

उपोष्य शिवकूर्चं तु पिबेत् प्रतिदिनं शुचिः।
सुरागन्धस्य चाघ्राणे पादकृच्छ्रं समाचरेत्॥ ३८५॥

जपेद्गुह्यायुतं चैव कामात् सान्तपनं तथा।
सुरापस्य समाघ्राय गन्धं वै शिवदीक्षितः॥ ३८६॥

प्राणानप्सु त्रिराचम्य घृतं प्राश्य विशुद्ध्यति।

[१५.२.४ स्वर्णस्तेये प्रायश्चित्तम्]

वालाग्रमात्रहरणे हेम्नो घोराणुपूर्वकम्॥ ३८७॥

आचरेत्प्राणसंरोधं लीक्षामात्रे तु तत्त्रयम्।
राजसर्षपमात्रे तु प्राणायामचतुष्टयम्॥ ३८८॥

---

387. स्वर्णस्तेये प्रायश्चित्तम् a similar heading appears in the margin of EFT$_3$: स्तेयप्रायश्चित्तम्।

---

382 c. पैष्टिकं] ABEFGT$_1$T$_2$T$_V$; पैष्टकं CD 382 पैष्टिकं द्वाद° … प्रायश्चित्तं यदीरितम् T$_3$ 383 b. यदीरितम्] Σ; उदीरितम् B 383 c. क्षत्रियः] ACDGT$_1$T$_2$T$_3$; क्षत्रियं BEFT$_V$T$_V$ 384 a. शूद्रः समाचरेत्पादं] ACDEFGT$_V$; शूद्रं समाचरेत्वामं B; ⊔ पादम् T$_1$; शूद्राणान्तु पादम् T$_2$; शूद्रं समाचरेत् पादं T$_3$ 384 b. °नुलोमजः] Σ; °नुलोमजम् T$_V$ 384 c. स्थितंह्यापः] DT$_1$T$_2$T$_V$; स्थिताह्यापः ABEFGT$_3$; स्थिता तोयम् C 385 a. शिवकूर्चं] Σ; शिवकृच्छ्रं T$_V$ 385 c. °गन्धस्य] Σ; °गन्धश्च E 386 b. कामात् सान्तपनं] FGT$_1$T$_3$; कामात् सन्तपनं ABCT$_V$; कामात् सन्तापनन्° DE; क्रमात् सान्तपनम् T$_2$ 387 a. प्राणानप्सु त्रिराचम्य] T$_2$T$_V$; प्राणानपसु त्रिरायम्य ABGT$_3$; प्राणानसौ त्रिराचम्य CD; प्राणानस्सु त्रिरायम्य E; प्रणानस्सु त्रिरायम्या F; प्रमाणाप्सु त्रिराचम्य T$_1$ 387 c. वालाग्रमात्रहरणे] CDT$_V$; वेलाग्रमात्रहरणे AG; वालाग्रमात्रहररे B; वालांग्रमात्रहरणे EF; बालाग्रमात्रहरणे T$_1$T$_2$; वालत्रमात्रहरणे T$_3$ 387 d. हेम्नो घोराणु°] GT$_1$T$_2$T$_V$; हेम्नौ घोरार्ण° AET$_3$; हेढो घोराणि° B; हेहो घोराणु° C; भेदो घोराण° D; हेम्नो घोरार्ण° F 388 b. लीक्षा°] AGT$_2$T$_V$; लक्ष° CDT$_1$T$_3$; लिक्षा° B; लीक्ष° EF 388 c. राजसर्षप°] ACDEFGT$_1$T$_3$; जलात्सर्षप° B; रजसर्षप° T$_2$; लाजसर्षप° T$_V$

अघोराष्टसहस्रं च यवमात्रे दिनद्वयम्।
उपोष्य बहुरूपस्य सहस्रद्वितयं जपेत्॥ ३८९॥
एककृष्णलमात्रे तु कृच्छ्रं सान्तपनं चरेत्।
माषमात्रस्य हरणे चान्द्रायणमथाचरेत्॥ ३९०॥
माषाधिकपरीमाणे कृच्छ्रं घोरायुताहुतिः।
निष्कस्तेयेऽर्धलक्षं च निष्कान्ते लक्षमीरितम्॥ ३९१॥
दशलक्षं दशान्तं तु तदूर्ध्वं दशवृद्धितः।
शतलक्षान्तमुद्दिष्टं ब्राह्मणस्वर्णसंहृतौ॥ ३९२॥
एतदर्धार्धह्रासेन क्षत्रादिस्वर्णसंहृतौ।

[१५.२.५ गुरुपत्नीगमनम्]

गुरुपत्नीं गतो मोहात् सकृद्भीतः पुनस्त्यजेत्॥ ३९३॥
अन्तः सन्तापसंयुक्तः प्रायश्चित्तं तदार्हति।
न त्यजेत् कामतो मोहात् नारकी स्यान्नराधमः॥ ३९४॥
प्रायश्चित्तं न तस्यास्ति दीक्षाफलविरोधिनः।

393c–94b. Cf. *Piṅgalāmata*: see Appendix 32:32.

---

393. गुरुपत्नीगमनम् This is given as a heading in the margin by CEFT$_3$.

---

389 b. दिनद्वयम्] ACDEGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; दिनत्रयम् B; तिनद्वयम् F **389 c.** °रूपस्य] Σ; °रूपं तु B **389 d.** सहस्रद्वितयं] CDEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; सहस्रादित्रयं AB **390 b.** सान्तपनं] DFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; सन्तपनं ABCE **390 c.** माषमात्रस्य हरणे] ABCGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; माषमात्रस्य हारेण D; मात्रस्य हारे चास्य E; मात्रस्य हरणे F (unmetrical) **390 d.** चान्द्रायणमथाचरेत्] CDEGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; चान्द्रायणमाचरेत् AB (unmetrical); चन्द्रायणमथाचरेत् F **391 a.** परीमाणे] BDEFT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; परिमाणे AG; --- C **391 b.** कृच्छ्रं घोरायुताहुतिः] ABCDGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; कृच्छ्राघोरपुनार्हेति E; कृच्छ्रं --- F **391 c.** °र्धलक्षं] AEFGT$_1$T$_2$T$_3$; च लक्षं BT$_V$; तु लक्षं CD **391 d.** निष्कान्ते] ABCDFGT$_1$T$_2$T$_3$; लक्षान्ते ET$_V$ **392 a.** दशान्तं] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; दशान्ते BT$_V$ **392 d.** ब्राह्मण°] Σ; ब्राह्मणा T$_V$ **393 a.** एतदर्ध°] ABCDGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; तदर्ध° E; --- धार्ध F **393 a.** °ह्रासेन] Σ; °ग्रसने B **393 b.** क्षत्रादि°] Σ; क्षत्र्यादि° T$_V$ **393 c.** गुरुपत्नीम्] CADEFGT$_1$T$_2$T$_3$; गुरुतल्प° BT$_V$ **393 d.** भीतः] Σ; भीतिः T$_3$ **394 a.** °संयुक्तः] ACDEFGT$_2$T$_3$T$_V$; °संयुक्तं BT$_1$ **394 d.** नारकी] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_V$; नरकी B; नरक T$_3$

गुरुपत्नीं सकृत्पश्येद् दुष्टबुद्ध्या शतं जपेत्॥ ३९५॥
बहुरूपं प्रकामात्तु विवस्त्रां त्रिशतं जपेत्।

[१५.२.६ गुरुपत्नीसमाः*]

माता मातृस्वसा चापि मातुलानी पितृष्वसा॥ ३९६॥

पितृव्यभार्या भगिनी राज्ञ्याचार्याण्यथात्मजा।
आसामन्यतमां गच्छन् गुरुतल्पग उच्यते॥ ३९७॥

[१५.३ पतितैः सह संपर्कः*]

शय्यासनं पङ्क्तिभाण्डसहपङ्क्त्यन्नमिश्रणम्।
यानमध्यापनं योनिस्तथा च सहभोजनम्॥ ३९८॥

नवधा संकरः प्रोक्तो न कार्यः पतितैः सह।
संसर्गमाचरेन्मोहात् पतितैः सह दीक्षितः॥ ३९९॥

395c–96b. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:63.

398. संकरो नवविध इत्युक्तं प्रायश्चित्तसमुच्चये— शय्यासनं पङ्क्तिभाण्डसहपङ्क्त्यन्नमिश्रणम्। यजनं स्थापनं योनिस्तथा च सहभोजनम्। नवधा संकरः प्रोक्तः। इति Quoted thus in Trilocana's *Somaśambhupaddhatiṭīkā* (T.170 reads *sahasrapaṅktyannamiśraṇam*; R14735 reads *paṅktibhāṇḍa* and *yājanaṃ*).

---

395 c. सकृत्पश्येत्] *conj.*; सकृद्गच्छेद् Σ **396 b.** विवस्त्रां त्रिशतं] *conj.*; विवस्त्राणि शतं BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; तदस्त्राणि शतं AG **396 c.** मातृष्वसा] EG$T_1T_2T_3T_V$; मातृस्वसा ABCD; मातृष्यसा F **396 d.** मातुलानी पितृष्वसा] DEF$T_1T_2T_3$; मातुलानि पितृष्वसा ABCG; मातुलानि पितुस्वसा T_V **397 a.** पितृव्यभार्या] ADEG$T_1T_2T_3T_V$; पितृभार्या च B; पितृव्याचार्य C; पितृव्यभर्या F **397 b.** राज्ञ्याचार्या°] ADEFG$T_1T_2T_3$; राजाचार्या° BC; रज्याचार्या° T_V **397 c.** गच्छन्] Σ; गच्छेद् B **397 d.** °तल्पग] ACDEFG$T_1T_2T_3$; °तल्पगम् B; °तल्पक T_V **398 a.** शय्यासनं] ABCDG$T_1T_2T_3T_V$; शंघ्यासनं E; शघ्यासनम् F **398 a.** पङ्क्तिभाण्ड°] *SoPaṬī* T_1; पङ्क्तिभाण्डं ACDEFG$T_2T_3T_V$; पंक्तिभाण्ड B **398 b.** °सहपङ्क्त्यन्न°] ABCEFG *SoPaṬī* $T_1T_2T_3T_V$; °सहपत्त्यन्न° D **398 c.** यानमध्यापनं] ACDT_V; यानाध्यापनं BFG$T_1T_2T_3$; यजनं स्थापनं *SoPaṬī*; प्रधानाध्यापनं E **398 d.** योनि°] ABCDG T_V*SoPaṬī*; योग्नि EF$T_1T_2T_3$ **398 d.** तथा च] BEFG$T_1T_2T_3T_V$*SoPaṬī*; तथाप A; तत्स्था च CD **399 b.** कार्यः] ACEFG$T_1T_2T_3$; कार्यं BDT_V **399 b.** सह] Σ; सहा C **399 c.** आचरेन्मोहात्] ACDG$T_1T_2T_3$; आचरे मोहात् BEFT_V

पञ्चाहं वा दशाहं वा द्वादशाहमथापि वा।
मासार्धं मासमेकं वा मासत्रयमथापि वा॥ ४००॥

अब्दार्धमब्दमेकं वा भवेदूर्ध्वं तु तत्समः।
त्रिरात्रं प्रथमे पक्षे जपेदीशमुपोषितः॥ ४०१॥

तथेशस्य जपेनैव द्वितीये कृच्छ्रमाचरेत्।
तथा सान्तपनं कृच्छ्रं तृतीये पक्ष एव तु॥ ४०२॥

चतुर्थे दशरात्रं स्यात् पराकः पञ्चमे ततः।
षष्ठे चान्द्रायणं कुर्यात् सप्तमे चैन्दवद्वयम्॥ ४०३॥

अष्टमे तु तथा पक्षे षण्मासात्कृच्छ्रमाचरेत्।
अब्दादूर्ध्वं तु संपर्के नगाग्रोक्तं व्रतं चरेत्॥ ४०४॥

नृणां पतनहेतूनि यानि स्त्रीणां च तानि च।
तासां पातकसंसर्गे प्रायश्चित्तार्धमुच्यते॥ ४०५॥

[१५.४.१ ब्रह्महत्यासमानि पातकानि*]

गुरूणामप्यधिक्षेपः शिवज्ञानस्य दूषणम्।
शिवविद्वेषणं घोरं देवतावेदनिन्दनम्॥ ४०६॥

इष्टमित्रातिथीनां च वधो भीतस्य नाशनम्।
प्रतिज्ञाय न चेद्दत्तं विद्वज्जनविमर्दनम्॥ ४०७॥

402c–04b. तथा सान्तपनम् ··· कृच्छ्रमाचरेत् *om.* C (eyeskip)

---

400 a. दशाहं] Σ; दिशाहं F **400 d.** मासत्रय॰] Σ; मासमास॰ T_3 **401 a.** अब्दार्ध॰] Σ; अर्धाब्द॰ D **401 b.** तत्समः] Σ; तत्समम् T_v **402 c.** सान्तपनं] Σ; सन्तापनं T_v **403 a.** दशरात्रं] $BDEFT_1T_2T_3T_v$; शिवरात्रं AG **404 b.** ॰मासात्कृच्छ्रमाचरेत्] Σ; षण्मासन्तु क्रमाचरेत् T_v **404 c.** संपर्के] $ACDFGT_1T_2T_3T_v$; संपके B; संप --- E **404 d.** नगाग्रोक्तं] $ABCEGT_1T_2T_3T_v$; नागोक्तं D (unmetrical); नागाग्रोक्तं F **405 a.** हेतूनि] $ABCDEFGT_1T_2$; होत्रानी T_3; हेतुर्यात् T_v **405 c.** पातकसंसर्गे] $ACDFGT_1T_3T_v$; पातकसंपर्के B; पातकसर्गे E (unmetrical); पातसंसर्गे T_2 **405 d.** ॰चित्तार्ध॰] $ABCDEFGT_1T_3$; ॰चित्तार्थ॰ T_2T_v **406 c.** द्वेषणं] $DEFGT_1T_2T_3T_v$; द्वेषिणं ABC **406 d.** ॰वेदनिन्दनम्] Σ; ॰देवनिन्दनम् B **407 b.** वधो भीतस्य] $EFGT_2T_3T_v$; वधाद्भीतस्य A; वतो भीतस्य BC; वधो भूतस्य D; व --- भीतस्य T_1 **407 c.** प्रतिज्ञाय] $ABDGT_1T_2T_3T_v$; प्रतिज्ञाचय C (unmetrical); प्रति ⊔ E; प्रति --- F **407 d.** ॰जनविमर्दनम्] Σ; ॰जननमर्दनम् D

आत्मोत्कर्षणवादित्वमुत्तमेष्वपवादनम्।
क्षुधार्तभोजने विघ्नं सतृष्णे जलवारणम्॥ ४०८॥

ब्रह्महत्यासमं ज्ञेयं पातकं कुलदूषणम्।

[१५.४.२ सुरापानसमानि पातकानि*]

अभक्ष्यभक्षणं जैह्म्यमुत्कृष्टे दूषणानृतम्॥ ४०९॥

रजस्वलामुखास्वादं सुरापानसमानि तु।

[१५.४.३ गुरुतल्पगमनसमानि पातकानि*]

सखिभार्याकुमारीषु स्वयोनिष्वन्त्यजासु च॥ ४१०॥

आचार्यपुत्र्यां धात्र्यां च तपस्विन्यां श्वसुः स्त्रियाम्।
साध्व्यां वर्णोत्तमायां च शरणागतयोषिति॥ ४११॥

सगोत्रासु सुतस्त्रीषु गुरुतल्पसमं स्मृतम्।
एतानि पातकान्येषां महापातकशुद्धितः॥ ४१२॥

---

410. Cf. also with 412 below, *Yājñavalkyasmṛti*: 3:231:
सखिभार्याकुमारीषु स्वयोनिष्वन्त्यजासु च।
सगोत्रासु सुतस्त्रीषु गुरुतल्पसमं स्मृतम्॥

412b–13. गुरुतल्पसमं स्मृतम् ··· गोष्ठचारी चरेच्छुचिः *om.* C.

---

408 ab. आत्मोत्कर्षणवादित्वमुत्तमेष्वपवादनम्] ACG$T_1T_2T_3T_V$; आत्मनोत्कर्षणो वादिमुक्तमेष्वपवादिनम् B; आत्मोत्कर्षणवादित्वादुत्तमेष्वपवादनम् D; आत्मोत्कर्षणवादित्वामुत्तमेष्वपवादनम् EF **408 cd.** विघ्नं सतृष्णे जल°] *conj.*; विघ्नं सतृष्णोर्जल° AG; विघ्नः सत्रं भोजन B; विघ्नं सत्रंगोजल CDT_V; विघ्नं सतृषो जल EF; विघ्नं सकृशगोजल° T_1; विघ्नं सदृशगोजल T_2; विघ्नं सतृवो जल° T_3 **409 a.** °समं°] Σ; न सं° T_1 **409 c.** °भक्षणं जैह्म्यम्] *conj.*; °भक्षणज्ञैप्याद् D; भक्षणं ज्यैह्मम् ACGT_V; भक्षणे --- B; भक्षणे जैह्मम् EF; भक्षणज्ञैह्यं $T_1T_2T_3$ **409 d.** °नृतम्] ACDG$T_1T_2T_3$; °नृता B; °मृतम् EF; °नृतां T_V **410 c.** सखिभार्या°] ACEFGT_1T_2; सखीभार्या° BDT_3T_V **410 d.** °जासु च] ACDEFG$T_1T_2T_3$; °जातिषु BT_V **411 a.** °पुत्र्यां धात्र्यां] Σ; पुत्रिधात्र्यां B **411 b.** श्वसुः स्त्रियां] T_1T_2; शिशुस्त्रियाम् ABCDEFGT_3T_V **411 c.** साध्व्यां] ADEFG; साध्वा B; साध्यां C$T_1T_2T_V$; साध्वां T_3 **411 d.** योषिति] CDEF$T_1T_2T_3T_V$; योषिदि AG; योषिताम् B **412 a.** °गोत्रासु सुत°] BDT_1T_V; °गोत्रा स्वसुत° ACEFGT_2T_3 **412 c.** एषां] Σ; एषु B **412 d.** पातक] Σ; तक T_1 (unmetrical)

पादोनं शुद्धये कुर्याद्विशेषं केषुचित्स्मृतम्।

[१५.४.४ ब्रह्महत्यासमपातकानां प्रायश्चित्तम्*]

ब्रह्महत्यासमे कृच्छ्रं गोष्ठचारी चरेच्छुचिः॥ ४१३॥
सर्वस्वदानतो वापि शुद्ध्येद् गङ्गादिसेवनात्।
महामण्डलयागेशदर्शनाद्वा विशुद्ध्यति॥ ४१४॥

---

414. After this verse, B and T_V alone add the following passage (22 verses): ॥ शिवाय नमः॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रायश्चित्तं तु चोच्यते। ज्ञानिनां च यतीनां च प्रायश्चित्तं तु नोच्यते॥ तथा तत्वप्रबन्धस्तु लोकाचारं न लंघयेत्। अथ त्व प्रतिवन्धस्य प्रायश्चित्तं विधीयते॥ स्वजात्यदीक्षितं स्पृष्ट्वा प्रायश्चित्तं तु कारयेत्। शूद्रस्य स्पर्शने सद्यः सचेलस्नानमाचरेत्॥ सर्वेषामन्तराळानां स्पर्शने स्नानकद्वयम्। चण्डालदर्शने काले सदाशिवमनुस्मरन्॥ तस्य च्छायां तु संस्पृष्ट्वा मूलमन्त्रशतं जपेत्। दण्डमात्रसमीपे चेत् कर्तव्यं स्नानकद्वयम्॥ प्रमादात्स्पर्शने विद्वान् जलस्नानं तु पूर्वतः। भस्मस्नानं ततः कृत्वा शिवमन्त्रं शतं जपेत्॥ बुद्ध्या संस्पर्शने चेत्तु पूर्ववत्स्नानमाचरेत्। तद्दृष्ट्वा भोजनेकाले तच्छेषान्नं त्यजेद्बुधः॥ स्नानद्वयं ततः कृत्वा जप्त्वा मूलशताष्टकम्। दुर्गन्धो वायुनाच्छन्नाग्रेयादि न वर्तते॥ गोमयं तु समाघ्राय सद्यः पंचाक्षरं जपेत्। स्वजात्यदीक्षितानां च भुक्त्वा कामेन वै बुधः॥ व्योमव्यापि जपेदेकं यदि कामः शतं जपेत्। नृपान्नभोजने विप्रो घोरमन्त्रशतं जपेत्॥ भुक्त्वा वैश्यान्नकस्यापि सहस्रं तज्जपेत्क्रमात्। भुक्त्वात्वकामाच्छूद्रान्नं कृच्छ्रचान्द्रायणं चरेत्॥ मासान्निरन्तरं भुक्त्वा शूद्रत्वमुपजायते। शूद्रेणैव तु संयुक्तो नित्यं शूद्रवदाचरेत्॥ शूद्र स्त्रि संगमं कृत्वा तप्तकृच्छ्रं ततश्चरेत्। तप्तकृच्छ्रादिकृच्छ्रं च मासं मासोर्ध्वगामिनम्॥ षाण्मासं वत्सरं वापि कृच्छ्रं चान्द्रायणं चरेत्। अब्दादुपरि संयोगे प्रायश्चित्तं न विद्यते॥ तस्याचारश्च तद्वच्च मरणान्तं विशेषतः। रजस्वलांगनास्पर्शे भुक्त्वा स्नात्वा शिवं जपेत्॥ एरण्डार्कवटाश्वादि पत्रेषु यदि भोजनम्। कामाद्वाऽकामतो वापि शिवमन्त्रशतं जपेत्॥ उच्छिष्टे घृतसंयुक्ते क्षीरे लवणवर्जिते। जप्त्वा च हृदयं तत्र सर्वदोषनिकृन्तनम्॥ केशस्य दर्शने स्याच्चेत् त्यक्त्वा संशोध्य भस्मना। संस्पृश्य देवदेवेशं जलं प्राश्य विशुध्यति॥ लशुनं मत्स्यमांसं च निर्माल्यं च विसर्जयेत्। प्रमादाद्भक्षयित्वा तु शिवमन्त्रं जपेच्छुचौ॥ कामेन यदि भुञ्जीत शिवमन्त्रं शतं जपेत्। पातकानि च सर्वाणि समस्तां शृणु सुव्रत॥ ब्रह्महत्या सुरापानं सुवर्णस्तेयमेव च। गुर्वंगनागमं चैव तद्योगं पंचमं भवेत्॥ गुरुतल्पं सुरापानं सुवर्णस्तेयमेव च। मरणान्ता इमे प्रोक्ता तेषां तु मरणं शृणु॥

---

413 c. °समे कृच्छ्रं] ABF **413 c.** ब्रह्महत्या गोषुचारिचरेत् शुचिः E (unmetrical) **413 c.** °समे कृच्छ्रं] AG GT_1T_2; °समं कृच्छ्रं DT_3; °समे कृच्छ्रे T_V **413 d.** गोष्ठचारी चरेच्छुचिः] AG GT_1T_2; …

[१५.४.५ रौप्यरत्नधातुलोहादीनां स्तेये प्रायश्चित्तम्]

रूप्यं हरति यो लोभादैन्दवं व्रतमाचरेत्।
गद्याणदशकादूर्ध्वम् आ शताद्द्विगुणं चरेत्॥ ४१५॥

आ सहस्रात्तु त्रिगुणमूर्ध्वं हेमविधिः स्मृतः।
श्रेष्ठरत्नापहरणे स्वर्णस्तेयविधिं चरेत्॥ ४१६॥

सर्वेषां धातुलोहानां पराकं तु समाचरेत्।
धान्यानां हरणे कृच्छ्रं तिलानामैन्दवं स्मृतम्॥ ४१७॥

नीचरत्नापहरणे कृच्छ्रं घोरायुतं तथा।
वस्त्रशय्यासनादीनां स्तेये गायत्रिकायुतम्॥ ४१८॥

[१५.४.६ गुरुतल्पगमनसमपातकानां प्रायश्चित्तम्*]

गुरुतल्पसमे वक्रं लक्षार्धं चैन्दवं चरेत्।

[१६ उपपातकानि]

---

418. After this line D repeats the following text:
स्वर्णस्तेयविधिञ्चरेत्। सर्वेषान्धातुलोहानां पराकन्तु समाचरेत्॥ धान्यानां हरणे कृच्छ्रन्तिलानामैन्दवं स्मृतम्। नीचरत्नापहरणे॥

419. उपपातकानि] ब्रह्महत्यासममुपपातकम् is given as a heading in the margin by EF.

---

415 a. यो लोभाद्] BDT$_1$T$_2$T$_V$; वो मोहात् AG; यो मोहाद् CEFT$_3$ **415 c.** गद्याणदशका°] BCFT$_1$T$_2$; गद्याणुदशका° AGT$_3$T$_V$; दद्यादेकशता° D; गद्याणदशगा° E **416 ab.** त्रिगुणमूर्ध्वं हेमविधिः] BEFT$_3$T$_V$; त्रिगुणं तदूर्ध्वं हेमविधिः AG; त्रिगुणादूर्ध्वं हेमविधिः CD; त्रिगुणम् ऊर्ध्वंहोमविधिः T$_1$T$_2$ **416 b.** स्मृतः] ACDGT$_1$T$_2$T$_3$; स्मृतम् BE; — FT$_V$ **416 c.** °रत्नापहरणे] Σ; °रत्नापहारेण T$_V$ **417 a.** लोहानां] Σ; लोभानां B **417 b.** पराकं] Σ; पारकं C **417 d.** ऐन्दवं] ACDEFGT$_1$T$_2$; हेमवत् B; दैवतं T$_3$; एदव T$_V$ **418 a.** नीचरत्नापहरणे] ACDEFGT$_3$; नीचरत्नापहारेण BT$_V$; नवरत्नापहरणे T$_1$T$_2$ **418 c.** वस्त्र°] Σ; सस्त्र° T$_3$ **418 d.** स्तेये गायत्रिकायुतं] CDEFT$_1$T$_2$T$_3$; स्तेये गायत्र्यायुतम् AG (unmetrical); स्तेये गायत्र्यायुतं जपेत् B (unmetrical); गायेत्र्याकयुतं T$_V$ **419 a.** °समे वक्रं] ABDEFGT$_1$T$_2$T$_3$; °तमे वक्रं C; °समे वक्र° T$_V$ **419 b.** चैन्दवं चरेत्] Σ; ABDEFGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; चैव सञ्चरेत् C

गोवधो व्रात्यता स्तैन्यमृणानां चानपक्रिया॥ ४१९॥

अनाहिताग्नितापण्यविक्रयः परिविन्दनम्।
भृतकाध्यापकादानं भृतकाध्यापनं तथा॥ ४२०॥

पारदार्यं पारिवित्त्यं वार्द्धुष्यं लवणक्रिया।
स्त्रीशूद्रविट्क्षत्रवधो निन्दितार्घोपजीवनम्॥ ४२१॥

नास्तिक्यं व्रतलोपश्च स्वसुतानां तु विक्रयम्।
धान्यक्रयं पशुस्तेयमयाज्यानां च याजनम्॥ ४२२॥

---

419 c–27b. These nine verses, beginning with 419cd, appear to have been drawn from the *Yājñavalkyasmṛti*: (= *YāVa*), 3:234–242 in the numeration of the *Mitākṣarā* (=*YāVaMi*) and 3:229–236 in that of the *Bālakrīḍā* (=*YāVaBā*).

421c–23. स्त्रीशूद्रविट्क्षत्र° ··· परिविन्दकयाजनम् *om.* D.

---

419 c. गोवधो व्रात्यता स्तैन्यम्] AEFGT_3T_V *YāVaBā*; गोवधो व्यात्यता स्तैन्यम् B;
गोवधा व्रात्यता स्तैन्यम् CD; गोवधौ प्रात्यता स्तैन्यम् T_1T_2; गोवधो व्रात्यता स्ते-
यम् *YāVaMi* **419 d.** °मृणानां चानप] *YāVa*; °मृणानाञ्चानय° EFT_3; °भ्रूणानां
चानय° AG; °स्त्रेणानां चानथ° B; °भ्रूणानाञ्चानप° C; °दूणानाञ्चानप° D; °तृणा-
ह्ननयन° T_1; °नृणाञ्चनयनक्रिया° T_2; °स्मृणानाञ्चनथ° T_V **420 a.** अनाहिताग्नि-
तापण्य°] *YāVa*; अनाहिताग्नितापयस्य ABEFG$T_1T_2T_3$; अनाहितानितापस्य CDT_V
420 b. विक्रयः परिविन्दनम्] *YāVaBā*; विक्रयं परिवन्दनम् ACDEFG$T_1T_2T_3$; विक्र-
यं परिनिन्दनम् B; विक्रयं परिविन्दनम् T_V; विक्रयः परिवेदनम् *YāVaMi* **420 c.** भृ-
तकाध्यापकादानं] CDG$T_1T_3T_V$; मृतकाध्यापकादानं AEF; पृथकाध्यापकादानं B; हृ-
तकाध्यापकादानं T_2; भृतादध्ययनादानं *YāVa* **420 d.** भृतकाध्यापनं] *conj.*; भृत-
काध्यापकं CDG$T_1T_2T_3$; मृतकाध्यापकं A; पृथकाध्यापकं B; भृतकध्यापकं EFT_V
421 a. पारदार्यं पारिवित्त्यं] *YāVa*; परदारपरावित्त° B; परदार्यपराद्वित्त° AEG;
परदार्यपराचित्त° C; पारदार्यपराचित्त° DFT_3; परदार्यपरावित्त° T_1; पारदार्यपरा-
वित्त° T_2; परदारावित्त° T_V **421 b.** वार्धुष्यं लवणक्रिया] *YāVa*; वार्धुष्यलवणक्रिया
ABG$T_1T_2T_3T_V$; वार्धुष्यलवणक्रियाम् C; वार्धुष्यलवणक्रयाः DE; वार्धुष्यलवणकियाः
F **421 c.** °वधो] ABG$T_1T_2T_3T_V$; °वधा C; °विधो EF **421 d.** °र्घोपजीव-
नम्] *YāVaBā*; °चोपजीवनम् ACEFG$T_1T_2T_3$; °पोपजीवनम् BT_V; °र्थोपजीवनम्
YāVaMi **422 b.** स्वसुतानां तु विक्रयम्] AEFGT_2T_3; स्वसुतानां तु विक्रिया B;
स्वसुतानां तु विक्रियम् CT_1; स्वसुतानां तु विक्रियः T_V; सुतानां चैव विक्रयः *YāVa*
422 c. °क्रयं पशुस्तेयम्] Σ; °क्रयपशुस्तेय A; °रूप्यपशुस्तेयम् *YāVaBā*; °कुप्य-
पशुस्तेयम् *YāVaMi* **422 d.** अयाज्यानां च याजनम् EFT_3T_V, *YāVa*; अयाच्यानां
तु याचनम् AG; आज्यानां च ययाजनम् B; याज्यनानाञ्च याजनम् C; अयोज्यानाञ्च
योजनं T_1T_2

पितृमातृसुहृत्त्यागस्तटाकारामविक्रयः।
कन्यकादूषणं चैव परिविन्दकयाजनम्॥ ४२३॥
कन्याप्रदानं तस्यैव कौटिल्यं व्रतलोपनम्।
आत्मपाकक्रियारम्भो मद्यपस्त्रीनिषेवणम्॥ ४२४॥
स्वाध्यायाग्निसुतत्यागो बान्धवत्याग एव च।
इन्धनार्थं द्रुमच्छेदः स्त्रीहिंसौषधजीवनम्॥ ४२५॥
हिंसामन्त्रविधानं च व्यसनान्यात्मविक्रयः।
असच्छास्त्राभिगमनं आकरेष्वधिकारिता॥ ४२६॥
भार्याविक्रयणं चैवमेकैकमुपपातकम्।
उपपातकशुद्धिः स्यादैन्दवेन व्रतेन तु॥ ४२७॥
पयसा वापि मासेन पराकेणापि वा भवेत्।
अघोरलक्षतो वापि विशेषस्त्वथ कीर्त्यते॥ ४२८॥

---

423 b. °क्रयः] ABCEFG$T_1T_2T_V$, *YāVa*; °क्रयम् T_3 **423 c.** कन्यकादूषणं] ABCEFG$T_2T_3T_V$; कन्याया दूषणं *YāVaBā*; कन्यासंदूषणं *YāVaMi* **423 d.** परिविन्दकयाजनम्] ABEFGT_3T_V, *YāVa*; परिवन्दकयाजकः C; पिरिविन्दकयाचकः T_1; परिविन्दकयाचनम् T_2 **424 b.** कौटिल्यं व्रतलोपनम्] T_V, *YāVaMi*; कौटिल्यव्रतलोपनम् Σ; कौटिल्यं ब्रह्मलोपनम् *YāVaBā* **424 c.** आत्मपाकक्रियारम्भो] AEFGT_3; आत्मानं विक्रयारम्भो BD$T_1T_2T_V$; आत्मनं विक्रियारम्भो C; आत्मार्थे च क्रियारंभो *YāVaBā*; आत्मनोऽर्थे क्रियारम्भो *YāVaMi* **424 d.** मद्यप°] Σ, *YāVa*; दृद्यप° C **425 a.** स्वाध्यायाग्निसुतत्यागो] DEFT_2T_3*YāVa*; स्वाध्यायोऽग्निसुतत्यागो ACG; स्वाध्यायानि सुतत्यागे BT_V; स्वाध्यायाशि सुतत्यागो T_1 **425 c.** द्रुमच्छेदः] ACDEFG$T_1T_2T_3$*YāVa*; द्रुमच्छेदं BT_V **426 a.** हिंसामन्त्रविधानं] Σ; हिंस्रयन्त्रविधानं *YāVa* **426 c.** असच्छास्त्राभिगमनं] BCEFG$T_1T_2T_3T_V$; असकृच्चाधिगमनं A; असच्छास्त्राभिगमनाद्° D; असच्छास्त्राधिगमनं *YāVa* **426 d.** आकरेष्वधिकारिता] AGT_2T_3*YāVa*; अकरेष्वधिकारिता BEF; अकरेष्वधिकार्यता CD; आकरेषुविकारिता T_1; अकरेष्वधिकारितः T_V **427 a.** भार्याविक्रयणं चैव°] Σ; भार्याविक्रयणं चैषा° *YāVaBā*; भार्याया विक्रयश्चैषा° *YāVaMi* **427 b.** °मेकैकम्] Σ, *YāVa*; °मेठेऽर्कम् B **427 d.** तु] B; वै AEFGT_3; च CD$T_1T_2T_V$ **428 a.** पयसा वापि मासेन] ACG$T_1T_2T_3T_V$; पयसा वापि मांसेन B; पयसा चापि मासेन D; पयसापि च मासेन E; पयसापि मासेन F (unmetrical) **428 b.** पराकेणापि वा भवेत्] ACDEFGT_2T_3; पारकोणार्पि --- येत् B; पराकेणापि वा भयेत् T_1; पराकेणापि वा भयेत् T_V **428 c.** अघोर°] Σ; अघोरं D **428 d.** विशेषस्त्वथ कीर्त्यते] BDG$T_1T_2T_3$; विशेषस्त्वथ कीत्यते A; विशेषस्त्वधि कीर्त्यते C; विशेषस्त्वथ कीर्तिते E; विशेस्त्वथ कीर्त्यते F (unmetrical); विशेषत्वधि कीर्त्यते T_V

[१७.१ ब्राह्मणेन क्षत्रादिवधः*]

ब्रह्महत्याचतुर्थांशं द्विजः क्षत्रवधे चरेत्।
चरेद्वैश्यवधेऽष्टांशं षोडशांशं तु शूद्रहा॥ ४२९॥

[१७.२ प्राणिवधः*]

निर्निमित्तं तथा घाते प्राणिनां तु शतं जपेत्।
प्राणिहिंसात्मकात्पापात् शतघोरजपाच्छुचिः॥ ४३०॥

अनस्थिप्राणिसंघाते स्वेदजे च हते सति।
अजातस्य शतं जाप्यमकामात्तु तदर्धकम्॥ ४३१॥

अन्नपुष्पादिजान्हत्वा अनस्थीनि बहून्यपि।
दृष्टादृष्टानि सूक्ष्माणि शिवस्य स्मरणाच्छुचिः॥ ४३२॥

आखुमार्जारकवधे शतेनैव शुचिर्भवेत्।
श्वसृगालवधे चैव द्विगुणं कपिकुक्कुटे॥ ४३३॥

सर्पाद्यण्डजघाते तु हंसादिशकुनिष्वपि।

430ab. Cf. *Piṅgalāmata*: see Appendix 32:19ab.

430cd. Cf. *Kiraṇa*: see Appendix 15:8cd.

---

429 b. द्विजः क्षत्रवधे] ACDEFG$T_1T_2T_3$; द्विजक्षत्रवधो B; द्विजक्षवधे T_V (unmetr-
ical) **429 c.** वैश्यवधेऽष्टांशं] BCDEFT_3T_V; वैश्यवधेऽष्टांश AG; वैश्ययेयांशं T_1T_2
430 a. निर्निमित्तं तथा घाते] E$T_1T_2T_3$; निर्णिमित्तं तथा घाते AGC; निर्निमित्तं त-
दा घाते B; निर्निमित्तन्तथा पाते D; निर्निमित्तन्तथा वाते F; निर्णिमित्ततदा घाते
T_V **430 a.** पापात्] D; पातात् BCEF$T_1T_2T_3T_V$; पादात् AG **430 b.** शतघोर-
जपाच्छुचिः] ACEF$T_1T_2T_3$; शतघोरं जपेच्छुचिः B; शताघोरजपाच्छुचिः D; शतं
घोरजपाच्छुचिः T_V **431 a.** अनस्थिप्राणि°] ABFGT_2T_3; अनस्थप्राणि° C; अरस्थ-
प्राण° DET_1; अनस्थिप्राण T_V **431 d.** तदर्धकम्] AEGT_3; तदर्धतः BCD$T_1T_2T_V$
432 a. अन्नपुष्पादि°] Σ; अन्यपुष्पादि° B **432 b.** अनस्थीनि बहून्यपि] ACDEF
G$T_1T_2T_3$; त्वरस्निनिबभून्यपि BT_V **432 c.** दृष्टादृष्टानि] ABCGDT_1T_2; दृष्ट्वादृष्टानि
EFT_3; दृष्टादृष्टाणि T_V **433 a.** आखुमार्जारकवधे] CFG$T_1T_2T_3T_V$; आखुमार्जारवधे
A (unmetrical); आखुमार्जारवद्देशे B; आखुर्म्मार्जारकवधे D; आख्यमार्ज्जारकव-
धे E **433 b.** शतेनैव शुचिर्भवेत्] Σ; तेनैव शुद्ध्यतिर्भवेत् B **433 d.** कपिकुक्कुटे]
ABCDEFGT_3T_V; कपिकुक्कुटैः T_1T_2 **434 a.** सर्पाद्यण्डजघाते तु] ACDEFGT_1T_2;
सर्वाद्याद्यण्डजाघाते B; सघाद्यण्डजघाते तु T_3; सर्वाद्यण्डजघातेषु T_V **434 b.** हंसा-
दिशकुनिष्वपि] ACDEFG$T_1T_2T_3$; कूष्मासिंहादिनिष्वपि B; संहादि शकुनिष्वपि T_V

सिंहादिमृगघाते तु अजादिपशुघातने॥ ४३४॥

शताच्चतुश्शतान्तं तु बहुरूपजपाच्छुचिः।
धेनुं प्रमादतो हत्वा घोरलक्षजपाच्छुचिः॥ ४३५॥

योषिद्बालवधं कृत्वा घोरलक्षेण शुद्ध्यति।
नासादि कस्यचिच्छित्त्वा कामाल्लक्षं जपेद्बुधः॥ ४३६॥

कामतो गर्भपाताच्च तृतीयस्यायुतं जपेत्।

[१७.२.१ प्राणिदंशनम्]

शुना दष्टो विशुद्ध्येत गायत्र्यष्टशतेन तु॥ ४३७॥

मार्जारमूषिकैर्दष्टः शतजप्तेन शुद्ध्यति।
सृगालवृकदष्टो वा शुद्ध्यत्यष्टशतेन तु॥ ४३८॥

कुम्भीरमकरैर्दष्टः सकृदेव विशुद्ध्यति।
प्रमादात् सर्पदष्टश्चेत् जपेद्घोरसहस्रकम्॥ ४३९॥

कामात् स्पर्शादिभिर्दष्टो जपेद्घोरायुतं जले।
विषविद्यां च वैद्यं च कुर्याच्चेदिन्द्रजालकम्॥ ४४०॥

437ab. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:112ab.

437c–39b. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:24–25.

---

437. प्राणिदंशनम्] the heading given in the margin of EF is श्वदष्टम्।

---

434 c. सिंहादि°] BCD$T_1T_2T_3T_V$; हंसादि° AEFG **434 c.** °मृगघाते] ABEFG T_3T_V; °मृगपाते CDT_1T_2 **435 a.** शताच्चतुश्शत°] Σ; शतच्चतुशत° T_1 **435 b.** °रूप°] ACEFG$T_1T_2T_3$; °रूपं BDT_V **435** धेनुं प्रमाद … जपाच्छुचिः *om.* B **436 a.** योषिद्°] ACDEFG$T_1T_2T_3$; यावद्° BT_V **436 c.** चिच्छित्व] ACDE FGT_V; विच्छित्य B; विच्छित्वा $T_1T_2T_3$ **437 a.** कामतो गर्भपाताच्च] CE$T_1T_2T_3$; कामार्तो गर्भपाताच्च ADG; कामतो गर्भपातं च B; कामार्तो गर्भपाताश्च F; कामतो गर्भपातच्च T_V **437 c.** शुना दष्टो विशु°] ABEFG$T_1T_2T_3T_V$; असिनाष्टो विशु° C; शुनादष्टोपि शु° D **437 d.** °शतेन तु] CDT_1T_2; °शतं जपेत् ABEFGT_3; शतेन च T_V **438 b.** शतजप्तेन] CDG$T_1T_2T_3T_V$; शतं जप्तेन AEF; शतजापेन B **438 c.** सृगालवृक°] AEFGT_3; शृगालवृष° B; सृगालवृष° C$T_1T_2T_V$; सृगालदुष्ट° D **439 a.** मकरैर्दष्टः] ACDEFG$T_1T_2T_3$; मकरोद्दष्टः B; मकरैर्दिष्टं T_V **440 b.** जले] ABCEFGT_3T_V; जपेत् DT_1T_2 **440 d.** °जालकम्] AEFG$T_2T_3T_V$; °जालकः B; °जालकाः CDT_1

भूतग्रहपिशाचादिविच्छेदे तु शतद्वयम्।

[१८ मानसवाचिककायिकानि कर्माणि]

न मारणं तु मनसा मनुना चापि कारयेत्॥ ४४१॥

उच्चाटनादिकं कृत्वा बहुरूपायुताच्छुचिः।
कर्मणा मनसा वाचा कृत्वा चैवं तु पातकम्॥ ४४२॥

सप्तवारं जपेद्घोरं तस्मात् पापात् प्रमुच्यते।
परेभ्यो दुःखमुत्पाद्य वाङ्मनःकायकर्मभिः॥ ४४३॥

प्रमादतः परिज्ञाय शिवमन्त्रशतं जपेत्।
कर्मणा मनसा वाचाप्यनृतं योऽभिभाषते॥ ४४४॥

वामदेवशतं जप्त्वा तस्मान्मुच्येत किल्बिषात्।
शतमुक्तं परा निष्ठा वाग्दोषाद्द्विगुणं भवेत्॥ ४४५॥

[१८.१ मानसं कर्म*]

परस्त्रीद्रव्यसङ्कल्पश्चेतसानिष्टचिन्तनम्।

441c–42b. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:94.

442c–43b. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:73c–74b.

443c–44b. Cf. *Tilaka-Pārameśvara*: see Appendix 21:12c–13b.

444c–45b. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:66c–67b.

445cd. Quoted from *Mataṅga-Pārameśvara*: see Appendix 22:12cd.

446–48. Quotation of *Śivadharmottara*: 6:4–6, which do not feature in appendix.

---

441 b. विच्छेदे] ACDEFGT$_3$T$_V$; --- B; विच्छेते T$_1$T$_2$ **441 b.** शतद्वयम्] Σ; श-
तत्रयं E **441 c.** मनसा] ABCDGT$_1$T$_2$T$_V$; मरणं EFT$_3$ **441 d.** मनुना चापि]
AEFGT$_3$; मनुना वापि BCDT$_1$T$_2$; मननावपि T$_V$ **443 c.** °उत्पाद्य] ACDEFGT$_1$
T$_2$T$_3$; °उत्काद्य BT$_V$ **444 a.** प्रमादतः परिज्ञाय] ABDGT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; प्रमादतपरः
ज्ञायः C; प्रमादः परिज्ञाय EF (unmetrical) **444 b.** शिवमन्त्र°] ACDEFGT$_1$T$_2$T$_3$;
शिवमन्त्रं BT$_V$ **444 d.** योऽभिभाषते] ABGT$_3$T$_V$; यो हि भाषते CD; योभिभाषि-
ते EF; योपि भाषते T$_1$T$_2$ **445 a.** वामदेव°] DEFT$_1$T$_2$T$_3$T$_V$; वामदेवं ABCG
445 cd. परा निष्ठा वाग्दोषाद्] *conj.*; परानिष्टं वाग्दोषाद् AEFGT$_3$; परानिष्टाद्वा-
दोषाद् BCDT$_1$T$_2$; परिष्टाद्वा दोषा च T$_V$ **445 d.** द्विगुणं भवेत्] Σ; गमनं भवेत्
E **446 a.** °द्रव्यसङ्कल्पश्चेतसानिष्टचिन्तनम्] Σ; °द्रव्यसंकच्चेतसादनिष्टचिन्त्यति T$_3$
(unmetrical)

अकार्याभिनिवेशश्च चतुर्धा कर्म मानसम्॥ ४४६॥

[१८.२ वाचिकं कर्म*]

अनिबद्धप्रलापित्वमसत्यं चाप्रियं च यत्।
परापवादः पैशुन्यं चतुर्धा कर्म वाचिकम्॥ ४४७॥

[१८.३ कायिकं कर्म*]

अभक्ष्यभक्षणं हिंसा मिथ्याकामस्य सेवनम्।
परस्वानामुपादानं चतुर्धा कर्म कायिकम्॥ ४४८॥

[१८.३.१ वाचिकबन्धान्मुक्तिः*]

वाचिके स्यात् त्र्यहं मौनमग्निकार्यार्चनं जपम्।
समाप्ते गुरुदेवाय दीनां वाचं निवेदयेत्॥ ४४९॥
स मुक्तो वाचिकैर्बन्धैः कर्मबन्धश्च कथ्यते।

[१८.३.२ कर्मबन्धान्मुक्तिः*]

निराहारस्त्रिरात्रं च त्रिसन्ध्यं जलगाहनम्॥ ४५०॥

449–52b. Cf. *Sāhasra-Śivabheda*: see Appendix 30:20c–23.

---

448. अभक्ष्यभक्षणं ··· कर्म कायिकम् *om.* $T_1T_2T_V$.
448cd. परस्वानामु° ··· कर्म कायिकम् *om.* T_3.

---

446 c. अकार्या°] BCDEF$T_1T_2T_3T_V$; अकार्य° AG **446 d.** चतुर्धा] CDEFGT_3; चतुर्था AT_1T_2; चतुर्थ्या BT_V **447 a.** अनिबद्ध°] Σ; अनुबन्ध° T_V **447 b.** असत्यं चाप्रियं] Σ; असत्वं चावृतं B **447 d.** चतुर्धा] DEFG; चतुर्था AC$T_1T_2T_3$; चतुर्थं BT_V **448 b.** मिथ्याकामस्य सेवनम्] ADEFG; मिध्यकर्मस्य सेवनम् B; मिद्याकामास्य सेवनम् C; मिथ्याकामा कायिकं T_3 **448 c.** परस्वानाम्] BDEF; परस्वनाम् AG; परस्थानाद् C **448 d.** चतुर्धा कर्म कायिकम्] DEFG; चतुर्था कर्म वाचिकम् A; चतुर्थं कर्म साधकम् B; चतुर्था कर्म्म काधिकम् C **449 a.** वाचिके स्यात् त्र्यहं] CDEFG$T_1T_2T_V$; वाचिकेऽस्य त्र्यहं A; वाचिके त्रियहं B; वाचिकेवाहमनम् T_3 **449 c.** समाप्ते] Σ; समस्ते B **449 d.** वाचं निवेदयेत्] BCD$T_1T_2T_V$; वाचमुदीरयेत् AEFGT_3 **450 b.** कर्मबन्धश्च] *conj.*; कर्मबन्धैव AGT_3; कर्मबन्धैश्च BCT_1; कर्म्मबन्धे च DT_2; कर्मबन्धै° EF (unmetrical) **450 c.** °स्त्रिरात्रं च] ADEFGT_2T_3; °स्तु शुचिरा° B; °स्त्रिरात्रश्च C; °स्त्रिराच्च T_1 (unmetrical); °स्त्रिरात्रिश्च T_V **450 d.** त्रिसन्ध्यं] ACDEFG$T_1T_2T_3$; त्रिसन्धिं B; सन्धिश्च T_V

ब्रह्मजापी च मौनी च कर्मबन्धेन मुच्यते।

[१८.३.३ मानसबन्धान्मुक्तिः*]

मानसस्य तु पापस्य प्राणायामशते कृते॥ ४५१॥
शिवगायत्रिमन्त्रेण शतान्मुच्येत मानसात्।

[१८.३.४ सर्वपापान्मुक्तिः*]

जप्त्वा शिवायुतं मन्त्री सर्वदोषापनुत्तये॥ ४५२॥
पञ्चगव्यं सकृत्पीत्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते।
मातापितृसमुद्भूतं सहजागन्तुकं च यत्॥ ४५३॥
अस्थिमज्जागतं पापं शिवकूर्चो दहेत्क्षणात्।

[१९.१ शुक्लपतनादि]

अकामतः प्रसुप्तस्य शुक्लादेः स्यन्दने सति॥ ४५४॥

452c–53b. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṅgraha*: see Appendix 31:8c–9b. Cf. also *Śivadharmottara*: Appendix 11:76.

453c–54b. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha* and *Śivadharmottara*: see Appendix 31:11 and 11:81 respectively.

454c–55b. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:111.

---

452. The Manuscript T_3 bearing No. 2872 B from ORI, Trivandrum abruptly stops here.
454. शुक्लपतनादि This is given as a heading in the margin by EF.

---

451 a. ब्रह्मजापी च मौनी] ADEFGT_1T_2; ब्रह्मचापी च मौनी B; ब्रह्मकर्म्म विहीनापिं
C; ब्रह्मजापि न मौनी T_3; ब्रह्मजापि च मौनी T_V **451 b.** कर्मबन्धेन] BCDEGT_1T_2
T_3T_V; कर्मबन्धन° A; कर्मन्धेन F (unmetrical) **451 d.** प्राणायाम] ABCDFGT_3
T_V; प्राणाय --- E (unmetrical); प्रमाणात्रयां T_1; प्रामाधाम T_2 **452 b.** शतान्मुच्येत
मानसात्] ADFG$T_1T_2T_3$; शतमुच्येत मानसात् BC; शतान्मुच्येत वासनात् E; शता-
मुच्येत मानसात् T_V **452 c.** शिवायुतं] ABFG$T_1T_2T_3T_V$; शिवाच्युतं CD; धिवायुतं
E **453 c.** मातापितृ°] ACDEFGT_1T_2; पितृमातृ° BT_V **453 d.** सहजागन्तुकं च
यत्] ABEFG$T_1T_2T_V$; सहसागन्तुगम् ज यत् C; सहसागन्तुगञ्जगत् D **454 a.** °ग-
तं] Σ; °कृतं B **454 b.** °कूर्चो दहेत् क्षणात्] GT_1T_2; °कृच्छ्रोदकेक्षणात् ABT_V;
°कूर्चोदभक्षणात् CD; °कूर्चेन्दहेत् क्षणात् EF

स्नात्वा पुनः सचेलस्तु अस्त्रमन्त्रशतं जपेत्।
दिवापि स्यन्दने स्वप्नेऽजातेन द्विगुणं चरेत्॥ ४५५॥

सङ्गम्य योषितं कामात् प्रणवस्य महात्मनः।
प्राणवृत्तिनिरोधेन लक्षमावर्तयेद्व्रती॥ ४५६॥

[१९.२ तपस्विनः स्त्रीपरिग्रहणम् *]

तपस्वी विषयासक्तो व्रतोद्धारपुरःसरम्।
स्त्रीपरिग्रहणं कुर्यादन्यथा पतनं ध्रुवम्॥ ४५७॥

जटाकेशेषु या संख्या देहे वा भस्मरेणवः।
तावत्कालं महाघोरे रौरवे निवसेद्व्रती॥ ४५८॥

[१९.३ कामार्तस्य योषिद्गमनम् *]

यः सकृद्योषितं गच्छेत् कामार्तः पुनरूहयेत्।
वामदेवसहस्रेण शुद्ध्यत्येव न संशयः॥ ४५९॥

[१९.४ बलाच्छुक्लोत्सर्गः *]

बलादुत्सृज्य शुक्लं तु दिवा वामचतुश्शतान्।
रात्रौ चेद्द्विशतं जाप्यं दिवा सुप्त्वा शतं जपेत्॥ ४६०॥

[१५.५ पशुक्रीडादर्शनम् *]

---

456. Cf. *Svāyaṃbhuvasūtrasaṃgraha*: see Appendix 10:40.

---

455 c. °पि] Σ; तु B **455 cd.** स्वप्नेऽजातेन द्वि°] ACDEFGT$_1$T$_2$; जाते स्वप्ने तद्द्वि° B; स्वप्ते जातेन द्वि° T$_V$ **456 c.** निरोधेन] ABCDGT$_1$T$_2$T$_V$; विरोधेन EF **457 a.** तपस्वी] ACEFGT$_1$T$_2$T$_V$; तपस्वि B; तपस्य D **458 a.** केशेषु] Σ; देशेषु D **458 d.** निवसेद्व्रती] Σ; नरके व्रती B **459 a.** यः सकृद्योषितं] ACDFGT$_1$T$_2$T$_V$; यस्सक्तुं योषितं B; यस्यकृद्योषितं E **459 b.** कामार्तः पुनरूहयेत्] AEFG; कामान्धपुनरूपयेत् B; कामार्थः पुनराशुभेत् C; कामान्धः पुनरुक् भवेत् D; कामान्धः पुनरूहयेत् T$_1$T$_2$; कामन्धः पुनरूहयेत् T$_V$ **460 a.** शुक्लं तु] ACDEFGT$_1$T$_2$; °ते शुक्लं BT$_V$ **460 b.** वामचतुश्शतान्] *conj.*; वामचतुश्शतम् ABFG; द्वाम चतुश्शतात् C; वामचतुश्शतात् DT$_V$; वाम ⊔ E; वामश्शतुश्शतान् T$_1$T$_2$ **460 d.** सुप्त्वा] AEFGT$_1$T$_2$; सुप्त्या BD; सुप्ता CT$_V$

पशुक्रीडां यदा पश्येदकामात् स शतं जपेत्।

[१९.६ विप्रादीनां पत्नीसेवनकालः*]

ऋतुस्नाता यदा पत्नी तदा पञ्चदिनावधि॥ ४६१॥

सेव्या विप्रेण पुत्रार्थमन्यथा भ्रूणहा भवेत्।
ततस्तपसि निष्णातो जपहोमादिकं चरेत्॥ ४६२॥

सततं यश्चरेद्विप्रो मैथुनं काममोहितः।
स विप्रः खरवज्ज्ञेयस्तस्य मन्त्राः पराङ्मुखाः॥ ४६३॥

क्षत्रादौ न च दोषोऽस्ति दिवा पर्वणि दोषभाक्।

[१९.७ पारदारिकं कर्म*]

कर्मणा मनसा वाचा न कार्यं पारदारिकम्॥ ४६४॥

शुद्धिर्लक्षार्धपादेन यदि मोहात् समाचरेत्।
कन्यायां द्विगुणं कार्यं तथा वर्णान्तरेषु च॥ ४६५॥

[१९.८ अकाले मैथुनम्*]

पर्वसन्धिषु चाष्टम्यां कदाचिन्मैथुनं दिवा।
कृत्वायुतं जपेत्प्राज्ञः प्रणवस्य व्रते स्थितः॥ ४६६॥

रात्रौ कृत्वायुतार्धं तु सन्ध्यायामयुतं जपेत्।

461ab. Cf. *Mantrapīṭha-Svacchanda* and *Siddhayogeśvarīmata*: see Appendix 34:31cd and 37:19ab respectively.

464c–65. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:32–33b.

466–68b. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:80–82b.

---

461 a. पशुक्रीडां] Σ; पशुकीटां E **461 b.** अकामात् स शतं] BCDT_V; अकामार्ध शतं AEFG; अकामा स शतं T_1T_2 **461 c.** स्नाता यदा पत्नी] Σ; °स्नातां यदा पत्नीं B **462 c.** ततस्तपसि] BCDT_1T_2; ततस्तपस्वी AEFGT_V **463 b.** मैथुनं] Σ; मयुतं C **463 c.** खरवज्°] CDEFGT_1T_2; स्वरवज्° AB; खरविज्° T_V **464 d.** पारदारिकम्] DEFGT_1T_2; वन्यादारिकम् A; परदारिकम् BCT_V **466 a.** सन्धिषु चाष्टम्यां] BDT_V; सन्धिषु कालेषु AEFG; सन्धिषु चष्टम्यां C; सन्धिषु --- T_1T_2 **466 b.** कदाचिन्मैथुनं] ABCDEFGT_V; कदामैथुनं T_1T_2 (unmetrical) **467 a.** रात्रौ] Σ; यात्रौ T_V **467 a.** °युतार्धं] Σ; ACDEFG$T_1T_2T_V$; यथार्थं B

कथां मैथुनजां कृत्वा हृद्बीजस्य शतं जपेत्॥ ४६७॥

ब्रह्मचर्यादृते धीमान् प्रायश्चित्तं गृही चरेत्।

[१९.९ अन्यस्त्रीगमनम्*]

सामान्यमयुतं शूद्रीं द्विगुणं प्रजपेद्व्रती॥ ४६८॥

वैश्यादिवर्णजां गत्वा गां गत्वा चायुतं जपेत्।
योनिपापं दहेद्वामः सर्वमन्यच्च यद्भवेत्॥ ४६९॥

[१९.९.१ कुमार्यादिगमनम्*]

यः कामयति कौमारीं महाव्रतधरीं पुनः।
विशेषाच्छिन्ननासोष्ठीं सहस्रावर्तनाच्छुचिः॥ ४७०॥

अगम्यागमनं कृत्वा गृही वामशतं जपेत्।
ब्राह्मणीमितरां वापि योऽभिगच्छेत दीक्षितः॥ ४७१॥

विप्रः साष्टशतं जप्त्वा तस्मात् पापाद्विमुच्यते।

468c–69. Cf. *Vidyāpurāṇa*: see Appendix 24:27c–29b.

470. Cf. *Aghoreśvarī-Svacchanda*: see Appendix 33:34c–35b.

471–73. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:63c–67b.

---

468. ब्रह्मचर्यादृते ··· प्रजपेद्व्रती *om.* BT_V.

469c–71b. योनिपापं दहेद्वामः ··· वामशतं जपेत् T_1T_2(eyeskip)

---

467 c. कथां] $ABCGT_2$; कथा $DEFT_1T_V$ **467 c.** कृत्वा] $AEFGT_1T_2$; शृत्वा B CD; श्रुत्वा T_V **468 a.** °र्यादृते] ACDEFG; °र्यामृते T_1T_2 **468 c.** शूद्रीं] *em.*; शूद्री Σ **468 d.** व्रती] Σ; यदि E **469 a.** °वर्णजां गत्वा] Σ; °वर्णजं कृत्वा T_V **469 b.** गां गत्वा चायुतं] $ADEFGT_1T_2$; गां गत्वा वयुतं B; गत्वा चायुतं C (unmetrical); गं गात्वावायुतं T_V **470 a.** यः कामयति] $ABCDGT_V$; यः यति° EF (unmetrical) **470 c.** विशेषाच्छिन्ननासोष्ठीं] B; विशेषोच्छिन्ननासोष्ठीं ACDEFG; विशेशेषाच्छिन्ननासोर्वीं T_V **470 d.** सहस्रावर्तना°] ADEFG; सहस्रं वर्तना° BT_V; सहस्रवर्तना° C **471 a.** अगम्यागमनं] $ABCDGT_V$; अगन्धागमनं EF **471 a.** गृही] $ACDEFGT_V$; — B **471 c.** वापि] $ABCDF^{c}GT_1T_2T_V$; कृत्वा वापि E (unmetrical); कृत्वा F^{ac} **471 d.** योऽभिगच्छेत] $ACDEFGT_1T_V$; योऽभिगच्छति B; योन्नगच्छेत T_2 **471 d.** दीक्षितः] Σ; दीक्षितम् T_V **472 b.** विमुच्यते] $ACEFGT_1T_2$; प्रमुच्यते BDT_V

क्षत्रियो द्विशतेनैव वैश्यस्तु त्रिशतेन च॥ ४७२॥

शूद्रश्चतुःशतं जप्त्वा वामदेवं शिवाग्रतः।
एकरात्रोषितो भूत्वा तस्मात् पापाद्विमुच्यते॥ ४७३॥

भुक्त्वा यदि चिरं कृच्छ्रं कुर्याद्वामजपेन ते।
मोहाद्भुक्त्वा विवर्णां वा तद्भवां कामचारिणीं॥ ४७४॥

दिनानि त्रीण्यनुद्विग्नो नाभिमात्रोदके स्थितः।
प्राणायामेन जप्तव्यो गुह्यः पापाद्विशुद्ध्यति॥ ४७५॥

[१९.९.२ उदक्यागमनम्*]

उदक्यां वा सकृद्गत्वा उपवासमकामतः।
गुह्यजापेन कर्तव्यं कामात्तु त्र्यहमेव च॥ ४७६॥

[१९.९.३ चण्डालस्त्रीगमनम्*]

चण्डालस्त्री यदाज्ञानात् मन्दिरे संव्यवस्थिता।
मृण्मयानि त्यजेत्सद्यः स्नात्वा संशोध्य तद्गृहम्॥ ४७७॥

---

477. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:67.

472c–73. क्षत्रियो द्विशतेनैव … तस्मात् पापाद्विमुच्यते *om.* T_1T_2(eyeskip)

---

473 c. भूत्वा] Σ; भुक्त्वा D **473 d. विमुच्यते**] ACEFGT_v; प्रमुच्यते BD **474 a. चिरं**] ACEFG$T_1T_2T_v$; चरं BD **474 b. कुर्याद्वाम॰**] BCET_v; कुर्युर्वाम॰ AG T_1T_2; कुर्याम॰ D (unmetrical); कुर्यार्वाम F **474 c. भुक्त्वा**] ACDEFGT_1T_2; गत्वा BT_v **474 d. तद्भवां**] AG; तद्भावा BCT_v; तत्भावां DEFT_1T_2 **475 a. दिनानि**] Σ; त्रिणानि T_v **475 a. ॰नुद्विग्नो**] ABDEFGT_v; ॰नुद्विग्ने CT_1; ॰नुद्विने T_2 द-
475 b. नाभिमात्रोदके] ACDEFG; दनाभिन्नोदके B; नाममात्रत्रोदकेस्थितः T_1T_2;
नादिन्नोदके T_v **475 c. प्राणायामेन**] ABDEFGT_1T_2; प्राणायामन C; प्राणायमेन
T_v **475 d. पापाद्विशुद्ध्यति**] ABCDFGT_1T_v; पापाद्विमुच्यति E; पापाशुध्यति T_2
(unmetrical) **476 a. उदक्यां**] ACG$T_1T_2T_v$; उदक्या BD; उत्सक्यां E; उसक्यां F
476 c. गुह्यजापेन] ACDGT_1T_2; गुह्या जपेन BT_v; गुह्यचापेन EF **476 d. का-**
मात्तु त्र्यहमेव च] AEFG; सकामात् त्र्यहमेव तु B; कामात्र्यहमेव तु CD$T_1T_2T_v$
(unmetrical) **477 a. ॰ज्ञानात्**] DT_1T_2; ॰ज्ञाता AEFG; ॰ज्ञान B; ॰ज्ञानां C
477 b. मन्दिरे संव्यवस्थिता] ACDEFGT_1T_2; मदिरे सव्यवस्थितम् B; मदिरे
संव्यवस्थिता T_v **477 c. मृण्मयानि**] ABDEFGT_1T_v; गृमयानि C; मृन्मयानि T_2
477 d. तद्गृहम्] Σ;तद्ग्रहम् B

नरं पञ्चसहस्राणि जप्त्वा कृच्छ्रं समाचरेत्।
भुक्त्वा स यद्यकामेन तप्तकृच्छ्रपुरस्सरम्॥ ४७८॥

वामदेवायुतं जप्त्वा पञ्चगव्येन शुद्ध्यति।
कामतः सा च भुक्ता चेत् कृत्वा कृच्छ्रातिकृच्छ्रके॥ ४७९॥

वामदेवं जपेत्तद्वत् पराकोऽन्ते व्रतं मतम्।
ज्ञात्वा भुक्त्वा चिरं कालं तदासौ तत्समो भवेत्॥ ४८०॥

[१९.९.४ रजक्यादिगमनम्*]

रजकी चर्मकारी वा स्पृष्टा वा मन्दिरे स्थिता।
भाण्डत्यागादजाच्छुद्धिस्त्र्यहात् पञ्चसहस्रकात्॥ ४८१॥

अकामतो यदा स्पृष्ट्वा भुक्त्वा घोरं जपेत् त्र्यहम्।
कामाच्चेद्द्विगुणं ह्येतत् सकृद्योगात्समाचरेत्॥ ४८२॥

अकामाद्बहुसंयोगः संजातस्तद्द्वयोरपि।
तदा चान्द्रायणं कार्यमन्यथा नैव शुद्ध्यति॥ ४८३॥

बहुदैवसिको योगः संजातः कामतो यदि।

---

479 c–84. Cf. *Kiraṇa* and *Vāmadevīya-Kriyāsaṅgraha*: see Appendix 15:3–8b and 31:69–74b respectively.

483–85b. अकामाद्बहुसं° ··· द्वादशभिः पुनः *om.* A(eyeskip)

---

478 c. स] ACDEFGT_1T_2; च BT_V **478 d.** तप्तकृच्छ्र°] Σ;तप्तकृच्छ° B **479 c.** कामतः] Σ;काव्रत° C **479 d.** कृत्वा कृच्छ्राति°] AC$T_1T_2T_V$; कृत्वा कृच्छ्रादि° BEF; तप्त कृच्छ्राति° D; कृत्वा कृत्वाति° G **480 b.** पराकोऽन्ते] BCDT_V; पारन्तोऽन्तो A; परार्धोन्तो E; परातोन्तो FG; परातोन्ते T_1; परान्तोन्ते T_2 **480 d.** °समो भवेत्] Σ; °समा भवेत् C **481 ab.** वा स्पृष्टा] T_2; वा स्पृष्ट्वा ACDFGT_1; च स्पृष्ट्वा BT_V; वा दृष्ट्वा E **481 b.** मन्दिरे स्थिता] ACEFG$T_1T_2T_V$; मदिरे स्थिताः B; मदिरे सिता D **481 d.** पञ्चसहस्रकात्] ACEFGT_1T_2; पंचसहस्रकम् BT_V; पञ्चसहस्रकान् D **482 b.** भुक्त्वा] Σ; भुक्ता D **482 d.** सकृद्योगात्समाचरेत्] BCDEG$T_1T_2T_V$; सद्यो द्वादशभिः पुनः A; अकृद्योगात् समाचरेत् F **483 a.** °संयोगः] T_VG; °पुंयोगात् B; °संयोग CDEFT_1T_2 **483 c.** तदा] DEFG$T_1T_2T_V$; तथा BC **484 a.** °दैवसिको] G; देवसिको BC$T_1T_2T_V$; देववको D; दैवसितो EF **484 b.** संजातः] FG$T_1T_2T_V$; संजाता B; संज्ञातः CDE

तदा चान्द्रायणं कार्यं वारिणा केवलेन तु॥ ४८४॥

[२०.१ असत्प्रतिग्रहः]

असत्प्रतिग्रहं गृह्य सद्यो द्वादशभिः पुनः।
मुच्यते किल्बिषात् क्षिप्रं दीक्षितश्चाप्यकुत्सितः॥ ४८५॥

सर्पिस्तैलं शर्करां च गृहीत्वा वाममभ्यसेत्।
लवणं शुद्धतीक्ष्णानि गन्धानि विविधानि च॥ ४८६॥

क्षीरं दधि घृतं तैलं मधु मांसानि धान्यकम्।
पट्टवस्त्रं च कार्पासमौर्णं क्षौमञ्च मौञ्जिकम्॥ ४८७॥

चर्मप्रतिग्रहं कृत्वा जपेद्घोरशतत्रयम्।
हेमादिलोहसंघातं वज्राद्यं रत्नसञ्चयम्॥ ४८८॥

हरितालादिधातूनि पारतं धान्यसञ्चयम्।
वृषभं हस्तिनं यानं क्षेत्रमश्वं नरं तथा॥ ४८९॥

---

485. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:54c–55b. Cf. also *Vidyāpurāṇa*: Appendix 24:39c–40b.

486ab. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 3:9ab.

486cd. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:98ab.

487ab. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:98ab.

487c–88b. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:96–97b.

---

484. असत्प्रतिग्रहम् This is given as a heading in the margin by F.

---

484 c. तदा] Σ; तथा B **485 d.** दीक्षितश्चाप्यकुत्सितः] ADEFGT$_v$; दीक्षितश्चाप्यरुस्थितः B; दीक्षितश्चाप्यकृत्सितः C; दीक्षिताप्यकुत्सिताः T$_1$T$_2$ **486 b.** वाममभ्यसेत्] BDGT$_1$T$_2$T$_v$; होममभ्यसेत् A; याममन्यसेत् C; वाममन्यसेत् EF **486 c.** लवणं शुद्धतीक्ष्णानि] DT$_1$T$_2$; वैणवं गुडतीक्ष्णानि A; लवणं शुद्धतीर्थानि B; लवणं शुद्धदीक्षानि C; वैणवं शुद्धतीष्णानि EF; येणवं गुडतीक्ष्णानि G; लवणं शुद्धि तीक्ष्णानि T$_v$ **487 a.** क्षीरं दधि] Σ; क्षीरादीनि C **487 b.** धान्यकम्] Σ; सान्यकम् B **487 d.** और्णं क्षौमञ्च मौञ्जिकम्] D; और्णं क्षौमं च काञ्चिकम् AG; सौवर्णं क्षौममौञ्जिकम् BT$_v$; और्णं क्षौमञ्च मौजिकम् C; और्णं क्षौमञ्च कार्ष्णिकं EF; औक्षौमण मौञ्जिकम् T$_1$; और्णं क्षौमौमौञ्चिकम् T$_2$ **489 a.** धातूनि] ACEFGT$_1$T$_2$; धात्रीनि BT$_v$; धात्रानि D **489 b.** पारतं] *conj.*; पराकं ACDGT$_1$T$_2$; मपराद्° B; पारकं EF; पराल T$_v$ **489 d.** क्षेत्रम्] ADEFGT$_1$T$_2$T$_v$; क्षत्रम् BC

आलयादिषु यत्नेन बहुरूपायुताच्छुचिः।

[२०.२ चौर्यम्*]

काष्ठोपलतृणादीनां हरणाच्छतशः शुचिः॥ ४९०॥

अनड्वाहं हयं स्त्रीं च सहस्रं वा शतं नरम्।
बहुसस्ययुतां भूमिं गृह्येशस्य सहस्रकम्॥ ४९१॥

गृहीत्वा वस्तु यत्किञ्चित् बहुरूपं जपेद्बुधः।
वस्त्रशय्यासनादीनां स्तेये गायत्रिकाशतम्॥ ४९२॥

विद्यापहरणे वक्त्रं सहस्रं प्रजपेत्ततः।

[२०.३ स्ववृत्तिपरित्यागः*]

स्ववृत्तिं यः परित्यज्य अन्यथा योऽनुवर्तते॥ ४९३॥

दीक्षितः कर्मणः स्वस्मात् पतितः पुनरागतः।
अघोरं सततं जप्त्वा मासमेकं शिवाग्रतः॥ ४९४॥

हुत्वायुतं शिवाग्नौ तु तस्मात् पापात्प्रमुच्यते।

490cd. Cf. *Vāthula*: see Appendix 44:103ab.

491ab. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 3:10c–11b.

491c–92b. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 3:12c–13b. Cf. also *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: Appendix 31:38c–39b.

492cd. This is identical with *Uttara-Kāmika* 31:697ab.

493c–95b. Cf. *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*: see Appendix 17:76c–78.

492c–93b. वस्त्रशय्या … प्रजपेत्ततः *om.* AG.

---

490 a. यत्नेन] Σ; सद्येन B **490 c.** काष्ठोपल] Σ; काष्ठोफल B **490 d.** हरणाच्छतशः°] ADEFGT_1T_2; हरणाच्च शतात् B; हरणश्शतश CT_V **491 a.** अनड्वाहं हयं स्त्रीं] ADFG; अनड्वाहं हयस्त्रीं BET_V; अनस्वाहं हयं स्त्रीश्च CT_1T_2 **491 b.** नरम्] ACDFG$T_1T_2T_V$; नरः BE **491 c.** बहुसस्ययुतां भूमिं] AEFGT_1T_2; बहुसस्ययुतां शस्य BT_V; बहुसस्ययुतं भूमिं CD **491 d.** गृह्येशस्य] ACDEFGT_1T_2; शिवमन्त्र° B; ⊔ T_V **492 b.** बुधः] ABCDG$T_1T_2T_V$; नरम् EF **492 d.** गायत्रिका°] CDEFT_1T_2; गायत्रिया B; गात्रिया T_V **493 a.** विद्याप°] BDEF$T_1T_2T_V$; विद्यायं C **493 b.** ततः] BT_V; बुधः CDEFT_1T_2 **493 c.** यः] Σ; यत् F **494 b.** पुनरागतः] ABDEFGT_1T_2; पुनरागतं C; पुनराहतः T_V

[२०.४.१ त्रिचतुष्पथलङ्घनम्*]

दशधा वर्तयेद्घोरं त्रिचतुष्पथलङ्घने॥ ४९५॥

[२०.४.२ अनेकपापानां सांकर्यम्*]

पापानामप्यनेकानां संकरे समुपस्थिते।
अघोरमन्त्रो जप्तव्यो यावच्चेतः प्रसीदति॥ ४९६॥

अहन्यहनि योऽधीते विधिस्थः शिवसंहिताम्।
स हन्ति सर्वपापानि तामिस्रमिव भास्करः॥ ४९७॥

पूर्वापराह्नसन्ध्यायां सद्योजातशतं जपेत्।
अहोरात्रकृतं पापं तत्क्षणादेव नश्यति॥ ४९८॥

[२१ रजस्वलादिविषयाः]

यदा पुष्पवती नारी नासंशुद्धो यजेच्छिवम्।
प्रथमेऽहनि चण्डाली द्वितीये ब्रह्मघातिनी॥ ४९९॥

तृतीये रजकी प्रोक्ता चतुर्थे स्नानतः शुचिः।

496–97. Quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 101–102:
सङ्करेषु च सर्वेषु चेतसः शुद्धिकारणम्। अघोरमन्त्रो जप्तव्ये यावच्चित्तं प्रसीदति॥
अहन्यहनि योऽधीते विधिस्थः शिवसंहिताम्। स हन्ति सर्वपापानि तामिस्रमिव भास्करः॥
Possibly the source for the first of these verses is in turn the *Vāthula*: Appendix 44:101.

499. Cf. *Jñānaratnāvalī* (GOML MS, p. 239):
यथा पुष्पवती नारी सूतिकापुरुषस्तदा। नासंशुद्धो यजेद्देवं शुद्धिस्तेषां निगद्यते।, where the first half-line should probably be corrected to read: यदा पुष्पवती नारी सूतिकापुरुषस्तथा।

499. *Parāśarasmṛti* 7:18c–19b:
प्रथमेऽहनि चण्डाली द्वितीये ब्रह्मघातिनी। तृतीये रजकी प्रोक्ता चतुर्थेऽहनि शुध्यति॥

---

498. रजस्वलाविषयम् This is given as a heading here by BEFT$_v$.

---

497 b. विधिस्थः] Σ; विधिस्थि° T$_v$ **497 d.** तामिस्रम्] Σ; तमिस्रम् C **497 d.** भास्करः] Σ; भास्करम् C **498 a.** °पराह्न°] AG; °परान्त° BCDEFT$_1$T$_2$T$_v$ **498 b.** °जातशतं जपेत्] Σ; °जातं जपेद्बुधः B **498 c.** अहोरात्रकृतं] A^{c}BDEFT$_1$T$_2$T$_v$; अघोरात्रकृतं A^{ac}G; अहोकृतन्तु यत् C **499 b.** नासंशुद्धो] *conj.*; नासंशुद्धा BCDEFT$_1$T$_2$T$_v$; न संशुद्धा AG **499 d.** °घातिनी] BT$_1$T$_v$; घातकी ACDEFGT$_2$

स्नानं मृत्तिकया कृत्वा गव्यं प्राश्य यजेच्छिवम्॥ ५००॥

अलाभे घोरमन्त्रस्य शतं जप्त्वा शिवं यजेत्।
अन्तर्यागोऽथवा ध्यानं कार्यं पूर्वदिनत्रये॥ ५०१॥

रजो दिवा चेदाद्याहस्तृतीयांशं विना निशि।
तृतीयांशे यदि प्रातरादित्रियहमिष्यते॥ ५०२॥

अविज्ञाते रजःस्रावे मलवद्वस्त्रया गृहे।
स्पृष्टं यद्वस्तु तद्दुष्टं न दुष्टं सन्निकर्षतः॥ ५०३॥

[२१.१ चण्डालसूतिकादिस्पर्शः *]

चण्डालसूतिकोदक्याशवतद्वाहिसूतकान्।
स्पृष्ट्वा बन्धुमृतिं श्रुत्वा नाद्यादास्नानकालतः॥ ५०४॥

अभिषिच्याथवा भुक्त्वा प्राजापत्यं समाचरेत्।
अस्नात्वा यदि भुञ्जीत व्रतं चान्द्रायणं चरेत्॥ ५०५॥

[२१.२ सृगालखरकाकादिस्पर्शः *]

सृगालखरकाकाहिपतङ्गपतितान्त्यजान्।

502cd. तृतीयांशे यदि … °इष्यते *om.* T_V.

---

501 b. शिवं यजेत्] ACDEFGT_1T_2; यजेच्छिवम् T_VB, This line is given in the bottom of the page in B. **501 d.** °त्रये] Σ; °त्रयम् C **502 a.** रजो] ABCDF^cG $T_1T_2T_V$; राजो EF^{ac} **502 a.** चेदाद्याहस्] ACGT_1T_2; चेदद्याहुं B; चेदद्याहस् D; जेदाद्याहस् EF; चेदद्याहं T_V **502 b.** °यांशं विना निशि] ADEFGT_1T_2; °यांश-विनाशिनी BC; °यांशंविनाशिनी T_V **502 cd.** प्रातरादित्रियह°] F; प्रातरादित्र्यह° ACDEGT_1T_2 (unmetrical); प्रातरादित्यत्र्यह° B **503 b.** मलवद्वस्त्रया गृहे] ACD EFGT_1T_2; मलवत्स्तस्मियां गृहे BT_V **503 c.** स्पृष्टं यद्वस्तु तद्दुष्टं] ACDEFGT_1T_2; स्पृष्ट यद्वस्तु तद्दष्टं B; स्पृष्ट यद्वस्तु तद्दिष्टं T_V **503 d.** न दुष्टं] Σ; --- T_V **504 ab.** चण्डालसूतिकोदक्या शव] AEFGT_1T_2; चण्डाल सूतिकोदत्वा श्शिव B; चण्डालकोदक्या शव C; चण्डाल ⊔ कौदक्या शव D; चण्डालं सूतिकोदद्या शत T_V **504 b.** सूतकान्] Σ; सूतकाम् C **504 c.** बन्धुमृतिं] Σ; बन्धुभृतिं A **504 d.** नाद्यादास्नान°] BC; नाद्यादस्नान° AEFGT_1T_2; नाद्यादौ स्नान° D; नद्यादास्नान° T_V **505 a.** °च्याथवा] Σ; °च्य यथा B **506 a.** काकाहि] ABCEGFT_V; काकाभिः D; काकादि T_1T_2 **506 b.** °तान्त्यजान्] ACEFG$T_1T_2T_V$; °तान्त्यजेत् B; °तात्यजान् D

स्पृशेत्पशूंश्वेदस्नात्वा भुक्त्वा चान्द्रायणं चरेत्॥ ५०६॥

[२१.३ ब्राह्मण्याद्युदक्यासंस्पर्शः*]

ब्राह्मणी शूद्रविट्क्षत्रस्त्रीरुदक्या स्पृशेद्यदि।
कृच्छ्रं पादोनमर्धं च क्रमात् कृत्वा विशुद्ध्यति॥ ५०७॥

शूद्राद्याः क्रमशो दानपादकृच्छ्रोपवासकैः।
विट्च्छूद्रे क्षत्त्रिया स्पृष्ट्वा शुद्ध्येत् पादार्धकृच्छ्रतः॥ ५०८॥

वैश्यजा क्षत्त्रशूद्रस्त्रीस्पर्शने पादकृच्छ्रतः।
शूद्रा पूर्वे च संस्पृश्य दानेनैव विशुद्ध्यति॥ ५०९॥

[२१.४ रजस्वलाया अशिवादिभिः स्पर्शः*]

रजस्वलानुभुञ्जाना मोहात्स्पृष्टाशिवादिभिः।
त्रियहे पर्यवेते तु कृच्छ्रं चान्द्रायणं चरेत्॥ ५१०॥

रजस्वलानुभुंजाना दिवाकीर्तिं यदा स्पृशेत्।
उपवासत्रयं कुर्याद् ब्रह्मकूर्चेन शुद्ध्यति॥ ५११॥

सार्तवा यदि चण्डालमुच्छिष्टा सा प्रपश्यति।

511–12. रजस्वलानु ··· चान्द्रायणं चरेत् *om.* A(eyeskip)

---

506 c. पशूंश्वेदस्नात्वा] ACDEFGT_1T_2; पशुं चेदस्नात्वा B; पशुश्वेदमुत्क्वा T_v **506 d.** चान्द्रायणं चरेत्] AEFG; कृच्छ्रं समाचरेत् BCD$T_1T_2T_v$ **507 a.** ब्राह्मणी शूद्रविट्क्षत्र°] ACDEFGT_1T_2; ब्राह्मणीं शूद्रविट्क्षत्र° BT_v; ब्राह्मणी क्षत्रविट्च्छुद्र° E **507 b.** यदि] ABEFG$T_1T_2T_v$; यदा C; यतः D **508 b.** °दानपाद°] Σ; °दारपाद° D **508 c.** विट्च्छूद्रे] ACEFGT_1T_2; विट्शूद्र° BT_v; विट्शूद्रैः D **508 c.** स्पृष्ट्वा] *conj.*; स्पृष्ट्या $A^{c}T_1T_2$; स्पृश्या A^{ac}CDFGT_v; स्पृश्य B **509 b.** स्पर्शने] ACDEFGT_1T_2; स्पर्शेन BT_v **509 c.** शूद्रा पूर्वे च] ACDG; शूद्रा पूर्वेण BT_v; शूद्रोपूर्वे च EF; शूद्रा पूर्वेव T_1T_2 **509 d.** दानेनैव] Σ; दानेचैव D **510 a.** °भुञ्जाना] CDT_v; °भुञ्जानो ABEFGT_1T_2 **510 b.** °शिवादिभिः] BEFT_1T_2; शवादिभिः A CDGT_v **510 c.** त्रियहे पर्यवेते] *conj.*; त्र्यहे पर्यपेने A; त्र्यहे पर्यायपेते B; त्र्यहो पर्युपेते C; त्र्यहे पर्यपेते DG; त्र्यहे पर्यवसाने E; त्र्यहे पर्यपने FT_1; त्र्यहे पर्यपेने T_2; त्र्याहे पर्यपेते T_v **511 a.** °नुभुंजाना] G; °नुभुंजानं BCF; तु भुञ्जाना DT_1T_2; तु भुञ्जा --- E; °नु भुञ्जान T_v **511 d.** °कूर्चेन] B; कृच्छ्रेण CD$T_1T_2T_v$; कूर्चेण EFG **512 b.** °मुच्छिष्टा] DFG$T_1T_2T_v$; °दुच्छिष्ठा BCE

आ स्नानादुपवासः स्याद् भुक्तौ चान्द्रायणं चरेत्॥ ५१२॥

सगोत्रे रजस्वले स्पृष्टे मिथश्चोपवसेत् त्र्यहम्।
उदक्योदक्यया स्पृष्ट्वा स्नात्वोपोष्य विशुद्ध्यति॥ ५१३॥

संभाषणे तथा शुध्येत् भुक्तौ स्पृष्ट्वा रजस्वलाम्।
आ स्नानकालान्नाश्नीयात् पञ्चगव्यं पिबेत्ततः॥ ५१४॥

शावे वा सूतके वापि वर्तमाने रजो यदि।
सा स्नात्वा भोजनं कुर्यात् कृत्वा चोपवसेदहः॥ ५१५॥

शावाशौचमुदक्यायाः सूतकं वा भवेद्यदि।
मध्येऽभिषिच्य भुञ्जीत †स्पृष्टोच्छिष्टेन† कृच्छ्रतः॥ ५१६॥

शावसूतकसंस्पर्शे स्नातोर्ध्वं तु त्र्यहाच्छुचिः।
रजस्वला मृते सूते भुक्त्वा पीत्वाथ कृच्छ्रतः॥ ५१७॥

अप्रायत्ये समुत्पन्ने मलवद्वाससः स्त्रियः।
अभिषेकेण शुद्धिः स्यादन्यथा नाशनं त्र्यहम्॥ ५१८॥

[२१.५ उदक्यास्नानप्रकारः*]

स्नाने नैमित्तिके तोयैः स्नायात् समलमुद्धृतैः।

517ab. शावसूतक ··· तु त्र्यहाच्छुचिः *om.* BCDT_V.

---

512 c. आ स्नानादुपवासः स्याद्] *em.*; अस्नानादुपवासस्यात् CDT_1; अस्नानादुपवासस्य B; आस्नानादुपवास स्यात् EFGT_2; आस्नानदुपवास स्याद् T_V **513 a.** रजस्वले] BCDEF$T_1T_2T_V$; रजस्वला AG **513 d.** स्नात्वोपोष्य] Σ; स्नातोपोष्य B **514 ab.** शुद्ध्येत् भुक्तौ स्पृष्ट्वा] CDE; शुद्ध्येत् भुक्तौ दृष्ट्वा AFGT_1T_2; शुध्ये स्पृष्ट्वा भुक्त्वा BT_V **514 c.** आ स्नान°] Σ; अस्नान° T_V **515 a.** शावे वा] Σ; शावे व B **515 c.** सा स्नात्वा] ADEFGT_1T_2; स्नात्वा तु BT_V; सं स्नात्वा C **515 d.** चोपवसेद्°] ABCDG$T_1T_2T_V$; सोपवसेद्° EF **516 a.** शावाशौचमुदक्यायाः] ACGT_2; शवा आशौचमुक्तायां B; शावाशौचादुदक्यायास् DT_V; शावाशौचमुदक्या वा EF; शावेशौचमुदक्याया T_1 **516 d.** स्पृष्टोच्छिष्टेन] ACEFG$T_1T_2T_V$; स्पृष्ट्वोच्छिष्टेन BD **517 c.** मृते] ABEFG$T_1T_2T_V$; °दृते CD **517 d.** °थ] Σ; तु B **518 a.** अप्रायत्ये] T_1T_2; अप्रयाक्ये A; अप्रयत्ये BT_V; अप्रायक्ये CDEFG **518 b.** मलवद्वाससः स्त्रियः] CDFG$T_1T_2T_V$; मलवुद्वासस्त्रियः A; मलवद्वससस्त्रियः BE **518 d.** नाशनं] AGT_2; अशनं B; नशनम् CEFT_1; नशनात् D; चाशनं T_V **519 a.** तोयैः] CDT_2; तोये ABEFGT_1T_V **519 b.** उद्धृतैः] ACDEFGT_1T_2; उद्धुते B; उदृतेः T_V

न वस्त्रपीडनं कुर्यात् नान्यद्वासो वसेत सा॥ ५१९॥

स्नायात् स्पृष्ट्वातुरामन्या दशकृत्वः क्रमाद्दश।
वाससं परिधाप्यैव पुण्याहेन विशुद्ध्यति॥ ५२०॥

स्नायात् प्रातश्चतुर्थेऽह्नि षण्णडीविगमे परम्।
ऊषोत्स्वेदनखण्डाद्यैर्वासःशुद्धिरलेपिता॥ ५२१॥

त्रिः सप्तकृत्वो भस्माद्भिर्भुक्तौ कांस्येऽग्निना शुचिः।
शयनं क्षालयेदद्भिस्तत्क्षणा†द्यैरलेपनम्†॥ ५२२॥

यद्देशे स्वापभुक्ती तद् गोविड्वाद्यैर्विशुद्ध्यति।
ऋतुस्नाता बलात्स्नेहान्नान्यं पश्येत्पतिं विना॥ ५२३॥

यत्र भूमौ तृणं नास्ति जलं वोदक्यया †सह†।
गोवालव्यजनादर्वाक् स्नानं तत्र विधीयते॥ ५२४॥

गोवालव्यजनं दण्डो यद्वा पौरुषमानतः।
†तृणकाष्ठनिखातेषु कुड्येनान्तर्हितेन वा॥ ५२५॥

---

519 d. °द्वासो वसेत सा] $ACDEGT_1T_2$; °द्वासो अवसेत्तदा BT_v **520 a.** स्नायात् स्पृष्ट्वातुरामन्या] *conj.*; स्नायात् स्पृष्ट्वातुराशिन्यो A; स्नायात् स्पृष्ट्वा तु तामन्यो BT_v; स्नायात् स्पृष्ट्वात् रामन्यो C; स्नायत् स्पृष्ट्वातुरामन्यो $DF^{c}T_1T_2$; स्नानात् स्पृष्ट्वातुरामन्यो E; स्नानयात् स्पृष्ट्वातुरामन्यो $F^{ac}G$ **520 b.** °कृत्वः क्रमाद्दश] AG; °कृत्वा क्रमाद्यशः BT_v; कृत्वः क्रमाद्यशः CDT_1T_2; कृत्वाक्रमाद्दश E; कृत्वा क्रमाद्दश F **520 c.** वाससं परिधाप्यैव] AG; वाससः परिधाप्येवं BT_v; वाससः परिधाप्येव $CDEFT_1$; वाससः परिधाप्यैव T_2 **520 d.** विशुद्ध्यति] Σ; विनश्यति B **521 c.** ऊषोत्स्वेदन°] AC $DEFGT_1T_v$; ऊषोत्सेधन° B; ऊषोत्स्वेनद° T_2 **521 d.** वासःशुद्धिरलेपिता] Σ; वासशुद्धिरलेपितः B **522 a.** त्रिः सप्तकृत्वो भस्माद्भिर्] CDEF; त्रिसप्तकृत्वोद्भस्मभिः AGT_1; त्रिस्सप्ततिकृतेभस्मद्° B; त्रिस्सप्तकृत्वो भस्मभि T_2; त्रिसप्तकृते वा भस्माभि T_v **522 b.** भुक्तौ] $CDEFT_1T_v$; भुक्त्वा B; भुक्त AG **522 c.** शयनं] Σ; शोधनं T_v **522 d.** °रलेपनम्] Σ; °रलेपितम् C **523 a.** °भुक्ती तद्] $ACEFGT_1T_2$; °भुक्तिश्चेद् BT_v; भुञ्जीत D **523 b.** गोविड्वाद्यैर्] *conj.*; गोवक्राद्य B; गोविड्वन्या A; कोविड्वान्त्या CD; गोविड्वान्या $EFGT_1T_2$; गोषत्क्राद्या T_v **523 c.** त्स्नेहा°] $ABCDEFGT_v$; °द्देह° T_1; °द्देहा° T_2 **524 b.** वोदक्यया] Σ; वोदक्षया B **524 b.** सह] Σ; सहा C **524 c.** गोवालव्यजनाद्] $ACDEFGT_1T_2$; गोपालपूजनाद् B; गोपालव्यजनादर्वाक् T_v **524 d.** स्नानं] Σ; स्नातः T_2 **525 c.** °निखातेषु] ACDEFG; °निघातेषु BT_v; °दि खातेषु T_1T_2 **525 d.** कुड्ये°] $AFGT_1T_2T_v$; कुप्ये° B; कुण्ड्ये° C; कुण्डे° DE

गोवालव्यजने चापि स्नानं तत्र न विद्यते† ।
कर्ममध्ये तु तां दृष्ट्वा गृहस्थः प्रणवं जपेत्॥ ५२६॥

आदित्यदर्शनं कुर्यात् प्राणायामे कृते व्रती।
एकवृक्षसमारूढौ चण्डालोऽथ रजस्वला॥ ५२७॥

एकरात्रोषितो भूत्वा पञ्चगव्येन शुद्ध्यति।

[२१.६ रजस्वलाशौचकालनिर्णयः*]

आ द्वादशाहान्नारीणां मूत्रवत् शौचमिष्यते॥ ५२८॥

अष्टादशाहात् स्नानं स्यात् त्रिरात्रं परतोऽशुचिः।
रजस्वला तु या नारी पुनरेव रजस्वला॥ ५२९॥

द्वाविंशतिदिनादूर्ध्वं त्रिरात्रमशुचिर्भवेत्।
स्नायात्संघृष्य दन्तादि मलान्मृत्तिकया मुहुः॥ ५३०॥

[२१.७ उदक्यायजनप्रकारः*]

पञ्चगव्यं घृतं वापि प्राश्य संपूजयेच्छिवम्।
अन्तर्यागः प्रकर्तव्यस्तथा पूर्वदिनत्रये॥ ५३१॥

---

529. Cf. *Parāśarasmṛti 12.53:*
अष्टादशदिनादर्वाक् स्नानमेव रजस्वला।
अत ऊर्ध्वं त्रिरात्रं स्यादुशना मुनिरब्रवीत्॥

531c–32b. Cf. *Ātmārthapūjāpaddhati* IFP T. 1056 p.118:
अन्तर्यागः प्रकर्तव्यः तथा पूर्वा दिनत्रयम्।
चतुर्थे दिवसे स्नात्वा गव्यं प्राश्य यजेत्तु सा।

---

526 a. चापि] BCDEFGT_1T_V; वापि AT_2 **526 c.** तु तां] Σ; कृतां B **527 c.** एकवृक्षसमारूढौ] CDEFG$T_1T_2T_V$; एककक्षसमारूढः B; एकवृक्षसमारूढो A **527 d.** चण्डालोऽथ] ABCDEFGT_1T_2; चण्डालाय T_V **528 a.** एकरात्रोषितो भूत्वा] ACDFGT_1T_2; एकरात्रान्तते भूत्वा B; एकरात्रोषितो ---E; एकरात्रोषिते भूत्वा T_V **528 d.** शौचम्] Σ; शोचम् B **529 b.** परतो] ACDEFGT_1T_2; पुरते B; परते T_V **530 a.** द्वाविंशति°] ADEFG; साविंशति° BC$T_1T_2T_V$ **530 d.** मलान्मृत्तिकया] ADGT_2; मलमूर्तिकया BT_V; मलामृत्तिकया CEFT_1 **531 c.** °यागः प्रकर्तव्यः] Σ; °यागं प्रकर्तव्यं B; **531 d.** तथा पूर्वदिनत्रये] ADEFG; तत्र पूर्वदिनत्रयः B; तया पूर्वदिनत्रये C; तदा पूर्वदिनत्रये T_1T_2; तय पूर्वदिनत्रये T_V

यद्वान्ते घोरमन्त्रस्य सहस्रं परिवर्तयेत्।
स्वजात्युदक्यासंस्पृष्टः कामाद्यदि शिवं यजेत्॥ ५३२॥

स्वजातीश्वरमन्त्रस्य सहस्रं प्रजपेत्तदा।
अज्ञानतोऽर्चने तस्य तदर्धात् जायते शुचिः॥ ५३३॥

जपेदष्टोत्तरशतं सन्देहे समुपस्थिते।
हीनजातीयसंस्पर्शे क्रमाद्द्वित्रिचतुर्गुणम्॥ ५३४॥

उत्कृष्टजातिसंस्पर्शे हीनः तस्यार्धमाचरेत्।
सूतकाभ्यन्तरे शक्त्या कर्तव्यं ध्यानमैश्वरम्॥ ५३५॥

तदन्ते पञ्चगव्याशी यजेच्छिवमथादृता।

[२२.१ जननमरणाशौचकालनिर्णयः*]

म्रियते वा प्रसूयेत रात्रेर्भागेऽन्तिमे यदि॥ ५३६॥

पूर्वमेव दिनं ग्राह्यं यावन्नोदयते रविः।
अजा गावो महिष्यश्च ब्राह्मणी च प्रसूतिका॥ ५३७॥

537c–38b. Quoted in *Somaśambhupaddhati-ṭīkā* GOML MS R. 14735, p. 112: अजा गावो महिष्यश्च ब्राह्मणी च प्रसूतिका। दशरात्रेण शुद्ध्यन्ति भूमिष्ठञ्च नवोदकम्॥ The same unit recurs in our text as 754c–755b.

535ab. उत्कृष्टजाति ··· तस्यार्धमाचरेत् T_V *om.* (eyeskip)

536. जननमरणकालनिर्णयः In the margin of ms F written in Tamil as: *jananamaraṇa-nāḷ arital.*

---

532 c. स्वजात्युदक्या°] ADEFG$T_1T_2T_V$; सकृद्दुदक्या° B; स्वजाद्दुदक्या° C **532**
d. °द्यदि] ABEFG$T_1T_2T_V$; °द्यापि C; °द्यष्ट D **533 b.** तदा] ACDEFGT_1T_2;
ततः BT_V **533 d.** तदर्धात्] Σ; तदध्याज्° B **534 a.** जपेदष्टोत्तरशतं] Σ; ज-
पोदष्टोत्तशतं E **534 b.** सन्देहे] ACDFG; सदेहे BE$T_1T_2T_V$ **534 d.** क्रमाद्द्वित्रि-
चतुर्गुणम्] ABCDGT_1T_2; कर्म्मद्द्वित्रिचतुर्गुणम् EF; हीनन्तस्यार्धमाचरेत् T_V (eyeskip)
535 b. हीनः] Σ; हिने B **535 c.** °भ्यन्तरे शक्त्या] ABCDEFGT_V; °भ्यन्तरोदक्या
T_1T_2 **535 d.** ऐश्वरम्] ACDEFGT_1T_2; ईश्वरम् B; ऐश्वरः T_V **536 b.** अथादृता]
ADG$T_1T_2T_V$; अथादृतः B; अथादृतो C; अनादृता E; अतादृता F **536 c.** म्रियते
वा प्रसूयेत] ADEFGT_1T_2; मयते वा प्रसूते वा BT_V; यते वा प्रसूयेत C **536 d.** रात्रे-
र्भागे] ACDEFGT_V; रात्रेभागे B; रात्रेर्भाग T_1T_2 **537 a.** ग्राह्यं] ABCDG$T_1T_2T_V$;
कार्यं EF **537 b.** यावन्नोदयते रविः] ADEFGT_1T_2; यावनेदयते रपिः B; यावन्तो-
दयते रविः C; यावानोदयते रविः T_V **537 c.** महिष्यश्च] Σ; महिष्याश्च T_V

दशरात्रेण शुद्ध्यन्ति भूमिष्ठमुदकं नवम्।

[२२.२ सूतिकाविधिः]

प्रसूतौ कर्तनान्नाभेः प्राग्दाने योग्यता पितुः॥ ५३८॥

आशौचिनां तथान्येषामनिषिद्धः प्रतिग्रहः।
तत्र पुंप्रसवे मातुरनालोकादिलक्षणम्॥ ५३९॥

आशौचं दशरात्रं स्यादनधीकारलक्षणम्।
पश्चाद्विंशतिरात्रं स्यात्स्त्रीप्रसूतौ दशाधिकम्॥ ५४०॥

रजस्यनुदिते चैतद्दुदिते तेन शुद्ध्यति।
यत्र प्रसूतिका तत्र गृहे वासः पितुर्यदि॥ ५४१॥

अप्रेक्षणादिकाशौचं किञ्चित्तस्याधिकं भवेत्।
अन्यत्र वासतोऽस्पृष्टिलक्षणाशौचमेव तत्॥ ५४२॥

एतदाचरणीयं स्यादाशौचं ज्ञातिनामपि।
भ्रातृपुत्रपितृभ्योऽन्ये बन्धवो ज्ञातयः स्मृताः॥ ५४३॥

543c–44b. This unit also appears in the *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:189:

---

538. सूतिकाविधिः This is given as a heading here by C.
540ab. आशौचं दश … अनधीकारलक्षणम् *om.* EF(eyeskip)

---

538 a. दशरात्रेण] Σ; दानमात्रेण A **538 b.** भूमिष्ठम्] Σ; भूमीषु B **538 c.** प्रसूतौ कर्तनान्नाभेः] AEFGT$_1$T$_2$T$_v$; सप्रसूतौ कर्तनाभौ B; प्रसूताकर्तनां नाभेः CD **538 d.** प्राग्दाने योग्यता पितुः] ACDFGT$_1$T$_2$; प्रधाने योग्यता पितु BT$_v$; प्रादानैयोग्यता पितुः E **539 b.** अनिषिद्धः प्रतिग्रहः] Σ; निषिद्धप्रति च ग्रहः B **539 c.** पुंप्रसवे] ABCEFGT$_v$; पुर्नस्पृसवे D; पुंस्पर्शमे T$_1$T$_2$ **539 d.** मातुरनालोकादि°] ACDGT$_1$; मातुरनालोदिति° B; मातुरनधीकार° EF; वातुरनालोकादि° T$_2$; मातुरनालोमादि° T$_v$ **540 a.** दशरात्रं] Σ; दशरात्रि B **540 b.** अनधीकार] BCDGT$_1$T$_2$T$_v$; अनधिकार A (unmetrical) **540 c.** पश्चात् विंशतिरात्रं] ABCDE^{ac}F^{ac}GT$_1$T$_2$; पश्चात् त्रिंशतिरात्रं E^{c}F^c; पञ्चविंशतिरात्रं T$_v$ **540 d.** दशाधिकम्] Σ; दशाधिका B **541 d.** गृहेवासः] AEFGT$_1$T$_2$; गृहवास B; गृहवासः CDT$_v$ **542 a.** अप्रेक्षणादिकाशौचं] ACDEFGT$_1$T$_2$; अप्रोक्षणादिकाशोचं BT$_v$ **542 b.** तस्याधिकं] ACDEGT$_1$T$_2$T$_v$; अस्याधिकं B; तस्यधिकम् F **542 c.** वासतो] Σ; वास्यतो A **543 b.** आशौचं ज्ञातिना°] Σ; आशोचं ज्ञानिना° B **543 d.** बन्धवो ज्ञातयः स्मृताः] ACDEFGT$_1$T$_2$; बाडवो ज्ञायता स्मृतः B; बान्धवो ज्ञातयास्मृता T$_v$

ज्ञातीनां स्त्रीषु जातासु नाशौचं प्रविधीयते।

[२२.३.१ गर्भविनाशः शिशुमरणं च*]

अनूढानां मृतौ स्त्रीणामाशौचं तत्त्रिपूरुषम्॥ ५४४॥

मातुर्गर्भविनाशे तत्त्रिमासान्तं त्र्यहं भवेत्।
ऊर्ध्वं षण्मासपर्यन्तं चत्वारि पञ्च षट् क्रमात्॥ ५४५॥

तदूर्ध्वं सूतिकाशौचं स्नानं सर्वत्र तत्पितुः।
आरभ्य पञ्चमान्मासात् स्नानं स्याज्ज्ञातिनामपि॥ ५४६॥

अन्तर्दशाहे जातस्य मृतौ सूतकवासरैः।
समाप्तं स्यादघं पित्रोः सूतकान्तिकवासरे॥ ५४७॥

तन्मृतिश्चेद्द्विरात्रं स्यात्प्रभातसमये त्र्यहम्।
सूतिकापगमे पित्रोः सोदराणां दशाह्निकम्॥ ५४८॥

सपिण्डानां निखनने स्नानान्तं स्याद्द्विवत्सरे।

[२२.३.२ वर्णाशौचम्]

भ्रातृपुत्रपितृभ्योऽन्ये बान्धवा ज्ञातयः स्मृताः।
ज्ञातीनां स्त्रीषु जातासु नाशौचं प्रविधीयते॥

---

549. वर्णाशौचम् This is given as a heading here by C.

---

544 a. ज्ञातीनां स्त्रीषु जातासु] Σ; ज्ञातीनां स्त्रीप्र जातासु B **544 b.** प्रविधीयते] ABEFGT$_1$T$_2$; प्रभधीय्यते C; प्राभिधीयते D **544 c.** अनूढानां] ACDF^{c}GT$_1$T$_2$T$_v$; अरूढानाम् BEF^{ac} **544 d.** आशौचं] ACDEFGT$_2$T$_v$; शौचं B (unmetrical); आ- शौ T$_1$ (unmetrical) **545 a.** विनाशे तत्] AEFGT$_1$T$_2$; विनाशेन BT$_v$; विनाशे तु CD **545 b.** त्रिमासान्तं] AEFGT$_2$; त्रिमासात् BDT$_v$; त्रिमासं CT$_1$ **545** मातु] This is given in brackets before this line in C. **546 a.** सूतिका°] ACDEFGT$_1$T$_2$; सूतका° BT$_v$ **546 d.** ज्ञातिमामपि] AEFG; ज्ञानिनां सदा B; ज्ञातिनां सदा CD T$_1$T$_2$T$_v$ **547 b.** वासरैः] Σ; वाचरैः C **547 c.** स्यादघं पित्रोः] ACDEFGT$_1$T$_2$; स्यादयं पित्रे B; स्याद्धमा पित्रे T$_v$ **547 d.** वासरे] BCDEFT$_1$T$_2$T$_v$; वासरैः AG **548 a.** तन्मृतिश्चेद्द्विरात्रं] ACDEFGT$_1$T$_2$; तमृतिश्चेद्द्विरामः BT$_v$ **548 b.** प्रभातसमये] ACDEFGT$_1$T$_2$; प्रभातस्म तु ये B; प्रभातस्मामये T$_v$ **548 c.** °पगमे] ABDEFG T$_v$; °विगमे C; °पगमो T$_1$T$_2$ **548 d.** दशाह्निकम्] ABCDGT$_1$; हशाहिकं EF; दशाहिकम् T$_2$T$_v$ **549 b.** स्नानान्तं] ACDEFGT$_1$T$_2$; स्नानान्त BT$_v$ **549 b.** स्या- द्द्विवत्सरे] ABCDEGT$_1$T$_2$; स्याज्ञिवत्यरे F; स्याद्विवस्थरे T$_v$

एकाहं तु द्व्यहं दाहे षड्वर्षान्तं तु सप्तमात्॥ ५४९॥

आशौचं दशरात्रं स्याद्विशेषः क्षत्त्रियादिषु।
दशरात्रेण विप्रस्तु षोडशाहेन भूपतिः॥ ५५०॥

वैश्यो विंशतिरात्रेण शूद्रो मासेन शुद्ध्यति।
आ सप्तपुरुषाद्ग्राह्यं ज्ञातीनां मृतसूतयोः॥ ५५१॥

पक्षिणी सप्तमोर्ध्वं स्याद्विज्ञातं यदि बान्धवम्।
दिवसद्वयमध्यस्था रात्रिर्वा रात्रिमध्यगम्॥ ५५२॥

दिनं वा पक्षिणीत्युक्ता ज्ञात्वैवमघमाचरेत्।

[२२.३.३ कन्यामरणम् *]

प्राक्चौलात् स्त्रीमृतौ स्नानं भ्रातृमातृपितॄन् विना॥ ५५३॥

अर्वाक् प्रदानान्मरणे एकाहं, तत्कृतौ त्र्यहम्।
उभयेषां सपिण्डानाम् †ऊढानां तु वरादिनाम्॥ ५५४॥

551cd. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:190ab:
आसप्तपौरुषाद् ग्राह्यं तत्पुंसां मृतसूतयोः।

552c–53b. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:164:
दिवसद्वयमध्यस्था रात्रिर्वा रात्रिमध्यगम्। दिनं वा पक्षिणीत्युक्ता ज्ञात्वैवं कर्म कारयेत्॥

---

549 c. तु द्व्यहन्दाहे] D; तु त्र्यहं दाहे AG; तु त्र्यहदाहे B; त्र्यहं दाहे CT_1T_2 (unmetrical); तु त्र्यहन्ताहे EF; त्रियाहदाहे T_V (unmetrical) **549 d.** °वर्षान्तं तु] ACEFG$T_1T_2T_V$; °वर्षान्तस्तु स B; °वर्षाणान्तु D **550 b.** विशेषः] ADFGT_1T_2; विशेषं B; विशेष CET_V **550 c.** दशरात्रेण] Σ; दशरात्रौ तु C **550 d.** षोडशाहेन] Σ; षोडशान्तेन B **551 c.** आ सप्तपुरुषाद्] AEFGT_V; त्रि सप्तपौरुषा B; आ सप्तपौरुषात् CDT_1T_2 **551 d.** मृतसूतयोः] ABCDGT_V; मृतयोस्तयोः EF; मृतस्तयोः T_1T_2 **552 b.** विज्ञातं यदि बान्धवम्] AG; विज्ञानं यदि बान्धवः BT_V; विज्ञानं यदि बान्धवम् CT_1T_2; विज्ञाना यदि बान्धवम् D; विज्ञातं यति बान्धवं EF **553 a.** दिनं वा पक्षिणीत्युक्ता] BCDEFT_1T_2; दिनं पक्षिणीत्युक्तं AG (unmetrical); दिनं वा पाक्षिणीत्युक्ता T_V **553 b.** ज्ञात्वैवमघमाचरेत्] ACDEFGT_1T_2; ज्ञानित्वेव समाचरेत् B; ज्ञानित्वेवं समाचरेत् T_V **553 c.** स्नानं] Σ; ज्ञानं B **553 d.** °पितॄन् विना] CDEGT_1T_2; °पित्रन्विता A; °पित्रं विना B; °पितॄन्विता F; °पितृ विना T_V **554 a.** अर्वाक्] Σ; अस्मात् T_V **554 d.** ऊढानां तु] ACEFG$T_1T_2T_V$; ऊढादीनां B; मूढानाममूढानान्तु D (unmetrical) **554 d.** वरादिनाम्] ABCDG$T_1T_2T_V$; विरादिनां EF

दशाहं, तत्सपिण्डानां पित्रादीनां तु पक्षिणी†।
कन्याया मरणाशौचं सर्ववर्णसमं मतम्॥ ५५५॥

स्वसुतातत्सुतापुत्रस्वसृतत्पुत्रपुत्रिषु।
दत्तस्वपितृदुहितृदत्तभ्रातृसुतास्वपि॥ ५५६॥

पितृस्वसरि तत्पुत्रदुहित्रोः पक्षिणी तथा।
पितृव्यदुहिता तज्जपुत्रपुत्रीषु पक्षिणी ॥ ५५७॥

पृक्तोद्भूतरजस्त्रीणां मरणे पक्षिणी मता।
पृक्तानुद्भूतरजसां सद्यः शौचं विधीयते॥ ५५८॥

पृक्तायाश्चापि कन्याया ग्राह्येयं पक्षिणी यथा।
मातामहे च तत्पत्न्याः सपत्नीके पितामहे॥ ५५९॥

मातुलात्मजपुत्रीषु †जनन्यां पुत्रपुत्रिषु†।
मातृस्वसरि तत्पुत्रदुहित्रोर्मातुले तथा॥ ५६०॥

तत्पुत्रपुत्रिषु मृतौ पक्षिण्याशौचमिष्यते।
पितुर्गृहे मृते सूतौ मातापित्रोः त्र्यहं स्त्रियः॥ ५६१॥

557–60b. पितृस्वसरि … जनन्यां पुत्रपुत्रिषु *om.* BCDT_V.
560. After 560b T_1T_2 add the following:
मातृष्वसृसुतापुत्रभ्रातृतत्पुत्रपुत्रिषु। स्वसृतत्पुत्रपुत्रिषु पितृतत्पुत्रपुत्रिषु॥
पितृष्वसरि तत्पुत्रपुत्रयोः पक्षिणी मता। अपृक्तायास्त्रियश्चापि मातामहसपत्निके॥

---

555 d. °वर्णसमं मतम्] ACDEFGT_1T_2; °वर्णेषु संमतम् BT_V **556 a.** स्वसुतात-
त्सुतापुत्र°] ACDFGT_1T_2; स्वसूक्तं तत्सुतापुत्रा BT_V; स्वसुततत्सुतापुत्र° E **556**
b. °स्वसृ°] AEFGT_1T_2; °स्वसुस् BCDT_V **556 cd.** दत्तस्वपितृदुहितृदत्तभ्रातृसुता-
स्वपि] AEFGT_1T_2; अप्राप्तायाः स्त्रियश्चापि मातामहसपत्निके B; अप्रत्तायास्त्रियश्चापि
मातामहे सपत्निके C; अप्रज्ञायास्त्रियश्चापि मातामहे सपत्निके D; अप्रक्तायाधयश्चापि
मातामहे सपत्नके T_V **557 b.** तथा] AEFGT_1; मता T_2 **557 d.** पक्षिणी] T_1T_2;
फल्गुणी AEFG **558 a.** पृक्तो°] EFT_2; वृत्तो° AG; पृतिक्ता° T_1 **558 b.** मता]
AEFGT_2; मतौ T_1 **558 c.** पृक्तानुद्भूतरजसां] T_2; वृत्तानुद्भूतरजसः AG; पृक्तानुद्भूत-
रजसः EF; वृक्तानत्भूतरजसां T_1 **559 a.** पृक्ता°] EFT_1T_2; वृत्ता° AG **559 b.** य-
था] AEFGT_1; तथा T_2 **559 c.** °पत्न्याः] AT_1T_2; °पत्न्यां EF; तत्प --- G
560 c. मातृस्वसरि तत्पु°] D; मातृष्वसरि तत्पु° BCT_2T_V; मातृस्वसृसुतापु° AEFG
T_1; माताष्वसरितत्पु° T_1 **561 a.** मृतौ] Σ; भ्राता A **561 b.** पक्षिण्याशौचम्] Σ;
पक्षिणाशचम् B **561 c.** मृते] EFT_V; मृतौ ACDGT_1T_2; मृतं B **561 d.** स्त्रियः]
ABCEFGT_1; स्मृताः D; स्त्त्यहं T_2; स्त्र्यहं T_V

तद्गृहे वसतां पूर्वं सपिण्डानामहः स्मृतम्।
ययोरध्ययनं कात्स्न्र्यात्तयोः स्यात् पक्षिणी मृतौ॥ ५६२॥

श्वशुर्यमित्रोपाध्यायमृतौ चैकाहमिष्यते।
मातामहे सपत्नीके श्वशुरे च सपत्निके॥ ५६३॥

मातृष्वसरि चाचार्यपत्नीपुत्रेषु च त्र्यहम्।
स्वगृहे च त्र्यहैकाहे श्रोत्रियाश्रोत्रियादपि॥ ५६४॥

गृहाश्रयीस्त्रीमरणे नाशौचं गृहिणां मतम्।
क्षत्रादेर्वर्धयेदेकत्र्यष्टाशौचादयः क्रमात्॥ ५६५॥

एकद्वित्रिचतुश्वाष्टनवसप्तदशक्रमात्।
द्वित्र्यष्टवृद्धिद्व्यहे पक्षिण्या त्र्यहं भवेत्॥ ५६६॥

[२२.३.४ युगपच्छावसूतकाशौचनिर्णयः*]

शावाशौचे समुत्पन्ने सूतकं तु यदा भवेत्।

567c–53b. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:170c–71b:
शावाशौचे समुत्पन्ने सूतकं तु यदा भवेत्। शावेन शुद्ध्यते सूतिर्न सूतिः शावशोधिनी॥
This unit also appears quoted in the *Nirṇayasindhu*, which attributes it to a certain *Ṣaṭtriṃśanmata*.

---

562 a. तद्गृहे वसतां पूर्वं] CD; तद्गृहे वसतां पुत्र A; तद्गृहं वसतां पूर्वं B; तत्गृहे वसतां पूर्व EFT_1T_2; तत्गृहे वसतां प् --- G; तद्गृहं वसतां पूर्वे T_V **562 b.** अहः] ADFT_V; अहं BCET_1T_2 **562 c.** °ध्ययनं कात्स्न्र्यात्] *em.*; °ध्ययं कास्न्यात् A G (unmetrical); °ध्ययनं कास्न्यात् EF; °ध्ययनं काम्यान्° B; °ध्ययनं कात्स्यात् C; °ध्ययनं कात्स्न्यात् D; °ध्ययनं कास्यात् T_1; °ध्ययनं कास्न्र्यात् T_2; ° ध्ययनं कार्यं T_V **563 a.** श्वशुर्यमित्रोपाध्याय°] ACDGT_1T_2; श्वश्रूर्यमित्रोपाध्याय° B; श्वशुर्यपुत्रोपाध्याय° EF; श्वशुर्यमित्रोपात्रोपाध्याय° T_V (unmetrical) **563 d.** श्वशुरे च] DEFG$T_1T_2T_V$; श्वसुरेव A; श्वसुरे च BC **564 c.** त्र्यहैकाहे] ACDEFG; त्र्यहैकाहं BT_V; त्र्यहेकाहे T_1T_2 **564 d.** °श्रोत्रियादपि] BCDEF$T_1T_2T_V$; °श्रोत्रिया अपि AG **565 b.** गृहिणां] BEF$T_1T_2T_V$; गृहिणा AG; गृहिणं CD **565 c.** क्षत्रादेर्] BCDEFT_1T_2; क्षत्रादौ AG; क्षत्रेदे T_V **565 d.** °शौचादयः] BCT_V; °शौचयोः AEFG T_1T_2 (unmetrical); °शौचादधः D **566 a.** °द्वित्रिचतुश्वा°] AEFG; °द्विचतुरश्वा° BCDT_1T_2; °द्विचतुरंशा° T_V **566 b.** °दश°] Σ; °दशः F **566 c.** °वृद्धिद्व्यहे] AFGT_1T_2; °वृध्यद्व्यतहे B (unmetrical); °वृद्धितगृहे C (unmetrical); °वृद्धिद्व्यह° D; °वृद्धिद्व्याहेव E (unmetrical); °वृद्धिद्वियहे T_V (unmetrical) **567 a.** शावाशौचे] ACDFG$T_1T_2T_V$; शवाशौचे BE

शावेन शुद्ध्यते सूतिर्न सूतिः शावशोधिनी॥ ५६७॥

स्वल्पाशौचस्य मध्ये तु दीर्घाशौचं भवेद्यदि।
न पूर्वेण च शुद्धिः स्याद्दीर्घाशौचेन शुद्ध्यति॥ ५६८॥

सन्निपाते तुल्यसंख्याशौचे संशुद्ध्यतः समम्।
अतुल्याशौचयोर्दीर्घकालात् स्वल्पं समाप्यते॥ ५६९॥

दीर्घस्यार्धाधिकं स्वल्पाशौचं स्वल्पात् समाप्यते।
पूर्वाशौचान्तदिवसे सूतिशावौ यदि त्र्यहात्॥ ५७०॥

पूर्वान्तदिवसे पूर्वं रवेरेवोदयात् त्र्यहात्।
एकाहपाते पूर्वान्तदिवसे पूर्वतः शुचिः॥ ५७१॥

[२२.३.५ मरणाशौचारम्भकालः*]

अनाहिताग्नेर्मरणे मरणात्प्रभृति त्वघम्।
आहिताग्नेरनिर्वाणदीक्षया दीक्षितस्य च॥ ५७२॥

आहिताग्नेर्मृतौ दाहाद्दशरात्रं समाप्यते।

---

573. Cf. *Vaśiṣṭhadharmasūtra* 4:36-37: देशान्तरस्थे प्रेते ऊर्ध्वं दशाहाच्छ्रुत्वैकरात्रमाशौचम्। आहिताग्निश्चेत्प्रवसन्म्रियेत पुनः संस्कारं कृत्वा शववच्छौचमिति गौतमः॥

570ab. दीर्घस्यार्धा … स्वल्पात् समाप्यते *om.* EF(eyeskip)
570cd. पूर्वाशौचान्त … यदि त्र्यहात् *om.* B(eyeskip)

---

567 c. सूतिर्॰] Σ; सूती B **567 d.** शाव॰] AEFGT$_1$T$_2$; शव॰ BCDT$_V$ **568**
a. स्वल्पाशौचस्य] ABDEFGT$_1$T$_2$; स्पर्शाशौचस्य C; स्वल्पाशौच T$_V$ (unmetrical)
568 d. ॰शौचेन शुद्ध्यति] Σ; ॰शौचेन --- E (unmetrical) **569 b.** ॰शौचे संशु-
द्ध्यतः] AEFG; ॰शौचयेत्शुद्धत BCDT$_1$T$_2$T$_V$ **569 c.** अतुल्या॰] Σ; अतुला॰ C
569 d. ॰कालात् स्वल्पं] ACDG; ॰कलास्वर्ष BT$_V$; ॰कालात्स्वल्प्यं EF; ॰कालान्
स्वप्नं T$_1$T$_2$ **570 a.** दीर्घस्यार्धाधिकं] BCT$_1$T$_2$; दीर्घस्याल्पाधिकं AG; दीर्घाभ्यार्धा-
दिकं D; दीर्घस्यार्धाधिक T$_V$ **570 c.** ॰न्तदिवसे] AEFGT$_1$T$_2$; ॰न्यदिवसे C; ॰न्त्य-
दिवसे DT$_V$ **570 d.** यदि त्र्यहात्] EF; यत् त्र्यहात् ACG; यत् द्व्यहात् D (unme-
trical); यदि द्व्यहात् T$_1$T$_2$T$_V$ **571 a.** पूर्वान्तदिवसे पूर्वं] Σ; पूर्वाशौचान्तदिवसे B
571 b. रवेरेवोदयात् त्र्यात्] CD; रवेरावोदयात् त्र्यहम् ABT$_V$; रवेरेवोदयात्र्यहं EF
GT$_1$; रवोरेवोदयात्र्यहात् T$_2$ **571 c.** एकाहपाते] ACDEFGT$_1$T$_2$; एकाहपाने BT$_V$
571 d. पूर्वतः शुचिः] ACDEFGT$_1$T$_2$; पूर्ववच्छुचिः BT$_V$ **572 b.** त्वघम्] Σ; त्व-
चम् A

आहिताग्नेः पुनर्दाहे तदापि दशरात्रकम्॥ ५७३॥

[२२.३.६ मरणाशौचसद्यःशुद्धिः*]

ग्रहोपतापे दुर्भिक्षे व्याधिते देशविप्लवे।
राष्ट्रक्षोभे तथा युद्धे सद्यः शौचं विधीयते॥ ५७४॥

महाकर्मप्रवृत्तानां यज्ञशेषकृतौ तथा।
विवाहे वोढुः प्रक्रान्ते कन्यादानोद्यतस्य च॥ ५७५॥

देवोत्सवे प्रतिष्ठायां आचार्ययजमानयोः।
परिचारकमर्त्यानां सद्यः शौचं विधीयते॥ ५७६॥

व्रते चान्द्रायणादीनां होमपारायणादिषु।
श्राद्धे च तीर्थयात्रायां सद्यः स्याद्ब्रह्मचारिणाम्॥ ५७७॥

बुद्धिपूर्वमृतौ सद्यस्तत्प्रायो निन्दिते मृते।
दुर्वृत्तेऽपि सपिण्डानां सद्यः शौचं विधीयते॥ ५७८॥

शूद्रवद्दहनं तेषां कालाद्दाहे पुनस्त्र्यहम्।

[२२.३.७ भृत्याद्याशौचम्*]

राजसेवकभृत्यानां मृतौ युद्धे च बान्धवाः॥ ५७९॥

सद्यः शुद्धास्तदानीं तदौर्ध्वदैहिकमिष्यते।
आशौचे वा परेषां यो भुङ्क्ते नित्यं सहाशुचिः॥ ५८०॥

सकृद्भुक्तवतोऽमत्या शुद्धिः स्यादुपवासतः।

---

575 c. वोढुः प्रक्रान्ते] AGT$_1$T$_2$T$_v$; वोढुपक्रान्ते B; वोढुं प्रक्रान्ते CD; ⊔ प्रक्रान्ते E; वो ⊔ प्रक्रान्ते F **575 d. °दानोद्यतस्य**] DEFT$_1$T$_2$T$_v$; °दाने व्रतस्य B; °दाने उद्यतस्य A (unmetrical); °दानोस्य तस्य C **576 a. देवोत्सवे**] ABCDGT$_1$T$_2$; दवोत्सवे EF; देवोस्थवे T$_v$ **576 c. परिचारकमर्त्यानां**] CDT$_1$T$_2$; पतिताचारमर्त्यानां AEFG; परिचारककर्तानां BT$_v$ **577 cd. °यात्रायां सद्यः स्याद्**] Σ; °यात्राणां सदस्याद् B **578 b. मृते**] Σ; मृतौ C **578 c. दुर्वृत्तेऽपि**] ACEFGT$_v$; दुर्मृतेऽपि B; दुर्मृते तु DT$_1$; दुर्घममृते T$_2$ **579 b. दाहे**] ABCDEFGT$_v$; दाने T$_1$T$_2$ **579 d. युद्धे**] Σ; बुद्धे D **580 ab. तदौर्ध्व°**] CDEFGT$_1$T$_2$; तद्रूर्ध्व° B; तद्रूर्ध्वं A; तदौर्ध्वं T$_v$ **581 a. सकृद्भुक्तवतोऽमत्या**] BDT$_v$; सकृत्तु भुक्तवान्मर्त्यः AEFG; सकृत्भुक्तवतो मर्त्या CT$_1$T$_2$ **581 b. शुद्धिः**] BCDT$_1$T$_2$T$_v$; शुचिः AEFG

भृत्यानां स्वामिजात्युक्तमन्येषां स्वोक्तमिष्यते॥ ५८१॥

नाशौचं प्रतिलोमानां ते नित्याशुचयो यतः।
तथा साधारणानां च स्त्रीणां शौचं यतो न हि॥ ५८२॥

राजानः सर्वदा पूता अभिषेकेण संयुताः।
शुद्धास्तदाज्ञया सर्वे तदाज्ञाकारिणो जनाः॥ ५८३॥

ये च माहेश्वराः शूद्रा भस्मरुद्राक्षधारिणः।
तेषां पञ्चदशाहेन शुद्धिः सूतौ मृतावपि॥ ५८४॥

तथैव रुद्रकन्यायां पञ्चाचार्येऽपि संमता।
हीनानुलोमिनां तद्वत् भस्मरुद्राक्षधारिणाम्॥ ५८५॥

शिवगानविदां तद्वच्छिवाश्रमनिषेविणाम्।
दिनैर्विंशतिभिःशुद्धिर्देवदास्यां प्रकीर्तिता॥ ५८६॥

---

582. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:193:
नाशौचं प्रतिलोमानां ते नित्याशुचयो यतः।
साधारणस्त्रियो याश्च पूता नैव कदाचन॥

583ab. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:194ab:
राजानस्सर्वदा पूतास्त्वभिषेकेन संयुताः।

584–85. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:175c–77b:
ये च माहेश्वराश्शूद्रा भस्मरुद्राक्षधारिणः॥
तेषां पञ्चदशाहे तु शुद्धिस्सूतौ मृतावपि।
तथैव रुद्रकन्यानां पञ्चाचार्येऽपि संमतम्॥
हीनानुलोमिनां तद्वद्भस्मरुद्राक्षधारिणाम्।

586. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:181c–82b:
शिवगानविदां तद्वच्छिवाश्रमनिषेविणाम्॥
दिनैर्विंशतिभिश्शुद्धिर्देवदास्याः प्रकीर्तिता।

---

581 c. भृत्यानां] ACDEFGT_1T_2; भक्तानां B; भुक्तानां T_V **582 a.** नाशौचं] Σ; रानाराचं T_V **582 d.** शौचं] Σ; शौचा B **583 a.** राजानः सर्वदा पूता] Σ; राजाना सर्वता पूत B **585 a.** रुद्रकन्यायां] BCEFGT_1T_2; शूद्रकन्यायां A; रुद्रकन्यानां D; रुद्रकन्यायाः T_V **585 b.** संमता] CDT_V; संमतौ AEFGT_1T_2; संमताः B **586 a.** शिवगानविदां] Σ; शिवज्ञानवितां B **586 d.** देवदास्यां प्रकीर्तिता] G; देवदास्यां प्रकीर्तिताः ABDEF$T_1T_2T_V$; देवतास्याः प्रकीर्तिताः C

तथा देवालये कर्मरताः शूद्राः प्रकीर्तिताः।
आशौचिनां तु सर्वेषां प्रासादस्य प्रवेशनम्॥ ५८७॥

अग्रमण्डपबाह्ये तु न दोषाय प्रकल्पितम्।

[२२.३.८ मरणवार्त्ताश्रवणकालः*]

आशौचकालापगमे त्रियहं पञ्चपूरुषम्॥ ५८८॥

मासत्रये त्रिरात्रं स्यात् षण्मासे पक्षिणी मता।
अहस्तु नवमादर्वागूर्ध्वं स्नानेन शुद्ध्यति॥ ५८९॥

†जातस्य† मरणेऽप्यर्वाक् वत्सरात् स्नानमिष्यते।
पितरौ चेन्मृतौ स्यातां दूरस्थोऽपि हि पुत्रकः॥ ५९०॥

श्रुत्वा तद्दिनमारभ्य दशाहं सूतकी भवेत्।
अतीतेऽब्देऽपि कर्तव्यं प्रेतकार्यं यथाविधि॥ ५९१॥

पितृपत्न्यामपेतायां मातृवर्जं द्विजोत्तम।
संवत्सरे व्यतीतेऽपि त्रिरात्रमशुचिर्भवेत्॥ ५९२॥

588ab. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:204ef:
अग्रमण्डपबाह्ये तु न दोषाय प्रकल्पते।

---

587 d. प्रासादस्य प्रवेशनम्] ACDEFG; प्रासादस्य प्रवेशने B; प्राकारस्य प्रवेशनम् T_1T_2; प्रवादस्य प्रवेशने T_V **588 a.** अग्रमण्डप] ABCEFGT_1T_2; अग्रमण्टप DT_V **588 ab.** °कालापगमे त्रियहं पञ्चपूरुषम्] BDT_1T_2; °काल --- गत्रेणमापञ्चपूरुषम् A; °कालापगमे त्र्यहं पञ्चाह पूरुषं C; °कालापगमे त्र्यहमापञ्चपूरुषं EF; °का --- गमे त्रहेचापञ्चपूरुषं G; °कालापगमे त्रियहं पञ्चपौरुषं T_V **589 b.** मता] Σ; तथा B **590 ab.** °प्यर्वाक् वत्सरात्] ACDEFGT_1T_2; सर्वान्यत्सरात् B; °प्यर्वावत्सरात् T_V **590 c.** पितरौ चेन्मृतौ स्यातां] ACDGT_1T_2; पतिरौ चेमृतौ स्यान्ता B; पितरौ चेन्मृतौ स्याता EF; पतरौ चेन्मृतेस्यान्ता T_V **590 d.** दूरस्थोऽपि हि] Σ; दूरस्थो विभि B **591 a.** तद्दिनम्°] ACDEFGT_1T_2; नन्दिनम् BT_V **591 b.** दशाहं] BCDEF$T_1T_2T_V$; — शाहं AG **591 b.** सूतकी भवेत्] ACDEFGT_1T_2; सूतकं विधिः B; सूतकं भवेत् T_V **591 d.** प्रेतकार्यं यथाविधि] ACDFG$T_1T_2T_V$; --- विधिः B; प्रेतकार्या यथाविधि E **592 a.** °पेतायां] BCD$T_1T_2T_V$; °तीतायां AEFG **592 b.** मातृवर्जं द्विजोत्तम] ADEFG; मंत्रवर्जं द्विजोत्तमाः BT_V; मातृवज्ज द्विजोत्तमम् C; मातृवच्च द्विजोत्तमाः T_1T_2

महानद्यन्तरं यत्र गिरिर्वा व्यवधायकः।
वाचो यत्र विभिद्यन्ते तद्देशान्तरमुच्यते॥ ५९३॥

देशान्तरमृतिं श्रुत्वा तत्पिण्डाहाद्दशाहतः।
ऊर्ध्वं मासत्रयादर्वागपि स्नानेन शोधिताः॥ ५९४॥

बालस्यानुपनीतस्य दशाहापगमे मृतिम्।
श्रुत्वा स्नात्वा सपिण्डैस्तु पितरावपि शुद्ध्यतः॥ ५९५॥

[२२.३.९ प्रेतस्य वहनस्नानादिकार्यम्*]

मृतस्याप्यसपिण्डस्य अनाथस्य च कुर्वतः।
वहनालङ्कृतिस्नानाद्यग्निस्पर्शात् घृताशनात्॥ ५९६॥

प्राणायामशताच्छुद्धिर्दाहादि ब्रह्मचारिणाम्।
कुर्वताम् †अन्यतो वासात् क्रियते स्नानतः शुचिः†॥ ५९७॥

सपिण्डान्यः शवं स्नातं स्पृष्ट्वा चेत् त्र्यहतः शुचिः।

---

593. This is attributed to Bṛhaspati at the beginning of the third *pariccheda* of the *Nirṇayasindhu* p. 386:
महानद्यन्तरं यत्र गिरिर्वा व्यवधायकः।
वाचो यत्र विभिद्यन्ते तद्देशान्तरमुच्यते॥

---

593 a. महानद्यन्तरं] ACDFG$T_1T_2T_V$; महानन्तरमायत्र B; महान्यद्यन्तरं E **593 b.** °व्यवधायकः] ADG$T_1T_2T_V$; °प्यवधायकम् B; °प्यवधायकः CEF **593 c.** यत्र विभिद्यन्ते] EF; °यत्र निवर्तन्ते BT_V; °विभद्यन्ते AG (unmetrical); यत्र वभितन्ते C; यत्र निवभितन्ते D (unmetrical); यत्र विहितन्ते T_1; विहीतन्ते T_2 (unmetrical) **593 d.** तद्देशा°] ACDEFGT_1T_2; न देशा° BT_V **594 a.** मृतिं] AEFG; मृतं B D$T_1T_2T_V$ **594 b.** पिण्डाहाद्दशा°] FG$T_1T_2T_V$; पिण्डाद्दशा° AB; पिण्डाहादशां° DE **594** देशान्तर … शोधिताः *om.* C **594 d.** शोधिताः] ADEFGT_1T_2; शुद्धितः BT_V **595 b.** मृतिम्] EF; मृतिः ADGT_1T_2; सति BT_V **595 d.** शुद्ध्यतः] Σ; शुद्ध्यति T_V **596 a.** °प्यसपिण्डस्य] *conj.*; °पि सपिण्डस्य Σ **596 c.** °स्नानाद्य्] *conj.*; °स्नानाद् Σ **596 d.** °स्पर्शात्] ACDGT_1T_2; °स्नानात् BT_V; स्नान ⊔ शनात् E; --- F **597 c.** वासात्] CDFGT_2; वासा AE; वा स्यात् BT_1T_V **597 d.** क्रियते स्नानतः] ACGT_1T_2; क्रियते ज्ञानतः BT_V; क्रियाते स्नानतः DEF **598 a.** सपिण्डान्यः शवं स्नातं] *conj.*; सपिण्डान्तः शवं स्नातं ADEFG; सपिण्डान्तं शवं स्नानं B; सपिंडान्तश्शवं स्नानं C$T_1T_2T_V$ **598 b.** स्पृष्ट्वा चेत् त्र्यहतः] AEFGT_1T_2; स्पृष्ट्वा चेत् त्र्यहात् B; स्पृष्ट्वा चेत् त्रयहश्शुचिः CD; दृष्ट्वाहे त्रियहात् T_V

अज्ञानादुपवासः स्यादशक्तौ स्नानमिष्यते॥ ५९८॥

अनुगम्येच्छया प्रेतं ज्ञातिमज्ञातिमेव वा।
स्नात्वा सचेलं स्पृष्ट्वाग्निं घृतं प्राश्य विशुध्यति॥ ५९९॥

क्षत्रादीननुगम्यैकद्वित्रिरात्रैर्विशुध्यति।
क्षत्तृवैश्यौ शूद्रशवं गत्वाहः पक्षिणीमनु॥ ६००॥

एतत्सामान्यमर्त्यानामाशौचं परिकीर्तितम्।
ग्राह्यमत्रापि समयसंस्कृतानां द्विजादिनाम्॥ ६०१॥

गृहस्थानां यदाचारं लङ्घनीयं न लौकिकम्।

[२२.३.१० आशौचिपूजाप्रायश्चित्तम्]

आशौचिनां समयिनां सन्ध्योपास्तिरमन्त्रका॥ ६०२॥

न कार्यो लिङ्गसंस्पर्शः कार्यमन्तः शिवार्चनम्।
भक्तिवैराग्ययुक्तानां लिङ्गार्चाहितचेतसाम्॥ ६०३॥

नाशौचं समयस्थानां पूजाकाले मनीषिणाम्।

---

599. Cf. *Parāśarasmṛti 3:42:*
अनुगम्य इच्छया प्रेतं ज्ञातिं अज्ञातिं एव वा।
स्नात्वा सचैलं स्पृष्ट्वा अग्निं घृतंप्राश्य विशुध्यति॥

---

602. आशौचिपूजाप्रायश्चित्तम् This is given as a heading here by EF.

---

598 c. अज्ञानादुपवासः] *em.*; अज्ञानादुपवास ABCEG$T_1T_2T_v$; अदुरादुपवास D; आज्ञ --- दुपवास F **599 a.** अनुगम्येच्छया] AFGT_1T_2; अनुपेतश्च यः BT_v; अनुमेतश्च या CD; अनुगम्येद्धिया E **600 a.** क्षत्रादीननुगम्यैक°] ACDGT_2; क्षत्रादिर्ननुगम्ये व B; क्षत्रादीननुगम्येक° EFT_1; क्षत्रादीननुगम्येत° T_v **600 b.** °रात्रैर्विशुध्यति] ACDEFGT_1T_2; °रात्रिर्विशुध्यते B; °रात्रैश्च विशुध्यति T_v **600 c.** शूद्र] ABCDG$T_1T_2T_v$; रुद्र EF **600 d.** गत्वाहः] ACDGT_1T_2; गत्वाहं B; दत्वाहः E; गत्वा F (unmetrical); गत्वाहा T_v **600 d.** °मनु] ABDEFGT_1T_v; °मता C; मनुः T_2 **601 c.** °मत्रापि] ADEFG$T_1T_2T_v$; °मात्रापि BC **601 c.** समय°] ACDEFGT_1T_2समये° BT_v **601 d.** °संस्कृतानां द्विजादिनाम्] ABGT_1T_2; °संस्कृतानां द्विजातिनां CDT_v; °संस्मृतानां द्विजातिनां EF **602 d.** सन्ध्योपास्तिरमन्त्रका] AEFG; संधेर्वास्तरमन्त्रगा BT_v; सन्ध्योपास्तिरमन्त्रगा CT_1T_2; सन्ध्योपास्तिनमन्मता D **603 b.** कार्यमन्त°] BCD$T_1T_2T_v$; कार्यं नैव AEFG **603 d.** चेतसाम्] Σ; तेजसाम् B

तदन्ते तेन कर्तव्यमेकाहं नक्तभोजनम्॥ ६०४॥

अघोरजपसाहस्रं गडुकस्नानहोमयुक्।
त्यक्तबन्धुजनानां च विरक्तानां तपस्विनाम्॥ ६०५॥

नाशौचं विद्यते ते हि लौकिकार्थपराङ्मुखाः।
गुरुदेवाग्निकार्येषु विच्छेदो नैव विद्यते॥ ६०६॥

ब्रह्मचर्यं जपो मौनं क्षान्तिराहारलाघवम्।
इत्येतत्तपसो रूपं सुघोरं पञ्चलक्षणम्॥ ६०७॥

अविच्छिन्नं प्रकर्तव्यं सततं तैस्तपस्विभिः।
निर्वाणदीक्षितानां तु पृथक्पाकभुजामपि॥ ६०८॥

आशौचियोगं त्यजतां न स्यातां मृतसूतके।
अस्तसंसारबीजत्वात् ज्ञानिनः सत्क्रियावतः॥ ६०९॥

क्षणमात्रं भवेत् तच्च स्नानादेव निवर्तते।
अन्यथा नित्यहानिः स्यात् सा चानिष्टा क्रियावताम्॥ ६१०॥

---

607. Cf. *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*: see Appendix 31:85. Cf. also *Śivadharmaśāstra* 12:41.

608c–09b. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:186:
निर्वाणदीक्षायुक्तानामनुष्ठानाहितात्मनाम्।
गृहस्थानां च नाशौचं नित्ये नैमित्तिकेऽपि वा॥

609 c–10b. Cf. *Jñānaratnāvalī*, *Antyeṣṭiprakaraṇa*, verses 95–96b, in Nina Mirnig's thesis, p. 250. But the ultimate source may be *Uttara-Kāmika*: 27:155c–156b.

---

605 b. गडुक°] DFT$_1$T$_2$T$_v$; गडुका° AG; गडुकं B; गण्डुक° CE **606 a.** ते हि] ACDFGT$_1$T$_2$T$_v$; ते भि B; ते --- E **607 a.** मौनं] Σ; मानं C **607 d.** सुघोरं] ACDEFGT$_1$T$_2$; असुखोः B; असुघोः T$_v$ **609 a.** आशौचियोगं] CDEFGT$_1$T$_2$; आशौचयोगं AB; आशौचियोग्यं T$_v$ **609 b.** न स्यातां] ACDEFGT$_1$T$_2$; अन्नस्य ता B; नस्यतां T$_v$ **609 c.** अस्त°] ABFGT$_1$T$_2$T$_v$; अस्ति° C; अस्त्र D; असत् E **609 d.** ज्ञानिनः सत्क्रियावतः] *conj.*; ज्ञानत्वात् सत्क्रियाह्यतः AG; ज्ञात्वास्यात्क्रिययाप्यतः B; ज्ञानत्वात् सत्क्रियाध्यतः CDT$_1$; ज्ञानत्वात् सत्क्रियास्ततः ET$_2$; ज्ञात्वात्तस्य क्रियाध्यतः T$_v$ **610 d.** सा चानिष्टा क्रियावताम्] ACDEFGT$_1$; सर्वानिष्टा क्रिया च ताम् B; स चानिष्टाक्रियावताम् T$_2$; स चानिष्टाक्रियाचितां T$_v$

प्रेतसूतकसंबन्धी नित्यहानिं करोति यः।
तस्य तावतिकाशुद्धिर्यावदाशौचवासरम्॥ ६११॥

त्रिकालस्नानपूजाग्निहोमजापपुरःसरम्।
कार्यं घोरसहस्रेण नक्तं यावकभोजनम्॥ ६१२॥

न हानिर्न पृथक्पाकस्तदाशुद्धिस्त्र्यहात्मिका।
पुनः स्नात्वा जपेयुश्च सौम्यास्याः शिवसंहिताः॥ ६१३॥

[२२.३.११ दीक्षितादीक्षितशवस्नानादि *]

आशौचात् स्नानवस्त्राणामेकं वा रूपिणः शतम्।
कुर्यात्तद्द्विगुणं जप्यं शिवप्रेताय दीक्षितैः॥ ६१४॥

स्कन्धो यैः श्रद्धया दत्तस्तदा तद्दाहका अपि।
ब्रह्मशम्भुः—
साधकाचार्यपुत्राणां मृतानां स्नपनादिकम्॥ ६१५॥

कृत्वा स्नात्वा शतं जप्त्वा संहितां पूजयेच्छिवम्।
स्कन्धं दत्त्वाथवा दाहं कृत्वा स्नात्वा शतद्वयम्॥ ६१६॥

---

611. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:196:
प्रेतसूतकसंबन्धि नित्यहानिं करोति यत्।
तस्य तावत्तिक्षौ शुद्धिर्यावत्तानि दिनानि तु॥

612. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:197:
प्रायश्चित्तं तदर्थं तु नक्तं यावकभोजनम्।
त्रिकालस्नानपूजाग्निजपहोमपुरस्सरम्॥

---

611 a. संबन्धी] FT_1T_2; संबन्धिं ACEG; संसिद्धि BT_V; संबन्धि D **611 c.** तावतिका°] $ACDEFGT_1T_2$; तावतिकः BT_V **612 a.** त्रिकालस्नानपूजाग्नि°] EFG $T_1T_2T_V$; त्रिकालस्नानपूजादि A; त्रिकालं स्नानपूजाग्नि° B; त्रिकालस्नानपूजानि C; त्रिकालस्नानपूजा ⊔ D **612 b.** जापपुरःसरम्] $ABCDEFGT_V$; जापापुरस्सरौ T_1 T_2 **612 d.** यावक°] $ACDEFGT_1T_2$; यावत्स° B; यावद° T_V **613 a.** न पृथक्] Σ; स पृथक् B **613 b.** तदा] $ACDEFGT_1T_2$; तथा BT_V **613 d.** सौम्यास्याः शिवसंहिताः] AEFG; सौम्यस्य शिवसंहिताम् B^{pc}संयुताम् B^{ac}; सौम्यास्याश्शिवसंहतां $CDT_1T_2T_V$ **614 a.** स्नान°] Σ; स्थान° D **614 b.** रूपिणः] Σ; रूपिणं B **614 c.** कुर्यात्तद्] C; कुर्युस्ते $AEFGT_1T_2$; कुर्युत्ते B; कुर्यास्तद् D; कुर्यास्ते T_V **614 d.** °प्रेताय] $ABCDGT_1T_2T_V$; °प्रोतात E; प्रोताय F **615** ब्रह्मशम्भुः] *om.* E **615 d.** मृतानां] Σ; भूतानां T_V

जपेद्घोरं तथान्त्येष्टिगुरुश्चाप्यनुगाः शतम्।
नोत्तमेनानुगन्तव्यो हीनवर्णो व्रतोज्झितः॥ ६१७॥

अनुगम्याम्भसि स्नात्वा स्वजातीशशतं जपेत्।
अदीक्षिताः सपिण्डान्स्वान् न स्पृशेयुश्च दीक्षितान्॥ ६१८॥

दीक्षितोऽदीक्षितशवस्पर्शनादि करोति यः।
स स्नात्वा बाह्यतो ग्रामाद्यावन्नक्षत्रदर्शनम्॥ ६१९॥

उषित्वाग्निं स्पृशन् प्राश्य घृतं स्नात्वाथ संहिताम्।
जपेच्छतद्वयं तत्र समयी सोपवासकम्॥ ६२०॥

कृतनित्याग्निकार्याणामाशौचं दहनादिभिः।
शिष्यैकगुरुसम्बन्धाद्गुरुसंबन्धिनश्च ये॥ ६२१॥

617c–18b. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:35:
नोत्तमेनानुगन्तव्यो हीनवर्णो व्रतोज्झितः।
अनुगम्याम्भसि स्नात्वा सजातीशं शतं जपेत्॥

621c–23b. quoted This unit also appears as *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha* 22:16–17 and as *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:151–52: शिष्यैकगुरुसम्बन्धाद्गुरोः सम्बन्धिनश्च ये। त्यजेयुस्ते त्र्यहं कर्म नित्यादन्यज्जपादिकम्॥ तेभ्योऽन्ये शिवमार्गस्था गृहिणोऽगृहिणोऽपि

---

617 a. °न्त्येष्टि°] ACDG$T_1T_2T_V$; ज्येइष्ठी B; °द्वेष्टि E; °द्योष्टि F **617 b.** गुरुश्चाप्यनुगाः शतम्] AEFG; गुरुणाप्यनु भोजनम् B; गुरुणाप्यनुगाः शतं CDT_V; गुरुणाप्यभोश्शतं T_1; गुरुणाप्यगोश्शतम् T_2 **617 c.** नोत्तमेन°] Σ; नोक्तमेन° B **617 d.** वर्णो व्रतोज्झितः] ADG; वर्णे व्रते सिता B; वर्णे व्रतोर्ज्जितः C; वक्रो व्रतेस्थितः E; वर्णो व्रतोस्पितः F; वर्णो वृत्तोन्वितः T_1T_2; वर्णे व्रता सिता T_V **618 a.** °म्भसि स्नात्वा] ABCDEFGT_V; °भिस्नात्वा T_1T_2 **618 b.** स्वजातीश°] ACDEFGT_2; स्वजातीं च B; स्वजातीय T_1; स्वजातिश्च° T_V **618 c.** °पिण्डान्स्वान्] D; °पिण्डा — A; °पिण्डास्यान् B; °पिण्डां स्वम् C; °पिण्डास्तान् EFT_1T_2; °पिण्डा G (unmetrical); °पिण्डांश्च T_V **618 d.** स्पृशेयु°] Σ; स्पृमेयु° B **619 a.** दीक्षितोऽदीक्षितशव] ABCDFGT_1T_V; दीक्षितोऽदीक्षिताचैव E; दिक्षितेन दीक्षितशव T_2 **619 b.** यः] Σ; यम् F **619 c.** स स्नात्वा बाह्यतो] ABDEFGT_V; स स्नात्वा वाग्रतो C; यस्नात्वा बाह्यतो T_1T_2 **620 a.** स्पृशन्] AEFG; स्पृशेत् BD$T_1T_2T_V$; स्पृशे C **620 d.** समयी] Σ; समाधी B **621 a.** कृतनित्याग्निकार्याणां] CDEFT_2T_V; कृतकृत्यग्निकार्याणाम् AG; कृतन्नित्याग्निकार्याणां B; कृतनित्याग्निहोत्राणां T_1 **621 b.** आशौचं दहनादिभिः] ACDG; नाशौचं दहनादिभिः BT_V; आशौचन्दर्शनादिभिः EF; अग्नौवद्दहनादिभिः T_1T_2 **621 d.** गुरुसम्बन्धाद्] *conj.*; °गुरुसंबन्धा ACDEFG$T_1T_2T_V$; °गुरुं संबन्धा B

त्यजेयुस्त्रिदिनं कर्म नित्यादन्यज्जपादिकम्।
तेभ्योऽन्ये शैवमार्गस्था गृहिणोऽगृहिणोऽपि वा॥ ६२२॥

दिनमेकं क्षिपेयुस्ते शावाशौचाय दीक्षिताः।

[२२.३.१२ पशुवत्कर्म*]

तीर्थयात्रा भृगोः पातः संन्यासोऽग्न्यम्बुवेशनम्॥ ६२३॥

महापथप्रवृत्तिश्च मौर्ख्यं चानशनादिकम्।
इत्यादि पशुवत्कर्म दीक्षितो न समाचरेत्॥ ६२४॥

[२२.३.१३ परोक्षप्रेतरुग्णप्रेतयोः कर्म*]

अविद्यमानदेहानां तथा विकलदेहिनाम्।
क्षयकुष्ठमसूर्यादिमहारोगशरीरिणाम्॥ ६२५॥

कुशादिनिर्मिते देहे क्रियां सर्वां समाचरेत्।
तदापि सूतकं नास्ति स्नानादेव विशुद्ध्यति॥ ६२६॥

[२२.३.१४ प्रेतशिष्यद्रव्येऽधिकारः*]

वा। दिनमेकं क्षपेयुस्ते शावाशौचाय दीक्षिताः॥

625–26b. Cf. *Kāmikāgama, uttarabhāga* 27:96c–97:
अविद्यामानदेहानां तथा विकलदेहिनाम्॥
क्षयकुष्ठविसूर्यादिमहारोगशरीरिणाम्।
कुशादिनिर्मिते देहे क्रियास्सर्वास्समाचरेत्॥

---

622 a. त्यजेयुस्त्रिदिनं] ACEFGT_V; अजेयुस्त्रिदिनं B; त्यजेयुस्त्रिदनं DT_1T_2 **622 b.** जपादिकम्] Σ; जपादिकः B **622 d.** गृहिणोऽगृहिणो°] ABCFG$T_1T_2T_V$; ग्राहिणोग्राहिणो° D; ग्रहणोग्रहणो° E **623 a.** क्षिपेयु°] AEFG; क्षपेयु° BCD$T_1T_2T_V$ **623 b.** शावाशौचाय] ACDEFGT_1; शवाशौचाय BT_2T_V **623 b.** दीक्षिताः] Σ; दीक्षितां T_V **623 c.** भृगोः पातः] AEFGT_1T_2; भ्रगोत्पाता B; भृगोः पाताः CD; मृगोः पात T_V **623 d.** सं्अन्यासोऽग्न्यंबु वेशनम्] AEFG; सन्यासोऽग्निंबु वेशिनाम् BT_V; सन्यासोऽन्यंबुवेशिताम् C; स्सैन्यास्सेनांबु वेशिनाम् DT_1T_2 **624 a.** महापथ°] Σ; महाविध° C **624 b.** मौर्ख्यं] AGT_1T_2; मौख्यं BT_V; मौर्ख्या CD; मौभ्य EF **624 d.** दीक्षितो न] ACDEFGT_1T_2; दीक्षिते न B; दीक्षिता न T_V **625 a.** अविद्यमान] Σ; अविद्यादान B **625 c.** °कुष्ठमसूर्यादि°] *conj.*; °कुष्ठं मसूर्यादि° T_V; °कुष्ठं वसूर्यादि° BDT_1T_2; °कुष्ठं वसंर्यादि° AG; °कुष्ठं वसूरादि° C; °कुष्ठं मसूरादि° EF **626 a.** °दि निर्मिते] Σ; °द्विनिर्मिते B

शिवीभूतस्य शिष्यस्य तद्द्रव्यं गुरुमृच्छति।
अभावे तु गुरोः शिष्यं शिष्याभावे स्वसन्ततिम्॥ ६२७॥

सन्ततेरपि कालेन यदाभावो भवेदिह।
अन्येषां तदनादेयं तदा याति स्वगोचरम्॥ ६२८॥

यद्वा शिवाय तद्द्रव्यं निवेद्यं वा शिवाग्नये।
खण्डस्फुटितसंस्कारनिमित्तं वा मठालये॥ ६२९॥

अनुगम्य च तद्वाक्यमलङ्घ्यं स्थितिचिन्तकैः।
अन्यथायोग्यकास्तत्स्वं तथा च विनियोजयेत्॥ ६३०॥

[२२.३.१५ अस्थिशवादिस्पर्शः*]

नारं स्पृष्टास्थि सस्नेहं स्नात्वा घोरशतं जपेत्।
अस्नेहस्पर्शने स्नायाद् अर्कमाचम्य दर्शयेत्॥ ६३१॥

---

631. *Manusmṛti* 5:87:
नारं स्पृष्टास्थि सस्नेहं स्नात्वा विप्रो विशुध्यति।
आचम्यैव तु निःस्नेहं गां आलभ्यार्क ईक्ष्य वा॥

---

627 b. तद्द्रव्यं गुरुमृच्छति] AEFGT_1T_2; तद्रव्यं गुरुरिच्छति BCT_v; तद्रव्यं गुरुरिष्यति D **627 c.** शिष्यं] ADEFGT_1T_2; शिष्य BCT_v **627 d.** शिष्याभावे स्वसन्ततिम्] AEFGT_1; अभावेन वसन्ति च B (unmetrical); शिष्याभावे स्वसन्ततिः CDT_2; शिष्याभावे स्वसन्ति हि T_v **628 b.** ॰भावो] BCDEF$T_1T_2T_v$; ॰भावे AG **628 cd.** ॰देयं तदा याति] AGT_1T_2; ॰देहं तद्वा यादि BET_v; ॰थेयं तदा याति C; ॰देयम् तदा यादि DF **628 d.** ॰गोचरम्] Σ; ॰गोचरः T_v **629 c.** खण्डस्फुटितसंस्कार॰] ADEFGT_1T_2; खण्डस्फुटितसंस्कारं B; खण्डर्द्य रर्दित संस्कार॰ C; खण्डस्फुटितसंकाशा T_v **630 a.** अनुगम्य] ACEFG; अनुगर्भ BT_v; अतिगम्य D; अनुमन्य T_1T_2 **630 b.** ॰चिन्तकैः] Σ; **630 b.** अलंघ्यं] ACDEFGT_1T_2; अलंघ्य B; अलभ्यं T_v **630 b.** ॰चिन्तकैः] Σ; ॰चिन्तये E **630 cd.** ॰योग्यकास्तत्स्वं तथा च] FGT_1; ॰योग्यकास्तद्वत् स्वं तथा A; ॰योग्यकास्तित्वं स्वं तथा च B (unmetrical); ॰योग्यकांस्तत्स्वं तथा च CDT_v; ॰योच्छुकास्तत्स्वं तथा च E; ॰योग्यकांस्तत्स्वं तथा च T_2 **630 d.** विनियोजयेत्] BCD$T_1T_2T_v$; विनिवेदयेत् AEFG **631 a.** नारं स्पृष्टास्थि सस्नेहं] DEFT_1T_2; नारं स्पृष्टास्थिसन्देहं AG; नरं स्पृष्टास्थिसस्नेहं B; नरं स्पृष्टाथ संस्नेहं C; नारं स्पृष्टा स्थितस्नेहं T_v **631 c.** अस्नेहस्पर्शने स्नायाद्] Σ; अजस्नेन्तस्पर्शने स्नाद्॰ C **631 d.** अर्कमाचम्य दर्शयेत्] BD; अर्कं वाचम्य दर्शयेत् AEFG$T_1T_2T_v$; अर्क्कं वाचन्दर्शयेत् C

शवस्पृङ्मृतनिर्हारिश्मशानप्रेतसूतकैः।
वाहकैर्दाहकैः स्पर्शे स्नायाच्छैवान्यलिङ्गिभिः॥ ६३२॥

[२३.१ स्पर्शे दोषः*]

पञ्चार्थकालरात्रैश्च स्पर्शे कापालकौलिकैः।
बकाशैः सामभृद्भिश्च बौद्धनग्नसिताम्बरैः॥ ६३३॥

कृत्वा स्नानं सचेलस्तु तृतीयस्य शताच्छुचिः।
चतुर्थस्पर्शने विप्रः सचेलस्नानमाचरेत्॥ ६३४॥

अन्तरालानि सर्वाणि स्पृष्ट्वा स्नानद्वयं कुरु।
रजस्वलाङ्गनास्पर्शे स्नानत्रयमथाचरेत्॥ ६३५॥

गोवालव्यजनादर्वाक् सचेलस्नानमाचरेत्।
अन्तरा तत्पादहान्या द्वितीयदिवसादितः॥ ६३६॥

कर्मारषड्कसामीप्ये स्नानं कुर्याद्युगादधः।
चण्डालबाणरजकसामीप्ये ऽर्वाग्द्विदण्डतः॥ ६३७॥

सार्धदण्डादधः स्नायात् सामीप्ये सूतिकास्त्रियः।

632d–35c. स्नायाच्छैवाग्नि … रजस्वलांगनास्पर्शे *om.* AEFG(eyeskip)

---

632 a. शवस्पृङ्मृतनिर्हारि°] *em.*; शवस्पृक् मृतनिर्हारी ADEFG; श्वस्पृन्दमृतिनी नारी B; शवस्पृं मृतनिर्हारि C; शवस्पन्दमृतनिर्हारी T_1T_2; श्वस्पृङ्मृतनीहारी T_V **632 c.** दाहकैः] Σ; दाहजैः D **632 d.** °न्य°] $DT_1T_2T_V$; °ग्नि° BC **633 a.** °पञ्चार्थ°] *conj.*; पंचार्थ° Σ **633 b.** °कौलिकैः] T_1T_2; °कालिकैः $BCDT_V$ **633 c.** बकाशैः सामभृद्°] BT_1T_V; सकाशैस्साममृत्° CD; बकाशैस्समहृत् T_2 **633 d.** बौद्ध°] CD $T_1T_2T_V$; बन्ध° B **634 c.** चतुर्थ°लेम् $DT_1T_2T_V$; चतुर्थे BC **635 d.** स्नानत्रयमथाचरेत्] CEG; स्नानमात्रमथाचरेत् $ADFT_1T_2$; स्नानत्रयमुदाहृतम् B; स्नानद्वयमुदाहृतम् T_V **636 a.** गोवालव्यजनादर्वाक्] $ADGT_V$; गोपालस्य जनादर्वाक् B; गोवालव्यजनादिर्वाक् C; गोपालव्यजनादर्वाक् EF; गोबालव्यजनादर्वाक् T_1T_2 **636 c.** तत्पादहान्या] ACDEFG; तत्वदाहत्वाद् B; तत्पादहन्या T_1T_2; दत्वदाहान्या T_V **636 d.** दिवसादितः] $ACDEFGT_2T_V$; दिवसादिव B; निवसादितः T_1 **637 b.** युगादधः] *conj.*; युगादयः $ADEFGT_1T_2$; युगायतः BT_V; युगादथः C **637 c.** °बाण°] *em.*; °भाण° Σ; °भाण्ड° C **637 d.** °र्वाग्द्विदण्डतः] *conj.*; °र्वाग् विदण्डतः ACT_2; वा द्विदण्डतः BGT_1T_V; °र्वाक् द्विदण्डितः D; °र्वाद्धिदण्डतः EF **638 a.** °दण्डादधः] DFT_1T_2; °दण्डादयः AEG; °दण्डानयः B; दण्डादथः C; दण्डदयः T_V **638 b.** सामीप्ये] Σ; सामीप्येर्वाक् C (unmetrical)

काकगृद्धखरश्वान्त्यवर्णसंस्पर्शने तथा॥ ६३८॥

तद्वैकृतश्मशानाङ्गग्रामसूकरकुक्कुटैः।
निर्माल्यभुग्भिः पतितैः स्पर्शने स्नानमाचरेत्॥ ६३९॥

गोमायुकृकलासैश्च दिवाभीतकरण्डकैः।
श्वपाकेन च संस्पर्शे वारुणं स्नानमाचरेत्॥ ६४०॥

दिवाकीर्तिं चितिं यूपं निषादं सूतिकां तथा।
विकर्मस्थान्द्विजान्स्पृष्ट्वा लोकायतिकनास्तिकान्॥ ६४१॥

चैत्यवृक्षं तथा स्पृष्ट्वा सचेलो जलमाविशेत्।
एकदारुसमारूढश्चण्डालादिर्यदा भवेत्॥ ६४२॥

ब्राह्मणस्तत्र निवसन् स्नानेन शुचितामियात्।
शुक्लविण्मूत्रसंपर्के नाभेरूर्ध्वं करौ विना॥ ६४३॥

वपने वमनेऽस्पृश्यस्पर्शने स्नानमाचरेत्।
ऊर्ध्वं नाभेर्यानि खानि तानि मेध्यानि सर्वतः॥ ६४४॥

644c–45b. Cf. *Manusmṛti* 5:132:
ऊर्ध्वं नाभेर्यानि खानि तानि मेध्यानि सर्वशः।
यान्यधस्तान्यमेध्यानि देहाच्चैव मलाश्च्युताः॥

---

640. गोमायुकृकलासै° … स्नानमाचरेत् *om.* ACG(eyeskip)
643. ब्राह्मणस्तत्र … करौ विना *om.* BT_v.

---

638 c. °खरश्वान्त्य°] DEFGT_1T_2; °खराश्वाद्य° B; °खरश्चान्त्य° A; °श्वानश्यार्म° C; °खराश्वान्त्या° T_v **639 b.** कुक्कुटैः] ABCDEFGT_v; कुक्कुटाः T_1T_2 **639 a.** °भुग्भिः] BDEFGT_1T_v; °भाग्भिः A; भुक्भि CT_2 **640 b.** करण्डकैः] BDE; कुरण्डकैः F$T_1T_2T_v$ **641 a.** दिवाकीर्तिं चितिं] BT_v; दिवाकीर्त्यञ्चितं ADEFGT_1T_2; दिवाकीर्त्यञ्चिता C **641 c.** स्पृष्ट्वा] Σ; दृष्ट्वा D **642 a.** चैत्य°] ABCDG$T_1T_2T_v$; शैत्य° EF **642 a.** तथा] Σ; तशा C **643 a.** निवसन्] CDEFT_1T_2; निवसा AG **643 d.** नाभेरूर्ध्वं] **643 b.** शुचिता°] Σ; शुचिना° C **643 c.** शुक्ल°] F; शुक्ले Σ **643 d.** नाभेरूर्ध्वं] Σ; नादेरूर्ध्वं D **644 a.** वपने वमने] ACEFGT_1T_2; पवने मवने B; पावने वमने DT_v **644 c.** नाभेर्यानि खानि] CDET_1T_2; नाभेर्यानिकानि AFG; नागेस्यानि खानि B; नाखभवस्यानि कानि T_v **644 d.** मेध्यानि] Σ; मध्यानि B

यान्यधस्तान्यमेध्यानि देहाच्चैव मलानि च।
अमेध्योपगते देहे मृद्भिः शुद्ध्यति सप्तभिः॥ ६४५॥

उत्तमाङ्गोपघाते च वारिणा स्नानमाचरेत्।
श्वप्रभृतीनां विड्लेपात् काकादीनां च पक्षिणाम्॥ ६४६॥

मृदा कृत्वा तु तच्छौचमधमाङ्गे विशुद्ध्यति।
उत्तमाङ्गे तु सर्वत्र स्नानमेव हि वारिभिः॥ ६४७॥

प्रायश्चित्तं जपं कुर्याद् गायत्र्यष्टशतं बुधः।
उच्छिष्टस्य च विड्लेपात् कृतशौचो यथाविधि॥ ६४८॥

स्नात्वा तु शुद्धिमायाति त्रयोदशगुणाच्छतात्।
अनुदङ्मूत्रकरणे सचेलः स्नानमाचरेत्॥ ६४९॥

शुक्लविण्मूत्रविप्रुड्भिः संस्पृष्टं मुखमण्डलम्।
मृत्तिकागोमयैर्लेपात् पञ्चगव्येन शुद्ध्यति॥ ६५०॥

645c–49b. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara:* see Appendix 9:7–10.

---

645 a. °धस्तान्यमेध्य°] BCDEF; °धस्थान्यमेध्य° AGT_1T_2; °धस्तानि मेध्या° T_V **645 b.** मलानि च] T_1T_2; मलापहः AG; मलादिना BT_V; मलानियः C; मला ⊔ D; मलादिभिः EF **645 c.** अमेध्योपगते] DEFT_1T_2; अमेध्यो गते AG (unmetrical); अमेध्योपहते BCT_V **645 d.** सप्तभिः] ACDEFGT_1T_2; सर्वभिः BT_V **646 a.** °घाते] ABEFG$T_1T_2T_V$; °याते CD **646 c.** श्वप्रभृतिनां विड्लेपात्] C; श्वभृतीनां च विल्लेपात् AG; श्वभृतीनां च विदृलोपात् B; श्वभृतीनां विल्लेपात् D; श्वप्रभृतीनाञ्च विल्लेपात् EF (unmetrical); श्वभ्रप्रभृतीनां विलेपात् T_1T_2; श्वप्रभृतिनां विट्लोपात् T_V **647 c.** तु तच्छौच°] CD$T_1T_2T_V$; कृतः शौच°B; --- A; च तच्छौच° E; तच्छौच F (unmetrical); --- च्छौच G **647 d.** हि] ACDEFGT_1T_2; तु BT_V **648 c.** च विड्लेपात्] *em.*; च विल्लेपात् ACDEFG; च विट् लोपात् BT_V; विलेपात् च T_1; विलेपात् T_2 **648 d.** शौचो यथाविधि] CDGT_1T_2; शौचे यथाविधि AEF; शौचे यथाविधिः B; शौचो यथाविधिः T_V **649 b.** त्रयोदशगुणाच्चतात्] ABCEFGT_1T_2; त्रयोदशगुणाच्चतान् D; त्रयाच्छतगुणच्छतां T_V **649 c.** अनुदङ्°] AFG; अनृतं B; अरुत° C; अनृत° D; अनूदङ्° E; अनुद° $T_1T_2T_V$ **650 a.** शुक्लविण्मूत्रविप्रुड्भिः] *em.*; शुक्लविण्मूत्रविट्प्रुड्भिः ACDFG; कृत्वा विण्मूत्रविट्दग्भिः B; शुक्लविण्मूत्रविस्पर्श° E; शुक्लविण्मूत्रविपृट्भिः T_1T_2; शुक्लविण्मूत्रविट्दृक्भिः T_V **650 c.** °लेपात्] Σ; आलेपात् B **650 d.** पञ्चगव्येन शुद्ध्यति] ABCDEFGT_V; काकादीनाञ्चपक्षिणां पञ्चगव्येन शुद्ध्यति T_1T_2(eyeskip)

मानुषास्थि वसां विष्ठाम् आर्तवं मूत्ररेतसी।
मज्जां च शोणितं स्पृष्ट्वा पर्यस्य स्नानमाचरेत्॥ ६५१॥
उदक्याद्युदकं स्पृष्टं स्नानं कृत्वा विशुद्ध्यति।
उच्छिष्टस्तेन संस्पृष्टः स्नानेनैव विशुद्ध्यति॥ ६५२॥
दिवाकरकरैर्युक्तं दिवास्नानं प्रशस्यते।
न प्रशस्तं तु तद्रात्रौ राहोरन्यत्र दर्शनात्॥ ६५३॥
यद्वा गुर्वादिवाक्येन रात्रौ च स्नानमाचरेत्।
भस्मस्नानं यतिः कुर्यान्मन्त्रस्नानं गृही तथा॥ ६५४॥
अशुचिं यः स्पृशेदन्यम् एक एव स दुष्यति।
तत्स्पृष्टोऽन्यो न दुष्येत्तु सर्वोच्छिष्टेष्वयं विधिः॥ ६५५॥

[२३.२ स्पर्शादोषः]

देवयात्राविवाहेषु यज्ञेषु प्रकृतेषु च।

---

653. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 9:12.

654cd. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 9:11cd.

656. Cf. *Atrismṛti* 249. Quoted in P. V. Kane, Vol II, part I, p.175, note 410:
देवयात्राविवाहेषु यज्ञप्रकरणेषु च। उत्सवेषु च सर्वेषु स्पृष्टास्पृष्टिर्न विद्यते॥

652cd. उच्छिष्टस्तेन … विशुद्ध्यति *om.* E.

655. स्पर्शादोषः This is given as a heading here by C.

---

651 a. मानुषास्थिवसां] ACDEGT_1T_2; मनुषास्थिवतां B; मानुसास्थिवसाम् F; मा-
नुषावसमां T_V **651 b.** आर्त्तवम्मूत्ररेतसी] E; आर्तवं मूत्ररेतसि ACDFGT_1T_2; आ-
त्तवन्मूत्ररेतसा BT_V **651 c.** मज्जां च] AEFG; मज्जतं B; मज्जनं C; माज्जारं D;
मज्जानं T_1T_2; मज्जतां T_V **651 d.** पर्यस्य] Σ; पश्यस्य B **652 a.** उदक्याद्युदकं
स्पृष्टं] T_2; उदक्याद्दुदकं स्पृष्टं EFT_1; उदक्यामुदकं स्पृष्टं B; उदकाद्युदक — न्दं A;
उदक्याप्युदक स्पृष्टं CD; उदकाद्युदक --- ष्टं G; उदक्यामुदकं स्पृष्टं T_V **652 b.** स्ना-
नं कृत्वा] Σ; स्नानेनैव T_V **652 c.** संस्पृष्टः] *conj.*; संस्पृष्ट॰ Σ **653 c.** प्रशस्तं
तु] ABEFGT_V; स्पृशस्तन्तु C; प्रशस्तन्न D; प्रशस्तस्तु T_1T_2 **653 d.** दर्शनात्]
CDEFG$T_1T_2T_V$; दर्शनम् AB **654 c.** यतिः] ADEFG$T_1T_2T_V$; यदा B; यदि C
654 d. तथा] AB; तदा CDEFG$T_1T_2T_V$ **655 a.** अशुचिं] ABDEFGT_1T_2; अशुद्धिं
C; अशुची T_V **655 b.** स दुष्यति] BCD$T_1T_2T_V$; विशुद्ध्यति AEFG **655 c.** न्यो न
दुष्येत्तु] *conj.*; ॰न्यो न तुष्येत्तु AG; ॰न्येन दृष्टस्तु B; ॰न्यमुष्ये तु C; ॰न्योन्य दुष्येत्तु
DT_1T_2; ॰न्यो न दुष्ये तु EF; ॰न्येन दुष्येत्तु T_V **655 d.** सर्वोच्छिष्टेष्वयं] DT_1T_2;
सर्वोच्छिष्टे स्वयं ACEFGT_V; सर्वोच्छिष्टस्वधा B **656 b.** प्रकृतेषु] Σ; प्रसृतेषु B

उत्सवेषु च सर्वेषु स्पृष्ट्वा स्पृष्टिर्न दुष्यति॥ ६५६॥

तीर्थे विवाहे यात्रायां संग्रामे देशविभ्रमे।
नगरग्रामदाहे च स्पृष्ट्वा स्पृष्टं न दुष्यति॥ ६५७॥

[२३.३ उच्छिष्टम्]

नोच्छिष्टं कुर्वते विप्रं विप्रुषोऽङ्गं न यन्ति याः।
न श्मश्रूणि गतान्यास्यं न दन्तान्तरविष्ठितम्॥ ६५८॥

मधुपर्के च सोमे च अप्सु प्राणाहुतिष्वपि।
नोच्छिष्टस्य भवेद्दोषः स्वोष्ठयोश्च विलोमके॥ ६५९॥

†ताम्बूले च फले चैव भुक्तस्यापि विशिष्टके†।
दन्तलग्नस्य संस्पर्शे नोच्छिष्टस्तु भवेन्नरः॥ ६६०॥

अद्भिः पत्रैर्मूलपुष्पैस्तृणकाष्ठमयैस्तथा।

---

658. Cf. *Manusmṛti* 5:141:
नोच्छिष्टं कुर्वते मुख्या विप्रुषोऽङ्गं न यन्ति याः।
न श्मश्रूणि गतान्यास्यं न दन्तान्तरधिष्ठितम्॥

659cd. Cf. *Vāsiṣṭhadharmaśāstra* 3.39:
ओष्ठौ च संस्पृश्य यत्रालोमकौ।

---

657. उच्छिष्टम् This is given as a heading here by C.
659. नोच्छिष्टस्य … आज्यस्य कीर्तिता *om.* BT$_V$ upto the verse 691d.

---

656 d. स्पृष्टिर्] AEFG; स्पृष्टे B; स्पृष्टन् CDT$_1$T$_2$T$_V$ **656 d.** दुष्यति] Σ; दुष्यते F **657 b.** देशविभ्रमे] Σ; देवविभ्रमे B **657 c.** नगर॰] BCDT$_1$T$_2$T$_V$; नागरे AEFG **657 d.** स्पृष्टं] BT$_1$T$_2$T$_V$; स्पृष्टिं AG; स्पृष्टिर्॰ DEF **658 a.** विप्रं] *conj.*; कुर्वते विप्र AEFG; कुर्वते विप्रा BCDT$_V$; गुर्वतो विप्र T$_1$; गुर्वते विप्र T$_2$ **658 b.** विप्रुषोऽङ्गं न यन्ति याः] CDT$_1$T$_2$T$_V$; विप्रुषोऽङ्गनयस्तथा AF; विप्रषोंगन्नयस्त्रियाम् B; विप्रषोंगन्नधस्तधाः E; विप्रुषोङ्गनयस्तया G **658 c.** न श्मश्रूणि गतान्यास्यं] *conj.*; श्मश्रूणि गताश्चास्यां AEFGT$_1$T$_2$; श्मशृणि गतां चास्य B; श्मश्रूणि गताश्चास्या CD; श्मश्रूणि नितांश्चास्यं T$_V$ **658 d.** न दन्तान्तरविष्ठितम्] *conj.*; न दन्तान्तरविष्ठितः Σ; नन्तरान्तरविष्ठितः C **659 a.** मधुपर्के] CBDEFT$_1$T$_2$T$_V$; मधुपर्क A^c; पधुपर्के A^{ac}G **659 b.** अप्सु] ABDEGT$_1$T$_2$T$_V$; अस्थ C; अस्पु F **659 b.** ॰ष्वपि] Σ; ॰षु च D **659 d.** स्वोष्ठ॰] ADEFG; स्वोषु॰ C; सेत्वाष्ठ॰ T$_1$T$_2$ **660 a.** ताम्बूले च फले चैव] Σ; तांबूले चैव ⊔ E **660 b.** भुक्तस्या॰] Σ; स्पृष्टस्या॰ D

सुगन्धिभिस्तथा द्रव्यैर् नोच्छिष्टो भवति द्विजः॥ ६६१॥

स्नात्वा पीत्वा क्षुते सुप्ते भुक्त्वा रथ्योपसर्पणे।
आचान्तः पुनराचामेद् वासोऽपि परिधाय च॥ ६६२॥

कृत्वा मूत्रं पुरीषं च खान्याचान्त उपस्पृशेत्।
अमेध्यानि स्वकीयानि संस्पृश्याचम्य शुद्ध्यति॥ ६६३॥

क्षुते निष्ठीवने चोक्तावनृतस्य श्रुतिं स्पृशेत्।
निष्ठीविते तथाभ्यङ्गे भुक्त्वाऽपि परिधाय च॥ ६६४॥

उच्छिष्टानां तु संस्पर्शे तथा पादावसेचने।
उच्छिष्टस्य च संभाषाद् अशुच्यपगतस्य च॥ ६६५॥

सन्देहेषु च सर्वेषु शिखामोक्षे तथैव च।
विना यज्ञोपवीतेन नित्यमेवमुपस्पृशेत्॥ ६६६॥

स्पर्शे चोष्ठस्य लिङ्गादेर्दर्शने चान्त्यवासिनाम्।
जिह्वया चैव संस्पृश्य दन्तसक्तमुपस्पृशेत्॥ ६६७॥

उत्तीर्योदकमाचामेद् अवतीर्य तथैव च।

---

662. Cf. *Yājñavalkyasmṛti* 1.196:
स्नात्वा पीत्वा क्षुते सुप्ते भुक्त्वा रथ्योपसर्पणे।
आचान्तः पुनर् आचामेद् वासो विपरिधाय च॥

663ab. Cf. *Manusmṛti* 5:138b: कृत्वा मूत्रं पुरीषं वा खान्याचान्त उपस्पृशेत्।

666ab. सन्देहेषु … तथैव च *om.* CDT_2.

---

661 d. द्विजः] CDEFT_1T_2; द्विज AG **662 b.** रथ्योप॰] ADEFGT_1; ररक्तोपि॰ C; रथ्येप॰ T_2 **662 c.** ॰राचामेद्] ADT_1T_2; ॰राचाच्चेद् C; ॰राचम्येद् EF; ॰राचमेद् G (unmetrical) **663 a.** मूत्रं पुरीषं] ACDEFG; मूत्रपुरीषं T_1T_2 **663 b.** खान्याचान्त] *conj.*; स नाचान्त AGT_2; ह्यनाचान्त CDT_1; स नाद्धान्त EF **663 c.** अमेध्यानि] Σ; समेध्यानि T_2 **664 a.** निष्ठीवने] AGT_1T_2; तुष्टीवने CD; निष्ठुवते EF **664 b.** श्रुतिं] DEFT_1T_2; श्रुति ACG **664 c.** निष्ठीविते] EFT_1T_2; निष्ठावते ACD; निष्ठाविते G **665 b.** पादावसेचने] Σ; पासावसेवने C **665 c.** च संभाषाद्] Σ; संभाषाद् D (unmetrical) **665 d.** अशुच्यपगतस्य] EF; आशु व्यपगतस्य ACG; अशुद्ध्युपगतस्य D; अशुद्ध्यापगतस्य T_1T_2

स्त्रीशूद्रोच्छिष्टसंभाषे पुरीषोत्सर्गदर्शने॥ ६६८॥

देवताराधनेच्छुस्वेदाचम्योत्तरमाचमेत्।
दन्तवद्दन्तसक्तेषु यच्चाप्यन्तर्गतं मुखे॥ ६६९॥

आचान्तस्यावशिष्टं स्यान्निगरंश्वाचमेत्तदा।
सन्ध्यार्थे भोजनार्थे च पित्रर्थेऽपि तथैव च॥ ६७०॥

नाचामेच्छूद्रहस्तेन जपहोमार्चनेषु च।
स्वजात्यदीक्षितं स्पृष्ट्वा आग्नेयं स्नानमाचरेत्॥ ६७१॥

[२४.१ धातुलोहादिपात्राणां शुद्धिः*]

निःस्नेहगन्धलेपार्थं गोमयेनोष्णवारिणा।
हैमरूप्ये च शुद्धिः स्याल् लोहे घर्षणतापनैः॥ ६७२॥

शुद्ध्यत्यस्नेन ताम्रोत्थं भस्मना कांस्यभाजनम्।
अस्नेन भस्मना चाद्भिः शुद्धाः स्युः सर्वधातुजाः॥ ६७३॥

वेणुतुम्ब्वादिपात्रं च गोवालैस्तोयघर्षणात्।
वारिणा शुद्धिमायाति भिक्षापात्रं तु पार्थिवम्॥ ६७४॥

विशुद्ध्यत्ययसा घृष्टं दारवं वारिशोधनात्।

672–78b. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 7:51c–57b.

668c–70. स्त्रीशूद्रोच्छिष्ट ··· पित्रर्थेऽपि तथैव च *om.* A.

---

669 a. °राधनेच्छुस्वेदाचम्यो°] DFGT$_1$; °राधनेच्छुक्लेदाच्म्यो° C; °राधानेश्छुध्येदाचम्यो° E **670 b.** निगरांश्वाचमे°] *conj.*; निर्गरन्ताचरे° C; निर्गरंश्वाचमे° EFG; निर्गरन्नाचरे° DT$_2$; निर्भिरन्नाचरे° T$_1$ **670 c.** पित्रर्थेऽपि] T$_2$; पित्रर्थे च CDEF T$_1$; पात्रार्थे च G **671 a.** नाचामे°] Σ; नाचमे° T$_2$ **671 c.** अदीक्षितं] CDT$_1$T$_2$; अदीक्षितः AEF; अदीक्षित G **672 a.** निःस्नेह°] *conj.*; निस्नेह° Σ **672 b.** गोमयेनोष्ण] AD^{c}EFGT$_1$T$_2$; गोमयेनोष्ट्र C **672 c.** हैमरूप्ये च] AEFG; हेमरौप्य च CD; हेमरूप्ये च T$_1$; हेमरौप्ये च T$_2$ **672 c.** शुद्धिः] *em.*; शुद्धि° Σ **673 a.** शुद्ध्यत्यस्नेन ताम्रोत्थं] ADEFG; शुध्यन्याज्येन नामोर्थं C; शुद्धत्याम्रेन ताम्रोर्थं T$_1$T$_2$ **673 c.** अस्नेन भस्मना चाद्भिः] ADGT$_1$; आज्येन भस्मना वाद्भिः C; अस्नेन भस्मिनावात्भिः EF; आस्नेनसस्मनावात्भि T$_2$ **674 a.** वेणुतुम्ब्वादिपात्रं च] *conj.*; वैण्वलाब्वादिपात्रं च AG; वौद्वुंबरादि घात्रञ्च C; वेणुकुंब्वादि पात्रञ्च DT$_1$T$_2$; वैण्वलाब्दादि पात्रञ्च EF **674 b.** गोवालै°] CDEFG; गोबालै° AT$_1$T$_2$ **674 b.** घर्षणात्] ACEFG; घर्षणैः DT$_1$T$_2$ **675 a.** घृष्टं] *conj.*; स्पृष्टं ACEFGT$_1$T$_2$; पृष्ट D

शङ्खस्य शुक्तेर्मौक्तस्य क्षालनं मथितेन तु॥ ६७५॥

गोधूमस्य तुषैर्व्रीहितुषैर्वा घर्षयेत्ततः।
शुद्धिः क्षारेण वस्त्राणां वारिणा परिकीर्तिता॥ ६७६॥

चेलचर्मजरज्जूनां वैदलानां तथैव च।
भुक्तव्यञ्जनभाण्डानां नित्यं सलिलघर्षणात्॥ ६७७॥

तथैवोदकभाण्डानां पर्यग्निकरणादपि।
वारिणा त्वश्मजातीनां मथितेनाथ मस्तुना॥ ६७८॥

जलजानां च सर्वेषां वैणवानां तथाम्भसा।
शरावपत्त्रपुटकप्रभृतीनां च भोजने॥ ६७९॥

शुद्धिरत्रोपयुक्तानां परित्यागो विधीयते।
विण्मूत्रश्लेष्मसंश्लिष्टास्त्याज्यास्ते वेणुसम्भवाः॥ ६८०॥

सर्वधातुसमुत्पन्नं वह्नौ स्पृष्ट्वा विशुद्ध्यति।
पात्रं कीटाखुमार्जारैरालीढं तु विशुद्ध्यति॥ ६८१॥

सप्तास्त्रक्षालनादद्भिः पर्यग्निकरणादपि।
खरोष्ट्रश्वादिनाघ्रातम् अवलीढं तु सन्त्यजेत्॥ ६८२॥

गोरूपाघ्रातपात्रं च संपरित्याज्यमेव हि।
नकुलैरवलीढं तु यत्पात्रं घ्रातमेव वा॥ ६८३॥

678c–79b. Cf. *Mataṅga-Pārameśvara caryāpāda* 6:22: see Appendix 22:9.

681c–89b. Cf. *Puṣkara-Pārameśvara*: see Appendix 7:57c–65.

---

675 c. शङ्खस्य शुक्तेर्मौक्तस्य] AFGT$_1$T$_2$; शंखश्शुक्ते मौक्तिकस्य CD; शंखस्यशुद्धेर्मौ-
क्तस्य E **677 a.** चर्मज रज्जूनां] AG; चर्म्म रज्जूनाशं CDT$_1$T$_2$; ⊔ रज्जूनां E;
चर्मरज्जूनां F **677 b.** वैदलानां] ADEFGT$_1$T$_2$; पैत्तलानां C **677 c.** भुक्तव्यञ्जन]
CDT$_1$T$_2$; भक्तसज्जन A; भक्तव्यजन EF; भक्तसञ्जन G **677 d.** सलिल] Σ; बलिल
E **678 c.** °त्वश्म°] Σ; अश्म° D **678 d.** मथितेनाथ मस्तुना] Σ; मथितोन-
थ मस्तुना T$_1$ **679 c.** °पत्त्रपुटक°] T$_1$T$_2$; °पात्रपुटक° ACDG; °पत्रवटक° E;
°पुत्रपटक° F **680 a.** शुद्धिर°] Σ; शुचिर° D **680 b.** °त्यागो] DEFGT$_1$T$_2$;
°त्यागे AC **680 c.** °श्लेष्म°] Σ; °श्लेष्ठ° C **681 c.** कीटाखु°] Σ; कीटाख्य° E
682 a. सप्तास्त्र°] DEGT$_1$T$_2$; सप्तास्र° AC; सप्तास्त्रि° F **683 b.** °परित्याज्यम्]
DEFGT$_1$T$_2$; °परित्यज्यम् AC **683 d.** घ्रातमेव] AEFGT$_2$; घृतमेव CDT$_1$

सप्तशश्वाङ्गिर्निर्णिक्तमग्निना शुद्धिमेति हि।
प्रणीतादर्विपूर्वाणि शुद्धिमायान्ति भाण्डवत्॥ ६८४ ॥

प्रभूतमन्नं काकाद्यैर्जुष्टं तन्मात्रवर्जनम्।
उच्छिष्टस्य च संस्पर्शाद् अन्यतोऽन्नं निधाय च॥ ६८५ ॥

आचम्यान्नादिकं प्रोक्ष्य स्पृशेदस्त्रोल्मुकेन तु।
स्निग्धानां रूक्षणाच्छुद्धिः सलेपानामलेपतः॥ ६८६ ॥

गन्धापनयनाच्छुद्धिर्दुर्गन्धानामुदाहृता।
आसनं शयनं यानं शुद्धिमेति मृदम्भसा॥ ६८७ ॥

स्त्रियश्च सर्वतः शुद्धाः शकुनिः फलशातनात्।
वाणी शुद्ध्यति सत्येन नदी वेगेन शुद्ध्यति॥ ६८८ ॥

रजसा स्त्री मनोदुष्टा मनोदोषान्निवर्तते।
एवमन्यदशुद्धं यत् ज्ञात्वा धीमान् विशोधयेत्॥ ६८९ ॥

गुडस्यापि विक्लिष्टस्य प्रोक्षणादेव केवलात्।
मधुनः पाकतः शुद्धिस्तथैवेक्षुरसस्य च॥ ६९० ॥

फलानां क्षालनाच्छुद्धिर् दध्नश्चैव निरीक्षणात्।

---

688. Cf. *Baudhāyanadharmasūtra* 1.5.9.2:
वत्सः प्रस्नवने मेध्यः शकुनिः फलशातने। स्त्रियश्च रतिसंसर्गे श्वा मृगग्रहणे शुचिः॥
690–91b. *Mataṅga-Pārameśvara caryāpāda* 6:33c–34: see Appendix 22:20c–21.

---

684 a. °श्वाङ्गिर्निर्णिक्त°] EF (unmetrical); °श्वाभिनिर्णिक्त° ACDGT$_2$; °श्वादिनिर्णिक्त° T$_1$ **684 c.** °दर्विपूर्वाणि] EFT$_1$T$_2$; °दर्वीपूर्वाणि C; °दर्वपर्वाणि AG; °दर्वपूर्णानि D **684 d.** शुद्धिमायान्ति] CDT$_2$; शुद्धिमायाति AEGT$_1$; शुचिमायान्ति F **685 b.** °र्जुष्टं] CDT$_1$T$_2$; °र्दुष्टं AEFG **685 b.** तन्मात्रवर्जनम्] ACDT$_1$T$_2$; तन्मन्त्रवर्जनम् EFG **685 d.** अन्यतोऽन्नं] *conj.*; अन्ते दोर्नन् ADEFG; अन्ने दोर्नन् CT$_1$T$_2$ **686 a.** आचम्यान्नादिकं] ACDGT$_1$T$_2$; आचम्याश्चान्तिकं E; आचम्याश्चादिकम् F **686 c.** स्निग्धानां रूक्षणा°] AEFGT$_1$T$_2$; स्निधानं रूपिणा° CD **686 d.** °मलेपतः] *conj.*; °मलेपनम् Σ **687 b.** °मुदाहृता] *conj.*; मृदाहृता AEFG; °मुपश्रुता C; °मुपाहृता DT$_1$T$_2$ **687 d.** मृदम्भसा] ACG; मृदांभसा DT$_1$T$_2$; मृतंभसा EF **688 b.** शकुनिः] DT$_1$T$_2$; शकुनी ACEFG **690 a.** गुडस्यापि विक्लिष्टस्य] *conj.*; शुद्धस्यापि विशुद्धानां Σ **690 b.** केवलात्] AEFG; केवलं CDT$_1$T$_2$ **690 c.** पाकतः] AGT$_2$; पदक CDT$_1$; पकगत E; पकतः F **691 a.** क्षालना°] AEFGT$_1$T$_2$; नाळना° CD

सुतप्तस्य शृतस्याथ शुद्धिराज्यस्य कीर्तिता॥ ६९१॥

क्वथितं शुद्ध्यते क्षीरं पक्वान्नं प्रोक्षणादपि।
अथ चैषां गुरोरस्य शुद्धिर्वाचा विधीयते॥ ६९२॥

पुनः पाकेन संशुद्धिर्लवणस्य सहाम्भसा।
†अन्यायेन गृहीतस्य दानमर्थयते तु यत्†॥ ६९३॥

भृत्यस्थं कारुहस्तस्थं पण्यं विक्रयमापणात्।
अदुष्टं धौतमद्भिश्च शकुनीशातितं फलम्॥ ६९४॥

क्षिप्रमुद्धरतः शुद्धं यच्च वाचा प्रशस्यते।
क्ष्मा गोक्रान्त्या च खननाद्दग्धा शुद्धा च लेपिता॥ ६९५॥

रथ्यामार्गगतं शुद्धं वातचन्द्रार्करश्मिभिः।

691cd. *Mataṅga-Pārameśvara caryāpāda* 6:32cd: see Appendix 22:19cd.

692ab. Cf. *Mataṅga-Pārameśvara caryāpāda* 6:35ab: see Appendix 22:22ab.

693ab. Cf. *Mataṅga-Pārameśvara caryāpāda* 6:36ab: see Appendix 22:20ab.

694–96b. Cf. *Haṃsa-Pārameśvara*: see Appendix 19:16–18b.

695c–96b. Cf. *Baudhāyanadharmasūtra* 1.6.13.19–20:
चतुर्भिः शुध्यते भूमिर्गोभिराक्रमणात्खननाद्दहनादभि वर्षणात्।
पञ्चमाच्चोपलेपनात् षष्ठात्कालात्।

---

691 c. सुतप्तस्य शृतस्याथ] *conj.*; सुतप्तस्य गृतस्याथ T$_2$; स्वतप्तस्य तु तस्याधि C; स्वतप्तस्य सुतस्याथ AE; स्वतप्तस्य सुतस्याधि D; स्वतप्तस्य स्रुतस्याथ FGT$_1$ **692 b.** पक्वान्नं] AEFGT$_V$; पक्वानं BC; पक्वानां DT$_1$T$_2$ **692 c.** चैषां] ACDG; वैरा B; चैवां EF; वैषां T$_1$T$_2$T$_V$ **692 d.** शुद्धिर्वा॰] ACDEFGT$_1$T$_2$; शुचिर्वा॰ B; शुचौ वा॰ T$_V$ **693 a.** पाकेन] Σ; पंकेन T$_V$ **693 c.** अन्यायेन] Σ; अन्याग्नेन T$_V$ **693 d.** तु यत्] ACDEFGT$_1$T$_2$; क्रथम् B; क्रयत् T$_V$ **694 a.** भृत्यस्थं कारुहस्तस्थं] DT$_1$T$_2$; भृत्यस्थं कारुहस्तेयं AG; भृत्यस्थ कारुहस्तस्थं B; मृत्यस्थं कारुहस्तस्थं C; भृत्यस्थं कारुहस्तस्थः EF; भृत्यस्ति कारुहस्तस्तं T$_V$ **694 b.** आपणात्] AEFG; आकरात् BCDT$_1$T$_2$T$_V$ **694 d.** शकुनीशातितं] ADEFGT$_1$T$_2$; शक्तनी शान्तिकं B; शकुनीशानितत् C; शकूनिश्शान्तितं T$_V$ **695 a.** ॰द्धरतः शुद्धं] *conj.*; ॰त्तरतः शुद्धिर् Σ **695 b.** वाचा] Σ; वाया C **695 c.** ॰क्रान्त्या] ACDGT$_1$T$_2$; ॰कान्त्या BT$_V$; ॰न्त्या E (unmetrical); ॰क्लान्त्या F **695 d.** दग्धा शुद्धा च] ACDEFGT$_1$T$_2$; दग्धा शुच (unmetrical)B; दण्डा शुद्धा च T$_V$ **696 a.** रथ्या॰] AEFG; रथ्य॰ BCDT$_1$T$_2$; नथ्य T$_V$ **696 b.** वातचन्द्रार्क॰] ABCDGT$_1$T$_2$T$_V$; शुद्धं चन्द्रार्क॰ E; वाचन्द्रार्क॰ F (unmetrical)

विण्मूत्रमद्यनिर्माल्यऋतुमत्स्त्रीविजातिभिः॥ ६९६॥

मृत्पात्राणि च सर्वाणि सन्त्याज्यानि च संकरात्।

[२४.२ अन्नशुद्धिः*]

गोलीढं मक्षिकालीढं कृमिसंस्पर्शनेऽपि च॥ ६९७॥

छागावलेहनाच्छुद्धिरन्नस्याङ्गिस्तथोक्षणात्।
खरोष्ट्रश्वसृगालाद्यैर्विड्वराहावलेहने॥ ६९८॥

तन्मात्रमन्नमुद्धृत्य शेषं संस्कारयेद्बुधः।
दीप्तोल्मुकेन संस्पृश्य त्रिश्छागाघ्रातमेव च॥ ६९९॥

स्वर्णतोयेन संस्पृष्टं शुद्ध्यत्येव न संशयः।
मक्षिकाकेशसंमिश्रं पटान्तोपहतं च यत्॥ ७००॥

रजःपिपीलिकायुक्तं भुञ्जानोऽन्नमवेक्षितम्।
तावन्मात्रं समुद्धृत्य प्रोक्षयेदम्भसा ततः॥ ७०१॥

आज्याभिघारणाच्छुद्धिर्भस्मक्षेपेण वा भवेत्।

696–97b. Cf. *Mataṅga-Pārameśvara caryāpāda* 6:24: see Appendix 22:11.

697–705. Cf. *Śivadharmottara*: see Appendix 11:38–45.

---

696 c. मद्य] BCDEFGT_1T_2; मध्य A; मन्य T_V **696 d.** ऋतुमत्°] ABEFGT_V; मतुमत्° CD; मशमत् T_1; मधुमत् T_2 **697 a.** मृत्पात्राणि] Σ; मृत्वाचात्राणि B (unmetrical) **697 b.** संकरात्] ACDGT_1T_2; शंकरात् BT_V; संस्करात् EF **697 d.** कृमिसंस्पर्शनेऽपि] F; क्रिमिसंस्पर्शनेपि AG; कृमिसंस्पर्शनेषु BCD$T_1T_2T_V$; कृमिसंस्पनेपि E (unmetrical) **698 b.** °न्नस्याङ्गिस्तथोक्षणात्] *conj.*; °न्यस्याङ्गिस्तथोक्षणात् ABDEFG$T_1T_2T_V$; °न्यस्याङ्गिस्तथैक्षणात् C **698 c.** विड्वराहावलेहने] AEFGT_1T_2; विस्वराहाचले वने B; विघाराहोपलेहने C; विड्वराहोवलेहने D; विस्वराहावलेहने T_V **699 d.** त्रिश्छागाघ्रात°] AEGT_1T_2; त्रिश्चागाघृत° BCF; त्रिश्छागाश्छान्त° D; तृश्चागाघ्रात° T_V **699 d.** एव च] Σ; एव वा T_2 **700 a.** स्वर्ण] BCDEF$T_1T_2T_V$; स्वर्णं AG **700 c.** मक्षिका] Σ; माक्षिका T_V **700 cd.** °संमिश्रं पटान्तोपहतं च यत्] *conj.*; °पट्टान्तोपहतं तु यत् A; °संमिश्रं पातान्तोहनतं च यत्; BT_1 (unmetrical); °संमिश्र पटान्तोपहतश्च यत् CDT_2; °सन्मिश्रपटान्तोपहतन्तु यत् EF; °टान्तोपहतन्तु यत् G (unmetrical); °सम्मिश्रं पदान्तोहतश्च यति T_V (unmetrical) **701 a.** रजः°] Σ; राजा T_V **701 b.** भुञ्जानो] Σ; भञ्जानो T_V **702 b.** वा भवेत्] Σ; भावयेत् B

[२४.३ भूमिष्ठमुदकम्*]

भूमिष्ठमुदकं पूतं वितृष्णा यत्र गौर्भवेत्॥ ७०२॥

न प्राप्तं यद्यमेध्येन वर्णगन्धरसान्वितम्।
†अम्भसाल्पीयसां कार्यं मृदा चैव विशोधनम्†॥ ७०३॥

[२४.४ मुखविप्रुषः*]

न मुखाद्विप्रुषोच्छिष्टं कुर्युरङ्गं न चेद्गताः।
नखश्मश्रुगतं नैव न दन्तान्तरसंस्थितम्॥ ७०४॥

पादौ स्पृशन्ति ये चान्ये पराचमनबिन्दवः।
ते पार्थिवैः समा ज्ञेया न तैरप्रयतो भवेत्॥ ७०५॥

[२४.५ मणिलोहपात्रादीनां शुद्धिः*]

तैजसानां मणीनां च सर्वस्याश्ममयस्य च।
भस्मनाद्भिर्मृदा चैव शुद्धिरुक्ता मनीषिभिः॥ ७०६॥

ताम्रायस्कांस्यरैत्यानां त्रपुणः सीसकस्य च।

---

707. This verse appears also in *Manusmṛti*: 5:114. Cf. *Śivadharmottara*: see Appendix 11:28.

703–05. न प्राप्तं ··· तैरप्रयतो भवेत् *om.* BT$_V$.

---

702 c. भूमिष्ठ°] Σ; भूम्युष्ण° T$_V$ **702 d.** वितृष्णा यत्र] ABCDEFGT$_V$; तृष्णया यत्र T$_1$; कृष्णया यत्र T$_2$ **703 a.** न प्राप्तं यद्यमेध्येन] *conj.*; प्राप्तं यथैव मध्येन AEG; प्राप्तं यद्यदमेध्येनि C; प्राप्तं यद्यदमेध्येन DT$_1$T$_2$; प्राप्तं यथैव मेध्येन F **704 a.** न मुखाद्विप्रुषोच्छिष्टं] *conj.*; मुखाद्विप्रुड्डच्छिष्टः A; मुखाद्विप्रसूच्छिष्टः CD; मुखाच्च विप्रुढुच्छिष्टै EF; मुखा विप्रुड्डच्छिष्टः G; मुखाद्विप्रस्सुच्छिष्टः T$_1$T$_2$ **704 b.** कुर्युरङ्गं न चेद्गताः] *conj.*; कोर्पराङ्गं न योगतः AEFG; कोर्परागमयोगतः C; कोर्प्परांगमयोगतः DT$_2$; मोर्प्परागमयोगतः T$_1$ **704 c.** नखश्मश्रुगतं नैव] *conj.*; नखश्मशृगते नैव ACEFG; नखश्मशृंगतो नैव D; नखश्मश्रुगतो नैव T$_1$T$_2$ **705 a.** पादौ] Σ; पदौ D **705 b.** पराचमनबिन्दवः] ADEFGT$_1$T$_2$; परागमनविन्दवः C **706 a.** तैजसा°] Σ; तेजसा° BT$_V$ **706 b.** सर्वस्याश्ममयस्य] AEFGT$_1$T$_2$T$_V$; सर्वस्या रश्मयस्य B (unmetrical); सर्वस्याश्मस्ययस्य C; सर्वस्याशृमयस्य D **706 c.** भस्मनाद्भिर्मृदा] ACDGT$_1$T$_2$T$_V$; भस्मनाद्भिर्भ्रदा B; भस्मनात्मृता E (unmetrical); भस्मनाद्भिर्मृता F **707 a.** ताम्रा°] ACDEFGT$_1$T$_2$; तान्त्रा° B; तत्रा° T$_V$ **707 b.** °रैत्यानां] *em.*; °रैक्यानां ADGT$_1$T$_2$; °रौप्यानां BCET$_V$; °रौक्याप्यानाम् F (unmetrical) **707 b.** त्रपुणः] CDEFT$_1$T$_2$; त्रिपुणः AGT$_V$; तृपणः B

शौचं यथार्हं कर्तव्यं क्षाराम्लोदकवारिभिः॥ ७०७॥

सुराद्यमेध्योपहततैजसानां च दाहतः।
विण्मूत्राद्युपघाते तु व्रीहीणां क्षालनात्तथा॥ ७०८॥

शेषाणां तण्डुलानां च बहूनां †तत्प्रमाणतः†।
गवाघ्रातानि कांस्यानि शूद्रोच्छिष्टानि यानि च॥ ७०९॥

दहनाद्दशभस्माद्भिरश्वकाकहतानि च।
मणिमुक्ताप्रवालानां शुद्धिः प्रक्षालनेन तु॥ ७१०॥

चतुर्थेन तु यत् †भक्ते भारं भारार्थमार्ज्जनं†।
अग्नौ प्रक्षाल्य गृह्णीयात् गोशृङ्गस्पर्शनं तथा॥ ७११॥

संहतानां तु पात्राणां यद्येकमुपहन्यते।
तस्य तच्छोधनं प्रोक्तं न तु तत्स्पृष्टिनामपि॥ ७१२॥

[२४.६ धान्यवासोद्रवदारवमार्गादीनां शुद्धिः*]

अद्भिस्तु प्रोक्षणं शौचं बहूनां धान्यवाससाम्।
प्रक्षालनेन त्वल्पानाम् अद्भिः शौचं विधीयते॥ ७१३॥

---

713. This verse appears also in *Manusmṛti* 5:118.

---

707 c. यथार्हं] ACDEGT_V; यथाहं BFT_1T_2 **707 d.** क्षाराम्लोदक॰] BCDET_1T_2; काराम्योदक॰ AG; क्षकाराम्लोदक॰ F; क्षारासोदक॰ T_V **708 a.** सुराद्य॰] BDT_V; सुराद्ध॰ ACEFGT_1T_2 **708 b.** च दाहतः] AEFG; तदाहतम् B; तदाहतः CDT_1T_2; तदाहता T_V **708 c.** ॰घाते तु] ABEFG$T_1T_2T_V$; ॰साते तु C; ॰घातेन तु (unmetrical)D **708 d.** व्रीहिणां क्षालनात्॰] AEFG; व्रीहिणो क्षान्तियत्॰ B; व्रीहिणं क्षाळनात्॰ CDT_1T_2; व्रीहीणां क्षान्तियन्तथा T_V **709 b.** बहूनां] Σ; ब्रहूनां A **709 c.** गवाघ्रातानि] AFG; गवां घृतानि BCT_1T_2; गवां घातानि D; गवाघृतानि ET_V **710 a.** दहनाद्दश॰] Σ; दहताद्दश॰ C **710 ab.** ॰द्भिरश्व॰] ACDEFGT_1T_2; ॰द्भिः श्वान॰ BT_V **711 ab.** ॰भक्ते भारं भारार्थमार्ज्जनं] C; ॰भुक्तेर् भारता अथ मार्जनम् B; ॰भुक्तं गर्भाररथ मार्ज --- AG; ॰भक्ते ⊔ र्भारधर्म्मार्जनम् D; ॰भुक्त ⊔ रथमार्ज्जनं EF; ॰भुक्ते ⊔ र्भारथं मार्ज्जनं T_1T_2; ॰भुक्ते भारधर्माजनं ⊔ T_V **711 c.** अग्नौ] BCDEF$T_1T_2T_V$; वह्नौ AG **711 d.** गोशृङ्गस्पर्शनं] ABEFG$T_1T_2T_V$; तथा गोस्पर्शनन्॰ C; गोश्रुंगे स्पर्शनन्॰ D **712 a.** संहतानां] BCDEFT_1T_2; सहतानां AGT_V **712 c.** तच्छोधनं] ACDEFGT_1T_2; तच्छेदनं BT_V **713 c.** ॰न त्वल्पानाम्] ABEFG; ॰त्वनल्पानां CD$T_1T_2T_V$ **713 d.** अद्भिः] BCDEF$T_1T_2T_V$; --- AG

कौशेयाविकयोरूषैः कुतपानामरिष्टकैः ।
श्रीफलैरंशुपट्टानां क्षौमाणां गौरसर्षपैः ॥ ७१४ ॥
क्षौमवच्छंखशृंगाणां अस्थिदन्तमयस्य च ।
शुद्धिर्विजानता कार्या गोमूत्रेणोदकेन च ॥ ७१५ ॥
वाससां च नवानां तु शुद्धिरभ्युक्षणान्मता ।
ऊर्णाकौशेयकुतपाः क्षौमपट्टदुकूलजाः ॥ ७१६ ॥
अल्पशौचा भवन्त्येते शोषणप्रोक्षणादिभिः ।
तानेवामेध्यसंयुक्तान् क्षालयेत् शोधनैः स्वकैः ॥ ७१७ ॥
शौचं सहस्ररोमाणां वाय्वग्न्यर्केन्दुरश्मिभिः ।
रेतस्पृष्टं शवस्पृष्टमाविकं नैव दुष्यति ॥ ७१८ ॥
पद्माक्षैर्मृगलोमानि रक्तवासः कुसुम्भया ।
प्रोक्षणेनैव शुद्ध्येत्तु चण्डालस्पर्शने सदा ॥ ७१९ ॥
शयनासनयानादि रत्नं बहु च सङ्गतम् ।
चण्डालादिभिरप्येतत्स्पृष्टं संप्रोक्षणाच्छुचिः ॥ ७२० ॥
व्रीहयः प्रोक्षणादद्भिः शाकमूलफलानि च ।

714–15. This verse appears also in *Manusmṛti* 5:120–21. For the first verse, see also Appendix and 11:25 and 43:59.

---

714 a. °विकयोरूषैः] *conj.*; °विक्रयो रूक्षै CD; °विक्रये रूकैः AFG; °विक्रयो रक्षैः B; °विक्रियो रूकै E; °विक्रियो नोक्षैः T_1; °विक्रयो रोक्षैः T_2; °वृक्षयोरक्षैः
T_V **714 b.** कुतपानाम्] AEFGT_1T_2; कृन्तपानाम् BT_V; कुन्तपानाम् CD **714 .**
c. °फलैरंशु°] Σ; °फलैरीशु° T_V **714 d.** क्षौमाणां] ACEFGT_2; क्षौमानां BT_1
T_V; क्षौराणां D **715 a.** °वच्छंखशृंगाणां] BD$T_1T_2T_V$; °वच्छृङ्गशाखानाम्° AG;
°वत्खशृंगाणाम्° C (unmetrical); °वच्छृंग शंखानाम् EF **715 c.** विजानता] AC
DEFGT_1; वा जानता BT_V; विजानका T_2 **716 a.** तु] Σ; च B **716 b.** मता]
ABCDEFGT_V; जतौ T_1; ऋतौ T_2 **716 c.** ऊर्णा°] ADEFG; ऊर्ण° BC$T_1T_2T_V$
716 d. दुकूलजाः] BCDEFGT_1T_2; दुकुलजाः A; दुकूलजां T_V **717 c.** तानेवामे-
ध्य] Σ; तानेवमेध्य B **717 d.** क्षालयेत्] Σ; क्षाळने E **718 b.** वाय्वग्न्यर्कें°]
ADEFGT_1T_2; वासग्न्यर्कें° B; वासन्यर्कें° T_V **719 b.** °वासः] Σ; °वासं T_V
719 d. सदा] ACDGT_1T_2; तथा BT_V; तदा EF **720 a.** °यानादि] ABEFGT_V;
°दानादि CDT_1T_2 **720 b.** रत्नं] BCT_1T_2; रक्तं ADEFGT_V **721 a.** व्रीहयः] AC
DGT_1T_2; प्रेभय B; व्रीहयां EF; प्रभय T_V

तन्मात्रस्यापहाराद्वा निस्तुषीकरणेन वा॥ ७२१॥

तृणकाष्ठरज्जुमौञ्जजतुचर्मणि वेणुजम्।
वैदलं फलपत्रीयवल्कलानि च चेलकम्॥ ७२२॥

प्रोक्षणात्तृणकाष्ठं च पलालं चैव शुद्ध्यति।
मार्जनाल्लेपनैर्वेश्म पुनः पाकेन मृण्मयम्॥ ७२३॥

द्रवाणां चैव सर्वेषां शुद्धिरुत्पवनं स्मृतम्।
प्रोक्षणं संहतानां च दारवाणां च तक्षणम्॥ ७२४॥

समानजातीयद्रव्यसेकश्चोत्प्लवनं स्मृतम्।
मृदद्भिः शुद्ध्यते दारु तक्षणेनातिदूषितम्॥ ७२५॥

मार्त्तिकं च पुनः पाकात् त्याज्यं मूत्रादिदूषितम्।
प्राणिनामथ शौचार्थे जलेन प्राङ्मृदा ततः॥ ७२६॥

तच्च मूत्रपुरीषान्ते कार्यमन्यत्र वारिणा।

---

723. This is *Manusmṛti* 5:122 (the verse is transmitted with some variation).

724. This verse appears also in *Manusmṛti* 5:115.

724c–25b. प्रोक्षणं संहतानां च … सेकश्चोत्प्लवनं स्मृतम् *om.* T_V.

---

721 c. °पहाराद्] BCDEF$T_1T_2T_V$; °पकाराद् AG **721 d.** °करणेन] Σ; °कणेन D (unmetrical) **722 a.** °रज्जुमौञ्ज°] ACDFGT_2; °रजोजामौ° BT_V; °रज्जुमौञ्जी° E; °रज्जुमौजे° T_1 **722 b.** °जतुचर्माणि] ABEFG$T_1T_2T_V$; °ल्लिकुचर्म्माणि C; ऋतुचर्माणि D **722 c.** वैदलं] Σ; पैन्दलं E **722 c.** फलपत्रीय°] CD$T_1T_2T_V$; पलपत्रीय° AG; द्रुफलं पत्रयव B (unmetrical); पलफत्रीया° E; पलपत्रीया° F **722 d.** °वल्कलानि च चेलकम्] AG; °वल्कादि चेलवत् B; °वल्कलानि च चेलवत् CDEFT_1T_2; °वल्काति च चेलवत् T_V **723 a.** प्रोक्षणात्] Σ; प्रोक्षणं B **723 b.** पलालं] AFGT_1; फलालं BCDT_2T_V; पलाशं E **723 c.** °ल्लेपनैर्] ACDEFGT_1T_2; °नपनैर् B; °पनैर् T_V (unmetrical) **724 a.** द्रवाणां] AEFGT_1T_2; बाणचैव न B; द्रव्याणां CD; द्रुमाणां T_V **724 b.** °त्पवनं] *em.*; °त्प्लवनं Σ **724 c.** संहतानां] Σ; संहितानां B **724 d.** दारवाणां च तक्षणम्] *em.*; दारवाणां च तत्क्षणम् ACDEFG; दानवानां च तत्क्षणम्BT_1T_2 **725 a.** समानजातीयद्रव्य°] ADEFGT_1T_2; समानजाति यद्द्रव्यं B; समाजातिय्यद्रव्यस्य C **725 c.** मृदद्भिः] Σ; मृद्भिश्च B **725 d.** तक्षणेनातिदूषितम्] *em.*; तत्क्षणेनातिदूषितम् ACDEFGT_1T_2; तत्क्षणेनात्रिदूषणम् B; तत्क्षणेनातिदूषणम् T_V **726 a.** मार्त्तिकं] ABCEFGT_1T_2; मात्तिकं D; मात्रिकं T_V **726 d.** मृदा] ABCDG$T_1T_2T_V$; मुखा E; मुदा F **727 a.** मूत्र°] Σ; मूत्रे A

रथ्याकर्दमतोयानि नावः पथि तृणानि च॥ ७२७॥

मारुतेनैव शुद्ध्यन्ति पङ्केष्टखचितानि च।
इष्टकात्वाष्ट्रचुल्ल्यादेः शुद्धिरुक्तस्य दर्शनात्॥ ७२८॥

पक्षिजग्धं गवाघ्रातमवधूतमवक्षुतम्।
दूषितं केशकीटैश्च मक्षिकाभिस्तथैव च॥ ७२९॥

तेषु मृद्वाम्बु भस्मापि प्रक्षेप्तव्यं विशुद्धये।
पङ्कं द्रोणादिकं त्वन्नं काकश्वाद्युपघातितम्॥ ७३०॥

ग्रासमुद्धृत्य तन्मात्रं यत्तु लालाकृतं भवेत्।
हेमोदकेन चाभ्युक्षेद् राजतेनाम्बुनाथ वा॥ ७३१॥

काकश्वाद्यवलीढं तु द्रोणान्नान्यद्विवर्जयेत्।

---

727. Cf. *Yājñavalkyasmṛti* 1:197 and cf. *Parāśarasmṛti* 7:34:
रथ्याकर्दमतोयानि नावः पन्थास्तृणानि च। मारुतार्केण शुद्ध्यन्ति पङ्केष्टकचितानि च॥
729. Cf. *Manusmṛti* 5:125.

---

727 c. तोयानि] Σ; नोयानि C **727 d.** नावः] *conj.*; दावः BCDEFGT_V; दावत् A; शवः T_1T_2 **728 b.** पङ्केष्टखचितानि] AG; पक्षोष्टकथितानि B; पङ्केष्टकशतानि C; पङ्केष्टकशितानि DT_1T_2; पङ्केष्टकचितानि EF; पक्षेष्टकथितानि T_V **728 c.** °त्वाष्ट्र°] CDEFT_V; °त्वष्ट्र° A; °त्वष्ट° B; °त्वार्दृअ° T_1T_2 **728 d.** शुद्धिरुक्तस्य] FG; विधिरुक्तस्य A; शुक्तिरक्तस्य B; शुक्तिरत्नस्य C; शुद्धिरन्तस्य D; शुद्धिरक्तस्य ET_1T_2; शुद्धरक्तस्य T_V **729 b.** अवक्षुतं] CDEFT_1T_2; अयक्षितम् AB; अयक्षतं G; अवक्षतं T_V **729 c.** कीटैश्च] ABCDG$T_1T_2T_V$; केटैश्च EF **730 a.** तेसु मृद्वाम्बु] BCD; तेषु मृद्वम्बु AEFG; तेमुत्वांबु T_1; तेसुमृत्वाम्बु T_2; तेसमृद्वांबु T_V **730 a.** भस्मापि] AEFG; भस्माद्भिः BCDT_1T_2; भस्माभिः T_V **730 b.** प्रक्षेप्तव्यं] Σ; प्रक्षिप्तव्यं E **730 c.** पङ्कं द्रोणादिकं त्वन्नं] ADEFGT_V; पङ्कद्रोणादिकं छन्नं B; पङ्कं द्रोणादिकं त्वन्तं C; पक्षद्रोणादिकं अन्नं T_1T_2 **730 d.** °पघातितम्] AG; °पघातिकम् BCDEFT_1T_2 T_V **731 a.** ग्रास°] ACDEFGT_1T_2; सुस° B; घ्रास° T_V **731 b.** यत्तु लाला°] *conj.*; यत्तु लाला° AGT_2T_V; यत्कुलाल° BCDEFT_1 **731 c.** हेमोदकेन चाभ्युक्षेद्] AGT_1T_V; होमोदकेन चाभ्युक्षेद् CD; होमोदकेन नाभ्युक्षेत् B; शमोदकेन चाभ्युक्षेद् E; --- मोदकेन चाभ्युक्षेद् F; हैमोदकेन चाभ्युक्षेद् T_2 **731 d.** राजते°] Σ; भ्राजते° B **732 a.** °द्यवलीढं] Σ; °द्युपलीढं B **732 b.** द्रोणान्नान्यद्विवर्जयेत्] A; द्रोणान्नाद्यद्विवर्जयेत् DG; द्रोणान्नान्यं विवर्जयेत् B; द्रोणानान्यद्विवर्ज्जयेत् C; द्रोणान्नान्य विवर्जयेत् E; द्रोणन्नन्यविवर्जयेत् F; द्रोणान्नान्नं विवर्ज्जयेत् T_1T_2; द्रोणान्नान्यं विवर्जयेत् T_V

विप्राणां ब्रह्मघोषेण पूतं भोज्यं च तद्भवेत्॥ ७३२॥

बह्वन्नं च विवाहेषु यज्ञेषु प्रकृतेषु च।
काकैः श्वभिश्च संस्पृष्टमन्नं तन्न विवर्जयेत्॥ ७३३॥

तन्मात्रमन्नमुद्धृत्य शेषं संस्कारमर्हति।
द्रवाणां प्लवनेनैव वटकादेस्तथेक्षणात्॥ ७३४॥

छागेन मुखसंस्पृष्टमन्नं तच्छुचितामियात्।
दधि तक्रं घृतं तैलं मधु स्नेहो गवोद्भवाः॥ ७३५॥

अन्यभाण्डस्थिता ह्येते निष्क्रान्ताः शुचयो मताः।
श्ववायसगवाद्यैस्तु जग्धमन्नं यदा भवेत्॥ ७३६॥

स्नेहो वा गोरसो वापि तत्रान्नं परिवर्जयेत्।
गोरसोऽश्वत्थलतया स्नेहः पाकेन शुध्यति॥ ७३७॥

†सर्पिस्तैलं न सोच्छिष्टो जले क्षिप्त्वोपयोजयेत्†।

[२४.७ अमेध्या भूः, विशुद्धिश्च*]

यत्र प्रसूयते नारी म्रियते दह्यतेऽथवा॥ ७३८॥

चण्डालाध्युषितं यत्र यत्र मूत्रादिसङ्गतिः।

---

732 d. पूतं] Σ; पूज्यं T_V **732 d.** तद्भवेत्] ACDEFGT_1T_2; तं भवेत् BT_V **733 a.** बह्वन्नं] Σ; बह्वन्त्र° C   **733 d.** °न विवर्जयेत्] ACDEFG; °नापि विवर्जयेत् B (unmetrical); °नापि वर्ज्जयेत् $T_1T_2T_V$ **734 c.** प्लवनेनैव] Σ; प्लवतेनैव A   **734 d.** वटकादेस्तथेक्षणात्] E; वटकादेस्तवोक्षणात् AG; घटकादेस्तथोक्षणात् B; वटकादिस्तथोक्षणात् C; वटकादेस्तथोक्षणात् D$T_1T_2T_V$; वटकादेस्तथेवाक्षणात् F (unmetrical)   **735 a.** छागेन] Σ; शब्देन A   **735 b.** °च्छुचिताम्] ACDEFGT_1T_2; °च्छुद्धिताम् BT_V **735 d.** स्नेहो गवोद्भवाः] E; स्नेहो भवोद्भवाः AFT_1; स्नेहो गवोत् --- G; स्नेहा गवोद्भवा BT_2; स्नेहा गवोद्भवाः CT_V; स्नेहं गवोत्भवाः D   **736 b.** शुचयो] ACDEFGT_1; शुद्धयो BT_2T_V **736 c.** श्ववायसगवाद्यै°] EFT_1T_2; श्वावायसगवाद्यै ACDG; वायस B (unmetrical); वयवसंभवाद्यै T_V **736 d.** जग्धमन्नं यदा] ADG T_1T_2; त्वाच जग्धन्नन्तदा B; जींवमन्नं यदा C; जग्धमन्नं यथा EF; जग्धमन्नं तदा T_V **737 a.** स्नेहो वा गोरसो] BEFG; सस्नेहो गोरसो A; स्नेहो गावोरसो CT_1T_2; स्नेहो गावोरधो D; स्नेहे वा गोरसो T_V **737 c.** अश्वत्थलतया] ABEFG$T_1T_2T_V$; बन्धलतया CD   **738 a.** सर्पिस्तैलं न] AG; सर्पिस्तैले न BCDT_1T_2; सर्पिस्तैलर° E^c; सर्पिस्तैल न° E^{ac}F; सर्वास्तैलेन T_V **738 d.** म्रियते] ACDGT_1T_V; मृदते B; मृयते EFT_2

एवं कश्मलभूयिष्ठा भूरमेध्या प्रकीर्तिता॥ ७३९॥

श्वसूकरखरोष्ट्राद्यैः संस्पृष्टा दुष्टतां व्रजेत्।
अङ्गारतुषकेशास्थिभस्माद्यैर्मलिना भवेत्॥ ७४०॥

खननाद्दहनाच्चैव उपलेपनधावनात्।
पर्जन्यवर्षणाच्चैव भूरमेध्या विशुद्ध्यति॥ ७४१॥

व्यस्तैर्वाथ समस्तैर्वा शोधयेद्गुरुलाघवात्।
खननात्पूरणाद्दाहादपि घर्षणलेपनात्॥ ७४२॥

गोभिराक्रमणात्कालात् भूमिः शुद्ध्यति सप्तभिः।
गोचर्ममात्रमब्बिन्दुर्गोः शोधयति पातितः॥ ७४३॥

समूढमसमूढं वा यत्र लेपो न दृश्यते।

[२४.७.१ शवादिदूषितगृहशुद्धिः*]

युज्यते तु गृहे शुद्धिरन्तस्थशवदूषिते॥ ७४४॥

प्रोत्सृज्य मृण्मयं भाण्डं सिद्धमन्नं तथैव च।
गृहादपास्य तत्सर्वं गोमयेनोपलेपयेत्॥ ७४५॥

741c–42. पर्जन्यवर्षणात् ··· घर्षणलेपनात् *om.* E(eyeskip)

742c–43. खननात् ··· पातितः *om.* BT_V.

---

739 c. एवं कश्मल°] Σ; एव कर्मल° A **740 b.** संस्पृष्टा दुष्टतां] *conj.*; संस्पृष्टा दुष्टतां $DFGT_1T_2T_V$; संस्पृष्टा दूषितां ABCE **741 a.** खननाद्दह°] Σ; खरनादह° C **741 d.** °मेध्या विशुद्ध्यति] $ACDFGT_1T_2$; °मेध्यापि शुद्ध्यति B; °मेध्य विशुद्ध्यति T_V **742 b.** °लाघवात्] CDT_1T_2; °लाघवात् यद्वा AFG; पादितः B; पातितं T_V **742 d.** अपि घर्षणलेपनात्] CDT_1T_2; अति पाषाणलेपनात् A; अभि घर्षणलेपनात् F; --- ण --- त् G **743 cd.** °चर्ममात्रमब्बिन्दुर्गोः शोधयति पातितः] *conj.*; °चर्म्ममसदुत्थां वैर्गांशोधयति बातितः °चर्ममात्रमब्बिन्दुभ्यां शोधयति पातितः AG; °चर्म्ममात्रमस्वन्दुर्गांशोधप- C; °चर्म्मब्बिन्दुर्गां शोधयति क्वातितः D (unmetrical); °चर्म्ममात्रमंबिन्दुर्गांशोधयति तिपातितः E; °चर्म्ममात्रमब्बन्दुर्गां शोधयति पातितः F; पातितः T_1T_2 **744 a.** °मूढमसमूढं] Σ; समूढसममूढं C **744 b.** लेपो] DT_1T_2; लोपो $ACFGT_V$; लेपा B; लोपे E **744 b.** दृश्यते] Σ; विद्यते D **744 c.** गृहे] $ACDEFGT_1T_2$; ग्रहे B; कृते T_V **744 d.** °शवदूषिते] $ABGT_V$; °शिवदूषिते CD EFT_1T_2 **745 b.** सिद्धमन्नं] Σ; सिद्धान्तन्न D **745 c.** गृहादपास्य] Σ; गृहदिपास्य C **745 d.** °नोपलेपयेत्] Σ; °नोपलिप्य तु B

गोमयेनोपलिप्याथ छगेनाघ्रापयेद्बुधः।
ब्राह्मणैर्मन्त्रपूतैश्च हिरण्यकुशवारिणा॥ ७४६॥

सर्वमभ्युक्षयेद्वेश्म ततः शुद्ध्येदसंशयम्।
गृहे चण्डालसंवेशे शुद्धिः स्यादुपलेपनात्॥ ७४७॥

संवासो यदि जायेत दाहतापौ विनिर्दिशेत्।

[२४.८ जलशुद्धिः*]

उद्धृताश्चापः शुद्ध्यन्ति शुद्धैः पात्रैः समुद्धृताः॥ ७४८॥

एकरात्रोषिता आपस्त्याज्या मेध्या अपि स्वयम्।
सोमसूर्यांशुतापेन मारुतस्पर्शनेन च॥ ७४९॥

गवां मूत्रपुरीषेण शुद्ध्यन्त्याप इति स्मृतम्।
दिवा चार्कांशुसंस्पृष्टं रात्रौ नक्षत्रमारुतैः॥ ७५०॥

सन्ध्ययोर्वातवर्षाभ्यां पवित्रं सर्वदा जलम्।
†अस्थिचर्मविनिर्मुक्तैर्दूषितं श्वखरादिभिः॥ ७५१॥

उद्धृत्य तज्जलं सर्वं शोधनं परिमार्जनम्†।
वापीकूपतटाकेषु दूषितेषु विशोधनम्॥ ७५२॥

घटानां शतमुद्धृत्य पञ्चगव्यं क्षिपेत्ततः।

746ab. गोमयेनोपलि° … आघ्रापयेद्बुधः *om.* T_V.

---

746 b. छगेनाघ्रापयेत्] CEF; छागेयं घ्रापयेद् AG; च्छायेनाघ्रापयेद् BT_1T_2; श्छागेनाह्रापयेत् D **746 c.** °पूतैश्च] $ABCDGT_1T_2T_V$; °पूजैश्च EF **747 b.** शुद्ध्येदसंशयम्] CDT_2; शुद्ध्येदसंशयः $ABGT_1T_V$; शुद्ध्येतसंशयं EF **747 c.** संवेशे] Σ; सिवशे B **748 c.** °श्चापः] AG; °श्चापि $BCDT_1T_2T_V$; °श्चाप EF **748 d.** पात्रैः] $ABCDFGT_1T_V$; पित्रैः E; पत्रैः T_2 **749 a.** आपस् त्याज्या मेध्या] $ABCGT_1T_2$; °स्त्याज्यामेध्या D (unmetrical); °स्ताद्याज्यामेध्या E (unmetrical); आ --- ज्या F; °पत्स्याज्यामेध्या T_V **749 c.** °तापेन] Σ; °पातेन T_V **750 b.** स्मृतम्] Σ; स्मृताः BT_V **750 c.** °चार्कांशु] AFG; वा अर्कसं $BCT_1T_2T_V$; अर्कसं D; वार्क्कां E **750 d.** रात्रौ] $ADEFGT_1T_2$; त्रौचौ B; रात्रा C; मत्रौ T_V **750 d.** °मारुतैः] $ABCDGT_1T_2T_V$; ⊔ तैः E; --- तैः F **751 a.** वर्षाभ्यां] $BT_1T_2T_V$; सन्ध्याभ्यां ACDEFG **751 d.** °र्दूषितं श्व°] Σ; °र्दूषितश्च° C **751 d.** °खरादिभिः] ACDEF $T_1T_2T_V$; °खरत्रिभिः B; °खर --- G **752 b.** परिमार्जनम्] BDT_V; वारिमार्जनम् AEFG; परिकीर्तितम् T_1T_2 **753 a.** घटानां] Σ; वधानां T_V

जलाशयेष्वथाल्पेषु स्थावरेषु महीतले॥ ७५३॥
कूपवत्कथिता शुद्धिर्महत्सु च न दूषणम्।
अजा गावो महिष्यश्च ब्राह्मणी च प्रसूतिका॥ ७५४॥
दशरात्रेण शुद्ध्यन्ति भूमिष्ठं च नवोदकम्।
तथाक्षोभ्यतटाकानि नदीवापीसरांसि च॥ ७५५॥
चण्डालाद्यशुचिस्पर्शे तीर्थतः परिवर्जयेत्।
अक्षोभ्याणामपां नास्ति प्रसृतानां च दूषणम्॥ ७५६॥
स्तोकानामुद्धृतानां च दोषैर्दुष्टत्वमिष्यते।

[२४.९ नित्यशुद्धानि नित्याशुद्धानि च*]

नित्यशुद्धः कारुहस्तः पण्यं यच्च प्रसारितम्॥ ७५७॥
ब्रह्मचारिगतं भैक्षं नित्यं मेध्यमिति स्मृतम्।
मक्षिका विप्रुषश्छागा गौरश्वः सूर्यरश्मयः॥ ७५८॥

757c–58b. Cf. *Baudhāyanadharmasūtra* 1.5.9.1:
नित्यं शुद्धः कारुहस्तः पण्यं यच्च प्रसारितम्।
ब्रह्मचारिगतं भैक्षं नित्यं मेध्यमिति श्रुतिः॥
Cf. also *Manusmṛti* 5:129:
नित्यं शुद्धः कारुहस्तः पण्यं यच्च प्रसारितम्।
ब्रह्मचारिगतं भैक्ष्यं नित्यं मेध्यमिति स्थितिः॥
758c–59b. Cf. *Manusmṛti* 5:133:
मक्षिका विप्रुषश्छाया गौरश्वः सूर्यरश्मयः।
रजो भूर्वायुरग्निश्च स्पर्शे मेध्यानि निर्दिशेत्॥

---

754 b. च न] AG; जन BCDEFT$_1$T$_2$T$_V$ **755 c.** ॰क्षोभ्य॰] BCDEFT$_1$T$_2$T$_V$; ॰क्षोद्य॰ AG **756 a.** चण्डालाद्यशुचि॰] Σ; चण्डाळाळाद्यशुचि॰ G (unmetrical) **756 c.** ॰क्षोभ्याणामपां] AEFT$_2$; ॰क्षोभ्यानामप BCDT$_V$ (unmetrical); ॰क्षोभ्याणाम- -- G; ॰क्षोभ्यान्नामपा T$_1$ **756 d.** प्रसृतानां च दूषणम्] AEG; प्रसूतानां च दूषणम् BT$_1$ T$_2$T$_V$; प्रसृतानां च भूषणम् CD; प्रसृताश्च दूषणम् F (unmetrical) **757 b.** दोषैर्दुष्टत्वम्] Σ; दोषाद्दुष्टत्वम् B **757 c.** ॰हस्तः] Σ; ॰रस्तः BT$_V$ **757 d.** पण्यं यच्च प्रसारितम्] conj.; पुण्यवच्च प्रसारितम् AEFG; पण्यवच्च प्रसारितः DT$_1$T$_2$; पण्यवच्च प्रसारिता BCT$_V$ **758 a.** ब्रह्मचारि॰] BCEFT$_1$T$_V$; ब्रह्मचारी॰ ADGT$_2$ **758 c.** मक्षिका वि-प्रुषश्छागा] *em.*; मक्षिकाधिवृषश्छागा A; मक्षिकाबिप्रषश्चाः B; मक्षिकाविपृषश्छागा CDEFGT$_1$T$_2$; मक्षिकापिवृषच्छाग T$_V$ **758 d.** गौरश्वः सूर्य] ADFGT$_1$T$_2$T$_V$; — रश्वसूर्यश्च B; गौरश्च सूर्य CE

रजो भूर्वायुरग्निश्च स्पर्शे मेध्यानि निर्दिशेत्।
मुखतो गौरमेध्या तु मेध्योऽजो मुखतस्तथा॥ ७५९॥

पृष्ठतो गौर्गजः स्कन्धे सर्वतोऽश्वः शुचिस्तथा।
श्पर्शनेन न दुष्टाः स्युर्वातगन्धरजास्त्रयः॥ ७६०॥

रथाश्वगजधान्यानां गवां चैव रजः शुभम्।
अप्रशस्तं समूहिन्याः श्वाविड्रासभवाससाम्॥ ७६१॥

मार्जारश्चैव दर्वी च मारुतश्च सदा शुचिः।
बालैरनुपरिक्रान्तं स्त्रीभिराचरितं च यत्॥ ७६२॥

मशकैर्मक्षिकाभिश्च संस्पृष्टं नोपहन्यते।
ब्राह्मणाः पादतो मेध्या मेध्याः पुच्छा गवां तथा॥ ७६३॥

पादुकाशङ्कुकौ मेध्यावुत्तमाङ्गमुपानहोः।

762c–63b. Cf. *Vaśiṣṭhadharmasūtra* 3:45cd and 46cd:
बालैरनुपरिक्रान्तं स्त्रीभिराचरितं च यत्। मशकैर्मक्षिकाभिश्च निलीनैर्नोपहन्यते॥

---

759 a. भूर्वायु॰] FG; भूवायु॰ ACDET$_1$T$_2$T$_V$; भूत्वायु॰ B **759 b.** स्पर्शे मेध्यानि] ABCGT$_1$T$_2$T$_V$; स्पर्शो मेध्यानि D; स्पर्शे मेध्या वि॰ E; स्पर्शे मेध्या F (unmetrical) **759 c.** मुखतो गौरमेध्या तु] EFG; मुखतो गोरमेध्या तु A; मुनो गौरवमेध्यस्तु B; मुखतो गौरमेध्यस्तु CDT$_1$T$_2$; मृतोगौरममेध्यस्तु T$_V$ **760 a.** पृष्ठतो] Σ; पृषतो B **760 b.** गौर्गजः स्कन्धे] ABFGT$_1$T$_2$; गौर्भुजस्कन्धे C; गौर्भजस्कन्धे D; गौर्भुजस्कन्धो E; गौर्गजस्कन्धो T$_V$ **760 b.** अश्वः शुचिस्तथा] ACDGT$_1$; अश्व शुचिस्तदा B; ॰श्च शुचिस्तथा EF; अश्वःश्शुचिस्तदा T$_2$T$_V$ **760 c.** स्पर्शनेन न दुष्टाः स्यु॰] *em.*; श्पर्शनेन न गन्धाःस्यु॰ AG; श्पर्शनेन दुष्टाः (unmetrical)B; श्पर्शनेन न दुष्टास्यु॰ C; स्पर्शेन न नमष्टास्यु॰ D; स्पर्शनेनगतन्दुष्टा ⊔ E; स्पर्शनेनगतदुष्टास्यु॰ F; स्पर्शने च न दुष्टास्यु॰ T$_1$T$_2$; स्पर्शनेन च दुष्टास्युः T$_V$ **760 d.** ॰गन्धरजास्त्रयः] *conj.*; ॰गन्धरजस्त्रियः AEFG; ॰गन्धारसः स्मृतः B; ॰गन्धरसस्त्रियः CT$_1$T$_2$; ॰गन्धरसास्त्रयः DT$_V$ **761 b.** गवां] Σ; गजां B **761 b.** रजः] ABEFGT$_1$T$_2$T$_V$; रसश् C; रजेश् D **761 c.** समूहिन्याः] *conj.*; समूहिन्या ACDEFT$_1$T$_2$; समूहिन्यां BT$_V$; --- हिन्या G **761 d.** ॰विड्रासभ॰] *conj.*; ॰विडारसभ॰ ADG; ॰विड्रासह॰ B; ॰विग्रासभ॰ C; ॰विभ्रासंभ॰ E; ॰विभ्रासभ॰ F; ॰विस्रासभ॰ T$_1$T$_2$T$_V$ **762 a.** दर्वी] ADEFGT$_1$T$_2$; दर्वि B; दंती C; दवी T$_V$ **763 b.** संस्पृष्टं नोपहन्यते] ADEFGT$_1$T$_2$T$_V$; संस्पृष्टे नोपहन्यते B; संस्पृष्टं नोपरीन्येते C **763 c.** ब्राह्मणाः] ACDEFG; ब्राह्मणः BT$_V$; भ्राह्मणां T$_1$T$_2$ **763 d.** मेध्याः पुच्छा गवां] CDEFT$_1$T$_2$; यथा पुच्छा गवां AG; मेध्या पश्चागवा B; मेध्याः पुच्छागवाः T$_V$ **764 a.** ॰शङ्कुकौ] ACEFGT$_1$T$_2$; ॰शंक्रिकौ B; ॰श्चक्रकौ D; ॰शङ्किकौ T$_V$ **764 b.** ॰पानहोः] *conj.*; ॰पानहौ Σ

अन्तर्वस्त्राद्बहिर्वासः स्त्रियो मेध्यास्तु सर्वतः॥ ७६४॥

अच्छिन्नाग्रं च यद्वस्त्रं मृदा प्रक्षालितं च यत्।
आहतं धातुरक्तं च तत्पवित्रमिति स्मृतम्॥ ७६५॥

ब्राह्मणावसथे भूमिर्देवागारे तथैव च।
मेध्या सैव सदा मेध्या गवां गोष्ठे च या भवेत्॥ ७६६॥

अरथ्या वसुधा मेध्या ग्राममध्ये क्वचित्क्वचित्।
सर्वत्र वसुधा मेध्या यत्र लोपो न विद्यते॥ ७६७॥

अमेध्यभूस्था ये वृक्षाः पत्रपुष्पफलान्विताः।
तेषां नैव प्रदुष्यन्ति पत्रपुष्पफलानि च॥ ७६८॥

[२५ अभोज्यान्नाः, अप्रतिग्राह्यदानाः, परिहार्याः*]

नटनर्तकतक्षाणचर्मकारसुवर्णकृत्।
स्थाणुपाषण्डिगणिका अभोज्यान्नाः प्रकीर्तिताः॥ ७६९॥

भार्याटो लोहकारश्च सूचिकस्तन्तुवायकः।

---

768. Cf. *Baudhāyanadharmasūtra* 1.5.9.4:
अमेध्येषु च ये वृक्षा उप्ताः पुष्पफलोपगाः।
तेषामपि न दुष्यन्ति पुष्पाणि च फलानि च॥

765cd. This line is given at the end of the page in B.
766–73b. ब्राह्मणावसथे … संकरिकस्तु या *om.* B.
766–74. ब्राह्मणावसथे … निषादेन सदस्मृताः *om.* T_V.
768cd. तेषां नैव … ॰पुष्पफलानि च *om.* T_1(eyeskip)

---

764 c. ॰वासः] ADEFGT_1T_2; ॰वासं BT_V; वासा C **764 d.** स्त्रियो] Σ; ॰स्त्रयो॰ D **765 a.** च यद्वस्त्रं] ACDEFGT_1T_2; तु यच्चक्रं B; च यद्वक्तं T_V **765 b.** मृदा प्रक्षालितं] AEFG; मृदपक्षालितं B; मृदाप्रक्षाळतं CD$T_1T_2T_V$ **766 c.** मेध्या सैव] *conj.*; मेध्यास्चैव ACDEFGT_1T_2 **766 d.** गोष्ठे च] CDEFT_1T_2; गोष्ठेषु च AG **767 b.** ग्राममध्ये] CDFT_1T_2; ग्राममेध्या A; ग्रामध्ये E (unmetrical); ग्राममेध्यो G **767 d.** लोपो] ACEFG; लेपो DT_1T_2 **768 a.** अमेध्य॰] *conj.*; अमेध्या Σ **768 b.** पत्रपुष्पफलान्विताः] Σ; पत्रंपुष्पंफलानि च T_1 **769 b.** ॰चर्मकार॰] Σ; ॰चतेकार॰ C **769 c.** ॰पाषण्डि॰] CT_1T_2; ॰भाषण्ड॰ AG; ॰पाषण्ड॰ D; ॰काषण्ड॰ EF **770 a.** ॰टो लोहकारश] *conj.*; यो लोहकार॰ ADEFG; यो लोकहार॰ C; ॰गौ लोहकार॰ T_1T_2

चक्रोपजीवी रजकः कितवस्तस्करस्तथा॥ ७७०॥

ध्वजी मानोपजीवी च शूद्रोपाध्याययाचकौ।
कुलालश्चित्रकर्मा च वार्द्धुषश्चर्मविक्रयी॥ ७७१॥

परिग्रहे गर्हणीया ज्ञात्वाचरेत्प्रतिग्रहम्।
वृथाश्रमी वृथादाता आश्रमाणां च भेदकः॥ ७७२॥

पुण्यस्य विक्रयी यः स्याद्योनिसंकरिकस्तु यः।
रंगोपजीवि क्रुधाशीर्वीरहा गुप्तकश्च यः॥ ७७३॥

भिषक्च गरदश्चैव रूपाजीवी च याचकः।
शौनिकः पाणिकश्चैव निषादेन समाः स्मृताः॥ ७७४॥

कर्मस्वेतेषु यो मोहात् ब्राह्मणो †वा स† वर्तते।
प्रायश्चित्तेऽपि चरिते परिहार्यो भवेत् स हि॥ ७७५॥

एते चैव हि चण्डालाः सर्वे ते ब्राह्मणाः किल।

773c–74. रंगोपजीवी क्रुद्धाशीर् ··· निषादेन समाः स्मृताः *om.* AB.

---

770 c. चक्रोप°] ADFGT_1T_2; चकोप° C; चुकोप E **770 c.** रजकः] CDEFT_1T_2; रजः AG **771 ab.** ध्वजी मानोपजीवी च शूद्रोपाध्याययाचकौ] AT_2; ध्वनिमानोपवीती च शूद्रोपाध्याययाचकौ C; ध्वजीमानोपवीत ⊔ याचकौ D; ध्वजिमानोपजीवी च रुद्रोपाध्याययाचकौ EF; ध्वजी मानोपजी --- शूद्रोपाध्याय याचकौ G; ध्वनिमानोपवीती च शूद्रोपाध्याययाचकौ T_1 **771 c.** °कर्मा च] CDT_1T_2; °कर्मार° AEFG **771 d.** वार्धुषश्चर्मविक्रयी] *conj.*; वार्धुषिश्चर्म AEFG; वाध्युषश्चमर CDT_2; वार्ध्युषश्चक्र T_1 **772 a.** गर्हणी°] DEF; गर्भिणी° ACGT_1T_2 **772 b.** प्रतिग्रहम्] Σ; प्रतिग्रहे T_2 **772 c.** दाता] CDT_1T_2; दन्ता AEFG **772 d.** भेदकः] DT_1T_2; भेदकाः AEFG; भेदिकः C **773 b.** °संकरिकस्तु यः] EF; °संकरिकस्तु या A; °संकरिकस्तु --- G; °संस्करिकस्तु यः CDT_1T_2 **773 c.** रंगोप°] CDEFT_1; रागोप° T_2G **773 d.** गुप्तक°] EFT_1T_2; शुप्तक° CD; गुप्तिक° G **774 b.** रूपाजीवी] *em.*; रूपाजीवि Σ **774 d.** समाः स्मृताः] *em.*; समा स्मृताः EFGT_1T_2; सदस्मृताः CD **775 b.** ब्राह्मणो वा स वर्तते] ACEFG; ब्राह्मणो यश्च वाक्तथे B; ब्राह्मणो वसवर्त्तते D; ब्राह्मणो यश्च वर्तते T_1T_2; ब्रह्मणे यश्च वर्तते T_V **775 c.** प्रायश्चित्तेऽपि चरिते] ACDFGT_1T_2; प्रायश्चित्तेऽविचरिते B; प्रायश्चित्ते विचरिते ET_V **775 d.** परिहार्यो भवेत् स हि] Σ; परिचार्यो भवेत्सह T_V **776 a.** एते] Σ; एतै C **776 b.** सर्वे ते ब्राह्मणाः किल] *conj.*; सर्व ते ब्रह्मणः किलः T_V; सर्वे ते ब्रह्महणः किल ACDEFGT_1T_2; सर्वे ते ब्राह्मण कीलतः B

तस्माद्दैवे च पित्र्ये च वर्जितास्तत्त्वदर्शिभिः॥ ७७६॥

[२६.१ प्राजापत्यकृच्छ्रम्]

मासार्धं ग्रासवृद्धिः स्यात् शुक्ले कृष्णे च ह्रासयेत्।
चान्द्रायणविधिः प्रोक्तो जलादेव जलात्मकः॥ ७७७॥

[२६.२ कृच्छ्रविधिः]

एकभुक्तं त्र्यहं कुर्यादहस्त्रयमयाचितम्।
त्र्यहं तु नक्तमश्नीयात् त्र्यहं स्यात्पवनाशनः॥ ७७८॥

एवं कृच्छ्रः समाख्यातः प्राजापत्याह्वयश्च यः।

[२६.३ तप्तकृच्छ्रम्]

---

777. Perhaps quoted from *Kiraṇa* 44:15c–16b. But see also *Parākhya* App. D.71c ff. Also found as *Kāmikāgama, uttarabhāga* 30:51:
मासार्धं ग्रासवृद्धिस्स्याच्छुक्ले कृष्णे च ह्रासयेत्।
चान्द्रायणविधिः प्रोक्तो जलेनैव जलात्मकः॥

778–79b. Perhaps a quotation from *Kiraṇa* 44:11–12b. But see also *Parākhya* App. D.72c ff. Cf. also *Kāmikāgama, uttarabhāga* 30:47:
त्रिरात्रमेकभुक्तिस्स्यात् त्रिदिनं लङ्घनं भवेत्।
एवं कृच्छ्रः समाख्यातः प्राजापत्य इति स्मृतः॥

---

776. प्राजापत्यकृच्छ्रम् This is given as a heading here by C; कृच्छ्रविधिः B; चान्द्रायणम् E; चान्तिरायनम् F

779b–81c. प्राजापत्याह्वयश्च … अतिकृच्छ्रः समाख्यातः *om.* A(eyeskip)

779. तप्तकृच्छ्रम् This is given as a heading here by C.

---

776 c. दैवे च पित्र्ये] *conj.*; देवे च पित्र्ये ACDEGT$_2$T$_v$; देवे च पित्रे BFT$_1$ **776 d.** वर्जिता°] Σ; वर्जना° C **777 b.** ह्रासयेत्] Σ; त्रासयेत् D **778 a.** त्र्यहं] Σ; त्र्यहः D **778 b.** अहस्त्रय°] DT$_1$T$_2$; अहत्र्यम् A; अथ त्राय° B; अहस्त्रिय° C; अथ त्र्यह° EFG; अहस्त्र्य° T$_v$ **778 c.** त्र्यहं तु नक्तम्°] AEFG; त्र्यहं नेक्तम्° B; त्र्यहं नक्तम्° CDT$_2$; त्रियहन्नक्तं T$_1$; त्रियहन्नक्तम्° T$_v$ **778 d.** त्र्यहं स्यात्पवनाशनः] DEFGT$_1$T$_2$; त्र्यहं स्यात् पचनाशनः A; त्रियहं स्याद्वनाशनम् B; त्रियहं स्यात्वनाशनः C; त्र्यहंस्यात्पवनाशनम् T$_v$ **779 a.** कृच्छ्रः समाख्यातः] Σ; कृच्छ्रं समाख्यातं B **779 b.** °पत्याह्वयश्च यः] *conj.*; °पत्याश्च यः स्वयम् BCEF; °पत्यो भवस्वयम् D; °पत्याह्यवस्त्वयं G; °पत्याह्वयं स्वयम् T$_1$T$_2$T$_v$

त्र्यहमुष्णं पिबेत्तोयं क्षीरमुष्णं त्र्यहं पिबेत्॥ ७७९॥

आज्यमुष्णं त्र्यहं पीत्वा निराहारस्त्र्यहं भवेत्।
तप्तकृच्छ्रः समाख्यातः शीतकृच्छ्रस्तु शीतलैः॥ ७८०॥

[२६.४ अतिकृच्छ्रम्]

क्षीरस्य त्रिपलं पानं दिवसानेकविंशतिः।
अतिकृच्छ्रः समाख्यातः पराकं शृणु सांप्रतम्॥ ७८१॥

द्वादशाहं निराहारः पराकोऽयमुदीरितः।
यद्वा—
अश्नीयात् त्र्यहमेकैकं ग्रासं मध्यन्दिने सुधीः॥ ७८२॥

पुनस्त्रीणि दिनान्येवमश्नीयात्तदयाचितम्।
अहानि त्रीणि नक्तं स्यान्निराहारस्त्रिवासरम्॥ ७८३॥

779c–82b. Quotation from *Kāmikāgama, uttarabhāga* 30:48–50:
पिबेत्सोष्णं त्र्यहं वारि त्रिदिनं क्षीरभोजनम्।
सोष्णमाज्यं त्र्यहं चाद्यात् त्रिदिनं केवलो यदा॥
तप्तकृच्छ्रमिति ख्यातं त्वतिकृच्छ्रश्च कथ्यते।
एकविंशतिनक्षत्रं त्रिपलं क्षीरभोजनम्॥
अतिकृच्छ्रः समाख्यातः पराक इह कथ्यते।
द्वादशाहर्निराहारः पराक इति संस्मृतः॥

780ab. आज्यमुष्णं त्र्यहं ··· °स्त्र्यहं भवेत् *om.* B.
780. अतिकृच्छ्रम् This is given as a heading here by C.

---

779 d. क्षीरमुष्णं त्र्यहं पिबेत्] BC$T_1T_2T_V$; क्षीरमुष्णं पिबेत् त्र्यहम् D; क्षीरमुष्णं वयः पिवेत् E; त्र्यहमुष्णं पयः पिबेत् FG **780 c.** कृच्छ्रः समाख्यातः] DEFG$T_1T_2T_V$; कृच्छ्रं समाख्यातं BC **780 d.** शीतकृच्छ्रस्तु शीतलैः] EFG; शीतकृच्छ्रं तु शीतगैः B; शीतकृच्छ्रस्तु शीतगैः CDT_1T_V; शतकृच्छ्रस्तु शीतगैः T_2 **781 a.** त्रिपलं] EF T_V; त्रिफलं BCDGT_1T_2 **781 c.** अतिकृच्छ्रस्समाख्यातः] CDG$T_1T_2T_V$; अतिकृच्छ्रं समाख्यातं B; अतिकृच्छ्रसमाख्याता EF **782 b.** °यमुदीरितः] AEFGT_1T_2; °यमुदीरितम् BT_V; यदुदीरितः CD **782 c.** अश्नीयात्°] ADEFG$T_1T_2T_V$; अग्निर्य° B; अश्नीरा° C **782 d.** ग्रासं] AG; मासम्° BCDEF$T_1T_2T_V$ **782 d.** सुधीः] AEFG; बुधः BCD$T_1T_2T_V$ **783 a.** °त्रीणि] Σ; °त्रिणि B **783 d.** °वासरम्] BCD$T_1T_2T_V$; °वासरः AEFG

अतिकृच्छ्रविधानं ते समासात् समुदाहृतम्।

[२६.५ उद्दालकृच्छ्रविधिः]

आमिक्षयार्धमासं तु सर्पिः पीत्वाष्टरात्रकम्॥ ७८४॥
अयाचितं तु षड्रात्रं जलं पीत्वा त्रिरात्रकम्।
उपवासमहोरात्रमेतदुद्दालकं स्मृतम्॥ ७८५॥

[२६.६ सान्तपनविधिः]

गोमूत्रं गोमयं क्षीरमाज्यं दधि कुशोदकम्।
अहोरात्रोषितो भूत्वा पिबेत् सान्तपनं स्मृतम्॥ ७८६॥

[२६.७ मैत्रिकृच्छ्रविधिः]

कपिलायास्तु दुग्धाया धारोष्णं तु पयः पिबेत्।
एष ते मैत्रिकृच्छ्रः स सर्वपापप्रणाशनः॥ ७८७॥

[२६.८ महासान्तपनम्]

गोमूत्रादीनि चैकैकं त्रिरात्रमुपवासयेत्।
त्र्यहं चोपवसेदन्यं महासान्तपनं स्मृतम्॥ ७८८॥

[२६.९ सौम्यम्]

पिण्याकाचामतक्राम्बुसक्तूनां प्रतिवासरम्।

789–90. These two verses appear also in *Yājñavalkyasmṛti* 3:321–322.

---

784. उद्दालकृच्छ्रम् This is given as a heading here by C.

786–89. गोमूत्रं गोमयं … सौम्योऽयमुच्यते *om.* BT_V.

787. महासान्तपनम् This is given as a heading here by C.

788. सौम्यम् This is given as a heading here by C.

---

784 c. आमिक्षयार्धमासं तु] AEFG; आमिक्षिकयार्धमासं च BC (unmetrical); आमिक्षिकयार्द्धमासं DT_1T_2; आमिक्षयार्धमासञ्च T_V **784 d.** सर्पिः पीत्वा] ABEFGT_V; सर्वः पक्वा C; सर्पः पक्वा D; सर्पिः पक्वा T_1T_2 **785 b.** त्रिरात्रकम्] Σ; ⊔ त्रकं E **785 d.** एतदुद्दलकं स्मृतम्] ACDEFGT_1T_2; तदुद्दालक संस्मृतम् B; तदुद्दालकं स्मृतम् T_V (unmetrical) **787 a.** कपिलायास्तु दुग्धाया] Σ; ⊔ याः D **787 c.** एष ते मैत्रिकृच्छ्रः स] T_1T_2; एष वै मैत्रिकः कृष्टः AEFG; एष ते मैत्रिकृच्छ्रं वा C; श्रूयते मैत्रकृच्छ्रसस् D^c; श्रूषते मैत्रकृच्छ्रसस् D^{ac} **787 d.** प्रणाशनः] AEFGT_1T_2; प्रणाशनं CD **788 d.** स्मृतम्] AD^{ac}EFG; विदुः C$D^c T_1T_2$ **789 a.** °तक्राम्बु°] CDEFGT_2; °तत्राम्बु° AT_1 **789 b.** °सक्तूनां] Σ; --- कगृणाम् T_2

एकरात्रोपवासश्च कृच्छ्रः सौम्योऽयमुच्यते॥ ७८९॥

एषां त्रिरात्रमभ्यासादेकैकस्य यथाक्रमम्।
तुलापुरुष इत्येष ज्ञेयः पञ्चदशाहिकः॥ ७९०॥

[२६.१० पराकृतिः]

एकैकस्य त्र्यहं कुर्यात् प्रातः सायमयाचितम्।
कृच्छ्रः पराकृतिः प्रोक्तः

[२६.११ बालम्]

प्रातः सायमयाचितम्॥ ७९१॥

एकैकं तु चतूरात्रं वृद्धस्त्रीबालकृच्छ्रकम्।

[२६.१२ शिशुचान्द्रायणम्]

चतुरः प्रातरश्नीयात् चतुरः सायमेव तु॥ ७९२॥

कुर्यात्त्रिषवणं चैव शिशुचान्द्रायणं विदुः।

[२६.१३ यतिचान्द्रायणम्]

---

790. Cf. *Baudhāyanadharmasūtra* 4.5.22:
कणपिण्याकतक्राणि यवाचामोऽनिलाशनः।
एकत्रिपञ्चसप्तेति पापघ्नोऽयं तुलापुमान्॥

793. Cf. *Baudhāyanadharmasūtra* 4.5.18:
चतुरः प्रातरश्नीयात्पिण्डान्विप्रः समाहितः।
चतुरोऽस्तमिते सूर्ये शिशुचान्द्रायणं चरेत्॥

---

790. पराकृतिः This is given as a heading here by C.

791. बालम् This is given as a heading here by C.

792. शिशुचान्द्रायणम् This is given as a heading here by C.

---

789 d. सौम्योऽयमुच्यते] EFGT_1T_2; सौचोयमुच्यते AC; सौचोयदुच्यते D **790 c.** इत्येष ज्ञेयः] *conj.*; इत्येव ज्ञेयाः ACEFGT_1T_2; इत्येवं ज्ञेयाः BDT_V **791 a.** एकैकस्य त्र्यहं] AG; एकैकं त्रियहं BCD$T_1T_2T_V$; एकैकञ्च त्र्यहं EF **791 c.** कृच्छ्रः] ABDEFT_1T_2; कृच्छ्रं C; कृच्छ्रा T_V; कृ --- G **791 c.** प्रोक्तः] Σ; प्रोक्ता B **792 b.** वृद्ध°] ACDEFGT_1T_2; वृद्धिः BT_V **792 b.** °कृच्छ्रकम्] ABCDEFGT_V; °कृच्छ्रकः T_1T_2 **792 d.** तु] Σ; हि D **793 a.** त्रिषवणं] Σ; त्रिवरण° C

अष्टावष्टौ चरेद्ग्रासान्मध्याह्ने नियतो द्विजः॥ ७९३॥
स्नानं त्रिषवणं चैव यतिचान्द्रायणं विदुः।

[२६.१४ प्राजापत्यादौ मन्त्राणां विनियोगः*]

अश्नीयात्तु त्र्यहं प्रातः सद्यमन्त्रं ततो जपेत्॥ ७९४॥
अश्नीयाच्च त्र्यहं सायं वाममन्त्रं ततो जपेत्।
जपेदीशं तु त्रिदिनं अन्नमद्यादयाचितम्॥ ७९५॥
त्र्यहं चैव तु नाश्नीयाद् वक्त्रमन्त्रं जपेत्ततः।
जपेत्सहस्रसंख्यं तु दिनं प्रति दिनं प्रति॥ ७९६॥
प्राजापत्यमिदं ज्ञेयमतिकृच्छ्रे हृदं जपेत्।

[२७.१ पञ्चगव्ये देवताः*]

पञ्चगव्यं च धर्मभ्यो विहितं दिव्यचक्षुषा॥ ७९७॥
पवित्रं त्रिषु लोकेषु देवताभिरधिष्ठितम्।
वरुणश्चैव गोमूत्रे गोमये हव्यवाहनः॥ ७९८॥
दध्नि वायुः समुद्दिष्टः सोमः क्षीरे घृते रविः।

---

794. Cf. *Baudhāyanadharmasūtra* 4.5.19:
अष्टावष्टौ मासमेकं पिण्डान्मध्यंदिने स्थिते।
नियतात्मा हविष्यस्य यतिचान्द्रायणं चरेत्॥
798c–99b. Quotation from *Parāśarasmṛti* 11:39:
वरुणश्चैव गोमूत्रे गोमये हव्यवाहनः।
दध्नि वायुः समुद्दिष्टः सोमः क्षीरे घृते रविः।

---

794 b. यति॰] Σ; यदि B **795 a.** अश्नीयाच्च त्र्यहं] AEFG; अश्नीयात्त्रियहं BCDT_V; अश्नीयात्र्यहं T_1T_2 **795 b.** वाममन्त्रं] BT_V; वर्ममन्त्रं ACDEFGT_1T_2 **795 c.** ईशं तु] AEFG; ईशस्तु BCD$T_1T_2T_V$ **796 a.** त्र्यहं चैव तु] AEFG; त्रियहं चैव BCDT_1 T_V; त्र्यहं चैव T_2 **796 b.** जपेत्ततः] ABCF$T_1T_2T_V$; तथा जपेत् D; जपेत्त — G **797 b.** हृदं] CEF; हृदयं AG (unmetrical); हृतं B$T_1T_2T_V$ **797 c.** च धर्मभ्यो] BCDT_1; च यमाभ्यो AG; च धर्मेभ्यो EFT_V; तु धर्मभ्यो T_2 **797 d.** विहितं दिव्य॰] ABCDFGT_1T_2; विहितं द्रव्य E; हितदिव्यश्च T_V **798 b.** देवताभिरधिष्ठितम्] AB CDEFGT_V; देवतातिथिधिष्ठितम् T_1T_2 **798 c.** वरुणश्चैव] AEFGT_1T_2; वरुणं चैव BCDT_V **798 d.** गोमये हव्य॰] Σ; गोमयेर्हव्य॰ B

पयः काञ्चनवर्णायाः श्वेतायाश्चैव गोमयम्॥ ७९९॥

गोमूत्रं ताम्रवर्णाया नीलायाश्च तथा घृतम्।
दधि च कृष्णवर्णाया इत्येतत् पञ्चगव्यकम्॥ ८००॥

[२७.२ शिवकूर्चविधिः*]

गोमयस्यार्धमङ्गुष्ठं गोमूत्रं पलसंमितम्।
पलद्वयं घृतस्योक्तं मानं दध्नः पलत्रयम्॥ ८०१॥

पलानि पञ्च दुग्धस्य कुशाम्बु पलमात्रकम्।
पञ्चगव्यविधानेन शिवकूर्चमिदं स्मृतम्॥ ८०२॥

मूलस्याष्टशतालब्धं पिबेदेकत्र योजितम्।
संघातमिव तूलस्य समिद्ध इव पावकः॥ ८०३॥

800–04b. Disordered quotation from *Somaśambhupaddhati*, *prāyaścittavidhi* 110–112, 114–115:
गोमयस्यार्धमङ्गुष्ठं गोमूत्रं पलसंयुतम्॥ पलद्वयं घृतस्योक्तं मानं दध्नः पलत्रयम्।
पलानि पञ्च दुग्धस्य कुशाम्बु पलमात्रकम्॥ कृष्णाया गोमयं मूत्रं नीलायाः कपिलाघृतम्।
सुरभेर्दधि शुक्लायास्ताम्रायाः क्षीरमाहरेत्॥ पञ्चगव्यविधानेन शिवकूर्चमिदं स्मृतम्।
मूलस्याष्टशताल्लब्धं पिबेदेकत्र योजितम्॥ सङ्घातमिव तूलस्य समिद्ध इव पावकः।
शिवकूर्चो दहत्याशु पापानि सुमहान्त्यपि॥

---

803. मूलस्याष्ट ··· इव पावकः *om.* BT_V.

---

799 c. वर्णायाः] Σ; वर्णायां B **799 d.** श्वेताया] Σ; श्वेतायां B **800 a.** वर्णाया] Σ; वर्णायां B **800 c.** दधि च] AFG; दधि श्री BCD$T_1T_2T_V$; दधी च E **800 c** °वर्णाया] ACDFGT_1T_V; °वर्णायां B; °वर्णाय E **800 d.** इत्येतत्] AC DEFG; इत्येते BT_2T_V; इत्येके T_1 **801 b.** गोमूत्रं] ACDG$T_1T_2T_V$; गोमूत्र BEF **801 b.** पलसंमितम्] DEFG *Kriyā*; फलसंमितम् ABC$T_1T_2T_V$; पलसंयुतम् *SomaPrā* **801 c.** पलद्वयं घृतस्योक्तम्] DGT_V; फलद्वयं घृतस्योक्तम् T_1T_2; पलस्वयं घृतस्योक्तम् EF; पलद्वयं घृतश्चोक्तम् A; फलद्वयं घृतश्चोक्तम् BC **801 d.** मानं] ADEFG$T_1T_2T_V$; मान° BC **801 d.** पल°] DEFG; फल° ABC$T_1T_2T_V$ **802 a.** पलानि] Σ; फलानि C **802 b.** कुशाम्बु पलमात्रकम्] DFG$T_1T_2T_V$; कुशाम्बु फलमात्रकम् ABC; कुशांपलमात्रकं E (unmetrical) **802 d.** शिवकूर्चमिदं] ABDFGT_2; शिवकूमिदं C (unmetrical); शिवकृच्छ्रमिदं ET_V; शिवाकूर्चमिति T_1 **803 a.** मूलस्य°] Σ; आलस्य° D **803 a.** °शतालब्धं] AG, *Kriyā*; °शतालभ्यं CDT_1T_2; °शतालब्दं EF; °शताल्लब्धं *SomaPrā* **803 c.** संघातमिव तूलस्य] EG; संघातमिव कूलस्य ACDF; संघामिव क्विलस्य T_1; संघामिव कूलस्य T_2 **803 d.** पावकः] ACDGT_1T_2; पातकः EF

शिवकूर्चो दहत्याशु पापानि सुमहान्त्यपि।

[२८.१ महापातकप्रायश्चित्ते प्रासादः*]

प्रमादाद्ब्राह्मणं हत्वा जपेत सकलं प्रिये॥ ८०४॥

जपेनाष्टसहस्रेण मुच्यते नात्र संशयः।
कामतः कृतकर्मस्य तदेव द्विगुणं जपेत्॥ ८०५॥

सुरां पीत्वा तु पापात्माद्विजो भूत्वा नराधमः।
कलाढ्यं जपते मन्त्री मुच्यते सर्वकिल्बिषैः॥ ८०६॥

स्तेयं कृत्वा वरारोहे जपेत खमलंकृतम्।
जपेनाष्टसहस्रेण शतं हुत्वा विशुद्ध्यति॥ ८०७॥

†गत्वा तु जगतस्सर्वां त्रैलोक्यं चैव शोभने†।
नवात्मानं वरारोहे मुच्यते सर्वकिल्बिषैः॥ ८०८॥

प्रासादं नादमुत्थाप्य सततं तु जपेद्यदि।
षण्मासात्प्राप्नुयात्सिद्धिं योगयुक्तो न संशयः॥ ८०९॥

गमागमस्य जापेन सर्वपापक्षयो भवेत्।

---

809. Cf. *Sārdhatriśatikālottara* 15:1:
प्रासादं नादमुत्थाप्य जपेद्यः सततं नरः। षण्मासात्प्राप्नुयात्सिद्धिं योगयुक्तो न संशयः॥

805c–10. कामतः ··· मुच्यते नात्रसंशयः *om.* (eyeskip)A.
805cd. कामतः ··· द्विगुणं जपेत् *om.* C.
806–07b. सुरां पीत्वा तु ··· खमलंकृतं *om.* BT$_V$.
810. गमागमस्य ··· नात्रसंशयः *om.* B.

---

804 a. ॰कूर्चो] Σ; ॰कृच्छ्रो T$_V$ **804 b.** सुमहान्त्यपि] DEFT$_1$T$_2$; तु महान्त्यपि AG; सुबृहन्त्यपि B; सुमहान्यपि C; सुहृदान्यपि T$_V$ **804 c.** हत्वा] Σ; हित्वा BT$_V$ **804 d.** जपेत] Σ; जपेन C **805 a.** सहस्रेण] Σ; सस्रेण G (unmetrical) **805 b.** मुच्यते] ACEFGT$_1$T$_2$; मुच्यन्ते BDT$_V$ **805 c.** कामतः] BDEFGT$_1$T$_2$; कान्ता T$_V$ **805 c.** कृतकर्मस्य] Σ; कर्मकरणस्य G **806 c.** कलाढ्यं] FG; कथ्यञ्च C; कढ्यम् D; अलाढ्यम् E; कमढं T$_1$T$_2$ **807 b.** जपेत खमलंकृतम्] FGT$_1$T$_2$; जपेदघमलंकृतम् CE; *om.* D(eyeskip) **809 a.** प्रासादं नादमुत्थाप्य] *em.*; प्रयासान्नादमुद्वाप्य B; प्रयासादन्नमुद्वाप्य CT$_1$; प्रयासादन्नमुत्थाप्य DT$_2$; प्रासादमुत्थाप्य E; प्रासादन्नादन्तथाप्य F; प्रासादन्नादमु --- प्य G; प्रयासादन्नमुद्वास्य T$_V$ **809 c.** सिद्धिं] Σ; ॰च्छुद्धिं B **810 a.** गमागमस्य] Σ; गयागस्य G (unmetrical)

गमागमं विदित्वा तु मुच्यते नात्र संशयः॥ ८१०॥

तन्मनास्तन्मयो भूत्वा शिवः स्वच्छन्दतां व्रजेत्।

[२८.२ अघोरमन्त्रमाहात्म्यम्*]

अघोरान्नापरो मन्त्रः प्रायश्चित्तेषु दृश्यते॥ ८११॥

अघोरान्नापरो मन्त्रो मुख्यं संपादयिष्यति।
अघोरान्नापरो मन्त्रः कलिमासाद्य सिद्धिदः॥ ८१२॥

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन अघोरं सर्वदाभ्यसेत्।
तिष्ठन् जाग्रन्स्वपन्गाच्छन् भुञ्जानो मैथुने रतः॥ ८१३॥

अघोरार्पितचेतस्को मुक्तिभाक् स च नान्यथा।
सकृत्स्मरणमात्रेण सर्वपापक्षयो भवेत्॥ ८१४॥

आवर्त्य पञ्चवारं तु सर्वतीर्थफलं लभेत्।
सर्वयज्ञफलं सद्यः प्राप्नुयाच्छास्त्रभाषितम्॥ ८१५॥

[२८.३ पापभक्षणदेवः*]

शिखण्ड्यर्धेन्दुमारं च विश्वरूपं शशिप्रभम्।

816–822b. GOML MS P. 315:

---

812. अघोरान्नापरो ··· कलिमासाद्य सिद्धिदः *om.* C(eyeskip)

---

810 c. गमागमं] Σ; गवागमं G **811 a.** तन्मनास्तन्मयो] AG; तन्मनास्साल्लये BC $T_1T_2T_V$; तत्रनासाल्लये D; तन्मनास्तल्लयो EF **811 c.** अघोरान्नापरोमन्त्रः] BDEF $T_1T_2T_V$; अघोरपरो मन्त्रः A (unmetrical); अघोराख्यापरो मन्त्रः C; अघोरापरो म --- G **811 d.** प्रायश्चित्तेषु दृश्यते] ABEFGT_2T_V; कलिमासाद्यसिद्धिदः C; प्रायश्चित्तेषु विद्यते T_1 **812 a.** अघोरान्नापरो] BDEF$T_1T_2T_V$; अघोरपरो A (unmetrical); अघोरापरो G (unmetrical) **812 d.** कलिमासाद्य सिद्धिदः] D$T_1T_2T_V$; अणिमाद्यष्टसिद्धिदः AEFG; कलिमासाद्य सिद्धिदम् B **813 b.** अघोरं] Σ; घोरं AB **813 c.** तिष्ठन्] Σ; निष्ठन् C **813 d.** रतः] Σ; रथः D **814 b.** मुक्ति] AEF; भुक्ति BCD$T_1T_2T_V$; --- क्ति G **815 a.** आवर्त्य पञ्चवारं तु] AEFGT_1T_2; आवृत्य पञ्चवारं तु B; आवर्त्य पञ्चवारस्तु CD; आवर्त पञ्चवारं तु T_V **815 b.** लभेत्] ABCDGT_1T_2; भवेत् EFT_V **815 c.** सद्यः] CBD$T_1T_2T_V$; चापि AEFG **816 a.** शिखण्ड्यर्धेन्दुमारं] ACEFGT_1T_2; शिखण्ड्यार्धे तु मारं B^{c}शिखण्ड्यर्धे कुमारं B^{ac}; शिखण्ड्यर्द्धेन्दुमानं D; शिखण्ड्यार्धेतु मारं T_V **816 b.** विश्वरूपं शशिप्रभम्] Σ; पिण्डरूपं शशिप्रभम् D; विश्वरूपं शशिस्थितम् *Jñānaratnāvalī*

नारसिंहं ततो वह्निं वायुं षष्ठस्वरान्वितम्॥ ८१६॥

इन्दुबिन्दुशिखोपेतं खड्द्विफड्द्वयभूषितम्।
प्रणवाद्यं नमोऽन्तं च पापभक्षणसंयुतम्॥ ८१७॥

प्रोद्धरेत्सौषधं मन्त्रं कूटमङ्गमतः शृणु।
दीर्घषड्कसमोपेतं कूटमङ्गमुदाहृतम्॥ ८१८॥

पापभक्षणदेवस्य रूपं भिन्नाञ्जनप्रभम्।
लेलिहानं दुराधर्षं मेघनादं सुदुर्जयम्॥ ८१९॥

विवृतास्यं महादंष्ट्रं रक्तवक्त्रं त्रिलोचनम्।
रक्तमुक्तजटाजूटं सर्पमण्डलमण्डितम्॥ ८२०॥

शूलकार्धधरं देवं वरदाभयपाणिकम्।
व्याघ्रचर्मपरीधानं नागयज्ञोपवीतिनम्॥ ८२१॥

शिखण्ड्यर्धेन्दुमारम्च विश्वरूपं शशिस्थितम्। नारसिंहयमं वह्निं वायुं षष्ठस्वरान्वितम्॥ इन्दुबिम्बं शिखोपेतं खट् द्विफट् द्वयभूषितम्। प्रणवादि नमोन्तञ्च पापभक्षणसंयुतम्॥प्रोद्धरेत्सौषधी मन्त्रं कूटमङ्गमतः शृणु। दीर्घषड्कसमोपेतं कूटमङ्गमुदाहृतम्॥ पापभक्षणदेवस्य रूपं भिन्नाञ्जनप्रभम्। लेलिहानन्धुराधर्षं मेघनादं सुदुर्जयम्॥ विवृतास्य महादंष्ट्रं रक्तवक्त्रं त्रिलोचनम्। रक्तमुक्तघटाचूडं सर्पमण्डलमण्डितम्॥ शूलकार्धधरं भीमं वरदाभयपाणिनम्। व्याघ्रचर्मपरीधानं नागयज्ञोपवीतिनम्॥ सिंहपद्मासनासीनं ध्यायेद्घोरविनाशनम्। ओं खड्गहस्ते क्षयरुद्रौं खट् फट् पाप ऋ भुक्षणाय नमः इति मन्त्रप्रयोगः।

820c–21. रक्तमुण्ड … यज्ञोपवीतिनम् *om.* BT_V.

---

816 c. वह्निं] ABEFG; वह्नि CD$T_1T_2T_V$ **816 d.** स्वरान्वितम्] AEFG; समन्वितम्
BCD$T_1T_2T_V$ **817 b.** °द्विफड्°] BCDEFT_V; द्विषट् AG; पट् द्विफट् T_1T_2 (unmetrical) **818 b.** °मङ्गमतः शृणु] AEFG; °मंगलतः शृणु BDT_2T_V; °मंगरुत शृणु C;
मंगलश्रुणु T_1 **818 c.** दीर्घ°] Σ; दीप्य° D **819 a.** °देवस्य] ABE^{c}FG$T_1T_2T_V$;
°देहस्य CDE^{ac} **820 a.** विवृतास्यं महादंष्ट्रं] ABEFG$T_1T_2T_V$; विवृतास्य समोपेतं C;
विवृतास्य ⊔ चनम् D **820 b.** रक्तवक्त्रं त्रि°] T_V; रक्त वृत्त त्रि° AFG; रक्त पृक्तं त्रि°
B; भृकुटीकृत° C; रक्तवृत्तत्र° E; रक्तवृत्तन्त्रि° T_1T_2 **820 c.** रक्तमुक्तजटाजूटं] *conj.*;
रक्तमुण्डं जटाचूडं CE; रक्तमुण्डजटाजूटं T_1T_2; रक्तमुण्डं जटाजूटं AFG; रक्तमुण्डजटाचूडं D **820 d.** सर्पमण्डल°] *conj.*; सर्वमण्डन° ACEFGT_1T_2; सर्प्पमण्डन° D
821 b. वरदाभयपाणिकम्] CDFG; वरदं भयपाणिकम् A; वरदाभयपाणिनम् ET_1T_2
821 d. नाग°] ABEFG; व्याळ° CDT_1T_2

सिंहपद्मासनासीनं ध्यायेद्घोरविनाशनम्।
ओं †खट् हक् सक्ष्यूं† खट् फट् पापभक्षणाय नमः।

[२८.४ केदारमन्त्रः*]

†विश्वरूपाग्निमेधाख्यान् षष्ठानुस्वारसंयुतान्॥ ८२२॥

षष्ठाग्निरहितांश्चैतान् सद्यो बीजं नवात्मकम्।
उद्धरेद्भुवनेशीं च सांतजीवौषधान् क्रमात्†॥ ८२३॥

†शिवान्तेन पदेनैव† नमश्चैष मनूत्तमः।
केदाराख्यः पापहरः षट्सहस्रे प्रकाशितः॥ ८२४॥

अहन्यहनि वा वत्स प्रभाते चुलुकत्रयम्।
पिबेन्मन्त्री प्रयत्नेन यावज्जीवं तु साधकः॥ ८२५॥

वाङ्मनःकायिकं पापं दहत्यग्निरिवेन्धनम्।
प्रयाति शाश्वतं स्थानं यत्प्राप्य न निवर्तते॥ ८२६॥

[२८.५ निःश्वासप्रोक्तमन्त्रैर्ब्रह्महत्यादिप्रायश्चित्तम्*]

---

822 a. सिंहपद्मासनासीनं] AEF; सिंहासनसमासीनं BCD$T_1T_2T_V$; --- पत्मासनासीनं G **822 b.** ध्यायेद्घोरविनाशनं] CEFG$T_1T_2T_V$; ध्यायेद्घोरविनाशिनम् AB; ध्याये ⊔ विनाशनम् D **822** खट् हक् सक्ष्यूं] AG; खट् हं क्ष्म्र्यूं BT_V; खट् हं क्ष्यं रुं खट् फट् C; खट् हट् क्ष्य रुं खट् फट् फट् D; खट् हक् क्षं खट् फट् E; खट् हक् पक्षम् खट् फक् F; ख चर्ह चक्ष्यूं ख च फ फ च T_1; खं चर्ह चक्ष्यूं ख च फ च T_2 **822 d.** षष्ठानुस्वार°] AEFG; विष्टानुस्वार° BCD; विष्ठानुस्वार° $T_1T_2T_V$ **823 b.** सद्यो बीजं] Σ; सद्योजातं B **823 c.** भुवनेशीं] AT_2; भुवनेशं BET_V; भुवनेशीन् CD; भुवनेशिं FT_1; भुवनेशी --- G **823 d.** सांतजीवौषधान्] CG; सान्तकीवौषधान् A; सान्तंजीवौषधात् B; सांतजीवौषधात् D$T_1T_2T_V$; स्वान्तजीवौषधान् EF **824 b.** नमश्चैष मनूत्तमः] *conj.*; शिवान्तेन पदेनैव नमश्चैषमनुत्तमः AEFG; शिवान्तैनमरेषमनुत्तम B; शवान्तेनैवकर्तव्य नमश्चैव मरुत्तमः C; शवान्तेनमनश्चैष ⊔ मनुत्तमः D; शिवान्तेरमश्चैष ⊔ मरुत्तमः T_1T_2; शिवान्तैनमनैवमनूत्तमः T_V (unmetrical) **824 c.** केदाराख्यः] ABCEFGT_V; केदाराख्यं DT_1T_2 **824 d.** षट्सहस्रे प्रकाशितः] CDFG; षट्सहस्रे प्रकाशतः A; षट्सहस्रं प्रकाशितः B; षट्सहस्रैः प्रकाशितः E; षट्सहस्रे प्रकाशिवं T_1; षट्सहस्रे प्रकाशितम् T_2; षट्सहस्रे प्रकाशिता T_V **825 a.** अहन्यहनि वा वत्स] ABDEFGT_1T_2; अहन्यहनि पापस्स C; अहन्य T_V (unmetrical) **825 b.** प्रभाते चुलुकत्रयम्] Σ; प्रभातो पुळकत्रयम् T_V (unmetrical) **825 c.** मन्त्री] Σ; मन्त्रं B **826 c.** प्रयाति शाश्वतं] AEFG; प्रयान्ति शाश्वतं BD$T_1T_2T_V$; प्रयान्ति श्वाश्वितं C

ब्रह्महत्यादिशुद्ध्यर्थं निःश्वासे सकलादिभिः।
शिवबीजैर्जपः प्रोक्तो घोरादींश्च तदात्मकान्॥ ८२७॥

आकृत्य आर्थिकान् प्रोक्तो निखिलाण्डार्थसाधकः।
अतो बीजात्मका मन्त्रा जप्तव्या बैजिकैः सदा॥ ८२८॥
इति श्रीमत्त्रिलोचनशिवाचार्यविरचितः प्रायश्चित्तसमुच्चयः समाप्तः॥

इति श्रीमत्त्रिलोचनशिवाचार्यविरचितः
प्रायश्चित्तसमुच्चयः समाप्तः॥ शुभमस्तु॥

---

827 d. सकलादिभिः] ABEFGT_1T_2; सकळाभिदः CDT_V **827 c.** जपः प्रोक्तो] AD
EFGT_1T_2; जपैः प्रोक्तो B; जपं प्राप्तो C; जपैः क्तो T_V (unmetrical) **827 d.** घोरा-
दींश्च तदात्मकान्] ACDEFGT_1T_2; घोरादींदीतरात्मिका B; घोरर्दिततदात्मिका T_V
(unmetrical) **828 a.** आकृत्य आर्थिकान् प्रोक्तो] *conj.*; अकृत्यादर्थिकां प्रोक्तो B;
आकृत्यार्थिकां प्रोक्त AEFG (unmetrical); आकूत्यात्मकान् प्रोक्तम् C (unmetrical);
आकूत्यात्मकां प्रोक्त D (unmetrical); आकूत्यार्थिकां प्रोक्तं T_1T_2 (unmetrical); आकृ-
त्यार्तिकमप्रोक्तः T_V **828 c.** अतो] ACDEFGT_1T_2; अथो BT_V **828 d.** बैजिकैः]
ACEFGT_1T_2; श्वैजिकैः B; वैदिकैः D; वैदिकः T_V **828** इति श्रीमत्त्रिलोचनशिवा-
चार्यविरचितः प्रायश्चित्तसमुच्चयः समाप्तः] AG; *om.* B; इति त्रिलोचनशिवाचार्यविर-
चितप्रायश्चित्तसमुच्चयस् समाप्तः CDEFT_1T_V; इति त्रिलोचनशिवाचार्यविरचित प्रायश्चि-
त्तसमुच्चयः T_2

TRANSLATION

1 Invocation*

1 I venerate Sage Dūrvāsas, who sprang from the guru-lineage of Āmardaka, and then gurus headed by him,

2 Vyāpakaśiva, Īśānaśiva, Sarveśapaṇḍita, Uttuṅgaśiva, Somaśiva, Īśānaśiva, Sarvātmaśiva and Aghoraśiva.[66]

2 Purpose of the text*

3 The duties of the *sādhaka* and other [classes of initiate] have been taught by Śiva.[67] Since there are negative consequences when these drop out [or] when His commands are transgressed, Śiva has taught expiation to avoid those [negative consequences] for these [various initiates].

4 To those [initiates], in order that they may avoid these [negative consequences] Śiva has taught expiations. In order to be able to see all that in one place, I am writing His words.

5 Expiations are enjoined for [ritual acts] that have not been performed, or have been destroyed, because of negligence, feebleness of mind, [or] lack of money.[68]

---

[66] As explained in the introduction (p. 17f), we think that this is intended to be a loose spiritual lineage, beginning with a figure of legend (Dūrvāsas) and ending with one of Trilocanaśiva's immediate gurus, Aghoraśiva.

[67] The four types of Śaiva initiate are mentioned, e.g., in *Mṛgendracaryāpāda* 2, where the *sādhaka* is referred to as *mantravṛtti*:

deśiko mantravṛttiś ca putrakaḥ samayī ca yaḥ
catvāra ete śaivāḥ syur vratino'vratino'pi vā.

[68] Note that this verse appears also as 52:4 of the *Vīratantra* as transmitted in T. 29 (p. 208).

3 Some general rules*

3.1 Rules for assigning expiatory procedures for Sādhaka, Putraka, etc.*

6 The guru who is not subject to an observance and who, not deliberately, [commits a crime] should perform the [expiatory] observance that is taught for a *sādhaka*. He should perform [the same penance] doubled, first of all if [he acted] deliberately, [and secondly] if [he acted] not deliberately but was subject to an[other] observance.[69]

7 If he [commits a crime] deliberately [while subject to another observance, then he should perform the same penance] tripled. A *putraka* [who transgressed] deliberately should perform two thirds of that [penalty taught for the *sādhaka*]; the *samayin* [should perform] half of what applies for the *putraka*. [These proportions apply] for sins that have been mentioned and for those that have not been mentioned.

8 As a result of fate, illness, delusion, fear of robbers and of kings, etc.—[in the case of transgressions that are performed] as a result of these problems, [we speak of] their being unintentional (*akāmitvam*); in all other cases [transgressions] are to be understood as deliberate (*kāmitā*).

3.2 Rules for assigning expiatory procedures for Samayin, Putraka, etc.*

9 One who is of 80 years [of age] or a child of below 16 years deserves half of [any given] expiation, as do [also] women and those afflicted by disease.

10ab And even in those cases, [the guru], considering their difficulties, may prescribe a quarter [of any given expiation].

10c–11b Having well considered place, time, age, ability, caste, devotion and [the difficulty of] the ritual sequence, he should enjoin [expiatory rites]. There should be no fasting for one who is ill.

11c–12b [The expiation] of a person who is not able to perform a *prāyaścitta* should be divided amongst his father, brothers and other relatives. [If it is shared] amongst others [who are not relatives], then it should be doubled.

---

[69] Note that this verse and the following are drawn from the *Mṛgendracaryāpāda* 125–6 and that they do not entirely fit Trilocanaśiva's context, for no penances have as yet been prescribed in our work.

12c–13 All the above expiations are determined to be for purification only in the case of *samayins*; in the case of *putrakas* and others[70] it is for maintenance [of the religion];[71] for *sādhakas*, they are for the sake of supernatural power. As for the case of gurus, it is held to be for giving them authority to bestow initiation (*anugrahādhikārāya*).

3.3 General rules for *mantra*-repetitions*

14 [In the case of] recitation [when enjoined as a penance] of between ten and 300 [repetitions], [the performer] is purified by a [concluding] bath. [So too] up to 500 [repetitions if the penalty is performed] at night. For higher numbers of repetitions, it should be followed by a day of fasting.

15 For each set of ten thousand repetitions one should always perform two days of fasting, *homa* with a tenth part with respect to [the number of repetitions of] the recitation, and [recitation over] a pot for one twentieth part [of the original recitation].

16 Until the completion of the recitation (*japāvadhi*), [one should observe:] a vow of truth, chastity, sleeping on the ground, eating [only] at night; one should avoid oil[-baths], speak the truth[72] and eat [only] sacrificial food.

17ab Then, after completion [of the observance] one should drink the five products of the cow (*pañcagavyam*): that is what is held [in Śaiva scripture] (*tathā matam*).

3.4 Determining the expiation*

17c–18 The wise [guru] should reflect [as to whether] the reparatory rite [should be] heavy or light. One should perform [the rite] following the instructions of the guru; [or] in the absence of the guru, one should oneself [reflect upon and decide about the appropriate reparatory rite].[73] The *sādhaka* (*mantrī*) should perform a reparatory rite that has been taught by the guru [and] proclaimed by Śiva.

---

[70] Perhaps the *ādi* here is only for padding the metre?

[71] Cf. the assertions about post-initiatory practices in chapter 6 of the *Kiraṇatantra*.

[72] It is not clear to us why truth is mentioned here for a second time.

[73] The sentence may seem incomplete and irregular, but it is presumably a scriptural quotation.

3.4.1 Counsel of preceptors*

19 In the absence of his own guru (*svagurubhir vinā*), [a reparatory rite may be] given by [a council of] three, seven or fifteen teachers who have reached the further shore of tantric scripture and who are fixed in the practice of [what is enjoined by] their own scriptures.

20 They should not be fools, long-winded [speakers] (*dīrghasūtraiḥ*), non-believers, or argumentative persons. [A reparatory rite] should be given (*kartavyam*) that has been established in scriptures, for the purification of great sins.[74]

3.4.2 Acceptance of stipulated expiation*

21 Having accepted [the reparatory rite], the *mantrin* should recite attentively, without breaking count, as taught in [his] ritual manual, [and] having performed the recitation, he should offer [it] to Śiva.

22 A hundred, ten-thousand, a thousand and such [like round numbers of repetitions], with twenty [or] thirty added to them, [all the way] up to one hundred thousand [repetitions as] the highest limit: that is the way we hold that recitation [of mantras] is to be performed.[75]

23–24b [The recitations] one should [recite] as instructed by the scriptures, not more or less in any circumstance. By prescribing more or less, the guru goes to hell. So, by great effort [the guru] should prescribe [penances] as taught [in the scriptures].

24cd One should worship gurus by [offering] land, gems, vehicles, cloths, etc.

25 [Expiation should be either] in accordance with what is taught in scripture (*śrutam*), [or] in accordance with what is seen [to be practised] (*yathā dṛṣṭam*),[76] [or] in accordance with what is laid down by gurus, [and] without contradiction of one's own *Siddhānta*-[tantra]: if he transgresses that, that is a [real] transgression.[77]

---

[74] It is not clear whether the five *mahāpātakas* are here intended, since those are sometimes said to be inexpiable.

[75] The Sanskrit of this verse, quoted from a chapter of scripture attributed to the *Niśvāsa*, but not found among the parts of the *Niśvāsa* known to us, is irregular. We assume that the first compound is irregularly given no ending, and that its constituent members are not in numerical order for metrical reasons (though perhaps another interpretation is possible); we further assume that *viṃśat* is treated as though it were the feminine noun *viṃśati* (under the influence of *triṃśat*).

[76] Alternative this could mean 'in accordance with what is seen [in scripture]', but then it would not be different from *yathā śrutam*.

3.5 Time to perform the expiation*

26 Waiting for [a particular] day, fortnight, asterism, astrologically determined moment, etc. [for beginning a reparatory rite] is not approved. It is said to be best if a reparatory rites is performed immediately.

27 If one undergoes [the expiation] within five days it is middling; within seven days it is of the worst [type];[78] [if performed] after that and within a month, it is said to be defective.

3.5.1 When the interruption of obligatory rituals is not a fault*

28–30b If one's body is very ill, or in the case of danger from kings, thieves and so forth, or also in the case of danger from fire or water, in the case of being away from home, [and] in the two periods of impurity [resulting from a birth or a death], an interruption in obligatory daily rituals of [attendance upon] the guru, the god and the fire does not give rise to a fault. If the morning prayer is omitted, afterwards (*agrāt*) he should perform that prayer doubled. If [he omitted it] intentionally, [it should be] quadrupled, or two hundred repetitions of the MŪLA-mantra [should be recited].[79]

4 Dawn duties*

4.1 Regulations for the bowels*

30c–31 If one excretes without putting [the sacred thread] to the right [shoulder] or sipping water, one should fast, consume the five products of the cow, and recite AGHORA two hundred times. Or if one passes urine or excretes while facing another direction [than those prescribed], one should recite [it] a hundred times.

---

[77] Perhaps other interpretations are possible here.

[78] Note that in the *Uttara-Kāmikāgama* the middling and inferior types are said to be those performed within seven days and a fortnight respectively.

[79] As often elsewhere in Trilocanaśiva's work, we do not know which MŪLA is intended, since we do not know which scripture this instruction may have been drawn from.

32–33b If one picks one's nose (*nāsāpīḍana-*), spits, or happens to sneeze or yawn, etc., then one should perform *prāṇāyāma* three times, [recite] the PRAṆAVA twenty-one times, [then] look at the sun, moon, etc., and recite the AGHORA [mantra] a hundred times.

4.2 Forbidden places for urination or excretion*

33c–37b If one urinates or excretes unintentionally against a wall, arched doorway, a watchtower/palace (*aṭṭāle*), in a cave, a courtyard, on a funeral pile, at a place where four roads meet, a place where three roads meet (*śṛṅgāṭe*), in the middle of the river, at a confluence, by an isolated tree or in a well, one has to recite the GHORA-mantra two hundred times. [If someone does so] intentionally, [he should recite it] 300 times. One who urinates or excretes on saline soil, in water, on ploughed [land], on the bank of a river or on top of a mountain should recite the AGHORA mantra a hundred times. If someone urinates in the garden or in the courtyard [of a temple] of Śiva, he should fast and recite each BRAHMA-mantra a hundred times in turn.

4.3 Bathing naked*

37cd If a *dīkṣita* takes a bath naked, he should fast and recite [the AGHORA mantra][80] 108 times.[81]

38 If someone performs *ācamana* [with the sacred thread] not on the left [shoulder] (*apasavyam*), or goes out without applying sacred ashes (*anuddhūlya*), he should fast, consume the five products of the cow, and recite the GHORA-mantra 200 times.

4.4 *sandhyāvandana*

39 If he does not observe the time for *sandhyā*, he should recite the eleven mantras of Śiva (*śivaikādaśikām*).[82] If he fails to observe all three *sandhyās*, he should recite the *śivaikādaśikā* three times.[83]

---

[80] This guess is based on the fact that the source-text here, namely the *Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha*, mentions the AGHORA mantra in the previous half-line.

[81] Formally this should mean *aṣṭaśata* should mean '800', but in non-standard *aiśa* language it can mean '108'.

[82] This refers to what is otherwise called the *saṃhitāmantra*, i.e. the five BRAHMA-mantras, and the six AṄGA-mantras, according to *Mṛgendracaryāpāda* 5.

[83] As mentioned in the apparatus, this half-line is found in the *Śivadharmottara*. It is surprising that this expression, referring to tantric mantras, should be found in the

40 If one interrupts the *sandhyāvandana* once, one should recite the SADYOJĀTA-mantra a hundred times. If one interrupts it three times, [one should recite the same mantra] three [hundred] times. If [one does so] intentionally, [then one has to recite it three hundred times] while fasting.[84]

41–42a Ill men should recite [the same amount of repetitions of the SADYOJĀTA-mantra] without this [fasting], and [should continue their] worship of the *sandhyā* as before. If someone is ill, [and therefore] not bathing, he should recite the eleven mantras of Śiva (*śivaikādaśikām*); after recitation he should observe the *sandhyā*.

42bcd A healthy person should take a bath; if a healthy man should fail to bathe, he should recite the SADYOJĀTA-mantra three hundred times.

43–44b If [one skips] even the fourth time of *sandhyā*, [one should recite SADYOJĀTA] as previously mentioned, four times [the above number of repetitions]. If he fails [to worship the *sandhyā*] for many days, together with *homa*, repetition of mantras over a pot (*-gaḍḍu-*),[85] and fasting, he should perform one thousand [repetitions of SADYOJĀTA] if he is ill, and twenty thousand [repetitions] if healthy.

5 General rules for *pūjā*

5.1 Cutting grass etc. while plucking flowers*

44c–45b While plucking flowers or cutting grass or wood, etc., one should utter the AGHORA once. Whatever [similar action one performs], one should observe this [practice of uttering this mantra once].[86]

Śivadharmottara, a non-tantric work.

[84] Note that these different rules for exactly the same transgressions are quoted by Trilocanaśiva from different sources (this, as the apparatus reveals, is from the *Mohacūḍottara*) without any indication that he prefers one *prāyaścitta* rather than another.

[85] For this sense of *gaḍḍu*, see *Tāntrikābhidhānakośa II*, s.v. *gaḍḍuka* (in which the reference to verse 15 of our text is a slip). Note that manuscripts B and Tv insert a lexical quotation that reflects a different understanding of the word *gaḍḍuka* in this context.

[86] We are uncertain about the interpretation of this last *pāda*. Note that in the probable source (see apparatus) the mantra in question is rather the VIDYĀ-mantra, which may be the same mantra that is the focus of the concluding chapters of the *Guhyasūtra*.

5.2 Performing *pūjā* or *dāna* at night*

45–46b A person who is desirous of [supernatural] enjoyments (*bubhukṣuḥ*) should avoid performing *pūjā* and *dāna* at night, except when there is a lunar eclipse and [excepting] rites for acquiring power (*sādhanāni*) and [particular] religious observances (*vratāni*).[87]

46cd If he should worship, by mistake, [at night], then he should recite the GĀYATRĪ 108 times.

47ab For one who desires liberation (*mumukṣoḥ*) worship is at all times approved. The worship of Śiva is not [at any time] forbidden [for him].

5.3 Lack of worshipping materials*

47c–48 If the worship of the door-keepers (*dvārapālārcane*) is omitted, [or] if the five purifications are omitted (*pañcaśuddhivilopane*),[88] or if a supporting part of the throne (*āsanaskandhahānau*) is omitted,[89] or if [any among] the ten *saṃskāras* [of worship] are omitted,[90] or if there is a disruption in the [due] sequence, one should recite AGHORA a hundred times [each] (*śataśaḥ*).

49ab If [he] immediately [while performing *pūjā*] realises [his mistake], he should recite half [of the above], and should [then] continue his performance as before.

---

[87] It may seem awkward to take the *vinā* governing first an instrumental and then an accusative, but this is the sense suggested by the parallel in *Somaśambhupaddhati*, vol. 2 III:10.

[88] These five purifications are *ātmaśuddhi*, *sthānaśuddhi*, *dravyaśuddhi*, *mantraśuddhi*, and *liṅgaśuddhi* according to the following sources: *Raurava-Kriyāpāda* 10.2-3b, *Pūrva-Kāmika* 4.37-38b, *Śivapūjāstava* 13, *Somaśambhupaddhati*, vol. 1, III:46 see also TAK3 s.v. *dravyaśuddhi*.

[89] We are not certain of the sense here, but assume that what is meant is that some part of the throne of worship might be forgotten. Cf. *Uttara-Kāmikāgama* 30:207.

[90] Vaktraśambhu, in the *Mṛgendrapaddhatiṭīkā* (T. 1021, p. 132), lists these as follows: *ittham āvāhanasthāpanasannidhānasannirodhasakalīkaraṇāmṛtīkaraṇapādyācamanārghyavauṣaḍantapuṣpadānākhyair daśabhiḥ saṃskāraiḥ saṃskṛtya....* Cf., however, the following quotation in the *Jñānaratnāvalī* (GOML MS R 14898, pp. 103–4):

āvāhanaṃ sthāpanaṃ ca sānnidhyaṃ sannirodhanam
sakalīkāram ekatvaṃ vāmakuṇṭhanapūrvakam
pādyam ācamanaṃ cārghyam ebhiḥ saṃskṛtya śaṅkaram
dhūpācamanaṃ dattvā samprārthya snāpayec chivam.

49c–50a If he should omit the offering of water used for worshipping the feet [of the god],[91] water for sipping from the palm of the hand, and guest-water, [he should recite] the SADYOJĀTA-mantra, the TATPURUṢA and the ĪŚA respectively.

50b–51 If there should be an omission of [the offerings] of *dūrvā* grass, flowers and unbroken [rice], he should recite the TATPURUṢA a hundred times; if the oil for smearing should be omitted, he should recite the HṚDAYA-[mantra] a hundred times. If the five products of the cow or [five] nectars (*pañcagavyāmṛte*) should be omitted, or if one should omit the substances for guest-water offering (*arghyadravyavilopane*), he should recite half of the earlier stated [expiation, i.e. HṚDAYA 50 times],[92] If bathing material (*snānīye*) should be lacking, he should [recite] AGHORA 100 times.

52ab If there should be a decrease in the number of water-pots [in any given ritual?], he should recite the MŪLA-mantra 100 times.

5.4 If a water-jar hits the *liṅga**

52cd If a water-jar hits the *liṅga* noisily, he should recite the [MŪLA-mantra] twenty thousand times.

53ab If the [water jar] hits [the *liṅga*] from no great distance and without making a sound, he should recite the [MŪLA-mantra] ten thousand times.

5.5 Offering incense contaminated with the bodies of living creatures or lack of incense*

53cd If one offers incense with the bodies of living creatures in it, one should recite the fifth [of the BRAHMA-mantras] 100 times.[93]

---

[91] It seems likely that from 49c Trilocanaśiva is quoting from another source, since this passage again concerns expiations prescribed for what were earlier referred to as the 10 *saṃskāras*. It is probable that that source was scriptural, since the language is non-standard: we assume that *pādyam-ācamanārghyāṇām* is intended as a single *dvandva* compound in the genitive, and that *sadyam* refers to the SADYOJĀTA-mantra.

[92] It is conceivable that the *hṛdaya* refers not to the AṄGA-mantra of that name, but to the AGHORA mantra, since the other mantras in this context are BRAHMA-mantras.

[93] As BRUNNER remarks (1968:266, fn. 2), this could either be ĪŚĀNA or SADYOJĀTA. Cf. Appendix 45:91, which may have been the source of this prescription of Somaśambhu's.

54–55b If there should be an omission [of the offering] of the incense, of the lamp and of the waving of lights [as an act of adoration] (*nīrājana-vilopane*), he should recite AGHORA 100 times. If sandal paste should be omitted (*gandhe hīne*) or not plentiful, he should recite ĪŚĀNA 100 times, then he should give twice the quantity of that material [viz. sandal paste].

5.6 Offering spoiled food*

55c–56b If one sees that the food-offering has been spoiled by such things as hair, flesh, bone, and insects, [and if one goes ahead with the offering] knowingly (*kāmāt*), then one should recite AGHORA ten thousand times; if [one makes the offering] without knowing [that it has been spoiled], then one should recite [AGHORA] 100 times.

56cd If the quantity of the daily [food] being offered decreases, [one should recite] AGHORA 200 times.

57ab If someone should by mistake give flesh to God, [he] will be purified by [reciting] AGHORA ten thousand times.

5.7 Deficiency of offerings*

57c–58b If the mirror, umbrella and chowrie should intentionally not be offered, then one should recite AGHORA 100 times; if unintentionally, [one should recite] half of the above [viz. one should recite AGHORA 50 times].

5.8 Worshipping with materials smeared with mucus etc.*

58cd–59 If Śiva should be worshipped with materials of worship that have been smeared with mucus, tears, blood or the like, [or] if nails, hair and such are seen in the materials offered to Śiva, he should bathe Śiva with *pañcagavya* and recite AGHORA 300 times.

5.9 Deficiency of worshipping materials*

60 If there should be a deficiency of the stipulated [worshipping] materials, [and if one realises] before commencing worship, one should recite the MŪLA-mantra 100 times. [One should then ensure] an increase of the materials such that there is then more (*ādhikye*) than the previously stipulated amount of materials.

5.10 If the *liṅga* is shaken*

61 While the *liṅga* is being worshipped, if it is shaken a little from being touched by the hand or other [thing], he [viz. the worshipper] will be purified by recitation of the AGHORA mantra 100 times.

5.11 A break in recitation or meditation*

62 If, through inattention, there should be a break in the recitation by mistake, after completing the counting, [he should recite] the same amount [again]; [if the break happens] intentionally, [he should complete the recitation and recite] four times [what he had to recite].

63ab If, through inattention, there should be a break in meditation, he should perform twice the [stipulated amount of] meditation.

5.12 *Arghya*-offerings*

63c–64 [A water-offering called] *rodhārghya*[94] is made during *āvāhana* and *visarjana*; at the end of the worship and while giving water for washing the feet and for sipping; there is one called *śiva*[-*arghya*]; a *paśvarghya* [is used] in rites concerning the bound soul (*paśūpacāre*) and when the body of him [viz. the bound soul?] is sprinkled.

65ab When these are muddled, because of inattention, he should oblate [into the fire] a hundred times with the ASTRA-mantra.

65c–66b Now if the vessel is undischarged (*avisarjite*),[95] or broken, or overturned, one becomes pure by [oblating] 200 [times], by [oblating] 1000 [times] and by half of that [viz. 500 times] respectively.

66c–68 If one invites, establishes and performs other actions [that are part of worship] (*kṛtāvāhasthāpanādiṣu*) on prepared ritual floors (*sthaṇḍileṣu*), whether the worship is completed or not, if, out of inattention, one does not dismiss [the deity], [and] if [some] damage arises [before the dismissal], one should gather together the mantra[-deities] from the flowers and other substances used in worship [in which they have been installed][96] and one should oblate [into the fire] 500 times with the AGHORA mantra or one should fast while reciting the same [mantra] 5000 times.

---

[94] The *Mṛgendra* specifies three types of *arghya* (*kriyāpāda* 7:11cd): *vidhāyārghyatrayaṃ śaṃbhupaśurodhābhidhānakam.*

[95] We are not sure what is meant here.

69ab If the fire has Śiva [installed in it] (*seśe*) and one does not dismiss [Him], and if [thereupon] the fire, [which is] thus [still] Śiva, is extinguished (*prakṣite*), [then one should recite the same mantra] one hundred [times].[97]

69cd In the case of regular obligatory [worship] (*nitye*) and occasional worship (*naimittike*), and also in the case of [worship performed for] the attainment of some object, reparation is enjoined [for faults committed, as follows].

70 When (*yadā*) the tops of *liṅgas* or other [loci of worship] are empty [of flowers], then since (*yadi*) those give rise to problems, one should recite the AGHORA 100 times and worship with twice the amount of flowers and such.

71 If one worships the *liṅga* or other [locus] which still remains with the faded flowers offered on a previous occasion, then one should recite AGHORA 300 times and worship [once again].

72 At the time of *pūjā*, *homa* or *japa* one who becomes distracted [should] meditate on the form of Gaṇeśa and recite his mantra 100 times.[98]

5.13 Gap in worship

73–74b If there is a gap in worship for a day, one should recite the DAKṢIṆA [viz. the AGHORA mantra] 1000 times. The expiation is the same for those who perform worship three times or once: it is not less or more.[99]

74c–75b For those worship three times [a day], if they miss either two times or one time unintentionally, then [they should recite] AGHORA

---

[96] Cf. here *Mṛgendrapaddhatiṭīkā* (T. 1021, p. 91): *sthaṇḍile'pi āvāhanādiṣu kṛteṣu asamāpte pūjākarmaṇi avisarjita eva deveśe pramādād upaghāte jāte puṣpādibhyo mantrān saṃhṛtyeti.*

[97] We are not certain that we have understood this correctly.

[98] We do not know what mantra is meant here, nor do we know what text this verse is drawn from. We find no parallel for the expression *dvimatiḥ*, but, given the distribution of this reading, we suspect it to be original.

[99] This interpretation follows BRUNNER's translation (SP2 III:15–16a). See also her footnote 3 on p. 238.

1000 times; if intentionally, [then they should recite the same but] with fasting.[100]

75c–76b From the second day onwards [if there is a gap in *pūjā*,] one should increase the 1000 repetitions of the AGHORA by an increment of 300 repetitions per day.

76cd If there is a gap in *pūjā* for a fortnight,[101] one should recite the AGHORA twenty thousand times.

77–78b [If there is a gap in *pūjā*] for a month, he should increase [so as to reach] forty thousand [repetitions]. For each month [of omission] O *mahāsena*! [he should add] twenty thousand times, up to the end of a year. If he omits [*pūjā*] for more than a year, [he] will be purified only by initiation.

5.14 Expiations for faults in *homa**

78c–79 If there is a reduction in the number of [enjoined] oblations, recite [some mantra?][102] ten times [the number of oblations that had been enjoined]. The *mantrin* should concentrate his mind on the mantra, with the mantras of the divinity imposed on his body (*sakalīkṛta-vigrahaḥ*), his mind focussed, being absorbed in that [mantra].

80 The *mantrin* should oblate using barley grains or recite concentratedly, absorbed in the supreme reality of sound: he will attain the fruit that is the *siddhi* [which he is seeking].

81 As for (*api*) one who is unable to perform *homa*, [being] without all the required ingredients, at the time for that [offering of *homa*] he should [instead] recite [mantras] a hundred times the [prescribed] number of oblations and with devotion make a food-offering (*nivedayet*).[103]

---

[100] This partly contradicts the previous instruction, presumably because it is drawn from a different prescriptive text (which we have not been able to identify.)

[101] As BRUNNER points out (1968:238, fn. 4), this is not a figure arrived at by following the previous rule. One could therefore assume that *pakṣapūjā* refers to a different *pūjā*, but it is not necessary to do so, for cf. the *Vāthula*'s prescription (Appendix 44:19–20).

[102] Perhaps what is meant is the same mantra with which the oblations were being performed.

[103] There are various points that are not certain here. Does *nivedayet* really refer to making a food offering (in contradistinction to offering oblations)? Or could it refer instead simply to the offering of the mantras? Are the mantras to be recited the same ones that would have been used for the *homa*?

82ab If there is a gap in performing *homa*, then [the guru] should prescribe an expiation as [he would do] in the case of [omission of] regular obligatory [worship].

82c–83b If the fire is extinguished while Śiva is installed in it, then he becomes pure after fasting for three nights and reciting the AGHORA ten thousand times, there is no doubt.

83c–84b If, even though he protects it, it goes out, then the *sādhaka*[104] should fast for a day and a night and recite AGHORA a thousand times and then he will be purified.

5.15 Expiation for interruption in observances*

84c–85b If there is an interruption in an observance (*vratasya*), a religious rite (*kriyāyāḥ*) or a discipline (*niyamasya*), then he should recite the GĀYATRĪ 108 times, and then he should [continue to] perform such [*vrata* or observation, etc., it having been now rendered] without deficiency.

85c–87 And that [observance consists in] eating, interrupted by a day, on the third day, the fifth day, and so forth:[105] *kṛcchra*, *cāndrāyaṇa* and such are referred to as "religious observance" (*vratam*);[106] circumambulation, adoration and processions of [images of] gods, and such like are called "religious rites" (*kriyāḥ*); absence of anger, obedience to the teacher, cleanliness, eating lightly and attentiveness: these are proclaimed to be the five disciplines (*niyamāḥ*).

88 As long as breath stirs [in the body] one should not eat without worshipping Śiva. If a sinner willfully eats [without doing so], there is no expiation for him.

89–91b By mistake if [one] eats [something without having worshipped], [then one should] make an effort to vomit it, take a bath, worship the God and Goddess twice (*dviguṇam*),[107] fast, and practising chastity [one] should recite ten thousand [repetitions of the] ŚIVA-mantra. On the next day, he should donate gold and the like, as much as he is able, either to Śiva or to Śiva-devotees, [and] after performing a great *pūjā* (*mahāpūjām*),[108] he will be purified.

---

[104] Presumably this is a vague usage of *sādhaka* in the sense of initiate.

[105] *Ex conj.* We are uncertain of the text here. We have assumed an irregular lengthening of the vowel in *tryāha* for metrical reasons.

[106] See the definitions of *kṛcchra*, *cāndrāyaṇa* and such below verse 777.

[107] Literally this should mean 'twice the amount', but we have assumed that it is used loosely for 'twice'. We could take it with *snātvā* instead.

In the *Svāyambhuva*:—[109]

5.16 Time of *pavitrotsava**

91c–93b The sinner, deluded by wrongdoing, who performs the *pavitrotsava*, out of delusion or ignorance, during the time when Janārdana is not asleep[110] should fast for five days, O Indra, and recite fifty thousand times.[111] In this way he attains purification, not in any other way at all.

93c–94b One should not perform [the *pavitrotsava*] after the month of *bhādrapada*; if [he does so] in Kārttika (*siddhānte*), he will become guilty of a fault and he will be purified only by reciting AGHORA two lakh times.

94c–95b Or if (*vāpi*), because of some act of fate (*daivāt*) or because of ignorance, [*pavitrārohaṇa*] is not conducted during the three months starting from *āṣāḍha*, O Purandara, then in that case too expiation in the same manner is enjoined.

95c–97b If someone is ill or has had a birth [and is therefore in a period of impurity], or is living away from home, or is being punished by the king, and does not perform the *pavitra* (*sūtrārohaṇam*) in the stated three months, then when the sun enters in [the constellation of] *kanyā* he should recite ten thousand times using the Southern mantra [viz. AGHORA] and then he should perform the *pavitrārohaṇa*, but never when the sun enters in [the constellation of] *tulā*.

---

[108] This term, much used in *Purāṇas*, is perhaps not a technical one.

[109] In fact, as the apparatus records, the following passage is to be found not in the *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha*, but rather in the *Mohacūḍottara*. Given that the latter is the teaching of Brahmā to Śakra, it is possible that *svāyambhuve* is an error for *svayambhū* [*uvāca*].

[110] Traditionally the three-month monsoon period from *āṣāḍha-śuklaikādaśī* to *kārttika-śuklaikādaśī* is known as the period of Viṣṇu's sleep.

[111] The mantra to be recited is not named; perhaps it is AGHORA, since that is the next mantra to be mentioned immediately below in the *Mohacūḍottara*.

6 Defilement of the *liṅga**

6.1 Defilement by contact*

6.1.1 If the *liṅga* is touched by the foot or stepped across, etc.*

97c–98b If the *liṅga* is touched by the foot or stepped across, [one should recite AGHORA] twenty thousand times; if the dust of the feet touches [the *liṅga*], purification is taught by Śiva (*kapardinā*) [to result] from half [of the above, i.e. ten thousand times].[112]

98cd If the *liṅga* rolls on the ground, [purification is achieved by] a thousand [repetitions of AGHORA]; double, if [the *liṅga*] turns upside down.

99ab If [the *liṅga*] falls into a pit, purification [comes about] by one lakh [of repetitions of AGHORA]; if [the *liṅga*] rolls [on the ground] three or four times, by ten thousand [repetitions].

6.1.2 Defilement of the *liṅga* by mucus*

99c–100b If the *liṅga* is defiled by mucus or by water in which mucus has been mixed, one should repeat [AGHORA] thirty thousand or twenty thousand [times] respectively.

6.1.3 Contamination of the *liṅga* by blood, urine, etc.*

100cd If [the *liṅga*] is touched by water mixed with urine, one should recite [AGHORA] 35 000 times (*sārdhāyutatrayam*).

101 If [the *liṅga* is] contaminated with blood, urine, menstrual discharge and semen [one should recite AGHORA] fifty thousand times. If water mixed with those [viz. blood, urine, menstrual discharge or semen] touches [the *liṅga*], [one should recite] a quarter less [of fifty thousand, i.e. 47500].

---

[112] The subject has changed here with surprising abruptness. Is it conceivable that the preceding verses on *pavitra*, which will be treated again later in the text (see verses 175), have been interpolated or accidentally inserted where they do not belong?

6.1.4 Contact between the *liṅga* and excrement, etc.*

102 If excrement touches [the *liṅga*, one should recite AGHORA] one lakh times; a quarter less if water mixed with that [touches it]. One should prescribe purification similarly [viz. with the same number of repetitions] after the falling [of the *liṅga*] into the pit of *nirmālya*.[113]

103ab If [the *liṅga*] falls into a pit of excrement, one should recite [AGHORA] 1,50,000 times.

6.1.5 Touching of the *liṅga* by non-initiates*

103c–04b If brahmins and others who have not been sanctified by the Śiva-initiation touch the *liṅga*,[114] he should recite AGHORA one hundred times, increasing by one hundred [for each step down in *varṇa*] respectively.[115]

6.1.6 Touching of the *liṅga* by actors, fishermen, etc.*

104cd If [the *liṅga*] is touched by an actor, fisherman etc., [one should recite AGHORA] ten thousand times.

6.1.7 When the *liṅga* is touched by crows or looked upon by outcastes*

105–06b If the *liṅga* is touched by a group of crows etc., one should recite [AGHORA] twenty thousand times. If outcastes (*bāṇaiḥ*) such as dog-cookers look at the *liṅga* of Śiva, purity is attained (*viśuddhyati*) by [reciting] AGHORA ten thousand times; but, if it is touched by them, by twice the number of times.

6.1.8 Touching of the *liṅga* by menstruating women, those who have fallen from caste, the impure, etc.*

106c–08a If women during their menstruation, those who have fallen from caste, those who are impure, blacksmiths, or craftsmen, tribespeople, low-caste people, washermen, etc. touch the *liṅga* or the *pīṭha* or a sculpted image (*vyakte*) or [a *liṅga*] that is of both types [viz. partly *vyakta* and partly *avyakta*, namely a *mukhaliṅga*],[116] a great bath (*mahāsnānam*) should be performed and one should recite AGHORA ten thousand times.

---

[113] For the six types of *nirmālya*, see verse 193c–194b.

[114] Note that throughout this passage we are talking of the personal *liṅga* of an individual initiate, and not about a public *liṅga* installed in a temple.

[115] In other words, 1100 for a *kṣatriya*, 1200 for a *vaiśya* and so forth.

6.1.9 Touching of the *liṅga* by initiates of other traditions*

108c–09 If the *liṅga* is touched by initiates into the same [scriptural] tradition [viz. the Siddhānta], then this carries no fault. If, by accident, the *liṅga* is touched by those belonging to the *vāma* or *dakṣiṇa* [scriptural] traditions, then the *mantrin* is purified by ten thousand [repetitions of AGHORA] and by great baths (*mahāsnānaiḥ*), not otherwise.

110 One should perform the great bath with 2000 *palas* of milk, curd, ghee, and so forth[117] and with the same quantity of *palas* of *takkola*, jasmine (*jāti*), *punnāga*, and Bilva-fruits.

111 And in front of Śiva [i.e. in front of the *liṅga*] he should fashion lac (*raktām*) into a large incense stick (*mahāvartim*).[118]

111c–12b *Mahāsnāna* has been explained; *mahāpūjā* is half of that [i.e. is performed in the same way but using half the quantity]. Quarter of a *kuḍupa* is called *pala*.[119]

6.2 Falling and physical damage to the *liṅga**

6.2.1 The falling of the *liṅga* from the hand, etc.*

112c-13b If the *liṅga* falls from the hand or elsewhere[120] by above two finger-breadths, then [purification is achieved] from a thousand repetitions upwards, increased in due sequence by a further thousand for each finger-breadth increased [in the depth of the fall].[121]

---

[116] We are assuming here that the threefold classification of *liṅgas* into *vyakta*, *avyakta* and *vyaktāvyakta* used, e.g., in the *Kiraṇatantra* (53:1) and *Pūrva-Kāmika* (4:269), is followed here.

[117] Perhaps this refers to other products of the cow?

[118] Nirajan KAFLE suggests that this may refer to the twisting together of paper tubes with lumps of lac in them to make a fragrant plait for burning. Alternatively, this might refer to the twisting of red threads, perhaps with fragrant substances, to make a wick to be burnt in *pūjā*.

[119] The *pala* is a measure of weight approximately equivalent to 37.76 grams. See OLIVELLE 2004, Appendix IV, p. 997.

[120] Perhaps this refers to a small vessel, perhaps even an *ādhāra*, in which the *liṅga* is held.

113c–14b If the *liṅga* falls together with the base, then for each span [between thumb and middle finger that it falls] one should recite [AGHORA] ten thousand times; if it falls without the base-plate, then twice of the above increment or reduction [of repetitions] should be made.[122]

114c–16b If the *liṅga* falls by accident the height of a man and is fully broken, there is no expiation at all. This means that if a splinter splits off (*śalākāyā bhede*) [from the *liṅga*], very great demerit is generated (*jāyate*). So, one should never commit any mistakes while handling [the *liṅga*].

116c–17b There is no other [*mantra*] than AGHORA that removes the great sins (*mahāpātakanāśanaḥ*). So, to remove [such] greats sin (*mahāpāpāpanuttaye*) one should recite the AGHORA three times [the above number, i.e. 30000 times].

117c–18b If the *liṅga* is deliberately broken, [the one who broke it] will become degraded.[123] There is then no expiation for that; this is the truth.

6.2.2 Transgression by others with respect to one's own *liṅga**

118c–19b If the transgression is committed on one's own *liṅga* by somebody else, then one should perform twice the reparation [that would have applied] for committing it oneself, in order to achieve purification.

6.2.3 Other damage to one's own *liṅga**

119c–21b If one's own *liṅga* is dropped, destroyed, burnt, stolen or taken away by a rat, kite (*ātāyin*), crow, dog or monkey, one will be purified after reciting one lakh of AGHORA, [and] after installing, according to the rules, another *liṅga*. And the same [rule] applies for the *piṇḍikā*.

---

[121] In other words, presumably if the *liṅga* falls by a distance of three finger-breadths, one should recite the AGHORA 3000 times. But if it falls less then two finger-breadths, there is no expiation required.

[122] If this is what is meant, the Sanskrit is slightly odd, or, at the least, elliptical.

[123] This assumes that the reading *patito* is correct; but it may not be. In the *Somaśambhupaddhati* here (27ab) we have instead *parito*, and this is also the reading of the old Cambridge MS (f.25r). BRUNNER interprets it to mean "completely". The verse would then rather mean: 'If the *liṅag* is deliberately completely smashed, then there is no expiation for that; this is the truth.'

6.2.4 Falling of the *liṅga* into water*

121c–22b But if the *liṅga* falls from one's hand into flowing or stagnant (*sthite*)[124] water, in that case too one should recite [AGHORA] one lakh times and [the *liṅga*] requires re-inauguration (*punaḥsaṃskāram arhati*).

6.2.5 If flames lick the *liṅga**

122cd If the *liṅga* is licked by fire and its beauty is not diminished, [expiation is achieved] by [reciting AGHORA] thirty thousand times.

6.2.6 Abandonment of a spoiled *liṅga**

123–24 If [the *liṅga*] is mutilated, burnt, loses its lustre, is used by outcastes, falls in a terrible hole [or] is stolen by kings or others, then one should abandon the *liṅga*, recite one lakh repetitions of AGHORA, install another *liṅga* and [thereby] one attains purification.

125ab If a firm [*liṅga*] is [simply] uprooted [but remains otherwise undamaged], [one should recite the mantra] one lakh times and install the same [*liṅga* again].

6.2.7 Shaking of the *liṅga**

125c–26b If a movable or immovable *liṅga* is shaken unintentionally, then the wise man should recite the VIDYĀ-mantra[125] one lakh times either over the *pīṭha* or the *piṇḍikā* [where the damage occurred].

6.3 Crossing the shadow of a *liṅga*, preceptor, etc.*

126c–27b If one crosses the shadow of a *liṅga*, or the shadow of the preceptor, or of followers of the religion (*liṅginām*) one should recite AGHORA

---

[124] But perhaps we should correct here, following Appendix 18:14d, to *sthire*?

[125] Given that the *Devyāmata* is the source for this verse, and given that the *Devyāmata* regards itself as part of the *Niśvāsa*-corpus, it is possible that this refers to the 10-syllable VIDYĀ taught in *Guhyasūtra* 16:17–18.

300 times. In the same way, for [crossing the shadow of a] cow or brahmin, [one should recite] [AGHORA] 100 times.

7 Worshipping materials*

7.1 Offences against the rosary*

127cd If one commits an offence against the rosary, purification [can be brought about] by [reciting AGHORA] a quarter the number of times of that [for the purification] of the *liṅga*.

128ab Here I am now going to write the peculiarities which are seen in scripture (*pārameśvare*).[126]

128c–30b If a new thread (*sūtrake*) [of a rosary] breaks, one should repeat [AGHORA] a thousand times; if a worn out thread breaks, one hundred times; also one hundred times if [the rosary] falls from one's hand. One should wash with fragrant water that has been recited over with the GĀYATRĪ one hundred times a rosary that has fallen from the hand. This is held to be the injunction in all cases.

130c–31 If a rosary is touched by a low-caste person, [one should recite] GĀYATRĪ a thousand times. If [the rosary] falls on [one's] feet, one should recite AGHORA a thousand times. If the central bead of the rosary is stepped upon, the *mantrī* should recite AGHORA a thousand times.

7.2 Offences against the bell*

132ab If one commits an offence against the bell, one should recite [AGHORA] one eighth of the number of times prescribed for the *liṅga*.

132c–33b If one touches any of the worshipping materials [or] the pedestal or the like with one's foot, one should recite AGHORA two hundred times; if one does so intentionally, [one should recite it] ten thousand times.

---

[126] This line looks odd here, but we must remember that this is an unacknowledged quotation of the *Somaśambhupaddhati*. We could interpret *pārameśvare* as a reference to the *Pauṣkara*, but note that its prescriptions on the rosary are not all the same: if an old rosary thread breaks, for instance, 800 repetitions of the GĀYATRĪ are enjoined there (Appendix 9:14), whereas in our passage 100 repetitions of AGHORA are recommended.

8 Behaviour near one's Guru*

8.1 Abusing the teacher, the *liṅga*, or others worthy of respect*

133c–34b If one abuses the teacher, the *liṅga*, the *āgama*-s or a Śaiva, one should depart far from that place and recite the SADYOJĀTA-mantra a hundred times.

134c–36 A *dīkṣita* who speaks fiercely to [an *ācārya*] who bestows liberations, who teaches, or who commands obedience (*codake*) will be purified with one lakh, half a lakh and quarter of [a lakh of repetitions of SADYOJĀTA(?)] respectively.[127] [If one] attacks [the above-said persons], one will be purified by [reciting] six times [the above-mentioned penalties]. If blood [is drawn], [he will be purified] by [reciting] twice that [again]. If one attacks [the above persons] with weapons, one will be purified by 100 times [the first stated penalties, viz. respectively for *mokṣada*, *bodhaka* and *codaka* 100 x 100000, 100 x 50000, 100 x 25000]. Upon ascertaining [the circumstances] in other cases (*anyatra*) one should fix [appropriate penalties]. Then, [the miscreants], according to their capacity, should perform some [observance] such as *kṛcchra* or *cāndrāyaṇa*.

137 After [the above-said] *vrata*, he should receive *dīkṣā* again, depending on [the *maṇḍala* of] five lotuses.[128] Then he should give away all his property to the teacher. In that way (*tadā*) men may be purified [in such circumstances].

138 Even if one strikes a person who abuses Śiva, the *śivamantra* or a *śaivācārya*, one will not deviate from the [post-initiatory] rules [of the religion].

139ab It is not a fault if one strikes at someone who damages the God, the fire or the guru.

139c–40 One who strikes himself (*ātmaghātī*), one who strikes the guru (*gurughātī*), one who fights with another (*ghātī caiva parasparam*), if, by accident, he causes damage, should seek expiation. The guru, O beloved, should prescribe him a recitation of one lakh repetitions of the VIDYĀ-mantra.[129]

---

[127] The *Mṛgendra* distinguishes three types of *ācārya* in *kriyāpāda* 2:19. In his *Mṛgendravṛtti*, Nārāyaṇakaṇṭha explains them as follows: *codakāḥ pravartayitāraḥ, bodhakā vyākhyātāraḥ, pare tv anugrahakṛtaḥ*.

[128] Such a *maṇḍala* is taught in the *Bṛhatkālottara* as quoted in the *Jñānaratnāvalī*. GOML MS R 14898, p. 217.

141ab After pleasing the guru with great effort [one] has to undergo a re-initiation (*punaḥsaṃskāram*).

141c–42b Where the guru is blamed or defamed, one should close one's ears or go elsewhere from that place.

142c–44b In the case of a guru, [or] *sādhaka* or other initiate (*sādhakādike*) who is following a Śaiva observance (*śivavratadhare*), if their blood is drawn, then [the perpetrator] is purified by reciting the [VIDYĀ-mantra] one lakh times. If they are beaten with a stick or otherwise [assaulted], if blood is not seen, the [guilty] *mantrin* will be purified with half of the above, [viz. 50,000 repetitions, and] he should [also] beg pardon by worshipping their feet.

144cd If one threatens the guru [or the like], one should perform a *mahāsnāna*, and so forth, [to purify oneself].[130]

8.2 Yawning, etc. near the guru*

145 One should yawn, spit and so forth (*jṛmbhaniṣṭhīvakādīni*)[131] away from the guru always. If one does otherwise out of error, one should recite VĀMADEVA 100 times.

8.3 Engaging one's guru to perform expiatory rituals, etc.*

146a–47b If one engages one's guru in the expiatory rituals or in daily rituals,[132] one should undergo expiation (*prāyaścitta*) for that with one lakh [repetitions] of the DAKṢIṆA [AGHORA]. So one should take every care not to involve one's guru [in such above-said activities].

---

[129] See the note on verse 126b above.

[130] Neither of the instances of *ādi* is clear here. Note that the text of the *Jñānaratnāvalī* on p. 217 of the GOML MS is parallel with our text up to and including this half-verse. Thereafter, it gives a description of a *mahāsnāna* and of other rites. Such a description would have been useful in our text too. Perhaps Trilocanaśiva was copying from the *Jñānaratnāvalī* here, but chose to stop doing so at this point, with the unfortunate result that his text is less comprehensible.

[131] This is almost certainly not the right reading. We judge that the source text here (Appendix 9:5) had *jṛmbhākṣutṣṭhīvakāsādīn*, and it is conceivable that Trilocanaśiva had this; but it seems at least possible that Trilocanaśiva had some other variant, which we cannot now be sure of on the basis of the transmitted readings.

[132] See verse 171 below.

8.4 Commanding the brother or the son of one's teacher*

147c–48b If one commands the brother of one's teacher or especially the son of the teacher, one will be purified with [the recitation of the AGHORA mantra] twenty-five thousand times.

8.5 Mounting the bed, seat, etc. of the guru*

148c–49 If one mounts the bed, seat, vehicle, sandals, shoes of his teacher unintentionally, one will be purified by repeating [the AGHORA] one thousand times. If he intentionally mounts [the above], then he, [being] a wise man, should recite six times [the above].

8.6 Touching the ornaments, clothes, etc. of the guru with one's feet*

150–51 One should not touch the teacher's bodily ornaments, clothes and parasol with one's feet; if one touches [these or] the sandals, shoes, bed and seat with one's feet unintentionally, one should recite AGHORA 200 times while holding them to one's head. [If one does so] intentionally, one should recite six times [the above].

152 By worshipping the feet of the guru one may obtain the fruit of [donating] a thousand cows. If one practises competitiveness for oneself, one should recite [the AGHORA] five hundred times.

8.7 Breaking the command of the guru*

153 If one intentionally does not follow the instruction of the guru, one should recite AGHORA ten thousand [times]; if unintentionally, [one should recite] one thousand times and sleep in the vicinity of the guru.

154ab If one covets the wealth of the guru, one should recite the ŚIVA-mantra 100 times.

8.8 Improper behaviour in the presence of the guru*

154c–55 If he ascends the seat, bed or vehicle in front of his guru unintentionally, he should recite AGHORA 100 times. If intentionally, he is purified by reciting AGHORA six times [the above number of times].

156 In case of picking faults or invidious talk, or if one fabricates falsehood in the company of elders and other such [venerable persons], or of others, he should recite [AGHORA] 100 times.

157–59b If he disputes angrily with his guru, he will be purified by reciting AGHORA 1008 times. Afterwards, he should worship him specially and ask for his pardon. Those who, out of delusion, refuse to bow before hierarchical superiors, may attain purification, O beloved! by reciting [AGHORA] one lakh times after [they feel] remorse.

159c–60b If the *mantrī* contradicts either the guru or Śiva unintentionally, he will be purified certainly by [reciting] the GĀYATRĪ 1008 times.

160cd If one blames or contradicts the guru, one should recite the TATPURUṢA 100 times standing in water.

161–62b One should regard the *ācārya* as Śiva: if one blames him, one [should] recite TATPURUṢA 100 times. If a fool causes distress to his guru by bad gossip, he should fast for three days [and] recite theBRAHMA-mantras 300 times.

162c–63b If someone reviles a self-possessed *samayin*, or especially another *putraka*, he will be purified by [reciting] half [of the above].

8.9 Bad behaviour towards the guru*

163c–64b If an initiate speaks ill of the guru's son or guru's wife, he will be purified by reciting ĪŚĀNA 100 times.

164c–65b If one excretes or urinates in a part of the house of the guru, O beloved, as for that person, he (*so'pi*) should recite the MŪLA-mantra 10,000 times and he will become purified.

165c–66 If a *mantrī* takes a bath or eats, jokes or is arrogant in the presence of his guru, God, fire or elderly persons, he should recite ten times the five BRAHMA-mantras.[133] If, however, [he] blabbers, he should recite the TATPURUṢA [ten times].

167–68 If some one destroys the guru's status, violates his customs, contradicts his own scriptures and maintains un-discipline as discipline,[134] if he should abandon (*tyaktvā... cet*) those who are opposed to good conduct (*ācāraviruddhān*), but searches for expiation, then knowers of the scriptures should prescribe for him the recitation of the TATPURUṢA ten lakh times.

---

[133] For this sense of *pavitraka*, see *Tāntrikābhidhānakośa III*, s.v. *pavitra*.

[134] The interpretation of these tricky expressions is tentative.

169 In the case of one who desires his guru's wealth, if damage is caused [to the guru?, to the wealth?], in that case he should recite [the TATPURUṢA mantra] one lakh times; if [the guru] is devoid of wisdom,[135] half of the above.

170 The guru should be worshipped with devotion; one should not employ him in work. If one employs him out of error, one should recite AGHORA one thousand times.

171–72b Gurus should be appointed for *śānti* [rituals] and the like,[136] and particularly for installation. One's own guru should not be appointed for *pūjā*, *japa* etc. For that *sādhakas* may be appointed; in their absence *putrakas* [should be appointed].

172c–73 Those who desire [to reach the state of being] Śiva should treat the guru as Śiva. [All four classes of initiate] beginning with the *deśika* [are to be considered as] relatives (*jñātayaḥ*):[137] *sādhakas* are [also] said to be like [Śiva]; *putrakas* are held to be like brothers and *samayins* like friends.

8.10 Duties of the guru and his family*

174 One who commands his guru, or the guru's brother or especially his sons will be purified by reciting a quarter of a lakh [of repetitions of AGHORA]. [138]

175–77b *Dīkṣā* and *pavitrotsava* should be performed only by them [viz. the guru's family]. If one chooses [as performer] someone other than the son of the guru, if he is suitable, then his initiation [ritual] becomes fruitless; [also] he descends [to the hells] for an aeon (*mahākalpam*). A *dīkṣā* destroys a *dīkṣā* and any previous *dīkṣā* [into another system also] perishes. A relatively exoteric [initiation] (*sāmānyā*) [is destroyed] by one that is [more] esoteric (*viśeṣayā*); and the guru too [is] in the same way [destroyed].[139]

---

[135] This seems a surprising teaching. Or should we understand as *prajñāhīne* to mean 'unintentionally commits'?

[136] In other words, though gurus should generally not be set to work by others, they may be employed for beneficial public rites (*śānti*, *puṣṭi*, etc.) and for installations of temples, images, etc.

[137] *Ex conj.*

[138] We return briefly here to the theme of verses 146–148 above.

177cd If one initiates someone who has already reached true liberation (*sunirvāṇam*), then both [initiate and initiating priest] go to hell.

178ab † In the *Bhārgava*[140] …†

178c–79 If someone initiates out of delusion without knowing the truth of the teachings and the collection of verities of scripture, that guru goes to hell. If [he] wishes purification (*śodhanam*),[141] he should recite AGHORA five lakh times.

180ab If a guru favours an unsuitable person, he should himself perform a *dīkṣā* of himself.[142]

180c–81b If a guru performs installation or initiation out of compulsion (*nirbandhāt*)[143] for *kṣatriyas* and the others [of the lower *varṇas*], he should recite AGHORA ten thousand times after purifying himself.

9 Behaviour towards religious objects

9.1 Care and use of books

181c–83b If a book falls from one's hand, or is put down carelessly in an unsuitable place (*yatra kutracit*), or if the thread [that binds it] falls on the ground, or if one reads [the book while keeping it] on the floor or keeping it on a seat, bed or on the roof (*paṭale*)[144] of the house, one should recite AGHORA five hundred times; if [he does so] intentionally, [he should recite] twice the above.

---

[139] Can this really be what is meant? Perhaps we should rather understand: "For this is what the guru [teaches]". Note that the testimonium in the *Pratiṣṭhālakṣaṇasāra-samuccaya* here (for which see the apparatus) implies that a unit of sense finishes here, and that we should not attempt to construe this with verse 177cd below.

[140] We guess that this may be a reference to a text. Cf., for instance, the quotation ascribed to the *Bhārgava* in Aghoraśiva's *Mṛgendravṛttidīpikā* ad 1:1 (p. 11), in which the subject is also the importance of not transgressing rules.

[141] *Ex conj.*

[142] Cf. Appendix 25:1–3.

[143] In the *Vāthula* (Appendix 44:95) a version of this verse occurs without the word *nirbandhāt*. Could this mean then that the *Vāthula* did not approve of Śaivas performing installations for members of lower *varṇas* at all? Or could it mean that it approved, but nevertheless prescribed a reparatory rite?

[144] This interpretation is uncertain.

183c–84b If one discloses a scripture, [another sort of] authoritative text, or a mantra out of affection or greed, one should recite that [viz. AGHORA] a thousand times for purifying himself.

184c–85b If one performs peace-giving and prosperity rituals [for particular individuals rather than for all creatures] because of quarrels or partiality, then purity will be attained by [reciting] AGHORA three hundred times, not otherwise.

185cd If one reads the scriptures on a day on which study is forbidden (*anadhyāye*),[145] one should recite [AGHORA] 1008 times.

186 One should avoid [using the mantras of] Gāruḍa [works or of] *Bhūtatantras* out of attachment or greed. If, in error, one uses them, one will be purified by [the recitation of] AGHORA a hundred times.

187ab If one decries the practices of the tantras, one should recite AGHORA 108 times.

187cd †One should recite [AGHORA] a thousand times, O goddess, [if] one steals a scripture†.[146]

9.2 Selling such items as the *śivaliṅga*

188–89 If one sells an idol, a *liṅga*, or scriptures, one becomes [as it were] the killer of a brahmin, the killer of one's teacher, killer of one's mother and of one's father as well. If one unknowingly sells [one of these], one will be purified by the recitation of AGHORA one lakh times. If intentionally, three times that [i.e. three lakhs].

9.3 When a religious book becomes worn out*

190 When a work of one's own religion is partly worn out, that book should be drenched in ghee and oblated into the fire-pit.[147] After oblating, one should recite AGHORA one hundred times.

---

[145] The full moon and the new moon day, the fourteenth and the eighth day of the fortnight are to be avoided for Vedic learning. According to *Manusmṛti* 4:114:

> *amāvāsyā guruṃ hanti śiṣyaṃ hanti caturdaśī*
> *brahmāṣṭakāpaurṇamāsyau tasmāttāḥ parivarjayet*

[146] This could refer to resorting to trickery in order to receive a teaching, or it could refer to stealing a manuscript copy of a scripture. Cf. 493ab. Cf. also the Cambodian inscription K. 359, the damaged last verse of which begins with *itas tu harttā durbuddhir yya ekam api pustakam* ... (BARTH 1885, p. 30).

[147] The parallels (Appendix 18:57c–58b and 32:16c–17b) suggest that this is a secondary rearrangement of a sentence that began *jīrṇāgamam* or *śīrṇāgamam*. Could such an ex-

9.4 If one touches the guru, god or Śaiva scripture with one's foot*

191–92b If someone unintentionally touches with his foot the guru, the god, or a [manuscript of a] Śaiva scripture, he should recite AGHORA twenty thousand times; if intentionally, he should recite six times [the above]. If one does so unintentionally, [the fault] can [alternatively] be expiated with 10,000 [repetitions of AGHORA, but] together with oblations, a pot [over which one recites] and fasting.

10 *Nirmālya**

192c–93b If one transgresses the command of the Lord, the guru or Caṇḍa, one lakh [of recitation] is prescribed. If one consumes substances acquired for them, [one should recite] three quarters [of the above number].

10.1 What has been offered to god

193c–95 There are held to be six types of divine property (*nirmālyam*): 1. divine property (*devasvam*), 2. divine materials (*devatādravyam*), 3. that which has been prepared to be offered to the deity (*naivedyam*), 4. eatables offered to the deity (*niveditam*), 5. what has been offered to Caṇḍeśa (*caṇḍadravyam*), and 6. what has been thrown away [after having been offered to the deity] (*nirmālya*).[148] One should understand that provinces, districts, villages and so forth, female slaves, grain, cross-roads are called god's property (*devasvam*). For one who steals these one should prescribe the *taptakṛcchra*.[149] This is taught to remove demerit in the case of [theft] of *devasva*.

196–97 Garments, ornaments, metals, gems, jewels are taught to be god's moveable goods (*devadravya*). If they are stolen deliberately, [the thief] should recite AGHORA two lakh times; if unintentionally, one lakh. Also (*tadvat*) one should give his own goods (*svam*) that are

---

pression mean "one whose transmission is muddled"?

[148] This definition in recurs in the *Sakalāgamasārasaṃgraha*, IFP, Transcript No. 351, p. 166.

[149] For this reparatory rite, see verse 780 below.

four or five times [the value of the stolen goods] and he will [then] be purified.

198–99 If one eats non-chewable and chewable food,[150] beverages and the like which have been prepared for God [viz. *naivedya*], one should recite AGHORA ten thousand times, and then one will be purified by offering the same amount to Śiva. [Already] offered food is called *nivedita*. If one eats that (*tat*), one should recite the five BRAHMA-mantras two and a half thousand times.

200 *Caṇḍadravya* is that which has been offered to him [viz. to Caṇḍeśa]. If one eats [it], one should recite AGHORA twenty-five thousand times. That which has been thrown outside [after having been offered to God] is *nirmālya*.

201 One should not smell [the *nirmālya*], nor touch it, nor step over it, nor eat it, nor give or sell it, nor disrespect it in any way.

202–03 If one should give away [the *nirmālya*], one becomes a flesh-eater [in one's next birth]; if one should eat it, one becomes a man of lowest origin (*mātaṅgaḥ*); if one should step over it, one loses success (*siddhihāniḥ*); if one should smell it, one becomes a wolf; if one burns [the *nirmālya*] inappropriately, one becomes a *caṇḍāla*, if one sells it, one becomes a wild mountaineer (*śabaraḥ*); by touching *nirmālya*, one becomes a woman; there is no doubt.

204 If one eats *nirmālya* unknowingly, one should recite the whole SAṂHITĀ[-mantra] one lakh times; if knowingly, one may be purified only by initiation [again].

205–06b If someone who is skilled in Śiva-sacrifices eats *nirmālya* during times of trouble or transgresses the eternal command of the Lord, he, being a strict follower of his observances, should perform his own [re-]initiation according to rule.[151]

---

[150] Five types of eatables are mentioned in the *Mṛgendrapaddhatiṭīkā* while discussing the face in which the offerings are to be made to Sadāśiva. The passage in question has been quoted from the *Sarvajñānottara* thus (IFP, T. 1021, p. 141):

> *bhakṣyabhojyānnapānādi lehyaṃ śoṣyam anekaśaḥ*
> *ūrdhvavaktraṃ tu dātavyaṃ yat kiñcid vidhicoditam*

Madhusūdanasarasvati in his commentary on the *Bhagavadgītā* (ad 15:14.), explains about the four types of food eaten by living beings as follows: ... *prāṇibhir bhuktam annaṃ caturvidhaṃ bhakṣyaṃ bhojyaṃ lehyaṃ coṣyaṃ ceti. tatra yad dantair avakhaṇḍyāvakhaṇḍya bhakṣyate apūpādi tad bhakṣyaṃ, carvyam iti cocyate. yat tu kevalaṃ jihvayā viloḍya nigīryate sūpaudanādi tad bhojyam. yat tu jihvāyāṃ nikṣipya rasāsvādena nigīryate kiṃcid dravībhūtaguḍarasālāśikhariṇyādi tal lehyam. yat tu dantair niṣpīḍya rasāṃśaṃ nigīryāvaśiṣṭaṃ tyajyate yathekṣudaṇḍādi tac coṣyam iti bhedaḥ.*

206cd If one steps over *nirmālya*, one should recite AGHORA ten thousand times.

207ab If one steps over the spout [that carries away] what has been offered to Śiva (*śivanirmālyapraṇālasya*),[152] one should recite it ten thousand times.

207cd If one should give [*nirmālya*] away unknowingly, then one should recite AGHORA ten thousand times.

208 If the *nirmālya* is disrespected and eaten by crows, dogs, etc., the *mantrin* will be purified by reciting AGHORA a thousand times.

209ab [The crime of] touching is equal to that of stepping over [the *nirmālya*]; eating and selling are equal [too].

209cd Smelling and eating are equal to the fault of neglecting.

210ab If one is confused as to something being *nirmālya* and eats it, one should recite the BRAHMA-mantras three hundred times.

210cd–11b If one touches, steps over or eats something that has been touched by *nirmālya* or by the person who has eaten that (*tadbhujā*), one should [perform] three quarters of the above-stated [penalties for touching, stepping over and eating *nirmālya*].

211c–12b Where the *liṅga* has been established by a sage and in other temples (*siddhaliṅgādidhāmasu*)[153] if any portion of sandal paste or the like by chance sticks [to the hand or the foot] out of error,[154] [one should recite] a quarter of what is taught [in the immediately preceding verse] in the case of *nirmālya*.

---

[151] The unusual expiation of *ātmadīkṣā* is prescribed for this and two other transgressions in appendix 25:1–3.

[152] Note that this half-line suggests a temple context, but perhaps not specifically a South Indian one, for it is paralleled in Hṛdayaśiva's text. See Appendix 40:2cd.

[153] The phrase may effectively be equivalent in sense to 'public temples'. Note on *siddhaliṅgādidhāmasu*, see *Pūrva-Kāmika*, 52:35c–36b:

svāyaṃbhuvaṃ bāṇaliṅgaṃ daivikaṃ cārṣakaṃ tv iti
gāṇavaṃ mānuṣaṃ liṅgaṃ ṣaṭprakāraṃ prakīrtitam

[154] BRUNNER understands this verse to refer to things accidentally introduced into the sanctuary, rather than, as seems to us logical, to things accidentally taken out of it.

212c–13b During the time of worship the smell of cooked rice or of incense or the like, the lustre of a lamp and the touch of canopies and garlands, create no fault at all.

213c–14b Whatever remains on the pedestal (*piṇḍikāstham*) even after the god has been invited to depart does not become *nirmālya*; one should know that whatever remains on a ritual stand[155] is also [not *nirmālya*]: touching those things creates no fault.

214c–17b a If [the following are] touched by *nirmālya*, one should abandon [them]: saleable objects, medicine, curds, water, sugar, asafoetida, cumin-seed, salt, etc. camphor, pickles(?) etc. (*kaṭukādyam*), rice, ground sandal [paste], [sacred] ashes and vessels made of bamboo or earthenware. Grains etc. [if touched] become pure by sprinkling [water over them]. In such a way one should understand [what has to be done] in the case of other [things], having determined the type of materials [affected].

217c–18 A *saṃyogin* is purified by half of that which was taught for those who consume offerings made to the God, to Caṇḍa, or the guru; a *saṅkarin* by half of that [again]; a *pratisaṅkarin*(?) after reciting a half [again of that and] after fasting.[156]

10.2 What is not a *nirmālya**

219 In the case of a *liṅga* which has just been installed, whether mobile or stable, what comes from it [by way of offerings] up to the rituals of the fourth day is not [treated as] *nirmālya*.[157]

220–21 In the case of *liṅgas* made of gems, gold, etc., of images in procession, in the case of commentaries,[158] in the case of a [*liṅga* which is] mobile, of a picture, or when in the middle of a river or lake, or in the case of [worship of] the guru, fire, a throne and of manuscripts, or of *gaṇas*, serpents, ascetics, Mother [goddesses], *yakṣas*, and of the Goddess, there is no *nirmālya* [produced], as [there would] in the case of [regular worship of] Śiva.

---

[155] BRUNNER (1998:100, fn. 177) says that a *yantrikā* is a stool or tripod for the presentation of various offerings.

[156] It is not clear to us what this means because we do not understand what is meant by *saṃyogin*, *saṅkarin* and *pratisaṅkarin*. For the latter expression, we find no parallel other than in our Appendix. We feel that the text may nevertheless be correctly transmitted, for cf. Appendix 17:136 and 33:2–3. We assume that *pratisaṅkariṇaḥ* is intended as an *aiśa* nominative.

[157] For *caturthīkarman*, see *Tāntrikābhidhānakośa II* ad loc.

[158] This phrase is somewhat mysterious. According to BRUNNER (1968:284, fn. 10), the commentary of Trilocanaśiva on the *Somaśambhupaddhati* takes *vyākhyāsu* as an (irregular) adjective to *pratimāsu*, and therefore understands 'in the case of images which serve as the basis for exegesis'. But is this really what is intended?

11 Consuming food*

11.1 Consuming food without first offering it to God*

222–23b If someone, by mistake, consumes something, however small, without having offered it to God or to his guru, he should recite the ŚIVA [-mantra] 108 times. By offering [something of] all cooked food, [which should always be] without meat, to those two, he is then pure.

11.2 People to be avoided when eating in a single row*

223c–25b One should always avoid eating in a single row with persons belonging to different castes. If a brahmin eats unknowingly along with *kṣatriyas*, *vaiśyas* and *śūdras*, if he realises, he should stop in the middle [of the meal] and then, after sipping (*ācāntaḥ*), he should recite AGHORA 10, 20 and 30 times respectively.

225c–26b If he realises at the end of the meal, he should recite 100, 200 and 300 [times] respectively. If [a brahmin] partakes of a meal in a row with people of unknown caste, he should recite [AGHORA] 300 times.

226c–27b Similarly [if one eats] with other, unclassifiable (*ajñeyaiḥ*) persons born of marriages in which the mother is of inferior caste (*anulomajaiḥ*), who are not people with whom one should eat together (*apāṅkteyaiḥ*), then purification [is obtained by reciting the same number of repetitions] as was taught for [eating with persons of] the caste of the mother; this is doubled [if one eats with such persons if they are] not initiates.

227c–28 If, among those eating in one row, somebody in the middle [of eating] sips water (*ācamet*),[159] [then all] those sitting in the row should not [continue to] eat without [first] making an intervening [marker] with water.

---

[159] The idea appears to be that the person stops eating, gets up and rinses out his mouth. In South India today, that person is then excluding from the *paṅkti* by the remaining diners marking him off with channels of water.

If they should [continue to] eat [without making such an intervening marker], they should recite AGHORA thousand times.

11.3 Eating on the leaves of *vibhītaka*, *indu*, etc.*

229–30b If one eats [unintentionally] off the leaves of Terminalia Bellerica (*vibhītaka*), Methonica Superba (*indu*), the marking-nut plant Semecarpus Anacaedium (*bhallāta*), the *aśvattha*, the banyan, the water-lily, the castor-oil plant (*eraṇḍa*), the rose-apple tree, Calotropis Gigantea (*arka*), Pandanus Fascicularis (*ketakī*) and Butea Frondosa (*kiṃśuka*), one should recite [the MŪLA-mantra] 100 times. If intentionally, one should recite the MŪLA-mantra 1000 times.

230cd If a person who has not washed his hands and mouth after eating takes hold of [a vessel of] ghee, then he should recite AGHORA 100 times.[160]

11.4 Contaminated food*

11.4.1 Eating food which has been touched by dogs, hogs, goats, etc.*

231–32b If one should eat food which has been touched by dogs, excrement[-eating] hogs (*viḍvarāha*), goats and the like, by cats, monkeys, and cockerels, [or] by owls, vultures, crows and the like, one will be purified by reciting the SAṂHITĀ[-mantra][161] 100 times and [by consuming] the five products of the cow (*pañcagavyena*).

232cd [When] a small portion of food has been licked by dogs or crows, it should be abandoned by the *deśika*.

233 If more than one *āḍhaka* has been licked, he should not abandon [the food]; [but] after removing a mouthful [of rice, the size of a peacock's egg from] that, [the remaining food] will become pure by sprinkling [water] uttering the VĀMADEVA mantra.

---

[160] This unit puzzled us. We also considered adopting the reading *ucchiṣṭe*, emending *ājyam* to *tyajya* or to *tyājyaṃ*) and interpreting as follows: 'If someone takes hold of food that has been abandoned by someone else, then he should abandon it and recite AGHORA 100 times.'

[161] For this expression, see footnote of verse 39 above.

11.4.2 Eating food contaminated by liquor, faeces, etc.*

234–36 If unintentionally one should eat cooked rice or the like [which has been] touched by liquor; [food] touched by faeces, urine, or semen; polluted by flies or jackals; touched by the remaindered [food] of *śūdras* etc., or touched by outcastes, [or] having eaten naturally spoiled food, or food spoiled by preparation or handling, one should take a bath and consume the five products of the cow while observing a fast, [and] at each *sandhyā* he should concentratedly recite AGHORA 1000 times.

237–38 [In the case of a *kṣatriya*,] he should eat [only] at night for three days and take a bath three times, concentrating on meditation, worshipping the Lord, and he should oblate 1000 times on the fourth day. And he should fast at night [on the fourth day?] and consume the five products of the cow for purification. One should enjoin purification in this manner for a Kṣatriya who is concentrated on meditation.

239 In the case of a *vaiśya*, he should enjoin bathing at the three times [of the *sandhyās*]; in the case of a *śūdra*, once. [The above apply if the fault was committed] unintentionally; if intentionally, [the expiation] is declared to be double for all [castes].

11.4.3 Eating leeks, bottle-gourd, garlic, etc.*

240–41b If one eats leeks (*gṛñjanā*), bottle-gourd, garlic, onion, mushroom and eatables produced from impure places and meat,[162] he should stay for three days without eating. If one eats a vegetable containing thorns? (*hrasvaśūladharam*),[163] one should recite the ŚIVA-mantra 100 times.

Alternatively—

241c–42 If an initiate eats garlic or onion, [or] not to be eaten [roots] such as small red onions,[164] or mushrooms produced from the earth, he should recite ĪŚĀNA 100 times; he will be released from [the negative consequences of] that crime.

243 If someone eats the Cannabis flower (*śāṇapuṣpam*), resin of the silk-cotton tree (*śālmalam*), curds churned by hand or [juice] produced from flowers (*prasūnaprabhavam*),[165] one should not eat [food] for a day and night.

---

[162] It is perhaps conceivable that the text instead means 'meat from an impure source' or 'meat that does not come from a sacrificial animal'.

[163] Or should this mean 'a short-horned [animal]'?

[164] Or should this be 'leeks'?

11.4.4 Types of milk and the like that should be avoided*

244–45 All [these] things that have turned sour are to be avoided: the milk of a cow which has given birth within the last ten days, of a camel, of an animal with uncloven hooves (*aikaśapham*), of a sheep, milk of a cow which has just taken the bull (*sandhinī*), the milk of a cow which has no calf, [milk] of all wild animals except buffalo and milk of a woman.[166]

246ab If one eats [the above-said products] intentionally, one should fast for three nights; [if] unintentionally, for a day.

246c–47b If one eats forbidden food out of hunger or weakness, one will be released from the fault by reciting VĀMADEVA 500 times.[167]

247cd Among fermented products, one may eat curds or products of curds.

11.4.5 Eating fish, etc.*

248–49b If one eats any variety of fish or meat unintentionally, [one obtains] purification from [reciting] the SADYOJĀTA-mantra ten thousand times, but from *taptakṛcchra* if [one has eaten them] intentionally. Also [the same penalty applies if he eats] fish, *kaṇṭaka*,[168] shell-fish,[169] water-snails,[170] cowries.

---

[165] Perhaps this refers to alcohol produced from *madhūka* blossoms?

[166] Cf. *Yājñavalkyasmṛti* 1:170:

> *saṃdhinyanirdaśāvatsāgopayaḥ parivarjayet*
> *auṣṭram aikaśapham straiṇam āraṇyakam athāvikam.*

[167] Note that °*śatān*, wrong for °*śatāni*, is confirmed by the parallel.

[168] We are not sure what this is. Perhaps a stinging sort of shell-fish? Note that BRUNNER reads *karkaṭaka* and records that Trilocanaśiva's commentary glosses *karkaṭa* with *kulīra*, thus indicating that he understood 'crab' here. Perhaps *matsyakaṇṭaka* should be taken as one thing.

[169] Or perhaps we should understand 'mussels' or 'oysters'.

[170] *Nakha* may stand for *śaṅkhanakha* (cf. *Amarakośa* 1:10:23cd), which may refer to a water-snail.

11.4.6 Drinking water from a new well*

249c–50b If the *mantrī* drinks water from a well which has been dug within the last ten days (*navodakam*),[171] he should drink the five products of the cow (*pañcagavya*) with fasting. And if [the *mantrī*] drinks [water from a well which has been dug within ten days] mixed with worms, insects, etc., he will be purified by [reciting] the VĀMADEVA mantra.

11.4.7 Eating polluted food*

250c–51b Abandoning a small portion of food which has been polluted by flies, hair or insects, one should touch (sacred) ashes, sprinkle over [the remaining food and] the rest of the food will not be polluting.

251c–52b If one unintentionally drinks water which is left over after already having been sipped [by someone else], one should fast for a night, and one then becomes pure [after] consuming the five products of the cow.

252c–53b If one eats food which has been polluted by water that falls while being drunk, one will be purified by reciting AGHORA a thousand times and by consuming the five products of the cow (*pañcagavya*).

253c–54b If he is watched while eating by a *rajasvalā*, a wise man should abandon the rest [of the food], then, after bathing with ash, he should recite the ŚIVA-mantra a hundred times.

254c–55b If he sees an outcaste (*caṇḍāla*), a man of low origin (*bāṇa*), a washerman (*rajaka*), a blacksmith (*karmāra*) or a dog (*śvan*) etc., he should take a bath and recite the PĀŚUPATĀSTRA-mantra one hundred and eight times.

255c–56b If one happens to eat after seeing [the above], one should fast for three days, consume the five products of the cow and recite AGHORA ten thousand times.

---

[171] In Trilocanaśiva's commentary on the *Somaśambhupaddhati*, he quotes a verse which, by implication, defines *navodaka* as water from a well which has been dug within the last ten days: *navāmbu nūtanakūpād udbhūte daśarātrād arvākkālikam* (GOML M 14735, p. 112).

11.5 Restrictions while eating food*

11.5.1 Bodily emissions while eating*

256c–57 If, while he is eating, something happens to flow from the anus (*gudasrāve*) or if, before he has washed after eating (*ucchiṣṭasya*) and there is flux from his [sexual] organ (*indriyasrutau*), he should first evacuate [impurities] (*śaucam*), then having sipped (*ācāntaḥ*) he should wash (*snānam*), and then sip again. Then by reciting AGHORA 1000 times with fasting he will be purified.

258 If one drinks water, eats or urinates without first having performed *ācamana* [sipping water], one will be purified by reciting AGHORA 1000 times, without [eating] food [and then] by consuming the five products of the cow.

11.5.2 If one drinks or eats without a sacred thread*

259 If one drinks or eats without [wearing] the sacred thread (*yajñopavītena*), one will be purified by [consuming] the five products of the cow, remaining [otherwise] without food, and by reciting AGHORA [1000 times].

11.5.3 Eating from the hand of a menstruating woman or one who has given birth*

260 If one eats from the hand of a menstruating woman (*udakyā*), one should undergo the *cāndrāyaṇa* fast; if one unintentionally (*amatyā*) eats what has been [thus] touched, then for three nights one should undergo the *prājāpatya* fast.

261 If one eats food [which has been] looked at by a woman who has given birth (*sūtikā*); or polluted by the touch of dog unknowingly (*apratyayena*), one will be purified by fasting [for a day].

262 If one unintentionally eats food which has remained close to a menstruating woman, one becomes purified by fasting [for a day]; [if one does so] intentionally, then one is purified [by fasting for] three days.

263 If one eats either rice or [any] eatables which have been touched by her [viz. a menstruating woman], one should [recite AGHORA] a hundred times, and one will be purified by [undergoing] the *prājāpatya* fast. [If one does so] unknowingly, there should be [a fast for] three days.

264 If one unknowingly eats food that has been touched by a menstruating woman, [or] sold food (*saṃghuṣṭam annam*),[172] one should fast for three days; [if one does so] knowingly, one should undergo the *kṛcchra* fast.

265 If someone eats from the hand of a menstruating woman, or eats along with her, [then he should fast] for three nights, or four times that [i.e. twelve days of fasting?] if he eats food that she has partly eaten and left. Or in the case of potables (*pānīye*), half of the half [i.e. three days] of fasting.

11.5.4 Looking at a menstruating woman while eating*

266 If one unintentionally eats [food] after seeing a menstruating woman, one should make an effort to vomit that food and then drink *kuśa*[-purified] water.

267ab If one [does so] knowingly, one should fast for three days, if [one eats] in her proximity (*abhyāse*), it becomes twice [i.e. six days].

11.5.5 Eating from vessels of those of the lowest castes or of menstruating women*

267c–68b If one eats from the vessel of persons of the lowest castes or [from] the vessel of a menstruating woman, one should consume cow's urine and barley and one becomes pure in ten nights.

268cd If one eats from the eating plate of a menstruating woman, one should undergo the *kṛcchra* fast.

269 If one eats food which is not to be chewed (*abhakṣya*) or eaten (*abhojya*)[173] or drunk (*apeya*), then one should vomit it; one will be subject to reparation as above [viz. he will have to perform a *kṛcchra*].

270 If it cannot be vomited, or if it has been digested, one should immediately evacuate it [through the bowels] or purify [oneself] by other purificatory means.

---

[172] Cf. *Yājñavalkyasmṛti* 1:168:

udakyā spṛṣṭa saṃghuṣṭam paryāyānnam ca varjayet
goghrātam śakuna ucchiṣṭam padā spṛṣṭam ca kāmatah.

[173] For *bhakṣya*, *bhojya* etc., see verse 198 above.

11.5.6 Eating after touching something untouchable*

271 If a householder or a person engaged in a religious observance touches something untouchable and then eats, he should recite the SAṂHITĀ-mantras for three nights. If [he does so] intentionally, he should recite [the same] for six nights.

272 If one is touched by a menstruating woman or by other persons in a condition of impurity, or if one is touched by some other persons who have been so touched, and if one [then] without bathing eats, then one should recite the SAṂHITĀ-mantras for three nights.

273ab If one touches someone who has committed one of the five grave sins (*mahāpātakinam*) and eats, one should perform the *kṛcchra* fast.

273c–74b If one eats without taking a bath after touching the eating plate, the vessels, the bed or impurities of a menstruating woman, one will be purified by fasting [for a day].

274c–76b If one touches a menstruating woman or touches her clothes, one will be purified after three days [of fasting]. If one eats curds, ghee, milk, water, or butter which has been touched by a menstruating woman, one should vomit it to the extent that is possible, [then] take a bath and fast. After fasting for one night, one becomes pure by consuming the five products of the cow.

276c–77b If one eats food which has been looked at by a menstruating woman or a woman subject to the impurity following childbirth, one should vomit. And if [he does so] unintentionally (*aprayataḥ*), he becomes pure [just] by fasting [for a day].

277cd If a householder (*gṛhī*) eats without having taken a bath, he should give a *piṇḍa* to his ancestors (*pituḥ*) for purification.[174]

278 If one unintentionally touches a person who is in a period of impurity, a menstruating woman, a *caṇḍāla* or a woman who has recently given birth, three days [of fasting? are enjoined]. If [one does so] intentionally (*buddhyā*), then one should undergo the *sāntapana* fast.

279ab If one eats [food] which has been touched by a dog, one will be purified by fasting for a day.

---

[174] This seems an odd reparatory rite. Can it really be an extremely simplified *śrāddha* rite?

11.5.7 Contact between initiates who have not washed after eating*

279c–80b If a *dīkṣita* has not yet washed after eating and is touched by [another] *dīkṣita* of the same *varṇa* who is [also] impure [from not yet having washed after eating], he should perform *ācamana* and recite the mantra of his own class *svajātīśa* 100 times.[175]

280cd If he is touched by a non-initiate of the same class, he should bathe [and] do *ācamana* and recite [the mantra of his own class] 200 times.

281ab In the same [above-said] manner if [he is] touched by an initiated person who belongs to the class nearest to his [and below it]. If [touched by] a non-initiate [of the nearest class] he should [undergo the same reparation, but] also with fasting.

12 Contacts between initiates and others*

281c–82b If a brahmin touches a *vaiśya* or a *śūdra*, he should fast for two and three days respectively, [and,] combining that individual's class-mantra with his own class-mantra, he should recite them one after the other [200 times].

282c–83b If [an initiated] *kṣatriya* touches an [initiated] *śūdra*, he should recite both [class-mantras] as well as fasting for two days. If he touches non-initiates [who are *śūdras* and who have not washed after eating], he should do twice the above-taught [reparation].

283c–84b If a *kṣatriya* touches a brahmin, he should recite [his own and also the brahmin's (?) class mantra] seventy-five times. If a *vaiśya* [touches a brahmin], he should recite fifty times; half of that (i.e. 25) [is to be recited by a member of] the fourth [class].

284c–85b For a *vaiśya* (*vaiśyataḥ*),[176] if there is contact with a *kṣatriya*, a quarter less than two hundred (i.e. 150); a *śūdra* should recite one hundred and will be purified from having touched a *kṣatriya*.

285cd If a *śūdra* touches a *vaiśya*, he should recite two hundred times.

286 [The above-] said regulations are for initiates. In the case of [being touched by] non-initiates, [the reparation should be] doubled. This is what is taught for householders; for ascetics [the reparations are] held to be doubled.

---

[175] For the *jātīśa-mantras* see verses 288 ff below.

[176] Or should this be emended here to *vaiśyas tu*?

287 If someone is touched by a person of the lowest caste, he becomes pure, after three nights [of fasting], by reciting AGHORA ten-thousand times. Knowing [these general rules, the *ācārya*] should prescribe [appropriate] reparations in other contexts, o lord of the gods!

12.1 Class-*mantras* (*jātīśamantrāḥ*)*

288–89b TATPURUṢA, AGHORA, VĀMADEVA and SADYOJĀTA are the class-mantras [respectively] for *brāhmaṇa*, *kṣatriya*, *vaiśya* and *śūdra*. For all lower classes the class-mantra (*prabhuḥ*) is ĪŚĀNA.[177] The AGHORA and ĪŚĀNA are common for all [castes].

13 More rules on eating and impurity*

289c–90b If a *mantrī* has not yet washed after eating or is afflicted by [contact with] faeces, intoxicating drink or the like, he should take a bath and fast [for a day] and, he should recite AGHORA[178] and [then] he will become pure by [consuming] the five products of the cow.

13.1 Eating others' leftovers

290c–91b If [a *mantrī*] eats that which has been left over by [a member] of his own caste, he should fast for a night and will become pure by consuming the five products of the cow, taking a bath and after reciting AGHORA 500 times.

291cd Similarly, if [a *mantrī*] eats the leftover food of [one who belongs to a caste that is in] proximity [to his own] (*sāmīpyocchiṣṭabhakṣaṇe*), the [recitation as reparation] will be double [i.e. 1000 times].

292ab This is the same [in the case of the left over food] of *kṣatriyas* [if one is a brahmin]; [the] peculiarity when a brahmin [eats the left over food of castes which are not proximate is] as follows.

---

[177] This half-line is not included in the *Somaśambhupaddhati* and Trilocanaśiva, who may have drawn it from another scriptural source, creates some confusion by inserting it here, since its presence makes the following line seem odd.

[178] The number of times is not specified. The last number mentioned was *ayuta* in 287b, but this may not be intended here.

292c–93b If he eats [the leftover food] of a *vaiśya* or *śūdra*, he should vomit [it up], take a bath, [and] after fasting for two or three days respectively, eating [only] the [five] products of the cow, he should recite [AGHORA] twenty thousand or thirty thousand times [respectively].

293cd If the *kṣatriya* eats leftover food of a *śūdra*, [he] should recite [AGHORA] twenty thousand times and fast for two days.[179]

294ab If a *kṣatriya*, *vaiśya* or *śūdra* eats the left overfood of a brahmin, he should recite (AGHORA) a thousand, five hundred or two hundred and fifty times respectively.

294cd If a *vaiśya* or *śūdra* eats the leftovers of a *kṣatriya*, [they should recite] a quarter less and a half of] 'that' (*tat*).[180]

295 If a *śūdra* eats the leftover food of a *vaiśya*, he should recite [AGHORA] a quarter less than a thousand times. For the case of eating leftovers over a period of many days, the purification will [now] be taught.

13.2 The *maṇḍala* for the class-mantras (*jātīśa-maṇḍala*)*

296–97b This *īśāna maṇḍala* should be worshipped in a proper manner: it should be four cubits [in side], with four gates, with four petals and a pericarp; [he should place] ĪŚĀNA in the centre of the pericarp and TATPURUṢA and the others [of the BRAHMA-mantras should each be placed] in the petal of their own particular directions.

297c–98b One should worship the mantra of one's own caste in the place that is proper to ĪŚĀNA [and one should worship] the fifth [mantra, viz. ĪŚĀNA] in the place of that [mantra of one's own caste]. The *maṇḍalas* of the caste-mantras of brahmins and the others remove faults related to food.

13.3 The various people from whom food is not to be accepted*

298c–99b One should avoid the food of *gaṇas*, *gaṇikās* and *vṛṣalīpatis*, and the food of a single [household], the food of one who has fallen [from caste] and food obtained by purchase.

---

[179] Note that 293c–294 are quoted, with attribution to the *Prāyaścittasamuccaya*, by Trilocanaśiva himself in the *Somaśambhupaddhatiṭīkā* (GOML R 14735, p. 111). That suggests that this particular unit is his own composition.

[180] In other words, half of the amount of repetitions prescribed in the case of food left over by a brahmin, i.e. 750 and 500 times respectively.

299c–01 One should also not accept food from a courtesan, food from an outcaste and the food of [those belonging to] the group of artisan castes, the food of menstruating women and one should avoid [the food of] those missing limbs. One should not accept [the food of] cow-herds, garland-makers and the food of ... (?*bhāṭṭāgāpaṇabhojanam*).[181] If by mistake one eats the food from [those belonging to] such groups, one should recite AGHORA 1000 times. If intentionally, one should recite double the amount (i.e. 2000).

302 A brahmin who lives on thievery, [or] from stealing cows and gold, [or] one who steals the property of a brahmin (*brahmasvaṃ*), is called a *gaṇa*.[182]

303 A lady whose husband is dead [and] who makes [someone else] her husband secretly [and] who aborts her foetus is called a *gaṇikā*.

304 That lady is called a *vṛṣalī* who goes to others than her husband. A brahmin who knows her [to be such] and who tolerates [her], is [called] the husband of a *vṛṣalī*.

305–06 For Bauddhas, [Pāñca-]Pādārthika-[Pāśupata]s, and Kāpālikas,[183] VĀMADEVA and the others [viz. AGHORA and TATPURUṢA] are the [mantra-]lords [corresponding to the JĀTĪŚAS]; SADYOJĀTA should be understood as the lord for those who bear the marks of Vedic religious affiliation for life *trayīnaiṣṭhikaliṅginām*;[184] purification in the case of eating their food is [to be performed] in the same way as purification for intermixture between [initiates of differing] castes. And in addition, in the case of eating the food of a Kāpālin,[185] it is held that one should undergo the *cāndrāyaṇa* observance at the end.

307 One should recite ĪŚĀNA one lakh times to purify [oneself] from the pollution of mixing [socially] (*tatsaṃkara*°) with them. [But] for mixing

---

[181] We are not clear what this expression refers to.

[182] This and the following verses are of course redefinitions of terms which in conventional use have other senses. Presumably the reason for doing this is that the penalties mentioned above were supposed to be applied to co-religionists who are initiates, and among these there should not be 'pimps' and 'prostitutes' and the like, at least not in the literal senses of those terms.

[183] This could refer either to tantric skull-bearers or to skull-bearers of the Atimārga, known to us from the treatment of the *lokātītavrata* in *Niśvāsamukha* 4.

[184] This term could perhaps embrace life-long *brahmacārins* as well, but it is perhaps meant to refer only to *saṃnyāsins*.

[185] *Ex conj.*: cf. Appendix 26:8. Contrast with 332, where the initial short vowel is confirmed by the metro.

[socially] with Kapālins, one should determinedly [recite ĪŚĀNA] three lakh times.

308 One should accept food from (*bhojyau*) persons belonging to only two *āśramas*, namely the *gṛhastha* and the *brahmacārin*. The food of those belonging to the other two *āśramas* should not be accepted, nor that of those bearing other marks of religious affiliation.

309ab If [someone] unintentionally eats [such food], he will be purified by [reciting] AGHORA ten thousand times.

Alternatively,[186]

309c–10b For a *sādhaka* (*mantriṇaḥ*), the food of those belonging to other religions should not be eaten. If one eats [such food] willingly (?*anurodhāt*), he should recite the mantra that is the lord of that particular religion (*liṅgeśvaraḥ*) a hundred times.

310c–12 The lord for *parivrājaka-liṅgins*[187] is AGHORA and also for Pāśupatas. For Vaimalas and for those [who follow the teachings] of the *Pramāṇas* [viz. the Lākulas], it is TATPURUṢA; SADYOJĀTA [is the lord] of *tāpasa-liṅgins*;[188] for Jainas and Bauddhas (*śveta-raktapaṭānām*), VĀMADEVA is held to be the lord, as he is also for followers of other religions and for *avagrahaliṅginām*.[189]

313 As for those who wear skulls as their religious mark (*kapālaliṅginaḥ*), they are taught to be [ones whose food is] uneatable. If by mistake one eats [food] of theirs, one should cause oneself to be re-initiated (*punardīkṣāṃ tu kārayet*).

314 Whichever is taught to be the [particular BRAHMA-mantra that is the] Lord of a [certain particular] religious affiliation (*liṅgasya*), with that [mantra] removal of [the previous] religious affiliation [should be performed], by the ritual act of setting down and lifting away (*nikṣepotkṣepakarmaṇā*).[190]

---

[186] The previous prescription was drawn from the *Puṣkara-Pārameśvara* (Appendix 2:11c–12b); what follows is from later in the same text (Appendix 7:25ff).

[187] Who? Vaidika ascetics?

[188] Who? Sun-worshippers?

[189] We do not know who these might be. Should one instead read *tathā ca grahaliṅginām*? Cf. reading in the appendix. They might then be worshippers of the planets or of spirits who possess.

[190] Exactly what is denoted by these terms is not clear, but it is clear that they are ritual actions intimately connected with the "removal" of caste and religious affiliation, e.g. from Appendix 7:11.

315 There are two types of *brahmacārin*: *bhautika*[191] and *naiṣṭhika*. The food also of a *naiṣṭhika* who has a relationship with a woman should not be eaten.

316ab One should not eat food from any unknown *Śaiva*.

316c–18b Those who approach some Śaiva teacher [to obtain knowledge] and become knowers of the scriptures are called *punarbhū*.[192] [And also] those called *svayambhū*.[193] They [viz. people of other religions who pretend to be true Śaivas] are [thus] of two types [viz. *punarbhū* and *svayambhū*]. Of them the food should not be eaten. If one should eat [their food], then purification [can be attained] as before.

318c–19 If a brahmin eats the food of a *kṣatriya*, he should recite AGHORA 100 times.[194] If a brahmin eats the food of a *vaiśya*, he should recite AGHORA 1000 times. If a brahmin unintentionally eats the food of a *śūdra*, he should undergo a *prājāpatya* [fast].

320 If [a brahmin] eats the food [of a *śūdra*] for more than a day, he should undergo a *kṛcchra* [fast] three times in sequence (*kramāt*). If he eats that [person's food] for more than a month, he becomes a *śūdra*.

321–22b The *kṣatriya* and *vaiśya*, just as the *śūdra*, [should perform] a quarter less and a quarter less [etc.] respectively[195] upon eating the food of an outcaste, if at a time of emergency when the way is difficult. If he eats intentionally [such a person's food], he should recite AGHORA one thousand times. If unintentionally, he should recite half of that.

322c–24b A *dīkṣita* who eats food on invitation should recite the JĀTĪŚA-mantra of his own caste and of the caste of the person who invited [him for food] together; he will become pure with this one [recitation].

---

[191] Cf. *Mṛgendracaryāpāda* 8:

bhautikavratinas te syur yeṣāṃ sāvadhikaṃ vratam
dehapātāntakaṃ yeṣāṃ te niṣṭāvratinaḥ smṛtāḥ.

[192] We have corrected *kṛtvopamardanam* to *kṛtvopasadanam* since this is what appears to be intended in what must be the source of this passage, namely Appendix 7:44. Note that in that passage (7:40–45), the terms *punarbhū* and *svayambhū* denote fraudulent Śaivas. In other texts, however, such as the *Mṛgendracaryāpāda* (28), the *punarbhava* is a convert, but not a fraud. (No definition is found in the *Mṛgendra* of *svayambhū*).

[193] These are defined in Appendix 7:41–44b.

[194] Here, we seem to begin the whole topic of problems of communal eating again, but this time presumably following another source, which we have not been able to identify.

[195] We assume that this means three-quarters for a *kṣatriya*, a half for a *vaiśya*, etc., but no doubt other interpretations are possible.

Purification by *japa*, *dhyāna*, etc. for that [food eaten] is of one, two and three days for a *kṣatriya*, *vaiśya* and *śūdra* [inviter respectively].

324c–25b If one eats on *aṣṭamaṅgala*,[196] or on [the occasion of] parting of the hair (*sīmantonnayane*) or at the two kinds of *sūtaka*-type periods of impurity [viz. birth and death], one should recite AGHORA 1000 times.

325c–26b If one eats on the occasion of a naming ceremony (*nāmadheye*), on the occasion of the first taking out of a child (*niṣkrāme*), on the occasion of the [first] eating of solid food (*annaprāśane*), upon the occasion of the making of the top-knot (*caule*), on the giving of a cow [upon completion of studies] (*godāne*), and marriages (*vivāhe*), one should recite [AGHORA] 100 times.

326cd If one eats the food on the ceremony of the fourth day (*caturthikā*)[197] [after marriage], one should recite [AGHORA] 1000 times.

327ab If one eats on the occasion of a *pākayajña*,[198] or on the occasion of a *haviryajña*[199] or at a soma-sacrifice,[200] one should recite [AGHORA] 100 times.[201]

---

[196] We are not sure what date or occasion refers to. One possibility is that some reference to the *aṣṭakās* is intended.

[197] P. V. KANE (3rd Edn., Vol II, Part I, p. 202–04) in his *History of Dharmaśāstra* associates the *caturthīkarma* with *garbhādhāna*:

> It will be seen that the *caturthīkarma* is treated by the *gṛhya* writers as part of the marriage rites and the rite was performed irrespective of the question whether it was the first appearance of menses or whether the wife had just before the marriage come out of her monthly illness. This indicates that it was taken for granted that the wife had generally attained the age of puberty at the time of marriage. As the marriageable age of girls came down it appears that the rite of *caturthīkarma* was discontinued and the rite was performed long after the ritual of marriage and appropriately named *garbhādhāna*.

[198] Seven types of *pākasaṃsthās* are enumerated in *Gautamadharmasūtra* 8.16. But *Śāṅkhāyanagṛhyasūtra* 5:1 prescribes four types of *pākayajñas*, viz. *catvāraḥ pākayajñā huto ahutaḥ prahutaḥ prāśita iti.*

[199] Cf. *Gautamadharmasūtra* 1.8.19: *agnyādheyamagnihotraṃ darśapaurṇamāsāvāgrayaṇaṃ cāturmāsyāni nirūḍhapaśubandhaḥ sautrāmaṇīti sapta haviryajñasamsthāḥ.*

[200] Cf. *Gautamadharmasūtra* 1.8.20: *agniṣṭomo 'tyagniṣṭoma ukthaḥ ṣoḍaśī vājapeyo 'tirātro 'ptoryāma iti sapta somasaṃsthāḥ.*

[201] Contrast this position with Appendix 2:5–6 and 13:14 !

13.4 Eating at post-funerary rites (*śrāddha*)*

327cd If one eats on the first series of *śrāddhas* collectively offered after a person's death (*navaśrāddhe*),[202] one should recite AGHORA ten thousand times.

328 If one eats on the occasion of an *ekoddiṣṭa*[203] one should recite AGHORA ten thousand times along with a *kṛcchra* fast. If one eats on a monthly *śrāddha* (*māsike*) one should recite [AGHORA] ten thousand times. If on the occasion of *sapiṇḍīkaraṇa*, one should recite half of that.

329 [If one eats] at the time of a *śrāddha* later than those [mentioned above], one should recite AGHORA 100 times. There is no fault if someone eats on the occasion of a *śivaśrāddha*.

330ab Even [eating] there [in the *śivaśrāddha*] in some contexts some of the best among teachers prescribe some expiations.

330cd [If someone eats] on *ekoddiṣṭa*, one [should recite] ten thousand times. [If someone eats] at a monthly Śaiva [*śrāddha māsika* of śaiva, he [should recite] one thousand times.

331 If someone eats as said [in the above] places, after digestion, he should take a bath, as said earlier, and should worship only after performing the expiation, not otherwise.

14 Intercourse with followers of other religious traditions*

332 [For an initiate] there should be no contact with [those who follow the teachings of the] *Vāma*, *dakṣiṇa* and Kaula [traditions] or with Kapālins. If one touches one, then one will be purified by [reciting] 100 [repetitions] [of AGHORA],[204] in the case of conversation by [reciting] 50 times.

---

[202] The first series of *śrāddhas* collectively offered on the 1st, 3rd, 5th, 7th, 9th, and 11th day after a person's death

[203] This is a funeral ceremony having reference to one individual recently dead, usually taking place on the 11th day after death. See, e.g., Cf. *Yājñavalkyasmṛti* 1:251:

> *ekoddiṣṭaṃ devahīnam ekārghyaikapavitrakam*
> *āvāhanāgnau karaṇarahitaṃ hy apasavyavat.*

[204] The source for this passage appears to be the *Vāthula*, in which the AGHORA is the default mantra for expiation. Alternatively, one could regard AGHORA as to be supplied from verse 327.

333 One should not conduct debate with [followers of the] *pañcārtha* and with Kālavaktras. Conversation and contact should be avoided altogether.

334 He should also avoid touching Sāṁkhyas, Bauddhas and Cārvākas, the naked [viz. Digambaras] and Śvetāmbaras and the like,[205] as well as Bhāgavatas.

335–36b One will be purified by reciting ten thousand repetitions in the case of conversation [with the above-said persons], and by double that in the case of touching [them]. And yet one should not create enmity and certainly not discussion. A foolish person who does so will be purified by reciting [AGHORA] twenty thousand times.

14.1 Contact with those who have committed one of the great sins*

336c–37 One should avoid looking at those connected with [one or other of] the five [great] sins. One who talks [with such a person] will be purified by reciting [AGHORA] ten thousand times; by double for touching [them]; by triple for sleeping [beside them]; by one lakh for eating [with them].

15 The great sins (*mahāpātaka*)*

338 Killing a brahmin, drinking liquor, stealing, congress with the guru's wife—these they call great the great sins (*mahāpātakam*). From association with [those who commit] them arises the fifth [sin].

15.1 Expiations following the *Pārameśvaratantra**

15.1.1 Expiation for killing a brahmin*

339 If one unintentionally kills a brahmin, one should recite the SADYOJĀTA-mantra in the 'cow pen among cows'. They say that the 'cow pen among cows' is 'measured' by [i.e. requires] a thousand cows.

---

[205] It is not clear who might be indicated with the *ādi*.

340 The regular cowpen (*goṣṭha*), O Brahman, consists of less than a thousand cows.[206] The *maṇḍala* is said to be drawn in the midst of 1000 cows; it is said to be the *saurabheya-maṇḍala*.[207]

341–42 in which eleven cows along with their calves are worshipped; [eight of them] placed in eight directions, O Brahman, [and] three [of them] in the centre of the *maṇḍala*; and the bull himself is situated in the midst of them. These cows, beginning with Kāmadhuk, are goddesses[208] having the nature of the words [of the mantra given below].

343 The *maṇḍala* should be drawn eight hands [long], or nine or ten,[209] and [it should be] square, with four entrances and with four colours and it should have passage-ways.

344–47 Kāmadhuk[210] should be worshipped in the centre [of the *maṇḍala*; Jagadyoni [should be worshipped] in the South; in the North [of the *maṇḍala* should be] Amoghamātā; in the East in front of the *vṛṣabha* †. . . Jagadhṛdayatā by uttering the *sāvitrī- mantra*†.[211] In the East [one should worship Jagaddhitā with the mantra] *jagaddhite svāhā*; in the South-East [should be worshipped Amṛtā with the mantra] *amṛte svāhā*; in the South [should be worshipped] Tejomālinī; in the South-West [should be worshipped] Jagaddhitā;[212] in the West [should be worshipped] Sarvaśakti; in the North-West [should be worshipped] Sarvalokasajīvanī; in the North [should be worshipped Varadā, using the mantra] *varade svāhā*; and in the North-East [should be worshipped] Sarvatejaḥ-saṃhāriṇī.

Here are the *mantras* — *oṃ kāmadughe svāhā*; southern side of the central lotus *oṃ jagadyoni svāhā*; north *oṃ amoghamātaḥ svāhā*; †in the east†on the pericarp the bull[213] *oṃ jagaddhṛdaye svāhā*; in the east [petal?] *jagaddhite svāhā*; in the south-east *amṛte svāhā*; in the south *oṃ tejomālini svāhā*; in the south-west *jagaddheto svāhā*; in the west *śivaśakti svāhā*; in the north-west *sarvalokasañjīvani svāhā*; in the north *varade svāhā*; in the north-east *sarvatejassaṃhāriṇi svāhā*; in front of the bull *srava srava gala gala bhulu bhulu amṛtaṃ bhavatu svāhā* — in this way all [should be worshipped], with calves.

---

[206] *Ex conj.* The text is emended here on the strength of the reading in the Appendix (4:3), the sense of which is not however the same. This and the following *maṇḍalas* are drawn from the *Pārameśvara* (see Appendix 4:1ff). Each bears a name that can have a banal or everyday sense, which is first alluded to before the esoteric usage, namely as a *maṇḍala*-name, is explained.

[207] Note that the text in the Appendix (4:3) states rather that *gomadhya* is the name of the *maṇḍala*. This is clearly the required sense.

[208] It is possible, however, that the original intention was to write *devyāḥ*, a genitive, just as we find in the Cambridge MS of the *Pārameśvara* (f. 23v), and to understand the cows to be forms (*avasthā*) of the goddess, just as the bull is there Śiva himself: *tāsāṃ madhye ca vṛṣabhaḥ svayam eva śivaḥ sthitaḥ*.

[209] If this is indeed the intended meaning, the wording is peculiar.

[210] Note that these four explanatory verses are missing in the majority of our manuscript sources and may not be original.

[211] We expect here to find *jagaddhṛdaya* given as the mantra for the bull.

[212] Hṛdayaśiva's text suggests that the name here should rather be Jagaddhenu.

Thus the worship of the *dhenumaṇḍala*.

15.1.2 Expiation for drinking liquor

348 If one drinks liquor unintentionally, one should recite the VĀMADEVA mantra in [the *maṇḍala* called] "Śiva-temple". A "Śiva-temple", [as] a general term, O Brahman [refers to a temple] in which there is a single *liṅga*.

349 But "Śiva-temple" is taught to have a [particular] *maṇḍala* as its special sense—[a *maṇḍala*] in which [a group of] Śivas beginning with Sṛṣṭi-Śiva are worshipped as per the rules.

350–53 Alone in the centre is situated Vyomavyāpin, [who is] Mahāśiva; on his Southern side is situated Sṛṣṭi-Śiva; to the North [but still] on the pericarp, [and] on the Śiva-throne, is situated Sthitiśiva. [On the petal] in the North-Eastern direction[214] is situated Saṃhāraśiva; on the eastern side is Anugrahaśiva; in the South-East is Muktidaśiva; in the South is Tirobhāvaśiva; in the South-West is Bhūtidaśiva is situated; in the remaining directions [viz. the West, North-West and North] in due order should be placed the Mūrtimūrtiśivas.[215] The *maṇḍala* should be made square, as before.[216]

Here are the *mantras* —

oṃ vyomavyāpine mahāśivāya namaḥ; oṃ bhava bhava sṛṣṭiśivāya namaḥ; oṃ bhavodbhava sthitiśivāya namaḥ; oṃ muñca muñca

---

[213] Perhaps the corruption in the text here results in part from attempts to reconcile the account of the *Pārameśvara* (Appendix 5:2ff) with the instructions given in verses 344–47 above.

[214] The Sanskrit is irregular here.

[215] Does this mean that there should be three figures called Mūrtimūrtiśiva? Or should we attempt to find three different names in this compound (e.g. Muktiśiva, Mūrtiśiva and Śivaśiva)? Appendix 5:13 suggests rather the latter, but the former is suggested by Hṛdayaśiva's text of the *mantrakośa*. Note that Hṛdayaśiva's text supports *muktimūrti-*, and that the old Cambridge MS of the *Pārameśvara* reads *muktimukti-*: certainty about the original shape of the name is impossible.

[216] We have corrected *maṇḍapa* to *maṇḍala* on the strength of Appendix 5:13.

saṃhāraśivāya namaḥ; oṃ sarvabhūtasukhaprada anugrahaśivāya namaḥ; oṃ namaḥ śivāya namo namaḥ; oṃ muktidaśivāya namo namaḥ; oṃ prathama prathama tirobhāvaśivāya namaḥ; oṃ śiva śiva sarvabhūtidaśivāya namaḥ; namo namaḥ śivāya mūrtimūrtiśivāya namaḥ; namo namaḥ śivāya mūrtimūrtiśivāya namaḥ.

Thus the *śivālayamaṇḍala.*

15.1.3 Expiation for stealing gold

354–55 If one unintentionally steals [gold],[217] one should recite AGHORA in the cremation ground (*pitṛvane*). A *śmaśāna* is that place where lifeless creatures are burnt [and where] there are no less than a thousand trees such as oleanders. This is the general [sense of the] term; the special [sense] here, however, is a [particular] *maṇḍala.*

356 In the *smaśāna-maṇḍala* these are held to be the four Śivas, [invoked] with words of the AGHORA beginning with GHORA and ending with RUDRA:

357–58 AGHORA is situated in the centre of the lotus; GHORA is established in the East; GHORAGHORATARA in the South; SARVA in the West; and RUDRA in the North. The *maṇḍala* has four petals. This indeed is the four-petalled *maṇḍala.* All these [deities] are to be duly worshipped [visualised] as mounted on [seats made of] four skulls.

Here are the *mantras* —

In the pericarp *oṃ aghorebhyo namaḥ*; on the Eastern petal *oṃ ghorebhyo namaḥ*; in the South *oṃ ghoraghoratarebhyo namaḥ*; in the West *oṃ sarvatas sarvasarvebhyo namaḥ*; in the North *oṃ rudrarūpebhyo namaḥ*. Thus the *smaśānamaṇḍala.*

15.1.4 Sharing the bed of one's own guru

359–60 If one has congress with one's guru's wife by mistake, one should recite TATPURUṢA. O Brahman, the *agnihotragṛha* is where fire oblations are made, not less than a thousand: this is [held] mistakenly to be [the sense, when the expression is treated as] a general term.[218]

---

[217] The text may be corrupt here: we expect deliberate theft to be the transgression in question.

[218] This is not a smooth translation: it seems likely to us that Trilocanaśiva's reading *mohāt* is the result of corruption. Note that that word does not occur in Hṛdayaśiva's text (Appendix 6:7).

But *agnihotragṛha* here is a special [term, the sense of which] is held to be [a particular] *maṇḍala*.

361 That [*maṇḍala*] indeed (*hi*) [is made] with the three parts (*padaiḥ*) of the Lord Tatpuruṣa. A special [term for this *maṇḍala*], however, is proclaimed here [in this scripture] to be 'the three eyes of Hara'.

362–64 The Eastern [part of the *agnihotra-maṇḍala*] is square; the Western is circular; and the Southern is like the [crescent] moon. Where the *gārhapatya* fire is [i.e. in the circle in the West], there resides the deity Tatpuruṣa. Mahādeva is the *āhavāgni*; Rudra is the Southern fire (*dakṣiṇāgni*). [In other words,] in the West is the deity [Tat]puruṣa; Mahādeva is situated in the East; and Rudra is in the Southern part. The *maṇḍala* has [thus] been taught in which are worshipped [these three] deities, who bestow *bhukti* and *mukti* upon man (*puruṣe*).[219]

The *mantras* — [in the *agnihotramaṇḍala*] *oṃ tatpuruṣāya vidmahe gārhapatyāya namaḥ* in the West; *oṃ mahādevāya dhīmahi āhavanīyāya namaḥ* in the East; *oṃ tanno rudraḥ pracodayāt, dakṣiṇāgnaye namaḥ* in the South.

Thus the *agnihotramaṇḍala*.

15.1.5 Penitence for associating with those guilty of the above four great sins

365 If one associates with those guilty [of any one of the other four *mahāpātakas*], one should recite ĪŚĀNA on a 'mountain top'. The top of a mountain is taught to be a general [term with the sense] *śikhara*.

366 That [mountain-top] may be on one of the [nine] *varṣācalas*,[220] or [seven] *kulācalas*.[221] [But] the special [sense intended] with 'mountain-top', O Brahman, is [a particular] *maṇḍala*.

---

[219] It is possible that this is included to suggest a *nirvacana* or a justification for this being a *maṇḍala* that uses the TATPURUṢA mantra.

[220] See, e.g., *Śivadharmasaṃgraha* 10:32c–33:

himavān hemakūṭaś ca niṣadho nīla eva ca
śvetaś ca śṛṅgavāṃś caiva gandhamādana eva ca
mālyavān atha meruś ca navaite varṣaparvatāḥ.

[221] See, e.g., *Svacchandatantra* 10:156c–57b:

mahendro malayaḥ sahyaḥ śaktimān ṛkṣaparvataḥ
vindhyaś ca pāriyātraś ca bhānty ete kulaparvatāḥ.

367 Meru is proclaimed to be the principal [mountain] among the *varṣa*-mountains; Vindhya among *kula*-mountains. Both of these have four peaks.

368–69 Īśāna is known as 'Parvata'. Parvata [means] (*iti*) 'having parts' (*parvavān*). The element 'parva', from context, [must be understood to be] a name for (?) a unit [made up] of utterable sounds (*vācyavarṇātmikā*). Of him [viz. Īśāna] there have been taught in this scripture to be four utterable parts. As for the utterable unit [at the end of the Īśāna-mantra] 'Sadāśiva', that is proclaimed to be [its central] 'peak'.

The *mantras* are as follows — *oṃ sadāśivāya namaḥ* at the centre; *oṃ īśānas sarvavidyānāṃ namaḥ* in the East; *oṃ īśvaras sarvabhūtānāṃ namaḥ* in the South; *oṃ brahmādhipatir brahmaṇodhipatir brahmaṇe namaḥ* in the West; *oṃ śivo me astu namaḥ* in the North. Thus the *parvatāgramaṇḍala*.

15.1.6 General rule of *mantra*-repetitions for great sins*

370–71 One [who has committed one of the five *mahāpātakas*] without being observed and unintentionally should stand [in the appropriate *maṇḍala*] among the *maṇḍalas* beginning with the Gomadhya and recite [the requisite mantra] one lakh times.[222] But if he has done so intentionally [and] without being observed, a wise person should recite two lakh times. If he has done so unintentionally but openly, then he should recite four lakh times. If intentionally and openly, then he should recite eight lakh times.

372 He should perform *cāndrāyaṇa*, *parāka*, *kṛcchra*, *tapta-kṛcchra* and *atikṛcchra* respectively for the five [sins of] *brahmahatyā*, etc.

373–74b For these four types [of transgression] beginning with accidental [non-observed transgression][223] one should perform the [enjoined expiatory] religious observances in this way once, twice, four times and eight times [respectively]; at the end [of such performance] one will become pure through initiation.[224] Alternatively, purification for the great sins has been told [to come about] by [performing an] installation [of Śiva].

---

[222] Whereas the *maṇḍalas* for the *mahāpātakas* are drawn, as we have seen, from the *Pārameśvara*, these instructions for their use given here (370c–72) appear to have been inspired by either the *Vāthula* or the *Kiraṇatantra* (Appendix 44:37–40b and 14:5c–7b).

[223] Probably *akāmādicaturṣu* means: 1. *akāmād rahasye*; 2. *kāmato rahasye*; 3. *akāmāt prakāśe*; 4. *kāmataḥ prakāśe*.

15.2 Alternative expiations for the great sins*

15.2.1 Expiation for interaction with *mahāpātakins**

374c–75 One should avoid looking at those who have committed [one or other of] the [five] great sins. One who talks [with such a person] will be purified by reciting [AGHORA] ten thousand times; by double for touching [them]; by thirty thousand times for sleeping [beside them]; by one lakh for eating [with them].[225]

15.2.2 Crimes equivalent to killing a brahmin*

376 One who is permissive with respect to this variety [of crimes] or who instigates their being performed (?), even if he should perform †a great observance, he arrives at ... for the sake of destruction.†

377–78 One should not kill [someone even] for a thousand crimes, nor should one mock them.[226] Someone is called a "Brahmin-slayer" if because of him another person gives up his life after having been captured (*ākṛṣṭaḥ*), beaten, or deprived of money for the sake of the ["Brahmin-slayer's"] kinsmen, friends or wife or for his allies or for land.

379 If he sees a *brāhmaṇa* or a cow on the road-side suffering from long-standing and painful disease and cures them [from the pain], a Brahmin-slayer will become pure.[227]

380–81b The observance which is prescribed for brahmins for [the crime of] killing a brahmin [*brahmahatyā*] is double for *kṣatriyas* and triple for *vaiśyas* and four times for *śūdras*; and for the offspring of a marriage of *anuloma* type, [the penance enjoined is the same as that which would obtain for one of the same caste] as the mother.

---

[224] Contrast this with the position expressed in 177 above. Some texts uphold the view that salvific initiation may be given only once; others hold it can be repeated for the purposes of expiation: see, e.g., Appendix 7:29, 19:9, 40:2.

[225] Cf. 336c–337, where the same unit occurs. The source (or a possible source) for it is to be found in Appendix 45:44c–45.

[226] This half-line is almost the same as Appendix 33:65ab.

[227] Note that this verse is *Yājñavalkyasmṛti* 3:245.

15.2.3 Expiation for the consumption of alcohol

381c–82 One should avoid these twelve types of intoxicating drinks: prepared from Jack-fruit, made of grapes, made from mahua flowers, made of dates, made from molasses,[228] produced from sugar-cane, mead, [three varieties of liquor known as] *saira*, *āriṣṭa*, *maireya*, liquor produced from coconuts and liquor made of [rice-]flour.

383–84a A *kṣatriya* should perform three-quarters of the reparation which is prescribed for brahmins for [the crime of] consuming intoxicating drinks (*madyapāne*); a *vaiśya* should perform half; a *sūdra* one quarter; and for the offspring of a marriage of *anuloma* type, [the penance enjoined is the same as that which would obtain for one of the same caste] as the mother.

384c–85b If someone drinks water from a vessel [that is used] for spirituous liquor, he should fast for five days and drink *śivakūrca* daily to become pure.[229]

385c–86b If one smells the scent of liquor, one should undergo a quarter of a *kṛcchra* fast; if [one does so] intentionally, one should undergo *sāntapana* along with [reciting] VĀMADEVA ten thousand times.

386c–87b If a *śivadīkṣita* smells the smell of a drinker, he will be purified by sipping water thrice (*trirācamya*) and by drinking clarified butter.

15.2.4 Reparation for stealing gold

387c–90 If one steals a mere hair-breadth of gold, one should perform breath restraint after first [reciting] the AGHORA mantra; if one [steals] the quantity of an egg of a louse (*līkṣāmātre*),[230] one should perform three times that [breath control]; if [one steals gold] the size of a black mustard seed, one should perform the breath control four times and [should recite] AGHORA one thousand and eight times (*aghorāṣṭasahasram*); if the quantity of a barley grain, one should fast for two days and should recite AGHORA two thousand times; if [one steals] the quantity of a seed of Abrus precatorius, one should undergo *kṛcchra* and *sāntapana*;[231] if one steals the quantity of a black-gram bean (*māṣamātrasya*), one should observe *cāndrāyaṇa*.

---

[228] *Ex conj.* This conjecture is based on what is found in the similar list of *Uttara-Kāmikāgama* 30:577–78. It seems unlikely to us that alcohol produced from sesame seeds is intended, and *gaulam* could easily become corrupted to *tailam*.

[229] For making a *śivakūrca*, see verses 801 and 802 below.

[230] For such measures, see, e.g., *Yājñavalkyasmṛti* 1:362–65. This is a very minute measure of weight equal to eight *trasareṇu*. For this and for other measure of gold, see OLIVELLE (2004), appendix, p. 997.

391 If [someone steals] more than the weight of a black-gram been, he should observe *kṛcchra* and should oblate with AGHORA ten thousand times; if the weight of a *niṣka*,[232] [he should oblate with AGHORA] half a lakh times; if above the weight of a *niṣka*, one lakh [oblations] are enjoined.

392–93b Ten lakh [repetitions for] up to ten [*niṣkas*], and beyond that it is taught [one should increase the reparation] by multiples of ten, up to one hundred lakhs, in the case of theft of gold from a brahmin. This [reparation may be applied] after reduction by a half, a half of that [and so forth] in the case of theft of gold from a *kṣatriya*, [*vaiśya*,] etc.

15.2.5 Approaching the guru's wife

393c–95b If someone approaches his guru's wife out of infatuation and then immediately becomes frightened and abandons her, being inwardly full of remorse, [then] he will deserve [the right to perform] an act of expiation. If [he] intentionally does not leave [her], out of infatuation, that base man becomes destined for hell; there is no expiatory rite for that [deed], which blocks the fruit of *dīkṣā*.[233]

395c–96b If one looks at one's guru's wife with wicked intentions, one should recite [AGHORA] 100 times. If [he looks at her] intensely when she is naked, he should recite AGHORA 300 times.[234]

---

[231] For *kṛcchra* and *sāntapana* see verses 778 and 786 below.

[232] This is equivalent to 37.76 grams, according to Olivelle 2004, appendix, p. 997.

[233] This runs counter to the classical doctrine, according to which the fruit of initiation may be deferred, but must one day arise.

[234] We have emended here on the strength of the parallel in Appendix 31:63. 'If a guru's wife is glanced at with wicked intentions, one should recite a AGHORA hundred times. If he unintentionally glances at her while she is naked, he should recite it three hundred times.' It is possible, however, that Trilocanaśiva's text originally contained the uninterpretable corruption *vivastrāṇi*, since the same corruption is attested also in Jñānaśambhu's *Jñānaratnāvalī* in an unattributed block of verses (GOML MS R 14898, p. 223):

> *gurupatnīṃ gato mohāt sakṛd bhītaḥ punas tyajet*
> *antaḥsantāpanaṃ kṛtvā prāyaścittāya sarpati*
> *tasyāpi lakṣajāpyaṃ tu dātavyaṃ nirvikalpataḥ*
> *na tyajet kāmato mohān nārakī syān narādhamaḥ*
> *prāyaścittaṃ na tasyāsti dīkṣāphalavirodhinaḥ*
> *gurupatnīṃ yadā dṛṣṭvā duṣṭabuddhyā śataṃ japet*

15.2.6 Women who are to be respected as is the guru's wife*

396c–97 If someone approaches any one among the following, he is held to be [the same as] a violator of his guru's bed: his mother, mother's sister, the wife of a maternal uncle, paternal aunt, the wife of his father's brothers, sister, the wife of a king, the wife of a teacher or his daughter.

15.3 Contact with the "fallen"*

398–99b Beds, seats, cooking, vessels, mixing food with those in the same row [of eaters], vehicles, teaching, female sexual organ and sharing food—[related to these nine categories], there are held to be nine types of 'mixing' (*saṃkaraḥ*) mentioned. One should not engage in [any of] them with those who have fallen [from caste-regulated society] (*patitaiḥ*).[235]

399c–01b A *dīkṣita* out of delusion may maintain contact with those who have fallen [out of their position in society because of having committed one of the *mahāpātakas*] for five days or ten days or twelve days, half of a month or one month or three months, half a year or one year. Beyond that he becomes similar to him [i.e. to the *patita*].

401c–04 In the first case [in other words if he maintains contact for five days], then he should recite ĪŚA for three nights while fasting. In the same manner along with recitation of ĪŚA he should perform the *kṛcchra* fast in the second case [in other words if he has maintained contact for ten days]. Similarly, he [should perform] *sāntapana* and *kṛcchra* in the third instance. In the fourth [case], he should perform [fasting and recitation of ĪŚA] for ten days. In the fifth [case] the *parāka* fast [should be performed]. In the sixth [case], he should perform the *cāndrāyaṇa* fast. In the seventh [case], he should perform two [consecutive?] moon-related [fasts]. And in the eighth case he should perform *kṛcchra* for a period of six months. If [someone] keeps contact

---

bahurūpaṃ (°*rūpāṃ* MS) *pramādāt tu vivastrāṇi śataṃ japet.*

[235] *Kūrmapurāṇa* (Part II, 16:28–29) gives a different list of eleven:

ekaśayyāsanaṃ paṃktir bhāṇḍapakvānnamiśraṇam
yājanādhyāpanaṃ yonis tathaiva sahabhojanam
sahādhyāyas tu daśamaḥ sahayājanam eva ca
ekādaśaite nirdiṣṭā doṣāḥ sāṅkaryasaṃjñitāḥ.

beyond one year, he should perform the observance called "mountain-top".[236]

405 The reasons for falling [from one's position in society that have been given for men] are the same for women [also]. In the case of maintaining contact with them, [namely with women who have fallen,] which would be a *pātaka*, half of the reparation is taught.[237]

15.4 Crimes judged equivalent to *mahāpātakas**

15.4.1 Crimes equivalent to killing a brahmin*

406–09b Also insulting gurus, denigrating Śaiva scripture, the terrible [crime of] hating Śiva, speaking ill of gods and of the *Veda*; killing those whom one likes, friends and spontaneous guests; destroying the frightened; not giving after promising; oppressing learned men; proclaiming one's own superiority; blaming the great; preventing the feeding of those oppressed by hunger; keeping water from one who is thirsty — these are equal to the grave sin (*pātakam*) of killing a brahmin; these are disgracing one's family.

15.4.2 Crimes equivalent to drinking liquor*

409c–10b Eating forbidden food, deceitfulness (*jaihmyam*), false defamation with respect to a superior person, kissing a menstruating woman — [these acts are] similar to that of drinking liquor.

15.4.3 Crimes equivalent to sharing the bed of the guru*

410c–13b Friends' wives, virgins, women of one's own progeny, women of the lowest class, the daughter of a teacher, a nurse, a female ascetic, the daughter of one's sister, a saintly woman, a woman of the best among the castes, a women who has come for refuge, women of his own *gotra* and wives of his sons — [sexual congress with these women] is held to be equal to [the grave sin of] sharing the bed of one's guru's wife. These are sins [but not *mahāpātakas*]; for purifying them one should perform a quarter less [of what is enjoined] in the case of purification of the *mahāpātakas*. In certain cases there is held to be some [extra] particularity:[238]

---

[236] This refers to the observance taught (by the *Puṣkara-Pārameśvara*) in 365ff.

[237] The formulation here, using the irregular neuter plural *hetūni*, cannot be that of Trilocanaśiva, and so we may assume that this is a quotation, even though we cannot find its source.

15.4.4 Expiation for the sins equivalent to the killing of a brahmin*

413cd In the case of [the crimes treated as] equal to the murder of a brahmin, [the perpetrator] should observe the *kṛcchra* fast, while maintaining purity, and while [also] observing the "cow-pen" [penance].[239]

414 Alternatively, he may become pure by donating all his wealth and worshipping the river Gaṅgā and so forth,[240] or by seeing the Lord of the pantheon of the great *maṇḍala* [in initiation].[241]

15.4.5 Expiation in the case of theft of silver, jewels, metals, etc.

415–16b One who steals [a] silver [coin] out of desire, should perform the *cāndrāyaṇa* fast. If [he steals] more than ten *gadyāṇas* [of silver] and less than one hundred of them, then he should perform double [the above-stated penance]. [If one steals] up to 1000, [he should undergo] triple [that penance]. Above [that], the rule [taught in the case] of [stealing] gold, is held [to apply].

416cd For stealing precious gems one should undergo what is taught for stealing gold.

417 For stealing any mineral or [other] metal, one should undergo the penance of *parāka*; for stealing grain one should undergo the penance of *kṛcchra*; for stealing sesamum one should undergo the *cāndrāyaṇa*.

---

[238] If this is the intended sense, then it is not clearly expressed. *Viśeṣa* should normally be masculine.

[239] This we take to be a reference back to the expiatory veneration of the *saurabheya-maṇḍala* taught in 340ff above.

[240] Perhaps the *ādi* here refers simply to other sacred rivers.

[241] We assume here that 'seeing the *maṇḍala*' is a manner of referring to receiving salvific initiation. Once again, this seems likely to us to be a quotation from a scriptural source, because the repetition of initiation as a means of expiation is typically frowned upon by theologians. As stated in the apparatus, two late sources, namely B and Tv, have a large number of verses that the other manuscripts do not transmit. It is with the third verse in this 'extra' passage that a long parallel begins in the *Prāyaścittavidhi* attributed to Aghoraśiva, at the bottom of p. 71. As we have remarked in the introduction, the *Prāyaścittavidhi* is in fact almost certainly a later text that is borrowing from Trilocanaśiva's text, presumably in a form close to that transmitted by B and Tv. The long passage of shared text ends on p. 93 of the *Prāyaścittavidhi* with 536b.

418 For stealing inferior gems, one should undergo the penance of *kṛcchra* and also should recite AGHORA 10,000 times; for stealing garments, a bed or seat, he should [recite the] GĀYATRĪ 10,000 times.[242]

15.4.6 Expiation for crimes equivalent to that of sharing the guru's bed*

419ab In the case of [crimes that have been judged to be] the same as sharing the bed of one's guru's wife,[243] one should recite TATPURUṢA 50,000 times and undergo the *cāndrāyaṇa*.[244]

16 Minor crimes (*upapātaka*)*

419cd–20 Killing a cow; living as a *vrātya* [outside brahminical society]; robbery; non-payment of debts;[245] not establishing the Vedic fires [when one has the *adhikāra* to do so]; selling what should not be sold; marrying before one's elder brother; receiving [teaching] from a paid teacher and teaching as a paid servant;

421–27b Adultery; being unmarried while a younger brother is married; usury; selling salt; killing a woman, a *śūdra*, a *vaiśya* or a *kṣatriya*; one who lives off forbidden income; nullifidianism; violation of a religious observance; the selling of one's own offspring; purchasing grain; stealing cattle, sacrificing for those on behalf of whom one must not offer sacrifices; abandoning father, mother or friends; selling a tank or garden; defamation of a virgin girl; sacrificing on behalf of a man who marries before his elder brother; offering a girl in marriage to such a person; dishonesty; breaking one's religious observance;[246] undertaking the activity of cooking [solely] for one's own sake; consorting with a woman who drinks; forsaking his own daily Vedic recitation, the fires, or a son and also the abandoning of relatives; cutting trees for firewood; living off [the earnings of a] woman, [living by] harming [living beings] or [by selling] medicinal herbs; using mantras to harm [others];[247] the pursuits of crime and vice (*vyasanāni*);[248] selling himself [as a slave]; studying heretical literature; ownership of mines and selling one's wife—[each of the above] is [stated to be an] *upapātaka*.

---

[242] This is presumably the ŚIVAGĀYATRĪ.

[243] The position of this prescription is odd, since we have long left the topic of crimes equated with sleeping with one's guru's wife, but note that we now continue with a topic that has also been dealt with and left behind. So perhaps the organisation of ideas here simply is illogical, perhaps because Trilocanaśiva has made a patchwork of passages from different sources.

[244] After this, two manuscripts (E and F) give as a heading *brahmahatyāsamam upapātakam*. What follows is a long passage borrowed, apparently from the *Yājñavalkyasmṛti* (3:234–242).

[245] Perhaps non satisfying gods and deceased ancestors

[246] This appears to repeat an element listed in 422a. The *Mitākṣarā* takes this second instance to refer to the breaking of a self-imposed religious observance.

427c–28 The [above-listed] secondary crimes will be purified by the *cāndrāyaṇa* or by [living off] water (*payasā*) for a month or by the *parāka*; or by reciting AGHORA one lakh times. Next [some extra] particularities will be proclaimed:

17 Other cases of killing and violence*

17.1 Killing of a kṣatriya, etc., by a brahmin*

429 A brahmin should undergo one quarter of the expiation of killing a brahmin for killing a *kṣatriya*; [he should perform] one eighth for killing a *vaiśya*, and one sixteenth for killing a *śūdra*.

17.2 Killing living beings*

430 And if someone kills living beings without reason [he] should recite [AGHORA] 100 times. He becomes cleansed of the crime of hurting living being by reciting AGHORA 100 times.[249]

431 If someone kills a boneless creature, or kills a sweat-born [insect], he should recite SADYOJĀTA 100 times. If [he kills one] unintentionally, [then] half [of the above penance applies].

432 If someone crushes abundant tiny boneless creatures born out of cooked rice or flowers etc., which may be visible or invisible, he will be purified by remembering Śiva.[250]

---

[247] Note that the *Yājñavalkyasmṛti*'s text here refers instead to the use of machinery which harms living beings.

[248] A list of these, headed by hunting (*mṛgayā*), is given in the *Manusmṛti* (7:45–48).

[249] The repetitiveness here is easily explained: as the apparatus reveals, the two halves of this verse are drawn from two different sources.

[250] There are three possibilities here: this could refer to reciting the name of Śiva, reciting the MŪLA-mantra of the text in question (presumably a scripture, to judge by the grammar), or visualising some form of Śiva. We think that the first possibility is the most likely.

433 In the case of killing a rat or a cat, one will be purified by reciting [SADYOJĀTA] 100 times. Similarly for [killing] a dog or a jackal. One should recite double that for [killing] a monkey or cockerel.[251]

434–35b Now if someone kills egg-born [animals] such as snakes, or [kills] birds such as geese, or wild beasts such as lions, or domestic animals such as goats, he will be purified by reciting AGHORA from 100 up to 400 times.[252]

435cd If someone kills a cow unintentionally, he will be purified by reciting AGHORA one lakh times.

436 If someone kills a woman or a child, he will be purified by reciting AGHORA one lakh times. If someone cuts off the nose, etc. of somebody else intentionally, the competent man should recite [AGHORA] one lakh times.

437ab If someone intentionally causes an abortion, he should recite the third [*mantra*, namely AGHORA] ten thousand times.

17.2.1 Being bitten by animals*

437c–39 If someone is bitten by a dog, he will be purified by reciting the GĀYATRĪ 108 times. [If] bitten by cats or rats, he will be purified by reciting [the GĀYATRĪ] 100 times. If bitten by a jackal or wolf, he will be purified by reciting [the GĀYATRĪ] 108 times. If bitten by gharials or crocodiles, he will become pure [if he recites it] just once. If out of carelessness one is bitten by a snake, one should recite AGHORA 1000 times.

440ab If someone intentionally is bitten by a *sparśa*(?) or the like, he should recite AGHORA ten thousand times being in water.[253]

440cd–41b If someone should practise poison-brewing, medicine and magic, or if [he should perform] exorcism of *bhūtas*, possessing spirits, flesh-eating demons or the like, then he should [recite] [AGHORA] 200 times.

---

[251] The last word appears to be intended to be a *dvandva* in the locative.

[252] In other words, 100 for the first group, 200 for birds, 300 for lions etc., and 400 for goats and the like.

[253] It is unclear to us what is intended here. Could *sparśādi*° be a corruption of *sarpādi*°? But then in what circumstances would one be deliberately bitten by a snake? Another possibility is to correct *daṣṭo* to *duṣṭo*; one could then understand: 'If someone is willingly defiled by touching [such beasts] or by other such [forms of contact with them], . . . '.

18 Acts of thought, speech and body*

441c–42b One should not kill [a person] in thought or by the use of a *mantra*. If one performs such [malefic acts] as expulsion, one will be purified by reciting AGHORA ten thousand times.

442c–43b If someone thus commits sins by deed, mind or speech, he should recite AGHORA seven times, and he will get rid of that demerit.[254]

443c–44b If someone unintentionally gives pain to others by acts of speech, mind or body, after realizing this, he should recite the ŚIVA-mantra 100 times.

444c–45b If someone speaks untruth by action, mind or speech, he will be relieved from that sin by reciting VĀMADEVA 100 times.

445cd One hundred [repetitions] are taught to be the highest limit(?); double [that] in the case of speech-related faults.[255]

18.1 Mental acts*

446 Desire for another's wife or wealth, thinking about forbidden things, inclining towards criminal acts—these are the four actions of the mind [which require expiation].

18.2 Oral acts*

447 Prattling nonsense, [saying] what is both untrue and unwelcome, calumniating others and finding fault [with others]—[these are] the four acts of speech [which require expiation].

18.3 Physical acts*

448 Eating what is not to be eaten, harming [other creatures], following wrong desires, acquiring another's property—[these are] the four types of bodily action [which require expiation].[256]

---

[254] It is not clear either here on in the *Pratiṣṭhā-Pārameśvara* which crimes are intended here.

[255] We are unable to understand this half-line, either here, or in the context in which it occurs in the *caryāpāda* of the *Mataṅgapārameśvara* as 6:25cd.

[256] Note that some manuscripts omit here this third verse quoted from the *Śivadharmottara*, and it is true that it is not really relevant here, since the subject of this

18.3.1 Relief from the bond of speech-related crimes*

449–50a If someone commits crimes related to speech, he should observe silence for three days, [as well as] fire-rites, worship and recitation. After completing that, he should confess the unworthy speech to [his] guru, [who is] as a god.[257] He will [then] be relieved from the bondage of speech-related crimes.

18.3.2 Relief from the bond of body-related crimes*

450b–51b Now we shall speak about the bonds of [bodily] action: three nights without food, submerging himself in water with each juncture, reciting [the five] BRAHMA[-mantras], observing silence—[with this] one is released from the bondage of [the consequences of bad bodily] actions.

18.3.3 Relief from the bond of mind-related crimes*

451c–52b One will be relieved from mind-related sins by doing *prāṇāyāma* 100 times[258] and by reciting ŚIVAGĀYATRĪ[259] 100 times.

18.3.4 Relief from all demerit*

452c–53b For the removal of all demerit, a *mantrī* should recite the ŚIVA-mantra ten thousand times. Then he will be relieved from all sins by consuming once the five products of the cow.[260]

453c–54b [The impurities] that arise from one's mother and one's father and whatever [impurities] are innate or adventitious, the sins which

---

passage is acts of mind and speech that require expiation. Perhaps one could therefore choose to adopt this omission.

[257] Or should we rather understand "his guru should proclaim to the god the unworthy act"?

[258] Note that in the *Sāhasra* as quoted by Hṛdayaśiva, the text reads *prāṇāyāmāmbhasi*, 'in the water of *prāṇāyāma*', and it is possible that this reading is original.

[259] As given in the *Jñānaratnāvalī* (GOML MS R 14898, p. 13), this is: *tanmaheśāya vidmahe mahādevāya dhīmahi tan naḥ śivaḥ pracodayāt— iti śivagāyatrī.* See also the appendix, just before 17:40.

[260] This appears to be a general rule, formulated similarly in more than one source (see apparatus), but it is not clear why it should have been inserted at this point. Whereas the preceding verses were about mental and speech-related transgressions, the following ones appear to be about impure substances.

arise in bone and marrow, are burned away at once by [drinking the] *śivakūrca.*[261]

19 Rules about sexual activity*

19.1 Spilling semen and the like*

454c–55 If semen or the like should be spilled unintentionally while sleeping, he should bathe with [the same] clothes and he should recite the ASTRA-mantra 100 times. If it flows in the daytime while dreaming, [he] should do double [the amount of recitation], using SADYOJĀTA.

456 If a *vratin* has union with a woman intentionally, he should repeat the great PRAṆAVA one lakh times while restraining the movement of the breath.

19.2 Marriage in the case of an ascetic*

457 An ascetic (*tapasvī*) who is attached to the objects of the senses should first [formally] renounce his observance and then marry a woman; otherwise, falling is certain.

458 A *vratin* [who does not do so], will reside in the extremely terrible Raurava hell for as long [in years] as there are hairs in his bundle of matted locks or ash-particles on his body.

19.3 Approaching a woman when oppressed by desire*

459 If someone approaches a woman once, being oppressed by desire, and then reflects, he will be purified by reciting VĀMADEVA 1000 times; there is no doubt.

19.4 Masturbation, etc.*

460 If someone forcibly emits semen during the daytime, he should recite VĀMA 400 times. If it is at night, he should recite it 200 times. If [someone] sleeps during the daytime, he should recite [VĀMA] 100 times.

---

[261] Note that Trilocanaśiva here has replaced the *smārta* expression *brahmakūrca* with the explicitly Śaiva expression *śivakūrca*.

19.5 Watching the amorous play of animals*

461ab If someone observes the [amorous] play of domestic animals unintentionally, he should recite [VĀMADEVA] 100 times.

19.6 The time for brahmins and others to approach their wives*

461c–62 A brahmin should approach his wife for five days after she has bathed after her monthly courses, in order to get a son. Otherwise, he becomes the killer of an embryo. Then absorbed in austerities he should perform recitation, oblations and so on.

463 If a brahmin constantly engages in sexual intercourse, being deluded by desire, that brahmin should be known to be like a donkey and his mantras turn away from him [i.e. become ineffective when he uses them].[262]

464ab There is no fault for *kṣatriyas* and others [if they constantly perform sexual intercourse]. [Such a person] is in the wrong [only if he performs sexual intercourse] during the daytime or on *parvan* days.

19.7 Adultery*

464c–65 One should not commit adultery in deed, in mind or in speech. If one does so, purification [will be obtained] from one lakh, half a lakh and a quarter of a lakh [of repetitions] respectively.[263] If [the sexual intercourse is] with a virgin or with [those of] other *varṇas*, then reparation should be double.

19.8 Wrong times for sexual intercourse, etc.*

466–68b If at all someone should perform sexual intercourse during the daytime, [either] on *parvan* days or on the eighth day of the fortnight,[264] [then that] competent person should repeat the PRAṆAVA ten thousand times while maintaining sexual abstinence (*vrate sthitaḥ*). If

---

[262] For this notion, see, e.g., Appendix 1:41.

[263] The mantra here is not mentioned, but in the preceding verse of the *Mohacūḍottara* (43:31), which appears here to be the source, the mantra in question is SADYOJĀTA.

[264] In fact, sexual intercourse in the daytime is generally proscribed, not merely on certain days such as *parvan* days, as is implied in 464.

[he does so] during the night [of such a day], he should recite five thousand [times]; if [he does so] at the juncture of day and night, he should recite ten thousand [times]. If one tells (*kṛtvā*) sex-related stories, one should recite the seed-syllable form of the HṚDAYA 100 times. The competent householder should perform [such an] expiation as well as [literally: "apart from"] maintaining sexual abstinence.

19.9 Sleeping with other women*

468c–69 [For sleeping with a woman of] the same [caste the reparation] is ten thousand [repetitions];[265] [if he should approach][266] a women of *śūdra* caste, he should recite double and maintain sexual abstinence (*vratī*). If someone approaches [for sexual intercourse] women of *vaiśya* class or above, [or] if he approaches a cow, he should recite ten thousand times. The VĀMADEVA-[mantra] will burn the demirit related to the female organ and whatever other [demerit] should occur [because of crimes related to the genitals(?)].[267]

19.9.1 Sex with a virgin etc.

470 One who has sex with a virgin (*kaumārī*),[268] or again with a skull-bearing female ascetic, or particularly with a woman whose nose and lips have been cut off [as a punishment for adultery], will be purified by reciting [AGHORA][269] 1000 times.

471–73 A householder who approaches a woman with whom sex is forbidden should recite VĀMADEVA 100 times. An initiate who approaches a brahmin woman or other woman, if [he is himself a] brahmin, will be relieved from that sin by reciting VĀMADEVA 108 times; [if] a *kṣatriya*, by reciting 200 times; [if] a *vaiśya*, 300 times; [if] a *śūdra*, by reciting

---

[265] Perhaps this means repetitions of VĀMADEVA, since that is mentioned earlier in the *Vidyāpurāṇa* (Appendix 24:25), from which this passage is drawn. This is perhaps confirmed by 469 below.

[266] This may be supplied from 24:26d in the appendix, in which we read *gatvā*. Trilocanaśiva, confusingly, begins quoting from 24:27, thus losing the main verb, which we require.

[267] We are uncertain of the sense of this last *pāda*.

[268] This translation assumes that *kaumārī* is used instead of *kumārī* for metrical reasons. But perhaps what is intended is rather a woman belonging to a religious tradition connected to Skanda or connected with Kumārī-worship.

[269] It is clear from the *Aghoreśvarī-Svacchanda*, from which this passage is drawn, that AGHORA is intended: see Appendix 33:35cd.

VĀMADEVA 400 times in front of Śiva. Having [then] fasted for one night, he will be released from that crime.

474–75 If someone enjoys for several days [the above-mentioned women], he should undergo the *kṛcchra* fast along with the recitation of VĀMADEVA; if, out of delusion, he enjoys a woman who does not belong to a *varṇa* or a descendant of his (*tadbhavām*) who goes to him out of desire, he should stand calmly in water up to his navel for three days. VĀMADEVA should be recited, while *prāṇāyāma* is performed; he becomes pure [from that] sin.[270]

19.9.2 Sex with a menstruating woman*

476 If someone approaches [for sexual intercourse] a menstruating woman once unintentionally,[271] he should fast [for a day] while reciting VĀMADEVA. If intentionally, [he should recite the same while fasting for] three days.

19.9.3 Sex with a *caṇḍāla* woman*

477–80 If, unknowingly (*ajñānāt*), he has settled a *caṇḍāla* woman in [his] house, then he should abandon the earthenware immediately, bathe and clean that house. He should recite TATPURUṢA 5000 times and undergo the *kṛcchra* fast. If he enjoys her unintentionally [in other words, not realising her caste], he should recite VĀMADEVA ten thousand times after performing the *taptakṛcchra* fast. He is [then] purified by [consuming] the five products of the cow. If she is enjoyed intentionally [in other words, with full knowledge of her caste], he should undergo the *kṛcchra* and *atikṛcchra* fasts, he should also recite VĀMADEVA and at the end the *parāka* fast is enjoined. If someone knowingly enjoys [such a woman] over a long period then he becomes similar to her [viz. a *caṇḍāla*].

---

[270] This unit appears to have been loosely based upon *Pratiṣṭhā-Pārameśvara* (Appendix 17:4–8b), which has been edited to exclude the remarks that do not concern sexual transgressions.

[271] The meaning of *akāmataḥ* here is of course effectively 'unknowingly', for we may assume that the action is intentional, but that the perpetrator is unaware that she is menstruating.

19.9.4 Sex with a washerwoman, etc.*

481 If a washerwoman or cobbler's woman is touched [by him] or stays in his home, then purity [is obtained] by abandoning the vessels [in the house] and by [reciting] SADYOJĀTA 5000 times for three days.

482 If he unintentionally [i.e. not being aware of her caste] touches or enjoys [a washerwoman or cobbler's woman], he should recite AGHORA for three days. If intentionally, then double that, if there is contact [only] once.

483 If the two of them have repeated union without [his] wishing [i.e. without his knowing her caste], he should undergo the *cāndrāyaṇa* fast; otherwise [he] will not be purified.

484 If [they] have several days of sexual union knowingly, then he should undergo the *cāndrāyaṇa* fast using water alone.

20 Livelihood*

20.1 Receiving presents from unfit people

485 If one receives gifts from unfit persons, one should recite SADYOJĀTA 12 times; he will quickly be released from the sin if he is a *dīkṣita* of blameless character.

486ab If one receives [the gifts of] clarified butter, oil, sugar, one should recite VĀMADEVA.

486c–88b [Similarly if one receives] salt, pure and pungent [substances],[272] various perfumes, milk, curds, ghee, oil, honey, meats, grain, silk cloth, cotton cloth, woollen cloth, linen cloth, cloth made of *muñja* grass, and leather, one should recite AGHORA 300 times.

488c–90b If one accepts the group of metals beginning with gold, the group of gems beginning with diamonds, the group of minerals beginning with orpiment, quicksilver, a heap of grains,[273] a bull, elephant, vehicle, land, a horse or slave (*naraṃ*) one will become pure by reciting AGHORA ten thousand times in a temple or other [sacred place] (*ālayādiṣu*).

---

[272] The interpretation of this compound is uncertain. It may refer to spices. This passage reflects various lists, but particularly that of the *Vāthula*, Appendix 44:96–99.

[273] Here we expect, instead of quicksilver (*pāratam*), something like *yavādi*, "beginning with barley", which would qualify *dhānyasañcayam*, but *pāratam* also appears in the parallel in the *Jñānaratnāvalī* (GOML, p. 233).

20.2 Theft*

490cd If one steals wood, stones, grass or the like, one becomes pure by reciting [AGHORA][274] 100 times.

491 [If one steals] an ox or a horse or a woman, one should recite TATPURUṢA 1000 times or 100 times.[275] If one steals land with copious crops, one should recite ĪŚA 1000 times.

492ab If he steals anything at all, the competent [ritualist] should recite AGHORA.

492cd If one steals garments, a bed, a seat or the like, one should recite GĀYATRĪ 100 times.

493ab If someone steals knowledge,[276] then he should recite TATPURUṢA 1000 times.

20.3 Abandoning one's profession*

493c–95b If a *dīkṣita* abandons his livelihood and lives by some other means, he falls from [the status that permits him to continue] his religious acts. Once he returns back [to his old livelihood], he should recite AGHORA constantly in front of Śiva, he should perform oblations ten thousand times [with the same mantra] into the Śiva-fire; he will be released from that crime.[277]

---

[274] We assume that this means repetitions of AGHORA, since that is mentioned in the *Vāthula* (Appendix 44:103ab), from which this passage is drawn. Whether theft or receipt of gifts is referred to here is uncertain. We have assumed theft, since there seemed to be an end to the section on the receipt of gifts in 490ab.

[275] The sense of the text seems uncertain here. We think that it may be based on *Puṣkara-Pārameśvara* 3:10c–11b, perhaps shortened in part to avoid the irregular accusative *striyam*.

[276] We assume that this refers to learning without getting initiation or permission from a teacher. Perhaps it could refer to the stealing of books.

[277] Note that here and in the following half-verse, Trilocanaśiva has shortened and polished the text of his prorable source, the *Pratiṣṭhā-Pārameśvara*.

20.4 Miscellaneous*

20.4.1 Crossing cross-roads*

495cd If one crosses a place where three roads meet or a cross-roads, one should recite AGHORA ten times.

20.4.2 Combinations of sins*

496 As for when a combination of many sins arises, one should recite the AGHORA mantra until one's mind is set at ease.

497 If one recites [the collection of mantras known as the] ŚIVA-SAṂHITĀ-mantra[278] while observing all the rules [of the cult], he destroys all sins, as the sun [destroys] the darkness.

498 If one recites SADYOJĀTA-mantra 100 times at the juncture between morning and afternoon, then whatever crimes one commits in that nychthemeron are destroyed.

21 Matters relating to menstruating women, etc.

499ab When a woman is in her menses, he [scil. her husband] should not, since he is impure, worship Śiva.[279]

499cd–500ab On the first day [a woman in her courses] is [considered to be as impure as] a *caṇḍālī*, on the second day as the killer of a brahmin, on the third day as a washerwoman, on the fourth day she will become pure after taking a bath.

---

[278] For this see the note on verse 39 above.

[279] We have tentatively emended here on the strength of the parallel in the *Jñānaratnāvalī* (see apparatus), but immediately below (in 500cd) and later on (in 531), it seems that the text speaks of women resuming the worship of Śiva. We would expect, however, that only male initiates would have *adhikāra* for the performance of *śivapūjā*, since female initiates would normally, at least according to textual prescriptions, have received a *nirbījā* or *niradhikārā dīkṣā* that would exempt them from the right and duty to perform all post-initiatory religious activity, including of course *nityapūjā*. None of the prescriptions relating to menstruating women in Hṛdayaśiva's text appears to relate to the resumption of worship by women. Cf. footnotes 285 and 301 on pp. 292 and 295 below.

500c–01 [On the fourth day] after she has taken a bath with mud and consumed the five products of the cow, she should worship Śiva.[280] If [she] is not able to get [the five products of the cow], she should worship Śiva after reciting AGHORA 100 times. She should perform mental worship or meditation, during the three earlier days.

502 If menses [begin] during the day, then [that day is] the first day. If at night, [the same applies], except when the third part [of the night has begun, viz. unless it is after midnight]. If it [scil. the onset of menstruation] is during the third part [of the night, [then] three days [of pollution] beginning with the dawn [of the following day] are required.

503 If the menstruation comes without her knowing, the things which the menstruating woman (*malavadvastrayā*) touches at home should be considered polluted; they are not polluted by her [mere] proximity.

21.1 Touching a *caṇḍāla* woman or *sūtikā**

504 If one touches a *caṇḍāla*, a woman who has recently brought forth a child, a woman in her courses, a corpse, or a man [who is impure because he] has burnt a corpse, or one who is in a period of impurity caused by a birth or a death, or one who has just learnt of the death of a relative, [then] one should not eat until [after] the time of his bath.

505ab Alternatively he should pour water on himself, eat and then perform the *prājāpatya* fast.[281]

505cd If he eats without taking a bath, he should perform the *cāndrāyaṇa* observance.

21.2 Touching a jackal, mule, crow, etc.*

506 If one touches a jackal, mule, crow, snake, bird, those who have fallen [from caste-regulations] (*patitaiḥ*), or a low-caste person or domestic animals (*paśūn*),[282] and [then] eats without having bathed, one should perform the *cāndrāyaṇa* fast.[283]

---

[280] For the question of her being the agent of worship see the previous footnote.

[281] We are not certain of the intention of this unit. Is *abhiṣeka* distinguished from *snāna*? Or is the point that he does not wait for the bathing time, but bathes immediately?

[282] It is perhaps conceivable that we should rather understand "uninitiated non-Śaivas" (cf. *Tāntrikābhidhānakośa III*, s.v. *paśuśāstra*).

[283] The absence of a parallel here makes it difficult for us to decide whether to adopt the reading according to which the *kṛcchra* fast should be performed.

21.3 Contact between women of different castes during menstruation*

507 If a brahmin woman touches a menstruating *śūdra*, *vaiśya* or *kṣatriya* woman, then she should perform a *kṛcchra* fast, three quarters of a *kṛcchra* fast, and half a *kṛcchra* fast respectively, from which she becomes pure.

508 A *śūdra* woman and other women [in ascending order of *varṇa* who have been touched by a menstruating brahmin woman are purified] respectively by giving,[284] by quarter [of a *kṛcchra* fast], and by a *kṛcchra* fast.[285] If a *kṣatriya* woman touches a [menstruating] *vaiśya* or *śūdra* woman, then she is purified [respectively] by a quarter or by a half of a *kṛcchra* fast.

509 If a *vaiśya* woman touches a [menstruating] *kṣatriyā* or a *śūdrā*, [then she is purified in each case] by a quarter of a *kṛcchra*. If a Śūdrā touches either of the preceding two [when they are menstruating], then she is [in each case] purified by giving alone.

21.4 Contact between a menstruating woman and jackals and *caṇḍālas*, etc.*

510 If a menstruating woman, while eating, touches jackals or the like by mistake, when three days have entirely elapsed, she should perform the *cāndrāyaṇa* penance.

511 If a menstruating woman while eating touches a *caṇḍāla*,[286] then she should perform three days of fasting and will be purified by the *brahmakūrca*.[287]

---

[284] We do not know what is to be given. The text seems secure, however, since the idea recurs in 509d below.

[285] This analysis of the compound is not certain. One could instead take it to mean "by giving, by a quarter of a *kṛcchra* fast and by a day of fasting". But this seems less logical. Once again, we are unable to identify a parallel. It seems that other works (e.g. those gathered by Hṛdayaśiva) emphasise the consquences for male initiates of contact with menstruating women, but not the consequences for women. Could this reflect a social situation in twelfth-century South India in which female initiates had more importance than elsewhere?

[286] For the term *divākīrti*, see OLIVELLE 2004:283–4.

[287] This is essentially the same preparation as what in Śaiva sources is often called a *śivakūrca*, for which see verses 801 and 802.

512 If a woman in her menses (*ārtavā*) sees a *caṇḍāla* when she has not yet washed after eating (*ucchiṣṭā*), then she should fast up to the bathing [at the end of her menses]; if she [does not observe this fast and] eats, then she should perform the *cāndrāyaṇa* fast.

513 If two menstruating women of the same *gotra* touch each other, they should fast for three days. If a menstruating woman is touched by another menstruating woman, she will be purified by fasting [for a day] after taking a bath.[288]

514 If they talk together, then she is purified in the same way; if she touches [another] *rajasvalā* while eating, then she should not eat up to the bath [at the end of her menses] and then she should consume the five products of the cow.

515 If a woman menstruates while in a period of pollution caused by birth or death, she should eat food after taking a bath, and after eating she should fast for a day.

516 If the impurity of death or birth arises for a woman who is [already] menstruating, she should take a bath in the middle [of the period of impurity caused by her menstruation], she should eat her food †*spṛṣṭocchiṣṭena*† by [observing] the *kṛcchra* fast.

517 If she touches someone who is in a period of impurity caused by death or birth, she should take a bath and after that she becomes pure after three days. If a menstruating woman [in a period of impurity] after a death or birth drinks or eats, [then she is purified] by [the performance of the] *kṛcchra* fast.

518 If impurity [of some other kind?] (*aprāyatye*)[289] arises for a menstruating woman (*malavadvāsasaḥ*), then purification comes about by bathing, or otherwise there should be no eating for three days.

21.5 Bathing procedure for a menstruating woman*

519 On the occasion of bathing caused by special circumstances (*naimittike snāne*) [in the middle of the four days of impurity caused by menstruation] she should wash the dirty [garment] in water that has been fetched [i.e. not in a tank, etc.]; she should not wring the cloth; she should not wear another garment.

---

[288] This is a problematic verse: the first *pāda* is hypermetrical, a singular verb is used to agree with a dual subject, and the second half seems to contradict the first. We assume, however, that the second half speaks of women who are of the same *jāti* (since previous rules have dealt with cross-caste touching) but not of the same *gotra*.

[289] Cf. *Āpastamba-Dharmasūtra* 1.4.18–20, which appears to use the word *aprāyatya* in the sense of impure: *aprayatena nābhivādyam tathāprayatāya aprayataś ca na pratyabhivadet*. Cf. also verse 705 below.

520 If another woman[290] touches her while she is [not only menstruating but also] sick (*āturām*), then she [viz. that other woman] should bathe ten times and again ten times. Wearing a [clean] garment, she is purified by a declaration that it is an auspicious day (*puṇyāhena*).[291]

521 She may bathe in the morning on the fourth day after the expiration of six *nāḍikās*;[292] clothing [of hers] that is not stained may be cleaned with such substances as fuller's earth (*ūṣa*) and lumps of *utsvedana*(?).[293]

522 If [she has used vessels for] eating (*bhuktau*), they become pure by washing 21 times with water and ashes; in the case of [vessels made of] bell-metal, [they become pure] by fire. She should wash her bed with water; †by which [water] it instantly becomes without defilement†.[294]

523 The place where [the menstruating woman] slept or ate becomes pure by applying cow-dung and the like.[295] After taking a bath after her menstrual period [she] should definitely not see any other man than her husband out of affection.

524 In a place where there is no grass or water, bathing is enjoined [to be performed] by (*saha*)[296] a woman who has menstruated, underneath a fan fashioned out of [the hairs] of cows' tails.[297]

525ab A fan of cows' tail[-hairs] should be one *daṇḍa* [in length], or measuring a man's height.

---

[290] *Ex conj.*

[291] We have translated literally here, but it is not clear to us exactly how the *puṇyāha* is to be performed here. Does she perform it? And if not, who does it for her? Is the rite to be accompanied by a libation of water over which the *puṇyāha* has been uttered?

[292] 72 minutes.

[293] Unfortunately, we are unable to interpret this *pāda*.

[294] We are very uncertain about this interpretation, in part because it requires taking *yaiḥ* as referring back to the waters (*adbhiḥ*), which are feminine, but also because *alepana* seems to be a strange way of conveying what would normally be expressed by the expression *śuddhi*, and we therefore suspect that the text may be corrupt here.

[295] *Ex conj.*

[296] We are aware that this appears to force the required sense out of the verse: *saha* should mean 'with' and not 'by'.

[297] Or could this mean "before/after [sweeping with] a fan fashioned out of cows' tail[-hair]"? Unfortunately we have not been able to identify a single parallel for this practice, other than the one in 636 below!

525c–26b †[She should bathe] in places where the grass or wood has been dug out (?)[298] or [surrounded] by an enclosing wall. And no [real] bathing takes place when there is fanning by the cow's tail.[299]

526c–27b If [her] husband sees [her] during the activity [of bathing], he should recite the PRAṆAVA-mantra. A *vratī* after performing *prāṇāyāma* should look at the sun.

527c–28b If a *caṇḍāla* or menstruating woman have climbed into the same tree [as an initiate],[300] he should fast for a night and will be purified after consuming the five products of the cow.

21.6 Determination of periods of purity in the menstrual cycle*

528c–29b If a menstruating woman again menstruates within 12 days [after the previous menstruation], then cleanliness rites should be performed like those after the passing of urine; [if the next menstrual cycle starts] within 18 days [after the previous], there should be bathing; [if it starts] after that [viz. after 18 days], she observes impurity for three nights.

529c–30b If a menstruating woman has her menses again after 22 days she becomes impure for three nights.

530cd She should take a bath using mud again and again to [remove] impurities after brushing her teeth and the like.

21.7 Procedure of worship for menstruating women*

531 After consuming either the five products of the cow or clarified butter, she should worship Śiva.[301] And (*tathā*) on those first three days

---

[298] The text seems not to make sense here and we suspect corruption.

[299] We have little confidence in this interpretation. Note that the *Prāyaścittavidhi* attributed to Aghoraśiva here reads *tatra vidhīyate* in place of *tatra na vidyate*.†

[300] We have assumed that this strange instruction refers not to a solitary tree, but to different people climbing into the same tree at the same time. But why are they climbing trees? Are they perhaps gathering firewood or tooth-cleaning sticks? Note that a similar instruction is given in 642 below.

[301] Once again, we find here instructions to the effect that women should worship Śiva, for which we do have parallels in *Ātmārthapūjāpaddhati* (IFP T. 1056, p. 118):

> *subandhunā —*
> *anyenaivārcanaṃ kuryādante puṣpāñjalitrayam*
> *āśaucānte ca kartavyaṃ pūrvamārgeṇa yājanam*

(*pūrvadinatraye*) of menstruation she should perform internal worship [only].

532ab Or alternatively, she should repeat the AGHORA mantra 1000 times at the end [of the three day period].

532c–33b If someone touches a menstruating woman of his own *jāti* intentionally, and worships Śiva, then he should recite the presiding BRAHMA-mantra of his own *jāti* 1000 times [for purification].[302]

533c–34b If someone worships Him [after touching a menstruating woman of her own class] without realising that [she is menstruating], he will become pure by reciting it half of that number of times [viz. 500]. If doubt arises [about whether he has touched a menstruating woman], he should recite it 108 times.

534cd If he [a brahmin] touches a lower-caste [menstruating woman], he has to recite two, three or four times that respectively [for a *kṣatriyā*, *vaiśyā*, and *śūdrā*, i.e. 2000, 3000 and 4000 times].[303]

535–36b If a lower-*varṇa* [male initiate] touches a menstruating woman of the [immediately] superior *varṇa*, then he has to recite half of the amount of the above-said [*mantra*]. In the middle of a period of impurity she should, as far as she is able,[304] meditate upon Īśvara [but not actually perform external worship]. She should respectfully worship Śiva at the end of the *sūtaka* period after consuming the five products of the cow.[305]

---

kathaṃ puṣpavatīī nārīī arcanaṃ gurudevatā
antaryāgaḥ prakartavyaḥ tathā pūrvā dinatrayam
caturthe divase snātvā gavyaṃ prāśya yajettu sā.

[302] For the notion of presiding *brahmamantras*, known as JĀTĪŚA-mantra see 288 ff above.

[303] Presumably this verse is also intended to cover the case of a *kṣatriya* touching a vaiśyā or śūdrā, in which case he is to recite the BRAHMA-mantra of his *jāti* 2000 and 3000 times respectively, and the case of a *vaiśya* touching a *śūdrā*, who should presumably recite the BRAHMA-mantra of his *jāti* 2000 times.

[304] If we had chosen the reading *sūtakābhyantarodakyā*, we could have interpreted it to mean 'A woman who menstruates in the middle of a period of impurity caused by birth or death. . . '.

[305] Note that the long parallel in the *Prāyaścittavidhi* attributed to Aghoraśiva ends on p. 93 with this unit, 536ab.

22 Birth- or death-related impurity*

22.1 Fixation of duration for death- or birth-related pollution*

536c–37b As long as the sun has not risen, the counting of the days of [impurity] either for a death or a birth may begin with the previous day, in cases where it actually starts in the last part of the night.

537c–38b She-goats, cows, she-buffaloes and a brahmin woman who have given birth become pure after ten nights, as does the new water on [freshly dug] earth.[306]

22.2 Birth-related pollution

538cd On the occasion of a birth, a father is fit to make gifts (*dāne*) before the cutting of the umbilical cord.[307]

539–40 Receiving gifts is not forbidden for those subject to impurity and for others. In this [matter of birth], if it is the birth of a male child, then the mother is subject for ten nights to a period of impurity in which, among other restrictions, no one must look at her; [and] 20 nights of impurity after that in which she has no duties [in ritual]; if a female child is born, ten nights more [i.e. in total 40 nights of *āśauca*].[308]

541ab This [above injunction applies] if menstruation does not arise [within that period]; if it does arise, [then] purification [is achieved] with [the four-day purification of] that [menstruation].[309]

541c–42 If the father [of the newborn child][310] stays in the same house where the woman giving birth stays, an extra impurity, of the kind in which he should not be seen, [will accrue] to him [also]. If he stays in some other place, only the impurity of untouchability will then apply.

---

[306] This unit is repeated as 754c–55b below.

[307] After this point he is impure.

[308] Cf. P. V. KANE (3rd Edn., Vol IV, pp. 275–76) in his *History of Dharmaśāstra* quoting the *Mitākṣarā*'s quotation of the *Saṃvartasmṛti* and *Yājñavalkyasmṛti* 3:19.

[309] In other words, there is no need to wait for the completion of the full period of forty days if menstruation occurs within that period, for purification will be achieved four days after menstruation.

[310] One could instead interpret 'the father [of the new mother]'; we have not been able to find a parallel for this prescription applying to either the woman's or the child's father. Perhaps this unit should rather be explained to mean that the new mother has an extra period of impurity in which she cannot be seen if the father of the child stays in the house where she gives birth? But how then to interpret *tasya*?

543 The same impurity [of untouchability] is to be observed by kinsmen (*jñātinām*) too. Excepting brother, son and father, all other relatives are called *jñāti*.

544ab In the case of the birth of female children there is no *āśauca* for *jñātis*.

22.3 Death-related pollution*

22.3.1 Miscarriage and death of infants*

544cd If an unmarried girl dies, then there is *āśauca* for three men [i.e. father, grand-father and great grand-father].

545 If a miscarriage happens up to three months [into the pregnancy], three days [of impurity are to be observed]; [if it occurs] after [three months and] within six months, then four, five and six [days of impurity are to be observed] respectively [for four, five or six months] for the mother.

546 Beyond that [period of six months] there will be the impurity associated with birth. In all cases bathing [is enjoined] for the father [i.e. even in cases where the miscarriage occurs within six months].

547–48b If the child dies within ten days, then the impurity of the father ceases with the same number of days as the impurity caused by the birth itself; if the death occurs on the day of the end of the impurity caused by the birth, then he has two nights of impurity; if it occurs in the morning [of the last day of the impurity of birth] then [his impurity] is for three days.

548cd [If the child dies] after the expiration of the period of impurity of birth, then the father and co-uterine relatives have ten days [of *āśauca*].

549ab If the child is of two years of age when it dies then, upon burial, the *sapiṇḍa*[311] relatives [are purified] after bathing.

---

[311] *sapiṇḍa*: the kinship is through six generations in an ascending and descending line, or through a man's father, father's father, father's grandfather, mother, mother's father, mother's grandfather; son, son's son, son's grandson, daughter, daughter's son and daughter's grandson, and also includes father's mother, father's grandmother &c. It also refers to a father's brothers and sisters, a mother's brothers and sisters, and several others. See the note in OLIVELLE 2004 on *Manusmṛti* 5:60. P. V. KANE (3rd Edn., Vol II, Part I,

22.3.2 Impurity for different *varṇas*

549c–50b If the child is of up to six years of age when it dies, then, once cremation has taken place, the [*sapiṇḍa* relatives are purified] after one to two days. From the seventh year, impurity [for brahmins] will be ten days. [There follow] special [rules] for *kṣatriyas* and the rest.

550c–51b A brahmin [will be purified] after ten nights; a *kṣatriya* after 16 days; a *vaiśya* after 20 nights and a *śūdra* will be purified after a month [of *āśauca*].

551cd One should consider [that there is pollution from] birth or death for relatives (*jñātīnām*) up to seven generations of kinship.

552–53ab If a relationship that reaches back beyond the seventh generation is known, [then the period of *āśauca* is] 36 hours (*pakṣiṇī*). A night between two days or a day between two nights is taught to be a *pakṣiṇī* [viz. 36 hours]. Knowing thus [viz. that a relative of more than seven degrees of kinship from oneself has died] one should observe *āśauca* [for one *pakṣiṇī*.]

22.3.3 Pollution for the death of a female child*

553cd If a female [child] dies before the tonsure rite (*caulāt*), [then relatives,] other than her brother, mother and father, should bathe.

554–55b [If she dies] before being given [in marriage], [*āśauca* lasts] one day; if that [giving away in marriage] has been performed, there are three days [of *āśauca*] for the *sapiṇḍa* relatives on both sides [i.e. relatives of the bride and of the groom]; †but for the groom and others[312] who are married (?) ten days; for their *sapiṇḍa* relatives, beginning with the father, 36 hours†.

---

pp. 454–55) in his *History of Dharmaśāstra* has this to say about *sapiṇḍa*:

> Therefore the word *sapiṇḍa* though it applies everywhere (i.e. to a very wide circle of persons) by the expressive (i.e. literal) power of its component parts, is restricted to a certain definite sphere, like the words *nirmanthya* and *paṅkaja*. And so the six (ascendants) beginning with the father and the six descendants beginning with the son and the man himself as the seventh (in each case) are *sapiṇḍas*; wherever there is a divergence of the line, the counting shall be made until the seventh in descent is reached including him (i.e. the ancestor) from whom the line diverges; in this way the computation is to be made everywhere.

[312] This expression is irregular (*varādīnām* would be the regular form) and may be corrupt. We can make no non-contradictory sense of this cruxed unit.

555cd The impurity after the death of a virgin is held to be equal for all classes of men.

556–57b [Impurity] of 36 hours (*pakṣiṇī*) [ensues in the case of the death of] one's own daughter or of her daughter or son, or of one's sister, or of her son or daughter; and also [in case of the deaths] of daughters of one's adoptive father [and] the daughters of one's adoptive brother; and one's father's sister, or her son or daughter.

557cd Thirty-six hours [of impurity are again prescribed in the case of the death of the] daughter of a paternal uncle, or of sons and daughters born to her.

558 If the woman [in question from among those above-listed possibilities] who has married and started menstruation [but is still a virgin] dies, the period of impurity is [again] 36 hours. If she is married but has not started menstruation and dies, then purity is attained immediately.

559 Just as one should observe 36 hours [of impurity] for a virgin even if she is married, [so too one should observe the same] also for one's maternal grandfather and for his wife's paternal grandfather and wife.[313]

560–61b Among the sons and daughters of one's maternal uncle, †one's mother and her sons and daughters,†[314] the sister of one's mother or her son or daughter, one's maternal uncle, or his sons or daughters, when there is a death, impurity of 36 hours is required.

561cd When a woman gives birth or dies in her father's house, then [her] parents [should] observe three days [of impurity].

562 For *sapiṇḍa* relatives who were previously living in his house, a day [of impurity] is taught. When two people studied together entirely [for the whole course of their education], if [one of them] dies, then [the other has] impurity for 36 hours.[315]

---

[313] We assume, in other words, that this is for the paternal relatives of one's maternal grandfather's wife. For it would seem odd to have so short a period of impurity for the death of paternal relatives.

[314] This seems impossible and we have assumed corruption. It is possible that this and some of the preceding half-lines, which are omitted by BCDTv, are in fact secondary insertions. Clearly there has been some confusion in the transmission at this point, and the text is more than usually uncertain.

[315] We have assumed that this refers to two *sabrahmacārins*. Could *kārtsnyāt* have been intended to refer to receiving an entire Veda? In this Śaiva context, however, such a meaning is probably not intended.

563ab And if one's brother-in-law, friend or teacher dies, then one day [of impurity] is required.

563c–64b If one's maternal grandfather, with his wife, or one's father-in-law, with his wife, or one's mother's sister, or the wife or sons of one's *ācārya* [dies], three days of impurity [should be observed].

564cd [If somebody dies] in one's house [with whom one has no relationship] then three days [of impurity follow] if [the person who has died was] a *śrotriya* and one day for a non-*śrotriya.*

565ab If a woman who has taken refuge in the house dies, [then] no period of impurity is enjoined for the householder.

565cd The impurity for *kṣatriya*, [*vaiśya*,] etc. should be increased by one day, three days and eight days respectively.

566 ?

22.3.4 If birth- and death-related pollution occur together*

567 When a death-related impurity has [already] arisen, if there should then arise a birth-related impurity, then the birth-related impurity is purified along with the death-related impurity;[316] birth does not purify death-related impurity.[317]

568 In the middle of a short[-lasting] impurity, if a long[-lasting] impurity occurs, purity will not be obtained with the former; he will be purified by the [end of the] long[-lasting] impurity.

569 If two periods of impurity of the same length coincide, then they are both purified together. If there are two periods of impurity of unequal length [that coincide], then the shorter [impurity] is [only actually] concluded with the end of the period of the longer one.

570ab The short[-lasting] impurity [however] ends with [the end of] the short period if the short[-lasting] impurity is more than half the length of the long[-lasting impurity].

---

[316] In other words, at the end of the term of the death-related impurity, the birth-related impurity is also lifted.

[317] *Nirṇayasindhu* quotes this verse attributed to a certain *Ṣaṭtriṃśanmata:*

śāvāśauce samutpanne sūtakaṃ tu yadā bhavet
śāvena śudhyate sūtirna sūtiḥ śāvaśodhinī.

570c–71 If a birth or death [should occur] on the last day of a previous period of impurity, [then he is purified] after three [further] days [of impurity]. [If a birth or death should occur] before sunrise on the last day of a previous period of impurity, then he is purified] after three [further] days [counting from after the day then beginning]. If a day should fall [so as to intervene after] the last of a previous period of impurity, then he will become pure as before [viz. after a further three-day period of impurity].[318]

22.3.5 The beginning of death-related impurity*

572 When someone who has not established the Vedic fires dies, then impurity begins from death. Also [impurity begins from death] when someone has installed Vedic fires and who has received *dīkṣā* that is non-salvific.

573 When somebody who has established Vedic fires dies, then [impurity begins] from burning [and] concludes after ten nights. When a rite of re-cremation [is performed] for one who has established Vedic fires, then too [impurity] is of ten nights.[319]

22.3.6 Immediate purity after death*

574 Instant purity is taught [to be obtained] in the case of misfortune due to the planets, famine, sickness, disaster in the country, distress of a kingdom and in case of war.

575–76 There is an immediate purification prescribed for those engaged in performing a great [ritual] act, so that they can complete the remainder of the rite (*yajñaśeṣakṛtau*); [and also] when a marriage ceremony has begun, for the groom and for whoever is ready to give the bride away; [and] in the context of a festival of the god, [or] an installation [of an image or *liṅga*], for the officiating priest and for the sponsor (*ācārya-yajamānayoḥ*), [as well as] for [all] men who are attendants [helping in the above-mentioned] rituals (*paricārakamartyānām*).[320]

---

[318] We are uncertain of our interpretation of this unit, but particularly of our interpretation of 571cd.

[319] The circumstance that is envisaged is probably one where a death-ceremony had to be performed before the body was found, and another was then performed again when the body was found. Another conceivable possibility might be a situation in which a death-ceremony is performed in the absence of a crucial person, entailing then a re-enactment, using a model made of *darbha*-grass, upon the return of the crucial person.

577 Immediate [purification is prescribed] for *brahmacārins* during religious observances such as *cāndrāyaṇa*, [during] oblations, recitation and the like, or on the occasion of *śrāddha*-ceremonies or on pilgrimages.

578–79b In the case of premeditated death [viz. deliberate suicide], immediate purification is taught for *sapiṇḍa* relatives, [and] the same [applies] (*tat*), normally, if a defamed person dies, and also a person of bad past acts. For them cremation [should be made] as for a *śūdra*; if [however] they are cremated after some time has elapsed, [then there is impurity] for three days.

22.3.7 Impurity for servants, etc.*

579c–80b And if the assistants or servants of a king die in battle, their relatives become purified immediately, [and] their funeral rites must be performed at that very time.

580c–81b If, when others are observing a period of impurity, a person regularly eats food together [with them], then he becomes impure. If he eats [with them only] once, without realising [their impurity], he attains purity by fasting.

581cd [The observance of impurity] for servants is [the same as] what is prescribed for the *jāti* of their master. For others, what is prescribed for their own [caste] is held to apply.

582 There is no impurity for those born in unbalanced marriages [where the mother is of a higher caste than the father] (*pratilomānām*), because they are always [considered] as impure. In the same way, [there is no impurity] for prostitutes (*sādhāraṇānāṃ ca strīṇām*) either,[321] since they have no purity [in the first place].

583 Kings are always pure [because] they have been anointed. All people who follow his orders are purified by the order of [the king].

584 As for lay-devotees of Śiva who are *śūdras* and who wear ash and *rudrākṣas*, they are purified after fifteen days, both in the case of birth and death.

---

[320] We are not certain of the text here: what is added by using the word *martya*? Could it be a corruption of, for instance, *bhṛtya*?

[321] For a discussion of these and the following injunctions relating to temple personnel, see pp. 38ff of the introduction.

585 The same is agreed upon for a *rudrakanyā* and for a [temple-] musician,[322] and for those of low birth but born from an *anuloma*-marriage, if they wear ashes and *rudrākṣa*-beads.

586ab Also for those who are specialists in singing for Śiva[323] and so too for those who live in a Śaiva *āśrama*.

586cd Purification is declared [to take place] after 20 days in the case of a *devadāsī*.[324]

587ab So too *śūdras* who are engaged in work in the temple [must be understood to obtain purification after the same period].

587c–88b All persons subject to impurity may enter the temple compound without giving rise to a fault, but [remaining] outside the *agramaṇḍapa*.[325]

22.3.8 The time at which one hears the news of a death*

588c–89 If the *āśauca* period ceases [before one hears news of the death], three days [of *āśauca* are to be observed by relatives] up to the fifth generation; if [one hears the news] after three months, [then] three nights [of pollution are to be observed]; [if one hears the news] after six months, 36 hours (*pakṣiṇī*) are enjoined. If it is before the ninth month, [there is impurity for] one day; if it is more [than nine months, then] it is purified by bathing.

---

[322] Here *rudrakanyā* refers to temple-dancers who are elsewhere called, e.g., *rudragaṇikā*: see s.v. *gaṇikā* in *Tāntrikābhidhānakośa II*. For the equation of the terms *rudrakanyā* and *rudragaṇikā*, see, for example, *Uttara-Kāmikāgama* 73:3–4. In earlier literature (e.g. *Mahābhārata* 13.110:38), *rudrakanyā*, like *indrakanyā*, is rather a synonym for *apsaras*. For *pañcācārya* in the sense of musicians, see *Tāntrikābhidhānakośa III* s.v. Once again, for a fuller discussion of the implications of this passage, see pp. 38ff of the introduction.

[323] This may be a reference to Otuvars. Cf. *Pūrva-Kāmika* 4:436cd–438:

gāpayen mantragānaṃ vā vīṇānādam athāpi vā
vedādhyayanam anyac ca śāstrapāṭhādikaṃ ca yat
tadūrdhvaṃ gauḍabhāṣādyair gānaṃ dhūpāntam ācaret
ūrdhvaṃ drāviḍabhāṣāṅgaṃ gānaṃ nṛttayutaṃ tu vā.

[324] Note that *devadāsī* appears here to be distinguished by Trilocanaśiva from a *rudrakanyā*. One might be tempted to speculate that this is merely a difference in names, that *rudrakanyā* and *devadāsī* were in fact intended as synonyms and that this second pronouncement was simply drawn from another source. But we can now exclude this possibility, since it appears that the source for both pronouncements (585ab and 586cd) is very probably chapter 27 of the *Uttara-Kāmikāgama*, which distinguishes female temple slaves *devadāsī* from initiated dancers, who may be referred to in that text either as *rudrakanyā* or *rudragaṇikā*. The special initiation given to such dancers is described in *Uttara-Kāmikāgama* 73. In defence of the use of the term "slave" here, see SANDERSON 2004:395–400.

[325] For the *agramaṇḍapa*, see DAGENS 1984:158.

590ab Bathing is required after the death of †*jātasya*† [if one hears] within a year [of its happening].

590c–91 If his parents should die while the son is far away, he will be impure for ten days from the day he hears. The death rites [for parents] have to be performed according to injunctions even if a year has passed [before he hears].

592 O best of brahmins![326] if one's father's wife dies, unless she is one's mother, [then] three nights of impurity [follow] even if a year has elapsed [when one hears of it].

593 Where there is an interval created by a big river or [where] there is an intervening mountain, [or] where [the sound of] voices stops, that is 'another place' (*deśāntaram*).

594 If they hear of the death [of a *sapiṇḍa* relative] from another country after the tenth day after the day of *piṇḍas* [viz. after *sapiṇḍīkaraṇa*] and before three months [have elapsed], then [relatives] are purified by bathing.

595 On hearing of the death, when ten days have elapsed, of a child who has not received [Vedic] initiation (*anupanītasya*), even the parents, along with *sapiṇḍa* relatives, will be purified after bathing.

22.3.9 The carrying, bathing, etc. of the corpse*

596–97 One who performs the carrying, adorning or bathing [of the corpse] of one who has died without kin even though not a *sapiṇḍa* relative is purified after touching fire, [and] eating ghee. For *brahmacārins* who perform the burning and so forth, purification is brought about by performing a hundred breath exercises (*prāṇāyāmaśatāt*). †If he [viz. the *brahmacārin*?] is living elsewhere (?), he is made pure by bathing.†

598 If anyone other than a *sapiṇḍa* relative [of the deceased] touches a bathed corpse, then purity comes about after three days. If [they touch it] involuntarily, then fasting must take place; if that is not possible, then bathing is required.

---

[326] The vocative here indicates that this is a quotation, but we have not been able to discover the source.

599 If one follows by choice the corpse, whether that of a relative or non-relative, then one is purified after bathing with one's clothes, touching fire, and eating ghee.

600 One [brahmin] who follows the corpse of a *kṣatriya*, [*vaiśya* or *śūdra*] corpse will be purified [respectively] after one, two or three nights.[327] A *kṣatriya* or *vaiśya* who follows a *śūdra* corpse is purified after a day and by 36 hours respectively.

601 This code of impurity that has been proclaimed for ordinary mortals is to be applied here too for brahmins and others who have received initiation into the rules [governing post-initiatory practice].

602ab The rules of worldly practice for householders should not be transgressed.

22.3.10 Worshipping during impurity*

602c–03b Neophyte followers of the post-iniatory rules (*samayinām*) who are subject to impurity should perform *sandhyāvandana* without mantras. They should not touch the *liṅga* [during impurity]; they should perform worship of Śiva internally.

603c–04b For those wise persons who follow the rules of the religion (*samayasthānām*)[328] and who are possessed of devotion and dispassion and whose minds are fixed upon worship of the *liṅga*, there is no impurity at the time of worship.[329]

604c–05b At the end of that [*pūjā*], such a person should eat only at night for a day [and he should perform] a thousand repetitions of the AGHORA mantra, followed by bathing with the water from the pot [over which one has recited the AGHORA mantra] and oblations (*gaḍḍukasnānahomayuk*).[330]

---

[327] As the apparatus indicates, the previous verse is identical to *Parāśarasmṛti* 3:42, and this half-verse (600ab) appears to summarise 3:43–45. Note that verse 601 is an acknowledgement that this particular material is drawn from non-Śaiva sources.

[328] It is ambiguous as to whether this refers to *samayins* or to all followers of the rules.

[329] This presumably means that if they are in the middle of worship when the period of their impurity would have begun, they are not considered impure for the period of the particular worship in which they are engaged.

[330] For similar usages of *gaḍḍuka*, see *Tāntrikābhidhānakośa II* s.v.

605c–06b For those who have abandoned their relatives, who are devoid of passion, who are ascetics, there is no impurity; for they have turned aside from worldly objects.

606cd [For them] there should not be any break in the duties towards one's guru, the God and the fire.

607–08b Chastity, recitation, silence, patience and lightness of diet—this is the terrible five-fold nature of *tapas*. This [*tapas*] should be performed continuously and without interruption by such ascetics.

608c–09b Now those who have received salvific initiation, if they cook and eat separately and avoid contact with those subject to impurity, do not become subject to [the impurities caused by] birth and death.

609c–10b Because of the fact that [through initiation] he has cast aside [innate impurity, which is] the seed of transmigratory existence, a man possessed of knowledge and observant of true rituals (*satkriyāvataḥ*)[331] will be subject to that [impurity] only for an instant, and that [impurity] will cease after merely bathing.

610cd If this were not so, the daily obligatory worship would be disturbed, and that is not desirable for those who have [the duty to perform] ritual.

611–12 He who is bound [to observe a period of impurity because of] death or birth and breaks the sequence of regular obligatory worship is subject to impurity for as many days of impurity [as would have applied had he not been an initiate obliged to perform daily worship]. [At the end of this period of impurity] after performing [all his regular obligatory rituals, namely] bathing at the three junctures of the day, worship, oblations into the fire and recitation, he should [then] recite AGHORA one thousand times and eat [only] barley gruel at night.

613 If there is no interruption [of obligatory regular worship] and no separate cooking, then the impurity lasts for three days. Thereafter, [such persons] should bathe and recite the ŚIVA-SAMHITĀ-mantras while facing North.

---

[331] *Ex conj.*: see apparatus. Alternatively, this might mean that one who has received salvific initiation has realised his powers of knowledge and action.

22.3.11 Bathing, and the like, of the corpses of initiates and non-initiates*

614–15b Because of the impurity of the garments [that are worn] when bathing [the corpse], one should optionally recite [over those clothes] a hundred times the AGHORA-mantra. Double that should be recited by initiates who have out of devotion offered a shoulder for the deceased initiate (*śivapretāya*) [i.e. who have helped to carry his bier] and then also by those who have burned him.[332]

Brahmaśambhu—

615c–16 If one performs the bathing etc. of deceased *sādhakas*, *ācāryas*, or *putrakas*, then one should bathe and recite the SAṂHITĀ one hundred times and then venerate Śiva. Or if one gives a shoulder or cremates, then one should bathe and recite it two hundred times.

617ab And the guru who officiates at the funerary ceremony should recite the AGHORA mantra one hundred times, and the followers [of the cortège] also.

617c–18b [The corpse of] someone of lower *varṇa* or who has abandoned a religious observance should not be followed by a superior person. After following [such a corpse], one should bathe in water and one should recite the BRAHMA-mantra appropriate to one's caste one hundred times.[333]

618cd Non-initiates should not touch initiates who are their *piṇḍa*-giving relatives.[334]

619–20 An initiate who touches [or bathes,] etc. the corpse of a non-initiate, after bathing, going outside the village and remaining there until he sees the stars, should touch fire, eat clarified butter, bathe, then recite the SAṂHITĀ-mantra two hundred times. A *samayin* in the same situation [should do the same but] with fasting [throughout].

---

[332] The sense required here is that of *taddāhakair api*, but it is not clear whether the transmission or the composition is at fault. Also conceivable is that the sentence continued beyond this point in Trilocanaśiva's source. The use of the expression *śivapreta* appears to be unparalleled.

[333] For the expression *svajātīśa*, see *Tāntrikābhidhānakośa II* s.v. *jātīśa*. See also verses 280ff above.

[334] This may refer to a situation in which the *sapiṇḍa* relatives of a deceased person are not all initiated, in which case there should be no physical contact between the initiates and the non-initiates among them.

621ab There is a period of impurity for those perform regular obligatory fire oblations if they [have contact with the corpse] through burning [or other funerary activities].

621c–22b Disciples (*śiṣyāḥ*)[335] [who are related] because of a connection with a single guru[336] and relatives of a guru, should abandon [in the case of the death of that guru or co-disciple] all religious rites, such as recitation, with the exception of regularly obligatory ones, for three days.

622c–23b Any initiates other than these [above-mentioned ones] who are on the Śaiva path, whether they be married or not, should abandon [religious rites] for one day, for the sake of [observing] corpse-related impurity.

22.3.12 Religious acts of non-initiates*

623c–24 Pilgrimages, [suicide by] falling from a precipice, internalisation [of the Vedic fires] (*saṃnyāsa*), [suicide by] throwing oneself into fire or water, active pursuit of death (*mahāpathapravṛttiḥ*), or acts of foolishness,[337] not eating or the like [as a means of suicide]—such like deeds, [which are] similar to [acts of] beasts, should not be performed by initiates.

22.3.13 Funeral rites for missing or mutilated corpses*

625–26b In the case of those whose bodies are lost, mutilated and for those whose bodies [are afflicted] with serious diseases, such as consumption, leprosy and smallpox, one should perform the entire [funeral] ceremony on a body made up of *kuśa* grass and such.[338]

626cd Now in such cases there is no impurity [that results for the initiate]. Just by bathing he becomes purified.

---

[335] This interpretation assumes a double *sandhi*.

[336] *Ex conj.* This follows the reading of the edition of the *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha*.

[337] Perhaps this refers to deliberately acting mad in order to attract insults, a strategy spoken of in Pāśupata works to bring about a swap of merit and demerit of the insulter and the insulted.

[338] Cf. *Tāntrikābhidhānakośa* III s.v. *parokṣadīkṣaṇa*.

22.3.14 Authority over the property of a deceased disciple*

627 The property of a disciple who has [died and so] become Śiva goes to his guru; if he has no guru [alive], then it goes to his disciple; if he has no disciple, then it goes to his family.

628 If, due to the passage of time, an absence on this earth even of his family should come about, then that [property] is not to be taken by others; it then goes to his [Śaiva] initiatory family.[339]

629 Alternatively that property may be offered to Śiva, or to the Śiva-fire, or to a monastery, for the sake of repairing whatever is dilapidated.[340]

630 Those who worry about continuity [in human affairs(?)] should follow his words [viz. those of the deceased] and should not act against them; otherwise they are unsuitable [persons to handle property]. One should dispose of such a person's property exactly so [viz. in the way he requested].

22.3.15 Contact with bones, corpses, etc.*

631 If one should touch human bone which is still greasy, then one should bathe and recite AGHORA one hundred times. If one should touch dry [bone], then one should bathe, sip water and look at the sun.[341]

632abc If he is touched by those who have touched a corpse, by [professional?] corpse-bearers, by those who are impure from cremation-grounds or from [regular, professional] corpse-contact, by those who have carried or burnt [a particular] corpse, he should bathe.

---

[339] See *Tāntrikābhidhānakośa II*, s.v. *gocara*.

[340] For this idiom, cf., for example, *Śivadharmaśāstra* 4:49cd: *khaṇḍasphuṭitasaṃskāraṃ yaḥ kuryāt tu śivālaye*. The usage is also common in inscriptions: see, e.g., a North Western copper-plate inscription of a certain king Lalitaśūradeva of 853 AD (KIELHORN 1896), in which we read that villages have been offered to provide income for certain rites and for the renovation of a temple (line 19): *…gandha-puṣpa-dhūpa-dīpopalepana-naivedya-va(ba)li-caru-nṛtyageyavādyasattrādi-pravarttanāya khaṇḍasphuṭitasaṃskārakāraṇāya…*; cf. also an inscription of Bhogaśakti, also known as Pṛthivīcandra, that of the Anjaneri Plates (first set) (MIRASHI 1955:146–54), of Kalachuri year 461, corresponding to 709–10 AD, which contains a similar statement that is similarly formulated (lines 31–2): *nṛttagīta-vādyopetasaṃgītakārthaṃ satrārthaṃ khaṇḍasphuṭitasaṃskārārthaṃ ca*.

[341] The causative *darśayet* is used with the sense of the simplex.

23 Physical contact*

23.1 Fault from touching other people or things*

632d–34b If he is touched (*sparśe*) by those who bear religious marks other than Śaiva [ones], [i.e.] Pāñcārthika Pāśupatas, followers of Kālarātri,[342] Kāpālika, Kaulas, Bakāśas (?),[343] Sāmavedins (?),[344] Bauddhas and naked and white-robed [Jainas], [he] will be purified by taking a bath with his garments on and by [reciting] the third mantra [namely AGHORA] a hundred times.

634c–36 If a brahmin touches a fourth one [viz. a *śūdra*],[345] [he] should take a bath with his clothes on. He should take a bath twice if he touches any [member of the] intermediate [classes].[346] Now he should take a bath thrice if he touches a menstruating woman: he should bathe underneath a fan fashioned out of [the hairs of] cows' tails with his clothes on.[347] One has to reduce [the recitation of AGHORA] by a quarter [in other words, to 75 times[348]], in the case of coming into proximity with [a polluted woman] from the second day of menstruation onwards.

637–39 If one comes closer than the distance of a yoke-pole [i.e. four cubits] into proximity with [anyone from] the six artisan classes,[349]

---

[342] We are not sure of the interpretation in the case of these two categories. Note that in the *Jñānaratnāvalī* too, Kālarātri appears to be used as a name for a group of Śaivas (GOML MS R 14898, p. 278).

[343] We do not recognise this word and find no parallel for it. Note that in the *Vāthula*, as transmitted in the Appendix (44:108), we find instead *vakkāśaiḥ*, also unparalleled, and that the *Jñānaratnāvalī* (GOML MS R 14898, p. 230), which has a corrupt version of this line, reads Cārvākaiḥ. Another possibility might be to understand a corruption of *bukkaśaiḥ*, i.e. Cāṇḍālas.

[344] Why would these be marginalised? Note that the *Vāthula* here reads *somahṛd*, 'thieves of *soma*(?)' (Appendix 44:108).

[345] Cf. *caryāpāda* 12:3cd of the *Suprabheda*.

[346] For this usage, cf. *Manusmṛti* 2:18. A version of this half-line occurs also as *caryāpāda* 12:4ab of the *Suprabheda*.

[347] We are uncertain of this interpretation, but we are tentatively following our translation of 524 above, in which the theme was the bathing of a woman after menstruation. As we remarked in our notes on that earlier passage, we have found no parallel outside this text referring to this object or to a similar practice. Perhaps also conceivable would be to interpret this to mean that he bathe with clothes on if he comes within the distance measured by a cow-tail fan.

[348] This translation assumes that the reader is intended to keep in mind 634b, which seems rather far back.

[349] Five artisan castes are frequently spoken of in the Tamil-speaking South. The *Tamil Lexicon*, s.v. *kammāḷaṉ* gives this information:

[one] has to take a bath; if one is closer than the distance measured by two [such] poles to an outcaste, a man of low origin, or washerman, [one has to take a bath]. If one comes closer than a distance of one and a half poles to a woman who has recently given birth to a child, one should bathe. Similarly, If one is touched by a crow, a vulture, a donkey, a dog or a man of a lower origin. If one is touched by a body-part from the cremation-ground that has been mauled by any of the above (*tadvaikṛta-*), or [touched] by a village pig, a wild cock, by persons who have consumed *nirmālya* and those who have fallen from caste, one should take bath.

640 If someone is touched by a jackal, a chameleon, an owl, a *karaṇḍaka* duck or an outcast,[350] and an outcaste (*śvapākena*), he should perform a water-ablution.

641–42b If he touches a *caṇḍāla*, a funeral pyre, a sacrificial post, a hunter, a woman who has recently given birth to a child, brahmins who have discontinued their duties, materialists and atheists, or a peepal tree (*caityavṛkṣaṃ*), he should enter into the water [and bathe] with his garments on.

642c–43b If a brahmin remains in a tree where a *caṇḍāla* or the like has climbed, [he] will be purified by taking a bath.[351]

643c–44b One should take a bath if semen, excretion or urine should touch [any part of the body] above the navel except the hands, [and, after] shaving, vomiting, or touching untouchable [objects].

644c–45b All orifices above the navel are pure; those below are impure, as are also the impurities [that are shed] from the body.

> *kammāḷaṉ*, n. < Pkt. *kammāra* < *karmāra*. Smith, mechanic, artisan, of five castes, viz., *taṭṭāṉ*, *kaṉṉāṉ*, *ciṟpaṉ*, *taccaṉ*, *kollaṉ*; *poṉvēlai mutaliya toḻil ceyyum cātiyāṉ*.

See also the two long articles of THURSTON 1909 on 'Kammālan' starting on pp. 106 and 125 of volume 3. We do not know of another source referring to a tradition of there being six such castes, but other such lists are attested (see, for example, the *Tamil Lexicon* s.v. *kuṭimakkaḷ*, which gives a list of 18 castes).

[350] We guess that this form is a variant of *kāraṇḍava* or *kāraṇḍaka*, for which see K. N. DAVE (2005) *Birds in Sanskrit Literature*, p. 453:

> The name *kāraṇḍava*, in a wider sense, serves as a common base with appropriate epithets to denote quite a number of water-birds including the Mallard. The Mallard with a yellow bill is the *pītatuṇḍa kāraṇḍava*. As the most beautiful Duck it is the *bandhura*.

[351] Cf. verse 527 above.

645c–46b If the body is touched by what is impure, he will be purified [by washing it] with seven portions of earth. If the head is harmed [by contact with an impure substance], one should perform a [full] ablution with water.

646c–47 If one is smeared with the excretion of a dog or the like, or of birds such as crows in the lower part of the body, [one] will be purified after cleaning [that part of the body] with mud [along with water]. If [one is smeared] on the head, [one will be purified] by bathing all over in water.

648ab The competent man should expiate by reciting the GĀYATRĪ-mantra 108 times.

648c–49b If one is smeared with the excrement of one who is ritually impure (*ucchiṣṭhasya*), one should wash it off as per the rules; one becomes pure by taking a bath [and by reciting the GĀYATRĪ-mantra] thirteen hundred times.

649cd If he passes urine [by day] when not facing north, he should take a bath with his garments on.

650 If drops of semen, faeces or urine touch one's face, one will be purified by applying mud and cow-dung and [by drinking] the five products of the cow (*pañcagavyena*).

651 If one touches a human bone, fat, excrement, menstrual discharge, urine, semen, marrow or blood, one should throw it aside (*paryasya*)[352] and take a bath.

652 If water belonging to a menstruating woman is touched,[353] [he] will be purified by taking a bath. If a ritually impure person is touched by him, [he] will be purified simply by taking a bath.[354]

---

[352] We are uncertain about the interpretation of this word.

[353] The *Prāyaścittavidhi* attributed to Aghoraśiva here reads instead *udakyāpy udakīṃ spṛṣṭvā*, which is syntactically smoother, but would be a repetition (with a difference) of what was said about contact between menstruating women in 513cd.

[354] If this is correct, it conflicts with earlier more complex rules on this subject, e.g. in 279. Perhaps the reading of the *Prāyaścittavidhi* attributed to Aghoraśiva here is conceivable: *ucchiṣṭasthena saṃspṛṣṭaḥ*. Perhaps also conceivable is that we are talking about contact with food left over by a menstruating woman, in which case we would expect *ucchiṣṭam*; but then it would be surprising that there should be no gradation of seriousness: touching water and touching left-overs should not both be purified by the same act of bathing.

653 A daytime bath, in which there is contact with the sun's rays, is recommended. A night-time bath, however, is not recommended, except when an eclipse (*rāhoḥ*) is seen.

654 Alternatively, one may also take a bath at night if this is in accordance with the word of one's guru or the like.[355] An ascetic should take a bath of ash and the householder [should take a bath] with *mantras*.

655 If someone touches another impure [person], he [who touched the impure person] alone is afflicted. If he [who touched the impure person then] touches another person, [that third person] does not become polluted as well. This is the general rule in all cases involving people with [food-related] ritual impurity.

23.2 Absence of fault from touching others

656–57 If one touches [people who should not be touched] on pilgrimage, marriages, sacrifices that are underway, and on all festivals, such contact does no harm. If one touches [people who should not be touched] at bathing sites, marriages, processions, battles, when the country is disturbed, or when the city or town is burning, such contact does no harm.[356]

23.3 Saliva-related ritual impurity (*ucchiṣṭatvam*)

658 Drool that does not fall on his body does not make a brahmin ritually impure (*ucchiṣṭam*);[357] nor does hair from the moustache getting into one's mouth, nor anything stuck between the teeth.

659 During a *madhuparka*-offering to a guest or a soma-sacrifice [in which there is exchange of drinking vessels] or in the case of [drinking] water

---

[355] Perhaps the *ādi* here refers to other elders.

[356] These two verses with overlapping content are probably drawn from two different sources, the first of which is cited in the apparatus.

[357] It is not clear to us whose droplets of saliva do not fall on whom in this situation. One would expect in any case that droplets that do not fall on someone would in any case not make that person impure. This is doubtless what has motivated the change that we find in Kullūka's text of Manu's verse, for he reads (5:141ab): *nocchiṣṭaṃ kurvate mukhyā vipruṣo 'ṅge patanti yāḥ*, 'Droplets that spatter from the mouth and that fall on someone's body do not make that person impure.' OLIVELLE (2004), however, retains the reading *na yanti*, which is perhaps most easily interpretable if we assume that the person dribbling and the person dribbled upon are one and the same. Cf. also *Vasiṣṭha-Dharmasūtra* 3.37, which conveys the same idea.

[if droplets should remain on the mouth], or during performance of oblation to the [five] breaths (*prāṇāhutiṣv api*),[358] there is no fault of impurity (*ucchiṣṭasya*), nor is there in the case [of touching] one's own lips in a place where they are hairless.[359]

660 †...† If he touches something stuck between his teeth, a man will not become impure.

661 A brahmin will not become impure by contact with fragrant water, leaves, roots, flowers, or objects which are made of grass or wood.

662 One should sip ritually and sip again (*ācāntaḥ punar ācāmet*) after bathing, drinking, sneezing, sleeping, walking on the road, and also after changing one's clothes.

663 After urination and excretion, he should perform an *ācamana* and then touch the orifices [that are the seats of the senses].[360] If one touches one's own impurities, one will be purified by *ācamana*.

664–66 If one sneezes, spits, tells a lie, one should touch the ears; after spitting, after oil-massage, after eating, after changing one's clothes, after touching left-over food, and after washing the feet, after conversing with someone who is ritually impure (*ucchiṣṭasya*), or with someone has just left behind a period of impurity (*aśucyapagatasya*), and in cases of all manner of doubts, and when the topknot becomes untied, or for not wearing the sacred thread,[361] one should invariably sip (*upaspṛśet*) in this manner.

667–68b If one touches the lips [with one's hands], or the genitals or the like, or if one sees outcastes, or touches something that is stuck between the teeth with one's tongue, one should sip. [While bathing] one should perform *ācamana* after getting into the water and after getting out of the water.

---

[358] This refers to making offerings of food to the five vital airs in the body, namely *prāṇa, apāna, vyāna, udāna, samāna*: for a fuller definition, see *Tāntrikābhidhānakośa III*, s.v. *prāṇāgnihotra*. Perhaps there is risk of becoming *ucchiṣṭa* in this case if food remains on the lips.

[359] For this understanding of this oddly phrased instruction, cf. *Vāsiṣṭhadharmaśāstra* 3.39, quoted in the apparatus. The implication is that one does become *ucchiṣṭa* if one touches the facial hair around one's mouth. In the *Vāsiṣṭhadharma*, the context is different: touching the lips where they are hairless is one of a series of actions (including sleeping, putting on clothes) that are to be followed by *ācamana*.

[360] *Ex conj.* We have assumed that what our manuscripts transmit is a corrupt from of what Trilocanaśiva intended to be a quotation of *Manusmṛti* 5:138ab, for which see the apparatus.

[361] It is not clear to us whether *vinā yajñopavītena* can really be construed like this by itself. It seems unlikely, however, that it should be construed with either the previous or the following actions (*śikhāmokṣaḥ* and *upaspṛśet*), and it seems unlikely that it constitutes by itself an action in the list.

668c–69b If one speaks with a woman, a *śūdra*, someone who is impure [because they still have the remains of food in their mouth or hands], if one sees the voiding of excrement, and if one wishes to begin worshipping God, one should perform *ācamana* twice.

669c–70b When there are materials which are stuck between the teeth, [they are to be treated as] just like the teeth.[362] And if something remains in the mouth after *ācamana* one should swallow it and then perform *ācamana* [again].

670c–671b For the purposes of worshipping the *sandhyā*, for eating, for [performing a rite for] the ancestors, one should not sip water (*ācamana*) obtained from the hand of a *śūdra*, nor for [beginning] recitation, oblation or worship.

671cd One should take a bath of sacred ashes (*āgneyaṃ snānam*)[363] if touched by a non-initiate of his own class.

24 Cleaning of utensils, substances and various possessions*

24.1 Purification for vessels*

672 In order to smear [vessels in such a way that they remain] without grease or odour (*niḥsnehagandhalepārtham*),[364] in the case of gold and silver, purification may be attained by [applying] cow-dung and hot water; in the case of iron [purification is attained] by rubbing and heating.

---

[362] In other words, things stuck between the teeth do not cause impurity any more than the teeth do. The syntax is peculiar, but is common to the two verses quoted on this point in the *Baudhāyana-Dharmasūtra* 1.5.8.24 and 25, the second of which is quoted in our apparatus, for it appears to be a variant of our verse and may have served as its source.

[363] See *Tāntrikābhidhānakośa I* s.v. *āgneyasnāna* and, for instance, *Parāśarasmṛti* 12:9–11b:

> *snānāni pañca puṇyāni kīrtitāni manīṣibhiḥ*
> *āgneyaṃ vāruṇaṃ brāhmaṃ vāyavyaṃ divyam eva ca*
> *āgneyaṃ bhasmanā snānaṃ avagāhyaṃ tu vāruṇam*
> *āpohiṣṭheti ca brāhmaṃ vāyavyaṃ gorajaḥ smṛtam*
> *yat tu sātapavarṣeṇa tat snānaṃ divyam ucyate.*

[364] Perhaps this tricky compound should be understood otherwise. Could it be intended to mean 'in order that no sticky or smelly smears [remain]'? Note that in this passage that

673 [Vessels] made of copper are cleaned by something acidic (*amlena*); vessels made of bell-metal [are cleaned] by ashes; all things made of [other] metals become pure by acid, ashes or water.[365]

674 Vessels made of bamboo and bottle-gourd, etc.[366] are cleaned by cow-tail hair and rubbing with water. An earthen alms-bowl, however, becomes pure by [being cleaned with] water.

675ab A wooden [article] is purified when rubbed with iron (*ayasā*)[367] [and] after being cleansed by water.

675c–76b One should wash [things made of] conch-shell, mother-of-pearl, and pearl with curds (*mathitena*) and one should then rub [them] with husks of wheat or husks of rice.

676cd Cleaning cloth with alkali [and] water is recommended.

677 Cloths, leather, rope, wickerwork, and storage-vessels used for food-spices are always [to be purified] by rubbing with water.

678 In the same manner, water-storage vessels [are cleaned, but] also by moving fire around them (*paryagnikaraṇād api*); vessels made of stone [are cleaned] by water [and] by curds or (*atha*) by whey.[368]

679–80b All water-born things [leaves, flowers, etc.] and bamboo [products] are [purified] by water. Earthenware plates, leaf-plates and the like are pure for [the purposes of] eating; once used for that, it is enjoined that they should be abandoned.

---

is closely parallel to the *Puṣkara-Pārameśvara* (see appendix 7:51ff) Trilocanaśiva's text distinguishes the manner of cleansing iron, whereas the *Puṣkara-Pārameśvara* apparently does not.

[365] Note that this last half-line does not figure in our parallel passage (for which see the previous footnote).

[366] The conjecture *veṇutumbvādi-* is based on our parallel. We assume that, since the most commonly attested form of the second element in the compound is *tumbī* (the form *tumbu* seems not to be attested in our dictionaries), some transmitters of the text were tempted to 'correct' by replacing it with the more familiar word *alābu*.

[367] This could mean 'with an iron scraper'.

[368] Note that 678c–679b are drawn from the *Mataṅgapārameśvara* (*caryāpāda* 6:22). Their order is reversed in the edition, and the rare word *mastunā* has been corrupted, but the order in which we have them is found in our Appendix (22:9).

680c–81b Vessels made of bamboo that have been polluted by excrement, urine or mucus should be abandoned. All metallic [vessels] touched [by excrement, urine or mucus] are purified by fire.

681c–82b A vessel which has been licked by an insect, rat or cat is purified by washing in water [over which has been recited] the ASTRA-mantra seven times[369] and by moving fire around them.

682cd [Or] if smelled by donkey, camel or dog or the like [it is purified by the same procedure]. But if licked [by one of those animals], it should be abandoned.

683–84ab Also if a cow-shaped animal[370] smells [the vessel], it should be abandoned. A vessel which is licked or smelled by mongooses becomes pure after being thoroughly washed in water seven times [and after being heated] with fire.

684cd The *praṇītā*, *darvi* and such like [vessels which are used in fire oblations] become pure[371] in the same way as storage-vessels.

685cd If crows or the like should touch a mass of rice, then one should remove only that portion of rice [which the crows actually touched].

686ab After touching that impure [rice] (*ucchiṣṭasya*), he should set the rice aside (*anyato 'nnaṃ nidhāya*)[372] perform *ācamana*, sprinkle the water on the rice or other food, and he should touch [it] with a torch while uttering the ASTRA-mantra.

686c–87b Sticky [substances] will be purified by distillation (*rūkṣaṇāt*?); oily ones by [removal of oil such that there is] absence of oil (*alepataḥ*?).[373] Purification of bad-smelling things is proclaimed [to be effected] by the removal of the smell.

---

[369] The syntax is not smooth here, and there is some corruption in the text of the source-text at this point (see Appendix 7:58), so we are not certain of this interpretation. It is possible that 682a should begin with *saptaśaḥ*, for cf. also 684a (and Appendix 7:60a).

[370] Is this perhaps a manner of referring to the animal known as a *gavaya*. We note that the expression *gorūpa* appears to be used as the name for a particular animal in the *Kṛṣṇayamāritantra*, e.g. in 11:23.

[371] The *Puṣkara-Pārameśvara*, however, here has a negation (Appendix 7:60), meaning that such ritual vessels cannot be purified in this way. This seems plausible, but in that case we would expect some information about how they should then be purified.

[372] The *Puṣkara-Pārameśvara* (Appendix 7:61d) has rather *annadoṣaṃ vidhāya tu*, which could be interpreted to mean 'having [thereby] committed a food-related transgression'.

[373] We are not exactly sure what our 'conjectured' reading means, but it seems syntactically plausible and it is what is transmitted in Appendix 7:62d, as well as in the *Jñānaratnāvalī*, where this passage is to be found on p. 243 of the GOML manuscript.

687cd A seat, bed or vehicle becomes pure by means of earth and water.

688–89 Women are everywhere clean; a bird is pure if it causes a fruit to fall;[374] speech is purified by truth; a river is purified by its speed. A mentally defiled woman [will be purified] by menstruation: she will desist from her mental defilement.[375] Whatever else may have been rendered impure, a wise man should discern it and purify it similarly (*evam*).

690–92 Spoilt molasses[376] [are purified] simply by sprinkling [with water] alone. Honey is purified by heating, as is sugar-cane juice. Fruits are purified by washing; curds [are purified] by being looked at. [Purification] of cooked food (*śṛtasya*)[377] [is attained] when it is well [re-]heated; and (*atha*) purification of ghee is declared [to be attained in the same way]. Milk is purified when it boils; cooked rice is [purified] by sprinkling. Alternatively (*atha ca*) all the above-said materials may be purified by the words of one's guru.

693ab Salt is purified by boiling repeatedly (*punaḥ*) with water.

693cd †. . . †.

694–95b That which is in the hand of servants or artisans, saleable commodities, [and whatever comes] from a mine is not impure (*aduṣṭam*); a fruit which is made to fall by a bird is pure for somebody who picks it up quickly once it has been washed with water.[378] And whatever is praised by speech [is rendered pure].

695c–96b The earth becomes pure by being stepped upon by cows, by digging, by being burnt, by being smeared [with cow-dung]. What is situated upon the path of a road becomes pure by [contact with] the wind and the rays of the moon and the sun.

696c–97b All earthenware vessels should be abandoned after being in contact with (*saṃkarāt*) faeces, urine, alcohol, what has been offered to the god (*nirmālya*), a menstruating woman, people of different castes.

---

[374] In other words, a fallen fruit is not rendered impure by contact with the bird that caused it to fall.

[375] For this widespread notion, see, for example, *Manusmṛti* 5:108.

[376] *Ex conj.* We have adopted the reading of Appendix 22:20c on the grounds that *gu* and *śu* are easily confused in Grantha, as are, less frequently *ḍa* and *ddha*, and on the grounds that this is part of a passage about purification of sweet things.

[377] We are uncertain of what exactly *śṛta* refers to here.

[378] *Ex conj.* We have conjectured a reading that gives what we think might have been the intended sense of the (perhaps also corrupt) text of Appendix 19:16d–17a.

24.2 Purification for cooked-rice*

697c–700b And (*tathā*) if rice is licked by a cow, by flies or comes into contact with worms or if it has been licked by a he-goat, purification is [obtained] by sprinkling with water. If licked by a donkey, camel, dog, jackal or the like, or by a village-hog, the competent [ritualist] (*budhaḥ*) should remove only that portion of rice, and the rest he should purify by touching it with a lighted firebrand thrice. And if it has been smelled by a he-goat, it will become pure when sprinkled with water [from a vessel] in which there is some gold; there is no doubt.

700c–02b If someone eats food without [at first] noticing that it is mixed with flies or hair or spoilt [by contact with] the edge of a cloth, or mixed with dust or ants, he should take out that portion [of the food] then sprinkle it with water. Alternatively purification may be obtained by sprinkling with drops of ghee or with [sacred] ashes.

24.3 Purity of water in the ground*

702c–03 Water [in a pond] in the earth is pure wherever [one sees that] the cows are free of thirst, as long as it does not have impurities and does have the [appropriate] colour, smell and taste. †...†.[379]

24.4 Droplets from the mouth*

704–05 Droplets from the mouth do not make someone impure (*ucchiṣṭam*) if they do not fall on his body.[380] Nor does something stuck beneath one's nails or in one's moustache [render impure], nor something lodged between the teeth.[381] Also the water droplets that result from ritual sipping by others (*parācamanabindavaḥ*) which touch the feet, they should be considered equal to particles of earth; by those one is not rendered unfit [for ritual action].

---

[379] This corrupt half-line (we should probably correct *alpīyasāṃ* to *alpīyasā*) seems not to fit here and is absent from this passage when it occurs in the Appendix (after 11:43), in the edition of the *Śivadharmottara* (p. 279), as well as in T. 75 (p. 150) and in Cambridge MS Add. 1645 (f. 77r, line 5), and also when the passage is quoted in the *Jñānaratnāvalī* (GOML MS R 14898, p. 244). It should probably therefore be expunged. Corrected, it might be interpreted as follows: 'Purification should be performed with a little water and also with earth.'

[380] *Ex conj.* This conjecture is in fact the reading of Cambridge MS Add. 1645, f. 77r, line 5. For the sense, cf. verse 658 above.

[381] *Ex conj.* This conjecture assumes that Trilocanaśiva was not simply following his source text here, in which this half-line should probably be reconstructed to read: *na śmaśrūṇi gatā nāsyaṃ na dantāntarasaṃsthitāḥ* (thus Cambridge MS Add. 1645, f. 77r, line 5): 'Nor [do droplets] caught in one's moustache or on ones face or situated between one's teeth.'

24.5 Purification for jewels, metal objects, etc.*

706 Purification for things made of metals, for jewels and for anything made of stone is taught to be with ashes, water and mud [respectively] by wise men.

707 Copper, iron, bell-metal, brass, tin and lead are cleansed by using saline solution, acid and water, according to need.

708 Metal objects that have been polluted by [contact with] impure substances such as alcohol, [are purified] by burning; in the case of pollution by [contact with] excrement, urine, or the like, rice [is purified] by washing.

709ab Also [washing is prescribed] in the case of many other varieties of grain, depending on the quantities involved.[382]

709c–10b Bell-metal vessels that have been sniffed by a cow or touched by the saliva of a *śūdra* (*śūdrocchiṣṭāni*) [are purified] by burning [and washing] ten times with ash and water, as are [vessels] spoilt by [contact with] horses and crows.

710cd Gems, pearls and coral are purified by washing.

711 What has been †eaten†[383] by a *śūdra* (*caturthena*) †. . . † after washing in fire (?) he should take hold of it and it should be touched with a cow's horn.

712 If one out of a group of vessels is spoilt, that purification [by burning and washing ten times with ash and water?] is prescribed for that [vessel] (*tasya*) [actually spoilt], but not also for the other vessels in contact with it.

24.6 Purification for grains, clothes, liquids, roads, food, etc.*

713 Purification for a large quantity of grains or clothes [is achieved by] sprinkling them with water; small quantities, on the other hand, are purified by washing them with water.

---

[382] Cf. verse 713 below.

[383] This would assume correction of *bhakte* to *bhuktam*.

714–15 Silk and wool are cleaned with sour earth; goat's wool blankets with [ground] soapberries (*ariṣṭakaiḥ*); fine silk cloths with bel fruit, and linen with yellow mustard. A knowledgeable man may also [ca] should clean [objects made of] conch and horn, as well as articles made of bone and ivory, just as linen, with cow's urine or water.[384]

716–17 Purification of new clothes is held [to be accomplished] by sprinkling; garments made of wool or silk, and blankets, linen, fine fabric and cloth made of *dukūla* plant become somewhat clean (*alpaśaucāḥ*) by drying, sprinkling and so forth. If they have come into contact with impure substances, one should [actually] wash them using the appropriate cleaning substances [mentioned in 714 above].

718 Purification for blankets (*sahasraromāṇām*) [is achieved] by the wind, by [the heat of a] fire or by the rays of the sun and the moon. A blanket touched by semen or by a corpse is not polluted.

719 [Things made of] animal hair are cleansed by lotus-seeds; red cloth by safflower; if they are touched by a *caṇḍāla*, they are always purified by sprinkling [water] alone.

720 If a bed, seat or vehicle or some jewellery have been much used, or if the same (*etat*) have been touched by low-caste men or the like, [they] become pure by sprinkling.

721 Rice grains become pure by sprinkling with water, as do vegetables, roots and fruits; or [they may be purified] by removal of just that [polluted] portion; or by removing the skin.

722–23 Grass, wood, rope, things made of *muñja* grass, lac, leather or produced from split bamboo, fruits, things made of leaves, bark garments, corsets (*celakam*) [are purified] by sprinkling. Grass, wood and straw may also be purified by being wiped (*mārjanāt*);[385] the house [is purified] by smearing [with cow-dung]; earthenware by baking again.

---

[384] Here *pāda* 714a has been repaired in the light of *Manusmṛti* 5:120, from which this is drawn.

[385] This translation assumes that Trilocanaśiva has integrated *Manusmṛti* 5:122 into his text in a way that changes its syntax. It is possible, however, that we should take *Manusmṛti* 5:122 separately and interpret, as follows: 'Grass, wood, and straw are cleaned by sprinkling water on them, a house by scrubbing it or by smearing it with cow-dung (5.105 n.), and earthenware by firing it again'. But this would leave us with no syntax or statement to be conveyed by 722.

724 Purification for all liquids is held to be [achieved by] skimming; of solids by sprinkling water; of wooden articles by planing.

725–27b [Here] the [process known as] *utplavana* is held to be sprinkling with a cognate substance.[386] Wood is purified by earth and water, [except when it is] badly soiled, [in which case it is purified] by planing. Earthenware [is purified] by re-firing, if [the earthenware has been] polluted by urine or the like, it should be abandoned. Now for the purification of living beings, [one should proceed] first with water and then with earth. Now that [just mentioned procedure applies] after urination and defecation; in other circumstances (*anyatra*), [purification] should be performed with water [only].

727c–28b Roads, mud, water, ships, grass on a path and constructions of fired brick are purified by the wind alone.[387]

728cd Purification of bricks, objects made by a craftsman, stoves, or the like [above-]taught things,[388] [is achieved merely] by looking at them.[389]

729–30b If something has been pecked at by birds, sniffed by cows, had something shaken over it,[390] been sneezed over, or spoilt by hairs or insects or by flies — over such things, in order to purify them, one should cast earth, water or ashes.

730c–31 If a quantity of more than a *droṇa*-measure of cooked food is spoilt by a crow, dog or the like, [from that] take out a handful of food, or exactly that portion that has been rendered [impure by contact with] saliva, and [the remaining] should be sprinkled by gold water or by silver water.[391]

732 One should not abandon other than [i.e. more than] a *droṇa*-measure of food that has been licked by crows, dogs or the like; it will be purified by the chanting of the Veda by brahmins and it will become eatable.

---

[386] This process of *utplavana* appears here to be juxtaposed and contrasted with *utpavana*, the process alluded to in the previous verse that involves skimming the surface of a liquid with two blades of *darbha* grass.

[387] A similar idea is expressed in *Yājñavalkyasmṛti* 1:197, but our conjecture is based on the even more closely related formulation in *Parāśarasmṛti* 7:34.

[388] This is presumably a reference back to an earlier passage in the text from which this has been drawn, but since we cannot identify the source, we cannot of course establish the composition of the list.

[389] Presumably this 'looking' is in some way charged with mantras.

[390] For a discussion of the difficulties of interpreting this expression, see OLIVELLE 2004:286.

[391] This refers, presumably, to water from a pot in which some gold or silver is immersed.

733–34b One should not abandon a large quantity of food if it is touched by crows or dogs during marriages or sacrifices that are underway. One can lift out just that amount of food [that the crow or dog touched]; the rest requires purification.

734 In the case of liquids [that purification is achieved] by skimming; and in the case of *vaḍai* and the like,[392] by gazing at them.

735ab Whatever has been touched by the mouth of a he-goat that food becomes pure.[393]

735c–36b Curds, buttermilk, ghee, sesame-oil, honey, [other] oils, or anything produced from a cow,[394] if they are stored in somebody else's vessels, they are considered pure when they are taken out of them.

736c–37 If a dog, a crow, a cow or the like has eaten cooked rice or oil or milk, among those (*tatra*) one should abandon the cooked rice, [but] the milk may be purified by *aśvatthalatā*[395] and the oil by heating.

738ab †If clarified butter or oil become impure by smelling,[396] one may use them after sprinkling with water.†[397]

24.7 Ground rendered impure and its purification*

738c–39 A place where a woman gives birth to a child, or [anyone] dies or is burnt, where a *caṇḍāla* or the like has lived, or the place where urine or the like are gathered, — such a piece of ground, which abounds in dirt, is proclaimed to be impure.

740–41 [Earth] becomes spoilt when it comes into contact with dogs, pigs, donkeys, camels or the like; it becomes dirty because of charcoal, husks, hair, bones, ashes and the like. Impure earth is purified by digging, burning, smearing [with cow-dung], washing and by being rained on.

---

[392] We assume that *vaṭaka* refers to what is in modern Dravidian languages called a *vaḍai*. OM PRAKASH (1961:293), who describes *vaṭakas* as '[b]alls prepared with Māṣa pulse soaked in water and ground on a piece of stone and then fried in oil or ghee', observes: 'Probably the early Dravidians used *Vaṭakas.*'

[393] Cf. 746b and 759d below

[394] We are not certain of how to interpret all the elements in this list.

[395] We do not know what this refers to. Could the milk be purified by being poured through a sieve of *aśvattha* wood?

[396] This assumes a correction to *nasocchiṣṭam*, which would literally mean 'rendered ritually impure by [contact with] the nose'.

[397] *jale* in the sense of *jalaṃ*.

742ab One should apply the purification procedures together or separately according to the gravity or the slightness [of the pollution].

742c–43b The earth becomes pure by seven [procedures, namely]: digging, filling, burning, rubbing, smearing [with cow-dung], being trod upon by cows, by the elapse of time.[398]

743c–44b Each drop of cow's urine (*abbindur goḥ*)[399] when sprinkled purifies an area as large as a cow's hide, irrespective of whether [the ground has been] swept or not, so long as one does not notice any stain on it.

24.7.1 Purification for a house polluted by a corpse*

744c–47b A house which is polluted by having had a corpse inside requires purification. By throwing away all the earthenware storage-vessels and whatever food had been prepared —, after throwing all of that out of the house, one should smear [the house] with cow-dung. Then having smeared it with cow-dung, the competent [ritualist] should cause it to be sniffed by a billy goat. He should [then] cause brahmins who have been purified by mantras to sprinkle the entire house with water [that is in contact] with gold and *kuśa* grass. Thereupon it will become pure undoubtedly.

747c–48b If a *caṇḍāla* happens to enter into the house, it becomes pure by smearing [with cow-dung]. If he happens to live [in the house], one should give instructions for burning and heating (?).[400]

24.8 Purity and purification of water*

748c–49b Water that has been drawn[401] becomes pure when it is gathered into clean vessels. Water that has stood there overnight is to be chucked out, even though it is naturally pure.

---

[398] *Vasiṣṭha-Dharmasūtra* 3:57 prescribes five types of purification for the earth:

> *khananād dahanād gharṣād gobhir ākramaṇād api*
> *caturbhiḥ śudhyate bhūmiḥ pañcamāc copalepanāt.*

[399] Alternatively, we could understand *goḥ* to mean 'of the earth', in which case what is sprinkled would simply be water: cf. OLIVELLE 2004:286, note on *Manusmṛti* 5:124. Another possibility would be to adopt the reading *gām* and to take this to mean 'earth' and assume it to be the object of the main verb.

[400] We are puzzled by this line. Is the text perhaps corrupt?

[401] It is possible that this rather means: 'water that has been picked up (or drawn?) [by a *caṇḍāla*]'.

749c–50b It is held that water is purified by the illumination of moon-rays or sunbeams, by the touch of the wind or by cow-dung or cow's urine. By day touched by sunbeams, at night by the wind and constellations, at the junctures [of dawn and dusk] by the wind and rain, water is pure always.

751c–52b †[If a vessel] has been polluted by a dog, donkey, or the like, but is devoid of bones and leather(?),[402] purification [involves] wiping it after removing all the water.†

752c–54b When ponds, wells or water-tanks are polluted, purification [may be brought about as follows:] after taking out one hundred pots [of water], one should then throw [into the water a mixture of] the five products of the cow. As for the purification of small water-bodies that are stationary [at a particular place] on the ground,[403] purification is taught to be [the same] as in the case of a well. In the case of large [water-bodies], there is no pollution.

754c–55b She-goats, cows, she-buffaloes and brahmin women who have given birth become pure after ten nights, as does the new water on [freshly dug] earth.[404]

755c–57b If stagnant tanks, or rivers, ponds or lakes, are polluted by impure contact with a *caṇḍāla* or the like, one should avoid [taking water from them] at the low shallow places [at the edge] (*tīrthataḥ*).[405] There is [in general] no pollution of [large bodies of] stagnant or flowing water; pollution is held to occur as a result of pollutants (*doṣaiḥ*) for small quantities [of water] that have been drawn.

24.9 Entities that are naturally pure or impure*

757c–58b The hand of an artisan is always pure, as also are goods displayed for sale. Alms received by a student (*brahmacārigatam*) are always considered as ritually pure.

758c–59b Flies, droplets of water, he-goats,[406] cows, horses, rays of the sun, dust, earth, wind and fire—[all] these should be regarded as ritually pure to the touch.

---

[402] This presupposes correcting the text of 751c to *asthicarmavinirmuktam*.

[403] Or should we rather understand 'of small stagnant water-bodies or of the ground'?

[404] Note that this is a repetition of 537.

[405] This interpretation is no more than a guess.

[406] *Manusmṛti* 5:133 gives *chāyā* instead of *chāgā*.

759c–60b The mouth of a cow is [considered as] impure; whereas the mouth of a goat is pure. The back portion of a cow, the shoulders of an elephant, and the whole body of a horse are [considered as] pure.

760cd–61 Wind, smell and dust— these three are not polluting by their touch. The dust [that rises] from chariots, horses, elephants, grains and cows is [considered as] pure. Impure (*apraśastam*), [however, is the dust] of an army (*samūhinyāḥ*) or of porcupines, donkeys and cobwebs(?).[407]

762–63 Cats, ladles[408] and the wind are [considered as] always pure. What has been passed around by children or handled by women and what has been touched by mosquitos or flies — these things are not spoiled. brahmins are pure as to their feet, as are the tails of cows.[409]

764 [Pure are] the two pegs [that protrude upwards on a traditional pair] of sandals and the upper part of closed shoes (*upānahoḥ*),[410] and a garment [worn] outside an undergarment, and women are pure everywhere.[411]

765 A cloth which has an unfrayed edge, and one which has been washed with clay, new cloth (*āhatam*), [cloth] that has been coloured with dye—these are held to be pure.

766 The ground in the dwelling place of a brahmin, and also in a temple, is pure. The same [ground], when situated in a cowshed, is always pure.[412]

767 In a village the ground is in certain places (*kvacit kvacit*) pure where there is no road; [elsewhere] the ground is pure everywhere where no [earth] has been removed (*lopo na vidyate*).

---

[407] We are quite uncertain about the interpretation of °*vāsasām* as cobwebs. The word may be corrupt. Perhaps conceivable is that it might be a corruption of °*vāyasām* (intended in the sense of *vāyasānām*), 'crows'.

[408] Or could this refer to the 'hood of a snake', which might brush against objects that risk being rendered impure?

[409] Cf. the cliché that appears, for instance, as *Bṛhatsaṃhitā* 73:8ab: *brāhmaṇāḥ pādato medhyā gāvo medhyāś ca pṛṣṭhataḥ*. Here, however, it is the tails of cows that are pure.

[410] *Ex conj.* This interpretation is no more than a guess for which we find no parallel. The alternative would have been to interpret the line as meaning that sandals, pegs, the head and shoes are all pure, which seems unlikely.

[411] This last sentiment is again a cliché that occurs, for instance, as *Bṛhatsaṃhitā* 73:8d.

[412] *Ex conj.*

768 Of trees that bear leaves, flowers and fruits and that grow in impure land, the leaves, flowers and fruits are not [considered as] spoilt [by impurity].

25 People from whom food and other gifts should not be accepted*

769 The food of an actor, dancing-master, carpenter,[413] leather-worker, goldsmith, rigidly heretical person or courtesan is not to be eaten.

770–72 One who lives by prostituting his wife,[414] a blacksmith, tailor, weaver, oil-grinder (*cakropajīvī*), washerman, gambler, thief, one who bears a banner [as a seller of wines],[415] a measurer, one who teaches to *śūdras*, a beggar, potter, painter, usurer, leather-seller— these are to be despised in matters of receiving [gifts]. If one knowingly accepts gifts [from such people], one becomes one whose [religious practice in a particular] *āśrama* is futile, his [usually meritorious act of] receiving is futile and he becomes a destroyer of the *āśramas*.

773–74 One who sells accumulated good *karman*, one guilty of sexual malpractices (*yonisaṃkarikaḥ*), one who lives by acting, a *krudhāśīḥ* (?), a killer of men, a spy (*guptakaḥ*), a physician, a poisoner, a male prostitute, a beggar, one who hunts with dogs, a *pāṇika* (?) —[all the above] are the same [in low status] as hunters.

775 If a brahmin out of delusion engages himself in these [above-said] professions †. . . †, even if he undergoes an expiation, he should be abandoned.

776 All these brahmins are, so they say, *caṇḍālas*, and therefore they are [to be] avoided [as potential participants] in [the rituals related to] Gods and ancestors by wise men.

---

[413] We have assumed that the word *takṣāṇa* is intended to mean carpenter, and that it may be an irregular back-formation based upon the accusative of the noun *takṣan*.

[414] *Ex conj.*

[415] For this interpretation we have followed Vijñāneśvara's commentary on *Yājñavalkyasmṛti* 1:141.

26 Definitions of types of fast*

26.1 *prājāpatyakṛcchra* fast*

777 For half a month, in the brightening [fortnight], one should increase [one's food each day] by a mouthful [*grāsavṛddhiḥ*]; and in the darkening [fortnight] one should decrease [it by the same amount]. [Thus] the manner of performing *cāndrāyaṇa* has been taught. [There is also a] water-based [*cāndrāyaṇa*, in which one increases and decreases by a mouthful] just of water.

26.2 *kṛcchra* fast*

778–79b He should eat one meal a day for three days, [then] for three days [only] what is [offered to him] un-begged, [then] he should eat at night for three days, [and finally] he should consume [only] air for three days. Thus is the *kṛcchra* taught, which is [also] called *prājāpatya.*[416]

26.3 *taptakṛcchra* fast*

779c–80 He should drink hot water for three days, drink hot milk for three days, and drink hot clarified butter for three days and for three days he should be without food. This is called *taptakṛcchra*. Now *śītakṛcchra* [is accomplished] with [the above things] cold.

26.4 *atikṛcchra* fast

781–82b Drinking three *palas* of milk for twenty-one days is defined as *atikṛcchra*. Now hear about *parāka*: not taking food for twelve days is called *parāka*.

Otherwise:

782c–84b The wise man should eat one mouthful of [food] at midday for three days; then he should eat that [same quantity of what is offered to him] unbegged for three days in the same manner; [then his eating] should be at night for three days; [and then] he should be without food for three days. [This] procedure for *atikṛcchra* has been taught in brief to you.

---

[416] Instead of the conjecture *prājāpatyāhvayaś ca yaḥ*, one could consider adopting the reading of *Kiraṇatantra* 15:12b (Appendix): *prājāpatya iti smṛtaḥ*

26.5 *uddālakṛcchra* fast

784c–85 [He should nourish himself] with curd of milk and whey for half a month, [then] drink clarified butter for eight nights, un-begged [food[?]] for six nights, drink water for three nights, and fast for a day and a night: this is called *uddālaka*.

26.6 *sāntapana* fast

786 After fasting for a day and a night, one should drink [a blend of] cow's urine, cow-dung, milk, ghee, curd and water [purified] with [some] *kuśa* grass—that is held to be *sāntapana.*[417]

26.7 *maitrikṛcchra* fast

787 He should drink milk which is [still] hot from flowing [from the udders] of a tawny cow: this *maitrikṛcchra* [has been taught] to you; it destroys all sins.[418]

26.8 *mahāsāntapana* fast

788 One each of the list beginning with cow's urine, [then] he should fast for three nights and fast for three days: this is another [expiation called] *mahāsāntapana.*[419]

26.9 *saumya* fast

789 Each day one should eat [food consisting] of oil-cake, rice-water, buttermilk, water and barley, and one should fast for one night: this is called 'mild' *kṛcchra.*[420]

---

[417] Note that B and Tv omit this series of definitions of the fasts (ending with verse 789). It is at least conceivable that they are an interpolation here.

[418] The wording is uncertain here. We have chosen a reading that might have given rise to the others: it is metrically correct, but odd, because the pronoun *sa* is to be taken with the following *pāda*, and it is syntactically incomplete, since we must supply something to explain the pronoun *te*.

[419] The syntax is not clear here, but we assume that what is meant is that each of the six elements of the list given above in verse 784 is alone eaten for a day, then there is fasting for three nights, then fasting in the daylight hours for three days. The expiation thus lasts twelve days in total.

[420] It is not clear whether one should daily eat a mixture of these substances or instead eat a different one on each day. It is the latter option that is favoured by Vijñāneśvara in his commentary on this verse when it occurs in the *Yājñavalkyasmṛti* (3:321).

790 By using each of these materials [mentioned above], in order, for three nights [one performs the fast] that may be known as the *tulāpuruṣa*,[421] which lasts fifteen days.

26.10 *parākṛti* fast

791abc One should perform [the eating of?] one of these [above substances] for three days [in the middle of the day?]; in the morning and evening one should eat what is [given] un-begged. The *kṛcchra* [known as] *parākṛti* has [thus] been taught.

26.11 *bālakṛcchra* fast

791d–92b [One should eat] one of these for four nights [and] in the morning and evening one should eat what is [given] un-begged. [This is the] *kṛcchra* of old men, children and women.

26.12 *śiśucāndrāyaṇa* fast

792c–93b One should eat four [mouthfuls] in the morning and [then on the subsequent four days] four [mouthfuls] only in the evening and one should perform the three ablutions [at the three junctions of the day]: this they call the child's *cāndrāyaṇa*.[422]

26.13 *yaticāndrāyaṇa* fast

793c–94b [For one month] one should eat eight mouthfuls [in the morning and then on the subsequent eight days] eight [mouthfuls only in the evening], remaining restrained in the middle of the day, and one should perform the three ablutions [at the three junctions of the day]: this they call the ascetic's *cāndrāyaṇa*.[423]

---

[421] Cf. *Baudhāyana-Dharmasūtra* 4.5.22: There seems to be no obvious reason for the penance bearing this name. Perhaps the name is simply given to emphasis its magnitude, for Tulāpuruṣa is usually a name for the act of great munificence that consists in giving away one's own weight in gold.

[422] Cf. *Manusmṛti* 11:220, *Niśvāsamukha* 3:46–47 and a verse on this point in the *Baudhāyana-Dharmasūtra* 4.5.18. (for which see the apparatus).

[423] Cf. *Manusmṛti* 11:219, *Niśvāsamukha* 3:45 and *Baudhāyana-Dharmasūtra* 4.5.19.

26.14 Use of *mantras* in *prājāpatya* and *kṛcchra*

794c–97b He should eat for three days in the morning, then recite the SADYOJĀTA-mantra; and [then] he should eat for three days in the evening, then recite the VĀMADEVA mantra; he should [next] recite ĪŚĀNA for three days and eat food that is given un-begged; and then he should not eat for three days and he should recite TATPURUṢA—each and every day he should recite [the relevant mantra] a thousand times—this is the *kṛcchra* called *prājāpatya*; in the *atikṛcchra* he should [instead] recite [just] the heart [mantra].[424]

27 The five products of the cow*

27.1 Divinities in the five products of the cow*

797c–98b The five products of the cow were created by Him of Divine Vision for acts of *dharman*. They are pure in the three worlds, presided over by divinities.

798c–99b Varuṇa is in cow's urine; Havyavāhana (fire) is in cow-dung; Vāyu (wind) is taught to be in curds; Soma (the moon) is in milk; Ravi (the sun) is in clarified butter.[425]

799c–800 The milk [should be taken] of [a cow which is] golden-coloured; the cow-dung from one which is white; cow's urine should come from one which is copper-coloured; clarified butter from one which is dark; curds from one which is black—such is the [mixture of] five products of the cow.

27.2 The preparation of *śivakūrca**

801–02 Half a thumb's size of cow-dung; one *pala* of cow's urine; two *pala* of clarified butter; and three *pala* of curds; five *pala* of milk; one *pala* of *kuśa* water—following [this] method of [preparation of] the five products of the cow, this [viz. what is obtained] is known as *śivakūrca*.

---

[424] Such a *prājāpatya* using the five BRAHMA-mantras and such an *atikṛcchra* involving the HṚDAYA are taught, in different words, in a chapter of the long South Indian *Svāyambhuvāgama* as transmitted in T. 39, on p. 27.

[425] This same unit, which also occurs as *Parāśarasmṛti* 11:39, is quoted in Trilocanaśiva's *Somaśambhupaddhatiṭīkā* as belonging to the *Mṛgendrapaddhati*. Unfortunately, we have access to only one, very lacunose source for that text, namely pp. 1–65 of T. 1021.

803ab After combining [them] all in one [vessel], he should lay hold of them uttering the root mantra 108 times and drink.

803c–04b Just as a raging fire burns a mass of cotton, so too does the *śivakūrca* quickly burn bad deeds, even if they are very big ones.

28 Significant *mantras* for expiations*

28.1 The *prāsāda* used to expiate the five great sins*

804c–05 If he should kill a brahmin by mistake, o beloved, he should recite the *sakala* [form of the PRĀSĀDA].[426] After one thousand and eight recitations, he will be freed; there is no doubt of this. For one who has done such a deed deliberately,[427] he should recite double that.[428]

806 If a sinner should drink alcohol, then that worst of men, becoming [thereby] non-brahmin, he, being a *mantrin*, should recite the KALĀḌHYA; he is [then] released from all defilements.

807 If he should steal, O lovely-waisted lady, he should recite the KHAMALAṂKṚTA. By one thousand and eight recitations, [and] after performing one hundred oblations, he becomes purified.

---

[426] The vocative addressing the goddess shows that this passage is quoted from scripture, but we have not been able to find the source. This is yet another account (cf. 340ff) of how to atone for the five *mahāpātakas*. We are not sure why Trilocanaśiva should have chosen to quote it here rather than when he first raised this topic. Perhaps this passage immediately followed the recipe for the *śivakūrca* in his source and he therefore included it, not by accident, and not because it was relevant to the recipes for fasts and *pañcagavya*, but simply because it was attached to a passage giving a recipe and fell under the general heading of *prāyaścitta*. Another possibility, since we reached a logical end with the *kośa* of expiatory technical terms for fasts and substances that began in verse 777, is that what follows are interpolated extra passages that have been included by transmitters of the text. For these eight types of the *prāsāda*, see chapter 6 of the *Mūlasūtra* of the *Niśvāsa*, or *Sārdhatriśati-Kālottara*, chapter 19, which begins:

> *pūrvam evaṃ pratijñātaṃ śivabhedo'ṣṭadhā sthitaḥ*
> *kathaṃ bhidyeta deveśa tattvataḥ kathaya prabho*
> *sakalaṃ niṣkalaṃ śūnyaṃ kalāḍhyaṃ khamalaṅkṛtam*
> *kṣapaṇaṃ ca tathāntasthaṃ kaṇṭhoṣṭhyaṃ cāṣṭamaṃ viduḥ.*

[427] *kṛtakarmasya* is *aiśa* usage for *kṛtakarmaṇaḥ*.

[428] The syntax is problematic, since the logical subject of *japet* has just appeared in the genitive, but this may well be an authorial irregularity in the scriptural source upon which Trilocanaśiva has drawn here.

808 † . . . †[429] [he should recite] the NAVĀTMAN [mantra and he will thereby] be released from all defilements.[430]

809 One who truly has *yoga*,[431] if he produces the PRĀSĀDA sound and recites it constantly, then after six months he will undoubtedly attain power.[432]

810–11b By the recitation of coming and going,[433] the destruction of all sins takes place. The person who understands the movement back and forth [of life-breath fused with mantra], is liberated: there is no doubt on this point. One whose mind is on this [alone] becomes absorbed in it, [and so becomes] Śiva; he becomes free to act as he wishes (*svacchandatāṃ vrajet*).

28.2 The importance of the *aghoramantra**

811c–13b There is no greater mantra than AGHORA in expiation rites; no other mantra than AGHORA will bring forth what is important [viz. liberation?]; no other mantra than AGHORA will bestow *siddhis* once Kaliyuga has been reached. Therefore, one should make all efforts constantly to practise [the recitation] of the AGHORA-mantra.

813c–14 One whose mind is fixed on AGHORA even while standing, remaining awake, sleeping, walking, eating and while engaged in sexual intercourse attains liberation;[434] not otherwise. All sins will be destroyed if one merely calls it once to mind.

815 If he repeats [AGHORA] five times, he will get the fruit of bathing in all holy waters, [and he] at once attains the fruits of all the sacrifices that are mentioned in the scriptures.

---

[429] This half-line seems hopelessly corrupt, but we expect here a mention of the fourth *mahāpātaka*, namely *gurutalpagamana*.

[430] The NAVĀTMAN, when included in the list of eight inflections of the PRĀSĀDA, is referred to as the KAṆṬHOṢṬHYA.

[431] For what *yoga* means in the theistic traditions, see *Parākhyatantra* 14.95–97 and annotation.

[432] As the apparatus makes clear, this is nearly identical to *Sārdhatriśati-Kālottara* 15:1, which is presumably the source.

[433] The expression *gamāgama* usually refers, we believe, to the movement of the breath [*prāṇa*] conceived of as fused with the mantra of the divinity, up and down the central channel that links the heart and the *dvādaśānta*. See *Tāntrikābhidhānakośa II*, s.v. *gamāgama*. If it has this meaning here, then we should supply a mantra, and the last mentioned mantra is the PRĀSĀDA. It is perhaps conceivable, however, that *gamāgama* refers here instead to the HAṂSA.

[434] This translates the reading *muktibhāk*, but note that the majority of the manuscripts read rather *bhuktibhāk*.

28.3 The mantra and visualisation of Pāpabhakṣaṇadeva*

816–17 …[435] [the consonant] belonging to Narasiṃha [viz. KH (?)] (*nārasiṃham*), then [the consonant of] Fire [viz. R], [the consonant of] Air [viz. Y], along with the sixth vowel [namely Ū], together with crescent moon, dot and crest (*indubinduśikhopetam*), adorned by two instances of KHAṬ and two of PHAṬ.[436]

[The above] is preceded by OṂ (*praṇavādyaṃ*) and ends with *namaḥ* along with the [word] *pāpabhakṣaṇa* [placed just before it].[437]

818 [In the above way] he should raise (*proddharet*) [this] mantra which has [the effects of a] medicine (*sauṣadham*);[438] next listen to [an account of] the consonant-cluster (*kūṭam*) [adapted so as to become] the AṄGA-mantras. The consonant-cluster together with [each of] the six [tantric] long vowels [namely Ā, Ī, Ū, E, O, AḤ] is taught [to become each of the six] AṄGA-mantra[s].

819–22b One should meditate upon the form of Pāpabhakṣaṇadeva as being of the colour of charcoal broken open, licking [viz. with protruding tongue], unendurable, thundering like a cloud, invincible, with gaping mouth, with huge fangs, red-mouthed, three-eyed,[439] with his mass of matted locks reddened and hanging loose (*raktamuktajaṭājūṭam*) and adorned with coils of serpents (*sarpamaṇḍalamaṇḍitam*),[440] holding trident and half skull (*śūlakārdhadharam*),[441] divine (*devam*),[442] with [two] hands [showing the gestures] of giving and protection from danger, clad in a tiger-skin, with a snake as sacred thread, seated in lotus-posture on top of a lion, destructive of terrible [demerit].

---

[435] We suspect that 816ab gives a series of code-names for consonants that are to be heaped up as part of the *kūṭamantra* the description of which continues in 816cd. Unfortunately we are unable to do more than guess at the identity of the consonants: for instance, *śikhaṇḍin* might be KH and *viśvarūpa* might be H. Another possibility, suggested by the *mantraprayoga* given after a quotation of this same passage by Jñānaśambhu (GOML MS R 14898, p. 315), is that the half-line 816ab encodes the syllables *khaḍgahaste*. For that *mantraprayoga* reads: *oṃ khaḍgahaste kṣayarudrauṃ khaṭ phaṭ pāpa ṛ bhukṣaṇāya namaḥ iti mantraprayogaḥ*. For further speculation on the raising of this mantra, and for more sources, see BRUNNER's discussion in SP3, pp. 128–130.

[436] According to the realisation of the mantra given below 822b, it seems, allowing for corruption in the manuscripts, as though the instances of KHAṬ PHAṬ are to be placed on either side of the *kūṭākṣara*, which we have taken to be KṢYRŪṂ. It may seem odd to take *khaḍdvi°* in the sense of two instances of KHAṬ, but this interpretation is supported by a quotation of the same passage in the commentary of Anantaśambhu on the *Siddhāntasārāvalī* (quoted by BRUNNER 1977:127), where the half-line in question reads: *indubinduśikhopetaṃ khaṭkhaṭphaṭphaṭ-vibhūṣitam*.

[437] We assume that this means that the mantra ends either with *pāpabhakṣaṇa namaḥ* or with *pāpabhakṣaṇāya namaḥ*.

[438] This is an odd expression and it is possible that it means something different from what we have supposed.

[This is the form of the mantra given above:] OṂ †... † salutation to Pāpabhakṣaṇa.[443]

28.4 The Kedāramantra*

822c–23 †He should raise ...†

824 †together with a word ending in *śiva* (?)† and NAMAḤ: this is the most excellent KEDĀRA-mantra, which destroys demerit, which is proclaimed in the six-thousand[-verse recension of the *Kālottara*].[444]

825 O my child! the *sādhaka*, who possesses the mantra, should drink three sips at dawn every day with great care and as long as he lives.[445]

826 [The Kedāra-mantra] burns up misdeeds of speech, mind and body, just as fire burns fire-wood: he [then] goes to the eternal state, after attaining which he does not return.

---

[439] These last two attributes translate the reading *raktavaktraṃ trilocanam*, which is shared by the *Jñānaratnāvalī* and the *Kriyādīpikā* (see apparatus), but one could defend the reading *raktavṛttatrilocanam*, 'with his three eyes red and round'.

[440] *Ex conj.* We assume, from the testimonia, that these are the readings of these two attributes that underly the various variants.

[441] This is the interpretation proposed in *Tāntrikābhidhānakośa III*, s.v. Pāpabhakṣaṇadeva. Note that the *Kriyādīpikā* has the reading *śūlakāsidharaṃ*, which we assume to be secondary.

[442] The reading of the testimonia seems smoother here, namely *bhīmam*, 'fierce'.

[443] We have not repaired the text here because we are too uncertain about the *mantroddhāra* above.

[444] We assume that the text alluded to here is the *Bṛhatkālottara*, but we have not found the passage in question. As for the *mantroddhāra*, it is incomprehensible to us and, this may in part be because it has been corrupted in transmission, hence the deployment of crux marks. The only mantra that we know that is closely associated with the drinking of the sacred water at Kedāra is a ten-syllable mantra taught in chapters 16 and 17 of the *Guhyasūtra* of the *Niśvāsa*: see *Tāntrikābhidhānakośa III*, s.v. *daśākṣara*.

[445] Presumably he drinks water every day to the accompaniment of the recitation of the above-taught Kedāra-mantra, perhaps thus acquiring the benefits of drinking the water of the sacred site called Kedāra, as well as the benefits listed below.

28.5 Expiation for the five great sins through mantras taught in the *Niḥśvāsa*

827–28 In the *Niḥśvāsa*, recitation has been enjoined using Śiva's seed-syllables such as the SAKALA, for the sake of cleansing away such faults as the murder of a brahmin.[446]

He who is taught to be the one who established [the relation between word and] meaning for the the whole cosmos (*nikhilāṇḍārtha-sādhakaḥ*), rendered (*ākṛtya* [?])[447] meaningful [those mantras], beginning with GHORA-mantra, which are of the nature of Himself. That is why the mantras that consist in seed-syllables should always be recited by all those [mortals] who are born from seed (*baijikaiḥ*).

---

[446] This may be a reference to the beginning of the seventh chapter of the *Mūlasūtra* of the *Niśvāsa*, in which it is explained that one who knows the TATTVA is unstained by the consequences of the major transgressions (*mahāpātaka*). The preceding chapter, the sixth, teaches eight forms of the TATTVA-mantra, beginning with the SAKALA. (Cf. 804c and following). If so, this is perhaps the only labelled allusion outside the *Niśvāsa*-corpus to an identifiable passage in the *Mūlasūtra*.

[447] This seems most implausible as a conjecture, but perhaps at least the sense is that which the author of this concluding pair of verses, who may or may not have been Trilocanaśiva, intended.

Bibliography

Abbreviations

EFEO	École française d'Extrême-Orient
GOML	Government Oriental Manuscripts Library, Madras
IFI	Institut Français d'Indologie (name used in old publications)
IFP	Institut Français de Pondichéry/French Institute of Pondicherry
KSTS	Kashmir Series of Texts and Studies
Ms	Manuscript
NAK	National Archives of Kathmandu
NGMPP	Nepal-German Manuscript Preservation Project
T	Transcript
TAK	*Tāntrikābhidhānakośa*

Manuscripts

JÑĀNARATNĀVALĪ of Jñānaśiva. GOML MS R 14898 and its apograph IFP MS T. 231, as well as pp. 13–60 of IFP MS T. 106 (the latter giving the text of what is probably a manual based upon the JÑĀNARATNĀVALĪ, for see GOODALL 2000:209, fn. 11), paper transcripts in Devanāgarī. Preliminary e-text typed in by Dominic *Goodall* from GOML MS R 14898.

DĪKṢĀDARŚA of Vedajñāna. Institut Français de Pondichéry, T. 76. Paper transcript in Devanāgarī.

DVIŚATIKĀLOTTARA. Preliminary electronic edition prepared by Mei ISAACSON on the basis of Nepalese Paper MS NAK 5-4632, NGMPP Reel No. B 118/7.

NAṬARĀJAPADDHATI of Rāmanātha. Preliminary electronic text typed in by Nirajan KAFLE, Michael GOLLNER, Dominic GOODALL, S. A. S. SARMA, and R. SATHYANARAYANAN from the Paper Devanāgarī MS at the Math in Tiruvāvaṭuturai.

Niśvāsatattvasaṃhitā. NAK MS 1–227, NGMPP Reel No. A 41/14. Palm-leaf, early Nepalese 'Licchavi' script. Described by Hara Prasād Śāstri (1905:lxxvii and 137–140). Also two apographs, both in Devanāgarī and on paper: NAK MS 5-2401, NGMPP Reel No. A 159/18, and Wellcome Institute for the History of Medicine, London, Sanskrit MS I.33.

See also Kafle (forthcoming) and Goodall, Isaacson and Sanderson 2015.

Pārameśvara/ [Pauṣkara]-Pārameśvara. Cambridge University Library MS Add. 1049 (*codex unicus*). Palm-leaf, early Nepalese 'Licchavi' script. Described by Bendall (1883:27–8).

Prāyaścittasamuccaya of Hṛdayaśiva. Cambridge University Library MS Add. 2833. Palm-leaf, early Newari script. Copied in Bhaktapur near Kathmandu in the reign of Ānandadeva and dated to 1157/8 A.D. (*saṃvat* 258). For a complete transcription, see Appendix to this volume.

Bṛhatkālottara. NGMPP Reel Nos. A 43/1, B 24/59, and A 42/8 (Nepalese palm-leaf manuscripts) and IFP T. 767, a paper transcript in Devanāgarī.

Mohacūḍottara. NAK MS 5-1977, NGMPP Reel No. A 182/2. Paper, Devanāgarī.

Mṛgendrapaddhati of Aghoraśiva with the commentary (-ṭīkā) of Vaktraśambhu. IFP T. 1021. Paper transcript in Devanāgarī.

Vīratantra. IFP T. 29. Paper transcript in Devanāgarī.

Śivadharmottara. Cambridge MS Add. 1645 (Nepalese palm-leaf) and IFP T. 75 (paper transcript in Devanāgarī).

See also below under editions.

Śivāgamādimāhātmya of Jñānaprakāśa. IFP T. 1059. Paper transcript in Devanāgarī.

Sakalāgamasārasaṃgraha. IFP T. 351. Paper transcript in Devanāgarī.

Sarvajñānottaratantra. Edition of Dominic Goodall in progress, based upon numerous sources, including: NAK MS 1–1692, NGMPP Reel No. A 43/12 (=N). Palm-leaf, early Nepalese 'Licchavi' script.

Also IFP T. Nos. 334 (=L), 760, and Madras GOML MS R 16829 (=M$_2$), three paper transcripts in Devanāgarī.

SIDDHĀNTADĪPIKĀ of Madhyārjunaśiva. IFP MSS T. 112, pp. 125–205 and T. 801, pp. 67–97, a transcript of GOML MS R 6635. Paper transcripts in Devanāgarī.

SIDDHĀNTADĪPIKĀ of Rāmanātha. IFP MSS T. 284, pp. 48–89, and T. 914. Paper transcripts in Devanāgarī.

SIDDHĀNTASAMUCCAYA of Trilocanaśiva. Dominic GOODALL's edition in preparation, based on IFP MS T. 284, pp. 127–74, IFP MS T. 206, pp. 56–111, Madras GOML MS R 14394, pp. 1–52, and GOML MS R 16820, pp. 1–14 in last sequence of numeration. Paper transcripts in Devanāgarī.

SIDDHĀNTASĀRAPADDHATI of Bhoja. Unpublished transcription of Alexis SANDERSON of two palm-leaf manuscripts: NAK 1-1363, NGMPP B 28/29 (completed in Saṃvat 197 [1077/8 AD]) and NAK 5-743, NGMPP B 28/19 (completed Saṃvat 231 [1111/2 AD]).

SOMAŚAMBHUPADDHATIVYĀKHYĀ of Trilocanaśiva. Edition in progress of S. A. S. SARMA, based in part on: IFP MS T. 170 (described by BRUNNER 1998:li–lii) and GOML MS R 14735. Paper transcripts in Devanāgarī.

SVĀYAMBHUVĀGAMA. IFP T. 39. Paper transcripts in Devanāgarī.

See also below under editions for SVĀYAMBHUVASŪTRASAṄGRAHA.

Printed Sources

AGNIPURĀṆA, *Agnimahāpurāṇam*, ed. K. L. Joshi. Parimal Sanskrit Series 53. Delhi: Parimal Publications, 2001.

AJITĀGAMA, ed. N. R. Bhatt. 3 Vols. Publications de l'IFI No. 24. Pondicherry: IFI, 1964, 1967 and 1991.

AMARAKOŚA of Amarasiṃha with the commentaries of Kṣīrasvāmin and Vandyaghaṭīyasarvānanda. *The Nâmalingânusâsana of Amarasimha With the two commentaries, Amarakosodghâtana of Kshîrasvâmin and Tîkâsarvasva of Vandyaghatîya-sarvânanda. Part II. 2nd Kanda, 1–8 Vargas*, ed. T. GAṆAPATI SÂSTRÎ. Trivandrum Sanskrit Series No. XLIII. Trivandrum: Travancore Government Press, 1915.

———— of Shri Amara Sinha, ed., with Hindi translation '*Dhara*', by Manna Lal Abhimanyu. Vidyabhawan Prachyavidya Granthamala 76. Varanasi: Chowkhamba Vidyabhawan, 1999.

AṢṬAPRAKARAṆA, ed. Kṛṣṇaśāstrī. Devakōṭṭai: Śivāgamasiddhāntaparipālanasaṅgha, 1923 (TATTVAPRAKĀŚA, TATTVASAṄGRAHA, TATTVATRAYANIRṆAYA, with the commentaries of Aghoraśivācārya) and 1925 (RATNATRAYAPARĪKṢĀ, BHOGAKĀRIKĀ, NĀDAKĀRIKĀ with the commentaries of Aghoraśivācārya, and MOKṢAKĀRIKĀ and PARAMOKṢANIRĀSAKĀRIKĀ with the commentaries of Rāmakaṇṭha).

———, ed. Vrajavallabha Dvivedī. Yogatantragranthamālā Vol. 12. Varanasi: Sampurnananda Sanskrit University, 1998.

ĀPASTAMBADHARMASŪTRA. See Olivelle 2000.

ĪŚĀNAŚIVAGURUDEVAPADDHATI of Īśānaśivagurudeva, ed. T. Gaṇapati Sāstrī, 4 Vols. Delhi: Bharatiya Vidya Prakashan, 1990. (Reprinted, but with a substantial new introduction dated to 1987 by N. P. UNNI, from Trivandrum Sanskrit Series Nos. 69, 72, 77 and 83, Trivandrum, 1920, 1921, 1922, 1925.)

KARMAKĀṆḌAKRAMĀVALĪ of Somaśambhu, ed. Jagaddhar ZADOO. KSTS 73. Srinagar, 1947.

See also SOMAŚAMBHUPADDHATI and BRUNNER 1963, 1968, 1977.

KĀMIKĀGAMA, PŪRVABHĀGA and UTTARABHĀGA. No editor accredited. Published by C. Swaminatha Gurukkal. Madras: South Indian Archaka Association, 1975 and 1988.

KĀMIKA, UTTARA-. *śrīmat kāmikāgamam uttarapākam ko - ṣaṇmukacuntara mutaliyār avarkaḷāl ceṉṉai -cintātirippēṭṭai civañānapōtayantrālayaiyiṟ patippikkappaṭṭatu.* No editor accredited. Chennai, Cintātirippēṭṭai, 1899 [*kali* 5001].

———, ed., with Tamil translation, by Allur Śaivattiru Viswanatha Sivacharyar. Chennai: Intu Camaya Aṟanilaiya Āṭcittuṟai, 2003.

KĀMIKA, nineteenth-century version (?). *kāmikāgamam pratiṣṭāti utsavānta paṭalaṅkaḷ samaskirutamūlamum tamiḻ uraiyum sañcikai ne. 19. iḥtu tirucirapurattiṟ kaṭutta tiruvāṉaikkāvilirukkum satyojātacivāccāriyarāl kumpakōṇam R. kururājāccāriyār avarkaḷuṭaiya śrīkōpālavilāsa mutrākṣaracālaiyil patippittu tirucirapurattil pracurañceyyap paṭṭatu 2-vatu varuṣattuṭarcci kāḷayutti-v[arṣam] āṇi-m[ātam],* ed. Sadyojātaśivācārya. Kumbhakonam, 1918.

KĀRAṆA, PŪRVABHĀGA. *śrīmat pūrvakāraṇākamam*, ed. Mayilai Aḻakappa Mutaliyār. 2nd impression (*iraṇṭām patippu*). Chennai, Cintātirippēṭṭai, 1921 (*kaliyuga* 5023).

KIRAṆATANTRA, ed. Ti. Rā. Pañcāpageśaśivācārya and K. M. Subrahmaṇyaśāstrī. Śivāgamasiddhāntaparipālanasaṅgha Vol. No. 16. Devakkōṭṭai, 1932.

———. Goodall 1998.

KUMĀRASAṂBHAVA. *Vallabhadeva's Kommentar (Śāradā-version) zum Kumārasambhava des Kālidāsa*, ed. Mulakaluri Srimannarayana Murti. Verzeichnis der orientalischen Handschriften in Deutschland, Supplementband 20,1. Wiesbaden: Franz Steiner Verlag, 1980.

KŪRMAPURĀṆA. *Kūrma-mahāpurāṇam. Sanskrit text, Hindi translation and index of verses*, ed. and trans. Joshi K. L. Shastri. Parimal Sanskrit Series 65. Delhi: Parimal Publications, 2003.

KRIYĀKRAMADYOTIKĀ of Aghoraśivācārya with the commentary (PRABHĀVYĀKHYĀ) of Nirmalamaṇi, ed. Rāmaśāstrin and Ambalavānajñānasambandhaparāśaktisvāmin. Chidambaram, 1927.

KRIYĀDĪPIKĀ of Śivāgrayogīndrajñānaśivācārya. Devakottai: Śaivāgamasiddhāntaparipālanasaṅgha, 1920.

KṚṢṆAYAMĀRITANTRA with the commentary RATNĀVAĪPAÑJIKĀ of Kumāracandra, ed. Samdhong Rinpoche and Vrajavallabh Dwivedi, Rare Buddhist Texts Series 9. Varanasi: Central Institute of Higher Tibetan Studies,1992.

GARUḌAPURĀṆA. *The Garuḍa Mahāpurāṇam*. [Reprint of Venkateshwara Steam Press edition with introduction by R. N. Sharma and verse-index by Nāgaśaraṇasiṃha.] Delhi: Nag Publishers, 1984.

GAUTAMADHARMASŪTRA. See Olivelle 2000.

JĀTINIRṆAYAPŪRVAKĀLAYAPRAVEŚAVIDHI. See Filliozat 1975.

TATTVASAṄGRAHAṬĪKĀ of Aghoraśiva. Printed in the AṢṬAPRAKARAṆA.

TANTRĀLOKA of Abhinavagupta with commentary (-VIVEKA) of Rājānaka Jayaratha, ed. Madhusūdan Kaul Śāstrī. KSTS 23, 28, 30, 35, 29, 41, 47, 59, 52, 57 and 58. Bombay and Srinagar, 1918–38.

DHYĀNARATNĀVALĪ. *Dhyānaratnāvalī of Trilocanaśivācārya*, ed. Sathyanarayana Sarma, R., and S. A. S. Sarma. Srikantha Sivacharya Research Institute Series 4. Karaikkal, 2013.

NAREŚVARAPARĪKṢĀ of Sadyojyotiḥ with commentary (-PRAKĀŚA) of Bhaṭṭa Rāmakaṇṭha, ed. Madhusūdan Kaul Śāstrī. KSTS 45. Srinagar, 1926.

NIRṆAYASINDHU of Kamalākarabhaṭṭapraṇītaḥ along with *Vāsudevaśarmaṇā Saṃskṛtayāṭippaṇyādibhiḥ Pariṣkṛtaḥ*. Nirṇayasāgarākhyamudraṇayantrālaya Bombay, 1926 Śakābdāḥ 1848.

NṚSIṂHAPRASĀDA, *Prāyaścittasāra of Mahārāja Dalapati*, ed. Pandit Nanda Kishore Sarma and Pandit Nanda Kumara Sarma. Benaras, 1934.

PAÑCĀVARAṆASTAVA of Aghoraśiva, ed. Dominic Goodall, Nibedita Rout, R. Sathyanarayanan, S. A. S. Sarma, T. Ganesan, S. Sambandhasivacarya. Collection Indologie 102. Pondicherry: IFP/EFEO, 2005.

PARĀKHYATANTRA, with a Critical Edition and Annotated Translation by Dominic Goodall. Collection Indologie 98. Pondicherry: IFP/EFEO, 2004.

PARĀŚARASMṚTI, *with an Introduction, Original Sanskrit text, English translation and Index of Verses*, ed. K. L. Joshi, Translated into English with notes by Manmatha Nath Dutt, Parimal Sanskrit Series 87. Delhi: Parimal Publications, 2006.

PARĀŚARASMṚTI, Parāśara Mādhava, Volume I, II and III, With the Gloss by Mādhavāchārya, ed. Chandrakanta Tarkalankara. Calcutta: The Asiatic Society, 1974.

PURAŚCARYĀRṆAVA. *Puraścaryārṇava of His Majesty Shri Pratap Sinh Sah Dev King of Nepal (A treatise dealing with Theory and Practice of Tantric Worship*, ed. Muralidhar Jha, with introduction by Acharya Shesharaj Sharma 'Regmi'. Delhi: Chaukhamba Sanskrit Pratishthan, 1986 (reprint).

PAUṢKARĀGAMA. *Pauṣkarāgama (Reprinted from the Adyar Library Bulletin, Vol. 58, 1994)*, ed. K. Ramachandra Sarma. The Adyar Library Pamphlet Series 50. Madras: The Adyar Library and Research Centre, 1995.

PRATIṢṬHĀLAKṢAṆASĀRASAMUCCAYA, ed. Dāmodaraśarman and Bābukṛṣṇaśarman. Kathmandu: Nepāla Rājakīya Pustakālaya, 1966 and 1968 (Vikram Saṃvat 2023 and 2025).

PRAYOGAMAÑJARĪ of Ravi, ed. Si. Ke. Rāman Nampiyār with Ke. Acyutappotuvāṭ. Tripunithura, 1953–4.

PRĀYAŚCITTAVIDHI, of Aghoraśivācārya, printed by Mayilai-A̱ḻakappa Mudaliyār (no editor accredited). Madras (Cintātiripēṭṭai): Civañānapotayantracālai, Kaliyuga 5011.

BṚHATSAṂHITĀ. *The Bṛihat Saṃhitā by Varāhamihira with the commentary of Bhaṭṭotpala*, ed. Sudhákara Dvivedí. The Vizianagram Sanskrit Series 12. 2 volumes. Benares: E. J. Lazarus & Co., 1895 and 1897.

BAUDHĀYANADHARMASŪTRA. See Olivelle 2000.

BHAGAVADGĪTĀ. With eight commentaries, Volume III, Critically Edited by Dinker Vishnu Gokhale. Parimal Sanskrit Series 59. Delhi: Parimal Publications, 2001 [reprint from the edition of Gujarati Printing Press, Bombay 1915].

MATAṄGAPĀRAMEŚVARĀGAMA, VIDYĀPĀDA, with commentary -VṚTTI of Bhaṭṭa Rāmakaṇṭha. ed. N. R. Bhatt. Publications de l'IFI No. 56. Pondicherry: IFI, 1977.

MATAṄGAPĀRAMEŚVARĀGAMA, KRIYĀPĀDA, CARYĀPĀDA and YOGAPĀDA, with the commentary (-VṚTTI) of Bhaṭṭa Rāmakaṇṭha up to KRIYĀPĀDA 11:12b, ed. N. R. Bhatt. Publications de l'IFI No. 65. Pondicherry: IFI, 1982.

MANUSMṚTI, *Mānava-Dharma Śāstra* [Institutes of Manu] with the Commentaries of Medhātithi, Sarvajñanārāyaṇa, Kullūka, Rāghavānanda, Nandana, and Rāmachandra and an Appendix by Vishvanāth Nārāyan Mandlik with a foreword by Prof. Albrecht Wezler. Delhi: Munshiram Manoharlal, 1992 (first edition 1886).

———, *Manu's Code of Law. A Critical Edition and Translation of the Mānava-Dharmaśāstra*, ed. Patrick Olivelle with the Editorial Assistance of Suman Olivelle. Oxford, 2004.

MAHĀBHĀRATA. *The Mahābhārata for the first time critically edited*, ed. V. S. SUKTHANKAR (1927–43) and S. K. BELVALKAR (from 1943) with the co-operation of Shrimant Balasaheb Pant PRATINIDHI, R. N.

DANDEKAR, S. K. DE, F. EDGERTON, A. B. GAJENDRAGADKAR, P. V. KANE, R. D. KARMAKAR, V. G. PARANJPE, Raghu VIRA, V. K. RAJAVADE, N. B. UTGIKAR, P. L. VAIDYA, V. P. VAIDYA, H. D. VELANKAR, M. WINTERNITZ, R. ZIMMERMAN and other scholars. 19 Vols. Poona: Bhandarkar Oriental Research Institute, 1927–1959.

MṚGENDRĀGAMA [= MṚGENDRATANTRA], KRIYĀPĀDA and incomplete CARYĀPĀDA with the commentary (-VṚTTI) of Bhaṭṭa Nārāyaṇakaṇṭha, ed. N. R. Bhatt. Publications de l'IFI No. 23. Pondicherry: IFI, 1962.

MṚGENDRAVṚTTIDĪPIKĀ of Aghoraśivācārya. ed. Nā. Kṛṣṇaśāstrin and K. M. Subrahmaṇyaśāstrin. Śivāgamasiddhāntaparipālanasaṅgha Publication No. 12. Devakōṭṭai: Śivāgamasiddhāntaparipālanasaṅgha, 1928.

MEGHADŪTA. *Kālidāsa's Meghadūta Edited from Manuscripts with the Commentary of Vallabhadeva and provided with a complete Sanskrit-English vocabulary*, ed. Eugen Hultzsch, with a Foreword by Albrecht Wezler, Delhi: Munshiram Manoharlal, 1998. [First published in 1911 by the Royal Asiatic Society, London.]

MOKṢAKĀRIKĀVṚTTI of Rāmakaṇṭha. Printed in the AṢṬAPRAKARAṆA.

YĀJÑAVALKYASMṚTI, with the commentary MITĀKṢARĀ of Vijñāneśvara. *Yājñavalkyasmṛti of Yogīshwara Yājñavalkya with the Mitākṣarā Commentary of Vijñāneshwar Edited with the 'Prakash' Hindi Commentary*, ed. Umesh Chandra Pāndey. The Kashi Sanskrit Series 178. Varanasi: Chaukhambha Sanskrit Sansthan, 2008 (Reprint).

———, with the Commentary BĀLAKRĪḌĀ of Viśvarūpāchārya, ed. T. Ganapati Sastri, Part II. *prāyaścittādhyāya*, Trivandrum Sanskrit Series LXXXI. Trivandrum, 1924.

RAURAVĀGAMA, ed. N. R. Bhatt, Publications de l'IFI No. 18. 3 Vols. Pondicherry: IFI, 1961, 1972 and 1988.

LIṄGAPURĀṆA, with the commentary (ŚIVATOṢIṆĪ) of Gaṇeśanātu, ed. J. L. Shastri. Delhi: Motilal Banarsidass, 1985 (reprint of edition of 1981).

ŚĀṄKHĀYANAGṚHYASŪTRA. (Belonging to the Ṛgveda), by S. R. Sehgal, Delhi, 1960.

SĀRDHATRIŚATIKĀLOTTARA. *Sārdhatriśatikālottarāgama avec le commentaire de Bhaṭṭa Rāmakaṇṭha*, ed. N. R. Bhatt. Publications de l'IFI No. 61. Pondicherry: IFP, 1979.

ŚIVADHARMAŚĀSTRA. Printed in: *Paśupatimatam sivadharmamahāśāstram paśupatināthadarśanam*, ed. Yogī NARAHARINĀTHA. Kathmandu: Bṛhadādhyātmikapariṣadaḥ Kāṣṭhamaṇḍapaḥ Gorakhāhindurāṣṭram, 1999 (*śaka* 1921).

ŚIVADHARMASAṄGRAHA. Printed in: *Paśupatimatam sivadharmamahāśāstram paśupatināthadarśanam*, ed. Yogī NARAHARINĀTHA. Kathmandu: Bṛhadādhyātmikapariṣadaḥ Kāṣṭhamaṇḍapaḥ Gorakhāhindurāṣṭram, 1999 (*śaka* 1921).

See also Anil Kumar ACHARYA 2009* and Nirajan KAFLE (forthcoming).

ŚIVADHARMOTTARA. Printed in: *Paśupatimatam sivadharmamahāśāstram paśupatināthadarśanam*, ed. Yogī NARAHARINĀTHA. Kathmandu: Bṛhadādhyātmikapariṣadaḥ Kāṣṭhamaṇḍapaḥ Gorakhāhindurāṣṭram, 1999 (*śaka* 1921).

For chapter 2, see DE SIMINI 2013*. See also under manuscript sources above.

ŚIVAPŪJĀSTAVA of Jñānaśambhu with an anonymous commentary (VYĀKHYĀ), ed. K. M. Subrahmaṇyaśāstrī. Śivāgamasaṅghaprakāśitagranthasaṅkhyā 19. Śivāgamasaṅgha, Devakōṭṭai, 1935.

ŚIVALIṄGAPRATIṢṬHĀVIDHI (being the second part of the ŚIVĀGAMAŚEKHARA) of Yālppāṇam Accuvēli Ca. Kumāracuvāmikkurukkaḷ. 1953, reprinted Kaṭalūr (Cuddalore) 1994.

ŚAIVAKĀLAVIVEKA of Nigamajñāna with a commentary (VYĀKHYĀ) of Gaṇapatibhaṭṭa, Civāgamasaṅgham, Dēvakkoṭṭai.

SIDDHĀNTASĀRĀVALI of Trilocanaśivācārya with the commentary (VYĀKHYĀ) of Anantaśivācārya, published in five parts in the *Bulletin of the Government Oriental Manuscripts Library Madras* Vol. 17.1, pp. 29–68 (ed. A. A. Ramanathan and T. H. Viswanathan); Vols.17.2, pp. 1–48; 18.1, pp. 1–64 and 19.1, pp. 53–84 (ed. R. K. Parthasarathi and T. H. Viswanathan); Vol. 19.2 pp. 1–48 and Vol. 20.2, pp. 49–71 (ed. T. H. Viswanathan, P. G. Seetharaman and R. Ganesan). Madras, 1965–1968.

SUPRABHEDĀGAMA. Printed by Mayilai-Aḻakappa Mudaliyār (no editor accredited). Madras (Cintātiripēṭṭai): Civañānapotayantracālai, 1908 (Kaliyuga 5009).

SŪKṢMĀGAMA. *Sūkṣmāgama Volume I. Chapters 1 to 13*, ed. S. SAMBANDHAŚIVĀCĀRYA and T. GANESAN. Collection Indologie 114.1. Pondicherry: IFP/EFEO, 2010.

SOMAŚAMBHUPADDHATI, ed. K. M. Subrahmaṇyaśāstrin. Devakōṭṭai: Śivāgamasiddhāntaparipālanasaṅgha, 1931.

See also BRUNNER 1963, 1968, 1977 and KARMAKĀṆḌAKRAMĀVALĪ.

SVACCHANDATANTRA with the commentary (-UDDYOTA) of Rājānaka Kṣemarāja. ed. Madhusūdan Kaul Śāstrī. KSTS 31, 38, 44, 48, 51, 53, and 56. Bombay 1921–35.

SVĀYAMBHUVASŪTRASAṄGRAHA, ed. Veṅkaṭasubrahmaṇyaśāstrī, Mysore, 1937.

Secondary Material

ACHARYA, Anil Kumar, 2009*. *śivadharmasaṅgrahasya ādyādhyāyatrayasya samīkṣātmakapāṭhasampādanam adhyayanañ ca (A Critical Edition and Study of First Three Chapters of the Śivadharmasaṅgraha.* Unpublished doctoral thesis submitted to Pondicherry University in May 2009.

BARTHE, Auguste, 1885. *Inscriptions sanscrites du Cambodge.* Notices et extraits des manuscripts de la Bibliothèque Nationale et autres bibliothèques, tome 27 (1ère partie). Paris: Imprimerie Nationale.

BENDALL, Cecil, 1888. 'Notes on a collection of MSS. obtained by Dr. Gimlette, of the Bengal Medical Service, at Kathmandu, and now deposited in the Cambridge University Library, and in the British Museum.' in *The Journal of the Royal Asiatic Society* Vol. 20, pp. 549–54.

BHATTACHARYA, Gourishwar, 1977. 'Nandin and Vṛṣabha', *Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft* Suppl. 3. 1977, pp. 1545–67.

BRICK, David James, *2009. *The Dānakāṇḍa ("Book on Gifting") of the Kṛtyakalpataru: A Critical Edition and Annotated Translation.* Unpublished doctoral thesis submitted to the University of Texas at Austin.

BRUNNER, Héléne, 1963, 1968, 1977, 1998. See SOMAŚAMBHUPADDHATI.

Brunner, Hélène, 1990. 'L'image divine dans le culte āgamique de Śiva. Rapport entre l'image mentale et le support du culte' in *L'image divine. Culte et méditation dans l'hindouisme*, ed. André Padoux. Paris: Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique, pp. 9–29.

Brunner, Hélène, 1990, Review of Kersenboom-Story 1987, *Indo-Iranian Journal* 33 (1990), pp. 121–39.

Dagens, Bruno, 1984, *Architecture in the Ajitāgama and the Rauravāgama (A study of two South Indian texts)*, New Delhi: Sitaram Bhartia Institute of Scientific Research.

Dave, K. N., 2005. *Birds in Sanskrit Literature, with 107 bird illustrations*, Delhi: Motilal Banarsidass [First edition 1985].

Davis, Richard H., 1992. 'Aghoraśiva's Background', *The Journal of Oriental Research* 56–62 (1986–1992) [Dr. S. S. Janaki Felicitation Volume], pp. 367–378.

Davis, Richard H., 2010, *A Priest's Guide for the Great Festival. Aghoraśiva's Mahotsavavidhi Translated with Introduction and Notes.* South Asia Research. New York: Oxford University Press.

Davis, Richard H., and Orr, Leslie C., 2007. 'People of the festival', pp. 73–97 in Dominic Goodall and André Padoux (ed.), *Mélanges tantriques la mémoire d'Hélène Brunner. Tantric Studies in Memory of Hélène Brunner.* Collection Indologie 106. Pondicherry: Institut Français de Pondichéry / École française d'Extrême-Orient.

Derrett, J. Duncan M., 1973. *Dharmaśāstra and Juridical Literature.* A History of Indian Literature, Part of Vol. IV. Wiesbaden: Harrassowitz.

De Simini, Florinda, 2013*. *Ritual Aspects of Manuscript Transmission in Premodern India: an Historical Study of Vidyādāna Through Textual Sources With A First Critical Edition and English Translation of Śivadharmottara's Chapter Two 'On The Gift of Knowledge'*, unpublished doctoral thesis submitted to the Università degli Studi di Torino.

Dezső, Csaba, and Goodall, Dominic, 2012. *Dāmodaraguptaviracitaṃ Kuṭṭanīmatam. The Bawd's Counsel, being an eighth-century verse novel in Sanskrit by Dāmodaragupta, newly edited and translated into English.* Groningen Oriental Studies XXIII. Groningen: Egbert Forsten.

DIKSHIT, D. P., 1980. *Political History of the Chalukyas of Badami*, New Delhi: Abhinav Publications.

DUTT, Manmatha Nath, (ed. and trans.) 2006. *Sixteen Minor Smṛtis (Sanskrit Text, English Translation, Notes and an Introduction)*. 2 vols. Edited and Revised by K. L. Joshi. Delhi: Parimal Publications, 2006.

FILLIOZAT, Pierre-Sylvain, 1975. 'Le droit d'entrer dans les temples de Śiva au XIe siècle' [Edition and translation of *Jātinirṇayapūrvakālayapraveśavidhi*] in *Journal Asiatique* Vol. CCLXIII, pp. 103–117.

GANESAN, T., 2009. *Two Śaiva Teachers of the Sixteenth Century. Nigamajñāna I and his disciple Nigamajñāna II.* IFP—Publications Hors Série 9. Pondicherry: Institut Français de Pondichéry.

GANESAN, T., and SATHYANARAYANAN, R., 2009. 'Jñānadīpikā: A Śaiva initiatory and post-initiatory manual. A critical edition and translation', *Journal of Sanskrit Academy* XIX (2009), pp. 128–150.

GNOLI, Raniero, 1956. *Nepalese Inscriptions in Gupta Characters.* Serie Orientale Roma X, Materials for the study of Nepalese History and Culture 2. Rome: Is.M.E.O.

GOODALL, Dominic, 2000. 'Problems of Name and Lineage: relationships between South Indian authors of the Śaiva Siddhānta' [a review article of BRUNNER 1998] in: *Journal of the Royal Asiatic Society*, Series 3, Vol. 10, Part 2, pp. 205–16.

GOODALL, Dominic, 2009, 'Who is Caṇḍeśa?' in: *The Genesis and Development of Tantrism*, ed. Shingo Einoo: Tokyo: Institute of Oriental Culture, University of Tokyo, pp. 351–423 + 44 plates.

GOODALL, Dominic, in collaboration with Alexis SANDERSON and Harunaga ISAACSON, with contributions of Nirajan KAFLE, Diwakar ACHARYA & others, 2015 (forthcoming), *The Niśvāsatattvasaṃhitā. The Earliest Surviving Śaiva Tantra. Volume 1. A Critical Edition and Annotated Translation of the Mūlasūtra, Uttarasūtra & Nayasūtra.* Collection Indologie / Early Tantra Series. Pondicherry: EFEO/IFP.

GOODALL, Dominic, forthcoming. 'On Rāmanātha, the earliest Southern author of the Śaivasiddhānta of whom works survive, and on eleventh-century revisions of the *Somaśambhupaddhati*'. [To appear in a forthcoming number of *Cracow Indological Studies.*]

GOODALL, Dominic, et al. 2005. See PAÑCĀVARAṆASTAVA.

HOERNLE, A. F. Rudolf, 1900, 'An Epigraphical Note on Palm-leaf, Paper and Birch-bark', *Journal of the Asiatic Society of Bengal* 69.1 (1900), pp. 93–134.

KAFLE, Nirajan, forthcoming. *The Niśvāsamukha*, the introductory book prefacing the Niśvāsatattvasaṃhitā, critically edited and furnished with an annotated translation and an appendix giving an edition of chapters 5–9 of the *Śivadharmasaṅgraha*. Doctoral thesis to be submitted to the University of Leiden in 2015.

KANE, Pandurang Vaman, 1991. *History of Dharmaśāstra (Ancient and Mediæval Religious and Civil Law)*, Volume I (second edition) 1990; Volume I, Part II (Third edition) 1997; Volume II, Part I (Third edition) 1997; Volume II, Part II (Third edition) 1997; Volume III (Third edition) 1993; Volume IV (Third edition) 1991; Volume V, Part I (Second edition) 1974; Volume V, Part II (Second edition) 1977, Government Oriental Series Class B, No. 6, Poona: Bhandarkar Oriental Research Institute.

KERSENBOOM-STORY, Saskia C., 1987, *Nityasumaṅgalī. Devadasi Tradition in South India.* Delhi, 1987.

KIELHORN, F., 1896. 'Pandukesvar Plate of Lalitasuradeva', *Indian Antiquary* 25 (1896), pp. 177–184.

LUBIN, Timothy, 2007. 'Punishment and Expiation: Overlapping Domains in Brahmanical Law', *Indologica Taurinensia* 33 (2007), pp. 93–122.

MIRASHI, Vasudev Vishnu, 1955. *Corpus Inscriptionum Indicarum, Vol. IV, Part I, Inscriptions of the Kalachuri-Chedi Era*, Ootacamund: Government Epigraphist for India.

MIRASHI, Vasudev Vishnu, 1977. *Corpus Inscriptionum Indicarum Vol. VI. Inscriptions of the Śilāhāras.* New Delhi: Archaeological Survey of India.

MIRNIG, Nina, 2009*. *Liberating the Liberated. A History of the Development of Cremation and Ancestor Worship in the Early Śaiva Siddhānta. Analysis, Texts and Translations.* Unpublished doctoral thesis submitted to the University of Oxford in 2009.

MONIER-WILLIAMS, Monier, 1899. *Sanskṛit-English Dictionary.* Oxford: Clarendon Press.

Olivelle, Patrick, 2000. *The Law Codes of Āpastamba, Gautama, Baudhāyana and Vasiṣṭha, Annotated Text and Translation*, Delhi: Motlal Banarsidass.

Olivelle, Patrick, 2004. See manusmṛti.

Om Prakash, with a foreword by B. Ch. Chhabra, 1961. *Food and Drinks in Ancient India (From Earliest Times to c. 1200 A.D.)*. Delhi: Munshi Ram Manohar Lal.

Orr, Leslie C., 2000. *Donors, Devotees, and Daughters of God. Temple Women in Medieval Tamilnadu*. New York / Oxford: Oxford University Press.

Orr, Leslie C., 2007. See Davis and Orr 2007.

Raghavan Pillai, K., 1965 [Śaka 1886]. *Alphabetical Index of Sanskrit Manuscripts, in the University Manuscripts Library, Trivandrum. Vol. II (TA to MA)*. Trivandrum Sanskrit Series No. 215. Trivandrum.

Sanderson, Alexis, 2001. 'History through Textual Criticism in the Study of Śaivism, the Pañcarātra and the Buddhist Yoginītantras', pp. 1–47 in *Les sources et le temps. Sources and Time. A colloquium. Pondicherry 11–13 January 1997*, ed. François Grimal. Publications du département d'indologie 91. Pondicherry: IFP/EFEO, 2001 [appeared 2002].

Sanderson, Alexis, 2004. 'Śaivism among the Khmers (Part I)', *Bulletin de l'École française d'Extrême-Orient* 90–91 (2003–2004), pp. 349–462.

Sanderson, Alexis, 2009. 'The Śaiva Age—The Rise and Dominance of Śaivism in the Early Medieval Period', in: *The Genesis and Development of Tantrism*, ed. Shingo Einoo: Tokyo: Institute of Oriental Culture, University of Tokyo, pp. 41349.

Sarma, K. V., and Sarma, S. A. S., 2002. *Saṃvarta-Tradition. Saṃvartasmṛti and Saṃvarta-Dharmaśāstra, Critically edited with English Translation*. Corpus Juris Sanscriticum Volume III. Torino.

Sathyanarayanan, R., 2012. 'Types of Nirmālya', *Visvabharati* 2 (2012) [Journal of Pondicherry University], pp. 247–269.

Sathyanarayanan, R., 2013. 'Changing Social Role of Prāyaścitta in Śaiva Sources', pp. 75–80 in: *Saṃskṛtaṃ saṃskṛtiḥ samājaś ca*, ed. Santosh Kumar Joshi. Sanskrit Academy Granthamālā 99. Hyderabad: Osmania University.

SATHYANARAYANAN, R., 2009. See GANESAN and SATHYANARAYANAN 2009.

SILK, Jonathan, 1992, 'A Bibliography on Ancient Indian Slavery', *Studien zur Indologie und Iranistik* 16/17, pp. 277–285.

SZÁNTO, Péter-Dániel, 2013*, 'Draft critical editions of works related to the Fundamental and Gross Tresspasses'. Handout for an unpublished talk downloaded on 19th February 2014 from `https://uni-hamburg.academia.edu/PéterDánielSzántó`.

TĀNTRIKĀBHIDHĀNAKOŚA I, 2000. *Tāntrikābhidhānakośa I. Dictionnaire des termes techniques de la littérature hindoue tantrique. A Dictionary of Technical Terms from Hindu Tantric Literature. Wörterbuch zur Terminologie hinduistischer Tantren, sous la direction de H.* BRUNNER, *G.* OBERHAMMER *et A.* PADOUX. Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sitzungsberichte, 681. Band. Beiträge zur Kultur- und Geistesgeschichte Asiens Nr. 35. Vienna: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

TĀNTRIKĀBHIDHĀNAKOŚA II, 2004. *Tāntrikābhidhānakośa II. Dictionnaire des termes techniques de la littérature hindoue tantrique. A Dictionary of Technical Terms from Hindu Tantric Literature. Wörterbuch zur Terminologie hinduistischer Tantren, sous la direction de H.* BRUNNER, *G.* OBERHAMMER *et A.* PADOUX. Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sitzungsberichte, 714. Band. Beiträge zur Kultur- und Geistesgeschichte Asiens 44. Vienna: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

TĀNTRIKĀBHIDHĀNAKOŚA III, 2013. *Tāntrikābhidhānakośa III. Ṭ–PH. Dictionnaire des termes techniques de la littérature hindoue tantrique. A Dictionary of Technical Terms from Hindu Tantric Literature. Wörterbuch zur Terminologie hinduistischer Tantren. Fondé sous la direction de Hélène Brunner, Gerhard Oberhammer et André Padoux. Direction éditoriale du troisième volume : Dominic* GOODALL *et Marion* RASTELLI. Philosophisch-historische Klasse Sitzungsberichte, 839. Band. Beiträge zur Kultur- und Geistesgeschichte Asiens Nr. 76. Vienna: Verlag der Österreichische Akademie der Wissenschaften.

TAKASHIMA, Jun, 2005. '*Pratiṣṭhā* in the Śaiva Āgamas', pp. 115–142 in: *From Material to Deity. Indian Rituals of Consecration*, ed. Shingo Einoo and Jun Takashima. Japanese Studies on South Asia 4. New Delhi: Manohar.

TAMIL LEXICON, University of Madras, 1982.

THURSTON, Edgar, assisted by K. RANGACHARI, 1909. *Castes and Tribes of Southern India.* 7 volumes. Madras: Government Press.

WATSON, Alex, GOODALL, Dominic, and ANJANEYA SARMA, S. L. P., 2013, ed. and trans. *An Enquiry into the Nature of Liberation. Bhaṭṭa Rāmakaṇṭha's Paramokṣanirāsakārikāvṛtti, a commentary on Sadyojyotiḥ's refutation of twenty conceptions of the liberated state (mokṣa).* Collection Indologie 122. Pondicherry: Institut Français de Pondichéry / École française d'Extrême-Orient.

॥ *प्रायश्चित्तसमुच्चयः॥

॥ हृदयशिवसङ्कलितः॥

(f. 1v) ॐ नमः शिवाय।

महेश्वरं नमस्कृत्वा भवपाशविनाशकं।
ज्ञानक्रियात्मिकां देवीं शक्तिञ्च शिवशीलनीं॥ १:१॥

प्रणम्य परया भक्त्या नन्दिस्कन्दविनायकान्।
शिवज्ञानप्रणेतारं भक्त्या च परमेष्ठिनं॥ १:२॥

अथ पापविशुद्ध्यर्थम्प्रायश्चित्तं समासतः।
वक्ष्येऽहमागमोद्दिष्टं साधकानां क्रियावताम्॥ १:३॥

समयाचारयुक्तानां साधकानान्तु सर्वदा।
जायते विविधा सिद्धिरुत्तमाधममध्यमा॥ १:४॥

अन्यथा सिध्यते नैव प्रायश्चित्तविलङ्घनात्।
कृषिफलं यथा क्षेत्रे रक्षितव्यं गवादितः॥ १:५॥

रक्षणीयं तथा धर्मं चतुर्णामपि तत्समम्।
आचार्यः साधको वापि पुत्रकः समयी तथा॥ १:६॥

एतैश्च रक्षणीयं तु प्रायश्चितादिभिः पुनः।
समयी समयज्ञस्य ज्येष्ठो यः पूर्वदीक्षितः॥ १:७॥

पुत्रकः पुत्रकस्यापि साधकः साधकस्य तु।
गुरोरपि गुरुः प्रोक्तः समयोक्तिनिदर्शनात्॥ १:८॥ (f. 2r)

प्रायश्चित्तं शिवेनोक्तं धर्मं च परिनिष्ठितम्।
चतुर्भिरपि कर्तव्यमाश्रमेषु स्थितैर्नरैः॥ १:९॥

1:0 नमः] *conj.*; नुमः C **1:1** शिवशीलनीं] *em.*; शिवशीलनी C **1:8** साधकस्य] *conj.*; साकस्य तु C (unmetrical)

चतुर्णामाश्रमाणां च वर्तनं कथ्यते स्फुटम्।
समेखली जटी दण्डी मुण्डो वा भैक्षभुक् शुचिः॥ १:१०॥

गुरौ गुरुकुले वासः संयमः सत्यभाषिता।
त्रिःकालस्नायिताऽक्रोधः क्षान्तिश्च ब्रह्मचारिणः॥ १:११॥

दानार्चनं जपो होमो देवतातिथिपूजनम्।
स्वदारया पितापैत्र्यं गृहिणो वृत्तिरिष्यते॥ १:१२॥

अग्निक्रिया वने वासः फलमूलादिभक्षणम्।
भूशय्याजिनधारित्वं यतिग्रहविवर्जितः॥ १:१३॥

सर्वेन्द्रियसमारोधो वृत्तिरेषा वनान्तगे।
सर्वारम्भपरित्यागो वृक्षमूलपरिग्रहः॥ १:१४॥

शासने समदर्शित्वं सुखदुःखाविकारिता।
सबाह्याभ्यन्तरं शौचमरण्ये ध्याननिष्ठता॥ १:१५॥ (f. 2v)

प्रियाप्रियपरिष्वङ्गो यतिवृत्तिरुदाहृता।
आचारमाचरेच्छैवं शास्त्रोक्तं गुरुभाषितम्॥ १:१६॥

अन्यथा पतनं प्रोक्तं समयाचारलङ्घनात्।
समयांश्च प्रवक्ष्यामि देवदेवेन भाषितान्॥ १:१७॥

गुरोराज्ञां सदा कुर्यात्कर्मणा मनसा गिरा।
तत्समीपे स्वपेन्नैव निन्दां कुर्यान्न तस्य वै॥ १:१८॥

हास्यं गीतं तथा नृत्यं शृङ्गारं च विवर्जयेत्।
न नग्नां वीक्षयेद्रामां कुमारीं पूजयेत्सदा॥ १:१९॥

परिहास्यो न कर्तव्यो गुरुदेवाग्निसन्निधौ।
विण्मूत्रष्ठीवनादीनि दम्भं तत्र विवर्जयेत्॥ १:२०॥

अभ्यङ्गोद्वर्तनं पर्वे क्षुरकर्म च वर्जयेत्।
मन्त्राचाररतानां तु निन्दां नैव तु कारयेत्॥ १:२१॥

1:10 भैक्षभुक् शुचिः] *conj.*; भैक्षभुच्छुचिः C **1:11** सत्यभाषिता] *conj.*; सत्यभाषितां C **1:16** °परिष्वङ्गो] *conj.*; °परिस्वङ्गो C **1:21** निन्दां] *conj.*; निन्दा C

वित्तोन्मादं प्रमादं च कामक्रोधौ च साहसं।
विचिकित्सां परे वैरं कुसङ्गं जिह्मतां तथा॥ १:२२॥ (f. 3r)

उद्वेगमनुत्साहं च नास्तिकत्वं च सम्भ्रमं।
लौल्यं दर्पं तथा भ्रान्तिं लोकयात्रां च वर्जयेत्॥ १:२३॥

निर्भयत्वमनालस्यं सर्वसाधनकर्मसु।
न निन्द्यात्कारणं देवं न च वाक्यं तदुद्भवं॥ १:२४॥

अन्येषां च न पैशुन्यं लिङ्गच्छायादिलङ्घनं।
ऋतुमत्या च यत्स्पृष्टं पक्वमन्नादि वर्जयेत्॥ १:२५॥

निर्माल्यं देवदेवस्य नाश्नीयान्नावगाहयेत्।
देवद्रव्यं गुरोर्द्रव्यं न चात्मन्युपयोजयेत्॥ १:२६॥

उपेक्षापरिहारेण रक्षितव्यं प्रयत्नतः।
गुरुदेवाग्निकार्याणि विरुद्धान्यपि कारयेत्॥ १:२७॥

नार्थयेत्तत्फलं प्राज्ञो नानारम्भक्रियासु च।
शङ्करो नार्चितो यावत्तावत्कर्म न कारयेत्॥ १:२८॥

शिववच्छिवभक्तास्तु द्रष्टव्याः शिवकांक्षिभिः।
भयदारिद्ररोगेभ्यो रक्षितव्यास्तु सर्वदा॥ १:२९॥

स्वनिकायाद्बहिर्यायान्नासखायः कथंचन। (f. 3v)
न रात्रौ पर्यटेद्धीमान्न विनोपानहौ तथा॥ १:३०॥

नानातपत्रो नादण्डी वृक्षरोहं न कारयेत्।
नातिदैन्यं प्रकर्तव्यं नातिकर्कशकं वदेत्॥ १:३१॥

अशीलेन सहाङ्गारो नातियायात्परिस्फुटैः।
वस्त्रशय्याशनं कुर्यात्पृथक्प्रत्यात्मिकं शुभम्॥ १:३२॥

मूर्खैश्च दीर्घसूत्रैश्च सङ्गमं परिवर्जयेत्।
अधीनत्वममर्यादां दुःखे दुःखं न कारयेत्॥ १:३३॥

1:24 °मनालस्यं] *conj.*; तथालस्यं C **1:25** पैशुन्यं] *em.*; पैशून्यं C

कृतघ्नता च कार्पण्यं मात्सर्यं नैव कारयेत्।
निर्दयत्वमहंकारं प्राणिहिंसां न कारयेत्॥ १:३४॥

निर्ल्लज्जत्वं न कर्तव्यं न च यागोपजीवनम्।
†चोरराजकथां शुद्धां †दुर्जनं परिवर्जयेत्॥ १:३५॥

सन्त्यजेत्स्त्रीकथासक्तिं सत्कथाभिः सुजीवनम्।
नृत्यगीतादिजीवित्वं शिल्पवृत्तिं न चाश्रयेत्॥ १:३६॥

विषतोयादिगोनासैः सह क्रीडां न कारयेत्। (f. 4r)
स्वधर्मं लोपयेन्नैव संयमञ्च व्रतं तथा॥ १:३७॥

अन्यलिङ्गं तथा द्यूतं वर्जयेच्च भिषक्क्रियाम्।
नित्यहानिं न कर्त्तव्यं सन्ध्यायाश्च जपस्य च॥ १:३८॥

चत्वरं लङ्घयेन्नैव न कुर्याद्धीनसङ्गतिं।
अदीक्षितस्य संस्पर्शात्केशपाशं विवर्जयेत्॥ १:३९॥

पूजाकाले जपे होमे मलोत्सर्गे तथैव च।
स्नानभोजनकाले च मौनं नित्यं समाचरेत्॥ १:४०॥

एतद्विलोमतः कृत्वा प्रायश्चित्ती भवेन्नरः।
प्रायश्चित्ते तु सञ्जाते मन्त्रास्तस्य पराङ्मुखाः॥ १:४१॥

भवन्त्यत्र न सन्देहो व्याधिदारिद्र्यदुःखदाः।
कुत्सितो वापि यो मन्त्री प्रायश्चित्तं व्यतिक्रमेत्॥ १:४२॥

प्राप्नोति नरकं घोरं विघ्नैश्च परिभूयते।
अन्यथा मुच्यते नैव जन्मान्तरशतैरपि॥ १:४३॥

क्रियते यद्यवज्ञा तु तदा सर्वं विलुप्यते।
तदवश्यं प्रकर्तव्यं शास्त्रोक्तं गुरुभाषितम्॥ १:४४॥ (f. 4v)

चतुर्वर्णद्विजादीनां दीक्षितानां शिवागमे।
प्रायश्चित्तन्तु कर्तव्यं स्वशास्त्रस्थितिपालकम्॥ १:४५॥

1:34 मात्सर्यं] *em.*; मत्सर्यन् C 1:39 चत्वरं] *em.*; चत्वरे C 1:39 केश°] *conj.*; केशा° C 1:43 नरकं] *em.*; नकं C

एतत्समासतः प्रोक्तं समयाचारलक्षणम्। १:४६

॥ इति पुस्करपारमेश्वरमहातन्त्रे सामान्यप्रकरणे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

ब्रह्मोवाच—

कस्मिन्प्रकरणे भोज्यमन्नं स्याद्दीक्षितेन तु।
कुत्र वा तदभोज्यं स्याज्ज्ञातुमिच्छामि शङ्कर॥ २:१॥

परमेश्वर उवाच—

गुर्विणीनां प्रकरणे भुक्त्वा वाममनुस्मरेत्।
प्रकरणे च बालानां सद्योजातं जपेद्बुधः॥ २:२॥

निष्क्रामणयन्नप्राशने पुरुषन्तु समभ्यसेत्।
भुक्त्वा तु चूडकरणे कर्णवेधे तथैव च॥ २:३॥

व्रते तथा च गोदाने भोक्तव्यं निर्विशङ्कितैः।
विवाहे तु यदन्नं स्याद्दोषयुक्तं न विद्यते॥ २:४॥

वर्ज्यं चतुर्थिकान्नं तु भुक्त्वा वाममनुस्मरेत्। (f. 4bis, r)
पाकयज्ञेषु भोक्तव्यं हविर्यज्ञेषु चैव हि॥ २:५॥

सोमसंस्थासु भोक्तव्यं तदन्नं पावनं स्मृतम्।
वापीकूपतडागानां सागराणाञ्च कल्पने॥ २:६॥

प्रतिष्ठासु च देवानां न भोक्तव्यं कदाचन।
सूतके मृतके चैव भुक्त्वा वाममनुस्मरेत्॥ २:७॥

आत्मीयेऽपि न भोक्तव्यं सूतके मृतके तथा।
भुक्त्वा त्रिरात्रमभ्यस्य बहुरूपं विशुद्ध्यति॥ २:८॥

दीक्षितानान्तु भोक्तव्यं चातुर्वर्ण्यमशंकितैः।
त्रयाणां ब्राह्मणादीनां भुञ्जीतादीक्षितात्मनाम्॥ २:९॥

2:3 ॰प्राशने] *em.*; ॰प्रासने C 2:4 ॰युक्तं] *conj.*; ॰सूत्रं C 2:5 हविर्यज्ञेषु] *conj.*; हवियज्ञेषु C 2:6 तदन्नं] *conj.*; तदनं C 2:7 वाममनुस्मरेत्] *conj.*; वामनुस्मरेत् C (unmetrical) 2:9 चातुर्वर्ण्यमशंकितैः] *conj.*; चातुवर्ण्मसंकितः C

स्वधर्मे संस्थितानान्तु न शूद्राणां कदाचन।
अमद्यपाश्च ये शूद्राः शौचाचारसमन्विताः॥ २:१०॥

रुद्रभक्षाश्च तेषान्तु भोज्यमन्नं प्रकीर्तितम्।
द्वावेवाश्रमिणौ भोज्यौ ब्रह्मचारी गृही तथा॥ २:११॥

अभोज्यमन्ययोरन्नं तथा चैवान्यलिङ्गिनाम्।
जपः सर्वत्र सर्वेषां सहस्रमुषितात्मनां॥ २:१२॥ (f. 4bis, v)

कण्ठमात्रे जले कार्यं संयम्येन्द्रियवाहिनीं।
एवं भवति शुद्धिस्तु गुरोर्वा वचनादिति॥ २:१३॥

॥ इति पुष्करपारमेश्वरे महातन्त्रे सामान्यप्रकरणे भोज्यान्नपटलः॥

परमेश्वर उवाच—

सद्योजातं गवां मध्ये वामदेवं शिवालये।
श्मशाने बहुरूपं तु वक्त्रमग्नित्रयालये॥ ३:१॥

ईशानं पर्वताग्रे तु प्रायश्चित्ती जपेत् सदा।
अकामाद्ब्राह्मणं हत्वा सद्योजातं जपेद्बुधः॥ ३:२॥

सुरामकामतः पीत्वा वामदेवं समभ्यसेत्।
सुवर्णं चोरयित्वा तु बहुरूपं जपेद्बुधः॥ ३:३॥

गुर्वङ्गनागमं कृत्वा प्रमादात्पुरुषं जपेत्।
एतैश्चतुर्भिः पुरुषैः पतितैः सह सङ्गमात्॥ ३:४॥

ईशानमभ्यसेद्विद्वान् सहस्रं लक्षमेव वा।
प्रकाशे कामतश्चैव लक्ष्यन्तु परिवर्तयेत्॥ ३:५॥ (f. 6r)

अकामतो रहस्ये च सहस्रन्तु जपेद्बुधः।
रेतोमूत्रपुरीषाणामुत्सर्गैरज्ञभक्षणे॥ ३:६॥

वामदेवशतञ्जप्त्वा तस्मात्पापात्प्रमुच्यते।

2:10 d. शूद्रा°] *conj.*; सूद्रा° C 3:6 °सर्गैरज्ञभक्षणे] *conj.*; °सगर्गै अज्ञभक्षणे C

अण्डजं चोर्णजं वस्त्रं वल्कलं रोमजं तथा॥ ३ : ७ ॥

चर्मजन्तु गृहीत्वा तु सद्योजातं जपेद्बुधः।
घृतं क्षीरं दधि मधु तैलं लवणमेव वा॥ ३ : ८ ॥

खण्डं गुडं शर्कराञ्च गृहीत्वा वाममभ्यसेत्।
रौप्यञ्चैव हिरण्यञ्च गृहीत्वा मणिमौक्तिकम्॥ ३ : ९ ॥

बहुरूपं जपेद्धीमान्गृहीत्वा धेनुमेव च।
अनड्वाहं गृहीत्वा तु हयमश्वतरङ्गजम्॥ ३ : १० ॥

जपेत्तत्पुरुषं विद्वान्गृहीत्वा स्त्रियमेव च।
अकामात्कामतो वापि गृह्य द्रव्याण्यमूनि तु॥ ३ : ११ ॥

सहस्रं तु जपेद्धीमान् शतं वापि समाहितः।
सर्वसस्यसमृद्धान्तु सर्वरत्नसमन्वितां॥ ३ : १२ ॥

गृहीत्वा पृथिवीं विद्वानीशानन्तु समभ्यसेत्। (f. 6v)
सर्वेषामेव पापानां सङ्करे समुपस्थिते॥ ३ : १३ ॥

ब्रह्माणि तु जपेत्पञ्च एकं वा बहुरूपिणम्।
वामदेवं जपेद्विद्वान् विशुद्ध्यत्यन्नसङ्करात्॥ ३ : १४ ॥

योगिसङ्करदोषाच्च मुच्यतेऽघोरमभ्यसन्।
द्रव्यं गृहीत्वा यत्किञ्चिदश्मकाष्ठतृणादिकम्॥ ३ : १५ ॥

बहुरूपञ्जपेद्धीमांस्तस्य पापस्य शान्तये।
एकान्नञ्च गणान्नञ्च गणिकान्नञ्च कामतः॥ ३ : १६ ॥

भुक्त्वा जपेत्तत्पुरुषं तस्य पापविशुद्धये।
सर्वेषामेव पापानां महत्पापं प्रकीर्तितम्॥ ३ : १७ ॥

ज्ञानापहरणे तस्य शुद्धिर्वक्त्रजपात्स्मृता।
गुरु वा लघु वा विद्वान्प्रायश्चित्तं विचार्य तु॥ ३ : १८ ॥

3:7 चोर्णजं] *conj.*; चोंडजं C **3:8** लवणम्] *conj.*; लवनम् C **3:13** सङ्करे] *conj.*; शङ्करे C **3:14** ∘रूपिणम्] *conj.*; ∘रूपिनम् C **3:14** जपेद्विद्वान्] *em.*; जपन्विद्वान् C **3:14** ∘सङ्करात्] *conj.*; ∘शङ्करात् C **3:15** ∘सङ्कर∘] *conj.*; ∘शङ्कर∘ C

गुरूपदेशात्कुर्वीत परोक्षे तु गुरोः स्वयम्।
तावत्ते गुरवो ज्ञेयाः यावदाचारपालकाः॥ ३ : १९ ॥ (f. 7r)

आचाराच्च परिभ्रष्टास्त्याज्यास्ते भग्नलिङ्गवत्।
यजने देवदेवस्य होमे चैव विभावसोः॥ ३ : २० ॥

विधिच्छिद्रे समुत्पन्ने शिवगायत्रिमभ्यसेत्।
अहन्यहनि योऽधीते विधिस्थः शिवसंहिताम्॥ ३ : २१ ॥

न तस्य तिष्ठते पापं दिवा चार्कहतन्तमः।
तस्मात्सर्वप्रयत्नेन संहिताजपमभ्यसेत्॥ ३ : २२ ॥

कालान्तरेषु कालेषु शुचिरेकाग्रमानसः।
एकोऽपि संहितामन्त्रो भक्त्या जप्तो विजानता॥ ३ : २३ ॥

नाशयत्याशु पापानि सर्वाण्येवाविचारतः।
वर्ण्णिनः शुद्धजातीयाः शिवाध्वरविशोधिताः॥ ३ : २४ ॥

विमुक्ताः सर्वपापेभ्यः शिवज्ञानधराश्च ये।
लोकसंवृतिरक्षार्थं प्रायश्चित्तं प्रकीर्तितम्॥ ३ : २५ ॥

॥ इति पुस्करपारमेश्वरे महातन्त्रे सामान्यप्रकरणे प्रायश्चित्तपटलम् ॥

ब्रह्मोवाच— (f. 7v)

गोमध्यमिति किं प्रोक्तं किञ्च प्रोक्तं शिवालयम्।
श्मशानं किं स्मृतं देव अग्निहोत्रगृहं च किम्॥ ४ : १ ॥

किं पर्वताग्रं देवेश वक्तुमर्हसि तत्त्वतः।
परमेश्वर उवाच—
गोमध्यं गोष्ठमित्याहुर्गोसहस्रेण संमितम्॥ ४ : २ ॥

नासहस्रादधो गोष्ठं ब्रह्मन् सामान्यमुच्यते।
गोमध्यं मण्डलं प्रोक्तं सौरभेयन्तु यत् स्मृतम्॥ ४ : ३ ॥

तथा चा ऋषभश्चैव धेनुमण्डलमेव च।
सुरभ्यो यत्र पूज्यन्ते एकादश सवत्सकाः॥ ४ : ४ ॥

अष्टौ दिक्षु स्थिता ब्रह्मन्स्त्रिस्रो मण्डलमध्यगाः।
तासां मध्ये च वृषभः स्वयमेव व्यवस्थितः॥ ४ :५ ॥

देव्यः कामदुहावस्थाः सुरभ्यस्तत्पदात्मिकाः।
मण्डलञ्चाष्टहस्तन्तु नवधा दशधा भवेत्॥ ४ :६ ॥

चतुरस्रं चतुर्द्वारं चतुर्वर्णं मनोरमम्।
जप्यन्ते यत्र तत्वज्ञैः सद्योजातविधिस्थितैः॥ ४ :७ ॥ (f. 8r)

वाञ्छद्भिर्महतीम्भूतिं मुक्तिं वाप्यनिवर्तिकाम्॥ ४ :८ ॥

॥ इति पुस्करपारमेश्वरे महातन्त्रे सामान्यप्रकरणे गोमध्यगाथाश्च ॥

॥ श्री पुस्करपारमेश्वरे पञ्चगव्यविधानम्॥

सद्योजातेन गोमूत्रं वामदेवेन गोमयम्।
क्षीरन्तु बहुरूपेण दधि तत्पुरुषेण तु॥ ५ :१॥

ईशानेन घृतं ग्राह्यं गायत्र्या तु कुशोदकम्।
ततः सर्वात्मदेवेन एकस्थमपि मंत्रयेत्॥ ५ :२॥

[१] ओं कामदुहे स्वाहा[।] [२] ब्राह्मीं दक्षिणस्यां। ओं जगद्योनि स्वाहा।[।] [३] वैष्णवी उत्तरस्यां। ओं अमोघमाते स्वाहा।[।] [१*] वृषभस्तयोर्मध्ये। ओं जगद्धृदये स्वाहा। [४] ऐन्द्री प्राच्यां। ओं जगद्धिते ठठ। [५] आग्नेयी आग्नेय्यां। ओं अमृते ठठ। [६] यामी दक्षिणस्यां ओं तेजोमालिनि ठठ। [७] नैऋती (f. 8v) नैऋत्यां। ओं जगद्धेनु ठठ। [८] वारुणी पश्चिमायां। ओं शिवशक्ति स्वाहा। [९] वायवी वायव्यां। ओं सर्वलोकसंजीवनि स्वाहा। [१०] कौवेरी उत्तरस्यां। ओं वरदे स्वाहा। [११] ऐशानी ऐशान्यां। ओं सर्वतेजःसंहारिणी सर्वामृतसंहारिणी स्वाहा। [१] रौद्री वृषभस्याग्रतः। ओं स्रव स्रव गल गल भुलु भुलु अमृतं भवतु स्वाहा। सर्वासां वत्सकाः॥

॥ इति धेनुमण्डलमन्त्रकोशः॥

परमेश्वर उवाच—

5:1 सद्योजातेन] *conj.*; सद्योजतेन C 5:2 आग्नेयी] *em.*; आग्नेयीं C

सामान्ये वाचके ब्रह्मन्नेकलिङ्गं शिवालयम्।
मण्डलन्तु विशेषोऽस्मिन् शिवालयमुदाहृतम्॥ ५ : ३॥

पूज्यन्ते यत्र विधिवत् शिवाः सृष्टिपुरःसराः।
एक एव स्थितो मध्ये व्योमव्यापी महाशिवः॥ ५ : ४॥

तस्य सृष्टिशिवः पार्श्वे दक्षिणे समवस्थितः। (f. 9r)
वामे स्थितिशिवश्चैव कर्णिकायां शिवासने॥ ५ : ५॥

ईशाने तस्य दिग्भागे संहाराख्यः शिवः स्थितः।
अनुग्रहशिवः प्राच्यां सौम्यायां मुक्तिदः शिवः॥ ५ : ६॥

मुक्तिमूर्तिशिवाः स्थाप्या दिक्षु शेषास्त्वनुक्रमात्।
व्योमव्यापिपदावस्थो विज्ञेयस्तु महाशिवः॥ ५ : ७॥

भवयुग्मपदावस्थो ज्ञेयः सृष्टिशिवोऽत्र तु।
सदा स्थितिशिवश्चैव भवोद्भवपदे स्थितः॥ ५ : ८॥

ओं

मुञ्च मुञ्च पदावस्थः संहाराख्यः शिवः स्मृतः।
अनुग्रहशिवः प्रोक्तः सर्वभूतसुखप्रदः॥ ५ : ९॥

मुक्तिमूर्तित्रयावस्थो विज्ञेयो मुक्तिदः शिवः।
तिरोभावशिवः ख्यातः प्रथमद्वयसंस्थितः॥ ५ : १०॥

शिवादि सर्वदान्तश्च विज्ञेयो भूतिदः शिवः।
नत्यादि?शिवपर्यन्तः प्रथमो मुक्तिदः शिवः॥ ५ : ११॥

शिवान्तेन हि युग्मादि द्वितीयो मुक्तिदः शिवः।
नमस्कारयुगादिस्थं प्रणवान्तस्तृतीयकः॥ ५ : १२॥ (f. 9v)

मुक्तिमूर्तिशिवा ह्येते त्रयः सम्परिकीर्तिताः।
मण्डलं कल्पनीयं तु पूर्ववच्चतुरस्रकम्॥ ५ : १३॥

सूत्रमानविधानेन पूर्वं वापि मनोरमम्। ५ : १४

5:6 संहार] *conj.*; सहार C

॥ इति पुस्करपारमेश्वरे महातन्त्रे सामान्यप्रकरणे शिवालयमण्डलम्॥

ओं व्योमव्यापिने नमः। महाशिवः। ओं भव भव नमः। सृष्टिशिवः। ओं भवोद्भव नमः। स्थितिशिवः। ओं मुञ्च मुञ्च नमः। संहारशिवः। ओं सर्वभूतसुखप्रद नमः। अनुग्रहशिवः। ओं नमः शिवाय। ओं नमो नमः शिवाय नमो नमः। मुक्तिशिवः। ओं प्रथम नमः। तिरोभावशिवः। ओं सर्व्वसर्व्वद नमः। भूतिदशिवः। ओं नमः शिवाय नमः। प्रथमो मुक्तिमूर्तिशिवः। ओं नमो नमः शिवाय नमः। द्वितीयो मुक्तिमूर्तिशिवः। ओं नमो नमः। तृतीयो मुक्तिमूर्तिशिवः॥ (f. 10r)

॥ इति शिवालयमण्डलमन्त्रकोशः॥

परमेश्वर उवाच—

श्मशानं यत्र दह्यन्ते जन्तवो जीववर्जिताः।
नासहस्राादधस्तत्स्यात्करवीरादिकञ्च यत्॥ ६:१॥

सामान्यवाचकमिदम् विशेषो मण्डलन्तु तत्।
बहुरूपस्य तु पदैर्घोराज्यै रूपपञ्चिमैः॥ ६:२॥

अघोरः प्रथमस्तत्र द्वितीयो घोर उच्यते।
घोरघोरतरश्चैव शर्व्वो रुद्रस्तथैव च॥ ६:३॥

श्मशानमण्डलस्यैते चत्वारस्तु शिवाः स्मृताः।
अघोरः पद्ममध्यस्थः प्राच्यां घोरः प्रतिष्ठितः॥ ६:४॥

घोरघोरतरो याम्यां शर्वो वरुणदिक्स्थितः।
रुद्रस्तथोत्तराशास्थो मण्डले परिकल्पते॥ ६:५॥

चतुःप्रेतशिरोरूढाः सर्व्वे पूज्या यथोदिताः।
॥ इति श्मशानमण्डलम्॥

ओं अघोरेभ्यो (f. 10v) नमः। मण्डलमध्ये। ओं अघोरेभ्यो नमः। प्राच्यां। ओं घोरघोरतरेभ्यश्च नमः। याम्यां। ओं सर्वतः शर्व्वसर्व्वेभ्यो नमः।

5:15 शिवाय] *em.*; शिवायः C 5:15 भूतिदशिवः] *conj.*; भूतिदः शिवः C 6:2 विशेषो] *conj.*; विशेषे C 6:3 शर्व्वो] *em.*; सर्व्वो C 6:5 शर्वो] *em.*; सर्वो C

वारुण्यां। ओं नमस्ते रुद्ररूपेभ्यो नमः। उदीच्यां॥

॥ इति श्मशानमण्डलमन्त्रकोशः॥

अग्निहोत्रगृहम्ब्रह्मन्हूयन्ते यत्र वह्नयः॥ ६:६॥

न सहस्राादधश्चैव तत्स्यात्सामान्यवाचके।
अग्निहोत्रगृहे ब्रह्मन्विशेषे मण्डलं स्मृतम्॥ ६:७॥

त्रिभिः पदैस्तु देवस्य तद्धि तत्पुरुषस्य तु।
हरनेत्रत्रयाकार विशेषन्तु प्रकीर्तितम्॥ ६:८॥

यत्र वै गार्हपत्योग्नि देवस्तत्पुरुषस्थितः।
आहवाग्निर्महादेवो रुद्रस्याद्दक्षिणालयः॥ ६:९॥

पश्चिमे पुरुषो देवो महादेवपुरः स्थितः।
रुद्रस्तु दक्षिणे भागे मण्डले परिकीर्तितः॥ ६:१०॥

पूज्यते यत्र देवेशः पुरुषो भुक्तिमुक्तिदः।
॥ इत्यग्निहोत्रमण्डलम्॥ (f. 11r)

ओं तत्पुरुषाय विद्महे नमः। गार्हपत्यः। ओं महादेवाय धीमहे नमः। आहवनीयः। ओं तन्नोरुद्रः प्रचोदयान्नमः। दक्षिणाग्निः।

इत्यग्निहोत्रमण्डले मन्त्राः॥

परमेश्वर उवाच—

पर्वताग्रं तु शिखरं सामान्यं परिकीर्तितम्॥ ६:११॥

तद्वर्षपर्वतानां स्यात्कुलाद्रीणाञ्च कीर्तितम्।
विशेषमण्डलमिदं पर्व्वताग्रमिति स्थितम्॥ ६:१२॥

मेरुस्तु वर्षशैलानाम्प्रधानः परिकीर्तितः।
विन्ध्यश्चैव कुलाद्रीणामीशानस्तावुभावपि॥ ६:१३॥

पर्वेत्यर्थवशात्संज्ञा वाक्यवर्णपदात्मिका।
वाक्यान्यस्य तु पूर्वाणि चत्वार्युक्तानि शासने॥ ६:१४॥

सदाशिवाख्यं यद्वाक्यं तदग्रं परिकीर्तितम्।

6:9 वै] *em.*; — C

तन्मध्ये यजनीयन्तु चतुःपर्व्वाग्रसंस्थितम्॥ ६ :१५॥

ईशानम्पूजयेन्नित्यं पूर्व्वपर्व्वणि संस्थितम्। (f. 11v)
ईश्वरं दक्षिणे चैव पश्चिमे ब्रह्मणाधिपम्॥ ६ :१६॥

उत्तरे पर्व्वणि शिवं मण्डले परिकीर्तितम्॥ ६ :१७॥

॥ इति पुष्करपारमेश्वरे महातन्त्रे सामान्यप्रकरणे पर्वताग्रपटलः॥

ओं सदाशिव नमः। मण्डलमध्ये ओं ईशानः सर्व्वविद्याधिपानान्नमः। पूर्व्वभागे। ओं ईश्वरः सर्व्वभूतानान्नमः। दक्षिणभागे। ओं ब्रह्मणोधिपतिर्ब्रह्म नमः। पश्चिमभागे। ओं शिवो मेऽस्तु नमः। उत्तरभागे।

॥ पर्वताग्रमण्डलस्य मन्त्रकोशः॥

उत्क्लेदवत्समुत्पन्ने विधिवत्स्नानमाचरेत्।
घृतं चानामिकाङ्गुल्या प्राशयेद्गव्यमात्मवान्॥ ७ :१॥

वामदेवस्य सुजपं कुर्व्वीताष्टशतम्बुधः।
परस्योच्छिष्टसंस्पर्शात्तुल्यजातेः प्रमादतः॥ ७ :२॥

उपस्पृश्यैव शुद्धिः स्यात्स्वजातीशस्य कीर्तितः।
सद्योजातः शूद्रजातेर्म्महेशस्यादि सर्ग्गतः॥ ७ :३॥ (f. 12r)

ब्राह्मणस्तु मुखाद्भूतस्तच्चांगं पुरुषात्मकम्।
बाहुभ्यां क्षत्रियो जातो ह्यघोरांगञ्च तत्स्मृतम्॥ ७ :४॥

ऊरुभ्यां वैश्य उत्पन्नो वामस्यांगञ्च तद्विदुः।
पद्भ्यां शूद्रः समुत्पन्नः सद्यश्चांगञ्च तत्स्मृतम्॥ ७ :५॥

जातीनामीश्वरास्त्वेवं ब्रह्ममन्त्राः प्रतिष्ठिताः।
नानाजातेस्तु संस्पर्शादहोरात्रमुपोष्य तु॥ ७ :६॥

एकस्थो तत्र जप्तव्यो जातीशे तु विजानता।
एकाहं क्षत्रिसंस्पर्शाद्वैश्यस्पर्शाद्व्यहं जपेत्॥ ७ :७॥

7:1 उत्क्लेद°] *conj.*; उत्क्लेदे° C   7:1 प्राशयेत्] *conj.*; प्रासयेत् C   7:5 शूद्रः] *em.*; सूद्रः C

त्र्यहन्तु शूद्रसंस्पर्शाद्ब्राह्मणन्तु विशोधयेत्।
एकाहं वैश्य संस्पर्शाच्छूद्रस्पर्शाद्व्यहं जपेत्॥ ७ : ८॥

क्षत्रियो वैश्य एकाहं शूद्रस्पर्शाद्विशुद्ध्यति।
बाह्यवर्णस्य संस्पर्शात्सर्वेषामेव वर्णिनाम्॥ ७ : ९॥

मण्डलस्थं शिवं पूज्य जात्युद्धारस्य कर्मणा।
स्वजातीशेनचोद्धारः स्वजातीशः प्रकीर्तितः॥ ७ : १०॥ (f. 12v)

स्वाहान्ते स च निक्षेप उक्षेपः फट्कृतेन तु।
एवं जातिसमुद्धारं कृत्वा तान्दीक्षयेद्गुरुः॥ ७ : ११॥

बाह्यवर्णस्य संस्पर्शादेवं शुद्धिः प्रजायते।
दीक्षाकर्म्म गुरोश्चैव जात्युद्धरणपूर्व्वकम्॥ ७ : १२॥

परोक्षे तु गुरोः कार्यं स्वयमेव विजानता।
वर्णत्रयनिवृत्तोऽपि ब्राह्मणः शिवदीक्षितः॥ ७ : १३॥

दीक्षितानान्तु वर्णानामन्नमद्यादशंकितः।
सौचाचारेण सम्पन्ना ये वर्णाः क्षत्रियादयः॥ ७ : १४॥

तेषामन्नम्परिहरन्प्रायश्चित्ति भवेद्द्विजः।
आमन्त्रितो न भुङ्क्तेऽन्नं यस्य वर्णस्य वै द्विजः॥ ७ : १५॥

तज्जातीशस्वजातीशौ जस्वैकत्र विशुद्ध्यति।
एको द्वौ वा त्रयश्चैव दिवसास्तस्य शुद्धये॥ ७ : १६॥

क्षत्रविट्छूद्रजातीनां जपस्यानुक्रमः स्मृतः।
स्वजातीशस्य वा दृष्ट्वा मण्डलं तु विशुद्ध्यति॥ ७ : १७॥

अभिन्नं भेदतश्चैव गुरुतः स्वयमेव वा। (f. 13r)
चतुरश्रं चतुर्द्वारञ्चतुर्हस्तं चतूरजम्॥ ७ : १८॥

चतुःपत्रेण पद्मेन जातीशस्य तु मण्डलम्।
ईशानः कर्णिकामध्ये पूर्वे तत्पुरुषो दले॥ ७ : १९॥

दक्षिणे बहुरूपश्च वामदेवस्तथोत्तरे।

7:10 पूज्य] *conj.*; पूज्यं C **7:14** दीक्षितानान्तु] *conj.*; दीक्षायान्तु C

सद्योजातः पश्चिमे तु सर्व्वजातीश्वरः स्मृतः॥ ७:२०॥

पूजनीयमिदं सम्यगीशानस्य तु मण्डलम्।
पुरुषः कर्णिकामध्ये ईशानः प्राग्दले स्थितः॥ ७:२१॥

शेषा यथास्थिता एव विप्रजातीशमण्डले।
अघोरः कर्णिकामध्ये ईशानो दक्षिणे दले॥ ७:२२॥

शेषाश्चैव यथा संस्थाः क्षत्रजातीशमण्डले।
वामस्तु कर्णिकामध्ये ईशानश्चोत्तरे दले॥ ७:२३॥

शेषाश्चैव यथावस्था वैश्यजातीशमण्डले।
सद्योजातः कर्णिकायामीशानः पश्चिमे दले॥ ७:२४॥

शेषा यथास्थिताश्चान्ये शूद्रजातीशमण्डले। (f. 13v)
मन्त्रिणोऽन्नन्न भोक्तव्यमन्येषां लिङ्गिनामिह॥ ७:२५॥

भुक्त्वानुरोधाज्जप्तव्यं शतं लिङ्गेश्वरो मनुम्।
ईश्वरो बहुरूपश्च परिव्राजकलिङ्गिनाम्॥ ७:२६॥

तथा पाशुपतानाञ्च वक्त्रो वैमललिङ्गिनाम्।
प्रमाणलिङ्गिनां चैव सद्यस्तापसलिङ्गिनाम्॥ ७:२७॥

श्वेतरक्तपटानाञ्च वामदेवः प्रभुः स्मृतः।
अन्येषां लिङ्गिनाञ्चैव तथा च गृहलिङ्गिनाम्॥ ७:२८॥

कपाललिङ्गिनो ये तु अभोज्यास्ते प्रकीर्तिताः।
तेषां प्रमादतो भुक्त्वा पुनर्दीक्षान्तु कारयेत्॥ ७:२९॥

लिङ्गोद्धारं ततः कृत्वा कुर्याद्दीक्षां स्वयं बुधः।
यो यस्यैव तु लिङ्गस्य ईश्वरः परिकीर्तितः॥ ७:३०॥

तेन लिङ्गसमुद्धारो निक्षेपोत्क्षेपकर्मणा।
जातीश्वरस्य यद्यस्य मण्डलं परिकीर्तितम्॥ ७:३१॥

तदेव मण्डलं कुर्यान्मन्त्री लिङ्गेश्वरस्य तु। (f. 14r)
आसनं न्यासमात्रन्तु ख्यातं जातीशमण्डले॥ ७:३२॥

आसनस्य बहिर्न्यासः प्रोच्यते तस्य चाधुना।

अन्तर्न्यासोऽप्यभेदेन प्रोक्तो भेदात्तु कथ्यते॥ ७ : ३३॥

ब्रह्मभिश्च तथाङ्गैश्च अन्तर्न्यासो व्यवस्थितः।
बहिर्मूर्तिधरैर्न्यासः सर्वेषान्तु यथोदितैः॥ ७ : ३४॥

स्वैः स्वैर्मूर्तिधरैः कार्यो मध्येऽङ्गैर्ब्रह्मभिस्तथा।
ईशानशिरसः सर्वे सर्व्वे तत्पुरुषाननाः॥ ७ : ३५॥

अघोरहृदयास्सर्व्वे वामगुह्याः प्रकीर्तिताः।
अजातमूर्तयस्सर्वे ब्रह्ममन्त्राः प्रकीर्तिताः॥ ७ : ३६॥

उपब्रह्माणि सर्वेषां ब्रह्माणि परिकल्पयेत्।
शिववच्चोपचारस्तु कार्यस्त्वावाहनादिकः॥ ७ : ३७॥

पूजावसायां सर्वेषां सद्योजातादिभिः क्रमात्।
शैवस्यान्नन्न भोक्तव्यमविज्ञाय तु गोचरम्॥ ७ : ३८॥

शिवाङ्कं नाम येषान्तु शुद्धशैवास्तु ते स्मृताः। (f. 14v)
कौमाराः शुद्धशैवास्तु शुद्धाधिकरणोद्भवाः॥ ७ : ३९॥

न तेषान्नाममात्रेण शुद्धशैवन्तदुच्यते।
धर्मसंवदनार्थाय स्थितिराचारसंस्थिताः॥ ७ : ४०॥

पुनर्भवास्ते कथिताः शैवास्तु शिवशासने।
स्वयंगृहीतलिङ्गा ये तेऽपि स्वायंभुवाः स्मृताः॥ ७ : ४१॥

न गुरुर्न्नागमस्तेषां न संस्काराः शिवात्मकाः।
कलेर्युगस्य शेषान्ते भविष्यन्ति नराधमाः॥ ७ : ४२॥

स्वयमूह्यागमं शैवं पुस्तकं दस्युभिर्हृतम्।
स्वतन्त्रस्थितिसंखिन्ना ये कलौ अन्यलिङ्गिनः॥ ७ : ४३॥

आश्रयन्ति शिवं ज्ञानं स्वोद्भवास्ते स्वयंभुवाः।
कृत्वोपसदनं ये तु शैवाचार्यस्य कस्यचित्॥ ७ : ४४॥

भवन्ति स्वागमाभिज्ञा विज्ञेयास्ते पुनर्भवाः।
स्वायंभुवो ये कथिता द्विधा तु समवस्थिताः॥ ७ : ४५॥

न तेषां भोज्यमन्नन्तु भुक्त्वा शुद्धिस्तु पूर्व्ववत्। (f. 15r)
द्वावेवाश्रमिणौ शैवौ ब्रह्मचारी गृही तथा॥ ७:४६॥

परानुग्रहकर्तारौ परिव्राट्तापसौ न हि।
द्विविधो ब्रह्मचारी तु भौतिको नैष्ठिकस्तथा॥ ७:४७॥

नैष्ठिकोऽपि न भोज्यस्तु यस्यस्यात्स्त्रीपरिग्रहः।
परिव्राट्तापसौ यौ तु परानुग्रहकारकौ॥ ७:४८॥

शैवस्य तावभोज्यान्नौ भुक्त्वा शुद्धिस्तु पूर्ववत्।
ब्रह्मचारी गृहस्थस्तु द्वावेवाश्रमिणौ गुरुः॥ ७:४९॥

कौमारौ शुद्धशैवौ तौ शुद्धस्तद्गोचरः स्मृतः।
एवं विदित्वा मतिमान्भोज्याभोज्यपरिग्रहम्॥ ७:५०॥

द्वाभ्यामन्नं च भुञ्जीत न द्वयोस्तु कथञ्चन।
निःस्नेहगन्धलेपार्थं सोपस्नानेन वारिणा॥ ७:५१॥

हेमरौप्यमयानान्तु लोहानाञ्च विशोधनम्।
शुद्ध्यत्यम्लेन ताम्रन्तु भस्मना कांस्यमेव च॥ ७:५२॥

वेणुतुम्ब्वादिपात्रन्तु गोवालैर्वारिघर्षणात्। (f. 15v)
वारिणाशुद्धिमायाति भिक्षापात्रन्तु पार्थिवम्॥ ७:५३॥

विशुद्ध्यत्ययसाघृष्टं दारवं वारिशोधनात्।
शंखस्य शुक्तेर्भाण्डस्य क्षालनं मथितेन तु॥ ७:५४॥

गोधूमस्य तुषैश्चैव कार्यमुद्घर्षणन्ततः।
शुद्धिः क्षारेण वस्त्राणां वारिणा परिकीर्तिता॥ ७:५५॥

चैलानां चर्मणां शुद्धिर्वैदलानां तथैव च।
भुक्तव्यञ्जनभाण्डानां शुद्धिः सलिलशोधनात्॥ ७:५६॥

नित्यं चोदकभाण्डानाम्पर्यग्निकरणात्तथा।
पात्रं कीटाखुमार्जारैरालीढन्तु विशुद्ध्यति॥ ७:५७॥

7:47 भौतिको] *em.*; भौक्तिको C **7:52** कांस्य॰] *em.*; कांश्य॰ C **7:55** वस्त्राणां] *conj.*; वस्त्राणा C **7:56** चैलानां चर्मणां] *conj.*; चैवच्चर्मणां C **7:56** सलिलशोधनात्] *conj.*; शलिलशौचनात् C

सप्तशस्ता परिशुद्ध्या पर्यग्निकरणादपि।
श्वखरोष्ट्रादिभिर्घ्रातमवलीढञ्च सन्त्यजेत्॥ ७ : ५८॥

गोरूपाघ्रातकं पात्रं संपरित्याज्यमेव हि।
नकुलैरवलीढन्तु यत्पात्रं घ्रातमेव वा॥ ७ : ५९॥

सप्तशश्चाद्भिर्निर्णिक्तमग्निना शुद्धिमेव हि। (f. 16r)
प्रणीतादर्विपूर्वाणि शुद्धिर्नायान्ति भाण्डवत्॥ ७ : ६०॥

प्रभूतमन्नं काकाद्यैर्जुष्टन्तन्मात्रवर्जनात्।
उच्छिष्टस्य तु संस्पर्शादन्नदोषं विधाय तु॥ ७ : ६१॥

आचम्यान्नादिकम्प्रोक्ष्य शुद्धं परिविशेत्पुनः।
स्निग्धानां रूक्षणाच्छुद्धिः सलेपानामलेपतः॥ ७ : ६२॥

गन्धापनयनाच्छुद्धिर्दुर्गन्धीनाम्प्रकीर्तिता।
आसनं शयनं यानं शुद्धिमेतिमृदम्भसा॥ ७ : ६३॥

स्त्रियश्च सर्वतः शुद्धाः शकुनिः फलपातनात्।
वाणी शुद्ध्यति सत्येन नदी वेगेन शुद्ध्यति॥ ७ : ६४॥

रजसा स्त्री मनोदुष्टा मनोदौष्ट्यान्निवर्तनात्।
यथोदितेन शौचेन सर्व्वमेतद्विशुध्यति॥ ७ : ६५॥

॥ इति पुष्करपारमेश्वरेमहातन्त्रे सामान्यप्रकरणे भोजनोत्तरफलम्॥

परमेश्वर उवाच—

ब्रह्मन्भोजनपात्राणां शुद्धिं श्रुणु समासतः। (f. 16v)
द्रव्याणाञ्च तथान्येषाम्विधिस्थानां तु मन्त्रिणां॥ ८ : १॥

सर्वेषामपिपात्राणामौपलानाञ्च शौचनम्।
अविरुद्धञ्च यत्किञ्चिद्विरुद्धमविरोधतः॥ ८ : २॥

निर्माल्यं सद्यः संस्पृष्टं त्यागात्संशुद्धिमेति हि।

7:60 °निर्णिक्त°] *conj.*; °निर्न्निक्त° C **7:60** प्रणीतादर्विपूर्वाणि] *conj.*; प्रणीतादार्व्वीपूर्वाणि C **8:2** °मौपलानाञ्च] *em.*; °मौपलाञ्च C

अमेध्योपहतानान्तु शुद्धिन्त्यागादुदाहृता॥ ८:३॥

रेतोमूत्रपुरीषाणामुपघ्रातान्परित्यजेत्।
श्लेष्मणोपहतं यच्च सिक्तं निःस्नेहनेन तु॥ ८:४॥

रक्तपूयवसाद्यैश्च स्नानतः शुद्धिरिष्यते।
अग्नेः संस्कारतः शुद्धिर्मन्त्रा ह्याहुतियोगतः॥ ८:५॥

त्रिःपरिष्कृतवस्त्रेण शुद्धिर्भवतिचाम्भसाम्।
चेलवद्रज्जुजातीनां शुद्धिः शास्त्रे प्रभाषिता॥ ८:६॥

तक्षणाद्दहनात्सेकान्मार्ज्जनाल्लेपदाङ्गुवः।
आगराः शुचयः सर्वे सर्वं भृत्यगतं शुचिः॥ ८:७॥

अदुष्टमद्भिर्न्निर्णिक्तं यच्चवाचा प्रशस्यते। (f. 17r)
विशुद्धमपि शोध्यन्तु प्रोक्तानुक्रमशेषतः॥ ८:८॥

निवेदनात्तु देवाय गुरवे च प्रयत्नतः॥ ८:९॥

॥ इति पुष्करपारमेश्वरे महातन्त्रे सामान्यप्रकरणे पात्रशुद्धिपटलम्॥

ज्ञेयमानोऽप्यघोरेण सविकार्ये च पावकः।
तदा पापात्मको दोषो यजमानसमुद्भवः॥ ९:१॥

ब्रह्महत्यादिकं पापं सद्योजातेन नाशयेत्।
सुरापानकृतं वामः प्रणाशयति पातकम्॥ ९:२॥

सुवर्णस्तेयजं पापं बहुरूपः प्रमार्जयेत्।
गुर्व्वङ्गनागमम्पापं पुरुषो निर्द्दहेत् क्षणात्॥ ९:३॥

समस्तव्यस्तसम्पर्कात्संभवं पातकम्महत्।
सदा आज्यस्य होमेन तदीशेन प्रमार्जयेत्॥ ९:४॥

जृम्भाक्षुत्ष्ठीवकासादीन्दूरे कुर्याद्गुरोः सदा।

8:4 सिक्तं निःस्नेहनेन] *conj.*; सिक्तन्निःसिंहनेन C 8:8 °र्न्निर्णिक्तं] *em.*; °र्न्निर्निक्तं C 9:1 ज्ञेय°] *conj.*; ज्ञय° C 9:5 जृम्भाक्षुत्] *conj.*; जृम्भाक्षु˙ C 9:5 दूरे] *conj.*; हरेत् C

प्रमादादन्यथा कृत्वा वामदेवशतं जपेत्॥ ९ :५॥ (f. 17v)

निःसिंहनेन तु करो लिप्तमङ्गन्तु वारिणा।
शोधयेच्च मृदा चैव सकृत्त्रिश्चाधरोत्तरं॥ ९ :६॥

अमेध्योपहतं देहं मृद्भिः शुध्यति सप्तभिः।
उत्तमाङ्गोपघाते च वारिणा स्नानमाचरेत्॥ ९ :७॥

श्वप्रभृतीनाम्विट्लेपात्काकादीनाञ्च पक्षिणां।
मृदा कृत्वा तु तच्छौचमधमाङ्गे विशुद्ध्यति॥ ९ :८॥

उत्तमाङ्गे तु सर्वत्र स्नानमेव हि वारिणा।
प्रायश्चित्तजपं कुर्याद्गायत्र्यष्टशतं बुधः॥ ९ :९॥

उच्छिष्टस्य तु विट्लेपात्कृतशौचो यथाविधि।
स्नात्वा «तु» शुद्धिमायाति श्रिया दशगुणाच्छतात्॥ ९ :१०॥

सूत्रोचारे कृते मन्त्री वारुणं स्नानमाचरेत्।
भस्मस्नानं यतिः कुर्यान्मन्त्रस्नानं गृही सदा॥ ९ :११॥

दिवाकरकरैर्युक्तं दिवास्नानं प्रशस्यते।
अप्रशस्तञ्च तद्रात्रौ राहोरन्यत्र वर्ज्जनात्॥ ९ :१२॥ (f. 18r)

अक्षमालां कराङ्गृष्टां क्षालयेद्गन्धवारिणा।
गायत्र्या तु शतं जाप्यं विधिस्थः कारयेत्सदा॥ ९ :१३॥

सहस्रमन्त्यजस्पर्शात् सूत्रच्छेदे भवेत्तथा।
जीर्णसूत्रस्य संच्छेदे गायत्र्याष्टशतञ्जपेत्॥ ९ :१४॥

प्रमादात् श्लेष्मणा सिक्तां मन्त्री निःसिंहनेन वा।
अमेध्यभूगतां वापि अक्षमालां परित्यजेत्॥ ९ :१५॥

अदीक्षितेनाक्षमाला न स्प्रष्टव्या कदाचन।
तथान्यमन्त्रिणाच्चैव प्रायश्चित्तं शतं श्रियः॥ ९ :१६॥

अन्यमन्त्रजपाच्छुद्धिः पुनःसंस्कारकर्मणा।

9:13 अक्षमालां कराङ्गृष्टां] *em.*; अक्षमाला कराङ्गृष्टा C **9:15** प्रमादात्] *conj.*; प्रमादा° C **9:15** °गतां] *conj.*; °गता C **9:17** संस्कार°] *em.*; सस्कार° C

अत्यन्तोपहता यास्तु शुद्धिस्त्यागात्प्रकीर्तिता॥ ९:१७॥

॥ इति पुष्करपारमेश्वरे महातन्त्रे सामान्यप्रकरणे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तमिति॥

॥ अथ स्वायम्भुवे सूत्रसङ्ग्रहे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

अथाचार्यव्रतं श्रेष्ठं चरेदाचार्य एव हि। (f. 18v)
सद्यादिशक्तिपर्यन्तामभ्यसेन्मन्त्रसंहिताम्॥ १०:१॥

पक्षत्रयमधःशायी नक्ताशी चरुभुक्सदा।
मौनी त्रिषवणस्नायी द्वन्द्वादुद्विग्नसंयमी॥ १०:२॥

शुक्लाम्बरधरो नित्यं शुक्लमाल्यानुलेपनः।
योगपट्टाक्षसूत्री च मुञ्जाजिनपवित्रधृक्॥ १०:३॥

होमं प्रतिदिनं कुर्यात्जपान्ते शक्तितः क्रमात्।
घृतेन वा घृताक्तैर्वा तिलैः क्षीरेण तण्डुलैः॥ १०:४॥

व्रीहिभिर्वा समिद्भिर्वा दध्ना वापि यवैस्तथा।
श्रीफलैर्बिल्वपत्रैर्वा पुष्पैर्वा याज्ञिकैः शुभैः॥ १०:५॥

ततो व्रतसमाप्तौ तु पूर्वोक्तं मण्डलं यजेत्।
व्रतग्रहणकाले च देशिकः साधकस्तथा॥ १०:६॥

अभिषिच्यात्मनात्मानमनन्तविजये ततः।
चरेत् मन्त्रव्रतं मन्त्री साध्यमन्त्रोक्तवर्त्मना॥ १०:७॥

पारियात्रे महेन्द्रे वा सह्ये वा मलये तथा। (f. 19r)
मन्त्री देवगिरौ वापि विन्ध्ये वा शुक्तिमत्यपि॥ १०:८॥

गङ्गातटे समुद्रे वा श्रीशैले ऋष्यपर्वते।
अर्बुदे निम्नगायाम्वा योदधौ संगतः स्वयम्॥ १०:९॥

---

[1] This corresponds to chapter 21 of the *Svāyambhuvasūtrasaṅgraha-Prāyaścitta-paṭala.*

10:1 ॰संहिताम्] *conj.*; ॰सहितां C 10:2 चरुभुक्] *em.*; चरुभुत् C 10:3 मुञ्जाजिन॰] *em.*; मुञ्जोजिन॰ C 10:9 ऋष्यपर्वते] *em.*; ऋक्ष्यपर्वते C 10:9 संगतः स्वयम्] *conj.*; संगतास्वयम् C

पुष्पपत्रफलोपेतम्मृत्कुशोपचितं शुभं।
प्राच्योदकसमित्स्फीतन्निःशब्दं स्थानमाश्रयेत्॥ १०:१०॥

तस्मिन्स्थितः प्रसन्नात्मा कायशुद्धिं समाचरेत्।
कृच्छ्रचान्द्रायणाद्यैर्वा शाकाद्यैर्वा प्रचोदितैः॥ १०:११॥

प्राणवृत्तिनिरोधेन प्रणवन्तु समभ्यसेत्।
सहस्राणां शतं पूर्णं षण्मासात्कृतनिश्चयः॥ १०:१२॥

शुद्धकायः सुनक्षत्रे निमित्तोपचिते दिने।
संपूज्य देवदेवेशं कुर्याल्लिङ्गपरिग्रहम्॥ १०:१३॥

स्थापितं ऋषिभिः पूर्वं सर्वलक्षणलक्षितम्।
आश्रयेत्सिद्धिदं लिङ्गं स्वयं वा परिकल्पितम्॥ १०:१४॥

कीलितं वर्जयेद्विद्वान्स्कन्दविष्णिवन्द्रमातृभिः। (f. 19v)
उपर्युपरि लिङ्गञ्च मुखलिङ्गन्तथैव च॥ १०:१५॥

अथवा लक्षणैर्युक्तं स्थण्डिलं परिकल्पयेत्।
स्थण्डिलेऽपि हि मन्त्राणां सिद्धिराशु प्रवर्त्त[ते]। १०:१६॥

श्रेष्ठम्पञ्चमुखं लिङ्गमभावात्प्राङ्मुखं स्मृतम्।
याम्यकौबेरवक्त्रन्तु न सिद्धाविष्यते बुधैः॥ १०:१७॥

परिगृह्येप्सितं लिङ्गं लिङ्गकल्पोदितं शुभम्।
पूजयेत्सततं मन्त्री मत्वा देहमशाश्वतम्॥ १०:१८॥

तोयबुद्बुदसाधर्म्यं दिव्यैश्वर्यविवर्जितम्।
सर्वदुःखाश्रयं पुंसामिति बुद्ध्वा समं व्रजेत्॥ १०:१९॥

गजवाजिरथस्त्रीणान्न स्पृहेत कदाचन।
छायाक्रीडनसारूप्याः क्षणिका बन्धहेतवः॥ १०:२०॥

एतद्रूपमधर्मस्य यः स्पृशेत्साधकः स्त्रियं।
तस्माद्धि तं मनौ स्थाप्य चरेद्यत्तद्धि चोदितम्॥ १०:२१॥

यद्याकृष्येत विषयैर्नागगन्धर्वयक्षिणी। (f. 20r)

10:19 °दुःखा°] *em.*; °दुखा° C **10:22** °यक्षिणी] *conj.*; °यक्षिनी C

मन्त्रैराकृष्य भुञ्जीत न तु स्त्रीमबलां स्पृशेत्॥ १०:२२॥

ताभिः सह रमेत्तावद्विषयैर्यदि पीडितः।
देहपातो भवेद्यावत्ततो निर्वाणमृच्छति॥ १०:२३॥

वेदादिषु प्रसङ्गेषु नृत्याद्येष्वपरेष्वपि।
स्वल्पामपि मतिम्मन्त्री न कुर्यादौपसर्गिकीम्॥ १०:२४॥

प्रादुर्भवन्ति सिद्धस्य सर्वेऽर्थाः विमलाः स्वयम्।
तस्मात्सर्वं परित्यज्य मन्त्रसिद्धिपरो भवेत्॥ १०:२५॥

सर्वासां मन्त्रसिद्धीनां मूलं विद्यांगपञ्चकम्।
अतस्तमभ्यसेदादौ कल्पोक्तेन क्रमेण तु॥ १०:२६॥

अयुतानि दशैकैकं विधिशास्त्रोक्तवर्त्मना।
जप्त्वा व्रतैश्च विधिवत्स्नातः सिद्धौ जपेत् मनुम्॥ १०:२७॥

न विलम्बितमस्पष्टन्न चास्वीकृतमद्रुतम्।
नासंख्यं न मनोभ्रान्तं जपं कुर्याद्विचक्षणः॥ १०:२८॥

सितवासा सितोष्णीषी सितयज्ञोपवीत्यपि। (f. 20v)
सितानुलेपनः स्रग्मी चरेद्विद्याधिपं व्रतम्॥ १०:२९॥

रक्ताम्बरधरो मन्त्री रक्तमाल्यानुलेपनः।
मासमेकम्पुरोक्तञ्च चरेद्ब्रह्मशिरोव्रतम्॥ १०:३०॥

पीतवासाश्चरेन्मासं पीतमाल्यानुलेपनः।
पीतयज्ञोपवीती च रुद्राण्या व्रतमुत्तमम्॥ १०:३१॥

व्रतं पुरुहूतस्यापि मासमेकं चरेद्बुधः।
सर्वकृष्णोपचारेण शिवार्चनरतः सदा॥ १०:३२॥

चित्राम्बरधरो धीरश्चित्रमाल्यानुलेपनः।
सर्वसिद्धिपरो मन्त्री चरेत्पाशुपतं व्रतम्॥ १०:३३॥

10:22 स्त्रीमबलां] *conj.*; स्त्रीसवलां C **10:23** °णमृच्छति] *conj.*; °णमर्च्छति C **10:29** सितवासा सितोष्णीषी सित°] *em.*; शितवासा शितोष्णीषी शित° C **10:29** सिता°] *em.*; शिता° C **10:31** पीतवासाश्चरेन्मासं] *em.*; पीतवासा चरेत्मासं C **10:31** रुद्राण्या] C^{ac}; रुद्राणी° C^{pc}

व्रतव्रतं समाप्तौ तु कलशेन शिवाम्भसा।
स्वमन्त्रपरिजप्तेन स्वात्मानमभिषेचयेत्॥ १०:३४॥

एवं विद्याव्रतस्नातः सर्वत्राविकृतोऽनघः।
जपेन्मन्त्रमनुद्विग्नः स्वकल्पविधिना ततः॥ १०:३५॥

संयम्य चेन्द्रियग्राममलुप्तनियमः सदा। (f. 21r)
लोपे वा संयमे कार्यम्व्युत्क्रमः श्रुतिचोदितः॥ १०:३६॥

न निन्द्याद्ब्राह्मणं गावो न निन्द्याच्छिवमूर्तयः।
न देवान्न ऋषींश्चैव न गणान्न च मातरः॥ १०:३७॥

एषामेकतमस्यापि यदि निन्दां समाचरेत्।
स्नात्वा सर्वात्मना कुर्यात्प्राणायामद्विरष्टकं॥ १०:३८॥

रेतोत्सर्ग्गे निशायान्तु षडूनमिदमेव हि।
दिवाप्यर्द्धे तु पूर्व्वोक्तमघोरेण चरेद्व्रतम्॥ १०:३९॥

सङ्गम्य योषितं मन्त्री प्रणवस्य महात्मनः।
प्राणवृत्तिनिरोधेन लक्षमावृत्त्य शुध्यति॥ १०:४०॥

विद्याव्रतमतिक्रान्तो निरारब्धव्रतस्तथा।
सहस्रं पूर्ववत्सम्यगाचार्यस्त्रिगुणं हि तम्॥ १०:४१॥

अननुज्ञातमन्त्रस्तु न कुर्यान्मातृकं विधिम्।
कृत्वा मोहाज्जपेत्सद्यमेकाहं षड्गुरन्यथा॥ १०:४२॥

कुशशय्यासनो मौनी कुशस्नायी कुशाम्बुपः। (f. 21v)
कुशभृन्मेध्यभुग्मन्त्री चरेद्विध्युदितम्व्रतम्॥ १०:४३॥

निर्माल्यसङ्करं मोहात् कुर्याद्ब्रह्मजपं क्रमात्।
शतिकन्त्रिगुणं कामात्पञ्चगव्यमुपोषितः॥ १०:४४॥

एतदेव व्रतङ्कुर्याद्द्विगुणं केवलं सुधीः।
ज्ञानिनोऽनन्तयागेन पदशुद्ध्या च शुद्ध्यति॥ १०:४५॥

इतरेषां तु सर्वेषां समयानाम्व्यतिक्रमे।

10:44 °सङ्करं] *conj.*; °शङ्करो C

जपेदेकादशात्मानममन्योपोषितस्त्र्यहम्॥ १०:४६॥

कृत्वा कृच्छ्रमतीन्दोर्व्वा गतिपिण्डव्रतञ्चरेत्।
महापातकिनाञ्चैव बुद्धातिक्रममादिशेत्॥ १०:४७॥

सर्वेषामेव पापानां परा निष्कृतिरुच्यते।
एकादशात्मनो व्यस्तः समस्तो वा विधौ जपः॥ १०:४८॥

आचार्योक्तं वचस्तथ्यं कुर्यात्तदविचारितम्।
तस्मात्सर्वमवाप्नोति परे लोकैहिकं फलम्॥ १०:४९॥

सकृज्जपात्समारभ्यः शिवस्यैकादशात्मनः। (f. 22r)
लक्षं यावत्परा निष्ठा प्रोक्ता पापकृतामिह॥ १०:५०॥

तस्माद्व्यतिक्रमं ज्ञात्वा प्रायश्चित्तं चरेद्बुधः।
मन्त्रसिद्ध्युपभोगार्थं लोकसम्वृतिमात्रतः॥ १०:५१॥

नित्यं सन्ध्यामुपासीत लोपे चोपवसेद्दिनम्।
निरुजः सरुजश्चान्ते सद्योजातशतं जपेत्॥ १०:५२॥

देशिकश्चाह्निकच्छेदे त्रिगुणं तु तदेव हि।
कृत्वा स्वात्मवशो वान्यः प्रागुक्तं च शिवं जपेत्॥ १०:५३॥

बहुदैवसिके भ्रंशे षड्गुणं यदुदीरितम्।
होमः साहस्रिको वास्याद्बहुभिः शतिकोऽपि वा॥ १०:५४॥

उपवासस्तथा स्नानं पञ्चगव्याशनं जपः।
होमञ्चैव मलं हन्ति सर्व्वसङ्करजं नृणाम्॥ १०:५५॥

॥ इति स्वायम्भुवे सूत्रसंग्रहे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तम्॥

॥ शिवधर्मोत्तरे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥ (f. 22v)

अथ पापविशुद्ध्यर्थं प्रायश्चित्तं समाचरेत्।

---

1. This corresponds to chapter 11 of the *Śivadharmottara*, which appears on pp. 277–82 of Naraharināth's edition.

10:52 °पासीत] *em.*; °पाशीत C   10:55 °शनं] *em.*; °सनं C   10:55 °सङ्करजं] *em.*; °शङ्करजं C

कृत्वा शौचं तथा स्नानं शिवाग्निगुरुपूजनम्॥ ११ : १॥

उत्थाय पश्चिमे यामे प्रगृहीतकमण्डलुः।
धौतपादुकमाक्रम्य मूत्रं कुर्याद्यथागमम्॥ ११ : २॥

दक्षो विनीतस्तत्त्वज्ञो जलदानविधानवित्।
सहायः शौचकार्येषु तदभावे कमण्डलुः॥ ११ : ३॥

वाचं नियम्य यत्नेन छीवनोत्काशवर्ज्जितः।
शिरःप्रावृत्य कुर्वीत अन्तर्धाय तृणैर्महीम्॥ ११ : ४॥

दिवा सन्ध्या सुकर्णस्थो ब्रह्मसूत्री ह्युदङ्मुखः।
कुर्यात्मूत्रपुरीषञ्च रात्रौ चेद्दक्षिणामुखः॥ ११ : ५॥

मार्जनं वामहस्तेन वीरणाद्यैरयाज्ञिकैः।
न विण्मूत्रं निरीक्ष्येत छायामात्मन एव वा॥ ११ : ६॥

नानिलानलदेवानां गोब्राह्मणजलम्प्रति।
जन्तुशाड्वलभस्मास्थि वृक्षच्छायां विवर्ज्जयेत्॥ ११ : ७॥ (f. 23r)

पादावसेचनं मूत्रं पुरीषं छीवनञ्च यत्।
दूरादायतनात्सर्व्वं यच्चान्यद्विकृतं भवेत्॥ ११ : ८॥

गृहीतशिश्नश्चोत्थाय समायुक्तकमण्डलुः।
शौचं कुर्यात्मृदम्भोभिर्गन्धलेपापनुत्तये॥ ११ : ९॥

तिस्रो लिङ्गे मृदा योज्यास्त्वेकैकान्तरमृत्तिकाः।
आमलीफलमात्राश्च पञ्च वामकरे तथा॥ ११ : १०॥

मृदस्तिस्रः समाख्याता मूत्रोत्सर्गे भवेच्छुचिः।
पञ्चापाने मृदा योज्याः सतिस्रोऽन्तरमृत्तिकाः॥ ११ : ११॥

दश वामकरे चैव सप्त पाण्योस्तथा द्वयोः।
उपस्पर्शनकाले तु तिस्रो दद्यात्तु हस्तयोः॥ ११ : १२॥

तिस्र एव तथा योज्या जंघाशौचे तु मृत्तिकाः।

11:9 °म्भोभिर्ग°] *em.*; °म्भोभिग° C 11:11 पञ्चापाने] *conj.*; पञ्चोपाने C

अक्षिणी नाशिका कर्णौ त्रिभिः संशोध्य हस्तयोः॥ ११ :१३ ॥ (f. 23v)

कर्दमामेध्यमूत्रैस्तु दिग्धाङ्गे पञ्च सप्तधा।
क्षालिते वारिणा पूर्वं सतिस्रोऽन्तरमृत्तिकाः॥ ११ :१४ ॥

आमणिबन्धाच्च करौ मृत्तोयैस्तु विशोधयेत्।
अन्तःकृत्वा भुजौ सम्यग्बहिर्जानू निधाय च॥ ११ :१५ ॥

उद्धृताभिरनुष्णाभिः पूताभिर्वस्त्रचक्षुषा।
हृद्गमाभिरयोनाभिस्त्रिचतुर्वा समाचरेत्॥ ११ :१६ ॥

परिमृज्य द्विरास्यञ्च द्वादशाङ्गानि चालभेत्।
तूष्णीमेव ततो भूयः शिवमन्त्रेण पूर्ववत्॥ ११ :१७ ॥

आचमेद्ब्रह्मतीर्थेन ब्रह्मचारी ह्युदङ्मुखः।
तदन्तरान्तरैः पाणिमालोड्याप्लाव्य चाम्भसा॥ ११ :१८ ॥

वस्त्रशौचम्प्रवक्ष्यामि तच्छुद्धौ शुध्यते यतः।
वस्त्रशौचविहीनोऽसौ शुचिरप्यशुचिर्भवेत्॥ ११ :१९ ॥

देवकार्याय योग्यानां प्रत्यहं शौचमिष्यते। (f. 24r)
वाससामितरेषान्तु कार्यशौचं मलागमे॥ ११ :२० ॥

शुचिना तोरणं कृत्वा वंशदण्डत्रयेण तु।
तत्र वासांसि निर्णिज्य सम्यग्बध्वा विशोषयेत्॥ ११ :२१ ॥

खगैर्वा दूषिते वृक्षे निर्मले वा शिलातले।
दूर्व्वाजाले शुचौ वापि क्षालितेषु तृणेषु वा॥ ११ :२२ ॥

विण्मूत्ररेतोदिग्धानां मृत्तोयेन विशोधनम्।
कार्यमादौ ततः क्षारैर्गोमूत्राद्यैश्च शोधनम्॥ ११ :२३ ॥

मृद्वारि तावदादेयं गन्धलेपादुभावपि।
न स्यातान्तत्कृतौ यावत्सर्व्वासु द्रव्यशुद्धिषु॥ ११ :२४ ॥

कौशेयाविकयो रूक्षैः क्षौमाणां गौरसर्षपैः।

11:15 अन्तः॰] *conj.*; ---न्तः॰ C **11:21** निर्णिज्य] *em.*; निर्न्निज्य C **11:21** विशोषयेत्] *conj.*; विशोधयेत् C

श्रीफलैरंशुपट्टानां कु«तपा»नामरिष्टकैः॥ ११ : २५ ॥

चैलवद्रज्जुनेत्राणां पक्षचामरचर्मणाम्।
वल्कलानां च सर्वेषां शुद्धिः कार्या विजानता॥ ११ : २६ ॥

वैदलालावु«दारू»णां वस्त्रवच्छुद्धिरिष्यते। (f. 24v)
गोवालैर्घर्षणञ्चैषाम्विशेषः परिकीर्तितः॥ ११ : २७ ॥

कांस्यायस्ताम्रपात्राणां त्रपुःसीसकयोरपि।
शुद्धिः शौचार्थिना कार्या भस्मक्षाराम्लवारिभिः॥ ११ : २८ ॥

निर्लेपं काञ्चनं रौप्यमद्भिः पात्रं विशुद्ध्यति।
मण्यश्मशङ्खशुक्तीनां शौचं तैजसवत्स्मृतम्॥ ११ : २९ ॥

रजस्वलासूतिकाद्यैर्मूत्राद्यैश्चातिदूषितम्।
अग्नेरपाञ्च संयोगात्तैजसं शुद्धिमाप्नुयात्॥ ११ : ३० ॥

शूद्रोच्छिष्टस्य पात्रस्य त्रिष्कृत्वा परिमार्जनम्।
शौचन्तु पूतकामेन कर्तव्यन्तैजसस्य तु॥ ११ : ३१ ॥

द्रव्याणामिह सर्वेषां शुद्धिरुत्प्लवनं स्मृतम्।
पलालतृणकाष्ठानां प्रोक्षणाच्छुद्धिरिष्यते॥ ११ : ३२ ॥

स्रुवादिचरुपात्राणां मुशलोलूखलस्य च।
शूर्पगोरसभाण्डानां शुद्धिरुष्णेन वारिणा॥ ११ : ३३ ॥(f. 25r)

श्रुङ्गास्थिदारुदन्तानान्तत्क्षणैः परिशोधयेत्।
अत्यन्तोपहतानान्तु गोमूत्रेणोदकेन तु॥ ११ : ३४ ॥

संहतानाञ्च द्रव्याणां प्रोक्षणात् शुद्धिरिष्यते।
असंहतद्रव्यशौचं कार्यं प्रत्यात्मिकं सदा॥ ११ : ३५ ॥

भक्तिधान्यादिराशीनामेकदेशस्य दूषणे।

11:27 °र्घर्षणञ्चैषाम्] *conj.* (cf. *Yājñavalkyasmṛti* 3:60); °र्घणञ्चैषाम् C (unmetrical) 11:28 कांस्या°] *em.*; कांश्या° C 11:28 °सीसक°] *em.*; °षीसक° C 11:28 शौचार्थिना] *conj.*; —चार्थिना 11:29 मण्यश्म°] *em.*; मण्यस्म° C 11:30 संयोगात्] *em.*; संयोगोत् C 11:32 पलाल°] *em.*; पालाल° C 11:33 स्रुवा°] *em.*; श्रुवा° C 11:33 शूर्प°] *em.*; सूर्प° C 11:35 प्रोक्षणात्] *em.*; प्रोक्षणा° C

तावन्मात्रं समुद्धृत्य शेषः प्रोक्षणमर्हति॥ ११ : ३६ ॥

अम्भसाल्पीयसा कार्यं मृदाचैव विशोधनम्।
शाकमूलफलाद्यानां धान्यवच्छुद्धिरिष्यते॥ ११ : ३७ ॥

गोलीढमक्षिकालीढकृमिसंस्पर्शनेषु च।
छागावलेहनाच्छुद्धिरन्नस्याद्भिश्च प्रोक्षणात्॥ ११ : ३८ ॥

खरोष्ट्राश्वसृगालाद्यैर्विड्वराहावलेहनैः।
तन्मात्रमन्नमुद्धृत्य शेषं संस्कारयेद्बुधः॥ ११ : ३९ ॥

दीप्तोल्मुकेन संस्पृश्य त्रिश्छागाघ्रातमेव च। (f. 25v)
सुवर्णतोयसंस्पृष्टाः शुद्ध्यत्येवं न संशयः॥ ११ : ४० ॥

मक्षिकाकेशतन्मिश्रं पटान्तोपहतञ्च यत्।
रजःपिपीलिकायुक्तं भुञ्जानोऽन्नमवेक्षितम्॥ ११ : ४१ ॥

तावन्मात्रं समुद्धृत्य प्रोक्षयेदम्भसा ततः।
आज्याभिघारणाच्छुद्धिः भस्मक्षेपेण वा भवेत्॥ ११ : ४२ ॥

भूमिस्थमुदकं पूतं वितृष्णा यत्र गौर्भवेत्।
न प्राप्तं यद्यमेध्येन वर्णगन्धरसान्वितम्॥ ११ : ४३ ॥

न मुखाद्विप्रुषोच्छिष्टाः कूर्पराङ्गन्तु ये गताः।
न श्मश्रुगता नास्यञ्च न दन्तान्तरसंस्थिताः॥ ११ : ४४ ॥

पादौ स्पृशंति ये चान्ये पराचमनविन्दवः।
ते पार्थिवैः समाज्ञेया न तैरप्रयतो भवेत्॥ ११ : ४५ ॥

कृत्वा भुक्त्वा च सुस्वा च पीत्वाभ्यस्याधमैः सह।
ष्ठीवित्वाप्ययनादौ च प्रयतोप्याचमेत्पुनः॥ ११ : ४६ ॥ (f. 26r)

द्रव्यहस्तः समुच्छिष्टः सन्निधायाद्भिराचमेत्।
द्रव्यशुद्धिश्च पूर्वोक्ता कार्या द्रव्यानुरूपतः॥ ११ : ४७ ॥

गोसकृत्मूत्रवल्मीकमृत्तिकाभस्मवारिभिः।

11:39 तन्मात्र°] *em.*; तत्मात्र° C 11:42 °भिघारणा°] *em.*; °भिघारना° C 11:43 °मेध्येन] *conj.*; °मेधो C 11:46 ष्ठीवित्वाप्ययनादौ] *em.*; ष्ठीवित्वाप्यनादौ C (unmetrical)

वेश्मायतनलिङ्गानां कार्यमेभिर्विशोधनम् ॥ ११ : ४८ ॥

मार्ज्जनोल्लेखनैः सेकैर्गोनिवासाञ्जनेन च ।
इति पञ्चविधा शुद्धिः भूमेः कार्या च सूरिभिः ॥ ११ : ४९ ॥

ग्रामाद्धस्तशतं गत्वा नगरान्तञ्चतुर्गुणं ।
मही सर्वत्र मेध्या स्यान्निर्ल्लेपा यत्र दृश्यते ॥ ११ : ५० ॥

शुचिराकरजं द्रव्यं कारुहस्तः शुचिस्तदा ।
प्रस्नवे च शुचिर्वत्सः शकुनिः फलपातने ॥ ११ : ५१ ॥

विप्रुषो मक्षिका चैव छायाग्निसूर्यरश्मयः ।
रजो भूर्वायुरापश्च मेध्यो निस्पर्शने सदा ॥ ११ : ५२ ॥

नगरग्रामरथ्यां वा परिभ्रम्य गृहाद्बहिः ।
पादौ प्रक्षाल्य मृत्तोयैर्गृहान्तः प्रविशेत्ततः ॥ ११ : ५३ ॥ (f. 26v)

शिरःस्नानं प्रकुर्वीत स्रवन्तीषु विशेषतः ।
मृद्गोमयैः समुद्घृष्य त्रिश्शरीरं समन्ततः ॥ ११ : ५४ ॥

स्नानवस्त्रं परित्यज्य द्वितीयं परिधाय च ।
तेन स्नानकषायाद्यैर्वस्त्रमन्यं समाददेत् ॥ ११ : ५५ ॥

सोपवीतः समाचम्य पानीयमभिमन्त्रयेत् ।
एकविंशतिवारांस्तु शिवमन्त्रेण भक्तितः ॥ ११ : ५६ ॥

ध्यायमानः शिवं शान्तं शनैः स्नानं समाचरेत् ।
आचम्यात्मनः कुर्यादभिषेकन्ततः पुनः ॥ ११ : ५७ ॥

कुम्भेन पर्णपुटकैः करद्वयपुटेन वा ।
शिवेनैकादशात्मानं स्वयमन्येन वा पुनः ॥ ११ : ५८ ॥

विघ्नालक्ष्मीविशुद्ध्यर्थमभिषिञ्चेत्समन्ततः ।
आचम्य प्रोक्षयेद्भूयस्तावदेवात्मनः शिरः ॥ ११ : ५९ ॥

गृहे च परिजप्तेन स्नानं कुम्भेन कारयेत् ।

11:54 स्रवन्ती°] *em.*; श्रवन्ती° C **11:54** त्रिश्शरीरं] *em.*; त्रिशरीरं C **11:57** स्नानं] *em.*; श्नानं C

एवं भवति सुस्नातः सर्वपापविवर्ज्जितः॥ ११ : ६०॥ (f. 27r)

सर्वतीर्थाभिषिक्तस्य श्रद्धधानः फलं लभेत्।
सन्ध्यात्रयपरिभ्रष्टः शिवैकादशिकात्रयम्॥ ११ : ६१॥

जप्त्वा विशुद्धिमाप्नोति स्नानहीनः शतं जपेत्।
पर्वण्यपूज्य देवेशं गुरुमग्निञ्च भक्तितः॥ ११ : ६२॥

अदत्वा च बलिं तत्र शिवस्याष्टशतं जपेत्।
पुष्पम्पत्रम्फलं मूलमन्नपानाद्यमौषधम्॥ ११ : ६३॥

अनिवेद्य तु भुञ्जानः प्रायश्चित्ती भवेन्नरः।
शिवेन शतजप्तेन पूजया च विशुद्ध्यति॥ ११ : ६४॥

अनस्थिप्राणिसंघातं हत्वैकादशिकं जपेत्।
हत्वा च पक्षिणः सर्वांस्त्रिरेकादशिकां जपेत्॥ ११ : ६५॥

सर्पमार्ज्जारनकुलं श्वानमुष्ट्रं खरं हयम्।
गजाद्यांश्च शृगालांश्च हत्वा चाष्टशतं जपेत्॥ ११ : ६६॥ (f. 27v)

जपेदष्टसहस्रन्तु क्षत्रविड्गोवधेषु च।
शिवाग्निगुरुपूजा च योगीन्द्रद्विजभोजनम्॥ ११ : ६७॥

हत्वा वृद्धं स्त्रियं बालं शिवपञ्चशतं जपेत्।
जपेदष्टसहस्रन्तु सच्छूद्रविनिपातने॥ ११ : ६८॥

सद्वृत्तः शिवभक्तश्च नाद्यान्मृतकसूतके।
संस्कारेषु च सर्वेषु गृहेषु किमुतान्यतः॥ ११ : ६९॥

सूतकेऽन्यत्र भोक्तव्यं मृतकञ्च विवर्जयेत्।
भुक्त्वा प्रमादतः स्नेहाच्छिवस्याष्टशतं जपेत्॥ ११ : ७०॥

श्वविड्वराहचाण्डालैर्म्मार्ज्जारकपिकुक्कुटैः।
उलूकगृध्रकाकाद्यैः स्पृष्टमन्नं न भक्षयेत्॥ ११ : ७१॥

शिवैकादशजप्तेन गव्येन हविषा बुधः।

11:65 °दशिकां] *em.*; °दशिका C 11:66 सर्प°] *em.*; शर्प° C 11:66 गजाद्यांश्च] *em.*; गजाद्याश्च C 11:71 स्पृष्टमन्नं न] *em.*; स्पृष्टमं न न्न C

पीतेन शुध्यते क्षिप्रमभोज्याहारदूषितः॥ ११ : ७२॥

तीर्थयात्राविशुद्धात्मा सद्वृत्तः शिवभावितः।
पुत्रैरपि न भुञ्जीत सार्द्धङ्क्रूरैरधार्मिकैः॥ ११ : ७३॥ (f. 28r)

महापातकशुद्ध्यर्थं सहस्राणि जपेद्दश।
प्राणायामैस्त्रिसंध्यञ्च शिवमग्निञ्च पूजयेत्॥ ११ : ७४॥

रेतोमूत्रपुरीषाणि प्राशयित्वा च वारुणीम्।
भुक्त्वा चान्नमभोज्यन्तु गत्वा चाप्यन्त्यजां स्त्रियम्॥ ११ : ७५॥

जप्त्वा शिवायुतं सम्यक्पूर्वोक्तविधिना बुधः।
पञ्चगव्यं सकृत्पीत्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते॥ ११ : ७६॥

गोमूत्रं गोमयं क्षीरं दधि सर्पिरनुक्रमात्।
जपेत्त्रिपञ्चभिर्ब्रह्मैः ओंकारेण कुशोदकम्॥ ११ : ७७॥

पलाशपद्मपत्रे वा ताम्रपात्रेऽथवा स्थितम्।
कृत्वैकस्थं शिवेनैव जपेदष्टशतं पुनः॥ ११ : ७८॥

अहोरात्रोषितः स्नातः शिवस्य पुरतः स्थितः।
ओंकारेणैव मन्त्रेण प्राङ्मुखः स्वकरैः पिबेत्॥ ११ : ७९॥

पीतमात्रो भवेत्पूतः सम्पूर्णशशिनिर्मलः।
ब्रह्महत्यादिभिः पापैः सर्वैरेवाशु मुच्यते॥ ११ : ८०॥ (f. 28v)

मातृपितृसमुद्भूतं सहजागन्तुकञ्च यत्।
अस्थिमज्जागतं पापं ब्रह्मकूर्चः क्षणाद्दहेत्॥ ११ : ८१॥

अष्टम्यां ब्रह्मकूर्चेन स्नापयित्वा सकृच्छिवम्।
पीत्वा च पातकैर्मुक्तः शिवलोके महीयते॥ ११ : ८२॥

तस्मात्प्रतिचतुर्मासम्ब्रह्मकूर्च्चम्पिबेन्नरः।
सर्वपापविशुद्ध्यर्थम्महापातकशुद्धये॥ ११ : ८३॥

तस्मादेतत्परङ्गुह्यं महापातकनाशनम्।

11:74 जपेद्दश] *em.*; जपेद्दशः C **11:84** महापातक°] *em.*; महापाक° C (unmetrical)

प्रायश्चित्तं शिवेनोक्तं न देयं यस्य कस्यचित्॥ ११:८४॥

एतद्रहस्यं परमं प्रायश्चित्तं शिवं बुधः।
चरेत्प्रच्छन्नपापेषु प्रकाशे प्रार्थयेद्गुरुम्॥ ११:८५॥

शिवज्ञानमिदं शान्तं महापातकनाशनम्।
प्रणिपत्य गुरुं पश्चात्प्रार्थयेच्छुद्धिमात्मनः॥ ११:८६॥

॥ इति शिवधर्मोत्तरे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तमिति॥ (f. 29r)

अथ किरणे प्रायश्चित्तं लिख्यते—

गरुड उवाच—

नित्यहानिर्यदा देव प्रायश्चित्तन्तु तत्र किम्।

भगवानुवाच—

शतजापादजाच्छुद्धिः सन्ध्यालोपे कृते सति॥ १२:१॥

नित्यहानौ जपेदीशं शतमेकन्तु देशिकः।
बहुदैवसिके भ्रंशे उपवासो भवेत्खग॥ १२:२॥

सहस्रं पञ्चमस्यैकं वक्तव्यं सरुजो ध्रुवम्।
निरुजो देशिकस्यापि बहुदैवसिका क्रिया॥ १२:३॥

नष्टा यदायुते द्वे तु जप्त्वा शुद्धिस्त्र्यहात्मिका।
दूरायातस्य दातव्यं केवलस्यायुतद्वयम्॥ १२:४॥

ससंख्या यस्य वा पञ्चसहस्राणि दिनक्षयम्।
कर्तव्योऽघोरसंज्ञस्य जपः कार्यो यथार्थतः॥ १२:५॥

आचार्यस्य वचो ग्राह्यन्तदवश्यम्भवेत्खग।

---

1. This corresponds to chapter 47 of the *Kiraṇa* (Caryāpāda 17) nityahāniprāyaścittavidhi.

11:86 °द्धिमात्मनः] *conj.*; °द्धिरात्मनः C 12:0 किरणे] *em.*; किरिणे C 12:1 प्रायश्चित्त] *em.*; प्राश्चित्त C 12:1 °जाच्छुद्धिः] *em.*; °जात्सुद्धिः C 12:2 बहुदैवसिके] *em.*; बहुदैवशिके C 12:3 °दैवसिका] *em.*; °दैवशिका C 12:6 °वश्यम्] *em.*; °वस्यम् C

गरुड उवाच—
अन्नं काकादिभिर्जुष्टं यदा तत्रापि किं वद॥ १२ : ६॥

भगवानुवाच—

श्वकाकालीढमन्नञ्च स्वल्पं त्याज्यं तु देशिकैः। (f. 29v)
द्रोणाढकप्रमाणन्तु यदालीढन्न सन्त्यजेत्॥ १२ : ७॥

ग्रासमात्रन्तदुद्धृत्य प्रोक्ष्य वामेन शुद्ध्यति।
शुद्धिरजशतात्स्नात्वा श्वकाकालीढभक्षणे॥ १२ : ८॥

कृकलासाहिमाण्डूकैः स्पृष्टं हृद्रोगकारकम्।
श्वासकाशकरञ्जुष्टं विडालनकुलादिभिः॥ १२ : ९॥

दुर्भुक्तेऽजशताच्छुद्धिः स्नात्वा गव्याज्यभक्षणात्॥ १२ : १०॥

॥ इति किरणाख्ये महातन्त्रे द्विचत्वारिंशतिमः पटलः॥

गरुड उवाच—

गृहस्थो गृहिणीयोगात्तच्छिष्टं सूतकं यदा।
द्विजादीनां यथा यच्च तादृशञ्च वद प्रभो॥ १३ : १॥
भगवानुवाच—

विप्रशुद्धिर्दशाहात्स्यात् क्षत्रियो द्वादशाहिका।
दशपञ्चाहिका शुद्धिर्वैश्ये शूद्रस्य मासिका॥ १३ : २॥

स्वधर्मस्थः क्रियानिष्ठो ज्ञानी वृत्तसमायुतः। (f. 30r)
शुध्यते तत्क्षणात्स्नानान्नित्यहानिरतोऽन्यथा॥ १३ : ३॥

पृथक्पाकः प्रकर्तव्यस्तद्योगं वर्ज्जयेत्सदा।
तद्योगाद्दोषसंबन्धो द्वैते प्रोक्तोऽन्यथा न हि॥ १३ : ४॥

---

[1] This corresponds to chapter 42 of the *Kiraṇa*, caryāpāda, āśaucavidhirdvādaśaḥ paṭalaḥ

12:11 किरणाख्ये] *em.*; किरिणाख्ये C 13:2 °शुद्धिर्दशा°] *em.*; °शुद्धिदशा° C

अद्वैतेऽपि यथालोके चित्तस्था वासना भवेत्।
नित्यहानिश्चकृत्वा यः तद्युक्तस्तत्समो भवेत्॥ १३ : ५॥

तस्य तावन्तिका शुद्धिर्यावकान्नक्तभोजनात्।
त्रिःस्नानं नक्तभोजित्वाद्घोरजापाच्छतत्रयात्॥ १३ : ६॥

न हानिर्न पृथक्पाकस्तदा शुद्धिस्त्र्यहात्मिका।
सर्व्वाभावाद्यदा योगस्तदा त्र्यहात्मिका मता॥ १३ : ७॥

उद्वाहिताश्चतस्रस्तु ब्राह्मणेन स्त्रियो यदा।
क्रमात्तत्सूतकङ्कुर्याद्दशषट्त्र्येकवासरम्॥ १३ : ८॥

सूतकन्तु सुतादीनां मातृपक्षेण सूतकम्।
सम्पूर्ण्णगर्भपतनाच्छुद्धिः स्नानात्क्षणात्मिका॥ १३ : ९॥

अर्व्वाक् स्याच्चूडसंज्ञस्य मृताद्बालान्न सूतकं। (f. 30v)
येषां न सूतकं तेषां स्पर्शः सञ्चयनोर्द्धतः॥ १३ : १०॥

पण्यस्त्रीकारुकादीनां कार्यञ्च श्रुतिचोदितम्।
उल्लङ्घ्य भोजनाचारं भक्ष्याभक्ष्यविधावपि॥ १३ : ११॥

गरुड उवाच—

भक्ष्याभक्ष्यविधौ देव प्रायश्चित्तन्तु तत्र किम्।
उच्छिष्टः सूतके प्राप्ते बलादर्थादिहागते॥ १३ : १२॥

भगवानुवाच—

अष्टमंगलके पुंस्त्वे भुक्त्वा वामशतं जपेत्।
नामप्राशननिष्क्रामे भुक्त्वा वक्त्रशतं जपेत्॥ १३ : १३॥

चूडाव्रते सगोदाने विवाहेषु न दोषभाक्।
चतुर्थिकान्नं भुक्त्वा तु जपेद्गुह्यञ्च पूर्ववत्॥ १३ : १४॥

पाकादिषु क्रतुष्वन्नं भोक्तव्यं पावनं यतः।
द्वादशैकादशाहे तु भुक्त्वा घोरञ्जपेत् त्र्यहं॥ १३ : १५॥

13:11 °कारुका°] *conj.*; °कोरुका° C **13:13** नामप्राशन°] *conj.*; नामप्रासन° C
13:14 चूडा°] *conj.*; चूड° C

भोज्यमन्नं त्रयाणान्तु शूद्राणां न कदाचन।
शौचाचारसमायुक्ताः शूद्रा येऽमद्यपाः शुभाः॥ १३ :१६ ॥ (f. 31r)

रुद्रार्च्चनपरा भक्ता भोज्यास्ते अन्त्यजा न हि।
तेषां मध्ये च कुम्भस्य कर्ता यः स शुभो मतः॥ १३ :१७ ॥

हिंसामद्यविनिर्मुक्तो भक्ष्याचारान्वितो यदा।
भोज्यो वान्योऽन्त्यजः कामात्कष्टमार्ग्गे तथापदि॥ १३ :१८ ॥

भुक्त्वा घोरसहस्रन्तु जपेदर्धमकामतः।
तडागारामसंक्षिप्तो देवतास्थापनेषु च॥ १३ :१९ ॥

भुक्त्वा पञ्चशतान्येव ईशानस्य तथा जपेत्।
द्वावेवाश्रमिणौ भोज्यौ द्वावभोज्यौ स्मृताविह॥ १३ :२० ॥

अत्रापि त्रिशतं जप्त्वा पञ्चमस्य विशुध्यति।
भुक्त्वान्यलिङ्गिनां स्थाने सहस्रन्तत्पतेर्ज्जपेत्॥ १३ :२१ ॥

कामतस्तु जपेदर्द्धन्तदेवाऽकामतो जपेत्।
अकामात्कामतो बुद्ध्वा तज्ज्ञैः सह विचार्य च॥ १३ :२२ ॥

कर्तव्यं शास्त्रसंसिद्धमथवा गुरुभाषितम्।
महापातकयुक्तानां प्रायश्चित्तं भवेद्गुरुः॥ १३ :२३ ॥
सामान्यपातकानान्तु बुद्ध्वातिक्रममादिशेत्॥ १३ :२४ ॥ (f. 31v)

॥ इति किरणाख्ये महातन्त्रे त्रिचत्वारिंशतिमः पटलः॥

गरुड उवाच—

विशेषपातकान्यत्र सामान्यानि स्थितानि च।
प्रायश्चित्तञ्च यत्तेषां कस्य वा कीदृशं वद॥ १४ :१ ॥

भगवानुवाच—

---

1. This corresponds to chapter 43 of the *Kiraṇa* (Caryāpāda 13) mahāpātaka-prāyaścittavidhistrayodaśaḥ paṭalaḥ

13:16 शूद्रा] *em.*; सूद्रा C 13:23 किरणाख्ये] *em.*; किरिणाख्ये C

ब्रह्महत्या सुरापानं स्तेयं गुर्वङ्गनागमः।
विशेषपातकान्यत्र तद्योगात्पञ्चमं भवेत्॥ १४ : २॥

हत्वा कामाद्द्विजं सद्यं गवां गोष्ठे जपेत्तदा।
पीत्वाकामात्सुरां वामं शिवहर्म्ये जपेत्सदा॥ १४ : ३॥

कृत्वा स्तेयमकामाच्च घोरं पितृवने जपेत्।
गुरुस्त्रीगमने वक्त्रमकामात्तु जपेद्वने॥ १४ : ४॥

योगङ्कृत्वा समस्तैस्तु नगाग्रे पञ्चमं जपेत्।
प्रकाशे कामतस्तस्मिन् लक्षमावर्त्य शुध्यति॥ १४ : ५॥

अकामाद्वा रहस्ये च सहस्राच्छुद्धिरिष्यते। (f. 32r)
कामतः सरहस्ये च भवेत्तत्रायुतद्वयं॥ १४ : ६॥

अकामतः प्रकाशे च तत्रापि वायुतद्वयं।
गुरुद्रोहे कृते शुद्धिः कामतस्तु तदा न हि॥ १४ : ७॥

दयावान्देशिकस्तस्य तदा कृच्छ्रपुरःसरः।
पुनर्यागः प्रकर्तव्यः शुद्धिस्तस्यान्यथा न हि॥ १४ : ८॥

पातकत्रयसंयोगः सामान्यो ब्राह्मणादितः।
मद्यपानं यदा शूद्रे दीक्षिते स्वल्पकं भवेत्॥ १४ : ९॥

प्रवृत्तित्वाद्यतस्तस्य दोषस्तत्र न जायते।
नियमोऽघोरजापः स्यात्कर्तव्यश्च शतत्रिकः॥ १४ : १०॥

गुरुस्त्रीगमनं यच्च चतुर्णामपि तत्समं।
गुरुद्रोहे शिवद्रोहे तस्मात्तत्पतनम्भवेत्॥ १४ : ११॥

काष्ठादिपार्थिवं गृह्य तेजोद्रव्यं विना खग।
सद्योजाताच्छताच्छुद्धिरकामात्कीर्तिता तव॥ १४ : १२॥

पञ्चविंशतिका जापः कर्तव्यः कामतः शतं।
घृताद्याज्यं गृहीत्वा तु लवणं शर्करादिकं॥ १४ : १३॥ (f. 32v)

14:2 सुरापानं] *em.*; शुरापानं C   14:9 शूद्रे] *em.*; सूद्रे C   14:13 पञ्चविंशति°] *conj.*; पञ्चविशति° C

अकामात्कामतो वापि जपेद्वामन्तु पूर्ववत्।
रीतिकातारकांस्यादि गृहीत्वा तैजसञ् च यत्॥ १४ :१४ ॥

धेनुं वाघोरतः शुद्धिः कामाकामन्तु पूर्ववत्।
पुष्पगन्धादिकं यच्च वायव्यं स्त्रियमेव वा॥ १४ :१५ ॥

अनड्वाहं गजाश्वादि गृह्य वक्त्रन्तु पूर्ववत्।
क्षितिञ्च लिङ्गं शास्त्रम्वा गृह्येशं पूर्ववज्जपेत्॥ १४ :१६ ॥

अभक्ष्यभक्षणे जाते गुह्यकस्य शतं जपेत्।
अकामात्त्रिशतङ्कामाज्जपेत् मद्यादि वर्ज्जनात्॥ १४ :१७ ॥

शङ्करे सर्व्वपापानाङ्क्रमाद्ब्रह्माणि वा जपेत्।
ज्ञात्वा काममकामित्वमेकम्वा वर्त्तयेद्वरं॥ १४ :१८ ॥

निर्माल्यभक्षणे जाते प्रमादादयुतं जपेत्।
अघोरस्य न चान्यस्य कामाद्यागाद्विशुध्यति॥ १४ :१९ ॥

निर्माल्यलंघने कामात्तद्वत्पञ्चशतं जपेत्।
अजश्च त्रिशतं मोहाज्जपेद्गुह्यशतं पुनः॥ १४ :२०॥ (f. 33r)

निन्दाम्प्रमादतः कृत्वा शिवस्याणोश्च वा पुनः।
जपेदीशं तदा शुद्धिः शतमेकं सुयन्त्रितः॥ १४ :२१॥

दशोर्ध्वं त्रिशतादर्वाग्भवेत्स्नानजपाच्छुचिः।
तदूर्ध्वं पञ्चमं यावच्छतानक्तं विधीयते॥ १४ :२२॥

तदूर्ध्वमुपवासः स्यात्त्रिरात्रमयुताद्भवेत्।
ज्ञात्वा च तद्बलं ज्ञानञ्ज्ञातिम्भक्तिं सहिष्णुतां॥ १४ :२३॥

यत्नाद्विचार्य तद्दद्याद्गुरु वा लघु वा समं।
तदवश्यं प्रकर्तव्यमथवा गुरुभाषितं॥
निकृष्टजातिसंयोगे कल्पनीयं यथोदितम्॥ १४ :२४॥

॥ इति किरणाख्यमहातन्त्रे चतुश्चत्वारिंशतिमः पटलः॥

14:21 शुद्धिः] *em.*; शुद्धि C

गरुड उवाच—

निकृष्टजातिसंयोगेऽकामात्कामे कृते सति।
प्रायश्चित्तं भवेत्किन्तु वद लोकाखिलाश्रय॥ १५ :१॥

भगवानुवाच—

अकामाद्गोघ्नजा यस्मिन्मन्दिरे संस्थिता यदा। (f. 33v)
सर्वभाण्डपरित्यागात्कृच्छ्राच्छुद्धिर्नराच्छुचिः॥ १५ :२॥

कामतो यदि वा भुक्त्वा सकृत्कृच्छ्रातिकृच्छ्रतः।
वामदेवजपाच्छुद्धिः पराकोऽन्तेऽथवा सकृत्॥ १५ :३॥

ज्ञात्वा तु भुक्त्वाथवा तेन तदासौ तन्मयो भवेत्।
रजकी चर्मजा स्पृष्टा यदि वा मन्दिरे स्थिता॥ १५ :४॥

भाण्डत्यागादजाच्छुद्धिस्त्र्यहात्पञ्चसहस्रिका।
ताभ्याम्भुक्त्वा त्वकामाद्वा कृच्छ्रं घोरं जपेत्र्यहं॥ १५ :५॥

कामाद्वा द्विगुणं कर्म सकृद्योगाद्भवेदिह।
अकामाद्बहुसंयोगः सञ्जातस्तद्द्वयोरपि॥ १५ :६॥

तदा चान्द्रायणं कार्यमन्यथा नैव शुद्ध्यति।
बहुदैवसिको योगः संजातः कामतोऽथवा॥ १५ :७॥

तदा चान्द्रायणं कार्यं वारिणा केवलेन तु।
प्राणिहिंसात्मके पापे शतघोरजपाच्छुचिः॥ १५ :८॥ (f. 34r)

कामादकामतो वापि घोरस्य दशरूपकं।
सम्यग्विचार्य तं ज्ञात्वा दद्याच्छुद्धिम्पुनर्गुरुः॥ १५ :९॥

गरुड उवाच—

भगवन्कीदृशः प्रोक्तः कृच्छ्रोऽन्यस्तप्तसंज्ञकः।
अतिकृच्छ्रं पराकञ्च चान्द्रायणविधिश्च यः॥ १५ :१०॥

---

1. This corresponds to chapter 44 of the *Kiraṇa* (Caryāpāda 14), kṛcchrācaraṇavidhiś-caturdaśaḥ paṭalaḥ

15:1 सति] *em.*; शति C **15:7** दैवसिको॰] *em.*; दैवशिको॰ C

भगवानुवाच—

एकभुक्तन्त्र्यहङ्कुर्यात् त्र्यहञ्च यदयाचितम्।
त्र्यहञ्च नक्तभोजित्वं त्र्यहं स्यात्मारुताशनः॥ १५ :११॥

एवं कृच्छ्रस्समाख्यातः प्राजापत्य इति स्मृतः।
त्र्यहमुष्णम्पिबेद्वारि त्र्यहं स्यात्क्षीरभोजनम्॥ १५ :१२॥

त्र्यहमुष्णं घृतं पीत्वा त्र्यहं वै केवलो यदा।
तप्तकृच्छ्रं समाख्यातं ह्यतिकृच्छ्रं श्रुणुष्वथ॥ १५ :१३॥

क्षीरस्य त्रिपलं पानं दिवसानेकविंशति।
अतिकृच्छ्रः समाख्यातः पराकञ्च निबोध मे॥ १५ :१४॥

द्वादशाहं निराहारः पराक इति स स्मृतः। (f. 34v)
मासार्धं ग्रासवृद्धिः स्याच्छुक्ले कृष्णे च ह्रासयेत्॥ १५ :१५॥

चान्द्रायणविधिः प्रोक्तो जलादेव जलात्मकः।
स्नात्वा स्नात्वा जपः कार्यो मन्दिरे वाथवा बहिः॥ १५ :१६॥
समाप्ते तु विधौ कार्यं भोजनं शास्त्रचोदितम्। १५ :१७

॥ इति किरणाख्यमहातन्त्रे पञ्च(च)त्वारिंशतिमः पटलः॥

गरुड उवाच—

परस्योच्छिष्टसंस्पर्शो यदि स्याद्देव तत्र किं।
पात्रशुद्धिरपि प्रोक्ता नोक्ता सापि वद प्रभो॥ १६ :१॥
भगवानुवाच—

स्वजातिदीक्षितस्पृष्टस्तदाचम्य विशुद्ध्यति।
आचम्य दीक्षितस्यापि स्वजातीशशतं जपेत्॥ १६ :२॥

समीपदीक्षिते स्पृष्टे भवेच्छुद्धिस्तु पूर्ववत्।
तस्मिन्नदीक्षितस्पृष्टे जपेत्स्नात्वा शतद्वयं॥ १६ :३॥ (f. 35r)

---

1. This corresponds to chapter 46 of the *Kiraṇa*.

इदमेवान्तरस्पर्शाद्दीक्षितस्येतरस्य तु।
शतन्त्रिकं भवेत्स्पर्शात्सोपवासो जपो भवेत्॥ १६ :४ ॥

तदेवशूद्रसंज्ञस्य स्पर्शनाद्दीक्षितस्य तु।
स्पर्शाददीक्षितस्यापि शतात्पञ्च ह्युपोषितः॥ १६ :५ ॥

इतरेषां पादहीनं प्रायश्चित्तं भवेत्खग।
पुरुषाघोरवामाजा जातीशा ब्राह्मणादितः॥ १६ :६ ॥

त्रिरात्रमन्त्यजस्पर्शात्सहस्राणि दशैव तु।
पञ्चमस्य तु मन्त्रस्य जपेत्तदविचारतः॥ १६ :७ ॥

कृच्छ्राघोरजपः कार्यः पुनश्चाण्डालसङ्गमात्।
अयुतैकं जपेद्धीमान् प्रायश्चित्तविशुद्धये॥ १६ :८ ॥

ज्ञात्वाज्ञात्वा यथास्पर्शम्प्रायश्चित्तन्तु तस्य तत्।
पात्रशुद्धिं श्रुणुष्वेतां स्वशास्त्रविहितां खग॥ १६ :९ ॥

हेमरौप्यादिपात्राणां वारिणा शुद्धिरिष्यते।
शङ्खादीनां भवेच्छुद्धिस्तुषैर्वा मथितेन तु॥ १६ :१० ॥ (f. 35v)

भस्मना कांस्यशुद्धिः स्यात्ताम्रमम्लेन शुद्ध्यति।
उच्छिष्टलिप्तपात्रस्य शुद्धिरेषा मयोदिता॥ १६ :११ ॥

प्रोक्ष्य शुद्ध्यत्यसन्देहादुच्छिष्टस्पृष्टभाजनं।
तुम्ब्वादिवेणुपात्राणां शुद्धिः स्यात्क्षारवारिणा॥ १६ :१२ ॥

शुद्धिश्चोदकभाण्डानाम्पर्यग्निकरणात्मिका।
तृणादिकञ्च यत्किञ्चित्काष्टं वा प्रोक्षितं शुचिः॥ १६ :१३ ॥

उल्लेखाद्भूर्विशुद्ध्येत तथा गोमयमार्जनात्।
विष्ठाद्युपहतम्भाण्डन्त्याज्यं स्याद्वेणुमृण्मयं॥ १६ :१४ ॥

शेषस्य पूर्ववत् शुद्धिः रजसा स्त्रीः विशुद्ध्यति।
त्यजेन्निर्माल्यसंस्पर्शाद्भाण्डं मृद्वेणुसम्भवम्॥ १६ :१५ ॥

16:9 खग] *em.*; खगः C **16:13** यत्किञ्चित्] *em.*; यत्किचित् C **16:14** °मृण्मयम्] *conj.*; °मृत्मयम् C **16:15** शुद्धिः] *em.*; सुद्धि C

शेषस्य पूर्ववच्छुद्धिः वस्त्र शुद्धिर्जलाद्भवेत्।
आचारमाचरेच्छैवं शास्त्रोक्तं गुरुभाषितं॥ १६ : १६ ॥

तदेतस्य प्रकर्तव्यमन्यथा पतनं भवेत्।
गुर्वर्थन्नित्यहानिर्या न दोषाय यतस्ततः॥ १६ : १७ ॥ (f. 36r)

॥ इति किरणाख्ये महातन्त्रे षट्चत्वारिंशतिमः प्रायश्चित्तपटलः समाप्त इति॥

॥ प्रतिष्ठापारमेश्वरे महातन्त्रे प्रायश्चित्तपटलं लिख्यते॥

अकामाद्ब्राह्मणं हत्वा कामतो वा महामुने।
सद्योजातं जपेत्तत्र ततः पापाद्विमुच्यते॥ १७ : १ ॥

सङ्गमे वा गवाङ्गोष्ठे एकाहन्तु व्रतं चरेत्।
सद्योजातं चरेद्ब्रह्मन्ब्रह्महत्यां व्यपोहति॥ १७ : २ ॥

हत्वापि सुबहून्मन्त्री चरेच्छतात्त्रिकं व्रतं।
निरपेक्षो जपाभिज्ञो दहेत्पापमशेषतः॥ १७ : ३ ॥

दिवसान्तज्ञपङ्क्त्याद्भृतशेषम्विशुध्यति।
गुरुपत्नीं स्नुषाम्वापि दुहित्रीम्भगिनीन्तथा॥ १७ : ४ ॥

अगम्यागमनं कृत्वा वामदेवं जपेद्बुधः।
अंगमात्रोदके विश्य आदित्याभिमुखः स्थितः॥ १७ : ५ ॥

ऊर्द्धबाहूर्दिनङ्कृत्स्नं जप्त्वा पापाद्विशुध्यति। (f. 36v)
चाण्डालिनीम्विवर्णाम्वा संमोहात्कामचारिणीं॥ १७ : ६ ॥

भुक्त्वा विष्ठाममेध्यन्तु वामदेवञ्जपेत्ततः।
दिनानि त्रीण्यनुद्विग्नो नाभिमात्रोदके स्थितः॥ १७ : ७ ॥

प्राणायामेन जप्तव्यः कृतात्पापाद्विमुच्यते।
सुवर्णस्तेयगोधान्यं हृत्वा च प्रवरां स्त्रियं॥ १७ : ८ ॥

बलादकारणात्मन्त्री मित्रद्रोहे कृतेऽथवा।

17:3 चरेच्छतात्त्रिकं] *conj.*; चरेच्छत्रात्रिकं C 17:4 दिवसान्तज्ञ°] *em.*; दिवशान्तज्ञ° C

मन्त्रशिवीकृतात्मा तु समृत्काष्ठव्रतं चरेत्॥ १७ : ९ ॥

जानुमात्रोदके विश्य त्रिरात्रोपविशेन्नरः।
वामदेवं जपेत्मन्त्री तस्मात्पापाद्विमुच्यते॥ १७ : १० ॥

गोघ्नो वा स्त्रीघ्नो वापि मातृहा पितृहा तथा।
प्रायश्चित्ती जपेद्घोरं विधिनानेन शुध्यति॥ १७ : ११ ॥

हत्वा च स्वस्त्रियं रागाद्दोषाद्यां पापमाचरेत्।
अघोराष्टसहस्रन्तु जप्त्वा पापाद्विमुच्यते॥ १७ : १२ ॥

अभक्ष्यभक्षणं कृत्वा सुरां पीत्वा द्विजाधमः। (f. 37r)
दिनशेषञ्जपेद्वक्त्रं पातकैर्मुच्यते भृशं॥ १७ : १३ ॥

भिक्षान्त्यक्त्वा यदैकान्नं प्रमादादश्नुयाद्यदि।
सकृदुच्चारणाद्वक्त्रान्तद्दोषात्मुच्यते भृशं॥ १७ : १४ ॥

एकान्नन्नित्यमश्नीयाद्व्यक्ताचारोथ गूढवान्।
अहोरात्रञ्जपेद्वक्त्रमन्नदोषाद्विमुच्यते॥ १७ : १५ ॥

क्षत्रियम्वाथ वैश्यञ्च अकामाद्विनिहत्य च।
ईशानाष्टसहस्रेण शतं हुत्वा विशुध्यति॥ १७ : १६ ॥

शूद्रं हत्वा प्रमादात्तु महिषोष्ट्रखरादि च।
ईशानशतजप्तेन तत्पापं नयते भृशं॥ १७ : १७ ॥

स्वस्रुकञ्च समुत्सृष्टद्विजो मोहात्प्रमादतः।
गायत्र्याष्टशतं जप्त्वा क्षिप्रं पापात्प्रमुच्यते॥ १७ : १८ ॥

व्रतलोपो व्रतभ्रंशः क्रियालोपो भवेद्यदि।
गायत्र्यष्टशतेनैव अच्छिद्रं तादृशं पुनः॥ १७ : १९ ॥

इष्टमन्त्रव्रते युक्तो यदि तद्विषयी भवेत्। (f. 37v)
सद्यस्याष्टसहस्रेण गायत्र्या वा विशुध्यति॥ १७ : २० ॥

तृणगुल्मलतावृक्षं वनं च्छित्वा विशेषतः।

17:17 शूद्रं] *em.*; सूद्रं C 17:18 स्वस्रुकञ्च] *conj.*; श्वम्भूकञ्च C

गायत्र्याष्टशतेनैव क्षणान्निर्मलतां व्रजेत्॥ १७ : २१॥

व्याघ्रं सिंहम्मृगं श्वानं वाजिनं हस्तिनन्तथा।
सूकरादींश्च हत्वा तु जपेदष्टशतं क्रमात्॥ १७ : २२॥

कृमिकीटपतङ्गादियूकामत्कुणदंशकान्।
मक्षिकादींश्च हत्वा तु सकृदेव विशुध्यति॥ १७ : २३॥

शुना दष्टो विशुध्येत गायत्र्यष्टशतेन तु।
मार्जारमूषिकैर्दष्टः सप्तजप्तेन शुध्यति॥ १७ : २४॥

शृगालवृकदष्टो वा शुद्ध्यत्यष्टशतेन तु।
कुम्भीरमकरैर्दष्टः सकृदेव विशुध्यति॥ १७ : २५॥

अन्नादिपुष्पजां हत्वा अनस्थीनि बहून्यपि।
दृष्टादृष्टानि सूक्ष्माणि स्मरणादेव शुध्यति॥ १७ : २६॥

शिवनिन्दापवादञ्च शिवमन्त्रस्य चैव हि।
गायत्र्यष्टसहस्रेण प्रमादाच्छुध्यते भृशं॥ १७ : २७॥ (f. 38r)

राजानं राजपात्रम्वा कुलमुच्छाद्याशेषतः।
प्राणायामशतेनैव सद्येनैकेन शुध्यति॥ १७ : २८॥

शिवस्य शिवमन्त्रस्य शैवाचार्यस्य चैव हि।
निन्दकान्विनिहत्यापि समयान्न विलुप्यते॥ १७ : २९॥

अस्त्रसंरोषणात्सिद्धं लक्षमेकं कदाचन।
शिवन्नमस्य घाते तु यदि ब्रह्मसमो भवेत्॥ १७ : ३०॥

शिवविद्याङ्गसम्पूर्ण आचार्यः परमेश्वरः।
शिववत्पूजनीयोऽसौ कृत्वा निन्दां शतञ्जपेत्॥ १७ : ३१॥

समयी आत्मवानन्यः पुत्रकश्च विशेषतः।
कृत्वा निन्दान्ततस्तेषान्तदर्धेन विशुध्यति॥ १७ : ३२॥

प्रायश्चित्तं गृहस्थानां ये च मन्त्रव्रते स्थिताः।
कुटुंबासक्तचित्तानां यतीनां नास्ति पातकं॥ १७ : ३३॥

17:27 °सहस्रेण] *em.*; °शहस्रेण C

हत्वा तु देशिकं मोहाद्भैक्षभुक् सुसमाहितः। (f. 38v)
एकाशीतिपदं मंत्रं लक्षमावर्त्य शुध्यति॥ १७:३४॥

संहितापारगो मन्त्री यः करोतीह पातकं।
सर्वन्तद्भस्मशात्क्षिप्रं मन्त्रशक्त्या करोति सः॥ १७:३५॥

अप्रबुद्धस्य दातव्यम्प्रायश्चित्तं यथोदितं।
व्रतादेशञ्च पूर्वोक्तं शिवतन्त्रस्य पारगैः॥ १७:३६॥

तुलापुरुषसहस्रस्य चान्द्रायणशतस्य च।
तप्तकृच्छ्रातिकृच्छ्रस्य ब्रह्मकूर्चशतस्य च॥ १७:३७॥

सर्वतीर्थाभिषेकस्य बहुक्रतुफलस्य च।
भस्मगायत्रिजप्तस्य कलानार्घन्तिषोडशीं॥ १७:३८॥

रुद्रकोटिसहस्रस्य भवेज्जप्तस्य यत्फलं।
तस्माद्गायत्रिमन्त्रेण शतजप्तेन तत्समं॥ १७:३९॥

ओं सद्योजाताय विद्महे वामदेवाय धीमहे तन्नोऽघोरः प्रचोदयात्॥
इति भस्मगायत्री॥
ओं तन्महेशाय विद्महे वाग्विशुद्धाय धीमहे तन्नः शिवः प्रचोदयात्॥
शिवगायत्री॥ (f. 39r)

मण्यस्मतेजसञ्चाद्भिस्ताम्रमम्लेन भस्मना।
कांस्यं क्षारेण वस्त्रञ्च चर्म काषायवारिणा॥ १७:४०॥

आलावुकं वैदलं च वारिणा वल्कलं तथा।
मृण्मयस्य पुनःपाकादुत्क्षणाद्दारवस्य तु॥ १७:४१॥

तैजसं च दहेत्पात्रं प्रोक्ष्य शुध्यति पूर्ववत्।
प्रोक्षिते तृणकाष्ठे च क्षितिर्गोमयवारिणा॥ १७:४२॥

अविशस्तादिभिः स्पृष्टः स्नात्वा विप्रो विशुध्यति।
पादौ प्रक्षाल्य चाचम्य शुद्धिर्भवति नान्यथा॥ १७:४३॥

17:40 काषायवारिणा] *conj.*; काषायवायवारिणा C (unmetrical) **17:41** पुनःपाकादुत्क्षणा°] *conj.*; पुनपाकाद्दूत्क्षणा° C

उच्छिष्टलेपसंपर्कात्पूर्वोक्तविधिमाचरेत्।
विण्मूत्रलेपदुष्टञ्च त्यजेत्मृण्मयभाजनम्॥ १७ : ४४ ॥

सत्यपूता स्मृता वाचा सद्भिराचरिता क्रिया।
मनः पूतञ्च सर्वत्र पूतमित्यभिधीयते॥ १७ : ४५ ॥

इति द्रव्यशुद्धिः॥

प्रायश्चित्तं प्रवक्ष्यामि पञ्चब्रह्म क्रमेण तु। (f. 39v)
सर्वपापविशुद्ध्यर्थं स्मरणादेव मोचनं॥ १७ : ४६ ॥

सद्योजातं जपेद्गोष्ठे अरण्ये पर्वतेऽपि वा।
सरितां सङ्गमे चैव श्मशानायतनेऽपि वा॥ १७ : ४७ ॥

पुण्यतीर्थे पयोभक्षः सद्योजातं सुयन्त्रितः।
शतानि दश जप्त्वा तु ब्रह्मघाती शिवाग्रतः॥ १७ : ४८ ॥

निरशनः सप्ताहञ्च स्थित्वा तु जपसंयुतः।
त्रिस्नायी पञ्चगव्याशी चीरवल्कलधारकः॥ १७ : ४९ ॥

अनेन विधिना ब्रह्मन् ब्रह्महत्यां विशोधयेत्।
गोघ्नश्च त्र्युषितो भूत्वा सद्यं पञ्चशतं जपेत्॥ १७ : ५० ॥

उपपातकिनः सर्वे एष एव जपः स्मृतः।
कार्यम्त्रिरुषितं स्नानं पुण्यस्थानसमाश्रितः॥ १७ : ५१ ॥

गोवधात् मुच्यते क्षिप्रमत्र नास्ति विचारणा।
सर्पदष्टोपवासेन सकृदेकेन शुध्यति॥ १७ : ५२ ॥ (f. 40r)

सुरां पीत्वा अकामेन भस्मस्नायी त्र्यहोषितः।
सद्योजातसहस्रन्तु जप्त्वा शुध्यति किल्बिषात्॥ १७ : ५३ ॥

अभक्ष्यभक्षणेप्येवङ्कृत्वा शुध्यति किल्बिषात्।
असत्प्रतिग्रहं गृह्य सद्योद्वादशभिः पुनः॥ १७ : ५४ ॥

मुच्यते किल्बिषात्क्षिप्रं स्तेयी यश्चान्यकुत्सितः।

17:44 मृण्मय°] *em.*; मृत्मय° C 17:48 जप्त्वा] *conj.*; जत्का C 17:49 °वल्कल°] *em.*; °वल्क° C (unmetrical)

चाण्डालस्पर्शसंभाष्ये प्राणायामशतं जपेत्॥ १७:५५॥

सद्योजातेन मन्त्रेण नात्र कार्या विचारणा।
गुरोर्वाक्यं लंघयित्वा पुत्रकाचार्य एव वा॥ १७:५६॥

सद्यः पञ्चशतं जप्त्वा मुच्यते गुरुलंघनात्।
दिवा च यदि वा रात्रौ दुःस्वप्नं यदि पश्यति॥ १७:५७॥

स्नात्वा जपेत्ततः सद्यन्तस्मान्मुच्येत किल्बिषात्।
त्रिसन्ध्यान्तु जपेद्यस्तु सद्योजातं शिवाग्रतः॥ १७:५८॥

सर्वभूतवधं कृत्वा न स पापैस्तु लिप्यते। (f. 40v)
पूर्वापरान्तयोः सन्ध्यां सद्योजातशतञ्जपेत्॥ १७:५९॥

अहोरात्रकृतं पापं तत्क्षणादेव नश्यति।
प्रायश्चित्तविधानन्तु सद्योजातेन कीर्तितः॥ १७:६०॥

वामदेवस्य वक्ष्यामि क्षत्रहत्याविशुद्धये।
ब्रह्मक्षत्रवधे जप्त्वा शतान्यष्टौ शिवाग्रतः॥ १७:६१॥

पञ्चगव्याशनं कृत्वा तस्मात्पापात्प्रमुच्यते।
क्षुधार्त्तो वाप्यशक्तो वा अभक्ष्यं यदि भक्षयेत्॥ १७:६२॥

जपेद्वामशतान्पञ्च तस्मात्मुच्यति किल्बिषात्।
अगम्यागमनङ्कृत्वा वामदेवशतञ्जपेत्॥ १७:६३॥

ब्राह्मणीमितरां वापि योभिगच्छेत दीक्षितः।
ब्रह्मणोष्टशतञ्जप्त्वा तस्मात्पापात्प्रमुच्यते॥ १७:६४॥

क्षत्रियो द्विशतेनैव वैश्यस्तु त्रिशतेन वै।
शूद्रो जप्त्वा तु चत्वारि वामदेवं शिवाग्रतः॥ १७:६५॥

एकरात्रोषितो भूत्वा तस्मात्पापात्प्रमुच्यते।
कर्मणा मनसा वाचा अनृतं योऽनुवर्तते॥ १७:६६॥

वामदेवशतं जप्त्वा तस्मात्मुच्यति किल्बिषात्।
कामतो रेतसोत्सर्गे जपेद्वामशतद्वयं॥ १७:६७॥

17:62 °शक्तो] *em.*; °सक्तो C

रेतो मूत्रपुरीषं वा प्रमादाद्यदि भक्षयेत्। (f. 41r)
वामदेवशतञ्जप्त्वा तस्मात्पापात्प्रमुच्यते॥ १७ : ६८॥

चातुवर्णात्तु या भिक्षा आदृता शुध्यते यथा।
सप्ताभिमन्त्रिताङ्कृत्वा प्रोक्षयित्वा निवेदयेत्॥ १७ : ६९॥

शिवाय गुरवे चैव हविष्यन्तद्विनिर्दिशेत्।
चतुष्पथे श्मशाने वा स्वप्तुकामोऽन्यतोऽपि वा॥ १७ : ७०॥

दिशासु प्रकिरेद्भस्म न केनाप्याभिभूयते।
गुह्यादिपापसंयुक्तो वामदेवेन शुध्यति॥ १७ : ७१॥

अघोरेण प्रवक्ष्यामि प्रायश्चित्तमतः परम्।
निर्माल्यं भक्षयेद्यस्तु दीक्षितः शिवशासने॥ १७ : ७२॥

अघोराष्टशतं जप्त्वा हुत्वाग्निन्तु विशुध्यति।
कर्मणा मनसा वाचा कृत्वा चैव तु पातकं॥ १७ : ७३॥

सप्तवारं जपेद्घोरं तस्मात्पापात्प्रमुच्यते।
अनस्थिप्राणिसंघातं हत्वा घोरायुतञ्जपेत्॥ १७ : ७४॥

पक्षिणस्तु बहून्हत्वा तमेव त्रिगुणञ्जपेत्। (f. 41v)
स्थावराणां लतानाञ्च च्छित्वा कृत्वा प्रयोजनं॥ १७ : ७५॥

शतमेकं जपेद्घोरन्तस्मात्मुच्येत किल्बिषात्।
स्ववृत्तिं यः परित्यज्य अन्यथा योऽनुवर्तते॥ १७ : ७६॥

दीक्षितः कुरुते पापन्तस्य शुद्धिन्निबोध मे।
कादाचित्स्यात्स्वकर्मेण पतितः पुनरागतः॥ १७ : ७७॥

अघोरं सततञ्जप्त्वा मासमेकं शिवाग्रतः।
हुत्वायुतं शिवाग्नौ तु तस्मात्पापात्प्रमुच्यते॥ १७ : ७८॥

शिवशास्त्राणि यो निन्देद्दीक्षितः शिवशासने।
प्राणायामैर्ज्जपेद्घोरं सकृज्जप्त्वा विशुध्यति॥ १७ : ७९॥

उच्छिष्टम्भक्षयेद्यस्तु स्पृशेद्वा यस्य कस्यचित्।

17:78 सतत°] *em.*; शतत° C

अघोराष्टशतं जप्त्वा तस्मात्मुच्येत किल्बिषात्॥ १७ : ८०॥

अघोरं जपते यस्तु कृष्णाष्टम्यां सकृन्निशि।
मुच्यते सर्वपापेभ्यो निर्मलो निरुजो भवेत्॥ १७ : ८१॥

यस्तु चतुष्पथे लङ्घ्ये त्रिपथं वापि दीक्षितः। (f. 42r)
दशधा वर्त्तयेद्घोरं तस्मात्पापात्प्रमुच्यते॥ १७ : ८२॥

एकतश्च त्रयो वेदा गायत्री वापि चैकतः।
गायत्र्या लभते स्वर्गमघोरेण शिवालयं॥ १७ : ८३॥

प्रायश्चित्तमघोरेण मया ब्रह्म प्रचोदितम्।
अधुना सम्प्रवक्ष्यामि प्रायश्चित्तन्नरेण तु॥ १७ : ८४॥

आचार्यो द्रव्यलोभेन दीक्षयेद्ब्राह्मणम्भुवि।
शुचिः स्नात्वा जपेद्वक्त्रं शतमष्टोत्तरम्बुधः॥ १७ : ८५॥

अग्निकार्यन्ततः कृत्वा तस्मात्पापात्प्रमुच्यते।
क्षत्रियस्य शतेनैव वैश्यस्यार्द्धशतेन च॥ १७ : ८६॥

शूद्रे विंशति जप्त्वा तु स्त्रियश्चापि तथैव च।
सप्तवारान्जपेद्वक्त्रन्दीक्षितो मांसभक्षणे॥ १७ : ८७॥

अभक्ष्यभक्षणे त्रिंशदवाच्यवचने तथा।
गुरुनिन्दापवादे तु जपेद्वक्त्रञ्जले शतं॥ १७ : ८८॥

ग्रन्थापहरणे वक्त्रञ्जपेदज्ञानतः शतं। (f. 42v)
अन्नं रजस्वलास्पृष्टं यदि भक्ष्येत्प्रमादतः॥ १७ : ८९॥

सप्तवाराञ्जपेद्वक्त्रन्तस्मान्मुच्येत किल्बिषात्।
एकान्नं यस्तु वै भुङ्क्ते भैक्ष्यन्त्यक्त्वा प्रमादतः॥ १७ : ९०॥

सप्तवाराञ्जपेद्वक्त्रन्तस्मान्मुच्येत किल्बिषात्।
रुद्रकोटिन्तु यो विप्रो जपेद्रुद्रस्य सन्निधौ॥ १७ : ९१॥

सकृत्तत्पुरुषञ्जप्त्वा कलान्नार्घन्ति षोडशीम्।

17:82 त्रिपथं] *conj.*; त्रिः पथं C **17:87** दीक्षितो] *em.*; दीक्षितोदीक्षितो C (unmetrical) **17:89** रजस्वला°] *em.*; रस्वला° C (unmetrical)

कृत्स्नन्दिनञ्जपेत्मन्त्री पापन्तस्य न विद्यते॥ १७ : ९२॥

ईशानेनाथ वक्ष्यामि प्रायश्चित्तविधिक्रमम्।
अथ कश्चिद्विषेद्विप्रङ्क्तोपाविष्टः प्रमादतः॥ १७ : ९३॥

सकृज्जप्त्वा स ईशानं ब्रह्मद्वेषी शुचिर्भवेत्।
यो निन्देत शिवम्मोहात्तच्छास्त्रं योगिनन्तथा॥ १७ : ९४॥

ईशानाष्टशतञ्जप्त्वा तस्मात्पापात्प्रमुच्यते।
देवयोन्यष्टके द्वेष्टा अनृतं यस्तु भाषते॥ १७ : ९५॥

ईशानं पञ्चविंशत्या जपमानो विशुध्यति। (f. 43r)
यस्तु प्रव्रजिताङ्गच्छेद्ब्राह्मणीम्वा कुलस्त्रियं॥ १७ : ९६॥

ईशानाष्टशतञ्जप्त्वा तस्मात्मुच्येत किल्बिषात्।
अकामात् मृतकान्नं वा अभोज्यम्भक्षयेद्यदि॥ १७ : ९७॥

ईशानजपविंशत्या पूतो भवति तत्क्षणात्।
केशकीटोपविद्धान्नन्दूषितं वापि केनचित्॥ १७ : ९८॥

सकृज्जप्त्वा तु ईशानन्तस्मात्पापात्प्रमुच्यते।
अन्यैर्वा पातकैर्युक्तो महापातकिनापि वा॥ १७ : ९९॥

ईशानं जपमानस्तु शुचिः स्नात्वा शिवाग्रतः।
मुच्यते सर्वपापेभ्यो राहुना चन्द्रमा यथा॥ १७ : १००॥

एकान्नमथ भैक्षम्वा यस्तु भुङ्क्ते द्विजोत्तमः।
यावन्त्यश्नाति पिण्डानि तावद्दोषैर्न लिप्यते॥ १७ : १०१॥

अहोरात्रोषितो भूत्वा मुच्यते त्वन्नपातकैः।
उपपातकयुक्तोऽपि यदि शुद्ध्यर्थमाचरेत्॥ १७ : १०२॥

पीत्वा वै पञ्चगव्यञ्च तस्मात्पापात्प्रमुच्यते। (f. 43v)
ग्रहणे चन्द्रसूर्याभ्यां विषुवे चैव नित्यशः॥ १७ : १०३॥

ईशानञ्जपते यस्तु तस्मान्मुच्येत किल्बिषात्।

17:99 महापातकिनापि] *conj.*; महापाकिनापि C (unmetrical) 17:101 भुङ्क्ते] *em.*; भुक्ते C

गोघ्नश्च ब्रह्मघाती च सुरापो गुरुतल्पगः॥ १७ :१०४॥

एकैकस्य समाख्यातं मन्त्राणामनुपूर्वशः।
रौप्यन्ताम्रञ्च कांस्यञ्च क्षीरञ्च लवणादयः॥ १७ :१०५॥

ईशानं पञ्चविंशत्या जप्त्वा मुच्येत किल्बिषात्।
कर्मणा मनसा वाचा पापङ्कृत्वा तु दीक्षितः॥ १७ :१०६॥

सकृज्जप्त्वा तु ईशानं मुच्यते पापसङ्ग्रहात्।
लसुनं यस्तु भक्ष्येत पलाण्डुं वापि दीक्षितः॥ १७ :१०७॥

गृञ्जनादीनि भक्ष्याणि भौमानि कवकानि च।
सकृज्जप्त्वा तु ईशानं तस्मात्मुच्येत पातकात्॥ १७ :१०८॥

पापं संशोध्य तत्सर्वमीप्सितं फलमाप्नुयात्।
देवैस्तु यानि गुह्यानि यान्युक्तानि मनीषिभिः॥ १७ :१०९॥

वेदेषु यानि चोक्तानि धर्मशास्त्रेष्वनेकशः। (f. 44r)
ब्रह्मभिस्तानि सर्वाणि ह्रियन्ते किल्बिषाणि तु॥ १७ :११०॥

एतानि योऽनुवर्तेत समर्थः सर्वकर्मसु।
पञ्चब्रह्म जपेद्यस्तु दीक्षितः शिवशासने॥ १७ :१११॥

न तस्य तिष्ठते पापन्तमः सूर्योदये यथा।
हिंसामद्यविनिर्मुक्तो भक्ष्याचारान्वितो यथा॥ १७ :११२॥

कुलालस्तु तदा भोज्यो नैवान्यो अन्त्यजा इह।
भुक्तान्नमन्त्यजातेस्तु कष्टमार्गे तथापदि॥ १७ :११३॥

भुक्त्वा घोरसहस्रन्तु जपेदर्धमकामतः।
रजकी चर्मजाकृष्टा यदि वा मन्दिरे स्थिता॥ १७ :११४॥

भाण्डत्यागादजाच्छुद्धिस्त्र्यहाच्चैव सहस्रिका।
ताभ्यां भुक्त्वा त्वकामाद्वा कृच्छ्राद्घोरजपात् त्र्यहं॥ १७ :११५॥

कामात्तद्द्विगुणं कार्यं सकृद्योगाद्विधर्मतः।
ओं नमो निर्माल्यमथनाय नमः।
पूर्वं दत्वाष्टपुष्पन्तु निर्माल्यपरिशोधनं॥ १७ :११६॥ (f. 44v)

चण्डेश्वरेण कर्तव्यञ्चण्डब्रह्मभिरेव तु।
चण्डब्रह्मभिरापूर्य वर्धनीं पात्रमेव च॥ १७:११७॥

मुद्राभिः पूर्वमुक्ताभिः रुद्राभिश्च यथाक्रमम्।
सद्योजातात्समारभ्य चण्डब्रह्माणि विन्यसेत्॥ १७:११८॥

सद्योजातं पश्चिमायाम्वामदेवमुदग्दिशि।
दक्षिणायामघोरन्तु प्राच्याम्वक्त्रन्निवेशयेत्॥ १७:११९॥

लिङ्गं मूर्धनि वेशानङ्गन्धपुष्पाद्यनुक्रमात्।
ततश्चण्डेश्वरन्न्यस्य पूजयित्वार्घयेत्क्रमात्॥ १७:१२०॥

निर्माल्यापनयनङ्कार्यन्तच्च चण्डेश्वरेण तु।
ओं हुं शुद्धेन्दुधौताय नमः॥
शुद्धेन्दोश्च शरीरे स्वे न्यासं कुर्वीत देशिकः॥ १७:१२१॥

निर्माल्यविप्रुषानङ्गं पतन्तः शुद्धिकारणात्।
ओं हुं नेत्रचण्डाय हुं फट्॥
नेत्रचण्डश्च विन्यस्य चक्षुषी स्वे विचक्षणः॥ १७:१२२॥ (f. 45r)

अष्टपुष्पप्रदानेन न निर्माल्यस्य च गाहने।
अकामतोऽथवा कामात् दोषस्तत्र न विद्यते॥ १७:१२३॥

चण्डेशब्रह्मभिस्तोयम्वर्धन्या यत्प्रकल्पितं।
वर्द्धनी चार्घपात्रन्तु लिङ्ग एव समाचरेत्॥ १७:१२४॥

विसर्जितस्य देवस्य गन्धपुष्पनिवेदनम्।
निर्माल्यं तु विजानीयात्त्यक्तवस्त्रविभूषणं॥ १७:१२५॥

आवाहनविसर्गान्तम्प्रत्यहङ्कर्मकर्म्मिणां।
निर्माल्यन्तद्विजानीयाद्यदा देवो विसर्ज्जितः॥ १७:१२६॥

निर्माल्यं सततन्नेष्टं लिङ्गं मूर्धनि संस्थितं।
स्थापितस्य स्वयम्भोर्वा नैव तात्कालिकस्य तु॥ १७:१२७॥

देवं विसर्ज्जयेन्नैव पूजितं लिङ्गमूर्द्धनि।

17:118 °मुक्ताभिः] *conj.*; °मुखाभि C

तावद्यावन्न पूजायाः कालोऽन्यः समुपस्थितः॥ १७ :१२८॥

लिङ्गे वा पिण्डिकायाम्वा यावत्तिष्ठेच्छिवार्चनम्। (f. 45v)
निर्माल्यन्नैव जानीयान्निर्माल्यं पिण्डिकाच्युतं॥ १७ :१२९॥

न लङ्घयेच्च निर्माल्यं स्पृष्ट्वा प्रक्षालयेत्करौ।
यत्र यच्च समुद्दिष्टन्तच्छौचन्तत्र सिद्धिदं॥ १७ :१३०॥

प्रत्यहं विहितं कर्म कुण्डस्योल्लेखनादिकम्।
कुण्डे तु जनयेदग्निन्नित्यनैमित्तकर्मणि॥ १७ :१३१॥

चण्डभस्म भवेत्पश्चाद्यदा देवो विसर्ज्जितः।
कुर्याज्जागरणञ्चास्य यावद्वै गुरुमण्डलं॥ १७ :१३२॥

जनितः संस्कृतो वह्निरतोर्द्ध्वञ्च विसर्ज्जनं।
अतः परं प्रवक्ष्यामि प्रायश्चित्तविधिक्रमं॥ १७ :१३३॥

यं कृत्वाथ चरित्वा तु महापापक्षयो भवेत्।
देवचण्डगुरोर्द्रव्यं कामतो भक्षितं यदा॥ १७ :१३४॥

त्रिलक्षन्तु जपेद्घोरं लक्षमङ्गो जपेत्तथा।
सप्तपञ्चशतान्वह्नौ हुत्वा चैव विशुध्यति॥ १७ :१३५॥

तदर्धेन तु संयोगी अर्धार्धेन तु सङ्करी।
अयुतं प्रतिसङ्करे जप्त्वोपोष्य निशाद्वयं॥ १७ :१३६॥ (f. 46r)

तेषामपि हि येप्यन्ये कलुषिताश्च चेतसि।
शुद्धिस्तेषामघोरेण भवेज्जपसहस्रिका॥ १७ :१३७॥

व्यापादितो यदा लिङ्गी शैवो वान्याश्रमी तथा।
प्रायश्चित्तञ्चरेन्मंत्री गुरूक्तं शिवभाषितं॥ १७ :१३८॥

समस्तं बहुभिर्दत्तमाचार्यैर्गुरुणा विना।
कर्तव्यं शास्त्रसंसिद्धं महापातकशुद्धये॥ १७ :१३९॥

उपपातकसामान्यम्बुध्वातिक्रममादिशेत्।

17:136 °सङ्करे] *em.*; °शङ्करे C

कर्तव्यमात्मनान्यैर्व्वा देशिकैर्न्नेतरैर्ज्जनैः॥ १७ :१४०॥

दशलक्षं जपेत्पूर्व्वं द्विलक्षङ्गड्डुकान्ददेत्।
प्रातःस्नानं शिवे पूजा यावज्जाप्यं समाप्यते॥ १७ :१४१॥

समाप्ते त्रिदिनं नक्तन्निराहारस्तथा त्रयं।
अयाचितत्रयं कृत्वा शुद्धिस्तस्य प्रकीर्तिता॥ १७ :१४२॥

अकामात्पादहीनन्तु विहीनं गड्डुकैश्चरेत्। (f. 46v)
चरेत्पादं सकामोऽपि तत्संयोगी विशुद्ध्यति॥ १७ :१४३॥

पादार्धेन त्वकामस्य पादात्पादं हि सङ्करे।
तृतीये वा चतुर्थे वा पादहीनञ्चरेत्क्रमात्॥ १७ :१४४॥

पादोनम्भगवन्तस्य ततः पादं द्विजे हते।
तत्तुल्यन्तु हते बौद्धे पादोनं क्षपणे हते॥ १७ :१४५॥

वर्ण्णशुद्धिः सकामानामकामेऽर्द्धं विधीयते।
एवं जपः प्रकर्त्तव्यो गड्डुकानां क्रमस्तथा॥ १७ :१४६॥

व्रतागमेषु सर्व्वेषु महापातकशुद्धये।
समयिनञ्च गाङ्कन्यां हत्वा लक्षं जपेन्नरः॥ १७ :१४७॥

उपोष्य रजनीः पञ्च गड्डुकानां शतत्रयम्।
दत्वा शुद्धिमवाप्नोति पादोनं वाप्यकामतः॥ १७ :१४८॥

यो निन्देत गुरुं शास्त्रमयुतस्य जपाच्छुचिः।
सहस्रं यतिकन्यानाङ्गवाञ्च गुरुमातरं॥ १७ :१४९॥

निन्दाशुद्धिरघोरेण जपेन तु भवेन्मुने।
उपेक्षितं गुरोर्द्रव्यन्देवचण्डगणस्य च॥ १७ :१५०॥ (f. 47r)

न्यासं कृत्वा तु वा तस्य कामतस्तस्करादिभिः।
पञ्चविंशसहस्राणि अघोरेण जपेच्छुचिः॥ १७ :१५१॥

व्रतिने च हते क्रोधाद्यदि मृत्युर्न्न जायते।

17:140 °त्मना°] *em.*; °न्मना° C   17:144 सङ्करे] *em.*; शङ्करे C

रक्तस्य दर्शनं दृष्ट्वा लक्षत्रयञ्जपेद्बुधः॥ १७:१५२॥

रक्तं न दृश्यते वाथ तदा लक्षेण शुद्ध्यति।
किन्तु दद्यात्सहस्रैकङ्गड्डुकानां शिवस्य तु॥ १७:१५३॥

अकामात्कामतो प्येवं शुद्धिर्वै नान्यथा भवेत्।
गुरुं लिङ्गन्तथा शास्त्रं प्रतिमाम्वाप्यकामतः॥ १७:१५४॥

पादेन यदि संस्पृष्टा अयुतं च जपेद्द्वयम्।
कामतः षड्गुणङ्कार्यङ्गड्डुकानां शतत्रयं॥ १७:१५५॥

तदा निर्दोषताम्मन्त्री नान्यथा शुद्धिमर्हति।
गुरुशय्यासने याने पादुकोपानहौ तथा॥ १७:१५६॥

अकामाद्रोहणङ्कृत्वा सहस्रावर्त्तने शुचिः।
ज्ञात्वा यदारुहेत्प्राज्ञस्तदा वै षड्गुणं चरेत्॥ १७:१५७॥ (f. 47v)

अघोरेण चरेत् मन्त्री पापशुद्धिस्तदा भवेत्।
आज्ञालोपं गुरोः कृत्वा शिवे चण्डश्वरेपि वा॥ १७:१५८॥

लक्षम्वै जपतः शुद्धिर्गड्डुकानां शताष्टभिः।
अकामादयुतं जाप्यं गड्डुकानां शतं भवेत्॥ १७:१५९॥

आदेशं गुरु विलोप्य शतसाहस्रिकं जपेत्।
प्रायश्चित्ते कृते शुद्धिरकामात्सहस्रञ्जपेत्॥ १७:१६०॥

नित्यक्रियाविलोपे तु जपहोमार्च्चनादिके।
जपेत्पञ्चशतं घोरं कामतः शुद्धिरिष्यते॥ १७:१६१॥

भूपिण्डमेकसन्तानं धारा धूपश्च मक्षिका।
लिङ्गार्च्चने न दुष्यन्ति विप्रुषश्चाप्यकामतः॥ १७:१६२॥

गुरुपुस्तकवह्नीनां यक्षनागेन्द्रयोगिनां।
गणमात्र्यम्बिकादीनां न निर्माल्यं शिवे यथा॥ १७:१६३॥

गुरोर्व्याख्ये शिवाख्ये च प्रदक्षिणविसर्ज्जिते।
चललिङ्गे चत्वरे च चित्रे रत्ने च हेमजे॥ १७:१६४॥ (f. 48r)

न निर्माल्यन्दशस्थानेष्वन्यथा तु निरोधकृत्।
देवस्वं देवद्रव्यञ्च नैवेद्यञ्च निवेदनं॥ १७ : १६५ ॥

चण्डद्रव्यञ्च निर्माल्यं षड्विधं परिकीर्तितं।
देशविषयग्रामादि दासीधान्यचतुष्पदं॥ १७ : १६६ ॥

देवस्वन्तद्विजानीयाद्देवद्रव्यमतः शृणु।
वस्त्रालङ्कारधातूनि मणिरत्नादि यानि च॥ १७ : १६७ ॥

देवद्रव्यं समुद्दिष्टं नैवेद्यं साम्प्रतं शृणु।
भक्ष्यभोज्यान्नपानादि देवार्थे यत्प्रकल्पितं॥ १७ : १६८ ॥

नैवेद्यं तद्विजानीयान्निवेदम्पिण्डिकोपरि।
अपरेऽहनि संहृत्य पिण्डिकाकोणसङ्गतं॥ १७ : १६९ ॥

भक्ष्यादिभक्ष्यपानादि देवाय यत्प्रकल्पितं।
चण्डद्रव्यन्तु तं ज्ञेयन्निर्माल्यं यत्करोज्झितं॥ १७ : १७० ॥

न तज्जिघ्रेन्नलङ्घेत न दद्यान्न च विक्रयेत्।
दत्वा क्रव्यादतां याति भुक्त्वा मातङ्गताम्व्रजेत्॥ १७ : १७१ ॥

लंघनात्पतते सिद्धिं जिघ्रते च वृको भवेत्। (f. 48v)
स्पर्शनात्तु नरः स्त्रीत्वञ्जायते नात्र संशयः॥ १७ : १७२ ॥

अन्यथादहने चैव चाण्डालो जायते नरः।
विक्रीणाति यदा पापी लुब्धकः शबरो भवेत्॥ १७ : १७३ ॥

अष्टधा यो न जानाति निर्माल्यस्य विधिक्रमं।
देशिकः साधकः पुत्रः समयी तु विरुध्यते॥ १७ : १७४ ॥

॥ इति प्रतिष्ठापारमेश्वरे महातन्त्रे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तं॥

॥ देवीमते प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

विशेषं सम्प्रवक्ष्यामि शृणुष्वेकाग्रमानसा।

17:166 दासी°] *em.*; दाशी° C   17:168 भक्ष्य°] *em.*; भक्ष° C   17:170 °दिभक्ष्य°] *em.*; °दिभक्ष° C   17:173 शबरो] *em.*; सबरो C   18:1 °वक्ष्यामि] *em.*; °वक्षामि C

अष्टम्याञ्च चतुर्दश्याम्पक्षयोरुभयोरपि॥ १८ : १॥

पूजाध्यानं जपो होमो द्विगुणं समुपाचरेत्।
पूर्ण्णमास्यां तु संक्रान्तौ ग्रहणे चन्द्रसूर्य्ययोः॥ १८ : २॥

पर्व्वोत्सवेषु सर्व्वेषु पूजाद्यञ्चाधिकं भवेत्।
निर्घातसन्निपाते च पूर्व्वोक्तं विधिमाचरेत्॥ १८ : ३॥ (f. 49r)

प्रदद्याद्गड्डुकाद्यञ्च जपाद्यञ्च विशेषतः।
स्वप्ने शुभाशुभे दृष्टे पूजाहोमजपादिकं॥ १८ : ४॥

प्रत्यक्षावेशने देव्याः क्षेत्रपालप्रदर्शने।
उल्कापाते मृते वीरे जपपूजाधिकं भवेत्॥ १८ : ५॥

यागश्चैव प्रकर्त्तव्यो लिङ्गस्यैव च पूरणं।
पुष्पैर्व्वा सुमनोज्ञैश्च पद्मैर्न्नीलोत्पलादिकैः॥ १८ : ६॥

फलैर्व्वा विविधैर्दिव्यैर्देवि भक्तैः समुज्ज्वलैः।
लिङ्गपूरणकं कृत्वा पश्चाद्वीरैश्च भोजनं॥ १८ : ७॥

अन्यथा न भवेत् मोक्षः सिद्धिश्चैव सुदूरतः।
अभावे वा कृते वाथ आपदाद्यैः क्रियार्थिभिः॥ १८ : ८॥

द्विगुणस्तु जपः कार्यः संध्यालोपे तु देशिकः।
प्रमादात्कथितं रुद्रे कामतस्तु चतुर्गुणः॥ १८ : ९॥

प्रमादाह्निकविच्छेदे कर्त्तव्यञ्च चतुर्गुणं।
प्रमादाद्धोमविच्छेदे हुत्वा तु द्विशतं जपेत्॥ १८ : १०॥ (f. 49v)

कामाच्चतुर्गुणं हुत्वा जपञ्चैव चतुर्गुणं।
प्रमादाज्जपभङ्गे तु तत्पूर्व्वन्तत्समञ्जपेत्॥ १८ : ११॥

प्रमादाद्ध्यानविच्छेदे द्विगुणं ध्यानमाश्रयेत्।
प्रमादाच्चलिते लिङ्गे स्थिरे वा चलसञ्ज्ञके॥ १८ : १२॥

पीठे वा पिण्डिकायाम्वा विद्यालक्षं जपेद्बुधः।
चललिङ्गेऽग्निदग्धे च तस्करेण हृतेऽथवा॥ १८ : १३॥

प्रायश्चित्तं स्मृतं लक्षं तत्र विद्याजपः प्रिये।
हस्तात्तु पतिते लिङ्गे जले वहति वा स्थिरे॥ १८:१४॥

तत्रापि लक्षमावर्त्य पुनःसंस्कारमर्हति।
जपतस्त्वक्षसूत्रस्य पतनादयुतं जपेत्॥ १८:१५॥

निद्राभिभूतस्तु यदा निपतेत्साधको भुवि।
तदार्द्धलक्षं जप्तव्यन्न पतेदयुतं जपेत्॥ १८:१६॥

देवं गुरुं तथा शास्त्रं प्रतिमाम्वाप्यकामतः।
पादेन यदि संपृष्टा अयुतञ्च जपेद्द्वयं॥ १८:१७॥ (f.50r)

कामतः षड्गुणं कार्यं गड्डुकानां शतत्रयं।
विसर्ज्जितस्य देवस्य गन्धपुष्पनिवेदनं॥ १८:१८॥

निर्म्माल्यन्तु विजानीयाद् वर्ज्ज्यं वस्त्रविभूषणं।
आवाहनविसर्ग्गान्तं प्रत्यहं कर्मकर्म्मिणां॥ १८:१९॥

निर्म्माल्यन्तद्विजानीयाद्यदा देवो विसर्ज्जितः।
निर्म्माल्यं सततं नेष्टं लिङ्गमूर्द्धनि संस्थितं॥ १८:२०॥

स्थापितस्य स्वयम्भोर्वा नैव तत्कालिकस्य तु।
देवं विसर्ज्जयेन्नैव पूजितं लिङ्गमूर्द्धनि॥ १८:२१॥

तावद्यावन्न पूजायाः कालोऽन्यः समुपस्थितः।
लिङ्गे वा पिण्डिकायां वा यावत्तिष्ठति चार्च्चनं॥ १८:२२॥

निर्म्माल्यन्नैव जानीयान्निर्म्माल्यं पिण्डिकाच्युतं।
गुरु वा लघु वा कर्म ज्ञात्वा चैव विभागतः॥ १८:२३॥

प्रायश्चित्तन्तु दातव्यं शास्त्रोक्तं गुरुभाषितं। (f.50v)
गुरुवाक्यं प्रमाणम्वै किन्तु तद्भाषितम्मया॥ १८:२४॥

यद्ददाति गुरुः शिष्ये तेन शुद्धिर्यथा शिवे।
लक्षाध्यायी गुरुः प्रोक्तः सर्वत्र च्छिन्नसंशयः॥ १८:२५॥

18:15 °मर्हति] *em.*; °महति C (unmetrical) 18:19 विजानीयाद्] *em.*; विजानीया C

रागद्वेषविनिर्मुक्तो मात्सर्येर्ष्यानृतादिभिः।
सोऽपि दद्याद्बलं ज्ञात्वा कालपात्रवयोवसु॥ १८:२६॥

प्रायश्चित्तं विशुद्ध्यर्थं परेषां गुरुकर्मणि।
प्राणपीडा महायासो यथा वै न भवेन्नृणां॥ १८:२७॥

दातव्यङ्कर्मसारेण संक्षिप्तं सुविभाजितं।
अन्यैरपि हि कर्त्तव्यम्भगिनीभ्रातृशिशुप्रियैः॥ १८:२८॥

उत्पन्ने प्राणसन्देहे सम्पाद्यञ्च ततो परैः।
अथ वृद्धातुराबालाव्याध्याधिपरिपीडिताः॥ १८:२९॥

तेषां संक्षिप्तमेवोक्तं स्त्रीणाञ्चैव तथा भवेत्।
महापातकशुद्ध्यर्थङ्गुरुर्दद्यात्समं यथा॥ १८:३०॥ (f.51r)

उपपातकसामान्यं बुद्ध्वातिक्रममाचरेत्।
एवमन्यानि पापानि उक्तानुक्तानि यानि तु॥ १८:३१॥

जपोपवासभोगेनाशुद्धान्ये शुद्धिभाग्भवेत्।
दीक्षितस्याभिषिक्तस्य शिवयुक्तस्य निश्चितं॥ १८:३२॥

यदा वै चलते भक्तिरन्यद्गुर्वन्तरं व्रजेत्।
नैताभिषिक्तमात्रस्य नश्यते पूर्वसञ्चितं॥ १८:३३॥

आक्रोषितस्ताडितो वा यदा वान्यत्र गच्छति।
तदा तु निष्फला दीक्षा इत्येव चेश्वरोऽब्रवीत्॥ १८:३४॥

गुरुणा तु यथा प्रोक्तं प्रायश्चित्तं विपश्चिते।
तत्तथैव तु कर्त्तव्यम्विशुद्धेनान्तरात्मना॥ १८:३५॥

आचार्येण यदादिष्टं प्रायश्चित्तं भवेत्तदा।
अन्यथा नरकं याति नान्यद्दत्तम्भवेत्क्वचित्॥ १८:३६॥

शिष्यान्परीक्ष्य यत्नेन दीक्षयेत्प्रतिबोधयेत्। (f. 51v)

18:30 संक्षिप्तम्] C^{pc}; क्षिप्तं C^{ac} (unmetrical) **18:30** °शुद्ध्यर्थ°] C^{pc}; °शुद्ध्य° C^{ac} (unmetrical) **18:31** °क्रममा°] C^{pc}; °क्रमा° C^{ac} (unmetrical) **18:34** आक्रोषितस्ताडितो वा] C^{pc}; अक्रोषितथस्तादितो C^{ac} **18:35** °त्मना] *em.*; °त्मणा C **18:37** °बोधयेत्] *em.*; °बोधयत् C

शिष्यदोषैः स्वदोषैश्च बाध्यते दीक्षितो गुरुः॥ १८ : ३७॥

प्रेषणाद्वाथ संसर्गाद्यदि स्याद्दुर्नयः पशुः।
दुष्टभावम्परित्यज्य तदा तं प्रतिबोधयेत्॥ १८ : ३८॥

बोधितोऽपि प्रयत्नेन यदासौ नावरुध्यते।
निर्व्विवेकन्तु तं दृष्ट्वा यत्नात्तु परिवर्ज्जयेत्॥ १८ : ३८॥

यो व्यभिचारेण शिष्यं दीक्षयेत्स्वेच्छया गुरुः।
आचार्यः सह शिष्यैस्तु पतते नरके ध्रुवं॥ १८ : ३९॥

शिष्याः शिष्यगुणोपेता आचार्यस्तु गुणोज्झितः।
दीक्षितास्तु न मुच्यन्ते दीक्षको नरकं व्रजेत्॥ १८ : ४०॥

आचार्यः स्वगुणोपेतो दीक्षिता व्यभिचारिणः।
दीक्षिता नरकं यान्ति आचार्यः शिवतां व्रजेत्॥ १८ : ४१॥

सुपरीक्ष्य गुणोपेतांच्छिष्यान्यो दीक्षयेद्गुरुः।
स गुरुः स शिष्यैस्तु प्रयाति परमम्पदं॥ १८ : ४२॥ (f. 52r)

परीक्षा त्रिविधा प्रोक्ता शिष्याणां शिवशासने।
कालेन सन्नियोगेन स्वभावेनागमेन च॥ १८ : ४३॥

गुरुशय्यासनं यानं पादुकोपानहौ तथा।
अकामाद्रोहणं कृत्वा सहस्रावर्तने शुचिः॥ १८ : ४४॥

ज्ञात्वा यदारुहेत्प्राज्ञस्तदा वै षड्गुणं जपेत्।
अघोरेण चरेन्मन्त्री पापशुद्धिस्तदा भवेत्॥ १८ : ४५॥

कुमारीङ्गान्तथा वह्निं यतिनञ्चापि सुन्दरि।
पादेन संस्पृशेत्मोहात् सोऽपि पञ्चशतैः शुचिः॥ १८ : ४६॥

दीक्षितानान्तिरस्कारन्दत्वा क्रोधवशं गतः।
जपेत्पञ्चशतान्मन्त्री अघोरेण विशुध्यति॥ १८ : ४७॥

आसनं शयनं यानम्प्रमादाद्गुरुसन्निधौ।
शतेनारुह्य जप्तेन भवेच्छुद्धिरकामतः॥ १८ : ४८॥

18:40 यो व्यभिचारेण] *conj.*; येऽव्यभिचारिणः C

कामतः षड्गुणं जप्त्वा अघोरेण विशुध्यति।
पैशुन्ये द्वेषवादे वा विरुद्धञ्जल्पितं यदि॥ १८:४९ ॥ (f. 52v)

ज्येष्ठादिभिः सहान्यैर्वा प्रायश्चित्तं शतं जपेत्।
त्रिगुणञ्जप्त्वा तु वर्गाणामेवं शुद्धिरुदाहृता॥ १८:५० ॥

गुरुणापि समं जल्पं कृत्वा रोषपदे स्थितः।
जप्त्वा वाऽष्टसहस्रन्तु अघोरस्य भवेच्छुचिः॥ १८:५१ ॥

तम्पुनस्तु विशेषेण वन्दयित्वा क्षमापयेत्।
न नमन्ति च ये मोहात्क्रमायातान्महत्तरान्॥ १८:५२ ॥

तेषामप्ययुताच्छुद्धिरनुतापाद्भवेत् प्रिये।
गड्डुकानाम्प्रदाने तु ह्रासयेच्छतगुणञ्जपं॥ १८:५३ ॥

होमे दशगुणाहानिर्ज्ञात्वैवं संप्रयोजयेत्।
देवस्य गड्डुकाद्यास्तु पादेन स्पृशते यदि॥ १८:५४ ॥

अकामात्तु शतं जाप्यं कामतश्चायुतं जपेत्।
पुस्तके पतिते हस्तादघोरस्यायुतं जपेत्॥ १८:५५ ॥

तत्सूत्रम्भूगतं ग्राह्यं भूमौ पुस्तकवाचने। (f. 53r)
आसने शयने स्थाप्य पटले वा गृहस्य च॥ १८:५६ ॥

विद्यापञ्चशतं जाप्यङ्कामतस्तुद्विधा भवेत्।
शीर्णागमं स्वसिद्धान्तम्भग्नं शीर्णं घृतप्लुतं॥ १८:५७ ॥

अग्निकुण्डे तु होतव्यं हुत्वा विद्याशतं जपेत्।
निर्विनोदं द्विजं हत्वा कामचारेण मन्त्रिणा॥ १८:५८ ॥

विद्यायाः पारणी भद्रे जाप्या शतसहस्रिका।
ओं नमो भगवते रुद्राय शूलपाणये हन २ दह २ पच २ नाशय २ सर्वपापं भक्ष २ ह्रीं हूं फट् स्वाहा॥
समयलोपने ख्याता विद्या पापप्रनाशनी॥ १८:५९ ॥

18:54 °रनुतापाद्] *conj.*; °रापाताद् C (unmetrical) 18:55 °हानिर्] *conj.*; °हानि° C 18:57 आसने] *em.*; आशने C 18:57 पटले] *conj.*; पडले C 18:60 विद्यायाः] *em.*; विद्याय C 18:60 शूलपाणये] *em.*; शूलपानये C

अन्यांश्च मानुषान्हत्वा तदर्द्धमविनोदिनः।
क्षपणं बौद्धलिङ्गम्वा तथा वैष्णवलिङ्गिनं॥ १८ : ६०॥

न हन्यान्निर्न्निमित्तञ्च हत्वा चैवायुतं जपेत्।
हत्वा तांस्तु न दोषोऽस्ति देवाग्निगुरुनिन्दकान्॥ १८ : ६१॥ (f. 53v)

शिवव्रतधरच्छायालङ्घनाच्छतधा जपेत्।
हत्वा च तान्नकामेन पञ्चधा चायुतं जपेत्॥ १८ : ६२॥

कामतो द्विगुणं जाप्यं कलहेनायुतं जपेत्।
अकामाल्लिङ्गभेदेन लक्षपञ्चाशतं जपेत्॥ १८ : ६३॥

कामतो द्विगुणं जाप्यं गुरुभ्यः सम्मतेन तु।
गुरुद्रोहे कृते चैव अज्ञानान्मोहवासनात्॥ १८ : ६४॥

पुनः सन्तापनं कृत्वा तद्गुरोर्यदि सम्मतं।
तदा लक्षञ्जपन्तस्य दातव्यं गुरुणा प्रिये॥ १८ : ६५॥

आत्मघाती गुरोर्घाती घाती चैव परस्परं।
प्रमादात्तापनङ्कृत्वा प्रायश्चित्तं विमार्गति॥ १८ : ६६॥

विद्यालक्षं जपन्तस्य दातव्यं गुरुणा प्रिये।
गुरुं सन्तोष्य यत्नेन पुनःसंस्कारमर्हति॥ १८ : ६७॥

विजने च शुचिस्थाने जप्तव्यं यावत्पूर्यते।
प्रायश्चित्ते सुचीर्ण्णेतु वर्त्तयेच्चाविरोधतः॥ १८ : ६८॥ (f. 54r)

चीर्ण्णेऽपि च पुनर्दोषैः संपर्क्को यदि जायते।
अनुच्चार्यन्तदा तस्य प्रायश्चित्तं न विद्यते॥ १८ : ६९॥

॥ इति देवीमते प्रायश्चित्तपटलं समाप्तमिति॥

॥ हंसपारमेश्वरे महातन्त्रे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

प्रायश्चित्तञ्च नैवेद्यं निर्माल्यं नावगाहयेत्।

18:64 अकामाल्लिङ्ग°] *em.*; अकाल्लिङ्ग° C (unmetrical) **18:65** द्विगुणं] *em.*; द्विगुण C **19:0** महातन्त्रे] *em.*; महान्त्रे C

न च तत्कस्यचिद्दद्यान्मुक्त्वा चाद्वैतकल्पना॥ १९ :१॥

समानोच्छिष्टसंस्पर्शादाचम्येशशतञ्जपेत्।
†वक्त्रादयो द्विजेंद्रादि ईशाः शङ्करनायकाः॥ १९ :२॥ †

क्षत्रविट्शूद्रसंस्पर्शादेकद्वित्रिगुणं द्विजः।
तत्र जपेत्स्वजातीशं सिद्ध्यै निरशनः शुचिः॥ १९ :३॥

जातिलिङ्गाङ्गतत्त्वेषु यत्कार्यमुपजायते।
शोध्यं तत्तदीशैस्तु ब्रह्मभिर्ब्रह्मवेदिना॥ १९ :४॥

यमुद्दिश्य विवेकः स्यात्संस्पृष्टो न्यूनजातिना। (f. 54v)
सर्वेषाम्बाह्यसंस्पर्शे स्वजातीशपुरःसरं॥ १९ :५॥

अङ्गस्यासंयमनाद्वापि येन तत्कर्म कारितं।
महापातकसम्भूतौ जपाद्ध्यानाच्च शुध्यति॥ १९ :६॥

अनुरोधात्तथा भुक्त्वा जपेल्लिङ्गेश्वरं शतं।
सद्यसोद्धृतलिङ्गानां शैवाचार्यानुवर्तिनां॥ १९ :७॥

पादार्थिकपरिव्राजे रूपो वक्त्रः कपालिनां।
बौद्धादिशैवलिङ्गानां गृहस्थानामयं मतः॥ १९ :८॥

कपाललिङ्गिनां भुक्त्वा पुनर्दीक्षान्तु कारयेत्।
लिङ्गोद्धरणपूर्व्वान्तात् स्वयङ्कुर्यात्परोऽपि वा॥ १९ :९॥

लिङ्गस्यैव समुद्धारो जातीशैरन्नसङ्करात्।
कादिविद्याप्रसिद्ध्यर्थन्तच्छक्तिगुणहेतवे॥ १९ :१०॥

स्वाहया योजने क्षेपे मण्डलाब्जस्य क्षेपणे।
हेमतारायसाब्जाश्ममणिभाजनशोधनं॥ १९ :११॥

स्यात्स्नेहलेपगन्धघ्नं सचूर्णेण जलेन तु। (f. 55r)
वारिणा मृण्मयं शोध्यं यन्न भोजनभाजनं॥ १९ :१२॥

दारवं लोहकोद्घुष्टं तत्क्षणाद्रुपघातितं।

19:8 °शैवलिङ्गानां] *em.*; °शैवलिङ्गाना C **19:10** °सङ्करात्] *em.*; °शङ्करात C (unmetrical)

वंशतुम्बादिगोवालैर्व्वैदलानान्तथैव च॥ १९ :१३॥

ताम्रस्याम्लेन शुद्धिः स्यात्कांस्यपात्रस्य भस्मना।
नकुलश्वाहिकीटाद्यैरवलीढं मृदग्निना॥ १९ :१४॥

श्वगोखरोष्ट्रसंलीढं पार्थिवन्तु परित्यजेत्।
दुष्टास्त्री रजसा शुद्ध्येत्सत्याद्वाग्वेगतो नदी॥ १९ :१५॥

भृत्यस्थङ्कारुहस्तस्थं पण्यम्विक्रयमाकरात्।
अदृष्टं धौतमद्भिस्तु शकुनिः फलपातने॥ १९ :१६॥

क्षिप्रमुद्धरतः शुद्धं यच्च वाचा प्रशस्यते।
क्ष्मा गोक्रान्ता दग्धा सिक्ता शुद्धेल्लेखितलेपिना॥ १९ :१७॥

रथ्यामार्गगतं स्पृष्टं वातचन्द्रार्क्करस्मिभिः।
वने भृतानि पूतानि न पूतानि समुद्धरेत्॥ १९ :१८॥ (f. 55v)

त्यक्त्वा केशे तथालक्ष्ये भस्ममृज्जलकेऽपि वा।
स्थानाजीर्णे भ्रमाच्छुद्धिर्मात्रामादाय नैकशः॥ १९ :१९॥

नाभेरूर्ध्वे मतं स्नानमुपघाते सकूर्प्परे।
न निन्द्याच्छिवमाचार्यन्न शास्त्रन्दीक्षितान्न च॥ १९ :२०॥

गाश्च वेदास्तथांगानि वेदेसूक्तानि देहिनः।
यावज्जीवं सदा पूज्ये स्वगुरोः काष्ठपादुके॥ १९ :२१॥

समक्षम्वा परोक्षम्वा पीठस्थे शिववद्गृहे।
कथञ्चित्पतिते लेख्ये भूमौ मुक्ते तथासने॥ १९ :२२॥

पतिते च तथा सूत्रे पटलस्थे शिवम्व्रजेत्।
जलाग्निपतने वापि संन्यस्तामरणे तथा॥ १९ :२३॥

न मृता हीनसत्वा ये तेषां शुद्धिं वदाम्यहं।
लक्षार्द्धङ्डुकानान्तु पञ्चलक्षाणि वै जपेत्॥ १९ :२४॥

तावत्स्नानर्च्चनन्तस्य यावज्जाप्यं समाप्यते।

19:14 कांस्यपात्रस्य] *em.*; कांशपात्रस्य C 19:14 भस्मना] *conj.*; भन C (unmetrical)

कामतस्तु विशुध्येत संन्यासेऽग्नौ जलेऽपि वा॥ १९ : २५ ॥ (f. 56r)

पतनस्य न दोषोऽस्ति प्राप्ते आरोहणम् विना।
मार्गान्निर्वर्त्तनोहीना असन्यस्ते त्वपागते॥ १९ : २६ ॥

महापथे चाप्येवं स्याद्भैरवेऽपि समाचरेत्।
तन्त्रार्थञ्चैव मन्त्राणां श्रावणं लक्षणन्न च॥ १९ : २७ ॥

पशोर्दीक्षां न कुर्व्वीत रजःपातं न दर्शयेत्।
त्रिकालमेककालम्वा स्वस्थात्मा शिवमर्च्चयेत्॥ १९ : २८ ॥

ध्यायेज्जपेद्धुनेद्वह्निं शिवात्पूर्व्वन्न खादयेत्।
कांस्यदत्तन्तुनाश्नीयात्भक्तम्पानञ्च वर्ज्जयेत्॥ १९ : २९ ॥

अक्षालितकटिवस्त्रं धारयेन्न कदाचन।
अष्टम्याञ्च चतुर्दश्यां पञ्चदश्याञ्च पक्षयोः॥ १९ : ३० ॥

पूजाद्यमधिकं कुर्यादयनेषु च पर्व्वसु।
तैलम्मांसं स्त्रियं क्षौरं त्यजेन्मद्यञ्च मद्यपः॥ १९ : ३१ ॥

चरुभुग्वर्त्तयेत्तासु नक्ते नेकासनेन वा।
रोगार्त्तमद्ध्वखिन्नञ्च भीतं त्रस्तं सुविह्वलं॥ १९ : ३२ ॥ (f. 56v)

पालयेत्समयज्ञन्तु शैवमन्यञ्च मानवः।
अन्नं पुष्पवतीस्पृष्टं गर्भकर्म्मणि संस्कृतं॥ १९ : ३३ ॥

निष्क्रामण्याञ्चतुर्थ्याञ्च न खादेन्नामकर्मणि।
आरामोदककीर्त्तीनान्थैव तरुकल्पनं॥ १९ : ३४ ॥

कर्णवेधे तथा चूडे प्राशनेऽन्नञ्च वर्ज्जयेत्।
पुष्पोत्सवे न भोक्तव्यं सूतके मृतके तथा॥ १९ : ३५ ॥

॥ इति हंसपारमेश्वरे महातन्त्रे प्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तमिति॥

॥ पञ्चशतिकहंसपारमेश्वरे महातन्त्रे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

19:26 दोषोऽस्ति] *em.*; दोस्ति C (unmetrical) **19:31** मांसं] *em.*; °मासं C **19:32** त्रस्तं] *em.*; त्रस्त C **19:35** प्राशने] *conj.*; प्रासने C

सन्मार्गाणान्द्विजातीनां भोज्यमन्नम्प्रकीर्त्तितं।
सूद्रस्य मद्यपस्यैव न भोज्यं स्याद्विजोत्तम॥ २०:१॥

ब्रह्मचारी गृही चैव भोज्यावेतौ प्रकीर्तितौ।
शैवाचार्यौ च तावेव परानुग्रहकारकौ॥ २०:२॥

ब्रह्मचर्यपरित्यागादभोज्याः शिवनैष्ठिकः। (f. 57r)
नित्यं सर्वगुणोपेता न भोज्याः परलिङ्गिनः॥ २०:३॥

शैवाः स्वायम्भुवा ये च स्वाचारस्था न दीक्षिताः।
तेषामपि न भोक्तव्यमित्याह परमेश्वरः॥ २०:४॥

॥ इति पञ्चशतिकपारमेश्वरे प्रायश्चित्तमिदं॥

॥ तिलकपारमेश्वरे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

स्वेष्टलिङ्गे हृते नष्टे दग्धे चैव प्रमादतः।
प्रायश्चित्तं भवेल्लक्षं मन्त्रस्यारोहणं पुनः॥ २१:१॥

प्रमादात्पतितं भूमौ पशुस्पृष्टमथापि वा।
दशसाहस्रिकं जाप्यं कुर्यात्संस्कारमौलिकं॥ २१:२॥

हस्तात्प्रच्यवितं लिङ्गं सहस्रैः पञ्चभिः शुचिः।
द्विहस्तात्तु यदा लिङ्गं पतितन्तु प्रमादतः॥ २१:३॥

तदा लक्षेण शुद्धिः स्यात्पुनःसंस्कारमौलिकं। (f. 57v)
नरमात्राच्च्युतं लिङ्गं यदा भिन्नं प्रमादतः॥ २१:४॥

प्रायश्चित्तन्न तस्यास्ति शलाकापतितं यतः।
स्थावरं जङ्गमञ्चैव लिङ्गन्तु द्विविधं स्मृतं॥ २१:५॥

कामतोऽकामतो वापि घातितं स्फोटितं यदा।
प्रायश्चित्तन्न तस्यास्ति इत्याह भगवांच्छिवः॥ २१:६॥

लिङ्गोत्पाटं महाघोरमधिक्षेपं तपस्विनां।

21:1 प्रमादतः] *em.*; प्रामादतः C **21:5** स्थावरं] *em.*; स्थारं C (unmetrical) **21:7** तपस्विनां] *em.*; तपश्विनां C

न क्षमामि द्विजश्रेष्ठ ब्रह्मकेशवयोरपि॥ २१ : ७ ॥

शलाकापतितस्यैव प्रायश्चित्तन्निगद्यते।
शलाकापतितं दृष्ट्वा देशं त्याज्यं तु देशिकैः॥ २१ : ८ ॥

दुर्भिक्षम्व्याधयस्तस्मिन्नीतयश्च निरन्तराः।
ते देशा नैव वृद्ध्यन्ते न च दीर्घायुषो नराः॥ २१ : ९ ॥

सप्त वैद्यापरे तन्त्रे तिलके तु तथैव च।
शलाकापतितं विप्र ज्ञायते नात्रसंशयः॥ २१ : १० ॥

नातः परतरङ्किञ्चिद्धर्मार्थकाममोक्षदं। (f. 58r)
दृश्यते नैव भूलोके एवं मे निश्चयः स्थितः॥ २१ : ११ ॥

अपवादाद्गुरोर्वाचः शुद्धिरब्दान्नियम्य तु।
परेभ्यो दुःखमुत्पाद्य वाङ्मनःकायकर्मभिः॥ २१ : १२ ॥

प्रमादतः परिज्ञाय शुद्धिः शक्तिजपात्तदा।
अकामात्ब्राह्मणं हत्वा गवाङ्गोष्ठे जपेज्जपं॥ २१ : १३ ॥

अकामाच्च सुरां पीत्वा जपेद्यामं शिवालये।
उपपातकिनामेष सर्व्वेषां च विधिः स्मृतः॥ २१ : १४ ॥

गोघ्नस्त्रिरुषितो भूत्वा सद्यं पञ्चशतं जपेत्।
स्नानं च पञ्चगव्याशी पुण्यस्थाने समाश्रितः॥ २१ : १५ ॥

गोवधान्मुच्यते क्षिप्रमत्र नास्ति विचारणा।
दिवा वा यदि वा रात्रौ दुःस्वप्नं यदि पश्यति॥ २१ : १६ ॥

स्नात्वा जपेत्ततः सद्यन्तस्मात्मुच्येत किल्बिषात्।
पितुर्मातुः श्वसुश्चापि पितृव्यस्य वधस्तथा॥ २१ : १७ ॥ (f. 58v)

मातुलस्य वधश्चैव सामान्यं ब्रह्महत्यया।
क्षत्रियादित्रयं हत्वा पादन्यूनो जपो भवेत्॥ २१ : १८ ॥

वधं कृत्वान्त्यजानान्तु कृमिपक्षिमृगेषु च।
तत्र न्यूनं शताद्यावज्जपं युज्ज्याद्दशावधि॥ २१ : १९ ॥

21:7 °श्रेष्ठ] *em.*; °श्रेष्ट C

अग्निदं गरदश्चैव तथा द्रव्यापहारकं।
शस्त्रपाणिं रणे विप्रं हत्वा नो पातकं भवेत्॥ २१ : २०॥

रेतोमूत्रपुरीषाणां श्वपचान्नस्य भक्षणं।
तदम्भसश्च तत्पानं सुरापानसमो गणः॥ २१ : २१॥

न्यूनन्यूनविधिर्योज्या निखिलास्वन्त्यजातिषु।
अभक्ष्याच्चान्नपानाद्वा विधिसूत्राधिकः परः॥ २१ : २२॥

॥ इति तिलकपारमेश्वरे प्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तमिति॥

॥ मतङ्गपारमेश्वरे महातन्त्रे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥ (f. 59r)

श्वमार्ज्जारखरादीनाम्विल्लेपात्स्नानमाचरेत्।
नाभेरधः संयोगात् मृत्भिः शुध्यति सप्तभिः॥ २२ : १॥

उत्तमाङ्गो यदालिप्तः स्नात्वा विद्याङ्गपञ्चकं।
जप्तव्यं शतमेकन्तु द्विगुणं मन्त्रवादिना॥ २२ : २॥

अदीक्षितेन संस्पृष्टः स्नानमाग्नेयमाचरेत्।
बाह्यवर्णस्य संस्पर्शाद्वारुणं स्नानमाचरेत्॥ २२ : ३॥

रेतोत्सर्गकृते स्नात्वा जप्तव्यं ब्रह्मपञ्चकं।
निर्माल्यशङ्करे कामात्संपूज्य चण्डनायकं॥ २२ : ४॥

जप्त्वा तद्वुत्तं कार्यं जपः साङ्गस्य वै शतं।
अकामतोऽपि †सम्राडात्†केवलस्य शतं जपेत्॥ २२ : ५॥

यदन्नं केवलं भुक्त्वा प्रमादात्मुनिसत्तम।
मृत्पात्रमग्निना दग्धं शंकतः शुद्धिमेव हि॥ २२ : ६॥

तत्क्षणादारवं पात्रं लोहं क्षाल्याश्मताडनात्। (f. 59v)
क्षारोदकाद्वस्त्रशुद्धिः सलेपानामलेपतः॥ २२ : ७॥

---

1. This chapter corresponds to *Mataṅgapārameśvara*, *caryāpāda* 6:14–39.

22:4 चण्डनायकं] *em.*; चण्डनाकं C (unmetrical)

अम्लेन ताम्रपात्रस्य कांस्यपात्रस्य भस्मना।
वारिणा हेमरौप्यादेर्धातुवर्गस्य कीर्तिता॥ २२ :८॥

तथा चैवाश्मजातीनां मथितेनास्तु मस्तुना।
जलजानाञ्च सर्वेषां वैणवानान्तथांभसा॥ २२ :९॥

गोवालैर्दलपात्राणां वारिणा सह घर्षणात्।
स्निग्धानां रूक्षणाच्छुद्धिः पात्राणाम्परिकीर्तिता॥ २२ :१०॥

विण्मूत्रमद्यनिर्माल्यऋतुमत्स्त्रीविजातिभिः।
मृत्पात्राणि समस्तानि सन्त्याज्यानि तु सङ्करात्॥ २२ :११॥

समयानाम्प्रमादात्तु शक्तिजापः प्रशस्यते।
शतमुक्तं परा निष्ठा वाग्दोषाद्द्विगुणं भवेत्॥ २२ :१२॥

अभक्ष्यभक्षणे साङ्गन्देवं जप्त्वा विशुध्यति।
शतमेकं सहस्रं वा लक्षं वा सुविचार्य तु॥ २२ :१३॥ (f. 60r)

अगम्यागमने चैव विधिरेष प्रकीर्तितः।
न्यायोपार्ज्जितसद्वित्तं सद्भ्यो ग्राह्यं विजानता॥ २२ :१४॥

स्थित्यर्थमुपचितं वस्तु न लोभेनाधिकं क्वचित्।
वस्त्रशय्यासनादीनां गायत्र्या शतमभ्यसेत्॥ २२ :१५॥

देवाग्निगुरुकार्येषु गृहीतन्तन्निवेदनात्।
शुध्यते न्यायतो नित्यमन्यायान्मुनिपुङ्गव॥ २२ :१६॥

ग्लानेभ्यो व्याधितेभ्यो वा यतिभ्यः किञ्चिदौषधं।
सर्वेभ्यः सर्वदाग्राह्यन्न दोषोऽस्त्यत्र शासने॥ २२ :१७॥

खरोष्ट्रकाकमार्ज्जारश्वशृगालादिभिश्च यत्।
संस्पृष्टं लीढमाघ्रातं ज्ञात्वा वस्तुबलाबलं॥ २२ :१८॥

प्रोक्षणात्क्षालनाद्वर्षात्त्यागाद्वा शुद्धिमेति हि।

22:8 कांस्य°] *conj.*; कांश्य° C 22:11 सङ्करात्] *em.*; शङ्करात् C 22:13 अभक्ष्य°] *conj.*; अभक्ष° C 22:15 °पचितं] *conj.*; °पधितं C 22:15 °सनादीनां] *em.*; °शनादीनां C 22:15 °भ्यसेत्] *em.*; °भ्यशेत् C

सुतप्तस्य घृतस्याथ शुद्धिराज्यस्य कीर्तिता॥ २२ :१९॥

पुनःपाकेन संशुद्धिर्ल्लवणस्य सहाम्भसा।
गुडस्यापि विक्लिष्टस्य प्रोक्षणादेव केवलात्॥ २२ :२०॥ (f. 60v)

मधुनः पाकतः शुद्धिस्तथैवेक्षुरसस्य च।
फलानां क्षालनाच्छुद्धिर्दध्नश्चैव निरीक्षणात्॥ २२ :२१॥

क्वथितं शुध्यते क्षीरं शेषः स्यात्पाकजं हि तत्।
शुध्यते प्रोक्षणात्क्षीरं पर्यग्निकरणात्तथा॥ २२ :२२॥

पक्वान्नं प्रोक्षणात्सर्वम्पर्यग्निकरणादपि।
अपवादाद्गुरोर्वाचः शुद्धिरब्दान्नियम्य च॥ २२ :२३॥

परेभ्यो दुःखमुत्पाद्य वाङ्मनःकायकर्मभिः।
प्रमादतः परिज्ञाय शुद्धिः शक्तिजपात्तदा॥ २२ :२४॥

शताच्छतद्वयाद्वाथ सहस्राच्च क्रमोदितात्।
गुरोर्निवेद्य कर्तव्यं गुरवे रोचते यदा॥ २२ :२५॥

समुचितमविशेषाद्भाषितन्ते विधानं
    गुरुलघुविनियोगात्साधकानां त्रिसंख्यं।
कथितमिह समग्रं साम्प्रतं वर्त्तनार्थं
    शिववदनसमुत्थं कथ्यते ते यथावत्॥ २२ :२६॥ (f. 61r)

॥ इति मतङ्गपारमेश्वरे महातन्त्रे प्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तमिति॥

॥ पाराके प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

भवेदलुप्तनियमो लोपे चोपवसेद्दिनं।
बहुदैवसिके भ्रंसे त्रारात्रञ्च जपेन्मनुं॥ २३ :१॥

प्रमादात्सूतकान्नन्तु ज्ञात्वा वा भक्ष्यभोजने।
ईशानजपविंशत्या पूतो भवति तत्क्षणात्॥ २३ :२॥

केशकीटोपविद्धन्तु दूषितं वापि केनचित्।

22:19 घृतस्याथ] *em.*; श्रुतस्याथ C

सकृज्जप्त्वा तु ईशानन्तस्मात्पापात्प्रमुच्यते॥ २३ : ३॥

एकान्नमथ भैक्ष्यम्वा यस्तुभुंक्ते द्विजोत्तम।
यावन्तोऽश्नाति तत्पिण्डांस्तावद्दोषैर्न्न लिप्यते॥ २३ : ४॥

लसुनं भक्षयेद्यस्तु पलाण्डुं वापि दीक्षितः।
गृञ्जनादीन्यभक्ष्याणि भौमानि कबकानि च॥ २३ : ५॥ (f. 61v)

सकृज्जप्त्वा तु ईशानन्तस्मान्मुच्येत पातकात्।
हिंसाचारविनिर्मुक्तो तक्ष्याचारान्वितो यदा॥ २३ : ६॥

कुलालश्च तदा भोज्यो नैवान्याश्चान्त्यजातयः।
भोज्यमन्नमन्त्यजातेः कष्टमार्गे तथापदि॥ २३ : ७॥

भुक्त्वाघोरसहस्रन्तु जपेदर्धमकामतः।
भिक्षां त्यक्त्वा यदेकान्नन्तद्योगात्सूच्यते भृशं॥ २३ : ८॥

एकान्नन्नित्यमश्नीयाद्युक्ताचारोऽथ गूढवान्।
अहोरात्रञ्जपेद्वक्त्रमन्नदोषाद्विमुच्यते॥ २३ : ९॥

पात्रस्य तैजसस्याद्भिस्ताम्रमस्लेन भस्मना।
काम्स्यं क्षारेण वस्तुञ्च चर्म काषायवारिणा॥ २३ : १०॥

मृत्मयस्य पुनःपाकात्तत्क्षणाद्दारवस्य च।
मूत्रादिदुष्टलेपञ्च त्यजेन्मृन्मयभाजनम्॥ २३ : ११॥

तैजसं शुध्यते अग्नौ मृदा गोमयवारिणा। (f. 62r)
प्रोक्षिते तृणकाष्ठे च क्षितिर्गोमयवारिणा॥ २३ : १२॥

सत्यपूताः स्मृता वाचः सद्भिराचरिताः क्रियाः।
मनः पूतञ्च सर्वत्र पूतमित्यभिधीयते॥ २३ : १३॥

शुनादष्टो यदा मन्त्री आचार्यपुत्रकोऽपि वा।
सप्तवारान्जपेत्सद्यं स्नात्वा चैव विशुध्यति॥ २३ : १४॥

उपवासेन चैकेन सर्पदष्टो विशुध्यति।
अज्ञानाद्ब्राह्मणं हत्वा कामतो वा महामुने॥ २३ : १५॥

सद्योजातञ्जपेत्तत्र ततः पापात्प्रमुच्यते।
सङ्गमेवा गवाङ्गोष्ठे एकाहञ्च व्रतञ्चरेत्॥ २३:१६॥

सद्योजातञ्जपेत्तत्र ब्रह्महत्यां व्यपोहति।
हत्वापि सुबहून्मन्त्री चरेत्षड्रात्रिकम्व्रतं॥ २३:१७॥

निरपेक्षो जपाभिज्ञो दहेत्पापं विशेषतः।
तद्दिनानि जपङ्कुर्याद्धुतशेषं विशुध्यति॥ २३:१८॥ (f. 62v)

अभक्ष्यभक्षणङ्कृत्वा कामाकामे द्विजोत्तम।
दिनशेषञ्जपेद्वक्त्रं पातकाद् विप्र मुच्यते॥ २३:१९॥

सुरापो दशलक्षाणि पञ्चगव्याशनो निशि।
शिवपूजारतो नित्यं जपेदात्मविशुद्धये॥ २३:२०॥

सुवर्णस्तेयगोधान्यं हत्वा च प्रवरां स्त्रियं।
बलादकारणान्मन्त्री मित्रद्रोहे कृते तथा॥ २३:२१॥

जानुमात्रोदके विश्य त्रिरात्रोपवसेन्नरः।
वामदेवं जपेत्तत्र तस्मात्पापात्प्रमुच्यते॥ २३:२२॥

ग्रन्थापहरणे वक्त्रञ्जपेदज्ञानतः शतं।
अगम्यागमनं कृत्वा वामदेवशतं जपेत्॥ २३:२३॥

ब्राह्मणीमितराम्वापि योऽभिगच्छति दीक्षितः।
ब्राह्मणोऽष्टशतं जप्त्वा तस्मात्पापात्प्रमुच्यते॥ २३:२४॥

क्षत्रियो द्विशतेनैव वैश्यस्तु त्रिशतेन तु। (f. 63r)
शूद्रो जप्त्वाथ चत्वारि वामदेवं शिवाग्रतः॥ २३:२५॥

एकरात्रोषितो भूत्वा तस्मात्पापात्प्रमुच्यते।
यस्तु प्रव्रजिताङ्गच्छेद्ब्राह्मणीन्तु कुलस्त्रियं॥ २३:२६॥

ईशानाष्टशतं जप्त्वा दोषान्मुच्येत दीक्षितः।
कदाचिच्च प्रमादेन वृषलीसङ्गमाचरेत्॥ २३:२७॥

23:18 पापं] *em.*; पाप C **23:19** अभक्ष्यभक्षण°] *em.*; अभक्ष्यभण° C (unmetrical) **23:21** सुवर्ण°] *em.*; शुवर्ण° C

ईशानस्य शतं जप्त्वा तस्मान्मुच्येत पातकात्॥ २३ : २८॥

॥ इति पाराके प्रायश्चित्तपटलं समाप्तमिति॥

॥ अथ विद्यापुराणे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

अज्ञानादाचरेद्वापि समयादिविलंघनं।
कृत्वा वा कामतस्तस्य शुद्दिर्देव कथम्भवेत्॥ २४ : १॥

ईश्वर उवाच—

देवाग्निगुरुशास्त्राणाङ्कृत्वा निन्दां जपेच्छतं।
लघ्वादिभावं विज्ञाय ईशन्दशगुणोत्तरं॥ २४ : २॥ (f. 63v)

कृत्वा पूजां यथाशक्त्या स्तुत्वा चैव क्षमापयेत्।
दशतः साधकादीनां दीक्षितानामथैकतः॥ २४ : ३॥

अन्यद्वा यत्कृतम्पापन्तदीशस्मरणाद्दहेत्।
निर्माल्यभोजने वक्त्रञ्जपेल्लक्षमतन्द्रितः॥ २४ : ४॥

कामाद्दशगुणम्वापि चण्डेशाय निवेदयेत्।
भुक्त्वायुतञ्च देवस्य नैवेद्यमविसर्ज्जिते॥ २४ : ५॥

तद्वन्निवेद्य शुद्धिः स्याल्लंघने च शतं जपेत्।
भुक्त्वा गर्भादिसंस्कारे सहस्रम्परिवर्तयेत्॥ २४ : ६॥

कांस्यपात्रे शतं जप्यन्तद्वत्मांसादिभोजने।
उच्छिष्टन्तु समानानां भुक्त्वोपोष्य विशुध्यति॥ २४ : ७॥

सहस्रमयुतं चैव तथा मध्यमहीनयोः।
द्वित्रिरात्रोपवासश्च सवर्णोच्छिष्टभोजने॥ २४ : ८॥

जघन्योच्छिष्टसम्पर्कादेवन्दशगुणं स्मृतं। (f. 64r)
जपोपवासवृद्धिश्च एकरात्रादितः क्रमात्॥ २४ : ९॥

माज्जरिमूषकैर्ज्जग्धमन्नम्भुंक्ते तु यः क्वचित्।
जीर्णान्ते च पिबेत्स्नात्वा पञ्चगव्यं विशुद्धये॥ २४ : १०॥

24:3 दशतः साधक°] *em.*; दशत⏓⏓धका° C

सद्येन गोमयङ्ग्राह्यं गोमूत्रं मनसा घृतं।
सर्वेण पयस्त्वास्येन दधीशेन कुशोदकं॥ २४ :११॥

गायत्र्या चैकतः कृत्वा पिबेत्पापविशुद्दये।
कृमिकीटादिसंस्पृष्टं भुक्त्वा वान्तेन शुध्यति॥ २४ :१२॥

श्वकाकोपहतं भुक्त्वा निराहारो नरञ्जपेत्।
त्रिरात्रं लसुनादीनां भक्षणे चैतदेव हि॥ २४ :१३॥

सुरापो दशलक्षाणि पञ्चगव्याशनो निशि।
शिवपूजारतो नित्यञ्जपेदात्मविशुद्दये॥ २४ :१४॥

विण्मूत्रं भक्षयेद्यस्तु सप्ताहं शुद्धये जपेत्।
सह पङ्क्तौ निकृष्टैस्तु भुञ्जानो दशधा जपेत्॥ २४ :१५॥

शतम्भुक्त्वाथ यन्नोक्तं ज्ञात्वा तु गुरुलाघवं। (f. 64v)
जपः कार्यो विशुध्यर्थमधमोत्तममध्यमः॥ २४ :१६॥

कुतो ज्ञातः शताच्चैव अधमो मध्यमे द्विकम्।
किन्तूत्तमो जपश्चौर्ध्वन्त्रिकं स्याज्जपकर्मणि॥ २४ :१७॥

लिङ्गं हित्वा गुरुं हत्वा जपेत्सर्वमतन्द्रितः।
निशि भुक्त्वा तपं वह्निम्प्रथमञ्चोत्तमे त्रिकं॥ २४ :१८॥

दत्वा शर्व्वाय सर्व्वस्वन्तस्मात्पापाद्विमुच्यते।
द्विजं हत्वा जपेत्तद्वत्पञ्चातपविवर्ज्जितः॥ २४ :१९॥

भिक्षाहारोऽथ सर्वस्वं पूर्ववच्च निवेदयेत्।
स्वशक्त्या कारयेद्वापि दीक्षां निर्वाणगामिनीं॥ २४ :२०॥

पादपादश्च हीयेत क्षत्रियादिष्वनुक्रमात्।
अन्त्यजानां गवां चैव शूद्रहत्याव्रतं चरेत्॥ २४ :२१॥

महिषाश्वखरादीनान्तदर्द्धं पादसंमितं।
श्वशृगालमृगादीनान्तस्याप्यर्धञ्च दक्षिणं॥ २४ :२२॥ (f. 65r)

माण्डूकनकुलादीनान्तस्य पादो विधीयते।

24:18 प्रथमञ्चोत्तमे] *em.*; प्रथञ्चोत्तमे C (unmetrical)

क्षुद्रजन्तुवधं कृत्वा दशधावर्त्य शुध्यति॥ २४ :२३॥

सर्वहिंसाकृतं पापमन्यन्न कथितञ्च यत्।
अघोरो घोरहा सर्वं स्मरणादेव निर्दहेत्॥ २४ :२४॥

वामं गुरुस्त्रियङ्गत्वा शुद्धये लक्षमभ्यसेत्।
आर्द्रवासाः पयः पीत्वा भ्रातृजायां सहोदरां॥ २४ :२५॥

पितृमातृश्वसाश्वस्रूमातुलादींश्च योजयेत्।
लक्षहानिः क्रमाद्दुक्तो गत्वा विप्रादियोषितं॥ २४ :२६॥

अन्त्यजं पञ्चलक्षाणि नाभिमात्रोदके जपेत्।
सामान्यमयुतं शूद्रीं द्विगुणं द्विगुणम्पुनः॥ २४ :२७॥

वैश्यादिवर्णजाङ्गत्वा गाङ्गत्वा चायुतं जपेत्।
उभयोर्द्विगुणं प्रोक्तमजादीनान्तदर्द्धकं॥ २४ :२८॥

योनिपापन्दहेद्वामः सर्वमन्यच्च यद्भवेत्। (f. 65v)
लक्षञ्जप्त्वा भवेच्छुद्धिर्हैमहर्तुरजं ध्रुवं॥ २४ :२९॥

हत्वा गाञ्च तदर्धेन स्त्रियन्तावदजाविकं।
कांस्यवस्त्ररसादीनि लक्षेणैकेन शुध्यति॥ २४ :३०॥

सद्योजातो दहेत्सर्वमन्यद्वा चौर्यसम्भवं।
संकीर्णकल्मषीमन्त्रान् सर्वानेव जपेच्छुचिः॥ २४ :३१॥

व्योमव्यापिशिवम्वापि सर्वपापविशुद्धये।
प्रायश्चित्तं चरेज्ज्ञात्वा कर्मणां गुरुलाघवं॥ २४ :३२॥

कर्तुः शक्तिवयोवित्तमसाठ्येन विशुद्धये।
अज्ञानाज्ज्ञानतो वापि कृतमेवं विशुध्यति॥ २४ :३३॥

कामतस्तु कृतं मोहात्त्रिगुणेन विशुध्यति।
कायिकस्यैवमुद्दिष्टो लघुमध्योत्तमो जपः॥ २४ :३४॥

कर्मणा च कृतस्यापि सताल्लघ्वादितो जपेत्।
मानसस्यैकतः प्रोक्तः पूर्वोक्तानाञ्जपः क्रमात्॥ २४ :३५॥ (f. 66r)

सर्वं समयिनामेतन्निर्दिष्टः शुद्धये क्रमः।
स्थित्यर्थं पुत्रकादीनां सिद्ध्यर्थं मन्त्रवादिनां॥ २४ :३६॥

अनुग्रहाधिकाराय देशिकानामपीष्यते।
दीक्षया वा दहेत्सर्वं पापमाचार्यसत्तमः॥ २४ :३७॥

अभिशस्तादिभिस्पृष्टः स्नात्वा विप्रो विशुध्यति।
पादौ प्रक्षाल्य चाचम्य शुद्धिर्भवति नान्यथा॥ २४ :३८॥

उच्छिष्टलेपसम्पर्कात्प्रागुक्तविधिमाचरेत्।
असत्प्रतिग्रहं गृह्य सद्योद्वादशभिः पुनः॥ २४ :३९॥

मुच्यते किल्बिषात्क्षिप्रं मन्त्री यश्चाप्यकुत्सितः।
होमार्थञ्चैव गुर्वर्थं लिङ्गार्थं याचितं च यत्॥ २४ :४०॥

यदि तद्भक्षयेल्लोभात्कदाचिदेव दुर्मतिः।
जपेल्लक्षं सपादञ्च तस्य शुद्धिस्तदा भवेत्॥ २४ :४१॥

॥ इति विद्यापुराणे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तमिति॥ (f. 66v)

॥ रौरवे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि आत्मदीक्षामनुक्रमं।
भाषितं परमेशेन श्रीकण्ठाय महात्मने॥ २५ :१॥

शूद्रन्तु दीक्षयेद्यस्तु विधानेनाग्रजन्मनः।
निर्माल्यं भक्षयित्वा तु आपत्सु शिवयज्ञवित्॥ २५ :२॥

आज्ञां वा समतिक्रम्य शासने पारमेश्वरीं।
आत्मदीक्षामिमाङ्कुर्याद्विधिवत्संशितव्रतः॥ २५ :३॥

॥ इति रौरवे प्रायश्चित्तमिदं॥

॥ मृगेंद्रतत्त्वसंहितायां प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

साधनादिकविच्छेदे सद्योजातायुतं जपेत्।

24:38 °स्पृष्टः] *em.*; °स्पृष्ट C **24:41** तस्य] *em.*; स्तस्य C

शतं वा संयतप्राणो वासरं मारुताशनः॥ २६ :१॥

वामस्यान्नव्यतिकरे हिंसायाम्बहुरूपिणः।
वक्त्रस्य स्पन्दने रात्रौ दिवा तद्द्विगुणञ्चरेत्॥ २६ :२॥

द्विजाद्युच्छिष्टसम्पर्क्कौ वक्त्राद्यन्यतमङ्गुणं। (f. 67r)
चतुर्द्दलेऽब्जमध्येऽष्टाः स्थाने तु पञ्चमञ्जपेत्॥ २६ :३॥

षडहोपोषितो लक्षं जपेद्धव्याशनोऽपि वा।
जुहुयादयुतं---द्विगुणं शुद्धिकारणं॥ २६ :४॥

जपेन्निर्माल्यसंपर्क्के सर्व्वे ब्रह्माणि लक्षशः।
समग्रसंहितालक्षञ्जपेन्निर्माल्यभोजने॥ २६ :५॥

वामाद्याः पतयः शाक्यपादार्थिककपालिनां।
अजातोऽधिपतिर्ज्ञेयस्त्रयीनैष्ठिकलिङ्गिनां॥ २६ :६॥

तदन्नभोजने शुद्धिर्ज्जातिसम्पर्क्कशुद्धिवत्।
किन्त्वैन्दवं व्रतं प्रान्ते कापाल्यन्नाशने मताः॥ २६ :७॥

ईशानस्य जपेल्लक्षन्तत्सङ्करविशुद्धये।
कापालिसंकरे त्रीणि लक्षाणि कृतनिश्चयः॥ २६ :८॥

प्रमादाद्योषितङ्गत्वा प्राणायामायुतं जपेत्।
द्विपञ्चगुणितं शुद्ध्यै प्रणवोच्चारसंयुतं॥ २६ :९॥ (f. 67v)

महापातकसंयोगे शिवैकादशिकायुतं।
जपेद्दशगुणं प्राणसंयमी फलमूलभुक्॥ २६ :१०॥

तत्समेष्वेवमेवस्यात्किन्तु प्राणायामं विना।
पातकेषु तदन्येषु क्रियाव्यतिकरेषु च॥ २६ :११॥

जपेदेकादशात्मानमेकं वा ब्रह्ममव्ययं।
नादद्यात्करकं किञ्चित्संख्याजातांभसा हृतं॥ २६ :१२॥

आददन्नपरिज्ञानात्तदुक्तार्द्धं समाचरेत्।

26:10 महापातक°] *em.*; महापाक° C (unmetrical)

बहुदैवसिके योगे तुल्यं साधर्म्ययोगतः॥ २६ : १३॥

नाक्षं विलङ्घयेद्विद्वान्सृष्टिसंहारकारणं।
विलंघ्याच्चेतसो दोषाद्बहुरूपायुतं जपेत्॥ २६ : १४॥

॥ इति मृगेन्द्रतत्त्वसंहितायां प्रायश्चित्तपटलमिति॥

॥ निःश्वासकारिकायां प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

असमाप्ताह्निको मन्त्री नान्यत्का --- समाचरेत्। (f. 68r)
प्रमादाह्निकविच्छेदे घृतहोमो विधीयते॥ २७ : १॥

आहुतीनां सहस्रन्तु शतं चैव हुताशने।
द्वात्रिंशाक्षरमन्त्रस्य यावच्छत्त्या तु होमयेत्॥ २७ : २॥

हुत्वा चैवं ततो मन्त्री शतमष्टोत्तरं जपेत्।
अकामाच्चैव संच्छेद आह्निकन्तु यदा भवेत्॥ २७ : ३॥

मालामन्त्रस्य मन्त्रज्ञो द्विगुणन्तु समाचरेत्।
शुना दष्टो विशुध्येत गायत्र्यष्टशतेन तु॥ २७ : ४॥

मार्ज्जारमूषकैर्दष्टः सप्तजप्तेन शुध्यति।
शृगालवृकदष्टो वा शुध्यत्यष्टशतेन तु॥ २७ : ५॥

चाण्डालस्पर्शसंभाषे प्राणायामशतं जपेत्।
सद्योजातेन मुच्येत नात्र कार्या विचारणा॥ २७ : ६॥

स्तेयं कृत्वा जपेद्घोरं मनाक्तत्पुरुषं जपेत्।
तत्संपर्क्केण चेशानं जपेत्पर्वतमस्तके॥ २७ : ७॥ (f. 68v)

ताम्ररोप्यं विटंकं वा हृत्वा स्तेयसन्त्रयं।
कङ्गुधान्यापरं धान्यं लोहं वा बहुधात्मकं॥ २७ : ८॥

अर्थश्च विविधं हृत्वा न्यूनन्तत्र विनिर्णयेत्।

26:13 वहुदैवसिके] *em.*; वहुदैवशिके C 26:13 °योगतः] *em.*; °योतः C (unmetrical) 27:2 यावच्छत्त्या] *em.*; यावच्छ ⏑̄ C 27:3 अकामाच्चैव] *conj.*; अकाच्चैव C (unmetrical)

अजं जप्त्वा भवेच्छुद्धिर्हेमहर्तुर्न संशयः॥ २७:९॥

हृत्वा गाञ्च तदर्द्धेन स्त्रियस्तद्वदजादिकं।
कांस्यं वस्त्रं रसाद्यञ्च लक्षैकेन विशुध्यति॥ २७:१०॥

सद्योजातो दहेत्क्षिप्रमन्यद्वा चौर्यसम्भवं।
देवाग्निगुरुशास्त्राणाङ्कृत्वा निन्दां जपेच्छतं॥ २७:११॥

लघ्वादिभावं विज्ञाय ईशं दशगुणोत्तरं।
कृत्वा पूजां यथाशक्त्या स्तुत्वा चैव क्षमापयेत्॥ २७:१२॥

दशतः साधकादीनां शतमेवमथैकतः।
अन्यद्वा यत्कृतं पापं तदीशस्मरणाद्दहेत्॥ २७:१३॥

गुरोः कृत्वापवादं च तथा मन्त्री शिवस्य च। (f. 69r)
गायत्र्यष्टसहस्रेण प्रमादाच्छुध्यते भृशं॥ २७:१४॥

शिवविद्याङ्गसंपूर्ण आचार्यः परमेश्वरः।
शिववत्पूजनीयोऽसौ तन्निन्दान्न समाचरेत्॥ २७:१५॥

समयी चात्मवानन्यः पुत्रकश्च विशेषतः।
कृत्वा निन्दां ततस्तेषान्तदर्द्धेन विशुध्यति॥ २७:१६॥

शिवस्य शिवमन्त्रस्य शैवाचार्यस्य कामतः।
निन्दकान्विनिहत्यापि हत्यया न विलिप्यते॥ २७:१७॥

शतमेकं जपेदीशं प्रायश्चित्तविशुद्धये।
हृत्वा देवस्य सर्वस्वं पञ्चब्रह्मण्यनुक्रमात्॥ २७:१८॥

जपेत्पञ्चशतान्मन्त्री पञ्चातपसमन्वितः।
भिक्षाहारः स्वशक्त्या वा दीक्षान्निर्वाणगामिनीम्॥ २७:१९॥

शतायुतसहस्राणि विंशद्विंशत्तदुत्तरा।
लक्षं यावत्परा काष्ठा जपस्येयङ्कृतिर्मता॥ २७:२०॥ (f. 69v)

हत्वा तु देशिकङ्कामाद्भैक्षभुक्सुसमाहितः।

27:9 °हर्तुर्न] *em.*; °हर्तु न C   27:14 गायत्र्यष्ट°] *em.*; —यत्र्यष्ट° C   27:15 पूजनीयोसौ] *em.*; पूनीयोसौ C (unmetrical)

एकाशीतिपदं मन्त्रं लक्षमावर्त्य शुध्यति॥ २७:२१॥

॥ निःश्वासप्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तमिति॥

॥ सप्तवैद्याधरे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

व्यापादितो यदा लिङ्गी शैवो वान्याश्रमी तथा।
प्रायश्चित्तं चरेन्मन्त्री गुरूक्तं शिवभाषितम्॥ २८:१॥

षट्सप्त बहुभिर्दत्तं आचार्यैर्गुरुणा विना।
कर्तव्यं शास्त्रसंसिद्धं महापातकशुद्धये॥ २८:२॥

अष्टौशतान्यघोरेण जुहुयाच्छिवपावके।
अनाज्ञातशिवे मन्त्री निर्वाणे दोषशान्तये॥ २८:३॥

॥ इति सप्तवैद्याधरे प्रायश्चित्तमिदं॥

॥ निःश्वासोत्तरे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

असमाप्ताह्निको मन्त्री नान्यत्कर्म कथञ्चन। (f. 70r)
प्रमादाह्निकविच्छेदे घृतहोमो विधीयते॥ २९:१॥

आहुतीनां सहस्रैकमप्रमादाच्छतं हुनेत्।
पञ्चाशत्पञ्चविंशद्वा मन्त्री मन्त्रन्ततो जपेत्॥ २९:२॥

विद्याधिपेन मन्त्रेण पञ्चब्रह्मयुतेन च।
परिगृह्य जपं मन्त्री संख्याच्छिन्नं जपेत्ततः॥ २९:३॥

कल्पोक्तं तु जपं कृत्वा रुद्राय विनिवेदयेत्।
रुद्रार्पितज्जपेन्मन्त्री विघ्नेन्द्रेण न बाध्यते॥ २९:४॥

जानुभ्यामवनीं गत्वा जपमीशे निवेदयेत्।

॥ इति निःश्वासोत्तरे प्रायश्चित्तं समाप्तमिति॥

॥ अथ साहस्रे शिवभेदे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

29:3 विद्याधिपेन] *conj.*; विद्याधिपेण C

गुरुदेवस्वहर्त्ता च गुर्वङ्गनागमञ्चरेत्।
अमेध्याद्दशगुणं मांसं तप्तकृच्छ्रं प्रदापयेत्॥ ३०:१॥ (f. 70v)

त्र्यहमम्भः पिबेत्तप्तं क्षीरं तप्तं त्र्यहं पिबेत्।
त्र्यहमुष्णं घृतं पीत्वा त्र्यहं स्यान्मारुताशनः॥ ३०:२॥

तप्तकृच्छ्रमिदं भद्रे महापातकनाशनं।
पितृघ्नो मातृभ्रातृघ्नश्चातिकृच्छ्रेण शुध्यति॥ ३०:३॥

अश्नीयात्त्र्यहमेकैकङ्ग्रासं मध्यदिने सुधीः।
पुनस्त्रीणिदिनैकैकं अश्नीयात्तदयाचितं॥ ३०:४॥

अहानि त्रीणि नक्तेन निराहारस्त्रिवासरं।
अतिकृच्छ्रविधानन्तु समासात्तदुदाहृतं॥ ३०:५॥

अगम्यागमनं कृत्वा कृच्छ्रं सान्तपनञ्चरेत्।
गोमूत्रं गोमयं क्षीरमाज्यं दधिकुशोदकं॥ ३०:६॥

अहोरात्रोषितो भूत्वा पिबेत्सान्तपनं स्मृतं।
गोऽश्वमृगादिकं हत्वा प्राजापत्यं चरेद्द्विजः॥ ३०:७॥

त्र्यहमयाचितं भुंक्ते नक्तभोजी त्रिवासरां। (f. 71r)
एकभुक्तं त्र्यहङ्कुर्यान्निराहारो दिनत्रयं॥ ३०:८॥

प्राजापत्यमिदं ख्यातमुपपातकनाशनं।
कृत्वैतानि तु कृच्छ्राणि शिवमन्त्र? गुरोर्भवेत्॥ ३०:९॥

लोपयित्वा गुरोराज्ञां ⊔।
वक्त्रोच्चारं विदित्वा तु सद्योजातशतं जपेत्॥ ३०:१०॥

सहस्रमथवा देवि ज्ञात्वा वाक्यबलाबलम्।
अवज्ञाञ्च वदेद्वाममघोरं क्रोधकर्मणि॥ ३०:११॥

दुर्भाषिते ददेद्वक्त्रमयुतं भोजनेषु च।
गुरुदेवाग्रतः ष्ठीवी प्रच्छादितोऽथ वेष्टितम्॥ ३०:१२॥

शृणोति चाथवाख्याति कुरुते चाप्रदक्षिणम्।

30:8 एकभुक्तं] *em.*; एकभुभु C

प्रणिपत्य गुरुं मन्त्री ईशानञ्च तदा जपेत्॥ ३०:१३॥

अथवा चैव सर्वेषाम्प्रायश्चित्तञ्च दुर्द्धरं।
अघोरञ्च जपेद्देवि सर्वपापप्रणाशनं॥ ३०:१४॥ (f. 71v)

हेमं रौप्यञ्च ताम्रञ्च कांस्यञ्चायसमृत्मयं।
नागजं वारिजं वापि पात्रम्वा वेणुसम्भवं॥ ३०:१५॥

उच्छिष्टं मृण्मयं त्याज्यं शुद्धिन्तु इतरां श्रुणु।
वारिजां वारिणा शुद्धिर्व्यामिश्राणां मृदम्भसा॥ ३०:१६॥

विण्मूत्रश्लेष्मसंस्पृष्टास्त्याज्यास्ते वेणुसंभवाः।
सर्वधातुसमुत्थन्तु वह्नौ स्पृष्टा विशुध्यति॥ ३०:१७॥

ताम्रमम्लेन कांस्यन्तु भस्मना काञ्चनं गोमयैः।
वंशञ्चायसमश्मना? वारिसर्वत्र योजयेत्॥ ३०:१८॥

वाक्कर्म च मनश्चैव यस्तु दण्डयति त्रयं।
त्रिदण्डी स तु विज्ञेयः प्राप्नोति गतिमुत्तमाम्॥ ३०:१९॥

त्रयाणामपि चैतेषां निःकृतिञ्च श्रुणुष्वथ।
वाचिकैस्तत्त्र्यहं मौनमग्निकार्यार्चनञ्जपः॥ ३०:२०॥

समाप्ते गुरुदेवाय दीनां वाचां निवेदयेत्। (f. 72r)
स मुक्तो वाचिकैर्बन्धैः कर्मबन्धन्निबोधत॥ ३०:२१॥

निराहारस्त्रिरात्रञ्च त्रिसन्ध्यञ्जलगाहनं।
ब्रह्मजापी च मौनी च कर्मबन्धेन मुच्यति॥ ३०:२२॥

मानसस्य तु पापस्य प्राणायामाम्भसि कृते।
शिवगायत्रिमन्त्रेण मुच्यते बन्धमानसैः॥ ३०:२३॥

॥ इति साहस्रे शिवभेदे प्रायश्चित्तं समाप्तं॥

॥ वामदेवीये क्रियासङ्ग्रहे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

30:15 कांस्य°] *conj.*; कास्य° C 30:15 पात्रम्वा] *em.*; पात्रम्वात्रम्वा C (unmetrical) 30:16 मृण्मयं] *conj.*; मृत्मयं C 30:19 °त्तमाम्] *em.*; °त्तमम् C

सन्ध्यालोपे तु सञ्जाते शिवैकादशिकाञ्जपेत्।
सरुजो निरुजो मन्त्री सद्योजातशतं जपेत्॥ ३१:१॥

साध्यमन्त्रेण वा प्राज्ञो द्विगुणं जपमाचरेत्।
जपशेषञ्च ततो जप्त्वा सन्ध्यां वन्देत पूर्ववत्॥ ३१:२॥

सन्ध्यालोपे च सञ्जाते ईशस्य त्रिशतं जपेत्।
निरुजः सरुजो मन्त्री संहितां वर्त्तयेत्त्रिधा॥ ३१:३॥ (f. 72v)

साध्यमन्त्रेण वा मन्त्री त्रिगुणं जपमाचरेत्।
चतुर्थायाञ्च सन्ध्यायां पूर्ववच्च चतुर्गुणं॥ ३१:४॥

विधिरावश्यको ह्येषः प्रायश्चित्तम्विशुद्धये।
बहुदैवसिको भ्रंसः सोपवासम्व्रतञ्चरेत्॥ ३१:५॥

सहस्रम्पञ्चमस्यैकं सरुजस्य प्रकीर्तितं।
निरुजस्य तथा गव्यं त्रिरात्रञ्चायुतद्वयं॥ ३१:६॥

प्राणायामत्रयं कृत्वा शिवमग्निञ्च पूजयेत्।
रेतोमूत्रपुरीषञ्च प्रमादाद्यदि भक्षयेत्॥ ३१:७॥

भुक्त्वा चान्नमभोज्यन्तु गत्वा चाप्यन्तजां स्त्रियं।
जप्त्वा शिवायुतं मन्त्री पूर्वोक्तविधिनाथ तत्॥ ३१:८॥

पञ्चगव्यं सकृत्पीत्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते।
अहोरात्रोषितो भूत्वा शिवस्य पुरतः स्थितः॥ ३१:९॥

ओंकाराद्येन मन्त्रेण पूर्वाशाभिमुखो विशेत्। (f. 73r)
पीतमात्रम्भवेच्छुद्धं शरदिन्दुमिवामलं॥ ३१:१०॥

मातृपितृसमुद्भूतं सहजागन्तुकञ्च यत्।
अस्थिमज्जागतम्पापं ब्रह्मकूर्चो दहेत्क्षणात्॥ ३१:११॥

विधिः प्रच्छन्नपापेषु प्रकाशे कथयेद्गुरोः।
पञ्चगव्यं स्मृतंह्येतत्महापातकनाशनं॥ ३१:१२॥

ब्रह्महत्या सुरापानं स्तेयं गुर्वङ्गनागमं।

31:5 ॰वश्यको] *conj.*; ॰वस्यको C

यैः कृतास्ते स्मृताः सद्भिर्महापातकिनो नराः॥ ३१ :१३॥

यस्य योगस्तु तैः सार्द्धं सोऽपि चैतत्समो भवेत्।
हत्वा विप्रञ्जपेत्सद्यङ्गवाम्मध्ये सुयन्त्रितं॥ ३१ :१४॥

सुरां पीत्वा जपेद्वामं शिवहर्म्ये विशुद्धये।
कृत्वा स्तेयमकामाच्च घोरं पितृवने जपेत्॥ ३१ :१५॥

गुरुस्त्रीगमने वक्त्रमकामाद्विजने वने।
एषां योगाज्जपेदीशं नगाग्रे संयतेन्द्रियः॥ ३१ :१६॥

प्रकाश्यैकाग्रतः कृत्वा लक्षञ्जप्त्वा विशुध्यति। (f. 73v)
अकामाद्वा रहस्ये च सहस्राच्छुद्धिरिष्यते॥ ३१ :१७॥

कामतस्तु रहस्ये च जपस्तत्रायुतद्वयं।
अकामतः प्रकाशे तु जपेत्तत्रायुतद्वयं॥ ३१ :१८॥

गुरुस्त्रीगामिनं कामाच्चीर्ण्णकृच्छ्रन्तु दीक्षयेत्।
दयावान्देशिको यस्य लक्षजापाद्विशुध्यति॥ ३१ :१९॥

सुरां पीत्वा जपेद्वामं सहस्रङ्कामतो यदा।
अकामात्त्रिशतं जप्त्वा प्रमादाच्छुद्धिरिष्यते॥ ३१ :२०॥

निर्माल्यभक्षणे जाते प्रमादादयुतं जपेत्।
बहुरूपन्तथा कामाद्दीक्षां कृत्वा विशुध्यति॥ ३१ :२१॥

रजस्वलान्नं भुंजानो गुह्यकस्य शतं जपेत्।
कामात्पञ्चशतं यद्वत्तद्वन्निर्माल्यलंघनात्॥ ३१ :२२॥

निर्माल्यसङ्करे भुक्त्वा तत्राघोरशतं जपेत्। (f. 74r)
उपेक्षिते तु निर्माल्ये वायसश्वादिभक्षिते॥ ३१ :२३॥

बहुरूपसहस्रन्तु जप्त्वा मन्त्री विशुध्यति।
शिवम्पर्वसु सम्पूज्य गुरुमग्निम्विशेषतः॥ ३१ :२४॥

31:17 °श्यैकाग्रतः] *em.*; °स्यैकागतः C **31:17** विशुध्यति] *em.*; विध्यति C (unmetrical) **31:22** कामात्] *conj.*; कामोत् C **31:23** °सङ्करे] *em.*; °शङ्करे C **31:23** °भक्षिते] *conj.*; °भक्षितैः C **31:24** पर्वसु] *em.*; पर्वशु C

अदत्वा चलितन्तत्र शिवाष्टकशतं जपेत्।
अनिवेद्य यदा भुङ्क्ते शिवमिष्ट्वा शतं जपेत्॥ ३१:२५॥

श्वविड्वराहच्छागाद्यैर्मार्जारकपिकुक्कुटैः।
उलूकगृध्रकाकाद्यैः स्पृष्टस्यान्नस्य भक्षणात्॥ ३१:२६॥

शिवैकादशिकाञ्जप्त्वा पञ्चगव्येन शुध्यति।
मृतके सूतके भुक्त्वा जपेत्सद्यादिपञ्चकं॥ ३१:२७॥

सहस्रं कामतो जप्त्वा अकामाच्च शतं जपेत्।
गणान्नम्भक्षणात्सद्यम्प्रमादात्तु शतञ्जपेत्॥ ३१:२८॥

द्विशतङ्गणिकान्नस्य पतितानां शतं जपेत्।
अष्टमे मासि पुंस्त्वे च वामदेवशतं जपेत्॥ ३१:२९॥ (f. 74v)

नामप्राशननिष्क्रामे भुक्त्वा वक्त्रशतञ्जपेत्।
चतुर्थिकान्नं भुक्त्वा तु वामदेवशतञ्जपेत्॥ ३१:३०॥

सद्यःश्राद्धे तु यो भुङ्क्ते अघोरं त्रिशतं जपेत्।
सहस्रङ्कामतः प्रोक्तमसच्छूद्रान्नभक्षणे॥ ३१:३१॥

वान्ते स्नानञ्जले कृत्वा सद्योजातशतञ्जपेत्।
वापीकूपतडागानां वृक्षाणाम्मोक्षणे तथा॥ ३१:३२॥

शिववर्ज्याप्रतिष्ठान्नम्भुक्त्वान्नं चान्यलिङ्गिनां।
अभक्ष्यभक्षणान्नाद्वा तदर्द्धे वाप्यकामतः॥ ३१:३३॥

सद्योजातं जपेन्मन्त्री प्रमादान्मांसभक्षणे।
दशरूपाणि वक्त्रस्य पञ्च चैकान्नभक्षणात्॥ ३१:३४॥

भैक्ष्यन्त्यक्त्वा प्रमादात्तु ततः शुध्यति किल्बिषात्।
वस्त्रं चतुर्विधञ्चर्म्म प्रतिगृह्य शतञ्जपेत्॥ ३१:३५॥

कामतोऽथ सहस्रन्तु सद्योजातञ्जपेद्बुधः। (f. 75r)
दधिक्षीरं मधुं सर्पिस्तैलं लवणमेव च॥ ३१:३६॥

31:25 चलितन्तत्र] *em.*; चलिन्तत्र C (unmetrical) 31:30 °प्राशन°] *em.*; °प्रासन° C 31:31 सद्यःश्राद्धे] *em.*; सद्यं श्राद्धे C 31:36 कामतो°] *em.*; कामातो° C

शर्कराञ्च गुडञ्चैव गृहीत्वा वाममभ्यसेत्।
मणिमुक्ताप्रवालानि सुवर्णं रौप्यमेव च ॥ ३१ : ३७ ॥

बहुरूपं जपेद्विद्वान्सहस्रं शतमेव वा।
गजं हयमनड्वाहं गृहीत्वा च वरस्त्रियम्॥ ३१ : ३८ ॥

जपेत्तत्पुरुषं मन्त्री सहस्रं शतमेव वा।
सर्वसस्यसमृद्धान्तु सर्वरत्नसमन्वितां॥ ३१ : ३९ ॥

गृहीत्वा पृथिवीं विद्वानीशानम्पूर्ववज्जपेत्।
सर्वेषामेव पापानां सङ्करे समुपस्थिते॥ ३१ : ४० ॥

पवित्राणि जपेत्पञ्च एकं वा बहुरूपिणं।
वामदेवं जपेद्विद्वांश्छुध्यत्येवं न संशयः॥ ३१ : ४१ ॥

योनिसंकरजं दोषं अश्मकाष्ठतृणादिकं।
गृहीत्वा वस्तु यत्किञ्चिद्बहुरूपञ्जपेद्बुधः॥ ३१ : ४२ ॥

ज्ञानापहारणे वक्त्रङ्कामाकामे कृते सति। (f. 75v)
गुरुपुत्रं गुरोर्भार्यां निन्दयेद्यस्तु दीक्षितः॥ ३१ : ४३ ॥

ईशानस्य शतं जप्त्वा ततः शुद्धिमवाप्नुयात्।
मूषिकाश्यविघाते च पञ्चगव्यन्तु भक्षयेत्॥ ३१ : ४४ ॥

सप्ताभिमन्त्रितङ्कृत्वा सद्योजातेन शुध्यति।
श्वानदष्टे तथैवेह स्नात्वा पूर्ववदाचरेत्॥ ३१ : ४५ ॥

असत्प्रतिग्रहं गृह्य सद्योजातशताच्छुचिः।
चाण्डालस्पर्शने स्नात्वा सद्योजातं सकृज्जपेत्॥ ३१ : ४६ ॥

प्राणायामत्रयङ्कृत्वा ततः शुद्धिमवाप्नुयात्।
गुर्वाज्ञां लङ्घयेद्यस्तु दीक्षितानान्तु निन्दकः॥ ३१ : ४७ ॥

सद्योजातशतञ्जप्त्वा ततः शुध्यति मन्त्रवित्।

31:38 वरस्त्रियम्] *conj.*; वरत्रियं C **31:39** सर्वसस्य॰] *conj.*; सर्वशस्य C **31:40** पूर्ववज्जपेत्] *conj.*; पूर्वजपेत् C (unmetrical) **31:40** सङ्करे] *em.*; शङ्करे C **31:42** ॰संकरजं] *em.*; ॰शंकरजं C **31:46** सद्योजातं] *em.*; सद्योतं C (unmetrical)

दुःस्वप्नदर्शने स्नात्वा जपेत्सद्यञ्च पूर्ववत्॥ ३१:४८॥

कर्मणा मनसा चैव प्रमादाद्भाषितेऽनृते।
वामदेवशतं जप्त्वा ततः शुध्यति किल्बिषात्॥ ३१:४९॥ (f. 76r)

अकामाद्रेतसोत्सर्गे जपेद्वामशतद्वयम्।
गर्भापहरको वक्त्रञ्जपेत्सम्यक्चतुःशतं॥ ३१:५०॥

धेनुं प्रमादतो हत्वा जपेत्सद्यादिपञ्चकं।
शतानि पञ्च प्रत्येकमीशानेन विशुध्यति॥ ३१:५१॥

मनसा चिन्तितं पापं कर्मणा न च तत्कृतं।
सप्तवाराञ्जपेद्घोरं ततः शुध्यति किल्बिषी॥ ३१:५२॥

स्थावराणां लताच्छेदे अघोरस्य शतं जपेत्।
चत्वरं लंघयेद्यस्तु दशरूपाणि तं जपेत्॥ ३१:५३॥

दिवासुप्तप्रमादाच्च जपेत्सप्त त्रिपञ्चकं।
गुरुञ्च खेदयेद्यस्तु दुष्टालापैश्च मूढधीः॥ ३१:५४॥

उपवासत्रयं कृत्वा जपेद्ब्रह्मशतत्रयं।
शिवारामे यदा कुर्यान्मूत्रोत्सर्गं शिवाङ्गणे॥ ३१:५५॥

प्रत्येकं सोपवासस्तु जपेद्ब्रह्म शतं क्रमात्।
चत्वरे वृक्षमूले वा श्मशाने च सकृत्त्यजेत्॥ ३१:५६॥ (f. 76v)

ईशानन्तु जपेन्मन्त्री प्रमादाच्छतपञ्चकं।
ऊषरे जलकृष्टे च नदीतीरेऽद्रिमस्तके॥ ३१:५७॥

विपरीतककुभो वापि सोऽप्यघोरशतञ्जपेत्।
नग्नो वा दीक्षितः स्नात उपोष्याष्टशतं जपेत्॥ ३१:५८॥

दीक्षिता ये शिवे भक्ता निन्दाङ्कुर्वन्त्यनिन्दिताः।
गुरुदेवाग्निविदुषान्दीक्षितानां शिवागमे॥ ३१:५९॥

सहस्रं पञ्चमस्यैकं जप्त्वा शुध्यति किल्बिषात्।
सर्पदष्टः शतं जप्त्वा उपवासाद्विशुध्यति॥ ३१:६०॥

31:60 सर्पदष्टः] *em.*; शर्पदर्ष्टः C

तन्त्राचारान्यदा निन्देदघोराष्टशतञ्जपेत्।
गुरुदेवाग्निवृद्धानां सन्निधौ स्नानभोजनं॥ ३१ : ६१॥

परिहासन्तथादर्पङ्कृत्वा पञ्चपवित्रकं।
दशवाराञ्जपेन्मन्त्री वक्रन्तु क्लीबभाषणात्॥ ३१ : ६२॥

गुरुपत्नी यदा दृष्टा दुष्टबुध्या शतं जपेत्।
बहुरूपं प्रमादात्तु विवस्त्रां त्रिशतञ्जपेत्॥ ३१ : ६३॥ (f. 77r)

अनस्थिप्राणिसंघातं हत्वा वै संहिताञ्जपेत्।
पक्षिणस्तु बहून्हत्वा तामेव त्रिगुणाञ्जपेत्॥ ३१ : ६४॥

सर्पमाण्डूकमार्जारनकुलश्वाश्वगर्दभान्।
उष्ट्रं गजं मृगं व्याघ्रं हत्वा चैशशतं जपेत्॥ ३१ : ६५॥

हत्वा शूद्रं स्त्रियं बालं शिवं पञ्चशतं जपेत्।
जपेदष्टसहस्राणि सच्छूद्रस्य निपातनात्॥ ३१ : ६६॥

चाण्डालिनी यदा ज्ञानान्मन्दिरे संव्यवस्थिता।
मृन्मयादि त्यजेद्भाण्डं कृच्छ्रचीर्ण्णे नरञ्जपेत्॥ ३१ : ६७॥

सहस्राणि तदा पञ्च ततः शुद्धिमवाप्नुयात्।
भुक्त्वा चाकामतश्चैव तप्तकृच्छ्राद्व्रताच्छुचिः॥ ३१ : ६८॥

कामतो यदि सा भुक्त्वा सकृत्कृच्छ्रातिकृच्छ्रतः।
वामदेवं जपेच्छुद्धिः पराकोऽन्तेऽथवा सकृत्॥ ३१ : ६९॥

ज्ञात्वा भुक्त्वाथवा तेन तदासौ तत्समो भवेत्। (f. 77v)
रजकीञ्चर्मकारीञ्च स्पृष्ट्वा वा मन्दिरे स्थितां॥ ३१ : ७०॥

भाण्डत्यागादजाच्छुद्धिस्त्र्यहात्पञ्चसहस्रिका।
अकामतो यदा स्पृष्टा भुक्त्वाघोरञ्जपेत्त्र्यहं॥ ३१ : ७१॥

कामाद्वा द्विगुणङ्कर्म सकृद्योगाद्भवेद्यदि।
अकामाद्वाथ संयोगः सञ्ज्ञातस्तद्द्वयोरपि॥ ३१ : ७२॥

तदा चान्द्रायणङ्कार्यमन्यथा नैव शुध्यति।

31:65 उष्ट्रं] *em.*; उष्टं C

बहुदैवसिको योगः सञ्जातः कामतोऽपि वा॥ ३१ : ७३॥

तदा चान्द्रायणं कार्यं वारिणा केवलेन तु।
मासार्धं ग्रासवृद्धिः स्याच्छुक्ले कृष्णे च ह्रासयेत्॥ ३१ : ७४॥

चान्द्रायणविधिः प्रोक्तो जलाच्चैव जलात्मकः।
एकभुक्तं त्र्यहं कुर्यात्त्र्यहङ्कुर्यादयाचितम्॥ ३१ : ७५॥

त्र्यहञ्च नक्तभोजीत्वं त्र्यहंस्यान्मारुताशनः।
एवं कृच्छ्रः समाख्यातः प्राजापत्यं यथा विधिः॥ ३१ : ७६॥ (f. 78r)

त्र्यहमुष्णं पिबेद्वारि त्र्यहंस्यात्क्षीरभोजनं।
त्र्यहमुष्णं घृतं पीत्वा निराहारो दिनत्रयं॥ ३१ : ७७॥

तप्तकृच्छ्रं समाख्यातमतिकृच्छ्रमतः शृणु।
क्षीरस्य त्रिपलं पानन्दिवसानेकविंशतिः॥ ३१ : ७८॥

अतिकृच्छ्रं समाख्यातं पराकं शृणु साम्प्रतं।
द्वादशाहन्निराहारः पराकस्य विधिः स्मृतः॥ ३१ : ७९॥

पर्वसन्धिषु सर्वेषु कदाचिन्मैथुनन्दिवा।
कृत्वायुतं जपेत्प्राज्ञः प्रणवस्य व्रते स्थितः॥ ३१ : ८०॥

रात्रौ कृत्वायुतार्द्धन्तु सन्ध्यायामयुतं जपेत्।
कथां मैथुनजाङ्कृत्वा हृद्बीजस्य शतञ्जपेत्॥ ३१ : ८१॥

ब्रह्मचर्यादृते धीमान्प्रायश्चित्तं गृही चरेत्।
गृहस्थानान्तु सर्वेषान्दीक्षितानां शिवाध्वरे॥ ३१ : ८२॥

दशाहेन भवेच्छुद्धिः सूतके मृतके तथा। (f. 78v)
एकवृध्याचतुर्णान्तु अनध्यायो दिनानि तु॥ ३१ : ८३॥

समयादिविधिस्थानान्तपः स्थानान्तु यद्विधिः।
देवाग्निगुरुकार्येषु विच्छेदो नैव विद्यते॥ ३१ : ८४॥

ब्रह्मचर्यन्ततो मौनं क्षान्तिराहारलाघवं।

31:76 मारुताशनः] *em.*; मारुतासनः C **31:78** °विंशतिः] *em.*; °विसतिः C

एतद्घोरं समुद्दिष्टन्तपो वै पञ्चलक्षणं॥ ३१ : ८५॥

स्वधर्मस्थः क्रियानिष्ठो ज्ञानवृत्तिं समाश्रितः।
शुध्यते तत्क्षणात्स्नानान्नित्यहानिरतोऽन्यथा॥ ३१ : ८६॥

पृथक्पाकः प्रकर्तव्यस्तद्योगं वर्ज्जयेत्सदा।
तद्योगाद्दोषसंबन्धस्तदासौ तत्समो भवेत्॥ ३१ : ८७॥

तस्य वै तामसी शुद्धिर्याचकान्नक्तभोजनात्।
त्रिष्कालं शुध्यते स्नानाद्घोरजापाच्छतत्रिकात्॥ ३१ : ८८॥

न हानिर्न पृथक्पाकस्तदा शुद्धिस्त्र्यहात्मिका।
हानिश्चैव पृथक्पाकस्तदा शुद्धिस्त्र्यहात्मिका॥ ३१ : ८९॥ (f. 79r)

पतनात्पूर्णगर्भस्य शुद्धिः स्यात्तत्क्षणात्मिका।
अर्वाक्स्याच्चूडसंज्ञस्य मृतो वालो न दुष्यति॥ ३१ : ९०॥

येषान्तत्सूतकन्तेषां स्पर्शः पञ्चदिनार्द्धतः।
कारुकाणान्तथा राज्ञां शिल्पिनां राजसेविनां॥ ३१ : ९१॥

वैद्यानां दासकादीनां सद्यःशौचम्प्रकीर्तितं।
न चैवात्यन्तनियमो निःसङ्गानान्तपश्विनां॥ ३१ : ९२॥

शिवज्ञानानलज्वालप्रध्वस्ताज्ञानचेतसां।
यथा पर्वतमादीप्तन्नाश्रयन्ति मृगद्विपैः॥ ३१ : ९३॥

तद्वद्ब्रह्मविदन्दोषा नाश्रयन्ति कदाचन।
सर्वस्य समता दृष्टा शुध्यर्थमविचारतः॥ ३१ : ९४॥

शुद्धिरपि मुनिव्याघ्र सङ्गत्यागात्प्रकीर्तिता।
प्राणाः शुध्यन्ति विधिवत्प्राणायामबलात्सदा॥ ३१ : ९५॥

ध्यानाच्छुद्धिः समुद्दिष्टा प्रधानस्य महात्मनः। (f. 79v)
विवेकाच्छुध्यते ह्यात्मा यथोक्तं परमेष्ठिना॥ ३१ : ९६॥

सत्येन मनसः शुद्धिरिन्द्रियाणां यमादिभिः।

31:92 °शौचम्] *em.*; °सौचम् C

अहिंसासत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यमकल्कता॥ ३१:९७॥

पञ्चैते तु यमाः प्रोक्ता नियमांश्च निबोध मे।
अक्रोधो गुरुशुश्रूषा शौचमाहारलाघवं॥ ३१:९८॥

अप्रमादस्तु पञ्चैते नियमाः संप्रकीर्तिताः।
धृतिः क्षमा दयास्तेयं शौचमिन्द्रियनिग्रहः॥ ३१:९९॥

ह्रीर्विद्या सत्यमक्रोधो दश धर्मस्य लक्षणाः।
सत्यशौचं मनः शौचं शौचमिन्द्रियनिग्रहः॥ ३१:१००॥

सर्वभूतदयाशौचं जलाशौचन्तु पञ्चमम्।
आत्मज्ञानं स्मृतं षष्ठम्भवेद् विच्छेदकारकम्॥ ३१:१०१॥

ग्लानेभो व्याधितेभ्यो वा पतिभ्यः किञ्चिदौषधं।
सर्वेभ्यः सर्वदा ग्राह्यन्नदोषोस्त्यत्र शासने॥ ३१:१०२॥ (f. 80r)

न त्यजेत्क्षणमेकञ्च स्मरणं पारमेश्वरं।
नाशुचिः क्षणमप्येकन्तिष्ठेद्वै दीक्षितोऽत्र तु॥ ३१:१०३॥

दशोर्द्धन्त्रिशतादर्वाग्भवेत्स्नानजपाच्छुचिः।
तदूर्ध्वं पञ्चमं यावच्छतं नक्तेन भोजनं॥ ३१:१०४॥

उपवासन्ततश्चोर्ध्वं त्रिरात्रञ्चायुतं जपेत्।
ज्ञात्वा बलाबलं ज्ञानजातिम्भक्तिसहिष्णुतां॥ ३१:१०५॥

दद्यात्तस्य तदा मन्त्री लघु वा गुरु वा समं।
तच्चावश्यं प्रकर्तव्यमथवा गुरुभाषितं॥ ३१:१०६॥

प्रायश्चित्तम्प्रकर्तव्यमन्यथा पतनं भवेत्।
पुरुषाघोरवामाजा जातीशा ब्राह्मणादिषु॥ ३१:१०७॥
अन्त्यजानान्तु सर्वेषामीशानः प्रभुरिष्यते॥ ३१:१०८॥

॥ इति वामदेवीये क्रियासंग्रहे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तमिति॥ (f. 80v)

31:97 अहिंसासत्यमस्तेयं] *em.*; अहिंसासत्यमयम् C (unmetrical) 31:101 जलाशौचन्तु] *conj.*; चलशौचञ्चतु C 31:101 °कारकम्] *conj.*; °काकं C (unmetrical) 31:105 °श्चोर्ध्वं] *conj.*; °श्चोर्द्धं C

॥ अथाद्ये जयद्रथाधिकारे पिङ्गलामते प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

वामे वामानुवर्त्ती च दक्षे दक्षिणगोचरी।
सामान्यः वामदक्षेऽपि प्रायश्चित्तन्तु लिख्यते॥ ३२:१॥

द्विगुणश्च जपः कार्यः सन्ध्यालोपे च मन्त्रिणा।
प्रमादात्कथितं भद्रे कामतश्च चतुर्गुणः॥ ३२:२॥

प्रमादाह्निकविच्छेदे कर्तव्यस्तु चतुर्गुणः।
जपश्च साधकेन्द्रेण कामतस्तद्विधा भवेत्॥ ३२:३॥

प्रमादाद्धोमसञ्च्छेदे हुत्वा च द्विशतं जपेत्।
कामाच्चतुर्गुणं हुत्वा जपेच्चैव चतुर्गुणं॥ ३२:४॥

प्रमादाज्जपभङ्गेन आपूर्य तत्समञ्जपेत्।
कामतो जपभङ्गे च जपेद्देवि चतुर्गुणं॥ ३२:५॥

स्वमन्त्रैश्चैव कर्तव्यं वैशेषिकमुदाहृतं।
मन्त्रं सामान्यमाख्यामि प्रायश्चित्ते यथा भवेत्॥ ३२:६॥ (f. 81r)

ओं नमो भगवते रुद्राय शूलपाणये हन हन दह दह पच पच नाशय नाशय सर्वपापम्भक्ष सर्वपापं भक्ष भक्ष ह्रीं हूं फठ् स्वाहा॥

विद्या सामयकी ख्याता प्रायश्चित्तार्थकर्मिणां।
प्रमादाच्चालिते लिङ्गे स्थिरे वा चलसंज्ञके॥ ३२:७॥

पीठे वा पिण्डिकायां वा विद्यालक्षञ्जपेद्बुधः।
प्रायश्चित्तार्थकञ्जप्त्वा होमङ्कृत्वा तथा पुनः॥ ३२:८॥

पूर्वोक्तेन विधानेन कर्तव्यं स्थितिस्थापनं।
चललिङ्गे च निर्दग्धे तस्करेण हृतेऽथवा॥ ३२:९॥

प्रायश्चित्तं स्मृतन्तत्र विद्यालक्षं जपेत् प्रिये।
हस्ताच्च पतिते लिङ्गे वहति स्थापितेऽथवा॥ ३२:१०॥

तत्रापि लक्षमावर्त्य पुनःसंस्कारमर्हति।
जपतश्चाक्षसूत्रस्य पतनादयुतं जपेत्॥ ३२:११॥ (f. 81v)

32:4 प्रमादाद्धोम°] *conj.*; प्रमादाधोम° C

निद्रया च यदा भूतः पतते साधको भुवि।
तदार्द्धलक्षञ्जप्तव्यन्नपतेदयुतं जपेत्॥ ३२ :१२॥

गुरुन्देवन्तथाशास्त्रम्पादेन स्पृशते यदि।
प्रमादादयुतं जाप्यं कामतो नियुतं जपेत्॥ ३२ :१३॥

गुरुसम्बन्धिनश्चैव शयनासनपादुकाः।
देवस्य गड्डुकाद्यञ्च पादेन स्पृशते यदि॥ ३२ :१४॥

प्रमादादर्द्धायुतञ्जाप्यं कामतश्चायुतं जपेत्।
पतिते पुस्तके हस्तात्स्थापिते यत्र तत्र वा॥ ३२ :१५॥

तत्सूत्रे भूगते वाथ भूमौ पुस्तकवाचने।
आसने शयने स्थाप्यं पटले तु गृहस्य च॥ ३२ :१६॥

विद्यापञ्चशतं जाप्यं कामतस्तद्विधा जपेत्।
जीर्णागमं स्वसिद्धान्तं पुस्तं जीर्णं घृतप्लुतं॥ ३२ :१७॥

अग्निकुण्डे तु होतव्यं हुत्वा विद्याशतञ्जपेत्।
पुष्पोच्चयनकाले तु तृणकाष्ठादिच्छेदने॥ ३२ :१८॥ (f. 82r)

सकृदुच्चार्य विद्यान्तु यत्किञ्चित्तत्समाचरेत्।
दुःस्वप्ननाशने चैव सप्तधावर्तयेच्छुचिः॥ ३२ :१९॥

निर्निमित्तन्तथा घाते प्राणिनां शतधा जपेत्।
पक्षिणां घातने चैव निर्निमित्तेन भामिनि॥ ३२ :२०॥

विद्यायायारिनामायास्त्रिशतं जपमाचरेत्।
निर्निमित्तञ्चतुष्पादघातने नवधा शतं॥ ३२ :२१॥

निर्विनोदं द्विजं हत्वा कामकारेण मन्त्रिणा।
विद्यापापारिणा भद्रे जाप्या दशसहस्रिका॥ ३२ :२२॥

यागार्थञ्च पशुं हत्वा तन्त्राचारस्य दूषकं।
न दोषो द्विजवधे नित्यन्न वधेत्तद्विलोमतः॥ ३२ :२३॥

अन्यांश्च मानुषान्हत्वा तदर्द्धञ्चाविनोदतः।

32:16 आसने] *em.*; असने C

बौद्धार्हन्तलिङ्गानां तथा वैष्णवलिङ्गिनाम्॥ ३२ : २४ ॥

न भेदो निर्न्निमित्तेन भेदाद्वाप्ययुतञ्जपेत्। (f. 82v)
शिवाग्निगुरुनिन्दायाः कर्तुर्घातेन दोषभाक्॥ ३२ : २५ ॥

शिवव्रतधरच्छायालंघनाच्छतधा जपेत्।
हत्वा च तान् अकामेन पञ्चधायुतकञ्जपेत्॥ ३२ : २६ ॥

कामतो नियुतं जाप्यङ्कलहेनायुतं जपेत्।
अकामाल्लिङ्गभेदे तु लक्षपञ्चाशतञ्जपेत्॥ ३२ : २७ ॥

कामतो द्विगुणञ्जाप्यं गुरूणां सम्मतेन तु।
तपश्विनान्निन्दने चैव योगिनीनान्तु दूषणे॥ ३२ : २८ ॥

स्त्रीणाञ्च ताडने चैव शिवज्ञानस्य दूषणे।
त्र्ययुतञ्चैव जप्तव्यं न जपेद्विघ्नभाग्भवेत्॥ ३२ : २९ ॥

द्रव्याणान्दूषणे चैव वीरचक्रे च संस्थिते।
तत्कालकलहोत्पन्ने सहस्रेण शुचिर्भवेत्॥ ३२ : ३० ॥

अथवा भोजनं कार्यं समं तेन तपस्विनां।
गुरुद्रोहे कृते नैव अज्ञानान्मोहवासनात्॥ ३२ : ३१ ॥ (f. 83r)

पुनः सन्तापनङ्कृत्वा तद्गुरुं यदि सर्पयेत्।
तदालक्षजपन्तस्य दातव्यं गुरुणा प्रिये॥ ३२ : ३२ ॥

गुरुपत्नीङ्गतो मोहात्सकृत् पश्चात् पुनस्त्यजेत्।
पुनः सन्तापनं कृत्वा प्रायश्चित्ताय सर्प्पति॥ ३२ : ३३ ॥

तस्यापि लक्षजाप्यन्तु दातव्यन्निर्विकल्पतः।
न त्यजेत्कामतो मोहान्नारकीस्यान्न संशयः॥ ३२ : ३४ ॥

प्रायश्चित्तन्न तस्योक्तं दीक्षाफलविरोधिनः।
आत्मघाती गुरोर्घाती घाती चैव परस्परं॥ ३२ : ३५ ॥

प्रमादात्तापनं कृत्वा प्रायश्चित्तं च मार्गति।

32:24 °लिङ्गानां] *conj.*; °लिङ्गानाञ्च C (unmetrical) **32:27** °शतञ्जपेत्] *em.*; °शकञ्जपेत् C **32:28** तपस्विना°] *conj.*; तपश्विना° C **32:31** तपस्विनां] *conj.*; तपश्विनां C

विद्यालक्षञ्जपं तस्य दातव्यञ्चुम्बकेन तु॥ ३२ : ३६॥

गुरुं सन्तोष्य यत्नेन पुनःसंस्कारमर्हति।
गुरुगुरुतराद्यैस्तु प्रमादाद्रक्तदर्शनात्॥ ३२ : ३७॥

दशलक्षं जपेत्तस्य तद्गुरोर्यदि संमतं। (f. 83v)
गुरोः स्थानविनाशी च तस्याचारस्य लङ्घनात्॥ ३२ : ३८॥

स्वागमस्य विरोधी च अस्थितिस्थितिकारकः।
†पुनर्लोकात्सम्भीतो† गुरुभ्यस्स गुरुम्व्रजेत्॥ ३२ : ३९॥

त्यक्ताचारविरुद्धस्तु प्रायश्चित्तञ्च मार्गति।
दशलक्षञ्जपन्तस्य दातव्यं शास्त्रवेदिभिः॥ ३२ : ४०॥

तेनापि भक्तिमाश्रित्य शुचिस्तद्गतमानसः।
विजने च शुचिस्थाने जप्तव्यं यावत्पूर्वके॥ ३२ : ४१॥

सम्पूर्णे च जपे पश्चाज्जपस्तेषां समर्पयेत्।
तेभ्यो भोज्यम्प्रदातव्यं व्रताख्यं द्रव्यसंभवं॥ ३२ : ४२॥

यद्यसौ भोजयेन्नैव अभोज्यं जपितेष्वपि।
अथवा पुष्पताम्बूलचन्दनोदकप्राशने॥ ३२ : ४३॥

धारणे लेपने शुद्धिर्गुरुभ्यश्चावधारणे। (f. 84r)
यथाशक्त्या तु मन्त्रज्ञैः कर्तव्यञ्चावधारणं॥ ३२ : ४४॥

प्रायश्चित्ते सुचीर्णे तु वर्तते चाविरोधतः।
पारम्पर्यन्तु वर्त्ती च वर्त्तयेच्चाविशङ्कितः॥ ३२ : ४५॥

॥ इत्याद्ये जयद्रथाधिकारे पिङ्गलामते प्रायश्चित्तपटलं समाप्तमिति॥

॥ अघोरेश्वरीस्वच्छन्दे मन्त्रपीठे द्वादशसाहस्रे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

देवचण्डगुरोर्द्रव्यं कामतो भक्षितं यदा।
द्विलक्षं बहुरूपस्य जपेल्लक्षमकामतः॥ ३३ : १॥

32:38 °विनाशी] *em.*; °विनासी C **32:43** °ताम्बूल°] *em.*; °ताम्वूल° C **32:45** °विशङ्कितः] *em.*; °विसङ्कितः C **32:45** जयद्रथा°] *em.*; जयद्रता° C

चतुःपञ्चगुणम्वापि दत्वा स्वञ्च विशुध्यति।
तदर्धेन तु संयोगी तदर्धेन च सङ्करी॥ ३३:२॥

तदर्द्धं प्रतिसङ्करे जप्त्वोपोष्य निशाद्वयं।
तेषामपि हि ये चान्ये कलुषितास्तु चेतसि॥ ३३:३॥

सहस्रेण विशुद्धिः स्यादघोरेण जपस्य तु। (f. 84v)
गुरुतल्पगतानान्तु अग्निवर्णामयः स्त्रियं॥ ३३:४॥

अवगृह्य त्रयःप्राणायामान्मुच्येत पातकात्।
अथवा दशलक्षाणि जप्त्वाघोरस्य सुन्दरि॥ ३३:५॥

लक्षैकं गड्डुकान्दत्वा कामतोऽपि विशुध्यति।
अकामात्सप्तलक्षाणि जप्त्वा स्नानार्चनेषु च॥ ३३:६॥

शुध्यते नात्र संदेहो लक्षार्द्धङ्गड्डुकैः सह।
व्यापादितो यदा लिङ्गी शैवो वान्याश्रमी तथा॥ ३३:७॥

प्रायश्चित्तञ्चरेन्मन्त्री गुरूक्तं शिवभाषितं।
षट्सप्तबहुभिर्दत्तमाचार्यैर्गुरुणा विना॥ ३३:८॥

कर्तव्यं शास्त्रसंसिद्धं महापातकशुद्धये।
उपपातकसामान्यैर्द्दत्वातिक्रममादिशेत्॥ ३३:९॥

कर्तव्यमात्मनान्यैर्वा देशिकैर्नेतरैर्ज्जनैः।
दशलक्षञ्जपेत्पूर्वन्द्विलक्षङ्गड्डुकान्ददेत्॥ ३३:१०॥ (f. 85r)

प्रातःस्नानं शिवे पूजा यावज्जाप्यं समाप्यते।
समाप्ते त्रिदिनं नक्तन्निराहारस्तथा त्रयं॥ ३३:११॥

अयाचितत्रयं कृत्वा शुद्धिस्तत्र प्रकीर्तिता।
एवम्वै विमले प्रोक्तं पञ्चार्थकारिके तथा॥ ३३:१२॥

तदा शुद्धिर्भवेद्देवि शैवादौ द्योतिते प्रिये।
अकामात्पादहीनन्तु विहीनं गड्डुकञ्चरेत्॥ ३३:१३॥

चरेत्पादं सकामोऽपि तत्संयोगी विशुध्यति।

पादार्द्धेन त्वकामस्य पादात्पादन्तु सङ्करे॥ ३३ :१४॥

तृतीये वा चतुर्थे वा पादहीनं चरेत्क्रमात्।
शेषाणामयुतैकेन शुद्धिस्तेषामुदाहृता॥ ३३ :१५॥

शिवलिङ्गी क्रमं ज्ञात्वा प्रायश्चित्तं हते यथा।
पादूनं †भगवघ्नस्य भगवात्पादन्द्विजे हते†॥ ३३ :१६॥

द्विजतुल्यं हते बौद्धे पादूनं क्षपणे हते। (f. 85v)
एवञ्जापः प्रकर्तव्यो गड्डुकानाङ्क्रमात्तथा॥ ३३ :१७॥

चीर्णे शुद्धिः सकामानामकामार्धं विधीयते।
प्रायश्चित्तेषु सर्वेषु गड्डुकानाञ्जपस्य तु॥ ३३ :१८॥

अकामात्कामतो ज्ञात्वा तत्संयोगी च सङ्करी।
प्रतिसङ्करसङ्कीर्णं बुद्ध्वातिक्रममादिशेत्॥ ३३ :१९॥

गाञ्च समयिनङ्कन्यां हत्वा लक्षञ्जपेद्बुधः।
उपोष्यरजनीः पञ्च गड्डुकानां शतत्रयं॥ ३३ :२०॥

दत्वा शुद्धिमवाप्नोति पादूनं वाप्यकामतः।
निन्दा देवगुरोः शास्त्रे अयुतैकं जपेच्छुचिः॥ ३३ :२१॥

व्रतिने तु हते क्रोधाद्यदि मृत्युर्न जायते।
रक्तस्य दर्शनं दृष्ट्वा त्रिलक्षाणि जपेन्नरः॥ ३३ :२२॥

रक्तन्न दृश्यते वाथ तदा लक्षेण शुध्यति।
किन्तु दद्यात्सहस्रैकं गड्डुकानां शिवस्य तु॥ ३३ :२३॥

अकामात्कामतो वाप्येवं शुद्धिः स्यान्नान्यथा प्रिये। (f. 86r)
लिङ्गं गुरुन्तथा शास्त्रम्प्रतिमां वाथ कामतः॥ ३३ :२४॥

पादेन यदि संस्पृष्टा जपेत्तत्रायुतद्वयं।
कामतः षड्गुणङ्कार्यङ्गड्डुकानां शतत्रयं॥ ३३ :२५॥

तदा निर्दोषतान्मन्त्री नान्यथा शुद्धिमर्हति।

33:14 सङ्करे] *em.*; शङ्करे C 33:17 क्षपणे] *em.*; क्षपने C 33:23 सहस्रैकं] *em.*; सस्रैकं C (unmetrical) 33:26 निर्दोषता°] *conj.*; निदोषता° C

गुरुशय्यासनं यानं पादुकोपानहौ तथा॥ ३३ :२६॥

अकामाद्रोहणं कृत्वा सहस्रावर्तने शुचिः।
ज्ञात्वा यदारुहेत्प्राज्ञस्तदा वै षड्गुणञ्जपेत्॥ ३३ :२७॥

अघोरेण चरेत्मन्त्री पापशुद्धिस्तदा भवेत्।
आज्ञालोपं गुरोः कृत्वा शिवे चण्डेश्वरेऽपि वा॥ ३३ :२८॥

लक्षञ्जप्त्वा ततः शुद्धिः गड्डुकानां शताष्टभिः।
अकामादयुतं जाप्यं गड्डुकानां शतं ददेत्॥ ३३ :२९॥

आदेशं गुरवे लोप्य शतसाहस्रिकं जपेत्। (f. 86v)
प्रायश्चित्ते कृते शुद्धिरकामात्सहस्रं जपेत्॥ ३३ :३०॥

नित्यकर्मण्यभावे च जपहोमार्चनादिके।
जपेत्पञ्चशतं घोरङ्कामतः शुद्धिरिष्यते॥ ३३ :३१॥

अकामाच्छतमेकन्तु द्विगुणञ्चाह्निके भवेत्।
गवाग्निमथ कौमारीं प्रतिमाञ्चापि सुन्दरि॥ ३३ :३२॥

पादेन संस्पृशेत्मोहाच्छतैः स्यात्पञ्चभिः शुचिः।
तिरस्कारं दीक्षितानान्दत्वा क्रोधवशङ्गतः॥ ३३ :३३॥

जपेत्पञ्चशतान्मन्त्री अघोरेण विशुध्यति।
कामयित्वा तु कौमारीं महाव्रतधरीं पुनः॥ ३३ :३४॥

विशेषाच्छिन्ननासोष्ठीं सहस्रावर्तनाच्छुचिः।
अघोरो हरते घोरं दुष्कृतन्तस्य सुन्दरि॥ ३३ :३५॥

गुरवं रोषयित्वा तु क्रोधदोषेण वा वदेत्।
अवश्यं तं चरेन्मन्त्री अचीर्णे बन्धनम्भवेत्॥ ३३ :३६॥ (f. 87r)

बध्यते किम्विचारेण नान्यो वै मोचने क्षमः।
गुरोरपि अभावत्वान्मृतो वा प्रवसितो यदि॥ ३३ :३७॥

उपसन्ने तदा तस्य सम्प्रधार्य त्रिपञ्चभिः।

33:26 यानं] *conj.*; यान C **33:35** ॰नासोष्ठीं] *em.*; ॰नाशोष्ठीं C

दातव्यं देशिकेन्द्रैस्तु प्रायश्चित्तं चरेद्बुधः॥ ३३ : ३८॥

सहस्रम्वाथ तस्यार्धं गुरु वा लघु वा समं।
अघोरेण प्रदातव्यं चरित्वा शुध्यते भृशं॥ ३३ : ३९॥

होमार्थञ्चैव गुर्वर्थे लिङ्गार्थं याचितं च यत्।
लौल्येन तृष्णया वाथ भक्षयेत्तं तु दुर्मतिः॥ ३३ : ४०॥

जपेल्लक्षं सपादञ्च तस्य शुद्धिस्तदा भवेत्।
अकामात्पादहीनन्तु जप्त्वा शुद्धिमवाप्नुयात्॥ ३३ : ४१॥

लंघयेच्छिवनिर्माल्यम्प्रणालम्वाथ लंघयेत्।
जप्त्वायुतत्रयम्मन्त्री गड्डुकानां शताष्टकं॥ ३३ : ४२॥ (f. 87v)

कामतस्तु विशुध्येत प्रमादादयुतद्वयं।
जलाग्निपतने वापि संन्यस्तामरणं यदा॥ ३३ : ४३॥

न मृता हीनसत्वा ये तेषां शुद्धिम्वदामि ते।
लक्षार्द्धङ्गड्डुकानान्तु पञ्चलक्षं जपेत्पुनः॥ ३३ : ४४॥

तावत्स्नानार्च्चनन्तस्य यावज्जाप्यं समाप्यते।
कामतश्च विशुध्येत कथितं तव सुन्दरि॥ ३३ : ४५॥

पतनस्य न दोषोऽस्ति स्थानादारोहणं विना।
मार्ग्गान्निवर्त्तिनो हीना असंन्यस्तमयागताः॥ ३३ : ४६॥

महापथेऽपि एतत्स्याङ्गैरवेऽपि समाचरेत्।
अकामाल्लङ्घिता छाया गुरुलिङ्गं तपस्विनाम्॥ ३३ : ४७॥

अघोरेण चरेन्मन्त्री प्रायश्चित्तं शतङ्क्रमात्।
कामतो द्विगुणं जाप्यङ्कन्याच्छायां तथाचरेत्॥ ३३ : ४८॥

प्राकारतोरणेऽट्टाले श्मशाने चत्वरे गुहां। (f. 88r)
चतुःपथे च शृङ्गाटे नदीमध्ये च सङ्गमे॥ ३३ : ४९॥

एकवृक्षे च कूपादौ विण्मूत्रं नैव कारयेत्।

33:42 प्रणाल°] *em.*; प्रनाल° C   **33:47** तपस्विनाम्] *em.*; तपश्विनाम् C

अकामाद्द्विशतं घोरं जपेत्कामाच्छतत्रयं॥ ३३ :५०॥

एवमन्येषु क्षेत्रेषु शुद्धिर्घोरजपाद्भवेत्।
घातयित्वा पशुं स्वार्थे सामान्यं प्राणिनं क्वचित्॥ ३३ :५१॥

सामान्यैः षट्च्छतं जाप्यं च्छागाद्यैर्द्विसहस्रकं।
आदेशं गुरवे दत्वा जपेद्दशशतं शुचिः॥ ३३ :५२॥

अकामाद्यच्छताच्छुद्धिरेवमन्यत्महन्तरे।
पादुकोपानहौ शय्यामासनञ्च तथैव च॥ ३३ :५३॥

पद्भ्यां स्थित्वा प्रमादाच्च शिरसा धारणे जपेत्।
अघोरं द्विशतं मन्त्री कामतः षड्गुणं जपेत्॥ ३३ :५४॥

गुर्वङ्गभूषणं यच्च वस्त्रच्छत्रादि सुन्दरि।
पद्भ्यां न संस्पृशेन्मन्त्री जिगीषान्नात्मनश्चरेत्॥ ३३ :५५॥

कृत्वा चैव प्रमादेन द्विशतेन विशुध्यति। (f. 88v)
कामतस्त्रिगुणं कृत्वा तस्य शुद्धिर्ध्रुवम्भवेत्॥ ३३ :५६॥

सङ्करञ्जन्महीनैस्तु समयाचारलङ्घनैः।
कृत्वा पुनश्चरेन्मन्त्री प्रायश्चित्तेन शुध्यति॥ ३३ :५७॥

अयुतैकञ्जपेद्घोरमकामाच्छुध्यते उमे।
कामतस्त्रिगुणङ्कार्यं लक्षं सकलुषश्चरेत्॥ ३३ :५८॥

दुःखमुत्पादयित्वा तु कन्यानां च तपस्विनाम्।
असंस्तुतैर्यदा वाक्यैर्न्निभर्त्सयेत्तमोवृतः॥ ३३ :५९॥

अघोरस्य शतान्पञ्च जप्त्वा चैव क्षमापयेत्।
यदा न क्षमते कश्चिद्द्विगुणन्तु जपेत्तदा॥ ३३ :६०॥

आहवे गोग्रहे वैरे विद्वरे तस्करेऽपि वा।
वधयन्तं वधेद्विप्रं न तेन ब्रह्महा भवेत्॥ ३३ :६१॥

भवेद्दोषो हते लिङ्गिन्यस्मिन्वा व्रतिन्यपि।

33:57 सङ्कर°] *conj.*; शङ्कर° C **33:59** °त्पादयित्वा] *em.*; °त्पायित्वा C (unmetrical) **33:59** तपस्विनाम्] *em.*; तपश्विनाम् C **33:61** वधयन्तं] C^{pc}; वध ×न्त× यन्तं C

येन केन हि दोषेण कर्मभिर्दुष्टकुत्सितैः॥ ३३ : ६२॥ (f. 89r)

चौर्ये वा प्रतिलक्षन्तु न वधेन्नैव निग्रहेत्।
निग्रहो नैव कर्तव्यः स्त्रीणाञ्चैव तपस्विनाम्॥ ३३ : ६३॥

लिङ्गभेदः स्त्रियो हत्वा भवेद्वै घातितैस्तु तैः।
निर्द्धारणपरो दण्डा यतिकन्यां शताम्भवेत्॥ ३३ : ६४॥

अपराधसहस्रेऽपि न हन्यान्न विडम्बयेत्।
शतं चोच्चासने जप्त्वा पादुके गुरुसन्निधौ॥ ३३ : ६५॥

अकामादुपविष्टस्तु तेन शुद्धिरकामतः।
कामतः षड्गुणञ्जप्त्वा अघोरेण विशुध्यति॥ ३३ : ६६॥

पैशुन्ये द्वेषवादे वा विरुद्धञ्जल्पितं यदि।
ज्येष्ठादिभिः सहान्यैर्वा प्रायश्चित्तं शतं जपेत्॥ ३३ : ६७॥

त्रिगुणं चोच्चवर्गाणामेवं शुद्धिरुदाहृता।
गुरुणापि समञ्जल्पं कृत्वा रागपदे स्थितः॥ ३३ : ६८॥

जपेदष्टसहस्रन्तु अघोरस्य तदा शुचिः।
किन्तु तस्य विशेषेण चन्दनञ्च क्षमापनं॥ ३३ : ६९॥ (f. 89v)

कृत्वागमाविरोधेन एवं सोऽपि विशुध्यति।
अथवा सर्वदोषाणां सामान्यं पापसंग्रहं॥ ३३ : ७०॥

प्रायश्चित्तविभागेन ज्ञात्वा कर्म लघुं गुरुं।
कर्तव्यं शास्त्रसंसिद्धमथवा गुरुभाषितं॥ ३३ : ७१॥

गुरुवाक्यम्प्रमाणम्वै किन्तु तद्भाषितम्मया।
यद्ददाति गुरुः शिष्ये तेन शुद्धं यथा शिवे॥ ३३ : ७२॥

सोऽपि दद्याद्बलं ज्ञात्वा कालं पात्रम्वयो वसु।
शुध्यर्थञ्च परेषान्तु गुरुकर्महितं जपेत्॥ ३३ : ७३॥

प्राणपीडा तथायासं यथा नृणान्न जायते।

33:63 तपस्विनाम्] *em.*; तपश्विनाम् C

दातव्यङ्कर्मसारेण संक्षिप्तं सुविचारितम्॥ ३३ : ७४ ॥

अन्यैर्वाथ प्रकर्तव्यं भ्रातृभग्नो शिष्यैरपि।
प्राणोत्पन्ने च संदेहे सम्पाद्येत ततः परे॥ ३३ : ७५ ॥

अथ वृद्धातुरा बाला व्याधिभिः परिपीडिताः।
तेषां संक्षिप्तमेवोक्तं स्त्रीणां चैव तथैव हि॥ ३३ : ७६ ॥ (f. 90r)

महापातकशुध्यर्थङ्गुरुर्दद्याद्गुरोरपि।
उपपातकसामान्यैर्बुद्धा बुद्धात्मना चरेत्॥ ३३ : ७७ ॥

एवमन्यानि पापानि उक्तानुक्तानि यानि तु।
भागं संकल्प्य शोध्यानि अशुधान्येव शुद्धिभाक्॥ ३३ : ७८ ॥

॥ इति अघोरेश्वरीस्वच्छन्दे मन्त्रपीठे द्वादशसाहस्रे प्रायश्चीत्तपटलं समाप्तमिति॥

॥ अथ मन्त्रपीठस्वच्छन्दे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

अर्च्चनन्तु यदा मन्त्री दिनमेकन्न कारयेत्।
सहस्रार्धञ्जपेन्मन्त्री द्विगुणञ्चार्च्चनम्भवेत्॥ ३४ : १ ॥

यथार्च्चनं जपस्तद्वद्द्विगुणः परिकीर्तितः।
हानिङ्कृत्वा समाधीनां समाधींश्च तथैव च॥ ३४ : २ ॥

समयज्ञे तथा पुत्रे साधकाचार्ययोरपि।
शत्वालापे तथा क्रोधे कथयामि शृणु प्रिये॥ ३४ : ३ ॥

द्वे सहस्रे जपङ्कुर्यात्समयाक्रोशने कृते। (f. 90v)
पुत्रके द्विगुणङ्कुर्यात्साधके द्विगुणञ्जपेत्॥ ३४ : ४ ॥

आचार्यैकशते देवि द्विगुणं साधकस्य तु।
ताडिते समयज्ञे तु यष्ट्यादिभिरनेकशः॥ ३४ : ५ ॥

यत्र रक्तं न दृश्येत बहुदण्डैश्च ताडितः।
द्वेऽयुते च वरारोहे कथिते च मया तव॥ ३४ : ६ ॥

33:74 सुविचारितम्] *em.*; शुविचारितम् C 34:4 ०क्रोशने] *conj.*; ०क्रोषन C 34:5 आचार्यैकशते] *conj.*; आचार्यैकशिने C

पूर्ववच्च फलं धत्ते द्विगुणम्पुत्रकादिषु।
क्षुरिकादिभिः सहस्रैस्तु हतस्तु लकुटादिभिः॥ ३४ :७॥

रक्तेन विह्वलीभूतो ह्यतिक्लेशेन जीवितः।
लक्षांश्चैव तु पञ्चाशत्कथितास्तव सुन्दरि॥ ३४ :८॥

हन्यात्समयिनं यस्तु मुच्यते नात्र संशयः।
द्विगुणं पुत्रकानान्तु हनने कथितं मया॥ ३४ :९॥

अस्यापि द्विगुणं प्रोक्तं साधकस्य महामते।
आचार्यं हन्ति यो मोहाज्जप्त्वा कोटिचतुष्टयं॥ ३४ :१०॥

बहुरूपस्य देवेशि नान्यथा तु कदाचन।
यः पुनः क्रोधचैतन्यो मोहाविष्टो निपातयेत्॥ ३४ :११॥ (f. 91r)

तस्य वक्तुन्न शक्नोमि प्रायश्चित्तं वरानने।
मनसापि न चिन्तेत प्रायश्चित्तं कथम्भवेत्॥ ३४ :१२॥

अन्यच्च शृणु कस्यापि लिङ्गभेदस्तु जायते।
अकामाद्धन्ति वा कोऽपि निर्लेपस्तु तदीयते॥ ३४ :१३॥

व्रतम्महाव्रतङ्कृत्वा मुण्डखट्वाङ्गधारकः।
कपालं वामहस्ते चाप्यक्षमालाविभूषितं॥ ३४ :१४॥

कर्णिका कण्ठदेशे तु चन्द्रिका च शिरस्यथ।
हस्तौ पादौ विभूषेत कटिस्थेन तु मेखला॥ ३४ :१५॥

अनुज्ञां प्रार्थयित्वा तु गुरोराचार्यकस्य तु।
ईदृशञ्च व्रतं कृत्वा पर्यटेद्धरणीतले॥ ३४ :१६॥

एकरात्रन्तथा ग्रामे त्रिरात्रं खटके तथा।
पञ्चरात्रं पुरे भोज्यं सप्तरात्रं महापुरे॥ ३४ :१७॥

श्मशाने त्वेकलिङ्गे वा एकवृक्षे चतुष्पथे। (f. 91v)
शून्यागारे नदीतीरे पर्वते सिन्दुसागरे॥ ३४ :१८॥

पितृवनादितीर्थेषु रुद्रतीर्थेषु सर्वदा।
स्थानेष्वेषु जपङ्कुर्यात्कायशुद्धिनिबन्धनं॥ ३४ :१९॥

शाकमूलफलाशी च एकान्तरमथापि वा।
हत्वा मान्यमकामस्तु समयी पुत्रकोऽपि वा॥ ३४ : २०॥

दशकोटीस्तदा जप्त्वा उपसर्पेद्गुरुं पुनः।
सर्वार्थशुद्धिशुद्धस्तु दीक्षितो भैरवेऽध्वरे॥ ३४ : २१॥

सर्वपापविनिर्मुक्तः शुध्यते नात्र संशयः।
पुत्रके च मृते देवि कर्तव्यो द्विगुणो जपः॥ ३४ : २२॥

ततो वै द्विगुणो जापः साधके तु मृते भवेत्।
यदाचार्यो मृतो देवि कोट्यशीति जपङ्कुरु॥ ३४ : २३॥

कृते जपेऽध्वरेणाथ पूर्ववद्यदि शोधितः।
शुध्यते नात्र सन्देहो यदि चाकलुषिते हृदि॥ ३४ : २४॥

निन्दन्समयिनं मोहात्सहस्रैकेन शुध्यति। (f. 92r)
पूर्ववत्पुत्रकाद्येषु द्विगुणाद्विगुणं भवेत्॥ ३४ : २५॥

गुरुं निन्दति मूढात्मा लक्षार्द्धेन स शुध्यति।
यस्तूपेक्षेद्गुरोर्द्रव्यं हानिर्यत्रोपजायते॥ ३४ : २६॥

तत्र लक्षञ्जपेदेकं प्रज्ञाहीने तदर्धकं।
यः शृणोति गुरोर्निन्दान्न गच्छेन्न निवारयेत्॥ ३४ : २७॥

सोपि देवि गुरुद्रोही लक्षजाप्येन निर्मलः।
गणिकापि हि या भुक्ता गुरुणा शैलराट्सुते॥ ३४ : २८॥

अभोज्या सा तु शिष्यस्य यतो मातेव कल्पिता।
अत्रापि लक्षमेकन्तु जपेन्नैवात्र संशयः॥ ३४ : २९॥

विण्मूत्रङ्कुरुते यस्तु भूभागे तु गुरुप्रिये।
न शिष्येण च कर्तव्यन्तत्र स्थाने कथञ्चन॥ ३४ : ३०॥

कृत्वा जप्त्वायुतञ्चैकं मूलमन्त्रस्य शुध्यति।
पशुक्रीडां यदा पश्येदकामात्तु शतं जपेत्॥ ३४ : ३१॥

दूराध्वानं ततो गत्वा आगतश्च पुनर्यदा। (f. 92v)

34:21 उपसर्पेद्] *conj.*; उपशर्प्पेद् C **34:30** शिष्येण] *em.*; शिष्येन C

विंशतिस्तु सहस्राणि शिष्यस्योक्तानि सुव्रते॥ ३४ :३२॥

परशिष्ये स्वशिष्ये तु द्विगुणं परिकीर्तितं।
महाव्रतधरैः सार्द्धन्तथापाशुपतैः सह॥ ३४ :३३॥

संपर्कङ्कुरुते यस्तु तस्य दोषम्वदाम्यहं।
लक्षमेकञ्जपेन्मन्त्री लक्षमन्नादिभक्षणे॥ ३४ :३४॥

श्वेतार्हन्तबौद्धानाम्भगवानान्तथैव च।
पूर्वमेव फलं प्रोक्तं संपर्क्केऽन्नादिभक्षणात्॥ ३४ :३५॥

सोमब्रह्मरविस्कन्दविष्णुदेव्यश्च मातरः।
उपजीवन्ति ये देवि पूजयित्वा तु भोजकाः॥ ३४ :३६॥

ते वै देवलकास्तेषाम्प्रायश्चित्तं वदाम्यहं।
सम्पर्क्कन्तैः समङ्कृत्वा भाण्डं स्पृष्टं यदा भवेत्॥ ३४ :३७॥

मृण्मयस्य तदा त्यागङ्कुर्यादेवाविचारतः।
लोहन्ताम्रन्तथा कांस्यं हैमं रौप्यादिसम्भवम्॥ ३४ :३८॥ (f. 93r)

अग्नौ शुद्धिस्तदा तेषां भस्मना मलशोधनम्।
शङ्खशुक्त्यादितोयोत्थम्पञ्चगव्येन शोधयेत्॥ ३४ :३९॥

वस्त्रं तोयेन शुद्ध्येत मन्त्रतोयेन रञ्जितं।
चर्मादीनि तथा चित्रम्मंत्रतोयेन प्रोक्षयेत्॥ ३४ :४०॥

काष्ठानां क्षालनं प्रोक्तं प्रोक्षणं शयनासने।
एवमादीन्यनेकानि ज्ञात्वा चैव विशोधयेत्॥ ३४ :४१॥

जन्महीनैः सहैकत्वं सम्पर्क्कः कामतो यदा।
द्वेऽयुते च जपेद्देवि अकामादयुतञ्जपेत्॥ ३४ :४२॥

अज्ञात्वा शास्त्रसद्भावं ज्ञानतत्त्वसमुच्चयं।
दीक्षां करोति यो मोहात्पश्चात्तापं करोति च॥ ३४ :४३॥

पञ्चलक्षञ्जपेत्तत्र यदि वांच्छति शोभनं।

34:33 स्वशिष्ये तु] *em.*; स्वशिष्य C (unmetrical) **34:38** मृण्मयस्य] *conj.*; मृन्मयस्य C **34:38** कांस्यं] *em.*; कास्यं C **34:39** शुद्धिस्तदा] *em.*; शुशुद्धिस्तदा C (unmetrical)

ज्ञानं शास्त्रं तथा मन्त्रं स्नेहाल्लोभात्प्रकाशयेत्॥ ३४ : ४४ ॥

लक्षमेकं जपेन्मन्त्री प्रायश्चित्तं विशुद्धये। (f. 93v)
तदर्द्धन्तु जपेद्देवि शास्त्रं हरति वै यदा॥ ३४ : ४५ ॥

भुञ्जते तद्वदाख्यातन्दहन्ताद्द्विगुणं जपेत्।
अर्थलोभेन विज्ञाय करोति यस्तु चुम्बकः॥ ३४ : ४६ ॥

जानन्नपि न कुर्वीत तत्त्वभेदन्तथैव च।
षष्ठिरेव सहस्राणि मन्त्रस्य परिवर्तनं॥ ३४ : ४७ ॥

अग्निकार्यन्न कुर्वन्ति देशिका ये प्रमादतः।
वर्षाभ्यन्तरसंख्यायाः कर्तव्यं लक्षसंक्षया॥ ३४ : ४८ ॥

प्राकारे तोरणेऽट्टाले श्मशाने चत्वरे गुहां।
चतुष्पथे च शृङ्गाटे नदीमध्ये च सङ्गमे॥ ३४ : ४९ ॥

एकवृक्षे तथा कूपे विण्मूत्रङ्कुरुते यदा।
अकामाद्द्विशतं घोरं जपेत्कामाच्छतत्रयं॥ ३४ : ५० ॥
एवमन्येषु क्षेत्रेषु शुद्धिर्घोरजपाद्भवेत्॥ ३४ : ५१ ॥

॥ इति मन्त्रस्वच्छन्दे द्वादशसाहस्रे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तं॥ (f. 94r)

॥ कामिकाप्रश्नावतारे कामिकाख्यप्रायश्चित्तं लिख्यते॥

नैष्ठिकं वा गृहस्थम्वा घातयित्वा तु देशिकं।
पञ्चाष्टकं समाश्रित्य एकलिङ्गं प्रसन्नधीः॥ ३५ : १ ।

शतार्द्धमन्तरं कृत्वा दशलक्षैस्तु शुध्यति।
कामतस्तु समुद्दिष्टमकामाद्भूतसंख्यया॥ ३५ : २ ॥

यदि स्याच्छस्त्रहस्तोऽसौ शास्त्रार्थे तु पराङ्मुखः।
विपर्यस्तो महामूढा क्षत्रधर्मपरायणः॥ ३५ : ३ ॥

खरवद्भस्मलिप्ताङ्गो घातितोऽसौ विनायकैः।

34:45 प्रायश्चित्तं] *em.*; प्रायश्चित्त॰ C 35:2 ॰कामाद्भू] *em.*; ॰काद्भू॰ C (unmetrical)

स्थितिसंरक्षणार्थाय लक्षांशेन तु कारयेत्॥ ३५ :४॥

तदस्त्रं धारयित्वा च वस्त्रपूतेन वारिणा।
साधकं घातितं येन समयाचारसंयुतं॥ ३५ :५॥

श्मशाने तु शिवं स्थाप्यमष्टलक्षैस्तु सेवयेत्।
अकारादिहकारान्तैर्धनुषा च वरानने॥ ३५ :६॥

सेचयेत्परमेशेन विस्फुरन्नयनेक्षणे।
ज्ञानेन च महादेवि अज्ञानादग्निसंख्यया॥ ३५ :७॥ (f. 94v)

समयिनन्तथा हत्वा गुर्व्वाराधनतत्परं।
महानदं समाश्रित्य चतुर्लक्षैस्तु सेवयेत्॥ ३५ :८॥

दशधन्वन्तरं यावदकामाल्लक्षसंख्यया।
अपाशक्रियमाणस्तु सेचयेत्कारणेश्वरे॥ ३५ :९॥

अपाशे क्रियमाणे तु पाशशुद्धिः प्रजायते।
ब्रह्महत्यादिके जाते पूर्वमानमुदाहृतं॥ ३५ :१०॥

स्वेष्टलिङ्गे हृते नष्टे दग्धे चैव प्रमादतः।
प्रायश्चित्तं स्मृतं लक्षं मन्त्रस्यारोहणं पुनः॥ ३५ :११॥

प्रमादात्पतितं भूमौ पशुस्पृष्टमथापि वा।
दशसाहस्रिकं जाप्यमिच्छेत्संस्कारमौलिकं॥ ३५ :१२॥

हस्तात्तु पतिते लिङ्गे अयुतैः पञ्चभिः शुचिः।
द्विहस्तात्तु यदा लिङ्गं पतितन्तु प्रमादतः॥ ३५ :१३॥

तदा लक्षेण शुद्धिः स्यात्पुनःसंस्कारमौलिकं।
पुरुषमात्राच्च्युतं लिङ्गं यदि भिन्नं प्रमादतः॥ ३५ :१४॥ (f. 95r)

प्रायश्चित्तन्न तस्यास्ति शलाकापतितं यतः।
स्थावरं जङ्गमञ्चैव लिङ्गन्तु द्विविधं स्मृतम्॥ ३५ :१५॥

अकामात्कामतो वापि घाटिते स्फाटिते तथा।
प्रायश्चित्तं न तस्यास्ति इत्याह भगवाञ्छिवः॥ ३५ :१६॥

35:15 स्मृतम्] *em.*; स्मृतमः C (unmetrical)

शिवलिङ्गेऽक्षसूत्रे च शिवज्ञाने वरानने।
भ्रष्टे नष्टे हृते दग्धे लक्षमावर्त्य शुध्यति॥ ३५ :१७॥

प्रायश्चित्ते कृते शुद्धिः स्थापनञ्च तथा परं॥ ३५ :१८॥

॥ इति कामिकाप्रश्नावतारे कामिकाख्ये प्रायश्चित्तं समाप्तमिति॥

॥ इति सिद्धयोगीश्वरीमते चतुर्विंशतिसाहस्रे बीजभेदे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

सर्वे शुध्यन्ति देवेशि भग्नलिङ्गी न शुध्यति।
लिङ्गन्तु द्विविधं प्रोक्तं स्थावरं जङ्गमन्तथा॥ ३६ :१॥

आश्रये स्थावरं विद्याद्यतिनेऽपि च जङ्गमं। (f. 95v)
द्वयम्भित्वा न शुध्येत स्त्रीणां वै निग्रहेष्वपि॥ ३६ :२॥

नष्टभग्नवपुः क्षिप्रम्प्रमादात्तु वियोगतः।
प्रायश्चित्तं स्मृतं लक्षम्पुनः स्यान्मन्त्ररोपणं॥ ३६ :३॥

चललिङ्गे यदा देवि पतितञ्चेत्प्रतिष्ठितं।
शतमष्टोत्तरं हुत्वा जपङ्कुर्याच्चतुर्गुणं॥ ३६ :४॥

पञ्चधा हस्तभ्रष्टे तु हते वै षड्गुणञ्जपेत्।
एवं ज्ञात्वा तु मन्त्रज्ञः प्रायश्चित्तन्तु कारयेत्॥ ३६ :५॥

उक्तञ्च बीजभेदे तु अकामात्कामतोऽपि वा।
गुरुदत्तं स्वतो वापि प्रायश्चित्तञ्चरेद्बुधः॥ ३६ :६॥

अपास्तावरणैः सार्द्धं सम्पर्क्काल्लाक्षिको जपः।
उक्ताचारविलोमे तु पञ्चसाहस्रिको जपः॥ ३६ :७॥

प्रमादाद्योषितं हत्वा अतीवाप्यपराधिनीं।
पञ्चधा लक्षजापेन लक्षहोमेन वा शुचिः॥ ३६ :८॥

समयी साधको वापि प्रमादाद्यदि घातितः।
जप्त्वा दशगुणं लक्षं लक्षं हुत्वा विशुध्यति॥ ३६ :९॥

कामतः कोटिजापेन लक्षैश्च दशभिर्हुतैः। (f. 96r)

विशुध्यत्यनुतापेन कपालव्रतसेवनात्॥ ३६ :१०॥

हत्वा च गाम्प्रमादेन प्रायश्चित्तं समाचरेत्।
एकान्तरोपवासश्च त्रिष्कालं स्नानशीलता॥ ३६ :११॥

त्रिसन्ध्यन्तु जपः कार्यस्त्वष्टोत्तरशतं क्रमात्।
षण्मासं तु व्रते स्थित्वा व्रतिनो भोजयेत्ततः॥ ३६ :१२॥

कामतो विनिहत्याथ प्रायश्चित्तन्तु विद्यते।
केशानां विक्रयं कृत्वा शास्त्रप्रतिमयोरपि॥ ३६ :१३॥

लक्षेण शुध्यते देवि पुनर्दीक्षान्तथैव च।
विवस्त्राम्वनितान्दृष्ट्वा प्रमादात्प्रकटस्तनीं॥ ३६ :१४॥

सप्तधावर्तयेद्देवि विशुध्येत न संशयः॥ ३६ :१५॥

॥ इति सिद्धयोगेश्वरीमते चतुर्विंशतिसाहस्रे वीजभेदे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तं॥

॥ अथ भैरवस्रौतसि सिद्धयोगेश्वरीमते चूडामणितन्त्रे उत्तरोत्तरे प्रायश्चित्तं लिख्यमात्मार्थकाते॥

देव्युवाच—

प्रायश्चित्तं महादेव मूलतन्त्रे तु सूचितं।
समयाल्लोपयेद्यस्तु ज्ञात्वा शास्त्रार्थसन्ततिं॥ ३७ :१॥

समयी पुत्रको वाथ साधकाचार्ययोरपि। (f. 96v)
कर्मणा येन देवेश प्रायश्चित्ती भवेन्नरः॥ ३७ :२॥

शुध्यते कर्मणा केन तत्कथम्वद भैरव।

भैरव उवाच—

मूलतन्त्रे मया देवि सूचितः कथितो न हि॥ ३७ :३॥

कल्पाख्ये तु महातन्त्रे प्रायश्चित्तस्य निर्ण्णयः।
कथ्यते स समासेन प्राणिनां हितकाम्यया॥ ३७ :४॥

निर्माल्यसङ्करो होमाज्जायते कस्यचिद्यदि।

37:5 °सङ्करो] *em.*; °शङ्करो C

सहस्रन्तु त्रिसन्ध्यायां यावत्सप्तदिनावधिं॥ ३७ : ५॥

आवर्तनाद्विशुध्येत समयाख्या तु विद्यया।
कामान्निर्माल्यभक्षी च दिनार्द्धं दिनमेव वा॥ ३७ : ६॥

षण्मासाच्छुध्यते तस्य जपमानस्त्रिसन्धिषु।
अकामात्कामतो वापि निर्माल्यस्य च सङ्करम्॥ ३७ : ७॥

वर्ज्जयेत्तं प्रयत्नेन यदीच्छेत्सिद्धिमात्मनः।
भक्षयेद्भैरवे लिङ्गे चले वापि स्थिरेऽपि वा॥ ३७ : ८॥ (f. 97r)

स्वमन्त्रेण तु संसिद्धे अन्यथा सङ्करो भवेत्।
यागकाले महादेवि वीरसङ्घस्य क्रीडने॥ ३७ : ९॥

न भवेत् सङ्करस्तत्र यो वा मन्त्रः प्रपूज्यते।
अकामात्कामतो वाथ गुर्वाज्ञां लंघनेन तु॥ ३७ : १०॥

दुर्मतिः स दुरात्मा तु प्रायश्चित्तस्य भाजनः।
न च सिद्धिर्भवेत्तस्य इहलोके परत्र च॥ ३७ : ११॥

प्रायश्चित्तन्तदा तत्र कर्तव्यन्नियमेन तु।
षण्मासेन विशुध्येत त्रिसंध्यञ्जपसेवनात्॥ ३७ : १२॥

संख्याया रहितो देवि विधिः सर्वेषु चोदितः।
लङ्घनाद्गुरुपत्नीन्तु दुहित्रीम्भगिनीन्तथा॥ ३७ : १३॥

प्रायश्चित्तन्न तत्रास्ति कल्पकोटिशतैरपि।
अधिक्षेपं ददेत्तस्य आचार्यस्य मनोपमे॥ ३७ : १४॥

अब्दमेकं व्रते स्थित्वा नियमाज्जपसेवनात्।
शुद्धकायो भवेत्तेन अन्यथा नरकं व्रजेत्॥ ३७ : १५॥ (f. 97v)

तुष्टेन गुरुणा देवि सिद्धिस्तस्य भवेद्ध्रुवं।
तुष्यन्ति देवताः सर्वाः सम्प्रदायञ्च विन्दति॥ ३७ : १६॥

अकृत्वा वा कथन्तस्य समयाचारलोपके।

37:7 तस्य] *conj.*; तस्या C **37:7** सङ्करम्] *em.*; शङ्करम् C **37:9** सङ्करो] *em.*; शङ्करो C **37:10** भवेत् सङ्कर°] *conj.*; भवेच्छङ्कर° C

एवं ज्ञात्वा तु मेधावी गुरोराज्ञान्तु पालयेत्॥ ३७:१७॥

विवस्त्राम्वनितां दृष्ट्वा प्रमादात्प्रकटस्तनीं।
सप्तधावर्तयेद्देवि शुध्यते नात्र संशयः॥ ३७:१८॥

पशुक्रीडां यदा पश्येदकामाच्च शतञ्जपेत्।
मांसादिभक्षणे देवि निषिद्धानाम्पुरागमे॥ ३७:१९॥

समये चैव मार्गे तु अनुष्ठानपरायणः।
सप्तधावर्तनात्कामादकामादर्द्धतः शुचिः॥ ३७:२०॥

विरुद्धं वदते कश्चित्क्रुद्धः समयिभिः सह।
सप्तसंख्या क्रमेणैव त्रिसंध्यञ्जपसेवनात्॥ ३७:२१॥

क्रुद्धस्तु पुत्रकैः सार्द्धम्विरुद्धं वदते यदि।
दिनद्वयं त्रिसन्ध्यञ्च जपेत्तत्सप्तसंख्यया॥ ३७:२२॥ (f. 98r)

आचार्यैः सह यत्किञ्चिद्वदते वाग्विरूपकं।
अधिक्षेपम्महेशानि वचसा मानसापि वा॥ ३७:२३॥

अयुतैकं व्रते स्थित्वा जप्त्वा चैव विशुध्यति।
पुनः क्षमापयेत्तन्तु अन्यथा नैव शुध्यति॥ ३७:२४॥

साधकैः सह देवेशि क्रुद्धचित्तस्तु मन्दधीः।
द्विशतेन विशुध्येत नित्यानुष्ठानतत्परः॥ ३७:२५॥

स्त्रीणामथाधिक्षेपञ्च प्रौढाम्बालाञ्च कन्यकां।
दिनमेकं त्रिसन्ध्यायां शतमष्टोत्तरञ्जपेत्॥ ३७:२६॥

एष एव विधिर्देवि साधकाचार्ययोरपि।
शास्त्रमनेकधा देवि पञ्चस्रोतात्मकन्तथा॥ ३७:२७॥

गारुडं भूततन्त्रन्तु सिद्धान्तं वामदक्षिणं।

37:18 प्रमादात्प्रकट॰] *conj.*; प्रादात्प्रक॰ C (unmetrical) **37:18** ॰वर्तयेद्देवि] *em.*; ॰वत्तयेद्देवि C **37:20** ॰दकामादर्द्ध॰] *em.*; ॰दकादर्द्ध॰ C (unmetrical) **37:21** ॰सेवनात्] *conj.*; ॰शेवनात् C **37:23** वचसा] *conj.*; वाचया C **37:24** क्षमापयेत्तन्तु] *conj.*; क्षमापयेत्तुन्तु C **37:25** ॰नुष्ठानतत्परः] *em.*; ॰नुष्ठातत्परः C (unmetrical) **37:26** प्रौढाम्] *conj.*; प्रोढां C

शास्त्राद्विनिर्गता मन्त्रास्तर्क्कव्याकरणादयः॥ ३७ : २८॥

इतिहासपुराणानि भारतञ्च भविष्यति।
शिववक्त्राम्बुजोद्गीर्णंसर्वं वै शास्त्रसागरं॥ ३७ : २९॥ (f. 98v)

शास्त्राणान्दूषणे देवि पञ्चस्रोत्रात्मके तथा।
समयी दूषणे चैव शतमष्टोत्तरञ्जपेत्॥ ३७ : ३०॥

अकामाद्घातयेत्कंश्चिच्छैवं वैमलपञ्चकं।
दशलक्षञ्जपेन्मन्त्री नियमस्थो व्रते स्थितः॥ ३७ : ३१॥

घातयेत्कामतो देवि प्रायश्चित्तन्न विद्यते।
अर्द्धात्तदर्द्धजाप्येन संयोगात्संकरे तथा॥ ३७ : ३२॥

प्रहाराच्च जपेत्पञ्च रक्ताद्रक्तप्रदर्शने।
हस्तमात्राच्च्युते लिङ्गं अयुतैकेन शुध्यति॥ ३७ : ३३॥

वृद्धिसंख्या क्रमेणैव परिमाणञ्जपस्य तु।
त्रिसन्ध्यन्तु जपः कार्यो दिनवृद्धिक्रमेण तु॥ ३७ : ३४॥

मासमेकम्व्रते स्थित्वा व्रतिनो भोजयेत्ततः।
आह्निके तु शतैकेन सन्ध्यालोपे तथैव च॥ ३७ : ३५॥

ब्राह्मणङ्घातयेत्कामादयुतार्द्धेन शुध्यति।
शूद्रे तथार्द्धतः ख्यातं द्विगुणं बौद्धनग्नके॥ ३७ : ३६॥ (f. 99r)

अकामात्कामतो देवि शुद्धिरेवं विधीयते।
स्त्रियञ्च घातयेत्कश्चिदकामात्परमेश्वरि॥ ३७ : ३७॥

दशलक्षञ्जपेद्घोरङ्कथितं तव सुन्दरि।
घातयेत्कामतो वापि प्रायश्चित्तन्न विद्यते॥ ३७ : ३८॥

॥ इति भैर(व)श्रोतसि सिद्धयोगेश्वरीमते सार्द्धत्रिसहस्रिके चूडामणितन्त्रे उत्तरोत्तरे ज्ञानाधिकारे भैरवोद्याने प्रायश्चित्तपटलं समाप्तमिति॥

॥ अथ सिद्धयोगेश्वरीमते चतुर्विंशतिसाहस्रे त्रिकसारोत्तरे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

अभक्षभक्षणं कृत्वा पेयापेयं तथैव च।
मैथुनं चैकजापेन अगम्यागमने द्विभिः॥ ३८:१॥

म्लेच्छादिस्पर्शने देवि त्रिजप्तेन तु मुच्यते।
गोवधो ब्रह्महत्यां च साहस्रेणैव शोधयेत्॥ ३८:२॥

स्त्रीहत्यामयुतेनैव लिङ्गभेदे तथैव च। (f. 99v)
सन्ध्यालोपे कृते चैव शतमष्टोत्तरञ्जपेत्॥ ३८:३॥

सहस्रैः पञ्चभिर्देवि देवद्रव्यं विशोधयेत्।
सर्वप्राणिवधं कृत्वा हत्वा चैव चराचरं॥ ३८:४॥

अष्टोत्तरशतेनैव मुच्यते सर्वकिल्बिषात्।
दुःस्वप्ने तु त्रिधा जाप्या अरिष्टे च चतुर्विधा॥ ३८:५॥

निषिद्धाचरणे मन्त्री शतमष्टोत्तरञ्जपेत्।
स्त्रीबालताडने चैव दुर्भाष्यां भाषणे कृते॥ ३८:६॥

शतमष्टोत्तरञ्जप्त्वा सर्वपापाद्विमुच्यते।
सहस्रन्तु जपेन्मन्त्री सम्पर्क्कादन्यमन्त्रिणा॥ ३८:७॥

अन्यव्रतधरैः सार्द्धं सम्पर्कन्तु विवर्ज्जयेत्।
अथ कश्चित्प्रमादेन सहस्रम्पञ्चधा जपेत्॥ ३८:८॥

सर्वपातकसंशुद्धिरयुतैकेन जायते।
तोलितः शुध्यते पापी सर्वपापकरोऽपि यः॥ ३८:९॥

अयुतजापादग्निहोमाच्छुध्यते पञ्चपातकैः। (f. 100r)
अनध्याये पठंच्छास्त्रं सहस्राष्टोत्तरञ्जपेत्॥ ३८:१०॥

कामतोऽकामतो वापि यत्पापं समुपार्ज्जितं।
सहस्रैकमकामस्तु नक्ताशी स्नानपूर्व्वकं॥ ३८:११॥

पञ्चविंशतिसाहस्रैः सकामो मुच्यते भृशं।
कथयामि ततो विद्यां प्रायश्चित्ते तु भैरवि॥ ३८:१२॥

ओं अघोरे ह्रीः परमघोरे हुं घोररूपे हः घोरमुखि भीमभीषणे वमपिवहे

38:6 भाषणे] *em.*; भाषने C

रु रु र र फट् फट् ह्रं हः फट्॥

परापरा समाख्याता विद्या पापप्रणाशनी।
उद्धृता दिव्यभेदं ते त्वेकचत्वारिंशदक्षरैः॥ ३८ :१३॥

॥ इति सिद्धयोगेश्वरीमते चतुर्विंशतिसाहस्रेत्रिकसारोत्तरे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तमिति॥

॥ सर्वज्ञानमहोदधौ प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

ब्रह्महत्या सुरापानगोवधो गुरुनिन्दनं। (f. 100v)
चाण्डालस्पर्शसम्पर्क्कं कृत्वा प्राणिवधन्तथा॥ ३९ :१॥

अभोज्यभोजनङ्कृत्वा सद्योजातेन शुध्यति।
विण्मूत्रभक्षणे देवि रेतोगोमांसभक्षणे॥ ३९ :२॥

अगम्यागमनं कृत्वा वामदेवेन शुध्यति।
निर्माल्यभक्षणोच्छिष्टे उच्छिष्टस्पर्शनेऽपि वा॥ ३९ :३॥

व्रतलोपे व्रतत्यागे गुर्वाज्ञालङ्घने तथा।
छेदने पुष्पवृक्षाणान्तथा निर्माल्यलङ्घने॥ ३९ :४॥

लिङ्गिनो निन्दने चैव अघोरेणैव शुध्यति।
गर्भपाती गुरुद्रोही स्त्रीवधो नारिविक्रयी॥ ३९ :५॥

मित्रविश्रम्भघाती च देवब्राह्मणनिन्दकः।
दीक्षयेद्द्रव्यलोभेन स्थापनञ्च करोति यः॥ ३९ :६॥

रजस्वलान्नभोक्ता च वक्त्रजापेन शुध्यति।
वाचिकम्मानसम्पापङ्कायिकं यत्प्रकीर्त्तितं॥ ३९ :७॥

सर्वन्तन्नाशयेद्देवि ईशजापेन मानवः। (f. 101r)
एवं हि कर्मजं सर्वं शुभं वा यदि वाशुभं॥ ३९ :८॥

शुभङ्कर्म समाश्रित्य नाशयेदशुभं प्रिये।
जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखशोकानुबन्धनं॥ ३९ :९॥

39:1 सुरा°] *em.*; शुरा° C **39:8** सर्वन्तन्] *conj.*; सर्वतन् C

जपहोमेन नश्यन्ति तस्मात्पुण्यं जपं कुरु।
जपेन शुध्यते पापञ्जपेनात्यद्भुतं लभेत्॥ ३९ :१०॥

दुःस्वप्नं नाथवारिष्टं हन्यते पुण्यजापतः।
पुण्यङ्कर्म सदा कुर्यात्पुण्येन प्राप्नुयात्सुखं॥ ३९ :११॥

तस्मात्पुण्यमयो भूत्वा पुण्यङ्कर्म समाचरेत्।
गुरु वा लघु वा कर्म ज्ञात्वा चैव विभागतः॥ ३९ :१२॥

प्रायश्चित्तन्तु दातव्यं शास्त्रोक्तं गुरुभाषितं।
गुरुवाक्यप्रमाणं वै किन्तु तद्भाषितम्मया॥ ३९ :१३॥

॥ इति सर्वज्ञानमहोदधौ प्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तमिति॥

॥ अथ रसस्वच्छन्दे षट्साहस्रे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

देवस्वे भक्षिते चैव अकामाद्वरवर्णिनि। (f. 101v)
बहुरूपस्य मन्त्रस्य कोटिजापेन शुध्यति॥ ४०:१॥

कामतो द्विगुणं जाप्यम्पुनर्दीक्षा तु शुद्धये।
अथवा शिवनिर्माल्यम्प्रणालं वा प्रलंघयेत्॥ ४०:२॥

जप्त्वायुतत्रयं दत्वा गड्डुकानां शताष्टकं।
कामतस्तु तदा शुद्धिरकामादयुतद्वयं॥ ४०:३॥

अकामाद्वह्निद्रव्ये तु भक्षिते च कदाचन।
लक्षार्द्धन्तु जपेत्मन्त्री कामतो लक्षमाचरेत्॥ ४०:४॥

अकामाच्चण्डद्रव्ये तु भक्षिते लक्षमाचरेत्।
लक्षद्वयेन कामात्तु दीक्षया च पुनः शुचिः॥ ४०:५॥

देवद्रव्ये गुरोर्द्रव्ये द्रव्ये चण्डेश्वरस्य च।
त्रिरात्रमुपवासं तु कृत्वा मन्त्रञ्जपेद्बुधः॥ ४०:६॥

निर्माल्यं भक्षितं येन अकामेन सुराधिप।

40:2 दीक्षा तु] *conj.*; दीक्षान्तु C 40:2 प्रणालं] *conj.*; प्रनालं C 40:4 लक्षमाचरेत्] *em.*; लक्षमारेत् C (unmetrical) 40:7 निर्माल्यं] *em.*; निनिर्माल्यं C (unmetrical)

पञ्चायुतानि जप्त्वा तु शुध्यते नात्र संशयः॥ ४० : ७॥

बहुरूपस्य मन्त्रस्य कामतो द्विगुणञ्जपेत्। (f. 102r)
शङ्करस्थाणु कामात्तु ये दृष्टा मूलसम्भवाः॥ ४० : ८॥?

गुरुर्गुरुतरा ज्ञेया लघुर्लघुतरास्तथा।
देवद्रव्यादिके दोषाः कथिता ये मया प्रिये॥ ४० : ९॥

तत्संपर्कात्तु सम्पर्क्के कथिता मूलसम्भवाः।
शंकरस्य महाभागे तृतीयांशेन कीर्तिताः॥ ४० : १०॥

यः पुरा कीर्तितो जाप्यः अकामात्कामतोऽपि वा।
सङ्करैः सह सम्पर्क्के जातिसंकर एव च॥ ४० : ११॥

सङ्करे तु जपस्तत्र अर्धेन कथितो मया॥ ४० : १२॥

॥ इति रसस्वच्छन्दे षट्साहस्रे प्रायश्चित्तमिदं॥

॥ पिचुमते प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

ब्रह्मघाती जपेल्लक्षं व्रतस्थः सुसमाहितः।
लिङ्गे प्रहारदायी च स्थिरे वा जीवसंज्ञके॥ ४१ : १॥

जपेद्दशसहस्राणि पञ्चातपसमन्वितः।
कर्णनासादिकं च्छित्वा शक्तः स्याद्दशलाक्षिकः॥ ४१ : २॥

नक्तभोजीजपेच्छुध्यै पञ्चातपसमन्वितः।
नष्टेऽक्षसूत्रे देवेशि दशसाहस्रिको जपः॥ ४१ : ३॥

दग्धे लक्षजपाच्छुद्धिर्विकृते दशधा ततः।
यत्र मन्त्राः पुरन्यस्ता दोषो नैव विसर्ज्जयेत्॥ ४१ : ४॥ (f. 102v)

॥ इति पिचुमते प्रायश्चित्तं समाप्तमिति॥

॥ पारमेश्वरेमहातंत्रे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥
गुर्विणीनां प्रकरणे भुक्त्वा वाममनुस्मरेत्।

बालानान्नामकरणे सद्योजातमनुस्मरेत्॥ ४२:१॥

निष्क्राम्यन्नप्राशने च पुरुषन्तु समभ्यसेत्।
भुत्क्वा च चूडाकरणे कर्णवेधे तथैव च॥ ४२:२॥

व्रते तथा च गोदाने भोक्तव्यं निर्विशङ्कितैः।
विवाहे तु यदन्नं स्याद्दोषस्तत्र न विद्यते॥ ४२:३॥

वर्ज्यञ्चतुर्थिकान्नन्तु भुत्क्वा वाममनुस्मरेत्।
पाकयज्ञेषु भोक्तव्यं हविर्यज्ञेषु चैव हि॥ ४२:४॥

सोमसंस्थासु भोक्तव्यन्तदन्नं पावनं स्मृतं।
वापीकूपतडागानामारामाणाञ्च कल्पने॥ ४२:५॥

प्रतिष्ठासु च देवानान्न भोक्तव्यङ्कदाचन।
सूतके मृतके चैव भुत्क्वा वाममनुस्मरेत्॥ ४२:६॥

आत्मीयेऽपि न भोक्तव्यं सूतके मृतके तथा। (f. 103r)
भुत्क्वा त्रिरात्रमभ्यस्य बहुरूपं विशुध्यति॥ ४२:७॥

दीक्षितान्नन्तु भोक्तव्यञ्चातुर्वर्णस्य शङ्कितैः।
त्रयाणाम्ब्राह्मणादीनाम्भुञ्जीत दीक्षितात्मनां॥ ४२:८॥

स्वधर्मसंस्थितानान्तु न शूद्राणाङ्कदाचन।
अमद्यपाश्च ये शूद्राः शौचाचारसमन्विताः॥ ४२:९॥

रुद्रभुक्ताश्च ये तेषां भोज्यमन्नं प्रकीर्त्तितं।
द्वावेवाश्रमिणौ भोज्यौ ब्रह्मचारी गृही तथा॥ ४२:१०॥

अभोज्यमन्ययोरन्नन्तथा चैवान्यलिङ्गिनां।
जपः सर्वत्र सर्वेषां सहस्रमुषितात्मनां॥ ४२:११॥

कण्ठमात्रञ्जले कार्यं समयेन्द्रियवाहिनीं।
एवम्भवति शुद्धिस्तु गुरोर्वचनमानिति॥ ४२:१२॥

42:2 निष्क्राम्यन्नप्राशने] *conj.*; निष्क्राम्यन्नंप्रासने C 42:5 °रामाणाञ्च] *em.*; °राणाञ्च C (unmetrical) 42:9 शौचाचार°] *em.*; शौचार° C (unmetrical) 42:11 °मन्ययो°] *em.*; °मनयो° C

॥ इति पारमेश्वरे महातन्त्रे सामान्यप्रकरणे गुर्विणीभोज्यान्नपटलं समाप्तमिति॥ (f. 103v)

॥ अथाग्नेये महातन्त्रे मोहचूरोत्तरे प्रायश्चित्तं लिख्यते॥

प्रायश्चित्तं प्रवक्ष्यामि साम्प्रतं ते शचीपते।
दोषव्यपोहनार्थाय धर्मस्य स्थितये पुनः॥ ४३:१॥

मोहादज्ञानतो वापि अप्रसुप्ते जनार्दने।
पवित्रङ्कारयेद्यस्तु स पापी पापमोहितः॥ ४३:२॥

पञ्चदिनमनाहारो जप्त्वा पञ्चायुतं हरे।
शुद्धिमेवं समभ्येति नान्यथा तु कदाचन॥ ४३:३॥

भाद्राद्र्ध्वन्नकुर्वीत सिद्धान्ते दोषभाग्भवेत्।
लक्षद्वयमघोरेण जप्त्वा चैव विशुध्यति॥ ४३:४॥

दैवादज्ञानतो वापि नाषाढादित्रये कृतं।
तत्राप्येवं विनिर्देशं प्रायश्चित्तं पुरन्दर॥ ४३:५॥

स्वशास्त्रे वर्तनन्नित्यं समयाचारपालनं।
सुपरीक्ष्य प्रकर्तव्यन्निषिद्धाचारवर्ज्जनं॥ ४३:६॥

यथा श्रुतं यथा दृष्टन्निबद्धं गुरुभिर्यथा।
स्वसिद्धान्ताविरोधेन तद्विलंघ्य विलंघनं॥ ४३:७॥ (f. 104r)

सकृत्संध्याविलोपे तु अजातस्य शतं जपेत्।
त्रिकाललोपे त्रिगुणं सोपवासं सकामतः॥ ४३:८॥

एककालार्चने लुप्ते सहस्रं दक्षिणं जपेत्।
एककालं द्विकालं वा त्रिकालं सार्धरात्रिकं॥ ४३:९॥

उपवासं समोपेतं कर्मलोपे कृते सति।
देवार्थे चैव गुर्वर्थे काललोपेन दोषभाक्॥ ४३:१०॥

43:1 साम्प्रतं] *conj.*; सांप्रम्प्रतं C (unmetrical) 43:7 स्वसिद्धान्ता॰] *em.*; स्वसिद्धान्त॰ C 43:9 एककालार्चने] *conj.*; एकालार्चने C (unmetrical)

शास्त्रनिन्दा गुरोर्निन्दा लिङ्गानां यत्र वर्तते।
तस्मात्स्थानाद्व्रजेद्दूरं सद्योजातशतं जपेत्॥ ४३ :११॥

महापातकसंयुक्तो ये चान्ये पापकर्मिणः।
पतिताश्चाभिशस्ताश्च ते तु वर्ज्ज्याः प्रयत्नतः॥ ४३ :१२॥

अज्ञानात्सङ्गतिं कृत्वा दक्षिणस्यायुतञ्जपेत्।
न लङ्घयेद्गुरुच्छायां न शिवस्य न लिङ्गिनां॥ ४३ :१३॥

त्रिशतं रूपिणञ्जप्त्वा गोकन्यासह्विजे शतं।
सहस्राल्लुठिते लिङ्गे वर्तिते द्विगुणाच्छुचिः॥ ४३ :१४॥ (f. 104v)

अयुतन्त्रिचतुर्लुठिते च्युते स्वभ्रे दशायुतान्।
गड्डुकाद्यभिघाते च द्व्ययुताल्लघुतद्दलात्॥ ४३ :१५॥

स्तुत्यादौ श्लेष्मसंस्पर्शे दक्षिणस्यायुतत्रयात्।
इष्टलिङ्गे हृते नष्टे वह्निलीढे प्रमादतः॥ ४३ :१६॥

जप्त्वा लक्षमघोरेण तद्रूपं स्थापनाच्छुचिः।
साधारे पतिते लिङ्गे ताले तालेऽयुतं जपेत्॥ ४३ :१७॥

निराधारे तु द्विगुणङ्कल्प्यन्यूनाधिकन्ततः।
अक्षसूत्रापराधे तु उक्तपादञ्चरेद्बुधः॥ ४३ :१८॥

अविसर्ज्जितपात्रे तु भङ्गे वाथ विवर्त्तिते।
शतद्वयात्सहस्रात्तद् अर्द्धात् तत् क्रमतः शुचिः॥ ४३ :१९॥

द्विगुणं स्थण्डिले प्राहुः प्रायश्चित्तं मखाधिप।
निर्वाणे ससशिवे वह्नौ त्रिरात्रं समुपोषितः॥ ४३ :२०॥

अयुतं रूपिणो जप्त्वा शुद्धिमृच्छत्यसंशयः। (f. 105r)
रक्षितेऽपि हि निर्वाणे अहोरात्रमुपोषितः॥ ४३ :२१॥

सहस्रम्बहुरूपेण जप्त्वा शुध्यति साधकः।

43:14 °सह्विजे] *conj.*; °सद्विजे C 43:16 श्लेष्म°] *conj.*; श्मेष्म° C 43:19 अर्द्धात् तत् क्रमतः] *conj.*; अर्धात् क्रमतः C (unmetrical) 43:21 शुद्धिमृच्छत्य°] *conj.*; शुद्धिमच्र्छत्य° C 43:21 निर्वाणे] *em.*; निर्वार्वाणे C (unmetrical)

पूर्वाह्णं चैव मध्याह्नं समाप्य स्थितये तनौ॥ ४३ : २२॥

चरेत्माधूकरीं भिक्षां भुक्तिमुक्तिसमीहकः।
तां भिक्षां याचयित्वा तु किञ्चित्स्थित्वान्यतो व्रजेत्॥ ४३ : २३॥

अनिवर्तितम्भवेद्भिक्षां ज्ञात्वा वृत्ताञ्च वर्णिनां।
स्थितिं बुद्ध्वा श्रमङ्गच्छेच्छुचिस्थानं निधाय च॥ ४३ : २४॥

मृद्भिः संशोध्य चरणौ करौ क्षाल्याचमेत्ततः।
भस्मस्नानन्ततः कृत्वा मन्त्रकायोऽर्घविस्मरन्॥ ४३ : २५॥

अस्त्रन्दीप्तोल्कया ध्यात्वा प्रोक्ष्याताम्वै विभज्य च।
शिवाय गुरवे दत्वा भुञ्जीत विधिपूर्वकं॥ ४३ : २६॥

आचान्तः पूर्ववत्स्नातः स्मृत्वा नत्वा शिवं गुरुं।
अयाचितैः स्थितिं कुर्यात्स्वधनैर्वा क्रमागतैः॥ ४३ : २७॥

स्वजातिदीक्षितैः स्पृष्टः स्नात्वाचम्य शतञ्जपेत्। (f. 105v)
तस्मिन्नदीक्षिते स्पृष्टे स्नात्वाचम्य शतद्वयं॥ ४३ : २८॥

समीपदीक्षिते स्पृष्टे स्नात्वाचम्य शतद्वयं।
तस्मिन्नदीक्षिते स्पृष्टे सोपवासो जपो मतः॥ ४३ : २९॥

एवं बुध्वा प्रकर्तव्यमितरैः पादवर्ज्जितः।
पुरुषाघोरवामाजा जातीशा ब्राह्मणादितः॥ ४३ : ३०॥

त्रिरात्रं अन्त्यजस्पर्शादघोरस्यायुताच्छुचिः।
सकृच्छ्रं त्र्ययुतं शक्र चाण्डालस्पर्शने दिशेत्॥ ४३ : ३१॥

ज्ञात्वान्यत्र प्रकर्तव्यं प्रायश्चित्तं सुराधिप।
अन्नाद्यं मदिरास्पृष्टं यदि भुङ्क्ते त्वकामतः॥ ४३ : ३२॥

विण्मूत्ररेतसा स्पृष्टं लीढं वा काककुर्क्कुरैः।
कपिग्राहशिलादक्षैर्विड्वराहैश्च दूषितैः॥ ४३ : ३३॥

शूद्राद्युच्छिष्टसंस्पृष्टं स्पृष्टम्वा त्वन्त्यजातिभिः।

43:26 गुरवे] *em.*; गुरुवे C **43:34** शूद्राद्यु°] *conj.*; शूद्राद्रु° C

कृत्वा स्नानन्निराहारः पञ्चगव्यं समाचरेत्॥ ४३ : ३४॥

प्रतिसन्ध्यं सहस्रन्तु जपेद्घोरं समाहितः। (f. 106r)
त्रिदिनन्नक्तभोजी स्यात्त्रिःस्नायी ध्यानतत्परः॥ ४३ : ३५॥

देवमिष्ट्वा चतुर्थेऽह्नि सहस्रं होमयेत्ततः।
उपवासस्तथा नक्तं पञ्चगव्यं विशुद्धये॥ ४३ : ३६॥

क्षत्रिये ध्याननिष्ठे तु शुद्धिमेवं विनिर्दिशेत्।
त्रिकालप्लवनं वैश्ये सकृच्छ्रच्छ्द्रे विनिर्दिशेत्॥ ४३ : ३७॥

अकामाद्द्विगुणङ्कामात् सर्वेषां परिकीर्त्तितं।
गृञ्जनालाबुलशुनं पलाण्डुकबकानि च॥ ४३ : ३८॥

अमेध्याद्‌दुद्भवं मांसम्भुक्त्वा स्यान्निरशनस्त्र्यहं।
मत्स्यकण्टकसम्बूकनखञ्चैव कपर्द्दिकां॥ ४३ : ३९॥

पीत्वा नवोदकं मन्त्री पञ्चगव्योपवासकः।
कृमिकीटाहिसंयुक्तं भुक्त्वा वान्तेन शुध्यति॥ ४३ : ४०॥

मक्षिकाकेशकीटैस्तु दुष्टं त्यक्त्वाल्पमोदनं।
भस्मसंस्पृष्टं प्रोक्ष्येत शेषम्भोज्यन्न दुष्यति॥ ४३ : ४१॥ (f. 106v)

पीतशेषन्तुयत्तोयं प्रमादाद्यदि तत्पिबेत्।
उपोष्य रजनीमेकां पञ्चगव्येन शुध्यति॥ ४३ : ४२॥

पिबन्तोयं पतत्यन्ने तदन्नं योऽत्ति मोहितः।
सहस्ररूपिणञ्जप्त्वा पञ्चगव्येन शुध्यति॥ ४३ : ४३॥

भुञ्जानस्य गुदस्रावे उच्छिष्टस्येन्द्रिये स्रुते।
आदौ शौचन्ततः स्नानमाचान्तः पुनराचमेत्॥ ४३ : ४४॥

सहस्रं रूपिणं जप्त्वा सोपवासो विशुध्यति।
अनाचान्तः पिबेत्तोयं भक्षयेद्वाथ मूत्रयेत्॥ ४३ : ४५॥

जप्त्वाघोरन्निराहारम्पञ्चगव्येन शुध्यति।

43:39 अमेध्याद्‌दुद्भवं] *conj.*; अमेध्योद्भवं C (unmetrical) 43:39 निरशन°] *conj.*; निरसन° C 43:39 °सम्बूक°] C^{pc}; °साम्बूक° C^{ac}

अर्धोच्छिष्टो यदा मन्त्री विष्टामद्यादिना हतः॥ ४३ : ४६॥

स्नात्वोपोष्य जपेद्घोरम्पञ्चगव्येन शुध्यति।
विना यज्ञोपवीतेन पिबेत् भुङ्क्ते यदा नरः॥ ४३ : ४७॥

पञ्चगव्यं निराहारो जप्त्वाघोरं विशुध्यति।
उच्छिष्टस्तु यदा स्पृष्ट उच्छिष्टैर्वेणुकादिभिः॥ ४३ : ४८॥ (f. 107r)

स्नानं शौचन्निराहारः पञ्चगव्यञ्जपाच्छुचिः।
घोषार्क्करुक्मरौप्याणाम्वङ्गशीशकयोरपि॥ ४३ : ४९॥

भस्माम्ब्वारिणा शुद्धिर्निर्ल्लेपं स्याद्यथा हरे।
शङ्खसाम्बूकशुक्तीनान्तैजसवच्छुद्धिरिष्यते॥ ४३ : ५०॥

क्वथितं शुध्यते क्षीरं दधिशुद्धिर्निगद्यते।
दधि पात्रान्तरे धृत्वा वीक्षयेत्तदनन्तरं॥ ४३ : ५१॥

अन्नादिलेपनिर्मुक्तम्प्रोक्षणाच्छुध्यते दधि।
सुतप्तस्य घृतस्याथ शुद्धिराज्यस्य कीर्तिता॥ ४३ : ५२॥

एवं मधुगुडादीनां प्रोक्षणादग्नियोगतः।
सतृणा चैव सुक्षोदा सोत्सिष्टा तु सलेपिका॥ ४३ : ५३॥

सतृणा प्रोक्षणाच्छुद्धा सक्षौदा मार्ज्जनाधिका।
सोच्छिष्टा गोमयाघृष्टा पूर्वसंस्कारशोधिता॥ ४३ : ५४॥

सलेपा रुक्षितां कृत्वा घृष्टा गोमयवारिणा। (f. 107v)
मार्ज्जयेत्प्रोक्षयेत् पश्चाद्भूमिशुद्धिरुदाहृता॥ ४३ : ५५॥

अन्यच्छुध्यन्तरं वक्ष्ये समासात्पाकशासन।
सुस्नातश्च समाचान्तः शुद्धवासा शुचिः पुमान्॥ ४३ : ५६॥

पितृदेवोपयुक्तानां प्रत्यहं शौचमिष्यते।
त्यागे परिधानवस्त्राणां प्रावरणस्य मलागमे॥ ४३ : ५७॥

रजकक्षालितं वस्त्रम्पुनर्द्धौतम्विशुध्यति।

43:47 पिबेत् भुङ्क्ते] *conj.*; पिबति भुक्ते C **43:52** घृतस्याथ] *em.*; स्रुतस्याथ C

चर्मणां रज्जुवस्त्राणां शुद्धिः स्यात्क्षारवारिणा॥ ४३:५८॥

कौशेयाम्बिकयोरूक्षैः क्षौमाणां गौरसर्षपैः।
श्रीफलैरंशुपट्टानाङ्कुतपानामरिष्टकैः॥ ४३:५९॥

तृणकाष्टादिकं सर्वम्प्रोक्षणाच्छुद्धिमेति हि।
शुद्धानां संहतानान्तु प्रोक्षणाच्छुद्धिरिष्यते॥ ४३:६०॥

संहतानाम्बहूनान्तु यद्यलेपेन दूषितं।
तत्र त्यक्त्वा तृणादीनां शोधयेत्स्याद्यथा शुचिः॥ ४३:६१॥ (f. 108r)

कारुहस्ताकरन्द्रव्यं शुद्धं पण्यं प्रसारितं।
फलानां क्षालनाच्छुद्धिर्विना दोषम्पुरन्दर॥ ४३:६२॥

दशाहाच्छुध्यते विप्रो द्वादशाहेन भूमिपः।
वैश्यः पञ्चदशाहेन शुद्धिः शूद्रस्य मासिका॥ ४३:६३॥

अनुष्ठानविहीनानां जातिमात्रः पुरन्दर।
वेदवेदाङ्गसंपन्नस्त्वाहिताग्निस्तु सद्विजः॥ ४३:६४॥

शुद्ध्यते तत्क्षणात् स्नानात् ज्ञात्वान्यत्र प्रकल्पयेत्।
अमद्यपाः कुलीनाश्च नित्यन्धर्मपरायणाः॥ ४३:६५॥

शूद्राः शुद्ध्यन्ति पक्षेण नात्र कार्या विचारणा।
उद्वाहिताश्चतस्रो वै ब्राह्मणेन सदा स्त्रियः॥ ४३:६६॥

सूतकन्तु क्रमात् तासां दशषट् द्व्येकवासरम्।
शवेन शुद्ध्यते वृद्धिर्न वृद्ध्या शुद्ध्यते शवः॥ ४३:६७॥

सत्त्विषां वृद्धिवद्धानौ प्रवेशान्नास्ति सूतकम्। (f. 108v)
नृपाणां कारुकाणाम्वा दासीनाञ्च न सूतकम्॥ ४३:६८॥

मृतके तु पृथक्पाकं कुर्याद्योगं न तैः सह।
त्यक्तं न चेदसौ जातिस्तदा शुद्धिर्भवेत्त्र्यहात्॥ ४३:६९॥

स्रंसनात्पूर्णगर्भस्य स्नानादेव विशुद्ध्यति।

43:59 ०नामरिष्टकैः] *conj.*; ०नां मरिष्टकैः C **43:61** संहताना०] *conj.*; संहना० C (unmetrical) **43:67** शवेन] *conj.*; सवेन C

जीवन्जातो यदि श्रेयान्मृतो वा जायते यदि॥ ४३ : ७०॥

शावाशौचं न कर्तव्यं सूतीशौचं समाचरेत्।
आ नामकरणात्सद्य एकाहो दन्तजन्मनः॥ ४३ : ७१॥

चूडायास्त्रिदिनम्प्रोक्तं तत्रागिन्यधिकम्व्रतात्।
अतोर्ध्वं पूर्ववच्छुद्धिः सर्ववर्णेष्वियं स्थितिः॥ ४३ : ७२॥

अहस्तदन्तकन्यायादन्ताया द्विगुणम्भवेत्।
स्वस्रादिषु च विज्ञेयं मातुलानाञ्च मातुले॥ ४३ : ७३॥

देशान्तरे पृथक्पिण्डे स्नानं स्यात्तद्गुरुं विना।
पशुत्वं संस्कृतं येषां सम्यग्निर्वाणदीक्षया॥ ४३ : ७४॥

तस्य संपर्क्कशून्यस्य न स्यातां मृतसूतके। (f. 109r)
अतश्च परतः शक्र सम्पूज्यः सूतके सति॥ ४३ : ७५॥

परान्नभोजने नित्यम्परान्नद्रविणक्रियः।
गृहस्थः सर्वकर्माणि नित्यादन्यानि वर्ज्जयेत्॥ ४३ : ७६॥

द्रव्यैः सङ्कल्पितैः पूर्वं सूतकात्मृतकादपि।
धर्मार्थं दीक्षितैः पूजा कार्या चोत्पादितैस्तथा॥ ४३ : ७७॥

पृथक्पाकं विना पुम्भिर्लोकदीक्षानुसारिभिः।
अन्तर्यागः प्रकर्तव्यो जपः स्नानादिका क्रिया॥ ४३ : ७८॥

प्रायश्चित्तं समादेश्यमन्यथा निश्चिता स्थितिः।
एवं हि वर्तमानस्य त्रिधा सिद्धिर्न दूरतः॥ ४३ : ७९॥

दुःस्वप्नदर्शने स्नानं रेतोत्सर्गे शतक्रतो।
अघोराष्टशतं जाप्यन्तथा संभाष्य चाधमं॥ ४३ : ८०॥

अद्भिः संशुध्यते गात्रं सलेपं तं मृदम्बुभिः।
देवचण्डगुरुद्रव्यं भक्षितं यद्यकामतः॥ ४३ : ८१॥ (f. 109v)

लक्षपादन्तदा देयं द्विगुणन्नैष्ठिके मतं।

43:71 शावा°] *em.*; सावा° C **43:72** अतोर्ध्वं] *em.*; अतोर्द्ध्वं C

अथाक्रम्य सुनिर्माल्यञ्जपेत्पञ्चशतानि तु॥ ४३:८२॥

त्रिगुणङ्गामतो ज्ञेयम्पञ्चगव्यसमन्वितं।
यन्निर्माल्येन संस्पृष्टं तदाहारोपजीविना॥ ४३:८३॥

अष्टांशौनन्तु निर्माल्यं दानलङ्घनभक्षणात्।
लङ्घयेद्यस्तु निर्माल्यन्दद्यादज्ञानतोऽपि वा॥ ४३:८४॥

गुणायुतं जपेद्घोरन्तथोपोष्य विशुध्यति।
निर्माल्यस्पर्शने त्याज्यम्पण्यद्रव्यन्तथौषधं॥ ४३:८५॥

सविकारं पयस्तोयन्तथेक्षुहिंगुजीरकं।
सैन्धवाद्यं सकर्पूरङ्कटुकाद्यं सतण्डुलं॥ ४३:८६॥

घृष्टञ्च चन्दनं भस्म वेणुमृन्मयदारवं।
सर्वं त्याज्यं समुद्दिष्टन्धान्यादि प्रोक्षितं शुचि॥ ४३:८७॥

एवमन्यत्र बोद्धव्यं ज्ञात्वा द्रव्यबलाबलं।
शोधयेत्सर्वदा धीमान्नशुद्धे बन्धनन्ध्रुवम्॥ ४३:८८॥ (f. 110r)

दृतं यस्यापवर्गेच्छा स शुद्धौ कृतनिश्चयः।
शुद्धिनिष्टप्रतिष्ठस्य सिद्धिमुक्ती न दूरतः॥ ४३:८९॥

अशीतिर्यस्य वर्षाणि बालो वाप्यूनषोडशः।
प्रायश्चित्तार्द्धमर्हन्ति स्त्रियो वा व्याधिपीडिताः॥ ४३:९०॥

तत्रापि च परिक्लेशं ज्ञात्वार्धार्धम्प्रकल्पयेत्।
सुदुष्करं स्वयङ्कर्तुमक्षमाद्द्विगुणोऽन्यतः॥ ४३:९१॥

दशोर्ध्वन्त्रिशतं यावज्जपात्स्नानेन शुध्यति।
स नक्तम्पञ्चमं यावत् सोपवासन्तदूर्ध्वतः॥ ४३:९२॥

तत्त्रिधायुतसञ्जापे तद्वृध्या द्विगुणन्ततः।
तदर्द्धेन तु संयोगी तस्याप्यर्धं तु सङ्करे॥ ४३:९३॥

देशङ्कालं वयः शक्तिञ्जातिं भक्तिं क्रियाक्रमं।

43:87 शुचि] *conj.*; शुचिः C   **43:88** बोद्धव्यं] *em.*; बोधव्यं C

सुविचार्य प्रदातव्यं नोपवासो रुगान्विते॥ ४३ : ९४॥

शिवार्प्पितैकचित्तानां सुवृत्तानां पुरन्दर। (f. 110v)
प्रायश्चित्तं समाख्यातं नोक्तवृत्तिस्थितात्मनां॥ ४३ : ९५॥

सप्तकोटिप्रविस्तीर्ण्णमोहाचूरात्मया तव।
व्याख्यातं सारमादाय लक्षग्रन्थेन सुव्रत॥ ४३ : ९६॥

पुनः पृष्टः समासेन त्वयाहं सुरनायक।
तदाख्यातन्तदर्धेन मोहचूरं मया हरे॥ ४३ : ९७॥

सिद्धिसारसहस्रैस्तु युग्मचन्द्रैस्तदन्ततः।
योगज्ञानादिसंयुक्तं व्याख्यातं शास्त्रमुत्तमं॥ ४३ : ९८॥

सुसंक्षेपं सुगम्भीरं प्रतिष्ठातन्त्रमुत्तमं।
चतुर्ग्गोचरसंबद्धं भूयः ख्यातन्तदन्तरं॥ ४३ : ९९॥

न देयन्दुष्टसत्वानान्निन्दातर्क्कानुवर्त्तिनां।
गुरुदेवद्विषां शक्र देशिकादिद्विषान्तथा॥ ४३ : १००॥

एते चान्ये च ये केचिद्दुष्टसत्वाः पुरन्दर।
तेषां शास्त्रं सदा गोप्यं प्रायश्चित्तमतोऽन्यथा॥ ४३ : १०१॥

गुरुदेवाग्निभक्ताय श्रद्धधानाय सुव्रत।
तस्मै देयमिदं शास्त्रमित्याह भगवाञ्छिवः॥ ४३ : १०२॥ (f. 111r)

॥ इत्याग्नेये महातन्त्रे प्रतिष्ठातन्त्रे मोहचूरोत्तरं समाप्तं॥

॥ अथ वाथुले प्रायश्चित्तपटलमभिलिख्यते॥

ईश्वर उवाच—

मार्गस्थाः साधकाद्यास्तु लुप्ताचारा व्रजन्त्यधः।
पालनीयमतस्तस्मादाचारः शिवभाषितः॥ ४४ : १॥

दैवाद्रोगात्तथा मोहाद्यदि दोषमुपागतं।
स्नानञ्जपोपवासञ्च होमं वै गड्डुकानि च॥ ४४ : २॥

44:0 अथ वाथुले प्रायश्चित्तपटलमभिलिख्यते] C^{pc} ; *om.* C^{ac}

पञ्चगव्याशनं दानं मलदुष्कृतनाशनं।
अत्यन्तसरुजे देहे राजचौरभये तथा॥ ४४ :३॥

अग्निवारिभये तद्वत्सूतकान्नाशने तथा।
गुरुदेवाग्निकार्ये च नित्यहानिर्नदोषभाक्॥ ४४ :४॥

नित्यं समयिना नित्यं यावज्जीवन्तु कारयेत्।
पुत्रकेण तथा वत्स कार्यं वा गौरवं क्वचित्॥ ४४ :५॥

गुरुणा साधकेनाथ परं नित्यम्विवर्ज्जयेत्।
गुरुस्तु भक्तितः पूज्यो न तं कर्मणि योजयेत्॥ ४४ :६॥ (f. 111v)

योजयेद्यः प्रमादेन लक्षैकन्दक्षिणञ्जपेत्।
कुलोद्गतः सत्क्रियश्च सच्छास्त्रनिरतः सदा॥ ४४ :७॥

शुद्धमार्गैकसंसक्तः परदारविवर्ज्जितः।
चीर्ण्णविद्याव्रतो दक्षो दम्भमायाविवर्ज्जितः॥ ४४ :८॥

योगाभ्यासरतो नित्यं प्राणिहिंसाविवर्ज्जितः।
परापवादनिर्मुक्तो गुरुरेवंविधः स्मृतः॥ ४४ :९॥

गृहस्थो ब्रह्मचारी वा प्रायश्चित्ती द्विधा स्थितः।
प्रत्येकं द्विविधं ज्ञेयं सकामाकामभेदतः॥ ४४ :१०॥

निष्कामात्तु सकामे तु द्विगुणां शुद्धिमादिशेत्।
सकामस्य तु या शुद्धिर्भौतिकस्यो भवेद्यथा॥ ४४ :११॥

निष्कामे नैष्ठिके सास्यात्सकामे प्राक्चतुर्गुणा।
त्रिष्कालमेककालम्वा पूजनीयो महेश्वरः॥ ४४ :१२॥

प्रातर्मध्याह्नसमये चतुर्थप्रहरावधिं।
अस्तंयाते रवौ पूजां दानं च परिवर्ज्जयेत्॥ ४४ :१३॥ (f. 112r)

विना चन्द्रग्रहे वत्स तथा वै साधकेषु च।
एकाहपूजालोपेन सहस्रम्पञ्चमञ्जपेत्॥ ४४ :१४॥

अकामतः प्रमादाच्च कामतो द्विगुणाच्छुचिः।

44:5 पुत्रकेण] *conj.*; पुत्रकेन C

उपवासद्वयाद्वत्स शुद्धिमाहुर्न चान्यथा॥ ४४ :१५ ॥

त्रिष्कालं पूजनं येषामेककालमथापि वा।
प्रायश्चित्तं समन्तेषान्न न्यूनन्नाधिकं क्वचित्॥ ४४ :१६ ॥

त्रिष्कालं पूजनं येषां यत्कालाच्च विलेपनं।
प्रागुक्तन्तु ददेत्तेन शुद्धिः कार्या न चान्यथा॥ ४४ :१७ ॥

एवं वै नैष्ठिकानान्तु वृद्ध्या शुद्धिं समादिशेत्।
दैवाद्रोगात्तथा मोहाच्चोरराजभयादिभिः॥ ४४ :१८ ॥

एभिर्दोषैर्न्न कामित्वं शेषं ज्ञेयन्तु कामतः।
एकाहन्तु समारभ्य यावत्पङ्क्तिदिनावधिः॥ ४४ :१९ ॥

वर्धयेत्त्रिशतं प्रोक्ताद्धोमं वै गडुकानि च। (f. 112v)
पक्षैकलोपतो वत्स द्व्ययुतं दक्षिणञ्जपेत्॥ ४४ :२० ॥

द्विगुणं मासलोपे तु द्व्ययुतं वर्धयेत्ततः।
मासि मासि महासेन यावत्संवत्सरावधिं॥ ४४ :२१ ॥

नित्यवद्धोमलोपे तु प्रायश्चित्तं समादिशेत्।
अष्टम्यादिषु या पूजा जपहोमादिका तथा॥ ४४ :२२ ॥

चतुर्गुणं तु तल्लोपे प्रायश्चित्तन्तु नित्यशः।
पवित्रारोहणन्देवान्नाषाढादित्रये कृतं॥ ४४ :२३ ॥

लक्षद्वयादघोरस्य तथा चान्द्रायणाच्छुचिः।
सकृत्सन्ध्याविलोपे तु सद्योजातशताच्छुचिः॥ ४४ :२४ ॥

त्रिकाललोपात्त्रिगुणं सोपवासो जपो मतः।
अकामतः समाख्यातं कामतो द्विगुणञ्चरेत्॥ ४४ :२५ ॥

भौतिकस्य समाख्यातं द्विगुणं नैष्ठिके मतं।
चतुर्गुणं सकामस्य कथितं ब्रह्मचारिणे॥ ४४ :२६ ॥

बहुदैवसिके भ्रंसे प्रागुक्तं षड्गुणं भवेत्।
उपवासविहीनस्तु सरुजः सजपः स्मृतः॥ ४४ :२७ ॥ (f. 113r)

सुदुष्करं स्वयं कर्तुमक्षमाद्द्विगुणोन्यतः।

प्रायश्चित्तं प्रकर्तव्यन्तच्छ्रोतस्थैश्च दीक्षितैः॥ ४४ :२८॥

सामान्यसिद्धिरक्षार्थं प्रायश्चित्तादिके तथा।
स्वमन्त्रो न नियोक्तव्यः सहस्राच्छुद्धिरन्यथा॥ ४४ :२९॥

गारुडम्भूततन्त्रञ्च लोभात्स्नेहाद्विवर्ज्जयेत्।
प्रमादात् कुरुते यस्तु बहुरूपशताच्छुचिः॥ ४४ :३०॥

ये कुर्वन्ति गुरोर्न्निन्दां समयिपुत्रकादिषु।
तस्मात्स्थानाद्व्रजेद्दूरं सद्योजातशतं जपेत्॥ ४४ :३१॥

कर्मणा मनसा वाचा न कार्यं पारदारिकं।
शुद्धिर्लक्षार्धपादेन मोहाद्यदि समाचरेत्॥ ४४ :३२॥

कन्यायां द्विगुणं कार्यं तथा वर्णान्तरेषु च।
ब्रह्महत्या सुरापानं स्तेयं गुर्वङ्गनागमः॥ ४४ :३३॥

विशेषपातकानान्तु सम्बन्धात्पञ्चमं स्मृतं। (f. 113v)
हत्वाकामाद्विजं सद्यो गवां गोष्ठे जपेत्सदा॥ ४४ :३४॥

पीत्वाकामात्सुरां वामं शिवहर्मे जपेत्सदा।
कृत्वास्तेयमकामात् तु घोरं पितृवने जपेत्॥ ४४ :३५॥

गुरुस्त्रीगमनङ्कृत्वा प्रमादाच्च वने नरं।
योगङ्कृत्वा समस्तैस्तु नगाग्रे पञ्चमञ्जपेत्॥ ४४ :३६॥

प्रकाशे कामतश्चैव लक्षमावर्त्य शुध्यति।
अकामतो रहस्ये च सहस्राच्छुद्धिरिष्यते॥ ४४ :३७॥

कामतः सरहस्ये च तस्मिन्स्यादयुतद्वयं।
अकामतः रहस्ये च तत्राप्येवायुतद्वयं॥ ४४ :३८॥

गुरुद्रोहादृते शुद्धिः कामतस्तु तथा न हि।
चान्द्रायणं पराकं वा कृच्छ्रं चैव यथाक्रमं॥ ४४ :३९॥

तप्तकृच्छ्रं तथा कृच्छ्रं ब्रह्महत्यादिपञ्चसु।

44:35 °कामात् तु] *conj.*; °कामन्तु C **44:38** सरहस्ये] *conj.*; सरस्ये C (unmetrical) **44:38** रहस्ये] *conj.*; सरहस्ये C (unmetrical)

लक्षणं सम्प्रवक्ष्यामि क्रमाच्चान्द्रायणादिषु॥ ४४:४०॥

एकभुक्तं त्र्यहङ्कुर्यात् त्र्यहञ्चैव त्वयाचितं। (f. 114r)
त्र्यहं वै नक्तभोजित्वन्त्र्यहम्वै मारुताशनं॥ ४४:४१॥

एतत्कृच्छ्रं समाख्यातं प्राजापत्य इति स्मृतं।
त्र्यहमुष्णं पिबेद्वारि त्र्यहं क्षीरेण भोजनं॥ ४४:४२॥

त्र्यहमुष्णं घृतं पीत्वा त्र्यहं वै केवलं सदा।
तप्तकृच्छ्रं समाख्यातमतिकृच्छ्रं शृणुष्वतः॥ ४४:४३॥

क्षीरस्य त्रिपलं पानं दिवसानेकविंशतिः।
अनेन क्रमयोगेन अतिकृच्छ्रमुदाहृतं॥ ४४:४४॥

अतिकृच्छ्रं समाख्यातं पराकश्च निगद्यते।
द्वादशाहं निराहारः स पराक इति स्मृतः॥ ४४:४५॥

मासार्धं ग्रासवृद्धिः स्याच्छुक्ले कृष्णे च ह्रासयेत्।
चान्द्रायणविधिः प्रोक्तो जलादेव जलात्मकः॥ ४४:४६॥

शूद्राणान्दीक्षितानाञ्च मद्यपाने कृते पुनः।
नियमादयुताच्छुद्धिरघोरात्कृच्छ्रतस्ततः॥ ४४:४७॥ (f. 114v)

क्व मद्यं क्व शिवे भक्तिः क्व मांसं क्व भवार्च्चनं।
मद्यमांसप्रवृत्तानान्दूरे तिष्ठति शङ्करः॥ ४४:४८॥

गुरुस्त्रीगमनं यच्च चतुर्णामपि तत्समं।
अज्ञातगोघ्ना यस्मिन् गृहे वै समुपस्थिताः॥ ४४:४९॥

सर्वभाण्डपरित्यागात्कृच्छ्राच्छुद्धिर्न्न चान्यथा।
भुक्त्वा वा कामतश्चैव तप्तकृच्छ्रात्परः शुचिः॥ ४४:५०॥

कामतो यदि वा भुक्त्वा सकृत्कृच्छ्रातिकृच्छ्रतः।
वामदेवं जपेच्छुद्धिः पराकान्ते व्रतं मतं॥ ४४:५१॥

ज्ञात्वा भुक्त्वाथवा तेन तदासौ तत्समो भवेत्।
रजकी चर्मजा कृष्णा प्रमादात् मंदिरे स्थिता॥ ४४:५२॥

भाण्डत्यागात्सदा शुद्धिस्त्र्यहात्पंचमतस्ततः।
यदा भुक्तमकामाद्वा कृष्णाघोरजपात्त्र्यहात्॥ ४४ :५३॥

कामतो द्विगुणो वायं सकृद्योगाद्विधिर्मतः।
अकामाद्बहुयोगाच्च ततश्चांद्रायणाच्छुचिः॥ ४४ :५४॥ (f. 115r)

कामाद्वा बहुयोगाद्वै सरूपं किन्तु वारिणा।
प्राणिहिंसात्मकम्पापं शतघोरजपाच्छुचिः॥ ४४ :५५॥

स्वजातिदीक्षिते स्पृष्टे तदाचम्य शुचिर्भवेत्।
आचम्य दीक्षितस्यापि स्वजातीशशतं जपेत्॥ ४४ :५६॥

समीपे दीक्षिते स्पृष्टे प्रायश्चित्तन्तु पूर्ववत्।
तस्मिन्नदीक्षिते स्पृष्टे जपेत्स्नात्वा शतत्रयं॥ ४४ :५७॥

एवमेवान्तरस्पर्शाद्दीक्षितस्येतरस्य च।
शतत्रयञ्च वै स्पर्शे सोपवासो भवेदजः॥ ४४ :५८॥

तथैव शूद्रसंज्ञस्य स्पर्शनाद्दीक्षितस्य च।
स्पर्शाददीक्षितस्यापि सहस्रं द्विरुपोषितः॥ ४४ :५९॥

इतरे पादहीनन्तु प्रायश्चित्तं प्रकुर्वते।
पुरुषाघोरवामाजा जातीशा ब्राह्मणादितः॥ ४४ :६०॥

त्रिरात्रमन्त्यजस्पर्शादघोरस्यायुताच्छुचिः। (f. 115v)
कृच्छ्राघोरञ्जपेत्स्पर्शाच्चण्डालस्यायुतत्रयं॥ ४४ :६१॥

ज्ञात्वाज्ञात्वा यथास्पर्शात्प्रायश्चित्तन्तु तस्य तत्।
अज्ञात्वा भक्षितं येन पश्चाज्ज्ञात्वा षडानन॥ ४४ :६२॥

स्पृष्टमन्त्रादिकञ्चैव मदिरामेवमादिभिः।
रेतोमूत्रपुरीषैर्वा काकश्वानावलीढितं॥ ४४ :६३॥

विड्वराहैस्तथागृद्ध्रैर्गोमायुकपिकुक्कुटैः।
संस्पृष्टमन्त्यजेनापि शूद्राद्युच्छिष्टदूषितं॥ ४४ :६४॥

स्नात्वा कृत्वा त्वहोरात्रम्पञ्चगव्यं समाचरेत्।
सहस्रम्प्रतिसंध्यन्तु द्वात्रिंशार्णवमभ्यसेत्॥ ४४ :६५॥

त्रिदिनं नक्तभोजी स्यात्त्रिः स्नायी ध्यानतत्परः।
इष्ट्वा देवं चतुर्थेह्नि सहस्रं होमयेत्ततः॥ ४४ :६६॥

पूर्ववद्भोजनं कृत्वा नक्ताशी शुध्यते तथा।
शिवार्पितैकचित्तस्य नृपस्यैवं विधीयते॥ ४४ :६७॥

त्रिधा स्नानन्तु वैश्यस्य सकृच्छूद्रस्य कीर्तितं। (f. 116r)
कामतो द्विगुणं जाप्यं सर्वेषां परिकीर्तितं॥ ४४ :६८॥

स्नात्वा वै पञ्चगव्यन्तु प्रत्येकं शतमन्त्रितं।
पातव्यं तत्त्रिरात्रं वै द्वात्रिंशार्णवमभ्यसेत्॥ ४४ :६९॥

स्तेयं परस्त्रीसम्भोगं सुरापानादिकं ततः।
प्रागुक्तेषु प्रदेशेषु जपेत्मन्त्रांस्तु पूर्ववत्॥ ४४ :७०॥

सुयन्त्रितं व्रतज्ञैश्चाहनि सम्वत्सरद्वयं।
अयाचितान्नो लघ्वाशी त्रिस्नायी ध्यानकृत्सदा॥ ४४ :७१॥

वत्सरद्वितयस्यान्ते शिवक्षेत्रन्तदा व्रजेत्।
दीक्षागुरौ बोधके च प्रेरके क्रूरभाषणात्॥ ४४ :७२॥

लक्षाल्लक्षांशतः शुद्धिस्तद्दशांशेन कल्पयेत्।
षड्गुणा मुष्टिघाताद्यै रक्ताद्धा दशधा मता॥ ४४ :७३॥

शस्त्रैः शतगुणाच्छुद्धिर्ज्ञात्वान्यत्र प्रकल्पयेत्।
तत्र कुर्याद्व्रतं शक्त्या कृच्छ्रचान्द्रायणादिकं॥ ४४ :७४॥ (f. 116v)

व्रतान्ते पूर्वदीक्षा या ग्राह्या पञ्चाब्जपूर्विका।
सर्वस्वञ्च गुरोर्दद्याद्देशिकाचार्ययोस्तथा॥ ४४ :७५॥

चतुर्णां शुद्धिरादिष्टा शुद्धिर्न्नो गुरुतल्पगे।
तथा शिवव्रतचरे देशिके साधकादिके॥ ४४ :७६॥

तेषान्तु रक्तपातेन लक्षजापेन शुध्यति।
दण्डघातादिकन्दत्तं यदा रक्तं न दृश्यते॥ ४४ :७७॥

44:67 नक्ताशी] *em.*; क्ताशी C (unmetrical) 44:69 पातव्यं] *conj.*; पातव्य C 44:69 द्वात्रिंशा°] *conj.*; द्वात्रिशा° C 44:73 रक्ताद्धा°] *conj.*; रक्ताद्वा° C 44:75 गुरोर्ददद्याद्°] *conj.*; गुरोर्ददद्या° C

तदर्द्धाच्छुध्यते मन्त्री प्रार्थयेत् पादवन्दनैः।
स्पृष्टं रजस्वलानान्तु भुक्तन्तद्यद्यकामतः॥ ४४ :७८॥

शुद्ध्यत्ययुतजापेन निराहारेण नान्यथा।
कामतो द्विगुणञ्चैव स्नात्वा होमं विशुध्यति॥ ४४ :७९॥

यत्किञ्चित्स्वयमश्नीयान्नो दद्यात्परमेष्ठिनः।
गुरूणां वा प्रसादेन तदा अष्टशतञ्जपेत्॥ ४४ :८०॥

निरामिषं शिवे देयं सर्वपाकं शुचिः सदा। (f. 117r)
मृतके सूतके वाथ भक्षितन्तु अकामतः॥ ४४ :८१॥

कामतोऽघोरमन्त्रस्य सहस्रं परिवर्त्तयेत्।
गणान्नं गणिकान्नञ्च पतितान्नाशने तथा॥ ४४ :८२॥

सीमन्तोन्नयने चैव नामधेये तथा पुनः।
अन्नप्राशनकाले तु सहस्रं भक्षितो जपेत्॥ ४४ :८३॥

यः प्रबन्धः प्रजातस्य भुक्त्वा सम्वत्सरावधि।
सद्यास्त्राद्द्वादशमारभ्य दक्षिणस्यायुतं जपेत्॥ ४४ :८४॥

कामतोऽकामतो वापि सकृच्छूद्रान्नभक्षणात्।
शतं तु बहुरूपं स्यात्सच्छूद्रेषु शतत्रयं॥ ४४ :८५॥

वृक्षारामे तथा वापीकूपादिषु शिवालये।
विवाहे तु वृषोत्सर्गे गोदानेषु शतं जपेत्॥। ४४ :८६॥

निषेधात्मांसमध्वादि प्रमादाद्भक्षितं यदा।
अघोरस्यायुतञ्जप्त्वा तदा शुद्धिमवाप्नुयात्॥ ४४ :८७॥

मैथुनाहारपानानां नियमस्याप्यरक्षणात्। (f. 117v)
अभ्यङ्गपानवस्त्रादौ सहस्रार्द्धेन शुध्यति॥ ४४ :८८॥

भिक्षान्नभोगलोपाच्च शुद्धिः स्यात् पञ्चभिः शतैः।
अधःशयनसङ्कल्पे लोपादस्त्रञ्जपेच्छतं॥ ४४ :८९॥

ग्रहभूतपिशाचादिविच्छेदे तु कृते सति।

44:90 सति] *conj.*; शति C

शतत्रयमघोरस्य जपतो नान्यथा शुचिः॥ ४४:९०॥

उपरोधात्तथा स्नेहात्कृत्वा शान्तिकपौष्टिके।
शतत्रयाद्भवेच्छुद्धिर्बहुरूपस्य नान्यथा॥ ४४:९१॥

शिवधर्मस्थितानाञ्च प्रायश्चित्तमुदाहृतं।
लोकधर्मस्थितानाञ्च सूतके पूजिते तथा॥ ४४:९२॥

प्रायश्चित्तं समादेश्यमन्तर्यागम्विना तथा।
सहस्रं दक्षिणञ्चैव कर्तव्यं नान्यथा तथा॥ ४४:९३॥

उच्चाटनादिकं कृत्वा बहुरूपायुताच्छुचिः।
न मारणन्तु मन्त्रेण मनसा क्वापि कारयेत्॥ ४४:९४॥

देवप्रतिष्ठान्दीक्षाञ्च कृत्वा क्षत्रादिषु त्रिषु।
अघोरस्यायुतं जाप्यं निराहारैकतः शुचिः॥ ४४:९५॥ (f. 118r)

पटुकार्प्पासमौर्णं वा क्षौमं मौञ्जन्तु वेष्टनं।
चर्मप्रतिग्रहश्चैव गृहीतं यत्र कुत्रचित्॥ ४४:९६॥

जप्तव्यन्नियमेनैव त्रिशतं बहुरूपिणं।
क्षीरं दधि घृतञ्चैव मधुमांसादिकञ्च यत्॥ ४४:९७॥

लवणन्तैलतीक्ष्णादि गन्धानि विविधानि च।
त्रिशतं बहुरूपस्य जपेच्छुद्धिमवाप्नुयात्॥ ४४:९८॥

रजतञ्च मणिं हेमं विद्रुमं मौक्तिकन्तथा।
ग्रामञ्च वृषभं हस्तिस्त्रीपश्वाश्वतरं नरं॥ ४४:९९॥

आलयादिषु यत्नेन बहुरूपायुताच्छुचिः।
मठप्रतिग्रहे कुर्याज्जपेद्घोरस्य लक्षकं॥ ४४:१००॥

पापानामप्यनेकानां सङ्करे समुपस्थिते।
द्वात्रिंशाक्षरकं जाप्यन्ततः सिद्धिमवाप्नुयात्॥ ४४:१०१॥

अन्नसङ्करदोषाच्च भाण्डसङ्करतस्तथा। (f. 118v)
शतत्रयादघोरस्य ह्ययुताद्योनिसङ्करात्॥ ४४:१०२॥

काष्टोपलतृणादीनां हरणाच्छतशः शुचिः।
स्वेदजप्राणिघातेषु निरस्तिके हतेऽपि च॥ ४४:१०३॥

अजातस्य शतञ्जाप्यमकामात्तु तदर्धतः।
आखुनश्च शतेनैव मार्ज्जारे च सहस्रशः॥ ४४:१०४॥

श्वसृगालवधे चैव द्विगुणैः कपिकुक्कुटे।
सर्पाद्यण्डजघाते तु हंसादिशकुनिष्वपि॥ ४४:१०५॥

सिंहादिमृगघाते तु अजादिपशुघातने।
शताच्चतुश्शताच्चैव बहुरूपशताच्छुचिः॥ ४४:१०६॥

श्वशृगालादिसर्पैर्वा यदि दष्टः प्रमादतः।
स्नात्वा शीताम्बुमध्यस्थमघोरञ्चायुतं जपेत्॥ ४४:१०७॥

श्वपाकम्लेच्छचाण्डालबौद्धकापालिकौलिकैः।
बक्काशैः सोमहृद्यूपश्मशानद्रुमस्पर्शनात्॥ ४४:१०८॥

कृत्वा स्नानं सचेलन्तु तृतीयस्य शताच्छुचिः। (f. 119r)
वामाङ्गस्पर्शने चैव तथा दुःस्वप्नदर्शने॥ ४४:१०९॥

अरिष्टचिन्तनाच्चैव भाषणादनृतस्य च।
कर्मणा मनसा वाचा सहस्रं हृदयं जपेत्॥ ४४:११०॥

अकामतः प्रसुप्तस्य शुक्रादेः स्यन्दने सति।
स्नात्वा पुरा सचेलन्तु अस्त्रमन्त्रशतञ्जपेत्॥ ४४:१११॥

कामतो गर्भपाताच्च तृतीयस्यायुतं जपेत्।
धेनुं प्रमादतो हत्वाप्यघोराल्लक्षतः शुचिः॥ ४४:११२॥

धेनूनाञ्च शतं दत्वा लक्षाद्वाप्यथ शुध्यति।
भुक्ते भुक्तौ तु शूद्रस्य सहस्रात्कामतः शुचिः॥ ४४:११३॥

कर्मणा मनसा वाचा साधकादिषु खेदने।
समाचरेत्तथा किञ्चिन्निवेदं येन जायते॥ ४४:११४॥

44:103 °दीनां] *em.*; °दीना C **44:103** निरस्तिके] *em.*; निरस्तेके C (unmetrical)
44:105 सपाद्यण्ड°] *em.*; शर्पाद्यण्ड° C

कृत्वा पुरा त्रिरात्रन्तु द्वात्रिंशार्णायुताच्छुचिः।
देवालये तु यः कुर्यात्पुरीषं मूत्रमेव वा॥ ४४ :११५ ॥ (f. 119v)

देवतायतनेऽऽरामे शिवक्षेत्रे विशेषतः।
सहस्रमेकञ्जप्तव्यमकामात्पादतः शुचिः॥ ४४ :११६ ॥

स्त्रीशूद्रं बालकं हत्वा कामतोऽकामतोऽपि वा।
लक्षमेकङ्क्रमाज्जप्त्वा तदर्धेनाप्यकामतः॥ ४४ :११७ ॥

नाधिकारी ह्यनुष्ठाने दशाहं वै भवेद्द्विजः।
द्वादशाहन्नृपस्यैव वैश्यः पञ्चदशाह्निकं॥ ४४ :११८ ॥

निवर्तते तु नित्यादि शूद्रे मांसं न चान्यथा।
निर्वाणदीक्षितानान्तु सूतकं नैव विद्यते॥। ४४ :११९ ॥

विद्यते सूतकं तेषां लोकदीक्षानुसारतः।
शिखाच्छेदो न तत्रास्ति दीक्षा सा लौकिकी मता॥ ४४ :१२० ॥

अन्तर्यागः प्रकर्तव्यो लौकिकैरेव दीक्षितैः।
जपं प्रदक्षिणादीनि कर्तव्यानि प्रयत्नतः॥ ४४ :१२१ ॥

ब्रह्मचारी गृहस्थस्य भोज्यान्नो नापरो क्वचित्। (f. 120r)
वानप्रस्थयतीनान्तु पूर्ववद्दक्षिणं जपेत्॥ ४४ :१२२ ॥

तथान्यलिङ्गिनाम्भुक्त्वा सहस्रन्दक्षिणञ्जपेत्।
द्विजातेश्चोपवासे तु विहितस्तादृशो जपः॥ ४४ :१२३ ॥

यो मोहाद्गुरुपादैश्च मोहतः शपथम्वदेत्।
ददाति चान्यो दुष्टात्मा तावुभौ नरकं व्रजेत्॥ ४४ :१२४ ॥

सङ्करेषु च सर्वेषु चेतसः शुद्धिकारणं।
अघोरमन्त्रो जप्तव्यो यावच्चित्तं प्रसीदति॥ ४४ :१२५ ॥

जपतीर्थोपवासाच्च शिवायतनयोगतः।
गड्डुकानां प्रदानेन तिलाज्यहवनेन तु॥ ४४ :१२६ ॥

44:116 °मकामात्पादतः] *em.*; °मकात्पादतः C (unmetrical) **44:120** लौकिकी] *em.*; लोकिकी C **44:121** अन्तर्यागः प्रकर्तव्यो] *conj.*; अन्तर्यागप्रकर्यो C (unmetrical)

आचार्यसन्निधानेन संहिता श्रवणेन तु।
देवद्विजगोशिवाय पञ्चगव्याशनेन च॥ ४४ :१२७॥

व्रतैरेव महासेन किल्बिषं शतशो नयेत्।
मेघमुक्तो यथा भानुस्तद्वल्लोके विराजते॥ ४४ :१२८॥ (f. 120v)

तस्मादप्यनिवृत्यर्थं प्रायश्चित्तं समाचरेत्॥ ४४ :१२९॥

॥ इति वाथुले महातन्त्रे आग्नेयाख्ये सामान्यप्रायश्चित्तविधानं॥

लिङ्गन्तु त्रिविधं विद्धि व्यक्ताव्यक्तोभयाकृतिः।
लिङ्गभेदो न वक्तव्यः प्रायश्चित्तविधिम्प्रति॥ ४५ :१॥

एकः शिवस्त्रयाणान्तु संस्थितस्तत्त्वभेदतः।
प्रायश्चित्तविधौ वत्स लिङ्गभेदं ततः शृणु॥ ४५ :२॥

यागेश्वरञ्चलम्विद्धि स्थिरमन्यद्द्वितीयकं।
स्थितं च स्थाप्यमानञ्च विधिना बलिमादिशेत्॥ ४५ :३॥

साध्यात्पुरापि तं पूर्वमपरं तद्विना हितं।
द्वैतमद्वैतसंबन्धाल्लिङ्गं द्विविधमादिशेत्॥ ४५ :४॥

इत्यष्टौ शुद्धिभेदास्तु भूयांशोऽन्योन्यमूर्च्छनात्।
स्वयं वै स्वेष्टलिङ्गे त्वपराधिविशोधकं॥ ४५ :५॥ (f. 121r)

परैः कृतेऽपराधे च शुद्धिस्तत्र विधीयते।
स्वेष्टलिङ्गे साधकेन द्वयस्यात्र विशोधनं॥ ४५ :६॥

अपराधिविधौ ज्ञेयः स्वकृतश्चापरैः कृतः।
एकैकाद्विविधो ज्ञेयः सकामाकामभेदतः॥ ४५ :७॥

द्विविधः सोऽपि विज्ञेयो भौतिको नैष्ठिकस्तथा।
चतुर्धा भौतिको ज्ञेयः समयाद्यैश्च भेदतः॥ ४५ :८॥

44:129 तस्मादप्यनिवृत्यर्थं] *conj.*; तस्मादस्मादघनिवृत्यर्थं C (unmetrical) 45:1 व्यक्ताव्यक्तोभयाकृतिः] *em.*; व्यक्ताभक्तोभयाकृतिः C 45:3 स्थिरमन्यद्°] *conj.*; स्थिरं मन्यद्° C

लिङ्गापराधकरणाच्छोधनं कथ्यते पुनः।
चलास्थाप्यचलास्थाप्याद्द्विगुणं परिशोधनं॥ ४५ :९॥

पूर्वसिद्धे चले शुद्धिं द्विगुणोऽस्य प्रकल्पयेत्।
स्थिरे चतुर्गुणं वत्स प्राक्शुद्धे शुद्धिमादिशेत्॥ ४५ :१०॥

साधारणा तथा साध्या द्विगुणा सिद्धिरीरिता।
द्वैतादद्वैतसंज्ञे तु द्विगुणां शुद्धिमादिशेत्॥ ४५ :११॥

या तु साधारणाच्छुद्धिर्द्विगुणा तद्धि नामतः। (f. 121v)
स्वेष्टलिङ्गापराधस्तु परैरेव कृतो यदा॥ ४५ :१२॥

द्विगुणं स्वकृते प्राहुः प्रायश्चित्तं विशुद्धये।
निष्कामश्च सकामश्च स्वयमेव परोऽथ वा॥ ४५ :१३॥

ज्ञात्वाज्ञात्वा प्रकर्तव्यं प्रायश्चित्तं शिखिध्वज।
साधकेभ्यो दीक्षितस्य शोधनं द्विगुणं मतं॥ ४५ :१४॥

भौतिकाद्ब्रह्मचारीणां शोधनं द्विगुणं मतं।
वर्णेषु वर्णबाह्येषु दृष्टे लिङ्गे विशोधनं॥ ४५ :१५॥

तथैव स्पर्शिते लिङ्गे शोधनं पुरतः शृणु।
चातुर्वर्णात्मको वर्ग्गो नटकैवर्तकोऽपरः॥ ४५ :१६॥

यद्उपस्पर्शतः शुद्धिः †स्ववर्ग्गो द्वितीयो मतः†।
काकादिवर्गस्तृतीयः स्नानं यत्स्पर्शतो भवेत्॥ ४५ :१७॥

श्वपचादिचतुर्थस्तु सचैलं स्पर्शतो यतः।
दर्शनं स्पर्शनं वत्स चतुर्वर्ग्गविवर्ज्जितं॥ ४५ :१८॥

लिङ्गाश्रितानां दोषाणाम्प्रमाणं कथ्यते पुनः। (f. 122r)
येषु सञ्ज्ञातमात्रेषु प्रायश्चित्ती भवेन्नरः॥ ४५ :१९॥

प्रायश्चित्तं पुरा ज्ञेयं लिङ्गच्छायां न लङ्घयेत्।
शतत्रयेण शुद्धिः स्यादघोरेण न चान्यथा॥ ४५ :२०॥

45:10 द्विगुणोऽस्य] *conj.*; द्विगुणास्य C **45:12** नामतः] *conj.*; नामता C **45:13** प्रायश्चित्तं] *conj.*; प्रायश्चित्त C **45:14** प्रकर्तव्यं] *em.*; प्रकर्तं C (unmetrical) **45:17** °वर्गस्तृतीयः] *conj.*; °वर्ण्णस्तृतीयः C

सहस्राल्लुठिते शुद्धिर्द्विगुणम्परिवर्तनात्।
त्रिचतुर्ल्लुठिते लिङ्गे विवृते तु महीतले॥ ४५ :२१॥

शुचिश्चैवायुतेनैव लक्षात्स्वभ्रच्युते शुचिः।
अभिघाते तु संजाते द्व्ययुताच्छुद्धिमादिशेत्॥ ४५ :२२॥

अदूरादयुतेनैव अभिघाताच्छुचिर्भवेत्।
पादस्पर्शे लंघने च द्व्ययुताच्छुद्धिमादिशेत्॥ ४५ :२३॥

अर्द्धात्पादरजःस्पर्शे शुद्धिः स्यान्नान्यथा गुह।
त्र्ययुताच्छ्लेष्मदुष्टे तु द्व्ययुतात्तु तदम्भसा॥ ४५ :२४॥

मूत्रमूत्रोदकेनैव लक्षार्द्धात्पादतः शुचिः। (f. 122v)
रक्तरजस्वलास्पर्शाल्लक्षार्द्धाच्छुद्धिरीरिता॥ ४५ :२५॥

तत्संयुक्तोदकस्पर्शात्पादोना पूर्ववत् शुचिः।
विष्टास्पर्शात्तथा लक्षात्पादोनात्तु तदम्भसा॥ ४५ :२६॥

तथा निर्माल्यगर्ते तु पतिताच्छुद्धिमादिशेत्।
विष्टागर्त्तनिपाताच्च सार्द्धलक्षाच्छुचिर्मता॥ ४५ :२७॥

स्थिरस्योन्मूलनाल्लक्षाच्छुद्धिः स्यात्स्थापनात्तथा।
समुद्भवान्तरस्थे तु समुद्गकविवर्ज्जिते॥ ४५ :२८॥

समुद्गकेष्टलिङ्गे तु प्रमादात्पतिते सति।
त्र्ययुतार्द्धशतं हस्ते कल्प्यं न्यूनाधिकन्ततः॥ ४५ :२९॥

समुद्गकविहीने तु हस्तात्तु पतिते शिवे।
हस्तमात्रप्रमाणाच्च पूर्वोक्ताद्द्विगुणाच्छुचिः॥ ४५ :३०॥

त्र्ययुतादग्निनालीढे यदि कान्तिर्न हीयते।
कान्तिहीने शुचिर्लक्षात्परित्यागे कृतेऽपरे॥ ४५ :३१॥ (f. 123r)

व्यङ्गितेऽप्यथ विच्छाये नदीगर्तादिपाततः।
हृते नष्टेऽथ पतिते महागर्त्ते प्रमादतः॥ ४५ :३२॥

श्वकाकालीढिते मीनेवाथ शुचिस्तथा।

45:27 निर्माल्यगर्ते] *em.*; निर्माल्यर्त्ते C (unmetrical)

हृते राज्ञा तस्करैर्वा श्वपचैर्वाथ सेविते॥ ४५ :३३॥

विरुद्धवर्गद्वितयस्पृष्टे त्यागो विधीयते।
लक्षैकञ्च जपेद्यत्नात्तद्रूपं स्थापयेत्पुनः॥ ४५ :३४॥

तदा शुद्धिमवाप्नोति साधको दग्धकिल्बिषः।
अन्यथा नैव मुच्येत विविधैः कल्पसम्भवात्॥ ४५ :३५॥

एवं वै चाक्षसूत्रस्य प्रायश्चित्तं समाचरेत्।
प्रागुक्तलिङ्गपादेन शुद्धिं तत्र समादिशेत्॥ ४५ :३६॥

लिङ्गाष्टांशेन घण्टायामपराधेषु लिङ्गवत्।
प्रायश्चित्तं प्रदातव्यं गुरुणा तत्त्ववेदिना॥ ४५ :३७॥

ब्राह्मणादिचतुर्वर्णैः शिवदीक्षाविवर्ज्जितैः।
स्वेष्टलिङ्गं तु यत्स्पृष्टं प्रायश्चित्तं समादिशेत्॥ ४५ :३८॥ (f. 123v)

एकद्वित्रिश्चतुश्चान्ते द्विजाद्यैस्तु शतैः शुचिः।
कैवर्तवर्ग्गसंस्पृष्टे स्वेष्टलिङ्गे प्रमादतः॥ ४५ :३९॥

अयुताच्छुद्धिमाप्नोति साधका नान्यथा शुचिः।
स्पृष्टे काकादिवर्गैस्तु त्र्ययुताच्छुध्यते नरः॥ ४५ :४०॥

बाणायुतैश्च संशुद्धिर्दृष्टे तु स्वयमादिभिः।
चतुर्वर्गेण संस्पृष्टे दर्शनाद्द्विगुणाच्छुचिः॥ ४५ :४१॥

स्वस्रोतोदीक्षितैर्ल्लिङ्गं यदा स्पृष्टन्नदोषभाक्।
वामदक्षिणमार्गस्थैः स्पृष्टं लिङ्गं प्रमादतः॥ ४५ :४२॥

अयुताच्छुध्यते मन्त्री महास्नानेन नान्यथा।
वामदक्षिणकौलैश्च सम्पर्क्कम्परिवर्ज्जयेत्॥ ४५ :४३॥

शतेन स्पर्शतः शुद्धिर्भाषणाद्वै तदर्द्धतः।
पञ्चपातकयुक्तानां दर्शनं परिवर्ज्जयेत्॥ ४५ :४४॥

आलापादयुताच्छुद्धिर्द्विगुणात्स्पर्शतो मता। (f. 124r)

45:37 लिङ्गाष्टांशेन] *conj.*; लिङ्गांष्ताशेन C **45:44** °युक्तानां दर्शनं] *conj.*; °युक्तानाम्पर्शनं C

शयनात् त्र्ययुताच्छुद्धिर्भोजनाल्लक्षतः शुचिः॥ ४५ :४५॥

बौद्धचार्वाकसंस्पर्शाच्छिवनिन्दारतेषु च।
सच्छास्त्रदूषकानाञ्च पतितानाम्विशेषतः॥ ४५ :४६॥

सम्पर्कं यत्नतो वर्ज्यं संपर्काद्विशताच्छुचिः।
कौलकापालिकानान्तु स्पर्शन्तत्परिवर्ज्जयेत्॥ ४५ :४७॥

पाञ्चार्थकालवक्त्राणाम्विवादं नैव कारयेत्।
सम्भाषणन्तथा स्पर्शन्दूरतः परिवर्ज्जयेत्॥ ४५ :४८॥

तथा सांख्यमताचार्यैः सत्कार्यकृतबुद्धिभिः।
विवादो नैव कर्तव्यस्तद्वच्च पशुलौलुपैः॥ ४५ :४९॥

दिगम्बरैः श्वेतपटैर्द्दर्शनम्परिवर्ज्जयेत्।
तथा भागवतैः सार्द्धं वक्तव्यं परिवर्जयेत्॥ ४५ :५०॥

वर्ज्जितानान्तु मूढात्मा यः करोत्यथ सङ्गतिं। (f. 124v)
वृथा परिश्रमस्तस्य न स शिवपुरं व्रजेत्॥ ४५ :५१॥

न च द्वेषः प्रकर्तव्यो न विवादः कदाचन।
यः करोति स मूढात्माप्ययुताच्छुद्धिमाप्नुयात्॥ ४५ :५२॥

यत्र वै लक्षपादन्तु तत्र भूयोणुरोषणम्।
महास्नानन्तदर्द्धात्तु महापूजा तु पादतः॥ ४५ :५३।

पयोदधिघृतादीनां द्विसहस्रपलेन तु।
महास्नानं प्रकर्तव्यम्महात्रिफलसंयुतं॥ ४५ :५४॥

कक्कोलजातिपुन्नागश्रीफलानान्तथैव च।
महावर्त्तितद्वदेव शिवस्याग्रे प्रकल्पयेत्॥ ४५ :५५॥

रक्तवर्त्तियुता सा तु दिव्यगन्धसमन्विता।
महास्नानं समाख्यातं महापूजां तदर्द्धतः॥ ४५ :५६॥

उपवासद्वयङ्कार्यमयुते क्रियते सदा।
दशांशेन जपाद्धोमम्विंशत्यंशेन गड्डुकान्॥ ४५ :५७॥

45:55 तद्वदेव] *conj.*; तद्वाद C

सत्यम्व्रतं ब्रह्मचर्यम्भूशय्या नक्तभोजनं। (f. 125r)
तैलाभ्यङ्गः परित्यागः सत्यवाग्घविषान्नभुक्॥ ४५ :५८॥

कुर्वीत शास्त्रनिपुणो जपान्तं यावदेव हि।
प्रायश्चित्तमवाप्ते तु पञ्चगव्याशनं हितं॥ ४५ :५९॥

भूरत्नयानवस्त्राद्यैर्देशिकान्पूजयेत्क्रमात्।
प्रायश्चित्तं यदा कश्चित्कर्तुन्नो शक्नुयाद्यदि॥ ४५ :६०॥

प्रार्थ्यान्यांश्चैव कर्तव्यः यथोक्ताद्द्विगुणं पुनः।
न प्रार्थनैव कर्तव्या गुरुणा तत्र कोविदा॥ ४५ :६१॥

शिववत्पूजयेत्किंतु स्वगुरुं शिवशासने।
बालबालीशवृद्धानाम्भोगिनां व्याधितात्मनाम्॥ ४५ :६२॥

स्त्रीणान्तु कारुकाणान्तु प्रायश्चित्तन्न विद्यते।
यतो निर्बीजिका दीक्षा तेषु कार्या न चापरा॥ ४५ :६३॥

समयाचाररहिता दीक्षैव मोक्षदा मता।
निरपेक्षा तु सा दीक्षा सापेक्षा बीजसंयुता॥ ४५ :६४॥ (f. 125v)

शक्तानाञ्च समयार्थानां सबीजा देशिकेष्वपि।
स्त्रिया बलो द्वयौ भक्त्या लिङ्गार्च्चनरता सदा॥ ४५ :६५॥

व्यतिक्रमे समुत्पन्ने प्रायश्चित्तम्प्रदापयेत्।
प्रागुक्तात्पादतस्तेषां प्रायश्चित्तेन शोधनं॥ ४५ :६६॥

अशक्तितोऽन्यतः पूज्यं समयीपुत्रकादिभिः।
स्वस्रोतः संस्थितैः पूज्यन्नपूज्यम्वामदक्षिणैः॥ ४५ :६७॥

स्वगुरुर्न नियोक्तव्यः पूजाजप्यादिकर्मसु।
स्वगुरुः शिववत्पूज्यो भ्रातृव्या देशिकादयः॥ ४५ :६८॥

साधकास्तद्वदेवोक्ताः पुत्रका भ्रातृवन्मताः।
शिववत्समयस्थाश्च द्रष्टव्याः शिवमिच्छता॥ ४५ :६९॥

45:62 शिवशासने] *conj.*; शिवशाने C (unmetrical) **45:65** सबीजा] *conj.*; संबीजा C **45:68** पूजाजप्यादि°] *conj.*; पूजाप्यादि C (unmetrical)

शान्त्यादौ देशिका योज्याः प्रतिष्ठायां विशेषतः।
साधने च तथा योज्याः साधकास्तेष्वभावतः॥ ४५ :७०॥

स्वकीयपरकीये तु नियोज्याः सुशिवार्च्चने।
समयी पुत्रको वाथ नाश्नीयात्पूजनम्विना॥ ४५ :७१॥ (f. 126r)

अतश्च परतो देवः संपूज्यः सूतके सति।
गृहिणा सह संयोगी सूतकी तेन नान्यथा॥ ४५ :७२॥

परकीये वशेद्दूरे तदा योज्यस्तु पूजने।
सूतकान्नादि जग्ध्वा तन्न प्रमाणेन सूतकी॥ ४५ :७३॥

अन्तर्यागम्प्रकर्तव्यं सूतकेनान्यथाशुचिः।
प्रणामस्तोत्रगीतैश्च स्तोतव्यः परमेश्वरः॥ ४५ :७४॥

शिखाच्छेदे कृते शक्तौ पूर्णाहुत्याह योजने।
षडध्वरप्रमाणाच्च चारेण षोढाविततिकैः॥ ४५ :७५॥

---म्मि मन्त्रनाथेन षोढा तत्त्वे जितेन तु।
सूतकं मृतकं तेषां न कल्प्यं शिवपूजनं॥ ४५ :७६॥

पूजाकाले तु देवस्य विप्रुषाङ्गे पतन्ति ये।
प्रायश्चित्तं तदा कार्यं यथानुक्रमयोगतः॥ ४५ :७७॥

आपादजानुपर्यन्तं सद्योजातन्तु सप्तधा। (f. 126v)
संस्मरेद्विधिवत्मन्त्री शुध्यते नान्यथा क्वचित्॥ ४५ :७८॥

जानुनी गुह्यपर्यन्तं विप्रुषोऽङ्गेषु संस्मरेत्।
त्रिसप्तवारान्धामन्तु कलामन्त्रं न चापरं॥ ४५ :७९॥

आगुह्याद्धृदयान्तन्तु बहुरूपन्तथा स्मरेत्।
हृदयात्मस्तकान्तन्तु सिक्तश्चेत्स्नानमाचरेत्॥ ४५ :८०॥

ईशानस्य शतं जाप्यं शुद्धिं याति न चान्यथा।
अकामाद्भौतिको यस्तु कुर्यान्निर्माल्यलंघनं॥ ४५ :८१॥

तस्यायुतेन शुद्धिः स्याच्छेषेषु त्रिषु पूर्ववत्।

45:75 °प्रमाणाच्च] *conj.*; °प्रमाणाच C

देवचण्डगुरुद्रव्यं भक्षितं यद्यकामतः॥ ४५ :८२॥

भौतिको लक्षजापेन शुचिः शेषास्तु पूर्ववत्।
यन्निर्माल्येन संस्पृष्टं तद्भुज्यात्पुरुषेण वा॥ ४५ :८३॥

पादोना तु प्रमादाच्च प्रायश्चित्ती भवेन्नरः। (f. 127r)
प्रमादे भक्षणे तुल्यं उपेक्षायान्तदर्द्धतः॥ ४५ :८४॥

गुरुदेवद्विजातीनान्द्रव्यं यत्नेन रक्षयेत्।
अद्वैतं पूजयेद्यस्तु द्वैतलिङ्गे प्रमादतः॥ ४५ :८५॥

अकामाल्लक्षजापात्तु त्रितयेष्वपि पूर्ववत्।
एवं वै द्वैतमन्त्रन्तु निराचारे विवर्ज्जयेत्॥ ४५ :८६॥

अविसर्ज्जितपात्रे तु सङ्गे वाथ विवर्ज्जिते।
शतद्वयात्सहस्राद्धात्तदर्द्धात्क्रमतः शुचिः॥ ४५ :८७॥

द्विगुणं स्थण्डिले प्राहुस्तत्कालेऽग्नौ हुताशने।
अविसर्ज्जितपात्रे तु प्रायश्चित्तं विनिर्दिशेत्॥ ४५ :८८॥

शिवाग्निं धारयेद्यत्नात्प्रशान्तश्चेत्प्रमादतः।
अघोरस्यायुतं जाप्यन्तदा शुद्धिर्न चान्यथा॥ ४५ :८९॥

सेश्वरे द्विगुणो जाप्यः कर्तव्यस्तु विशेषतः।
कीटामिषादिनैवेद्ये दर्शनाच्छततः शुचिः॥ ४५ :९०॥ (f. 127v)

प्रमादामिषदानेन बहुरूपायुताच्छुचिः।
शतं प्राण्यङ्गधूपे तु पञ्चमं परिवर्तयेत्॥ ४५ :९१॥

पात्राभिघाते द्विशतं जप्तव्यन्दक्षिणस्य तु।
त्रिपञ्चसप्तदशभिराचार्यैस्तन्त्रपारगैः॥ ४५ :९२॥

स्वशास्त्रनियताभ्यासैः प्रायश्चित्तं प्रदापयेत्।
न मूर्खैर्दीर्घसूत्रैर्वा नास्तिकैर्वाथ हेतुकैः॥ ४५ :९३॥

यथा शास्त्रोपदिष्टन्तु न न्यूनन्नाधिकङ्क्वचित्।
न्यूनाधिकप्रदानेन देशिको नरकं व्रजेत्॥ ४५ :९४॥

45:83 पूर्ववत्] *conj.*; पूर्वत् C (unmetrical)

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन यथोक्तन्तु समाचरेत्॥ ४५ :९५॥

॥ इति वाथुले महातन्त्रे प्रायश्चित्तपटलं समाप्तं॥

प्रायश्चित्त्युक्तिक्रमेणास्ति समुच्चयमन्यैः सद्भिरुदीरितं।
शास्त्रेभ्यः संगृह्य मयापि तथैवोक्तं किन्तु सारं समासतः॥ (f. 128r)

साराः समुच्चयाः सद्भिः संस्कृताः सन्त्यनेकशः।
कृतेषु चेत्कृतिस्तेषामस्माकञ्च तथाकृतिः॥

मत्तमयूरवंशजे श्रीरणिपद्रलम्बकर्ण इति नाम प्रथितः पृथिव्यां मुनिः।

निखिलशैवसिद्धान्तश्रोत्रसंस्कारपावनः।
चन्द्राङ्कितजटाजूटः कैलासस्थेव शङ्करः॥

श्रीरणिपद्रकाश्रमाद्गोराटिकमठेऽगमत्।
धारायां सीयकमिति अनुजग्राह पार्थिवः॥

आसीत्तत्सन्ततौ मुनिः श्री-ईश्वरशिव इति।
जगतीपतिभिर्नृपैः पूजितपादपंकजः॥

तच्छिष्यो निखिलागमार्थविमलादर्शो मुनिः।
श्रीहृदयशिव इति विद्येश्वरतुल्यकीर्तिः॥

यस्योच्छ्रितो दिक्षु तपःप्रभावो उदीर्यते साधुजनैर्ज्जगत्यां। (f. 128v)
हेलाद्दुद्धृतागमशास्त्रसारः समटित्याखण्डितवादकण्डूः।
तेनेदं विरचितमनेकसङ्ग्रामसंघट्टकोटिनिहिताखिलद्विषि॥

॥ प्रायश्चित्तसमुच्चयं समाप्तमिति॥

ग्रन्थसंख्या श्लो–२०००, सम्वत् २७८ भाद्रपदमासे श्रीमच्छ्रीनेपालाभ्यन्तरे श्रीभक्तपुरे
श्री-आनन्ददेवस्य राज्ये भट्टपण्डिताचार्य श्री-उदयसोमसर्म्माख्यस्य
सर्वसत्वोपकारकामस्येदं प्रायश्चित्तसमुच्चयपुस्तकं
कुलपुत्रश्रीराज्यपालशीलेन लिखितमिति॥ सर्वे शिवभक्ता भवन्तु लोकाः॥
ओं नमः शिवाय॥

COMBINED PĀDA-INDEX

In the following index of *pāda*s, those marked with a single number belong to Trilocanaśiva's text, while those marked with two numbers separated by a colon belong to Hṛdayaśiva's. *Pāda*s that appear identically in both texts are of course marked with both types of numbering, with the *pāda*-number of Trilocanaśiva's text being placed first. The clumsy and often unmetrical verses of Hṛdayaśiva's conclusion (after 45:95) have not been included.

अकामतः प्रकाशे च 14:7a
अकामतः प्रकाशे चेत् 371a
अकामतः प्रकाशे तु 31:18c
अकामतः प्रमादाच्च 44:15a
अकामतः प्रसुप्तस्य 454c, 44:111a
अकामतः रहस्ये च 44:38c
अकामतः समाख्यातं 44:25c
अकामतस्त्रिरात्रं स्यात् 278c
अकामतो जपेच्चैव 62c
अकामतो यदा लिङ्गं 114c
अकामतो यदा स्पृष्टा 31:71c
अकामतो यदा स्पृष्ट्वा 482a
अकामतो रहस्ये च 3:6a, 44:37c
अकामतोऽथवा कामात् 17:123c
अकामतोऽपि सम्राडात् 22:5c
अकामाच्च शतं जपेत् 31:28b, 37:19b
अकामाच्च सहस्रं तु 153c
अकामाच्च सुरां पीत्वा 21:14a
अकामाच्चण्डद्रव्ये तु 40:5a
अकामाच्छतमेकन्तु 33:32a
अकामाच्छुध्यते उमे 33:58b
अकामात् कामतो भुक्त्वा 204c
अकामात् मृतकान्नं वा 17:97c
अकामात् स शतं जपेत् 461b
अकामात्कामतो ज्ञात्वा 33:19a
अकामात्कामतो देवि 37:37a
अकामात्कामतो प्येवं 17:154a
अकामात्कामतो बुद्ध्वा 13:22c
अकामात्कामतो वाथ 37:10c
अकामात्कामतो वापि 3:11c, 14:14a, 35:16a, 37:7c
अकामात्कामतो वाप्येवं 33:24a
अकामात्कामतोऽपि वा 36:6b, 40:11b
अकामात्कामे कृते सति 15:1b
अकामात्कीर्तिता तव 14:12d
अकामात्तु जपेद्वने 14:4d
अकामात्तु तदर्धकम् 58b, 431d
अकामात्तु तदर्धतः 44:104b
अकामात्तु शतं जपेत् 56b, 34:31d
अकामात्तु शतं जाप्यं 18:55a

अकामात्त्रिशतं जप्त्वा 31:20c
अकामात्त्रिशतङ्ग्रामात् 14:17c
अकामात्परमेश्वरि 37:37d
अकामात्पादतः शुचिः 44:116
अकामात्पादहीनन्तु 17:143a, 33:13c, 33:41c
अकामात्ब्राह्मणं हत्वा 21:13c
अकामात्सप्तलक्षाणि 33:6c
अकामात्सहस्रं जपेत् 17:160d, 33:30d
अकामादयुतं जाप्यं 17:159c, 33:29c
अकामादयुतं प्रोक्तं 192a
अकामादयुतञ्जपेत् 34:42d
अकामादयुतद्वयम् 40:3d
अकामादर्द्धतः शुचिः 37:20
अकामादि चतुर्ष्वेवतत् 373a
अकामादुपवसेदहः 246b
अकामादुपविष्टस्तु 33:66a
अकामाद्गोघ्नजा यस्मिन् 15:2a
अकामाद्घातयेत्कंश्चित् 37:31a
अकामाद्द्विगुणं कामात् 239c, 43:38a
अकामाद्द्विशतं घोरं 33:50c
अकामाद्द्विशतं घोरं 35a
अकामाद्धन्ति वा कोऽपि 34:13c
अकामाद्बहुयोगाच्च 44:54c
अकामाद्बहुसंयोगः 483a, 15:6c
अकामाद्ब्राह्मणं हत्वा 3:2c, 17:1a
अकामाद्भक्षणं यदि 248b
अकामाद्भूतसंख्यया 35:2d
अकामाद्भौतिको यस्तु 45:81c
अकामाद्यच्छताच्छुद्धिः 33:53a
अकामाद्रेतसोत्सर्गे 31:50a
अकामाद्रोहणं कृत्वा 149a,17:157a, 18:44c, 33:27a
अकामाद्वरवर्णिनि 40:1b
अकामाद्वह्निद्रव्ये तु 40:4a
अकामाद्वा रहस्ये च 14:6a, 31:17c
अकामाद्वाथ संयोगः 31:72c
अकामाद्विजने वने 31:16b
अकामाद्विनिहत्य च 17:16b
अकामाद्विशतं घोरं 34:50c
अकामार्धं विधीयते 33:18b
अकामाल्लक्षजापात्तु 45:86a
अकामाल्लक्षसंख्यया 35:9b
अकामाल्लङ्घिता छाया 33:47c
अकामाल्लिङ्गभेदे तु 32:27c
अकामाल्लिङ्गभेदेन 18:63c
अकामेऽर्द्धं विधीयते 17:146b
अकामेन सुराधिप 40:7b
अकामाच्चैव संच्छेद 27:3c
अकारादिहकारान्तैः 35:6c
अकार्याभिनिवेशश्च 446c
अकृतानां विनष्टानां 5c
अकृत्वा वा कथन्तस्य 37:17a
अक्रोधो गुरुशुश्रूषा 87a, 31:98c
अक्षमाद्द्विगुणोऽन्यतः 43:91d, 44:28b
अक्षमालां कराङ्गुष्टां 129c, 9:13a
अक्षमालां परित्यजेत् 9:15d
अक्षमालाविभूषितम् 34:14d
अक्षसूत्रापराधे तु 127c, 43:18c
अक्षसूत्रेऽन्त्यजस्पृष्टे 130c
अक्षालितकटीवस्त्रम् 19:30a
अक्षिणी नाशिका कर्णौ 11:13c
अक्षोभ्याणामपां नास्ति 756c

अगम्यागमनं कृत्वा 471a, 17:5a, 17:63c, 23:23c, 30:6a, 39:3a
अगम्यागमने चैव 22:14a
अगम्यागमने द्विभिः 38:1d
अग्निकार्यन्ततः कृत्वा 17:86a
अग्निकार्यन्न कुर्वन्ति 34:48a
अग्निकार्यार्चनं जपम् 449b
अग्निकार्यार्चनञ्जपः 30:20d
अग्निकुण्डे तु होतव्यं 190c, 18:58a, 32:18a
अग्निक्रिया वने वासः 1:13a
अग्निदं गरदञ्चैव 21:20a
अग्निना शुद्धिमेति हि 684b
अग्निना शुद्धिमेव हि 7:60b
अग्निवर्णामयः स्त्रियम् 33:4d
अग्निवारिभये तद्वत् 28c, 44:4a
अग्निस्पर्शात् घृताशनात् 596d
अग्निहोत्रगृहं च किम् 4:1d
अग्निहोत्रगृहं त्वत्र 360c
अग्निहोत्रगृहं ब्रह्मन् 359c, 6:6c
अग्निहोत्रगृहे ब्रह्मन् 6:7c
अग्नेः संस्कारतः शुद्धिः 8:5c
अग्नेरपाञ्च संयोगात् 11:30c
अग्नौ प्रक्षाल्य गृह्णीयात् 711c
अग्नौ शुद्धिस्तदा तेषां 34:39a
अग्रमण्डपबाह्ये तु 588a
अघोरः कर्णिकामध्ये 7:22c
अघोरः पद्ममध्यस्थः 357a, 6:4c
अघोरः प्रथमस्तत्र 6:3a
अघोरं क्रोधकर्मणि 30:11d
अघोरं जपते यस्तु 17:81a
अघोरं त्रिशतं जपेत् 31:31b
अघोरं द्विशतं मन्त्री 151c, 33:54c
अघोरं सततं जप्त्वा 494c, 17:78a
अघोरं सर्वदाभ्यसेत् 813b
अघोरजपसाहस्रं 605a
अघोरञ्च जपेद्देवि 30:14c
अघोरञ्चायुतं जपेत् 44:107d
अघोरमन्त्रो जप्तव्यो 496c, 44:125c
अघोरलक्षतो वापि 428c
अघोरस्य तदा शुचिः 33:69b
अघोरस्य न चान्यस्य 14:19c
अघोरस्य भवेच्छुचिः 157d, 18:51d
अघोरस्य शतं कामात् 58a
अघोरस्य शतं जपेत् 31:53b
अघोरस्य शतान्पञ्च 33:60a
अघोरस्यायुतं कामात् 56a
अघोरस्यायुतं जपेत् 18:55d
अघोरस्यायुतं जाप्यं 44:95c, 45:89c
अघोरस्यायुतञ्जप्त्वा 44:87c
अघोरस्यायुताच्छुचिः 287b, 43:31b, 44:61b
अघोरस्यायुतैर्बाणैः 105c
अघोरहृदयास्सर्व्वे 7:36a
अघोरात्कृच्छ्रतस्ततः 44:47d
अघोरादपरो नास्ति 116c
अघोरान्नापरो मन्त्रः 811c, 812a, 812c
अघोरार्पितचेतस्को 814a
अघोराल्लक्षतः शुचिः 44:112d
अघोराष्टशतं जपेत् 187b
अघोराष्टशतं जप्त्वा 17:73a, 17:80c
अघोराष्टशतं जाप्यं 43:80c
अघोराष्टशतञ्जपेत् 31:61b
अघोराष्टसहस्रं च 389a

अघोराष्टसहस्रन्तु 17:12c
अघोरेण चरेत् मन्त्री 17:158a, 33:28a
अघोरेण चरेद्व्रतम् 10:39d
अघोरेण चरेन्मन्त्री 18:45c, 33:48a
अघोरेण जपस्य तु 33:4b
अघोरेण जपेच्छुचिः 17:151d
अघोरेण न चान्यथा 45:20d
अघोरेण प्रदातव्यं 33:39c
अघोरेण प्रवक्ष्यामि 17:72a
अघोरेण विशुध्यति 18:47d, 18:49b, 33:34b, 33:66d
अघोरेण शतं जपेत् 33b
अघोरेण शिवालयम् 17:83d
अघोरेणैव शुध्यति 39:5b
अघोरो घोरहा सर्वं 24:24c
अघोरो हरते घोरं 33:35c
अंगमात्रोदके विश्य 17:5c
अङ्गस्यासंयमनाद्वापि 19:6a
अङ्गारतुषकेशास्थि 740c
अचीर्णे बन्धनम्भवेत् 33:36d
अच्छिद्रं तादृशं पुनः 17:19d
अच्छिन्नाग्रं च यद्वस्त्रं 765a
अजं जग्ध्वा भवेच्छुद्धिः 27:9c
अजश्च त्रिशतं मोहात् 14:20c
अजा गावो महिष्यश्च 537c, 754c
अजातमूर्तयस्सर्वे 7:36c
अजातस्य शतं जपेत् 40b, 43:8b
अजातस्य शतं जाप्यं 431c, 44:104a
अजातोऽधिपतिर्ज्ञेयः 305c, 26:6c
अजादिपशुघातने 434d, 44:106b
अजादीनान्तदर्द्धकम् 24:28d
अज्ञातगोघ्ना यस्मिन् 44:49c
अज्ञातजातिभिः पङ्क्तौ 226a
अज्ञात्वा भक्षितं येन 44:62c
अज्ञात्वा शास्त्रसद्भावं 178c, 34:43a
अज्ञानतोऽर्चने तस्य 533c
अज्ञानाज्ज्ञानतो वापि 24:33c
अज्ञानात् त्रियहं भवेत् 263d
अज्ञानात्सङ्गतिं कृत्वा 43:13a
अज्ञानादग्निसंख्यया 35:7d
अज्ञानादाचरेद्वापि 24:1a
अज्ञानादुपवासः स्यात् 598c
अज्ञानाद्ब्राह्मणं हत्वा 23:15c
अज्ञानान्मोहवासनात् 18:64d, 32:31d
अण्डजं चोर्णजं वस्त्रं 3:7c
अतः परं प्रवक्ष्यामि 17:133c
अतश्च परतः शक्र 43:75c
अतश्च परतो देवः 45:72a
अतस्तमभ्यसेदादौ 10:26c
अतिकृच्छ्रः समाख्यातः 781c, 15:14c
अतिकृच्छ्रं पराकं च 15:10c
अतिकृच्छ्रं शृणुष्वतः 44:43d
अतिकृच्छ्रं समाख्यातं 31:79a, 44:45a
अतिकृच्छ्रमतः शृणु 31:78b
अतिकृच्छ्रमुदाहृतम् 44:44d
अतिकृच्छ्रविधानं ते 784a
अतिकृच्छ्रविधानन्तु 30:5c
अतिकृच्छ्रे हृदं जपेत् 797b
अतिकृच्छ्रेण शुध्यति 30:3d
अतीतेऽब्देऽपि कर्तव्यं 591c
अतीवाप्यपराधिनीम् 36:8b
अतुल्याशौचयोर्दीर्घ॰ 569c
अतैलः सत्यवादी स्यात् 16c
अतो बीजात्मका मन्त्रा 828c

अतोर्द्धञ्च विसर्ज्जनम् 17:133b
अतोर्ध्वं पूर्ववच्छुद्धिः 43:72c
अत्यन्तसरुजे देहे 28a, 44:3c
अत्यन्तोपहता यास्तु 9:17c
अत्यन्तोपहतानान्तु 11:34c
अत्र नास्ति विचारणा 17:52b, 21:16b
अत्रापि त्रिशतं जप्त्वा 13:21a
अत्रापि लक्षमेकन्तु 34:29c
अथ कश्चित्प्रमादेन 38:8c
अथ कश्चिद्द्विषेद्विप्रं 17:93c
अथ चैषां गुरोरस्य 692c
अथ पापविशुद्ध्यर्थं 1:3a, 11:1a
अथ वृद्धातुरबाला 18:29c
अथ वृद्धातुरा बाला 33:76a
अथवा गुरुभाषितम् 13:23b, 14:24d, 31:106d, 33:71d
अथवा चैव सर्वेषां 30:14a
अथवा दशलक्षाणि 33:5c
अथवा पुष्पताम्बूल 32:43c
अथवा भोजनं कार्यं 32:31a
अथवा लक्षणैर्युक्तं 10:16a
अथवा शिवनिर्माल्यं 40:2c
अथवा सर्वदोषाणां 33:70c
अथाक्रम्य सुनिर्माल्यं 43:82c
अथाचार्यव्रतं श्रेष्ठं 10:1a
अथातः संप्रवक्ष्यामि 25:1a
अथाविसर्जिते पात्रे 65c
अथोच्छिष्टो यथा मन्त्री 289c
अदत्ते दर्पणे छत्रे 57c
अदत्वा च बलिं तत्र 11:63a
अदत्वा चलितन्तत्र 31:25a
अदीक्षितस्य संस्पर्शात् 1:39c
अदीक्षिताः सपिण्डान्स्वान् 618c
अदीक्षितेन संस्पृष्टः 22:3a
अदीक्षितेनाक्षमाला 9:16a
अदुष्टं धौतमद्भिश्च 694c
अदुष्टमद्भिर्न्निर्णिक्तं 8:8a
अदूरादभिघाते च 53a
अदूरादयुतेनैव 45:23a
अदृष्टं धौतमद्भिस्तु 19:16c
अद्भिः पत्रैर्मूलपुष्पैः 661a
अद्भिः पात्रं विशुद्ध्यति 11:29b
अद्भिः शौचं विधीयते 713d
अद्भिः संशुध्यते गात्रं 43:81a
अद्भिस्तु प्रोक्षणं शौचं 713a
अद्वैतं पूजयेद्यस्तु 45:85c
अद्वैतेऽपि यथालोके 13:5a
अधमाङ्गे विशुद्ध्यति 647b, 9:8d
अधमो मध्यमे द्विकम् 24:17b
अधमोत्तममध्यमः 24:16d
अधःशयनसङ्कल्पे 44:89c
अधिक्षेपं तपस्विनाम् 21:7b
अधिक्षेपं ददेत्तस्य 37:14c
अधिक्षेपम्महेशानि 37:23c
अधीनत्वममर्यादां 1:33c
अधुना सम्प्रवक्ष्यामि 17:84c
अनड्वाहं गजाश्वादि 14:16a
अनड्वाहं गृहीत्वा तु 3:10c
अनड्वाहं हयं स्त्रीं च 491a
अनधीकारलक्षणम् 540b
अनध्याये पठंच्छास्त्रं 38:10c
अनध्याये पठेच्छास्त्रं 185c
अनध्यायो दिनानि तु 31:83d
अननुज्ञातमन्त्रस्तु 10:42a

अनन्तविजये ततः 10:7b
अनस्थिप्राणिसंघातं 11:65a, 17:74c, 31:64a
अनस्थिप्राणिसंघाते 431a
अनस्थीनि बहून्यपि 432b, 17:26b
अनाचान्तः पिबेत्तोयं 258a, 43:45c
अनाघ्रातशिवे मन्त्री 28:3c
अनाथस्य च कुर्वतः 596b
अनालोकादिलक्षणम् 539d
अनाहिताग्नितापण्य 420a
अनाहिताग्नेर्मरणे 572a
अनिबद्धप्रलापित्वं 447a
अनिवर्तितम्भवेद्भिक्षां 43:24a
अनिवेद्य तु भुञ्जानः 11:64a
अनिवेद्य यदा भुङ्क्ते 31:25c
अनिषिद्धः प्रतिग्रहः 539b
अनुगम्य च तद्वाक्यं 630a
अनुगम्याम्भसि स्नात्वा 618a
अनुगम्येच्छया प्रेतं 599a
अनुग्रहशिवः प्राच्यां 352a, 5:6c
अनुग्रहशिवः प्रोक्तः 5:9c
अनुग्रहाधिकाराय 13c, 24:37a
अनुच्चार्यन्तदा तस्य 18:69c
अनुज्ञां प्रार्थयित्वा तु 34:16a
अनुतापाद्भवेत् प्रिये 159b, 18:53b
अनुदङ्मूत्रकरणे 649c
अनुद्धूल्य बहिर्व्रजेत् 38b
अनुरोधात्तथा भुक्त्वा 19:7a
अनुषङ्गप्रविष्टं यत् 211c
अनुष्ठानपरायणः 37:20b
अनुष्ठानविहीनानां 43:64a
अनूढानां मृतौ स्त्रीणां 544c
अनृतं यस्तु भाषते 17:95d
अनृतं योऽनुवर्तते 17:66d
°अनृतं योऽभिभाषते 444d
अनृतस्य श्रुतिं स्पृशेत् 664b
अनेन क्रमयोगेन 44:44c
अनेन विधिना ब्रह्मन् 17:50a
अन्तः सन्तापसंयुक्तः 394a
अन्तःकृत्वा भुजौ सम्यग् 11:15c
अन्तरा तत्पादहान्या 636c
अन्तरालानि सर्वाणि 635a
अन्तर्दशाहगोक्षीरं 244a
अन्तर्दशाहे जातस्य 547a
अन्तर्धाय तृणैर्महीम् 11:4d
अन्तर्न्यासो व्यवस्थितः 7:34b
अन्तर्न्यासोऽप्यभेदेन 7:33c
अन्तर्यागः प्रकर्तव्यः 531c, 43:78c, 44:121a
अन्तर्यागम्प्रकर्तव्यं 45:74a
अन्तर्यागम्विना तथा 44:93b
अन्तर्यागोऽथवा ध्यानं 501c
अन्तर्वस्त्राद्बहिर्वासः 764c
अन्तस्थशवदूषिते 744d
अन्ते शुद्ध्यति दीक्षया 373d
अन्त्यजं पञ्चलक्षाणि 24:27a
अन्त्यजानां गवां चैव 24:21c
अन्त्यजानां तु सर्वेषां 288c, 31:108a
अन्त्यानां भाजने भुक्त्वा 267c
अन्नं काकादिभिर्जुष्टं 12:6c
अन्नं तच्छुचितामियात् 735b
अन्नं तन्न विवर्जयेत् 733d
अन्नं पुष्पवतीस्पृष्टं 19:33c
अन्नं भुक्त्वा तु छर्दयेत् 276d

अन्नं भुक्त्वा त्वकामतः 262b, 264b
अन्नं रजस्वलास्पृष्टं 17:89c
अन्नं स्याद्दीक्षितेन तु 2:1b
अन्नदोषं विधाय तु 7:61d
अन्नदोषाद्विमुच्यते 17:15d, 23:9d
अन्नपानाद्यमौषधम् 11:63d
अन्नपुष्पादिजान्हत्वा 432a
अन्नप्राशनकाले तु 44:83c
अन्नमद्यात्प्रमादतः 301b
अन्नमद्यादयाचितम् 795d
अन्नमद्यादशंकितः 7:14b
अन्नम्भुंक्ते तु यः क्वचित् 24:10b
अन्नसङ्करदोषाच्च 44:102a
अन्नस्याद्भिश्च प्रोक्षणात् 11:38d
अन्नस्याद्भिस्तथोक्षणात् 698b
अन्नादिपुष्पजां हत्वा 17:26a
अन्नादिलेपनिर्मुक्तं 43:52a
अन्नाद्यं मदिरास्पृष्टं 234a, 43:32c
अन्यच्च श्रुणु कस्यापि 34:13a
अन्यच्छुध्यन्तरं वक्ष्ये 43:56a
अन्यतोऽन्नं निधाय च 685d
अन्यत्र वासतोऽस्पृष्टि 542c
अन्यथा तु निरोधकृत् 17:165b
अन्यथा न भवेत् मोक्षः 18:8a
अन्यथा नरकं याति 18:36c
अन्यथा नरकं व्रजेत् 37:15d
अन्यथा नाशनं त्र्यहम् 518d
अन्यथा नित्यहानिः स्यात् 610c
अन्यथा निश्चिता स्थितिः 43:79b
अन्यथा नैव मुच्येत 45:35c
अन्यथा नैव शुद्ध्यति 483d, 15:7b, 31:73b, 37:24d
अन्यथा पतनं ध्रुवम् 457d
अन्यथा पतनं प्रोक्तं 1:17a
अन्यथा पतनं भवेत् 16:17b, 31:107b
अन्यथा भ्रूणहा भवेत् 462b
अन्यथा मुच्यते नैव 1:43c
अन्यथा योऽनुवर्तते 493d, 17:76d
अन्यथा सङ्करो भवेत् 37:9b
अन्यथा सिध्यते नैव 1:5a
अन्यथादहने चैव 17:173a
अन्यथायोगयकास्तत्त्वं 630c
अन्यद्गुर्व्वन्तरं व्रजेत् 18:33b
अन्यद्वा चौर्यसम्भवम् 24:31b, 27:11b
अन्यद्वा यत्कृतं पापं 24:4a, 27:13c
अन्यन्न कथितञ्च यत् 24:24b
अन्यभाण्डस्थिता ह्येते 736a
अन्यमन्त्रजपाच्छुद्धिः 9:17a
अन्यलिङ्गं तथा द्यूतं 1:38a
अन्यव्रतधरैः सार्द्धं 38:8a
अन्यांश्च मानुषान्हत्वा 18:60a, 32:24a
अन्यायान्मुनिपुङ्गव 22:16d
अन्यायेन गृहीतस्य 693c
अन्येषां च न पैशुन्यं 1:25a
अन्येषां तदनादेयं 628c
अन्येषां लिङ्गिनां चैव 312c, 7:28c
अन्येषां लिङ्गिनामपि 309d
अन्येषां लिङ्गिनामिह 7:25d
अन्येषां स्वोक्तमिष्यते 581d
अन्यैरपि हि कर्त्तव्यं 18:28c
अन्यैर्वा पातकैर्युक्तो 17:99c
अन्यैर्वाथ प्रकर्तव्यं 33:75a
अपरं तद्विना हितम् 45:4b
अपराधसहस्रेऽपि 33:65a

अपराधसहस्रेण 377a
अपराधिविधौ ज्ञेयः 45:7a
अपराधिविशोधकम् 45:5d
अपराधेषु लिङ्गवत् 45:37b
अपरेऽह्नि संहृत्य 17:169c
अपरैरनुलोमजैः 226d
अपवादाद्गुरोर्वाचः 21:12a, 22:23c
अपसव्यं यदाचामेत् 38a
अपसव्यमकृत्वा वा 30c
अपाङ्क्तेयैस्तथाङ्गेयैः 226c
अपाशक्रियमाणस्तु 35:9c
अपाशे क्रियमाणे तु 35:10a
अपास्तावरणैः सार्द्धं 36:7a
अपि घर्षणलेपनात् 742d
अपि देवे विसर्जिते 213d
अपि स्नानेन शोधिताः 594d
अपेयानां च भक्षणे 269b
अप्रत्ययेन यो भुङ्क्ते 261c
अप्रबुद्धस्य दातव्यं 17:36a
अप्रमादश्च पञ्चैते 87c
अप्रमादस्तु पञ्चैते 31:99a
अप्रमादाच्छतं हुनेत् 29:2b
अप्रशस्तं समूहिन्याः 761c
अप्रशस्तश्च तद्रात्रौ 9:12c
अप्रसुप्ते जनार्दने 91d, 43:2b
अप्रायत्ये समुत्पन्ने 518a
अप्रेक्षणादिकाशौचं 542a
अप्सु प्राणाहुतिष्वपि 659b
अब्दमेकं व्रते स्थित्वा 37:15a
अब्दादूर्ध्वं तु संपर्के 404c
अब्दार्धमब्दमेकं वा 401a
अभक्षभक्षणं कृत्वा 38:1a
अभक्ष्यं भक्षयेद्यदि 246d
अभक्ष्यं यदि भक्षयेत् 17:62d
अभक्ष्यभक्षणं कृत्वा 17:13a, 23:19a
अभक्ष्यभक्षणं जैह्म्यं 409c
अभक्ष्यभक्षणं हिंसा 448a
अभक्ष्यभक्षणान्नाद्वा 31:33c
अभक्ष्यभक्षणे जाते 14:17a
अभक्ष्यभक्षणे त्रिंशद् 17:88a
अभक्ष्यभक्षणे साङ्गं 22:13a
अभक्ष्यभक्षणेप्येवं 17:54a
अभक्ष्याच्चान्नपानाद्वा 21:22c
अभक्ष्याणामभोज्यानां 269a
अभावात्प्राङ्मुखं स्मृतम् 10:17b
अभावे तु गुरोः शिष्यं 627c
अभावे वा कृते वाथ 18:8c
अभिघाताच्छुचिर्भवेत् 45:23b
अभिघाते तु संजाते 45:22c
अभिन्नं भेदतश्चैव 7:18a
अभिशस्तादिभिस्पृष्टः 24:38a
अभिषिच्याथवा भुक्त्वा 505a
अभिषिञ्चेत्समन्ततः 11:59b
अभिषिञ्च्यात्मनात्मानम् 10:7a
अभिषेकन्ततः पुनः 11:57d
अभिषेकेण शुद्धिः स्यात् 518c
अभिषेकेण संयुताः 583b
अभोज्यं जपितेष्वपि 32:43b
अभोज्यभोजनङ्कृत्वा 39:2a
अभोज्यमन्ययोरन्नं 308c, 2:12a, 42:11a
अभोज्यम्भक्षयेद्यदि 17:97d
अभोज्याः शिवनैष्ठिकः 20:3b
अभोज्या सा तु शिष्यस्य 34:29a

अभोज्यान्नाः प्रकीर्तिताः 769d
अभोज्यास्ते प्रकीर्तिताः 313b, 7:29b
अभोज्याहारदूषितः 11:72d
अभ्यङ्गपानवस्त्रादौ 44:88c
अभ्यङ्गादौ हृदयं शतम् 50d
अभ्यङ्गोद्वर्तनं पर्वे 1:21a
अभ्यसेन्मन्त्रसंहिताम् 10:1d
अभ्यासे द्विगुणं भवेत् 267b
अमद्यपाः कुलीनाश्च 43:65c
अमद्यपाश्च ये शूद्राः 2:10c, 42:9c
अमन्योपोषितस्त्र्यहम् 10:46d
अमेध्यभूगतां वापि 9:15c
अमेध्यभूस्था ये वृक्षाः 768a
अमेध्याद्भवं मांसं 240c, 43:39a
अमेध्याद्दशगुणं मांसं 30:1c
अमेध्यानि स्वकीयानि 663c
अमेध्योपगते देहे 645c
अमेध्योपहतं देहं 9:7a
अमेध्योपहतानान्तु 8:3c
अम्भसाल्पीयसा कार्यं 11:37a
अम्भसाल्पीयसां कार्यं 703c
अम्लेन ताम्रपात्रस्य 22:8a
अम्लेन भस्मना चाद्भिः 673c
अयनेषु च पर्व्वसु 19:31b
अयाचितं तु षड्रात्रं 785a
अयाचितत्रयं कृत्वा 17:142c, 33:12a
अयाचितान्नो लघ्वाशी 44:71c
अयाचितैः स्थितिं कुर्यात् 43:27c
अयाज्यानां च याजनम् 422d
अयुतं च जपेद्द्वयम् 17:155b
अयुतं प्रतिसङ्क्रे 17:136c
अयुतं भोजनेषु च 30:12b
अयुतं मासिके भुक्त्वा 328c
अयुतं रूपिणो जप्त्वा 83a, 43:21a
अयुतजापादग्निहोमात् 38:10a
अयुतञ्च जपेद्द्वयम् 18:17d
अयुतन्त्रिचतुर्लुठिते 43:15a
अयुतस्य जपाच्छुचिः 17:149b
अयुताच्छुद्धिमाप्नुयात् 45:52d
अयुताच्छुद्धिमाप्नोति 45:40a
अयुताच्छुध्यते मन्त्री 109c, 45:43a
अयुतानि दशैकैकं 10:27a
अयुतार्द्धेन शुध्यति 37:36b
अयुते क्रियते सदा 45:57b
अयुते चायुते सदा 15b
अयुतैः पञ्चभिः शुचिः 35:13b
अयुतैकं जपेच्छुचिः 33:21d
अयुतैकं जपेद्धीमान् 16:8c
अयुतैकं व्रते स्थित्वा 37:24a
अयुतैकञ्जपेद्घोरं 33:58a
अयुतैकेन जायते 38:9b
अयुतैकेन शुध्यति 37:33d
अयोग्यानुग्रहे कुर्यात् 180a
अरण्ये ध्याननिष्ठता 1:15d
अरण्ये पर्वतेऽपि वा 17:47b
अरथ्या वसुधा मेध्या 767a
अरिष्टचिन्तनाच्चैव 44:110a
अरिष्टे च चतुर्विधा 38:5d
अर्कमाचम्य दर्शयेत् 631d
∘अर्घ्यद्रव्यविलोपने 51b
अर्चापुष्पादितो मनून् 67d
अर्च्चनन्तु यदा मन्त्री 34:1a
अर्थञ्च विविधं हृत्वा 27:9a
अर्थलोभेन विज्ञाय 34:46c

अर्द्धात् तत् क्रमतः शुचिः 43:19d
अर्द्धात्तदर्द्धजाप्येन 37:32c
अर्द्धात्पादरजःस्पर्शे 45:24a
अर्धं वैश्यः समाचरेत् 383d
अर्धात् पादरजःस्पर्शे 98a
अर्धार्धेन तु सङ्करी 17:136b
अर्धेन कथितो मया 40:12b
अर्धोच्छिष्टो यदा मन्त्री 43:46c
अर्बुदे निम्नगायाम्वा 10:9c
अर्वाक् प्रदानान्मरणे 554a
अर्वाक्स्याच्चूडसंज्ञस्य 31:90c
अर्व्वाक् स्याच्चूडसंज्ञस्य 13:10a
अलङ्घ्यं स्थितिचिन्तकैः 630b
अलाभे घोरमन्त्रस्य 501a
अलुप्तनियमः सदा 10:36b
अल्पशौचा भवन्त्येते 717a
अवगृह्य त्रयःप्राणा° 33:5a
अवज्ञाञ्च वदेद्ग्रामं 30:11c
अवतीर्य तथैव च 668b
अवधूतमवक्षुतम् 729b
अवलीढं तु सन्त्यजेत् 682d
अवलीढं मृदग्निना 19:14d
अवलीढञ्च सन्त्यजेत् 7:58d
अवश्यं तं चरेन्मन्त्री 33:36c
अवाच्यवचने तथा 17:88b
अविच्छिन्नं प्रकर्तव्यं 608a
अविज्ञाते रजःस्रावे 503a
अविज्ञाय तु गोचरम् 7:38d
अविद्यमानदेहानां 625a
अविरुद्धञ्च यत्किञ्चिद् 8:2c
अविशस्तादिभिः स्पृष्टः 17:43a
अविसर्ज्जितपात्रे तु 43:19a, 45:87a, 45:88c
अशक्तितोऽन्यतः पूज्यं 45:67a
अशक्तौ स्नानमिष्यते 598d
अशक्यच्छर्दनं वा स्यात् 270a
अशीतिर्यस्य वर्षाणि 9a, 43:90a
अशीलेन सहाङ्गारो 1:32a
अशुचिं यः स्पृशेदन्यं 655a
अशुच्यपगतस्य च 665d
अशुद्धान्ये शुद्धिभाग्भवेत् 18:32b
अशुधान्येव शुद्धिभाक् 33:78d
अश्नीयाच्च त्र्यहं सायं 795a
अश्नीयात् त्र्यहमेकैकं 782c
अश्नीयात्तदयाचितम् 783b, 30:4d
अश्नीयात्तु त्र्यहं प्रातः 794c
अश्नीयात्त्र्यहमेकैकं 30:4a
अश्नीयुस्वेदघोरस्य 228c
अश्मकाष्ठतृणादिकम् 3:15d, 31:42b
अश्वकाकहतानि च 710b
अष्टदिक्षु स्थिता ब्रह्मन् 341c
अष्टधा यो न जानाति 17:174a
अष्टपुष्पप्रदानेन 17:123a
अष्टमंगलके पुंस्त्वे 13:13a
अष्टमङ्गलके भुक्त्वा 324c
अष्टमे तु तथा पक्षे 404a
अष्टमे मासि पुंस्त्वे च 31:29c
अष्टम्यां ब्रह्मकूर्चेन 11:82a
अष्टम्याञ्च चतुर्दश्यां 18:1c, 19:30c
अष्टम्यादिषु या पूजा 44:22c
अष्टलक्षं ततो जपेत् 371d
अष्टांशोनन्तु निर्माल्यं 43:84a
अष्टादशाहात् स्नानं स्यात् 529a
अष्टावष्टौ चरेद्ग्रासान् 793c

अष्टोत्तरशतेनैव 38:5a
अष्टौ दिक्षु स्थिता ब्रह्मन्स् 4:5a
अष्टौ शतान्यघोरेण 28:3a
असंस्तुतैर्यदा वाक्यैः 33:59c
असंहतद्रव्यशौचं 11:35c
असच्छास्त्राभिगमनं 426c
असच्छूद्रान्नभक्षणे 31:31d
असत्प्रतिग्रहं गृह्य 485a, 17:54c, 24:39c, 31:46a
असत्यं चाप्रियं च यत् 447b
असंन्यस्तमयागताः 33:46d
असन्यस्ते त्वपागते 19:26d
असमाप्ताह्निको मन्त्री 27:1a, 29:1a
असमाप्ते समाप्ते वा 67a
असंपूज्य न भुञ्जीयात् 88a
असाठ्येन विशुद्धये 24:33b
असौ कन्यागते भानौ 96c
अस्तंयाते रवौ पूजां 44:13c
अस्तसंसारबीजत्वात् 609c
अस्त्रन्दीप्तोल्कया ध्यात्वा 43:26a
अस्त्रमन्त्रशतं जपेत् 455b, 44:111d
अस्त्रसंरोषणात्सिद्धं 17:30a
अस्थिचर्मविनिर्मुक्तैः 751c
अस्थितिस्थितिकारकः 167d, 32:39b
अस्थिदन्तमयस्य च 715b
अस्थिमज्जागतं पापं 454a, 11:81c, 31:11c
अस्नात्वा यदि भुञ्जीत 272c, 505c
अस्नात्वा संस्पृशन् भुङ्क्ते 274a
अस्नात्वैव यदा भुङ्क्ते 277c
अस्नेहस्पर्शने स्नायात् 631c
अस्पृश्यस्पर्शनं कृत्वा 271a
अस्यापि द्विगुणं प्रोक्तं 34:10a
अस्यार्थोऽयं शलाकाया 115c
अहनि सम्वत्सरद्वयम् 44:71b
अहन्यहनि योऽधीते 497a, 3:21c
अहन्यहनि वा वत्स 825a
अहस्तदन्तकन्यायाया 43:73a
अहस्तु नवमादर्वाक् 589c
अहस्त्रयमयाचितम् 778b
अहानि त्रीणि नक्तं स्यात् 783c
अहानि त्रीणि नक्तेन 30:5a
अहिंसा सत्यमस्तेयं 31:97c
अहोरात्रकृतं पापं 498c, 17:60a
अहोरात्रञ्जपेद्वक्त्रं 17:15c, 23:9c
अहोरात्रमुपोषितः 83d, 43:21d
अहोरात्रमुपोष्य तु 7:6d
अहोरात्रोषितः स्नातः 11:79a
अहोरात्रोषितो भूत्वा 786c, 17:102a, 30:7a, 31:9c
आ द्वादशाहान्नारीणां 528c
आ नामकरणात्सद्य 43:71c
आ शताद्विगुणं चरेत् 415d
आ सप्तपुरुषाद्ग्राह्यं 551c
आ सहस्रात्तु त्रिगुणं 416a
आ स्नानकालान्नाश्नीयात् 514c
आ स्नानादुपवासः स्यात् 512c
आकरेष्वधिकारिता 426d
आकृत्य आर्थिकान् प्रोक्तो 828a
आकृष्टस्ताडितो वापि 377c
आक्रोषितस्ताडितो वा 18:34a
आखुनश्च शतेनैव 44:104c
आखुमार्जारकवधे 433a
आगतश्च पुनर्यदा 34:32b

आगराः शुचयः सर्वे 8:7c
आगुह्याद्धृदयान्तन्तु 45:80a
आग्नेयं स्नानमाचरेत् 671d
आग्नेयाममृते स्वाहा 345d
आग्नेय्यां मुक्तिदः शिवः 352b
आचमेद्ब्रह्मतीर्थेन 11:18a
आचम्य दीक्षितस्यापि 16:2c, 44:56c
आचम्य प्रोक्षयेद्भूयः 11:59c
आचम्यात्मनः कुर्याद् 11:57c
आचम्यान्नादिकं प्रोक्ष्य 686a, 7:62a
आचम्येशशतञ्जपेत् 19:2b
आचम्योत्तरमाचमेत् 669b
आचरेत्प्राणसंरोधं 388a
आचरेद्व्रतमेवं तत् 373c
आचान्तः पुनराचमेत् 257b, 662c, 43:44d
आचान्तः पूर्ववत्स्नातः 43:27a
आचान्तस्यावशिष्टं स्यात् 670a
आचान्तो बहुरूपकम् 224d
आचारः शिवभाषितः 44:1d
आचारं शिवभाषितम् 3b
आचारमाचरेच्छैवं 1:16c, 16:16c
आचाराच्च परिभ्रष्टास् 3:20a
आचार्यः परमेश्वरः 17:31b, 27:15b
आचार्यः शिवतां व्रजेत् 18:41d
आचार्यः सह शिष्यैस्तु 18:39c
आचार्यः साधको वापि 1:6c
आचार्यः स्वगुणोपेतो 18:41a
आचार्यं शिववज्ज्ञेयं 161a
आचार्यं हन्ति यो मोहात् 34:10c
आचार्यपुत्रकोऽपि वा 23:14b
आचार्यपुत्र्यां धात्र्यां च 411a
आचार्ययजमानयोः 576b
आचार्यसन्निधानेन 44:127a
आचार्यस्तु गुणोज्झितः 18:40b
आचार्यस्त्रिगुणं हि तम् 10:41d
आचार्यस्य मनोपमे 37:14d
आचार्येण यदादिष्टं 18:36a
अचार्यस्य वचो ग्राह्यं 12:6a
आचार्यैः सह यत्किञ्चित् 37:23a
आचार्यैकशते देवि 34:5a
आचार्यैर्गुरुणा विना 17:139b, 28:2b, 33:8d
आचार्यैस्तन्त्रपारगैः 19b, 45:92d
आचार्यो द्रव्यलोभेन 17:85a
आचार्योक्तं वचस्तथ्यं 10:49a
आज्ञां वा समतिक्रम्य 205c, 25:3a
आज्ञादानेन तेषां तु 148a, 174c
आज्ञालोपं गुरोः कृत्वा 17:158c, 33:28c
आज्यं घोरशतं जपेत् 230d
आज्यं दधि कुशोदकम् 786b, 30:6d
आज्यमुष्णं त्र्यहं पीत्वा 780a
आज्याभिघारणाच्छुद्धिः 702a, 11:42c
आढकोर्ध्वप्रमाणं तु 233a
आत्मघाती गुरोर्घाती 139c, 18:66a, 32:35c
आत्मज्ञानं स्मृतं षष्ठं 31:101c
आत्मदीक्षां गुरुः स्वयम् 180b
आत्मदीक्षामनुक्रमम् 25:1b
आत्मदीक्षामिमां कुर्यात् 206a, 25:3c
आत्मपाकक्रियारम्भो 424c
आत्मीयेऽपि न भोक्तव्यं 2:8a, 42:7a
आत्मोत्कर्षणवादित्वं 408a
आददन्नपरिज्ञानात् 26:13a

आदित्यदर्शनं कुर्यात् 527a
आदित्याभिमुखः स्थितः 17:5d
आदित्रियहमिष्यते 502d
आदृता शुध्यते यथा 17:69b
आदेशं गुरवे दत्वा 33:52c
आदेशं गुरवे लोप्य 33:30a
आदेशं गुरु विलोप्य 17:160a
आदौ शौचं ततः स्नानं 257a, 43:44c
आधिक्ये द्रव्यवर्धनम् 60d
आपत्सु शिवयज्ञवित् 205b, 25:2d
आपदाद्यैः क्रियार्थिभिः 18:8d
आपादजानुपर्यन्तं 45:78a
आपूर्य तत्समञ्जपेत् 32:5b
आमणिबन्धाच्च करौ 11:15a
आमन्त्रितो न भुङ्क्तेऽन्नं 7:15c
आमलीफलमात्राश्च 11:10c
आमिक्षयार्धमासं तु 784c
आरण्यानां च सर्वेषां 245a
आरभ्य पञ्चमान्मासात् 546c
आरामाणाञ्च कल्पने 42:5
आरामोदककीर्त्तीनां 19:34c
आर्तवं मूत्ररेतसी 651b
आर्द्रवासाः पयः पीत्वा 24:25c
आलयादिषु यत्नेन 490a, 44:100a
आलापादयुताच्छुद्धिः 335a, 337a, 375a, 45:45a
आलावुकं वैदलं च 17:41a
आलीढं तु विशुद्ध्यति 681d, 7:57d
आलोड्याप्लाव्य चाम्भसा 11:18d
आवर्तनाद्विशुध्येत 37:6a
आवर्त्य पञ्चवारं तु 815a
आवाहनविसर्गान्तं 17:126a, 18:19c
आवाहने विसर्गे च 63c
आविकं नैव दुष्यति 718d
आविकं सन्धिनीक्षीरं 244c
आशौचं ज्ञातिनामपि 543b
आशौचं तत्त्रिपूरुषम् 544d
आशौचं दशरात्रं स्यात् 540a, 550a
आशौचं दहनादिभिः 621b
आशौचं परिकीर्तितम् 601b
आशौचकालापगमे 588c
आशौचात् स्नानवस्त्राणां 614a
आशौचिनां तथान्येषां 539a
आशौचिनां तु सर्वेषां 587c
आशौचिनां समयिनां 602c
आशौचियोगं त्यजतां 609a
आशौचे वा परेषां यो 580c
आश्रमाणां च भेदकः 772d
आश्रमेषु स्थितैर्नरैः 1:9d
आश्रयन्ति कदाचन 31:94b
आश्रयन्ति शिवं ज्ञानं 7:44a
आश्रये स्थावरं विद्यात् 36:2a
आश्रयेत्सिद्धिदं लिङ्गं 10:14c
आसनं च तथैव च 150d
आसनं न्यासमात्रन्तु 7:32c
आसनं शयनं यानं 154c, 687c, 7:63c, 18:48a
आसनञ्च तथैव च 33:53d
आसनस्कन्धहानौ च 48a
आसनस्य बहिर्न्यासः 7:33a
आसने शयने वाथ 182c
आसने शयने स्थाप्य 18:56c
आसने शयने स्थाप्यं 32:16c
आसामन्यतमां गच्छन् 397c

आहतं धातुरक्तं च 765c
आहवाग्निर्महादेवो 363a, 6:9c
आहवे गोग्रहे वैरे 33:61a
आहिताग्निस्तु सद्विजः 43:64d
आहिताग्नेः पुनर्दाहे 573c
आहिताग्नेरनिर्वाण॰ 572c
आहिताग्नेर्मृतौ दाहात् 573a
आहुतीनां सहस्रन्तु 27:2a
आहुतीनां सहस्रैकं 29:2a
आह्निकन्तु यदा भवेत् 27:3d
आह्निके तु शतैकेन 37:35c
इच्छेत्संस्कारमौलिकम् 35:12d
इतरे पादहीनन्तु 44:60a
इतरेषां तु सर्वेषां 10:46a
इतरेषां पादहीनं 16:6a
इतरैः पादवर्ज्जितः 43:30b
इति पञ्चविधा शुद्धिः 11:49c
इति बुद्ध्वा समं व्रजेत् 10:19d
इति सत्यं तदा वचः 118b
इतिहासपुराणानि 37:29a
इत्यष्टौ शुद्धिभेदास्तु 45:5a
इत्यादि पशुवत्कर्म 624c
इत्याह परमेश्वरः 20:4d
इत्याह भगवांच्छिवः 21:6d, 35:16d, 43:102d
इत्येतत् पञ्चगव्यकम् 800d
इत्येतत्तपसो रूपं 607c
इत्येव चेश्वरोऽब्रवीत् 18:34d
इदमेवान्तरस्पर्शात् 16:4a
इन्दुबिन्दुशिखोपेतं 817a
इन्द्रियाणां यमादिभिः 31:97b
इन्धनार्थं द्रुमच्छेदः 425c
इष्टकात्वाष्ट्रचुल्ल्यादेः 728c
इष्टमन्त्रव्रते युक्तो 17:20a
इष्टमित्रातिथीनां च 407a
इष्टलिङ्गे हृते नष्टे 43:16c
इष्ट्वा देवं चतुर्थेह्नि 44:66c
इहलोके परत्र च 37:11d
ईदृशञ्च व्रतं कृत्वा 34:16c
ईप्सितं फलमाप्नुयात् 17:109b
ईशः साधारणः परः 289b
ईशं दशगुणोत्तरम् 27:12b
ईशजापेन मानवः 39:8b
ईशन्दशगुणोत्तरं 24:2d
ईशस्थाने तु जातीशं 297c
ईशस्य त्रिशतं जपेत् 31:3b
ईशाः शङ्करनायकाः 19:2d
ईशानः कर्णिकामध्ये 7:19c
ईशानः पर्वतो ज्ञेयः 368a
ईशानः पश्चिमे दले 7:24d
ईशानः प्रभुरिष्यते 288d, 31:108b
ईशानः प्राग्दले स्थितः 7:21d
ईशानं कर्णिकामध्ये 296c
ईशानं जपमानस्तु 17:100a
ईशानं पञ्चविंशत्या 17:96a, 17:106a
ईशानं पर्वताग्रे तु 3:2a
ईशानं प्रजपेद्द्यात् 55a
ईशानजपविंशत्या 17:98a, 23:2c
ईशानञ्च तदा जपेत् 30:13d
ईशानञ्जपते यस्तु 17:104a
ईशानन्तु जपेत्मन्त्री 31:57a
ईशानन्तु समभ्यसेत् 3:13b
ईशानमभ्यसेद्विद्वान् 3:5a
ईशानम्पूजयेन्नित्यं 6:16a

ईशानम्पूर्ववज्जपेत् 31:40b
ईशानशतजप्तेन 17:17c
ईशानशिरसः सर्वे 7:35c
ईशानश्चोत्तरे दले 7:23d
ईशानस्तावुभावपि 6:13d
ईशानस्य जपेल्लक्षं 307a, 26:8a
ईशानस्य तथा जपेत् 13:20b
ईशानस्य तु मण्डलम् 297b, 7:21b
ईशानस्य शतं जप्त्वा 164a, 23:28a, 31:44a
ईशानस्य शतं जाप्यं 45:81a
ईशानाष्टशतं जप्त्वा 17:95a, 17:97a, 23:27a
ईशानाष्टसहस्रेण 17:16c
ईशाने तस्य दिग्भागे 5:6a
ईशानेन घृतं ग्राह्यं 5:2a
ईशानेन विशुध्यति 31:51d
ईशानेनाथ वक्ष्यामि 17:93a
ईशानो दक्षिणे दले 7:22d
ईश्वरः परिकीर्तितः 314b, 7:30d
ईश्वरं दक्षिणे चैव 6:16c
ईश्वरो बहुरूपश्च 7:26c
ईश्वरो बहुरूपस्तु 310c
उक्तञ्च बीजभेदे तु 36:6a
उक्तपादश्चरेद्बुधः 43:18d
उक्तमासत्रये यस्तु 96a
उक्तस्थानेषु यो भुङ्क्ते 331a
उक्ताचारविलोमे तु 36:7c
उक्तानुक्तानि यानि तु 18:31d, 33:78b
उक्षेपः फट्कृतेन तु 7:11b
उच्चाटनादिकं कृत्वा 442a, 44:94a
उच्छिष्टः सूतके प्राप्ते 13:12c
उच्छिष्टं मृण्मयं त्याज्यं 30:16a
उच्छिष्टन्तु समानानां 24:7c
उच्छिष्टम्भक्षयेद्यस्तु 17:80a
उच्छिष्टलिप्तपात्रस्य 16:11c
उच्छिष्टलेपसंपर्कात् 17:44a, 24:39a
उच्छिष्टस्तु यदा स्पृष्ट 43:48c
उच्छिष्टस्तेन संस्पृष्टः 652c
उच्छिष्टस्पर्शनेऽपि वा 39:3d
उच्छिष्टस्पृष्ट आचम्य 280a
उच्छिष्टस्पृष्टभाजनम् 16:12b
उच्छिष्टस्य च विड्लेपात् 648c
उच्छिष्टस्य च संस्पर्शात् 685c
उच्छिष्टस्य च संभाषात् 665c
उच्छिष्टस्य तु विट्लेपात् 9:10a
उच्छिष्टस्य तु संस्पर्शाद् 7:61c
उच्छिष्टस्येन्द्रियस्रुतौ 256d
उच्छिष्टस्येन्द्रिये स्रुते 43:44b
उच्छिष्टा सा प्रपश्यति 512b
उच्छिष्टानां तु संस्पर्शे 665a
उच्छिष्टैर्वेणुकादिभिः 43:48d
उच्छिष्टो यदि गृह्णीयात् 230c
उत्कृष्टजातिसंस्पर्शे 535a
उत्कृष्टे दूषणानृतम् 409d
उत्क्लेदवत्समुत्पन्ने 7:1a
उत्क्षणाद्द्वारवस्य तु 17:41d
उत्तमाङ्गमुपानहोः 764b
उत्तमाङ्गे तु सर्वत्र 647c, 9:9a
उत्तमाङ्गो यदालिप्तः 22:2a
उत्तमाङ्गोपघाते च 646a, 9:7c
उत्तमाधममध्यमा 1:4d
उत्तमेष्वपवादनम् 408b
उत्तरे पर्व्वणि शिवं 6:17a

उत्तरेऽमोघमाता च 344c
उत्तीर्योदकमाचामेत् 668a
उत्थाय पश्चिमे यामे 11:2a
उत्पन्ने प्राणसन्देहे 18:29a
उत्सर्गैरज्ञभक्षणे 3:6d
उत्सवेषु च सर्वेषु 656c
उदक्या भाजनेऽपि वा 267d
उदक्या भुक्तपात्रे तु 268c
उदक्या स्पृष्टसंघुष्टं 264a
उदक्यां वा सकृद्गत्वा 476a
उदक्याद्युदकं स्पृष्टं 652a
उदक्यायाः करेणाथ 260a
उदक्याया भुक्तपात्रं 273c
उदक्यायाः समीपस्थं 262a
उदक्याशौचिभिः स्पृष्टः 272a
उदक्यासूतिकादृष्टं 276c
उदक्यास्पृष्टदध्याज्य 275a
उदक्योदक्यया स्पृष्टा 513c
उदिते तेन शुद्ध्यति 541b
उद्धरेद्भुवनेशीं च 823c
उद्धृताभिरनुज्ञाभिः 11:16a
उद्धृताश्चापः शुद्ध्यन्ति 748c
उद्धृत्य तज्जलं सर्वं 752a
उद्वाहिताश्चतस्रस्तु 13:8a
उद्वाहिताश्चतस्रो वै 43:66c
उद्धृता दिव्यभेदं ते 38:13c
उद्वेगमनूत्सहं च 1:23a
उपघाते तु संजाते 67c
उपघाते सकूर्प्परे 19:20b
उपघ्रातान्परित्यजेत् 8:4b
उपजीवन्ति ये देवि 34:36c
उपपातकनाशनम् 30:9b
उपपातकयुक्तोऽपि 17:102c
उपपातकशुद्धिः स्यात् 427c
उपपातकसामान्यं 17:140a, 18:31a
उपपातकसामान्यैः 33:9c, 33:77c
उपपातकिनः सर्वे 17:51a
उपपातकिनामेष 21:14c
उपब्रह्माणि सर्वेषां 7:37a
उपरोधात्तथा स्नेहात् 184c, 44:91a
उपर्युपरि लिङ्गञ्च 10:15c
उपलेपनधावनात् 741b
उपवासं समोपेतं 43:10a
उपवासत्रयं कुर्यात् 511c
उपवासत्रयं कृत्वा 162a, 31:55a
उपवासद्वयं कार्यं 15a, 45:57a
उपवासद्वयाद्वत्स 44:15c
उपवासन्ततश्चोर्ध्वं 31:105a
उपवासमकामतः 476b
उपवासमहोरात्रं 785c
उपवासविहीनस्तु 44:27c
उपवासस्तथा नक्तं 238a, 43:36c
उपवासस्तथा स्नानं 10:55a
उपवासाद्विशुध्यति 31:60d
उपवासेन चैकेन 23:15a
उपवासेन शुद्धिः स्यात् 262c
उपवासेन शुद्ध्यति 261d, 279b
उपवासो भवेत्खग 12:2d
उपवासोऽप्यदीक्षितैः 281b
उपसन्ने तदा तस्य 33:38a
उपसर्प्पेद्गुरुं पुनः 34:21b
उपस्पर्शनकाले तु 11:12c
उपस्पृश्यैव शुद्धिः स्यात् 7:3a
उपेक्षया यथा दोषः 209c

उपेक्षापरिहारेण 1:27a
उपेक्षायान्तदर्द्धतः 45:84d
उपेक्षितं गुरोर्द्रव्यं 17:150c
उपेक्षिते तु निर्माल्ये 208a, 31:23c
उपोष्य पञ्चगव्याशी 31a, 38c
उपोष्य बहुरूपस्य 389c
उपोष्य रजनीः पञ्च 17:148a, 33:20c
उपोष्य रजनीमेकां 252a, 276a, 290c, 43:42c
उपोष्य शिवकूर्चं तु 385a
उपोष्याष्टशतं जपेत् 37d, 31:58d
उभयेषां सपिण्डानाम् 554c
उभयोर्द्विगुणं प्रोक्तं 24:28c
उलूकगृध्रकाकाद्यैः 231c, 11:71c, 31:26c
उल्कापाते मृते वीरे 18:5c
उल्लङ्घ्य भोजनाचारं 13:11c
उल्लेखाङ्गूर्विशुद्ध्येत 16:14a
उषित्वाग्निं स्पृशन् प्राश्य 620a
उष्ट्रं गजं मृगं व्याघ्रं 31:65c
ऊढानां तु वरादिनाम् 554d
ऊरुभ्यां वैश्य उत्पन्नो 7:5a
ऊर्णाकौशेयकुतपाः 716c
ऊर्द्धबाहूर्दिनङ्कृत्स्नं 17:6a
ऊर्ध्वं नाभेर्यानि खानि 644c
ऊर्ध्वं मासत्रयादर्वाक् 594c
ऊर्ध्वं षण्मासपर्यन्तं 545c
ऊर्ध्वं स्नानेन शुद्ध्यति 589d
ऊर्ध्वं हेमविधिः स्मृतः 416b
ऊषरे जलकृष्टे च 31:57c
ऊषरे च जले कृष्टे 35c
ऊषोत्स्वेदनखण्डाद्यैः 521c
ऋणानां चानपक्रिया 419d
ऋतुमत्या च यत्स्पृष्टं 1:25c
ऋतुमत्स्त्रीविजातिभिः 696d, 22:11b
ऋतुस्त्रीपतिताशौचि॰ 106c
ऋतुस्नाता बलात्स्नेहात् 523c
ऋतुस्नाता यदा पत्नी 461c
एक एव स दुष्यति 655b
एक एव स्थितो मध्ये 350a, 5:4c
एकः शिवस्त्रयाणान्तु 45:2a
एकं वा बहुरूपिणम् 3:14b, 31:41b
एकं वा ब्रह्ममव्ययम् 26:12b
एकं वा रूपिणः शतम् 614b
एककालं द्विकालं वा 43:9c
एककालमथापि वा 73d, 44:16b
एककालार्चने लुप्ते 43:9a
एककृष्णलमात्रे तु 390a
एकतश्च त्रयो वेदा 17:83a
एकदारुसमारूढः 642c
एकदेशस्य दूषणे 11:36b
एकद्विचतुरष्टधा 373b
एकद्वित्रिगुणं द्विजः 19:3b
एकद्वित्रिचतुश्चाष्ट॰ 566a
एकद्वित्रिशतं क्रमात् 225d
एकद्वित्रिश्चतुश्चान्ते 45:39a
एकपङ्क्तिः सदा वर्ज्या 223c
एकभुक्तं त्र्यहं कुर्यात् 778a, 15:11a, 30:8c, 31:75c, 44:41a
एकम्वा वर्त्तयेद्वरं 14:18d
एकरात्रन्तथा ग्रामे 34:17a
एकरात्रादितः क्रमात् 24:9d
एकरात्रोपवासश्च 789c
एकरात्रोषिता आपः 749a

एकरात्रोषितो भूत्वा 473c, 528a, 17:66a, 23:26a
एकलिङ्गं प्रसन्नधीः 35:1d
एकलिङ्गं शिवालयम् 348d, 5:3b
एकविंशतिवारांस्तु 11:56c
एकवृक्षसमारूढौ 527c
एकवृक्षे च कूपादौ 33:50a
एकवृक्षे चतुष्पथे 34:18b
एकवृक्षे तथा कूपे 34c, 34:50a
एकवृध्या चतुर्णान्तु 31:83c
एकस्थमभिमंत्रयेत् 5:2d
एकस्थो तत्र जप्तव्यो 7:7a
एकादश सवत्सकाः 341b, 4:4d
एकादशात्मनो व्यस्तः 10:48c
एकान्तरमथापि वा 34:20b
एकान्तरोपवासश्च 36:11c
एकान्नं पतितान्नं च 299a
एकान्नं यस्तु वै भुङ्क्ते 17:90c
एकान्नञ्च गणान्नञ्च 3:16c
एकान्नन्नित्यमश्नीयात् 17:15a, 23:9a
एकान्नमथ भैक्षम्वा 17:101a
एकान्नमथ भैक्ष्यम्वा 23:4a
एकाशीतिपदं मन्त्रं 17:34c, 27:21c
एकाहं क्षत्रिसंस्पर्शाद् 7:7c
एकाहं तत्कृतौ त्र्यहम् 554b
एकाहं तु द्व्यहं दाहे 549c
एकाहं नक्तभोजनम् 604d
एकाहं वैश्य संस्पर्शात् 7:8c
एकाहं षड्गुरन्यथा 10:42d
एकाहञ्च व्रतञ्चरेत् 23:16d
एकाहन्तु व्रतं चरेत् 17:2b
एकाहन्तु समारभ्य 44:19c
एकाहपाते पूर्वान्त° 571c
एकाहपूजालोपश्चेत् 73a
एकाहपूजालोपेन 44:14c
एकाहो दन्तजन्मनः 43:71d
एकीकृत्य जपेत् क्रमात् 282b
एकैकं तु चतूरात्रं 792a
एकैकमुपपातकम् 427b
एकैकस्य त्र्यहं कुर्यात् 791a
एकैकस्य यथाक्रमम् 790b
एकैकस्य समाख्यातं 17:105a
एकैकाद्विविधो ज्ञेयः 45:7c
एको द्वौ च त्रयश्चैव 323c
एको द्वौ वा त्रयश्चैव 7:16c
एकोऽपि संहितामन्त्रो 3:23c
एकोद्दिष्टे सकृच्छ्रं तु 328a
एकोद्दिष्टेऽयुतं शैवे 330c
एतत्कृच्छ्रं समाख्यातं 44:42a
एतत्समासतः प्रोक्तं 1:46a
एतत्सामान्यमर्त्यानां 601a
एतदर्थार्जितद्रव्य° 193a
एतदर्धार्धह्रासेन 393a
एतदाचरणीयं स्यात् 543a
एतदुद्दालकं स्मृतम् 785d
एतदेव व्रतङ्कुर्याद् 10:45a
एतद्घोरं समुद्दिष्टं 31:85c
एतद्रहस्यं परमं 11:85a
एतद्रूपमधर्मस्य 10:21a
एतद्विलोमतः कृत्वा 1:41a
एतानदीक्षितान् स्पृष्ट्वा 283a
एतानि पातकान्येषां 412c
एतानि योऽनुवर्तेत 17:111a
एते चान्ये च ये केचित् 43:101a

एते चैव हि चण्डालाः 776a
एतेषां दर्शने भुक्त्वा 255c
एतैश्च रक्षणीयं तु 1:7a
एतैश्चतुर्भिः पुरुषैः 3:4c
एभिर्दोषैरकामित्वं 8c
एभिर्दोषैर्न्न कामित्वं 44:19a
एवं कश्मलभूयिष्ठा 739c
एवं कृच्छ्रः समाख्यातः 779a, 15:12a, 31:76c
एवं जपः प्रकर्त्तव्यो 17:146c
एवं जातिसमुद्धारं 7:11c
एवं ज्ञात्वा तु मन्त्रज्ञः 36:5c
एवं ज्ञात्वा तु मेधावी 37:17c
एवं निष्कृतिरीरिता 69d
एवं बुध्वा प्रकर्तव्यं 43:30a
एवं भवति शुद्धिस्तु 2:13c
एवं भवति सुस्नातः 11:60c
एवं मधुगुडादीनां 43:53a
एवं मे निश्चयः स्थितः 21:11d
एवं विदित्वा मतिमान् 7:50c
एवं विद्याव्रतस्नातः 10:35a
एवं वै चाक्षसूत्रस्य 45:36a
एवं वै द्वैतमन्त्रन्तु 45:86c
एवं वै नैष्ठिकानान्तु 44:18a
एवं शुद्धिः प्रजायते 7:12b
एवं शुद्धिरुदाहृता 18:50d, 33:68b
एवं सोऽपि विशुध्यति 33:70b
एवं हि कर्मजं सर्वं 39:8c
एवं हि वर्तमानस्य 43:79c
एवञ्जापः प्रकर्तव्यो 33:17c
एवन्दशगुणं स्मृतम् 24:9b
एवमन्यत्महन्तरे 33:53b
एवमन्यत्र बोद्धव्यं 217a, 43:88a
एवमन्यदशुद्धं यत् 689c
एवमन्यानि पापानि 18:31c, 33:78a
एवमन्येषु क्षेत्रेषु 33:51a, 34:51a
एवमादीन्यनेकानि 34:41c
एवमेवान्तरस्पर्शात् 44:58a
एवम्भवति शुद्धिस्तु 42:12c
एवम्वै विमले प्रोक्तं 33:12c
एष एव जपः स्मृतः 17:51b
एष एव विधिर्देवि 37:27a
एष ते मैत्रिकृच्छ्रः स 787c
एषां त्रिरात्रमभ्यासाद् 790a
एषां योगाज्जपेदीशं 31:16c
एषामेकतमस्यापि 10:38a
ऐन्दवं व्रतमाचरेत् 415b
ऐन्दवेन व्रतेन तु 427d
ऐरेयं नालिकेरजम् 382b
ऐशान्यां तस्य दिग्भागे 351c
ओंकाराद्येन मन्त्रेण 31:10a
ओंकारेण कुशोदकम् 11:77d
ओंकारेणैव मन्त्रेण 11:79c
औपलानाञ्च शौचनम् 8:2b
और्णं क्षौमञ्च मौञ्जिकम् 487d
और्ध्वदैहिकमिष्यते 580b
औष्ट्रमैकशफं तथा 244b
कक्कोलजातिपुन्नाग॰ 45:55a
कङ्गुधान्यापरं धान्यं 27:8c
कटिस्थेन तु मेखला 34:15d
कटुकाद्यं सतण्डुलम् 215d, 43:86d
कण्ठमात्रज्जले कार्यं 42:12a
कण्ठमात्रे जले कार्यं 2:13a
कथञ्चित्पतिते लेख्ये 19:22c

कथयामि ततो विद्यां 38:12c
कथयामि शृणु प्रिये 34:3d
कथां मैथुनजां कृत्वा 467c
कथां मैथुनजाङ्कृत्वा 31:81c
कथितं तव सुन्दरि 33:45d, 37:38b
कथितं ब्रह्मचारिणे 44:26d
कथितमिह समग्रं सांप्रतं वर्त्तनार्थम् 22:26c
कथिता मूलसम्भवाः 40:10b
कथिता ये मया प्रिये 40:9d
कथितास्तव सुन्दरि 34:8d
कथिते च मया तव 34:6d
कथ्यते स समासेन 37:4c
कदाचिच्च प्रमादेन 23:27c
कदाचिदेव दुर्मतिः 24:41b
कदाचिन्मैथुनं दिवा 466b, 31:80b
कन्यकादूषणं चैव 423c
कन्याच्छायां तथाचरेत् 33:48d
कन्यादानोद्यतस्य च 575d
कन्यानां च तपस्विनाम् 33:59b
कन्याप्रदानं तस्यैव 424a
कन्याया मरणाशौचं 555c
कन्यायां द्विगुणं कार्यं 465c, 44:33a
कपालं वामहस्ते चापि 34:14c
कपाललिङ्गिनां भुक्त्वा 19:9a
कपाललिङ्गिनो ये तु 313a, 7:29a
कपालव्रतसेवनात् 36:10d
कपिग्राहशिलादक्षैः 43:33c
कपिलायास्तु दुग्धाया 787a
करद्वयपुटेन वा 11:58b
करनिर्मथितं दधि 243b
करवीरादिकञ्च यत् 6:1d
करवीरादिकस्य तु 355b
करोति यस्तु चुम्बकः 34:46d
करौ क्षाल्याचमेत्ततः 43:25b
कर्णनासादिकं च्छित्वा 41:2c
कर्णवेधे तथा चूडे 19:35a
कर्णवेधे तथैव च 2:3d, 42:2d
कर्णिका कण्ठदेशे तु 34:15a
कर्णिकायां शिवासने 351b, 5:5d
कर्णौ तत्र पिधातव्यौ 142a
कर्तव्यः कामतः शतं 14:13b
कर्तव्यं ध्यानमैश्वरम् 535d
कर्तव्यं नान्यथा तथा 44:93d
कर्तव्यं लक्षसंक्षया 34:48d
कर्तव्यं शास्त्रसंसिद्धं 20c, 13:23a, 17:139c, 28:2c, 33:71c, 33:9a
कर्तव्यं स्थितिस्थापनम् 32:9b
कर्तव्यञ्चावधारणम् 32:44d
कर्तव्यन्तैजसस्य तु 11:31d
कर्तव्यन्नियमेन तु 37:12b
कर्तव्यमात्मनान्यैर्व्वा 17:140c, 33:10a
कर्तव्यश्च शतत्रिकः 14:10d
कर्तव्यस्तु चतुर्गुणः 32:3b
कर्तव्यस्तु विशेषतः 45:90b
कर्तव्यानि प्रयत्नतः 44:121d
कर्तव्यो द्विगुणो जपः 34:22d
कर्तव्योऽघोरसंज्ञस्य 12:5c
कर्ता यः स शुभो मतः 13:17d
कर्तुः शक्तिवयोवित्तं 24:33a
कर्तुन्नो शक्नुयाद्यदि 45:60d
कर्तुर्घातेन दोषभाक् 32:25d
कर्त्तव्यञ्च चतुर्गुणम् 18:10b
कर्दमामेध्यमूत्रैस्तु 11:14a

कर्मणा च कृतस्यापि 24:35a
कर्मणा न च तत्कृतम् 31:52b
कर्मणा मनसा गिरा 1:18b
कर्मणा मनसा चैव 31:49a
कर्मणा मनसा वाचा 442c, 444c, 464c, 17:66c, 17:73c, 17:106c, 44:32a, 44:110c, 44:114a
कर्मणा येन देवेश 37:2c
कर्मणां गुरुलाघवं 24:32d
कर्मबन्धन्निबोधत 30:21d
कर्मबन्धश्च कथ्यते 450b
कर्मबन्धेन मुच्यति 30:22d
कर्मबन्धेन मुच्यते 451b
कर्मभिर्दुष्टकुत्सितैः 33:62d
कर्ममध्ये तु तां दृष्ट्वा 526c
कर्मलोपे कृते सति 43:10b
कर्मस्वेतेषु यो मोहात् 775a
कर्मारश्वादिदर्शने 254d
कर्मारषड्कसामीप्ये 637a
कर्मारैः स्पर्शिते सति 106d
कलशेन शिवाम्भसा 10:34b
कलहेनायुतं जपेत् 18:63b, 32:27b
कलाढ्यं जपते मन्त्री 806c
कलानार्धन्तिषोडशीम् 17:38d, 17:92b
कलामन्त्रं न चापरम् 45:79d
कलिमासाद्य सिद्धिदः 812d
कलुषिताश्च चेतसि 17:137b
कलुषितास्तु चेतसि 33:3d
कलेर्युगस्य शेषान्ते 7:42c
कल्पकोटिशतैरपि 37:14b
कल्पनीयं यथोदितम् 14:25b
कल्पाख्ये तु महातन्त्रे 37:4a
कल्पोक्तं तु जपं कृत्वा 21c, 29:4a
कल्पोक्तेन क्रमेण तु 10:26d
कल्प्यं न्यूनाधिकं ततः 114b, 45:29d, 43:18b
कष्टमार्गे तथापदि 321d, 13:18d, 17:113d, 23:7d
कस्मिन्प्रकरणे भोज्यम् 2:1a
कस्य वा कीदृशं वद 14:1d
कांस्यं क्षारेण वस्त्रञ्च 17:40c
कांस्यं वस्त्रं रसाद्यञ्च 27:10c
कांस्यञ्चायसमृत्मयम् 30:15b
कांस्यदत्तन्तुनाश्नीयात् 19:29c
कांस्यपात्रस्य भस्मना 19:14b, 22:8b
कांस्यपात्रे शतं जप्यं 24:7a
कांस्यवस्त्ररसादीनि 24:30c
कांस्यायस्ताम्रपात्राणां 11:28a
काककौलेयवानरैः 120b
काकगृध्रखरश्वान्त्य 638c
काकश्वाद्यवलीढं तु 732a
काकश्वाद्युपघातितम् 730d
काकश्वानावलीढितम् 44:63d
काकादिवर्गस्तृतीयः 45:17c
काकादीनां च पक्षिणाम् 646d, 9:8b
काकैः श्वभिश्च संस्पृष्टं 733c
कादाचित्स्यात्स्वकर्मेण 17:77c
कादिविद्याप्रसिद्ध्यर्थं 19:10c
कान्तिहीने शुचिर्लक्षात् 45:31c
कापालिसंकरे त्रीणि 307c, 26:8c
कापाल्यन्नाशने मतम् 306d
कापाल्यन्नाशने मताः 26:7d
कामकारेण मन्त्रिणा 32:22b
कामक्रोधौ च साहसं 1:22b

कामचारेण मन्त्रिणा 18:58d
कामतः कृतकर्मस्य 805c
कामतः कोटिजापेन 36:10a
कामतः शुद्धिरिष्यते 17:161d, 33:31d
कामतः षड्गुणं कार्यं 18:18a
कामतः षड्गुणं जपेत् 151d, 191d, 33:54d
कामतः षड्गुणं जप्त्वा 155c, 18:49a, 33:66c
कामतः षड्गुणङ्कार्यं 17:155c, 33:25c
कामतः सरहस्ये च 14:6c, 44:38a
कामतः सा च भुक्ता चेत् 479c
कामतश्च चतुर्गुणः 32:2d
कामतश्च विशुध्येत 33:45c
कामतश्चायुतं जपेत् 18:55b, 32:15b
कामतस्तद्द्वयं जपेत् 183b
कामतस्तद्द्विधा जपेत् 32:17b
कामतस्तद्द्विधा भवेत् 32:3d
कामतस्तस्करादिभिः 17:151b
कामतस्तु कृतं मोहात् 24:34a
कामतस्तु चतुर्गुणः 18:9d
कामतस्तु चतुर्गुणम् 62d
कामतस्तु जपेदर्द्धं 13:22a
कामतस्तु तथा न हि 44:39b
कामतस्तु तथैतस्य 189c
कामतस्तु तदा न हि 14:7d
कामतस्तु तदा शुद्धिः 40:3c
कामतस्तु द्विधा भवेत् 18:57b
कामतस्तु प्रकाशे चेत् 371c
कामतस्तु यदा लिङ्गं 117c
कामतस्तु रहस्ये च 31:18a
कामतस्तु रहस्ये चेत् 370c
कामतस्तु विशुध्येत 19:25c, 33:43a
कामतस्तु समुद्दिष्टं 35:2c
कामतस्त्रिगुणं कृत्वा 33:56c
कामतस्त्रिगुणङ्कार्यं 33:58c
कामतस्त्वयुतं जपेत् 133b
कामतो गर्भपाताच्च 437a, 44:112a
कामतो जपभङ्गे च 32:5c
कामतो द्विगुणं चरेत् 301d, 44:25d
कामतो द्विगुणं जाप्यं 18:63a, 18:64a, 32:28a, 33:48c, 40:2a, 44:68c
कामतो द्विगुणञ्चैव 44:79c
कामतो द्विगुणञ्जपेत् 40:8b
कामतो द्विगुणाच्छुचिः 44:15b
कामतो द्विगुणो वायं 44:54a
कामतो नियुतं जपेत् 32:13d
कामतो नियुतं जाप्यं 32:27a
कामतो भक्षितं यदा 17:134d, 33:1b
कामतो यदि वा भुक्त्वा 15:3a, 44:51a
कामतो यदि सा भुक्त्वा 31:69a
कामतो रेतसोत्सर्गे 17:67c
कामतो लक्षमाचरेत् 40:4d
कामतो वा महामुने 17:1b, 23:15d
कामतो विनिहत्याथ 36:13a
कामतोऽकामतो वापि 21:6a, 38:11a, 44:85a
कामतोऽकामतोऽपि वा 44:117b
कामतोऽघोरमन्त्रस्य 44:82a
कामतोऽथ सहस्रन्तु 31:36a
कामतोऽपहृतं यदा 196d
कामतोऽपि विशुध्यति 33:6b
कामधुग्मध्यमे पूज्या 344a
कामयित्वा तु कौमारीं 33:34c

कामाकामन्तु पूर्ववत् 14:15b
कामाकामे कृते सति 31:43b
कामाकामे द्विजोत्तम 23:19b
कामाच्चतुर्गुणं हुत्वा 18:11a, 32:4c
कामाच्चेद्द्विगुणं ह्येतत् 482c
कामात् सान्तपनं तथा 386b
कामात् स्पर्शादिभिर्दष्टो 440a
कामात्तद्द्विगुणं कार्यं 17:116a
कामात्तु त्र्यहतः शुचिः 262d
कामात्तु त्र्यहमेव च 476d
कामात्पञ्चशतं यद्वत् 31:22c
कामादकामतो वापि 15:9a
कामाद्घोरसहस्रं तु 322a
कामाद्दशगुणम्वापि 24:5a
कामाद्यदि शिवं यजेत् 532d
कामाद्यागाद्विशुध्यति 14:19d
कामाद्वा द्विगुणं कर्म 15:6a, 31:72a
कामाद्वा बहुयोगाद्वै 44:55a
कामान्निर्माल्यभक्षी च 37:6c
कामार्तः पुनरूहयेत् 459b
कामाल्लक्षं जपेद्बुधः 436d
काम्स्यं क्षारेण वस्तुञ्च 23:10c
कायशुद्धिं समाचरेत् 10:11b
कायशुद्धिनिबन्धनम् 34:19d
कायिकं यत्प्रकीर्त्तितम् 39:7d
कायिकस्यैवमुद्दिष्टो 24:34c
कारुकाणान्तथा राज्ञां 31:91c
कारुवर्गान्नमेव च 299d
कारुहस्तः शुचिस्तदा 11:51b
कारुहस्ताकरन्द्रव्यं 43:62a
कार्यं घोरसहस्रेण 612c
कार्यं पूर्वदिनत्रये 501d
कार्यं प्रत्यात्मिकं सदा 11:35d
कार्यं वा गौरवं क्वचित् 44:5d
कार्यञ्च श्रुतिचोदितम् 13:11b
कार्यमन्तः शिवार्चनम् 603b
कार्यमन्यत्र वारिणा 727b
कार्यमादौ ततः क्षारैर् 11:23c
कार्यमुद्धर्षणन्ततः 7:55b
कार्यमेभिर्विशोधनम् 11:48d
कार्यम्त्रिरुषितं स्नानं 17:51c
कार्यशौचं मलागमे 11:20d
कार्यस्त्वावाहनादिकः 7:37d
कार्या चोत्पादितैस्तथा 43:77d
कार्या द्रव्यानुरूपतः 11:47d
कालं पात्रम्वयो वसु 33:73b
कालपात्रवयोवसु 18:26d
काललोपेन दोषभाक् 43:10d
कालात् स्वल्पं समाप्यते 569d
कालाद्दाहे पुनस्त्र्यहम् 579b
कालान्तरेषु कालेषु 3:23a
कालेन सन्नियोगेन 18:43c
कालोऽन्यः समुपस्थितः 17:128d, 18:22b
काष्टं वा प्रोक्षितं शुचिः 16:13d
काष्टोपलतृणादीनां 44:103a
काष्ठादि पार्थिवं गृह्य 14:12a
काष्ठानां क्षालनं प्रोक्तं 34:41a
काष्ठोपलतृणादीनां 490c
किं पर्वताग्रं देवेश 4:2a
किञ्च प्रोक्तं शिवालयम् 4:1b
किञ्चित्तस्याधिकं भवेत् 542b
किञ्चित्स्थित्वान्यतो व्रजेत् 43:23d
किंचैन्दवं व्रतं प्रान्ते 306c

कितवस्तस्करस्तथा 770d
किन्तु तद्भाषितम्मया 18:24d, 33:72b, 39:13d
किन्तु तस्य विशेषेण 33:69c
किन्तु दद्यात्सहस्रैकं 17:153c, 33:23c
किन्तु प्राणायामं विना 26:11b
किन्तूत्तमो जपश्चौर्ध्वं 24:17c
किन्त्वैन्दवं व्रतं प्रान्ते 26:7c
किल्बिषं शतशो नयेत् 44:128b
कीटामिषादिनैवेद्ये 45:90c
कीलितं वर्जयेद्विद्वान् 10:15a
कुटुंबासक्तचित्तानां 17:33c
कुड्यपात् पादमानं तु 112a
कुड्येनान्तर्हितेन वा 525d
कुण्डस्योल्लेखनादिकम् 17:131b
कुण्डे तु जनयेदग्निं 17:131c
कुतपानामरिष्टकैः 714b, 11:25d, 43:59d
कुतो ज्ञातः शताच्चैव 24:17a
कुत्र वा तदभोज्यं स्यात् 2:1c
कुत्सितो वापि यो मन्त्री 1:42c
कुमारीं पूजयेत्सदा 1:19d
कुमारीङ्गान्तथा वह्निं 18:46a
कुमुदैरण्डजम्ब्वर्क 229c
कुम्भीरमकरैर्दष्टः 439a, 17:25c
कुम्भेन पर्णपुटकैः 11:58a
कुरुते चाप्रदक्षिणम् 30:13b
कुर्याच्चेदिन्द्रजालकम् 440d
कुर्याच्चेद्बहुरूपस्य 181a
कुर्याज्जागरणञ्चास्य 17:132c
कुर्यात् पवित्रकं शम्भोः 97a
कुर्यात्तदविचारितम् 10:49b
कुर्यात्तद्द्विगुणं जप्यं 614c
कुर्यात्त्रिषवणं चैव 793a
कुर्यात्मूत्रपुरीषञ्च 11:5c
कुर्यात्संस्कारमौलिकम् 21:2d
कुर्यादेवाविचारतः 34:38b
कुर्याद्दीक्षां स्वयं बुधः 7:30b
कुर्याद्ब्रह्मजपं क्रमात् 10:44b
कुर्याद्योगं न तैः सह 43:69b
कुर्याद्वामजपेन ते 474b
कुर्यान्निर्माल्यलंघनम् 45:81d
कुर्याल्लिङ्गपरिग्रहम् 10:13d
कुर्युरङ्गं न चेद्गताः 704b
कुर्वताम् अन्यतो वासात् 597c
कुर्वीत शास्त्रनिपुणो 45:59a
कुर्व्वीताष्टशतम्बुधः 7:2b
कुलमुच्छाद्याशेषतः 17:28b
कुलाद्रीणां च कीर्तितम् 366b
कुलाद्रीणाञ्च कीर्तितम् 6:12b
कुलालश्च तदा भोज्यो 23:7a
कुलालश्चित्रकर्मा च 771c
कुलालस्तु तदा भोज्यो 17:113a
कुलोद्गतः सक्रियश्च 44:7c
कुशभृन्मेध्यभुग्मन्त्री 10:43c
कुशवारि पिबेत्ततः 266d
कुशशय्यासनो मौनी 10:42a
कुशस्नायी कुशाम्बुपः 10:42b
कुशादिनिर्मिते देहे 626a
कुशाम्बु पलमात्रकम् 802b
कुसङ्गं जिह्मतां तथा 1:22d
कूटमङ्गमतः शृणु 818b
कूटमङ्गमुदाहृतम् 818d
कूपवत्कथिता शुद्धिः 754a
कूपादिषु शिवालये 44:86b

कूर्पराङ्गन्तु ये गताः 11:44b
कृकलासाहिमाण्डूकैः 12:9a
कृच्छ्रः पराकृतिः प्रोक्तः 791c
कृच्छ्रः सौम्योऽयमुच्यते 789d
कृच्छ्रं घोरं जपेत्त्र्यहम् 15:5d
कृच्छ्रं घोरायुतं तथा 418b
कृच्छ्रं घोरायुताहुतिः 391b
कृच्छ्रं चान्द्रायणं चरेत् 510d
कृच्छ्रं चैव यथाक्रमम् 372b, 44:39d
कृच्छ्रं पादोनमर्धं च 507c
कृच्छ्रं सान्तपनं चरेत् 390b, 30:6b
कृच्छ्रचान्द्रायणादिकम् 136d, 44:74d
कृच्छ्रचान्द्रायणादीनि 86a
कृच्छ्रचान्द्रायणाद्यैर्वा 10:11c
कृच्छ्रचीर्णे नरञ्जपेत् 31:67d
कृच्छ्राघोरजपः कार्यः 16:8a
कृच्छ्राघोरञ्जपेत्स्पर्शात् 44:61c
कृच्छ्राच्छुद्धिर्न्न चान्यथा 44:50b
कृच्छ्राच्छुद्धिर्न्नराच्छुचिः 15:2d
कृच्छ्राद्घोरजपात् त्र्यहम् 17:115d
कृच्छ्रोऽन्यस्तप्तसंज्ञकः 15:10b
कृतघ्नता च कार्पण्यं 1:34a
कृतनित्याग्निकार्याणां 621a
कृतमेवं विशुध्यति 24:33d
कृतशौचो यथाविधि 648d, 9:10b
कृतात्पापाद्विमुच्यते 17:8b
कृते जपेऽध्वरेणाथ 34:24a
कृत्वा कृच्छ्रमतीन्दोर्व्वा 10:47a
कृत्वा कृच्छ्रातिकृच्छ्रके 479d
कृत्वा क्षत्रादिषु त्रिषु 44:95b
कृत्वा चैव तु पातकम् 17:73d
कृत्वा चैव प्रमादेन 33:56a
कृत्वा चैवं तु पातकम् 442d
कृत्वा चोपवसेदहः 515d
कृत्वा जप्त्वायुतञ्चैकं 34:31a
कृत्वा तान्दीक्षयेद्गुरुः 7:11d
कृत्वा निन्दां जपेच्छतम् 24:2b, 27:11d
कृत्वा निन्दां ततस्तेषां 163a, 27:16c, 17:32c
कृत्वा निन्दां शतञ्जपेत् 17:31d
कृत्वा पञ्चपवित्रकम् 166b, 31:62b
कृत्वा पञ्चशतं जपेत् 152d
कृत्वा पुनश्चरेन्मन्त्री 33:57c
कृत्वा पुरा त्रिरात्रन्तु 44:115a
कृत्वा पूजां यथाशक्त्या 24:3a, 27:12c
कृत्वा प्राणिवधन्तथा 39:1d
कृत्वा भुक्त्वा च सुप्त्वा च 11:46a
कृत्वा मन्त्रञ्जपेद्बुधः 40:6d
कृत्वा मूत्रं पुरीषं च 663a
कृत्वा मोहाज्जपेत्सद्यं 10:42c
कृत्वा रागपदे स्थितः 33:68d
कृत्वा रोषपदे स्थितः 157b, 18:51b
कृत्वा वा कामतस्तस्य 24:1c
कृत्वा वा ब्रह्महा शुचिः 379d
कृत्वा वामेन शुद्ध्यति 250b
कृत्वा शान्तिकपौष्टिके 184d, 44:91b
कृत्वा शुध्यति किल्बिषात् 17:54b
कृत्वा शौचं तथा स्नानं 11:1c
कृत्वा स्तेयमकामाच्च 14:4a, 31:15c
कृत्वा स्तेयमकामात् तु 354a, 44:35c
कृत्वा स्नात्वा शतं जप्त्वा 616a
कृत्वा स्नात्वा शतद्वयम् 616d
कृत्वा स्नानं सचेलन्तु 44:109a
कृत्वा स्नानं सचेलस्तु 634a

कृत्वा स्नानन्निराहारः 43:34c
कृत्वा स्वात्मवशो वान्यः 10:53c
कृत्वागमाविरोधेन 33:70a
कृत्वायुतं जपेत्प्राज्ञः 466c, 31:80c
कृत्वैकस्थं शिवेनैव 11:78c
कृत्वैतानि तु कृच्छ्राणि 30:9c
कृत्वोपसदनं ये तु 316c, 7:44c
कृत्स्नन्दिनञ्जपेत्मन्त्री 17:92c
कृमिकीटपतङ्गादि 17:23a
कृमिकीटादिसंस्पृष्टं 24:12c
कृमिकीटाहिसंयुक्तं 43:40c
कृमिपक्षिमृगेषु च 21:19b
कृमिसंस्पर्शनेऽपि च 697d
कृमिसंस्पर्शनेषु च 11:38b
कृषिफलं यथा क्षेत्रे 1:5c
कृष्णाघोरजपात्त्र्यहात् 44:53d
कृष्णाष्टम्यां सकृन्निशि 17:81b
केतकीकिंशुकोद्भवे 229d
केदाराख्यः पापहरः 824c
केवलस्य शतं जपेत् 22:5d
केवलस्यायुतद्वयम् 12:4d
केशकीटोपविद्धन्तु 23:3a
केशकीटोपविद्धान्नं 17:98c
केशपाशं विवर्जयेत् 1:39d
केशानां विक्रयं कृत्वा 36:13c
केशामिषास्थिकीटादि 55c
कैवर्तवर्ग्गसंस्पृष्टे 45:39c
कोटिजापेन शुध्यति 40:1d
कोट्यशीति जपङ्कुरु 34:23d
कोपाविष्टः प्रमादतः 17:93d
कौटिल्यं व्रतलोपनम् 424b
कौमाराः शुद्धशैवास्तु 7:39c
कौमारौ शुद्धशैवौ तौ 7:50a
कौलकापालिकानान्तु 45:47c
कौशेयाम्बिकयोरूक्षैः 43:59a
कौशेयाविकयो रूक्षैः 11:25a
कौशेयाविकयोरूषैः 714a
क्रमाच्चान्द्रायणादिषु 44:40d
क्रमाज्जपेदघोरस्य 104a
क्रमात् कृच्छ्रत्रयं चरेत् 320b
क्रमात् कृत्वा विशुद्ध्यति 507d
क्रमात्तत्सूतकङ्कुर्यात् 13:8c
क्रमादीशं जपेद्धीने 50a
क्रमादुपोष्य गव्याशी 293a
क्रमाद्द्वित्रिचतुर्गुणम् 534d
क्रमाद्ब्रह्माणि वा जपेत् 14:18b
क्रमायातान्महत्तरान् 158d, 18:52d
क्रमेण परिवर्तयेत् 100b
क्रव्यादो जायते दानात् 202a
क्रिमिकीटादिसंयुक्तं 250a
क्रियते यद्यवज्ञा तु 1:44a
क्रियते स्नानतः शुचिः 597d
क्रियां सर्वां समाचरेत् 626b
क्रियालोपो भवेद्यदि 17:19b
क्रियाव्यतिकरेषु च 26:11d
क्रियास्पर्शनदूषितम् 235d
क्रुद्धः समयिभिः सह 37:21b
क्रुद्धचित्तस्तु मन्दधीः 37:25b
क्रुद्धस्तु पुत्रकैः सार्द्धं 37:22a
क्रोधदोषेण वा वदेत् 33:36b
क्व मद्यं क्व शिवे भक्तिः 44:48a
क्व मांसं क्व भवार्च्चनम् 44:48b
क्वथितं शुद्ध्यते क्षीरं 692a, 22:22a, 43:51a

क्षणमात्रं भवेत् तच्च 610a
क्षणान्निर्मलतां व्रजेत् 17:21d
क्षणिका बन्धहेतवः 10:20d
क्षत्तृवैश्यौ शूद्रशवं 600c
क्षत्त्रियः शूद्रसंपर्के 282c
क्षत्रजातीशमण्डले 7:23b
क्षत्रधर्मपरायणः 35:3d
क्षत्रविट्शूद्रजातिभिः 224b
क्षत्रविट्शूद्रजातीनां 324a, 7:17a
क्षत्रविट्शूद्रसंस्पर्शात् 19:3a
क्षत्रविड्गोवधेषु च 11:67b
क्षत्रवैश्यौ यथाङ्घ्रिजः 321b
क्षत्रहत्याविशुद्धये 17:61b
क्षत्रादिस्वर्णसंहृतौ 393b
क्षत्रादीननुगम्यैक॰ 600a
क्षत्रादेर्वर्धयेदेक॰ 565c
क्षत्रादौ न च दोषोऽस्ति 464a
क्षत्रियम्वाथ वैश्यं च 17:16a
क्षत्रियस्य शतेनैव 17:86c
क्षत्रियादित्रयं हत्वा 21:18c
क्षत्रियादिष्वनुक्रमात् 24:21b
क्षत्रिये ध्याननिष्ठे तु 238c, 43:37a
क्षत्रियो द्वादशाहिका 13:2b
क्षत्रियो द्विशतेनैव 472c, 17:65a, 23:25a
क्षत्रियो वैश्य एकाहं 7:9a
क्षपणं बौद्धलिङ्गम्वा 18:60c
क्षयकुष्ठमसूर्यादि॰ 625c
क्षान्तिराहारलाघवम् 607b, 31:85b
क्षान्तिश्च ब्रह्मचारिणः 1:11d
क्षाराम्लोदकवारिभिः 707d
क्षारोदकाद्वस्त्रशुद्धिः 22:7c
क्षालनं मथितेन तु 675d, 7:54d
क्षालयेत् शोधनैः स्वकैः 717d
क्षालयेद्गन्धवारिणा 129d, 9:13b
क्षालिते वारिणा पूर्वं 11:14c
क्षालितेषु तृणेषु वा 11:22d
क्षितिश्च लिङ्गं शास्त्रम्वा 14:16c
क्षितिर्गोमयवारिणा 17:42d, 23:12d
क्षिप्रं पापात्प्रमुच्यते 17:18d
क्षिप्रमुद्धरतः शुद्धं 695a, 19:17a
क्षीरं तप्तं त्र्यहं पिबेत् 30:2b
क्षीरं दधि घृतं तैलं 487a
क्षीरं दधि घृतञ्चैव 44:97c
क्षीरञ्च लवणादयः 17:105d
क्षीरन्तु बहुरूपेण 5:1c
क्षीरमुष्णं त्र्यहं पिबेत् 779d
क्षीरस्य त्रिपलं पानं 781a, 15:14a, 31:78c, 44:44a
क्षीराम्बुनवनीतभुक् 275b
क्षुतजृम्भादिसंभवे 32b
क्षुते निष्ठीवने चोक्तौ 664a
क्षुद्रजन्तुवधं कृत्वा 24:23c
क्षुधार्तभोजने विघ्नं 408c
क्षुधार्तो वाप्यशक्तो वा 246c, 17:62c
क्षुरकर्म च वर्जयेत् 1:21b
क्षुरिकादिभिः सहस्रैस्तु 34:7c
क्षेत्रं अश्वं नरं तथा 489d
क्षेत्रपालप्रदर्शने 18:5b
क्षौमं मौञ्जन्तु वेष्टनम् 44:96b
क्षौमपट्टदुकूलजाः 716d
क्षौमवच्छंखशृंगाणां 715a
क्षौमाणां गौरसर्षपैः 714d, 11:25b, 43:59b
क्ष्मा गोक्रान्ता दग्धा सिक्ता 19:17c

क्ष्मा गोक्रान्त्या च खननात् 695c
खगैर्वा दूषिते वृक्षे 11:22a
खड्द्विफड्द्वयभूषितम् 817b
खण्डं गुडं शर्कराञ्च 3:9a
खण्डस्फुटितसंस्कार॰ 629c
खननात्पूरणाद्दाहात् 742c
खननाद्दहनाच्चैव 741a
खरवद्भस्मलिप्ताङ्गो 35:4a
खरोष्ट्रकाकमार्ज्जार॰ 22:18a
खरोष्ट्रश्वसृगालाद्यैः 698c
खरोष्ट्रश्वादिनाघ्रातं 682c
खरोष्ट्राश्वसृगालाद्यैः 11:39a
खान्याचान्त उपस्पृशेत् 663b
खार्जूरं गौलमैक्षवम् 381d
ख्यातं जातीशमण्डले 7:32d
गङ्गातटे समुद्रे वा 10:9a
गजं हयमनड्वाहं 31:38c
गजवाजिरथस्त्रीणां 10:20a
गजाद्यांश्च श्रुगालांश्च 11:66c
गड्डुकस्नानहोमयुक् 605b
गड्डुकाद्यभिघाते च 43:15c
गड्डुकानां क्रमस्तथा 17:146d
गड्डुकानां प्रदानेन 44:126c
गड्डुकानां शतं ददेत् 33:29d
गड्डुकानां शतं भवेत् 17:159d
गड्डुकानां शतत्रयम् 17:148b, 17:155d, 18:18b, 33:20d, 33:25d
गड्डुकानां शताष्टकम् 33:42d, 40:3b
गड्डुकानां शताष्टभिः 17:159b, 33:29b
गड्डुकानां शिवस्य तु 17:153d, 33:23d
गड्डुकानाङ्क्रमात्तथा 33:17d
गड्डुकानाञ्जपस्य तु 33:18d
गड्डुकानाम्प्रदाने तु 18:53c
गणनागेन्द्रयोगिनाम् 221b
गणमात्र्यम्बिकादीनां 17:163c
गणान्नं गणिकान्नं च 298c, 44:82c
गणान्नम्भक्षणात्सद्यं 31:28c
गणिका सेति गीयते 303d
गणिकान्नञ्च कामतः 3:16d
गणिकापि हि या भुक्ता 34:28c
गतिपिण्डव्रतञ्चरेत् 10:47b
गत्वा चाप्यन्तजां स्त्रियम् 31:8b
गत्वा चाप्यन्त्यजां स्त्रियम् 11:75d
गत्वा तु जगतस्सर्वां 808a
गत्वा विप्रादियोषितम् 24:26d
गत्वाहः पक्षिणीमनु 600d
गद्याणदशकादूर्ध्वं 415c
गन्तव्यं वा ततोऽन्यतः 142b
गन्धं वै शिवदीक्षितः 386d
गन्धपुष्पनिवेदनम् 17:125b, 18:18d
गन्धपुष्पाद्यनुक्रमात् 17:120b
गन्धलेपाद्युभावपि 11:24b
गन्धलेपापनुत्तये 11:9d
गन्धानि विविधानि च 486d, 44:98b
गन्धापनयनाच्छुद्धिः 687a, 7:63a
गन्धो दीपप्रभापि च 212d
गन्धोपादानतो वृकः 202d
गमागमं विदित्वा तु 810c
गमागमस्य जापेन 810a
गर्भकर्म्मणि संस्कृतम् 19:33d
गर्भपाती गुरुद्रोही 39:5c
गर्भापहरको वक्त्रं 31:50c

गवां गोष्ठे च या भवेत् 766d
गवां गोष्ठे जपेत्तदा 339b, 14:3b
गवां गोष्ठे जपेत्सदा 44:34d
गवां चैव रजः शुभम् 761b
गवां मूत्रपुरीषेण 750a
गवाग्निमथ कौमारीं 33:32c
गवाघ्रातानि कांस्यानि 709c
गवाङ्गोष्ठे जपेज्जपम् 21:13d
गवाश्च गुरुमातरम् 17:149d
गवाम्मध्ये सुयन्त्रितम् 31:14d
गव्यं प्राश्य यजेच्छिवम् 500d
गव्येन हविषा बुधः 11:72b
गां गत्वा चायुतं जपेत् 469b, 24:28b
गाश्च समयिनङ्कन्यां 33:20a
गायत्री वापि चैकतः 17:83b
गायत्र्यष्टशतं जपेत् 46d
गायत्र्यष्टशतं जप्त्वा 85a
गायत्र्यष्टशतं बुधः 648b, 9:9d
गायत्र्यष्टशतेन तु 437d, 17:24b, 27:4d
गायत्र्यष्टशतेनैव 17:19c
गायत्र्यष्टसहस्रेण 160a, 17:27c, 27:14c
गायत्र्या चैकतः कृत्वा 24:12a
गायत्र्या तु कुशोदकम् 5:2b
गायत्र्या तु शतं जाप्यं 9:13c
गायत्र्या लभते स्वर्गं 17:83c
गायत्र्या वा विशुध्यति 17:20d
गायत्र्याः शतजप्तेन 130a
गायत्र्या शतमभ्यसेत् 22:15d
गायत्र्याश्च सहस्रकम् 130d
गायत्र्याष्टशतं जप्त्वा 17:18c
गायत्र्याष्टशतञ्जपेत् 9:14d
गायत्र्याष्टशतेनैव 17:21c
गारुडं भूततन्त्रं च 186a, 44:30a
गारुडं भूततन्त्रन्तु 37:28a
गाश्च वेदास्तथांगानि 19:21a
गिरिर्वा व्यवधायकः 593b
गुडस्यापि विक्लिष्टस्य 690a, 22:20c
गुणायुतं जपेद्घोरं 43:85a
गुरवं रोषयित्वा तु 33:36a
गुरवे च प्रयत्नतः 8:9b
गुरवे रोचते यदा 22:25d
गुरु वा लघु वा कर्म 18:23c, 39:12c
गुरु वा लघु वा विद्वान् 17c, 3:18c
गुरु वा लघु वा समम् 14:24b, 33:39b
गुरुं च खेदयेद्यस्तु 161c
गुरुं देवं शिवागमम् 191b
गुरुं निन्दति मूढात्मा 34:26a
गुरुं लिङ्गन्तथा शास्त्रं 17:154c
गुरुं सन्तोष्य यत्नेन 141a, 18:67c, 32:37a
गुरुकर्महितं जपेत् 33:73d
गुरुगुरुतराद्यैस्तु 32:37c
गुरुश्च खेदयेद्यस्तु 31:54c
गुरुणा तत्त्ववेदिना 45:37d
गुरुणा तत्र कोविदा 45:61d
गुरुणा तु यथा प्रोक्तं 18:35a
गुरुणा शैलराट्सुते 34:28d
गुरुणा साधकेनाथ 44:6a
गुरुणापि समं जल्पं 157a, 18:51a, 33:68c
गुरुतः स्वयमेव वा 7:18b
गुरुतल्पग उच्यते 397d
गुरुतल्पगतानान्तु 33:4c
गुरुतल्पसमं स्मृतम् 412b

गुरुतल्पसमे वक्त्रं 419a
गुरुदत्तं स्वतो वापि 36:6c
गुरुदेवद्विजातीनां 45:85a
गुरुदेवद्विषां शक्र 43:100c
गुरुदेवस्वहर्त्ता च 30:1a
गुरुदेवाग्निकार्याणि 1:27c
गुरुदेवाग्निकार्ये च 44:4c
गुरुदेवाग्निकार्येषु 29a, 606c
गुरुदेवाग्निभक्ताय 43:102a
गुरुदेवाग्निविद्विषां 31:59c
गुरुदेवाग्निवृद्धानां 165c, 31:61c
गुरुदेवाग्निसन्निधौ 1:20b
गुरुदेवाग्रतः ष्ठीवी 30:12c
गुरुद्रव्याभिलाषी चेत् 154a
गुरुद्रोहादिके कृते 144d
गुरुद्रोहादृते शुद्धिः 44:39a
गुरुद्रोहे कृते चैव 18:64c
गुरुद्रोहे कृते नैव 32:31c
गुरुद्रोहे कृते शुद्धिः 14:7c
गुरुद्रोहे शिवद्रोहे 14:11c
गुरुनिन्दापवादे तु 17:88c
गुरुन्देवन्तथाशास्त्रं 32:13a
गुरुपत्नी यदा दृष्टा 31:63a
गुरुपत्नीं गतो मोहात् 393c, 32:33a
गुरुपत्नीं सकृत्पश्येद् 395c
गुरुपत्नीं स्नुषाम्वापि 17:4c
गुरुपुत्रं गुरोर्भार्यां 163c, 31:43c
गुरुपुत्रं यदा योग्यं 175c
गुरुपुत्रो विशेषतः 147d
गुरुपुस्तकवह्नीनां 17:163a
गुरुभ्यः सम्मतेन तु 18:64b
गुरुभ्यश्चावधारणे 32:44b
गुरुभ्यस्स गुरुम्व्रजेत् 32:39d
गुरुभ्यो वा प्रमादेन 222c
गुरुमग्निञ्च भक्तितः 11:62d
गुरुमग्निम्विशेषतः 31:24d
गुरुरप्येवमेव हि 177b
गुरुरस्ववशोऽव्रती 6b
गुरुरेवंविधः स्मृतः 44:9d
गुरुर्गुरुतरा ज्ञेया 40:9a
गुरुर्दद्याद्गुरोरपि 33:77b
गुरुर्दद्यात्समं यथा 18:30d
गुरुलघुविनियोगात्साधकानां त्रिसंख्यम् 22:26b
गुरुलिङ्गं तपस्विनां 33:47d
गुरुवंशसमुद्भवम् 1b
गुरुवाक्यं प्रमाणंवै 18:24c, 33:72a
गुरुवाक्यप्रमाणं वै 39:13c
गुरुशय्यासनं यानं 18:44a, 33:26c
गुरुशय्यासने याने 17:156c
गुरुश्चाप्यनुगाः शतम् 617b
गुरुसंबन्धिनश्च ये 621d
गुरुसम्बन्धिनश्चैव 32:14a
गुरुस्तु भक्तितः पूज्यो 170a, 44:6c
गुरुस्त्रीगमनं कृत्वा 359a, 44:36a
गुरुस्त्रीगमनं यच्च 14:11a, 44:49a
गुरुस्त्रीगमने वक्त्रं 14:4c, 31:16a
गुरुस्त्रीगामिनं कामात् 31:19a
गुरूक्तं शिवभाषितम् 18d, 17:138d, 28:1d, 33:8b
गुरूणां वा प्रसादेन 44:80c
गुरूणां सम्मतेन तु 32:28b
गुरूणामप्यधिक्षेपः 406a
गुरूपदेशात् कुर्वीत 18a, 3:19a

गुरोः कृत्वापवादं च 27:14a
गुरोः कृत्वापवादं तु 159c
गुरोः पादाभिवन्दनात् 152b
गुरोः शय्यासनं यानं 148c
गुरोः स्थानविनाशी च 167a, 32:38c
गुरोरपि अभावत्वात् 33:37c
गुरोरपि गुरुः प्रोक्तः 1:8c
गुरोराचार्यकस्य तु 34:16b
गुरोराज्ञां सदा कुर्यात् 1:18a
गुरोराज्ञान्तु पालयेत् 37:17d
गुरोरादेशभङ्गे च 153a
गुरोर्निन्दापवादे तु 160c
गुरोर्निवेद्य कर्तव्यं 22:25c
गुरोर्यत्र परीवादो 141c
गुरोर्वचनमानिति 42:12d
गुरोर्वा वचनादिति 2:13d
गुरोर्वाक्यं लंघयित्वा 17:56c
गुरोर्व्याख्ये शिवाख्ये च 17:164a
गुरौ गुरुकुले वासः 1:11a
गुर्वग्निपीठविद्यानां 221a
गुर्वङ्गनागमं कृत्वा 3:4a
गुर्वङ्गनागमञ्चरेत् 30:1b
गुर्वङ्गभूषणं यच्च 33:55a
गुर्वङ्गभूषणं वस्त्रं 150a
गुर्वर्थन्नित्यहानिर्या 16:17c
गुर्वाज्ञां लंघनेन तु 37:10d
गुर्वाज्ञां लङ्घयेद्यस्तु 31:47c
गुर्वाज्ञालङ्घने तथा 39:4b
गुर्विणीनां प्रकरणे 2:2a, 42:1a
गुर्व्वङ्गनागमम्पापं 9:3c
गुर्व्वाराधनतत्परम् 35:8b
गुहायां चत्वरे चितौ 33d
गुह्यः पापाद्विशुद्ध्यति 475d
गुह्यकस्य शतं जपेत् 14:17b, 31:22b
गुह्यजापेन कर्तव्यं 476c
गुह्यादिपापसंयुक्तो 17:71c
गृञ्जनादीनि भक्ष्याणि 17:108a
गृञ्जनादीन्यभक्ष्याणि 242a, 23:5c
गृञ्जनालाबुलशुन॰ 240a
गृञ्जनालाबुलशुनं 43:38c
गृहभागे गुरोः प्रिये 164d
गृहस्थः प्रणवं जपेत् 526d
गृहस्थः सर्वकर्माणि 43:76c
गृहस्थब्रह्मचारिणौ 308b
गृहस्थानां यदाचारं 602a
गृहस्थानान्तु सर्वेषां 31:82c
गृहस्थानामयं मतः 19:8d
गृहस्थानामिदं प्रोक्तं 286c
गृहस्थो गृहिणीयोगात् 13:1a
गृहस्थो ब्रह्मचारी वा 44:10a
गृहादपास्य तत्सर्वं 745c
गृहान्तः प्रविशेत्ततः 11:53d
गृहाश्रयीस्त्रीमरणे 565a
गृहिणा सह संयोगी 45:72c
गृहिणो वृत्तिरिष्यते 1:12d
गृहिणोऽगृहिणोऽपि वा 622d
गृही भुङ्क्ते व्रती तथा 271b
गृही वामशतं जपेत् 471b
गृहीतं यत्र कुत्रचित् 44:96d
गृहीतन्तन्निवेदनात् 22:16b
गृहीतशिस्नस्वोत्थाय 11:9a
गृहीत्वा च वरस्त्रियम् 31:38d
गृहीत्वा तैजसञ्च यत् 14:14d
गृहीत्वा धेनुमेव च 3:10b

गृहीत्वा पृथिवीं विद्वान् 3:13a, 31:40a
गृहीत्वा मणिमौक्तिकम् 3:9d
गृहीत्वा वस्तु यत्किञ्चित् 492a, 31:42c
गृहीत्वा वाममभ्यसेत् 486b, 3:9b, 31:37b
गृहीत्वा स्त्रियमेव च 3:11b
गृहे च परिजप्तेन 11:60a
गृहे चण्डालसंवेशे 747c
गृहे वासः पितुर्यदि 541d
गृहे वै समुपस्थिताः 44:49d
गृहेषु किमुतान्यतः 11:69d
गृह्य द्रव्यान्यमूनि तु 3:11d
गृह्य वक्त्रन्तु पूर्ववत् 14:16b
गृह्येशं पूर्ववज्जपेत् 14:16d
गृह्येशस्य सहस्रकम् 491d
गोः शोधयति पातितः 743d
गोऽश्वमृगादिकं हत्वा 30:7c
गोकन्यासद्द्विजे शतम् 43:14b
गोघ्नश्च त्र्युषितो भूत्वा 17:50c
गोघ्नश्च ब्रह्मघाती च 17:104c
गोघ्नस्त्रिरुषितो भूत्वा 21:15a
गोघ्नो वा स्त्रीघ्नो वापि 17:11a
गोचर्ममात्रमब्बिन्दुः 743c
गोदानेषु शतं जपेत् 44:86d
गोधूमस्य तुषैर्व्रीहि॰ 676a
गोधूमस्य तुषैश्चैव 7:55a
गोनिवासाञ्जनेन च 11:49b
गोपालमालाकारान्नं 300c
गोब्राह्मणजलम्प्रति 11:7b
गोभिराक्रमणात्कालात् 743a
गोमध्यं गोष्ठमित्याहुः 339c, 4:2c
गोमध्यं मण्डलं प्रोक्तं 4:3c
गोमध्यमिति किं प्रोक्तं 4:1a
गोमध्ये मण्डलं प्रोक्तं 340c
गोमयस्यार्धमङ्गुष्ठं 801a
गोमये हव्यवहनः 798d
गोमयेनोपलिप्याथ 746a
गोमयेनोपलेपयेत् 745d
गोमयेनोष्णवारिणा 672b
गोमायुकपिकुक्कुटैः 44:64b
गोमायुकृकलासैश्च 640a
गोमूत्रं गोमयं क्षीरं 786a, 11:77a, 30:6c
गोमूत्रं ताम्रवर्णाया 800a
गोमूत्रं पलसंमितम् 801b
गोमूत्रं मनसा घृतम् 24:11b
गोमूत्रयावकाहारो 268a
गोमूत्रादीनि चैकैकं 788a
गोमूत्राद्यैश्च शोधनम् 11:23d
गोमूत्रेणोदकेन च 715d
गोमूत्रेणोदकेन तु 11:34d
गोरसोऽश्वत्थलतया 737c
गोरूपाघ्रातकं पात्रं 7:59a
गोरूपाघ्रातपात्रं च 683a
गोलीढं मक्षिकालीढं 697c
गोलीढमक्षिकालीढ 11:38a
गोवधात् मुच्यते क्षिप्रं 17:52a
गोवधान्मुच्यते क्षिप्रं 21:16a
गोवधो गुरुनिन्दनम् 39:1b
गोवधो ब्रह्महत्यां च 38:2c
गोवधो व्रात्यता स्तैन्यम् 419c
गोवालव्यजनं दण्डो 525a
गोवालव्यजनादर्वाक् 524c, 636a
गोवालव्यजने चापि 526a
गोवालैर्घर्षणञ्चैषाम् 11:27c

गोवालैर्दलपात्राणां 22:10a
गोवालैर्वारिघर्षणात् 7:53b
गोवालैस्तोयघर्षणात् 674b
गोविड्काद्यैर्विशुद्ध्यति 523b
गोशृङ्गस्पर्शनं तथा 711d
गोष्ठचारी चरेच्छुचिः 413d
गोष्ठादिषु स्थितोऽकामात् 370a
गोसकृत्मूत्रवल्मीक 11:48a
गोसहस्रफलं प्राप्यं 152a
गोसहस्रादयो गोष्ठं 340a
गोसहस्रेण संमितम् 339d, 4:2d
गोसुवर्णापहारतः 302b
गौरश्वः सूर्यरश्मयः 758d
ग्रन्थापहरणे वक्त्रं 17:89a, 23:23a
ग्रहणे चन्द्रसूर्ययोः 18:2d
ग्रहणे चन्द्रसूर्याभ्यां 17:103c
ग्रहभूतपिशाचादि॰ 44:90a
ग्रहोपतापे दुर्भिक्षे 574a
ग्रामञ्च वृषभं हस्ति॰ 44:99c
ग्राममध्ये क्वचित्क्वचित् 767b
ग्रामसूकरकुक्कुटैः 639b
ग्रामाद्धस्तशतं गत्वा 11:50a
ग्रासं मध्यदिने सुधीः 30:4b
ग्रासं मध्यन्दिने सुधीः 782d
ग्रासमात्रं तदुद्धृत्य 233c, 12:8a
ग्रासमुद्धृत्य तन्मात्रं 731a
ग्राह्यमत्रापि समय॰ 601c
ग्राह्या पञ्चाब्जपूर्विका 137b
ग्राह्येयं पक्षिणी यथा 559b
ग्लानेभो व्याधितेभ्यो वा 31:102a
घटानां शतमुद्धृत्य 753a
घण्टायामपराधे तु 132a
घाटिते स्फाटिते तथा 35:16b
घातने नवधा शतम् 32:21d
घातयित्वा तु देशिकम् 35:1b
घातयित्वा पशुं स्वार्थे 33:51c
घातयेत्कामतो देवि 37:32a
घातयेत्कामतो वापि 37:38c
घातितं स्फोटितं यदा 21:6b
घातितोऽसौ विनायकैः 35:4b
घाती चैव परस्परम् 139d, 18:66b, 32:35d
घृतं क्षीरं दधि मधु 3:8c
घृतं चानामिकाङ्गुल्या 7:1c
घृतं प्राश्य विशुद्ध्यति 387b, 599d
घृतं स्नात्वाथ संहिताम् 620b
घृतहोमो विधीयते 27:1d, 29:1d
घृताद्याज्यं गृहीत्वा तु 14:13c
घृतेन वा घृताक्तैर्वा 10:4c
घृष्टं च चन्दनं भस्म 216a, 43:87a
घृष्टा गोमयवारिणा 43:55b
घोरं पितृवने जपेत् 354b, 14:4b, 31:15d, 44:35d
घोरं शतं जपेद्गन्धे 54c
घोरघोरतरश्चैव 6:3c
घोरघोरतरो याम्यां 6:5a
घोरघोरतरो याम्ये 357c
घोरजापाच्छतत्रयात् 13:6d
घोरजापाच्छतत्रिकात् 31:88d
घोरपञ्चशतं जप्त्वा 183a
घोरमन्त्रशतं जपेत् 318d
घोरलक्षजपाच्छुचिः 435d
घोरलक्षेण शुद्ध्यति 436b
घोरस्य दशरूपकम् 15:9b

घोराज्यै रूपपश्चिमैः 6:2d
घोरादींश्च तदात्मकान् 827d
घोराद्यै रुद्रपश्चिमैः 356b
घोरेणैव विशुद्ध्यति 155d
घोषार्करुक्मरौप्याणां 43:49c
चक्रोपजीवी रजकः 770c
चक्षुषी स्वे विचक्षणः 17:122d
चण्डद्रव्यं च निर्माल्यं 194a, 17:166a
चण्डद्रव्यं तु तद्दत्तं 200a
चण्डद्रव्यन्तु तं ज्ञेयं 17:170c
चण्डब्रह्मणि विन्यसेत् 17:118d
चण्डब्रह्मभिरापूर्य 17:117c
चण्डब्रह्मभिरेव तु 17:117b
चण्डभस्म भवेत्पश्चात् 17:132a
चण्डालं सूतिकां तथा 278b
चण्डालबाणरजक° 254c, 637c
चण्डालसूतिकोदक्या 504a
चण्डालस्त्री यदाज्ञानात् 477a
चण्डालस्त्वयथादाहे 203a
चण्डालस्पर्शने सदा 719d
चण्डालस्यायुतत्रयम् 44:61d
चण्डालादिभिरप्येतत् 720c
चण्डालादिर्यदा भवेत् 642d
चण्डालाद्यशुचिस्पर्शे 756a
चण्डालाध्युषितं यत्र 739a
चण्डालोऽथ रजस्वला 527d
चण्डेशब्रह्मभिस्तोयं 17:124a
चण्डेशाय निवेदयेत् 24:5b
चण्डेश्वरेण कर्तव्यं 17:117a
चतुःपञ्चगुणं तद्वत् 197c
चतुःपञ्चगुणम्वापि 33:2a
चतुःपत्रेण पद्मेन 7:19a
चतुःपथे च शृङ्गाटे 33:49c
चतुःपर्व्वाग्रसंस्थितम् 6:15d
चतुःप्रेतशिरोरूढाः 6:6a
चतुरः प्रातरश्नीयात् 792c
चतुरः सायमेव तु 792d
चतुरस्रं चतुर्द्वारं 343c, 4:7a, 7:18c
चतुर्गुणं तदुच्छिष्टं 265c
चतुर्गुणं तु तल्लोपे 44:23a
चतुर्गुणं तु शूद्राणां 381a
चतुर्गुणं सकामश्चेत् 30a
चतुर्गुणं सकामस्य 44:26c
चतुर्ग्गोचरसंबद्धं 43:99c
चतुर्णां शुद्धिरादिष्टा 44:76a
चतुर्णामपि तत्समम् 1:6b, 14:11b, 44:49b
चतुर्णामाश्रमाणां च 1:10a
चतुर्थप्रहरावधिम् 44:13b
चतुर्थस्पर्शने विप्रः 634c
चतुर्थायाञ्च सन्ध्यायां 31:4c
चतुर्थिकान्नं भुक्त्वा तु 326c, 13:14c, 31:30c
चतुर्थीकर्मपर्यन्तं 219c
चतुर्थे दशरात्रं स्यात् 403a
चतुर्थे स्नानतः शुचिः 500b
चतुर्थेन तु यत् भक्ते 711a
चतुर्थ्यामपि सन्ध्यायां 43a
चतुर्द्दलेऽब्जमध्येऽष्टाः 26:3c
चतुर्धा कर्म कायिकम् 448d
चतुर्धा कर्म मानसम् 446d
चतुर्धा कर्म वाचिकम् 447d
चतुर्धा भौतिको ज्ञेयः 45:8c
चतुर्भिरपि कर्तव्यम् 1:9c

चतुर्लक्षैस्तु सेवयेत् 35:8d
चतुर्वर्गेण संस्पृष्टे 45:41c
चतुर्वर्ग्गविवर्ज्जितम् 45:18d
चतुर्वर्णं मनोरमम् 4:7b
चतुर्वर्णद्विजादीनां 1:45a
चतुर्वर्णसवीथिकम् 343d
चतुर्हस्तं चतुर्द्वारं 296a
चतुर्हस्तं चतूरजम् 7:18d
चतुःशृङ्गावुभावपि 367d
चतुष्पत्रं सकर्णिकम् 296b
चतुष्पथे च शृङ्गाटे 34a, 34:49c
चतुष्पथे श्मशाने वा 17:70c
चतुष्प्रेतशिरोरूढाः 358c
चत्वरं लंघयेद्यस्तु 31:53c
चत्वरं लङ्घयेन्नैव 1:39a
चत्वरे वृक्षमूले वा 31:56c
चत्वारस्तु शिवाः स्मृताः 356d, 6:4b
चत्वारि पञ्च षट् क्रमात् 545d
चत्वार्युक्तानि शासने 369b, 6:14d
चन्दनञ्च क्षमापनम् 33:69d
चन्दनादि प्रमादतः 211d
चन्दनोदकप्राशने 32:43d
चन्द्रिका च शिरस्यथ 34:15b
चरित्वा शुध्यते भृशम् 33:39d
चरुभुग्वर्त्तयेत्तासु 19:32a
चरेच्छतात्त्रिकं व्रतं 17:3b
चरेत् मन्त्रव्रतं मन्त्री 10:7c
चरेत्पादं सकामोऽपि 17:143c, 33:14a
चरेत्पाशुपतं व्रतम् 10:33d
चरेत्प्रच्छन्नपापेषु 11:85c
चरेत्माधूकरीं भिक्षां 43:23a
चरेत्षड्रात्रिकम्व्रतम् 23:17d
चरेदस्ववशो व्रती 6d
चरेदाचार्य एव हि 10:1b
चरेद्ब्रह्मशिरोव्रतम् 10:30d
चरेद्यत्तद्धि चोदितम् 10:21d
चरेद्विद्याधिपं व्रतम् 10:29d
चरेद्विध्युदितम्व्रतम् 10:43d
चरेद्वैश्यवधेऽष्टांशं 429c
चरेद्व्रतं महद्वापि 376c
चर्म काषायवारिणा 17:40d, 23:10d
चर्मकारसुवर्णकृत् 769b
चर्मजन्तु गृहीत्वा तु 3:8a
चर्मणां रज्जुवस्त्राणां 43:58c
चर्मप्रतिग्रहं कृत्वा 488a
चर्मप्रतिग्रहश्चैव 44:96c
चर्मादीनि तथा चित्रं 34:40c
चललिङ्गे च निर्दग्धे 32:9c
चललिङ्गे चत्वरे च 17:164c
चललिङ्गे यदा देवि 36:4a
चललिङ्गेऽग्निदग्धे च 18:13c
चलास्थाप्यचलास्थाप्या 45:9c
चलितं घोरमन्त्रस्य 61c
चले वा यदि वाचले 219b
चले वापि स्थिरेऽपि वा 37:8d
चाज्ञातस्य कथञ्चन 316b
चाण्डालस्पर्शने दिशेत् 43:31d
चाण्डालस्पर्शने स्नात्वा 31:46c
चाण्डालस्पर्शसम्पर्क्के 39:1c
चाण्डालस्पर्शसंभाषे 27:6a
चाण्डालस्पर्शसंभाष्ये 17:55c
चाण्डालिनी यदा ज्ञानात् 31:67a
चाण्डालिनीम्विवर्णां वा 17:6c
चाण्डालो जायते नरः 17:173b

चातुर्वर्णस्य शङ्कितैः 42:8b
चातुर्वर्णात्मको वर्ग्गो 45:16c
चातुर्वर्ण्मशंकितैः 2:9b
चातुवर्णात्तु या भिक्षा 17:69a
चान्द्रायणं पराकं च 372a
चान्द्रायणं पराकं वा 44:39c
चान्द्रायणमथाचरेत् 390d
चान्द्रायणविधिः प्रोक्तो 777c, 15:16a, 31:75a, 44:46c
चान्द्रायणविधिश्च यः 15:10d
चान्द्रायणशतस्य च 17:37b
चामरे च जपेत्तदा 57d
चारेण षोढावितिकैः 45:75d
चित्तस्था वासना भवेत् 13:5b
चित्रमाल्यानुलेपनः 10:33b
चित्राम्बरधरो धीरः 10:33a
चित्रे रत्ने च हेमजे 17:164d
चीरवल्कलधारकः 17:49
चीर्णे शुद्धिः सकामानां 33:18a
चीर्ण्णविद्याव्रतो दक्षो 44:8c
चीर्ण्णेऽपि च पुनर्दोषैः 18:69a
चूडायास्त्रिदिनम्प्रोक्तं 43:72a
चूडाव्रते सगोदाने 13:14a
चेतसः शुद्धिकारणम् 44:125b
चेतसानिष्टचिन्तनम् 446b
चेलचर्मजरज्जूनां 677a
चेलवद्रज्जुजातीनां 8:6c
चैत्यवृक्षं तथा स्पृष्ट्वा 642a
चैलवद्रज्जुनेत्राणां 11:26a
चैलानां चर्मणां शुद्धिः 7:56a
चोदके क्रूरभाषणात् 134d
चोरराजकथां शुद्धां 1:35c
चोरराजभयादिभिः 8b, 44:18d
चौर्यै वा प्रतिलक्षन्तु 33:63a
चौले व्रते च गोदाने 326a
च्छागाद्यैर्द्विसहस्रकम् 33:52b
च्छित्वा कृत्वा प्रयोजनम् 17:75d
च्युतं पुरुषमानतः 114d
च्युते स्वभ्रे दशायुतान् 43:15b
छगेनाघ्रापयेद्बुधः 746b
छत्रं पद्भ्यां न संस्पृशेत् 150b
छर्दयित्वा ततस्तद्वत् 269c
छर्दयित्वा यथाशक्ति 275c
छागावलेहनाच्छुद्धिः 698a, 11:38c
छागेन मुखसंस्पृष्टं 735a
छायाक्रीडनसारूप्याः 10:20c
छायाग्निसूर्यरश्मयः 11:52b
छायामात्मन एव वा 11:6d
छिन्नाङ्गानां च वर्जयेत् 300b
छिवस्याष्टशतं जपेत् 11:70d
छेदने पुष्पवृक्षाणां 39:4c
जगद्धृदयता चैव 345a
जगद्योनिस्तु दक्षिणे 344b
जग्धमन्नं यदा भवेत् 736d
जघन्योच्छिष्टसम्पर्काद् 24:9a
जंघाशौचे तु मृत्तिकाः 11:13b
जटाकेशेषु या संख्या 458a
जतुचर्मणि वेणुजम् 722b
जनन्यां पुत्रपुत्रिषु 560b
जनितः संस्कृतो वह्निः 17:133a
जन्तवो जीववर्जिताः 354d, 6:1b
जन्तुशाड्वलभस्मास्थि 11:7c
जन्ममृत्युजराव्याधि॰ 39:9c
जन्महीनैः सहैकत्वं 34:42a

जन्मान्तरशतैरपि 1:43d
जपः कार्यो यथार्थतः 12:5d
जपः कार्यो विशुध्यर्थं 24:16c
जपः सर्वत्र सर्वेषां 2:12c, 42:11c
जपः साङ्गस्य वै शतं 22:5b
जपः स्नानादिका क्रिया 43:78d
जपं कुर्याद्विचक्षणः 10:28d
जपं प्रदक्षिणादीनि 44:121c
जपं युज्ज्याद्दशावधि 21:19d
जपङ्कुर्याच्चतुर्गुणम् 36:4d
जपञ्चैव चतुर्गुणं 18:11b
जपतश्चाक्षसूत्रस्य 32:11c
जपतस्त्वक्षसूत्रस्य 18:15c
जपतीर्थोपवासाच्च 44:126a
जपतो नान्यथा शुचिः 44:90d
जपध्यानक्रमेण तु 324b
जपन् स्नानेन शुद्ध्यति 14b
जपपूजाधिकं भवेत् 18:5d
जपमानस्त्रिसन्धिषु 37:7b
जपमानो विशुध्यति 17:96b
जपमीशे निवेदयेत् 29:5b
जपशेषञ्च ततो जप्त्वा 31:2c
जपश्च साधकेन्द्रेण 32:3c
जपस्तत्रायुतद्वयम् 31:18b
जपस्तेषां समर्पयेत् 32:42b
जपस्यानुक्रमः स्मृतः 7:17b
जपस्येयं कृतिर्मता 22d, 27:20d
जपहोमादिकं चरेत् 462d
जपहोमादिका तथा 44:22d
जपहोमार्चनादिके 33:31b
जपहोमार्चनेषु च 671b
जपहोमार्च्चनादिके 17:161b
जपहोमेन नश्यन्ति 39:10a
जपात्स्नानेन शुध्यति 43:92b
जपाद्ध्यानाच्च शुध्यति 19:6d
जपाद्यञ्च विशेषतः 18:4b
जपान्तं यावदेव हि 45:59b
जपान्ते शक्तितः क्रमात् 10:4b
जपे च द्विमतिर्भवेत् 72b
जपेच्चैव चतुर्गुणम् 32:4d
जपेच्छतद्वयं तत्र 620c
जपेच्छुद्धिमवाप्नुयात् 44:98d
जपेत् कामाच्छतत्रयम् 35b
जपेत् मद्यादि वर्ज्जनात् 14:17d
जपेत् सार्धायुतत्रयम् 100d
जपेत खमलंकृतम् 807b
जपेत सकलं प्रिये 804d
जपेत्कामाच्छतत्रयम् 33:50d, 34:50d
जपेत्तत्पुरुषं मन्त्री 31:39a
जपेत्तत्पुरुषं विद्वान् 3:11a
जपेत्तत्रायुतद्वयम् 31:18d, 33:25b
जपेत्तत्सप्तसंख्यया 37:22d
जपेत्तदविचारतः 16:7d
जपेत्त्रिपञ्चभिर्ब्रह्मैः 11:77c
जपेत्पञ्चशतं घोरं 17:161c, 33:31c
जपेत्पञ्चशतानि तु 43:82d
जपेत्पञ्चशतान्मन्त्री 18:47c, 27:19a, 33:34a
जपेत्पञ्चायुतं हरे 92d
जपेत्पर्वतमस्तके 27:7d
जपेत्मन्त्रांस्तु पूर्ववत् 44:70d
जपेत्सद्यञ्च पूर्ववत् 31:48d
जपेत्सद्यादिपञ्चकम् 31:27d, 31:51b
जपेत्सप्त त्रिपञ्चकम् 31:54b

जपेत्सम्यक्चतुःशतम् 31:50d
जपेत्सर्वमतन्द्रितः 24:18b
जपेत्सहस्रसंख्यं तु 796c
जपेत्स्नात्वा शतत्रयम् 44:57d
जपेत्स्नात्वा शतद्वयम् 16:3d
जपेदघोरमन्त्रस्य 200c
जपेदज्ञानतः शतं 17:89b, 23:23b
जपेदर्धमकामतः 322b, 13:19b, 17:114b, 23:8b
जपेदष्टशतं क्रमात् 17:22d
जपेदष्टशतं पुनः 11:78d
जपेदष्टसहस्रकम् 185d
जपेदष्टसहस्रन्तु 11:67a, 11:68c, 33:69a
जपेदष्टसहस्राणि 31:66c
जपेदष्टोत्तरं शतम् 255b
जपेदष्टोत्तरशतं 534a
जपेदात्मविशुद्धये 23:20d, 24:14d
जपेदीशं तदा शुद्धिः 14:21c
जपेदीशं तु त्रिदिनं 795c
जपेदीशमुपोषितः 401d
जपेदेकादशात्मानं 10:46c, 26:12a
जपेद्गुह्यञ्च पूर्ववत् 13:14d
जपेद्गुह्यशतं पुनः 14:20d
जपेद्गुह्यायुतं चैव 386a
जपेद्घोरं तथान्त्येष्टि° 617a
जपेद्घोरं समाहितः 236d, 43:35b
जपेद्घोरशतत्रयम् 59d, 488b
जपेद्घोरशतद्वयम् 31b, 38d
जपेद्घोरसहस्रकम् 131b, 131d, 319b, 325b, 439d
जपेद्घोरस्य लक्षकम् 44:100d
जपेद्घोरायुतं जले 440b
जपेद्घोरायुतद्वयम् 76d
जपेद्दश च विंशच्च 225a
जपेद्दशगुणं प्राण 26:10c
जपेद्दशशतं शुचिः 33:52d
जपेद्दशसहस्राणि 41:2a
जपेद्देवि चतुर्गुणम् 32:5d
जपेद्द्रव्यं ततः शिवे 198d
जपेद्धव्याशनोऽपि वा 26:4b
जपेद्ब्रह्म शतं क्रमात् 37b, 31:56b
जपेद्ब्रह्मशतत्रयम् 162b, 210b, 31:55b
जपेद्रुद्रस्य सन्निधौ 17:91d
जपेद्वक्त्रं जले शतम् 160d, 17:88d
जपेद्वापि समाहितः 80b
जपेद्वामं शिवालये 21:14b
जपेद्वामन्तु पूर्ववत् 14:14b
जपेद्वामशतद्वयम् 17:67d, 31:50b
जपेद्वामशतान्पञ्च 247a, 17:63a
जपेद्वैश्यस्तु पञ्चाशत् 284a
जपेन तु भवेन्मुने 17:150b
जपेन शुध्यते पापं 39:10c
जपेनात्यद्भुतं लभेत् 39:10d
जपेनाष्टसहस्रेण 805a, 807c
जपेन्निर्माल्यभोजने 204b, 26:5d
जपेन्निर्माल्यसंपर्क्के 26:5a
जपेन्नैवात्र संशयः 34:29d
जपेन्मन्त्रमनुद्विग्नः 10:35c
जपेन्मूलसहस्रकम् 230b
जपेयुस्ते सहस्रकम् 228d
जपेल्लक्षं सपादञ्च 24:41c, 33:41a
जपेल्लक्षचतुष्टयम् 371b
जपेल्लक्षद्वयं सुधीः 370d

जपेल्लक्षमकामतः 197b, 33:1d
जपेल्लक्षमतन्द्रितः 24:4d
जपेल्लिङ्गेश्वरं शतम् 19:7b
जपोपवासभोगेन 18:32a
जपोपवासवृद्धिश्च 24:9c
जप्तव्यं ब्रह्मपञ्चकं 22:4b
जप्तव्यं यावत्पूर्यते 18:68b
जप्तव्यं यावत्पूर्वके 32:41d
जप्तव्यं शतमेकन्तु 22:2c
जप्तव्यन्दक्षिणस्य तु 45:92b
जप्तव्यन्नियमेनैव 44:97a
जप्तव्या बैजिकैः सदा 828d
जप्त्वा कृच्छ्रं समाचरेत् 478b
जप्त्वा कोटिचतुष्टयम् 34:10d
जप्त्वा घोरं दशायुतम् 124b
जप्त्वा चाष्टसहस्रं तु 157c
जप्त्वा चैव क्षमापयेत् 33:60b
जप्त्वा चैव विशुद्ध्यति 94b, 37:24b, 43:4d
जप्त्वा तदुक्तं कार्यं 22:5a
जप्त्वा त्रिशतमर्चयेत् 71d
जप्त्वा दक्षाणुनायुतम् 96d
जप्त्वा दशगुणं लक्षं 36:9c
जप्त्वा पञ्चशतं शुचिः 291b
जप्त्वा पञ्चायुतं हरे 43:3b
जप्त्वा पापाद्विमुच्यते 17:12d
जप्त्वा पापाद्विशुध्यति 17:6b
जप्त्वा पूर्ववदाचरेत् 49b
जप्त्वा मन्त्री विशुद्ध्यति 208d, 31:24b
जप्त्वा मुच्येत किल्बिषात् 17:106b
जप्त्वा लक्षमघोरस्य 120c
जप्त्वा लक्षमघोरेण 43:17a
जप्त्वा वाऽष्टसहस्रन्तु 18:51c
जप्त्वा विशुद्धिमाप्नोति 11:62a
जप्त्वा व्रतैश्च विधिवत् 10:27c
जप्त्वा शतगुणं होम॰ 81c
जप्त्वा शिवायुतं मन्त्री 452c, 31:8c
जप्त्वा शिवायुतं सम्यक् 11:76a
जप्त्वा शुद्धिमवाप्नुयात् 33:41d
जप्त्वा शुद्धिस्त्र्यहात्मिका 12:4b
जप्त्वा शुध्यति किल्बिषात् 17:53d, 31:60b
जप्त्वा शुध्यति साधकः 43:22b
जप्त्वा सन्ध्यां प्रकुर्वीत 42a
जप्त्वा स्नानार्चनेषु च 33:6d
जप्त्वाघोरं निराहारः 258c
जप्त्वाघोरं विशुद्ध्यति 259d, 43:48b
जप्त्वाघोरन्निराहारं 43:46a
जप्त्वाघोरस्य सुन्दरि 33:5d
जप्त्वायुतत्रयं दत्वा 40:3a
जप्त्वायुतत्रयम्मन्त्री 33:42c
जप्त्वैकत्र विशुद्ध्यति 323b, 7:16b
जप्त्वोपोष्य निशाद्वयम् 17:136d, 33:3b
जप्त्वोपोष्य विशुद्ध्यति 218d
जप्यन्ते यत्र तत्वज्ञैः 4:7c
जलं पीत्वा त्रिरात्रकम् 785b
जलं वोदक्यया सह 524b
जलजानां च सर्वेषां 679a, 22:9c
जलदानविधानवित् 11:3b
जलाग्निपतने वापि 19:23c, 33:43c
जलाच्चैव जलात्मकः 31:75b
जलादेव जलात्मकः 777d, 15:16b, 44:46d
जलाशयेष्वथाल्पेषु 753c

जलाशौचन्तु पञ्चमम् 31:101b
जले क्षिप्त्वोपयोजयेत् 738b
जले वहति वा स्थिते 121d
जले वहति वा स्थिरे 18:14d
जलेन प्राङ्मृदा ततः 726d
जातस्य मरणेऽप्यर्वाक् 590a
जातिं भक्तिं क्रियाक्रमम् 10d, 43:94b
जातिमात्रः पुरन्दर 43:64b
जातिम्भक्तिं सहिष्णुतां 14:23d
जातिम्भक्तिसहिष्णुताम् 31:105d
जातिलिङ्गाङ्गतत्त्वेषु 19:4a
जातिसंकर एव च 40:11d
जातिसंपर्कशुद्धिवत् 306b, 26:7b
जातीनामीश्वरास्त्वेवं 7:6a
जातीशस्य तु मण्डलम् 7:19b
जातीशा ब्राह्मणादितः 288b, 16:6d, 43:30d, 44:60d
जातीशा ब्राह्मणादिषु 31:107d
जातीशे तु विजानता 7:7b
जातीशैरन्नसङ्करात् 19:10b
जातीश्वरस्य यद्यस्य 7:31c
जातेन द्विगुणं चरेत् 455d
जात्युद्धरणपूर्व्वकम् 7:12d
जात्युद्धारस्य कर्मणा 7:10b
जानन्नपि न कुर्वीत 34:47a
जानुनी गुह्यपर्यन्तं 45:79a
जानुभ्यामवनीं गत्वा 29:5a
जानुमात्रोदके विश्य 17:10a, 23:22a
जाप्या दशसहस्रिका 32:22d
जाप्या शतसहस्रिका 18:59b
जायते कस्यचिद्यदि 37:5b
जायते तेन कर्तव्यो 116a
जायते नात्र संशयः 17:172d
जायते विविधा सिद्धिः 1:4c
जिगीषान्नात्मनश्चरेत् 33:55d
जिगीषामात्मनो वाथ 152c
जिघ्रते च वृको भवेत् 17:172b
जिह्वया चैव संस्पृश्य 667c
जीर्णं वापि भवेद्यदि 270b
जीर्णसूत्रस्य संच्छेदे 9:14c
जीर्णागमं स्वसिद्धान्तं 32:17c
जीर्णाङ्गं यत् स्वसिद्धान्त॰ 190a
जीर्णान्ते च पिबेत्स्नात्वा 24:10c
जीर्णे स्नात्वा पुरोक्तवत् 331b
जीवन्जातो यदि श्रेयान् 43:70c
जुष्टं तन्मात्रवर्जनम् 685b
जुष्टन्तन्मात्रवर्जनात् 7:61b
जुहुयाच्छतपञ्चकम् 68b
जुहुयाच्छिवपावके 28:3b
जुहुयादयुतं--- 26:4c
जुहुयादसिना शतम् 65b
जृंभनिष्ठीवकादीनि 145a
जृम्भाक्षुतष्ठीवकासादीन् 9:5a
ज्ञातयो देशिकादयः 172d
ज्ञातिमज्ञातिमेव वा 599b
ज्ञातिमित्रकलत्रार्थं 378a
ज्ञातीनां मृतसूतयोः 551d
ज्ञातीनां स्त्रीषु जातासु 544a
ज्ञातुमिच्छामि शङ्कर 2:1d
ज्ञात्वा कर्म लघुं गुरुम् 33:71b
ज्ञात्वा काममकामित्वं 14:18c
ज्ञात्वा च तद्बलं ज्ञानं 14:23c
ज्ञात्वा चैव विभागतः 18:23d, 39:12d
ज्ञात्वा चैव विशोधयेत् 34:41d

ज्ञात्वा ज्ञात्वा यथास्पर्शं 16:9a
ज्ञात्वा तु गुरुलाघवम् 24:16b
ज्ञात्वा तु भुक्त्वाथवा 15:4a
ज्ञात्वा द्रव्यबलाबलम् 217b, 43:88b
ज्ञात्वा धीमान् विशोधयेत् 689d
ज्ञात्वा बलाबलं ज्ञान 31:105c
ज्ञात्वा भुक्त्वा चिरं कालं 480c
ज्ञात्वा भुक्त्वाथवा तेन 31:70a, 44:52a
ज्ञात्वा यदारुहेत्प्राज्ञः 149c, 17:157c, 18:45a, 33:27c
ज्ञात्वा वस्तुबलाबलम् 22:18d
ज्ञात्वा वा भक्ष्यभोजने 23:2b
ज्ञात्वा वाक्यबलाबलम् 30:11b
ज्ञात्वा विरम्य मध्ये तत् 224c
ज्ञात्वा वृत्ताश्च वर्णिनाम् 43:24b
ज्ञात्वा शास्त्रार्थसन्ततिम् 37:1d
ज्ञात्वाचरेत्प्रतिग्रहम् 772b
ज्ञात्वाज्ञात्वा प्रकर्तव्यं 45:14a
ज्ञात्वाज्ञात्वा यथास्पर्शात् 44:62a
ज्ञात्वान्यत्र प्रकर्तव्यं 287c, 43:32a
ज्ञात्वान्यत्र प्रकल्पयेत् 136b, 43:65b, 44:74b
ज्ञात्वार्धार्धं प्रकल्पयेत् 10b, 43:91b
ज्ञात्वैवं संप्रयोजयेत् 18:54b
ज्ञात्वैवमघमाचरेत् 553b
ज्ञानं शास्त्रं तथा मन्त्रं 183c, 34:44c
ज्ञानक्रियात्मिकां देवीं 1:1c
ज्ञानतत्त्वसमुच्चयम् 178d, 34:43b
ज्ञानवृत्तिं समाश्रितः 31:86b
ज्ञानापहरणे तस्य 3:18a
ज्ञानापहारणे वक्त्रं 31:43a
ज्ञानिनः सत्क्रियावतः 609d
ज्ञानिनोऽनन्तयागेन 10:45c
ज्ञानी वृत्तसमायुतः 13:3b
ज्ञाने कृच्छ्रं समाचरेत् 264d
ज्ञानेन च महादेवि 35:7c
ज्ञायते नात्र संशयः 21:10d
ज्ञेयः पञ्चदशाहिकः 790d
ज्ञेयः सृष्टिशिवोऽत्र तु 5:8b
ज्ञेयमानोऽप्यघोरेण 9:1a
ज्येष्ठादिभिः सहान्यैर्वा 156c,18:50a, 33:67c
ज्येष्ठो यः पूर्वदीक्षितः 1:7d
---म्मि मन्त्रनाथेन 45:76a
तं पुनस्तु विशेषेण 158a
तक्कोलजातिपुन्नाग 110e
तक्षणाद्दहनात्सेकान् 8:7a
तक्षणेनातिद्दूषितम् 725d
तक्ष्याचारान्वितो यदा 23:6d
तच्च चण्डेश्वरेण तु 17:121b
तच्च मूत्रपुरीषान्ते 727a
तच्चांगं पुरुषात्मकम् 7:4b
तच्चावश्यं प्रकर्तव्यं 31:106c
तच्छक्तिगुणहेतवे 19:10d
तच्छास्त्रं योगिनन्तथा 17:94d
तच्छिष्टं सूतकं यदा 13:1b
तच्छुद्धौ शुध्यते यतः 11:19b
तच्छेषान्नं त्यजेद्बुधः 253d
तच्छौचन्तत्र सिद्धिदम् 17:130d
तच्छ्रोतस्थैश्च दीक्षितैः 44:28d
तज्जातीशस्वजातीशौ 282a, 323a, 7:16a
तज्ज्ञैः सह विचार्य च 13:22d
तटाकारामविक्रयः 423b

तडागारामसंक्षिप्तो 13:19c
ततः कुर्याद्यथाशक्त्या 136c
ततः पादं द्विजे हते 17:145b
ततः पापात्प्रमुच्यते 23:16b
ततः पापाद्विमुच्यते 17:1d
ततः शुद्धिमवाप्नुयात् 164b, 31:44b, 31:47b, 31:68b
ततः शुद्ध्यति साधकः 84b
ततः शुद्ध्येदसंशयम् 747b
ततः शुध्यति किल्बिषात् 31:35b, 31:49d
ततः शुध्यति किल्बिषी 31:52d
ततः शुध्यति मन्त्रवित् 31:48b
ततः सर्वात्मदेवेन 5:2c
ततः सिद्धिमवाप्नुयात् 44:101d
ततश्चण्डेश्वरन्न्यस्य 17:120c
ततश्चांद्रायणाच्छुचिः 44:54d
ततस्तपसि निष्णातो 462c
ततो निर्वाणमृच्छति 10:23d
ततो वै द्विगुणो जापः 34:23a
ततो व्रतसमाप्तौ तु 10:6a
तत्कथम्वद भैरव 37:3b
तत्कालकलहोत्पन्ने 32:30c
तत्कालेऽग्नौ हुताशने 45:88b
तत्क्षणा द्वैरलेपनम् 522d
तत्क्षणादारवं पात्रं 22:7a
तत्क्षणादुपघातितम् 19:13b
तत्क्षणादेव नश्यति 498d, 17:60b
तत्क्षणाद्दारवस्य च 23:11b
तत्क्षणैः परिशोधयेत् 11:34b
तत्तथैव तु कर्त्तव्यं 18:35c
तत्तुल्यन्तु हते वौद्धे 17:145c
तत्त्रिधायुतसञ्जापे 43:93a
तत्त्वभेदन्तथैव च 34:47b
तत्पवित्रमिति स्मृतम् 765d
तत्पादपादहीनं तु 321a
तत्पादेन च कल्पयेत् 135b
तत्पापं नयते भृशं 17:17d
तत्पिण्डाहाद्दशाहतः 594b
तत्पुत्रपुत्रिषु मृतौ 561a
तत्पुत्रा ये विशेषतः 174b
तत्पूर्व्वन्तत्समञ्जपेत् 18:11d
तत्प्रायो निन्दिते मृते 578b
तत्र कुर्याद्व्रतं शक्त्या 44:74c
तत्र जपेत्स्वजातीशं 19:3c
तत्र त्यक्त्वा तृणादीनां 43:61c
तत्र न्यूनं शताद्यावत् 21:19c
तत्र पुंप्रसवे मातुः 539c
तत्र भूयोणुरोषणम् 45:53b
तत्र लक्षं जपेदेकं 169c, 34:27a
तत्र वासांसि निर्णिज्य 11:21c
तत्र विद्याजपः प्रिये 18:14b
तत्र स्थाने कथञ्चन 34:30d
तत्रागिन्यधिकम्व्रतात् 43:72b
तत्राघोरशतं जपेत् 31:23b
तत्रान्नं परिवर्जयेत् 737b
तत्रापि च परिक्लेशं 10a, 43:91a
तत्रापि लक्षमावर्त्य 122a, 18:15a, 32:11a
तत्रापि वायुतद्वयं 14:7b
तत्राप्याहुः क्वचित्केचित् 330a
तत्राप्येवं विनिर्दिष्टं 95a
तत्राप्येवं विनिर्देशं 43:5c
तत्राप्येवायुतद्वयम् 44:38d

तत्संयुक्तोदकस्पर्शात् 101c, 45:26a
तत्संयोगी च सङ्करी 33:19b
तत्संयोगी विशुद्ध्यति 17:143d, 33:14b
तत्संकरविशुद्धये 307b, 26:8b
तत्समीपे स्वपेन्नैव 1:18c
तत्समेष्वेवमेव स्यात् 26:11a
तत्संपर्कात्तु सम्पर्क्के 40:10a
तत्संपर्क्केण चेशानं 27:7c
तत्सर्वमेकतो द्रष्टुं 4c
तत्सूत्रम्भूगतं ग्राह्यं 18:56a
तत्सूत्रे भूगते वाथ 182a, 32:16a
तत्स्थाने पञ्चमं यजेत् 297d
तत्स्पृष्टस्पृष्ट एव वा 272b
तत्स्पृष्टिर्नैव दुष्यति 214b
तत्स्पृष्टोऽन्यो न दुष्येत्तु 655c
तत्स्यात्सामान्यवाचके 6:7b
तथा गोब्राह्मणे शतम् 127b
तथा गोमयमार्जनात् 16:14b
तथा च ऋषभञ्चैव 4:4a
तथा च गृहलिङ्गिनाम् 7:28d
तथा च विनियोजयेत् 630d
तथा च सहभोजनम् 398d
तथा चान्द्रायणाच्छुचिः 44:24b
तथा चैवान्यलिङ्गिनाम् 308d, 42:11b, 2:12b
तथा चैवाश्मजातीनां 22:9a
तथा तत्सन्निधौ स्वपन् 153d
तथा दुःस्वप्नदर्शने 44:109d
तथा देवालये कर्म॰ 587a
तथा द्रव्यापहारकम् 21:20b
तथा निर्माल्यगर्ते तु 45:27a
तथा निर्माल्यलङ्घने 39:4d
तथा पादावसेचने 665b
तथा पाशुपतानां तु 311a
तथा पाशुपतानाञ्च 7:27a
तथा पूर्वदिनत्रये 531d
तथा भागवतैः सार्धं 334c, 45:50c
तथा मध्यमहीनयोः 24:8b
तथा मन्त्री शिवस्य च 159d, 27:14b
तथा रक्तां महावर्तिं 111a
तथा वर्णान्तरेषु च 465d, 44:33b
तथा विकलदेहिनाम् 625b
तथा वै साधकेषु च 44:14b
तथा वैष्णवलिङ्गिनम् 18:60d
तथा वैष्णवलिङ्गिनाम् 32:24d
तथा शिवव्रतचरे 44:76c
तथा संभाष्य चाधमम् 43:80d
तथा सांख्यमताचार्यैः 45:49a
तथा साधारणानां च 582c
तथा सान्तपनं कृच्छ्रं 402c
तथाक्षोभ्यतटाकानि 755c
तथाघोरायुतं जपेत् 108b
तथान्नप्राशने मतम् 325d
तथान्यमन्त्रिणाञ्चैव 9:16c
तथान्यलिङ्गिनाम्भुक्त्वा 44:123a
तथापाशुपतैः सह 34:33d
तथावग्रहलिङ्गिनाम् 312d
तथेक्षुहिंगुजीरकम् 43:86b
तथेशस्य जपेनैव 402a
तथैव तरुकल्पनम् 19:34d
तथैव रुद्रकन्यायां 585a
तथैव शूद्रसंज्ञस्य 44:59a
तथैव स्पर्शिते लिङ्गे 45:16a
तथैवेक्षुरसस्य च 690d, 22:21b

तथैवोदकभाण्डानां 678a
तथोपोष्य विशुध्यति 43:85b
तदग्रं परिकीर्तितम् 369d, 6:15b
तदनुक्रमभङ्गेऽपि 48c
तदन्तरान्तरैः पाणिं 11:18c
तदन्ते तेन कर्तव्यं 604c
तदन्ते पञ्चगव्याशी 536a
तदन्नं छर्दयित्वा तु 266c
तदन्नं पावनं स्मृतम् 2:6b, 42:5b
तदन्नं योऽत्ति मोहितः 43:43b
तदन्नभोजने शुद्धिः 306a, 26:7a
तदभावे कमण्डलुः 11:3d
तदभावेषु पुत्रकाः 172b
तदम्भसश्च तत्पानं 21:21c
तदर्द्धं पादसंमितम् 24:22b
तदर्द्धं प्रतिसङ्करे 33:3a
तदर्द्धञ्चाविनोदतः 32:24b
तदर्द्धन्तु जपेद्देवि 34:45c
तदर्द्धमविनोदिनः 18:60b
तदर्द्धाच्छुध्यते मन्त्री 44:78a
तदर्द्धात्क्रमतः शुचिः 45:87d
तदर्द्धं वाप्यकामतः 31:33d
तदर्द्धेन तु संयोगी 43:93c
तदर्द्धेन विशुध्यति 27:16d
तदर्धं हि चतुर्थकः 284b
तदर्धाच्च शुचिः क्रमात् 66b
तदर्धाच्छुद्ध्यते मन्त्री 144a
तदर्धात् जायते शुचिः 533d
तदर्धेन च संयोगी 218a
तदर्धेन च संकरी 218b, 33:2d
तदर्धेन तु संयोगी 17:136a, 33:2c
तदर्धेन विशुद्ध्यति 163b, 17:32d
तदर्धेनाप्यकामतः 44:117d
तदवश्यं प्रकर्तव्यं 1:44c, 14:24c
तदवश्यम्भवेत्खग 12:6b
तदस्त्रं धारयित्वा च 35:5a
तदा अष्टशतञ्जपेत् 44:80d
तदा कृच्छ्रपुरःसरः 14:8b
तदा घोरायुतं जपेत् 207d, 327d
तदा चान्द्रायणं कार्यं 483c, 484c, 15:7a, 15:8a, 31:73a, 31:74a
तदा तं प्रतिबोधयेत् 18:38d
तदा तद्दाहका अपि 615b
तदा तु निष्फला दीक्षा 18:34c
तदा त्र्यहात्मिका मता 13:7d
तदा निर्दोषतान्मन्त्री 33:26a
तदा निर्दोषताम्मन्त्री 17:156a
तदा पञ्चदिनावधि 461d
तदा पापात्मको दोषो 9:1c
तदा याति स्वगोचरम् 628d
तदा योज्यस्तु पूजने 45:73b
तदा लक्षजपन्तस्य 32:32c
तदा लक्षञ्जपन्तस्य 18:65c
तदा लक्षेण शुद्धिः स्यात् 21:4a, 35:14a
तदा लक्षेण शुद्ध्यति 17:153b, 33:23b
तदा वै षड्गुणं चरेत् 17:157d
तदा वै षड्गुणं जपेत् 18:45b, 33:27d
तदा शुद्धिमवाप्नुयात् 44:87d
तदा शुद्धिमवाप्नोति 45:35a
तदा शुद्धिर्न चान्यथा 45:89d
तदा शुद्धिर्भवेत्त्र्यहात् 43:69d
तदा शुद्धिर्भवेद्देवि 33:13a
तदा शुद्धिर्भवेन्नृणाम् 137d

तदा शुद्धिस्त्र्यहात्मिका 13:7b, 31:89b, 31:89d
तदा सर्वं विलुप्यते 1:44b
तदाख्यातन्तदर्धेन 43:97c
तदाघोरशतं जप्त्वा 70c
तदाचम्य विशुद्ध्यति 16:2b
तदाचम्य शुचिर्भवेत् 44:56b
तदाज्ञाकारिणो जनाः 583d
तदापि दशरात्रकम् 573d
तदापि सूतकं नास्ति 626c
तदार्द्धलक्षं जप्तव्यं 18:16c, 32:12c
तदाशुद्धिस्त्र्यहात्मिका 613b
तदासौ तत्समो भवेत् 480d, 31:70b, 31:87d, 44:52b
तदासौ षड्गुणं जपेत् 149d
तदाहारोपजीविना 43:83d
तदीशस्मरणाद्दहेत् 24:4b, 27:13d
तदीशेन प्रमार्जयेत् 9:4d
तदुक्तार्द्धं समाचरेत् 26:13b
तदुद्गीर्य प्रयत्नतः 89b
तदूर्ध्वं दशवृद्धितः 392b
तदूर्ध्वं पञ्चमं यावत् 14:22c, 31:104c
तदूर्ध्वं श्राद्धकाले तु 329a
तदूर्ध्वं सूतिकाशौचं 546a
तदूर्ध्वमुपवासः स्यात् 14:23a
तदेतस्य प्रकर्तव्यं 16:17a
तदेन्द्वर्कादि संपश्येत् 33a
तदेव द्विगुणं जपेत् 805d
तदेव मण्डलं कुर्यान् 7:32a
तदेव शूद्रसंज्ञस्य 16:5a
तदेवाऽकामतो जपेत् 13:22b
तद्गुरुं यदि सर्पयेत् 32:32b
तद्गुरोर्यदि सम्मतम् 18:65b, 32:38b
तद्गृहे वसतां पूर्वं 562a
तद्दशांशेन कल्पयेत् 44:73b
तद्दिनानि जपङ्कुर्यात् 23:18c
तद्देशान्तरमुच्यते 593d
तद्दोषात्मुच्यते भृशम् 17:14d
तद्द्रव्यं गुरुमृच्छति 627b
तद्द्रव्यं द्विगुणं ततः 55b
तद्धस्तभोजने वापि 265a
तद्धि तत्पुरुषस्य च 361b
तद्धि तत्पुरुषस्य तु 6:8b
तद्धीनं सरुजो जप्त्वा 41a
तद्ध्यानं द्विगुणञ्चरेत् 29d
तद्भवां कामचारिणीं 474d
तद्भुजा पुरुषेण वा 210d
तद्भुज्यात्पुरुषेण वा 45:83d
तद्युक्तस्तत्समो भवेत् 13:5d
तद्योगं वर्ज्जयेत्सदा 13:4b, 31:87b
तद्योगात् पञ्चमं भवेत् 338d, 14:2d
तद्योगात्सूच्यते भृशम् 23:8d
तद्योगाद्दोषसंबन्धः 31:87c
तद्योगाद्दोषसंबन्धो 13:4c
तद्रूपं स्थापनाच्छुचिः 43:17b
तद्रूपं स्थापयेत्पुनः 45:34d
तद्वच्च पशुलौलुपैः 45:49d
तद्वत्पञ्चशतं जपेत् 14:20b
तद्वत्मांसादिभोजने 24:7b
तद्वद्ब्रह्मविदन्दोषान् 31:94a
तद्वन्निर्माल्यगर्तेऽपि 102c
तद्वन्निर्माल्यलंघनात् 31:22d
तद्वन्निवेद्य शुद्धिः स्यात् 24:6a

तद्वर्षपर्वतानां स्यात् 366a, 6:12a
तद्वल्लोके विराजते 44:128d
तद्विप्लुतौ तदाज्ञाया 3c
तद्विभज्य विधातव्यं 12a
तद्विलङ्घ्य विलङ्घनम् 25d, 43:7d
तद्वृध्या द्विगुणन्ततः 43:93b
तद्वैकृतश्मशानाङ्ग॰ 639a
तन्त्राचारस्य दूषकम् 32:23b
तन्त्राचारान् यदा निन्देत् 187a, 31:61a
तन्त्रार्थञ्चैव मन्त्राणां 19:27c
तन्निन्दान्न समाचरेत् 27:15d
तन्निन्दायां शतं जपेत् 161b
तन्निर्माल्यचतुर्थांशं 212a
तन्मध्ये यजनीयन्तु 6:15c
तन्मनास्तन्मयो भूत्वा 811a
तन्मन्त्रस्य शतं जपेत् 72d
तन्मात्रमन्नमुद्धृत्य 699a, 734a, 11:39c
तन्मात्रस्यापहाराद्वा 721c
तन्मुखांश्च गुरूननु 1d
तन्मृतिश्चेद्विरात्रं स्यात् 548a
तपः स्थानान्तु यद्विधिः 31:84b
तपस्विनान्निन्दने चैव 32:28c
तपस्विन्यां श्वसुः स्त्रियाम् 411b
तपस्वी विषयासक्तो 457a
तपो वै पञ्चलक्षनम् 31:85d
तप्तकृच्छ्रः समाख्यातः 780c
तप्तकृच्छ्रं तथा कृच्छ्रं 44:40a
तप्तकृच्छ्रं प्रदापयेत् 30:1d
तप्तकृच्छ्रं समाख्यातं 15:13c, 31:78a, 44:43c
तप्तकृच्छ्रपुरस्सरम् 478d
तप्तकृच्छ्रमतिकृच्छ्रं 372c
तप्तकृच्छ्रमिति ख्यातं 195c
तप्तकृच्छ्रमिदं भद्रे 30:3a
तप्तकृच्छ्रातिकृच्छ्रस्य 17:37c
तप्तकृच्छ्रात्तु कामतः 248d
तप्तकृच्छ्रात्परः शुचिः 44:50d
तप्तकृच्छ्राद्व्रताच्छुचिः 31:68d
तमः सूर्योदये यथा 17:112b
तमाहुर्ब्रह्मघातकम् 378d
तमेव त्रिगुणञ्जपेत् 17:75b
तम्पुनस्तु विशेषेण 18:52a
तयोः स्यात् पक्षिणी मृतौ 562d
तर्कव्याकरणादयः 37:28d
तस्करेण हृतेऽथवा 18:13d, 32:9d
तस्मात् सर्वप्रयत्नेन 147a
तस्मात् स्थानाद्व्रजेद्दूरं 134a
तस्मात्तत्पतनम्भवेत् 14:11d
तस्मात्पापात्प्रमुच्यते 443b, 495b, 17:103b, 17:62b, 17:64d, 17:66b, 17:68d, 17:74b, 17:78d, 17:82d, 17:86b, 17:95b, 17:99b, 23:22d, 23:24d, 23:26b, 23:3d, 3:7b
तस्मात्पापाद्विमुच्यते 472b, 473d, 17:10d, 24:19b
तस्मात्पुण्यं जपं कुरु 39:10b
तस्मात्पुण्यमयो भूत्वा 39:12a
तस्मात्प्रतिचतुर्मासं 11:83a
तस्मात्मुच्यति किल्बिषात् 17:63b, 17:67b
तस्मात्मुच्येत किल्बिषात् 17:76b, 17:80d, 17:97b, 21:17b
तस्मात्मुच्येत पातकात् 17:108d
तस्मात्सर्वं परित्यज्य 10:25c

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन 24a, 813a, 3:22c, 45:95a
तस्मात्सर्वमवाप्नोति 10:49c
तस्मात्स्थानाद्व्रजेद्दूरं 43:11c, 44:31c
तस्मादप्यनिवृत्यर्थं 44:129a
तस्मादेतत्परङ्गुह्यं 11:84a
तस्माद्गायत्रिमन्त्रेण 17:39c
तस्माद्दैवे च पित्र्ये च 776c
तस्माद्धि तं मनौ स्थाप्य 10:21c
तस्माद्व्यतिक्रमं ज्ञात्वा 10:51a
तस्मान्मासावसानं तु 27c
तस्मान्मुच्येत किल्बिषात् 247b, 445b, 17:104b, 17:58b, 17:90b, 17:91b
तस्मान्मुच्येत पातकात् 242d, 23:6b, 23:28b
तस्मिन्नदीक्षितस्पृष्टे 280c, 16:3c
तस्मिन्नदीक्षिते स्पृष्टे 43:28c, 43:29c, 44:57c
तस्मिन्स्थितः प्रसन्नात्मा 10:11a
तस्मिन्स्यादयुतद्वयम् 44:38b
तस्मै देयमिदं शास्त्रं 43:102c
तस्य तच्छोधनं प्रोक्तं 712c
तस्य तावतिकाशुद्धिः 611c
तस्य तावन्तिका शुद्धिः 13:6a
तस्य दोषम्वदाम्यहम् 34:34b
तस्य पादो विधीयते 24:23b
तस्य पापविशुद्धये 3:17b
तस्य पापस्य शान्तये 3:16b
तस्य मन्त्राः पराङ्मुखाः 463d
तस्य वक्तुन्न शक्नोमि 34:12a
तस्य वै तामसी शुद्धिः 31:88a
तस्य शुद्धिन्निबोध मे 17:77b
तस्य शुद्धिर्ध्रुवम्भवेत् 33:56d
तस्य शुद्धिस्तदा भवेत् 24:41d, 33:41b
तस्य संपर्क्कशून्यस्य 43:75a
तस्य सृष्टिशिवः पार्श्वे 350c, 5:5a
तस्य हर्तुः प्रदापयेत् 195b
तस्या दशगुणं जपेत् 78d
तस्याचारस्य लङ्घकः 167b
तस्याचारस्य लङ्घनात् 32:38d
तस्यापि लक्षजाप्यन्तु 32:34a
तस्याप्यर्धं तु सङ्करे 43:93d
तस्याप्यर्धञ्च दक्षिणम् 24:22d
तस्यायुतेन शुद्धिः स्यात् 45:82a
तां ज्ञात्वा क्षमते यस्तु 304c
तां भिक्षां याचयित्वा तु 43:23c
ताडिते समयज्ञे तु 34:5c
तादृशञ्च वद प्रभो 13:1d
तानि मेध्यानि सर्वतः 644d
तानेवामेध्यसंयुक्तान् 717c
ताभिः सह रमेत्तावद् 10:23a
ताभ्यां भुक्त्वा त्वकामाद्वा 15:5c, 17:115c
तामिस्रमिव भास्करः 497d
तामेव त्रिगुणाञ्जपेत् 31:64d
ताम्बूले च फले चैव 660a
ताम्रपात्रेऽथवा स्थितम् 11:78b
ताम्रमम्लेन कांस्यन्तु 30:18a
ताम्रमम्लेन भस्मना 17:40b, 23:10b
ताम्रमम्लेन शुद्ध्यति 16:11b
ताम्ररोप्यं विटंकं वा 27:8a
ताम्रस्याम्लेन शुद्धिः स्यात् 19:14a
ताम्रायस्कांस्यरैत्यानां 707a
ताले तालेऽयुतं जपेत् 113d, 43:17d
तावत्कर्म न कारयेत् 1:28d

तावत्कालं महाघोरे 458c
तावत्ते गुरवो ज्ञेयाः 3:19c
तावत्स्नानार्च्चनन्तस्य 33:45a
तावत्स्नानार्च्चनन्तस्य 19:25a
तावदेवात्मनः शिरः 11:59d
तावद्दोषैर्न लिप्यते 17:101d
तावद्यावन्न पूजायाः 17:128c, 18:22a
तावन्निवेद्य शुद्धिः स्यात् 199a
तावन्मात्रं समुद्धृत्य 701c, 11:36c, 11:42a
तावुभौ नरकं व्रजेत् 44:124d
तासां पातकसंसर्गे 405c
तासां मध्ये च वृषभः 342a, 4:5c
तिरस्कारं दीक्षितानां 33:33c
तिरोभावशिवः ख्यातः 5:10c
तिरोभावशिवो दक्षे 352c
तिलके तु तथैव च 21:10b
तिलाज्यहवनेन तु 44:126d
तिलानामैन्दवं स्मृतम् 417d
तिलैः क्षीरेण तण्डुलैः 10:4d
तिष्ठन् जाग्रन्स्वपन्गाच्छन् 813c
तिष्ठेद्वै दीक्षितोऽत्र तु 31:103d
तिस्र एव तथा योज्या 11:13a
तिस्रो दद्यात्तु हस्तयोः 11:12d
तिस्रो मण्डलमध्यगाः 341d
तिस्रो लिङ्गे मृदा योज्यास् 11:10a
तीर्थतः परिवर्जयेत् 756b
तीर्थयात्रा भृगोः पातः 623c
तीर्थयात्राविशुद्धात्मा 11:73a
तीर्थे विवाहे यात्रायां 657a
तुम्ब्वादिवेणुपात्राणां 16:12c
तुलापुरुष इत्येष 790c
तुलापुरुषसहस्रस्य 17:37a
तुलायां न कथञ्चन 97b
तुल्यं साधर्म्ययोगतः 26:13d
तुल्यजातेः प्रमादतः 7:2d
तुल्ये चाघ्राणभक्षणे 209d
तुषैर्वा घर्षयेत्ततः 676b
तुषैर्वा मथितेन तु 16:10d
तुष्टेन गुरुणा देवि 37:16a
तुष्यन्ति देवताः सर्वाः 37:16c
तूष्णीमेव ततो भूयः 11:17c
तृणकाष्टादिकं सर्वं 43:60a
तृणकाष्ठनिखातेषु 525c
तृणकाष्ठमयैस्तथा 661b
तृणकाष्ठरज्जुमौञ्ज॰ 722a
तृणकाष्ठादिच्छेदने 44d, 32:18d
तृणगुल्मलतावृक्षं 17:21a
तृणादिकञ्च यत्किञ्चित् 16:13c
तृतीयस्य शताच्छुचिः 634b, 44:109b
तृतीयस्यायुतं जपेत् 437b, 44:112b
तृतीयांशं विना निशि 502b
तृतीयांशे यदि प्रातः 502c
तृतीयांशेन कीर्तिताः 40:10d
तृतीये पक्ष एव तु 402d
तृतीये रजकी प्रोक्ता 500a
तृतीये वा चतुर्थे वा 17:144c, 33:15a
ते तु वर्ज्ज्याः प्रयत्नतः 43:12d
ते देशा नैव वृद्ध्यन्ते 21:9c
ते नित्याशुचयो यतः 582b
ते पार्थिवैः समा ज्ञेया 705c, 11:45c
ते वै देवलकास्तेषां 34:37a
तेऽपि स्वायंभुवाः स्मृताः 7:41d
तेजोद्रव्यं विना खग 14:12b

तेजोमालिनी याम्ये तु 346a
तेन तदासौ तन्मयो भवेत् 15:4b
तेन लिङ्गसमुद्धारो 314c, 7:31a
तेन शुद्धं यथा शिवे 33:72d
तेन शुद्धिरकामतः 33:66b
तेन शुद्धिर्यथा शिवे 18:25b
तेन स्नानकषायाद्यैः 11:55c
तेनापि भक्तिमाश्रित्य 32:41a
तेभ्यो भोज्यम्प्रदातव्यं 32:42c
तेभ्योऽन्ये शैवमार्गस्था 622c
तेषां तत्परिहारार्थं 4a
तेषां तु रक्तपातेन 143a
तेषां नैव प्रदुष्यन्ति 768c
तेषां पञ्चदशाहेन 584c
तेषां प्रमादतो भुक्त्वा 7:29c
तेषां प्रमादाद्वैलोम्ये 65a
तेषां भुक्त्वा प्रमादात्तु 313c
तेषां भेदेऽनुमन्ता च 376a
तेषां मध्ये च कुम्भस्य 13:17c
तेषां शास्त्रं सदा गोप्यं 43:101c
तेषां शुद्धिं वदाम्यहम् 19:24b
तेषां शुद्धिम्वदामि ते 33:44b
तेषां संक्षिप्तमेवोक्तं 18:30a, 33:76c
तेषान्तु रक्तपातेन 44:77a
तेषामन्नम्परिहरन् 7:15a
तेषामपि न भोक्तव्यं 20:4c
तेषामपि हि ये चान्ये 33:3c
तेषामपि हि येप्यन्ये 17:137a
तेषामप्ययुताच्छुद्धिः 159a, 18:53a
तेषु कार्या न चापरा 45:63d
तेषु मृद्वाम्बु भस्मापि 730a
तैजसं च दहेत्पात्रं 17:42a
तैजसं शुद्धिमाप्नुयात् 11:30d
तैजसं शुध्यते अग्नौ 23:12a
तैजसवच्छुद्धिरिष्यते 43:50d
तैजसानां च दाहतः 708b
तैजसानां मणीनां च 706a
तैलं लवणमेव च 31:36d
तैलं लवणमेव वा 3:8d
तैलम्मांसं स्त्रियं क्षौरं 19:31c
तैलाभ्यङ्गः परित्यागः 45:58c
तोयबुद्बुदसाधर्म्यं 10:19a
तोलितः शुध्यते पापी 38:9c
तौ जपेद्द्विरुपोषितः 282d
त्यक्तं न चेदसौ जातिः 43:69c
त्यक्तबन्धुजनानां च 605c
त्यक्तवस्त्रविभूषणम् 17:125d
त्यक्ताचारविरुद्धस्तु 32:40a
त्यक्त्वा केशे तथालक्ष्ये 19:19a
त्यक्त्वाचारविरुद्धांश्चेत् 168a
त्यक्त्वान्यं परिकल्पयेत् 175d
त्यजेत्मृण्मयभाजनम् 17:44d
त्यजेन्निर्माल्यसंस्पर्शात् 16:15c
त्यजेन्मद्यञ्च मद्यपः 19:31d
त्यजेन्मृन्मयभाजनम् 23:11d
त्यजेयुस्त्रिदिनं कर्म 622a
त्यागात्संशुद्धिमेति हि 8:3b
त्यागे परिधानवस्त्राणां 43:57c
त्याज्यं मूत्रादिद्दूषितम् 726b
त्याज्यं स्याद्वेणुमृण्मयम् 16:14d
त्याज्या मेध्या अपि स्वयम् 749b
त्याज्यास्ते भग्नलिङ्गवत् 3:20b
त्याज्यास्ते वेणुसम्भवाः 680d, 30:17b
त्रपुणः सीसकस्य च 707b

त्रपुःसीसकयोरपि 11:28b
त्रयः सम्परिकीर्तिताः 5:13b
त्रयाणां ब्राह्मणादीनां 2:9c, 42:8c
त्रयाणामपि चैतेषां 30:20a
त्रयीनैष्ठिकलिङ्गिनाम् 305d, 26:6d
त्रयोदशगुणाच्छतात् 649b
त्रारात्रञ्च जपेन्मनुम् 23:1d
त्रिः सप्तकृत्वो भस्माद्भिः 522a
त्रिः स्नायी ध्यानतत्परः 44:66b
त्रिंशच्चैव यथाक्रमम् 225b
त्रिकं स्याज्जपकर्मणि 24:17d
त्रिकालं पूजनं येषां 73c
त्रिकालं सार्धरात्रिकम् 43:9d
त्रिकालपूजकानां तु 74c
त्रिकालस्नवनं वैश्ये 239a, 43:37c
त्रिकालमेककालम्वा 19:28c
त्रिकाललोपात् त्रिगुणं 40c, 44:25a
त्रिकाललोपे त्रिगुणं 43:8c
त्रिकालस्नानपूजाग्नि° 612a
त्रिःकालस्नायिताऽक्रोधः 1:11c
त्रिगुणं चोच्चवर्गाणां 33:68a
त्रिगुणं जपमाचरेत् 31:4b
त्रिगुणं तु तदेव हि 10:53b
त्रिगुणं परिकीर्तितम् 189d
त्रिगुणङ्कामतो ज्ञेयं 43:83a
त्रिगुणञ्जप्त्वा तु वर्गाणां 18:50c
त्रिगुणेन विशुध्यति 24:34b
त्रिगुणोऽतः स जप्तव्यो 117a
त्रिचतुर्लुठितेऽयुतात् 99b
त्रिचतुर्ल्लुठिते लिङ्गे 45:21c
त्रिचतुर्वा समाचरेत् 11:16d
त्रिचतुष्पथलङ्घने 495d
त्रिजप्तेन तु मुच्यते 38:2b
त्रितयेष्वपि पूर्ववत् 45:86b
त्रिदण्डी स तु विज्ञेयः 30:19c
त्रिदिनं नक्तभोजी स्यात् 237a, 43:35c, 44:66a
त्रिधा सिद्धिर्न दूरतः 43:79d
त्रिधा स्नानन्तु वैश्यस्य 44:68a
त्रिपञ्चसप्तदशभिः 45:92c
त्रिपथं वापि दीक्षितः 17:82b
त्रिःपरिष्कृतवस्त्रेण 8:6a
त्रिभिः पदैस्तु देवस्य 361a, 6:8a
त्रिभिः संशोध्य हस्तयोः 11:13d
त्रिमासान्तं त्र्यहं भवेत् 545b
त्रियहं पञ्चपूरुषम् 588d
त्रियहं बुद्धिपूर्वं स्यात् 267a
त्रियहे पर्यवेते तु 510c
त्रिरात्रं अन्त्यजस्पर्शात् 43:31a
त्रिरात्रं कामतो भुक्त्वा 246a
त्रिरात्रं खटके तथा 34:17b
त्रिरात्रं परतोऽशुचिः 529b
त्रिरात्रं प्रथमे पक्षे 401c
त्रिरात्रं लसुनादीनां 24:13c
त्रिरात्रं संहितां जपेत् 272d
त्रिरात्रं संहिताजापं 271c
त्रिरात्रं समुपोषितः 82d, 43:20d
त्रिरात्रं सहभोजने 265b
त्रिरात्रं स्पृष्टभोजने 260d
त्रिरात्रञ्चायुतं जपेत् 31:105b
त्रिरात्रञ्चायुतद्वयम् 31:6d
त्रिरात्रमन्त्यजस्पर्शात् 287a, 16:7a, 44:61a
त्रिरात्रमयुताद्भवेत् 14:23b

त्रिरात्रमशुचिर्भवेत् 530b, 592d
त्रिरात्रमुपवासं तु 40:6c
त्रिरात्रमुपवासयेत् 788b
त्रिरात्रोपवसेन्नरः 23:22b
त्रिरात्रोपविशेन्नरः 17:10b
त्रिलक्षन्तु जपेद्घोरं 17:135a
त्रिलक्षाणि जपेन्नरः 33:22d
त्रिशतं जपमाचरेत् 32:21b
त्रिशतं बहुरूपस्य 44:98c
त्रिशतं बहुरूपिणम् 44:97b
त्रिशतं रूपिणञ्जप्त्वा 43:14a
त्रिशतोत्तरया वृद्ध्या 76a
त्रिश्छागाघ्रातमेव च 699d, 11:40b
त्रिश्शरीरं समन्ततः 11:54d
त्रिष्कालं पूजनं येषां 44:16a, 44:17a
त्रिष्कालं शुध्यते स्नानात् 31:88c
त्रिष्कालं स्नानशीलता 36:11d
त्रिष्कालमेककालम्वा 44:12c
त्रिष्कृत्वा परिमार्जनम् 11:31b
त्रिसन्ध्यं जलगाहनम् 450d, 30:22b
त्रिसंध्यञ्जपसेवनात् 37:12d, 37:21d
त्रिसन्ध्यन्तु जपः कार्यः 36:12a, 37:34c
त्रिसन्ध्यान्तु जपेद्यस्तु 17:58c
त्रिसप्तपञ्चदशभिः 19a
त्रिसप्तवारान्धामन्तु 45:79c
त्रिःस्नानं नक्तभोजित्वात् 13:6c
त्रिस्नायी ध्यानकृत्सदा 44:71d
त्रिःस्नायी ध्यानतत्परः 237b, 43:35d
त्रिस्नायी पञ्चगव्याशी 17:49c
त्रिस्नो मण्डलमध्यगाः 4:5b
त्रैलोक्यं चैव शोभने 808b
त्र्ययुतं द्व्ययुतं वास्य 100a
त्र्ययुतञ्चैव जप्तव्यं 32:29c
त्र्ययुताच्छुध्यते नरः 45:40d
त्र्ययुताच्छ्लेष्मदुष्टे तु 45:24c
त्र्ययुतादग्निना लीढे 122c, 45:31a
त्र्ययुतार्द्धशतं हस्ते 45:29c
त्र्यष्टाशौचादयः क्रमात् 565d
त्र्यहं क्षीरेण भोजनम् 44:42d
त्र्यहं चैव तु नाश्नीयात् 796a
त्र्यहं चोपवसेदन्यं 788c
त्र्यहं तु नक्तमश्नीयात् 778c
त्र्यहं वै केवलं सदा 44:43b
त्र्यहं वै केवलो यदा 15:13b
त्र्यहं वै नक्तभोजित्वं 44:41c
त्र्यहं स्यात्क्षीरभोजनम् 15:12d
त्र्यहं स्यात्पवनाशनः 778d
त्र्यहं स्यात्मारुताशनः 15:11d, 30:2d, 31:76b
त्र्यहंस्यात्क्षीरभोजनम् 31:77b
त्र्यहङ्कुर्यादयाचितम् 31:75d
त्र्यहञ्च नक्तभोजित्वं 15:11c
त्र्यहञ्च नक्तभोजीत्वं 31:76a
त्र्यहञ्च यदयाचितम् 15:11b
त्र्यहञ्चैव त्वयाचितम् 44:41b
त्र्यहन्तु शूद्रसंस्पर्शाद् 7:8a
त्र्यहमम्भः पिबेत्तप्तं 30:2a
त्र्यहमयाचितं भुंक्ते 30:8a
त्र्यहमुष्णं घृतं पीत्वा 15:13a, 30:2c, 31:77c, 44:43a
त्र्यहमुष्णं पिबेत्तोयं 779c
त्र्यहमुष्णम्पिबेद्वारि 15:12c, 31:77a, 44:42c
त्र्यहम्वै मारुताशनम् 44:41d

त्र्यहाच्चैव सहस्रिका 17:115b
त्र्यहात् पञ्चसहस्रकात् 481d
त्र्यहात्पंचमतस्ततः 44:53b
त्र्यहात्पञ्चसहस्रिका 15:5b, 31:71b
त्र्यहोपवासः कर्तव्यो 264c
त्वयाहं सुरनायक 43:97b
त्वष्टोत्तरशतं क्रमात् 36:12b
त्वेकचत्वारिंशदक्षरैः 38:13d
त्वेकैकान्तरमृत्तिकाः 11:10b
दक्षिणस्यायुतं जपेत् 328b, 43:13b, 44:84d
दक्षिणस्यायुतत्रयात् 43:16b
दक्षिणायामघोरन्तु 17:119c
दक्षिणे बहुरूपश्च 7:20a
दक्षिणे समवस्थितः 350d, 5:5b
दक्षे दक्षिणगोचरी 32:1b
दक्षो विनीतस्तत्त्वज्ञो 11:3a
दग्धा शुद्धा च लेपिता 695d
दग्धे चैव प्रमादतः 21:1b, 35:11b
दग्धे लक्षजपाच्छुद्धिः 41:4a
दण्डघातादिकं दत्तं 143c, 44:77c
दत्तं स्वगुरुभिर्विना 19d
दत्तभ्रातृसुतास्वपि 556d
दत्तस्वपितृदुहितृ° 556c
दत्त्वा स्वं च विशुद्ध्यति 197d
दत्वा क्रव्यादतां याति 17:171c
दत्वा क्रोधवशं गतः 18:47b, 33:33d
दत्वा घोरायुताच्छुचिः 57b
दत्वा शर्व्वाय सर्व्वस्वं 24:19a
दत्वा शुद्धिमवाप्नोति 17:148c, 33:21a
दत्वा स्वञ्च विशुध्यति 33:2b
दत्वातिक्रममादिशेत् 33:9d
ददाति चान्यो दुष्टात्मा 44:124c
दद्याच्छुद्धिम्पुनर्गुरुः 15:9d
दद्यात्तस्य तदा मन्त्री 31:106a
दद्यादज्ञानतो यस्तु 207c
दद्यादज्ञानतोऽपि वा 43:84d
दधि क्षीरं मधुं सर्पिः 31:36c
दधि च कृष्णवर्णाया 800c
दधि तक्रं घृतं तैलं 735c
दधि तत्पुरुषेण तु 5:1d
दधि पात्रान्तरे धृत्वा 43:51c
दधि सर्पिरनुक्रमात् 11:77b
दधिशुद्धिर्निगद्यते 43:51b
दधीशेन कुशोदकम् 24:11d
दध्नश्चैव निरीक्षणात् 691b, 22:21d
दध्ना वापि यवैस्तथा 10:5b
दध्नि वायुः समुद्दिष्टः 799a
दन्तलग्नस्य संस्पर्शे 660c
दन्तवद्दन्तसक्तेषु 669c
दन्तसक्तमुपस्पृशेत् 667d
दन्ताया द्विगुणम्भवेत् 43:73b
दम्भं तत्र विवर्जयेत् 1:20d
दम्भमायाविवर्ज्जितः 44:8d
दयावान्देशिकस्तस्य 14:8a
दयावान्देशिको यस्य 31:19c
दर्शनं परिवर्जयेत् 336d, 374d, 45:44d, 45:50b
दर्शनं स्पर्शनं वत्स 45:18c
दर्शनाच्छततः शुचिः 45:90d
दर्शनाद्द्विगुणाच्छुचिः 45:41d
दर्शनाद्वा विशुद्ध्यति 414d
दर्शने चान्त्यवासिनाम् 667b
दश धर्मस्य लक्षणाः 31:100b

दश वामकरे चैव 11:12a
दशकृत्वः क्रमाद्दश 520b
दशकोटीस्तदा जप्त्वा 34:21a
दशतः साधकादीनां 24:3c, 27:13a
दशधन्वन्तरं यावत् 35:9a
दशधा वर्तयेद्घोरं 495c, 17:82c
दशधावर्त्य शुध्यति 24:23d
दशपञ्चाहिका शुद्धिः 13:2c
दशरात्रं समाप्यते 573b
दशरात्रेण विप्रस्तु 550c
दशरात्रेण शुद्ध्यति 268b
दशरात्रेण शुद्ध्यन्ति 538a, 755a
दशरूपाणि तं जपेत् 31:53d
दशरूपाणि वक्त्रस्य 31:34c
दशलक्षं जपेत्तस्य 32:38a
दशलक्षं जपेत्पूर्व्वं 17:141a
दशलक्षं दशान्तं तु 392a
दशलक्षजपं तस्य 168c
दशलक्षञ्जपन्तस्य 32:40c
दशलक्षञ्जपेत्पूर्वं 33:10c
दशलक्षञ्जपेद्घोरं 37:38a
दशलक्षञ्जपेन्मन्त्री 37:31c
दशलक्षैस्तु शुध्यति 35:2b
दशवारं जपेन्मन्त्री 166c
दशवाराञ्जपेन्मन्त्री 31:62c
दशषट् द्व्येकवासरम् 43:67b
दशषट्त्र्येकवासरम् 13:8d
दशसंस्कारलोपने 48b
दशसाहस्रिकं जाप्यं 21:2c, 35:12c
दशसाहस्रिको जपः 41:3d
दशांशेन जपाद्धोमं 45:57c
दशांशेन जपाद्धोमो 15c
दशाहं तत्सपिण्डानां 555a
दशाहं वै भवेद्द्विजः 44:118b
दशाहं सूतकी भवेत् 591b
दशाहाच्छुध्यते विप्रो 43:63a
दशाहापगमे मृतिम् 595b
दशाहेन भवेच्छुद्धिः 31:83a
दशोर्द्धन्त्रिशतादर्वाक् 14:22a, 31:104a
दशोर्ध्वं त्रिशतं यावत् 14a, 43:92a
दहत्यग्निरिवेन्धनम् 826b
दहनाद्दशभस्माद्भिः 710a
दहन्ताद्द्विगुणं जपेत् 34:46b
दहेत्पापं विशेषतः 23:18b
दहेत्पापमशेषतः 17:3d
दातव्यं गुरुणा प्रिये 140d, 18:65d, 18:67b, 32:32d
दातव्यं देशिकेन्द्रैस्तु 33:38c
दातव्यं शास्त्रवेदिभिः 168d, 32:40d
दातव्यङ्कर्मसारेण 18:28a, 33:74c
दातव्यञ्चुम्बकेन तु 32:36d
दातव्यन्निर्विकल्पतः 32:34b
दानं च परिवर्ज्जयेत् 44:13d
दानमर्थयते तु यत् 693d
दानलङ्घनभक्षणात् 43:84b
दानार्चनं जपो होमो 1:12a
दानेनैव विशुद्ध्यति 509d
दारवं लोहकोद्दुष्टं 19:13a
दारवं वारिशोधनात् 675b, 7:54b
दारवाणां च तक्षणम् 724d
दासी धान्यं चतुष्पथम् 194d
दासीधान्यचतुष्पदम् 17:166d
दासीनाञ्च न सूतकम् 43:68d
दाहतापौ विनिर्दिशेत् 748b

दाहादि ब्रह्मचारिणाम् 597b
दिक्षु शेषास्वनुक्रमात् 353b, 5:7b
दिगम्बरैः श्वेतपटैः 45:50a
दिग्धाङ्गे पञ्च सप्तधा 11:14b
दिनं प्रति दिनं प्रति 796d
दिनं वा पक्षिणीत्युक्ता 553a
दिनत्रयमुपोषितः 255d
दिनद्वयं त्रिसन्ध्यञ्च 37:22c
दिनपक्षर्क्षलग्नादि 26a
दिनमेकं क्षिपेयुस्ते 623a
दिनमेकं त्रिसन्ध्यायां 37:26c
दिनमेकन्न कारयेत् 34:1b
दिनवृद्धिक्रमेण तु 37:34d
दिनशेषञ्जपेद्वक्त्रं 17:13c, 23:19c
दिनानि त्रीण्यनुद्विग्नो 475a, 17:7c
दिनार्द्धं दिनमेव वा 37:6d
दिनैर्विंशतिभिःशुद्धिः 586c
दिवसद्वयमध्यस्था 552c
दिवसानेकविंशति 781b, 15:14b, 31:78d, 44:44b
दिवसान्तञ्जपङ्कुर्यात् 17:4a
दिवसास्तस्य शुद्धये 323d, 7:16d
दिवसे पूर्वतः शुचिः 571d
दिवा च यदि वा रात्रौ 17:57c
दिवा चार्कहतन्तमः 3:22b
दिवा चार्कांशुसंस्पृष्टं 750c
दिवा तद्द्विगुणञ्चरेत् 26:2d
दिवा पर्वणि दोषभाक् 464b
दिवा वा यदि वा रात्रौ 21:16c
दिवा वामचतुश्शतान् 460b
दिवा सन्ध्या सुकर्णस्थो 11:5a
दिवा सुस्वा शतं जपेत् 460d
दिवाकरकरैर्युक्तं 653a, 9:12a
दिवाकीर्तिं चितिं यूपं 641a
दिवाकीर्तिं यदा स्पृशेत् 511b
दिवापि स्यन्दने स्वप्नेऽ° 455c
दिवाप्यर्द्धं तु पूर्व्वोक्तं 10:39c
दिवाभीतकरण्डकैः 640b
दिवासुप्तप्रमादाच्च 31:54a
दिवास्नानं प्रशस्यते 653b, 9:12b
दिव्यगन्धसमन्विता 45:56b
दिव्यैश्वर्यविवर्जितम् 10:19b
दिशासु प्रकिरेद्भस्म 17:71a
दीक्षको नरकं व्रजेत् 18:40d
दीक्षया च पुनः शुचिः 40:5d
दीक्षया दीक्षितस्य च 572d
दीक्षया वा दहेत्सर्वं 24:37c
दीक्षया हन्यते दीक्षा 176c
दीक्षयित्वा सनिर्वाणं 177c
दीक्षयेत्प्रतिबोधयेत् 18:37b
दीक्षयेत्स्वेच्छया गुरुः 18:39b
दीक्षयेद्द्रव्यलोभेन 39:6c
दीक्षयेद्ब्राह्मणम्भुवि 17:85b
दीक्षयैव विशुद्ध्यति 78b, 204d
दीक्षा तैरेव कर्तव्या 175a
दीक्षा सा लौकिकी मता 44:120d
दीक्षां करोति यो मोहात् 179a, 34:43c
दीक्षां कृत्वा विशुध्यति 31:21d
दीक्षां निर्वाणगामिनीम् 24:20d
दीक्षाकर्म्म गुरोश्चैव 7:12c
दीक्षागुरौ बोधके च 44:72c
दीक्षान्निर्वाणगामिनीम् 27:19d
दीक्षाफलविरोधिनः 395b, 32:35b
दीक्षितः कर्मणः स्वस्मात् 494a

दीक्षितः कुरुते पापन् 17:77a
दीक्षितः शिवशासने 17:72d, 17:79b, 17:111d
दीक्षितश्चाप्यकुत्सितः 485d
दीक्षितस्याभिषिक्तस्य 18:32c
दीक्षितस्येतरस्य च 44:58b
दीक्षितस्येतरस्य तु 16:4b
दीक्षिता नरकं यान्ति 18:41c
दीक्षिता ये शिवे भक्ता 31:59a
दीक्षिता व्यभिचारिणः 18:41b
दीक्षितानां तु वर्णानाम् 7:14a
दीक्षितानां शिवागमे 1:45b, 31:59d
दीक्षितानां शिवाध्वरे 31:82d
दीक्षितानां समाख्यातं 286a
दीक्षितानान्तिरस्कारं 18:47a
दीक्षितानान्तु निन्दकः 31:47d
दीक्षितानान्तु भोक्तव्यं 2:9a
दीक्षितानामथैकतः 24:3d
दीक्षितान्नन्तु भोक्तव्यं 42:8a
दीक्षितास्तु न मुच्यन्ते 18:40c
दीक्षिते स्वल्पकं भवेत् 14:9d
दीक्षितेन सवर्णेन 279c
दीक्षितो न समाचरेत् 624d
दीक्षितो भैरवेऽध्वरे 34:21d
दीक्षितो मांसभक्षणे 17:87d
दीक्षितोऽदीक्षितशव 619a
दीक्षैव मोक्षदा मता 45:64b
दीनां वाचं निवेदयेत् 449d
दीनां वाचां निवेदयेत् 30:21b
दीप्तोल्मुकेन संस्पृश्य 699c, 11:40a
दीर्घतीव्रामयग्रस्तं 379a
दीर्घषड्कसमोपेतं 818c
दीर्घस्यार्धाधिकं स्वल्पा° 570a
दीर्घाशौचं भवेद्यदि 568b
दीर्घाशौचेन शुद्ध्यति 568d
दुःखमुत्पादयित्वा तु 33:59a
दुःखशोकानुवन्धनम् 39:9d
दुःखे दुःखं न कारयेत् 1:33d
दुर्गन्धानामुदाहृता 687b
दुर्गन्धीनाम्प्रकीर्तिता 7:63b
दुर्जनं परिवर्जयेत् 1:35d
दुर्भाषिते ददेद्वक्त्रं 30:12a
दुर्भाष्यां भाषणे कृते 38:6d
दुर्भिक्षम्व्याधयस्तस्मिन् 21:9a
दुर्भुक्तेऽजशताच्छुद्धिः 12:10a
दुर्मतिः स दुरात्मा तु 37:11a
दुर्वृत्तेऽपि सपिण्डानां 578c
दुष्कृतन्तस्य सुन्दरि 33:35d
दुष्टं त्यक्त्वाल्पमोदनम् 250d, 43:41b
दुष्टनैवेद्यदर्शने 55d
दुष्टबुद्ध्या शतं जपेत् 395d, 31:63b
दुष्टभावम्परित्यज्य 18:38c
दुष्टमन्नमदन्नरः 252d
दुष्टसत्वाः पुरन्दर 43:101b
दुष्टालापैश्च मूढधीः 161d, 31:54d
दुष्टास्त्री रजसा शुद्ध्येत् 19:15c
दुःस्वप्नं नाथवारिष्टं 39:11a
दुःस्वप्नं यदि पश्यति 17:57d, 21:16d
दुःस्वप्नदर्शने स्नात्वा 31:48c
दुःस्वप्नदर्शने स्नानं 43:80a
दुःस्वप्ननाशने चैव 32:19c
दुःस्वप्ने तु त्रिधा जाप्या 38:5c
दुहित्रीम्भगिनीन्तथा 17:4d, 37:13d
दुहित्रोः पक्षिणी तथा 557b

दुहित्रोर्मातुले तथा 560d
दूरतः परिवर्जयेत् 333d, 45:48d
दूरस्थोऽपि हि पुत्रकः 590d
दूरादायतनात्सर्व्वं 11:8c
दूराध्वानं ततो गत्वा 34:32a
दूरायातस्य दातव्यं 12:4c
दूरे कुर्याद्गुरोः सदा 145b, 9:5b
दूरे तिष्ठति शङ्करः 44:48d
दूर्वापुष्पाक्षतादिके 50b
दूर्वाससमृषिं वन्दे 1c
दूर्व्वाजाले शुचौ वापि 11:22c
दूषितं केशकीटैश्च 729c
दूषितं वापि केनचित् 17:98d, 23:3b
दूषितं श्वखरादिभिः 751d
दूषितेऽयुतपञ्चकम् 101b
दूषितेषु विशोधनम् 752d
दृश्यते नैव भूलोके 21:11c
दृष्टादृष्टानि सूक्ष्माणि 432c, 17:26c
दृष्टे तु स्वयमादिभिः 45:41b
दृष्टे लिङ्गे विशोधनम् 45:15d
दृष्ट्वा पथि निरातङ्कं 379c
देवं गुरुं तथा शास्त्रं 18:17a
देवं जप्त्वा विशुध्यति 22:13b
देवं देवीमुपोष्य च 89d
देवं विसर्ज्जयेन्नैव 17:128a, 18:21c
देवकार्याय योग्यानां 11:20a
देवचण्डगणस्य च 17:150d
देवचण्डगुरुद्रव्य 217c
देवचण्डगुरोर्द्रव्यं 17:134c, 33:1a, 43:81c, 45:82c
देवतातिथिपूजनम् 1:12b
देवताभिरधिष्ठितम् 798b
देवतायतनेऽऽरामे 44:116a
देवताराधनेच्छुश्चेत् 669a
देवतावेदनिन्दनम् 406d
देवतास्थापनेषु च 13:19d
देवदास्यां प्रकीर्तिता 586d
देवदेवेन भाषितान् 1:17d
देवद्रव्यं गुरोर्द्रव्यं 1:26c
देवद्रव्यं विशोधयेत् 38:4b
देवद्रव्यं समुद्दिष्टं 196c, 17:168a
देवद्रव्यमतः शृणु 17:167b
देवद्रव्यादिके दोषाः 40:9c
देवद्रव्ये गुरोर्द्रव्ये 40:6a
देवद्विजगोशिवाय 44:127c
देवप्रतिष्ठां दीक्षां वा 180c
देवप्रतिष्ठान्दीक्षाञ्च 44:95a
देवब्राह्मणनिन्दकः 39:6b
देवमिष्ट्वा चतुर्थेऽह्नि 237c, 43:36a
देवयात्रादयः क्रियाः 86d
देवयात्राविवाहेषु 656a
देवयोन्यष्टके द्वेष्टा 17:95c
देवस्तत्पुरुषः स्थितः 362d, 6:9b
देवस्य गड्डुकाद्यञ्च 32:14c
देवस्य गड्डुकाद्यास्तु 18:54c
देवस्वं तद्विजानीयात् 195a, 17:167a
देवस्वं देवताद्रव्यं 193c
देवस्वं देवद्रव्यञ्च 17:165c
देवस्वे पापनाशनम् 195d
देवस्वे भक्षिते चैव 40:1a
देवागारे तथैव च 766b
देवाग्निगुरुकार्येषु 22:16a, 31:84c
देवाग्निगुरुघातकान् 139b

देवाग्निगुरुनिन्दकान् 18:61d
देवाग्निगुरुशास्त्राणां 24:2a, 27:11c
देवाय यत्प्रकल्पितं 17:170b
देवार्थे चैव गुर्वर्थे 43:10c
देवार्थे यत्प्रकल्पितम् 198b, 17:168d
देवालये तु यः कुर्यात् 44:115c
देवि भक्तैः समुज्ज्वलैः 18:7b
देवैस्तु यानि गुह्यानि 17:109c
देवोच्छिष्टं निवेदितम् 199b
देवोत्सवे प्रतिष्ठायां 576a
देव्यः कामदुघाद्यास्ताः 342c
देव्यः कामदुहावस्थाः 4:6a
देशं कालं वयः शक्तिं 10c, 43:94a
देशं त्याज्यं तु देशिकैः 21:8d
देशविषयग्रामादि 17:166c
देशविषयग्रामाद्यं 194c
देशान्तरमृतिं श्रुत्वा 594a
देशान्तरे पृथक्पिण्डे 43:74a
देशिकः साधकः पुत्रः 17:174c
देशिकः साधकस्तथा 10:6d
देशिकश्चाह्निकच्छेदे 10:53a
देशिका ये प्रमादतः 34:48b
देशिकाचार्ययोस्तथा 44:75d
देशिकादिद्विषान्तथा 43:100d
देशिकान् पूजयेत् क्रमात् 24d, 45:60b
देशिकानामपीष्यते 13d, 24:37b
देशिके साधकादिके 142d, 44:76d
देशिकैर्न्नेतरैर्ज्जनैः 17:140d, 33:10b
देशिको नरकं व्रजेत् 23d, 45:94d
देहपातो भवेद्यावत् 10:23c
देहाच्चैव मलानि च 645b
देहे वा भस्मरेणवः 458b
दैवादज्ञानतो वापि 94c, 43:5a
दैवाद्रोगात्तथा मोहात् 8a, 44:18c, 44:2a
दोषयुक्तं न विद्यते 2:4d
दोषव्यपोहनार्थाय 43:1c
दोषस्तत्र न जायते 14:10b
दोषस्तत्र न विद्यते 329d, 17:123d, 42:3d
दोषाद्यां पापमाचरेत् 17:12b
दोषान्मुच्येत दीक्षितः 23:27b
दोषैर्दुष्टत्वमिष्यते 757b
दोषो नैव विसर्ज्जयेत् 41:4d
द्विगुणात्स्पर्शतो मता 45:45b
द्रवाणां चैव सर्वेषां 724a
द्रवाणां स्रवनेनैव 734c
द्रव्यं गृहीत्वा यत्किञ्चिद् 3:15c
द्रव्यं यत्नेन रक्षयेत् 45:85b
द्रव्यशुद्धिश्च पूर्वोक्ता 11:47c
द्रव्यहस्तः समुच्छिष्टः 11:47a
द्रव्याणां च परिक्षयात् 5b
द्रव्याणाञ्च तथान्येषाम् 8:1c
द्रव्याणान्दूषणे चैव 32:30a
द्रव्याणामिह सर्वेषां 11:32a
द्रव्ये चण्डेश्वरस्य च 40:6b
द्रव्यैः सङ्कल्पितैः पूर्वं 43:77a
द्रव्यैश्चेत्पूजितः शिवः 58d
द्रष्टव्याः शिवकांक्षिभिः 1:29b
द्रष्टव्याः शिवमिच्छता 173d, 45:69d
द्रुतं यस्यापवर्गेच्छा 43:89a
द्रोणाढकप्रमाणन्तु 12:7c
द्रोणान्नान्यद्विवर्जयेत् 732b
द्वन्द्वादुद्विग्नसंयमी 10:2d
द्वयम्भित्वा न शुध्येत 36:2c

द्वयस्यात्र विशोधनम् 45:6d
द्वयोर्निरयगामिता 177d
द्वात्रिंशाक्षरकं जाप्यं 44:101c
द्वात्रिंशाक्षरमन्त्रस्य 27:2c
द्वात्रिंशार्णवमभ्यसेत् 44:65d, 44:69d
द्वात्रिंशार्णायुताच्छुचिः 44:115b
द्वादशाङ्गानि चालभेत् 11:17b
द्वादशाहं निराहारः 782a, 15:15a, 31:79c, 44:45c
द्वादशाहन्नृपस्यैव 44:118c
द्वादशाहमथापि वा 400b
द्वादशाहेन भूमिपः 43:63b
द्वादशैकादशाहे तु 13:15c
द्वाभ्यामन्नं च भुञ्जीत 7:51a
द्वारपालार्चने हीने 47c
द्वावभोज्यौ स्मृताविह 13:20d
द्वाविंशतिदिनादूर्ध्वं 530a
द्वावेवाश्रमिणौ गुरुः 7:49d
द्वावेवाश्रमिणौ भोज्यौ 308a, 2:11c, 13:20c, 42:10c
द्वावेवाश्रमिणौ शैवौ 7:46c
द्विगुणः परिकीर्तितः 34:2b
द्विगुणं कपिकुक्कुटे 433d
द्विगुणं क्षत्त्रियाणां तु 380c
द्विगुणं जपमाचरेत् 31:2b
द्विगुणं तद्विपर्ययात् 286b
द्विगुणं तु जपेत्तद्वत् 291c
द्विगुणं तु निराधारे 114a
द्विगुणं तु परैर्जनैः 12b
द्विगुणं द्विगुणम्पुनः 24:27d
द्विगुणं ध्यानमाश्रयेत् 63b, 18:12b
द्विगुणं नैष्ठिके मतम् 44:26b
द्विगुणं परिकीर्तितम् 34:33b
द्विगुणं परिवर्तिते 98d
द्विगुणं परिशोधनम् 45:9d
द्विगुणं पुत्रकानान्तु 34:9c
द्विगुणं प्रजपेद्व्रती 468d
द्विगुणं बौद्धनग्नके 37:36d
द्विगुणं मन्त्रवादिना 22:2d
द्विगुणं मासलोपे तु 77a, 44:21a
द्विगुणं शुद्धिकारणम् 26:4d
द्विगुणं समुपाचरेत् 18:2b
द्विगुणं साधकस्य तु 34:5b
द्विगुणं स्थण्डिले प्राहुः 43:20a, 45:88a
द्विगुणं स्याददीक्षितैः 227b
द्विगुणं स्वकृतात् कुर्यात् 119a
द्विगुणं स्वकृते प्राहुः 45:13a
द्विगुणं स्ववशस्तावत् 6c
द्विगुणञ्चार्चनम्भवेत् 34:1d
द्विगुणञ्चाह्निके भवेत् 33:32b
द्विगुणन्तु जपेत्तदा 33:60d
द्विगुणन्तु समाचरे 27:4b
द्विगुणन्नैष्ठिके मतम् 43:82b
द्विगुणम्परिवर्तनात् 45:21b
द्विगुणम्पुत्रकादिषु 34:7b
द्विगुणश्च जपः कार्यः 32:2a
द्विगुणस्तु जपः कार्यः 18:9a
द्विगुणा तद्धि नामतः 45:12b
द्विगुणा सिद्धिरीरिता 45:11b
द्विगुणां शुद्धिमादिशेत् 44:11b, 45:11d
द्विगुणात् स्पर्शतो मता 375b
द्विगुणात्स्पर्शने तथा 335b, 337b
द्विगुणाद्द्विगुणं भवेत् 34:25d
द्विगुणैः कपिकुक्कुटे 44:105b

द्विगुणोऽस्य प्रकल्पयेत् 45:10b
द्विजः क्षत्रवधे चरेत् 429b
द्विजं हत्वा जपेत्तद्वत् 24:19c
द्विजतुल्यं हते बौद्धे 33:17a
द्विजस्य स्पर्शने राजा 283c
द्विजातेश्चोपवासे तु 44:123c
द्विजादीनां यथा यच्च 13:1c
द्विजाद्युच्छिष्टसम्पर्क्कौ 26:3a
द्विजाद्यैस्तु शतैः शुचिः 45:39b
द्विजो भूत्वा नराधमः 806b
द्विजो मोहात्प्रमादतः 17:18b
द्विजोच्छिष्टे त्रिभिर्मतम् 294b
द्वितीयं परिधाय च 11:55b
द्वितीयदिनमारभ्य 75c
द्वितीयदिवसादितः 636d
द्वितीये कृच्छ्रमाचरेत् 402b
द्वितीये ब्रह्मघातिनी 499d
द्वितीयो घोर उच्यते 6:3b
द्वितीयो मुक्तिदः शिवः 5:12b
द्वित्रिरात्रैर्विशुद्ध्यति 600b
द्वित्रिरात्रोपवासश्च 24:8c
द्वित्र्यष्टवृद्धिद्व्यहे 566c
द्विधा तु समवस्थिताः 317d, 7:45d
द्विधापि सूतके भुक्त्वा 325a
द्विपञ्चगुणितं शुद्धौ 26:9c
द्विलक्षं बहुरूपस्य 197a, 33:1c
द्विलक्षङ्गड्डुकान्ददेत् 17:141b, 33:10d
द्विविधः सोऽपि विज्ञेयो 45:8a
द्विविधो ब्रह्मचारी तु 315a, 7:47c
द्विशतं हि जपेदसौ 285d
द्विशतङ्गणिकान्नस्य 31:29a
द्विशतेन विशुध्यति 33:56b
द्विशतेन विशुध्येत 37:25c
द्विसहस्रपलेन तु 110b, 45:54b
द्विहस्तात्तु यदा लिङ्गं 21:3c, 35:13c
द्वे सहस्रे जपङ्कुर्यात् 34:4a
द्वेऽयुते च जपेद्देवि 34:42c
द्वेऽयुते च वरारोहे 34:6c
द्वैतमद्वैतसंबन्धात् 45:4c
द्वैतलिङ्गे प्रमादतः 45:85d
द्वैतादद्वैतसंज्ञे तु 45:11c
द्वैते प्रोक्तोऽन्यथा न हि 13:4d
द्व्यङ्गुलादङ्गुलेऽङ्गुले 112d
द्व्ययुतं घोरमन्त्रस्य 191c
द्व्ययुतं त्र्ययुतं जपेत् 293b
द्व्ययुतं दक्षिणञ्जपेत् 44:20d
द्व्ययुतं द्विरुपोषितः 293d
द्व्ययुतं वर्धयेत्ततः 77b, 44:21b
द्व्ययुताच्छुद्धिमादिशेत् 45:22d, 45:23d
द्व्ययुताच्छुद्धिमाप्नुयात् 336b
द्व्ययुतात्तु तदम्भसा 45:24d
द्व्ययुताद्योनिसङ्करात् 44:102d
द्व्ययुताल्लघुतद्दलात् 43:15d
द्व्येककालविलोपने 74d
धनुषा च वरानने 35:6d
धनैर्वा विप्रयोजितः 377d
धर्मं च परिनिष्ठितम् 1:9b
धर्मशास्त्रेष्वनेकशः 17:110b
धर्मसंवदनार्थाय 7:40c
धर्मस्य स्थितये पुनः 43:1d
धर्मार्थं दीक्षितैः पूजा 43:77c
धर्मार्थकाममोक्षदम् 21:11b
धातुवर्गस्य कीर्तिता 22:8d

धान्यक्रयं पशुस्तेयं 422c
धान्यवच्छुद्धिरिष्यते 11:37d
धान्यादि प्रोक्षितं शुचि 216d, 43:87d
धान्यानां हरणे कृच्छ्रं 417c
धारणे लेपने शुद्धिः 32:44a
धारयेन्न कदाचन 19:30b
धारा धूपश्च मक्षिका 17:162b
धारोष्णं तु पयः पिबेत् 787b
धुतशेषं विशुध्यति 23:18d
धृतिः क्षमा दयास्तेयं 31:99c
धेनुं प्रमादतो हत्वा 435c, 31:51a
धेनुं प्रमादतो हत्वापि 44:112c
धेनुं वाघोरतः शुद्धिः 14:15a
धेनुमण्डलमेव च 4:4b
धेनूनाञ्च शतं दत्वा 44:113a
धौतपादुकमाक्रम्य 11:2c
ध्यात्वा गणेशरूपं तु 72c
ध्यानाच्छुद्धिः समुद्दिष्टा 31:96a
ध्यायमानः शिवं शान्तं 11:57a
ध्यायेज्जपेद्धुनेद्वह्निं 19:29a
ध्यायेद्घोरविनाशनम् 822b
ध्वजी मानोपजीवी च 771a
न कल्प्यं शिवपूजनम् 45:76d
न कार्यः पतितैः सह 399b
न कार्यं पारदारिकम् 464d, 44:32b
न कार्यो लिङ्गसंस्पर्शः 603a
न कुर्यात् सूत्ररोहणम् 96b
न कुर्यादौपसर्गिकीम् 10:24d
न कुर्याद्धीनसङ्गतिं 1:39b
न कुर्यान्मातृकं विधिम् 10:42b
न केनाप्याभिभूयते 17:71b
न क्षमामि द्विजश्रेष्ठ 21:7c
न खादेन्नामकर्मणि 19:34b
न गच्छेन्न निवारयेत् 34:27d
न गणान्न च मातरः 10:37d
न गुरुर्न्नागमस्तेषां 7:42a
न च तत्कस्यचिद्दद्यात् 19:1c
न च दीर्घायुषो नराः 21:9d
न च द्वेषः प्रकर्तव्यो 335c, 45:52a
न च यागोपजीवनम् 1:35b
न च वाक्यं तदुद्भवम् 1:24d
न च सिद्धिर्भवेत्तस्य 37:11c
न चात्मन्युपयोजयेत् 1:26d
न चास्वीकृतमद्भुतम् 10:28b
न चैवात्यन्तनियमो 31:92c
न जपेद्विघ्नभाग्भवेत् 32:29d
न जिघ्रेन्न स्पृशेन्नापि 201a
न तं कर्मणि योजयेत् 170b, 44:6d
न तज्झिघ्रेन्नलङ्घ्येत 17:171a
न तस्य तिष्ठते पापं 3:22a, 17:112a
न तु तत्स्पृष्टिनामपि 712d
न तु स्त्रीमबलां स्पृशेत् 10:22d
न तेन ब्रह्महा भवेत् 33:61d
न तेषां भोज्यमन्नं तु 318a, 7:46a
न तेषान्नाममात्रेण 7:40a
न तैरप्रयतो भवेत् 705d, 11:45d
न त्यजेत् कामतो मोहात् 394c, 32:34c
न त्यजेत्क्षणमेकञ्च 31:103a
न दद्यान्न च विक्रयेत् 17:171b
न दन्तान्तरविष्ठितम् 658d
न दन्तान्तरसंस्थितम् 704d
न दन्तान्तरसंस्थिताः 11:44d
न दानविक्रये कार्ये 201c
न दुष्टं सन्निकर्षतः 503d

न दुष्यति कदाचन 213b
न देयं यस्य कस्यचित् 11:84d
न देयन्दुष्टसत्वानाम् 43:100a
न देवान्न ऋषींश्चैव 10:37c
न दोषाय प्रकल्पितम् 588b
न दोषाय यतस्ततः 16:17d
न दोषो द्विजवधे नित्यं 32:23c
न दोषोऽस्त्यत्र शासने 22:17d
न द्वयोस्तु कथञ्चन 7:51b
न नग्नां वीक्षयेद्रामां 1:19c
न नमन्ति च ये मोहात् 158c, 18:52c
न निन्द्याच्छिवमाचार्यं 19:20c
न निन्द्याच्छिवमूर्तयः 10:37b
न निन्द्यात्कारणं देवं 1:24c
न निन्द्याद्ब्राह्मणं गावो 10:37a
न निर्माल्यं तदुद्भवम् 219d
न निर्माल्यं शिवे यथा 221d, 17:163d
न निर्माल्यन्दशस्थानेषु 17:165a
न निर्माल्यस्य च गाहने 17:123b
न न्यूनं नाधिकं क्वचित् 23b, 44:16d, 45:94b
न न्यूनं नाधिकं भवेत् 74b
न पतेदयुतं जपेत् 18:16d
न पूतानि समुद्धरेत् 19:18d
न पूर्वेण च शुद्धिः स्यात् 568c
न प्रमाणेन सूतकी 45:73d
न प्रमादोऽत्र कर्हिचित् 116b
न प्रशस्तं तु तद्रात्रौ 653c
न प्राप्तं यद्यमेध्येन 703a, 11:43c
न प्रार्थनैव कर्तव्या 45:61c
न भवेत्सङ्करस्तत्र 37:10a
न भेदो निर्न्निमित्तेन 32:25a
न भोक्तव्यं कदाचन 2:7b, 42:6b
न भोज्यं स्याद्द्विजोत्तम 20:1d
न भोज्याः परलिङ्गिनः 20:3d
न मारणं तु मनसा 441c
न मारणन्तु मन्त्रेण 44:94c
न मुखाद्विप्रुषोच्छिष्टं 704a
न मुखाद्विप्रुषोच्छिष्टाः 11:44a
न मूर्खैर्दीर्घसूत्रैर्वा 20a, 45:93c
न मृता हीनसत्वा ये 19:24a, 33:44a
न रात्रौ पर्यटेद्धीमान् 1:30c
न लङ्घयेच्च निर्माल्यं 17:130a
न लङ्घयेद्गुरुच्छायां 43:13c
न लोभेनाधिकं क्वचित् 22:15b
न वधेत्तद्विलोमतः 32:23d
न वधेन्नैव निग्रहेत् 33:63b
न वस्त्रपीडनं कुर्यात् 519c
न विण्मूत्रं निरीक्ष्येत 11:6c
न विनोपानहौ तथा 1:30d
न विलम्बितमस्पष्टं 10:28a
न विवादः कथञ्चन 335d
न विवादः कदाचन 45:52b
न वृद्ध्या शुद्ध्यते शवः 43:67d
न शास्त्रन्दीक्षितान्न च 19:20d
न शिवस्य न लिङ्गिनाम् 43:13d
न शिष्येण च कर्तव्यं 34:30c
न शूद्राणां कदाचन 2:10b, 42:9b
न श्मश्रुगता नास्यञ्च 11:44c
न श्मश्रूणि गतान्यास्यं 658c
न स पापैस्तु लिप्यते 17:59b
न स शिवपुरं व्रजेत् 45:51d
न संस्काराः शिवात्मकाः 7:42b
न सम्पर्कः कपालिभिः 332b

न सहस्रादधश्चैव 6:7a
न सिद्धाविष्यते बुधैः 10:17d
न सूतिः शावशोधिनी 567d
न स्पृशेयुश्च दीक्षितान् 618d
न स्पृहेत कदाचन 10:20b
न स्प्रष्टव्या कदाचन 9:16b
न स्यातां मृतसूतके 609b, 43:75b
न स्यातान्तत्कृतौ यावत् 11:24c
न हन्यान्न विडम्बयेत् 377b, 33:65b
न हन्यान्निर्न्निमित्तञ्च 18:61a
न हानिर्न पृथक्पाकः 613a, 13:7a, 31:89a
नकुलश्वाश्वगर्दभान् 31:65b
नकुलश्वाहिकीटाद्यैः 19:14c
नकुलैरवलीढं तु 683c, 7:59c
नक्तं पञ्चशतं यावत् 14c
नक्तं यावकभोजनम् 612d
नक्तभोजी जपेच्छुध्यै 41:3a
नक्तभोजी त्रिवासराम् 30:8b
नक्ताशी चरुभुक्सदा 10:2b
नक्ताशी शुध्यते तथा 44:67b
नक्ताशी स्नानपूर्व्वकम् 38:11d
नक्ताहोत्तरद्वित्र्यह 85c
नक्ते नेकासनेन वा 19:32b
नखञ्चैव कपर्द्दिकाम् 43:39d
नखरोमादिदर्शने 59b
नखश्मश्रुगतं नैव 704c
नखांश्चैव कपर्दकान् 249b
नगरग्रामदाहे च 657c
नगरग्रामरथ्यां वा 11:53a
नगरान्तञ्चतुर्गुणं 11:50b
नगाग्रे पञ्चमं जपेत् 365b, 14:5b, 44:36d
नगाग्रे संयतेन्द्रियः 31:16d
नगाग्रोक्तं व्रतं चरेत् 404d
नग्नैः श्वेतपटादिभिः 334b
नग्नो वा दीक्षितः स्नात 37c, 31:58c
नटकैवर्तकादिभिः 104d
नटकैवर्तकोऽपरः 45:16d
नटनर्तकतक्षाण॰ 769a
नत्यादि शिवपर्यन्तः 5:11c
नदी वेगेन शुद्ध्यति 688d, 7:64d
नदीगर्तादिपाततः 45:32b
नदीतीरेऽद्रिमस्तके 35d, 31:57d
नदीमध्यगते ह्रदे 220d
नदीमध्ये च सङ्गमे 34b, 33:49d, 34:49d
नदीवापीसरांसि च 755d
नदोषोस्त्यत्र शासने 31:102d
नन्दिस्कन्दविनायकान् 1:2b
नपतेदयुतं जपेत् 32:12d
नपूज्यम्वामदक्षिणैः 45:67d
नमश्चैष मनूत्तमः 824b
नमस्कारयुगादिस्थं 5:12c
नरं पञ्चसहस्राणि 478a
नरमात्राच्च्युतं लिङ्गं 21:4c
नवधा दशधा भवेत् 343b, 4:6d
नवधा संकरः प्रोक्तो 399a
नवश्राद्धे यदा भुङ्क्ते 327c
नवसप्तदशक्रमात् 566b
नवात्मानं वरारोहे 808c
नशुद्धे बन्धनन्ध्रुवम् 43:88d
नश्यते पूर्वसञ्चितम् 18:33d
नष्टभग्नवपुः क्षिप्रं 36:3a
नष्टा यदायुते द्वे तु 12:4a

नष्टे दग्धे हृतेऽपि वा 119d
नष्टेऽक्षसूत्रे देवेशि 41:3c
नाक्षं विलङ्घयेद्विद्वान् 26:14a
नागगन्धर्वयक्षिणी 10:22b
नागजं वारिजं वापि 30:15c
नागयज्ञोपवीतिनम् 821d
नाचान्तो मलमुत्सृजेत् 30d
नाचामेच्छूद्रहस्तेन 671a
नातः परतरङ्किञ्चित् 21:11a
नातिकर्कशकं वदेत् 1:31d
नातिदैन्यं प्रकर्तव्यं 1:31c
नातियायात्परिस्फुटैः 1:32b
नात्र कार्या विचारणा 17:56b, 27:6d, 43:66b
नादद्यात्करकं किञ्चित् 26:12c
नाद्यादास्नानकालतः 504d
नाद्यान्मृतकसूतके 11:69b
नाधिकारी ह्यनुष्ठाने 44:118a
नानाजातेस्तु संस्पर्शाद् 7:6c
नानातपत्रो नादण्डी 1:31a
नानारम्भक्रियासु च 1:28b
नानिलानलदेवानां 11:7a
नान्यं पश्येत्पतिं विना 523d
नान्यत्कर्म कथञ्चन 29:1b
नान्यत्का --- समाचरेत् 27:1b
नान्यथा तु कदाचन 93b, 34:11b, 43:3d
नान्यथा शुद्धिमर्हति 17:156b, 33:26b
नान्यद्वृत्तम्भवेत्क्वचित् 18:36d
नान्यद्वासो वसेत सा 519d
नान्यो वै मोचने क्षमः 33:37b
नाभिमात्रोदके जपेत् 24:27b
नाभिमात्रोदके स्थितः 475b, 17:7d
नाभेरधः संयोगात् 22:1c
नाभेरूर्ध्वं करौ विना 643d
नाभेरूर्ध्वे मतं स्नानं 19:20a
नामधेये च निष्क्रामे 325c
नामधेये तथा पुनः 44:83b
नामप्राशननिष्क्रामे 13:13c, 31:30a
नारं स्पृष्ट्वास्थि सस्नेहं 631a
नारकी स्यान्नराधमः 394d
नारकीस्यान्न संशयः 32:34d
नारसिंहं ततो वह्निं 816c
नार्थयेत्तत्फलं प्राज्ञे 1:28a
नावः पथि तृणानि च 727d
नाशयत्याशु पापानि 3:24a
नाशयेदशुभं प्रिये 39:9b
नाशुचिः क्षणमप्येकं 31:103c
नाशौचं गृहिणां मतम् 565b
नाशौचं प्रतिलोमानां 582a
नाशौचं प्रविधीयते 544b
नाशौचं विद्यते ते हि 606a
नाशौचं समयस्थानां 604a
नाश्नीयात्पूजनम्विना 45:71d
नाश्नीयान्नावगाहयेत् 1:26b
नाश्नीयुः पङ्क्तिसंस्थिताः 228b
नाश्रयन्ति मृगद्विपैः 31:93d
नाषाढादित्रये कृतम् 94d, 43:5b, 44:23d
नासंशुद्धो यजेच्छिवम् 499b
नासखायः कथंचन 1:30b
नासंख्यं न मनोभ्रान्तं 10:28c
नासहस्रादधस्तत्स्यात् 355a, 6:1c
नासहस्रादधो गोष्ठं 4:3a
नासादि कस्यचिच्छित्त्वा 436c
नासापीडननिष्ठीव 32a

नास्तिकत्वं च सम्भ्रमं 1:23b
नास्तिकैर्वाथ हेतुकैः 20b, 45:93d
नास्तिक्यं व्रतलोपश्च 422a
निःकृतिश्च श्रुणुष्वथ 30:20b
निकृष्टजातिसंयोगे 14:25a, 15:1a
निक्षेपोत्क्षेपकर्मणा 314d, 7:31b
निखिलाण्डार्थसाधकः 828b
निखिलास्वन्त्यजातिषु 21:22b
निगरंश्चाचमेत्तदा 670b
निग्रहो नैव कर्तव्यः 33:63c
नित्यं चोदकभाण्डानाम् 7:57a
नित्यं मेध्यमिति स्मृतम् 758b
नित्यं सन्ध्यामुपासीत 10:52a
नित्यं समयिना नित्यं 44:5a
नित्यं सर्वगुणोपेता 20:3c
नित्यं सलिलघर्षणात् 677d
नित्यकर्मण्यभावे च 33:31a
नित्यक्रियाविलोपे तु 17:161a
नित्यनैमित्तकर्मणि 17:131d
नित्यनैवेद्यमानस्य 56c
नित्यन्धर्मपरायणाः 43:65d
नित्यमेवमुपस्पृशेत् 666d
नित्यवद्धोमलोपे तु 82a, 44:22a
नित्यशुद्धः कारुहस्तः 757c
नित्यहानिं करोति यः 611b
नित्यहानिं न कर्त्तव्यं 1:38c
नित्यहानिरतोऽन्यथा 13:3d, 31:86d
नित्यहानिर्न दोषकृत् 29b
नित्यहानिर्न दोषभाक् 44:4d
नित्यहानिर्यदा देव 12:1a
नित्यहानिश्च कृत्वा यः 13:5c
नित्यहानौ जपेदीशं 12:2a
नित्यादन्यज्जपादिकम् 622b
नित्यादन्यानि वर्ज्जयेत् 43:76d
नित्यानुष्ठानतत्परः 37:25d
नित्ये नैमित्तिके काम्येऽपि 69c
निद्रया च यदा भूतः 32:12a
निद्राभिभूतस्तु यदा 18:16a
निन्दकान्विनिहत्यापि 138c, 17:29c, 27:17c
निन्दन्समयिनं मोहात् 34:25a
निन्दयेद्यस्तु दीक्षितः 163d, 31:43d
निन्दा देवगुरोः शास्त्रे 33:21c
निन्दा वापि प्रयुज्यते 141d
निन्दां कुर्यान्न तस्य वै 1:18d
निन्दां नैव तु कारयेत् 1:21d
निन्दाङ्कुर्वन्त्यनिन्दिताः 31:59b
निन्दातर्क्कानुवर्त्तिनाम् 43:100b
निन्दाम्प्रमादतः कृत्वा 14:21a
निन्दाशुद्धिरघोरेण 17:150a
निन्दितार्घोपजीवनम् 421d
निपतेत्साधको भुवि 18:16b
निबद्धं गुरुभिर्यथा 25b, 43:7b
निभर्त्सयेत्तमोवृतः 33:59d
निमित्तं वा मठालये 629d
निमित्तोपचिते दिने 10:13b
नियमस्थो व्रते स्थितः 37:31d
नियमस्य विलोपने 84d
नियमस्याप्यरक्षणात् 44:88b
नियमाः परिकीर्तिताः 87d
नियमाः संप्रकीर्तिताः 31:99b
नियमांश्च निबोध मे 31:98b
नियमाज्जपसेवनात् 37:15b
नियमादयुताच्छुद्धिः 44:47c

नियमोऽघोरजापः स्यात् 14:10c
नियोज्याः सुशिवार्च्चने 45:71b
निरपेक्षा तु सा दीक्षा 45:64c
निरपेक्षो जपाभिज्ञो 17:3c, 23:18a
निरशनः सप्ताहश्च 17:49a
निरस्तिके हतेऽपि च 44:103d
निराचारे विवर्ज्जयेत् 45:86d
निराधारे तु द्विगुणं 43:18a
निरामिषं शिवे देयं 44:81a
निरारब्धव्रतस्तथा 10:41b
निराहारस्तथा त्रयम् 17:142b, 33:11d
निराहारस्त्रिरात्रं च 450c, 30:22a
निराहारस्त्रिवासरम् 783d, 30:5b
निराहारस्त्र्यहं भवेत् 780b
निराहारेण नान्यथा 44:79b
निराहारैकतः शुचिः 44:95d
निराहारो दिनत्रयम् 30:8d, 31:77d
निराहारो नरञ्जपेत् 24:13b
निरुजः सरुजश्चान्ते 10:52c
निरुजः सरुजो मन्त्री 31:3c
निरुजस्य तथा गव्यं 31:6c
निरुजस्यायुतद्वयम् 44b
निरुजो देशिकस्यापि 12:3c
निर्घातसन्निपाते च 18:3c
निर्दयत्वमहंकारं 1:34c
निर्दिष्टः शुद्धये क्रमः 24:36b
निर्दिष्टं शुद्धये क्रमात् 12d
निर्द्धारणपरो दण्डा 33:64c
निर्निमित्तं तथा घाते 430a, 32:20a
निर्निमित्तश्चतुष्पाद 32:21c
निर्निमित्तेन भामिनि 32:20d
निर्बन्धात् क्षत्रियादिषु 180d
निर्भयत्वमनालस्यं 1:24a
निर्मले वा शिलातले 11:22b
निर्मलो निरुजो भवेत् 17:81d
निर्माल्यं तु विजानीयात् 17:125c
निर्माल्यं देवदेवस्य 1:26a
निर्माल्यं नावगाहयेत् 19:1b
निर्माल्यं पिण्डिकाच्युतम् 17:129d
निर्माल्यं बहिरुज्झितम् 200d
निर्माल्यं भक्षयित्वा तु 205a, 25:2c
निर्माल्यं भक्षयेद्यस्तु 17:72c
निर्माल्यं भक्षितं येन 40:7a
निर्माल्यं यत्करोज्झितं 17:170d
निर्माल्यं षड्विधं स्मृतम् 194b
निर्माल्यं सततन्नेष्टं 17:127a
निर्माल्यं सद्यः संस्पृष्टं 8:3a
निर्माल्यन्तद्विजानीयात् 17:126c, 18:20a
निर्माल्यन्नैव जानीयात् 17:129c
निर्माल्यपरिशोधनं 17:116d
निर्माल्यभक्षणे जाते 14:19a, 31:21a
निर्माल्यभक्षणोच्छिष्टे 39:3c
निर्माल्यभुग्भिः पतितैः 639c
निर्माल्यभोजने वक्त्रं 24:4c
निर्माल्यलंघने कामात् 14:20a
निर्माल्यलङ्घने जाते 206c
निर्माल्यविप्रुषानङ्गं 17:122a
निर्माल्यशङ्करे कामात् 22:4c
निर्माल्यसङ्करं मोहात् 10:44a
निर्माल्यसंकरे भुक्त्वा 210a, 31:23a
निर्माल्यसङ्करो होमात् 37:5a
निर्माल्यस्पर्शने त्याज्यं 214c, 43:85c
निर्माल्यस्य च सङ्करम् 37:7d
निर्माल्यस्य न संशयः 203d

निर्माल्यस्य विधिक्रमम् 17:174b
निर्माल्यापनयनङ्कार्यं 17:121a
निर्माल्येन तु यत् स्पृष्टं 210c
निर्म्माल्यं पिण्डिकाच्युतम् 18:23b
निर्म्माल्यं सततं नेष्टं 18:20c
निर्म्माल्यन्तु विजानीयाद् 18:19a
निर्म्माल्यन्नैव जानीयात् 18:23a
निर्लेपं काञ्चनं रौप्यं 11:29a
निर्लेपस्तु तदीयते 34:13d
निर्ल्लज्जत्वं न कर्तव्यं 1:35a
निर्ल्लेपं स्याद्यथा हरे 43:50b
निर्ल्लेपा यत्र दृश्यते 11:50d
निर्वाणदीक्षितानां तु 608c, 44:119c
निर्वाणे दोषशान्तये 28:3d
निर्वाणे सशिवे वह्नौ 82c
निर्वाणे ससशिवे वह्नौ 43:20c
निर्विनोदं द्विजं हत्वा 18:58c, 32:22a
निर्व्विवेकन्तु तं दृष्ट्वा 18:38c
निवर्तते तु नित्यादि 44:119a
निवेदं येन जायते 44:114d
निवेदनात्तु देवाय 8:9a
निवेदम्पिण्डकोपरि 17:169b
निवेद्यं वा शिवाग्नये 629b
निःशब्दं स्थानमाश्रयेत् 10:10d
निशि भुक्त्वा तपं वह्निं 24:18c
निश्छिद्रं तादृशं चरेत् 85b
निःश्वासे सकलादिभिः 827b
निश्शब्दे चायुतं जपेत् 53b
निषादं सूतिकां तथा 641b
निषादेन समाः स्मृताः 774d
निषिद्धाचरणे मन्त्री 38:6a
निषिद्धाचारवर्ज्जनम् 43:6d
निषिद्धानाम्पुरागमे 37:19d
निषेधात्मांसमध्वादि 44:87a
निष्कस्तेयेऽर्धलक्षं च 391c
निष्कान्ते लक्षमीरितम् 391d
निष्कामश्च सकामश्च 45:13c
निष्कामात्तु सकामे तु 44:11a
निष्कामे नैष्ठिके सास्यात् 44:12a
निष्क्रान्ताः शुचयो मताः 736b
निष्क्रामण्यन्नप्राशने 2:3a
निष्क्रामण्याञ्चतुर्थ्याञ्च 19:34a
निष्क्राम्यान्नप्राशने च 42:2a
निष्ठीविते तथाभ्यङ्गे 664c
निष्फला तस्य वै दीक्षा 176a
निःसङ्गानान्तपश्विनाम् 31:92d
निःसिंहनेन तु करो 9:6a
निस्तुषीकरणेन वा 721d
निःस्नेहगन्धलेपार्थं 672a, 7:51c
निस्सारयति या गर्भं 303c
नीचरत्नापहरणे 418a
नीतयश्च निरन्तराः 21:9b
नीते वा मूषिकातायि 120a
नीराजनविलोपने 54b
नीरुजः स्नानमाचरेत् 42b
नीरुजः स्नानहीनश्चेत् 42c
नीलायाश्च तथा घृतम् 800b
नृणां पतनहेतूनि 405a
नृत्यगीतादिजीवित्वं 1:36c
नृत्याद्येष्वपरेष्वपि 10:24b
नृपस्पर्शाद्विशुद्ध्यति 285b
नृपस्यैवं विधीयते 44:67d
नृपाणां कारुकाणाम्वा 43:68c
नेत्रचण्डश्च विन्यस्य 17:122c

नैताभिषिक्तमात्रस्य 18:33c
नैरामिषं तयोर्दत्त्वा 223a
नैर्ऋत्यां च जगद्धिता 346b
नैव तात्कालिकस्य तु 17:127d, 18:21b
नैवान्याश्चान्त्यजातयः 23:7b
नैवान्यो अन्त्यजा इह 17:113b
नैवेद्यं च निवेदितम् 193d
नैवेद्यं तद्विजानीयात् 17:169a
नैवेद्यं साम्प्रतं शृणु 17:168b
नैवेद्यञ्च निवेदनम् 17:165d
नैवेद्यमविसर्ज्जिते 24:5d
नैष्ठिकं वा गृहस्थम्वा 35:1a
नैष्ठिकस्याप्यभोज्यं तु 315c
नैष्ठिकोऽपि न भोज्यस्तु 7:48a
नो दत्त्वा परमेष्ठिने 222b
नो दद्यात्परमेष्ठिनः 44:80b
नो सहस्रादधस्तत्स्यात् 360a
नोक्तवृत्तिस्थितात्मनाम् 43:95d
नोक्ता सापि वद प्रभो 16:1d
नोच्छिष्टं कुर्वते विप्रं 658a
नोच्छिष्टस्तु भवेन्नरः 660d
नोच्छिष्टस्य भवेद्दोषः 659c
नोच्छिष्टो भवति द्विजः 661d
नोत्तमेनानुगन्तव्यो 617c
नोपवासो रुजान्विते 11b, 43:94d
नोपेक्षेत कथञ्चन 201d
न्यायोपार्ज्जितसद्वित्तं 22:14c
न्यासं कुर्वीत देशिकः 17:121d
न्यासं कृत्वा तु वा तस्य 17:151a
न्यूनन्तत्र विनिर्णयेत् 27:9b
न्यूनन्यूनविधिर्योज्या 21:22a
न्यूनाधिकप्रदानेन 23c, 45:94c
पक्वं द्रोणादिकं त्वन्नं 730c
पक्वमन्नादि वर्जयेत् 1:25d
पक्वान्नं प्रोक्षणात्सर्वं 22:23a
पक्वान्नं प्रोक्षणादपि 692b
पक्वेष्टखचितानि च 728b
पक्षचामरचर्मणाम् 11:26b
पक्षत्रयमधःशायी 10:2a
पक्षयोरुभयोरपि 18:1d
पक्षिजग्धं गवाघ्रातं 729a
पक्षिणस्तु बहून्हत्वा 17:75a, 31:64c
पक्षिणां घातने चैव 32:20c
पक्षिणी सप्तमोर्ध्वं स्यात् 552a
पक्षिण्या त्र्यहं भवेत् 566d
पक्षिण्याशौचमिष्यते 561b
पक्षैकलोपतो वत्स 44:20c
पञ्च चैकान्नभक्षणात् 31:34d
पञ्च वामकरे तथा 11:10d
पञ्चगव्यं क्षिपेत्ततः 753b
पञ्चगव्यं घृतं वापि 531a
पञ्चगव्यं च धर्मभ्यो 797c
पञ्चगव्यं तदा पेयं 17a
पञ्चगव्यं निराहारो 259c, 43:48a
पञ्चगव्यं पिबेत्ततः 514d
पञ्चगव्यं पिबेदपि 236b
पञ्चगव्यं विशुद्धये 238b, 24:10d, 43:36d
पञ्चगव्यं सकृत्पीत्वा 453a, 11:76c, 31:9a
पञ्चगव्यं समाचरेत् 43:34d, 44:65b
पञ्चगव्यं स्मृतंह्येतत् 31:12c
पञ्चगव्यञ्जपाच्छुचिः 43:49b
पञ्चगव्यन्तु भक्षयेत् 31:44d
पञ्चगव्यमुपोषितः 10:44d

पञ्चगव्यविधानेन 802c
पञ्चगव्यसमन्वितम् 43:83b
पञ्चगव्यामृते हीने* 51a
पञ्चगव्याशनः स्नात्वा 291a
पञ्चगव्याशनं कृत्वा 17:62a
पञ्चगव्याशनं जपः 10:55b
पञ्चगव्याशनं दानं 44:3a
पञ्चगव्याशनं हितम् 45:59d
पञ्चगव्याशनेन च 44:127d
पञ्चगव्याशनो निशि 23:20b, 24:14b
पञ्चगव्याशनो मन्त्री 256a
पञ्चगव्येन शुद्ध्यति 232b, 252b, 253b, 258d, 276b, 290b, 479b, 528b, 650d, 31:27b, 43:42d, 43:43d, 43:46b, 43:47b
पञ्चगव्येन शोधयेत् 34:39d
पञ्चगव्येन संस्नाप्य 59c
पञ्चगव्योपवासकः 43:40b
पञ्चगव्योपवासतः 249d
पञ्चदश्याञ्च पक्षयोः 19:30d
पञ्चदिनमनाहारो 92c, 43:3a
पञ्चधा चायुतं जपेत् 18:62d
पञ्चधा लक्षजापेन 36:8c
पञ्चधा हस्तभ्रष्टे तु 36:5a
पञ्चधायुतकञ्जपेत् 32:26d
पञ्चपातकयुक्तानां 336c, 45:44c
पञ्चब्रह्म क्रमेण तु 17:46b
पञ्चब्रह्म जपेद्यस्तु 17:111c
पञ्चब्रह्मण्यनुक्रमात् 27:18d
पञ्चब्रह्मयुतेन च 29:3b
पञ्चमं परिवर्तयेत् 45:91d
पञ्चमस्य तु मन्त्रस्य 16:7c
पञ्चमस्य विशुध्यति 13:21b
पञ्चमस्य शतं जपेत् 53d
पञ्चरात्रं पुरे भोज्यं 34:17c
पञ्चलक्षं जपेत्पुनः 33:44d
पञ्चलक्षं जपेद्घोरं 179c
पञ्चलक्षञ्जपेत्तत्र 34:44a
पञ्चलक्षाणि वै जपेत् 19:24d
पञ्चविंशतिका जापः 14:13a
पञ्चविंशतिसाहस्रैः 38:12a
पञ्चविंशसहस्राणि 17:151c
पञ्चशुद्धिविलोपने 47d
पञ्चसाहस्रिको जपः 36:7d
पञ्चस्रोतात्मकन्तथा 37:27d
पञ्चस्रोत्रात्मके तथा 37:30b
पञ्चाचार्येऽपि संमता 585b
पञ्चातपविवर्ज्जितः 24:19d
पञ्चातपसमन्वितः 27:19b, 41:2b, 41:3b
पञ्चापाने मृदा योज्याः 11:11c
पञ्चायुतानि जप्त्वा तु 40:7c
पञ्चार्थकारिके तथा 33:12d
पञ्चार्थकालरात्रैश्च 633a
पञ्चार्थकालवक्त्रैश्च 333a
पञ्चाशत्पञ्चविंशद्वा 29:2c
पञ्चाष्टकं समाश्रित्य 35:1c
पञ्चाहं वा दशाहं वा 400a
पञ्चाहादिकभोजनम् 85d
पञ्चैते तु यमाः प्रोक्ता 31:98a
पटलस्थे शिवम्व्रजेत् 19:23b
पटले तु गृहस्य च 32:16d
पटले वा गृहस्य च 182d, 18:56d
पटान्तोपहतं च यत् 700d, 11:41b
पट्टकार्प्पासमौर्णं वा 44:96a

पट्टवस्त्रं च कार्पासं 487c
पण्डितोत्तुङ्गशङ्करान् 2b
पण्यं यच्च प्रसारितम् 757d
पण्यं विक्रयमापणात् 694b
पण्यद्रव्यं तथौषधम् 214d, 43:85d
पण्यम्विक्रयमाकरात् 19:16b
पण्यस्त्रीकारुकादीनां 13:11a
पतङ्गपतितान्त्यजान् 506b
पतते नरके ध्रुवं 18:39d
पतते साधको भुवि 32:12b
पतनस्य न दोषोऽस्ति 19:26a, 33:46a
पतनाच्छुद्धिमादिशेत् 102d
पतनात्पूर्णगर्भस्य 31:90a
पतनादयुतं जपेत् 18:15d, 32:11d
पतन्तः शुद्धिकारणात् 17:122b
पतितः पुनरागतः 494b, 17:77d
पतितं घोरगर्तादौ 123c
पतितश्चेत्प्रतिष्ठितम् 36:4b
पतितन्तु प्रमादतः 21:3d, 35:13d
पतिताच्छुद्धिमादिशेत् 45:27b
पतितानां शतं जपेत् 31:29b
पतितानाम्विशेषतः 45:46d
पतितान्नाशने तथा 44:82d
पतिताश्चाभिशस्ताश्च 43:12c
पतिते च तथा सूत्रे 19:23a
पतिते पुस्तके हस्तात् 32:15c
पतितैः सह दीक्षितः 399d
पतितैः सह सङ्गमात् 3:4d
पतिभ्यः किञ्चिदौषधम् 31:102b
पत्नीपुत्रेषु च त्र्यहम् 564b
पत्रपुष्पफलानि च 768d
पत्रपुष्पफलान्विताः 768b
पत्रे भुक्त्वा शतं कामात् 230a
पदशुद्ध्या च शुद्ध्यति 10:45d
पद्भ्यां न संस्पृशेन्मन्त्री 33:55c
पद्भ्यां शूद्रः समुत्पन्नः 7:5c
पद्भ्यां स्थित्वा प्रमादाच्च 33:54a
पद्भ्यां स्पृष्ट्वा प्रमादाद्यः 151a
पद्माक्षैर्मृगलोमानि 719a
पद्मैर्न्नीलोत्पलादिकैः 18:6d
पयः काञ्चनवर्णायाः 799c
पयसा वापि मासेन 428a
पयोदधिघृतादीनां 110a, 45:54a
परं नित्यम्विवर्ज्जयेत् 44:6b
परकीये वशेद्दूरे 45:73a
परदारविवर्ज्जितः 44:8b
परशिष्ये स्वशिष्ये तु 34:33a
परस्त्रीद्रव्यसङ्कल्पः 446a
परस्योच्छिष्टसंस्पर्शात् 7:2c
परस्योच्छिष्टसंस्पर्शो 16:1a
परस्वानामुपादानं 448c
पराक इति स स्मृतः 15:15b
पराकः पञ्चमे ततः 403b
पराकं तु समाचरेत् 417b
पराकं शृणु सांप्रतम् 781d, 31:79b
पराकञ्च निबोध मे 15:14d
पराकश्च निगद्यते 44:45b
पराकस्य विधिः स्मृतः 31:79d
पराकान्ते व्रतं मतम् 44:51d
पराकेणापि वा भवेत् 428b
पराकोऽन्ते व्रतं मतम् 480b
पराकोऽन्तेऽथवा सकृत् 15:3d, 31:69d
पराकोऽयमुदीरितः 782b
पराचमनबिन्दवः 705b

पराचमनविन्दवः 11:45b
परा निष्कृतिरुच्यते 10:48b
परानुग्रहकर्तारौ 7:47a
परानुग्रहकारकौ 7:48d, 20:2d
परान्नद्रविणक्रियः 43:76b
परान्नभोजने नित्यं 43:76a
परापरा समाख्याता 38:13a
परापवादः पैशुन्यं 447c
परापवादनिर्मुक्तो 44:9c
परिगृह्य जपं मन्त्री 29:3c
परिगृह्य जपेन्मन्त्री 21a
परिगृह्येप्सितं लिङ्गं 10:18a
परिग्रहे गर्हणीया 772a
परिचारकमर्त्यानां 576c
परित्यजेत्तदा लिङ्गं 124a
परित्यागे कृतेऽपरे 45:31d
परित्यागो विधीयते 680b
परिभ्रम्य गृहाद्बहिः 11:53b
परिमाणञ्जपस्य तु 37:34b
परिमृज्य द्विरास्यञ्च 11:17a
परिविन्दकयाजनम् 423d
परिव्राजकलिङ्गिनाम् 310d, 7:26d
परिव्राट्तापसौ न हि 7:47b
परिव्राट्तापसौ यौ तु 7:48c
परिहार्यो भवेत् स हि 775d
परिहासं तथा दर्पं 166a, 31:62a
परिहास्यो न कर्तव्यः 1:20a
परीक्षा त्रिविधा प्रोक्ता 18:43a
परे लोकैहिकं फलम् 10:49d
परेणैव कृतो यदि 118d
परेद्युः शक्तितो दद्यात् 90c
परेभ्यो दुःखमुत्पाद्य 443c, 21:12c, 22:24a
परेषां गुरुकर्मणि 18:27b
परैः कृतेऽपराधे च 45:6a
परैरेव कृतो यदा 45:12d
परोक्षे तु गुरोः कार्यं 7:13a
परोक्षे तु गुरोः स्वयम् 3:19b
परोक्षेऽस्य गुरौ स्वयम् 18b
पर्जन्यवर्षणाच्चैव 741c
पर्यग्निकरणात्तथा 7:57b, 22:22d
पर्यग्निकरणात्मिका 16:13b
पर्यग्निकरणादपि 678b, 682b, 7:58b, 22:23b
पर्यटेद्धरणीतले 34:16d
पर्यस्य स्नानमाचरेत् 651d
पर्वण्यपूज्य देवेशं 11:62c
पर्वतः पर्ववानिति 368b
पर्वताग्रं तु शिखरं 365c, 6:11c
पर्वताग्रमिति स्मृतम् 366d
पर्वते सिन्दुसागरे 34:18d
पर्वसन्धिषु चाष्टम्यां 466a
पर्वसन्धिषु सर्वेषु 31:80a
पर्वेत्यर्थवशात् संज्ञा 368c, 6:14a
पर्व्वताग्रमिति स्थितम् 6:12d
पर्व्वोत्सवेषु सर्व्वेषु 18:3a
पलण्डुं वापि दीक्षितः 241d
पलण्डुकबकानि च 240b
पलद्वयं घृतस्योक्तं 801c
पलमित्यभिधीयते 112b
पलाण्डुं वापि दीक्षितः 17:107d, 23:5b
पलाण्डुकबकानि च 43:38d
पलानामपि तावता 110d
पलानि पञ्च दुग्धस्य 802a

पलालं चैव शुद्ध्यति 723b
पलालतृणकाष्ठानां 11:32c
पलाशपद्मपत्रे वा 11:78a
पवित्रं कारयेद्यस्तु 92a, 43:2c
पवित्रं त्रिषु लोकेषु 798a
पवित्रं सर्वदा जलम् 751b
पवित्राणि जपेत्पञ्च 31:41a
पवित्रारोहणं तथा 175b
पवित्रारोहणन्देवान् 44:23c
पशुक्रीडां यदा पश्येत् 461a, 34:31c, 37:19a
पशुत्वं संस्कृतं येषां 43:74c
पशुस्पृष्टमथापि वा 21:2b, 35:12b
पशूपचारे पश्वर्घ्यं 64c
पशोर्दीक्षां न कुर्व्वीत 19:28a
पश्चाज्ज्ञात्वा षडानन 44:62d
पश्चात्तापं करोति च 34:43d
पश्चाद्धीरैश्च भोजनम् 18:7d
पश्चाद्द्विशतिरात्रं स्यात् 540c
पश्चिमे पुरुषो देवो 363c, 6:10a
पश्चिमे ब्रह्मणाधिपम् 6:16d
पाकयज्ञे हविर्यज्ञे 327a
पाकयज्ञेषु भोक्तव्यं 2:5c, 42:4c
पाकादिषु क्रतुष्वन्नं 13:15a
पाञ्चार्थकालवक्त्राणां 45:48a
पातकं कुलदूषणम् 409b
पातकत्रयसंयोगः 14:9a
पातकाद् विप्र मुच्यते 23:19d
पातकेषु तदन्येषु 26:11c
पातकैर्मुच्यते भृशम् 17:13d
पातव्यं तत्त्रिरात्रं वै 44:69c
पात्रं कीटाखुमार्जारैः 681c, 7:57c
पात्रं मृद्वेत्रसम्भवम् 216b
पात्रम्वा वेणुसम्भवम् 30:15d
पात्रशुद्धिं शृणुष्वेतां 16:9c
पात्रशुद्धिरपि प्रोक्ता 16:1c
पात्रस्य तैजसस्याद्भिः 23:10a
पात्राणाम्परिकीर्तिता 22:10d
पात्राभिघाते द्विशतं 45:92a
पादकृच्छ्रं समाचरेत् 385d
पादकृच्छ्रोपवासकैः 508b
पादन्यूनो जपो भवेत् 21:18d
पादपादश्च हीयेत 24:21a
पादयोः पतिते तस्मिन् 131a
पादस्पर्शे लंघने च 45:23c
पादहीनं चरेत्क्रमात् 33:15b
पादहीनं जपेदिदम् 101d
पादहीनं तदम्भसा 102b
पादहीनं शतं जपेत् 283d
पादहीनं शतद्वयम् 284d
पादहीनञ्चरेत्क्रमात् 17:144d
पादात्पादं हि सङ्करे 17:144b
पादात्पादन्तु सङ्करे 33:14d
पादार्थिककपालिनाम् 305b, 26:6b
पादार्थिकपरिव्राजे 19:8a
पादार्धेन त्वकामस्य 17:144a, 33:14c
पादावसेचनं मूत्रं 11:8a
पादुकाशङ्कुकौ मेध्यौ 764a
पादुके गुरुसन्निधौ 33:65d
पादुकोपानहौ तथा 148d, 17:156d, 18:44b, 33:26d
पादुकोपानहौ शय्यां 150c, 33:53c
पादूनं क्षपणे हते 33:17b
पादूनं भगवघ्नस्य 33:16c

पादूनं वाप्यकामतः 33:21b
पादेन यदि संस्पृष्टा 17:155a, 33:25a
पादेन यदि संपृष्टा 18:17c
पादेन संस्पृशेत्मोहात् 18:46c, 33:33a
पादेन स्पृशते यदि 18:54d, 32:13b, 32:14d
पादेनाकामतः स्पृष्ट्वा 191a
पादोनं क्षत्त्रियः कुर्यात् 383c
पादोनं क्षपणे हते 17:145d
पादोनं तत्र पूर्वोक्तं 211a
पादोनं तु तदर्धकम् 294d
पादोनं वाप्यकामतः 17:148d
पादोनं शुद्धये कुर्यात् 413a
पादोनम्भगवन्तस्य 17:145a
पादोना तु प्रमादाच्च 45:84a
पादोना पूर्ववत् शुचिः 45:26b
पादोनात्तु तदम्भसा 45:26d
पादौ प्रक्षाल्य चाचम्य 17:43c, 24:38c
पादौ प्रक्षाल्य मृत्तोयैः 11:53c
पादौ स्पृशन्ति ये चान्ये 705a, 11:45a
पाद्यमाचमनमर्घ्याणां 49c
पाद्ये चाचमनीयके 64b
पानसं द्राक्षमाधूकं 381c
पानीयमभिमन्त्रयेत् 11:56b
पानीयेऽर्धार्धमेव वा 265d
पापं संशोध्य तत्सर्वं 17:109a
पापङ्कृत्वा तु दीक्षितः 17:106d
पापन्तस्य न विद्यते 17:92d
पापभक्षणदेवस्य 819a
पापभक्षणसंयुतम् 817d
पापमाचार्यसत्तमः 24:37d
पापशुद्धिस्तदा भवेत् 17:158b, 18:45d, 33:28b
पापानामप्यनेकानां 496a, 44:101a
पापानि सुमहान्त्यपि 804b
पारतं धान्यसञ्चयम् 489b
पारदार्यं पारिवित्त्यं 421a
पारम्पर्यन्तु वर्त्ती च 32:45c
पारियात्रे महेन्द्रे वा 10:8a
पार्थिवन्तु परित्यजेत् 19:15b
पालनीयमतस्तस्मात् 44:1c
पालयेत्समयज्ञन्तु 19:33a
पाशशुद्धिः प्रजायते 35:10b
पिण्डं दत्त्वा पितुर्गृही 277d
पिण्डिकाकोणसङ्गतम् 17:169d
पिण्डिकायां तथैव च 121b
पिण्डिकास्थं न निर्माल्यं 213c
पिण्याकाचामतक्राम्बु° 789a
पितरावपि शुद्ध्यतः 595d
पितरौ चेन्मृतौ स्यातां 590c
पितुर्गृहे मृते सूतौ 561c
पितुर्मातुः श्वसुश्चापि 21:17c
पितृघ्नो मातृभ्रातृहन्तृश्च° 30:3c
पितृदेवोपयुक्तानां 43:57a
पितृपत्न्यामपेतायां 592a
पितृभ्रात्रादिबान्धवैः 11d
पितृमातृश्वसाश्वश्रू° 24:26a
पितृमातृसुहृत्त्यागः 423a
पितृवनादितीर्थेषु 34:19a
पितृव्यदुहिता तज्ज° 557c
पितृव्यभार्या भगिनी 397a
पितृव्यस्य वधस्तथा 21:17d
पितृस्वसरि तत्पुत्र° 557a
पित्रर्थेऽपि तथैव च 670d

पित्रादीनां तु पक्षिणी 555b
पिबन्तोयं पतत्यन्ने 43:43a
पिबेत् प्रतिदिनं शुचिः 385b
पिबेत् भुङ्क्ते यदा नरः 43:47d
पिबेत् सान्तपनं स्मृतम् 786d, 30:7b
पिबेत्पापविशुद्धये 24:12b
पिबेदेकत्र योजितम् 803b
पिबेद्भुञ्जीत वा यदि 259b
पिबेन्मन्त्री प्रयत्नेन 825c
पीठस्थे शिववद्गृहे 19:22b
पीठे वा पिण्डिकायां वा 126a, 18:13a, 32:8a
पीतमात्रम्भवेच्छुद्धं 31:10c
पीतमात्रो भवेत्पूतः 11:80a
पीतमाल्यानुलेपनः 10:31b
पीतयज्ञोपवीती च 10:31c
पीतवासाश्चरेन्मासं 10:31a
पीतशेषं तु यत्तोयं 251c, 43:42a
पीतेन शुध्यते क्षिप्रं 11:72c
पीत्वा च पातकैर्मुक्तः 11:82c
पीत्वा तु दिनपञ्चकम् 384d
पीत्वा नवोदकं मन्त्री 249c
पीत्वा नवोदकं मन्त्री 43:40a
पीत्वा वै पञ्चगव्यञ्च 17:103a
पीत्वाकामात् सुरां वामं 348a, 14:3c, 44:35a
पीत्वाभ्यस्याधमैः सह 11:46b
पीयमानपतत्तोय 252c
पुण्यङ्कर्म सदा कुर्यात् 39:11c
पुण्यङ्कर्म समाचरेत् 39:12b
पुण्यतीर्थे पयोभक्षः 17:48a
पुण्यस्थानसमाश्रितः 17:51d
पुण्यस्थाने समाश्रितः 21:15d
पुण्यस्य विक्रयी यः स्यात् 773a
पुण्याहेन विशुद्ध्यति 520d
पुण्येन प्राप्नुयात्सुखं 39:11d
पुत्रकः पुत्रकस्यापि 1:8a
पुत्रकः समयी तथा 1:6d
पुत्रकश्च विशेषतः 162d, 17:32b, 27:16b
पुत्रका भ्रातृवन्मताः 173b, 45:69b
पुत्रकाचार्य एव वा 17:56d
पुत्रकार्धं तु समयी 7c
पुत्रके च मृते देवि 34:22c
पुत्रके द्विगुणङ्कुर्यात् 34:4c
पुत्रकेण तथा वत्स 44:5c
पुत्रपुत्रीषु पक्षिणी 557d
पुत्रैरपि न भुञ्जीत 11:73c
पुनः क्षमापयेत्तन्तु 37:24c
पुनः पाकेन मृण्मयम् 723d
पुनः पाकेन संशुद्धिः 693a, 22:20a
पुनः पृष्टः समासेन 43:97a
पुनः सन्तापनं कृत्वा 18:65a, 32:33c, 32:32a
पुनः स्नात्वा जपेयुश्च 613c
पुनः स्यान्मन्त्ररोपणम् 36:3d
पुनरेव रजस्वला 529d
पुनर्दीक्षां तु कारयेत् 313d
पुनर्दीक्षान्तथैव च 36:14b
पुनर्दीक्षान्तु कारयेत् 7:29d, 19:9b
पुनर्दीक्षा तु शुद्धये 40:2b
पुनर्द्धौतम्विशुध्यति 43:58b
पुनर्भवास्ते कथिताः 7:41a
पुनर्यागः प्रकर्तव्यः 14:8c
पुनर्लोकात्सम्भीतो 32:39c

पुनश्चाण्डालसङ्गमात् 16:8b
पुनःसंस्कारकर्मणा 9:17b
पुनःसंस्कारमर्हति 122b, 141b, 18:15b, 18:67d, 32:11b, 32:37b
पुनःसंस्कारमौलिकम् 21:4b, 35:14b
पुनस्त्रीणि दिनान्येवं 783a
पुनस्त्रीणिदिनैकैकं 30:4c
पुरीषं मूत्रमेव वा 44:115d
पुरीषं ष्ठीवनञ्च यत् 11:8b
पुरीषोत्सर्गदर्शने 668d
पुरुषः कर्णिकामध्ये 7:21c
पुरुषन्तु समभ्यसेत् 2:3b, 42:2b
पुरुषमात्राच्च्युतं लिङ्गं 35:14c
पुरुषाघोरवामाजा 288a, 16:6c, 31:107c, 43:30c, 44:60c
पुरुषे भुक्तिमुक्तिदाः 364d
पुरुषो निर्द्दहेत् क्षणात् 9:3d
पुरुषो भुक्तिमुक्तिदः 6:11b
पुष्पगन्धादिकं यच्च 14:15c
पुष्पपत्रफलोपेतं 10:10a
पुष्पम्पत्रम्फलं मूलं 11:63c
पुष्पादिसमवस्थिते 71b
पुष्पाद्यैर्द्विगुणं यजेत् 70d
पुष्पैर्वा याज्ञिकैः शुभैः 10:5d
पुष्पैर्व्वा सुमनोज्ञैश्च 18:6c
पुष्पोच्चयनकाले तु 44c, 32:18c
पुष्पोत्सवे न भोक्तव्यं 19:35c
पुस्तं जीर्णं घृतप्लुतम् 32:17d
पुस्तकं तद्घृताप्लुतम् 190b
पुस्तकं दस्युभिर्हृतम् 7:43b
पुस्तके पतिते हस्तात् 181c, 18:55c
पूजनीयमिदं सम्यक् 297a, 7:21a
पूजनीयो महेश्वरः 44:12d
पूजया च विशुद्ध्यति 11:64d
पूजयित्वा तु भोजकाः 34:36d
पूजयित्वा प्रमादेन 46c
पूजयित्वार्घयेत्क्रमात् 17:120d
पूजयेत्सततं मन्त्री 10:18c
पूजाकाले जपे होमे 1:40a
पूजाकाले तु देवस्य 45:77a
पूजाकाले मनीषिणाम् 604b
पूजाजप्यादिकर्मसु 171d, 45:68b
पूजाद्यञ्चाधिकं भवेत् 18:3b
पूजाद्यमधिकं कुर्यात् 19:31a
पूजाध्यानं जपो होमः 18:2a
पूजायां होमकाले च 72a
पूजायामन्नधूपादि 212c
पूजावसायां सर्वेषां 7:38a
पूजाहोमजपादिकम् 18:4d
पूजितं लिङ्गमूर्द्धनि 17:128b, 18:21d
पूजोपकरणं किञ्चित् 132c
पूज्यते यत्र देवेशः 6:11a
पूज्यन्ते यत्र देवेशाः 364c
पूज्यन्ते यत्र विधिना 349c
पूज्यन्ते यत्र विधिवत् 5:4a
पूज्यमानं यदा लिङ्गं 61a
पूतं भोज्यं च तद्भवेत् 732d
पूतमित्यभिधीयते 17:45d, 23:13d
पूताभिर्वस्त्रचक्षुषा 11:16b
पूतो भवति तत्क्षणात् 17:98b, 23:2d
पूर्णाहुत्याह योजने 45:75b
पूर्ण्णमास्यां तु संक्रान्तौ 18:2c
पूर्वं नियमितद्रव्यात् 60c
पूर्वं वापि मनोरमम् 5:14b

पूर्वं वेदाश्रकं वृत्तं 362a
पूर्वकालार्चितस्नान 71a
पूर्वदीक्षा च नश्यति 176d
पूर्वमानमुदाहृतम् 35:10d
पूर्वमेव दिनं ग्राह्यं 537a
पूर्वमेव फलं प्रोक्तं 34:35c
पूर्ववच्च चतुर्गुणम् 43b, 31:4d
पूर्ववच्च निवेदयेत् 24:20b
पूर्ववच्च फलं धत्ते 34:7a
पूर्ववच्चतुरश्रकम् 353d, 5:13d
पूर्ववत्पुत्रकाद्येषु 34:25c
पूर्ववद्दक्षिणं जपेत् 44:122d
पूर्ववद्भोजनं कृत्वा 44:67a
पूर्ववद्यदि शोधितः 34:24b
पूर्वसंस्कारशोधिता 43:54d
पूर्वसिद्धे चले शुद्धिं 45:10a
पूर्वान्तदिवसे पूर्वं 571a
पूर्वापरान्तयोः सन्ध्यां 17:59c
पूर्वापराह्णसन्ध्यायां 498a
पूर्वाशाभिमुखो विशेत् 31:10b
पूर्वाशौचान्तदिवसे 570c
पूर्वाह्णं चैव मध्याह्णं 43:22c
पूर्वे तत्पुरुषो दले 7:19d
पूर्वोक्तं द्विगुणं चरेत् 283b
पूर्वोक्तं मण्डलं यजेत् 10:6b
पूर्वोक्तविधिना बुधः 11:76b
पूर्वोक्तविधिनाथ तत् 31:8d
पूर्वोक्तविधिमाचरेत् 17:44b
पूर्वोक्ताद्द्विगुणाच्छुचिः 45:30d
पूर्वोक्तानाञ्जपः क्रमात् 24:35d
पूर्वोक्तानुक्तपाप्मनाम् 7d
पूर्वोक्तार्धं तदा जप्यं 51c
पूर्वोक्तेन विधानेन 32:9a
पूर्वं दत्वाष्टपुष्पन्तु 17:116c
पूर्व्वपर्व्वणि संस्थितम् 6:16b
पूर्व्वोक्तं विधिमाचरेत् 18:3d
पृक्तानुद्भूतरजसां 558c
पृक्तायाश्चापि कन्याया 559a
पृक्तोद्भूतरजस्त्रीणां 558a
पृथक्पाकः प्रकर्तव्यः 13:4a, 31:87a
पृथक्पाकं विना पुम्भिः 43:78a
पृथक्पाकभुजामपि 608d
पृथक्कृत्यात्मिकं शुभम् 1:32d
पृष्ठतो गौर्गजः स्कन्धे 760a
पेयापेयं तथैव च 38:1b
पैशुन्ये द्वेषवादे वा 156a, 18:49c, 33:67a
पैष्टिकं द्वादशैतानि 382c
प्रकरणे च बालानां 2:2c
प्रकाशे कथयेद्गुरोः 31:12b
प्रकाशे कामतश्चैव 3:5c, 44:37a
प्रकाशे कामतस्तस्मिन् 14:5c
प्रकाशे प्रार्थयेद्गुरुम् 11:85d
प्रकाश्यैकाग्रतः कृत्वा 31:17a
प्रक्षालनेन त्वल्पानाम् 713c
प्रक्षितेऽग्नौ शतं शिवे 69b
प्रक्षेप्तव्यं विशुद्धये 730b
प्रगृहीतकमण्डलुः 11:2b
प्रच्छादितोऽथ वेष्टितं 30:12d
प्रजपेदयुतद्वयम् 105b
प्रजपेद्ब्रह्मपञ्चकम् 199d
प्रज्ञाहीने तदर्धकम् 169d, 34:27b
प्रणम्य परया भक्त्या 1:2a
प्रणवं च त्रिसप्तधा 32d

प्रणवन्तु समभ्यसेत् 10:12b
प्रणवस्य महात्मनः 456b, 10:40b
प्रणवस्य व्रते स्थितः 466d, 31:80d
प्रणवाद्यं नमोऽन्तं च 817c
प्रणवान्तस्तृतीयकः 5:12d
प्रणवोच्चारसंयुतम् 26:9d
प्रणामस्तोत्रगीतैश्च 45:74c
प्रणालं वा प्रलंघयेत् 40:2d
प्रणालम्वाथ लंघयेत् 33:42b
प्रणालस्यायुतं जपेत् 207b
प्रणाशयति पातकम् 9:2d
प्रणिपत्य गुरुं पश्चात् 11:86c
प्रणिपत्य गुरुं मन्त्री 30:13c
प्रणीतादर्विपूर्वाणि 684c, 7:60c
प्रतिगृह्य शतञ्जपेत् 31:35d
प्रतिज्ञाय न चेद्दत्तं 407c
प्रतिमां वाथ कामतः 33:24d
प्रतिमाञ्चापि सुन्दरि 33:32d
प्रतिमाम्वाप्यकामतः 17:154d, 18:17b
प्रतिमालिङ्गशास्त्राणां 188a
प्रतिमासु प्रदक्षिणे 220b
प्रतिष्ठया वा कथितं 374a
प्रतिष्ठातन्त्रमुत्तमम् 43:99b
प्रतिष्ठाप्य भवेच्छुद्धिः 121a
प्रतिष्ठायां विशेषतः 171b, 45:70b
प्रतिष्ठासु च देवानां 2:7a, 42:6a
प्रतिसङ्करसङ्कीर्णं 33:19c
प्रतिसंकरिणश्चार्धं 218c
प्रतिसन्ध्यं सहस्रं तु 236c, 43:35a
प्रत्यक्षावेशने देव्याः 18:5a
प्रत्यहं कर्मकर्मिणाम् 18:19d
प्रत्यहं विहितं कर्म 17:131a
प्रत्यहं शौचमिष्यते 11:20b, 43:57b
प्रत्यहङ्कर्मकर्मिणाम् 17:126b
प्रत्येकं द्विविधं ज्ञेयं 44:10c
प्रत्येकं शतमन्त्रितम् 44:69b
प्रत्येकं सोपवासस्तु 37a, 31:56a
प्रथमञ्चोत्तमे त्रिकम् 24:18d
प्रथमद्वयसंस्थितः 5:10d
प्रथमेऽहनि चण्डाली 499c
प्रथमो मुक्तिदः शिवः 5:11d
प्रदक्षिणनमस्कार° 86c
प्रदक्षिणविसर्ज्जिते 17:164b
प्रदद्याद्गड्डुकाद्यञ्च 18:4a
प्रधानः परिकीर्तितः 367b, 6:13b
प्रधानस्य महात्मनः 31:96b
प्रध्वस्ताज्ञानचेतसाम् 31:93b
प्रभातसमये त्र्यहम् 548b
प्रभाते चुलुकत्रयम् 825b
प्रभूतमन्नं काकाद्यैः 685a, 7:61a
प्रभृतीनां च भोजने 679d
प्रमाणं कथ्यते पुनः 45:19b
प्रमाणलिङ्गिनां चैव 311c, 7:27c
प्रमादतः परिज्ञाय 444a, 21:13a, 22:24c
प्रमादहननं कृत्वा 140a
प्रमादाच्च जपेन्नरम् 359b
प्रमादाच्च वने नरम् 44:36b
प्रमादाच्चलिते लिङ्गे 125c, 18:12c, 32:7c
प्रमादाच्छतपञ्चकम् 31:57b
प्रमादाच्छुद्धिरिष्यते 31:20d
प्रमादाच्छुद्ध्यते भृशम् 160b, 17:27d, 27:14d
प्रमादाज्जपभङ्गे तत् 62a
प्रमादाज्जपभङ्गे तु 18:11c

प्रमादाज्जपभङ्गेन 32:5a
प्रमादात् कुरुते यस्तु 44:30c
प्रमादात् मंदिरे स्थिता 44:52d
प्रमादात् श्लेष्मणा सिक्तां 9:15a
प्रमादात् सर्पदष्टश्चेत् 439c
प्रमादात्कथितं भद्रे 32:2c
प्रमादात्कथितं रुद्रे 18:9c
प्रमादात्कुरुते यस्तु 186c
प्रमादात्तापनं कृत्वा 18:66c, 32:36a
प्रमादात्तु वियोगतः 36:3b
प्रमादात्तु शतञ्जपेत् 31:28d
प्रमादात्पतितं भूमौ 21:2a, 35:12a
प्रमादात्पतिते सति 45:29b
प्रमादात्पुरुषं जपेत् 3:4b
प्रमादात्प्रकटस्तनीम् 36:14d, 37:18b
प्रमादात्मुनिसत्तम 22:6b
प्रमादात्सूतकान्नन्तु 23:2a
प्रमादादन्यथा कृत्वा 145c, 9:5c
प्रमादादयुतं जपेत् 14:19b, 31:21b
प्रमादादयुतं जाप्यं 32:13c
प्रमादादयुतद्वयम् 33:43b
प्रमादादर्द्धायुतञ्जाप्यं 32:15a
प्रमादादश्नुयाद्यदि 17:14b
प्रमादादामिषं देवे 57a
प्रमादाद्गुरुसन्निधौ 154d, 18:48b
प्रमादाद्धोमविच्छेदे 18:10c
प्रमादाद्धोमसञ्छेदे 32:4a
प्रमादाद्ध्यानविच्छेदे 63a, 18:12a
प्रमादाद्बुद्धिवैषम्यात् 5a
प्रमादाद्ब्राह्मणं हत्वा 804c
प्रमादाद्भक्षितं यदा 44:87b
प्रमादाद्भाषितेऽनृते 31:49b
प्रमादाद्यदि घातितः 36:9b
प्रमादाद्यदि तत्पिबेत् 251d, 43:42b
प्रमादाद्यदि भक्षयेत् 17:68b, 31:7d
प्रमादाद्यदि भुङ्क्तेऽसौ 309a
प्रमादाद्योषितं हत्वा 36:8a
प्रमादाद्योषितङ्गत्वा 26:9a
प्रमादाद्रक्तदर्शनात् 32:37d
प्रमादाद्विक्रये घोर॰ 189a
प्रमादान्मांसभक्षणे 31:34b
प्रमादामिषदानेन 45:91a
प्रमादाह्निकविच्छेदे 18:10a, 27:1c, 29:1c, 32:3a
प्रमादे भक्षणे तुल्यं 45:84c
प्रमादेन तु भुक्तश्चेत् 89a
प्रमादेनाविसर्जिते 67b
प्रयतोप्याचमेत्पुनः 11:46d
प्रयाति परमम्पदम् 18:42d
प्रयाति शाश्वतं स्थानं 826c
प्रवासी राजपीडितः 95d
प्रवासे सूतकद्वये 28d
प्रवृत्तस्य प्रवर्तकः 376b
प्रवृत्तित्वाद्यतस्तस्य 14:10a
प्रवेशान्नास्ति सूतकम् 43:68b
प्रशान्तश्चेत्प्रमादतः 45:89b
प्रसूतौ कर्तनान्नाभेः 538c
प्रसूनप्रभवं चैव 243c
प्रसृतानां च दूषणम् 756d
प्रस्नवे च शुचिर्वत्सः 11:51c
प्रहाराच्च जपेत्पञ्च 37:33a
प्राकारतोरणेऽट्टाले 33:49a
प्राकारे तोरणेऽट्टाले 33c, 34:49a
प्राक्चौलात् स्त्रीमृतौ स्नानं 553c

प्राक्शुद्धे शुद्धिमादिशेत् 45:10d
प्रागुक्तं च शिवं जपेत् 10:53d
प्रागुक्तं षड्गुणं भवेत् 44:27b
प्रागुक्तन्तु ददेत्तेन 44:17c
प्रागुक्तलिङ्गपादेन 45:36c
प्रागुक्तविधिमाचरेत् 24:39b
प्रागुक्तात्पादतस्तेषां 45:66c
प्रागुक्तेषु प्रदेशेषु 44:70c
प्रागेव नियतद्रव्य 60a
प्राग्दाने योग्यता पितुः 538d
प्राङ्मुखः स्वकरैः पिबेत् 11:79d
प्राच्यां घोरः प्रतिष्ठितः 357b, 6:4d
प्राच्यां जगद्धिते स्वाहा 345c
प्राच्यां तु वृषभाग्रतः 344d
प्राच्याम्वक्त्रन्निवेशयेत् 17:119d
प्राच्योदकसमित्स्फीतं 10:10c
प्राजापत्य इति स्मृतः 15:12b
प्राजापत्य इति स्मृतम् 44:42b
प्राजापत्यं चरेद्द्विजः 30:7d
प्राजापत्यं यथा विधिः 31:76d
प्राजापत्यं समाचरेत् 319d, 505b
प्राजापत्यममत्या चेत् 260c
प्राजापत्यमिदं ख्यातं 30:9a
प्राजापत्यमिदं ज्ञेयं 797a
प्राजापत्याह्वयश्च यः 779b
प्राजापत्येन शुद्धिः स्यात् 263c
प्राणपीडा तथायासं 33:74a
प्राणपीडा महायासो 18:27c
प्राणवृत्तिनिरोधेन 456c, 10:12a, 10:40c
प्राणाः शुध्यन्ति विधिवत् 31:95c
प्राणानप्सु त्रिराचम्य 387a
प्राणायामचतुष्टयम् 388d
प्राणायामत्रयं कुर्यात् 32c
प्राणायामत्रयं कृत्वा 31:7a, 31:47a
प्राणायामद्विरष्टकम् 10:38d
प्राणायामबलात्सदा 31:95d
प्राणायामशतं जपेत् 17:55d, 27:6b
प्राणायामशताच्छुद्धिः 597a
प्राणायामशते कृते 451d
प्राणायामशतेनैव 17:28c
प्राणायामाम्भसि कृते 30:23b
प्राणायामायुतं जपे 26:9b
प्राणायामे कृते व्रती 527b
प्राणायामेन जप्तव्यो 475c, 17:8a
प्राणायामैर्ज्जपेद्घोरं 17:79c
प्राणायामैस्त्रिसंध्यञ्च 11:74c
प्राणिनां तु शतं जपेत् 430b
प्राणिनां शतधा जपेत् 32:20b
प्राणिनां हितकाम्यया 37:4d
प्राणिनामथ शौचार्थे 726c
प्राणिहिंसां न कारयेत् 1:34d
प्राणिहिंसात्मकम्पापं 44:55c
प्राणिहिंसात्मकात्पापात् 430c
प्राणिहिंसात्मके पापे 15:8c
प्राणिहिंसाविवर्ज्जितः 44:9b
प्राणोत्पन्ने च संदेहे 33:75c
प्राण्यङ्गधूपदाने तु 53c
प्रातः सायमयाचितम् 791b, 791d
प्रातर्ध्यानं विनाप्यग्रात् 29c
प्रातर्मध्याह्नसमये 44:13a
प्रातःस्नानं शिवे पूजा 17:141c, 33:11a
प्रादुर्भवन्ति सिद्धस्य 10:25a
प्राप्ते आरोहणम् विना 19:26b
प्राप्नुयाच्छास्त्रभाषितम् 815d

प्राप्नोति गतिमुत्तमाम् 30:19d
प्राप्नोति नरकं घोरं 1:43a
प्रायश्चितादिभिः पुनः 1:7b
प्रायश्चित्तं कथम्भवेत् 34:12d
प्रायश्चित्तं कृतं सद्यो 26c
प्रायश्चित्तं गुरूत्तमाः 330b
प्रायश्चित्तं गृहस्थानां 17:33a
प्रायश्चित्तं गृही चरेत् 468b, 31:82b
प्रायश्चित्तं च मार्गति 32:36b, 32:40b
प्रायश्चित्तं चरेज्ज्ञात्वा 24:32c
प्रायश्चित्तं चरेद्बुधः 10:51b, 33:38d, 36:6d
प्रायश्चित्तं चरेन्मन्त्री 18c, 17:138c, 28:1c, 33:8a
प्रायश्चित्तं जपं कुर्यात् 648a
प्रायश्चित्तं तदा कार्यं 146c, 45:77c
प्रायश्चित्तं तदा न हि 115b
प्रायश्चित्तं तदार्हति 394b
प्रायश्चित्तं तु मार्गति 168b
प्रायश्चित्तं न तत्रास्ति 118a, 37:14a
प्रायश्चित्तं न तस्यास्ति 395a, 21:5a, 21:6c, 35:15a, 35:16c
प्रायश्चित्तं न विद्यते 18:69d, 37:32b, 37:38d, 45:63b
प्रायश्चित्तं पुरन्दर 95b, 43:5d
प्रायश्चित्तं पुरा ज्ञेयं 45:20a
प्रायश्चित्तं प्रकर्तव्यं 44:28c, 31:107a
प्रायश्चित्तं प्रकीर्तितम् 3:25d
प्रायश्चित्तं प्रकुर्वते 44:60b
प्रायश्चित्तं प्रदातव्यं 45:37c
प्रायश्चित्तं प्रदापयेत् 45:93b, 45:66b
प्रायश्चित्तं प्रवक्ष्यामि 17:46a, 43:1a
प्रायश्चित्तं भवेत्किन्तु 15:1c
प्रायश्चित्तं भवेत्खग 16:6b
प्रायश्चित्तं भवेत्तदा 18:36b
प्रायश्चित्तं भवेद्गुरुः 13:23d
प्रायश्चित्तं भवेल्लक्षं 21:1c
प्रायश्चित्तं मखाधिप 43:20b
प्रायश्चित्तं महादेव 37:1a
प्रायश्चित्तं यथोदितम् 17:36b
प्रायश्चित्तं यदा कश्चित् 45:60c
प्रायश्चित्तं यदीरितम् 383b
प्रायश्चित्तं वदाम्यहम् 34:37b
प्रायश्चित्तं वरानने 34:12b
प्रायश्चित्तं विचार्य तु 17d, 3:18d
प्रायश्चित्तं विधायैव 331c
प्रायश्चित्तं विधीयते 5d
प्रायश्चित्तं विनिर्दिशेत् 45:88d
प्रायश्चित्तं विपश्चिते 18:35b
प्रायश्चित्तं विमार्गति 18:66d
प्रायश्चित्तं विशुद्धये 119b, 184b, 31:5b, 34:45b, 45:13b
प्रायश्चित्तं विशुद्ध्यर्थं 18:27a
प्रायश्चित्तं व्यतिक्रमेत् 1:42d
प्रायश्चित्तं शतं जपेत् 156d, 18:50b, 33:67d
प्रायश्चित्तं शतं श्रियः 9:16d
प्रायश्चित्तं शतङ्क्रमात् 33:48b
प्रायश्चित्तं शिखिध्वज 45:14b
प्रायश्चित्तं शिवं बुधः 11:85b
प्रायश्चित्तं शिवेनोक्तं 1:9a, 11:84c
प्रायश्चित्तं शिवोऽवदत् 4b
प्रायश्चित्तं स मार्गति 140b
प्रायश्चित्तं समं तेषां 74a, 44:16c

प्रायश्चित्तं समाख्यातं 43:95c
प्रायश्चित्तं समाचरेत् 11:1b, 36:11b, 44:129b, 45:36b
प्रायश्चित्तं समादिशेत् 82b, 44:22b, 45:38d
प्रायश्चित्तं समादेश्यं 43:79a, 44:93a
प्रायश्चित्तं समासतः 1:3b
प्रायश्चित्तं सुराधिप 287d, 43:32b
प्रायश्चित्तं स्मृतं लक्षं 18:14a, 35:11c, 36:3c
प्रायश्चित्तं स्मृतन्तत्र 32:10a
प्रायश्चित्तं हते यथा 33:16b
प्रायश्चित्तजपं कुर्याद् 9:9c
प्रायश्चित्तञ्च दुर्द्धरम् 30:14b
प्रायश्चित्तञ्च नैवेद्यं 19:1a
प्रायश्चित्तञ्च यत्तेषां 141c
प्रायश्चित्तन्तदा तत्र 37:12a
प्रायश्चित्तन्तु कर्तव्यं 1:45c
प्रायश्चित्तन्तु कारयेत् 36:5d
प्रायश्चित्तन्तु तत्र किम् 12:1b, 13:12b
प्रायश्चित्तन्तु तस्य तत् 16:9b, 44:62b
प्रायश्चित्तन्तु दातव्यं 18:24a, 39:13a
प्रायश्चित्तन्तु नित्यशः 44:23b
प्रायश्चित्तन्तु पूर्ववत् 44:57b
प्रायश्चित्तन्तु लिख्यते 32:1d
प्रायश्चित्तन्तु विद्यते 36:13b
प्रायश्चित्तन्न तस्योक्तं 32:35a
प्रायश्चित्तन्नरेण तु 17:84d
प्रायश्चित्तन्निगद्यते 21:8b
प्रायश्चित्तमघोरेण 17:84a
प्रायश्चित्तमतः परम् 17:72b
प्रायश्चित्तमतोऽन्यथा 43:101d
प्रायश्चित्तमवाप्ते तु 45:59c
प्रायश्चित्तमुदाहृतम् 44:92b
प्रायश्चित्तविधानन्तु 17:60c
प्रायश्चित्तविधिक्रमम् 17:93b, 17:133d
प्रायश्चित्तविधिम्प्रति 45:1d
प्रायश्चित्तविधौ वत्स 45:2c
प्रायश्चित्तविभागेन 33:71a
प्रायश्चित्तविलङ्घनात् 1:5b
प्रायश्चित्तविशुद्धये 16:8d, 27:18b
प्रायश्चित्तस्य निर्ण्ण्यः 37:4b
प्रायश्चित्तस्य भाजनः 37:11b
प्रायश्चित्तादिके तथा 44:29b
प्रायश्चित्ताय सर्प्पति 32:33d
प्रायश्चित्तार्थकञ्चस्वा 32:8c
प्रायश्चित्तार्थकर्मिनाम् 32:7b
प्रायश्चित्तार्धमर्हन्ति 9c, 43:90c
प्रायश्चित्तार्धमुच्यते 405d
प्रायश्चित्तासमर्थस्य 11c
प्रायश्चित्ति भवेद्द्विजः 7:15b
प्रायश्चित्ती जपेत् सदा 3:2b
प्रायश्चित्ती जपेद्घोरं 17:11c
प्रायश्चित्ती ततो भवेत् 269d
प्रायश्चित्ती द्विधा स्थितः 44:10b
प्रायश्चित्ती भवेन्नरः 1:41b, 11:64b, 37:2d, 45:19d, 45:84b
प्रायश्चित्ते कृते शुद्धिः 17:160c, 33:30c, 35:18a
प्रायश्चित्ते तु भैरवि 38:12d
प्रायश्चित्ते तु सञ्जाते 1:41c
प्रायश्चित्ते यथा भवेत् 32:6d
प्रायश्चित्ते सुचीर्णे तु 18:68c, 32:45a
प्रायश्चित्तेऽथ वा नित्ये 146a
प्रायश्चित्तेऽपि चरिते 775c

प्रायश्चित्तेन शुध्यति 33:57d
प्रायश्चित्तेन शोधनम् 45:66d
प्रायश्चित्तेषु दृश्यते 811d
प्रायश्चित्तेषु सर्वेषु 33:18c
प्रार्थयेच्छुद्धिमात्मनः 11:86d
प्रार्थयेत् पादवन्दनैः 144b, 44:78b
प्रार्थ्यान्यांश्चैव कर्तव्यः 45:61a
प्रावरणस्य मलागमे 43:57d
प्राशनेऽन्नञ्च वर्ज्जयेत् 19:35b
प्राशयित्वा च वारुणीम् 11:75b
प्राशयेद्गव्यमात्मवान् 7:1d
प्राश्य संपूजयेच्छिवम् 531b
प्रासादं नादमुत्थाप्य 809a
प्रासादस्य प्रवेशनम् 587d
प्रियाप्रियपरिष्वङ्गः 1:16a
प्रेक्षणं नात्र संमतम् 26b
प्रेतकार्यं यथाविधि 591d
प्रेतसूतकसंबन्धी 611a
प्रेरके क्रूरभाषणात् 44:72d
प्रेषणाद्वाथ संसर्गात् 18:38a
प्रोक्ता पापकृतामिह 10:50d
प्रोक्तानुक्रमशेषतः 8:8d
प्रोक्तो भेदात्तु कथ्यते 7:33d
प्रोक्षणं शयनासने 34:41b
प्रोक्षणं संहतानां च 724c
प्रोक्षणाच्छुद्धिमेति हि 43:60b
प्रोक्षणाच्छुद्धिरिष्यते 11:32d, 11:35b, 43:60d
प्रोक्षणाच्छुध्यते दधि 43:52b
प्रोक्षणात्क्षालनाद्वर्षात् 22:19a
प्रोक्षणात्तृणकाष्ठं च 723a
प्रोक्षणादग्नियोगतः 43:53b
प्रोक्षणादेव केवलात् 690b, 22:20d
प्रोक्षणादौ च तत्तनोः 64d
प्रोक्षणेनैव शुद्ध्येत्तु 719c
प्रोक्षयित्वा निवेदयेत् 17:69d
प्रोक्षयेदम्भसा ततः 701d, 11:42b
प्रोक्षिते तृणकाष्ठे च 17:42c, 23:12c
प्रोक्ष्य वामेन शुद्ध्यति 233d, 12:8b
प्रोक्ष्य शुद्ध्यत्यसन्देहात् 16:12a
प्रोक्ष्य शुध्यति पूर्ववत् 17:42b
प्रोक्ष्याताम्वै विभज्य च 43:27b
प्रोच्यते तस्य चाधुना 7:33b
प्रोत्सृज्य मृण्मयं भाण्डं 745a
प्रोद्धरेत्सौषधं मन्त्रं 818a
प्रौढाम्बालाञ्च कन्यकाम् 37:26b
फलमूलादिभक्षणम् 1:13b
फलानां क्षालनाच्छुद्धिः 691a, 22:21c, 43:62c
फलैर्व्वा विविधैर्दिव्यैः 18:7a
बकाशैः सामभृङ्गिश्च 633c
बङ्काशैः सोमहृद्धूप° 44:108c
बध्यते किम्विचारेण 33:37a
बन्धवो ज्ञातयः स्मृताः 543d
बलादकारणात्मन्त्री 17:9a
बलादकारणान्मन्त्री 23:21c
बलादर्थादिहागते 13:12d
बलादुत्सृज्य शुक्लं तु 460a
बहिर्जानू निधाय च 11:15d
बहिर्मूर्तिधरैर्न्यासः 7:34c
बहुक्रतुफलस्य च 17:38b
बहुदण्डैश्च ताडितः 34:6b
बहुदैवसिका क्रिया 12:3d
बहुदैवसिके नष्टे 43c

बहुदैवसिके भ्रंशे 10:54a, 12:2c, 23:1c, 44:27a
बहुदैवसिके योगे 26:13c
बहुदैवसिको भ्रंसः 31:5c
बहुदैवसिको योगः 484a, 15:7c, 31:73c
बहुदैवसिकोच्छिष्ट 295c
बहुरूपः प्रमार्जयेत् 9:3b
बहुरूपं जपेद्धीमान् 3:10a
बहुरूपं जपेद्बुधः 492b, 3:3d, 31:42d
बहुरूपं जपेद्विद्वान् 31:38a
बहुरूपं प्रकामात्तु 396a, 31:63c
बहुरूपं विशुद्ध्यति 2:8d, 42:7d
बहुरूपजपाच्छुचिः 435b
बहुरूपञ्जपेद्धीमांस् 3:16a
बहुरूपन्तथा कामात् 31:21c
बहुरूपन्तथा स्मरेत् 45:80b
बहुरूपपदैरेव 356a
बहुरूपशताच्छुचिः 186d, 44:106d, 44:30d
बहुरूपसहस्रं तु 208c, 31:24a
बहुरूपसहस्रकम् 75d
बहुरूपस्य तु पदैर् 6:2c
बहुरूपस्य देवेशि 34:11a
बहुरूपस्य नान्यथा 185b, 44:91d
बहुरूपस्य मन्त्रस्य 40:1c, 40:8a
बहुरूपायुतं जपेत् 206d, 256b, 26:14d
बहुरूपायुताच्छुचिः 309b, 442b, 490b, 44:94b, 44:100b, 45:91b
बहुसस्ययुतां भूमिं 491c
बहूनां तत्प्रमाणतः 709b
बहूनां धान्यवाससाम् 713b
बह्वन्नं च विवाहेषु 733a
बाणायुतैश्च संशुद्धिः 45:41a
बाध्यते दीक्षितो गुरुः 18:37d
बान्धवत्याग एव च 425b
बालबालीसवृद्धानां 45:62c
बालस्यानुपनीतस्य 595a
बालानान्नामकरणे 42:1c
बालैरनुपरिक्रान्तं 762c
बालो वाप्यूनषोडशः 9b, 43:90b
बाहुभ्यां क्षत्रियो जातो 7:4c
बाह्यवर्णस्य संस्पर्शात् 7:9c, 7:12a, 22:3c
बुद्धिपूर्वमृतौ सद्यः 578a
बुद्ध्या सान्तपनं चरेत् 278d
बुद्ध्वा बुद्ध्वात्मना चरेत् 33:77d
बुद्ध्वातिक्रममाचरेत् 18:31b
बुद्ध्वातिक्रममादिशेत् 10:47d, 13:24b, 17:140b, 33:19d
बुभुक्षुः परिवर्जयेत् 45d
बोधितोऽपि प्रयत्नेन 18:38a
बौद्धकापालिकौलिकैः 44:108b
बौद्धचार्वाकसंस्पर्शात् 45:46a
बौद्धनग्नसिताम्बरैः 633d
बौद्धादिशैवलिङ्गानां 19:8c
बौद्धार्हन्तलिङ्गानां 32:24c
ब्रह्मकूर्चः क्षणाद्दहेत् 11:81d
ब्रह्मकूर्चशतस्य च 17:37d
ब्रह्मकूर्चेन शुद्ध्यति 511d
ब्रह्मकूर्चो दहेत्क्षणात् 31:11d
ब्रह्मकूर्चम्पिबेन्नरः 11:83b
ब्रह्मकेशवयोरपि 21:7d
ब्रह्मक्षत्रवधे जप्त्वा 17:61c
ब्रह्मघाती जपेल्लक्षं 41:1a
ब्रह्मघाती शिवाग्रतः 17:48d

ब्रह्मचर्यं जपो मौनं 607a
ब्रह्मचर्यन्ततो मौनं 31:85a
ब्रह्मचर्यपरित्यागात् 20:3a
ब्रह्मचर्यपुरस्सरम् 90b
ब्रह्मचर्यमकल्कता 31:97d
ब्रह्मचर्यादृते धीमान् 468a, 31:82a
ब्रह्मचारिगतं भैक्षं 758a
ब्रह्मचारी गृहस्थस्तु 7:49c
ब्रह्मचारी गृहस्थस्य 44:122a
ब्रह्मचारी गृही चैव 20:2a
ब्रह्मचारी गृही तथा 2:11d, 7:46d, 42:10d
ब्रह्मचारी ह्युदङ्मुखः 11:18b
ब्रह्मजापी च मौनी च 451a, 30:22c
ब्रह्मणोष्टशतञ्जप्त्वा 17:64c
ब्रह्मद्वेषी शुचिर्भवेत् 17:94b
ब्रह्मन् सामान्यमुच्यते 340b, 4:3b
ब्रह्मन्भोजनपात्राणां 8:1a
ब्रह्मभिः शतिकोऽपि वा 10:54d
ब्रह्मभिर्ब्रह्मवेदिना 19:4d
ब्रह्मभिश्च तथाङ्गैश्च 7:34a
ब्रह्मभिस्तानि सर्वाणि 17:110c
ब्रह्ममन्त्राः प्रकीर्तिताः 7:36d
ब्रह्ममन्त्राः प्रतिष्ठिताः 7:6b
ब्रह्मसूत्री ह्युदङ्मुखः 11:5b
ब्रह्मस्वं हरते यस्तु 302c
ब्रह्महत्या सुरापान° 39:1a
ब्रह्महत्या सुरापानं 338a, 14:2a, 31:13a, 44:33c
ब्रह्महत्यां विशोधयेत् 17:50b
ब्रह्महत्यां व्यपोहति 17:2d, 23:17b
ब्रह्महत्याचतुर्थांशं 429a
ब्रह्महत्यादिकं पापं 9:2a
ब्रह्महत्यादिके जाते 35:10c
ब्रह्महत्यादिपञ्चसु 372d, 44:40b
ब्रह्महत्यादिभिः पापैः 11:80c
ब्रह्महत्यादिशुद्ध्यर्थं 827a
ब्रह्महत्यासमं ज्ञेयं 409a
ब्रह्महत्यासमे कृच्छ्रं 413c
ब्रह्माणि तु जपेत्पञ्च 3:14a
ब्रह्माणि परिकल्पयेत् 7:37b
ब्राह्मणः शिवदीक्षितः 7:13d
ब्राह्मणं गामथापि वा 379b
ब्राह्मणङ्घातयेत्कामात् 37:36a
ब्राह्मणन्तु विशोधयेत् 7:8b
ब्राह्मणस्तत्र निवसन् 643a
ब्राह्मणस्तु मुखाद्भूतः 7:4a
ब्राह्मणस्वर्णसंहृतौ 392d
ब्राह्मणाः पादतो मेध्या 763c
ब्राह्मणादिचतुर्वर्णैः 45:38a
ब्राह्मणावसथे भूमिः 766a
ब्राह्मणी च प्रसूतिका 537d, 754d
ब्राह्मणी शूद्रविट्क्षत्र 507a
ब्राह्मणीन्तु कुलस्त्रियम् 23:26d
ब्राह्मणीमितरां वापि 471c, 17:64a, 23:24a
ब्राह्मणीम्वा कुलस्त्रियम् 17:96d
ब्राह्मणेन सदा स्त्रियः 43:66d
ब्राह्मणेन स्त्रियो यदा 13:8b
ब्राह्मणैर्मन्त्रपूतैश्च 746c
ब्राह्मणो वा स वर्तते 775b
ब्राह्मणोऽष्टशतं जप्त्वा 23:24c
भक्तम्पानञ्च वर्ज्जयेत् 19:29d
भक्तिधान्यादिराशीनां 11:36a

भक्तिवैराग्ययुक्तानां 603c
भक्त्या च परमेष्ठिनम् 1:2d
भक्त्या जप्तो विजानता 3:23d
भक्षकाणां तु यद्व्रतम् 217d
भक्षणात्पादवर्जितम् 193b
भक्षणे चैतदेव हि 24:13d
भक्षयेत्तं तु दुर्मतिः 33:40d
भक्षयेदथ मूत्रयेत् 258b
भक्षयेद्भैरवे लिङ्गे 37:8c
भक्षयेद्वाथ मूत्रयेत् 43:45d
भक्षितं यद्यकामतः 43:81d, 45:82d
भक्षितन्तु अकामतः 44:81d
भक्षिते च कदाचन 40:4b
भक्षिते लक्षमाचरेत् 40:5b
भक्ष्यं दधि च शुक्तेषु 247c
भक्ष्यं वा भक्षयेच्छतम् 263b
भक्ष्यभोज्यान्नपानादि 198a, 17:168c
भक्ष्याचारान्वितो यथा 17:112d
भक्ष्याचारान्वितो यदा 13:18b
भक्ष्यादिभक्ष्यपानादि 17:170a
भक्ष्याभक्ष्यविधावपि 13:11d
भक्ष्याभक्ष्यविधौ देव 13:12a
भगवन्कीदृशः प्रोक्तः 15:10a
भगवात्पादन्द्विजे हते 33:16d
भगवानान्तथैव च 34:35b
भगिनीभ्रातृशिशुप्रियैः 18:28d
भग्नं शीर्णं घृतप्लुतम् 18:57d
भग्नलिङ्गी न शुध्यति 36:1b
भग्ने चापि विवर्तिते 65d
भङ्गे लक्षमुदीरितम् 192d
भङ्गे वाथ विवर्त्तिते 43:19b
भद्रादूर्ध्वं न कुर्वीत 93c, 43:4a
भयदारिद्ररोगेभ्यो 1:29c
भवन्ति त्वागमाभिज्ञा 317a
भवन्ति स्वागमाभिज्ञा 7:45a
भवन्त्यत्र न सन्देहः 1:42a
भवपाशविनाशकम् 1:1b
भवयुग्मपदावस्थो 5:8a
भविष्यन्ति नराधमाः 7:42d
भवेच्छुद्धिरकामतः 155b, 18:48d
भवेच्छुद्धिस्तु पूर्ववत् 16:3b
भवेज्जपसहस्रिका 17:137d
भवेज्जप्तस्य यत्फलम् 17:39b
भवेत्तत्रायुतद्वयम् 14:6d
भवेत्स्नानजपाच्छुचिः 14:22b, 31:104b
भवेदलुप्तनियमो 23:1a
भवेदूर्ध्वं तु तत्समः 401b
भवेद्दोषो हते लिङ्गिन् 33:62a
भवेद्विच्छेदकारकम् 31:101d
भवेद्वै घातितैस्तु तैः 33:64b
भवोद्भवपदे स्थितः 5:8d
भस्म संस्पृश्य संप्रोक्ष्य 251a
भस्मक्षाराम्लवारिभिः 11:28d
भस्मक्षेपेण वा भवेत् 702b, 11:42d
भस्मगायत्रिजप्तस्य 17:38c
भस्मना कांस्यभाजनम् 673b
भस्मना कांस्यमेव च 7:52d
भस्मना कांस्यशुद्धिः स्यात् 16:11a
भस्मना काञ्चनं गोमयैः 30:18b
भस्मना मलशोधनम् 34:39b
भस्मनाद्भिर्मृदा चैव 706c
भस्ममृज्जलकेऽपि वा 19:19b
भस्मरुद्राक्षधारिणः 584b
भस्मरुद्राक्षधारिणाम् 585d

भस्मसंस्पृष्टं प्रोक्ष्येत 43:41c
भस्मस्नानं ततः कृत्वा 254a, 43:25c
भस्मस्नानं यतिः कुर्यात् 654c, 9:11c
भस्मस्नायी त्र्यहोषितः 17:53b
भस्माद्यैर्मलिना भवेत् 740d
भस्मास्नवारिणा शुद्धिः 43:50a
भागं संकल्प्य शोध्यानि 33:78c
भाट्टागापणभोजनम् 300d
भाण्डं मृद्वेणुसम्भवम् 16:15d
भाण्डं शय्यां रजोऽपि वा 273d
भाण्डं स्पृष्टं यदा भवेत् 34:37d
भाण्डत्यागात्सदा शुद्धिः 44:53a
भाण्डत्यागादजाच्छुद्धिः 481c, 15:5a, 17:115a, 31:71a
भाण्डसङ्करतस्तथा 44:102b
भारं भारार्थमार्ज्जनं 711b
भारतञ्च भविष्यति 37:29b
भार्गवे गुरुशिष्यं च 178a
भार्याटो लोहकारश्च 770a
भार्याविक्रयणं चैवं 427a
भाषणादनृतस्य च 44:110b
भाषणाद्वै तदर्द्धतः 45:44b
भाषणाद्वै शतार्धतः 332d
भाषितं परमेशेन 25:1c
भिक्षां त्यक्त्वा यदेकान्नं 23:8c
भिक्षान्त्यक्त्वा यदैकान्नं 17:14a
भिक्षान्नभोगलोपाच्च 44:89a
भिक्षापात्रं तु पार्थिवम् 674d, 7:53d
भिक्षाहारः स्वशक्त्या वा 27:19c
भिक्षाहारोऽथ सर्वस्वं 24:20a
भिषक्च गरदश्चैव 774a
भीतं त्रस्तं सुविह्वलम् 19:32d
भुक्तन्तद्यद्यकामतः 44:78d
भुक्तव्यञ्जनभाण्डानां 677c, 7:56c
भुक्तस्यापि विशिष्टके 660b
भुक्तिमुक्तिसमीहकः 43:23b
भुक्ते भुक्तौ तु शूद्रस्य 44:113c
भुक्तौ कांस्येऽग्निना शुचिः 522b
भुक्तौ चान्द्रायणं चरेत् 512d
भुक्तौ रजस्वलादृष्टौ 253c
भुक्तौ स्पृष्ट्वा रजस्वलाम् 514b
भुक्त्वा कृच्छ्रं समाचरेत् 268d
भुक्त्वा गर्भादिसंस्कारे 24:6c
भुक्त्वा घोरं जपेत् त्र्यहम् 482b, 13:15d, 31:71d
भुक्त्वा घोरशतं जपेत् 329b
भुक्त्वा घोरसहस्रन्तु 13:19a, 17:114a, 23:8a
भुक्त्वा च चूडाकरणे 42:c
भुक्त्वा चाकामतश्चैव 31:68c
भुक्त्वा चान्द्रायणं चरेत् 260b, 506d
भुक्त्वा चान्नमभोज्यन्तु 11:75c
भुक्त्वा चान्नमभोज्यन्तु 31:8a
भुक्त्वा जपेत्तत्पुरुषं 3:17a
भुक्त्वा तत्त्रिशतं जपेत् 226b
भुक्त्वा तु चूडकरणे 2:3c
भुक्त्वा त्रिरात्रमभ्यस्य 2:8c, 42:7c
भुक्त्वा त्वकामाच्छूद्रान्नं 319c
भुक्त्वा द्व्यर्धसहस्रं तत् 199c
भुक्त्वा नाद्यादहर्निशम् 243d
भुक्त्वा निरशनं त्र्यहम् 240d
भुक्त्वा पञ्चशतान्येव 13:20a
भुक्त्वा पीत्वाथ कृच्छ्रतः 517d
भुक्त्वा प्रमादतः स्नेहात् 11:70c

भुक्त्वा मातङ्गताम्व्रजेत् 17:171d
भुक्त्वा यदि चिरं कृच्छ्रं 474a
भुक्त्वा रथ्योपसर्पणे 662b
भुक्त्वा वक्त्रशतं जपेत् 13:13d, 31:30b
भुक्त्वा वा कामतश्चैव 44:50c
भुक्त्वा वान्तेन शुध्यति 24:12d, 43:40d
भुक्त्वा वाममनुस्मरेत् 2:2b, 2:5b, 2:7d, 42:1b, 42:4b, 42:6d
भुक्त्वा वामशतं जपेत् 13:13b
भुक्त्वा विष्ठाममेध्यन्तु 17:7a
भुक्त्वा वैश्यस्य शूद्रस्य 292c
भुक्त्वा शुद्धिस्तु पूर्ववत् 318b, 7:46b, 7:49b
भुक्त्वा स यद्यकामेन 478c
भुक्त्वा सम्वत्सरावधि 44:84b
भुक्त्वा सार्धायुतद्वयम् 200b
भुक्त्वा स्नातो निराहारः 236a
भुक्त्वा स्यान्निरशनस्त्र्यहम् 43:39b
भुक्त्वा स्वभावदुष्टान्नं 235c
भुक्त्वाऽपि परिधाय च 664d
भुक्त्वानुरोधाज्जप्तव्यः 310a
भुक्त्वानुरोधाज्जप्तव्यं 7:26a
भुक्त्वान्नं चान्यलिङ्गिनाम् 31:33b
भुक्त्वान्नं तु तया स्पृष्टं 263a
भुक्त्वान्नमन्त्यजातेस्तु 321c, 17:113c
भुक्त्वान्यलिङ्गिनां स्थाने 13:21c
भुक्त्वायुतञ्च देवस्य 24:5c
भुक्त्वायुतमघोरस्य 198c
भुक्त्वोपोष्य विशुध्यति 24:7d
भुङ्क्ते चैकदिनादूर्ध्वं 320a
भुङ्क्ते नित्यं सहाशुचिः 580d
भुङ्क्तेऽकामात्प्रयत्नतः 266b
भुञ्जते तद्वदाख्यातं 34:46a
भुञ्जानस्य गुदस्रावे 256c, 43:44a
भुञ्जानेष्वेकपङ्क्तौ तु 227c
भुञ्जानो दशधा जपेत् 24:15d
भुञ्जानो मैथुने रतः 813d
भुञ्जानोऽज्ञानतो विप्रः 224a
भुञ्जानोऽन्नमवेक्षितम् 701b, 11:41d
भुञ्जीत दीक्षितात्मनाम् 42:8d
भुञ्जीत विधिपूर्वकम् 43:26d
भुञ्जीतादीक्षितात्मनाम् 2:9d
भूतग्रहपिशाचादि 441a
भूपिण्डमेकसन्तानं 17:162a
भूभागे तु गुरुप्रिये 34:30b
भूमिः शुद्ध्यति सप्तभिः 743b
भूमिशुद्धिरुदाहृता 43:55d
भूमिष्ठं च नवोदकम् 755b
भूमिष्ठमुदकं नवम् 538b
भूमिष्ठमुदकं पूतं 702c
भूमिस्थमुदकं पूतं 11:43a
भूमेः कार्या च सूरिभिः 11:49d
भूमौ पुस्तकवाचने 182b, 18:56b, 32:16b
भूमौ मुक्ते तथासने 19:22d
भूयः ख्यातन्तदन्तरं 43:99d
भूयांशोऽन्योन्यमूर्च्छनात् 45:5b
भूरत्नयानवस्त्राद्यैः 24c, 45:60a
भूरमेध्या प्रकीर्तिता 739d
भूरमेध्या विशुद्ध्यति 741d
भूशय्या नक्तभोजनम् 16b, 45:58b
भूशय्याजिनधारित्वं 1:13c
भृतकाध्यापकादानं 420c
भृतकाध्यापनं तथा 420d

भृत्यस्थं कारुहस्तस्थं 694a, 19:16a
भृत्यानां स्वामिजात्युक्तं 581c
भेदाद्वाप्ययुतञ्जपेत् 32:25b
भेदे पापं महत्तरम् 115d
भैक्षभुक् सुसमाहितः 17:34b, 27:21b
भैक्ष्यन्त्यक्त्वा प्रमादतः 17:90d
भैक्ष्यन्त्यक्त्वा प्रमादात्तु 31:35a
भैरवेऽपि समाचरेत् 33:47b
भोक्तव्यं निर्विशङ्कितैः 2:4b, 42:3b
भोक्तव्यं पावनं यतः 13:15b
भोगिनां व्याधितात्मनां 45:62d
भोजनं शास्त्रचोदितम् 15:17b
भोजनान्ते यदि ज्ञानं 225c
भोजनाल्लक्षतः शुचिः 375d, 45:45d
भोजने कृच्छ्रमाचरेत् 273b
भोजने भिन्नजातिभिः 223d
भोजने लक्षतः शुचिः 337d
भोजने शुद्धिरुच्यते 295d
भोज्यमन्नं त्रयाणान्तु 13:16a
भोज्यमन्नं प्रकीर्तितम् 2:11b, 20:1b, 42:10b
भोज्यमन्नमन्त्यजातेः 23:7c
भोज्यान्नो नापरो क्वचित् 44:122b
भोज्याभोज्यपरिग्रहम् 7:50d
भोज्यावेतौ प्रकीर्तितौ 20:2b
भोज्यास्ते अन्त्यजा न हि 13:17b
भोज्यो वान्योऽन्त्यजः कामात् 13:18c
भौतिकस्य समाख्यातं 44:26a
भौतिकस्यो भवेद्यथा 44:11d
भौतिकाद्ब्रह्मचारीणां 45:15a
भौतिको नैष्ठिकस्तथा 315b, 7:47d, 45:8b
भौतिको लक्षजापेन 45:83a
भौमानि कबकानि च 242b, 23:5d
भौमानि कवकानि च 17:108b
भ्रष्टे नष्टे हृते दग्धे 35:17c
भ्रातृजायां सहोदराम् 24:25d
भ्रातृपुत्रपितृभ्योऽन्ये 543c
भ्रातृभग्नो शिष्यैरपि 33:75b
भ्रातृमातृपितॄन् विना 553d
भ्रातृव्या देशिकादयः 45:68d
मक्षिका विप्रुषश्छागा 758c
मक्षिकाकेशकीटैस्तु 250c, 43:41a
मक्षिकाकेशतन्मिश्रं 11:41a
मक्षिकाकेशसंमिश्रं 700c
मक्षिकादींश्च हत्वा तु 17:23c
मक्षिकाभिस्तथैव च 729d
मज्जां च शोणितं स्पृष्ट्वा 651c
मठप्रतिग्रहे कुर्यात् 44:100c
मणिभाजनशोधनम् 19:11d
मणिमुक्ताप्रवालानां 710c
मणिमुक्ताप्रवालानि 31:37c
मणिरत्नानि यानि च 196b, 17:167d
मण्डलं कल्पनीयं तत् 353c
मण्डलं कल्पनीयं तु 5:13c
मण्डलं चान्नदोषहृत् 298b
मण्डलं चाष्टहस्तन्तत् 343a
मण्डलं तु चतुर्दलम् 358b
मण्डलं तु विशुद्ध्यति 7:17d
मण्डलं तु विशेषोऽत्र 349a
मण्डलं परिकीर्तितम् 364b, 7:31d
मण्डलञ्चाष्टहस्तन्तु 4:6c
मण्डलन्तु विशेषोऽस्मिन् 5:3c
मण्डलस्थं शिवं पूज्य 7:10a

मण्डलाब्जस्य क्षेपणे 19:11b
मण्डले परिकल्पते 6:5d
मण्डले परिकीर्तितम् 6:17b
मण्डले परिकीर्तितः 6:10d
मण्यश्मशङ्खशुक्तीनां 11:29c
मण्यस्मतेजसञ्चाद्भिः 17:40a
मत्वा देहमशाश्वतम् 10:18d
मत्स्यकण्टकशम्बूक 249a
मत्स्यकण्टकसम्बूक 43:39c
मथितेनाथ मस्तुना 678d
मथितेनास्तु मस्तुना 22:9b
मदिरामेवमादिभिः 44:63b
मद्यपस्त्रीनिषेवणम् 424d
मद्यपानं यदा शूद्रे 14:9c
मद्यपाने कृते पुनः 44:47b
मद्यमांसप्रवृत्तानां 44:48c
मद्यानि परिवर्जयेत् 382d
मधु मांसानि धान्यकम् 487b
मधु स्नेहो गवोद्भवाः 735d
मधुनः पाकतः शुद्धिः 690c, 22:21a
मधुपर्के च सोमे च 659a
मधुमांसादिकञ्च यत् 44:97d
मधूत्थं सैरमारिष्टं 382a
मध्यं पञ्चदिनादर्वाक् 27a
मध्याह्ने नियतो द्विजः 793d
मध्ये चेत्कश्चिदाचमेत् 227d
मध्येऽङ्गैर्ब्रह्मभिस्तथा 7:35b
मध्येऽभिषिच्य भुञ्जीत 516c
मनः पूतञ्च सर्वत्र 17:45c, 23:13c
मनसा क्वापि कारयेत् 44:94d
मनसा चिन्तितं पापं 31:52a
मनसापि न चिन्तेत 34:12c
मनाक्तत्पुरुषं जपेत् 27:7b
मनुना चापि कारयेत् 441d
मनोदोषान्निवर्तते 689b
मनोदौष्ट्यान्निवर्तनात् 7:65b
मन्त्रं सामान्यमाख्यामि 32:6c
मन्त्रकायोऽर्घविस्मरन् 43:25d
मंत्रतोयेन प्रोक्षयेत् 34:40d
मन्त्रतोयेन रञ्जितम् 34:40b
मन्त्रशक्त्या करोति सः 17:35d
मन्त्रशिवीकृतात्मा तु 17:9c
मन्त्रसिद्धिपरो भवेत् 10:25d
मन्त्रसिद्ध्युपभोगार्थं 10:51c
मन्त्रस्नानं गृही तथा 654d
मन्त्रस्नानं गृही सदा 9:11d
मन्त्रस्य परिवर्तनम् 34:47d
मन्त्रस्यारोहणं पुनः 21:1d, 35:11d
मन्त्रा ह्याहुतियोगतः 8:5d
मन्त्राचाररतानां तु 1:21c
मन्त्राणामनुपूर्वशः 17:105b
मन्त्रार्पितमना भूत्वा 79a
मन्त्रास्तस्य पराङ्मुखाः 1:41d
मन्त्रिणोऽन्नं न भोक्तव्यं 309c, 7:25c
मन्त्री तन्मयतां गतः 79d
मन्त्री देवगिरौ वापि 10:8c
मन्त्री निःसिंहनेन वा 9:15b
मन्त्री मन्त्रन्ततो जपेत् 29:2d
मन्त्री यश्चाप्यकुत्सितः 24:40b
मन्त्री लिङ्गेश्वरस्य तु 7:32b
मन्त्रैराकृष्य भुञ्जीत 10:22c
मन्दिरे वाथवा बहिः 15:16d
मन्दिरे संव्यवस्थिता 477b, 31:67b
मन्दिरे संस्थिता यदा 15:2b

मया ब्रह्म प्रचोदितम् 17:84b
मरणात्प्रभृति त्वघम् 572b
मरणे पक्षिणी मता 558b
मलदुष्कृतनाशनम् 44:3b
मलवद्वस्त्रया गृहे 503b
मलवद्वाससः स्त्रियः 518b
मलान्मृत्तिकया मुहुः 530d
मलोत्सर्गे तथैव च 1:40b
मशकैर्मक्षिकाभिश्च 763a
मष्टलक्षैस्तु सेवयेत् 35:6b
मस्तका यदि दोषदाः 70b
महत्पापं प्रकीर्तितम् 3:17d
महत्सु च न दूषणम् 754b
महाकर्मप्रवृत्तानां 575a
महाकल्पं व्रजत्यधः 176b
महागर्त्ते प्रमादतः 45:32d
महात्रिफलसंयुतम् 45:54d
महादेवः पुरः स्थितः 363d
महादेवपुरः स्थितः 6:10b
महानदं समाश्रित्य 35:8c
महानद्यन्तरं यत्र 593a
महापथप्रवृत्तिश्च 624a
महापथे चाप्येवं 19:27a
महापथेऽपि एतत्स्यात् 33:47a
महापातकनाशनः 116d
महापातकनाशनम् 11:84b, 11:86b, 30:3b, 31:12d
महापातकमित्याहुः 338c
महापातकयुक्तानां 374c, 13:23c
महापातकशुद्धये 20d, 11:83d, 17:139d, 17:147b, 28:2d, 33:9b
महापातकशुद्धितः 412d
महापातकशुद्ध्यर्थं 11:74a, 18:30c, 33:77a
महापातकशोधनम् 374b
महापातकसंयुक्तो 43:12a
महापातकसंयोगे 26:10a
महापातकसम्भूतौ 19:6c
महापातकिनं स्पृष्ट्वा 273a
महापातकिनाञ्चैव 10:47c
महापातकिनापि वा 17:99d
महापातकिनो नराः 31:13d
महापापक्षयो भवेत् 17:134b
महापापापनुत्तये 117b
महापूजा तदर्धतः 111d
महापूजा तु पादतः 45:53d
महापूजां तदर्द्धतः 45:56d
महापूजां शुचिर्भवेत् 91b
महामण्डलयागेश 414c
महारोगशरीरिणाम् 625d
महावर्त्ति तद्वदेव 45:55c
महाव्रतधरीं पुनः 470b, 33:34d
महाव्रतधरैः सार्द्धं 34:33c
महासान्तपनं स्मृतम् 788d
महास्नानं प्रकर्तव्यं 108a, 110c, 45:54c
महास्नानं समाख्यातं 111c, 45:56c
महास्नानन्तदर्द्धात्तु 45:53c
महास्नानादिकं कार्यं 144c
महास्नानेन नान्यथा 45:43b
महास्नानैश्च नान्यथा 109d
महिषाश्वखरादीनां 24:22a
महिषोष्ट्रखरादि च 17:17b
मही सर्वत्र मेध्या स्यात् 11:50c
महेशगुरुचण्डाज्ञा° 192c

महेशस्यादि सग्र्गतः 7:3d
महेश्वरं नमस्कृत्वा 1:1a
मांसादिभक्षणे देवि 37:19c
माण्डूकनकुलादीनां 24:23a
मातङ्गस्तस्य भक्षणात् 202b
माता मातृस्वसा चापि 396c
मातापितृसमुद्भूतं 453c
मातापित्रोः त्र्यहं स्त्रियः 561d
मातामहे च तत्पत्न्याः 559c
मातामहे सपत्नीके 563c
मातुर्गर्भविनाशे तत् 545a
मातुलस्य वधश्चैव 21:18a
मातुलात्मजपुत्रीषु 560a
मातुलादींश्च योजयेत् 24:26b
मातुलानाञ्च मातुले 43:73d
मातुलानी पितृष्वसा 396d
मातृजात्युक्तवच्छुद्धिः 227a
मातृपक्षेण सूतकम् 13:9b
मातृपितृसमुद्भूतं 11:81a, 31:11a
मातृयक्षाम्बिकादीनां 221c
मातृवच्चानुलोमजः 384b
मातृवच्चानुलोमिनाम् 381b
मातृवर्जं द्विजोत्तम 592b
मातृष्वसरि चाचार्य॰ 564a
मातृस्वसरि तत्पुत्र॰ 560c
मातृहा पितृहा तथा 188d, 17:11b
मात्रामादाय नैकशः 19:19d
मात्सर्यं नैव कारयेत् 1:34b
मात्सर्येर्ष्यानृतादिभिः 18:26b
मानं दध्नः पलत्रयम् 801d
मानसस्य तु पापस्य 451c, 30:23a
मानसस्यैकतः प्रोक्तः 24:35c
मानुषास्थिवसां विष्ठां 651a
मारुतश्च सदा शुचिः 762b
मारुतस्पर्शनेन च 749d
मारुतेनैव शुद्ध्यन्ति 728a
मार्गस्थाः साधकाद्यास्तु 44:1a
मार्गान्निर्वर्त्तनोहीना 19:26c
माग्र्गान्निवर्त्तिनो हीना 33:46c
मार्जनं वामहस्तेन 11:6a
मार्जनाल्लेपनैर्वेश्म 723c
मार्जारकपिकुक्कुटैः 231b, 11:71b, 31:26b
मार्जारमूषिकैर्दष्टः 438a, 17:24c
मार्जारश्चैव दर्वी च 762a
मार्ज्जनाल्लेपदाङ्गुवः 8:7b
मार्ज्जनोल्लेखनैः सेकैः 11:49a
मार्ज्जयेत्प्रोक्षयेत् पश्चात् 43:55c
मार्ज्जारमूषकैर्ज्जग्धं 24:10a
मार्ज्जारमूषकैर्दष्टः 27:5a
मार्ज्जारे च सहस्रशः 44:104d
मार्त्तिकं च पुनः पाकात् 726a
मालामन्त्रस्य मन्त्रज्ञो 27:4a
माषमात्रस्य हरणे 390c
माषाधिकपरीमाणे 391a
मासत्रयमथापि वा 400d
मासत्रये त्रिरात्रं स्यात् 589a
मासमेकं चरेद्बुधः 10:32b
मासमेकं शिवाग्रतः 494d, 17:78b
मासमेकम्पुरोक्तञ्च 10:30c
मासमेकम्व्रते स्थित्वा 37:35a
मासादूर्ध्वं तु तद्भुक्तौ 320c
मासार्धं ग्रासवृद्धिः स्यात् 777a, 15:15c, 31:74c, 44:46a

मासार्धं मासमेकं वा 400c
मासि मासि महासेन 77c, 44:21c
मासिके तु सहस्रकम् 330d
मित्रद्रोहे कृते तथा 23:21d
मित्रद्रोहे कृतेऽथवा 17:9b
मित्रवत् समयस्थाश्च 173c
मित्रविश्रम्भघाती च 39:6a
मिथश्चोपवसेत् त्र्यहम् 513b
मिथ्याकामस्य सेवनम् 448b
मुक्तिं वाप्यनिवर्तिकाम् 4:8b
मुक्तिभाक् स च नान्यथा 814b
मुक्तिमूर्तित्रयावस्थो 5:10a
मुक्तिमूर्तिशिवाः स्थाप्याः 5:7a
मुक्तिमूर्तिशिवा ह्येते 5:13a
मुक्त्वा चाद्वैतकल्पना 19:1d
मुखतो गौरमेध्या तु 759c
मुखलिङ्गन्तथैव च 10:15d
मुख्यं संपादयिष्यति 812b
मुच्यते किल्बिषात् क्षिप्रं 485c, 17:55a, 24:40a
मुच्यते गुरुलंघनात् 17:57b
मुच्यते त्वन्नपातकैः 17:102b
मुच्यते नात्र संशयः 805b, 810d, 34:9b
मुच्यते पापसङ्ग्रहात् 17:107b
मुच्यते बन्धमानसैः 30:23d
मुच्यते सर्वकिल्बिषात् 38:5b
मुच्यते सर्वकिल्बिषैः 806d, 808d
मुच्यते सर्वपापेभ्यो 17:81c, 17:100c
मुच्यतेऽघोरमभ्यसन् 3:15b
मुञ्च मुञ्च पदावस्थः 5:9a
मुञ्जाजिनपवित्रधृक् 10:3d
मुण्डखट्वाङ्गधारकः 34:14b
मुण्डो वा भैक्षभुक् शुचिः 1:10d
मुद्राभिः पूर्वमुक्ताभिः 17:118a
मुमुक्षोः सर्वदा शस्ता 47a
मुशलोलूखलस्य च 11:33b
मूत्रं कुर्याद्यथागमम् 11:2d
मूत्रमूत्रोदकेनैव 45:25a
मूत्रवत् शौचमिष्यते 528d
मूत्रादिदुष्टलेपञ्च 23:11c
मूत्राद्यैश्चातिदूषितम् 11:30b
मूत्रोत्सर्गं शिवाङ्गणे 36d, 31:55d
मूत्रोत्सर्गे भवेच्छुचिः 11:11b
मूत्रोदकेन संस्पृष्टे 100c
मूर्खैश्च दीर्घसूत्रैश्च 1:33a
मूर्तिमूर्तिशिवाः स्थाप्या 353a
मूलं विद्यांगपञ्चकम् 10:26b
मूलं शतगुणं जपेत् 52b
मूलतन्त्रे तु सूचितम् 37:1b
मूलतन्त्रे मया देवि 37:3c
मूलमन्त्रस्य शुद्ध्यति 165b, 34:31b
मूलस्याष्टशतालब्धं 803a
मूषिकाश्यविघाते च 31:44c
मृगाणां महिषीं विना 245b
मृण्मयस्य तदा त्यागं 34:38a
मृण्मयस्य पुनःपाकात् 17:41c
मृण्मयानि त्यजेत्सद्यः 477c
मृतकञ्च विवर्जयेत् 11:70b
मृतके तु पृथक्पाकं 43:69a
मृतके सूतके भुक्त्वा 31:27c
मृतके सूतके वाथ 44:81c
मृतस्याप्यसपिण्डस्य 596a
मृताद्बालान्न सूतकम् 13:10b
मृतानां स्नपनादिकम् 615d

मृते भर्तरि या नारी 303a
मृतो वा जायते यदि 43:70d
मृतो वा प्रवसितो यदि 33:37d
मृतो वालो न दुष्यति 31:90d
मृतौ चैकाहमिष्यते 563b
मृतौ युद्धे च बान्धवाः 579d
मृतौ सूतकवासरैः 547b
मृत्कुशोपचितं शुभम् 10:10b
मृत्तिकागोमयैर्लेपात् 650c
मृत्तिकाभस्मवारिभिः 11:48b
मृत्तोयेन विशोधनम् 11:23b
मृत्तोयैस्तु विशोधयेत् 11:15b
मृत्पात्रमग्निना दग्धं 22:6c
मृत्पात्राणि च सर्वाणि 697a
मृत्पात्राणि समस्तानि 22:11c
मृत्भिः शुध्यति सप्तभिः 22:1d
मृत्मयस्य पुनःपाकात् 23:11a
मृदद्भिः शुद्ध्यते दारु 725c
मृदस्तिस्रः समाख्याता 11:11a
मृदा कृत्वा तु तच्छौचं 647a, 9:8c
मृदा गोमयवारिणा 23:12b
मृदा चैव विशोधनम् 703d, 11:37b
मृदा प्रक्षालितं च यत् 765b
मृद्गोमयैः समुद्घृष्य 11:54c
मृद्भिः शुद्ध्यति सप्तभिः 645d, 9:7b
मृद्भिः संशोध्य चरणौ 43:25a
मृद्वारि तावदादेयं 11:24a
मृन्मयादि त्यजेद्भाण्डं 31:67c
मेघनादं सुदुर्जयम् 819d
मेघमुक्तो यथा भानुः 44:128c
मेध्याः पुच्छा गवां तथा 763d
मेध्या सैव सदा मेध्या 766c
मेध्यो निस्पर्शने सदा 11:52d
मेध्योऽजो मुखतस्तथा 759d
मेरुस्तु वर्षशैलानां 367a, 6:13a
मेरोर्विलङ्घने मन्त्री 131c
मैथुनं काममोहितः 463b
मैथुनं चैकजापेन 38:1c
मैथुनाहारपानानां 44:88a
मोक्षदे बोधके वाथ 134c
मोहचूरं मया हरे 43:97d
मोहतः शपथम्वदेत् 44:124b
मोहाचूरात्मया तव 43:96b
मोहात् सामान्यवाचकम् 360b
मोहात्स्पृष्टाशिवादिभिः 510b
मोहादज्ञानतो वापि 91c, 43:2a
मोहाद्भुक्त्वा विवर्णा वा 474c
मोहाद्यदि समाचरेत् 44:32d
मोहाविष्टो निपातयेत् 34:11d
मौनं नित्यं समाचरेत् 1:40d
मौनी त्रिषवणस्नायी 10:2c
मौर्ख्यं चानशनादिकम् 624b
म्रियते दह्यतेऽथवा 738d
म्रियते वा प्रसूयेत 536c
म्लानेभ्यो व्याधितेभ्यो वा 22:17a
म्लेच्छादिस्पर्शने देवि 38:2a
यः करोति स मूढात्मा 336a
यः करोति स मूढात्मापि 45:52c
यः करोतीह पातकम् 17:35b
यः करोत्यथ सङ्गतिम् 45:51b
यः कामयति कौमारीं 470a
यः पुनः क्रोधचैतन्यो 34:11c
यः पुरा कीर्तितो जाप्यः 40:11a
यः प्रबन्धः प्रजातस्य 44:84a

यः शृणोति गुरोर्निन्दां 34:27c
यः सकृद्योषितं गच्छेत् 459a
यः स्पृशेत्साधकः स्त्रियं 10:21b
यं कृत्वाथ चरित्वा तु 17:134a
यक्षनागेन्द्रयोगिनां 17:163b
यच्च वाचा प्रशस्यते 695b, 8:8b, 19:17b
यच्चान्यद्विकृतं भवेत् 11:8d
यच्चाप्यन्तर्गतं मुखे 669d
यच्चाप्यप्रयतो भुङ्क्ते 277a
यजने देवदेवस्य 3:20c
यजमानसमुद्भवः 9:1d
यजेच्छिवमथादृता 536b
यजेदीशं न चान्यथा 331d
यज्ञशेषकृतौ तथा 575b
यज्ञेषु प्रकृतेषु च 656b, 733b
यतिकन्यां शताम्भवेत् 33:64d
यतिग्रहविवर्जितः 1:13d
यतिचान्द्रायणं विदुः 794b
यतिनश्चापि सुन्दरि 18:46b
यतिनेऽपि च जङ्गमम् 36:2b
यतिभ्यः किञ्चिदौषधम् 22:17b
यतिवृत्तिरुदाहृता 1:16b
यतीनां द्विगुणं मतम् 286d
यतीनां नास्ति पातकम् 17:33d
यतो निर्बीजिका दीक्षा 45:63c
यतो मातेव कल्पिता 34:29b
यत्कार्यमुपजायते 19:4b
यत्कालाच्च विलेपनम् 44:17b
यत्किञ्चित्तत्समाचरेत् 45b, 32:19b
यत्किञ्चित्स्वयमश्नीयात् 44:80a
यत्किञ्चित्स्वल्पमश्नीयात् 222a
यत्तु लालाकृतं भवेत् 731b
यत्नात्तु परिवर्ज्जयेत् 18:38d
यत्नाद्विचार्य तद्दद्यात् 14:24a
यत्पात्रं घ्रातमेव वा 683d, 7:59d
यत्पापं समुपार्ज्जितम् 38:11b
यत्प्राप्य न निवर्तते 826d
यत्र प्रसूतिका तत्र 541c
यत्र प्रसूयते नारी 738c
यत्र भूमौ तृणं नास्ति 524a
यत्र मन्त्राः पुरन्यस्ता 41:4c
यत्र मूत्रादिसङ्गतिः 739b
यत्र यच्च समुद्दिष्टं 17:130c
यत्र रक्तं न दृश्येत 34:6a
यत्र लेपो न दृश्यते 744b
यत्र लोपो न विद्यते 767d
यत्र वै गार्हपत्योऽग्निः 362c, 6:9a
यत्र वै लक्षपादन्तु 45:53a
यथा नृणान्न जायते 33:74b
यथा पर्वतमादीप्तं 31:93c
यथा वै न भवेन्नृणां 18:27d
यथा शास्त्रोपदिष्टं तु 23a, 45:94a
यथा श्रुतं यथा दृष्टं 25a, 43:7a
यथानुक्रमयोगतः 45:77d
यथार्च्चनं जपस्तद्वत् 34:2a
यथाशक्त्या तु मन्त्रज्ञैः 32:44c
यथोक्तं तु समादिशेत् 24b
यथोक्तं परमेष्ठिना 31:96d
यथोक्तन्तु समाचरेत् 45:95b
यथोक्ताद्विगुणं पुनः 45:61b
यथोदितेन शौचेन 7:65c
यदन्नं केवलं भुक्त्वा 22:6a
यदा तत्रापि किं वद 12:6d

यदा देवो विसर्ज्जितः 17:126d, 17:132b, 18:20b
यदा न क्षमते कश्चित् 33:60c
यदा पुष्पवती नारी 499a
यदा भिन्नं प्रमादतः 21:4d
यदा भुक्तमकामाद्वा 44:53c
यदा रक्तं न दृश्यते 143d, 44:77d
यदा वान्यत्र गच्छति 18:34b
यदा वै चलते भक्तिः 18:33a
यदा स्पृष्टं न दोषभाक् 108d, 45:42b
यदाचार्यो मृतो देवि 34:23c
यदाभावो भवेदिह 628b
यदालीढं न सन्त्यजेत् 233b, 12:7d
यदासौ नावरुध्यते 18:38b
यदि कान्तिर्न हीयते 122d, 45:31b
यदि चाकलुषिते हृदि 34:24d
यदि तद्भक्षयेल्लोभात् 24:41a
यदि तद्विषयी भवेत् 17:20b
यदि दष्टः प्रमादतः 44:107b
यदि दोषमुपागतम् 44:2b
यदि निन्दां समाचरेत् 10:38b
यदि पापेन भुज्येत 88c
यदि ब्रह्मसमो भवेत् 17:30d
यदि भक्ष्येत्प्रमादतः 17:89d
यदि भिन्नं प्रमादतः 35:14d
यदि भुङ्क्ते त्वकामतः 234b, 43:32d
यदि मृत्युर्न्न जायते 17:152b, 33:22b
यदि मोहात् समाचरेत् 465b
यदि वा मन्दिरे स्थिता 15:4d, 17:114d
यदि वांच्छति शोभनम् 34:44b
यदि वाञ्छति शोधनम् 179d
यदि वाश्लेष्मवारिणा 99d
यदि शुद्ध्यर्थमाचरेत् 17:102d
यदि श्रेष्ठं प्रकीर्तितम् 26d
यदि स्याच्छस्त्रहस्तोऽसौ 35:3a
यदि स्याद्दुर्नयः पशुः 18:38b
यदि स्याद्देव तत्र किम् 16:1b
यदीच्छेत्सिद्धिमात्मनः 37:8b
यदुपस्पर्शतः शुद्धिः 45:17a
यद्ददाति गुरुः शिष्ये 18:25a, 33:72c
यद्देशे स्वापभुक्ती तद् 523a
यद्यलेपेन दूषितम् 43:61b
यद्यसौ भोजयेन्नैव 32:43a
यद्याकृष्येत विषयैर् 10:22a
यद्येकमुपहन्यते 712b
यद्येवमादिवर्गाणां 301a
यद्वा गुर्वादिवाक्येन 654a
यद्वा पौरुषमानतः 525b
यद्वा मूलशतद्वयम् 30b
यद्वा शिवाय तद्द्रव्यं 629a
यद्वान्ते घोरमन्त्रस्य 532a
यद्वान्यदिङ्मुखः कुर्यात् 31c
यन्त्रिकास्थं तथा ज्ञेयं 214a
यन्न भोजनभाजनम् 19:12d
यन्निर्माल्येन संस्पृष्टं 43:83c, 45:83c
यमुद्दिश्य त्यजेत्प्राणां 378c
यमुद्दिश्य विवेकः स्यात् 19:5a
ययोरध्ययनं कात्स्न्यात् 562c
यवमात्रे दिनद्वयम् 389b
यवैश्च जुहुयान्मन्त्री 80a
यष्ट्यादिभिरनेकशः 34:5d
यस्तु चतुष्पथे लङ्घ्ये 17:82a
यस्तु जीवति चौर्येण 302a
यस्तु दण्डयति त्रयम् 30:19b

यस्तु प्रव्रजिताङ्गच्छेत् 17:96c, 23:26c
यस्तु भुङ्क्ते द्विजोत्तमः 17:101b
यस्तु भुंक्ते द्विजोत्तम 23:4b
यस्तूपेक्षेद्गुरोर्द्रव्यं 34:26c
यस्त्वपेक्षेद्गुरोर्द्रव्यं 169a
यस्मिन्वा व्रतिन्यपि 33:62b
यस्य योगस्तु तैः सार्द्धं 31:14a
यस्य वर्णस्य दीक्षितः 322d
यस्य वर्णस्य वै द्विजः 7:15d
यस्य स्यात् स्त्रीपरिग्रहः 315d, 7:48b
या ग्राह्या पञ्चाब्जपूर्विका 44:75b
या तु साधारणाच्छुद्धिः 45:12a
या पतिव्यभिचारिणी 304b
यागकाले महादेवि 37:9c
यागश्चैव प्रकर्त्तव्यो 18:6a
यागाद्वा शुद्धिमेति हि 22:19b
यागार्थञ्च पशुं हत्वा 32:23a
यागेश्वरञ्चलम्विद्धि 45:3a
याचकान्नक्तभोजनात् 31:88b
यानमध्यापनं योनिः 398c
यानि स्त्रीणां च तानि च 405b
यान्यधस्तान्यमेध्यानि 645a
यान्युक्तानि मनीषिभिः 17:109d
यामान्मुच्येत पातकात् 33:5b
याम्यकौबेरवक्त्रन्तु 10:17c
यावकान्नक्तभोजनात् 13:6b
यावच्चित्तं प्रसीदति 44:125d
यावच्चेतः प्रसीदति 496d
यावच्छक्त्या तु होमयेत् 27:2d
यावज्जाप्यं समाप्यते 17:141d, 19:25b, 33:11b, 33:45b
यावज्जीवं तु साधकः 825d
यावज्जीवं सदा पूज्ये 19:21c
यावज्जीवन्तु कारयेत् 44:5b
यावत् संवत्सरावधि 77d
यावत्तिष्ठति चार्च्चनम् 18:22d
यावत्तिष्ठेच्छिवार्चनम् 17:129b
यावत्पङ्क्तिदिनावधिः 44:19d
यावत्संवत्सरावधिम् 44:21d
यावत्सप्तदिनावधिम् 37:5d
यावदाचारपालकाः 3:19d
यावदाशौचवासरम् 611d
यावद्वै गुरुमण्डलम् 17:132d
यावन्तोऽश्नाति तत्पिण्डां 23:4c
यावन्त्यश्नाति पिण्डानि 17:101c
यावन्नक्षत्रदर्शनम् 619d
यावन्नोदयते रविः 537b
युग्मचन्द्रैस्तदन्ततः 43:98b
युज्यते तु गृहे शुद्धिः 744c
यूकामत्कुणदंशकान् 17:23b
ये कलौ अन्यलिङ्गिनः 7:43d
ये कुर्वन्ति गुरोर्निन्दां 44:31a
ये च मन्त्रव्रते स्थिताः 17:33b
ये च माहेश्वराः शूद्रा 584a
ये चान्ये पापकर्म्मिणः 43:12b
ये दृष्टा मूलसम्भवाः 40:8d
ये वर्णाः क्षत्रियादयः 7:14d
येन केन हि दोषेण 33:62c
येन तत्कर्म कारितम् 19:6b
येषां न सूतकं तेषां 13:10c
येषान्तत्सूतकन्तेषां 31:91a
येषु सञ्ज्ञातमात्रेषु 45:19c
यैः कृतास्ते स्मृताः सद्भिः 31:13c
यो दृष्टः पारमेश्वरे 128b

यो निन्दति गुरुं लिङ्गं 133c
यो निन्देत गुरुं शास्त्रं 17:149a
यो निन्देत शिवम्मोहात् 17:94c
यो मोहाद्गुरुपादैश्च 44:124a
यो यस्यैव तु लिङ्गस्य 7:30c
यो यो यस्य तु लिङ्गस्य 314a
यो वा मन्त्रः प्रपूज्यते 37:10b
यो व्यभिचारेण शिष्यं 18:39a
योऽन्नमामन्त्रितो भुङ्क्ते 322c
योऽभिगच्छति दीक्षितः 23:24b
योऽभिगच्छेत दीक्षितः 471d, 17:64b
योगं पातकिभिः कृत्वा 365a
योगङ्कृत्वा समस्तैस्तु 14:5a, 44:36c
योगज्ञानादिसंयुक्तं 43:98c
योगपट्टाक्षसूत्री च 10:3c
योगयुक्तो न संशयः 809d
योगाभ्यासरतो नित्यं 44:9a
योगिनीनान्तु दूषणे 32:28d
योगिसङ्करदोषाच्च 3:15a
योगीन्द्रद्विजभोजनम् 11:67d
योजयेद्यः प्रमादेन 170c, 44:7a
योदधौ संगतः स्वयम् 10:9d
योनिपापं दहेद्वामः 469c, 24:29a
योनिसंकरजं दोषं 31:42a
योनिसंकरिकस्तु यः 773b
योषिद्बालवधं कृत्वा 436a
रक्तं न दृश्यते वाथ 17:153a, 33:23a
रक्तपूयवसाद्यैश्च 8:5a
रक्तमाल्यानुलेपनः 10:30b
रक्तमुक्तजटाजूटं 820c
रक्तमूत्ररजश्शुक्र° 101a
रक्तरजस्वलास्पर्शात् 45:25c
रक्तवक्त्रं त्रिलोचनम् 820b
रक्तवर्त्तियुता सा तु 45:56a
रक्तवासः कुसुम्भया 719b
रक्तस्य दर्शनं दृष्ट्वा 17:152c, 33:22c
रक्ताद्या दशधा मता 44:73d
रक्ताद्रक्तप्रदर्शने 37:33b
रक्ताम्बरधरो मन्त्री 10:30a
रक्ते स्याद्द्विगुणाच्छुचिः 135d
रक्तेन विह्वलीभूतो 34:8a
रक्षणीयं तथा धर्मं 1:6a
रक्षितव्यं गवादितः 1:5d
रक्षितव्यं प्रयत्नतः 1:27b
रक्षितव्यास्तु सर्वदा 1:29d
रक्षितेऽपि हि निर्वाणे 83c, 43:21c
रंगोपजीवि क्रुधाशीः 773c
रजकक्षालितं वस्त्रं 43:58a
रजकाद्यैरथापि वा 107b
रजकी चर्मकारी वा 481a
रजकी चर्मजा कृष्णा 44:52c
रजकी चर्मजा स्पृष्टा 15:4c
रजकी चर्मजाकृष्टा 17:114c
रजकीञ्चर्मकारीञ्च 31:70c
रजतञ्च मणिं हेमं 44:99a
रजःपातं न दर्शयेत् 19:28b
रजःपिपीलिकायुक्तं 701a, 11:41c
रजसा स्त्री मनोदुष्टा 689a, 7:65a
रजसा स्त्रीः विशुद्ध्यति 16:15b
रजस्यनुदिते चैतत् 541a
रजस्वला तु या नारी 529c
रजस्वला मृते सूते 517c
रजस्वलां स्त्रियं दृष्ट्वा 266a

रजस्वलाङ्गनास्पर्शे 635c
रजस्वलानुभुञ्जाना 510a, 511a
रजस्वलान्नं नादद्यात् 300a
रजस्वलान्नं भुंजानो 31:22a
रजस्वलान्नभोक्ता च 39:7a
रजस्वलामुखास्वादं 410a
रजस्वलासूतिकाद्यैर् 11:30a
रजो दिवा चेदाद्याहः 502a
रजो भूर्वायुरग्निश्च 759a
रजो भूर्वायुरापश्च 11:52c
रताः शूद्राः प्रकीर्तिताः 587b
रत्नं बहु च सङ्गतम् 720b
रत्नहेमादिलिङ्गेषु 220a
रथाश्वगजधान्यानां 761a
रथ्याकर्दमतोयानि 727c
रथ्यामार्गगतं शुद्धं 696a
रथ्यामार्गगतं स्पृष्टं 19:18a
रवेरेवोदयात् त्र्यहात् 571b
रहस्यं कुरुते पतिम् 303b
रहस्ये लक्षमभ्यसेत् 370b
राक्षसे भूतिदः शिवः 352d
रागद्वेषविनिर्मुक्तो 18:26a
राजचोरभयादिषु 28b
राजचौरभये तथा 44:3d
राजतेनाम्बुनाथ वा 731d
राजसर्षपमात्रे तु 388c
राजसेवकभृत्यानां 579c
राजानः सर्वदा पूता 583a
राजानं राजपात्रम्वा 17:28a
राज्याचार्याण्यथात्मजा 397b
रात्रिर्वा रात्रिमध्यगम् 552d
रात्रेर्भागेऽन्तिमे यदि 536d
रात्रौ कृत्वायुतार्धं तु 467a, 31:81a
रात्रौ च स्नानमाचरेत् 654b
रात्रौ चेद्दक्षिणामुखः 11:5d
रात्रौ चेद्द्विशतं जाप्यं 460c
रात्रौ नक्षत्रमारुतैः 750d
रात्रौ पूजां च दानं च 45c
राष्ट्रक्षोभे तथा युद्धे 574c
राहुना चन्द्रमा यथा 17:100d
राहोरन्यत्र दर्शनात् 653d
राहोरन्यत्र वर्ज्जनात् 9:12d
रीतिकातारकांस्यादि 14:14c
रुद्र स्याद्दक्षिणालयः 6:9d
रुद्रः स्याद्दक्षिणोऽनलः 363b
रुद्रकोटिन्तु यो विप्रो 17:91c
रुद्रकोटिसहस्रस्य 17:39a
रुद्रतीर्थेषु सर्वदा 34:19b
रुद्रभक्ताश्च तेषान्तु 2:11a
रुद्रभुक्ताश्च ये तेषां 42:10a
रुद्रस्तथोत्तराशास्थो 358a, 6:5c
रुद्रस्तु दक्षिणे भागे 364a, 6:10c
रुद्राण्या व्रतमुत्तमम् 10:31d
रुद्राभिश्च यथाक्रमम् 17:118b
रुद्राय विनिवेदयेत् 29:4b
रुद्रार्च्चनपरा भक्ता 13:17a
रुद्रार्पितञ्जपेन्मन्त्री 29:4c
रूपं भिन्नाञ्जनप्रभम् 819b
रूपाजीवी च याचकः 774b
रूपिणं शतशो जपेत् 48d
रूपो वंक्रः कपालिनाम् 19:8b
रूप्यं हरति यो लोभात् 415a
रेतस्पृष्टं शवस्पृष्टं 718c
रेतो मूत्रपुरीषं वा 17:68a

रेतोगोमांसभक्षणे 39:2d
रेतोत्सर्गकृते स्नात्वा 22:4a
रेतोत्सर्गे शतक्रतो 43:80b
रेतोत्सगर्गे निशायान्तु 10:39a
रेतोमूत्रपुरीषञ्च 31:7c
रेतोमूत्रपुरीषाणां 3:6c, 8:4a, 21:21a
रेतोमूत्रपुरीषाणि 11:75a
रेतोमूत्रपुरीषैर्वा 44:63c
रोगाभिवृद्धिसंयुक्तः 95c
रोगार्त्तमद्धुखिन्नञ्च 19:32c
रोधार्घ्यमुपयुज्यते 63d
रौप्यञ्चैव हिरण्यञ्च 3:9c
रौप्यन्ताम्रञ्च कांस्यञ्च 105c
रौरवे निवसेद्व्रती 458d
लक्षं तु विष्ठया स्पृष्टे 102a
लक्षं तु स्थिरमुन्मूल्य 125a
लक्षं यावत् परा काष्ठा 22c, 27:20c
लक्षं यावत्परा निष्ठा 10:50c
लक्षं वा सुविचार्य तु 22:13d
लक्षं सकलुषश्चरेत् 33:58d
लक्षं हुत्वा विशुध्यति 36:9d
लक्षग्रन्थेन सुव्रत 43:96d
लक्षजापाद्विशुध्यति 31:19d
लक्षजापेन शुद्ध्यति 143b, 189b, 44:77b
लक्षजाप्येन निर्मलः 34:28b
लक्षञ्जप्त्वा ततः शुद्धिः 33:29a
लक्षञ्जप्त्वा भवेच्छुद्धिः 24:29c
लक्षञ्जप्त्वा विशुध्यति 31:17b
लक्षणं सम्प्रवक्ष्यामि 44:40c
लक्षणाशौचमेव तत् 542d
लक्षत्रयञ्जपेद्बुधः 17:152d
लक्षद्वयमघोरस्य 94a
लक्षद्वयमघोरेण 43:4c
लक्षद्वयादघोरस्य 44:24a
लक्षद्वयेन कामात्तु 40:5c
लक्षपञ्चाशतं जपेत् 18:63d, 32:27d
लक्षपादन्तदा देयं 43:82a
लक्षपादेन शुद्ध्यति 148b, 174d
लक्षमङ्गो जपेत्तथा 17:135b
लक्षमन्नादिभक्षणे 34:34d
लक्षमर्धाधिकं जपेत् 103b
लक्षमावर्तयेद्व्रती 456d
लक्षमावर्त्य शुध्यति 14:5d, 17:34d, 27:21d, 35:17d, 44:37b
लक्षमावृत्त्य शुध्यति 10:40d
लक्षमेकं कदाचन 17:30b
लक्षमेकं जपेन्मन्त्री 34:45a, 34:34c
लक्षमेकङ्क्रमाज्जप्त्वा 44:117c
लक्षम्वै जपतः शुद्धिः 17:159a
लक्षहानिः क्रमाद्दुक्तो 24:26c
लक्षहोमेन वा शुचिः 36:8d
लक्षांशेन तु कारयेत् 35:4d
लक्षांश्चैव तु पञ्चाशत् 34:8c
लक्षाणि कृतनिश्चयः 307d, 26:8d
लक्षात्स्वभ्रच्युते शुचिः 45:22b
लक्षाद्वाप्यथ शुध्यति 44:113b
लक्षाध्यायी गुरुः प्रोक्तः 18:25c
लक्षार्द्दङ्गड्डुकानान्तु 19:24c, 33:44c
लक्षार्द्धङ्गड्डुकैः सह 33:7b
लक्षार्द्धन्तु जपेत्मन्त्री 40:4c
लक्षार्द्धाच्छुद्धिरीरिता 45:25d
लक्षार्द्धात्पादतः शुचिः 45:25b
लक्षार्द्धेन स शुध्यति 34:26b

लक्षार्धं चैन्दवं चरेत् 419b
लक्षाल्लक्षांशतः शुद्धिः 44:73a
लक्षाल्लक्षार्धतः शुद्धिः 135a
लक्षेण शुध्यते देवि 36:14a
लक्षेणैकेन शुध्यति 24:30d
लक्षैकं गड्डुकान्दत्वा 33:6a
लक्षैकं दक्षिणस्य तु 146d
लक्षैकञ्च जपेद्यत्नात् 45:34c
लक्षैकन्दक्षिणञ्जपेत् 44:7b
लक्षैकेन विशुध्यति 27:10d
लक्षैश्च दशभिर्हुतैः 36:10b
लक्ष्यन्तु परिवर्तयेत् 3:5d
लघु वा गुरु वा समम् 31:106b
लघुमध्योत्तमो जपः 24:34d
लघुर्लघुतरास्तथा 40:9b
लघ्वादिभावं विज्ञाय 24:2c, 27:12a
लङ्घनाच्छतधा जपेत् 18:62b, 32:26b
लंघनात्पतते सिद्धिं 17:172a
लङ्घनाद्गुरुपत्नीन्तु 37:13c
लङ्घनीयं न लौकिकम् 602b
लंघने च शतं जपेत् 24:6b
लङ्घने व्यत्ययो यतः 3d
लङ्घने शिवनिर्माल्य° 207a
लङ्घने सिद्धिहानिश्च 202c
लङ्घनेन समः स्पर्शः 209a
लंघयेच्छिवनिर्माल्यं 33:42a
लङ्घयेद्यस्तु निर्माल्यं 43:84c
लङ्घयेन्न च भक्षयेत् 201b
लङ्घिते चायुतद्वयम् 97d
लवणं शर्करादिकम् 14:13d
लवणं शुद्धतीक्ष्णानि 486c
लवणन्तैलतीक्ष्णादि 44:98a
लवणस्य सहाम्भसा 693b, 22:20b
लशुनं भक्षयेद्यस्तु 241c
लशुनं यस्तु भक्ष्येत 17:107c
लसुनं भक्षयेद्यस्तु 23:5a
लिख्यते तद्वचोऽधुना 4d
लिख्यतेऽथ विशेषोऽत्र 128a
लिङ्ग एव समाचरेत् 17:124d
लिङ्गं गुरुन्तथा शास्त्रं 33:24c
लिङ्गं द्विविधमादिशेत् 45:4d
लिङ्गं मूर्धनि वेशानं 17:120a
लिङ्गं मूर्धनि संस्थितम् 17:127b
लिङ्गं हित्वा गुरुं हत्वा 24:18a
लिङ्गकल्पोदितं शुभम् 10:18b
लिङ्गच्छायां गुरोश्छायां 126c
लिङ्गच्छायां न लङ्घयेत् 45:20b
लिङ्गच्छायादिलङ्घनं 1:25b
लिङ्गन्तु त्रिविधं विद्धि 45:1a
लिङ्गन्तु द्विविधं प्रोक्तं 36:1c
लिङ्गन्तु द्विविधं स्मृतम् 21:5d, 35:15d
लिङ्गपूरणकं कृत्वा 18:7c
लिङ्गभेदः स्त्रियो हत्वा 33:64a
लिङ्गभेदं ततः शृणु 45:2d
लिङ्गभेदस्तु जायते 34:13b
लिङ्गभेदे तथैव च 38:3b
लिङ्गभेदो न वक्तव्यः 45:1c
लिङ्गमूर्द्धनि संस्थितम् 18:20d
लिङ्गस्यैव च पूरणम् 18:6b
लिङ्गस्यैव समुद्धारो 19:10a
लिङ्गादयो यदा शून्य° 70a
लिङ्गादौ पूजिते घोरं 71c
लिङ्गानां यत्र वर्तते 43:11b

लिङ्गान्तरं प्रतिष्ठाप्य 124c
लिङ्गापराधकरणात् 45:9a
लिङ्गार्चाहितचेतसाम् 603d
लिङ्गार्च्चनरता सदा 45:65d
लिङ्गार्च्चने न दुष्यन्ति 17:162c
लिङ्गार्थं याचितं च यत् 24:40d, 33:40b
लिङ्गाश्रितानां दोषाणां 45:19a
लिङ्गाष्टांशेन घण्टायां 45:37a
लिङ्गिनां यदि लङ्घयेत् 126d
लिङ्गिनो निन्दने चैव 39:5a
लिङ्गे गड्डुवभिघाते तु 52c
लिङ्गे पादेन संस्पृष्टे 97c
लिङ्गे प्रहारदायी च 41:1c
लिङ्गे वा पिण्डिकायाम्वा 17:129a, 18:22c
लिङ्गोक्ताष्टमभागतः 132b
लिङ्गोत्पाटं महाघोरं 21:7a
लिङ्गोद्धरणपूर्व्वान्तात् 19:9c
लिङ्गोद्धारं ततः कृत्वा 7:30a
लिप्तमङ्गन्तु वारिणा 9:6b
लीक्षामात्रे तु तत्त्रयम् 388b
लीढं वा काककुर्क्कुरैः 43:33b
लुप्ताचारा व्रजन्त्यधः 44:1b
लुब्धकः शबरो भवेत् 17:173d
लेलिहानं दुराधर्षं 819c
लोकदीक्षानुसारतः 44:120b
लोकदीक्षानुसारिभिः 43:78b
लोकधर्मस्थितानाञ्च 44:92c
लोकयात्रां च वर्जयेत् 1:23d
लोकसंवृतिरक्षार्थं 3:25c
लोकसम्वृतिमात्रतः 10:51d
लोकायतिकनास्तिकान् 641d
लोपयित्वा गुरोराज्ञां 30:10a
लोपादस्त्रञ्जपेच्छतम् 44:89d
लोपे चोपवसेद्दिनम् 10:52b, 23:1b
लोपे वा संयमे कार्यं 10:36c
लोपे सद्यं नरं तथा 49d
लोभात्स्नेहाद्विवर्ज्जयेत् 44:30b
लोहं क्षाल्याश्मताडनात् 22:7b
लोहं वा बहुधात्मकम् 27:8d
लोहन्ताम्रन्तथा कांस्यं 34:38c
लोहानाञ्च विशोधनम् 7:52b
लोहे घर्षणतापनैः 672d
लौकिकार्थपराङ्मुखाः 606b
लौकिकैरेव दीक्षितैः 44:121b
लौल्यं दर्पं तथा भ्रान्तिं 1:23c
लौल्येन तृष्णया वाथ 33:40c
वंशच्छायसमश्मना 30:18c
वंशतुम्बादिगोवालैः 19:13c
वंशदण्डत्रयेण तु 11:21b
वक्तव्यं परिवर्जयेत् 45:50d
वक्तव्यं सरुजो ध्रुवम् 12:3b
वक्तुमर्हसि तत्त्वतः 4:2b
वक्त्रं तु क्लीबभाषणात् 166d, 31:62d
वक्त्रजापेन शुध्यति 39:7b
वक्त्रमग्नित्रयालये 3:1d
वक्त्रमन्त्रं जपेत्ततः 796b
वक्त्रस्य स्पन्दने रात्रौ 26:2c
वक्त्रादयो द्विजेंद्रादि 19:2c
वक्त्राद्यन्यतमङ्गुणम् 26:3b
वक्त्राद्याः स्वस्वदिग्दले 296d
वक्त्रो वैमललिङ्गिनाम् 311b, 7:27b
वक्त्रोच्चारं विदित्वा तु 30:10c

वक्ष्येऽहमागमोद्दिष्टं 1:3c
वङ्गशीशकयोरपि 43:49d
वचसा मनसापि वा 37:23d
वज्राद्यं रत्नसञ्चयम् 488d
वटकादेस्तथेक्षणात् 734d
वत्सरद्वितयस्यान्ते 44:72a
वत्सरात् स्नानमिष्यते 590b
वत्सरोर्ध्वं विलोपे तु 78a
वद लोकाखिलाश्रय 15:1d
वदते वाग्विरूपकम् 37:23b
वधं कृत्वान्त्यजानान्तु 21:19a
वधयन्तं वधेद्विप्रं 33:61c
वधो भीतस्य नाशनम् 407b
वनं च्छित्वा विशेषतः 17:21b
वने भृतानि पूतानि 19:18c
वन्दयित्वा क्षमापयेत् 158b, 18:52b
वपने वमनेऽस्पृश्य॰ 644a
वरदाभयपाणिकम् 821b
वरुणश्चैव गोमूत्रे 798c
वर्जयेच्च भिषक्क्रियाम् 1:38b
वर्जितास्तत्त्वदर्शिभिः 776d
वर्ज्जयेत्तं प्रयत्नेन 37:8a
वर्ज्जितानान्तु मूढात्मा 45:51a
वर्ज्ज्यं वस्त्रविभूषणम् 18:19b
वर्ज्यं चतुर्थिकान्नं तु 2:5a, 42:4a
वर्णगन्धरसान्वितम् 703b, 11:43d
वर्णत्रयनिवृत्तोऽपि 7:13c
वर्णसंस्पर्शने तथा 638d
वर्णेषु वर्णबाह्येषु 45:15c
वर्ण्णशुद्धिः सकामानां 17:146a
वर्ण्णिनः शुद्धजातीयाः 3:24c
वर्तते चाविरोधतः 32:45b
वर्तनं कथ्यते स्फुटम् 1:10b
वर्तमाने रजो यदि 515b
वर्तिते द्विगुणाच्छुचिः 43:14d
वर्त्तयेच्चाविरोधतः 18:68d
वर्त्तयेच्चाविशङ्कितः 32:45d
वर्द्धनी चार्घपात्रन्तु 17:124c
वर्धनीं पात्रमेव च 17:117d
वर्धन्या यत्प्रकल्पितम् 17:124b
वर्धयेत् प्रतिवासरम् 76b
वर्धयेत्त्रिशतं प्रोक्तात् 44:20a
वर्षाभ्यन्तरसंख्यायाः 34:48c
वल्कलं रोमजं तथा 3:7d
वल्कलानां च सर्वेषां 11:26c
वल्कलानि च चेलकम् 722d
वस्त्रं चतुर्विधञ्चर्म्म 31:35c
वस्त्रं तोयेन शुद्ध्येत 34:40a
वस्त्रच्छत्रादि सुन्दरि 33:55b
वस्त्रपूतेन वारिणा 35:5b
वस्त्रमन्यं समाददेत् 11:55d
वस्त्रवच्छुद्धिरिष्यते 11:27b
वस्त्रशय्यासनं कुर्यात् 1:32c
वस्त्रशय्यासनादीनां 418c, 492c, 22:15c
वस्त्रशुद्धिर्जलाद्भवेत् 16:16b
वस्त्रशौचम्प्रवक्ष्यामि 11:19a
वस्त्रशौचविहीनोऽसौ 11:19c
वस्त्रालङ्कारधातूनि 17:167c
वस्त्रालङ्कारलोहानि 196a
वहति स्थापितेऽथवा 32:10d
वहनालङ्कृतिस्नानात् 596c
वह्निलीढे प्रमादतः 43:16d
वह्नौ स्पृष्ट्वा विशुद्ध्यति 681b, 30:17d
वाक्कर्म च मनश्चैव 30:19a

वाक्यवर्णपदात्मिका 6:14b
वाक्यान्यस्य तु पूर्वाणि 6:14c
वाग्दोषाद्द्विगुणं भवेत् 445d, 22:12d
वाङ्मनः कायिकं पापं 826a
वाङ्मनःकायकर्मभिः 443d, 21:12d, 22:24b
वाचं नियम्य यत्नेन 11:4a
वाचिकम्मानसम्पापं 39:7c
वाचिके स्यात् त्र्यहं मौनं 449a
वाचिकैस्तत्र्यहं मौनं 30:20c
वाचो यत्र विभिद्यन्ते 593c
वाच्यवर्णपदात्मिका 368d
वाच्यान्यस्य तु पर्वाणि 369a
वाजिनं हस्तिनन्तथा 17:22b
वाञ्छड्भिर्महतीम्भूतिं 4:8a
वाणी शुद्ध्यति सत्येन 688c, 7:64c
वातगन्धरजास्त्रयः 760d
वातचन्द्रार्करश्मिभिः 696b, 19:18b
वाथ शुचिस्तथा 45:33b
वानप्रस्थयतीनान्तु 44:122c
वान्ते स्नानञ्जले कृत्वा 31:32a
वान्त्वा स्नात्वा द्व्यहं त्र्यहम् 292d
वापीकूपतटाकेषु 752c
वापीकूपतडागानां 2:6c, 31:32c, 42:5c
वामं गुरुस्त्रियङ्गत्वा 24:25a
वामगुह्याः प्रकीर्तिताः 7:36b
वामदक्षिणकौलैश्च 332a, 45:43c
वामदक्षिणमार्गस्थैः 109a, 45:42c
वामदेवः प्रभुः स्मृतः 312b, 7:28b
वामदेवं जपेच्छुद्धिः 31:69c, 44:51c
वामदेवं जपेत्तत्र 23:22c
वामदेवं जपेत्तद्वत् 480a
वामदेवं जपेत्मन्त्री 17:10c
वामदेवं जपेद्बुधः 17:5b
वामदेवं जपेद्विद्वान् 3:14c, 31:41c
वामदेवं शिवाग्रतः 473b, 17:65d, 23:25d
वामदेवं शिवालये 3:1b
वामदेवं समभ्यसेत् 3:3b
वामदेवजपाच्छुद्धिः 15:3c
वामदेवञ्जपेत्ततः 17:7b
वामदेवमुदग्दिशि 17:119b
वामदेवशतं जपेत् 145d, 9:5d, 17:63d, 23:23d, 31:29d, 31:30d
वामदेवशतं जप्त्वा 445a, 3:7a, 17:67a, 17:68c, 31:49c
वामदेवसहस्रेण 459c
वामदेवस्तथोत्तरे 7:20b
वामदेवस्य वक्ष्यामि 17:61a
वामदेवस्य सुजपं 7:2a
वामदेवायुतं जप्त्वा 479a
वामदेवेन गोमयम् 5:1b
वामदेवेन शुध्यति 17:71d, 39:3b
वाममन्त्रं ततो जपेत् 795b
वामस्तु कर्णिकामध्ये 7:23c
वामस्यांगश्च तद्विदुः 7:5b
वामस्यान्नव्यतिकरे 26:2a
वामाङ्गस्पर्शने चैव 44:109c
वामाद्याः पतयः शाक्य 305a, 26:6a
वामे वामानुवर्त्ती च 32:1a
वामे स्थितिशिवश्चैव 5:5c
वायव्यं स्त्रियमेव वा 14:15d
वायसश्वादिभक्षिते 208b, 31:23d
वायुं षष्ठस्वरान्वितम् 816d

वायौ सौमे च वरदे 347a
वाय्वग्न्यर्केन्दुरश्मिभिः 718b
वारि सर्वत्र योजयेत् 30:18d
वारिजां वारिणा शुद्धिः 30:16c
वारिणा केवलेन तु 484d, 15:8b, 31:74b
वारिणा त्वश्मजातीनां 678c
वारिणा परिकीर्तिता 676d, 7:55d
वारिणा मृण्मयं शोध्यं 19:12c
वारिणा वल्कलं तथा 17:41b
वारिणा शुद्धिमायाति 674c, 7:53c
वारिणा शुद्धिरिष्यते 16:10b
वारिणा सह घर्षणात् 22:10b
वारिणा स्नानमाचरेत् 646b, 9:7d
वारिणा हेमरौप्यादेः 22:8c
वारुणं याम्यमिन्दुवत् 362b
वारुणं स्नानमाचरेत् 640d, 9:11b, 22:3d
वारुण्यां सर्वशक्तिस्तु 346c
वार्द्धुषश्चर्मविक्रयी 771d
वार्द्धुष्यं लवणक्रिया 421b
वालाग्रमात्रहरणे 387c
वासरं मारुताशनः 26:1d
वासःशुद्धिरलेपिता 521d
वाससं परिधाप्यैव 520c
वाससां च नवानां तु 716a
वाससामितरेषान्तु 11:20c
वासोऽपि परिधाय च 662d
वाहकैर्दाहकैः स्पर्शे 632c
विंशतिस्तु सहस्राणि 34:32c
विंशत्त्रिंशत्तदुत्तरा 22b
विंशत्यंशेन गडुकः 15d
विंशत्यंशेन गडुकान् 45:57d
विंशद्विंशत्तदुत्तरा 27:20b
विकर्मस्थान्द्विजान्स्पृष्ट्वा 641c
विकृते दशधा ततः 41:4b
विक्रयः परिविन्दनम् 420b
विक्रयान्नं च वर्जयेत् 299b
विक्रये ब्रह्महा भवेत् 188b
विक्रये शबरो भवेत् 203b
विक्रीणाति यदा पापी 17:173c
विगुणं केवलं सुधीः 10:45b
विघातार्थं समागतः 376d
विघ्नालक्ष्मीविशुद्ध्यर्थम् 11:59a
विघ्नेन्द्रेण न बाध्यते 29:4d
विघ्नैश्च परिभूयते 1:43b
विचिकित्सां परे वैरं 1:22c
विच्छेदे तु कृते सति 44:90b
विच्छेदे तु शतद्वयम् 441b
विच्छेदो नैव विद्यते 606d, 31:84d
विजने च शुचिस्थाने 18:68a, 32:41c
विज्ञातं यदि बान्धवम् 552b
विज्ञेयस्तु महाशिवः 5:7d
विज्ञेयास्ते पुनर्भवाः 7:45b
विज्ञेयास्ते पुनर्भुवः 317b
विज्ञेयो भूतिदः शिवः 5:11b
विज्ञेयो मुक्तिदः शिवः 5:10b
विट्च्छूद्रे क्षत्त्रिया स्पृष्ट्वा 508c
विडालनकुलादिभिः 12:9d
विड्वराहावलेहने 698d
विड्वराहावलेहनैः 11:39b
विड्वराहैश्च दूषितैः 43:33d
विड्वराहैस्तथागृद्ध्रैः 44:64a
विण्मूत्रं कुरुते यदा 34d, 34:50b
विण्मूत्रं कुरुते यस्तु 164c, 34:30a

विण्मूत्रं नैव कारयेत् 33:50b
विण्मूत्रं भक्षयेद्यस्तु 24:15a
विण्मूत्रभक्षणे देवि 39:2c
विण्मूत्रमद्यनिर्माल्य॰ 696c, 22:11a
विण्मूत्ररेतसा स्पृष्टं 43:33a
विण्मूत्ररेतस्संस्पृष्टं 234c
विण्मूत्ररेतोदिग्धानां 11:23a
विण्मूत्रलेपदुष्टञ्च 17:44c
विण्मूत्रश्लेष्मसंश्लिष्टाः 680c
विण्मूत्रश्लेष्मसंस्पृष्टाः 30:17a
विण्मूत्रष्ठीवनादीनि 1:20c
विण्मूत्राद्युपघाते तु 708c
वितानदामसंस्पर्शो 213a
वितृष्णा यत्र गौर्भवेत् 702d, 11:43b
वित्तोन्मादं प्रमादं च 1:22a
विद्यते सूतकं तेषां 44:120a
विद्या पापप्रणाशनी 38:13b
विद्या पापप्रनाशनी 18:59d
विद्या सामयकी ख्याता 32:7a
विद्याधिपेन मन्त्रेण 29:3a
विद्यापञ्चशतं जाप्यं 18:57a, 32:17a
विद्यापहरणे वक्त्रं 493a
विद्यापापारिणा भद्रे 32:22c
विद्यायाः पारणी भद्रे 18:59a
विद्यायायारिनामायाः 32:21a
विद्यालक्षं जपन्तस्य 140c, 18:67a, 32:36c
विद्यालक्षं जपेत् प्रिये 32:10b
विद्यालक्षं जपेद्बुधः 126b, 18:13b, 32:8b
विद्याव्रतमतिक्रान्तो 10:41a
विद्रुमं मौक्तिकन्तथा 44:99b
विद्वज्जनविमर्दनम् 407d
विद्वरे तस्करेऽपि वा 33:61b
विधानेनाग्रजन्मनः 25:2b
विधिः प्रच्छन्नपापेषु 31:12a
विधिः सर्वेषु चोदितः 37:13b
विधिच्छिद्रे समुत्पन्ने 3:21a
विधिना बलिमादिशेत् 45:3d
विधिना लिङ्गकान्तरम् 120d
विधिना संशितव्रतः 206b
विधिनानेन शुध्यति 17:11d
विधिरावश्यको ह्येषः 31:5a
विधिरेष प्रकीर्तितः 22:14b
विधिवत्संशितव्रतः 25:3d
विधिवत्स्नानमाचरेत् 7:1b
विधिशास्त्रोक्तवर्त्मना 10:27b
विधिसूत्राधिकः परः 21:22d
विधिस्थः कारयेत्सदा 9:13d
विधिस्थः शिवसंहिताम् 497b, 3:21d
विधिस्थानां तु मन्त्रिणां 8:1d
विना चन्द्रग्रहे वत्स 44:14a
विना चन्द्रोपरागेण 46a
विना तत्पुत्रकश्चरेत् 7b
विना दोषम्पुरन्दर 43:62d
विना यज्ञोपवीतेन 259a, 666c, 43:47c
विन्ध्य एव कुलाद्रीणां 367c
विन्ध्यश्चैव कुलाद्रीणाम् 6:13c
विन्ध्ये वा शुक्तिमत्यपि 10:8d
विपरीतककुभो वापि 31:58a
विपर्यस्तो महामूढा 35:3c
विप्रः साष्टशतं जप्त्वा 472a
विप्रजातीशमण्डले 7:22b
विप्रशुद्धिर्दशाहात्स्यात् 13:2a
विप्रस्य मद्यपाने तु 383a

विप्राणां ब्रह्मघोषेण 732c
विप्रादीनां तु जातीश° 298a
विप्रादेः परिकीर्तितम् 380b
विप्रुषश्चाप्यकामतः 17:162d
विप्रुषाङ्गे पतन्ति ये 45:77b
विप्रुषो मक्षिका चैव 11:52a
विप्रुषोऽङ्गं न यन्ति याः 658b
विप्रुषोऽङ्गेषु संस्मरेत् 45:79b
विप्रो नृपान्नभोजी चेत् 318c
विभीतकीन्दुभल्लात° 229a
विमुक्ताः सर्वपापेभ्यः 3:25a
विरक्तानां तपस्विनाम् 605d
विरुद्धं कल्पितं यदि 156b
विरुद्धं वदते कश्चित् 37:21a
विरुद्धं वदते यदि 37:22b
विरुद्धञ्जल्पितं यदि 18:49d, 33:67b
विरुद्धमविरोधतः 8:2d
विरुद्धवर्गद्वितय° 45:34a
विरुद्धान्यपि कारयेत् 1:27d
विरेचनं भवेत् सद्यः 270c
विलंघ्याच्चेतसो दोषाद् 26:14c
विलोपे पक्षपूजाया 76c
विल्लेपात्स्नानमाचरेत् 22:1b
विवत्सायाश्च गोः पयः 244d
विवस्त्रां त्रिशतं जपेत् 396b, 31:63d
विवस्त्राम्वनितान्दृष्ट्वा 36:14c, 37:18a
विवादं न समाचरेत् 333b
विवादं नैव कारयेत् 45:48b
विवादो नैव कर्तव्यः 45:49c
विवाहे च शतं जपेत् 326b
विवाहे तु यदन्नं स्याद् 2:4c, 42:3c
विवाहे तु वृषोत्सर्गे 44:86c
विवाहे वोढुः प्रक्रान्ते 575c
विवाहेषु न दोषभाक् 13:14b
विविधैः कल्पसम्भवात् 45:35d
विवृतास्यं महादंष्ट्रं 820a
विवृते तु महीतले 45:21d
विवेकाच्छुध्यते ह्यात्मा 31:96c
विशीर्णं पतितो भवेत् 117d
विशीर्णं सर्वभावेन 115a
विशुद्धमपि शोध्यन्तु 8:8c
विशुद्धिमधिगच्छति 124d
विशुद्धेनान्तरात्मना 18:35d
विशुद्ध्यत्यन्नसङ्करात् 3:14d
विशुद्ध्यत्ययसा घृष्टं 675a, 7:54a
विशुध्यत्यनुतापेन 36:10c
विशुध्येत न संशयः 36:15b
विशेषः क्षत्त्रियादिषु 550b
विशेषः परिकीर्तितः 11:27d
विशेषं केषुचित्स्मृतम् 413b
विशेषं सम्प्रवक्ष्यामि 18:1a
विशेषन्तु प्रकीर्तितम् 6:8d
विशेषपातकानान्तु 44:34a
विशेषपातकान्यत्र 14:1a, 14:2c
विशेषमण्डलमिदं 6:12c
विशेषया तु सामान्या 177a
विशेषस्त्वथ कीर्त्यते 428d
विशेषस्त्विह कीर्त्यते 361d
विशेषाच्छिन्ननासोष्ठीं 470c, 33:35a
विशेषे मण्डलं स्मृतम् 6:7d
विशेषो ब्राह्मणो यथा 292b
विशेषो मण्डलं त्विह 355d
विशेषो मण्डलं ब्रह्मन् 366c
विशेषो मण्डलं स्मृतम् 360d

विशेषो मण्डलन्तु तत् 6:2b
विश्वरूपं शशिप्रभम् 816b
विश्वरूपाग्निमेधाख्यान् 822c
विषतोयादिगोनासैः 1:37a
विषयैर्यदि पीडितः 10:23b
विषविद्यां च वैद्यं च 440c
विषुवे चैव नित्यशः 17:103d
विष्टामद्यादिना हतः 43:46d
विष्टास्पर्शात्तथा लक्षात् 45:26c
विष्ठागर्तनिपाते तु 103a
विष्ठागर्त्तनिपाताच्च 45:27c
विष्ठाद्युपहतम्भाण्डं 16:14c
विष्ठामद्यादिना हतः 289d
विष्णुदेव्यश्च मातरः 34:36b
विसर्जितस्य देवस्य 17:125a, 18:18c
विस्फुरन्नयनेक्षणे 35:7b
विहितं दिव्यचक्षुषा 797d
विहितस्तादृशो जपः 44:123d
विहीनं गड्डुकश्चरेत् 33:13d
विहीनं गड्डुकैश्चरेत् 17:143b
वीक्षयेत्तदनन्तरम् 43:51d
वीक्षिते श्वपचादिभिः 105d
वीरचक्रे च संस्थिते 32:30b
वीरणाद्यैरयाज्ञिकैः 11:6b
वीरसङ्घस्य क्रीडने 37:9d
वीरहा गुप्तकश्च यः 773d
वृक्षच्छायां विवर्ज्जयेत् 11:7d
वृक्षमूलपरिग्रहः 1:14d
वृक्षाणाम्मोक्षणे तथा 31:32d
वृक्षारामे तथा वापी 44:86a
वृक्षारोहं न कारयेत् 1:31b
वृत्तिरेषा वनान्तगे 1:14b
वृथा परिश्रमस्तस्य 45:51c
वृथाश्रमी वृथादाता 772c
वृद्धस्त्रीबालकृच्छ्रकम् 792b
वृद्धिसंख्या क्रमेणैव 37:34a
वृद्धे सहस्रवृद्धिः स्यात् 113a
वृद्ध्या शुद्धिं समादिशेत् 44:18b
वृद्ध्यैकोत्तरया शतम् 104b
वृषभं हस्तिनं यानं 489c
वृषलीत्युच्यते नारी 304a
वृषलीपतिभोजनम् 298d
वृषलीसङ्गमाचरेत् 23:27d
वेणुतुम्ब्वादिपात्रं च 674a
वेणुतुम्ब्वादिपात्रन्तु 7:53a
वेणुमृन्मयदारवम् 43:87b
वेदवेदाङ्गसंपन्नः 43:64c
वेदादिषु प्रसङ्गेषु 10:24a
वेदेषु यानि चोक्तानि 17:110a
वेदेसूक्तानि देहिनः 19:21b
वेश्मायतनलिङ्गानां 11:48c
वेश्यान्नमन्त्यजान्नं च 299c
वैणवानां तथाम्भसा 679b, 22:9d
वैदलं फलपत्रीय॰ 722c
वैदलानां तथैव च 677b, 7:56b, 19:13d
वैदलालावु दारूणां 11:27a
वैद्यानां दासकादीनां 31:92a
वैशेषिकमुदाहृतम् 32:6b
वैश्यः पञ्चदशाहेन 43:63c
वैश्यः पञ्चदशाह्निकम् 44:118d
वैश्यजा क्षत्तृशूद्रस्त्री 509a
वैश्यजातीशमण्डले 7:24b
वैश्यतः क्षत्रियस्पर्शे 284c

वैश्यशूद्रौ द्विजः स्पृष्ट्वा 281c
वैश्यशूद्रौ नृपोच्छिष्टे 294c
वैश्यस्तु त्रिशतेन च 472d
वैश्यस्तु त्रिशतेन तु 23:25b
वैश्यस्तु त्रिशतेन वै 17:65b
वैश्यस्पर्शाद्द्व्यहं जपेत् 7:7d
वैश्यस्यार्द्धशतेन च 17:86d
वैश्यादिवर्णजां गत्वा 469a, 24:28a
वैश्यानां त्रिगुणं भवेत् 380d
वैश्यान्नभोजने विप्रो 319a
वैश्ये शूद्रस्य मासिका 13:2d
वैश्यो विंशतिरात्रेण 551a
वैश्योच्छिष्टे जपेच्छूद्रः 295a
व्यक्ताचारोथ गूढवान् 17:15b, 23:9b
व्यक्ताव्यक्तोभयाकृतिः 45:1b
व्यक्ते वाप्युभयात्मके 107d
व्यङ्गितं दग्धविच्छायं 123a
व्यङ्गितेऽप्यथ विच्छाये 45:32a
व्यतिक्रमे समुत्पन्ने 45:66a
व्यवधानमकृत्वाद्भिः 228a
व्यसनान्यात्मविक्रयः 426b
व्यस्तैर्वाथ समस्तैर्वा 742a
व्याख्यातं शास्त्रमुत्तमम् 43:98d
व्याख्यातं सारमादाय 43:96c
व्याख्यास्वपि चले चित्रे 220c
व्याघ्रं सिंहम्मृगं श्वानं 17:22a
व्याघ्रचर्मपरीधानं 821c
व्याधिते देशविप्लवे 574b
व्याधिदारिद्र्यदुःखदाः 1:42b
व्याधिभिः परिपीडिताः 33:76b
व्याध्याधिपरिपीडिताः 18:29d
व्यापकेशानसर्वेश° 2a
व्यापादितो यदा लिङ्गी 17:138a, 28:1a, 33:7c
व्यामिश्राणां मृदम्भसा 30:16d
व्युत्क्रमः श्रुतिचोदितः 10:36d
व्योमव्यापिपदावस्थो 5:7c
व्योमव्यापिशिवम्वापि 24:32a
व्योमव्यापी महाशिवः 350b, 5:4d
व्रतं चान्द्रायणं चरेत् 505d
व्रतं पुरुष्टुतस्यापि 10:32a
व्रतं यद्ब्रह्महत्यायां 380a
व्रतग्रहणकाले च 10:6c
व्रतमित्यभिधीयते 86b
व्रतम्महाव्रतङ्कृत्वा 34:14a
व्रतलोपे व्रतत्यागे 39:4a
व्रतलोपो व्रतभ्रंशः 17:19a
व्रतव्रतं समाप्तौ तु 10:34a
व्रतशेषम्विशुध्यति 17:4b
व्रतस्थः सुसमाहितः 41:1b
व्रतस्य च क्रियायाश्च 84c
व्रताख्यं द्रव्यसंभवम् 32:42d
व्रतागमेषु सर्व्वेषु 17:147a
व्रतादेशश्च पूर्वोक्तं 17:36c
व्रतान्ते पूर्वदीक्षा 44:75a
व्रतान्ते पूर्ववद्दीक्षा 137a
व्रतिने च हते क्रोधात् 17:152a
व्रतिने तु हते क्रोधात् 33:22a
व्रतिनो भोजयेत्ततः 36:12d, 37:35b
व्रते चान्द्रायणादीनां 577a
व्रते तथा च गोदाने 2:4a, 42:3a
व्रतैरेव महासेन 44:128a
व्रतोद्धारपुरःसरम् 457b
व्रीहयः प्रोक्षणादद्भिः 721a

व्रीहिभिर्वा समिद्भिर्वा 10:5a
व्रीहीणां क्षालनात्तथा 708d
शकुनिः फलपातनात् 7:64b
शकुनिः फलपातने 11:51d, 19:16d
शकुनिः फलशातनात् 688b
शकुनीशातितं फलम् 694d
शकृन्मूत्रं तु यः कुर्यात् 36a
शकृन्मूत्रं शतं जपेत् 31d
शक्तः स्याद्दशलाक्षिकः 41:2d
शक्तानाञ्च समयार्थानां 45:65a
शक्तिजापः प्रशस्यते 22:12b
शक्तिञ्च शिवशीलनीम् 1:1d
शंकतः शुद्धिमेव हि 22:6d
शङ्करस्थाणु कामात्तु 40:8c
शंकरस्य महाभागे 40:10c
शङ्करे सर्व्वपापानां 14:18a
शङ्करो नार्च्चितो यावत् 1:28c
शङ्खशुक्त्यादितोयोत्थं 34:39c
शङ्खसाम्बूकशुक्तीनां 43:50c
शंखस्य शुक्तेर्भाण्डस्य 7:54c
शङ्खस्य शुक्तेर्मौक्तस्य 675c
शङ्खादीनां भवेच्छुद्धिः 16:10c
शतं चैव हुताशने 27:2b
शतं चोच्चासने जप्त्वा 33:65c
शतं जपेन्नरं हीने 50c
शतं जप्त्वा तथेशानं 242c
शतं जप्त्वा विशुद्ध्यति 61d
शतं जप्त्वा शिवं यजेत् 501b
शतं तु जीर्णके सूत्रे 129a
शतं तु बहुरूपं स्यात् 44:85c
शतं नक्तेन भोजनम् 31:104d
शतं प्राण्यङ्गधूपे तु 45:91c
शतं लिङ्गेश्वरो मनुः 310b
शतं लिङ्गेश्वरो मनुम् 7:26b
शतं वा संयतप्राणो 26:1c
शतं वापि समाहितः 3:12b
शतं हुत्वा विशुद्ध्यति 807d, 17:16d
शतघोरजपाच्छुचिः 430d, 15:8d, 44:55d
शतजप्तेन तत्समम् 17:39d
शतजप्तेन शुद्ध्यति 438b
शतजापादजाच्छुद्धिः 12:1c
शतत्रयं जपेद्घोरं 127a
शतत्रयञ्च वै स्पर्शे 44:58c
शतत्रयमघोरस्य 44:90c
शतत्रयादघोरस्य 44:102c
शतत्रयाद्भवेच्छुद्धिः 185a, 44:91c
शतत्रयेण शुद्धिः स्यात् 45:20c
शतद्वयमघोरस्य 133a
शतद्वयात्सहस्राच्च 66a
शतद्वयात्सहस्रात्तत् 43:19c
शतद्वयात्सहस्रार्द्धात् 45:87c
शतन्त्रिकं भवेत्स्पर्शात् 16:4c
शतमष्टोत्तरं हुत्वा 36:4c
शतमष्टोत्तरञ्जपेत् 27:3b, 37:26d, 37:30d, 38:3d, 38:6b
शतमष्टोत्तरञ्जप्त्वा 38:7a
शतमष्टोत्तरम्बुधः 17:85d
शतमुक्तं परा निष्ठा 445c, 22:12c
शतमेकं जपेच्छूद्रो 285a
शतमेकं जपेदीशं 27:18a
शतमेकं जपेद्घोरं 17:76a
शतमेकं सहस्रं वा 22:13c
शतमेकं सुयन्त्रितः 14:21d

शतमेकन्तु देशिकः 12:2b
शतमेवमथैकतः 27:13b
शतम्भुक्त्वाथ यन्नोक्तं 24:16a
शतलक्षान्तमुद्दिष्टं 392c
शतसाहस्रिकं जपेत् 17:160b, 33:30b
शताच्चतुश्शताच्चैव 44:106c
शताच्चतुश्शतान्तं तु 435a
शताच्छतद्वयाद्वाथ 22:25a
शतात्पञ्च ह्युपोषितः 16:5d
शतानक्तं विधीयते 14:22d
शतानि दश जप्त्वा तु 17:48c
शतानि पञ्च प्रत्येकं 31:51c
शतान्मुच्येत मानसात् 452b
शतान्यष्टौ शिवाग्रतः 17:61d
शतायुतसहस्राणि 27:20a
शतायुतसहस्रादि 22a
शतार्द्धमन्तरं कृत्वा 35:2a
शतिकन्त्रिगुणं कामात् 10:44c
शतेन स्पर्शने शुद्धिः 332c, 45:44a
शतेनारुह्य जप्तेन 155a, 18:48c
शतेनैव शुचिर्भवेत् 433b
शतैः स्यात्पञ्चभिः शुचिः 33:33b
शत्र्वालापे तथा क्रोधे 34:3c
शनैः स्नानं समाचरेत् 11:57b
शब्दतत्त्वे परे लीनः 80c
शयनं क्षालयेदद्भिः 522c
शयनात् त्र्ययुताच्छुद्धिः 375c, 45:45c
शयनासनपादुकाः 32:14b
शयनासनयानादि 720a
शयने त्र्ययुताच्छुद्धिः 337c
शय्यासनं पङ्क्तिभाण्ड 398a
शरणागतयोषिति 411d
शरदिन्दुमिवामलम् 31:10d
शरावपत्त्रपुटक° 679c
शर्कराञ्च गुडञ्चैव 31:37a
शर्कराहिङ्गुजीरकम् 215b
शर्वो वरुणदिक्स्थितः 6:5b
शर्व्वो रुद्रस्तथैव च 6:3d
शलाकापतितं दृष्ट्वा 21:8c
शलाकापतितं यतः 21:5b, 35:15b
शलाकापतितं विप्र 21:10c
शलाकापतितस्यैव 21:8a
शवतद्दाहिसूतकान् 504b
शवस्पृङ्मृतनिर्हारि° 632a
शवेन शुद्ध्यते वृद्धिः 43:67c
शस्त्रपाणिं रणे विप्रं 21:20c
शस्त्रैः शतगुणाच्छुद्धिः 136a, 44:74a
शाकमूलफलाद्यानां 11:37c
शाकमूलफलानि च 721b, 34:20a
शाकाद्यैर्वा प्रचोदितैः 10:11d
शाणपुष्पं शाल्मलं च 243a
शान्त्यादौ देशिका योज्याः 171a, 45:70a
शावसूतकसंस्पर्शे 517a
शावाशौचं न कर्तव्यं 43:71a
शावाशौचमुदक्यायाः 516a
शावाशौचाय दीक्षिताः 623b
शावाशौचे समुत्पन्ने 567a
शावे वा सूतके वापि 515a
शावेन शुद्ध्यते सूतिः 567c
शाश्वतीं पारमेश्वरीम् 205d
शासने पारमेश्वरीम् 25:3b
शासने समदर्शित्वं 1:15a
शास्त्रं हरति वै तदा 187d

शास्त्रं हरति वै यदा 34:45d
शास्त्रनिन्दा गुरोर्निन्दा 43:11a
शास्त्रप्रतिमयोरपि 36:13d
शास्त्रमनेकधा देवि 37:27c
शास्त्राणान्दूषणे देवि 37:30a
शास्त्राद्विनिर्गता मन्त्राः 37:28c
शास्त्रार्थे तु पराङ्मुखः 35:3b
शास्त्रोक्तं गुरुभाषितं 1:16d, 1:44d, 16:16d, 18:24b, 39:13b
शिखण्ड्यर्धेन्दुमारं च 816a
शिखाच्छेदे कृते शक्तौ 45:75a
शिखाच्छेदो न तत्रास्ति 44:120c
शिखामोक्षे तथैव च 666b
शिरः प्रावृत्य कुर्वीत 11:4c
शिरसा धारणे जपेत् 33:54b
शिरसा धारयन् जपेत् 151b
शिरःस्नानं प्रकुर्वीत 11:54a
शिल्पवृत्तिं न चाश्रयेत् 1:36d
शिल्पिनां राजसेविनाम् 31:91d
शिल्पिभिर्बाणचण्डाल 107a
शिवः स्वच्छन्दतां व्रजेत् 811b
शिवं पञ्चशतं जपेत् 31:66b
शिवकूर्चमिदं स्मृतम् 802d
शिवकूर्चो दहत्याशु 804a
शिवकूर्चो दहेत्क्षणात् 454b
शिवक्षेत्रन्तदा व्रजेत् 44:72b
शिवक्षेत्रे विशेषतः 44:116b
शिवगानविदां तद्वत् 586a
शिवगायत्रिमन्त्रेण 452a, 30:23c
शिवगायत्रिमभ्यसेत् 3:21b
शिवज्ञानधराश्च ये 3:25b
शिवज्ञानप्रणेतारं 1:2c
शिवज्ञानमिदं शान्तं 11:86a
शिवज्ञानस्य दूषणम् 406b
शिवज्ञानस्य दूषणे 32:29b
शिवज्ञानानलज्वाल 31:93a
शिवज्ञाने वरानने 35:17b
शिवतन्त्रस्य पारगैः 17:36d
शिवदीक्षाविवर्ज्जितैः 45:38b
शिवधर्मस्थितानाञ्च 44:92a
शिवनिन्दापवादञ्च 17:27a
शिवनिन्दारतेषु च 45:46b
शिवन्नमस्य घाते तु 17:30c
शिवपञ्चशतं जपेत् 11:68b
शिवपूजा न वार्यते 47b
शिवपूजारतो नित्यं 23:20c, 24:14c
शिवप्रेताय दीक्षितैः 614d
शिवबीजैर्जपः प्रोक्तो 827c
शिवभक्ताय वा कृत्वा 91a
शिवमग्निञ्च पूजयेत् 11:74d, 31:7b
शिवमन्त्र गुरोर्भवेत् 30:9d
शिवमन्त्रं शतं जपेत् 241b
शिवमन्त्रशतं जपेत् 154b, 254b, 444b
शिवमन्त्रस्य चैव हि 17:27b
शिवमन्त्रेण पूर्ववत् 11:17d
शिवमन्त्रेण भक्तितः 11:56d
शिवमाप्राणसञ्चरात् 88b
शिवमिष्ट्वा शतं जपेत् 31:25d
शिवम्पर्वसु सम्पूज्य 31:24c
शिवयुक्तस्य निश्चितम् 18:32d
शिवलिङ्गी क्रमं ज्ञात्वा 33:16a
शिवलिङ्गे विशुद्ध्यति 106b
शिवलिङ्गेऽक्षसूत्रे च 35:17a
शिवलोके महीयते 11:82d

शिववक्त्राम्बुजोद्गीर्णं37:29c
शिववच्चोपचारस्तु 7:37c
शिववच्छिवभक्तास्तु 1:29a
शिववत् स्वगुरुर्ज्ञेयो 172c
शिववत्पूजनीयोऽसौ 17:31c, 27:15c
शिववत्समयस्थाश्च 45:69c
शिववदनसमुत्थं कथ्यते ते यथावत् 22:26d
शिववर्ज्याप्रतिष्ठान्नं 31:33a
शिवविद्याङ्गसम्पूर्ण 17:31a, 27:15a
शिवविद्वेषणं घोरं 406c
शिवव्रतधरच्छाया 18:62a, 32:26a
शिवव्रतधरे यस्मिन् 142c
शिवशास्त्रं च लिङ्गिनम् 133d
शिवशास्त्राणि यो निन्देत् 17:79a
शिवश्राद्धे यदा भुङ्क्ते 329c
शिवसंस्कारहीनैस्तु 103c
शिवस्य पुरतः स्थितः 11:79b, 31:9d
शिवस्य शिवमन्त्रस्य 138a, 17:29a, 27:17a
शिवस्य स्मरणाच्छुचिः 432d
शिवस्याग्रे प्रकल्पयेत् 111b, 45:55d
शिवस्याणोश्च वा पुनः 14:21b
शिवस्यायुतमभ्यस्येत् 90a
शिवस्याष्टशतं जपेत् 222d, 11:63b
शिवस्यैकादशात्मनः 10:50b
शिवहर्मे जपेत्सदा 44:35b
शिवहर्मे विशुद्धये 31:15b
शिवहर्म्ये जपेत्तदा 348b
शिवहर्म्ये जपेत्सदा 14:3d
शिवाः सृष्टिपुरस्सराः 349d, 5:4b
शिवाग्निं धारयेद्यत्नात् 45:89a
शिवाग्निगुरुनिन्दायाः 32:25c
शिवाग्निगुरुपूजनम् 11:1d
शिवाग्निगुरुपूजा च 11:67c
शिवाघोरशिवान्तिमान् 2d
शिवाङ्कं नाम येषान्तु 7:39a
शिवात्पूर्व्वन्न खादयेत् 19:29b
शिवादि सर्वदान्तश्च 5:11a
शिवाध्वरविशोधिताः 3:24d
शिवान्तेन पदेनैव 824a
शिवान्तेन हि युग्मादि 5:12a
शिवाभिधानं पूजान्ते 64a
शिवाय गुरवे चैव 17:70a
शिवाय गुरवे दत्वा 43:26c
शिवाय दत्तद्रव्येषु 59a
शिवाय विनिवेदयेत् 21d
शिवायतनयोगतः 44:126b
शिवारामे यदा कुर्यात् 36c, 31:55c
शिवार्चनरतः सदा 10:32d
शिवार्पितैकचित्तस्य 44:67c
शिवार्प्पितैकचित्तानां 43:95a
शिवालयमुदाहृतम् 349b, 5:3d
शिवाश्रमनिषेविणाम् 586b
शिवाष्टकशतं जपेत् 31:25b
शिवीभूतस्य शिष्यस्य 627a
शिवे चण्डश्वरेपि वा 17:158d, 33:28d
शिवेन शतजप्तेन 11:64c
शिवेनैकादशात्मानं 11:58c
शिवैकादशजप्तेन 11:72a
शिवैकादशिकां जपेत् 39b, 41d, 31:1b
शिवैकादशिकाञ्जप्त्वा 31:27a
शिवैकादशिकात्रयम् 39d, 11:61d
शिवैकादशिकायुतम् 26:10b

शिशुचान्द्रायणं विदुः 793b
शिष्यदोषैः स्वदोषैश्च 18:37c
शिष्यस्योक्तानि सुव्रते 34:32d
शिष्याः शिष्यगुणोपेता 18:40a
शिष्याणां शिवशासने 18:43b
शिष्यान्परीक्ष्य यत्नेन 18:37a
शिष्यान्यो दीक्षयेद्गुरुः 18:42b
शिष्याभावे स्वसन्ततिम् 627d
शिष्यैकगुरुसम्बन्धात् 621c
शीतकृच्छ्रस्तु शीतलैः 780d
शीर्णागमं स्वसिद्धान्तं 18:57c
शीर्ण्कृच्छ्रन्तु दीक्षयेत् 31:19b
शुक्रादेः स्यन्दने सति 44:111b
शुक्लमाल्यानुलेपनः 10:3b
शुक्लविण्मूत्रविप्रुड्भिः 650a
शुक्लविण्मूत्रसंपर्के 643c
शुक्लादेः स्यन्दने सति 454d
शुक्लाम्बरधरो नित्यं 10:3a
शुक्ले कृष्णे च ह्रासयेत् 777b, 15:15d, 31:74d, 44:46b
शुचिः शेषास्तु पूर्ववत् 45:83b
शुचिः स्नात्वा जपेद्वक्त्रं 17:85c
शुचिः स्नात्वा शिवाग्रतः 17:100b
शुचिः स्याद्दुपवासतः 274b, 277b
शुचिना तोरणं कृत्वा 11:21a
शुचिरप्यशुचिर्भवेत् 11:19d
शुचिराकरजं द्रव्यं 11:51a
शुचिरेकाग्रमानसः 3:23b
शुचिश्चैवायुतेनैव 45:22a
शुचिस्तद्गतमानसः 32:41b
शुद्धिर्देव कथम्भवेत् 24:1d
शुद्धं पण्यं प्रसारितम् 43:62b
शुद्धं परिविशेत्पुनः 7:62b
शुद्धकायः सुनक्षत्रे 10:13a
शुद्धकायो भवेत्तेन 37:15c
शुद्धमार्गैकसंसक्तः 44:8a
शुद्धये लक्षमभ्यसेत् 24:25b
शुद्धवासा शुचिः पुमान् 43:56d
शुद्धशैवन्तदुच्यते 7:40b
शुद्धशैवास्तु ते स्मृताः 7:39b
शुद्धस्तद्गोचरः स्मृतः 7:50b
शुद्धाः स्युः सर्वधातुजाः 673d
शुद्धाधिकरणोद्भवाः 7:39d
शुद्धानां संहतानान्तु 43:60c
शुद्धास्तदाज्ञया सर्वे 583c
शुद्धिः कार्या न चान्यथा 44:17d
शुद्धिः कार्या विजानता 11:26d
शुद्धिः क्षारेण वस्त्राणां 676c, 7:55c
शुद्धिः प्रक्षालनेन तु 710d
शुद्धिः शक्तिजपात्तदा 21:13b, 22:24d
शुद्धिः शास्त्रे प्रभाषिता 8:6d
शुद्धिः शूद्रस्य मासिका 43:63d
शुद्धिः शौचार्थिना कार्या 11:28c
शुद्धिः श्वभ्रच्युते लक्षात् 99a
शुद्धिः सलिलशोधनात् 7:56d
शुद्धिः सूतौ मृतावपि 584d
शुद्धिः स्नानात्क्षणात्मिका 13:9d
शुद्धिः स्यात् पञ्चभिः शतैः 44:89b
शुद्धिः स्यात्क्षारवारिणा 16:12d, 43:58d
शुद्धिः स्यात्तत्क्षणात्मिका 31:90b
शुद्धिः स्यात्स्थापनात्तथा 45:28b
शुद्धिः स्याद्दुपलेपनात् 747d
शुद्धिः स्याद्दुपवासतः 581b
शुद्धिः स्यान्नान्यथा गुह 45:24b

शुद्धिः स्यान्नान्यथा प्रिये 33:24b
शुद्धिं तत्र समादिशेत् 45:36d
शुद्धिं याति न चान्यथा 45:81b
शुद्धिं श्रुणु समासतः 8:1b
शुद्धिनिष्टप्रतिष्ठस्य 43:89c
शुद्धिन्तु इतरां शृणु 30:16b
शुद्धिन्त्यागादुदाहृता 8:3d
शुद्धिमायान्ति भाण्डवत् 684d
शुद्धिमाहुर्न चान्यथा 44:15d
शुद्धिमृच्छत्यसंशयः 83b, 43:21b
शुद्धिमेति मृदम्भसा 687d, 7:63d
शुद्धिमेवं विनिर्दिशेत् 238d, 43:37b
शुद्धिमेवं समभ्येति 93a, 43:3c
शुद्धिरजशतात्स्नात्वा 12:8c
शुद्धिरत्रोपयुक्तानां 680a
शुद्धिरपि मुनिव्याघ्र 31:95a
शुद्धिरब्दान्नियम्य च 22:23d
शुद्धिरब्दान्नियम्य तु 21:12b
शुद्धिरभ्युक्षणान्मता 716b
शुद्धिराज्यस्य कीर्तिता 691d, 22:19d, 43:52d
शुद्धिरुक्तस्य दर्शनात् 728d
शुद्धिरुक्ता कपर्दिना 98b
शुद्धिरुक्ता मनीषिभिः 706d
शुद्धिरुत्पवनं स्मृतम् 724b
शुद्धिरुत्प्लवनं स्मृतम् 11:32b
शुद्धिरुष्णेन वारिणा 11:33d
शुद्धिरेवं विधीयते 37:37b
शुद्धिरेषा मयोदिता 16:11d
शुद्धिर्घोरजपाद्भवेत् 33:51b, 34:51b
शुद्धिर्नायान्ति भाण्डवत् 7:60d
शुद्धिर्न्नो गुरुतल्पगे 44:76b
शुद्धिर्भवति नान्यथा 17:43d, 24:38d
शुद्धिर्भवतिचाम्भसाम् 8:6b
शुद्धिर्लक्षार्धपादेन 465a, 44:32c
शुद्धिर्लिङ्गोक्तपादतः 127d
शुद्धिर्वक्त्रजपात्स्मृता 3:18b
शुद्धिर्वाचा विधीयते 692d
शुद्धिर्विजानता कार्या 715c
शुद्धिर्वै नान्यथा भवेत् 17:154b
शुद्धिश्चोदकभाण्डानां 16:13a
शुद्धिस्तत्र प्रकीर्तिता 33:12b
शुद्धिस्तत्र विधीयते 45:6b
शुद्धिस्तस्य प्रकीर्तिता 17:142d
शुद्धिस्तस्यान्यथा न हि 14:8d
शुद्धिस्तेषामघोरेण 17:137c
शुद्धिस्तेषामुदाहृता 33:15d
शुद्धिस्त्यागात्प्रकीर्तिता 9:17d
शुद्धेन्दोश्च शरीरे स्वे 17:121c
शुद्धेल्लेखितलेपिना 19:17d
शुद्धैः पात्रैः समुद्धृताः 748d
शुद्धो भूत्वायुतं जपेत् 181b
शुद्ध्यते तत्क्षणात् स्नानात् 43:65a
शुद्ध्यत्यस्त्रेन ताम्रन्तु 7:52c
शुद्ध्यत्यस्त्रेन ताम्रोत्थं 673a
शुद्ध्यत्ययुतजापेन 44:79a
शुद्ध्यत्यष्टशतेन तु 438d, 17:25b
शुद्ध्यत्येव न संशयः 459d, 700b, 11:40d
शुद्ध्यन्त्याप इति स्मृतम् 750b
शुद्ध्येत् पादार्धकृच्छ्रतः 508d
शुद्ध्येद् गङ्गादिसेवनात् 414b
शुध्यते कर्मणा केन 37:3a
शुध्यते तत्क्षणात्स्नानात् 13:3c, 31:86c

शुध्यते नात्र संशयः 34:22b, 37:18d, 40:7d
शुध्यते नात्र संदेहो 33:7a, 34:24c
शुध्यते नान्यथा क्वचित् 45:78d
शुध्यते न्यायतो नित्यं 22:16c
शुध्यते पञ्चपातकैः 38:10b
शुध्यते प्रोक्षणात्क्षीरं 22:22c
शुध्यत्यष्टशतेन तु 27:5d
शुध्यत्येवं न संशयः 31:41d
शुध्यर्थञ्च परेषान्तु 33:73c
शुध्यर्थमविचारतः 31:94d
शुना दष्टो यदा मन्त्री 23:14a
शुना दष्टो विशुद्ध्येत 437c, 17:24a, 27:4c
शुना वा स्पर्शदूषितम् 261b
शुभं वा यदि वाशुभम् 39:8d
शुभङ्कर्म समाश्रित्य 39:9a
शूद्रः समाचरेत्पादं 384a
शूद्रं हत्वा प्रमादात्तु 17:17a
शूद्रजातीशमण्डले 7:25b
शूद्रत्वमुपजायते 320d
शूद्रन्तु दीक्षयेद्यस्तु 25:2a
शूद्रवद्दहनं तेषां 579a
शूद्रश्चतुःशतं जप्त्वा 473a
शूद्रस्पर्शाद्विशुद्ध्यति 7:9b
शूद्रस्पर्शाद्व्यहं जपेत् 7:8d
शूद्रस्योच्छिष्टभुग्राजा 293c
शूद्रहत्याव्रतं चरेत् 24:21d
शूद्रा पूर्वे च संस्पृश्य 509c
शूद्रा येऽमद्यपाः शुभाः 13:16d
शूद्राः शुद्ध्यन्ति पक्षेण 43:66a
शूद्राणां न कदाचन 13:16b
शूद्राणान्दीक्षितानाञ्च 44:47a
शूद्राद्याः क्रमशो दान॰ 508a
शूद्राद्युच्छिष्टदूषितम् 44:64d
शूद्राद्युच्छिष्टसंस्पृष्टं 235a, 43:34a
शूद्रे तथार्द्धतः ख्यातं 37:36c
शूद्रे मांसं न चान्यथा 44:119b
शूद्रे विंशति जप्त्वा तु 17:87a
शूद्रो जप्त्वा तु चत्वारि 17:65c
शूद्रो जप्त्वाथ चत्वारि 23:25c
शूद्रो मासेन शुद्ध्यति 551b
शूद्रो वैश्यस्य संस्पर्शात् 285c
शूद्रोच्छिष्टस्य पात्रस्य 11:31a
शूद्रोच्छिष्टानि यानि च 709d
शूद्रोपाध्याययाचकौ 771b
शून्यागारे नदीतीरे 34:18c
शूर्पगोरसभाण्डानां 11:33c
शूलकार्धधरं देवं 821a
शृगालवृकदष्टो वा 17:25a, 27:5c
शृङ्गारं च विवर्जयेत् 1:19b
शृणुष्वेकाग्रमानसा 18:1b
शृणोति चाथवाख्याति 30:13a
शेषः प्रोक्षणमर्हति 11:36d
शेषः स्यात्पाकजं हि तत् 22:22b
शेषं ज्ञेयन्तु कामतः 44:19b
शेषं भोज्यं न दुष्यति 251b, 43:41d
शेषं संस्कारमर्हति 734b
शेषं संस्कारयेद्बुधः 699b, 11:39d
शेषस्य पूर्ववत् शुद्धिः 16:15a, 16:16a
शेषा यथास्थिता एव 7:22a
शेषा यथास्थिताश्चान्ये 7:25a
शेषाणां तण्डुलानां च 709a
शेषाणामयुतैकेन 33:15c
शेषाश्चैव यथा संस्थाः 7:23a

शेषाश्चैव यथावस्था 7:24a
शेषे ज्ञेया तु कामिता 8d
शेषेषु त्रिषु पूर्ववत् 45:82b
शैवं वैमलपञ्चकम् 37:31b
शैवमन्यच्च मानवः 19:33b
शैवस्य तावभोज्यान्नौ 7:49a
शैवस्यान्नं न भुञ्जीत 316a
शैवस्यान्नन्न भोक्तव्यम् 7:38c
शैवाः स्वायम्भुवा ये च 20:4a
शैवाचार्यस्य कस्यचित् 316d, 7:44d
शैवाचार्यस्य कामतः 27:17b
शैवाचार्यस्य चैव तु 138b
शैवाचार्यस्य चैव हि 17:29b
शैवाचार्यानुवर्तिनाम् 19:7d
शैवाचार्यौ च तावेव 20:2c
शैवादौ घोतिते प्रिये 33:13b
शैवास्तु शिवशासने 7:41b
शैवो वान्याश्रमी तथा 17:138b, 28:1b, 33:7d
शोधनं कथ्यते पुनः 45:9b
शोधनं द्विगुणं मतम् 45:14d, 45:15b
शोधनं परिमार्जनम् 752b
शोधनं पुरतः शृणु 45:16b
शोधनं वान्यशोधनैः 270d
शोधयेच्च मृदा चैव 9:6c
शोधयेत्सर्वदा धीमान् 43:88c
शोधयेत्स्याद्यथा शुचिः 43:61d
शोधयेद्गुरुलाघवात् 742b
शोध्यं तत्तदीशैस्तु 19:4c
शोषणप्रोक्षणादिभिः 717b
शौचं कुर्यात्मृदम्भोभिर् 11:9c
शौचं तैजसवत्स्मृतम् 11:29d
शौचं यथार्हं कर्तव्यं 707c
शौचं सहस्ररोमाणां 718a
शौचं स्वल्पात् समाप्यते 570b
शौचन्तु पूतकामेन 11:31c
शौचमाहारलाघवम् 87b, 31:98d
शौचमिन्द्रियनिग्रहः 31:99d, 31:100d
शौचाचारसमन्विताः 2:10d, 42:9d
शौचाचारसमायुक्ताः 13:16c
शौचे संशुद्ध्यतः समम् 569b
शौनिकः पाणिकश्चैव 774c
श्पर्शनेन न दुष्टाः स्युः 760c
श्मशानं किं स्मृतं देव 4:1c
श्मशानं यत्र दह्यन्ते 354c, 6:1a
श्मशानद्रुमस्पर्शनात् 44:108d
श्मशानप्रेतसूतकैः 632b
श्मशानमण्डलस्यैते 6:4a
श्मशानमण्डले ह्येते 356c
श्मशानायतनेऽपि वा 17:47d
श्मशाने च सकृत्त्यजेत् 31:56d
श्मशाने चत्वरे गुहाम् 33:49b, 34:49b
श्मशाने तु शिवं स्थाप्य 35:6a
श्मशाने त्वेकलिङ्गे वा 34:18a
श्मशाने बहुरूपं तु 3:1c
श्रंसनात्पूर्णगर्भस्य 43:70a
श्रद्दधानाय सुव्रत 43:102b
श्रद्धधानः फलं लभेत् 11:61b
श्राद्धे च तीर्थयात्रायां 577c
श्रावणं लक्षणन्न च 19:27d
श्रिया दशगुणाच्छतात् 9:10d
श्रीकण्ठाय महात्मने 25:1d
श्रीफलानां तथैव च 110f, 45:55b
श्रीफलैरंशुपट्टानां 714c, 11:25c, 43:59c

श्रीफलैर्बिल्वपत्रैर्वा 10:5c
श्रीमदामर्दकस्थान° 1a
श्रीशैले ऋष्यपर्वते 10:9b
श्रुङ्गास्थिदारुदन्तानां 11:34a
श्रुत्वा तद्दिनमारभ्य 591a
श्रुत्वा स्नात्वा सपिण्डैस्तु 595c
श्रेष्ठम्पञ्चमुखं लिङ्गं 10:17a
श्रेष्ठरत्नापहरणे 416c
श्रोत्रियाश्रोत्रियादपि 564d
श्लेष्मणोपहतं यच्च 8:4c
श्लेष्मणोपहते लिङ्गे 99c
श्लेष्माश्रुरुधिराद्यक्त 58c
श्वकाकालीढभक्षणे 12:8d
श्वकाकालीढमन्नं च 232c, 12:7a
श्वकाकालीढिते मीने 45:33a
श्वकाकोपहतं भुक्त्वा 24:13a
श्वखरोष्ट्रादिभिर्घ्रातम् 7:58c
श्वगोखरोष्ट्रसंलीढं 19:15a
श्वपचादिचतुर्थस्तु 45:18a
श्वपचान्नस्य भक्षणम् 21:21b
श्वपचैर्वाथ सेविते 45:33d
श्वपाकम्लेच्छचाण्डाल° 44:108a
श्वपाकेन च संस्पर्शे 640c
श्वप्रभृतीनां विड्लेपात् 646c, 9:8a
श्वमार्ज्जारखरादीनां 22:1a
श्ववायसगवाद्यैस्तु 736c
श्वविड्वराहचाण्डालैः 11:71a
श्वविड्वराहच्छागाद्यैः 231a, 31:26a
श्वशुरे च सपत्निके 563d
श्वशुर्यमित्रोपाध्याय° 563a
श्वशृगालमृगादीनां 24:22c
श्वशृगालादिभिश्च यत् 22:18b
श्वशृगालादिसर्पैर्वा 44:107a
श्वसूकरखरोष्ट्राद्यैः 740a
श्वसृगालवधे चैव 433c, 44:105a
श्वस्पर्शदूषितं भुक्त्वा 279a
श्वस्नादिषु च विज्ञेयं 43:73c
श्वानदष्टे तथैवेह 31:45c
श्वानमुष्ट्रं खरं हयम् 11:66b
श्वाविड्रासभवाससाम् 761d
श्वासकाशकरज्जुष्टं 12:9c
श्वेतरक्तपटानां तु 312a
श्वेतरक्तपटानाञ्च 7:28a
श्वेतायाश्चैव गोमयम् 799d
श्वेतार्हन्तबौद्धानां 34:35a
षट्सप्त बहुभिर्दत्तं 28:2a, 33:8c
षट्सहस्रे प्रकाशितः 824d
षडध्वरप्रमाणाच्च 45:75c
षडहोपोषितो लक्षं 26:4a
षडूनमिदमेव हि 10:39b
षड्गुणं यदुदीरितम् 10:54b
षड्गुणा मुष्टिघाताद्यै 44:73c
षड्गुणाद्गुपघाते तु 135c
षड्रात्रं कामतश्चरेत् 271d
षड्वर्षान्तं तु सप्तमात् 549d
षड्विधं परिकीर्तितम् 17:166b
षण्णडीविगमे परम् 521b
षण्मासं तु व्रते स्थित्वा 36:12c
षण्मासाच्छुध्यते तस्य 37:7a
षण्मासात्कृच्छ्रमाचरेत् 404b
षण्मासात्कृतनिश्चयः 10:12d
षण्मासात्प्राप्नुयात्सिद्धिं 809c
षण्मासे पक्षिणी मता 589b

षण्मासेन विशुध्येत 37:12c
षष्ठाग्निरहितांश्चैतान् 823a
षष्ठानुस्वारसंयुतान् 822d
षष्ठिरेव सहस्राणि 34:47c
षष्ठे चान्द्रायणं कुर्यात् 403c
षोडशांशं तु शूद्रहा 429d
षोडशाहेन भूपतिः 550d
षोढा तत्त्वे जितेन तु 45:76b
ष्ठीवनोत्काशवर्ज्जितः 11:4b
ष्ठीवित्वाप्ययनादौ च 11:46c
स एव गुरुहन्ता च 188c
स गुरुः स शिष्यैस्तु 18:42c
स गुरुर्नारकी भवेत् 179b
स नक्तम्पञ्चमं यावत् 43:92c
स पराक इति स्मृतः 44:45d
स पादोनसहस्रकम् 295b
स पापी पापमोहितः 92b, 43:2d
स मुक्तो वाचिकैर्बन्धैः 450a, 30:21c
स विप्रः खरवज्ज्ञेयः 463c
स विप्रो गण उच्यते 302d
स विप्रो वृषलीपतिः 304d
स शुद्धौ कृतनिश्चयः 43:89b
स सिद्धिफलभाग्भवेत् 80d
स स्नात्वा बाह्यतो ग्रामात् 619c
स हन्ति सर्वपापानि 497c
संयमः सत्यभाषिता 1:11b
संयमञ्च व्रतं तथा 1:37d
संयमी फलमूलभुक् 26:10d
संयम्य चेन्द्रियग्रामम् 10:36a
संयम्येन्द्रियवाहिनीं 2:13b
संयोगात्संकरे तथा 37:32d
संवत्सरे व्यतीतेऽपि 592c
संवासो यदि जायेत 748a
संसर्गमाचरेन्मोहात् 399c
संस्कारेषु च सर्वेषु 11:69c
संस्कृतानां द्विजादिनाम् 601d
संस्थितस्तत्त्वभेदतः 45:2b
संस्पृश्याचम्य शुद्ध्यति 663d
संस्पृष्टं नोपहन्यते 763b
संस्पृष्टं मुखमण्डलम् 650b
संस्पृष्टं लीढमाघ्रातं 22:18c
संस्पृष्टमन्त्यजेनापि 44:64c
संस्पृष्टा दुष्टतां व्रजेत् 740b
संस्पृष्टो न्यूनजातिना 19:5b
संस्मरेद्विधिवत्मन्त्री 45:78c
संहतानां तु पात्राणां 712a
संहतानाञ्च द्रव्याणां 11:35a
संहतानाम्बहूनान्तु 43:61a
संहाराख्यः शिवः स्थितः 351d, 5:6b
संहाराख्यः शिवः स्मृतः 5:9b
संहिता श्रवणेन तु 44:127b
संहितां पूजयेच्छिवम् 616b
संहितां वर्त्तयेत्त्रिधा 31:3d
संहिताजपमभ्यसेत् 3:22d
संहितापारगो मन्त्री 17:35a
संहिताशतजापेन 232a
संहृत्याघोरमन्त्रस्य 68a
सकलीकृतविग्रहः 79b
सकामस्य तु या शुद्धिः 44:11c
सकामाकामभेदतः 44:10d, 45:7d
सकामादयुतं जपेत् 153b
सकामे प्राक्चतुर्गुणा 44:12b
सकामो मुच्यते भृशम् 38:12b
सकृच्छूद्रस्य कीर्तितम् 44:68b

सकृच्छूद्रान्नभक्षणात् 44:85b
सकृच्छूद्रे विनिर्दिशेत् 239b, 43:37d
सकृच्छ्रं त्र्ययुतं शक्र 43:31c
सकृज्जपात्समारभ्यः 10:50a
सकृज्जप्त्वा तु ईशानं 17:99a, 17:107a, 17:108c, 23:3c, 23:6a
सकृज्जप्त्वा विशुध्यति 17:79d
सकृज्जप्त्वा स ईशानं 17:94a
सकृत् पश्चात् पुनस्त्यजेत् 32:33b
सकृत्कृच्छ्रातिकृच्छ्रतः 15:3b, 31:69b, 44:51b
सकृत्तत्पुरुषञ्जप्त्वा 17:91a
सकृत्त्रिश्चाधरोत्तरं 9:6d
सकृत्सन्ध्याविलोपे तु 40a, 43:8a, 44:24c
सकृत्स्मरणमात्रेण 814c
सकृदुच्चारणाद्वक्त्रं 17:14c
सकृदुच्चार्य घोरं तु 45a
सकृदुच्चार्य विद्यान्तु 32:19a
सकृदेकेन शुध्यति 17:52d
सकृदेव विशुद्ध्यति 439b, 17:23d, 17:25d
सकृद्गीतः पुनस्त्यजेत् 393d
सकृद्भुक्तवतोऽमत्या 581a
सकृद्योगात्समाचरेत् 482d
सकृद्योगाद्भवेदिह 15:6b
सकृद्योगाद्भवेद्यदि 31:72b
सकृद्योगाद्द्विधर्मतः 17:116b
सकृद्योगाद्द्विधिर्मतः 44:54b
सक्तूनां प्रतिवासरम् 789b
सक्षौदा मार्ज्जनाधिका 43:54b
सखिभार्याकुमारीषु 410c
सगोत्रासु सुतस्त्रीषु 412a
सगोत्रे रजस्वले स्पृष्टे 513a
सङ्करज्ञन्महीनैस्तु 33:57a
सङ्करे तु जपस्तत्र 40:12a
सङ्करे समुपस्थिते 496b, 3:13d, 31:40d, 44:101b
सङ्करेषु च सर्वेषु 44:125a
सङ्करैः सह सम्पर्क्के 40:11c
संकीर्णकल्मषीमन्त्रान् 24:31c
संक्षिप्तं सुविचारितम् 33:74d
संक्षिप्तं सुविभाजितम् 18:28b
संख्यां भक्त्या निवेदयेत् 81d
संख्याच्छिन्नं जपेत्ततः 29:3d
संख्याच्छिन्नमतन्द्रितः 21b
संख्याजातांभसा हृतम् 26:12d
संख्यामापूर्य तत्समम् 62b
संख्याया रहितो देवि 37:13a
सङ्गत्यागात्प्रकीर्तिता 31:95b
सङ्गमं परिवर्जयेत् 1:33b
सङ्गमे वा गवाङ्गोष्ठे 17:2a, 23:16c
सङ्गम्य योषितं कामात् 456a
सङ्गम्य योषितं मन्त्री 10:40a
सङ्गे वाथ विवर्ज्जिते 45:87b
संग्रामे देशविभ्रमे 657b
संघातमिव तूलस्य 803c
सचूर्णेण जलेन तु 19:12b
सचेलः स्नानमाचरेत् 649d
सचेलस्नानमाचरेत् 634d, 636b
सचेलो जलमाविशेत् 642b
सचैलं स्पर्शतो यतः 45:18b
सच्छास्त्रदूषकानाञ्च 45:46c
सच्छास्त्रनिरतः सदा 44:7d
सच्छूद्रविनिपातने 11:68d

सच्छूद्रस्य निपातनात् 31:66d
सच्छूद्रेषु शतत्रयम् 44:85d
सज्जाश्वत्थवटोद्भवे 229b
संजातः कामतो यदि 484b
संजातः कामतोऽथवा 15:7d
सञ्जातः कामतोऽपि वा 31:73d
संजातस्तद्द्वयोरपि 483b, 15:6d, 31:72d
सततं तु जपेद्यदि 809b
सततं तैस्तपस्विभिः 608b
सततं यश्चरेद्विप्रो 463a
सताल्लघ्वादितो जपेत् 24:35b
सतिस्रोऽन्तरमृत्तिकाः 11:11d, 11:14d
सतृणा चैव सुक्षोदा 43:53c
सतृणा प्रोक्षणाच्छुद्धा 43:54a
सतृष्णे जलवारणम् 408d
सत्कथाभिः सुजीवनम् 1:36b
सत्कार्यकृतबुद्धिभिः 45:49b
सत्यपूताः स्मृता वाचः 23:13a
सत्यपूता स्मृता वाचा 17:45a
सत्यवाग्घविषान्नभुक् 45:58d
सत्यव्रतं ब्रह्मचर्यं 16a, 45:58a
सत्यशौचं मनः शौचं 31:100c
सत्याद्वाग्वेगतो नदी 19:15d
सत्येन मनसः शुद्धिः 31:97a
सत्विषां वृद्धिवद्धानौ 43:68a
सदा आज्यस्य होमेन 9:4c
सदा स्थितिशिवश्चैव 5:8c
सदाशिवाख्यं यद्वाक्यं 6:15a
सदाशिवाख्यं यद्वाच्यं 369c
सद्भिराचरिता क्रिया 17:45b
सद्भिराचरिताः क्रियाः 23:13b
सद्भ्यो ग्राह्यं विजानता 22:14d
सद्यः पञ्चशतं जप्त्वा 17:57a
सद्यः शुद्धास्तदानीं तत् 580a
सद्यः शौचं विधीयते 558d, 574d, 576d, 578d
सद्यः स्याद्ब्रह्मचारिणाम् 577d
सद्यं पञ्चशतं जपेत् 17:50d, 21:15b
सद्यःप्रतिष्ठिते लिङ्गे 219a
सद्यमन्त्रं ततो जपेत् 794d
सद्यःशौचम्प्रकीर्तितम् 31:92b
सद्यश्चांगञ्च तत्स्मृतम् 7:5d
सद्यःश्राद्धे तु यो भुङ्क्ते 31:31a
सद्यसोद्धृतलिङ्गानां 19:7c
सद्यस्तापसलिङ्गिनाम् 311d, 7:27d
सद्यस्याष्टसहस्रेण 17:20c
सद्यादिशक्तिपर्यन्ताम् 10:1c
सद्यास्त्राद्द्वादशमारभ्य 44:84c
सद्येन गोमयङ्ग्राह्यं 24:11a
सद्येनैकेन शुध्यति 17:28d
सद्यो द्वादशभिः पुनः 485b, 24:39d
सद्यो बीजं नवात्मकम् 823b
सद्यो लोपस्मृतावर्धं 49a
सद्योजातः कर्णिकायाम् 7:24c
सद्योजातः पश्चिमे तु 7:20c
सद्योजातः शूद्रजातेः 7:3c
सद्योजातं गवां मध्ये 3:1a
सद्योजातं चरेद्ब्रह्मन् 17:2c
सद्योजातं जपेत्तत्र 17:1c
सद्योजातं जपेद्गोष्ठे 17:47a
सद्योजातं जपेद्बुधः 2:2d, 3:2d, 3:8b, 31:36b
सद्योजातं जपेन्मन्त्री 31:34a
सद्योजातं पश्चिमायां 17:119a

सद्योजातं शिवाग्रतः 17:58d
सद्योजातं सकृज्जपेत् 31:46d
सद्योजातं सुयन्त्रितः 17:48b
सद्योजातञ्जपेत्तत्र 23:16a, 23:17a
सद्योजातन्तु सप्तधा 45:78b
सद्योजातमनुस्मरेत् 42:1d
सद्योजातविधिस्थितैः 4:7d
सद्योजातशतं जपेत् 134b, 498b, 10:52d, 17:59d, 31:32b, 30:10d, 31:1d, 43:11d, 44:31d
सद्योजातशतञ्जप्त्वा 31:48a
सद्योजातशतत्रयम् 42d
सद्योजातशताच्छुचिः 31:46b, 44:24d
सद्योजातसहस्रन्तु 17:53c
सद्योजाताच्छताच्छुद्धिर् 14:12c
सद्योजातात्समारभ्य 17:118c
सद्योजातादिभिः क्रमात् 7:38b
सद्योजातायुतं जपेत् 26:1b
सद्योजातायुताच्छुद्धिः 248c
सद्योजातेन कीर्तितः 17:60d
सद्योजातेन गोमूत्रं 5:1a
सद्योजातेन नाशयेत् 9:2b
सद्योजातेन मन्त्रेण 17:56a
सद्योजातेन मुच्येत 27:6c
सद्योजातेन शुध्यति 31:45b, 39:2b
सद्योजातो दहेत्क्षिप्रं 27:11a
सद्योजातो दहेत्सर्वम् 24:31a
सद्योद्वादशभिः पुनः 17:54d
सद्वृत्तः शिवभक्तश्च 11:69a
सद्वृत्तः शिवभावितः 11:73b
सन्ततेरपि कालेन 628a
सन्त्यजेत्स्त्रीकथासक्तिं 1:36a
सन्त्याज्यानि च संकरात् 697b
सन्त्याज्यानि तु सङ्करात् 22:11d
सन्देहे समुपस्थिते 534b
सन्देहेषु च सर्वेषु 666a
सन्ध्ययोर्वातवर्षाभ्यां 751a
सन्ध्यां वन्देत पूर्ववत् 41b, 31:2d
सन्ध्याकालपरिभ्रंशे 39a
सन्ध्यात्रयपरिभ्रष्टः 39c, 11:61c
सन्ध्यायामयुतं जपेत् 467b, 31:81b
सन्ध्यायाश्च जपस्य च 1:38d
सन्ध्यार्थे भोजनार्थे च 670c
सन्ध्यालोपे कृते चैव 38:3c
सन्ध्यालोपे कृते सति 12:1d
सन्ध्यालोपे च मन्त्रिणा 32:2b
सन्ध्यालोपे च सञ्जाते 31:3a
सन्ध्यालोपे तथैव च 37:35d
संध्यालोपे तु देशिकः 18:9b
सन्ध्यालोपे तु सञ्जाते 31:1a
सन्ध्योपास्तिरमन्त्रका 602d
सन्निधायाङ्गिराचमेत् 11:47b
सन्निधौ स्नानभोजनम् 31:61d
सन्निधौ स्नानभोजने 165d
सन्निपाते तुल्यसंख्या° 569a
संन्यस्तामरणं यदा 33:43d
संन्यस्तामरणे तथा 19:23d
संन्यासेऽग्नौ जलेऽपि वा 19:25d
संन्यासोऽग्न्यम्बुवेशनम् 623d
सन्मार्गाणान्द्विजातीनां 20:1a
सपत्नीके पितामहे 559d
सपिण्डानां निखनने 549a
सपिण्डानामहः स्मृतम् 562b
सपिण्डान्यः शवं स्नातं 598a

सपिण्ड्यां च तदर्धकम् 328d
सप्त पाण्योस्तथा द्वयोः 11:12b
सप्त वैद्यापरे तन्त्रे 21:10a
सप्तकोटिप्रविस्तीर्ण्ण43:96a
सप्तजप्तेन शुध्यति 17:24d, 27:5b
सप्तधावर्तनात्कामात् 37:20c
सप्तधावर्तयेच्छुचिः 32:19d
सप्तधावर्तयेद्देवि 36:15a, 37:18c
सप्तपञ्चशतान्वह्नौ 17:135c
सप्तमे चैन्दवद्वयम् 403d
सप्तरात्रं महापुरे 34:17d
सप्तवारं जपेद्घोरं 443a, 17:74a, 31:52c
सप्तवाराञ्जपेद्वक्त्रं 17:87c, 17:90a, 17:91a
सप्तवारान्जपेत्सद्यं 23:14c
सप्तशश्चाद्भिर्निर्णिक्तं 684a, 7:60a
सप्तशस्ता परिशुद्ध्या 7:58a
सप्तसंख्या क्रमेणैव 37:21c
सप्ताभिमन्त्रितङ्कृत्वा 31:45a
सप्ताभिमन्त्रिताङ्कृत्वा 17:69c
सप्तास्त्रक्षालनादद्भिः 682a
सप्ताहं शुद्धये जपेत् 24:15b
सप्ताहादधमं भवेत् 27b
सबाह्याभ्यन्तरं शौचम् 1:15c
सबीजा देशिकेष्वपि 45:65b
समं तेन तपस्विनाम् 32:31b
समक्षम्वा परोक्षम्वा 19:22a
समग्रसंहितालक्षं 204a, 26:5c
सममेतन्नृपाणां तु 292a
समयज्ञे तथा पुत्रे 34:3a
समयलोपने ख्याता 18:59c
समयांश्च प्रवक्ष्यामि 1:17c
समयाक्रोशने कृते 34:4b
समयाख्या तु विद्यया 37:6b
समयाचारपालनम् 43:6b
समयाचारयुक्तानां 1:4a
समयाचाररहिता 45:64a
समयाचारलक्षणम् 1:46b
समयाचारलङ्घनात् 1:17b
समयाचारलङ्घनैः 33:57b
समयाचारलोपके 37:17b
समयाचारसंयुतम् 35:5d
समयादिविधिस्थानां 31:84a
समयादिविलंघनम् 24:1b
समयाद्यैश्च भेदतः 45:8d
समयानां व्यतिक्रमे 10:46b
समयानाम्प्रमादात्तु 22:12a
समयान्न विलुप्यते 138d, 17:29d
समयाल्लोपयेद्यस्तु 37:1c
समयिनश्च गाङ्क्न्यां 17:147c
समयिनन्तथा हत्वा 35:8a
समयिपुत्रकादिषु 44:31b
समयी आत्मवानन्यः 17:32a
समयी चात्मवान्नन्यः 27:16a
समयी तु विरुध्यते 17:174d
समयी त्वात्मवानन्यः 162c
समयी दूषणे चैव 37:30c
समयी पुत्रकादिभिः 45:67b
समयी पुत्रको वाथ 37:2a, 45:71c
समयी पुत्रकोऽपि वा 34:20d
समयी समयज्ञस्य 1:7c
समयी साधको वापि 36:9a
समयी सोपवासकम् 620d
समये चैव मार्गे तु 37:20a

समयेन्द्रियवाहिनीम् 42:12b
समयोक्तिनिदर्शनात् 1:8d
समर्थः सर्वकर्मसु 17:111b
समस्तं बहुभिर्दत्तं 17:139a
समस्तव्यस्तसम्पर्कात् 9:4a
समस्तो वा विधौ जपः 10:48d
समाचरेत्तथा किञ्चित् 44:114c
समाधींश्च तथैव च 34:2d
समानजातीयद्रव्य 725a
समानोच्छिष्टसंस्पर्शात् 19:2a
समाप्तं स्यादघं पित्रोः 547c
समाप्ते गुरुदेवाय 449c, 30:21a
समाप्ते तु विधौ कार्यं 15:17a
समाप्ते त्रिदिनं नक्तं 17:142a, 33:11c
समाप्तौ च तथा मतम् 17b
समाप्य स्थितये तनौ 43:22d
समायुक्तकमण्डलुः 11:9b
समासात् समुदाहृतम् 784b
समासात्तदुदाहृतम् 30:5d
समासात्पाकशासन 43:56b
समिद्ध इव पावकः 803d
समीपदीक्षिते स्पृष्टे 16:3a, 43:29a
समीपे दीक्षिते स्पृष्टे 44:57a
समुचितमविशेषाद्भाषितन्ते विधानं 22:26a
समुच्छिष्टेन दीक्षितः 279d
समुद्गकविवर्ज्जिते 45:28d
समुद्गकविहीने तु 45:30a
समुद्गकेष्टलिङ्गे तु 45:29a
समुद्गवान्तरस्थे तु 45:28c
समुपोष्य द्व्यहं त्र्यहम् 281d
समूढमसमूढं वा 744a
समृत्काष्ठव्रतं चरेत् 17:9d
समेखली जटी दण्डी 1:10c
समौ भक्षणविक्रयौ 209b
संपरित्याज्यमेव हि 683b, 7:59b
संपर्कङ्कुरुते यस्तु 34:34a
सम्पर्कन्तु विवर्ज्जयेत् 38:8b
सम्पर्क्कः कामतो यदा 34:42b
सम्पर्क्कं यत्नतो वर्ज्यं 45:47a
सम्पर्क्कन्तैः समङ्कृत्वा 34:37c
सम्पर्क्कम्परिवर्ज्जयेत् 45:43d
सम्पर्क्कादन्यमन्त्रिणा 38:7d
संपर्क्काद्द्विशताच्छुचिः 45:47b
सम्पर्क्काल्लाक्षिको जपः 36:7b
संपर्क्केऽन्नादिभक्षणात् 34:35d
संपर्क्कौ यदि जायते 18:69b
सम्पाद्यञ्च ततो परैः 18:29b
सम्पाद्येत ततः परे 33:75d
संपूज्य चण्डनायकं 22:4d
संपूज्य देवदेवेशं 10:13c
सम्पूज्यः सूतके सति 43:75d, 45:72b
सम्पूर्णशशिनिर्मलः 11:80b
सम्पूर्णे च जपे पश्चात् 32:42a
सम्पूर्ण्गर्भपतनात् 13:9c
सम्प्रदायञ्च विन्दति 37:16d
सम्प्रधार्य त्रिपञ्चभिः 33:38b
सम्बन्धात्पञ्चमं स्मृतम् 44:34b
संभवं पातकम्महत् 9:4b
सम्भाषणं तथा स्पर्शं 333c, 45:48c
संभाषणे तथा शुध्येत् 514a
संमोहात्कामचारिणीम् 17:6d
सम्यग्निर्वाणदीक्षया 43:74d
सम्यग्बध्वा विशोषयेत् 11:21d

सम्यग्विचार्य तं ज्ञात्वा 15:9c
सरितां सङ्गमे चैव 17:47c
सरुजः सजपः स्मृतः 44:27d
सरुजः स्नानहीनश्चेत् 41c
सरुजस्य प्रकीर्तितम् 31:6b
सरुजस्य सहस्रैकं 44a
सरुजो निरुजो मन्त्री 31:1c
सरूपं किन्तु वारिणा 44:55b
सर्पदष्टः शतं जप्त्वा 31:60c
सर्पदष्टो विशुध्यति 23:15b
सर्पदष्टोपवासेन 17:52c
सर्पमण्डलमण्डितम् 820d
सर्पमाण्डूकमार्जार 31:65a
सर्पमार्ज्जारनकुलं 11:66a
सर्पाद्यण्डजघाते तु 434a, 44:105c
सर्पिः पीत्वाष्टरात्रकम् 784d
सर्पिस्तैलं न सोच्छिष्टो 738a
सर्पिस्तैलं शर्करां च 486a
सर्वं च दधिसम्भवम् 247d
सर्वं त्याज्यं समुद्दिष्टं 216c, 43:87c
सर्वं भृत्यगतं शुचिः 8:7d
सर्वं वै शास्त्रसागरं 37:29d
सर्वं समयिनामेतत् 24:36a
सर्वं समयिनामेव 12c
सर्वकृष्णोपचारेण 10:32c
सर्वतीर्थफलं लभेत् 815b
सर्वतीर्थाभिषिक्तस्य 11:61a
सर्वतीर्थाभिषेकस्य 17:38a
सर्वतेजःसंहारिणि 347c
सर्वतोऽश्वः शुचिस्तथा 760b
सर्वत्र च्छिन्नसंशयः 18:25d
सर्वत्र वसुधा मेध्या 767c
सर्वत्राविकृतोऽनघः 10:35b
सर्वत्रैष विधिः स्मृतः 130b
सर्वदुःखाश्रयं पुंसां 10:19c
सर्वदोषापनुत्तये 452d
सर्वधातुसमुत्थन्तु 30:17c
सर्वधातुसमुत्पन्नं 681a
सर्वन्तद्भस्मशात्क्षिप्रं 17:35c
सर्वन्तन्नाशयेद्देवि 39:8a
सर्वपाकं शुचिः सदा 44:81b
सर्वपाकं शुचिस्तदा 223b
सर्वपातकसंशुद्धिः 38:9a
सर्वपापकरोऽपि यः 38:9d
सर्वपापक्षयो भवेत् 810b, 814d
सर्वपापप्रणाशनः 787d
सर्वपापप्रणाशनम् 30:14d
सर्वपापविनिर्मुक्तः 34:22a
सर्वपापविवर्ज्जितः 11:60d
सर्वपापविशुद्धये 24:32b
सर्वपापविशुद्ध्यर्थं 11:83c, 17:46c
सर्वपापाद्विमुच्यते 38:7b
सर्वपापैः प्रमुच्यते 453b, 11:76d, 31:9b
सर्वप्राणिवधं कृत्वा 38:4c
सर्वभाण्डपरित्यागात् 15:2c, 44:50a
सर्वभूतदयाशौचं 31:101a
सर्वभूतवधं कृत्वा 17:59a
सर्वभूतसुखप्रदः 5:9d
सर्वमन्यच्च यद्भवेत् 469d, 24:29b
सर्वमभ्युक्षयेद्वेश्म 747a
सर्वयज्ञफलं सद्यः 815c
सर्वरत्नसमन्विताम् 3:12d, 31:39d
सर्वलक्षणलक्षितम् 10:14b
सर्वलोकसजीवनी 346d

सर्ववर्णसमं मतम् 555d
सर्ववर्णेष्वियं स्थितिः 43:72d
सर्वशुक्तानि चैव हि 245d
सर्वसस्यसमृद्धान्तु 3:12c, 31:39c
सर्वसाधनकर्मसु 1:24b
सर्वसिद्धिपरो मन्त्री 10:33c
सर्वस्य समता दृष्टा 31:94c
सर्वस्याश्ममयस्य च 706b
सर्वस्वं गुरवे दद्यात् 137c
सर्वस्वञ्च गुरोर्दद्यात् 44:75c
सर्वस्वदानतो वापि 414a
सर्वहिंसाकृतं पापं 24:24a
सर्वाण्येवाविचारतः 3:24b
सर्वानेव जपेच्छुचिः 24:31d
सर्वारम्भपरित्यागः 1:14c
सर्वार्थशुद्धिशुद्धस्तु 34:21c
सर्वासां मन्त्रसिद्धीनां 10:26a
सर्वे ते ब्राह्मणाः किल 776b
सर्वे पूज्या विधानतः 358d
सर्वे शुध्यन्ति देवेशि 36:1a
सर्वेऽर्थाः विमलाः स्वयम् 10:25b
सर्वेण पयस्त्वास्येन 24:11c
सर्वेन्द्रियसमारोधो 1:14a
सर्वेभ्यः सर्वदा ग्राह्यं 31:102c
सर्वेभ्यः सर्वदाग्राह्या 22:17c
सर्वेषां धातुलोहानां 417a
सर्वेषां परिकीर्तितम् 239d, 43:38b, 44:68d
सर्वेषां मत्स्यमांसानां 248a
सर्वेषान्तु यथोदितैः 7:34d
सर्वेषामपि पात्राणाम् 8:2a
सर्वेषामेव पापानां 3:13c, 3:17c, 10:48a, 31:40c
सर्वेषामेव वर्णिनाम् 7:9d
सर्वेषाम्बाह्यसंस्पर्शे 19:5c
सर्वैरेवाशु मुच्यते 11:80d
सर्वो वारुणदिक्स्थितः 357d
सर्वोच्छिष्टेष्वयं विधिः 655d
सर्व्वजातीश्वरः स्मृतः 7:20d
सर्व्वमेतद्विशुध्यति 7:65d
सर्व्वसङ्करजं नृणाम् 10:55d
सर्व्वाभावाद्यदा योगः 13:7c
सर्व्वासु द्रव्यशुद्धिषु 11:24d
सर्व्वे तत्पुरुषाननाः 7:35d
सर्व्वे पूज्या यथोदिताः 6:6b
सर्व्वे ब्रह्माणि लक्षशः 26:5b
सर्व्वेषां च विधिः स्मृतः 21:14d
सलेपं तं मृदम्बुभिः 43:81b
सलेपा रुक्षितां कृत्वा 43:55a
सलेपानामलेपतः 686d, 7:62d, 22:7d
सवर्णोच्छिष्टभोजने 24:8d
सविकारं पयस्तोयं 215a, 43:86a
सविकार्यै च पावकः 9:1b
सशब्दे ह्ययुतं जपेत् 52d
ससंख्या यस्य वा पञ्च 12:5a
सह क्रीडां न कारयेत् 1:37b
सह पङ्क्तौ निकृष्टैस्तु 24:15c
सहजागन्तुकं च यत् 453d, 11:81b, 31:11b
सहपङ्क्त्यन्नमिश्रणम् 398b
सहस्रं कामतो जप्त्वा 31:28a
सहस्रं तज्जपेन्मन्त्री 184a
सहस्रं तु जपेद्देवि 187c
सहस्रं तु जपेद्धीमान् 3:12a

सहस्रं दक्षिणं जपेत् 73b, 170d, 43:9b, 44:123b
सहस्रं दक्षिणञ्चैव 44:93c
सहस्रं द्विरुपोषितः 44:59d
सहस्रं पञ्चमस्यैकं 12:3a, 31:6a, 31:60a
सहस्रं परिवर्तयेत् 128d, 326d, 532b, 24:6d, 44:82b
सहस्रं पूर्ववत्सम्यग् 10:41c
सहस्रं प्रजपेत्ततः 493b
सहस्रं प्रजपेत्तदा 533b
सहस्रं बहुरूपस्य 301c
सहस्रं भक्षितो जपेत् 44:83d
सहस्रं यतिकन्यानां 17:149c
सहस्रं रूपिणं जप्त्वा 43:45a
सहस्रं रूपिणो जप्त्वा 84a, 253a, 257c
सहस्रं रूपिणोऽकामात् 75a
सहस्रं लक्षमेव वा 3:5b
सहस्रं वा शतं नरम् 491b
सहस्रं शतमेव वा 31:38b, 31:39b
सहस्रं हृदयं जपेत् 44:110d
सहस्रं होमयेत्ततः 237d, 43:36b, 44:66d
सहस्रङ्कामतः प्रोक्तं 31:31c
सहस्रङ्कामतो यदा 31:20b
सहस्रद्वितयं जपेत् 389d
सहस्रन्तत्पतेर्ज्जपेत् 13:21d
सहस्रन्तु जपेद्बुधः 3:6b
सहस्रन्तु जपेन्मन्त्री 38:7c
सहस्रन्तु त्रिसन्ध्यायां 37:5c
सहस्रपञ्चकं यद्वा 68c
सहस्रमथवा देवि 30:11a
सहस्रमन्त्यजस्पर्शात् 9:14a
सहस्रमयुतं चैव 24:8a
सहस्रमर्धमर्धं च 294a
सहस्रमुषितात्मनाम् 2:12d, 42:11d
सहस्रमेकञ्जप्तव्यं 44:116c
सहस्रम्पञ्चधा जपेत् 38:8d
सहस्रम्पञ्चमञ्जपेत् 44:14d
सहस्रम्प्रतिसंध्यन्तु 44:65c
सहस्रम्वहुरूपेण 43:22a
सहस्रम्वाथ तस्यार्धं 33:39a
सहस्ररूपिणञ्जप्त्वा 43:43c
सहस्राच्च क्रमोदितात् 22:25b
सहस्राच्छुद्धिरन्यथा 44:29d
सहस्राच्छुद्धिरिष्यते 14:6b, 31:17d, 44:37d
सहस्राणां शतं पूर्णं 10:12c
सहस्राणि जपेद्दश 11:74b
सहस्राणि तदा पञ्च 31:68a
सहस्राणि दशैव तु 16:7b
सहस्राणि दिनक्षयम् 12:5b
सहस्रात् प्रभृति क्रमात् 113b
सहस्रात्कामतः शुचिः 44:113d
सहस्रार्द्धेन शुध्यति 44:88d
सहस्रार्धञ्जपेन्मन्त्री 34:1c
सहस्राल्लुठिते लिङ्गे 98c, 43:14c
सहस्राल्लुठिते शुद्धिः 45:21a
सहस्रावर्तनाच्छुचिः 149b, 470d, 33:35b
सहस्रावर्तने शुचिः 17:157b, 18:44d, 33:27b
सहस्राष्टोत्तरञ्जपेत् 38:10d
सहस्रेण विशुद्धिः स्यात् 33:4a
सहस्रेण शुचिर्भवेत् 32:30d
सहस्रैः पञ्चभिः शुचिः 21:3b
सहस्रैः पञ्चभिर्देवि 38:4a

सहस्रैकमकामस्तु 38:11c
सहस्रैकेन शुध्यति 34:25b
सहायः शौचकार्येषु 11:3c
सह्ये वा मलये तथा 10:8b
सा चानिष्टा क्रियावताम् 610d
सा स्नात्वा भोजनं कुर्यात् 515c
सागराणाञ्च कल्पने 2:6d
सांख्यैर्बौद्धैश्च चार्वाकैः 334a
साधकः साधकस्य तु 1:8b
साधकं घातितं येन 35:5c
साधकस्य महामते 34:10b
साधका नान्यथा शुचिः 45:40b
साधकाचार्यपुत्राणां 615c
साधकाचार्ययोरपि 34:3b, 37:2b, 37:27b
साधकादिषु खेदने 44:114b
साधकाद्यैरनुष्ठेयं 3a
साधकानां क्रियावताम् 1:3d
साधकानान्तु सर्वदा 1:4b
साधकास्तत्र योज्याः स्युः 172a
साधकास्तद्वदेवोक्ताः 173a, 45:69a
साधकास्तेष्वभावतः 45:70d
साधके तु मृते भवेत् 34:23b
साधके द्विगुणञ्जपेत् 34:4d
साधकेभ्यो दीक्षितस्य 45:14c
साधकैः सह देवेशि 37:25a
साधको दग्धकिल्बिषः 45:35b
साधकोक्तं व्रतं कुर्यात् 6a
साधनादिकविच्छेदे 26:1a
साधनानि व्रतानि च 46b
साधने च तथा योज्याः 45:70c
साधारणा तथा साध्या 45:11a
साधारणोऽप्यघोरस्तु 289a
साधारे पतिते लिंगे 113c, 43:17c
साध्यमन्त्रेण वा प्राज्ञो 31:2a
साध्यमन्त्रेण वा मन्त्री 31:4a
साध्यमन्त्रोक्तवर्त्मना 10:7d
साध्यात्पुरापि तं पूर्वं 45:4a
साध्व्यां वर्णोत्तमायां च 411c
सांतजीवौषधान् क्रमात् 823d
सापेक्षा बीजसंयुता 45:64d
सामान्यः वामदक्षेऽपि 32:1c
सामान्यं परिकीर्तितम् 365d, 6:11d
सामान्यं पापसंग्रहम् 33:70d
सामान्यं प्राणिनं क्वचित् 33:51d
सामान्यं ब्रह्महत्यया 21:18b
सामान्यपातकानान्तु 13:24a
सामान्यमयुतं शूद्रीं 468c, 24:27c
सामान्यवाचकं ब्रह्मन् 348c
सामान्यवाचकमिदं 355c, 6:2a
सामान्यसिद्धिरक्षार्थं 44:29a
सामान्यानि स्थितानि च 14:1b
सामान्ये वाचके ब्रह्मन् 5:3a
सामान्यैः षट्च्छतं जाप्यं 33:52a
सामान्यो ब्राह्मणादितः 14:9b
सामीप्यदीक्षिते तद्वत् 281a
सामीप्ये ऽर्वाग्द्विदण्डतः 637d
सामीप्ये सूतिकास्त्रियः 638b
सामीप्योच्छिष्टभक्षणे 291d
साम्प्रतं ते शचीपते 43:1b
सार्तवा यदि चण्डालं 512a
सार्द्धक्रूरैरधार्मिकैः 11:73d
सार्द्धलक्षाच्छुचिर्मता 45:27d
सार्धदण्डादधः स्नायात् 638a

सावित्रीमन्त्रमुच्चरन् 345b
साहस्रेणैव शोधयेत् 38:2d
सिंहपद्मासनासीनं 822a
सिंहादिमृगघाते तु 434c, 44:106a
सिक्तं निःस्नेहनेन तु 8:4d
सिक्तश्चेत्स्नानमाचरेत् 45:80d
सितयज्ञोपवीत्यपि 10:29b
सितवासा सितोष्णीषी 10:29a
सितानुलेपनः स्रग्मी 10:29c
सिद्धमन्नं तथैव च 745b
सिद्धलिङ्गादिधामसु 212b
सिद्धान्तं वामदक्षिणम् 37:28b
सिद्धान्ते दोषभाग्भवेत् 93d, 43:4b
सिद्धिमुक्ती न दूरतः 43:89d
सिद्धिराशु प्रवर्त्तते 10:16d
सिद्धिश्चैव सुदूरतः 18:8b
सिद्धिसारसहस्रैस्तु 43:98a
सिद्धिस्तस्य भवेद्ध्रुवम् 37:16b
सिद्ध्यर्थं मन्त्रवादिनाम् 13b, 24:36d
सिद्धौ निरशनः शुचिः 19:3d
सिववत्पूजयेत्किंतु 45:62a
सीमन्तोन्नयने चैव 44:83a
सीमन्तोन्नयने तथा 324d
सुखदुःखाविकारिता 1:15b
सुगन्धिभिस्तथा द्रव्यैः 661c
सुघोरं पञ्चलक्षणम् 607d
सुचिस्थानं निधाय च 43:24d
सुतप्तस्य घृतस्याथ 22:19c, 43:52c
सुतप्तस्य शृतस्याथ 691c
सुदुष्करं स्वयङ्कर्तुं 43:91c, 44:28a
सुपरीक्ष्य गुणोपेतां 18:42a
सुपरीक्ष्य प्रकर्तव्यं 43:6c
सुयन्त्रितं व्रतज्ञैश्च 44:71a
सुरभ्यस्तत्पदात्मिकाः 342d, 4:6b
सुरभ्यो यत्र पूज्यन्ते 341a, 4:4c
सुरां पीत्वा अकामेन 17:53a
सुरां पीत्वा जपेद्वामं 31:15a
सुरां पीत्वा जपेद्वामं 31:20a
सुरां पीत्वा तु पापात्मा 806a
सुरां पीत्वा द्विजाधमः 17:13b
सुरागन्धस्य चाघ्राणे 385c
सुराद्यमेध्योपहत॰ 708a
सुरापस्य समाघ्राय 386c
सुरापानकृतं वामः 9:2c
सुरापानसमानि तु 410b
सुरापानसमो गणः 21:21d
सुरापानादिकं ततः 44:70b
सुरापो गुरुतल्पगः 17:104d
सुरापो दशलक्षाणि 23:20a, 24:14a
सुराभाण्डस्थितं ह्यापः 384c
सुरामकामतः पीत्वा 3:3a
सुवर्णं चोरयित्वा तु 3:3c
सुवर्णं रौप्यमेव च 31:37d
सुवर्णतोयसंस्पृष्टाः 11:40c
सुवर्णस्तेयगोधान्यं 17:8c, 23:21a
सुवर्णस्तेयजं पापं 9:3a
सुवर्णाद्यं शिवाय वा 90d
सुविचार्य प्रदातव्यं 11a, 43:94c
सुवृत्तानां पुरन्दर 43:95b
सुसंक्षेपं सुगम्भीरं 43:99a
सुस्नातश्च समाचान्तः 43:56c
सुहृत्क्षेत्त्रार्थमेव वा 378b
सूकरादींश्च हत्वा तु 17:22c
सूचिकस्तन्तुवायकः 770b

सूचितः कथितो न हि 37:3d
सूतकं तु यदा भवेत् 567b
सूतकं नैव विद्यते 44:119d
सूतकं मृतकं तेषां 45:76c
सूतकं वा भवेद्यदि 516b
सूतकन्तु क्रमात् तासां 43:67a
सूतकन्तु सुतादीनां 13:9a
सूतकात्मृतकादपि 43:77b
सूतकान्तिकवासरे 547d
सूतकान्नादि जग्ध्वा तत् 45:73c
सूतकान्नाशने तथा 44:4b
सूतकाभ्यन्तरे शक्त्या 535c
सूतकी तेन नान्यथा 45:72d
सूतके पूजिते तथा 44:92d
सूतके मृतके चैव 2:7c, 42:6c
सूतके मृतके तथा 2:8b, 19:35d, 31:83b, 42:7b
सूतकेऽन्यत्र भोक्तव्यं 11:70a
सूतकेनान्यथाशुचिः 45:74b
सूतिकापगमे पित्रोः 548c
सूतिकाप्रेक्षितं भुक्त्वा 261a
सूतिशावौ यदि त्र्यहात् 570d
सूतीशौचं समाचरेत् 43:71b
सूत्रके तु नवे छिन्ने 128c
सूत्रच्छेदे भवेत्तथा 9:14b
सूत्रमानविधानेन 5:14a
सूत्रोचारे कृते मन्त्री 9:11a
सूद्रस्य मद्यपस्यैव 20:1c
सृगालखरकाकाहि° 506a
सृगालवृकदष्टो वा 438c
सृष्टिसंहारकारनम् 26:14b
सेकश्चोत्प्लवनं स्मृतम् 725b
सेचयेत्कारणैश्वरे 35:9d
सेचयेत्परमेशेन 35:7a
सेवितं श्वपचादिभिः 123b
सेव्या विप्रेण पुत्रार्थं 462a
सेशेऽग्नावविसृज्यैवं 69a
सेश्वरे द्विगुणो जाप्यः 45:90a
सैन्धवाद्यं सकर्पूरं 215c, 43:86c
सोऽपि चैतत्समो भवेत् 31:14b
सोऽपि जप्त्वायुतं चैकं 165a
सोऽपि दद्याद्बलं ज्ञात्वा 18:26c, 33:73a
सोऽपि पञ्चशतैः शुचिः 18:46d
सोऽप्यघोरशतं जपेत् 36b, 31:58b
सोच्छिष्टा गोमयाघृष्टा 43:54c
सोत्सिष्टा तु सलेपिका 43:53d
सोदराणां दशाह्निकम् 548d
सोपवासं तथा जपेत् 68d
सोपवासं तदूर्ध्वतः 14d, 43:92d
सोपवासं सकामतः 43:8d
सोपवासम्व्रतञ्चरेत् 31:5d
सोपवासस्तु कामतः 40d, 75b
सोपवासो जपो भवेत् 16:4d
सोपवासो जपो मतः 43:29d, 44:25b
सोपवासो भवेदजः 44:58d
सोपवासो विशुद्ध्यति 257d, 43:45b
सोपवीतः समाचम्य 11:56a
सोपस्नानेन वारिणा 7:51d
सोपि देवि गुरुद्रोही 34:28a
सोमः क्षीरे घृते रविः 799b
सोमब्रह्मरविस्कन्द° 34:36a
सोमयागे शतं जपेत् 327b
सोमसंस्थासु भोक्तव्यं 2:6a, 42:5a
सोमसूर्यांशुतापेन 749c

सोमेशानादिसर्वात्म॰ 2c
सौचाचारेण सम्पन्ना 7:14c
सौम्यायां मुक्तिदः शिवः 5:6d
सौम्यास्याः शिवसंहिताः 613d
सौरभेयं तु तत्स्मृतम् 340d
सौरभेयन्तु यत् स्मृतम् 4:3d
स्कन्दविष्ण्विन्द्रमातृभिः 10:15b
स्कन्धं दत्त्वाथवा दाहं 616c
स्कन्धो यैः श्रद्धया दत्तः 615a
स्तावद्दोषैर्न्न लिप्यते 23:4d
स्तुत्यादौ श्लेष्मसंस्पर्शे 43:16a
स्तुत्वा चैव क्षमापयेत् 24:3b, 27:12d
स्तेयं कृत्वा जपेद्घोरं 27:7a
स्तेयं कृत्वा वरारोहे 807a
स्तेयं गुर्वङ्गनागमः 338b, 14:2b, 44:33d
स्तेयं गुर्वङ्गनागमम् 31:13b
स्तेयं परस्त्रीसम्भोगं 44:70a
स्तेयी यश्चान्यकुत्सितः 17:55b
स्तेये गायत्रिकायुतम् 418d
स्तेये गायत्रिकाशतम् 492d
स्तोकानामुद्धृतानां च 757a
स्तोतव्यः परमेश्वरः 45:74d
स्त्रियश्च घातयेत्कश्चित् 37:37c
स्त्रियन्तावदजाविकम् 24:30b
स्त्रियश्च सर्वतः शुद्धाः 688a, 7:64a
स्त्रियश्चापि तथैव च 17:87b
स्त्रियस्तद्वदजादिकम् 27:10b
स्त्रिया बालो द्वयौ भक्त्या 45:65c
स्त्रियो मेध्यास्तु सर्वतः 764d
स्त्रियो वा व्याधिपीडिताः 9d, 43:90d
स्त्रिरेकादशिकां जपेत् 11:65d
स्त्रीक्षीरं चैव वर्ज्यानि 245c
स्त्रीणां चैव तथैव हि 33:76d
स्त्रीणां वै निग्रहेष्वपि 36:2d
स्त्रीणां शौचं यतो न हि 582d
स्त्रीणाञ्च ताडने चैव 32:29a
स्त्रीणाञ्चैव तथा भवेत् 18:30b
स्त्रीणाञ्चैव तपस्विनां 33:63d
स्त्रीणान्तु कारुकाणान्तु 45:63a
स्त्रीणामथाधिक्षेपञ्च 37:26a
स्त्रीपरिग्रहणं कुर्यात् 457c
स्त्रीपश्वाश्वतरं नरं 44:99d
स्त्रीप्रसूतौ दशाधिकम् 540d
स्त्रीबालताडने चैव 38:6c
स्त्रीभिराचरितं च यत् 762d
स्त्रीरुदक्या स्पृशेद्यदि 507b
स्त्रीवधो नारिविक्रयी 39:5d
स्त्रीशूद्रं बालकं हत्वा 44:117a
स्त्रीशूद्रविट्क्षत्रवधो 421c
स्त्रीशूद्रोच्छिष्टसंभाषे 668c
स्त्रीहत्यामयुतेनैव 38:3a
स्त्रीहिंसौषधजीवनम् 425d
स्थण्डिलं परिकल्पयेत् 10:16b
स्थण्डिलेऽपि हि मन्त्राणां 10:16c
स्थण्डिलेषु कृतावाह 66c
स्थाणुपाषण्डगणिका 769c
स्थानाजीर्णे भ्रमाच्छुद्धिः 19:19c
स्थानादारोहणं विना 33:46b
स्थाने तु पञ्चमञ्जपेत् 26:3d
स्थानेष्वेषु जपङ्कुर्यात् 34:19c
स्थापनञ्च करोति यः 39:6d
स्थापनञ्च तथा परम् 35:18b
स्थापनादिषु चार्चने 66d
स्थापयेच्च तदेव हि 125b

स्थापितं ऋषिभिः पूर्वं 10:14a
स्थापितस्य स्वयम्भोर्वा 17:127c, 18:21a
स्थापिते यत्र कुत्रचित् 181d
स्थापिते यत्र तत्र वा 32:15d
स्थावरं जङ्गमञ्चैव 21:5c, 35:15c
स्थावरं जङ्गमन्तथा 36:1d
स्थावराणां लताच्छेदे 31:53a
स्थावराणां लतानाञ्च 17:75c
स्थावरेषु महीतले 753d
स्थितः स्थितिशिवो वामे 351a
स्थितं च स्थाप्यमानञ्च 45:3c
स्थितिं बुद्ध्वा श्रमङ्गच्छेत् 43:24c
स्थितिराचारसंस्थिताः 7:40d
स्थितिसंरक्षणार्थाय 35:4c
स्थित्यर्थं पुत्रकादीनां 13a, 24:36c
स्थित्यर्थमुपचितं वस्तु 22:15a
स्थित्वा तु जपसंयुतः 17:49b
स्थिरमन्यद्द्वितीयकम् 45:3b
स्थिरस्योन्मूलनाल्लक्षात् 45:28a
स्थिरे चतुर्गुणं वत्स 45:10c
स्थिरे वा चलसञ्ज्ञके 18:12d, 32:7d
स्थिरे वा चलसंज्ञिते 125d
स्थिरे वा जीवसंज्ञके 41:1d
स्नातः सिद्ध्यै जपेत् मनुम् 10:27d
स्नातोर्ध्वं तु त्र्यहाच्छुचिः 517b
स्नात्वा कृत्वा त्वहोरात्रं 44:65a
स्नात्वा गव्याज्यभक्षणात् 12:10b
स्नात्वा घोरशतं जपेत् 631b
स्नात्वा चैव विशुध्यति 23:14d
स्नात्वा चोपवसेत्ततः 275d
स्नात्वा जपेत्ततः सद्यं 17:58a, 21:17a
स्नात्वा तु शुद्धिमायाति 649a, 9:10c
स्नात्वा द्विगुणमभ्यर्च्य 89c
स्नात्वा पाशुपतास्त्रेण 255a
स्नात्वा पीत्वा क्षुते सुप्ते 662a
स्नात्वा पुनः सचेलस्तु 455a
स्नात्वा पुरा सचेलन्तु 44:111c
स्नात्वा पूर्ववदाचरेत् 31:45d
स्नात्वा विद्याङ्गपञ्चकम् 22:2b
स्नात्वा विप्रो विशुध्यति 17:43b, 24:38b
स्नात्वा वै पञ्चगव्यन्तु 44:69a
स्नात्वा शीताम्बुमध्यस्थं 44:107c
स्नात्वा संशोद्ध्य तद्गृहम् 477d
स्नात्वा सचेलं स्पृष्ट्वाग्निं 599c
स्नात्वा सर्वात्मना कुर्यात् 10:38c
स्नात्वा स्नात्वा जपः कार्यो 15:16c
स्नात्वा होमं विशुध्यति 44:79d
स्नात्वाचम्य शतञ्जपेत् 43:28b
स्नात्वाचम्य शतद्वयम् 280d, 43:28d, 43:29b
स्नात्वोपोष्य जपेद्घोरं 290a, 43:47a
स्नात्वोपोष्य विशुद्ध्यति 513d
स्नानं कुम्भेन कारयेत् 11:60b
स्नानं कुर्याद्युगादधः 637b
स्नानं कृत्वा विशुद्ध्यति 652b
स्नानं च पञ्चगव्याशी 21:15c
स्नानं तत्र न विद्यते 526b
स्नानं तत्र विधीयते 524d
स्नानं त्रिषवणं चैव 794a
स्नानं मृत्तिकया कृत्वा 500c
स्नानं यत्स्पर्शतो भवेत् 45:17d
स्नानं शौचन्निराहारः 43:49a
स्नानं सर्वत्र तत्पितुः 546b
स्नानं स्याज्ज्ञातिनामपि 546d

स्नानं स्यात्तद्गुरुं विना 43:74b
स्नानञ्जपोपवासञ्च 44:2c
स्नानतः शुद्धिरिष्यते 8:5b
स्नानत्रयमथाचरेत् 635d
स्नानभोजनकाले च 1:40c
स्नानमाग्नेयमाचरेत् 22:3b
स्नानमेव हि वारिणा 9:9b
स्नानमेव हि वारिभिः 647d
स्नानवस्त्रं परित्यज्य 11:55a
स्नानहीनः शतं जपेत् 11:62b
स्नानादेव निवर्तते 610b
स्नानादेव विशुद्ध्यति 626d, 43:70b
स्नानान्तं स्याद्द्विवत्सरे 549b
स्नानीये हृदयं शतम् 51d
स्नाने नैमित्तिके तोयैः 519a
स्नानेन शुचितामियात् 643b
स्नानेनैव विशुद्ध्यति 652d
स्नापयित्वा सकृच्छिवम् 11:82b
स्नायाच्छैवान्यलिङ्गिभिः 632d
स्नायात् प्रातश्चतुर्थेऽह्नि 521a
स्नायात् समलमुद्धृतैः 519b
स्नायात् स्पृष्ट्वातुरामन्या 520a
स्नायात्संघृष्य दन्तादि 530c
स्निग्धानां रूक्षणाच्छुद्धिः 686c, 7:62c, 22:10c
स्नेहः पाकेन शुद्ध्यति 737d
स्नेहाल्लोभात् प्रकाशयेत् 183d, 34:44d
स्नेहाल्लोभाद्विसर्जयेत् 186b
स्नेहो वा गोरसो वापि 737a
स्पर्शः पञ्चदिनार्द्धतः 31:91b
स्पर्शः सञ्चयनोर्द्धतः 13:10d
स्पर्शनं च विवर्जयेत् 334d
स्पर्शनात्तु नरः स्त्रीत्वं 17:172c
स्पर्शनादि करोति यः 619b
स्पर्शनाद्दीक्षितस्य च 44:59b
स्पर्शनाद्दीक्षितस्य तु 16:5b
स्पर्शने जायते स्त्रीत्वं 203c
स्पर्शने पादकृच्छ्रतः 509b
स्पर्शने स्नानमाचरेत् 639d, 644b
स्पर्शन्तत्परिवर्ज्जयेत् 45:47d
स्पर्शलङ्घनभक्षणैः 211b
स्पर्शाददीक्षितस्यापि 16:5c, 44:59c
स्पर्शे कापालकौलिकैः 633b
स्पर्शे चोष्ठस्य लिङ्गादेः 667a
स्पर्शे मेध्यानि निर्दिशेत् 759b
स्पृशेत्पशूंश्चेदस्नात्वा 506c
स्पृशेदस्त्रोल्मुकेन तु 686b
स्पृशेद्वा यस्य कस्यचित् 17:80b
स्पृष्टं मक्षिशिवादिभिः 234d
स्पृष्टं यद्वस्तु तद्दुष्टं 503c
स्पृष्टं रजस्वलानान्तु 44:78c
स्पृष्टं लिङ्गं प्रमादतः 45:42d
स्पृष्टं वा अन्त्यजातिभिः 235b
स्पृष्टं संप्रोक्षणाच्छुचिः 720d
स्पृष्टं हृद्रोगकारकम् 12:9b
स्पृष्टमन्त्रादिकञ्चैव 44:63a
स्पृष्टमन्नं न भक्षयेत् 11:71d
स्पृष्टम्वा त्वन्त्यजातिभिः 43:34b
स्पृष्टस्यान्नस्य भक्षणात् 31:26d
स्पृष्टस्यान्नस्य भक्षणे 231d
स्पृष्टा वा मन्दिरे स्थिता 481b
स्पृष्टे काकादिवर्गेण 105a
स्पृष्टे काकादिवर्गैस्तु 45:40c
स्पृष्टे तु द्विगुणैरेभिः 106a

स्पृष्टे त्यागो विधीयते 45:34b
स्पृष्टे दशसहस्राणि 104c
स्पृष्टे लिङ्गे द्विजादिभिः 103d
स्पृष्टे लिङ्गे प्रमादतः 109b
स्पृष्टे लिङ्गेऽथवा पीठे 107c
स्पृष्टोच्छिष्टेन कृच्छ्रतः 516d
स्पृष्ट्वा चेत् त्र्यहतः शुचिः 598b
स्पृष्ट्वा पीठादिकं पदा 132d
स्पृष्ट्वा प्रक्षालयेत्करौ 17:130b
स्पृष्ट्वा बन्धुमृतिं श्रुत्वा 504c
स्पृष्ट्वा भुक्त्वा त्र्यहाच्छुचिः 274d
स्पृष्ट्वा रजस्वलां वासः 274c
स्पृष्ट्वा वा मन्दिरे स्थिताम् 31:70d
स्पृष्ट्वा स्नानद्वयं कुरु 635b
स्पृष्ट्वा स्पृष्टं न दुष्यति 657d
स्पृष्ट्वा स्पृष्टिर्न दुष्यति 656d
स्पृष्ट्वाशौचमुदक्यां वा 278a
स्मरणं पारमेश्वरम् 31:103b
स्मरणादेव निर्दहेत् 24:24d
स्मरणादेव मोचनम् 17:46d
स्मरणादेव शुध्यति 17:26d
स्मृत्वा नत्वा शिवं गुरुम् 43:27b
स्यात्स्नेहलेपगन्धघ्नं 19:12a
स्याद्गैरवेऽपि समाचरेत् 19:27b
स्रवन्तीषु विशेषतः 11:54b
स्रुवादिचरुपात्राणां 11:33a
स्वकल्पविधिना ततः 10:35d
स्वकीयपरकीये तु 45:71a
स्वकृतश्चापरैः कृतः 45:7b
स्वगुरुः शिववत्पूज्यो 45:68c
स्वगुरुं न नियोजयेत् 147b
स्वगुरुं शिवशासने 45:62b
स्वगुरुर्न नियोक्तव्यः 171c, 45:68a
स्वगुरुर्यदि योजितः 146b
स्वगुरुस्तस्य यो भ्राता 174a
स्वगुरोः काष्ठपादुके 19:21d
स्वगुरोर्यो भवेज्ज्ञाता 147c
स्वगृहे च त्र्यहैकाहे 564c
स्वजातिदीक्षितस्पृष्टः 16:2a
स्वजातिदीक्षिते स्पृष्टे 44:56a
स्वजातिदीक्षितैः स्पृष्टः 43:28a
स्वजातीशः प्रकीर्तितः 7:10d
स्वजातीशपुरःसरम् 19:5d
स्वजातीशशतं जपेत् 280b, 618b, 16:2d, 44:56d
स्वजातीशस्य कीर्तितः 7:3b
स्वजातीशस्य वा दृष्ट्वा 7:17c
स्वजातीशेनचोद्धारः 7:10c
स्वजातीश्वरमन्त्रस्य 533a
स्वजात्यदीक्षितं स्पृष्ट्वा 671c
स्वजात्युच्छिष्टभोजने 290d
स्वजात्युदक्यासंस्पृष्टः 532c
स्वतन्त्रस्थितिसंखिन्ना 7:43c
स्वदारया पितापैत्र्यं 1:12c
स्वधनैर्वा क्रमागतैः 43:27d
स्वधर्मं लोपयेन्नैव 1:37c
स्वधर्मसंस्थितानान्तु 42:9a
स्वधर्मस्थः क्रियानिष्ठो 13:3a, 31:86a
स्वधर्मे संस्थितानान्तु 2:10a
स्वनिकायाद्बहिर्यायान् 1:30a
स्वप्तुकामोऽन्यतोऽपि वा 17:70d
स्वप्ने शुभाशुभे दृष्टे 18:4c
स्वभावेनागमेन च 18:43d
स्वमन्त्रपरिजप्तेन 10:34c

स्वमन्त्रेण तु संसिद्धे 37:9a
स्वमन्त्रैश्चैव कर्तव्यं 32:6a
स्वमन्त्रो न नियोक्तव्यः 44:29c
स्वयं वा परिकल्पितम् 10:14d
स्वयं वै स्वेष्टलिङ्गे तु 45:5c
स्वयङ्कुर्यात्परोऽपि वा 19:9d
स्वयंगृहीतलिङ्गा ये 7:41c
स्वयमन्येन वा पुनः 11:58d
स्वयमूह्यागमं शैवं 7:43a
स्वयमेव परोऽथ वा 45:13d
स्वयमेव विजानता 7:13b
स्वयमेव व्यवस्थितः 342b, 4:5d
स्वयम्भुवो ये कथिता 317c
स्वयोनिष्वन्त्यजासु च 410d
स्वर्णतोयेन संस्पृष्टं 700a
स्वर्णस्तेयविधिं चरेत् 416d
स्वल्पं त्याज्यं तु देशिकैः 232d, 12:7b
स्वल्पामपि मतिम्मन्त्री 10:24c
स्वल्पाशौचस्य मध्ये तु 568a
स्ववर्ग्गो द्वितीयो मतः 45:17b
स्ववशस्त्रिगुणं त्र्यंशं 7a
स्ववृत्तिं यः परित्यज्य 493c, 17:76c
स्वशक्त्या कारयेद्वापि 24:20c
स्वशास्त्रनियताभ्यासैः 19c, 45:93a
स्वशास्त्रविहितां खग 16:9d
स्वशास्त्रस्थितिपालकम् 1:45d
स्वशास्त्रे वर्तनन्नित्यं 43:6a
स्वसिद्धान्ताविरोधेन 25c, 43:7c
स्वसुतातत्सुतापुत्रः 556a
स्वसुतानां तु विक्रयम् 422b
स्वसृतत्पुत्रपुत्रिषु 556b
स्वस्थात्मा शिवमर्च्चयेत् 19:28d
स्वस्रुकश्च समुत्सृष्ट 17:18a
स्वस्रोतः संस्थितैः पूज्यः 45:67c
स्वस्रोतदीक्षितैर्लिङ्गं 108c
स्वस्रोतोदीक्षितैर्ल्लिङ्गं 45:42a
स्वागमस्य विरोधी च 167c, 32:39a
स्वाचारस्था न दीक्षिताः 20:4b
स्वात्मानमभिषेचयेत् 10:34d
स्वाध्यायाग्निसुतत्यागो 425a
स्वायंभुवो ये कथिता 7:45c
स्वार्थतन्त्राविलङ्घिना 178b
स्वाहया योजने क्षेपे 19:11a
स्वाहा श्वेतवृषाग्रतः 347d
स्वाहा स्वाहादितः क्रमात् 347b
स्वाहान्ते स च निक्षेप 7:11a
स्वेदजप्राणिघातेषु 44:103c
स्वेदजे च हते सति 431b
स्वेष्टलिङ्गं तु यत्स्पृष्टं 45:38c
स्वेष्टलिङ्गापराधस्तु 45:12c
स्वेष्टलिङ्गे परिभ्रष्टे 119c
स्वेष्टलिङ्गे प्रमादतः 45:39d
स्वेष्टलिङ्गे साधकेन 45:6c
स्वेष्टलिङ्गे हृते नष्टे 21:1a, 35:11a
स्वेष्टलिङ्गेऽपराधस्तु 118c
स्वैः स्वैर्मूर्तिधरैः कार्यो 7:35a
स्वैरं तस्य न निष्कृतिः 88d
स्वोद्भवास्ते स्वयंभुवाः 7:44b
स्वोष्ठयोश्च विलोमके 659d
हंसादिशकुनिष्वपि 434b, 44:105d
हतस्तु लकुटादिभिः 34:7d
हते वै षड्गुणञ्जपेत् 36:5b
हत्यया न विलिप्यते 27:17d

हत्वा कामाद्विजं सद्यं 14:3a
हत्वा गाञ्च तदर्धेन 24:30a
हत्वा घोरायुतञ्जपेत् 17:74d
हत्वा च गाम्प्रमादेन 36:11a
हत्वा च तान् अकामेन 32:26c
हत्वा च तान्नकामेन 18:62c
हत्वा च पक्षिणः सर्वां 11:65c
हत्वा च प्रवरां स्त्रियं 23:21b
हत्वा च स्वस्त्रियं रागात् 17:12a
हत्वा चाष्टशतं जपेत् 11:66d
हत्वा चैव चराचरम् 38:4d
हत्वा चैवायुतं जपेत् 18:61b
हत्वा चैशशतं जपेत् 31:65d
हत्वा तांस्तु न दोषोऽस्ति 139a, 18:61c
हत्वा तु देशिकं मोहात् 17:34a
हत्वा तु देशिकङ्कामात् 27:21a
हत्वा नो पातकं भवेत् 21:20d
हत्वा मान्यमकामस्तु 34:20c
हत्वा लक्षं जपेन्नरः 17:147d
हत्वा लक्षञ्जपेद्बुधः 33:20b
हत्वा विप्रञ्जपेत्सद्यं 31:14c
हत्वा वृद्धं स्त्रियं बालं 11:68a
हत्वा वै संहिताञ्जपेत् 31:64b
हत्वा शूद्रं स्त्रियं बालं 31:66a
हत्वाकामाद्द्विजं सद्यो 339a, 44:34c
हत्वापि सुबहून्मन्त्री 17:3a, 23:17c
हत्वैकादशिकं जपेत् 11:65b
हनने कथितं मया 34:9d
हन्यते पुण्यजापतः 39:11b
हन्यात्समयिनं यस्तु 34:9a
हयमश्वतरङ्गजम् 3:10d
हरणाच्छतशः शुचिः 490d, 44:103b
हरनेत्रत्रयाकार॰ 6:8c
हरनेत्रत्रयाकारं 361c
हरितालादिधातूनि 489a
हविर्यज्ञेषु चैव हि 2:5d, 42:4d
हविष्यन्तद्विनिर्दिशेत् 17:70b
हविष्यान्नो जपावधि 16d
हस्तभ्रंशात्तथा शतम् 129b
हस्तमात्रप्रमाणाच्च 45:30c
हस्तमात्राच्च्युते लिङ्गं 37:33c
हस्ताच्च पतिते लिङ्गे 32:10c
हस्तात्तु पतिते लिङ्गे 121c, 18:14c, 35:13a
हस्तात्तु पतिते शिवे 45:30b
हस्तात्प्रच्यवितं लिङ्गं 21:3a
हस्तादिस्पर्शतो मनाक् 61b
हस्तादेः पतिते लिङ्गे 112c
हस्तौ पादौ विभूषेत 34:15c
हानिङ्कृत्वा समाधीनां 34:2c
हानिर्यत्रोपजायते 169b, 34:26d
हानिश्चैव पृथक्पाकः 31:89c
हास्यं गीतं तथा नृत्यं 1:19a
हिंसाचारविनिर्मुक्तो 23:6c
हिंसामद्यविनिर्मुक्तो 13:18a, 17:112c
हिंसामन्त्रविधानं च 426a
हिंसायाम्बहुरूपिणः 26:2b
हिरण्यकुशवारिणा 746d
हीनः तस्यार्धमाचरेत् 535b
हीनजातीयसंस्पर्शे 534c
हीनमित्यभिधीयते 27d
हीनवर्णो व्रतोज्झितः 617d
हीनस्तत्काल एव तु 81b
हीनानुलोमिनां तद्वत् 585c

हीने चापुष्कले शतम् 54d
हीने धूपे च दीपे च 54a
हीने मूलशतं जपेत् 60b
हुत्वा च द्विशतं जपेत् 32:4b
हुत्वा चैव विशुध्यति 17:135d
हुत्वा चैवं ततो मन्त्री 27:3a
हुत्वा तु द्विशतं जपेत् 18:10d
हुत्वा विद्याशतं जपेत् 18:58b, 32:18b
हुत्वाग्निन्तु विशुध्यति 17:73b
हुत्वाघोरशतं जपेत् 190d
हुत्वायुतं शिवाग्नौ तु 495a, 17:78c
हूयन्ते यत्र वह्नयः 359d, 6:6d
हृतं राजादिभिर्यदा 123d
हृते नष्टेऽथ पतिते 45:32c
हृते राज्ञा तस्करैर्वा 45:33c
हृत्वा गाञ्च तदर्द्धेन 27:10a
हृत्वा च प्रवरां स्त्रियम् 17:8d
हृत्वा देवस्य सर्वस्वं 27:18c
हृत्वा स्तेयसन्त्रयम् 27:8b
हृदयात्मस्तकान्तन्तु 45:80c
हृद्गमाभिरयोनाभिस् 11:16c
हृद्बीजस्य शतं जपेत् 467d, 31:81d
हेमं रौप्यञ्च ताम्रञ्च 30:15a
हेमतारायसाब्जाश्म 19:11c
हेमरौप्यमयानान्तु 7:52a
हेमरौप्यादिपात्राणां 16:10a
हेमहर्तुरजं ध्रुवम् 24:29d
हेमहर्तुर्न संशयः 27:9d
हेमादिलोहसंघातं 488c
हेमोदकेन चाभ्युक्षेत् 731c
हेम्नो घोराणुपूर्वकम् 387d
हैमं रौप्यादिसम्भवम् 34:38d
हैमरूप्ये च शुद्धिः स्यात् 672c
होमः साहस्रिको वास्याद् 10:54c
होमं प्रतिदिनं कुर्यात् 10:4a
होमं वै गड्डुकानि च 44:2d, 44:20b
होमगड्डूपवासकैः 43d, 192b
होमङ्कृत्वा तथा पुनः 32:8d
होमजापपुरःसरम् 612b
होमञ्चैव मलं हन्ति 10:55c
होमपारायणादिषु 577b
होमयेदेकचित्तस्तु 79c
होमार्थञ्चैव गुर्वर्थे 24:40c
होमार्थञ्चैव गुर्वर्थें 33:40a
होमाशक्तोऽपि सामग्री 81a
होमे चैव विभावसोः 3:20d
होमे दशगुणाहानिः 18:54a
ह्यघोरांगञ्च तत्स्मृतम् 7:4d
ह्यतिकृच्छ्रं श्रुणुष्वथ 15:13d
ह्यतिक्लेशेन जीवितः 34:8b
ह्रस्वशूलधरं भुक्त्वा 241a
ह्रासयेच्छतगुणञ्जपं 18:53d
ह्रासे गड्डुकसंख्याया 52a
ह्रासे घोरशतद्वयम् 56d
ह्रासे तु होमसंख्यायाः 78c
ह्रियन्ते किल्बिषाणि तु 17:110d
ह्रीर्विद्या सत्यमक्रोधो 31:100a

Index

abhakṣya, 257
abhojya, 257
ācamana, 224, 256, 259, 315, 316, 318
ācāraviruddhān, 243
ācārya, 240, 243, 260, 301, 308
actor, 235, 328
āḍhaka, 252
Adhikāra-Nandin, 44
Adultery, 279
Advayavajrasaṃgraha, 27
AGHORA, 16, 223–239, 242–249, 251–253, 255, 256, 260–267, 270, 273–275, 279–282, 286, 288–291, 296, 306–308, 310, 311, 334
Aghoraśiva, 18, 24, 37, 41, 46–48, 219, 245, 278, 295, 296, 313
Aghoreśvarīsvacchanda, 21
āgneyaṃ snānam, 316
agnihotragṛha, 270
agramaṇḍapa, 304
āhavāgni, 271
aikaśapha, 254
Ajita, 37, 58
akāmitva, 220
ākṛṣṭaḥ, 273
alābu, 317
alcohol, 274, 319, 321, 333
amanuenses, 19
Amarakośa, 254
Āmardaka, 18, 219
amlena, 317
Amoghamātā, 268
Amṛtā, 268
Aṃśumattantra, 47, 56, 57
anadhyāya, 246
Ānandadeva, 22
Anantaśambhu, 335
AṄGA-mantra, 224, 227, 335
Anjaneri Plates, 310
ANJANEYA SARMA, 14
annaprāśana, 265
ants, 320
anuddhūlya, 224
Anugrahaśiva, 269
anuloma, 273, 274, 304
anupanīta, 305
Aparārka, 18
apasavyam, 224
Āpastamba-Dharmasūtra, 293
apeya, 257
aprayata, 258
aprāyatya, 293
apsaras, 41, 304
ardhanārīśvara, 30
āriṣṭa, 274
ariṣṭaka, 322
arka, 252
artisan, 319
asafoetida, 250
āsanaskandhahāna, 226
āśauca, 298, 299, 304
āśaucavidhi, 57
āśrama, 304

āśramas (brahmanical), 328
aṣṭabandhanam (prayogaḥ), 59
aṣṭamaṅgala, 265
ASTRA-mantra, 229, 284, 318
aśvattha, 252
aśvatthalatā, 324
ātāyin, 237
atheists, 312
Atimārga, 31
ātmadīkṣā, 249
ātmārthapūjā, 36, 37
Ātmārthapūjāpaddhati, 37, 58, 59, 295
aṭṭāla, 224
āturām, 294
autograph, 62
avagrahaliṅginām, 263
āvāhana, 229
avyakta, 236
ayuta, 260

Bakāśa, 311
bali, 27
bamboo, 317
    split-, 322
    vessels made of-, 250, 317, 318
barley, 330
BARTH, 246
Bauddhas, 262, 263, 267, 311
Baudhāyana-Dharmasūtra, 316, 331
beggar, 328
bel fruit, 322
bell-metal, 294, 317, 321
Benares, 18
Bengal, 41
Bengali, 40, 41
bera, 45
Bhagavadgītā, 248
Bhāgavatas, 267
Bhaktapur, 13, 22
bhallāta, 252
Bharata, 44
Bhārgava, 24, 245
BHAT, 14
BHATT, 59
BHATTACHARYA, 47
bhautika, 264
bherītāḍana, 48
Bhogaśakti, 310
bhṛtya, 303
bhukti, 49
Bhūtidaśiva, 269
Bījabheda, 21
Bilva-fruit, 236
BISSCHOP, 14, 15
black-gram, 275
blacksmith, 235, 255, 328
blood, 228, 234, 240, 241, 313
BODEMER, 30
bodhaka, 240
boneless creature, 280
bottle-gourd, 253, 317
BOUCHOIR, 30
Brahmā, 233
brahmacārin, 263, 264, 303, 305, 326
brahmahatyā, 273
brahmakūrca, 292
BRAHMA-mantra, 16, 224, 227, 243, 248, 249, 261, 263, 283, 296, 308, 332
brāhmaṇa
    see brahmin, 260, 273
Brahmaśambhu, 46, 308
brahmasvaṃ, 262
brahmin, 235, 239, 246, 251, 259–262, 264, 267, 273–275, 277, 278, 280, 285, 286, 290, 296, 299, 305, 306, 311, 312, 314, 315, 323, 325, 327, 328, 333, 337
Brahmin-slayer, 273

brahminism, 49
Bṛhatkālottara, 33, 35, 36, 240, 336
Bṛhatsaṃhitā, 327
BRICK, 19
BRUNNER, 17, 31, 36, 38, 43, 49, 227, 230, 231, 237, 249, 250, 254, 335, 341
bubhukṣu, 226
buffalo, 254
    she-, 297, 326
bull, 288
butter, 258
    clarified-, 274, 288, 295, 308, 324, 329, 330, 332
buttermilk, 324, 330

caityavṛkṣaṃ, 312
cakropajīvī
    see oil-grinder, 328
calaliṅgapratiṣṭhā, 57
Cambridge University Library, 22
camel, 254, 318, 320, 324
camphor, 250
caṇḍadravya, 247, 248
caṇḍāla, 248, 255, 258, 287, 291–293, 295, 312, 322, 324–326, 328
caṇḍālī, 290
Caṇḍeśa, 26, 247, 248
Caṇḍikā, 31
Caṇḍīśa, 26
cāndrāyaṇa, 45, 232, 240, 256, 262, 272, 275, 276, 278–280, 288, 291–293, 303, 329, 331
canopies, 250
carpenter, 328
Cārvākas, 267, 311
catoptromancy, 31
cats, 252, 281, 318, 327
caturtha, 321
caturthikā, 265
Caturvedatātparyasaṃgraha, 56, 59
caula, 265, 299
celakam, 322
chameleon, 312
chowrie, 228
Cilappatikāram, 43
circular, 271
citravrata, 31
cloth, 222, 242, 258, 284, 294, 306, 308, 311, 315, 317, 320–322, 327
    made of *dukūla*-, 322
    cotton-, 288
    linen-, 288
    made of *muñja* grass, 288
    silk-, 288, 322
    woollen-, 288
cobbler's woman, 288
cockerels, 252, 281
codaka, 240
Cōḻa-period temples, 40
Cōlamaṇḍala, 18
collyrium, 34
conflation, 61
consumption, 309
cooked
    food, 251, 319, 323
    rice, 250, 253, 280, 319, 324
copper-coloured, 332
corpse-bearers, 310
courtesans, 40, 42
    temple-, 40, 42
cow's hide, 325
cow's horn, 321
cow's tail, 294, 311, 317
cow-dung, 294, 313, 317, 319, 322, 324–326, 330, 332
cow-heards, 262
cowries, 254

cows, 239, 242, 262, 265, 267, 268, 273, 279, 281, 286, 297, 319–321, 323–327
  tawny-, 330
cowshed, 327
craftsmen, 235
crescent moon, 271
crocodiles, 281
crows, 235, 237, 249, 252, 291, 312, 313, 318, 321, 323, 324, 327
cumin-seed, 250
curds, 250, 253, 254, 258, 288, 317, 319, 324, 332

Dūrvāsas, 219
DAGENS, 304
dakṣiṇa, 236, 266
dakṣiṇāgni, 271
damana, 49
damanotsava, 49
dancer, 304
dancing-master, 328
daṇḍa, 294
darvi, 318
dāsa, 42
dāsī, 42
DAVE, 312
DAVIS, 18, 40, 41, 47
DERRET, 20
DERRETT, 18–20
deśāntaram, 305
deśika, 244, 252
DESZŐ, 40
devadāruvana, 42, 43
devadāsī, 40, 42, 304
devasvam, 247
devatādravya, 247
devatāhvāna, 48
Devīmata, 21
Devyāmata, 238
dhvajārohaṇa, 48
dhyāna, 265
Dhyānaratnāvalī, 17, 20, 46
diamonds, 288
Digambara, 267
dīkṣā, 31, 240, 244, 245, 275, 302
  niradhikārā-
  nirbījā-, 290
Dīkṣādarśa, 59
dīkṣāvidhiḥ, 59
dīkṣita, 224, 240, 259, 264, 276, 288, 289
Dīptāgama, 56, 57
dīrghasūtraiḥ, 222
divākīrti, 292
dog-cooker, 235
dogs, 237, 249, 252, 255, 256, 258, 281, 312, 313, 318, 320, 323, 324, 326, 328
donkey, 285, 312, 318, 320, 324, 326, 327
drāviḍabhāṣā, 40
Drool, 314
Dūrvāsas, 18
DUSSART, 30
dvādaśānta, 334
dvārapālārcana, 226
dvijatvāpādana, 25
DYCZKOWSKI, 22

ekoddiṣṭa, 266
elephant, 288, 327
eraṇḍa, 252
exorcism, 281

faeces, 253, 260, 313, 319
finger-breadth, 237
fire-pit, 246
fisherman, 235
five products of the cow, 221, 223, 224, 227, 252, 253, 255, 256, 258, 260, 283, 287,

291, 293, 295, 296, 313, 326, 332
flesh, 228
flies, 253, 255, 320, 323, 326, 327

Gadā, 31
gaḍḍu-, 225
gaḍḍuka, 16, 225, 306
gamāgama, 334
gambler, 328
gaṇa, 251, 261, 262
Gaṇas, 30, 31, 44
gandhahīna, 228
Gaṇeśa, 38, 230
GANESAN, 14, 37
gaṇikā, 261, 262
  rudra-, 304
gārhapatya, 271
garland-makers, 262
garlands, 250
garlic, 253
Gāruḍa, 246
gauḍabhāṣā, 41
Gaurī, 32, 33, 35, 36
Gautamadharmasūtra, 265
gavaya, 318
gāyaka, 40
GĀYATRĪ, 226, 232, 239, 243, 279, 281, 289, 313
  Śiva-, 283
geese, 281
gems, 222, 247, 250, 288, 321
  inferior, 279
  precious, 278
gharial, 281
ghee, 236, 246, 252, 258, 288, 305, 306, 319, 320, 324, 330
GHORA, 270
GHORAGHORATARA, 270
GHORA-mantra, 224, 337
goats, 252, 281, 322, 325, 327
  he-, 320, 324, 326
  she-, 297, 326
godāna, 265
golden-coloured, 332
goldsmith, 328
GOLLNER, 15, 46
GOODALL, 13, 14, 17, 18, 20–23, 26, 27, 29, 30, 36–38, 40, 44, 45, 47, 63, 340
goṣṭha, 268
gotra, 293
Gotrasantati, 18
govālavyajana, 36
grapes, intoxicating drink made from, 274
grāsavṛddhi, 329
grass, 225, 289, 294, 295, 315, 322, 323
  dūrvā-, 227
  darbha-, 302
  kuśa-, 309, 325, 330
  muñja-, 288, 322
gṛhastha, 263
gṛhī, 258
gṛñjanā, 253
gudasrāva, 256
guptaka
  see spy, 328
gurutalpagamana, 334

Hamburg, 62
HAṂSA, 334
Haṃsapārameśvara, 21
HANNEDER, 15
Harigalapurī, 57
haviryajña, 265
Havyavāhana, 332
HOERNLE, 59
hogs
  excrement-eating-, 252
  village-, 320
homa, 221, 225, 230–232
honey, 288, 319, 324

horse, 288, 289, 321, 326, 327
hrasvaśūladhara, 253
HṚDAYA-mantra, 227
Hṛdayaśiva, 20–22, 27–30, 33, 249, 270, 283, 290, 292
  guru of Aghoraśiva, 18
HULTZSCH, 18
hunters, 312, 328
hyparchetypes, 62
hypermetry, 31

incense, 227, 228, 236, 250
indrakanyā, 41, 304
indu, 252
indubinduśikhopetam, 335
intoxicating drinks, 274
  made of dates, 274
  produced from sugar-cane, 274
ISAACSON, 15, 23, 24, 26, 27, 29
ĪŚĀNA, 227, 228, 243, 253, 260–263, 271, 332
Īśānaśiva, 219

Jack-fruit, intoxicating drink made from, 274
jackals, 253, 281, 291, 292, 312, 320
Jagaddhitā, 268
Jagadhṛdayatā, 268
Jagadyoni, 268
Jainas, 263
  naked
    white-robbed, 311
japa, 16, 230, 244, 265
japāvadhi, 221
Jātinirṇayapūrvakālayapraveśavidhi, 37
JĀTĪŚA-mantra, 264, 296, 308
Jayadrathādhikāra, 21
Jayākhyasaṃhitā, 33
Jīmūtavāhana, 19
Jñānaprakāśa, 56
Jñānaratnāvalī, 16, 20, 38, 226, 240, 241, 275, 283, 288, 290, 311, 318, 320, 336
Jñānaśambhu, 16, 18, 38, 46, 275, 335
Jñānasiddhikumārikā, 31
jñāti, 298
Jyeṣṭhā, 30

Kacchapeśvara, 47
KAFLE, 13
KALĀḌHYA, 333
Kālarātri, 311
Kālavaktra, 267
Kālidāsa, 44
Kaliyuga, 334
Kālottara, 15, 336
kāmadhuk, 268
Kāmika, *see* Pūrva-Kāmika and *Uttara-Kāmika*5, 21, 37, 38, 40, 41, 43, 45, 46, 49
Kāmikāpraśnāvatāra, 21
kāmitā, 220
KANE, 15, 19, 265, 297, 298
kaṇṭaka, 254
KAṆṬHOṢṬHYA, 334
Kāntimati, 58
kanyā, 233
kapālaliṅginaḥ, 263
Kāpālika, 262, 311
Kapālin, 263, 266
Kāraṇa, 37, 38, 49, 56–58
karaṇḍaka duck, 312
karkaṭa, 254
karmāra, 255
kartavyam, 222
Kathmandu, 22
Kaula, 266, 311
kaumārī, 286
KEDĀRA-mantra, 336
KERSENBOOM, 42

ketakī, 252
KHAMALAṂKṚTA, 333
KIELHORN, 310
Kilvelur, 56
kiṃśuka, 252
Kiraṇatantra, 21, 30–32, 45, 49, 57, 221, 236, 272, 329
Kiraṇavṛtti, 32
kṛcchra, 232, 240, 257, 258, 264, 266, 272, 274–276, 278, 279, 287, 291–293, 329–332
  ati-, 272, 287, 329, 332
  maitri-, 330
  śīta-, 329
  tapta-, 247, 254, 272, 287, 329
Kriyādīpikā, 336
Kriyākramadyotikā, 47, 48, 57, 59
Kṛṣṇayamāritantra, 318
kṣatriya, 235, 245, 251, 253, 259–261, 264, 265, 273–275, 279, 280, 285, 286, 292, 296, 299, 301, 306
Kubera, 31
kuḍupa, 236
kulācala, 271
Kulālamataśāstrotpatti, 56
kulīra, 254
Kullūka, 314
Kumāratantra, 57
Kumārasambhava, 44
Kumārī, 286
Kūrmapurāṇa, 276
kuśa, 257, 332
kūṭākṣara, 335
kūṭam, 335
kūṭamantra, 335

lac, 34
Lākulas, 263
Lalitaśūradeva, 310
leather, 288, 317, 322, 326
leather-seller, 328
leather-worker, 328
leeks, 253
leprosy, 309
LEUCCI, 30
liṅga
  stepping on shadow of, 27
libraries, 18
linen, 322
LINGAT, 19
liṅgeśvaraḥ, 263
lions, 281
liquor, 253, 267, 269, 274, 277
  made of rice-flour, 274
  produced from coconuts, 274
Lokapāla, 31
lotus-seeds, 322
low-caste, 235, 239, 291, 322
LUBIN, 14, 15, 19, 29
lunar eclipse, 226

madhuparka, 314
Madhusūdanasarasvati, 248
Mahābhārata, 41, 304
Mahākāla, 40
mahānyāsavidhi, 56
mahāpāpāpanuttaye, 237
mahāpātaka, 222, 267, 271, 272, 276–278, 333, 334, 337
mahāpathapravṛtti, 309
mahāsāntapana, 330
mahāsena, 231
Mahāśiva, 269
mahāsnānam, 236
mahāvarti, 236
Mahotsavavidhi, 47, 48
mahua flowers, intoxicating drink made from, 274
maireya, 274
malavadvāsasaḥ, 293
MALLIKARJUNA SOMAYĀJI, 13
maṇḍala, 240, 261, 268–272, 278

  agnihotra-, 271
  dhenu-, 269
  īśāna-, 261
  saurabheya-, 268, 278
  śivālaya-, 270
  smaśāna-, 270
māṇikkam, 43
mantrakośa, 269
Mantramārga, 15
Mantrasvacchanda, 21
mantrin, 221, 222, 231, 236, 239, 241, 243, 249, 255, 260, 283, 333
mantroddhāra, 60
Manusmṛti, 246, 280, 311, 315, 319, 322, 325, 326, 331
mardaka, 40
marrow, 313
martya, 303
māsika, 266
mātaṅga, 248
Mataṅgapārameśvara, 20, 21, 49, 282, 317
Mataṅgavṛtti, 24
Mātavi, 43
materialists, 312
maṭhas, 18, 36, 48
mathitena, 317
matsyakaṇṭaka, 254
mauravika, 40
Māyā, 31
measurer, 328
meat, 251, 253, 254, 288
medicine, 250, 281, 335
Meghadūta, 40
menstrual cycle, 295
menstrual discharge, 234, 313
menstrual impurity, 36
menstrual period, 294
menstruating woman, 256–258, 277, 291–296, 311, 313, 319
Meru, 272
milk, 236, 258, 288, 319, 324, 329, 330, 332
  of a cow, 254
  of a woman, 254
  of all wild animals, 254
MIRASHI, 18, 310
mirror, 228
Mohacūrottara, 22
Mohacūḍottara, 22, 225, 233, 285
mokṣada, 240
Mokṣakārikāvṛtti, 24
molasses, 319
  intoxicating drink made from, 274
monastery, 310
mongoose, 318
monkeys, 237, 252, 281
mosquitos, 327
Mṛgendra, 21, 29, 219, 220, 224, 229, 240, 264
Mṛgendrapaddhatiṭīkā, 24, 37, 226, 230, 248
Mṛgendravṛtti, 240
Mṛgendravṛttidīpikā, 24, 245
mucus, 228, 234, 318
mukhaliṅga, 236
Muktabodha Indological Research Institute, 22
mukti, 49
Muktidaśiva, 269
MŪLA-mantra, 223, 227, 228, 243, 252, 280
Mūlasūtra, 337
mule, 291
mumukṣoḥ, 226
Mūrtimūrtiśivas, 269
mushroom, 253
mussels, 254
mustard, 322

mutilated, 238, 309

naimittika, 49, 230
naimittika snāna, 293
naiṣṭhika, 16, 264
naivedyam, 247
Nakkaṉ, 43
nāmadheya, 265
Nandākhya, 44, 45
Nandin, 44, 47
  as a bull, 47
NARAHARINATH, 38
nārasiṃha, 335
Nārāyaṇakaṇṭha, 240
nartaka, 40
nāsāpīḍana, 224
navaśrāddha, 266
NAVĀTMAN, 334
navodakam, 255
Neelakantha Sarma, 56
Nenmali, 57
NETamil, 62
Newari, 22
nibandha, 18, 19
Nigamajñāna II, 37
Niḥśvāsa, 21
Niḥśvāsottara, 21
Nimbadeśa, 58
nīrājanavilopana, 228
nirbandhāt, 245
Nirmalamaṇi, 47
nirmālya, 26, 27, 235, 247–251, 312, 319
Nirṇayasindhu, 301
nirvāṇadīkṣā, 29
niṣka, 275
niṣkrāma, 265
Niśvāsa, 23, 26, 30, 31, 222, 238, 333, 336, 337
Niśvāsamukha, 262, 331
nitya, 230
nityapūjā, 290
nityotsava, 48
niveditam, 247
Niyatī, 31

oil, 288, 324
oil-cake, 330
oil-grinder, 328
OLIVELLE, 236, 274, 275, 292, 298, 314, 323, 325
OM PRAKASH, 324
onion, 253
orpiment, 288
ORR, 15, 40, 41, 43
Otuvar, 304
owls, 252, 312
ox, 289
oysters, 254

Pādārthika, 262
paddhatis, 49
PADOUX, 30
painter, 328
pākayajña, 265
pakṣiṇī, 299, 300, 305
pala, 236, 329, 332
palmyra, 59
pañcācārya, 40, 44, 304
pañcagavya, 16, 221, 228, 252, 255, 313, 333
Pañcanadīśa, 58
Pāñcarātra, 33
pañcārtha, 267
Pāñcārthika Pāśupatas, 311
Pañcaśatikapārameśvara, 21
pañcaśuddhivilopana, 226
Pañcāvaraṇastava, 31
pāṇika, 328
paṅkti, 251
pāpabhakṣaṇa, 335
Pāpabhakṣaṇadeva, 335
Pārāka, 21

parāka, 272, 276, 278, 280, 287, 329
Parākhyatantra, 45, 334
parākṛti, 331
Pārameśvara, 21, 268, 269, 272
parārthapūjā, 36, 37, 47, 48, 60
Parāśarasmṛti, 306, 316, 323, 332
parasol, 242
pārata
  see quicksilver, 288
paricārakamartyānām, 303
parivrājaka-liṅgin, 263
parvan, 285
paryagnikaraṇa, 317
Pāśupatas, 263
PĀŚUPATĀSTRA-mantra, 255
paśvarghya, 229
pātaka, 277
paṭala, 245
pavitra, 233, 234, 243
pavitrāropaṇa, 49
pavitravidhi, 57
pavitrotsava, 48, 233, 244
pavitrotsavavidhi, 56
peacock's egg, 252
pedestal, 239, 250
perfumes, 288
physician, 328
Picumata, 22
pig, 324
  village-, 312
pilgrimage, 309, 314
pimps, 262
piṇḍikā, 238
Piṅgalāmata, 21
pitṛvana, 270
poison-brewing, 281
poisoner, 328
POLLOCK, 19
porcupine, 327
post-iniatory rules, 306
potter, 328
prājāpatya, 256, 264, 291, 329, 332
prajñāhīna, 244
PRAṆAVA, 224, 284, 285, 295
prāṇāyāma
  śatāt, 305
prāṇāyāma, 224, 283, 287, 295
praṇītā, 318
PRĀSĀDA, 333, 334
Prāsādaṣaṭślokīvyākhyā, 59
Prāsādavidhi, 59
prasīnā, 31
prasūnaprabhavam, 254
pratiloma, 303
pratisaṅkari, 250
Pratiṣṭhālakṣaṇasārasamuccaya, 245
Pratiṣṭhā-Pārameśvara, 21, 282, 287, 289
pratyābdikaśrāddha, 57
prāyaścitta, 220, 225, 241, 333
*_Prāyaścittapaṭalasaṅgraha_, 20
Prāyaścittasamuccaya^{H}, 13, 18, 20
Prāyaścittasamuccaya, 13, 15–18, 20, 28–30, 36, 38, 40, 45–50, 55–60, 62, 63, 261
Prāyaścittasaṅgraha, 20
Prāyaścittavidhi, 46–48, 62, 63, 278, 295, 296, 313
prostitutes, 262, 303
  male-, 328
Pṛthivīcandra
  see Bhogaśakti, 310
pūjā, 226, 230, 231, 233, 236, 244, 306
punaḥsaṃskāram, 241
punarbhū, 264
punnāga, 236
puṇyāha, 294
Purandara, 233

pūrvadinatraya, 296
Pūrva-Kāmika, 40, 41, 45, 46, 226, 236, 249, 304
Puṣkara-Pārameśvara, 21, 22, 28, 29, 49, 263, 277, 289, 317, 318
puṣṭi, 244
putraka, 220, 221, 243, 244, 308

quicksilver, 288

RAGHAVAN PILLAI, 60
rajaka, 255
rajasvalā, 255, 293
Rāmakaṇṭha, 24, 32, 37, 59
Rāmanātha, 37
RAMASWAMI SARMA, 13
Rasasvacchanda, 22
rats, 281, 318
Raudrī, 30
Raurava, 21
Raurava hell, 284
Raurava-Kriyāpāda, 226
Ravi, 332
rice-water, 330
robbery, 279
rodhārghya, 229
rosary, 239
RUDRA, 270
rudragaṇikā, 40–43
rudragaṇikādīkṣā, 43
rudrakanyā, 41, 42, 304
rudrākṣa, 303
Rudraloka, 41
rūkṣaṇa, 318

śabara, 248
Sabaragamuwa, 57
sabrahmacārin, 300
Sadāśiva, 16, 31, 35
sādhaka, 219–221, 232, 241, 244, 263, 308, 336
sādhanāni, 226
SADYOJĀTA, 225, 227, 240, 254, 260, 262, 263, 267, 280, 281, 284, 285, 288, 290, 332
Sadyojyotiḥ, 27
safflower, 322
Sāhasra, 21
sahasraroma, 322
saira, 274
Śaiva *āśrama*, 304
śaivācārya, 240
Śaivasiddhānta, 17, 23, 30, 31, 40, 48
Śaivaṣoḍaśakriyā, 56, 59
sakala, 333, 337
Sakalāgamasaṃgraha, 59
Sakalāgamasārasaṃgraha, 247
Śakra, 233
śalākāyā bhede, 237
Śālivāṭīśvara, 58
śālmalam, 253
salt, 250, 288, 319
  selling-, 279
salvific initiation, 273, 278, 307
sāmānyā, 244
samayin, 220, 221, 243, 244, 306, 308
SAMBANDHAŚIVĀCĀRYA, 13
Śambhupuṣpāñjali, 58
saṃghuṣṭam annam, 257
Saṃhāraśiva, 269
SAṂHITĀ-mantra, 248, 252, 258, 290, 307, 308
śamīpūjā, 57
saṃkaraḥ, 276
Sāṃkhyas, 267
saṃnyāsa, 309
saṃskāra, 226, 227
Saṃvartasmṛti, 297
saṃyogin, 250

śāṇapuṣpam, 253
sandal paste, 228, 249
sandals, 242, 327
SANDERSON, 20, 22, 23, 26, 27, 29, 31, 33, 36, 304
sandhinī, 254
sandhyā, 224, 225, 253, 316
sandhyāvandana, 225, 306
saṅkari, 250
saṅkarin, 250
Śāṅkhāyanagṛhyasūtra, 265
sāntapana, 258, 274–276, 330
śānti [rituals], 244
sapiṇḍa, 298–300, 303, 305, 308
sapiṇḍīkaraṇa, 266, 305
Saptavaidyādhara, 21
Sārdhatriśati-Kālottara, 333, 334
Sārdhatriśatikālottaravṛtti, 59
SARMA, 14, 17, 18
SARVA, 270
Sarvajñānamahodadhi, 22
Sarvajñānottara, 23, 24, 248
Sarvalokasajīvanī, 268
Sarvaśakti, 268
Sarvatejaḥ-saṃhāriṇī, 268
Sarvātmaśiva, 18, 219
Sarveśapaṇḍita, 219
SATHYANARAYANAN, 14, 17, 46
Ṣaṭsahasrakālottara, 33
Ṣaṭtriṃśanmata, 301
saukhyakarma, 40
Saundaranātha, 58
SCHMID, 30
scissors and paste, 19
semen, 234, 253, 284, 312, 313, 322
serpents, 251, 336
servant, 279, 303, 319
sesame-oil, 324
sheep, 254
siddhaliṅgādidhāmasu, 249
Siddhāntasamuccaya, 17, 18, 20, 24
Siddhāntasārāvalī, 17, 335
Siddhāntasārāvalivyākhyā, 59
Siddhayogeśvarīmata, 21, 22
siddhi, 48, 334
siddhihāni, 248
śikhaṇḍin, 335
śikhara, 271
SILK, 42
silk, 322
sīmantonnayana, 265
śirodaṇḍinī, 45
Śivadharma, 32
Śivadharmasaṃgraha, 271
Śivadharmaśāstra, 41, 310
Śivadharmottara, 21, 38, 40–42, 224, 282, 320
śivadīkṣita, 274
Śiva-fire, 310
Śivāgamādimāhātmya, 56, 59
śivaikādaśikā, 224, 225
śivakūrca, 274, 284, 332, 333
ŚIVA-mantra, 232, 242, 251, 253, 255, 282, 283
śivamantra, 240
Śivānī, 30
śivapreta, 308
śivapūjā, 290
Śivapūjāstava, 38, 226
śiva[*-arghya*], 229
śivasaṃhitā, *see* SAṂHITĀ-mantra
śivaśrāddha, 266
śivavratadhara, 241
Skanda, 286
slave, 247, 280, 288, 304
smallpox, 309
śmaśāna, 270
Smṛticandrikā, 19
snakes, 281, 291, 327, 336
ṣoḍaśakriyā, 59
Soma, 332

soma, 311
soma-sacrifice, 265, 314
Somaśambhu, 17, 18, 49
Somaśambhupaddhati, 18, 20, 37, 226, 237, 239, 250, 255, 260
Somaśambhupaddhatiṭīkā, 17, 18, 20, 38, 45, 49, 261, 332
Somaśiva, 18, 219
spout, 249
spy, 328
square, 268, 269, 271
śrāddha-ceremonies, 303
Srilanka, 57
śṛṅgāṭa, 224
śrotriya, 301
Sṛṣṭi-Śiva, 269
stealing, 267
stemma, 61
Sthitiśiva, 269
sucide, 303, 309
śūdra, 251, 253, 259–261, 264, 265, 273, 279, 280, 286, 292, 299, 303, 304, 306, 311, 316, 321, 328
sugar, 250, 288
sugar-cane, 319
sunirvāṇam, 245
Suprabheda, 37, 38, 46, 49, 311
Suṣumṇā, 31
sūtaka, 15, 265
sūtikā, 256
sūtraka, 239
Svacchandatantra, 41, 271
svagurubhir vinā, 222
svajātīśa, 259, 308
svayambhū, 264
Svāyambhuvāgama, 332
Svāyambhuvasūtrasaṅgraha, 21, 27–29, 233, 309
Śvetāmbara, 267
śveta-raktapaṭa, 263
Śvetāraṇya, 18
Swaminatha Gurukkal, 56
sweat-born [insect], 280
SZÁNTÓ, 27

tailor, 328
takkola, 236
talaikkōl, 43
talaikkōli, 43, 45
talipot, 59
Tantrāloka, 25
Tantrālokaviveka, 25
Tāntrikābhidhānakośa III, 243, 291, 304, 315, 336
Tāntrikābhidhānakośa II, 225, 250, 304, 306, 308, 310, 334
Tāntrikābhidhānakośa I, 316
tāpasaliṅgin, 263
tapasvī, 284
TATPURUṢA, 227, 243, 244, 260–263, 270, 271, 279, 287, 289, 332
Tattvasaṅgrahaṭīkā, 24
tears, 228
Tejomālini, 268
temple-dancers, 40, 43
temple-festivals, 46–48
tevaṉār makaḷ, 42
thief, 328
THURSTON, 312
Tilakapārameśvara, 21
Tirobhāvaśiva, 269
Tirunelveli, 58
Tiruvaiyaru, 58
Tiruvāvaṭutuṟai, 55, 56, 60
Tiruveṇkāṭu, 18
transvestism, 31
trasareṇu, 274
tribespeople, 235
trirācamya, 274

Trikasārottara, 22
Trilocanaśiva, 13, 15, 17, 18, 20, 22, 28–30, 36–38, 40, 45–49, 56, 62, 63, 219, 220, 223, 225, 227, 241, 250, 254, 255, 260, 261, 270, 275, 277–279, 284, 286, 289, 304, 308, 315, 317, 320, 322, 332, 333, 337
Trivandrum, 55, 59–61
tulā, 233
tulāpuruṣa, 331

ucchiṣṭa, 256, 293, 313–315, 318, 320
udakyā, 256
Ujjain, 40
Umā, 31
umbilical cord, 297
umbrella, 228
upapātaka, 280
urine, 223, 234, 253, 295, 312, 313, 318, 319, 321, 323, 324
  cow's-, 257, 322, 325, 326, 330, 332
Urvaśī, 43
usurer, 328
utpavana, 323
utplavana, 323
utsava, 46, 48
Uttara-Kāmikāgama, 38–43, 45, 46, 49, 223, 226, 274, 304
Uttuṅgaśiva, 219

vaḍai, 324
Vaimalas, 263
vaiśākha, 57
vaiśya, 235, 251, 253, 259–261, 264, 265, 273–275, 279, 280, 286, 292, 296, 299, 301, 306
Vaktraśambhu, 37, 226
Vallabhadeva, 40
Vāmā, 30
vāma, 236, 266
VĀMADEVA, 16, 241, 252, 254, 255, 260, 262, 263, 269, 274, 282, 284–288, 332
Vāmadevīya-Kriyāsaṃgraha, 21, 224
vaṃśaka, 40
Vāpilladatta, 27
Varadā, 268
varṣācala, 271
Varuṇa, 332
Vasiṣṭha-Dharmasūtra, 314, 325
vaṭaka, 324
Vāthula, 22, 33, 231, 245, 266, 272, 289, 311
Vātulaśuddha, 59
Vāyu, 332
Veṅkaṭārya, 57
Vedic fire, 279
Vēmbūr, 57
Vēppūr, 58
veśyā, 40
vibhītaka, 252
VIDYĀ-mantra, 225, 238, 241
Vidyāpurāṇa, 21, 286
vidyāvrata, 27
Vijñāneśvara, 328, 330
Vikrama-era, 57
Vindhya, 272
Vīratantra, 57, 219
visarjana, 229
viśeṣayā, 245
viśvarūpa, 335
vivāha, 265
vrata, 232, 240
vratāni, 226
vratin, 284
vrātya, 279
vṛṣalī, 262

vṛṣalīpati, 261
vultures, 252, 312
vyakta, 236
Vyāpakaśiva, 219
Vyomavyāpin, 269

washer
    man, 235, 255, 312, 328
    woman, 288, 290
water-snail, 254
weaver, 328
wild cock, 312
WILDEN, 62
winnowing fan, 31
wolf, 281
wool, 322
worm-holes, 58

yajñaśeṣakṛtau, 302
Yājñavalkyasmṛti, 18, 254, 257, 266, 273, 274, 279, 280, 297, 323, 328, 330
yajñopavīta, 256
yakṣas, 251
yantrikā, 250
yathādṛṣṭam, 222
yathāśrutam, 222
yawn, 224, 241

IN THE SAME SERIES
DANS LA MÊME COLLECTION

Contribution to the History of the Wheeled Vehicle in India. Jean Deloche, IFP/EFEO, 2014, xiii, 145 p. (CI n° 126)

The Archaeology of Bhakti I: Mathurā and Maturai, Back and Forth. Edited by Emmanuel Francis & Charlotte Schmid, IFP/EFEO, 2014, xiii, 366 p. (CI n° 125)

Mapping the Chronology of Bhakti: Milestones, Stepping Stones, and Stumbling Stones. Proceedings of a workshop held in honour of Paṇḍit R. Varadadesikan. Edited by Valérie Gillet, IFP/EFEO, 2014, 381 p. (CI n° 124)

La Bhakti *d'une reine : Śiva à Tirucceṉṉampūṇṭi.* Charlotte Schmid, IFP/EFEO, 2014, 405 p. (CI n° 123)

An Enquiry into the Nature of Liberation: Bhaṭṭa Rāmakaṇṭha's Paramokṣanirāsakārikāvṛtti, *a commentary on Sadyojyotiḥ's refutation of twenty conceptions of the liberated state (*mokṣa*).* For the first time critically edited, translated into English and annotated by Alex Watson, Dominic Goodall, S.L.P. Anjaneya Sarma, IFP/EFEO, 2013, 508 p. (CI n° 122)

Bilingual Discourse and Cross-Cultural Fertilisation: Sanskrit and Tamil in Medieval India. Edited by Whitney Cox and Vincenzo Vergiani, IFP/EFEO, 2013, x, 466 p. (CI n° 121)

To order, contact: / *Pour commander, s'adresser à :*

Institut Français de Pondichéry
(attn. Library and Publication Division)
P. B. 33, 11, St. Louis Street,
Pondicherry-605001, INDIA
Ph: +91-413-2231660. Fax: +91-413-2231605
E-mail: library@ifpindia.org
Web: www.ifpindia.org

École française d'Extrême-Orient
P.O. Box 151, 16 & 19, Dumas Street,
Pondicherry – 605001, INDIA
Ph: +91-413-2334539. Fax +91-413-2330886
E-mail: shanti@efeo-pondicherry.org
Web: www.efeo.fr

Śaiva Rites of Expiation

A First Edition and Translation of Trilocanaśiva's Twelfth-century *Prāyaścittasamuccaya*

Rites of expiation and reparation (*prāyaścitta*) may not seem central to the history of the Mantramārga, but they provide a fascinating angle from which to view the evolution of this broad religious tradition. Instead of focussing on the evolution and philosophical defence of Śaiva doctrines, or on the examination of ritual practices and of theories developed to justify and shore up such practices, this study puts the spotlight instead on social dimensions of the religion.

This book contains a first edition and translation of a South Indian compendium of Śaiva expiation rituals compiled by Trilocanaśiva, a twelfth-century theologian celebrated for his *Siddhāntasārāvalī*, a metrical treatise on the Śaivasiddhānta that is still traditionally studied in the Tamil-speaking South today. Trilocana does not reveal the sources from which he quotes, many of which are lost to us, but an earlier Northern treatise on the same theme from Malwa by a certain Hṛdayaśiva consists only in large labeled quotations, typically whole chapters, from those sources. A Nepalese palm-leaf manuscript kept in Cambridge that is dated to 1157 AD may be the earliest surviving codex to transmit Hṛdayaśiva's text and we have included a complete transcription of that manuscript as an appendix. A combined quarter-verse-index helps readers to navigate both Trilocana's and Hṛdayaśiva's works.

Our introduction attempts to trace the social developments within the Śaivasiddhānta that give context to the evolution of Śaiva reparatory rites.

*Les rites d'expiation et de réparation (*prāyaścitta*) n'occupent sans doute pas une place centrale dans l'histoire du Mantramārga (le tantrisme śivaïte), mais ils nous offrent un angle d'approche enrichissant pour contempler l'évolution de cette grande tradition religieuse. Au lieu de se concentrer sur la genèse et la défense philosophique des doctrines śivaïtes, ou sur les pratiques rituelles et les théories développées pour expliquer et justifier de telles pratiques, cette étude met l'accent plutôt sur les dimensions sociales de la religion.*

Ce livre contient une première édition et une traduction d'un recueil sud-indien de rites śivaïtes de prāyaścitta *compilé par Trilocanaśiva, un théologien du XIIe siècle connu surtout pour sa* Siddhāntasārāvalī, *un traité versifié sur l'école du Śaivasiddhānta qui est toujours étudié de nos jours dans les écoles traditionnelles du pays tamoul. Trilocana ne révèle pas l'identité des sources qu'il cite, dont beaucoup ne nous sont pas parvenues, mais un certain Hṛdayaśiva, un auteur nord-indien, originaire de Malwa, a rédigé un autre compendium, plus ancien, sur le même thème, qui consiste uniquement en de longues citations, généralement des chapitres entiers, provenant pour la plupart des mêmes sources. Nous avons donc inclus en annexe une transcription intégrale du manuscrit le plus ancien qui transmet cet ouvrage, un manuscrit népalais sur feuilles de palme daté de 1157 de notre ère et conservé à Cambridge. Un index commun des* pāda *permet aux lecteurs de s'orienter dans les deux ouvrages de Trilocana et de Hṛdayaśiva.*

Notre introduction tente de retracer les changements sociaux au sein du Śaivasiddhānta qui nous permettent de replacer l'évolution des rites śivaïtes de réparation dans son contexte.

ISBN 978-81-8470-203-3
9 788184 702033
ISBN (IFP): 978-81-8470-203-3

ISBN 978-2-85539-218-9
9 782855 392189
ISBN (EFEO): 978-2-85539-218-9